

Grde sanje

Stari in zvesti Kristofa je spremil do vrat svojega gospodarja, ki je odšel z doktorjem Müllerjem iz hotela.

Kristofa poznamo kot človeka, ki je že zdavnaj prekorlačil mladeniško dobo, ki pa je bil s svojo močjo in gibčnostjo še vedno pogoden možu v najlepših letih.

V zadnji dneh pa je postal ta dobri in čili človek zares pravcati starec.

Težka bolezen in žalost njegovega gospodarja mu je povzročala vsak dan večje skrbi.

Opazoval je svojega gospodarja, ki je bil vsak dan slabši in ki je kar vidno ginel in dobri starec je spoznal, da konec ni več daleč.

To pa je ubogemu in zvestemu knezovemu služabniku leglo kakor mora na dušo in ga je silno potrla.

Čutil je tudi sam, da ne bo mogel preživeti gospodarjeve smrti.

Kako naj bi to tudi mogel?

Ko je bil knez Alberto Borgeze še majhen deček, ga je Kristofa nosil na svojih rokah, pri njem je knez preživel svojo mladost, spremljal ga je na vseh njegovih potovanjih, vse knezove skrivnosti so skrbno shranjene v starčevi duši.

Kristofa je čutil s svojim gospodarjem v vsej njegovi žalosti in sreči, z njim je preživel vso njegovo tragedijo o Karmen, o Juliji in o vsej rodbini, Kristofa je bil knezu Albertu Borgezu zvesti spremljevalec skozi življenje, navsezadnje pa je bil knezu tudi najzvestejši prijatelj in zaupnik.

Koliko vsega je šlo že čez Kristofovo glavo, ko je toliko let služil svojemu gospodarju!

Sedaj pa se je vsemu bližal konec!

Bliža se slovo!

Ah, stari in dobri Kristofa se ni bal smrti!

Ni mu bilo žal, da mora umreti, toda bal se je, da bo knez umrl prej kakor on.

Takšne misli so zadnje dni polnile dušo dobrega starca, najbolj hudo pa mu je bilo včeraj, ko je iz knezovih besed spoznal, da govori o smrti.

Od včeraj se v Kristofovih očeh solza ni posušila. Četudi si je prizadeval, da bi skril solze, se mu vendar to ni posre-



Naenkrat pa se mu je zazdelo, da je zaslišal pred vrati nekakšen šum.

Pogledal je proti vratom in prisluhnil.

Sedaj pa se mu je zazdelo, da je zaslišal poleg šumenja tudi hudoben smeh...

Zopet se je zdrznil, odhitel je proti vratom, jih hitro odprl in obstal kakor prikovan...

Skozi odprta vrata je zagledal Margareto, ki se mu je porogljivo režala v obraz.

Kristofo krikne in omahne kakor mrtev na tla...

Margareta je izginila.

Borba demona

Nikdar človek ne more trditi, da se je oziral pri svojem načrtu na vsako morebitno zapreko, ki bi utegnila nastati pri njegovi izvršitvi.

Baš v trenutku, ko si mislimo, da smo prispeli v bližino svojega cilja, se po navadi zgodi kaj takšnega, kar nas od njega zopet oddalji.

Tako je bilo tudi z Margareto.

Margareta si je izmislila peklenški načrt, po katerem je hotela uničiti svoje smrtne sovražnike, že ga je začela tudi izvrševati, ko se je naenkrat pripetilo nekaj, na kar pretkana sleparka prej ni pomislila.

Hodila je po zakotnih ulicah kairskega predmestja, ko je spoznala, da je zašla.

Hotela se je vrniti, tedaj pa so jo neki neznanci napadli in jo odnesli.

Kod so jo nosili, ni mogla vedeti, ker so ji čez glavo privezali gosto cunjo, kmalu pa je začutila, da so jo njeni napadalci odnesli v zaprt prostor.

To je spoznala po zvokih njihovih korakov, ki so odmevati od praznih sten.

Naenkrat se je tisti, ki jo je nosil na svojih ramenih, spustil jo je na tla in sicer tako neusmiljeno, da je Margareta kar treščila ob kamenita tla.

Ta padec ji je povzročil silne bolečine, ona pa ni niti črhnila besedice.

— No, Riza, vpraša eden izmed napadalcev s hripavim glasom, ali gremo takoj na delo?

— Ne, odgovori drugi, ki so ga imenovali Rizo. Pustili bomo tukaj, saj nam ne more pobegniti. Dobro bomo zaprli vrata, potem pa bomo odšli nazaj, da se bomo prepričali, če je ni kdo spremljal. Previdni moramo biti! Vrnili pa se bomo čez kakšno uro, do tedaj nas bo pač morala čakati...

— Mar bi ne bilo boljše, vpraša drugi, da bi ostal kakšen pri njej?

— Ne! odgovori Riza. Ni treba, saj smo jo dobro zvezali, ne more nam pobegniti!

— Pojdimo tedaj! so rekli ostali.

Tisti, ki se je imenoval Riza, se je sklonil k Margareti, pregledal je vezi in ko se je prepričal, da je trdno zvezana, je odšel, drugi pa so jo mahnili za njim.

Njihovi koraki so se počasi izgubili.

Margareta je med tem časom bila popolnoma mirna, ni se razburjala.

Mirno je prenašala svojo usodo.

Ko pa je vse okoli nje utihnilo, ko je vedela, da so napadalci odšli in se bodo vrnili šele čez kakšno uro, si je globoko oddahnila.

Kje se nahaja?

Kaj so nameravali ti ljudje storiti z njo?

Takšne misli se ji v prvem trenutku šinile v glavo, toda kljub svojemu nejasnemu položaju ni podlegla in ni izgubila prisotnosti duha.

Celo še več!

V tem trenutku je začutila neko pritajeno veselje.

Pri sebi je imela majhen nož, katerega ji njeni napadalci niso vzeli.

Še enkrat je prisluhnila in ko se je prepričala, da vlada okoli nje popolna tišina, je poskušala, da bi si osvobodila najprej eno roko vezi.

Napenjala se je, se premetavala in se valjala po tleh in po kratkem naporu se ji je poizkus posrečil.

Desno roko je imela svobodno.

Skoraj bi bila kriknila od veselja, toda premagala se je in hitro vzela nož izpod obleke.

Z nekaterimi zamahi je presekala vrvi in v naslednjem hipu je vstala s tal svobodna.

Ah, sam vrag je pomagal temu demonu.

Prvo, kar je storila, je bilo to, da se je hotela prepričati, kje se nahaja.

Hitro si je vrgla cunjó z obraza.

Okrog nje je bila gosta tema.

Videla ni ničesar.

Otrla si je oči in šla previdno naprej, vse predmete, na katere je naletela, je obtipala, pa še vedno ni mogla določiti, kje se nahaja.

Zdajci pa je dvignila pogled kvišku in zagledala nad seboj neko nejasno svetlobo, ki je prihajala skozi odprtino na stropu.

— Pagoda! vzklikne Margareta v tem trenutku. Privlekli so me v pagodo!

To je bila brez dvoma tista napol podrta molilnica, pred katero je zagledala napadalce.

Margareta se je stresla.

Bala se je, da so njeni napadalci kakšni verski fanatiki, da jo hočejo obdržati pri sebi kot boginjo ali pa jo uporabiti kot žrtev svoji boginji.

Margareta pa ni smela čakati, da bi se zgodilo niti prvo, niti drugo.

Morala se je rešiti.

Rešiti se je morala, da bi preprečila, da bi se rešila Giuseppe Musolino in Julija.

Toda kako naj bi se rešila?

Od svojih napadalcev ni mogla pričakovati milosti in pomoči — morala je pobegniti.

Toda kako?

Pred pagodo se nahajajo njeni napadalci, ki bi jo brez dvoma zopet ujeli, ko bi jo še enkrat zagledali.

In vendar Margareta ni imela dosti časa za premišljevanje in za izbiranje načina, kako bi pobegnila.

Glavno je, da mora odtod pobegniti, kam in kako pa je najboljšo, da prepusti slučaju.

In Margareta je šla previdno naprej, z rokama je tipala ob steni.

Našla je vrata.

Vrata so bila dobro zaprta.

Zopet je iskala.

Naenkrat pa je začutila pod seboj zamolklo bobnenje, kar ji je dokazovalo, da je stopila na deske.

Sklonila se je in začela tipati s prsti.

Hitro se je prepričala, da tvorijo te deske nekakšen pokrov, ki najbrž zakriva kakšen izhod.

Poskušala je dvigniti ta pokrov, v tem trenutku pa so se same deske premaknile in Margareta je s pridruženim krikom strmoglavila v globino...

Nepričakovano svidenje

Komaj se je zdanilo, ko je bila že vsa Kalabrija obsijana s toplimi solnčnimi žarki.

Vrh Aspromontov se je kopal v morju solnčnih žarkov, pod Aspromonti pa so se začeli šele buditi prebivalci majhnega mesteca San Stefana.

Ko so prvi toplejši žarki pozlatili slemena strah, je v San Stefano prispela neka kočija, v kateri se je nahajal en sam potnik, ki je bil trdno zavrt v svoj potovalni plašč, ker je bilo še precej hladno.

Kočija se je ustavila pred hišo doktorja Müllerja in potnik je skočil iz nje.

Njegova visoka postava, njegova ponosna boja, resen pogled in svetniški izraz na obrazu — vse to je bilo silno podobno kardinalu Toneliju.

In res, to je bil kardinal Toneli!

Kardinal Toneli je kot glava znanstvenega gibanja v Italiji poveril mlademu doktorju Müllerju nalogo, naj išče skrivnostnega Elektra da ga najde.

Ker pa že zdavnaj ni dobil od doktorja nobenega obvestila, pa tudi nihče drugi mu ni ničesar pripovedoval o mladem zdravniku, je sklenil, da se bo sam odpravil na pot in ga obiskal na njegovem stanovanju v San Stefanu.

In sedaj je prispel v San Stefano.

Potrkal je na vrata.

Čez nekaj trenutkov se vrata odpro in na njih se pojavi neki služabnik.

Pozdravil je čistitljivega gospoda in ga vprašal:

— Koga išče gospod:

Namesto odgovora ga kardinal vpraša:

— Ali je doktor Müller že vstal?

Sluga ga začudeno pogleda in odgovori:

— Doktor Müller se ne nahaja več v San Stefanu...

Kardinal se začudi.

— Kako? Od kedaj?

— O, že precej dolgo je od takrat, ko je zapustil to mesto, odgovori sluga.

— Kam pa je odšel?

— Ne daleč odtod — v dvorec Miramare...

— V Miramare? se začudi kardinal in služabnika nezaupno pogleda.

— Da, v Miramare, potrdi sluga. Doktor Müller je sedaj osebni zdravnik kneza Alberta Borgeza.

— Tako, torej ga bom lahko tam našel? je čez nekaj trenutkov vprašal stari gospod.

— Mislim, da vam trud ne bo zastonj, če se boste potrudili do Miramara.

— Hvala vam, prijatelj, reče kardinal Toneli in se poslovil od služabnika.

Zopet je stopil v kočijo.

Svojemu kočijažu je ukazal, naj vozi proti gradiču Miramaru in kočija je oddrdrala iz San Stefana.

Kardinal Toneli je med potjo premišljeval, kaj je moglo napotiti mladega doktorja Müllerja k temu, da je odšel v dvorec Miramare in zapustil San Stefano.

Ali je s tem svojim odhodom tudi opustil nalogo, ki mu jo je poveril s tolikim zaupanjem?

Ali ne išče več Elektra?

Ali pa je morda našel kakšno sled in je radi tega izpremenil svoje bivališče?

S takšnimi mislimi se je bavil kardinal Toneli, ko je kočija vozila po jutranji naravi.

Po dveurni vožnji se je kočija ustavila vred glavnimi vrati gradiča Miramara.

Služabnik je odprl vrata in kočija je oddrdrala v dvorišče.

Kardinal Toneli odpre vrata kočije in izstopi, tukaj pa ga je čakalo novo presenečenje.

Iz dvorca sta prišla še dva služabnika in se spoštljivo priklonila gostu, čeprav nista vedela, kdo je prav za prav.

Kardinal Toneli je bil dober prijatelj in znanac kneza Alberta Borgeza. Radi tega je brez posebnega pomišljanja sklenil, da bo obiskal starega kneza, pri tem pa se je nadejal, da bo našel doktorja Müllerja.

— Kako je s knezovim zdravjem? vpraša kardinal nekega služabnika namesto pozdrava.

Sluga se prikloni in odgovori:

— Nadejamo se, da dobro!

Ta nejasen odgovor je kardinala začudil.

— Kako naj razumem to? vpraša stari gospod.

— Zdravje milostljivega kneza, je nadaljeval služabnik, ni bilo ravno najboljše, ko je odpotoval...

— Kaj?! se kardinal Toneli še bolj začudi. Mar je knez kam odpotoval?

— Da, milostljivi gospod, odgovori služabnik, presvetli knez je odpotoval, da bi se njegovo zdravje zboljšalo, radi tega upamo, da mu je sedaj krenilo že na boljše...

— Kaj pa doktor Müller? vpraša kardinal čez nekaj trenutkov in vprašujoče pogleda služabnika.

— Mislite na knezovega osebnega zdravnika?

— Da!

— Tudi on je odpotoval s presvetlim knezom, odgovori služabnik.

— Kam pa sta odšla?

— Na jug. V programu sta imela Egipt.

Kardinal je stal nekaj časa neodločen.

Niti malo ni dvomil, da tudi tukaj ne bi našel doktorja Müllerja in sedaj, ko je zvedel, da se je motil, ni vedel kaj naj bi storil.

Nazaj se ni mogel takoj vrniti, ker so bili konji izmučeni in potrebni počitka, pa tudi sam je bil utrujen od dolgega potovanja, da pa bi ostal za kakšen dan v gradu, se mu je zdelo neprijetno, ker gospodarja ni bilo doma.

Neki služabnik pa, kakor da bi ga bil razumel, se je globoko priklonil in mu dejal ponižno:

— Gospod je brez dvoma kakšen prijatelj našega premilostljivega kneza?

— Da, prihajam iz Rima, odvrne kardinal.

— Če gospod izvoli, nadaljuje služabnik, lahko ostanete v gradu in si odpočijete brez ozira na to, če našega gospodarja ni tukaj.

— O, naš gospodar je zelo gostoljuben človek, njegov dom je vedno odprt njegovim prijateljem in prepričan sem, da ga bo bo zelo razveselilo, ko bo pri vrnitvi zvedel, da ste posetili njegov dvorec Miramar, ki mu je tako drag...

Milostljivi gospod, razpolagajte z nami...

Kardinal je uvidel, da so te besede popolnoma pametne, sprejel je ponudbo in sklenil, da bo današnji dan preživel v lepem gradiču svojega prijatelja.

Konje so odpeljali v hlev, knez pa je odšel v дворец, kjer so mu odkazali sobo za stanovanje.

Sedaj je bila ura osem.

Do dvanajstih je kardinal Toneli počival, potem pa so ga poklicali k obedu.

Po obedu je kardinal dolgo sedel pri mizi in se pogovarjal s služabniki.

Iz tega pogovora je zvedel o zadnjih dogodkih, ki so se odigrali v gradu in o bolezni kneza Alberta Borgeza. Povedali so mu tudi, da je Giuseppe Musolino poginil v Rimu ali pa pobegnil iz Italije.

Vse to so mu povedali služabniki, nihče pa mu ni omenil da je tudi knez Alberto Borgeze mnogostokrat hodil na Aspromonte in z doktorjem Müllerjem obiskoval Giuseppa Musolina, Julijo in njune tovariše.

Služabniki mu tega niso povedali, ker tega tudi sami niso vedeli.

Uro pozneje je stari kardinal Toneli odšel v park, da bi se malo izprehodil.

Premišljeval je o vsem, kar so mu pripovedovali služabniki, iz tega pa je sklepal, da je stari knez Alberto Borgeze silno nesrečen človek.

Ko je tako premišljeval, se je spomnil tudi na Giuseppa Musolina.

Kardinal ni verjel, da je Musolino zapustil Italijo. Po njegovem mnenju je nesrečni hajduk iz Kalabrije poginil, ali pa se skriva kje na Aspromontih.

Njegovi preganjalci niso najbrž dovolj preiskali gorovja in Musolino se jim je spretno skril.

Morda pa se nahaja še sedaj v razvalinah kapele »Kristusovih solz« na vrhu Aspromontov?

Kardinal Toneli se je spomnil tiste noči, ko sta bila z mladim doktorjem Müllerjem v razvalinah ob bolniški postelji Giuseppa Musolina.

Spomnil se je iskrene bolesi, ki jo je videl na obrazih njegovih tovarišev in o katerih si je ustvaril mnenje, da so pošteni in plemeniti ljudje.

Sicer pa je bil tudi o samem Giuseppu Musolinu trdo pre-

pričan, da ni takšen, za kakršnega ga slikajo italijanske oblasti in njegovi sovražniki.

To prepričanje si je pridobil v tem, kar je slišal pripovedovati o njem po knezovih služabnikih in s tem, ker je tako dobro poznal njegove starše.

— Bog! — zavzdihne kardinal Toneli pri tej misli, kaj se je neki zgodilo z nesrečnim Henrikom Bofanom, očetom še nesrečnejšega Giuseppa Musolina?

Mar je zares mrtev, ali pa še živi kje skrit in ločen od svega sveta?

Zares, ta človek je doživel veliko tragedijo življenja!

Škoda, bil mi je dober prijatelj in silno pameten človek, ki ga je le malokdo posekal.

Pa niti o tisti nesrečni ženi, sestri Dorini, bivši kneginji Dori Bražloni nisem ničesar slišal, odkar je odšla v Paris in odkar sem jo zadnjikrat videl na postaji.

Kaj se je zgodilo z njo?

Ali je še živa?

Nesrečnica! Ona je zakrivila Henrikovo nesrečo, pa se je radi tega tudi že pošteno skesala.

Nesrečni Giuseppo Musolino pa niti ne sluti kdo so njegovi starši! Morda pa je tudi boljše, da o tem ničesar ne ve, kajti to spoznanje bi še bolj povečalo njegov obup. Posebno pa še, če bi zvedel za nesrečno usodo moža in žene, ki sta mu dala življenje in dušo!

Nesrečni človek!

V tem trenutku je kardinal Toneli čutil za Giuseppa Musolina neko posebno čuvstvo sočutja in naklonjenosti.

— Kaj neki dela ta nesrečni človek tam gori na Aspromontih, če je sploh še živ? zavzdihne kardinal Toneli žalostno. Najbrž je ves obupan.

Naenkrat pa se kardinal zdrzne.

Porodila se mu je neka misel.

— Kaj, ko bi ga poiskal?

Pogledal je proti Aspromontom.

Pot do kapelice »Kristusovih solz« je dobro poznal, ker je že bil enkrat tam gori.

Neko posebno čuvstvo ga je vleklo proti bivališču slavnega hajduka in hitro je napravil nov sklep.

— Tja grem, na Aspromonte, reče kardinal Toneli, ko je še nekaj trenutkov premišljeval. Sicer niti ne vem, kaj bi ves.

popoldan delal tukaj sam, odpotoval bom pa itak zopet šele jutri zjutraj iz tega gradiča.

Vrnil se je v gradič in javil služabnikom, da gre na izprehod in da se bo vrnil šele zvečer.

Samo po sebi je umevno, da jim ni povedal cilja svojega izprehoda.

Plašč si je vrgel čez roko, vzel palico in odšel iz gostoljubnega dvorca kneza Alberta Borgeza.

Hodil je po gozdu in po stranski poti prispel na pot, ki je vodila iz San Stefana proti vrhu Aspromontov.

Čeprav je bil kardinal Toneli prav za prav že starec, je bil kljub temu zdrav in trden kakor riba in je lahko dobro in hitro hodil navkreber.

Med potjo je premišljeval in je hitreje prišel na vrh Aspromontov, kakor se je sam nadejal.

Med vso potjo ni nikogar srečal.

Ko je zagledal pred seboj razvaline kapelice »Kristusovih solz«, je vladal okrog njih globok mir.

Nikjer ni bilo žive duše.

Šel je v kapelico, prehodil razvaline, pregledal vse sobe — toda nikjer ni bilo nikogar.

Povsod je bil naseljen globok mir.

Še pred nedavnim je kraljevalo tukaj v razvalinah svobodno in veselo življenje Giuseppa Musolina in njegovih tovarišev, sedaj pa — sedaj je bilo vse prazno.

Povsod sama praznina.

Kardinal Tonelli je našel v prostorih, kjer je stanovala Musolinova družina, strašen nered.

To je bil dokaz, da so ga obiskali sovražniki, ki so po borbi in morda tudi zmagi preiskali vsak kotiček in premaknili sleherno stvarco.

Odšel je pred razvaline, zopet je pregledal okolico, potem je obšel razvaline in zopet se je vrnil v kapelico, toda Giuseppa Musolina ni našel nikjer.

Našel pa ni niti nobenega sledu, po katerem bi lahko sklepal, da se nahaja tukaj živo bitje.

— Torej ga zares ni! zavzdihne kardinal Toneli. Giuseppa Musolina ni, pa tudi nobenega izmed njegovih tovarišev ni tukaj. Kaj se je zgodilo z njimi?

Čeprav so smatrali ljudje te, tu zgoraj, za razbojnike, vendar pa se mi smilijo...

Stari kardinal je žalostno zmajal z glavo in sedel na

ostanke kamenitih stopnic pri vhodu v kapelico, da bi si malo odpočil po dolgi hoji.

Premišljeval je, pogled pa mu je blodil v daljavo...

Tako zamišljen je sedel kakšne četrte ure.

Naenkrat pa se zdrzne.

Zazdelo se mu je, da je zaslišal za seboj v kapeli nekakšen šum.

Vstal je, se obrnil proti kapeli pogledal v njeno notranjost in prisluškoval.

Slišal pa ni ničesar.

Odšel je v kapelico, previdno se je oziral na vse strani, toda zagledal ni nikogar.

— Čudno! zamrmra kardinal Toneli. Nikogar ni tukaj, jaz pa sem vendar čisto razločno slišal neko šuštenje. Morda pa sem se zmotil in je šum prihajal od katere druge strani.

Po teh besedah je zopet odšel iz kapelice, pregledal je okolico in prisluškoval pri tem, toda ničesar ni več slišal, pa tudi opazil ni ničesar nenavadnega.

Da bi se še bolj prepričal, je ponovno obšel razvaline, toda tudi to pot ni našel ničesar.

Ko pa se je vračal na svoje prejšnje mesto, je naenkrat obstal kakor prikovan.

Zagledal je neko ženo, ki je bila oblečena v črnini in ki je hitro odšla iz kapelice ter se hitrih korakov napotila proti poti, ki je vodila v dolino.

Kardinal ni prišel v zadrego.

Odhitel je za skrivnostno neznanko, kolikor so ga noge nesle in jo hitro dohitel.

Ko je neznana žena videla, da se ne more skriti, se je ustavila in se obrnila proti kardinalu, v tem trenutku pa sta odjeknila dva vzklika začudenja.

— Ah, kardinal Toneli!

— Sestra Dorina!

Zares, ta žena v črnini je bila bivša predstojnica redovnic na otoku Piarive, strašna sestra Dorina, to je bila kneginja Dora Bražloni — mati Giuseppa Musolina.

Skozi temo pod zemljo

Margareta, ki je poskušala, da bi dvignila pokrov v pagodi, je s pridušenim krikom strmoglavila v globino.

Pri padcu se ni poškodovala.

Prostor je bil zelo ozek in Margareta je takoj spoznala, da se nahaja v nekem podzemski hodniku.

Kam je vodil ta hodnik?

Margareta ni imela mnogo časa, da bi premišljevala in se izpraševala.

Vedela je, da preži od zgoraj nanjo nevarnost in šla je počasi po temi ter previdno tipala okoli sebe.

Ni sicer vedela, kam jo bo privedla pot po tem hodniku, pa tudi ni mnogo premišljevala o tem.

Bila je prepričana, da bo naletela na kakšno odprtino in radi tega si je prizadevala, da bi se čimprej in čimdalje odmaknila od pagode.

V hodniku je bila neprodorna tema.

Po velikem prizadevanju se ji je komaj posrečilo, da se je premaknila z mesta, kajti strop je bil na nekaterih mestih zelo nizek, tla pa so bila vlažna in neravna.

Naenkrat pa je obstala in prisluhnila.

Zazdelo se ji je, da je slišala za seboj nekakšno šumenje in oddaljeno ropotanje.

Pospešila je korake, toda ni minilo niti nekaj trenutkov, ko se je spotaknila in omahnila v blato.

Neki predmet ji je preprečil pot.

V tem trenutku je zaslišala zamolkel padec in lomjenje za seboj.

Neki kamen se je odvalil in se kotalil za njo.

Lahno je vzdrhtela, napela vse svoje sile in se komaj pobrala iz kupa blata in peska, v katerega se je zvalila pri svojem padcu.

Poskušala je stresti s sebe velike in težke kose blata, pri tem pa je prestrašeno kriknila...

Pod roko je začutila nekaj ledenomrzlega, radi česar so se ji naježili lasje.

To so bile neke živalice, golazen, ki po navadi živi po vlažnih krajih, katerih pa je bilo brez dvoma v tem hodniku na tisoče in tisoče.

Stresla se je od groze in odhitela naprej.

Sedaj se je hodnik malo razširil in četudi je bila tema, je Margareta spoznala, da se je znašla v nekem širšem prostoru, kajti tudi zrak je postal malo boljši.

Morda pa je tukaj kakšen izhod?

Ta misel je malo pomirila njeno razburjenje in njeno upanje na rešitev se je ojačalo.

To pa ni trajalo dolgo.

Previdno je začela tipati ob steni in na svojo največjo grozo je spoznala, da se hodnik, po katerem je prišla, deli tukaj na tri strani.

Za trenutek je obstala neodločna.

Na katero stran naj bi krenila?

Po kateri poti bi najprej prišla do cilja?

Odločitev je bila zares težka, ker Margareta ni vedela za nobeno pot.

Preostajalo ji ni ničesar drugega, kakor napotiti se po katerikoli poti, samo da bi prišla enkrat zopet pod sonce in tam nadaljevala pričeto pot.

In odšla je po najožjem hodniku, ker je mislila, da je tudi najkrajši.

Pa se je zmotila...

S silnim naporom se je komaj plazila po strašni temi, čez kakšnih pet minut pa je z grozo spoznala, da se ozki hodnik končuje v skali brez izhoda.

— Ah, krikne Margareta obupno, tukaj ne morem naprej... vrniti se moram nazaj...

Ni več premišljevala, temveč se hitro vrnila v tisti razširjeni prostor in zopet je obstala pred tremi odprtini, pred tremi temnimi hodniki.

Nekaj trenutkov je premišljevala.

— Od teh treh hodnikov je brez dvoma samo eden pravi, je pomislila Margareta. Dva hodnika sta brez izhoda, kakor je tudi tisti, v katerem sem bila pravkar, napravljeni pa so prav gotovo radi tega, da bi zbegali tiste, ki so nepoklicani prišla v ta podzemski prostor.

Kaj naj bi sedaj storila?

Po katerem hodniku naj bi se napotila, da bi prišla iz te strašne teme in mokrote?

Ko je tako premišljevala, se je naenkrat zdrznila in se stresla po vsem telesu.

V črni temi je zagledala nekaj korakov pred seboj dve svetli točki.

Margareta je stala in se ni ganila, buljila je v smer, v kateri je zagledala dve svetli točki, ki sta se od časa do časa obračali in premikali.

Vedela je, da sta ti dve svetli točki oči neke živali, toda katere?

Zdajci pa je skoraj veselo vzkliknila:

— Mačka!

Spomnila se je, da se razen mačke ne nahaja po navadi nobena druga žival v podzemskih prostorih.

In res, to je bila neka mačka, ki je brez dvoma prišla v to temo, da bi lovila podgane in druge podzemске živali.

Toda svetli točki sta izginili.

Ker je Margareta vzkliknila, se je mačka prestrašila in ušla, odkoder je prišla.

— Rešena sem! — vzklikne Margareta veselo. Če je prišla mačka sem, pomeni, da mora biti tukaj v bližini nekakšen izhod, sicer bi tudi nje ne bilo sem!

In Margareta je planila v hodnik, po katerem je ušla mačka s svojimi bleščečimi očmi.

Tukaj je hodila lahko veliko hitreje, ker je bil hodnik mnogo višji in širši, čeprav je bila tema prav takšna, kakor v vseh ostalih podzemskih prostorih.

Ko je napravila že nekaj sto korakov, se je naenkrat ustavila in prisluhnila.

Slišala je neko šumenje in zamolklo bobnenje, ki je prihajalo iz višine.

— Ah, vzklikne Margareta. Morda pa se nahajam sedaj pod kakšnim trgom ali pa kakšno ulico, to bobnenje pa povzročajo vozovi, ki drdrajo po trdih tleh!

Še malo in osvobodila se bom tega groba in še bom pravočasno prispela, da bo izvršila svoje maščevanje.

Ne, Giuseppe Musolino in lepa Julija, to pot mi ne bosta mogla pobegniti! Moja osveta vaju bo dosegla četudi bi se morala boriti s stotinami sovražniki!

Spregovorila je te besede in se strašno zasmejala, da je ta satanski smeh odmeval v podzemskem prostoru kakor krik samega pekla.

Ta demon, ta zli duh v človeški podobi ni poznal umika v borbi s svojimi sovražniki.

Zločinska narava Margaretine je ostala vztrajna v svojih namerah in čeprav še ni vedela, če se bo srečno rešila iz tega mučnega položaja, v katerem se je tako nenadoma znašla, ni premišljevala o tem, temveč je mislila samo na strašno maščevanje, ki ga je prisegla svojim sovražnikom.

Bližina življenja nad njo jo je ohrabrila, nadaljevala je pot in neprenehoma tipala pred seboj.

Čez kakšnih pet minut je obstala.

Opazila je, da postaja tema vedno redkejša in to ji je ulilo novega upanja v srce.

Njeno veselje pa se je podvojilo, ko je nenadoma zagledala, da se hodnik pred njo vedno bolj širi in da postaja sprva medla svetloba vedno močnejša.

Naenkrat pa se je stresla od veselja.

V poltemi je zagledala neka vrata, ki so bila lepo vzdana v steno, še bolj pa se je razveselila, ko je čez nekaj trenutkov stopila k vratom in se prepričala, da vrata niso zaklenjena, temveč samo močno zaprta.

Hotela je potegniti vrata k sebi in jih odpreti, v naslednjem hipu pa se je premislila.

Kam vodijo ta vrata?

Prislonila je svojo plavolaso glavico k vlažnim vratom in prisluškovala.

Slišala ni ničesar.

Za vratmi je vladala popolna tišina kakor to stran, v temnem hodniku.

Dolgo je napeto prisluškovala, toda slišala ni nikakršnega šuma, niti nobenega človeškega glasu.

Nekaj časa je ostala še popolnoma mirna, potem pa je potegnila vrata k sebi.

Čeprav vrata niso bila zaklenjena, jih vendar ni bilo tako lahko odpreti.

Tudi Margareti se prvi poizkus ni posrečil.

Napela je vse svoje moči in jih še enkrat potegnila k sebi — vrata so zaškripala in se odprla.

Pred Margaretinimi radovednimi očmi se je pokazal sedaj velik prostor, ki pa je bil že popolnoma v razvalinah, skozi razpoke je zagledala jasno nebo, katerega je razsvetljevala luna s svojo medlo svetlobo.

V istem hipu pa ji je zapihal svež nočni zrak v obraz in jo popolnoma osvežil.

Nekolikokrat je globoko vdihnila svežega in prijetnega zraka in si oddahnila.

Ko pa se je prepričala, da ni v bližini nikogar, je počasi zaprla vrata in previdno razgledala prostor, v katerem se je po tolikem naporu nahajala.

Splezala je na kup kamenja in preko nekega napol podrtga zidu ogledovala okolico.

Povsod je videla samo razvaline.

V glavo ji je šinila neka misel.

— Ah! vzklikne Margareta s škodoželjnim smehljajem na ustnicah. To so prav gotovo razvaline Izidinega svetišča... Sam slučaj me je pripeljal po tolikih ovinkih in stranpoteh v bližino Giuseppa Musolina in Julije.

Golgota matere

Srečanje kardinala Tonelija in kneginje Dore Bražlone na Aspromontih je bilo zares nepričakovano in je tako iznenadilo oba bitja, da razen krika prvega presenečenja nista dolgo mogla spregovoriti niti besedice.

Samo gledala sta se.

— Vi? ... Vi! ... je čez dolgo časa komaj zajeceljal kardinal Toneli. Kako ste prišli vi semkaj?

Kneginja Dora povesi glavo.

Njeno razburjenje je postajalo po malem manjše, v njenih očeh pa so se bleščale solze.

— Kakšno presenečenje! je nadaljeval kardinal Toneli. Niti v sanjah bi si ne bil mogel misliti, da bom vas našel tukaj. Povejte mi, kneginja, kaj ste iskali tukaj na vrhu Aspromontov, kaj ste hoteli?

— Častiti gospod lahko ugane, kaj me je vleklo na vrh tega žalostnega gorovja! odgovori kneginja s slabotnim glasom in ne dvigne pri tem pogleda.

Kardinal jo je razumel, vendar pa ji je dejal:

— Morda vest?

— Ne, temveč materinska ljubezen! odvrne kneginja Dora s povešeno glavo.

— Pozno se je oglasilo to čuvstvo pri vas! reče kardinal Toneli hladno. O, kako bi bili vsi srečni, če bi spoznali materinsko ljubezen pri porodu, tedaj bi prav gotovo ne zavrgli svojega edinega otroka.

Kneginja je težko soplala ...

Stresala se je, ni mogla zadržati solz, ki so jo tiščale in dušile v grlu, krčevito je zaihtela, padla pred kardinalom na kolena in vzkliknila s potrjim glasom:

— Milost, častiti gospod! Ne obsojajte me več, ne mučite me tako strašno ... že zdavnaj sem se kesala radi tega svojega dejanja, mnogo sem pretrpela!

O, ko bi vi slutili, kako strašno krvavi moje srce... — Kako se kesam...

Kardinala so te besede silno ganile.

Prijel je staro kneginjo za roki, jo dvignil s tal in ji dejal:

— Vstanite, nesrečna kneginja! Nisem nameraval povečati vaše boleti!

Hotel sem vam samo povedati, če bi ne zavrgli pred tridesetimi leti tistega, ki ga iščeta tukaj, bi bilo danes marsikaj drugače...

Vi bi bili danes srečna mati, Giuseppe bi bil srečen človek pa tudi moj prijatelj Henrik Bofaro bi ne bil tako nesrečen kakor je bil...

— Kaj je s Henrikom?! ga prekine stara kneginja Dora Bražloni proseče.

— Nihče ne pozna njegove usode!

— Ali je živ?

— Ne vem! odvrne kardinal Toneli zamišljeno. Morda je živ, toda dvomim.

Stara kneginja je zopet pobesila glavo, iz prsi pa se ji je izvilo nekaj težkih vzdihljajev.

Kardinal jo je prijel za roko in jo nežno odpeljal k neki skali, na katero sta sedla.

Nekaj časa sta molčala, bila sta poglabljena vsak v svoje misli.

Kardinal je prvi prekinil molk.

— Kneginja, povejte mi sedaj, čemu ste prišli sem na vrh Aspromontov?

— Čemu? zavzdihne nesrečna mati. Ah, nisem mogla več vzdržati!

Odkar ste mi povedali tisto strašno resnico, da moje dete še živi, nisem imela miru, preživela sem od tistega trenutka strašno večnost...

Posebno me je bolelo, ko ste mi povedali, da je moj sin razbojnik, da je Giuseppe Musolino...

Ah, kako mi je to spoznanje potrlo dušo, leglo mi je nanjo kakor mora...

Umolknila je za trenutek, kajti njene besede so utihnile v krčevitem ihtenju.

Potem pa je nadaljevala:

— Stalno sem brala časopise in zasledovala vesti o Giuseppeu Musolinu.

V zadnjem času so časopisi poročali o akciji italijanskih oblasti, da bi Musolina ujele.

Pisalo je o napadu na Aspromonte, o strašni borbi, tudi o porazu Giuseppa Musolina sem mnogo čitala. Ah, lahko si mislite, kako sem sprejela to vest? ...

Srce mi je hotelo počiti od bolesti ...

Toda, častiti gospod, ne vem zakaj, neko čuvstvo pa mi pravi, da ta vest ni točna in resnična, trdno sem prepričana, da moj sin ni mrtev ...

Morda je to materinski čut ...

— Morda, pritrdi stari kardinal Toneli napol tiho, da bi ne motil svečane tišine izpovedi.

— In, vidite, sedaj sem prišla sem ... nadaljuje kneginja. Upanje me je pripeljalo sem ...

Že dva dni sem tukaj ...

Mislila sem, da bom našla Giuseppa, toda ... upanje se je igralo z menoj, prevaralo me je ...

Nikogar ni tukaj ... nobenega sledu nisem našla ... vendar pa me upanje še ni popolnoma zapustilo, še vedno se na-dejam, da ga bom videla ...

— Bog daj, da bi se vam, ta nada izpolnila, reče kardinal Toneli, in kdo ve ...

— Ah, tudi vi ne verjamete časopisnim vestem! ... vzdikne stara kneginja. Ah, recite mi, prosim vas, da tudi vi mislite, da moj sin ni mrtev?!

— Morda, odgovori kardinal.

Kneginja se je zdrznila.

Nekaj ji je prišlo na misel, obrnila se je h kardinalu Toneliju in ga vprašala z drhtečim glasom:

— Kardinal! Morda veste vi kaj o mojem sinu? Morda ste slišali kaj?

Pošteni starec zmaje z glavo:

Ničesar ne vem.

— Morda pa le ...

— Zagotavljam vam, da ne vem ničesar ... odgovori kardinal prepričevalno.

— Zakaj ste torej prišli sem? Kaj vas je privabilo na to visoko gorovje?

Kardinal ne odgovori ničesar, pogledal je samo nesrečno ženo in skomignil z rameni.

Kneginja Dora Bražloni je vila roke in v največjem razburjenju rotila kardinala:

— Ah, povejte mi, prosim vas, govorite... Iza vašega vedenja sklepam, da nekaj veste...

— Dejal sem vam že in zagotavljam vam ponovno, da ne vem ničesar, odgovori kardinal. Tudi jaz sem vsak dan poslušal trditve, da je Giuseppe Musolino mrtev, toda...

— Tudi vi dvomite o tem!

— Da, dvomim.

— In prišli ste na Aspromonte, da bi se prepričali, kaj neda, kardinal?

— Morda ste uganili, kneginja!

— Zakaj pa vas tako zanima usoda razbojnika! je nadalje izpraševala stara kneginja. Ali pa morda tudi vi ne verjamete vsega, kar pripovedujejo o Giuseppeu Musolinu?

— Prav imate, kneginja, ne verjamem! odgovori častitljivi starček.

— Ah! vzklikne kneginja Dora veselo. Častiti gospod, prosim vas, povejte mi kaj in me prepričajte o tem, da moj sin ni razbojnik! Rotim vas, ublažite boleost nesrečne matere, vrnite njeni duši mir...

In kneginja je zopet pokleknila pred kardinala na trda gorska tla.

Njena žalost in boleost sta ganili plemenitega starca, rad bi ji ublažil obup in jo potolažil, toda kardinal ni niti sam vedel tega, kar je nesrečna žena hotela izvedeti od njega in kar bi jo pomirilo.

Stari kardinal Toneli je bil samo prepričan, da Giuseppe Musolino ni takšen, za kakršnega ga slikajo, toda dokazov, s katerimi bi to svoje mnenje potrdil nesrečni ženi, ni imel.

— Ah, usmilite se me! je ihtela kneginja Dora. Povejte mi... govorite...

— Nesrečna žena! vzklikne kardinal Toneli razburjeno. Jaz ne vem, kaj naj bi vam dejal...

— Recite mi, da moj sin ni razbojnik, da Giuseppe ni navaden razbojnik in morilec...

— Tega vam ne morem potrditi...

Kneginja krikne obupno:

— Torej je vendar resnica, kar pripovedujejo o njem... je res, kar je bilo v časopisih...

— Tudi tega vam ne morem potrditi, nadaljuje kardinal Toneli, saj tega tudi nisem trdil.

Res je, italijanske oblasti so Giuseppa Musolina proglašile kot morilca, preganjajo ga kot navadnega in nevarnega

zločinca, toda jaz ne verjamem, da je Musolino takšen... jaz ga ne obsojam...

Kneginja je s solznimi očmi poslušala besede sivolasega kardinala.

In kdor bi jo bil opazoval, bi bil opazil, da so padale te besede kakor balzam na njeno nesrečno dušo in okrvavljeno ranjeno srce.

Kardinal je nadaljeval:

— Vse vem, za kar dolžijo Giuseppa Musolina in kar mu štejejo v greh.

Tudi jaz sem nekaj časa verjel tem trditvam, toda... pozneje sem izpremenil svoje mnenje...

Dvakrat sem ga srečal.

Prvič me je napadel kot razbojnik na cesti in oropal pošto, s katero sem se vozil...

Ubil je kočijaža, ki ni hotel ustaviti konjev na njegov poziv, meni pa ni storil ničesar.

Ko sem mu pri tej priliki dejal, da pot, po kateri hodi, ni dobra, mi je z resignacijo odgovoril, da so ga na to pot pahnili njegovi sovražniki, ki so mu poteptali čast, mu vzeli ljubezen ga užalili in zavrgli, njemu pa ni preostalo ničesar drugega, kakor boriti se na ta način za svojo čast.

Nisem odobral tega njegovega koraka, v duši pa sem čutil, da ima prav.

Od tedaj sem se bolj zanimal zanj in čimbolj sem se poglobljal v njegovo dušo in njegovo bistvo, sem bil vedno bolj prepričan, da je nedolžen.

Toda njegovi sovražniki so mogočni...

— Kdo pa so njegovi sovražniki? ga prekine kneginja Dora Bražlona.

— Giuseppo Musolino ima več sovražnikov, odvrne kardinal Toneli, njegov največji sovražnik pa je mogočen človek, ki pripada eni izmed najuglednejših rodbin...

— Kdo je to?

— Luigi Borgeze, rimski grof...

— Ah, se zgrozi kneginja Dora Bražlona. Grof Luigi Borgeze, brat kneza Alberta Borgeze...

— Tako je, na žalost, nadaljuje stari kardinal. To sta dva brata, ki nimata ničesar skupnega razen imena. Medtem ko je knez Alberto Borgeze pošten, dober in plemenit človek, je grof Luigi Borgeze...

Sicer pa se ne izplača o tem človeku govoriti...

— Odkod pa izvira to sovraštvo grofa Luigija do Giuseppe Musolina? vpraša kneginja.

— Ne vem, odgovori stari kardinal, to bo Giuseppe Musolino sam najboljšo vedel, po vsem pa se mi zdi, da so bili s tem združeni neki težki razlogi...

— Ali pa ima Musolino tudi kaj prijateljev? vpraša kneginja čez nekaj trenutkov.

— Da, tudi prijateljev ima Giuseppe Musolino in morda še več kakor sovražnikov, toda njegovi sovražniki imajo vso moč v svojih rokah... Proti mogočnemu nasprotniku pa tudi številni prijatelji ne morejo ničesar storiti...

Njegov najzvestejši prijatelj je njegova zaročenka Julija...

— Julija! ponovi nekdanja predstojnica redovnic na otoku Piarive. Ali je to tista deklica, ki je bila zaprta v samostanu na Piarivi?

— Da, tista! potrdi kardinal.

— Ah, sedaj mi je nekaj prišlo na misel vzklikne kneginja Dora Bražloni in se z roko prime za čelo, kakor da bi se hotela nečesa spomniti. Ta deklica je bila s silo privedena v samostan...

Ali pa veste, častiti gospod, po čigavem povelju so jo pripeljali na otok in v samostan?

— Vem, odvrne stari in častitljivi gospod. Po povelju grofa Luigija Borgeza.

— Da, tako je!

— In ko sem izvedel za to dejanje, je nadaljeval kardinal, sem takoj začel sumiti o namerah tega grofa in sklenil sem, da bom deklico osvobodil...

— Ah, zdi se mi, da začenjam stvar razumevati! reče stara kneginja in globoko zavzdihne. Kaj pa če je bila ta deklica vzrok sovraštva med grofom Luigijem Borgezem in mojim nesrečnim sinom Giuseppom Musolinom?

— Mogoče, odgovori kardinal, toda ne verjamem, da bi bil to edini vzrok. Najbrž je moglo takšno sovraštvo povzročiti še kaj drugega, kakor to...

— Mar bi ne moglo biti mogoče, da je bil tudi rimski grof zaljubljen v to deklico? je vprašala kneginja Dora Bražloni, ki je slutila, da izhaja odtod nesreča njenega sina. Morda sta si bila grof in Musolino tekmeča?

— Tega ne verjamem, nadaljuje odločno kardinal. V kolikor poznam grofa Luigija Borgeza, ni zmožen iskrene ljubezni, on tudi ne bi iz čiste in idealne ljubezni vstal proti Giuseppu Musolinu.

— Kaj pa bi moglo to biti?

— Grofa poznajo vsi kot strašnega razudanca in morda se mu je zahotelo lepe Julije, deklice iz naroda...

O, ta človek ne izbira sredstev in sposoben je za vsako nepošteno dejanje.

V tem bi utegnil tičati razlog, da je Giuseppo Musolino vstal proti njemu, da bi branil svojo ljubezen in zaročenko pred tem nesramnežem.

Grof je bil mogočnejši in je spravił Giuseppa Musolina v zapor ter ga proglasil za razbojnika in sodišče v Reggiju ga je obsodilo.

Ko se je Giuseppu Musolinu posrečilo pobegniti iz zapore — je bila s tem njegova usoda zapečatená.

Ni se mogel več braniti s pomočjo zakonov, moral je oditi v goro in se od tam braniti...

— Ali veste, kaj se je zgodilo z Julijo? je hitro vprašala kneginja.

— Ne vem, odvrne kardinal. Vem samo, da jo je z otoka Piarive rešil mladi Grk, potapljač Atos, sin starega Baradosa. Pozneje sem slišal, da je zopet prišla h Giuseppu Musolinu in da mu je postala žena...

— Ah, mar sta se lahko poročila?

— Poročila sta se, odvrne kardinal, našla sta duhovnika, ki jima je podelil sveti blagoslov.

— Sedaj pa ne ve tudi o njej nihče ničesar? Ali tudi o Juliji nihče ne ve, če je živa?

— Ne, če je Giuseppo Musolino živ, tedaj je morda z njim tudi Julija...

— Bog naj vas usliši, kardinal! zavzdihne kneginja in žalostno povese glavo.

— Bog je pravičen in vsemogočen in zaupati moramo v njegovo milost.

— Ali pa veste kaj o Julijinih starših? Ali veste odkod je Julija in čigava je?

— Odrasla je v San Stefanu pri nekih siromašnih ljudeh, toda narod pripoveduje, da ti ljudje niso bili njeni starši, niti sorodniki...

Pripovedujejo celo, da so jo našli kot zavrženega otroka

v gozdu, pri sebi pa je imela mošnjo, ki je bila nabasana z zlatim denarjem.

Po tem sklepajo, da je hčerka bogatih staršev, to pa bi človek tudi lahko smatral kot popolnoma verjetno, posebno če je imel kedaj priliko občudovati njeno plemenitost...

Toda kdo naj bi vedel, kaj je na vsej tej stvari resnice ali pa koliko je je...

— O, jaz pa verjamem temu pripovedovanju, spregovori kneginja med solzami.

Zakaj bi Julija ne mogla biti otrok plemenitih staršev?

Vidite, kdo naj bi si mislil ali pa verjel, da Giuseppe Musolino ni sin tistih siromašnih ljudi, pri katerih je rasel in ki so ga vzgajali?

Mar bi ne mogel biti tudi prav takšen slučaj z Julijo, s to plemenito deklico?

Kardinal ji ne odgovori.

Po njegovem zamišljenem obrazu bi bil lahko vsakdo uganil, da goji tudi on isto misel v notranjosti svoje duše, ker pa ni imel nobenih dokazov, je molčal.

O, ko bi kneginja Dora Bražlona in kardinal Toneli vedela za Julijino poreklo?!

Kako bi bila presenečena in kako bi se razveselila, ko bi vedela, da je Julija hčerka plemenitega in splošno priljubljenega kneza Alberta Borgeza!

Po kardinalovem zgledu je tudi kneginja umolknila in jela premišljevat.

Kdo naj bi mogel uganiti s kakšnimi mislimi sta se bavila v tem trenutku.

— Nesrečna bitja! spregovori naenkrat kardinal Toneli kakor sam zase.

— Uboga mati! — zavzdihne kneginja.

— Nesrečni starši! pristavi kardinal Toneli, ki je mislil na Henrika Bofarija.

In zopet sta umolknila.

Morda sta oba mislila na nesrečnega Henrika Bofarija, na Musolinovega očeta.

Ah, ko bi bila vedela, da ta človek še živi in da se nahaja v njuni bližini!

Če bi bil kardinal vedel, da sta Henriko Bofari in skrivnostni Elektro ena in ista oseba!

Ko bi le samo slutil, da živi Elektro pod razvalinami

stare kapelice »Kristusovih salz«, osamljen sredi svojih tajn, v carstvu izumov!

Toda kako bi tudi mogla kardinal in kneginja kaj takšnega pomisliti!

To je bilo nemogoče in njune misli so blodile kdo ve kod, kajti njuni strmeči pogledi so zrl v daljavo, v praznoto, v negotovost, ki je bila razprostrta pred njima.

Tako sta bila zatopljena vsak v svoje misli, da nista niti opazila, da je solnce že zašlo za gore in da se je mrak vedno bolj spuščal in ju ovijal v svoj plašč...

Naposled se kardinal zdrzne.

— Ah, noč je že tukaj! reče kardinal. Sestra Dorina, hiteti morava, temni se!

Kneginja pa se ni niti ganila.

Bila je tako potrta, da je sedela kakor otrpla, kakor mrtva in gluha...

— Sestra Dorina! vzklikne kardinal še enkrat, njegov glas pa je drhtel.

Kneginja pa je ostala tudi sedaj nepremična.

Bolest jo je premagala...

Črni pajek

Margareta se je stresla od veselja, ko se je prepričala, da jo je sam slučaj privedel v bližino tistih, katere je hotela za vedno uničiti.

To jo je bolj razveselilo, kakor pa samo dejstvo, da se je s tolikšno lahkoto rešila iz nevarnosti, ki ji je pretila, ko so jo privlekli v podzemeljsko klet.

Sedaj ni niti več pomislila na strah in na težave, ki jih je pretrpela.

Vso svojo pozornost je osredotočila na prostor, v katerem se je nahajala.

Previdno je odšla iz svojega skrivališča in se plazila po senci, ki je padala od razvalin.

Previdno je šla naprej in pazljivo gledala okoli sebe, tako da bi ji ne moglo ostati ničesar prikritega, kar bi bilo med kamenjem vredno pogleda.

Okrog in okrog, kamor je pogledala, so kipeli proti nebu

napol podrti zidovi Izidinega svetišča, ki jih je obsevala luna z medlega neba.

Bleda lunina svetloba je dajala vsej okolici nekam skrivnostno zunanost.

— Najbrž se skrivata kje tukaj! pomisli Margareta sama pri sebi. Morda se že v tem trenutku pripravljata za beg, toda ves njun trud bo brez uspeha.

Jaz jima bom pokvarila račune.

Giuseppe Musolino in Julija niti ne slutita, da razvija navidez majhna in neznatna Margareta Čiriko nad njunima glavama zastavo strašnega maščevanja!

Ah, le počakajta, v najslabšem slučaju ne bo minila niti dobra ura, ko bom zopet tukaj, tedaj pa...

Margareta se je hotela vrniti in oditi takoj nazaj v mesto k efendiji.

V zadnjem hipu pa se je premislila.

— Ko sem že tukaj, si je mislila Margareta sama pri sebi, bi bilo dobro, da bi se prepričala, če so zares tukaj, da bi potem lažje uredila vso stvar.

In Margareta se je začela plaziti po razvalinah in iskati Musolinovo bivališče.

Naenkrat pa je obstala.

Nedaleč pred seboj je zagledala nekega človeka, ki je slonel ob neki napol podrti steni.

Hitro se je skrila v senco in opazovala neznanega človeka, čigar obraz je razsvetljevala mesečina.

Obraz tega človeka je bil od solnca opaljen, skoraj črn, pogled pa je imel oster in odločen.

— Ta ni Musolinov! si je mislila Margareta, v tem trenutku pa se je spomnila, da je Julija pripovedovala knezu Albertu Borgezu, da se nahaja v njihovi družbi tudi neki Arabec, ki mu je ime Mula.

— To je torej tisti Arabec! pomisli Margareta. Torej sem jih le našla! Tale straži prav gotovo ostale, ki ob tem času mirno spijo!

Margareta se je hotela splaziti nazaj, neka nova zapreka pa jo je prikovala na mesto.

Izza nekega zidu je prišel zopet nekdo.

Prišlec je bil moški, srednje postave, močan in dobro razvit z okroglim obrazom in veselimi očmi, ki so ga delale vedno veselega in komičnega.

— Tega pa sem že nekje videla! spregovori Margareta

čisto tiho. Samo ne spominjam se, kedaj sem imela to čast. Ah, že vem, to je Plon-Plon!

Komaj se je premagovala, da ni kriknila od veselja, ker je našla svoje sovražnike.

Sedaj je vedela, da se nahaja na pravi sledi.

Čeprav je bila precej razburjena je ostala v svojem skrivališču in se ni ganila.

Čakala je, da bo videla, kaj se bo zgodilo.

Videla je, kako je Plon-Plon previdno prišel k bedočemu Arabcu.

Takoj nato pa je slišala besede:

— Mula, jaz sem!

— Ali si prišel, da bi me zamenjal na straži? vpraša Mula svojega tovariša.

— Prišel sem, pa tudi nisem, odgovori Plon-Plon veselo. Prišel sem bolj radi tega, da bi se malo pogovarjal s teboj, to bi mi bolj ugajalo kakor pa straža.

Spodaj je vse končano in nimamo nobenega opravila več, da bi se izplačalo prijeti.

Straženje nam ni več potrebno.

Če nas do sedaj ni nihče vznemirjal, nas menda tudi ti dve uri nihče ne bo, bomo ostali še tukaj...

— Torej bomo vendar še nocoj odšli iz teh razvalin? vpraša dobri Mula.

— Vsekakor!

— Kam?

— Tega ti pa ne vem povedati, vem pa, da odidemo odtod, kar me zelo veseli, kajti če ti hočem po pravici povedati, ti moram reči, da mi tukaj prav nič ne ugaja... odvrne Plon-Plon. Ah, rad bi, da bi odpotovali čimprej... po vsem se mi zdi, da bo najboljše, če bomo takoj izginili...

— Zakaj? Česa se bojiš, tovariš? ga vpraša Arabec, ki očitvidno ni poznal strahu.

— Niti sam ne vem tega, toda slutim, da preži sovražnik na nas, dozdeva se mi, da visi neka nevarnost nad nami, ki je pa mi ne moremo videti...

— Kedaj pa bomo odšli? ga prekine Mula.

— Okrog polnoči!

Margareta, ki je v svojem skrivališču slišala te besede, se je stresla.

Spoznala je, da ima še več kakor dovolj časa za izvedbo svojega načrta.

— Hm! nadaljuje Mula. Do polnoči so več kakor tri ure, to se mi zdi dolgo. Zakaj ne bi takoj krenili na pot? Noč je lepa, mesec bi nam svetil.

— Ne moremo! mu odgovori Plon-Plon. Ni še vse pripravljeno za odhod! Pričakujemo nekega starega gospoda, ki je velik prijatelj našega gospodarja in njegove žene.

— Mar še ni prišel?

— Ni ga še bilo, toda mislim, da bo kmalu prišel, odgovori Plon-Plon in se zamisli.

Čez nekaj hipov pa zopet spregovori:

— Veš kaj, dragi prijatelj, nekaj bi ti predlagal. Ker imamo še dovolj časa do odhoda in ker straža ni več potrebna bi šla lahko dol, da bi malo založila in se odpočila. Mislim, da bi tudi ne bilo prenapačno, če bi malo zaspala...

— Dobro! reče Mula. Toda počakaj malo, da bom še malo pregledal okolico in se prepričal, da ni zares nikogar, ki bi nam bil nevaren, v bližini.

In Mula se je napotil po razvalinah.

Naenkrat pa se je obrnil v smer, v kateri je bilo Margaretino skrivališče.

Ko je Margareta videla, da se bliža njenemu skrivališču, se je stresla od groze. Še bolj se je stisnila k steni in je zadrževala dihanje.

Mula je odšel mimo nje.

Ni je opazil.

Zopet se je oddaljil od njenega skrivališča, potem pa je odšel s Plon-Plonom.

Margareta si je oddahnila.

— Ah, malo je manjkalo, da bi me našli in vse bi bilo razkrinkano in izgubljeno!

Sam vrag je pomagal temu črnemu demonu, ki je pripravljal svojo osveto, kakor plete in pripravlja črn in strupen pajk svojo mrežo okoli žrtve.

Ko se je Margareta prepričala, da sta se Plon-Plon in Arabec Mula oddaljila, je počasi in previdno vstala iz svojega skrivališča in odšla med razvalinami kakor prikazen, ki je vstala iz groba in išče miru.

Srce ji je drhtelo od veselja, želja po maščevanju pa ji je dala krila in ni minilo dolgo, ko je prihitela po cesti na obalo mogočnega Nila.

Tudi tu ji je bila sreča mila.

Naletela je na dva Egipčana z ladjico.

Obljubila jima je dobro nagrado in neznanca sta bila zadovoljna s kupčijo.

Čez nekaj trenutkov je ladjica drčala kakor najhitrejša ptica po Nilu navzgor.

Ko se je Margareta plazila po podzemeljskem hodniku, si je umazala obleko.

Smatrala je, da bi ji ne bilo baš v posebno čast, če bi se takšna pojavila v palači Murata-efendije, sklenila je radi tega, da bo najprej odšla v hotel in se preoblekla.

To je storila tem lažje, ker je sedaj imela več časa in ker je vedela, da svoj načrt do polnoči še lahko izpelje, ne da bi ji bilo treba pri tem hiteti.

Malo pozneje je ladjica pristala ob hotelu.

Margareta je hitro izstopila, nagračila je veslača in odhitiela v hotel ter se z vso naglico preoblekla.

Preden pa je odšla iz hotela, se je hotela prepričati, če je knez v svojih sobah.

Ker ni bilo nikogar na hodniku, je stopila k vratom, ki so vodila v knezovo stanovanje in prisluškovala. Naenkrat pa se je stresla od silnega notranjega veselja.

Izza vrat je slišala težke vzdihljaje, korake, nato pa tudi govorjenje.

To je bil stari Kristof, ki je govoril sam s seboj o svojih strašnih sanjah.

Margareta je slišala vsako besedico in njena ostudna duša se je naslajala ob bolesti dobrega starca.

Zdajci pa odpre Kristof vrata.

Margareta se je malo odmaknila.

S prekrižanimi rokami na prsih in s ključovalnim in brezizraznim pogledom je buljila starcu naravnost v oči, režala se mu je v obraz kakor demon, kakor pravi izrodek pekla...

Ko jo je Kristof zagleda tako peklenski spačeno, se je opotekel in padeš...

Margareta se je še enkrat na ves glas in tako strašno zasmejala, da je šel ta smeh do kosti, potem pa je brez šuma izginila po hodniku.

Ta strupeni pajk je odšel, da bi končal mrežo smrti, ki je bila namenjena na Giuseppa Musolina in za njegovo nesrečno Julijo...

Božanska vest

Ko je kardinal Toneli videl, da se sestra Dorina ne gane, se je ves stresel.

Bal se je, da je nesrečna žena in mati podlegla svoji veliki bolesi.

Mar naj bi jo pustil tukaj v tej samoti in odšel po dobre ljudi?

Kaj naj bi storil z njo?

Primaknil se je k otrpli kneginji, močno jo je stresel, v tem trenutku pa bi bil skoraj kriknil od veselja.

Sestra Dorina se je zganila, odprla je oči in prestrašeno pogledala okoli sebe.

Ko pa je njen blodeči pogled obvisel na kardinalovem obrazu, se je stresla in se vsega spomnila.

— Tema je, sestra Dorina! ji reče kardinal Toneli z blagim glasom.

V znak pritrevanja je prikimala z glavo, odgovorila pa ni ničesar.

— Ali bi šla odtod? Mislim, da je že čas! je nadaljeval kardinal Toneli.

— Kam? spregovori komaj sestra Dorina.

— Domov vendar... k počitku...

Stara kneginja ga žalostno pogleda in povesi oči, v katerih so se bleščale solze.

— Vi greste lahko... zajeclja kneginja.

— Kaj pa vi?...

— Jaz bom ostala tukaj...

Kardinal jo presenečeno pogleda.

— Jaz vas ne razumem, odvrne častitljivi starček čez nekaj trenutkov.

Kneginja Dora povesi zopet glavo in zašepeče s solzami v motnih očeh:

— Zakaj pa ne? se trpko nasmehne nesrečna žena. Mar ni tudi v moji duši samota?

— Toda vendar...

— Ne, jaz bom ostala tukaj, častiti gospod... odvrne kneginja odločno. Sicer pa, ali ne razumete mojega položaja? Kam naj bi šla?

— Domov... vendar...

Kneginja Dora Bražloni je pogledala kardinala, se trpko nasmehnila in rekla hladno:

— Jaz nimam doma, častiti gospod!

Kardinal Toneli si je šele sedaj mogel predstavljati položaj te žene in nesrečne matere.

Čutil je, da ji mora nekaj reči, da ji mora pomagati, toda ni našel besedi, ki bi bile primerne v tem trenutku in katere bi ne povečale njenega gorja.

Medtem ko je kardinal Toneli stal tako v zadregi, je kneginja Dora vstala in rekla:

— Vi lahko odidete, častiti gospod, jaz pa vas bom spremljala. Izvolite!

Kardinal Toneli je dvignil oči k nebu, kakor da bi hotel prositi Vsemogočnega, da bi vzel to nesrečno ženo v svoje varstvo in ji dovolil, da bi se grela v njegovi ljubezni.

Napotil se je proti dolini, sestra Dorina pa je šla poleg njega.

Vedno bolj se je mračilo in tema je postajala vedno gostejša, tako da sta morala biti pri hoji navzdol zelo previdna, da bi ne strmoglavila v globok prepad, ki je zijal ob poti.

Hodila sta molče.

Ko sta imela že precejšen kos poti za seboj, je sestra Dorina spregovorila:

— Častiti gospod, kmalu se bova morala posloviti, vi pa mi še sedaj niste povedali, kaj vas je privedlo sem, čeprav sem vas po tem že dvakrat vprašala?!

— Kaj? reče stari kardinal in skomigne z rameni. Če hočem biti odkritosrčen, vam moram reči, da tega ne vem niti sam... res ne vem...

— In vendar, mu odvrne kneginja Dora, nekaj vas je moralo zanimati, da ste prišli sem...

— Res je, kar pravite...

— Toda vi mi kljub temu načete tega povedati? se obrne nesrečna žena k svojemu spremljevalcu.

— Povedal vam bom, sestra Dorina, odvrne kardinal, sem sem prišel radi Giuseppa Musolina...

— Ah, tudi vi?...

— Da, sicer pa sem ga že obiskal tukaj...

— Ali je mogoče?

— Da, pritrdi častitljivi starec. Na vrh Aspromontov sem prišel ponoči... z nekim zdravnikom, ki so ga poklicali in San Stefana.

— H konu?

— K bolniku, ki je umiral...

— Kdo pa je bil ta bolnik?

— Giuseppe Musolino...

Kneginja krične.

— Da, nadaljuje stari kardinal Toneli, Giuseppe Musolino je bil bolan, ležal je že na smrtni postelji v razvalinah kapelice »Kristusovih solz« in...

— In Bog se ga je usmilil, kajveda? vpraša kneginja z drhtečim glasom.

— Tako je.

— O, hvala ti, večni Bog, za tvojo milost, zavzdihne sestra Dorina in dvigne oči k nebu.

— Bolnik je že ležal v nezavesti, nadaljuje kardinal Toneli, smrt je bila neizogibna, kajti za rešitev bi bilo potrebno zdravilo, ki ga nismo mogli dobiti v samoti...

— Kako je bil torej Giuseppe Musolino rešen? ga nestrpno prekine kneginja.

Zgodilo se je pravo čudo! vzklikne kardinal. Na čuden in skrivnosten način se je pojavilo pred nami zdravilo, ki smo ga potrebovali in katero je bolniku rešilo življenje... In Musolino je kmalu ozdravel...

— To je pa res uganka!

— Da, uganka, ki je nismo mogli rešiti, odvrne kardinal Toneli, še bolj čudno pa je, da je bilo zdravilo tako pripravljeno, kakor da bi ga bila pripravila nežna roka roditelja za svojega otroka...

In zopet sta oba umolknila.

Če bi bil kardinal vedel, da je to pot uganil čisto resnico, če bi bil vedel, da je to zdravilo res pripravil Musolinov oče — bi bil vedel tudi skrivnost, ki jo je toliko časa zasledoval in skušal pojasniti, vedel bi, kje je Elektro, zvedel, kaj se je zgodilo s Henrikom Bofarijem!

Toda stari kardinal Toneli ni mogel tega niti slutiti, vedel je samo to, kar je videl.

Čez nekaj časa je nadaljeval:

Giuseppe Musolino je od tega skrivnostnega zdravila ozdravel. To je bilo takrat, ko sem Giuseppa Musolina videl drugi krat v svojem življenju.

Takrat sem videl tudi njegove tovariše.

O, jaz sem prepričan, da so vsi ti ljudje dobri, plemeniti in pošteti!

Ko bi jih videli, kako iskreno so žalovali in jokali za svojim voditeljem, kakšno pa je bilo šele njihovo veselje, ko so videli, da je Giuseppe Musolino rešen in da bo ozdravel in da ga bodo zopet imeli v svoji sredi!

Kar sem videl in doživel tisto noč na Aspromontih, me je popolnoma prepričalo, da Giuseppe Musolino ni razbojnik in morilec — temveč nesrečen človek.

Giuseppe Musolino pa ni samo nesrečneš in trpin, on je tudi dobrotnik in zaščitnik nesrečnih.

Plemenit je in pravičen.

Od tistega dne se je vzbudila v mojem srcu naklonjenost in sočutje s tem ubogim človekom in njegova usoda me je začela zanimati.

V zadnjem času pripovedujejo, da je nesrečnež podlegel v borbi s svojimi sovražniki, ali pa da je pobegnil iz Italije v inozemstvo.

Nisem vedel, komu naj bi verjel.

Mislil sem, da bom tukaj našel pojasnitev in se prepričal, kaj je na stvari — toda žmotil sem se...

Nobenega sledu nisem našel, da bi mogel kaj spoznati, zgodilo se mi je prav tako kakor vam...

— Morda je pa zares mrtev! je zaihtela nesrečna mati in si hotela z rokami zakriti solze.

V tem trenutku pa se je zgodilo nekaj, kar je oba silno začudilo.

Na nasprotni strani prepada, kjer je ležala strašna tema, se je naenkrat posvetil moder plamenček. Sprva samo eden majhen, potem pa so se ti plamenčki pomnožili, trepetali in žuboreli so iz skale kakor studenec.

Posamezni plamenčki so se združili v en plamen, ki je postajal vedno večji.

Čez nekaj hipov pa se je začel mogočni plamen deliti, iz teh delov pa so nastajale posamezne črke, ki so se postavljale druga k drugi na temno stran stene.

Iz razvrščenih poedinih svetlih črk so nastale cele besede in kardinal Toneli in kneginja Dora Bražloni sta z največjim začudenjem prečitata:

Giuseppe Musolino... živ je...

Ni ga tukaj... v tuji državi je...

v tem trenutku... se nahaja...

v veliki nevarnosti...

Ko sta kardinal in njegova spremljevalka prečitala te skrivnostne besede, sta oba enoglasno vzkliknila od silnega presenečenja.

To je bil vzklik presenečenja, veselja in strahu...

Nekaj trenutkov sta z izbuljenimi očmi strmela drug v drugega, ko pa sta se zopet ozrla v smer, kjer sta prečitala to skrivnostno vest, so plamenčki, črke in besede že izginile in njune začudene oči so strmele v temo, v črno noč...

— Bog! krikne kneginja.

— Kakšna uganka je to? spregovori komaj kardinal Toneli čez nekaj trenutkov.

Po tem dogodku sta dolgo stala na istem mestu brez besed in brez misli.

Dolgo nista mogla spregovoriti besedice.

Ta nenavaden in skrivnosten pojav ju je tako presenetil, zbeгал in tudi hkratu prestrašil, da se dolgo nista mogla prav zavesti.

V prvem trenutku nista vedela, kaj naj bi si mislila o tem kar sta pravkar doživela.

Ali je bila to resnica, ali prikazen ali pa samo plod njune domišljije?!

— Ah, to je prst božji! spregovori sestra Dorina, ko se je čez nekaj trenutkov zavedla.

— Če ni to samo najina domišljija, je to božanska vest! pristavi kardinal Toneli, kakor sam zase in se niti ne gane z mesta, na katerem je stal.

Zopet sta umolknili.

— Častiti gospod! vpraša prva kneginja Dora Bražlont. Ali ste videli?

— Videl sem in sedaj se čudim, odgovori stari kardinal Toneli.

— Kako si razlagate to uganko? je čez nekaj trenutkov zopet vprašala kneginja.

— Ničesar vam ne morem povedati, odvrne kardinal. Moj duh je preslab, da bi mogel pojasniti to skrivnost.

— Ah, če lahko verjamem prikazni, pomeni to, da je moj sin živ! vzklikne kneginja.

— Da, rešil se je z begom...

— Toda preti mu nova nevarnost... zavzdihne nesrečna Musolinova mati.

— Ne bojte se, sestra Dorina, ji reče kardinal Toneli z blagim glasom. Giuseppe Musolino je tudi do sedaj ušel marsi-

kateri nevarnosti in mislim, da se ji bo vedel tudi to pot izogniti. Zaupajmo v božjo previdnost.

— Ah, ko bi le Bog uslišal vaše besede! zavzdihne stara kneginja.

Zdajci pa se kardinal zdrzne.

Zopet sta umolknila.

Ure so minevale, do gradiča Miramara pa sta bili še dobri dve uri hoda.

— Sestra Dorina, reče kardinal Toneli. Popolnoma se je že stemnilo. Vrnite se z menoj v San Stefano, kjer bova poiskala za vas kakšno stanovanje...

— Ne, častiti gospod, odvrne kneginja Dora Bražloni odločno. Jaz bom ostala tukaj. Če je Giuseppe Musolino živ in če se bo vrnil v Italijo, bo brez dvoma prišel sem, v njegovo prejšnje bivališče. Tukaj ga bom počakala...

— Toda sestra Dorina, to samotno in puščavniško življenje... je ugovarjal kardinal.

— To življenje naj bo del mojega kesanja in pokore, mu vpade kneginja v besedo. Nikar mi ne prigovarjajte, kajti ostala bom pri svojem sklepu!

— Tedaj naj vas varuje Vsemogočni! vzklikne kardinal Toneli zelo ginjeno.

Kneginja Dora Bražloni, ki se je dušila v solzah, je prišla njegove roke in jih poljubila s spoštovanjem, kardinal pa jo je blagoslovil.

Poslovila sta se.

Kardinal je odšel, poglobljen v svoje misli, po samotni poti navzdol in je po dveurni hoji prispel v lovski gradič kneza Alberta Borgeza.

Služabniki so ga spoštljivo sprejeli, toda kardinalu se ni ljubilo jesti.

Takoj je odšel v svojo sobo.

Dolgo je ležal v postelji in ni mogel zaspati, premišljeval je o tem, kar je danes doživel.

Žalostna povest

Cenjeni čitalci se prav gotovo še spominjajo, da je nekoč — od tedaj je minilo že precej dolgo — obiskala lepa Noama, hčerka starinarja Abrahama Holepa kneza Alberta Borgeza v njegovi palači v Rimu.

Pri tej priliki je knez Alberto Borgeze privolil, da bo pokrovitelj loterije, ki jo je hotela mlada deklica organizirati v korist nesrečnega umetnika mladega Lorenca Faltisa, ki je некоč stanoval njej nasproti.

To podjetje se je popolnoma obneslo.

Zbrali so veliko vsoto denarja, žrebanje je bilo končano, glavni dobitek pa je zadela srečka, katere lastnik se do danes še ni oglasil, da bi dvignil svoj dobitek.

Spominjamo se, da je bil ta dobitek umetniška slika, katero je izdelal Faltisov oče.

Ta dragocena slika je predstavljala neko ženo z majhnim otrokom v naročju.

Vemo tudi to, da je bila ta žena Karmen, žena kneza Alberta Borgeza, otrok pa — Julija.

To sliko je delal Faltisov oče v zadnjih dneh, ko so morali nesrečni starši zapustiti svojega otroka in ga zavreči radi strašne prisege, ki jo je knez Alberto Borgeze položil некоč španskemu kralju.

In tako je usoda storila, da je ostala ta slika v rokah starinarja Abrahama Holepa.

Na to sliko je njegova hčerka skrbno pazila in jo varovala, kajti spominjala jo je na mladega umetnika, ki je preživiljaval strašno tragedijo, ko se je nahajal v umobolnici radi ozdravljenja.

Sredstva, ki jih je vrgla loterija, je Noama uporabila za zdravljenje in nego bolnika.

Njegovo stanje se je vedno izboljševalo, pri tem pa nesrečnež niti ni vedel, kdo skrbi prav za prav zanj in kdo je plemenita duša, ki mu omogočuje zdravljenje.

Mladi Lorenzo Faltis je popolnoma ozdravel in vemo, da so ga pustili iz zavoda, kajti videli smo ga tisti večer, ko je v cerkvi San Loreta naletel ena Luigija Borgeza in Margareto in slišal njune strašne besede, ko sta prisegla Giuseppu Musolinu strašno borbo in maščevanje.

Dokler se je nahajal v zavodu za umobolne po Noamini zaslugi, ni občutil težav življenja, ko pa je obstal na ulici, pred zaprtimi vratmi umobolnice — je v prvem trenutku začutil vso strašno resnico življenja.

Prišel je med brezdomce.

Bil je brez doma, brez obleke in brez vsakih sredstev in takoj mu je bilo žal, da so ga izpustili iz umobolnice, kjer je bil

miren in kjer ni trpel gladu. Daleč je bil tam od ljudi, daleč sta bila človeška hudobija in nepraviličnost.

Na svojo zaročenko, na lepo Mignon ni več mnogo mislil.

Kaj pa je hotel?!

Sprijazniti se je moral z usodo.

Mignon je bila mrtva in nihče več mu je ni mogel obuditi k življenju.

Kadar pa se je spomnil nanjo, je globoko zavzdihnil.

Potikal se je po ulicah.

Zvedel je, da se je njegova nekdanja gospodinja odselila iz stanovanja in nihče mu ni vedel povedati, kje se nahaja sedaj in če je sploh še v Rimu!

Morda pa je že umrla!

Prav tako ni mogel zvedeti, kaj se je zgodilo z njegovimi stvarmi in z njegovim siromašnim ateljejem.

Sicer pa je zasovražil ljudi in je sklenil, da se med svojimi bivšimi tovariši sploh ne bo več pojavil. Z nikomer se ni hotel družiti.

Hotel je živeti sam zase in neznan...

Takšno življenje po bolezni je precej izpremenilo njegovo vnanjost.

Komaj da bi ga mogel kdo spoznati.

Nekega dne je blodil po ulicah večnega mesta brez pravega cilja.

Naenkrat pa so obstali pred njim trije tujci. Najbrž so bili Francozi ali pa Angleži, ki kar trumoma obiskujejo večno mesto in občudujejo njegove znamenitosti.

Eden izmed tujcev se je obrnil k njemu in ga vprašal, če bi jih mogel odvesti v kakšno trgovino, kjer bi lahko kupili kakšne umetnine.

Lorenzo Faltis se je rad odzval vabilu tujca, ker je vedel da bo dobil nagrado.

V zadnjem času pa je itak živel samo od nagrad.

Ko je premišljeval, kam bi jih odpeljal, se je spomnil na starinarja Abrahama Holepa.

In vodil je tujce.

Šli so skozi nekatere ulice in se ustavili pred trgovino, ki jo že poznamo.

Vnanost trgovine je napravila na tujce slab vtis in z nezaupanjem so pogledali svojega vodnika.

— Hej, prijatelj, mu reče eden izmed njih. Ti nas najbrž

nisi razumel! Mi bi bili radi prišli v kakšno trgovino, kjer bi lahko kupili kakšne umetnine.

— Kar izvolite vstopiti, gospoda, odgovori Lorenzo Faltis. V tej trgovini boste našli mnogo, česar bi po drugih zaman iskali. Sicer pa se boste v tem tudi sami hitro prepričali... Izvolite, prosim...

— Toda, pripomni nekdo, ta trgovina nima niti firme!

— Zato pa ima umetnin in redkosti, ki so več vredne kakor bleščeča firma...

Tujci so se spogledali in po kratkem posvetovanju so odšli v trgovino.

Faltis je šel za njimi.

V ozkem in majhnem sprednjem delu trgovine se je pojavila pred njimi deklica, ki je bila lepa kakor angel.

To je bila Noama.

Ljubko se je nasmehnila prišlecem in jih z zvonkim glasom vprašala, česa žele.

— Radi bi pogledali, če imate kaj lepega v vaši trgovini, odgovori eden izmed tujcev.

— Če bodo tudi druge stvari tako lepe, kakor je ta deklica, tedaj je imel naš vodnik prav, reče drugi svojemu tovarišu in se nasmehne.

— Če bi gospoda rada tudi kaj kupila, tedaj... reče Noama in jih pogleda.

— Samo po sebi umevno, saj radi tega smo tudi prišli... jo prekine eden izmed tujcev.

— Tedaj vam bom tudi postregla, se nasmehne Noama, pri tem pa so se prikazali njeni drobni beli zobje, ki so se za-bleščali kakor niz biserov.

Oprostite gospoda za trenutek, takoj bom obvestila o vašem prihodu očeta.

Po teh besedah se je zopet nasmehnila, se lahko priklonila in izginila za nekimi vrati na koncu trgovine.

Ah, kako je bilo nesretnemu Lorencu Faltisu pri duši, ko je videl Noamo.

Spomnil se je ljubkosti in veselja te mlade deklice, ko mu je prišla prva javit o njegovem uspehu na razstavi, na kateri je njegovo delo nagrajeno s kraljevo nagrado in je postal Lorenzo Faltis mojster-umetnik.

Spomnil se je, kako se je zavzemala zanj in da je z njeno pomočjo šele lahko razstavil sliko, kajti Noama je prosila svojega očeta, da mu je posodil dragocen okvir.

Se tedaj je opazil, da goji Noama napram njemu neko posebno naklonjenost, toda takrat se ni mnogo zmenil za to, ker je mislil samo na svojo drago Mignon.

To ponovno srečanje z Noamo je vzbudilo v njem spomine na preteklost in stresel se je radi razburjenja, kateremu ni niti sam vedel vzroka.

Noama pa ga sedaj ni videla, ali pa ga je njegova zunanost tako strašno izpremenila, da ga ni mogla spoznati; niti zmenila se ni zanj, temveč je odšla po svojega očeta.

Nekaj trenutkov pozneje se je vrnila in javila tujcem, da jih oče pričakuje.

Povabila jih je, naj vstopijo.

Tujci so šli mimo nje, za njimi pa jo je mahnil tudi Lorenzo Faltis in vsi so stopili v sobo, kjer je Abraham Holep pričakoval svoje kupce.

Holep je sedel v starem naslanjaču.

Ko so odlični tujci vstopili, jih je samo pogledal in jim dejal čisto kratko:

— Moja hčerka vam bo pokazala, kar želite, če pa si boste kaj izbrali, se bomo o ceni pogovorili pozneje, odvrne Abraham Holep.

Noama je ljubeznjivo povabila tujce, naj ji slede in odpejlala jih je skozi več prostorov bogatega skladišča starinarja Abrahama Holepa.

Kakšna umetniška dela in dragocenosti so bile tukaj!

Tu si lahko videl in našel dela najslavnejših italijanskih in drugih umetnikov.

Tujci so hodili od predmeta k predmetu, njihovo preseñenje pa je postajalo vedno večje in je doseglo vrhunec, ko so se ustavili pred neko veliko sliko, ki je bila tako razstavljena, da je vsakomur takoj padla v oči.

— Ah, to je najboljše od najboljšega! vzklikne eden izmed tujcev navdušeno.

— To je mojstrsko delo, pristavi drugi.

— Redek primer umetnine! pripomni tretji, ki je stopil čisto k sliki.

Tudi nesrečni Lorenzo Faltis se je stresel, ko je zagledal to sliko.

Stresel se pa ni od navdušenja, temveč od strašnega notranjega razburjenja.

Ta slika je bila delo njegovega očeta.

To je bila prav tista slika, ki jo je Noama namenila za

dobitek pri loteriji in katere lastnik se še do danes ni oglasil, da bi jo vzel k sebi.

— Čigava je ta slika? Kdo je ustvaril to mojstrsko delo? so tujci navdušeno izpraševali.

— Ah, zavzdihne bolestno lepa Noama in opiše slikarja v kratkih potezah.

Imenoval se je Faltis.

Že zdavnaj je umrl...

Slika pa se že dalje časa nahaja v skadišču starinarja Abrahama Holepa.

— Mar je ni mogel prodati? se je čudil eden izmed tujcev in lepo deklico vprašujoče pogledal.

— Ah, lahko bi jo bil prodal, pristavi Noama hitro. Mor-da bi jo bil prodal najlažje izmed vseh predmetov, ki se nahajajo tukaj, toda mojemu očetu se ni mudilo.

In Noama je pripovedovala, kako je postala ta velika slika last njenega očeta.

— Toda sedaj nam jo bo pa prav gotovo prodal? — vpraša drugi mlado deklico.

— Ne bo je prodal, odgovori Noama. Odnosno, slika je že prodana, reči hočem, da ni več naša... Oče je to sliko daroval meni, jaz pa sem jo žrtvovala za nekoga drugega...

Ko je Noama govorila te besede, ji je rdečica zalila obraz in prišla je v zadrego.

— Mi vas ne razumemo! pripomni eden izmed tujcev. Povejte nam, ali je ta slika na prodaj?

— Ni, odgovori lepa Noama, ki se je trudila, da bi skrila svojo zadrego.

V kratkih stavkih je povedala radovednim tujcem zgodovino te slike.

Na njeno prošnjo ji je oče poklonil to sliko, organizirala je loterijo in slika je bila kot edini dobiček izžrebana, srečni lastnik srečke pa še ni prišel po svoj dobiček in radi tega ni slika več na prodaj.

— Škoda! so zavzdihnili tujci. To je zares redka umetniška vrednost.

— Ali pa je loterija prinesla mnogo denarja? se je zanimal prvi tujec.

— Da, uspeh je vsakogar presenetil, odvrne lepa Noama z bleščečimi očmi, in upam, da je loterija zadostila svrhi, v katero je bila prirejena...

— To pomeni, da vi niste priredili loterije v svojo lastno korist in dobiček?

— Ne, nadaljuje Noama. Vse dohodke sem uporabila za to, da bi naknadno nagradila umetnika, čigar proizvod je ta slika, čeprav po njegovi smrti...

— Ah, to je plemenito! reče eden izmed navzočih. Na kakšen način pa ste izvršili plemenito nalogo, ki ste si jo zadali s toliko požrtvovalnostjo?

— S tem denarjem sem pomagala umetnikovemu sinu, ki ga je zadela nesreča...

— To je vse hvale vredno!

— O, gospoda, nadaljuje Noama, njen glas pa je pričal o globoki ganjenosti, tudi njegov sin je velik umetnik, morda še večji kakor njegov oče!

To je redek umetniški talent.

Njegova umetniška ustvarjevalna sposobnost se je dvignila visoko nad njegove tovariše.

Na zadnji italijanski umetnostni razstavi je njegovo delo dobilo prvo nagrado in mladi Lorenzo Faltis je bil s tem priznan kot nov mojster, toda strašna nesreča ga je strmoglavila s poti, ki bi jo bil moral nastopiti in po kateri bi bil prispel do velike slave in sijajne bodočnosti...

Ko se je nahajal na vrhuncu svoje sreče in slave, ko so ga priznali za mojstra — je zblaznel...

Za njegovo zdravljenje je bila potrebna velika vsota in jaz sem v ta namen uporabila dohodke, ki mi jih je vrgla loterija...

Lorenzo Faltis, ki je bil naslonjen na neki kip, je pridušeno kriknil, ko je slišal iz Noaminih ust svojo žalostno povest, povest umetnika, slikarja.

Šele sedaj je zvedel, da mora biti za svoje ozdravljenje hvaležen samo Noami.

Njegovega pridušenega krika ni nihče slišal.

Tudi tujce je izredno ganila ta žalostna povest in oni so izrazili svoje priznanje Noami za njeno skrb za usodo mladega italijanskega umetnika.

Potem so pregledali še ostale predmete in si jih nekaj izbrali, da bi jih kupili.

Ko so se hoteli vrniti v delavnico Abrahama Holepa, so opazili, da je njihov vodnik izginil.

Vrnili so v prostore, kjer so do sedaj hodili — toda vodnika ni bilo nikjer.

Ko pa so prišli v oddelek, kjer je bila razstavljena znamenita slika starega Faltisa, je eden izmed tujcev zagledal vodnika, ki je bil naslonjen na kip.

Noama je stopila k njemu in mu rekla:

— Gospoda je že pregledala skadišča. Pojdite sedaj tudi vi z nami v trgovino!

Toda vodnik se ni ganil.

Noama ga je prijela za roko, se mu zagledala v obraz in ga hotela stresti, ker je mislila, da je zaspal, ker ga te umetnine niso zanimale.

Zdajci pa se je zdrznila in presnečeno kriknila.

V vodniku je spoznala Lorenca Faltisa.

— Kaj je? Kaj je? so vzkliknili tujci in prihiteli na Noamin krik.

— Ah, ta človek... je jecljala Noama. Ta človek... to je nesrečni umetnik Lorenzo Faltis!

Tujci so osupnili.

Pomagali so plemeniti Noami, da je onesveščenega umetnika prenesla na neki divan.

— Ah, on je ozdravel!... On je ozdravel!... je Noama ponavljala z drhtečim glasom in se trudila, da bi nesrečnežu vrnila zavest.

Toda Faltis je ostal nepremičen.

Žalostna povest njegovega življenja ga je tako pretresla, da se je onesvestil...

Murat-efendija

Margareta je hitro odšla iz hotela.

Hitela je po kairskih ulicah, ne da bi se zmenila za pisano množico, ki je polnila ulice.

Življenje v Kairu je tudi ponoči zelo živahno in ne zaostaja prav nič za dnevnim.

Vročina, po kateri se odlikujejo dnevi v tem mestu, prisili prebivalce, da se podnevi hladijo po hišah in trgovinah, ko pa leže na zemljo prvi mrak in nastopi za njim trda tema s svežim zrakom, oživijo vse ulice.

Vsi hitijo v hladno noč, da bi se ohladili in se odpočili.

Trgovine so odprte pozno v noč in pisana množica se v

veselem razpoloženju preriva sem in tja, tako da se človeku zdi, da nima nihče izmed teh veselih ljudi pravega cilja.

Margareta je šla odločno naprej, kajti ona ni bila brez cilja, ona je vedela, kam mora nocoj priti!

Hitela je proti palači Murata-efendije.

Ko se je približala trinadstropni stavbi, je pri vhodu zopet zagledala vratarja.

Toda to ni bil več tisti, s katerim je pred kakšno uro govorila pred palačo.

Sedaj ga je zamenjal drugi.

Margareta se ni mnogo zmenila za njegov nezaupen pogled, zmuznuta se je hotela mimo njega, toda vratar jo je zadržal in jo vprašal strogo:

— Kam?

— Muratu-efendiji!

Vratar je hotel nekaj reči, v zadnjem hipu pa se je premislil, zamahnil je z roko in ji pokazal proti vhodu v palačo.

Margareta je odhitela po stopnicah navzgor, v hodniku pa je skoraj treščila ob drugega vratarja.

— Kaj želite? jo vpraša vratar.

— Rada bi govorila z Muratom-efendijo! odgovori Margareta. Sporočiti mu moram neke silno važne vesti. Ali je njegova ekscelenca doma?

Lakaj jo je hotel nekaj vprašati.

Gotovo bi bil rad zvedel, kdo je ona in kakšne vrste novic prinaša efendiji, njegovemu vzvišenemu gospodarju. Toda Margareta je znala občevati s temi ljudmi.

Vedela, da je čas ustvaril čarodejno besedico, ki je vsakemu prebivalcu vročega juga nad vse draga in ki odpre sleherna, še tako zaprta vrata.

Ta besedica je: napitnina.

Lepa Italijanka je potegnila iz žepa svojo svilnato denarnico, vzela je iz nje nekaj denarja in ga stresla lakaju v odprto pest.

Velikanski lakaj se je zadovoljno nasmehnil, odpeljal jo je po številnih stopnicah in hodnikih v tretjo nadstropje, kjer je stanoval efendija.

Tu je razmaknil neke zavese in pustil Margareto vstopiti, sam pa je zopet odšel nazaj na svoje mesto.

V prostrani dvorani, v kateri je bilo precej dragocenih stebrov, je ob nizki mizici ležal na finih blazinah človek, ki bi

bil lahko služil za model vsakemu slikarju, ki bi bil hotel naslikati rimskega cesarja Nerona.

Obraz tega človeka, ki je imel že zdavnaj za seboj petdeseto leto, je imel stroge poteze.

Okrog njegovih tenkih ustnic je ležal smehljal, ki bi povzročil, da bi se dobremu poznavalcu ljudi naježili lasje. Ta smehljal je govoril o strašni krutosti.

Dve mladi zamorki sta hladili Murat-efendijo z velikima pahljačama.

Murat-efendija je bil slavni šef policije, katerega so se bali njegovi prijatelji prav tako kakor njegovi sovražniki, to pa iz čisto enostavnega razloga, ker ni nihče vedel, komu je Murat-efendija prijatelj ali komu je sovražnik.

V Kairu prav gotovo ni bilo človeka, ki ne bi poznal Murata-efendije in se ga hkratu bal.

Njegovo ime je bilo vsakomur strašno.

Ta hladni in neusmiljeni človek je opravljal službo policijskega šefa. Na svojih vajetih je moral držati vse tiste nemirne elemente, ki so se zbirali v tem mestu.

Za izvrševanje te službe pa so bila brezpogojno potrebna najenergičnejša sredstva.

Tudi njegovi predniki so bili energični ljudje, toda nihče ni poznal neusmiljenosti in odločnosti v toliki meri.

Ko je Murat-efendija zasedel to mesto, je kmalu očistil Kairo vseh zločincev.

Kadar je kdo omenil njegovo ime, so se stresli ljudje po palačah in po bajtah.

Murat-efendija je imel povsod nastavljene svoje vohune in ljudi, ki so mu vsako stvar takoj javili.

Ko je prišla k njemu dama, ki je bila oblečena kakor vse Evropejke, je samo malo dvignil glavo in sicer samo toliko, da jo je lahko videl.

Kakor je Margareta takoj opazila, mu takšni obiski niso bili nenavadni.

Murat-efendija je imel namreč navado, da je večkrat poklical predse kakšnega tujca in ga izpraševal o njegovi domovini in o vsem drugem, kar se mu je zdelo zanimivo.

Prav gotovo je tudi sedaj mislil, da je dal to damo poklicati na zasliševanje, ker se ni niti ganil, da bi vstal in jo pozdravil.

Pa tudi Margareta ni pokazala najmanjšega znaka kakšne razburjenosti.

Sigurno in mirno kakor malokdo, ki je imel opravka z Muratom-efendijo, je stopila pet korakov pred njega, se lahko priklonila in ga tako pozdravila.

— Bog naj ti pomaga, ji reče Murat-efendija, ko jo je nekaj trenutkov strogo opazoval in ni pri tem niti trenil z očmi. Ali si Evropejka?

— Da, jaz sem v Kairu tujka!

— Kako pa se imenuješ?

— To ti bom povedala tedaj, ko mi boš izkazal toliko vpljudnosti, kolikor je sme dama zahtevati, odgovori lepa žena neustrašeno. Zakaj ne pokličeš svojih služabnikov in jim ne ukažeš, naj mi prinesejo stol? Zakaj ne vstaneš s svojih dragocenih blazin, da bi me pozdravil?

Murat-efendija, ki je bil očitvidno slino presenečen, jo je nekaj časa gledal.

Tlesknil je z rokama.

Kmalu se je pojavil sluga in Murat-efendija mu reče nekaj v egipčanskem jeziku.

Sluga ji je takoj prinesel stol, neka sužnja pa je stopila za njo in jo začela hladiti z dragoceno pavovo pahljačo, kar je razgreti Margareti zelo dobro delo.

— Ali si sedaj zadovoljna? jo vpraša Murat-efendija s smehljajem na ustnicah.

— Da, zadovoljna sem, odgovori lepa Evropejka, prav tako, kakor boš zadovoljen ti, ko me boš poslušal. Ker pa ti moram sporočiti neke zelo važne vesti, je potrebno, da ostaneva popolnoma sama. Pošlji svoje sluge in služkinje ven!

Murat-efendija jo zopet pogleda s svojim kljubovalnim pogledom.

Na ustnicah se mu je pojavil nezaupen smehljaj.

Imel je seveda mnogo razlogov, da se je izogibal družbe tujcev, ker bi se ne bilo zgodilo prvikrat, da se mu tako hoče približati oseba, ki kuje proti njemu in ga hoče odstraniti z njegovega visokega mesta.

Sedaj pa si je pomišljal samo nekaj trenutkov.

Takoj je dal služabnikom in sužnjam znamenje in odšli so iz dvorane.

— Sama sva, — reče naposled Murat-efendija Evropejki, ki ga je obiskala, ko je sedla na turški način. Sedaj pa mi najprej povej, kako se imenuješ, kajti ni moja navada, da bi se pogovarjal z ljudmi, ki jih ne poznam.

— Jaz sem vojvodinja Lingi.

— Zakaj pa te ni sem spremil tvoj soprog vojvoda? vpraša Murat-efendija.

— Vojvoda je v tem trenutku v evropskem klubu in ne ve ničesar o tej stvari, odvrne Margareta, ki je ni njegovo vprašanje spravilo prav nič v zadrego. Jaz niti hočem, da bi vojvoda zvedel za ta moj korak.

— Povej mi še enkrat, kako se imenuješ ji reče Murat-efendija in si potegne z roko preko čela, kakor da bi se hotel nečesa spomniti. Kako si že rekla, da se imenuje? Pozabil sem trenutno tvoj odgovor...

— Jaz sem vojvodinja Lingi, ponovi ponosno lepa plavolas Evropejka.

Šef policije v Kairu se je tiho in škodoželjno nasmejal, potem pa je dejal:

— Ni lepo od tebe, dražestna Evropejka, da prihajaš v mojo hišo z lažjo na ustnicah.

Margareta se strese.

Zakaj jo neki opozarja Murat-efendija na laž, zakaj ji očita neresničnost?

— Ti si rekla, da si vojvodinja Lingi, nadaljuje Murat-efendija, to pa je laž! Vojvodinja Lingi je neka druga žena, ti pa si samo njegova priležnica!

Margareta se je zdrznila.

V prvem trenutku je hotela vstati s svojega sedeža in pobegniti iz palače.

Zadnja kapljica krvi je izginila iz njenega obraza, prsi so se ji hitro dvigale od razburjenja.

Mar je mogoče, da ve ta leni in nemarni policijski šef Kaira, kdo je ona?!

In ta človek ve, v kakšnem razmerju se nahaja napram mlademu vojvodi?

Emil jo je v hotelski knjigi vpisal kot svojo soprogo. O tem se je prepričala na lastne oči.

Beseda, katero ji je zabrusil Murat-efendija, jo je zadela v srce kakor nož.

Priležnica!

Mar Margareta zares ni ničesar drugega kakor ljubica vojvode Lingija?!

Rdečica ji je zopet zalila obraz.

To pa je samo še povečalo njeno lepoto in jo napravilo še dražestnejšo.

Prav gotovo je tudi Murat-efendija tako o tem mislil, ker jo je sedaj gledal s čisto drugačnim pogledom.

Iz tega pogleda je gledalo divlje poželenje.

— Zakaj si prišla sem? jo vpraša Murat-efendija. Mar si prišla, da bi me preslepila?

Kakor si se lahko prepričala, vem, da nisi vojvodinja Lingi. Vidva sta samo skupaj pobegnila, vojvoda Lingi pa je zapustil tisto, ki ima pravico, da se lahko imenuje vojvodinja Lingi, ker je njegova žena!

Margareta se je znašla v mučnem položaju.

Torej je ta strašen in neprijeten človek vedel tudi to, da sta pobegnila!

Margareta se je takoj prepričala, da je Murat-efendija odlično informiran o vsem, kar se v Kairu dogaja. Ne samo da bi vedel, kdo prihaja v mesto, kjer je on šef policije, temveč pozna tudi vse razmere in najintimnejše stvari tujcev, o katerih so ti prepričani, da so samo njihova last.

To spoznanje je Margareto spravilo v zadrego.

Niti malo je ni spravilo v zadrego, da Murat-efendija ve za njeno razmerje do mladega in lepega vojvode Lingija, toda bala se je, da bi to ne bilo vzrok slabega razpoloženja visokega in vsemogočnega uradnika.

Bala se je, da bi ji Murat-efendija ne pomagal s svojo močjo in da bi tako ne mogla izvršiti osvete, ki si jo je tako dobro zasnovala proti Giuseppeu Musolinu in Juliji.

Brezdomei

Težko bi bilo prav za prav ugotoviti, koliko je staro svetišče boginje Izide, v katero se je zatekel Giuseppe Musolino s svojo ženo.

Stoletja in stoletja so šla preko te stavbe, v kateri so slavili stari Egipčani svoje bogove. Tu so bile njihove prorokinje, tu so se pogovarjali z bogovi, jim darovali in se potem veselili uspeha svoje molitve.

Od te mogočne stavbe so ostali samo štirje židovi in hodnik s stebrovjem, ki se je vil po celi stavbi.

Strehe sploh ni bilo.

Dobra narava pa je kljub temu poskrbela, da Giuseppeu

Musolinu, Juliji, Plon-Plonu in dobremu Arabcu Muli ni bilo treba spati pod samim nebom.

Izven razvalin se je nahajalo nekaj košatih dreves z velikimi in gostimi kronami, katerih veje so segale nad razvaline in gole zidove.

V samem poslopju se je nahajalo še nekaj ostankov, po katerih je človek lahko sklepal čemu je služilo.

Tam, kjer se je sedaj dvigal iz tal velik in izklesan kamen, je bil gotovo žrtvenik.

Malo dalje se je nahajala v zidu neka vdolbina, ki je bila popisana z mnogobrojnimi hieroglifi.

Tam dalje pa so bile še stare, že napol strohnele stopnice, tudi samo še ostanek.

Te stopnice so gotovo vodile v sobo, ki se je nahajala ob velikem prostoru. Te sobe pa ni bilo več videti, ker je pesek zadela vhod.

Na žrtveniku je bila pogrnjena odeja, na kateri je ležal Giuseppe Musolino.

Ob njem je sedel Arabec Mula s prekrižanima nogama. Plon-Plon pa je v vdolbini zapalil vesel ogenj iz suhih vej, ki jih je nabral po gozdu.

Plon-Plon je samo po sebi umevno vedno skrbel, da lačnim ljudem ni zmanjkalo hrane.

Tokrat je bila njegova naloga zelo težka, kajti zaloge živeža ni bilo nikjer.

V trenutkih ko so se morali z begom rešiti iz čolna, bi bili ostali brez skorjice kruha, če bi Mula ne imel toliko prisotnosti duha, da ne bi potegnil s seboj tudi velikega hleba ječmenevega kruha.

Pa tudi Plon-Plon je to pot dokazal, da je bolj pameten, kakor pa si ljudje mislijo o njem.

Iz čolna je namreč odnesel tudi velik lonec, ki bi ga lahko uporabljali za kuhanje.

— Mula, reče zdajci Giuseppe Musolino, ki se je malo dvignil na svojem ležišču, pojdi malo pred razvaline in poglej, če se gospodarica že vrača! Zdi se mi, da se je dolgo zamudila, kar ni njena navada.

To je bilo namreč ravno ob času, ko je Julija odšla v Kairo, da bi obiskala svojega dobrega očeta, italijanskega kneza Alberta Borgeza.

V pripovedovanju smo se vrnili torej za nekaj ur nazaj.

Sedaj je poldne tistega dne, ko je podla Margareta zvečer izdala Giuseppa Musolina.

Čeprav bi bil Giuseppo Musolino silno rad spremil svojo ženo v Kairo h knezu Albertu Borgezu, vendar tega ni mogel storiti.

V mestu bi ga bil lahko kdo spoznal, Julija pa ga je rotila, naj se izogiblje vsega, kar bi jih utegnilo upropastiti in spraviti oblastem v roke.

Ostal je torej v razvalinah.

Mula je takoj vstal, da bi izvršil povelje svojega novega gospodarja.

Toda že čez nekaj trenutkov se je vrnil nazaj z vestjo, da gospodarice še ni videti.

— Pri vseh svetnikih, danes nam bo slaba predla, je jadikoval Plon-Plon. V mojem trebuhu že kar cvili od same lakote! Za vruga, kakšna država pa je to, v kateri ni dostojnega restavuranta? V Parizu, v naši zlati Franciji, se človek lahko pošteno naje samo za en frank...

— E, moj dragi Plon-Plon, mu reče Giuseppo Musolino, tukaj nam ne preostaja ničesar drugega, kakor poiskati si kosilo, kje v naravi.

K sreči smo odnesli pri begu iz čolna tudi orožje in nadejam se, da bomo našli v bližini kaj primernegea.

— Ko bi bil gospodar tako dober, da bi šel malo na izprehod po gozdu, bi bila to za nas sreča, reče Plon-Plon. Jaz nimam zares ničesar proti temu, da bi danes obedoval divjega zajca ali pa kakšno srno!

— Moral bom iti, pripomni Giuseppo Musolino in vstane. Mula, ti pojdi z menoj, ti pa, Plon-Plon, ostani tukaj! Pazi na naše stanovanje, če pa se bo Julija vrnila, ji reci, da bomo kmalu prišli in prinesli kaj za pod zob.

Gozd okrog razvalin je bil tako gost, da niso mogli niti solnčni žarki prodreti skozi vejevje, ki je širilo prijeten hlad po vsej okolici.

Povsod je vlada svečana tišina.

Človek bi si misli, da je to začaran gozd, kajti nikjer ni bilo nobeneega živega bitja.

— Na žalost, zavzdihne Giuseppo Musolino, zdi se mi, da smo mi edina živa bitja v tem gozdu.

— O ne, gospodar, odgovori Arabec Mula. Ko smo sinoči prišli sem, ste vi takoj legli k počitku in niste imeli prilike, da bi opazovali gozd.

Jaz pa sem se prepričal, da je gozd poln najrazličnejših živali, ko sem bil na straži.

Tukaj je brez dvoma polno divjačine, ker pa je precej vroče, vse počiva.

Zares, Giuseppe Musolino ni dolgo imel prilike, da bi izprožil svojo puško.

Minilo je že skoraj pol ure, pred puško pa še ni hotela pojaviti nobena žival.

Zdajci pa sta sfrfotali iz nekega grma dve veliki ptici, ki sta se najbrž prestrašili ljudi.

Leteli sta zelo hitro, tako da Giuseppe Musolino ni imel niti toliko časa, da bi pomeril, temveč je kar tako ustrelil dvakrat proti njima.

Ena je padla.

— Pelikan! vzklikne Mula, ko je pustil Giuseppa Musolina in odhitel k ptici.

— Ali je ta ptica užitna? je vprašal Giuseppe Musolino, ki je sedaj mislil samo na praktično stran svojega uspeha. Šlo mu je za to, da bi nasitil svojo lačno družino.

— O, mi ga zelo radi jemo! vzklikne Mula, ki se je pri teh besedah oblizal okrog ust.

— E, tedaj se bo Plon-Plon prav gotovo zelo razveselil, ko mu boš prinesel to dobro pečenko, reče Giuseppe Musolino in se nasmehne. Poglej, velik je kakor rejena goska, pa tudi težak ni nič manj!

Giuseppe Musolino je izročil ptico Muli in oba sta krenila nazaj proti razvalinam.

Giuseppe Musolino je bil nekam nemiren radi tega, ker se Julija ni tako dogo vrnila.

Pa tudi ko sta se z Arabcem Mulo vrnila v razvaline, Julije ni bilo še tam.

Naproti jima je prihitel Plon-Plon, ki je hitro vprašal med zadovoljnim smehljanjem:

— Ali ste imeli srečo, gospodar? Ali ste kaj prinesli? Ste kaj ustrelili?

— Samo po sebi umevno, odgovori Mula namesto svojega gospodarja in zavihiti ptico po zraku, da je kar zažvižgalo. Poglejte, Plon-Plon, danes ne bomo umrli od gladu!

— Kaj je to? Ali je to fazan? se je čudil dobrodušni Francoz, ko je videl ptico.

— Ne, temveč pelikan, odgovori Mula. Če ne znate razlikovati pelikana od fazana, tedaj vam ne bi bilo treba govo-

riti z menoj tako z visokega! Vi pripovedujete nekakšne čudežne bajke iz Pariza, ne poznate pa ptice, ki jo pri nas pozna vsak otrok, ki zna razlikovati predmete.

— Tukaj, tukaj govorijo tudi najmanjši otroci egipčanski, otroci iz Pariza pa tega ne znajo, odgovori hitro iznajdljivi Parižan.

E, moj neumni Mula, kakor da bi tudi jaz sam ne bil videl, da je to pelikan.

Parižan bi tega seveda ne uganil takoj, toda mi vemo vse in razumemo vse.

— Tako? vpraša Mula užaljeno. Tedaj veš, dragi prijatelj, tudi to, kako se ta ptica, ki ni fazan, pripravlja, da je užitna in poleg tega okusna?

Plon-Plon umolkne.

Mula je takoj opazil, da je spravil svojega tovariša v zadrego, kajti Plon-Plon ni vedel, če je treba pelikana peči ali kuhati.

Arabec se je radi tega zadovoljno zasmel in dejal:

— Ali vidite, da baš ti Parižani ne znajo ničesar! Daj, daj, Plon-Plon, povej nam, kako se prireja pelikan, da je potem okusen in dober?!

— E, moj puhloglavec, se zadere Plon-Plon. Kako bi se vendar takšna ptica mogla prirediti drugače, kakor da se iz nje skuha juha?

— Brr, ali vidiš, da ničesar ne veš? zarentači Mula. Juha iz pelikana? E, to bi bilo pa naravnost ostudno! Pelikan se hrani samo z ribami, radi tega je njegovo meso oljnato. Takšna juha bi ne bila dobra.

Nikar se ne boj, vsevedni Plon-Plon!

Ti boš danes odstopil meni svoje kuharsko mesto in pripraviš vam bom kosilo, ki se bo gotovo tudi našemu gospodarju in gospodarici dopadlo.

— Vrag naj vzame tebe in tvojega pelikana! vzklikne Plon-Plon. Delaj kakor veš in znaš. Jaz bom torej danes gospod in bom samo jedel.

Mula se je zadovoljno zasmel, ker se mu je posrečilo, da je razjezil dobrodušnega Plon-Plona, spravil se je na neki kamen in začel pelikana škubsti.

Ko je končal to delo, ga je položil na kamen in izginil v gozd.

— Kam je neki zopet odhitel? se je čudil Plon-Plon. Ta človek najbrž misli, da smo siti.

Giuseppe Musolino ni Plon-Plonu ničesar odgovoril, čez nekaj trenutkov pa ga je vprašal:

— Mar Julija še ni prišla?

— Ne, gospodar!

— Kako pozno je že?

— Solnce je že bilo v zenitu, po tem sklepam, da je poldne že minilo, odvrne Plon-Plon. Toda jaz bi tako želel, da bi tudi že minilo, odvrne Plon-Plon. Toda jaz bi tako želel, da bi tudi že nam napočilo poldne, kajti trebuh mi tuli kakor lačen volk v gozdu! Tako sem lačen, da bi brez vsega pojedel tega pelikana, čeprav bi bil še živ!

To pa ni bilo potrebno.

Na vhodu se je prikazal Mula.

— E, Plon-Plon, pridi, naučil te bom, kako se pelikan pripravlja, reče Mula veselo. Pridi in poglej, kaj sem prinesel v tem robcu.

Arabec razvije robec, v tem trenutku pa se je Plon-Plon začudeno zdrznil.

V robcu je bilo polno gob.

— To so vendar gobe! vzklikne Plon-Plon. Prav gotovo si jih našel na obali.

Mula se na ves glas zasmee, tako da so se mu prikazali za polnimi ustnicami kakor sneg beli zobje, s katerimi se odlikujejo črnci.

Med smehom mu je odgovoril:

— Da, vse sem jih našel na obali. Toda prosim te, prijatelj, pomagaj mi pri delu!

— Pri vseh svetnpih, kaj pa boš napravil z njimi? Ali nameravaš odpreti z njimi cirkus?

— Ne, mislim samo pripraviti primerno kosilo, odgovori Arabec. Bratec, serviral ti bom prekrasno kosilo. S temi gobami bova napolnila pečenko in videl boš, bratec, kakšna jed bo to. To ni za vsak dan.

Oba kuharja sta delala zelo hitro in v nekaterih minutah je bil cel pelikan napolnjen z gobami.

Plon-Plon ga je zašil — k sreči je imel pri sebi šivanko in kos sukanca — Mula pa je odšel in pripravil raženj iz veje, ki jo je prinesel iz gozda.

Tudi to je bilo hitro gotovo.

Mula je z izredno spretnostjo nataknil ptico na raženj in jo začel na ognju obračati.

Pečenka je bila že skoraj gotova, ko je Giuseppe naenkrat planil in vzkliknil:

— Julija!

Z enim samim skokom je planil iz razvalin in za res pred samim svetiščem je srečal Julijo.

— Kaj ti je? je vzkliknil Giuseppe Musolino, ko je pogledal svoji ženi v obraz. Govori, Julija, zdi se mi, da se ti je pripetilo nekaj strašnega!

Julija mu omahne v objem in krčevito zaihti.

— Za Boga, kaj ti je? se je ustrašil Giuseppe Musolino. Ali te je kdo razžalil? Gorje mu! Ali pa te je tvoj oče neprijazno sprejel? Ali je mogoče, da knez Alberto Borgeze noče več poznati svojega otroka?

— Ne, Giuseppe, ne govori ničesar proti mojemu očetu, mu odgovori Julija. Ah, Giuseppe, moj oče je prekrasen značaj! Obljubil mi je, da nama bo pomagal, vse bo pripravil, kar potrebujeva za beg in preden se bo jutri zdanilo bomo lahko že odpotovati iz te strašne države.

Zvečer naju bo obiskal.

Ah, Giuseppe, ko bi ti vedel, kako ljubeznjivo me je sprejel. Če bi bil ti z menoj in bi bil videl solze veselja, ki so se bleščale v njegovih očeh.

Ne, ne, Giuseppe, jaz ne jočem radi očeta!

Morda sem nespametna, da sploh jočem, toda tako sem se razburila, da sem komaj prišla sem. Še sedaj čutim, kako se mi noge tresejo.

— Radi česa pa si se tako razburila? jo vpraša Giuseppe Musolino, ko je umolknila.

— Radi neke malenkosti, Giuseppe, prav za prav, radi ničesar! Ne izprašuj me, pojubi me, dragi, in vse bo pozabljeno — mu odvrne Julija.

— Ne, draga moja, govori! jo zavrne Giuseppe Musolino. V položaju, v katerem se nahajava, morava biti skrajno previdna. Bila si torej pri očetu?

— Da, bila sem in povedala sem ti, da nama bo pomagal! Pri sebi imam veliko vsoto denarja, ki mi jo je za sedaj dal, pa tudi v bodoče naju ne bo zapustil! Ah, midva mu morava biti večno hvaležna!

— On je tvoj oče, Julija, vzklikne Giuseppe Musolino. Kako naj bi ne bil oče, ki je dal angelu življenje, tudi sam prav tako dober?!

— Kljub temu pa me je sestanek z očetom zelo razžalostil, nadaljuje Julija in solze so ji zopet zalile oči. Ti ga ne bi mogel več spoznati, tako je oslabe! Morda ga ne bova nikdar več videla! Ne moreš si misliti, kako se je izpremenil!

— Ne obupuj, Julija, vse to je v božjih rokah, pa tudi knezovo življenje! Morda pa se bo le našlo v tej državi zdravilo, ki mu bo pomagalo.

— Ne, ne, Giuseppe, moj oče ne trpi radi bolezni, ki jo moreta ozdraviti solnce in zrak. Moj dobri oče boleha na ranjenem srcu, on boleha radi mene, Giuseppe, je med solzami nadaljevala Julija in se naslonila ob svojega moža.

Prav dobro vem, da mu bol gloda v srcu in mu izpodjeda zdravje in umrl bo zato, ker je njegov edini otrok ubral krivo pot v življenju.

— Ubral krivo pot? — ponovi gospodar Aspromontov, iz njegovega glasu pa je zvenel užaljen ponos. Mar imenuješ ti tako svojo ljubezen napram meni?

— Ah, ne, mar misliš, da bi jo mogla tako imenovati? vzdikne Julija. Ti veš, Giuseppe, da te ljubim bolj kakor samo sebe! Toda ne pozabi, da je imel knez Alberto Borgeze s svojo hčerko drugačne namene, gotovo si je njeno življenje zamišljal čisto drugače.

— Mar te je to tako razburilo? Ali si bila radi tega tako rdeča, ko si prišla?

— Ne, dragi Giuseppe, to me je samo zelo razžalostilo, mu odvrne Julija. Rdečica na mojem obrazu pa je imela drug vzrok — bila sem rdeča od sramu.

— Od sramu? se začudi Giuseppe Musolino. Česa se ti je bilo treba sramovati?

— Dobro, Giuseppe, povedala ti bom, če ti je toliko do tega, mu odgovori Julija.

V trenutku, ko sem prišla iz hotela, v katerem stanuje moj oče, me je srečal neki gospod, ki je bil oblečen zelo elegantno, skoraj gizdalinsko.

Vsakdo je lahko takoj opazil, da ni več mlad, pa tudi prav nič lep.

Na žalost se mu je ustavil pogled na meni in tudi obvisel. In mahal jo je za meno!

Nagovoril me je, vprašal, če me sme spremljati, ko pa mu nisem ničesar odgovorila, je postal še bolj vsiljiv.

Ah, ko bi ti vedel, kaj vse mi je govoril.

— Prokleti lopov, zaškriplje Giuseppe Musolino z zobmi in vsa kri mu udari v obraz.

— Le pomiri se, Giuseppe, mu reče Julija, tako sem ga odpravila, da mu prav gotovo ne bo prišlo nikdar več na misel da bi uganjal takšne pustolovščine.

To je bil neki stari gizdalin, ki si je barval lase in brado, da bi prikril svoja leta.

Neprenehoma je šel za menoj.

Šla sem hitreje, pa tudi on je za mano pospešil svoje korake. Naenkrat pa sem začutila, da se je ustavil ob moji strani in me motril od blizu.

Ah, začel mi je govoriti strašne stvari.

Vsa sem pordečela od jeze in zadrege.

Vabil me je, naj grem z njim, obljubljal mi je, da me bo obdal z bogastvom in z razkošjem, prisegal je, da bo storil zame, karkoli bom želela.

Giuseppe Musolino je nervozno stisnil pesti. Oči so se mu bleščale od jeze.

— S prezirom sem zavrnila njegovo nesramno ponudbo, je nadaljevala Julija. Dejala sem mu, naj se sramuje svojih sivih las, ki si jih je pobarval.

Gizdalin pa me kljub temu ni hotel pustiti, da bi sama nadaljevala pot.

V tem trenutku pa je pridrdrala mimo kočija, v kateri je sedel mlad in eleganten gospod.

Komaj je ta gospod zagledal vsiljivca in mojega preganjalca, mu je zaklical:

— Kaj — lord Kensington? Ali vidim prav? Tudi vi tukaj? Kakšen slučaj!

— Lord Kensington! ponovi Giuseppe Musolino, v naslednjem hipu pa je izginil z njegovega obraza izraz jeze. Ha, ha, ha, to je bil torej lord Kensington!

Ah, zakaj mi nisi tega takoj povedala?

V tem slučaju bi te bil poslušal popolnoma mirno, niti zganil se ne bi.

Ah, ta stari pohotnež je že zdavnaj kaznovan radi svoje strasti. Njegova mlada žena ga je zapustila in je pobegnila z najinim nepozabnim prijateljem markizom Gastonom de Gondijem. To je bil torej Kensington?

— Jaz ti prav za prav ne bi tega omenjala, če me ne bi pri tem zanimala neka druga okoliščina, nadaljuje Julija.

Vse to sem ti pripovedovala radi tiste osebe, ki je spoznala lorda Kensingtona.

Pomisli, Giuseppe, komaj se je ta človek oglasil, že se je starec umaknil.

Spoznala sem, da mu je bilo zelo neprijetno, da sem slišala njegovo ime, kajti mlademu človeku je s skrajno kislim obrazom ponudil roko in mu dejal:

— Ah, kako vesel sem, da vas vidim, vojvoda Lingi. — Kako to, da vas ni nikdar videti v evropskem klubu?

— Vojvoda Lingi, vzklikne Giuseppe Musolino. Zdi se mi, da si mi že enkrat omenila to ime. Pa ne da bi bil to tisti Francoz, ki te je hotel vzeti za ženo?

— Da, dragi Giuseppe, pritrdi Julija, vojvoda Lingi je tisti Francoz, ki me je hotel odpeljati v Anglijo, ko sem bila v Parizu in me je kupil od ostudnega trgovca Smitha. To je prav tisti človek, s katerim je odšla namesto mene v Anglijo moja uboga in nepozabna prijateljica Precioza, nesrečna deklica z mrtvaško glavo.

Ko sem bila še v hotelu, sem slišala, kako je poslovodja ali pa ravnatelj zaklical nekemu nameščencu:

— Odnosite to knjigo vojvodinji Lingi.

Julija je nadalje pripovedovala:

— Iz tega, kar sem slišala v hotelu, sklepam, da se tudi Precioza nahaja v Kairu, kajti samo ona je mogla postati vojvodova žena, če se ji je takrat posrečila zvijska.

Lahko si misliš, kako rada bi jo videla, če bi bilo to mogoče.

— Ne, to ni mogoče, ji hitro odvrne Giuseppe Musolino. Midva se sploh ne smeva pojaviti v javnosti.

— Pa tudi Kairo morava zapustiti, ko se nama bo nudila prva prilika.

Povedala sem ti, da bo moj dobri oče storil vse, da bi nama olajšal in omogočil beg.

Od naju pa zahteva, da na vsak način odpotujeva v Ameriko ali pa v Avstralijo in tam začneva novo življenje s sredstvi, katera nama bo dal on.

Poglej, najprej ti moram izročiti ta denar, ki mi ga je dal oče; mislim, da ga je precej.

To ti oče za sedaj pošilja, zvečer pa bo prišel k nama, da se bosta natančno dogovorila o vsem.

Giuseppe Musolino ni niti pogledal, koliko denarja je v

listnici, ki mu jo je izročila njegova Julija, temveč jo je kar spravil v žep.

Knezova dobrota ga je ganila, vest o njegovem slabem zdravju pa silno razžalostila.

Nekaj časa sta se tako med pogovorom izprehajala po obali Nila, dokler nista zaslišala iz razvalin Izidinega svetišča treh ostrih žvižgov.

To se je oglasil Plon-Plon, ki je javil svojemu gospodarju, da je obed pripravljen.

Nekaj trenutkov pozneje pa se je prikazal tudi sam Plon-Plon. Ker ni imel serviete, si je vtaknil pod pazduho velik robec in klical svojemu gospodarju in njegovi ženi:

— Izvolite h kosilu! Ah, niti misliti si ne moreta, kakšno delikateso bosta imela danes za kosilo!

Priznavam, da sem premagan v svoji kuharski umetnosti kljub temu pa se veselim, ker je Mula pripravil izborno jed.

V svojem življenju sem že pojedel marsikatero delikateso kajti v Parizu jedo same delikatese, toda kaj takšnega ni še nikdar šlo preko mojega jezika!

Ko so sedli, da bi obedovali in ko jim je Mula prinesel svojo pečenko, sta morala tudi Giuseppe Musolino in Julija priznati, da je Plon-Plon govoril resnico.

Pečenka je bila izredno okusna, tako da bi agajala tudi najbolj razvajanemu evropskemu želodcu.

Mula je žel splošno priznanje in pohvalo, Plon-Plon pa se je vedno iznova pritoževal, zakaj ne prodajajo v pariških trgovinah tudi pelikanov, kajti tedaj bi bil Paris opremljen zares z najboljšim.

— Ko se bom vrnil v Pariz, je razvijal Plon-Plon svoje načrte za bodočnost, bom odprl na najživalnejšem delu največjega trga kuhinjo, kjer bom prodajal pečene pelikane. — Mislim, da bom s tem silno obogatel. Ej, če bi vsaj že kmalu videl svoj zlati Paris, potem bom zopet srečen in zopet bo lepo!

— Kdo ve prijatelj, mu reče Giuseppe Musolino. Morda pa se bo zgodilo, da ga boš še prav kmalu videl!

Še danes bomo odpotovali iz Kaira, meni pa nikakor ne ugaja, da bi odšli v Ameriko ali pa v Avstralijo. Kaj bomo počeli v teh tujih državah, kjer ni lepo!

Mnogo ljubše bi mi bilo, da bi odšli v Paris.

Po mojem mnenju bi se tam lahko najboljše skril. Vzel bi

si drugo ime, izpremenil svojo vnanjost in trdno sem prepričan, da bi tam lahko lepo in mirno živeli!

— Ti veš, dragi, mu reče Julija, da bom šla s teboj kamorkoli in če hočeš tudi v Paris.

— Nežno ga je objela in nadaljevala:

— Sicer pa tudi meni ne ugaja baš posebno potovati po morju, tudi jaz bi najrajše ostala v Evropi že radi tega, ker bi imela očeta v svoji bližini.

— Dobro, tedaj je to vprašanje rešeno! vzklikne Giuseppe Musolino. Odpotovali bomo v Paris! Za vraga, Plon-Plon, kaj pa ti je? Mar si znorel?

Plon-Plon je namreč na ves glas zavriskal, ko je slišal to novico in začel skakati okrog kakor neumen.

— Živel Paris! je PlonPlon neprenehoma klical in mahal pri tem z veliko pelikanovo perotjo okrog sebe. Zopet bom videl Paris! Ah, tedaj je vse v najlepšem redu!

Ostal bom pri Giuseppu Musolinu in živel bom v Parizu. Ah, kakšna sreča! Tega bi si ne bil mogel nikdar misliti, ko smo živeli na Aspromontih v tistih razvalinah!

Ves dan so govorili samo o tem.

Plon-Plon je brez prestanka pripovedoval o svoji domovini Franciji in o svojem Parizu.

Pripovedoval pa je tako zanimivo, da sta ga celo Plon-Plon in Julija rada poslušala.

Ko se je jelo mračiti, sta Giuseppe Musolino in Julija odšla na izprehod po mirnem gozdu.

Dolgo sta hodila med visokimi drevesi, ki jih vidimo samo na toplem jugu, pogovarjala sta se o bodočem mirnem življenju in preden sta se vrnila v svoje skrivališče, se je že skoraj popolnoma stemnilo.

Kakšnih sto korakov pred razvalinami sta srečala Arabca Mulo, ki jima je prihitel naproti.

Dejal jima je s skrbi polnim obrazom:

— Povsod sem vaju iskal.

Sporočiti vam moram neko zelo važno vest, kapetan! Zdi se mi, da so sovražniki odkrili naše skrivališče.

Zmaga

Če se človek mnogo trudi in si na vse kriplje prizadeva, da bi dosegel kakšno stvar, ko pa misli, da se je že približal svojemu cilju se mora na žalost prepričati, da je bilo vse, kar

je storil, zaman, deluje to nanj tako porazno in uničujoče, da mora v večini slučajev radi tega svojega neuspeha obupati nad življenjem samim.

V takšnem položaju se je nahajala sedaj tudi pretkana Margareta, ki se je izdajala za vojvodinjo Lingi, ko je slišala porogljive besede Murata-efendije in ko je iz njegovega vedenja sklepala, da ji najbrž ne bo pomagal, da bi se lahko maščevala nad Giuseppom Musolinom in njegovo Julijo, madono San Stefana.

Sicer pa je bil Murat-efendija človek, ki je vedno in ob vsaki priliki znal doseči, kar je hotel.

Nekaj časa je gledal lepo in vročekrvno Italijanko, potem pa ji je dejal brez prejšnjega roganja v glas:

— Sicer pa je to popolnoma tvoja stvar. Če se drug drugemu tako dopadeta, da ne moreta drug brez drugega živeti, zakaj se ne bi mogla združiti in hoditi isto pot v življenju?

Toda povej mi, kaj te je napotilo ob tem času k meni v mojo palačo?

Margareta se je že popolnoma pomirila, ko je opazila, da govori šef policije sedaj z njo v drugačnem tonu, kakor pa je začel, ko je prišla k njemu.

Opazila je poželjive poglede, ki so počivali na njej in ne smela bi biti ženska, če bi ne uganila iz tega, da je napravila na Murata-efendijo dober vtis.

Margareta je imela najmočnejše orožje, s katerim stopi lahko v borbo z vsakim moškim, pri tem pa je lahko prepričana, da bo zmagala — Margareta je imela svojo lepoto.

— Šef policije, mu reče Margareta, ko je prekrizala desno nogo čez levo, res je, da sem se poslužila laži, ko sem prišla v tvojo palačo. Uganil si, za sedaj sem samo še ljubica mladega francoskega vojvode Lingija, toda ne bo minilo dolgo ko bom postala njegova žena, vojvodinja Lingi.

— Upaj, lepa žena, ji odgovori Murat-efendija, Bog je dal ljudem upanje.

Čez nekaj trenutkov pa pristavi:

— Toda povej mi, kaj te je privedlo k meni?

— Prišla sem, da bi ti napravila veliko uslugo, Murat-efendija, odvrne Margareta.

— Meni?

— Da, tebi, kot šefu policije v Kalru.

— V čem pa obstaja ta usluga?

— V tem da ti bom izročila nekega zločinca, katerega

iščejo skoraj vse evropske oblasti, odvrne Margareta in se pomenljivo nasmehne. Če ujameš in zapreš tega zločinca, bo tvoje ime zapisano z zlatimi črkami za vse veke v zgodovini kriminalistike.

Tvoje ime je sicer že sedaj slavno, vsi ga poznajo po vseh državah, če pa boš prijel tega zločinca, te bodo slavili povsod, dobil boš nešteta odlikovanja in nagrade, ki so razpisane na njegovo glavo.

— Ali se nahaja zločinec, o katerem govoriš, v Kairu? jo vpraša Murat-efendija navidez popolnoma mirno, v resnici pa se je tresel od razburjenja in nestrpnosti.

— Da, nahaja se v Kairu, odgovori Margareta in pristavi s škodoželjnim smehljajem na ustnicah:

— Kakor vidiš, Murat-efendija, ne veš niti ti vseh tajnosti, ki jih hrani to mesto:

Vedel si sicer, da jaz nisem žena mladega francoskega vojvode Lingija, nisi pa vedel, da se nahaja tukaj eden izmed najnevarnejših svetovnih zločincev, nahaja pa se tako blizu, da ti je treba samo iztegniti roko in imel ga boš v svoji oblasti.

— Nihče na svetu ne ve vsega, odgovori šef policije s hladnim mirom, ki je Margareto malo ujezil. Toda povej mi ime tega človeka in zločin, radi katerega ga oblasti zasledujejo in ga hočejo spraviti na varno v kakšno ječo?

— Povedati mi je treba samo njegovo ime, odgovori pretkana Margareta, in takoj boš vedel, slavni Murat-efendija, za koga gre in kakšne zločine ima ta človek na vesti.

— Hvaležen ti bom za to uslugo in bogato te bom nagradil, ji reče čez nekaj trenutkov Murat-efendija. Če je ta zločinec zares tako važen, kakor mi zatrjuješ — kaj zahtevaš za nagrado?

Govori, lepa Evropejka, ali hočeš denarja, hočeš dragocen nakit ali pa kaj drugega?

Egiptčanska vlada zna, kakor malokatera druga, nagraditi tiste, ki ji store kakšno uslugo!

— Ne zahtevam tega! odgovori Margareta hitro. Prav posebej ti poudarjam, da ne zahtevam niti pare.

— Na širnem svetu ne najdeš človeka, ki bi storil uslugo samo za ljubezen črnih oči, nadaljuje Murat-efendija. Če ne zahtevaš nagrade, tedaj imaš gotovo pri tem kakšno skrito namero.

Brez dvoma hočeš uničiti kakšnega svojega sovražnika, ki bi se ga rada iznebila.

Morda hočeš, da bom ujel in zaprl kakšnega drugega človeka, ko mi boš izročila tistega, o katerem govoriš!

Če je tako, govori odkritosrčno, in če bo zasluga, ki mi jo ponujaš, zares nekaj vredna, ti zagotavljam, da tudi tisti drugi, ki ga sovražiš, ne bo ostal niti en dan več svoboden.

V Magaretinih očeh se je pri teh besedah zasvetil zamolkel plamen, ki je bil do sedaj skrit in ga policijski šef ni mogel opaziti.

— Če boš onemogočil človeka, katerega ime ti bom imeenovala, odgovori Margareta čez nekaj trenutkov, boš uničil tudi mojega največjega sovražnika!

— Ah, sedaj te razumem! se razveseli Murat-efendija. Ti poznaš tega zločinca osebno, gotovo si bila z njim nekoč v medsebojnih stikih, sedaj pa bi rada obračunala z njim.

To je samo po sebi umevno nekaj čisto drugega!

Povej mi njegovo ime, lepa Evropejka, in zagotavljam ti, da boš z menoj zadovoljna...

— Povedala ti bom njegovo ime, mu odvrne pretkana Margareta, toda obljubi mi, da boš storil vse, da bi ga ujel, ko pa ga boš imel v svojih rokah boš pazil nanj kakor na punčico svojega očesa in ga živega izročil evropskim oblastem.

— To je samo po sebi umevno, lepa Evropejka, tega bi ti ne bilo treba posebe poudarjati, odvrne policijski šef. Murat-efendiji ni še nikoli ušla nobena žrtev!

— Ali pa mi boš dovolil, da bom z njim govorila, ko se bo še nahajal v Kairu?

— Ti si pa res prava žena! ji odvrne Murat-efendija. Ni ti dovolj, da ga boš popolnoma uničila, temveč se hočeš še naslajati ob njegovem trpljenju.

Toda prav!

Dovolil ti bom, da boš govorila z njim prvo noč, ko ga bom dobil v svoje pesti. Ukazal bom jetničarjem in vsem merodajnim uradnikom, da te bodo pustili v njegovo celico.

Margareta ni niti opazila porogljivega smehljaja, ki se je pri teh besedah pojavil na ustnicah policijskega šefa, pa tudi škodoželjnega pogleda ni videla.

Zavest, da je naposled maščevanje čisto blizu, jo je popolnoma prevzela.

Vstala je.

Poteze njenega obraza so postale trde, rekla je:

— Murat-efendija! Človek, o katerem ti pripovedujem in čigar aretacija ti bo prinesla nesmrtno slavo, človek, o ka-

terem nihče ne ve, kje se nahaja in kdo mu pomaga, da vselej pobegne svojim preganjalcem, je razbojnik iz Kalabrije in se imenuje Giuseppe Musolino!

Če bi se policijski šef ne bil znal tako sijajno premagovati, bi bil v tem trenutku vzkliknil od veselja.

Giuseppe Musolino!

Očividno mu to ime ni bilo neznano in je slišal o tem razbojniku mnogo najrazličnejšega.

Vedel je, da ga italijanska vlada zasleduje in da bo tisti, ki ga ujame deležen izredne časti in odlikovanj, poleg tega pa mu je še zagotovljena mastna nagrada.

Toda Murat-efendija ni imel te navade, da bi z besedami izražal svoje notranje zadovoljstvo.

Nobena mišica na njegovem obrazu se ni zdrznila.

In vendar, če bi ga bil kdo natančneje opazoval, bi bil videl, kako so se mu oči zasvetile, to pa je trajalo samo nekaj kratkih hipov in njegov obraz je postal zopet ledenomrzel.

Tudi v njegovem glasu ni bilo niti najmanjšega razburjenja, ko je Margareti odgovoril:

— Torej Giuseppe Musolino?

In ti praviš, da se ta človek zares nahaja v Kairu? Ali pa veš prav gotovo, da je to, kar govoriš, resnica? Če ni to samo prazno in brezzmiselno domnevanje?

— Ne, ne, ne, odvrne Margareta. Jaz jamčim za moje besede. Stavim svojo glavo, da se Giuseppe Musolino nahaja zares v Kairu, v mestu tvojega delokroga.

Jaz vem za prostor, kjer se skriva, vem celo za pot, po kateri hoče pobegniti iz Kaira!

Tvoji policaji so ga že enkrat zasledovali in če bi ne bilo nekoga vmes, bi se Giuseppe Musolino sedaj že nahajal v tvoji oblasti in na varnem prostoru.

— To ni res! jo prekine šef policije. Jaz sploh še nisem izdal povelja, da bi Giuseppa Musolina zasledovali, ker nisem niti vedel, da se nahaja v Kairu.

— Ti nisi vedel samo tega, da sta Giuseppe Musolino in človek, ki je gubil šejka oaze Amonga — ena in ista oseba, odgovori Margareta zmagoslavno.

— Ali je mogoče, da je bil to Giuseppe Musolino? se je zdajci začudil Murat-efendija.

— Da, to je bil Giuseppe Musolino in nihče drugi, potrdi Margareta odločno. Ali razumeš sedaj, Murat-efendija, da si mi dolžan večno hvaležnost? Ali čutiš, Murat-efendija, kakšna

usluga je to? Z nobeno stvarjo mi ne bi mogel tega dovolj poplačati!

— Da, razumem, lepa Evropejka, odgovori policijski šef. Zdi se mi da si ti sama sreča, prinesla si torej srečo tudi meni, ko si prišla v mojo palačo!

Po teh besedah vstane Murat-efendija in stopi k Margareti.

Nekaj trenutkov sta stala drug pred drugim in se motrila s vprašujočimi pogledi.

Človek, ki bi ju v tem trenutku opazoval, bi bil lahko sklepal iz tega dolgega pogleda, da sta izpraševala drug drugega, v čem bi si mogla medsebojno koristiti.

V srcu Murata-efendije se je zopet oglasilo poželenje, katerega je lepa žena vzbudila v njem.

Margaretina pustolovna narava pa se je bavila z mislijo, kako bi mogla izkoristiti zase tega človeka, ki ima takšno moč v Kairu in ima mogočno besedo tudi v vsem Egiptu.

— Giuseppe Musolino se nahaja torej v Kairu, spregovori Murat-efendija čez nekaj trenutkov napol tiho. Od mene je sedaj samo odvisno, da ga ujamem in zaprem.

— Toda pri tem moraš biti zelo previden, mu reče pretkana Margareta, kajti Giuseppe Musolino ni navaden zločinec to ni človek, ki bi ga lahko kar tako ujel.

Ti si ne moreš niti misliti, Murat-efendija, kako nevaren je ta gospodar Aspromontov!

Nekoč se je v Italiji boril že s celim polkom in ga premagal po kratki borbi.

Murat-efendija, proti Giuseppeu Musolinu ne smeš poslati samo nekaj policajev. Vrnili bi se z razbitimi glavami v tvojo palačo, opravili pa ne bi ničesar!

Razen tega pa želim, da bi ga prijeli in zaprli v največjem miru. Giuseppea Musolina ne moreš premagati z obo-roženo nadmočjo, na pomoč moraš poklicati zvijačo!

— Kar pa se tega tiče, ti ni treba biti prav nič v skrbeh, odgovori Murat-efendija. Povej mi samo, kje se Giuseppe Musolino sedaj nahaja? Brez dvoma živi v Kairu pod kakšnim tujim imenom?

— Giuseppe Musolino se prav za prav niti ne nahaja v Kairu, odgovori Margareta. Začasno se skriva v neki razvalini na levem bregu Nila. Brez dvoma veš, Murat-efendija, kje se nahajajo napol podrta zidovi starega Izidinega svetišča?

— Samo po sebi umevno! odgovori Murat-efendija in se zamisli, ne da bi pri tem pogledal Margarete.

Čez nekaj trenutkov pa vpraša:

— Kdaj pa misliš, lepa Evropejka, da bi bil najprimernejši čas, da bi tega človeka prijeli?

— Vsekakor še nocoj, odgovori Margareta odločno. — Takoj je treba izvršiti vse priprave, kajti jutri zjutraj bi utegnilo biti že prepozno. Jutri ga ne bo več v Kairu!

— Ah, kako pa misliš, da bi mogel tako hitro pobegniti? se začudi Murat-efendija. Moji vohuni so povsod, na vseh postajah jih je polno in ti ljudje ga bodo brez nadaljnega prijeti in zaprli, če bi hotel odpotovati brez potrebnih potnih listin.

Margareta se na ves glas zasmee, pogleda pomilovalno policijskega šefa in mu reče:

— Oprosti, Murat-efendija, toda ti govoriš v tem trenutku kakor pravi policaj!

Mar misliš, da se Giuseppe Musolino zmeni kaj za zakone? Kaj brigajo njega predpisi o potnih listinah?!

Pa si res zelo naiven, Murat-efendija!

Giuseppe Musolino ni še nikdar imel potnih listov ali pa kakšnih drugih listin, kljub temu pa je vedno prispel, kamor je hotel, pobegnil je celo čez mejo svoje domovine, kjer so pazili nanj, kakor na najdragocenejši plen!

On pa se jim je zasmel in ušel.

Ušel je v balonu...

— V balonu? se je zdrznil šef policije v Kairu. Kako pa je Giuseppe Musolino dobil balon?

— To je uganka, katere nisem mogla niti jaz sama rešiti odvrne Margareta zamišljeno, čeprav sem mnogo premišljevala o tem. Dejstvo pa je, da je prišel ta balon Giuseppeu Musolinu na pomoč, ko je bila nevarnost, v kateri se je nahajal, na vrhuncu.

Morda je bil Giuseppe Musolino odšel s tem balonom mnogo dalje, toda med potjo se mu je pripetila nesreča, ki ga je prisilila, da se je moral zateči v to državo.

Poizkušala bom še dognati, kdo mu je ta balon pripravil, vendar pa dvomim, da se mi bo to posrečilo, kajti tukaj v Egiptu nimam toliko dobrih prijateljev, ki bi mi pomagali.

Sicer pa vedi, Murat-efendija, da je medtem ko se midva tukaj v palači pogovarjava, že kupljen za Giuseppa Musolina parnik, ki je pripadal nekemu trgovcu iz Balsore.

— Iz Balsore? ponovi Murat-efendija in se zamisli. Iz

Balsore torej? Ah, poznam ta parnik in njegovega lastnika! vprade policijski šef z veselim vzklikom Margareti v besedo.

To pomeni torej, da ima Giuseppe Musolino mnogo denarja, kajti njegov lastnik bi ga ne oddal proti majhni odškodnini. Ah, predobro ga poznam!

— Če bi bil parnik še desetkrat dražji, nadaljuje Margareta, bi Giuseppeu Musolinu ne zmanjkalo denarja, kajti knez Alberto Borgeze je pripravljen žrtvovati svoje ogromno bogastvo, samo da bi Giuseppeu Musolinu zagotovil svobodo.

— Knez Alberto Borgeze? vzklikne Murat-efendija. To je vendar tisti odlični tujec, ki mi ga je vlada najtopleje priporočala. Kolikor sem informiran, uživa ta človek v Italiji splošno spoštovanje in je celo blizu kraljevski hiši.

— In baš ta knez, odgovori Margareta kljubovalno, je edini človek, na katerega se Giuseppe Musolino lahko brezpogojno zanese in mu lahko v vsakem pogledu zaupa.

Knezu Albertu Borgezu je največ na tem, da bi uničil vse naše načrte, kajti Musolinova ljubica Julija — je hči uglednega in splošno priljubljenega kneza Alberta Borgeza!

Ta vest ni izzvala pri policijskem šefu nobenega posebnega utiša, kakor je to Margareta pričakovala.

Zdelo se je, da je bil že navajen na to, da je v najodličnejših hišah naletel na največje in najstrašnejše skrivnosti.

To ga torej ni presenetilo.

— Ali je ta Julija tudi sedaj z Giuseppe Musolinom? — vpraša Murat-efendija.

— Da, odgovori Margareta, samo po sebi je umevno, da morate tudi njo zapreti!

— Ah, sedaj razumem! zamrmra Murat-efendija. Ti bi se rada znebila svoje tekmovalke v ljubezni, kajne da?

Sedaj razumem, zakaj delaš tako!

Dobro torej, zaprli bomo tudi njo!

Če je bila ljubica Giuseppea Musolina, je brez dvoma vedela tudi za njegova dela. Ona je torej prav toliko kriva, kakor slavni razbojnik iz Kalabrije sam.

— V njuni družbi se nahajata še dva služabnika, nadaljuje Margareta. Prvi je Francoz, drugi pa je Arabec. Kaj bomo storili s tema dvema?

— Tudi ta dva bomo zaprli, če ti je na tem, lepa Evropejka, odvrati Murat-efendija.

— Ne, odgovori Margareta, nočem, da bi bila ta dva zaprta, svobodna naj ostaneta!

Sicer pa je to popolnoma odvisno od tvoje volje.

Murat-efendija, sedaj sem ti povedala vse, ti pa določi uro aretacije! Ali boš čakal, da se bosta vkrcala na parnik, ali pa ju boš prijel še nocoj v razvalinah Izidinega svetišča?

— Jaz mislim, reče Murat-efendija, ko je nekaj trenutkov premišljeval, da bi bilo najboljše, če bi se to izvršilo v razvalinah Izidinega svetišča. V pristanišču bi ta stvar povzročila preveliko senzacijo, razvaline Izidinega svetišča pa so na samotnem mestu in nihče ne bo slišal njih vpitja in klicanja na pomoč.

— Ali nameravaš ti sam voditi svoje policaje na ta lov? ga vpraša Margareta.

— Da, jaz sam bom vodil svoje ljudi na ta pohod, odvrne Murat-efendija. Zadeva je izredno važna in je ne morem radi tega zaupati nobenemu svojemu podložnemu.

— Kedaj pa misliš odriniti iz palače proti razvalinam Izidinega svetišča?

Polijski šef pogleda na uro, ki je stala med dvema stebroma in odgovori:

— Kakor vidiš je sedaj baš deset. Po mojem mnenju bi bilo najboljše, da bi počakali do polnoči!

— Ne! se zoperstavi Margareta. Aretacija mora biti takoj izvršena, kajti jaz imam časa samo do polnoči, vendar pa bi rada na vsak način prisostvovala temu važnemu in slavnostnemu dogodku ob razvalinah Izidinega svetišča ob luninem svitu.

Romantično, kajneda, Murat-efendija. Torej upoštevajte, jaz hočem biti zraven!

— Mar takšna, kakršna stojiš tukaj pred menoj? se začudi Murat-efendija.

— Ne, Murat-efendija, s tvojim dovoljenjem si bom oblekla uniformo policaja in bom šla s teboj v razvaline Izidinega svetišča, odvrne Margareta.

— Ha, ha, ha, mar zares nočeš, da bi ti ušel četudi en sam prizor iz propada Giuseppa Musolina! se zasmije Murat-efendija. Ti, lepa Evropejka, si pa zares demonska žena!

In vidiš, baš radi tega mi ugajaš!

Da, dopadeš se mi, nadaljuje Murat-efendija, njegov glas pa je drhtel. In iztegnil je svojo močno roko, da bi jo položil na lepo oblikovano Margaretino ramo.

Lepa žena se je stresla.

Umaknila se je nazaj, ponosno je dvignila glavo in rekla skrajno hladno:

— Murat-efendija, prišla sem k tebi, da bi te opozorila na dolžnost, ki ti jo nareka služba in ti s tem dala priliko da bi se proslavil, da bi tvoje ime prešlo tudi meje tvoje domovine.

Čeprav si me šele pred nekaterimi trenutki imenoval priležnico mladega vojvode Lingija, pripadam samo njemu, ne pa tudi tebi. Jaz nisem žena iz tvojega harema!

— Nisi, odgovori Murat-efendija čisto tiho.

Čez nekaj trenutkov pa pristavi še bolj tiho, tako, da ga je Margareta komaj slišala:

— Še nisi!

— Ti hočeš torej takoj sedaj ostati v moji hiši, nadaljuje Murat-efendija, ko je stopil nekaj korakov nazaj in postal resen, kakor je bil poprej. Dobro, lepa Evropejka, odpeljal te bom v sobo, kjer se boš lahko preoblekla!

Murat-efendija je hotel tleskniti z rokama in poklicati služabnike, Margareta pa ga je zadržala rekoč:

— Počakaj! Še nekaj besed bi ti rada povedala, Murat-efendija! Odpeljal me boš v sobo, da bi se preoblekla, toda nikar ne misli, da me boš prevaral.

V trenutku, ko bi se me skušal polastiti in me odpeljati v svoj harem, bi si sama zabodla zastrupljeno iglo, ki jo vedno nosim pri sebi, v srce in tudi ti bi ne imel ničesar.

Malo prej si mi dejal, da sem demonska žena!

In ne veš niti sam, kakšno resnico si povedal; da, demonska žena sem in zagotavljam ti, da se ničesar ne bojim! V najslabšem slučaju bo ostalo moje truplo v tvoji palači.

— Dokler si v moji hiši, lepa Evropejka, se ti ni treba ničesar bati, ji odgovori Murat-efendija.

Moj gost si!

Nihče te ne bo tukaj žalil, če pa sem te jaz užalil, te tisočkrat prosim odpuščanja!

Po teh besedah je Murat-efendija tlesknil z rokama.

Nekaj minut pozneje pa je bila Margareta že v osamljeni sobi, v katero so jo privedli.

Vrata se odpro, sluga pa prinese policijsko uniformo.

Margareta se hitro preobleče.

Ko se je pogledala v zrcalo, si je morala s smehljajem na ustnicah priznati, da ji rdeča uniforma z zlatimi trakovi izredno dobro pristoja.

Visoki turban se je kaj lepo prilegal njeni mali glavici in skrival pod seboj njene lepe plave lase.

Toda ta ženska ničemurnost jo je imela samo nekaj trenutkov v svoji oblasti.

Misel, da se nahaja naposled pred izvršitvijo osvete, na katero je morala tako dolgo čakati, jo je vso prevzela.

— Giuseppe Musolino, sedaj mi boš plačal vse, kar si mi storil, je šepetala Margareta, njene ustnice pa so se tresle. Plačal mi boš tisoče solz, ki sem jih prelila v boleštnem koprnenju po tebi, plačal mi boš zgrešeno življenje, ki sem ga pričela radi tebe!

Sedaj je naposled napočila ura obračuna!

Oko za oko, zob za zob!

Uničila te bom, Giuseppe Musolino, uničila pa bom tudi tvojo Julijo! Sam si tako hotel!

Sestanek

Ko sta Giuseppe Musolino in Julija zagledala pred seboj Arabca Mulo in slišala njegovo sporočilo, sta se nehotě zdrznili in obstala silno presenečena.

Giuseppe Musolino si malo oddahne in vpraša:

— Kaj je? Kaj si videl?

— Ničesar nočem trditi, ker ne vem, če je moje sumničenje upravičeno, nadaljuje mladi Arabec, toda pred nekaterimi trenutki sem opazil okoli naših razvalin neke sumljive osebe.

Videl sem dva človeka, ki sta bila podobna gonjačem velblodov.

Odšla sta v gozd, bila sta v njem kakšne četrt ure, potem pa sta zopet prišla iz njega ter odšla v velikem loku mimo razvalin Izidinega svetišča proti obali Nila.

Tam sta sedla v čoln in odveslala.

— Jaz ne vidim v tem ničesar sumljivega, reče Giuseppe Musolino. Zakaj bi gonjači velblodov ne smeli priti v bližino razvalin Izidinega svetišča? Prav gotovo sta odšla po oprasku v gozd, morda jima je česa zmanjkalo!

— Gospodar, odgovori Mula. Jaz poznam to državo in tukajšnje razmere boljše kakor vi. Kakšen popravek bi imeli gonjači velblodov v gozdu?

Ti ljudje morajo skrbeti, da si poiščejo potnike, razen tega pa se gonjač nikdar ne loči od svojega velbloda, ki mu je najljubši tovariš.

Ta dva človeka pa sta bila sama!

— Moj dragi prijatelj, nobenega pravila ni brez izjeme, odgovori Giuseppe Musolino mirno. Kaj pa misliš, da so iskali v bližini teh razvalin?

— Jaz mislim, gospodar, da so bili to nastavljeni vohuni, ki so se hoteli prepričati, če se še vedno nahajamo na istem mestu, odgovori Arabec Mula.

Gospodar, bodite previdni in mi dovolite, da vam nekaj svetujem:

Izpremenite skrivališče!

V gozdu je mnogo votlin, v katerih bi lahko brez skrbi prespali nocojšnjo noč.

Ni dobro, če ostane človek vedno na istem mestu. Moj oče me je vedno učil, da je najboljše, če si človek izpremeni svoje bivališče vsakih osem dni.

— To je morda potrebno v puščavi, toda ne razumem, zakaj bi se morali izseliti iz razvalin tega svetišča, je ugovarjal Giuseppe Musolino svojemu zvestemu služabniku. Sicer pa se tudi takoj sedaj ne bi mogel preseliti, čeprav bi hotel, kajti zvečer pričakujem obisk.

Med pogovorom so že prispeli pred same razvaline.

— Lezi malo, draga, reče Giuseppe Musolino Juliji. Kdo ve, morda bomo morali že nocoj odpotovati iz Kaira. Mislim, da ti bo v tem slučaju precej pomagalo, če bi nekaj ur prespala. Tudi jaz sem utrujen, tudi sam bom legel.

— Plon-Plon že spi, pristavi Mula in pokaže na Francoza, ki se je spravil v votlino, kjer je prej gorel ogenj, na katerem je Mula pekel pelikana.

Plon-Plon je zares tako trdno spal, da ni niti slišal, kdaj sta gospodar in njegova žena prišla v razvaline.

— Pa tudi zate bi bilo dobro. Mula, da bi malo zadremal, reče Giuseppe Musolino zvestemu Arabcu. Saj tudi minulo noč nisi niti zatisnil očesa!

— Gospodar, odgovori dobri Arabec, jaz bom ostal na straži. Po mojem mnenju bo to najboljše.

— Dobro, ostani na straži, ko pa boš opazil kaj sumljivega, mi javi ali pa mi daj signal, mu odgovori Giuseppe Musolino. Kje pa boš stražil?

— Zunaj, med tistima dvema zidoma.

Giuseppo Musolino ga odpusti s hvaležnim smehljajem na ustnicah in leže k Juliji.
Utrujenost ju je hitro premagala.
Zaspala sta...

— — — — —
Mula je odšel iz razvalin in legel ob nekem napol porušenem zidu.

Previden je bil in budno pazil, da bi se kdo ne približal in presenetil pregnancy...

To je bilo tisti večer, ko se je Margareta samo z golim slučajem rešila iz podzemeljskega hodnika in odprla lepo vdelana vrata, da bi pregledala razvaline in se prepričala, da se Giuseppo Musolino in Julija nahajata tukaj.

Čeprav je bil Mula še tako pazljiv in previden, ni opazil Margaretine navzočnosti.

Margareta se je namreč plazila med razvalinami brez vsakega najmanjšega šuma, hodila je tiho kakor duh, nihče bi je ne bil mogel slišati.

Ko je Mula že kakšno uro stražil, je prišel k njemu tudi Plon-Plon, ki se je medtem že zbudil.

Slišali smo že, kaj sta se pogovarjala in vemo, da je navsezadnje Plon-Plon odpeljal Arabca Mulo s straže, zatrjeval mu je namreč, da straža ni več potrebna.

Vemo pa tudi to, da je Margareta vse videla in slišala in se zopet neopaženo splazila iz razvalin.

Nobena stvar ji ni ostala prikrita.

Mula je odšel s Plon-Plonom, da bi malo legel, vendar pa je ostal v razvalinah samo malo časa, potem pa je zopet odšel na svoje prejšnje mesto.

Vsi drugi so spali.

Tudi Plon-Plon je še enkrat zaspal.

Nekaj časa je bilo vse tiho in mirno, naenkrat pa jih je trikratni žvižg zbudil iz spanja.

Musolino je planil s svojega ležišča in zgrabil puško, ki jo je imel vedno pri sebi.

— Kaj je, Mula? vpraša Giuseppo Musolino Arabca, ki je v tem trenutku prihitel v razvaline.

— Trije moški prihajajo! odgovori Mula.

— Trije moški? ponovi Julija, ki jo je tudi zbudil ostri žvižg. Ah, jaz mislim, da je to moj oče! Samo to mi ne ugaja, da so trije. Kdo naj bi prišel z njim?

— Tako bomo videli kdo so prišleci, ji reče Giuseppo

Musolino. Mula, ti ostani tukaj pri Plon-Plonu in moji ženi, jaz pa grem pred razvaline.

Ko je prišel pred same razvaline, je v neposredni bližini samega svetišča opazil tri človeške postave.

Bila je prekrasna noč, polna svetle mesečine, lahko jih je razločno videl, čeprav še ni mogel spoznati njihovih obrazov, ki so bili še v senci.

Takoj je spoznal, da sta dva izmed njih mlada človeka, tretji pa, ki je šel med njima, je bil brez dvoma starejši. Že njegova hoja je pričala o tem.

Bili so elegantno oblečeni in so v prvem trenutku izgledali kakor tujci, ki so šli na izprehod po bregu Nila in so samo slučajno zašli v bližino svetišča.

Giuseppo Musolino, ki je bil navajen na previdnost, je hitro pregledal svojo puško in jo krepkeje stisnil v svojo desnico, da bi jo lahko vsak trenutek uporabil.

Seveda, če bi ne imeli ti tujci nikakih slabih namenov in če bi mirno nadaljevali svojo pot mimo razvalin Izidinega svetišča, jim tudi Giuseppo Musolino ne bi storil ničesar.

Toda gorje jim, nesrečnežem, če se s sovražnimi nameni bližajo Musolinovemu skrivališču.

— Prijatelji! je Giuseppo Musolino zdajci vzkliknil, ko je spoznal glas starejšega gospoda v sredini. Odhitel je svojim nočnim obiskovalcem naproti — in toplo poljubil roko gospodu, ki je šel med obema mlajšima.

— Knez Alberto Borgeze! je jecjal Giuseppo Musolino. Vi... prišli ste... ah, Bog naj vas blagoslovi.

— Pozdravljen, Giuseppo Musolino! ga pozdravi knez Alberto Borgeze. Poglejte, pripeljal pa sem s seboj tudi vašega prijatelja — ali ga poznate?

— Doktor Müller! vzklikne Giuseppo Musolino in krepko, prijateljski stisne desnico človeku, ki mu je napravil toliko uslug v življenju.

Potem pa pogleda s vprašujočim pogledom in z nekim nezaupanjem drugega knezovega spremljevalca, ki ga ni poznal in ga ni še nikoli videl.

— V očeh vam vidim nezaupanje, Giuseppo Musolino, mu reče knez Alberto Borgeze in se nasmehe. Toda brez vseh skrbi odstranite lahko iz svojega srca nezaupanje, ki se je trenutno pojavilo napram temu gospodu, kajti gospod, ki me je spremljal do razvalin Izidinega svetišča in katerega sem na-

lašč pripeljal semkaj, ni nihče drugi, kakor slavni londonski detektiv Robert Vilson, moj zvesti prijatelj.

Detektiv!

Giuseppo Musolino se je nehote zdrznil in stopil korak nazaj proti razvalinam.

Toda v tem trenutku se je oglasil tudi sam detektiv Robert Vilson:

— Da, detektiv sem, kljub temu pa vaš prijatelj, Giuseppo Musolino— ker ste vi prijatelj kneza Alberta Borgeza. Kogar pa ta plemeniti človek ljubi, računa lahko vedno in ob vsaki priliki na mojo pomoč.

— Samo nebo mi ga je poslalo sem v Kairo, pristavi knez Alberto Borgeze, kajti brez njega bi res ne vedel urediti vajinega bega in rešitve.

Angleški detektiv Robert Vilson je energičen in spreten človek in je takoj uravnal vse poti, po katerih bosta potovala, da bosta čimprej izginila egiptovskim oblastem izpred oči in se jim umaknila.

Dajte mu svojo roko, Giuseppo Musolino in ga pozdravite kot svojega prijatelja.

Razbojnik iz Kalabrije mu je takoj ponudil roko, ki jo je slavni detektiv krepko stisnil.

Na njunih obrazih bi bil človek lahko videl, da se drug drugemu dopadeta.

V tem trenutku je slavni angleški detektiv šele razumel, kako se je moglo zgoditi, da si je knezova hči ustvarila sama svojo usodo in jo navezala na usodo tega človeka, s katerim je pripravljena deliti vse življenjske neprilike, gorje, zasramovanja in morda tudi ječo.

— Pojdimo v razvaline, reče knez Alberto Borgeze. — Tam se lahko brez skrbi pogovarjamo, tukaj na prostem pa bi nam utegnil kdo prisluškovati.

V tem trenutku je prihitela h knezu Albertu Borgezu tudi njegova hčerka.

Knez jo je sprejel z razširjenima rokama, božal in poljubljal kakor majhnega otroka.

Vsi so krenili v razvaline.

Giuseppo Musolino vzklikne med smehljanjem:

— Oprostite, gospoda, da vam tako slabo postrežemo, na žalost nimamo ničesar, da bi sprejeli tako odlične goste. Nimamo niti stolov, da bi vam jih ponudili, sesti bomo morali na to odejo, čisto po tukajšnjem običaju.

Izvolite, gospoda!

Vsi so sedli.

Mula in Plon-Plon sta odšla od družbe in šla pred razvaline, da bi stražila.

V starih razvalinah Izidinega svetišča ni bilo nobene svetiljke, le luna je s svojo blede svetlobo slabo razsvetljevala prostor, ker je le komaj prodirala skozi napol podrte zidove in košate vrhove dreves.

Nekaj trenutkov je vladala svečana tišina.

Vsi so čutili važnost tega sestanka in na vse je silno vplivala lepota noči.

Naposled se oglasi knez Alberto:

— Ko se bo zdanilo, boš moral odpotovati iz Kaira, Giuseppe Musolino.

Za pot je že vse pripravljeno.

Kupil sem za tebe in za Julijo parnik, ki vaju bo odpeljal iz Kaira in iz te strašne države.

Tukaj se bosta preoblekla in tako odšla na parnik. Posadka je sestavljena iz samih Egipčanov, ki pa so zanesljivi in vaju ne bodo izdali.

Plačaj te ljudi dobro in s svoje strani bodo storili vse, da vaju bodo privedli na varno mesto.

Sedaj gre samo za to, po kateri poti in kam bosta krenila, da se bosta rešila.

Po mojem mnenju, Giuseppe, bi bilo najboljšje, da bi jo mahnila v Ameriko.

Nikjer ne bosta boljše spravljena kakor na ameriškem zapadu, kjer te nihče ne pozna in kjer se boš čutil srečnega in zadovoljnega, ker boš tam našel gore in gozdove, ki si jih v svoji domovini tako ljubil.

Dal ti bom dovolj sredstev, da si boš na daljnem zapadu lahko nabavil, kar boš potreboval.

Tam si boš lahko kupil kakšno veliko farmo in živel boš kakor majhen kralj.

— Ah, oče, kako si dober! vzklikne Julija. Ali smeva sprejeti od tebe toliko dobrega?

— Mar ljubezen, ki izvira iz čistega srca, ni največje blago na svetu? vzklikne knez Alberto Borgeze in objame svojo dobro hčerko.

Mar ni moja dolžnost, otroka moja, da skrbim za vaju?

Bog v nebesih mi je priča, kako rad bi ostal z vama in v vajini bližini in če bi ne bil tako star — tako slaboten, je

nadaljeval knez Alberto Borgeze še tišje, ki me nobena stvar na svetu ne zadržala, da ne bi šel tudi jaz z vama, čeprav daleč od svoje domovine, na daljnji zapad.

Knez Alberto zavzdihne globoko.

Toda, to je na žalost nemogoče, nadaljuje knez Alberto Borgeze. Te želje se moram torej odreči. Toda če bi se tudi ta moja želja uresničila, čutim, da bom kmalu odšel na drugi svet, v večnost.

Ne, ne, ne ugovarjajte mi otroci!

V tem trenutku mi je tako pri srcu, kakor da bi vam govoril svoje poslednje besede in bi vam moral povedati svojo poslednjo voljo, ki sem jo tudi že napisal.

Oporoka se nahaja v moji delavni sobi v hotelu, v katerem stanujem, v moji pisalni mizi v desnem predelu.

Če bi se mi nenadoma pripetila kakšna nesreča, prosim doktorja Müllerja, da ta testament vzame in ga izroči pristojnim oblastem v Italiji, paziti pa mora, da bodo vse poedine točke točno izvršene.

Toda sedaj pustimo ta pogovor o meni samemu, nadaljuje plemeniti človek.

Sedaj je potrebno, da govorimo o vajini bodočnosti, otroka moja.

Ali se strinjata z mojim predlogom? Ali hočeta odpotovati v Ameriko, ali pa sta morda že sklenila kaj drugega? Ali bi rada iskala zavetja kje drugje?

— Da, oče, namenila sva se za drugam, odgovori Julija odkritosrčno. Malo trenutkov prej, preden ste vi prišli, sva se z Giuseppe Musolinom pogovarjala o tem.

Giuseppe Musolino je mnenja, da bi bilo najboljšo, če bi odtopovali v Pariz. Nadeja se namreč, da bi se nama tam najboljšo posrečilo, da bi se dobro skrila.

— V Pariz? ponovi knez Alberto Borgeze zamišljeno. Ne, otroka moja, tega vama ne bi nikakor svetoval!

Verjemita mi, da tam ne cvete prava sreča, kjer je zbranih več milijonov ljudi na enem mestu, kakor je to v Parizu! Vidva ne bosta našla sreče in zadovoljnosti v velemestu, temveč izven njega — v tišini gozdov.

Mislím, da te dobro poznam, Giuseppe, radi tega pa ti tudi pravim, da bi ne bila dolgo srečna, če bi živela v velemestu, v Parizu.

V tvojih prsih bije nemirno srce, ki neskončno hrepeni po svobodi.

Temu hrepenenju boš lahko zadostil v ameriških pragozdovih, ne pa v Parizu, kjer bi te tvoja kipeča kri privedla zopet do kakšnega spopada.

Radi tega vaju še enkrat prosim — ubogajta moj svet in ne hodita v Pariz.

— Vaš nasvet, knez, je nama proroška beseda in ukaz, odgovori Giuseppe Musolino,

Dobro, Julijo bom odpeljal čez morje!

Giuseppe Musolino, razbojnik in strahovalec Kalabrije in gospodar Aspromontov bo izginil v pragozdovih Amerike, umrl bo za vse ljudi, ki so ga nekoč poznali in v novem svetu bo pod novim imenom začel novo življenje.

Živel bom tako, knez Alberto Borgeze, da ne bom več grešil, da ne bo več na moji duši krvi, moja vest pa bo čista, ne bodo je več blatili zločini.

— Bog naj vas za to blagoslovi! reče knez Alberto Borgeze, ki so ga ganile Musolinove besede.

Preoblecita se sedaj! Obleko smo vama prinesli s seboj. Gospod Robert Vilson bo tako prijazen in jo bo prinesel iz čolna, ki čaka na Nilu.

Vse potrebno smo spravili v kovčeg, pa naj gresta tudi Mula in Plon-Plon zraven, da bosta pomagala gospodu Vilsonu, ker je kovčeg precej težak.

Slavni angleški detektiv je takoj vstal, da bi izvršil knezovo željo.

Giuseppe Musolino je poklical Plon-Plona in Mulo ter jima ukazal, naj gresta z detektivom.

V razvalinah Izidinega svetišča so ostali samo Giuseppe Musolino, Julija, knez Alberto Borgeze in mladi zdravnik doktor Müller, ki se ni ganil od kneza.

— Samo da bi kdo ne ukradel kovčega, pripomni Julija. Ali ste pustili koga pri čolnu?

— Ne, odgovori doktor Müller namesto kneza Alberta Borgeza. Prostor, na katerem smo pristali, je popolnoma prazen, neobljuden in nismo opazili ničesar sumljivega. Razen tega pa smo pustili čoln med rastlinami ob bregu, tako da ga nihče ne bi mogel opaziti, razen seveda, da bi že prej vedel za ta prostor.

— Zdi se mi, mu vpade knez Alberto Borgeze, da sem prej prehitro hodil ker mi sedaj srce premočno utripa. Tako hitro mi bije kakor že dolgo ne.

— To bo minilo, reče doktor Müller. Morda je to od razburjenja, v katerem se sedaj nahajate.

— Ali bi rad, da bi ti prinesla malo vode? reče Julija in skoči s svojega sedeža.

— Ah, ne, ne, pusti to, hčerka moja! ji odvrne knez Alberto Borgeze. Saj si tudi sama slišala, da ni to ničesar nevarnega. Kmalu bo zopet minilo.

Poglejte, doktor Müller, ta razvalina je pa zares zanimiva, reče stari knez in vstane, pri tem pa je jel ogledovati svojo okolico, sredi katere se je nahajal.

Tam v tisti vdolbini, vzklikne knez Alberto Borgeze in pokaže vdolbino v kateri je popoldne gorel ogenj in se je na njem pekel pelikan, se je brez dvoma nekoč nahajal kip boginje Izide.

Ah, vidite, tudi hieroglifi so tukaj! Poglejte doktor, koliko najrazličnejših variacij je tukaj!

Mladi doktor je stopil h knezu.

Tudi on je z neprikritim zanimanjem opazoval čudna hieroglifska znamenja.

— Vklesani so v kamen, nadaljuje knez Alberto Borgeze, ko je z roko obtipal steno. Da, stari Egipčani so si znali boljše zavarovati svojo pisavo kakor pa si jo znamo mi! Papir na katerega pišemo mi dandanes, bo propadel, takšen napis v kamen pa...

Knez Alberto Borgeze ni imel toliko časa, da bi povedal, kar je hotel, kajti v tem trenutku se je pripetilo nekaj, kar ga je silno presenetilo.

Ko je namreč s prstom pritisnil na neko sliko, se je stena, v kateri je bila vdolbina, naenkrat premaknila, za njo pa se je prikazal temen hodnik, čigar dolgosti bi človek ne mogel takoj določiti.

Mrzel zrak in duh po plesnobi jim je udaril pod nos.

Vsi so nehote stopili nekaj korakov nazaj.

Nesreča ali sreča

— Ah, to je izredno odkritje! — vzklikne knez Alberto Borgeze. Trdno sem prepričan, da smo mi prvi smrtniki, ki so po preteku nekaterih stoletij zagledali ta hodnik.

Doktor Müller, ali bi hoteli pogledati, kaj je v tem hodniku, mene namreč silno zanima njegova notranjost.

— Jaz mislim, odgovori mladi zdravnik, da moramo biti v tem slučaju silno previdni. Tako brez vsake luči in svetlobe bi ne hotel oditi v ta hodnik.

Brez dvoma se nahaja v njem grob kakšnega egiptovskega kralja, ker so Egipčani delali takšne stavbe samo za grobove svojih vladarjev.

Tudi to je prav gotovo grob kakšnega vladarja, ki bo kedaj pozneje znanost silno zanimal.

— Jaz mislim, da si ni treba mnogo pomišljati, se oglasi zdajci Giuseppe Musolino, temveč bi bilo najboljšo, da bi takoj pogledali, kaj se v tem hodniku nahaja in se prepričali, kam vodi. Zažgal bom poleno in potem bomo lahko brez skrbi odšli v to neznano temo.

— Ne, Giuseppe, ti ne boš tega storil, mu zakliče Julija s prosečim glasom. Zakaj bi za takšno stvar stavil svoje življenje na kocko? Morda se v tem hodniku nahajajo tudi kače, morda tudi kakšna druga nevarna golazen. Giuseppe, prosim te, ne stori tega, ne stori tega meni na ljubo.

Toda Musolino bi ne bil Musolino, če bi na prošnjo neke žene — in če tudi bi bila to Julija — odnehal od tega, za kar se je enkrat odločil.

Juliji ni ničesar odgovoril.

Prižgal je bakljo, potipal se je, če se nož še nahaja njegovim pasom in dejal Juliji s smehljajem na ustnicah:

— Takoj se bom vrnil, draga moja. Stavil bi, ne vem za kaj, da ima ta hodnik še nekakšen izhod. Doktor Müller, greste tudi vi z menoj?

— Jaz nisem sicer prav nič strahopetne narave, odgovori doktor Müller, vendar pa sem istega mnenja z vašo sveto progo. Brez zadostne opreme ni treba hoditi v ta hodnik.

— Dobro, tedaj grem sam, reče Giuseppe Musolino, napravi nekaj korakov proti hodniku.

V tem trenutku pa obstoji Julija pred njim in vzklikne: — Tudi jaz grem s teboj, Giuseppe! Nočem te pustiti samega v ta podzemski prostor. Če preži v tem hodniku na kakšno nevarnost, morava biti skupaj.

Saj veš, Giuseppe, da bova skupaj živela kakršnokoli življenje, skupaj bova pa tudi umrla.

— To je lepa prisega, pripomni knez Alberto Borgea. Misli vedno nanjo, Julija — skupaj živeti, skupaj umreti!

Če pa bo tvoj Giuseppe kedaj daleč od tebe, če ga ločila od tebe kakšna mogočna sila, ki je ne bo mogel premagati,

gati, ne delaj neumnosti in ne stavlaj svojega življenja na kocko.

Spomni se, Julija, te prisege in živi — dokler ne bo zopet Giuseppe prišel k tebi!

Knez Alberto Borgeze ni niti slutil, kakšno resnico in prorokovanje je povedal s temi besedami svoji Juliji!

Besede, ki so tako nedolžno in skoraj brezpomembno zvene, bi bile morale pasti Juliji na dušo v strašnem trenutku življenja, ki ni bil več tako daleč.

Te besede bi jo bile morale tedaj opozoriti, da mora živeti in da ne sme življenje pahniti od sebe kakor kakšno brezpomembno stvar, ki nam nikdar več ne more koristiti.

Julija je prišla svojega moža za roko in odšla sta z gorečo bakljo v temen hodnik.

— Ne ostajajta v hodniku predolgo! jima je zaklical knez Alberto Borgeze. Kovčeg s potrebnimi stvarmi bo vsak hip prispel, potem pa ne smemo več izgubljati časa!

— Na svidenje! sta še zaklicala Giuseppe Musolino in Julija iz hodnika in izginila sta v temi.

Doktor Müller in knez Alberto Borgeze ju nista mogla več videti, čeprav sta strmela za njima v temo.

— Naj misli človek kar hoče, se obrne knez Alberto Borgeze k mlademu zdravniku, mora položiti svoje orožje in izraziti največje spoštovanje ljubezni tega človeka napram moji hčerki.

— Tudi jaz mislim tako, odgovori doktor Müller. Giuseppe Musolino je človek, ki bi ga kdo lahko zavidal!

Knez zavzdihne.

Prav gotovo si je v globini svoje duše želel drugačnega zeta, toda pripadal je tisti vrsti ljudi, ki se z junaškim samopremagovanjem sprijaznijo s tem, kar se ne da več izpremeniti.

Minilo je nekaj minut.

Giuseppe Musolino in Julija se še vedno nista vrnila, pa tudi iz hodnika ni bilo ničesar slišati.

Knez Alberto Borgeze je potegnil uro iz žepa in nemirno spremljal premikanje kazalcev.

Minilo je že četrť ure, iz temnega hodnika pa še vedno ni bilo nikogar na spregled.

— Pa ne da bi se jima bila pripetila kakšna nesreča, je dejal knez Alberto Borgeze in zmajal z glavo. Prav za prav

bi bil storil najboljšo, če jima ne bi bil dovolil oditi v hodnik, ker nista bila niti malo opremljena za takšno pot.

Sicer pa popolnoma razumem Giuseppa Musolina, da bi rad videl, kaj se nahaja v takšnem prostoru pod zemljo. Tudi jaz bi prav tako storil, če bi bil mlad, tudi jaz bi si ne pomišljal in se oziral na razne okoliščnosti, temveč bi kar treščil v to neznano temo. Sedaj pa sem star in življenjske sile ni več...

Zopet je minilo pet minut, iz temnega podzemeljskega hodnika pa še vedno ni bilo nikogar.

Vse je bilo tiho.

Knez je postajal nemiren, začel je klicati Musolina in svojo hčerko, na njegovo klicanje pa ni nihče odgovoril.

Njegov glas se je izgubljal v temi.

Kaj je bilo z Giuseppom Musolinom in z Julijo?

Ne da bi se jima pripetila kakšna nesreča?

Ali sta morda naletela na kaj, kar ju je onesrečilo? —

Morda sta strmoglavila v neznanem hodniku v kakšen prepad?

Ali pa bo morda ta odhod v ta podzemeljski hodnik prinesel nova presenečenja in pomeni njegova najdba rešenje beguncev?

Mar ni knez Alberto Borgeze našel te odprtine popolnoma slučajno, kakor da bi ga sama previdnost božja pokazala nesrečnežem, hoteč jih tako rešiti?

Tega ni mogel nihče izmed njih trditi, vendar pa je bilo vsem in vsakomur jasno, da jim bom temen in neznan hodnik prinesel srečo ali pa nesrečo...

Nepričakovano presenečenje

Medtem ko je pred hodnikom za nekaj trenutkov zavladala tišina, so se pred razvalinami oglasili nekakšni glasovi.

Knez in doktor Müller sta prisluškovala.

Zdajci sta zaslišala jezni glas Plon-Plona, ki je vpil:

— Sto hudičev! To pa je težko kakor kamen!

— Pojdite vendar, sta slišala glas londonskega detektiva Roberta Vilsona, kako naj bi bilo to težko?! V tem kovčegu je samo nekaj obleke in perila, sicer pa sta vidva tudi močna!

— Pri Bogu, gospod, zagotavljam vam, da je silno težko, pa tudi kovčeg ni baš majhen.

— Dobro torej, vidita, sedaj je vse v redu, samo v razvaline ga še prinesita...

In na vhodu se je pojavil Robert Vilson.

— Ah, knez, ali smo dolgo izostali? se nasmehne slavní angleški detektiv, ko je zagledal kneza Alberta Borgeza.

— Niste dolgo izostali, odgovori knez Alberto, vendar pa sem v skrbeh za Musolina in za Julijo.

— Kako to? se začudi Robert Vilson. Saj sta bila vendar pri vama, ko smo odšli iz razvalin!

In knez Alberto Borgeze je povedal slavnemu detektivu, kako so našli skrivnostni hodnik.

Tudi Vilsona je skrbelo, kaj se je zgodilo v temnem hodniku in silno se je čudil, da je knez Alberto Borgeze dovolil Juliji in Giuseppu Musolinu, da sta smela oditi.

— Egipčani so premnogokrat zidali pravcate labirinte, reče slavní londonski detektiv. Takšni hodniki se po navadi cepijo na brezštevilne manjše hodniki in prav lahko bi bilo mogoče, da sta Giuseppo Musolino in Julija zašla, sedaj pa ne moreta najti prave poti, po kateri bi se zopet vrnila.

— Jaz pa jima ne morem pomagati, pripomni knez Alberto Borgeze. Kaj naj bi storili?

Ne preostaja nam ničesar drugega kakor potrpežljivo čakanje, dokler se ne bosta vrnila.

Sicer pa bi lahko med tem časom odprli kovčeg, da bi našla vse pripravljeno, ko se bosta zopet pojavila med nami.

Plon-Plon in Mula sta postavila zaboj sredi svetišča.

— Prokleti zaboj! je mrmral sicer tako dobrodušni Francoz. Sedaj pa že vidim, da nisem ustvarjen za prenašanje zabojev. Sicer pa to tudi ni kdo ve kako dobičkonosno opravilo, tako pravijo vsaj naši pariški nosači!

— Ključé imate vi, knez, se obrne Robert Vilson h knezu Albertu Borgezu. Bodite tako ljubeznjivi in mi jih dajte, da bom kovčeg odprl in pripravil obleko!

Knez vzame iz žepa ključek in ga izroči Vilsonu, ki je hotel takoj odkleniti kovčeg.

Obračal je ključek sem in tja, poizkušal na vse načine, da bi ga prav zavrtel v ključavnici, pokrov pa nikakor ni hotel odskočiti, vse prizadevanje mu ni prav nič pomagalo.

— Kaj pomeni to? se je čudil slavní londonski detektiv. Ključavnica je popolnoma v redu, vendar je pa sedaj kar naenkrat ne morem odpreti. Čudno, čudno!

— Najbrž je treba ključ še enkrat obrniti, reče knez Alberto Borgeze. Poizkusite še enkrat!

Okrog kovčega, s katerim se je mučil slavní londonski detektiv Robert Vilson in obračal ključek sem in tja, so se nahajali knez Alberto Borgeze, doktor Müller, Plon-Plon in Mula.

— Najbrž se je moralo kaj pokvariti, je dejal naposled Robert Vilson, ko je zaman premikal ključ v ključavnici, ali pa mi morda vi, knez, niste dali pravega ključa!

— Ne, ne, odgovori knez Alberto Borgeze, to mora biti pravi, saj nisem imel nobenega drugega ključa pri sebi.

— E, ko bi ne bil trdno prepričan, da ni imel noben lopov opravka s kovčegom, je dejal slavní londonski detektiv, kakor da bi govoril sam s seboj, bi si mislil, da so se s ključavnico mučili kakšni nočni in samotni gostje z dolgimi prsti. Vse se mi zdi tako, kakor da bi se nekdo ukvarjal tukaj s kakšnim drugim ključem...

Zdajci se zasliši zamolklo škripanje. Detektiv Vilson ni imel niti toliko časa, da bi končal stavek, ki ga je začel, kajti pokrov se je naenkrat dvignil.

V tem trenutku je odjeknilo med zidovjem nekaj vzklikov, toda ne radi tega, da se je pokrov tako nenadoma odprl, temveč radi neke okolnosti,

ki je popolnoma porazila vse, ki so se v tem trenutku nahajali v razvalinah starega Izidinega svetišča.

V trenutku namreč, ko se je pokrov dvignil, so skočili iz velikega kovčega trije moški.

Knez Alberto Borgeze in njegova družba je z grozo opazila, da so cevi samokresov, ki so jih imeli neznanci v rokah, namerjene proti njim in so pripravljene za streljanje.

— Predajte se! zagrmí nekdo s strašnim glasom. Niti poizkušati vam ni treba, da bi ušli, kajti razvaline so okrog in okrog obkoljene. Vsak poizkus bega bi ostal brezuspešen in bi vaše stanje samo še poslabšal. Ujeti ste!

Človek, ki je govoril te besede, je bil brez brade, njegov obraz pa je imel silno stroge poteze.

Ko se je pokrov odprl, je skočil s svojima tovarišema iz velikega in težkega kovčega.

Vilson je dobil prvi udarec s samokresom.

Ta zmešnjava pa ni trajala dolgo.

Po nekaterih trenutkih se je knez Alberto Borgeze za-

vedel po prvem presenečenju, ponosno je dvignil glavo in
vzkliknil:

— Nazaj!

Bodite kdorkoli in čeprav vas je ne vem kdo poslal sem-
kaj, si zapomnite, da nihče ne sme položiti svoje roke name!

Jaz sem knez Alberto Borgeze in italijanski kralj bi
zahteval od vaše vlade strašno zadoščenje, če bi se kateri
izmed vas drznil storiti meni ali pa kateremu mojih spremlje-
valcev kaj žalega.

To si zapomnite!

— Ah, knez Alberto Borgeze! se oglasi tisti človek z
ostrimi potezami na obrazu in se porogljivo zasmee.

Nisem sicer še imel te časti, da bi spoznal vašo cenjeno
osebnost in se ne bi nikdar nadejal, da bom vas, knez Alberto
Borgeze, našel na takšnem prostoru.

Vendar pa moram z zadovoljstvom izkoristiti to priliko
in se vam predstaviti.

Jaz sem Murat-efendija, policijski šef v Kairu, ta dva pa
sta moja agenta.

Prosim vas, zapomnite si, da se nahaja pred razvalinami
še dvajset agentov in da bi vsak poizkus bega samo še pove-
čal nevarnost v kateri se nahajate!

Obraz kneza Alberta Borgeza je strašno prebledel.

Besede Murata-efendije so ga silno zadele.

Takoj je vedel, da Murat-efendija ni prišel radi njega v
razvaline Izidinega svetišča, temveč se je poslužil zvijače samo
zato, da bi ujel Giuseppa Musolina.

K sreči pa se baš onadva, radi katerih se je potrudil po-
licijski šef iz mesta, nista nahajala tukaj.

Toda kaj bi se zgodilo če bi se Giuseppe Musolino in Ju-
lija sedaj vrnila iz podzemeljskega hodnika?

Vsak trenutek bi se lahko pojavila!

Tedaj pa bi bila izgubljena!

Knez Alberto Borgeze ni mogel niti pomisliti na to, da bi
ju opozoril na nevarnost, ki jima preti, tudi z očmi ni mogel
dati Robertu Vilsonu nobenega znamenja, ker ga je Murat-
efendija vedno spremljal s svojimi prodirajočimi pogledi.

— Sicer pa, gospod knez, nadaljuje Murat-efendija, vam
lahko brez skrbi rečem, da radi tega slučaja ne boste imeli no-
benih posebnih neprijetnosti. Lahko se zanesete name!

Vem sicer, v kakšnih medsebojnih odnošajih se nahajate
s tistima, radi katerih sem tudi prišel v razvaline Izidinega

svetišča in kateru moram ujeti in zapreti, toda zagotavljam vam, da bo ta zadeva ostala tajna in je ne bom obešal na veliki zvon.

Edina sitnost pri vsej tej stvari bo to, da mi boste morali dovoliti, da boste v mojem spremstvu odšli v Kairo v mojo palačo na velikem trgu.

Tam vas bom na kratko zaslišal, sestavil bom zapisnik in stvar bo — vsaj kolikor se vas tiče — s tem končana.

— Ne vem, o čem govorite, odgovori knez Alberto Borgeze, ki bi pod nobenim pogojem ne hotel priznati, da se Giuseppe Musolino in Julija nahajata v razvalinah Izidinega svetišča, in hvaležen vam bom, če me boste obvestili, za kaj gre?

— Pojasnenje bi torej radi? Ha, ha, ha, se zasmije Murat-efendija. Dobro, pojasnil vam bom vso stvar.

V razvaline Izidinega svetišča sem prišel zato, da bi ujel nekega Giuseppa Musolina, zločinca vseh zločincev, kakršnega najbrž ni nobenega več na vsem svetu.

Ta Giuseppe Musolino pa je grešil tudi pri nas v Egiptu. Težek greh je legel na njegovo vest, ko je umoril šejka oaze Among in zažgal njegovo prekrasno palačo.

— Kaj pa zanima mene Giuseppe Musolino? vzklikne knez Alberto Borgeze. S svojimi spremljevalci sem prišel sem, da bi si ogledal razvaline, ki jih obišče sleherni tujec, ki pridi iz svoje daljnje domovine, da bi si ogledal nekdanjo državo Faraonov.

— Izvrstno! odgovori Murat-efendija. Tedaj mi torej pojasnite, kaj ste nameravali storiti s tem velikanskim kovčegom, v katerem so bile najrazličnejše obleke?

Ta obleka je jasen in neovrgljiv dokaz, da bi se bila morala tukaj odigrati neka komedija.

Morda je bila tista obleka namenjena baš za to, da bi Giuseppu Musolinu pomagala pri begu?!

— Gospod, zdi se mi, da je vaša radovednost žaljiva zame, reče knez Alberto Borgeze. Posebej vam moram poudarjati, da si prepovedujem, da bi govorili z menoj v takšnem tonu.

Sicer pa mislim, nadaljuje knez in se obrne k svojim spremljevalcem, da nimam tukaj več nobenega opravila in radi tega — odhajam odtod.

Knez se napoti proti izhodu.

V tem trenutku pa se postavi Murat-efendija z žarečimi očmi predenj in vzklikne:

— Niti koraka naprej!

Zdi se mi, gospod, da nikakor ne razumete ali pa nočete razumeti svojega položaja!

Vi niste hoteli sprejeti mojega predloga. Dobro, tedaj bom storil tako, kakor mi vелеva zakon...

— Knez Alberto Borgeze, v imenu zakona vas proglašam za ujetega!

Aretiran!

Knez Alberto Borgeze je zamahnil z roko, kakor da bi hotel planiti na policijskega šefa.

V naslednjem trenutku pa se je premislil, se obrnil proti skrivnostnemu podzemeljskemu hodniku, v katerega sta odšla Giuseppe Musolino in njegova Julija, in dejal:

— Dobro, gospod, tedaj izvršite svojo dolžnost! Zagotavljam vam pa, da se vam ne bo tako hitro posrečilo, da bi me ujeli in me odpeljali s seboj v Kairo!

Po teh besedah je z bliskovito naglico planil v podzemeljski hodnik in dal svojim spremljevalcem znamenje, naj slede njegovemu zgledu.

Angleški detektiv Robert Vilson, doktor Müller, Plon-Plon in Mula so jo z vso naglico udarili za njim.

Murat-efendija je mastno zaklel, potem pa je ukazal svojim agentom, naj s silo udro v hodnik.

Neki mladi človek, ki je tudi nosil lepo in bleščečo uniformo policajev, je stopil k Muratu-efendiji in mu dejal:

— Ali ste prijeli Giuseppa Musolina?

Ta mladenič je bila Margareta.

— Vrag naj vzame Giuseppa Musolina in vse tiste, ki mu pomagajo! se je penil od strašne jeze Murat-efendija. Ušel mi je! Giuseppe Musolino in vsi njegovi pomagači so niti ušli!

Semkaj ljudje! se je policijski šef zadril nad svoje agente. Sedaj moramo delati!

Vnajvečji, skoraj mrzlični naglici je Murat-efendija porazdelil svoje ljudi.

Deset jih je poslal pred razvaline, da bi stražili okolico in vse izhode, ostalim pa je ukazal, naj prodro v skrivnostni hodnik.

Toda ni minilo dolgo, ko si je moral priznati, da bo ostal ves trud brez uspeha.

Kajti čeprav so stražniki z vso močjo udarjali s svojimi sabljami po zidu, se zid ni ganil, samo sablje so se lomile in padale na trda kamenita tla.

Vhod v skrivnostni hodnik je ostal zaprt.

Preteklost, sedanost in prihodnost

Kakor da bi se zgodil čudež, bi marsikdo dejal, ko bi se spomnil, kako sta Giuseppe Musolino in Julija ušla strašni nevarnosti, ki jima je pretila — največji, ki je do sedaj lebdela kedaj s svojo pogubo nad njunima glavama.

Edino srečnemu slučaju je bil Giuseppe Musolino lahko hvaležen, da je s svojo Julijo odšel v skrivnostni podzemeljski hodnik in tako se je zgodilo, da ga ni dobil pretkani Murat-efendija v svoje pesti, ker bi bilo posebno za Julijo strašno.

Tako pa sta bila še sedaj z Musolinom pod zemljo.

Policijskega šefa niso poznali vsi samo kot vedno žejnega krvoloka, temveč tudi kot strašnega razuzdanca.

Žene in deklice, ki jih je dobil v svojo oblast, posebno pa še, če so bile lepe, so postale v njegovi palači žrtve največjega poniževanja, čestokrat pa jih je izročil potem še drugim.

Giuseppe Musolino in Julija sta odšla v neznan podzemeljski hodnik, ne da bi imela pri tem kakšne posebne namene kajti da jima preti nevarnost nista niti slutila.

Držala sta se za roki in šla vedno dalje in dalje po neznanem hodniku pod zemljo.

Baklja, ki jo je prižgal Giuseppe Musolino in jo vzel s seboj, jima je zelo koristila.

V začetku nista ničesar opazila, kar bi vzbudilo njuno posebno pozornost in zanimanje.

Podzemeljski hodnik je vodil vedno naprej in videla nista ničesar drugega razen golih sten.

Ponekad sta videla na steni skrivnostne napise, pisane s hieroglifi, katerih Giuseppe Musolino in Julija, samo po sebi umevno, nista mogla razvozljati in prečitati.

Zdajci pa je Giuseppe Musolino obstal na večjem prostoru razpotju, odkoder je vodilo na vse strani mnogo poti.

Bilo je sedam poti, ki so vodile na različne strani.

Katero pot naj bi si izbrala?

Giuseppo Musolino je premišljeval, kam naj bi krenil, Julija pa ga je prosila, naj se vrnete nazaj.

— Zdi se mi, je dejala Julija s prosečim glasom, da se ta podzemeljski hodnik pretvarja v pravcati labirint in če človek v njem zaide, se ne more tako hitro zopet rešiti iz njega.

Strašno bi bilo, če bi se tudi nama tako zgodilo in bi morala umreti tukaj v tej temi od gladu!

Giuseppo Musolino je uvidel, da ima Julija prav in že je bil pripravljen, da bi se vrnil.

Toda če bi bil to storil, če bi se bil sedaj vrnil, odkoder je prišel, kakor je to želela Julija, bi bil izgubljen in nihče več bi mu ne bil mogel pomagati.

Če bi se bila vrnila sedaj nazaj h knezu Albertu Borgezu, bi baš prihitela Muratu-efendiji v past in njegovi policaji bi ju bili brez dvoma prijeli.

V tem trenutku pa jima je samo nebo prihitelo na pomoč. Zdajci je Julija, ki je stala za Giuseppo Musolinoom kriknila in pokazala na neko ptico, ki je čepela v neki vdolbini v zidu in se ni ganila.

Ko pa sta Giuseppo Musolino in Julija prišla v njeno bližino, je ptica razširila svoja krila in odletela.

To je bila sova, ki je prav gotovo imela kje tukaj v podzemlju svoje gnezdo.

Brez dvoma je bila slepa, ker je vedno živela v tej temi v dolgih hodnikih.

To bi bil človek lahko opazil tudi po njenem letanju, ker je neprenehoma udarjala s perutnicami ob stene.

Giuseppo Musolino in Julija sta gledala za njo.

Sova je odletela v tretji hodnik, Giuseppo Musolino pa je vzkliknil smehljaje se:

— Vidiš, Julija, nebo nama zopet pošilja svoje vidno znamenje, da bi mi pokazalo, kaj mi je storiti.

Pojdiva v tretji hodnik, v katerem je izginila sova, skrivnostna oznanjevalka.

Pridi, draga, sedaj se nama ni treba več obotavljati, človek mora vedno slediti nebeškim znamenjem, če noče biti slep in trpeti škodo na svoji lastni koži.

In Giuseppo Musolino je objel Julijo okrog pasu in jo potegnil s seboj.

Kmalu sta se prepričala, kako prav je storil Giuseppo Musolino, da je vzel s seboj prižgano bakljo, kajti naenkrat sta obstala pred nekim stopniščem.

Trinajst stopnic je vodilo v globino in čeprav je Giuseppe Musolino visoko dvignil desnico, ki je držala gorečo bakljo, ni mogel razložiti ničesar drugega, kakor samo globino, ki ni imela konca.

Toda Giuseppe Musolino in Julija si nista dolgo pomišljala, hitro sta se napotila po stopnicah navzdol in prispela v nizek hodnik, da nista mogla hoditi ravno, razen tega pa sta morala hoditi še drug za drugim, ker je bil hodnik tudi silno ozek in je bila hoja po njem silno naporna.

Prav za prav pa ni bila to niti hoja, temveč plezanje, ki pa je k sreči trajalo samo nekaj minut.

Naenkrat se je hodnik zopet razširil in dvignil in tudi svetloba je postala malo močnejša.

Zdajci sta oba presenečeno vzdiknila.

Kakor da bi bila tukaj prizadeta tudi čarovnikova roka, se je vsa okolica okrog njiju naenkrat izpremenila — vsa slika je ostala popolnoma drugačna.

Komaj pa sta zāvila po nekem ovinku, ko sta naenkrat obstala v velikem okroglem prostoru z marmornatimi stenami, ki so bile popisane s hieroglifi.

Ta prostor je imel na vrhu kupolo, ki je morala biti v višini zemlje, kjer je od zgoraj prihajala svetloba v podzemeljski prostor.

na njem pa kamenita krsta, v kateri je ležala neka postava,

V sredini tega prostora se je nahajalo kamenito podnožje tudi skoraj podobna kamnu.

To je bila mumija, ki je bila oblečena v razkošno obleko, ki tukaj v globini, kamor zrak ni mogel prodreti in kamor ni bilo nobenega solnčnega žarka, ni prav nič izgubila na lepoti svoje naravne barve.

Musolino in Julija sta počasi stopila k temu sarkofagu.

Dolgo sta brez besed strmela vanj.

Ta mumija je bila brez dvoma truplo kakšnega kralja, ker je imela okoli čela ozek zlat obroček, ki je bil okrašen z dragim kamenjem.

V otrpli roki je držal mrlič meč, v drugi pa majhno sliko nekega boga.

V njegovih napol odprtih ustah sta videla Giuseppe Musolino in Julija zlat denar, ki so jih Egipčani dajali svojim mrličem v usta.

Ta običaj so prevzeli od starih Egipčanov pozneje tudi Rimljani in Grki, ker so mislili, da je mrliču denar potreben

radi tega, da plačajo lahko prevozniku Haronu odškodnino, da jih prepelje v podzemeljski prostor, v svet pozabe, enakopravnosti in veselja.

Vse to je pojasnjevala Julija Giuseppu Musolinu, ki o teh običajih ni še ničesar slišal.

— To truplo leži tukaj morda že več tisočletij, je pripovedovala Julija.

— Kako pa je mogoče, da je ostalo tako dobro ohranjeno? — je vprašal Giuseppo Musolino. Le poglej, Julija, na njegovem obrazu vidiš še lahko posamezne poteze, pa tudi roke in noge so čisto dobro ohranjene, pa če pogledaš navsezadnje tudi ostalo telo, moraš priznati, da je vse izredno naravno in sveže.

— Temu se ne smeš čuditi, mu odgovori Julija. Stari Egipčani so že zdavnaj poznali balzamiranje, ki obvaruje človeško telo pred razpadanjem in gnilobo.

To umetnost so poznali razen Egipčanov samo še stari Asteki, ki so živeli v Ameriki še preden jo je odkril Kristof Kolumbo s svojo posadko.

— Poglej, Julija, vzklikne Giuseppo Musolino. Tukaj je še ena kamenita krsta, v njej pa ni mumije. Kaj pa to pomeni? Zakaj je ta prazna?

— Gotovo so nameravali poleg mrtvega kralja spraviti tudi kraljico, ko bo umrla, odgovori Julija, najbrž pa je umrla v kakšnem drugem kraju države in je niso mogli prepeljati v ta podzemeljski prostor, da bi jo tukaj položili k večnemu počitku. Kamenita krsta je torej ostala prazna.

— Morda imaš prav, toda to bi si človek lahko tudi drugače razlagal, pripomni Giuseppo Musolino. Lahko bi se bilo na primer zgodilo, da se je kraljeva vdova poročila z drugim in so jo zakopali poleg svojega drugega moža. Kajti vse na svetu je izpremenljivo, samo značaj žene ostane vedno isti. Žena je ostala žena, kakršna je bila pred mnogimi tisočletji, takšna je tudi danes.

— Ti pa prav gotovo nimaš vzroka, da bi se jezil na ta ženski značaj? ga vpraša Julija s samozavestnim smehljajem na ustnicah, mu nežno položi roke na ramena in ga potegne k sebi z vso ljubeznijo zveste žene.

— Jaz — jaz — imam biser vseh žen! vzklikne Giuseppo Musolino in jo krepko objame.

Poleg kamenite krste mrtvega egipčanskega kralja, je

stalo dvoje mladih ljudi, prekipevajočih svežega in mladega življenja, polnih ljubezni.

Kakšno nasprotje!

Ta mrlič je pripadal davni preteklosti, Giuseppe Musolino in Julija pa sta s svojo mladostjo pripadala drug drugemu in lepi bodočnosti.

Kaj pa sedanjost?

Sedanjost je bila to, kar se je malo prej odigralo gori v razvalinah Izidinega svetišča in kar se bo še zgodilo, o čemer pa seveda Giuseppe Musolino in Julija nista imela niti pojma. Kdo bi pa mogel tudi to vedeti?

Giuseppe Musolino in Julija nista niti slutila velike nevarnosti, ki jima je pretila z vso pogubo in kateri ju sedanjost vodi z velikim koraki naproti.

Nov sovražnik

Ko si je Luigi Borgeze ponovno pridobil oblast in moč s tem da je postal šef policije v Reggiju, se je zopet zdel same-mu sebi mogočen in si je prizadeval, da bi si z zvijačo in sleparijo zopet utrdil svoj rahli položaj.

To pa se mu je tudi deloma posrečilo.

S posebnim ukazom je dobil dobro plačo, kakršne ni imel nihče izmed njegovih prednikov na tem mestu, razen tega pa je dobil tudi veliko vsoto vnaprej.

To mu je pomagalo, da si je vsaj deloma uredil svoj denarni položaj, ki je bil izmed vseh še najrahljši in si omogočil primerno življenje.

Toda Luigi Borgeze ni bil zadovoljen samo z dostojnim meščanskim življenjem.

Že od nekdaj je bil navajen, da je živel kakor bogataš in največji razsipnik in je začel sedaj hitro delati dolgove po vsem mestu.

Nekaj je bila kriva želja po denarju, nekaj pa neugasljiva želja po maščevanju, da je hotel izkoristiti svojo moč kot šef policije v Reggiju v borbi proti Giuseppeu Musolinu.

Na vsak način je hotel ujeti gorskega razbojnika ali pa ga ubiti, kajti tedaj bi dobil velikansko nagrado, pohvalo in odlikovanje, obenem pa bi se iznebil najnevarnejšega sovražnika in večnega strahu pred njim.

In Luigi Borgeze ni omahoval.

Videli smo, kako je organiziral napad na Aspromonte, na skrivališče Giuseppea Musolina.

Vemo, da je brez trohice sočutja in usmiljenja podil svoje ljudi proti skali, za katero je Giuseppe Musolino taboril s svojimi tovariši in kjer so nesrečneži tudi pustili svoje življenje po Luigijevi krivdi.

Bili smo priča strašni nesreči, ki jo je ta napad povzročil Giuseppeu Musolinu in njegovi družini.

Zgodil se je zares čudež, da se je Giuseppe rešil z Julijo, kajti ko je nevarnost dosegla vrhunec, ko je bil že okrog in okrog obdan s sovražniki, je kakor iz tal vzrastel pred njim na jasi sredi gozda aeroplan, s katerim se mu je posrečilo uiti strašnemu preganjalcu.

Lahko si mislimo, kako se je Luigi Borgeze jezil, ko so mu njegove žrtve pobegnile baš v trenutku ko je mislil, da jih ima že v svojih pesteh.

V tej svoji jezi je zmerjal in preklinjal svoje ljudi, ki so bili pri vsem tem popolnoma nedolžni.

Pretepal jih je z bičem, vse je hotel pobiti, kar je prišlo v njegovo bližino, tako da so morali karabinjerji, ki so se hrabro borili, bežati pred svojim poglavarjem, če niso hoteli biti tepeni.

Pa tudi po tem svojem neuspehu ni Luigi Borgeze odnehal.

Ni vedel sicer kje se nahaja Giuseppe Musolino, bil pa je trdno prepričan, da se bo vrnil.

O, Luigi Borgeze je prav dobro vedel, da ta gospodar gora ne bo mogel živeti brez Aspromontov in lepe svobode, ki jo more najti samo v gorah in katera mu je tam tako prirastla k srcu, da bi je nihče več ne mogel iztrgati.

Zato je Luigi Borgeze tudi večkrat pošiljal svoje ljudi na Aspromonte, mnogokrat pa je tudi sam zahajal sem, da bi se prepričal, če se Giuseppe Musolino še vedno ni vrnil.

Nekega dne se je zopet napotil na Aspromonte.

Iz Reggija do San Stefana se je pripeljal v kočiji, naprej pa je odšel peš.

Da bi bil bolj varen in bi mu bil morebitni uspeh bolj zagotovljen, je odšel iz San Stefana šele ko se je že jelo mračiti; počasi in previdno se je začel vzpenjati po strmi poti navzgor, ki je vodila proti kapelici »Kristusovih solz« na vrh Aspromontov, nekdanjemu Musolinovemu bivališču.

Pot je bila prazna.

Hodil je že precej časa iz San Stefana in vendar še ni srečal žive duše.

Počasi je hodil, med potjo pa je premišljeval o Giuseppu Musolinu, o svojemu bratu knezu Albertu Borgezu in o njegovi Juliji, o Margareti...

Luigi Borgeze ni vedel kje se nahaja njegov brat, slišal pa je pripovedovati, da je odpotoval.

Prav tako mu je bila neznana Margaretina usoda.

Nekaj časa se mu je zdelo vse silno prazno, ko ni bilo Margarete, kajti ona mu je pomagala v njegovih podjetjih proti Giuseppu Musolinu in ga celo vzpodbujala, sedaj pa mu je njena pojava vedno bolj ginila iz spomina in naposled je prišel do prepričanja, da je boljše, če je ni pri njem.

Zakaj bi sedaj potreboval Margareto?

Dokler je igrala ulogo hčerke kneza Alberta Borgeza in je lahko upal, da si bo z njeno pomočjo zagotovil velikansko premoženje svojega brata, jo je rad videl v svoji bližini, sedaj pa bi mu bila v pravo vreme.

— Vrag naj jo vzame! — zamrmra Luigi Borgeze skozi zobe. Dobro bi bilo, če bi jo Giuseppo Musolino poslal na drugi svet, ker mi potem ne bi bilo treba z nikomer deliti velikanske nagrade, ki jo bom dobil za njegovo glavo.

Zdajci pa je mesec prisvetil izza oblaka in jasna mesečina je legla na goro in na gorsko pot.

Luigi naenkrat obstane.

Po poti je prihajal neki človek, ki je bil najbrž namenjen proti dolini.

Da bi ga prišlec ne opazil, je Luigi Borgeze skočil vstran in se skril za majhen ovinek.

Krepkeje je stisnil svojo puško in tako čakal, da se mu bo samotni potnik približal.

Ah, če je to Giuseppo Musolino!

Z enim samim strelom ga bo lahko podrl iz zasede, ne da bi mu bilo treba pri tem stavljati svojega lastnega življenja v nevarnost.

Medtem ko je policijski šef Luigi Borgeze tako premišljeval, so se koraki vedno bolj bližali, kmalu pa se je za ovinikom prikazala tudi močna človeška postava, ki je bila ogrnjena s črnim svilnatim plaščem.

Luigi dvigne puško...

Neznanec ni ničesar opazil.

Hodil je umerjenih korakov, glavo pa je povetil, kakor da bi premišljeval.

Tako je tudi bilo.

Osamljeni potnik je bil kardinal Toneli, ki se je vračal z Aspromontov potem ko se je že poslovil od stare kneginje Dore Bražlone.

Premišljeval je o tem, kaj je nocojšnji večer doživel s sestro Dorino.

Po lahnih korakih je Luigi Borgeze spoznal v svojem skrivališču, da prišlec ni Giuseppe Musolino, niti kateri izmed njegovih tovarišev.

Vendar pa se mu je čudno zdelo, kdo bi mogel biti ta starec in kaj je iskal na Aspromontih ob tem nočnem času, ko ni nikogar več na poti.

Skočil je iz svojega skrivališča, pomeril je proti starcu in zaklical:

— Stoj!

Kardinal Toneli se zdrami iz zamišljenosti in obstoji kakor prikovan.

— Kdo si? ga vpraša Luigi.

— Človek!

— Sto vragov! zavpije Luigi Borgeze jezo. Vidim, da si človek in da nisi žival, saj nisem pijan ali pa slep, toda kakšen človek si?

— Pošten...

— Saj te nisem tega vprašal! zakriči policijski šef Luigi Borgeze. Kje si bil?...

— V razvalinah...

— Kaj si iskal tam?

— To, kar iščeš ti, samo z drugim namenom, Luigi Borgeze, odvrne kardinal čisto mirno.

Ko je Luigi Borgeze slišal svoje ime in tako uvidel, da ga je starec spoznal, se je presenečeno zdrznil in stopil korak nazaj proti svojemu skrivališču.

Obraz starega kardinala Tonelija je bil v senci, medtem ko je na Luigijev obraz padala svetla mesečina, ki je povzročila, da ga je starec spoznal.

— Kdo si? ponovi Luigi.

Kardinal stopi korak nazaj, si razgrne svoj plašč in mesec je posijal na njegov obraz in na zlati križ, ki se je bleščal na njegovih prsih.

— Kardinal Toneli?! spregovori Luigi Borgeze in prestrašeno pogleda kardinala.

— Da, jaz sem, odgovori stari kardinal. Sedaj pa mi pojasnite, Luigi Borgeze, zakaj napadate mirne potnike kakor kakšen cestni razbojnik?

Luigija je to nepričakovano srečanje tako presenetilo, da se je komaj zavedel.

Čez nekaj trenutkov je odgovoril:

— Jaz... Jaz izvršujem svojo službo...

— Kakšna je ta vaša služba?

— Preganjati moram Giuseppa Musolina...

— Saj vi ste ga že nekoč pregnali, odgovori kardinal Toneli in se prezirljivo nasmehne. Da, baš vi, Luigi Borgeze ste pregnali Giuseppa Musolina iz njegovega mirnega življenja ki ga je živel v San Stefanu...

Vi ste ga pregnali v goro... Vi pa ste ga tudi pregnali iz te gore, in iz Italije...

— Kakšne besede so to, ekscelenca? vzklikne Luigi Borgeze, ki si je prizadeval, da bi si ohranil ugled policijskega šefa. Kaj hočete s tem reči?

— Kaj? se porogljivo zasmije kardinal Toneli. Mar me še sprašujete, Luigi Borgeze?

— Vprašam vas, ker hočem to tudi vedeti, odgovori Luigi Borgeze. Dejal sem vam, da izvršujem svojo službo. Morda ste pozabili, da sem policijski šef...

— Na žalost... se nasmehne kardinal.

Luigi se užaljeno zdrzne.

— Ekscelenca! vzklikne policijski šef iz Reggija ogorčeno. Vi me žalite...

— Jaz vem kaj govorim, nadaljuje kardinal Toneli. Vi, Luigi Borgeze ste storili Giuseppu Musolinu neodpustljivo krivico, vi ste ga pahnili na krivo pot, vi ste krivi njegove strašne nesreče in krivice...

— Kdo pravi to?

— Jaz! odgovori kardinal Toneli. O, jaz sem precej poučen o tej stvari, vem vse...

Luigi Borgeze pa kljubovalno nadaljuje:

— In četudi bi bilo vse tako, kaj potem?

— Tedaj ni to lepo in ni vredno plemiča! vzklikne kardinal Toneli. To ni pošteno dejanje! Tedaj delajo Giuseppu Musolinu krivico, ker ga preganjajo...

— Mislite? se zasmije Luigi.

— Najprej bi bilo treba vas preganjati in vas kaznovati, ker ste vi vsega krivi...

Luigi se na ves glas zasmije.

— Poglej, poglej, kdo bi si bil mislil! Vi ste pa zares neprekosljiv branilec Giuseppa Musolina!... Vi ga jemljete v zaščito... se je rogal Luigi.

— Jaz ščitim vsakogar, ki je nedolžen! odgovori stari kardinal samozavestno.

— Mar tudi razbojnike?

— Da, tudi razbojnike, če so nedolžni, kajti nedolžen človek ne more nikoli biti razbojnik, odgovori kardinal Toneli. Giuseppo Musolino pa potrebuje zaščitnika, kajti četudi ni brez greha, ni teh grehov kriv sam, temveč so ga drugi napeljali na to pot in povzročili njegovo nesrečo...

— Ekscelenca, ga prekine Luigi Borgeze, mar ste pozabili, da so oblasti proglasile Giuseppa Musolina kot razbojnika, kot upornika proti oblasti in da bodo vsakogar, ki bi ga jemal v zaščito in ga zagovarjal, smatrali za njegovega pomagača in tudi tako postopali z njim...

Kardinal Toneli premeri Luigija Borgeza s pogledom, ki je pričal o silnem preziranju.

— Luigi Borgeze! reče kardinal čez nekaj trenutkov. — Mar ste že tako daleč padli, da niti ne veste kaj govorite...

— Nasprotno, ekscelenca, prav dobro se zavedam pomena svojih besedi, odvrne Luigi Borgeze. Vi jemljete v zaščito nevarnega razbojnika! Zakaj? Če bi ne bilo med vami in med Giuseppom Musolinom nobenih vezi, bi tega prav gotovo ne storili...

— Grešnik! spregovori kardinal namesto odgovora.

Luigija pa ni ta beseda prav nič zmedla.

Nadaljeval je še v nesramnejšem tonu:

— Jaz sem predstavitelj oblasti in služba mi narekuje, da preganjam razbojnika Giuseppa Musolina in vse njegove pomagače. Vi pa ste me s svojimi izjavami prisilili, da moram tudi proti vam dvigniti ovadbo...

Kardinal osupne.

Ni se nadejal, da bi mogel ta lopov biti tako predrzen in povrhu še tako podel.

Luigijeva grožnja ga ni prestrašila, nasprotno, te njegove nesramne besede so ga prisilile, da je primerno zavrnil njegovo nesramnost in povedal kar je vedel.

Strogo ga je pogledal in skoraj zavpil:

— Vi hočete torej svoje umazano delo še vedno nadaljevati! Mar vam še ni dovolj, kar ste do sedaj storili? Ali vas ni sram? ... Mar se ne bojite božje kazni?

— Priporočal bi vam, odgovori Luigi Borgeze porogljivo, da bi se vi varovali zemeljskih zakonov ...

— Žalostni časi so napočili Italiji, da ji mora človek, kakršen je Luigi Borgeze čuvati zakone! vzklikne častitljivi starec ogorčeno. Toda tudi te sramote bo enkrat konec! Zapomni si, Luigi Borgeze, da bo tudi tvojim zločinom odbila zadnja ura!

Po teh besedah se je kardinal Toneli obrnil in odšel po strmi poti proti gradiču Miramaru.

Luigi se je tresel od jeze.

Hotel je ustavit kardinala Tonelija in zahtevati od njega zadoščenje za žalitve, ki mu jih je dejal.

Toda premagal se je.

Vedel je, da je ta cerkveni dostojanstvenik ugleden in mogočen v Rimu in v vsej Italiji, radi tega se je bal, da bi ga pregrobo napadel, kajti prepričan je bil, da bi se mu stari kardinal strašno maščeval.

Vse, kar je mogel v tem trenutku storiti, je bilo to, da je je privoščil kardinalu strašen pogled, poln nepopisnega sovraštva, in ga s tem pogledom spremljal, dokler ni častitljivi čtarček izginil za skalovjem v temi.

Luigi Borgeze se je zavedal, da je postal stari kardinal Toneli njegov sovražnik ...

— — — — —
Ko je kardinal Toneli izginil za prvim ovinkom in ga Luigi Borgeze ni mogel več videti, se je obrnil in nadaljeval pot po hribu navzgor.

Sam pri sebi je premišljeval.

— Zakaj se neki ta človek zanima za razbojnika Giuseppe Musolina? Saj vendar ni mogoče, da bi bil ta starec v kakšni zvezi s strahovalcem Kalabrije?

Naenkrat pa se ustavi.

Neka misel mu je šinila v glavo.

— Morda pa je Giuseppe Musolino poiskal kardinala in mu potožil svoje gorje?

Še prej pa bi se mi zdelo verjetno, da je moj brat knez Alberto Borgeze, ki je dober prijatelj kardinala Tonelija, pisal temu starcu in ga prosil naj intervenira pri oblasteh, da bi ustavile preganjanje Giuseppe Musolina ...

Saj Giuseppe Musolino je zet kneza Alberta Borgeza in knez bo brez dvoma napel vse sile in zastavil ves svoj ugled, da bi storil kaj zanj.

Ta kombinacija se mi je zdela najverjetnejša.

Odločno je zamahnil z roko in odšel dalje ter govoril sam s seboj:

— Kaj me briga vse to?

Borbo moram nadaljevati z vso odločnostjo in brezobzirnostjo, Giuseppa Musolina moram uničiti, čeprav bi moral pri tem računati, da so mi vsi ljudje sovražniki, sam Giuseppe Musolino pa največji!

Giuseppe Musolino ve za vse moje skrivnosti, storil sem mu marsikatero krivico. moj sovražnik je in sovražnik mi mora biti, z vsemi silami bo delal, da se mi bo maščeval, kakor sem si to tudi po vsej pravici zaslužil.

Zato ga moram uničiti in ga upropastiti — kajti če jaz ne bom njega, bo on mene.

Po kratkem premišljevanju je nadaljeval:

— Kje neki je sedaj Giuseppe Musolino?

Kdo ve, če ga bom našel gori v kapelici »Kristusovih solz«? Ali je bil kardinal Toneli pri njem? Če je bil, kaj sta se pogovarjala? Kaj sta sklenila?

Zdajci pa se je zdrznil.

Zazdelo se mu je, da je slišal nekje v daljavi bučanje močasnih akordov orgel.

Prisluhnil je.

Sedaj ni ničesar več slišal, samo temna noč je ležala med skalami z vso skrivnostjo.

Luigi Borgeze se je pomiril.

Mislil je, da se mu je to samo zdelo, kajti kako naj bi slišal v tej puščavi in samoti orgle?

Malo se je pomiril in odšel dalje, toda sedaj je bil bolj previden kakor prej.

Naslonil se je na neko skalo in zamišljeno strmel predse v noč...

Povsod je bila tema.

Vse je bilo temno, črno, kakor je bila črna tudi njegova podla duša.

Pred očmi se mu je še enkrat pojavila slika kardinala Tonelija in zdelo se mu je, da še vedno sliši njegove besede, ki so mu tako zagrozile.

Lahno se je stresel.

Čeprav se je hrabil, je vendar čutil strah pred tem novim sovražnikom.

Kako to, da je moral baš nocoj srečati tega človeka?

Morda to ni dobro znamenje.

Toda Luigi Borgeze bi ne bil Luigi, če bi se ustrašil nevarnosti, četudi bi bila še tako velika.

Njegova zločinska duša je zadušila vsako čuvstvo strahu in malodušnosti in Luigi Borgeze je sklenil, da se bo otresel vseh predsodkov in šel svojemu cilju naproti.

Razvaline stare kapelice »Kristusovih solz« niso bile več daleč.

Ko se je Luigi Borgeze prepričal, da ni nikogar v bližini, se je previdno in hrabro približal kapelici, spomeniku strašne borbe med Giuseppe Musolinom in Luigijem Borgezem, ki se je še pred nedavnim bila vrh Aspromontov...

Slovo za vedno

Giuseppe Musolino in Julija sta stala drug ob drugem in gledala mumijo, pri tem pa sta se bavila z mislimi, ki so ju prenesle v preteklost, v davno preteklost, od katere je že minilo več tisočletij.

Zdajci pa sta se zdrznila, in se spogledala, kajti v podzemeljskem prostoru so odmevali kliči:

— Julija!

— Musolino!

— Kje sta? se je oglasil tretji glas.

— Oče, vzklikne Julija in odhiti k izhodu okroglega prostora s kupolo na vrhu.

To je glas mojega očeta, Giuseppe. Ah. Bog, kaj se je zgodilo, da se je moj oče upal priti v ta skrivnostni podzemeljski hodnik?

— Zakaj se vendar razburjaš radi tega, draga Julija? reče gospodar Kalabrije in stopi k svoji ženi. Očetu se je gotovo zdelo, da sva predolgo izostala.

Bal se je za naju, trepetal je ob misli, da bi se nama utegnilo kaj zgoditi in sklenil je, da naju bo sam poiskal v tem neznanem prostoru.

— Ne verjamem, da bi bilo samo to, odgovori Julija.

slišala sem njegov krik, ki ni bil navaden, bil je nekam divji, razburjen in prestrašen.

— Dobro, oglasila se mu bova in mu naznačila pot, po kateri mora kreniti, da bo prišel k nama, odgovori Giuseppe Musolino in odide iz obokanega prostora ter se napoti po stopnicah navzgor.

Ko je prišel do vrha, je na ves glas zaklical:

— Pridite sem, knez Borgeze, tukaj sva!

Skozi hodnik so odmevali razburjeni in hitri koraki in medtem ko se je Giuseppe Musolino vračal po stopnicah k Juliji, in se od časa do časa oglašal, da bi prišleci vedeli, kje se nahaja, so koraki prihajali vedno bližje.

— Prihajajo, reče Giuseppe Musolino. To je v resnici tvoj oče, toda zdi se mi, da ni sam. Tudi drugi so z njim, ker sem dobro razložil glas doktorja Müllerja in Plon-Plona.

Sedaj sem trdno prepričan, da se je zgoraj v razvalinah moralo nekaj pripetiti, kar je za naju izrednega pomena. Ali jih vidiš, so že tukaj!

Julija je odhitela svojemu očetu naproti, ko pa ga je zagledala, je prestrašeno stopila korak nazaj.

Knez je bil smrtnobled.

Njegove poteze so bile tako spačene, da bi ga človek koraj ne bil mogel spoznati.

V teh par minutah, odkar ga Julija ni videla, se ji je zdelo, da se je postaral za deset let.

— Bog, oče, kaj ti je? vzklikne Julija s pridušenim glasom in zopet plane k njemu z razširjenima rokama. Kako si bled, dragi oče, in kako razburjen! Kaj se je zgodilo? Ali ti je postalo slabo?

— Vse je izgubljeno! spregovori knez Alberto Borgeze s težavo in omahne svoji hčerki v objem. Policija vas je zasledila in je obkolila razvaline.

Ah, nesrečna hčerka, sedaj je napočil čas, ki sem se ga vedno bal na tihem.

Murat-efendija, šef policije v Kairu, strašen in energičen dovek je sam prevzel to zadevo.

Po njegovih besedah je zavladala globoka tišina.

Giuseppe Musolino in Julija sta strmela predse. Stala sta kakor da bi okamenela.

Tudi onadva sta se bala, da je sedaj vse izgubljeno, da je njen propad blizu.

Kako naj bi ušla iz tega podzemeljskega prostora, ko pa ne vsta nobenega drugega izhoda razen tistega, po katerem sta prišla v ta hodnik!

Ta izhod pa so zasedli sovražniki.

Murat-efendija stoji tam s svojimi policaji in čaka, da se bodo njegove žrtve zopet pojavile.

Toda v tem trenutku ni Julija mislila toliko nase in na svojo lastno usodo.

Še vedno je bila razburjena radi strašne vnanjosti svojega očeta, kneza Alberta Borgeza.

— Naj se zgodi karkoli, vzklikne Julija, glavno pa je, oče, da se najprej pomiriš.

Pomiri se, dragi oče, kajti vse bo — vse se lahko še obrne na dobro. Če nas bo Bog hotel obvarovati, bo že našel pot, po kateri nas bo rešil.

Nekaj korakov od sarkofaga se je nahajal kamenit stol, katerega so postavili sem očitno radi tega, da si bodo tisti, ki bodo molili ob kraljevem grobu, lahko tudi malo odpočili v tem podzemeljskem prostoru.

Julija je peljala očeta k stolu.

Knezove noge so se pri tem tresle in le s težavo se je vlekel naprej.

Ko pa je bil že čisto blizu stola, je naenkrat sunil Julijo od sebe, njegove roke so se krčevito dvignile kvišku, iz prsi se mu je izvil strašen krik, opotekel se je in omahnil brez moči na kameniti stol.

Doktor Müller je prestrašeno prihitel k njemu in ga hotel preiskati.

Tudi drugi so se zbrali okoli kneza.

Vsa vprašanja bi bila odveč.

To, kar se je zgodilo, se je prerazločno zrcalilo na njegovem obrazu, v njegovih potezah.

— Katastrofa! spregovori čez nekaj časa doktor Müller ki je bil globoko ganjen.

Glava kneza Alberta Borgeza je brez moči omahnila na naslonjalo kamenitega stola, njegove roke pa so se krčevito oprijele samega stola.

Celo njegovo telo se je krčevito stresalo.

— Doktor! krikne Julija in ta krik je rezal duše vseh navzočih kakor oster nož. Doktor, kaj je mojemu očetu? Pri Bogu, pomagajte mu, rešite ga — saj umira!

V veliki bolesti je omahnila pred svojega očeta na ko-

lena. Objela mu je noge in v krčevitem ihtenju naslonila svojo glavo na njegova kolena.

Knezov obraz, ki je bil že prej strašno bled, je postal sedaj še bledejši.

Prav za prav že ni bil več njegov obraz bled, temveč je prihajala nanj že modra barva.

Njegove oči so bile upadle.

Njegov nos je postal koničast, modra barva ustnic pa je najjasneje govorila, da se plemeniti in dobri knez Alberto Borgeze nahaja v poslednjih trenutkih svojega življenja.

Da, konec je bil blizu in doktor ni mogel tega skrivati pred ostalimi, ki so bili navzoči.

Tiho je zašepetal Robertu Vilsonu:

— Vedno mi je nekaj pravilo, da bo konec takšen. To je srčna kap, ki se je javila sicer nenadoma, katero pa si človek razlaga lahko kot posledico silnega razburjenja, katerega je knez pred nekaterimi trenutki preživel.

— Mar ni nikakor mogoče, da bi ga rešili? vrača londonski detektiv tiho.

— Tu je konec človeškega znanja in razuma, odgovori doktor Müller zamišljeno. Neumnost bi bila če bi človek sploh še kaj poizkušal. Razen tega pa nimam ničesar pri roki, da bi mu vsaj olajšal bolečine.

Vse, kar mu morem želeči, bi bilo to, da bi se knez ne zbudil več iz te omedlevice in da bi umrl blago in brez bolečin, drugega ne morem storiti več zanj.

Pa tudi ta želja se mlademu zdravniku ni izpolnila.

Dve minuti pozneje so se trepalnice kneza Alberta Borgeze dvignile in po izrazu njegovih oči je človek lahko videl, da je napočil konec.

S trudnim pogledom je pogledal knez okoli sebe.

Njegove oči so obšle vse navzoče, nazadnje pa so se ustavile na Juliji, ki je strmela v svojega očeta s solznimi očmi in se ni upala niti dihati.

Tedaj so se njegove snežnobeke roke spustile na glavo drugega otroka, zavzdihnil je in dejal s tihim glasom, da so ga navzoči komaj slišali:

— Ne joči, moja Julija, ne pretakaj solz! Nočem, da bi jokala radi moje smrti, hčerka moja!

— Ne, ne, oče! ti ne smeš umreti, zaihti Julija. Ti ne smeš sedaj oditi od mene. Ah, Bog, komaj sem te našla in ti se moral zopet posloviti od mene!

— Mar nama Bog ni izkazal dovolj milosti, da nama sploh dovolil, da sva se videla? odvrne knez Alberto Borgeze s slabotnim glasom.

Leta in leta sva si bila tuja, jaz pa sem hodil skozi noč, ker nisem imel svojega otroka pri sebi.

Sedaj pa — sedaj rad umrjem, moja draga Julija, ker se te vsaj še enkrat videl in ker sem se prepričal, da si vredna, da si prava hčerka svojega očeta.

— Ah, ne, oče, nisem te vredna, vzkligne Julija, ki pretakala bridke solze. V tem kratkem času, ko sva se poznali, nisem storila ničesar drugega, kakor vsak dan znova povzročala tvojo skrb in boleost.

Oprosti mi, oče, oprosti pa tudi njemu, ki ti je nehoti povzročil toliko boleosti.

Pri teh besedah je prišla Julija Giuseppa Musolina, roko in ga nežno potegnila k sebi, tako da sta sedaj oba klečala pred umirajočim knezom.

— Ničesar takšnega mi nista storila, kar bi vama moral oprostiti, se oglasi čez nekaj trenutkov knez Alberto Borgeze. Mar naj bi se radi tega jezil na vaju, da se ljubita?

Ne, otroka, ljubezen je največji zaklad na tem svetu tistega, ki ljubi, blagoslovi vsemogočni Bog v nebesih.

Toda obljubita mi, da bosta odpotovala v Ameriko, če vama bo beg iz Kaira posrečil!

Samo tam bosta našla mir in pravo srečo, tam bosta varnem, tam vaju ne bodo zasledovali.

Ah, kako rad bi umrl, ko bi vedel, da se bosta rešila, bosta pričela novo življenje!

— Oče, to ti obljubljava! je ihtela Julija. Da, v Ameriko bosta odpotovala.

Kaj neda? Giuseppo, tudi ti boš ubogal najinega očeta. Ubogal boš najboljšega očeta, kar jih je kedaj nosila zemlja. Prisegel mi boš, da boš prenehal biti razbojnik, da bo postelji miroljuben človek in boš smatral svoje maščevanje kot izkušnjo. Maščeval si se tistim, ki so te nekoč po nedolžnem obsodili in te vrgli v strašno ječo!

— Da, Musolino, obljubi mi to! se pridruži še knez Alberto Borgeze prošnji svoje hčerke, navzoči pa so tako opazili, da mu govorjenje povzroča vedno večjo težavo. Pri sezi mi, Giuseppo Musolino, da boš oprostil tistim, ki so storili krivico in katerim si prisegel strašno maščevanje!

Musolino je molčal.

Ustnice so se mu krčevito stresale, njegov obraz pa je bil silno bled.

— Ti molčiš? vzklikne knez Alberto Borgeze užaljeno. Mar mi nočeš odgovoriti? Giuseppe Musolino, ali me hočeš brez tolažbe pustiti v temo smrti?

Mar nočeš uslišati moje prve prošnje, ki je prva namenjena tebi in ki bo morda tudi kot zadnja prošnja kneza Alberta Borgeza na tem svetu izzvenela med temi stenami.

Ne, Giuseppe, za takšnega te nisem nikdar smatral in ti tudi ne boš tega storil.

Prisezi mi, Giuseppe Musolino, da ne boš nikdar pomeril s svojo puško proti prsom drugega človeka, prisezi mi, da ne bo nihče več padel od tvoje roke!

— Ne — ne morem! spregovori Giuseppe Musolino z nežnejšim glasom, ne smatraj me za nehvaležnega človeka, ker ti ne morem izpolniti te želje!

Ti si zame toliko storil, toliko si mi žrtvoval in dal, da bi prav za prav ne smelo biti prošnje, ki bi ti jo mogel odreči na tem svetu.

Toda to — prav to, knez?

Ah, ti ne veš, kaj zahtevaš od mene!

Ti ne veš, knez Alberto Borgeze, kaj sem pretrpel, ko sem bil tedaj v sodni dvorani v Reggiju obsojen na dvajseteno leto strašne temnice, ti si ne moreš predstavljati strahot, ki sem jih pretrpel, ko sem ležal v svinčeni celici v Geroče Marinu! Nihče bi si ne mogel tega predstavljati!

Ah, knez, tedaj sem sveto prisegel — to pa je bila prisega, ki je ni razen Boga nihče slišal — da bom upropastil vse tiste, ki so me oropali svobode, časti in imena.

Svojo prisego pa sem tudi izvršil.

Vse tiste, ki so zakrivili mojo nesrečo, sem odstranil s tega sveta, razen enega edinega, radi katerega sem prav za prav položil to strašno prisego, razen človeka, ki je največ zagrešil proti meni in napram kateremu čutim nepopisno sovrastvo.

Ali je treba, knez Alberto Borgeze, da ti povem ime tega strašnega človeka?

Ti poznaš to ime in tudi tebi je prav tako strašno in tesno pri duši, kadar ga kdo omeni — to je Luigi Borgeze, rimski grof in — tvoj brat.

— Moj brat! zašepeče knez Alberto Borgeze za njim in

njegova glava mu omahne na prsi. O, zakaj sem moral tega strašnega človeka imenovati svojega brata!

— Luigi Borgeze sploh ni niti človek! plane Giuseppe Musolino, ki ni mogel premagovati svoje maščevalne narave. Luigi Borgeze je vrag v človeški podobi.

Kaj sem mu storil, da me tako strašno preganja in mi nikdar ne da miru?

Dvigniti se je upal celo svoje umazane oči k Juliji, k hčerki svojega brata in če bi mi ne bil storil nikdar ničesar žalega, bi si s tem zaslužil smrt.

— Prosim vas, pomirite se, Giuseppe Musolino, zašepče doktor Müller svojemu prijatelju. Bodite prizanesljivi in ne delajte knezu še težje smrti s takšnimi besedami!

— Ne, pri Bogu, tega nisem nameraval storiti! vzklikne Giuseppe Musolino. Če bi mogel, bi rad umrl namesto kneza, z veseljem bi to storil!

Iz srca rad bi dal svoje življenje za življenje človeka, ki ga ljubim, obožujem in spoštujem in ki mi je bil pravi oče med tem hudobnim svetom.

Luigi Borgeze me je izpremenil v neizprosnega sovražnika človeštva.

Luigi Borgeze je bil demon mojega življenja, knez Alberto pa me je pomiril z ljudmi in postal moj dobri angel varuh, ki je bedel nad menoj.

Ne jezi se name, dobri knez, da ti moram zavriniti prvo in morda tudi poslednjo željo!

Vse bom storil, kar boš zahteval od mene, samo enega ne morem — ne morem se odreči maščevanju, ki sem ga prisegel Luigiju Borgezu! Ne — ne, tega ne morem storiti!

Rajši vidim, da me preziraš, ljubše bi mi bilo, da bi se s sovraštvom v srcu poslovil od mene, kakor pa da bi se odrekel prisege, ki sem jo položil v tistih strašnih dneh v temnici Geroče Marina, ko sem pretakal krvave solze in mi je že blaznost zadirala svoje kremplje v možgane.

Luigi Borgeze bo umrl od moje roke ali pa naj pekel požre Giuseppa Musolina.

— Ne jezim se nate, sin moj, reče knez Alberto Borgeze čez nekaj trenutkov. Res je, kar praviš.

To, kar človek priseže, mora tudi izvršiti. Če pa je kdo na svetu zaslužil maščevanje, ga je po vsej pravici zaslužil moj brat Luigi Borgeze.

Stori torej, sin moj, kar moraš, vendar ne posegaj več nikamor drugam.

Čutim, da se mi bliža konec.

Pred očmi se mi temni, srce mi bije še čisto narahlo in zelo počasi.

Da, hladno mi je, zelo mi je hladno — Julija, daj mi roko, pa tudi ti, sin — Giuseppe.

— Poslušaj, Giuseppe, imenoval te je svojega sina, zašepče Julija med solzami. Bodi ponosen, Giuseppe, knez Alberto Borgeze te je imenoval svojega sina!

Oči Giuseppea Musolina so se zasvetile.

Ta edina knezova beseda je uničila vse prokletstvo, ki je ležalo nad njegovo glavo, da, ta edina beseda mu je v enem hipu vrnila vso čast, ki so mu jo po krivici vzeli in ga proglasili za gorskega razbojnika in odpadnika.

Sin moj!

Giuseppeo Musolino in Julija sta sedaj vstala in stopila h knezu.

Vsak je vzel eno knezovo roko v svojo.

Ah, kako mrzle so bile sedaj te bele roke, ki so storile na svetu toliko dobrega!

— Doktor Müller, moj dragi prijatelj, je knez Alberto Borgeze govoril z nemalim naporom. Povedal sem ti že, kje se nahaja moja oporoka. Posebej pa še poudarjam, da želim, da bi se vse izvršilo tako, kakor je v njej zapisano.

— Bodite brez skrbi, knez Alberto, odgovori doktor Müller in dve veliki solzi sta mu zdrknili po licu. Vaša poslednja volja je zame najsvetejši ukaz.

— Samo v enem pogledu bi rad menjal svoj nekdanji sklep, spregovori umirajoči komaj slišno.

Hotel sem ležati v Miramaru, sedaj — sedaj pa to ni več potrebno.

To ni slučaj, mislim, da me je sama božja previdnost privedla v ta podzemeljski grob.

Tukaj, kjer čuti človek dih tisočletij, me je dohitela smrt — naj bo tukaj tudi moj grob.

— Naj se zgodi vaša volja! odgovori doktor Müller in povesi glavo.

Vse je utihnilo.

Knez Alberto Borgeze je dihal vedno težje, njegova glava je zopet omahnila na naslonjalo stola.

Njegov obraz pa je bil popolnoma miren, niti ene same

poteze ni bilo na njem, ki bi pričala o bolesi in notranjem trpljenju umirajočega.

Zdelo se je, da mu bo smrt lahka.

Julija ga je objela in njene solze so padale na njegovo sivo glavo.

Skozi kupolo je padala nežna svetloba zvezdnate noči v podzemeljsko grobnico, kakor da bi hotela preprečiti, da dobri knez ne bi umrl v grobni temi.

Od tega bledomodrega sijaja je dobil njegov obraz še plemenitejši izraz.

Zdajci pa se je knez zganil kakor da bi hotel še enkrat vstati, preden bo legel za vedno.

Giuseppe Musolino z leve in doktor Müller z desne strani sta ga hitro prijela pod pazduho in telo kneza Alberta Borgeza se dvigne s kamenitega stola.

Njegove trepalnice so se odprle, oči pa so se bleščale v nekem nadnaravnem sijaju, kakor da bi ne videle več tega, kar se nahaja okrog njih.

Knez Alberto Borgeze je gledal proti kupoli, poteze na njegovem obrazu pa so postale mehke, kakor da bi zrl v preteklost in začel živeti sladkim spominom.

— Karmen, — so dahnile njegove ustnice, — naposled sem zopet pri tebi.

Prihajam, ljubezen moja, da ti bom pripovedoval o našem otroku, o najini zlati Juliji.

Julija je prav tako lepa kakor ti, tudi dobra in plementa je prav tako, lepa roža madridska.

Njegove besede so postajale vedno bolj tihe kakor dih, ki umira, zdajci pa se je njegovo telo krčevito streslo in Giuseppe Musolino in mladi zdravnik doktor Müller sta nežno položila mrtvo telo kneza Alberta Borgeza na kameniti stol.

Julija se skloni k svojemu ljubljenu očetu in poljubi njegovo mrzlo čelo.

Potem pa mu sama zatisne oči.

Obraz mrtveca je bil podoben človeku, ki je mirno zaspal in sanja nekaj lepega in sladkega.

Vsi, ki so prisostvovali ganljivi smrti starega kneza Alberta Borgeza, so pokleknili, doktor Müller pa je na glas odmolil molitev vseh mrtvih.

Umolknil so.

Čez dolgo pa je vstal detektiv Robert Vilson in dejal svojim prijateljem:

— Izvršiti moramo poslednjo voljo dragega pokojnika. Nazadnje si je zaželel, da bi počival v tej podzemeljski grobnici, daleč od svetnega hrupa.

Položili ga bomo torej poleg mrtvega egipčanskega kralja k večnemu počitku.

Pomagajte mi, prijatelji, da bomo položili mrtvega kneza v kamenito rakev.

Giuseppo Musolino je sam dvignil starega kneza in ga nežno položil v krsto.

Julija mu je prekrižala roki na prsih, potem pa si je snela z verižice na vratu majhen zlat križec, ki ga je nosila vedno kot svetinjo s seboj in ga položila mrtvemu očetu v sklenjeni roki, ki sta bili že trdi.

Vsi so ganjeni stali okoli krste, doktor Müller pa je spregovoril s svečanim glasom:

— Izvršili smo tvojo poslednjo voljo, dragi knez! Položili smo te v grobnico, kamor ne seže glasni hrup sveta, kjer te ne bosta v večnem spanju motili zloba in strast ljudi, ki hodijo še svojo življenjsko pot.

Počivaš poleg kralja, ki je bil nekoč slaven in mogočen, sedaj pa leži pozabljen globoko pod zemljo.

Tudi ti, knez Alberto Borgeze, si bil kralj, bil si kralj v človeških srcih in ne zaostajaš v ničemer za najvišjim in najboljšim kraljem.

Zbogom, knez Alberto Borgeze, spavaj sladko in sanjaj lepe sanje tam na onem svetu!

Zbogom! so vsi ganjeno ponovili.

Na svobodi

— Odidimo sedaj iz te posvečene grobnice! se oglasi Giuseppo Musolino, ko je doktor Müller umolknil in so se vsi poslovili od mrtvega kneza.

Poizkušati moramo, da bi na kakšen način prišli iz tega podzemeljskega prostora, bojim se namreč, da nam ne bo preostajalo ničesar drugega kakor vrniti se nazaj v razvaline, od koder smo šele pred kratkim prišli.

— Tega ne smemo pod nobenim pogojem storiti, pripomni slavni londonski detektiv, kajti v tem slučaju bi padli Muratu-efendiji v njegovo nenasitno žrelo.

Vendar pa bi bilo potrebno, da bi si ogledali teren. Prepričati se moramo, če se Murat-efendija nahaja s svojimi policaji še zgoraj v razvalinah.

Sklenili so, da bo storil to sam Vilson, ki se je zdel vsem najpripravnejši.

Robert Vilson je stisnil svoj samokres.

Opozoril je ostale, naj bodo čim mirnejši in odšel po temnem hodniku.

Komaj pa je minilo kakšnih deset minut, ko se je slavn londonski detektiv že zopet vrnil.

Vsi so se zazrli vanj z največjo pozornostjo in v rado-vednem pričakovanju, kajti od njegovega odgovora bi bila odvisna usoda vseh njih, ki so bili v tem hodniku.

Robert Vilson reče:

— Po mojem mnenju je ozračje čisto.

V razvalinah Izidinega svetišča nisem nikogar našel, vendar pa moramo biti previdni, ker bi se utegnilo zgoditi, da nam je pretkani Murat-efendija nastavil past. Jaz bi ne rekel dvakrat, da ne preži na nas kje iz zasede.

Po kratkem medsebojnem posvetovanju so sklenili, da se bodo vrnili v razvaline.

V slučaju pa, če je Murat-efendija pustil stražo v bližini razvalin, bi z njo hitro končali.

Giuseppe Musolino se je postavil na čelo čete, ki je krenila po hodniku proti razvalinam.

Hitro so prispeli do tajnih vrat.

Giuseppe Musolino je pritisnil na pero, ki ga je našel že tedaj, ko je odšel z Julijo v hodnik.

Vrata se odpro in Giuseppe Musolino stopi prvi v razvaline nekdanjega svetišča.

Nikjer se ni ničesar ganilo, vse je bilo tiho, kakor da bi izumrlo.

Toda Giuseppe Musolino je poklical svoje tovariše iz hodnika šele tedaj, ko se je čisto gotovo prepričal, da se ni niti en policaj skril v razvalinah.

Do sedaj jih je torej spremljala sreča, sedaj pa je šlo za to, da bi čimprej prispeli iz teh strašnih razvalin na kakšno varno mesto, kajti vsem je bilo jasno, da v tem skrivališču ne smejo več ostati.

Morali so namreč računati s tem, da se je Murat-efendija oddaljil samo radi tega, da bi si pripeljal močnejše in oborožene čete in zopet napadel sovražnika.

Spion pa ni so mogli nikakor pojasniti, zakaj se je policijski šef tako hitro oddaljil.

Vsi v Kairu so poznali Murata-efendijo kot človeka, ki ne odneha, če je hotel kaj izvršiti in radi tega so bili Giuseppe Musolino in njegove tovariši silno nezaupljivi.

Vsaka senca jih je prestrašila, za vsakim drevesom in vsakim kamnom so z očmi iskali sovražnika.

— Policijski šef je s svojimi policaji zares odšel in pred razvalinami ni bilo videti ničesar sumljivega.

Giuseppe Musolino je s svojimi tovariši preiskal vsak grm, pregledal je vso okolico do Nila, pa tudi tam ni bilo o kairskih policajih niti sledu.

— To pomeni torej, da smo svobodni! vzklikne Giuseppe Musolino. Bog ve, kaj ga je napotilo k temu, da se je tako hitro vrnil s svojimi policaji!

Sicer pa ne smemo izgubljati časa in si moramo prizadevati da bi se čimprej spravili na varno.

— Kam pa naj bežimo? Kje bi mogli v Kairu najti svobodo? vpraša Julija v skrbeh.

— V mojem stanovanju, odgovori slavni londonski detektiv Robert Vilson. K sreči sem najel pred kratkim majhno stanovanje, ki sestoji iz nekaterih sobic in sedaj vas lahko vse sprejemem pod svojo streho.

— Kar se mene tiče, se lahko brez skrbi vrnem v hotel, pripomni doktor Müller, ki si je ohranil mir kljub vsem dogodkom nocojšnje noči.

Ne vem, za kaj bi se moral bati tega policijskega šefa. Saj mi ne more ničesar dokazati, razen tega pa se bom tako obrnil na nemški konzulat in bom prosil zaščite.

Predlog detektiva Roberta Vilsona so vsi sprejeli, sklenili so, da bodo Giuseppe Musolino, Julija, Plon-Plon in Mula odšli v njegovo stanovanje.

Tu bi lahko v miru in brez skrbi preživeli nocojšnjo noč in prihodnji dan.

Med tem časom pa bi si slavni londonski detektiv izmislil in sestavil načrt za nadaljnji beg.

Doktor Müller je obljubil, da bo naslednjega dne prišel v Vilsonovo stanovanje.

Po tem posvetovanju so sklenili, da bodo vsi odšli ob bregu Nila do velikih mestnih vrat, tam pa bi se razdelili in

odšli posamezno v mesto, da bi ne vzbujali prevelike pozornosti in morda še celo kakšnega suma.

Julija se je še enkrat ozrla proti staremu in napol podrtemu Izidinemu svetišču.

Solze so ji zopet zalile oči in boleštno je vzkliknila proti razvalinam:

— Bog ve, če te bom še kedaj videla, ti posvečeno mesto, kjer leži pokopan moj oče!

Toda tvojo sliko bom odnesla s seboj, vedno jo bom nosila v svoji duši in moje misli bodo vedno ob obali sinjega Nila, pri teh starih zidovih.

Počivaj sladko, moj dragi oče, in hvala ti za vse, kar si mi storil na svetu!

Giuseppe Musolino objame svojo ženo okrog pasu, jo nežno pritisne k sebi in jo odpelje s seboj.

Čez dobro uro in pol hoda ob obali Nila so prispeli po cesti do mestnih vrat.

Tu so si še enkrat pristrčno stisnili roke in se razšli vsak v drugo ulico.

Samo Giuseppe Musolino in Julija sta ostala skupaj, ker se Julija ni hotela ločiti od svojega moža.

Držala sta se za roki in se obnašala kakor tujca, ki se pozno zvečer vračata s sprehoda.

In šla sta skozi vrata v mesto.

Oboroženi policaji, mimo katerih sta morala iti, so jih mirno pustili naprej in tako sta brez vsake zapreke prispela v stanovanje detektiva Roberta Vilsona.

Julija pa si je oddahnila šele tedaj, ko so se za njo zaprla težka hišna vrata.

Dokler je hodila z Giuseppe Musolinom po ulicah, se je pri vsakem koraku stresla.

Bala se ni toliko za sebe, kolikor za svojega ljubljenega Giuseppa Musolina.

Kmalu za njima so prispeli tudi Robert Vilson, zvesti Plon-Plon in Arabec Mula.

Vilson jim je odkazal sobe kakor najboljše je vedel in znal in kmalu je zavladala v hiši popolna tišina.

Nobenemu sosedu se ni niti sanjalo, da živi v Kairu največji hajduk in ropar, kar jih je bilo kedaj v Evropi, da je legel v njihovi neposredni bližini in sedaj mirno spi.

Skrivnostna noč

Ko je sestra Dorina spremila kardinala Tonelija, se je vsa potrta vračala po gorski poti na vrh Aspromontov proti kapelici »Kristusovih solz«.

Uboga mati!

Nesrečna žena!

Kaj je v teh trenutkih čutila, je težko opisati.

Njeno materinsko srce je krvarelo, ker ji je bila neznana usoda njenega sina.

Ah, kaj bi sestra Dorina vse storila, če bi lahko pomagala svojemu otroku.

Oglasila se je vest in ji očitala, da je ona sama zakrivila strašno usodo Giuseppa Musolina.

Če bi ga ne bila v najzgodnejši mladosti zavrgla in izročila drugim ljudem, bi njen sin ne bil sedaj zloglasen razbojnik, tudi ljudi po gori bi ne ubijal, prihranila bi mu bila marsikatero bridko uro v življenju.

Imel bi ime, položaj, bogastvo in zaklad vseh zakladov — materinsko ljubezen.

Pa tudi njegov oče bi ne doživel tako strašne tragedije življenja.

Kardinal Toneli je imel popolnoma prav, ko ji je dejal, da je ona zakrivila nesrečo dveh bitij.

Ah, kako jo je to bolelo!

Kako se je kesala!

Toda sedaj je bilo prepozno, če bi hotela tudi kdo ve kaj žrtvovati za svojo pokoro.

Sestri Dorini bi ne bilo žal, če bi morala žrtvovati svoje lastno življenje, samo če bi lahko popravila svoj greh.

Pod bremenom tega uničujočega čuvstva je sedla na neko skalo, obraz si je zakrila z rokama in bridko zaihtela...

Okrog nje je bilo vse tiho in mirno in zato se je ihtenje razlegalo daleč po okolici.

Nekaj časa je tako sedela, potem pa je vstala in nadaljevala pot proti kapelici.

V kapelici »Kristusovih solz« je bilo vse prazno — črna praznina, ki je zijala tukaj, je bila podobna praznini v njenem materinskem srcu.

Ona, nekdanja ponosna in ošabna kneginja Dora Bražlovič, ki je rastle v prekrasnih in razkošnih gradovih sredi bogastva in brezskrbnega življenja — je bila sedaj sama, popol-

noma sama sredi širnega gozda, v stari in napol podrti kapelici, brez postelje in brez hrane, s katero bi si potolažila glad, ki se je jel oglašati sprva v presledkih, potem pa vedno pogosteje.

Tuja osamljenost, glad, žeja in utrujenost, na drugi strani pa žalost in obup so ji stiskali srce — in sestra Dorina je omahnila pred majhnim oltarjem v kapelici na kolena in se zatopila v pobožno molitev.

Toplo je molila ...

Njeni vzdihji so hiteli proti nebu kakor obupni klici sredi temne in viharne noči na pomoč.

Kakor da bi topla molitev olajšala njeno boleost, — začela je lažje dihati, glava ji je postajala nekako čudno težka in omahnila je v neko stanje, ki je bilo podobno omotici.

Klečala je in se ni ganila.

Omotica ji je dobro dela in sestri Dorini se je zdelo, da ji vrača moči.

Zdajci pa se je zdrznila in se stresla.

Zdelo se ji je, da je slišala pobožne akorde orgel.

— Orgle! vzklikne sestra Dorina vsa razburjena in vstane. Bog, ali so to sanje ali pa je to odmev moje vroče molitve?!

Stala je pred oltarjem in prisluškovala.

Zvoki orgel so postajali vedno jasnejši in ni minilo dolgo, ko so bučale orgle v kapelici kakor pri slovesni maši v kateri največjih rimskih cerkva.

Sestra Dorina se je presenečeno ozrla po kapeli.

— Mar so v tej stari kapelici orgle!? je komaj zašeptala. Kdo igra nanje tako lepo?

V kapelici je bila tema.

Sestra Dorina je brez strahu stopila od oltarja in začela hoditi po kapelici.

Natančno je premotrila ves prostor, orgel pa ni zagledala nikjer.

— Ali je to moja domišljija ali pa prikazen? se je spraševala in se silno čudila. Zopet skrivnost!

Orgle pa so donele neprenehoma.

Sestra Dorina je trepetala od razburjenja.

Nocojšnja noč ji je prinesla toliko žalost in presenečeni, ki jih ni pričakovala.

Srečanje s kardinalom Tonelijem, njegova graja, skrivnostni prizor v gori — sedaj pa te orgle.

Kdo je torej igral na orgle?

Kdo je zvonil?

Kdo je pripravil to večerjo?

Te misli so hitele po razgreti glavi nesrečne sestre Dorine, ni si mogla raztolmačiti, če so to samo sanje ali pa skrivnost, ki je ni slutila.

Ko se je čez nekaj trenutkov zavedla, je stopila k pogrnjeni mizi.

Njeno presenečenje pa je postajalo vedno večje.

Na pogrnjeni mizi je bil poleg pečenke kos kruha, pri krožniku je bil nož z vilicami, posoda z vodo, steklenica vina in čaša, sredi mize pa je stala dragocena vaza, polna najrazličnejših pestrobarvnih cvetic.

Vsemu temu se je sestra Dorina tako čudila, da je skoraj kriknila od presenečenja.

Zdajci pa je njeno pozornost obrnilo nase nekaj drugega. Zagledala je kos popisane papirja.

Vsa razburjena je prijela listek in prečitala:

»Ne prizadevajte si, da bi pojasnili dogodke, ki ste jih pravkar doživeli. Sedite, jejte in okrepčajte se. Ničesar se vam ni treba bati. Želim, da bi vam teknilo.«

— Ah — vzklikne sestra Dorina. Zagonetka postaja vedno bolj ovita v skrivnostno meglo. Kdo neki more biti skrivnostni gospodar, ki tako sprejema svoje goste?

Toda tudi na to vprašanje ji ni nihče odgovoril, najmanj pa bi mogla odgovoriti ona sama.

Nihče bi ji ne bil vedel na to vprašanje odgovoriti, razen kardinala Tonelija in doktorja Müllerja, ki bi morda uganila, da je bila na tem listu prav ista pisava, s katero so pisane skrivnostne znanstvene knjige še bolj skrivnostnega Elektra.

Prijeten vonj po pečenem mesu je napolnil sobo, sestra Dorina pa, ki je bila že strašno lačna, je sedla k mizi in začela z apetitom jesti.

Pečenka je bila izredno okusna, prava delikatesa, kakršno je le redkokdaj jedla v najboljših pariških in drugih svetovnih restauranthih.

Kneginja Dora je bila vajena obedov pri kneževskih in plemiških mizah, pa tudi tam je le malokdaj bilo servirano, kar bi se moglo meriti s to pečenko.

Pečenka je bila iz srnetine in povsem je sestra Dorina spoznala, da jo je pripravil kuhar, ki se izvrstno razume na svoje delo.

Nesrečna žena ni vedela, kaj naj bi si o tem mislila, kaj naj bi storila.

Zopet se je hotela vrniti k oltarju, naenkrat pa je obstala sredi kapelice.

Zvoki orgel so utihnili...

V tem trenutku pa je odjeknil med stenami zvok električnega zvonca — čist in jasen zvok.

Najprej je zvonilo tiho, potem pa vedno glasneje.

Zopet presenečenje!

Kako naj bi prišel v staro kapelico vrh Aspromontov električni zvonec?

Kdo zvoni?

Sestra Dorina se je obrnila in prisluškovala.

Slišala je jasno in čisto zvonjenje električnega zvonca, toda ni vedela, odkod prihaja.

Zdajci pa je strmeče pogledala predse.

Na kamenitih tleh je zagledala pred seboj majhen, moder plamenček...

Novo presenečenje!

Sedaj pa je nastopil vrhunec vsega.

Modri plamenček je nemirno skakljal po kamenitih ploščah in se vedno bolj oddaljeval od nje.

Dorina je osuplo gledala ta čudež in si skoraj ni upala dihati.

Plamenček se je pomikal vedno dalje in je naposled izginil za neko steno.

Kakor omamljena je šla sestra Dorina za njim, tako je prispela v neko sosedno sobo, kjer je nekoč stanoval gospod kalabrijskih gora — Giuseppe Musolino.

Sestra Dorina je pridušeno kriknila in obstala kakor da bi bila prikovana.

Čeprav ni videla nikjer sveče ali pa svetiljke, je bil prostor, v katerem se je nahajala, razsvetljen, njene oči pa niso mogle zagledati, odkod prihaja ta svetloba.

Sredi sobe je stala miza, ki je še ostala od takrat, ko tu živel Giuseppe Musolino — miza pa je bila pogrnjena.

Iz posode se je kadila pečenka.

Nova zagonetka.

Sestra Dorina je bila v razvalinah »Kristusovih solz« nekaj dni, obšla je vsak kotiček, bila je tudi v tem prostoru, tu je tudi prenočila, toda nikdar ni opazila ničesar nenavadnega, kar bi se ji zdelo sumljivo.

Sestra Dorina je jedla z izrednim apetitom, jed pa je zalivala z najboljšim kalabrijskim vinom.

Ko je bila z večerjo gotova, se je prekrižala in baš ko se je hotela s pobožno molitvijo zahvaliti Vsemogočnemu, da ji je poslal neznanega prijatelja na pomoč, je trikrat rezko zazvonilo.

To je bil električni zvonec...

Zazvonilo je, kakor da bi hotel skrivnostni prijatelj sestro Dorino opozoriti na nekaj, v naslednjem trenutku pa je izginila tudi močna svetloba.

V sobi je nastala tema, ki je vladala tudi v ostalih prostorih stare kapelice.

Sestra Dorina se je zdrznila in vstala s svojega sedeža. Ni vedela, kako naj bi si razlagala to nenadno izpremembo, ki je nastala.

Zakaj je svetloba izginila?

Kaj naj bi pomenilo trikratno zvonjenje električnega zvonca?

In nekaj ji je šinilo v glavo.

Morda pa je to znamenje, s katerim jo neznani prijatelj opozarja na nevarnost?

Dorina je nekaj trenutkov prisluškovala.

Njena slutnja se je kmalu izpolnila.

Slišala je neke korake, ki so se bližali kapeli.

Ah, kaj pa, če je to Giuseppe?!

Nenadoma se je ta misel porodila v njeni duši in povzročila, da je nesrečna žena vztrepetala.

Čutila je, kako se ji je kri začela hitreje pretakati po žilah in njeno staro in oslABLJENO srce je začelo močnejše udarjati, kakor da bi se bilo prerodilo.

Prisluškovala je.

Slišala je, kako je nekdo stopil v kapelico.

Tiho kakor senca se je nesrečna sestra Dorina splazila k odprtini, ki je vodila v kapelico.

Zagledala je neko visoko postavo.

Srce ji je utripalo še hitreje.

Videla je, kako se je tujec previdno oziral po prostoru, nato pa je slišala tudi njegov glas.

— Zdi se mi, da sem sam tukaj! reče prišlec polglasno.

Sestra Dorina, ki je bila silno razburjena in katere dušo je stiskalo neko posebno čuvstvo, je stopila iz svojega skrivališča in se napotila naravnost proti prišlecu.

Neznanec se je zdrznil, ko jo je zagledal.

Dvignil je svojo puško, pomeril proti sestri Dorini in vzkliknil z drhtečim glasom:

— Stoj! Kdo je tukaj?

— Žena — odgovori sestra Dorina.

— Žena? — se prišlec silno začudi ob tem odgovoru. Česa išče tukaj v tem prostoru žena?

— Slučaj jo je pripeljal sem.

— Hm... slučaj!... zamrmra tujec in hitro napravi luč, ki je razsvetlila ves prostor.

Ko je nesrečna žena v svetlobi zagledala prišličev obraz se je prestrašeno odmaknila.

Spoznala ga je.

Spomnila se je, da je ta obraz že večkrat videla v samostanu na otoku Piarive, pozneje pa ga je videla nekoč v Napolju, ko se je mudila tam.

Iz njenih prsi se je izvil krik z imenom:

— Luigi Borgeze.

— Sestra Dorina, je istočasno kriknil tudi Luigi Borgeze in presenečeno stopil korak nazaj.

Niti sanjati bi se mu ne moglo, da bo tukaj naletel na sestro Dorino, nekdanjo predstojnico samostana »Piarivskih sester«, kateri je mnogokrat dajal različna povelja in s tem izkoriščal svoj visoki in mogočni položaj.

Kdor drugemu jamo koplje...

Da je Murat-efendija tako hitro odšel iz razvalin, ne da bi končal opravek, radi katerega je prišel in da je pri prvi zapreki, na katero je naletel, pustil svoj plen, ki ga je imel tako rekoč že v svojih pesteh, je bilo zares čudno.

Če bi bil kdo v Kairu to slišal, bi ne mogel verjeti, dejal bi, da je to samo slepilo.

Kajti Murat-efendija ni bil sicer človek, ki bi tako hitro zavrgel stvar, katere se je lotil.

Z neutrudljivo vztrajnostjo je Murat-efendija zasledoval cilj, ki si ga je postavil, radi tega so ga primerjali z lovskim psom, ki gre vedno po sledi in nikdar ne zgreši plena.

Dejstvo pa je ostalo dejstvo:

Murat-efendija je odšel izpred razvalin Izidinega svetišča, ne da bi pustil tudi enega samega človeka na straži.

Giuseppe Musolino, Julija in njuni tovariši pa so bili lahko samo tej okolnosti hvaležni za svojo rešitev.

Zakaj je Murat-efendija to storil?

Mar se mu je zares zdelo nemogoče, da bi ujet kalabrijskega razbojnika Giuseppa Musolina?

Ali pa je morda zares mislil, da se mu ne bi nikdar posrečilo, da bi udril tajna vrata, ki so se tako nenavadno hitro zaprla za Giuseppom Musolinom in njegovo Julijo?

Vrata so bila iz kamnja, ljudje so jih postavili, kar pa ljudje sezidajo, lahko tudi uničijo.

Minilo bi seveda zelo dolgo, preden bi mogli pripeljati toliko ljudi, da bi porušili ta vrata, poleg tega pa se je Murat-efendija tudi prav dobro zavedel, da so grajena zelo solidno in so skoraj nepremagljiva.

Toda Murat-efendija bi nikakor ne hotel odnehati od svoje namere pri kakšni drugi priložnosti, ne pomišljal si nebi niti tedaj, če bi bilo treba vse razvaline pognati v zrak, samo da bi dosegel svoj cilj.

Napačno bi bilo, če bi si kdo mislil, da je Murat-efendija tokrat odnehal radi človekoljubnih čuvstev.

Ne, nekaj drugega je bilo krivo, da je Murat-efendija zapustil razvaline in prekinil obleganje — ta vzrok pa je ležal v močnem čuvstvu, ki je polnilo dušo policijskega šefa — v nizkem in grešnem poželenju.

Že prej smo omenili, da je Margareta napravila na policijskega šefa v Kairu globok vtis.

Murat-efendija pa ni bil človek, ki bi se lahko uprl kateri svoji želji.

Navajen je bil, da je dovolil svojim željam popolnoma svoboden razmah.

Če pa je dosegel na pošten ali nepošten način, mu je bilo popolnoma vseeno.

Na razpolago pa je imel sredstva in poti, da je lahko svoje želje in sklepe uresničil.

V egipčanskem mestu Kairu pa so krožile vesti, ki so dokazovale, da si zna Murat-efendija pomagati na vse mogoče načine, kadar mu preti nevarnost.

Že nekaj let se je namreč dogajalo, da so valovi reke Nila naplavili na obrežje trupla žen, o katerih niso nikoli mogli dognati, na kakšen način so utonile.

Razen tega pa so trdili, da se včasih ponoči oglašajo za palačo policijskega šefa obupni klici na pomoč, katere po navadi spremi pljusek v vodo.

Za tem pa se vse umiri.

— — — — —
Za svojo rešitev sta bila Giuseppe Musolino in Julija lahko hvaležna neugasljivi strasti, ki jo je v prsih policijskega šefa vžgala lepa Margareta s svojo pojavo.

Na največje začudenje lepe Margarete, ki je prišla med prvimi policaji v razvaline, je Murat-efendija ukazal svojim ljudem, naj odnehajo. Dejal je, da jim ni treba več poizkušati, da bi prodrli v tajni podzemeljski hodnik.

— Kaj pomeni to? ga vpraša Margareta. Mar je to tvoja odločnost, o kateri govori vsa dežela?

Pa ne boš menda tako neumen, da boš izpustil iz rok plen, katerega si že skoraj držal? Zapovej, naj pripeljejo kovače, ki bodo razbili vrata.

— Ti govoriš s svojega stališča, odgovori Murat-efendija. Če bi bilo to mogoče, bi tudi jaz sam to storil. Sicer pa ne smem prodreti teh vrat, ker bi si s tem nakopal velik greh na svojo vest.

— Saj si šele pred nekaterimi trenutki ukazal svojim policajem, naj s svojimi sabljami skušajo prodreti, se mu porogljivo zasmee pretkana Margareta.

— Da, to sem storil, na žalost, odgovori policijski šef, toda tedaj še nisem prečital napisa, ki je pisan s hieroglifi, — sedaj pa vem, da tisti, ki bi si drznil prodreti v ta podzemeljski hodnik, ne bo nikdar prišel v sedma nebesa in zato nočem tem vratom storiti ničesar žalega.

— To je samo vraža, vzklikne Margareta in ježno pogleda policijskega šefa. Mar boš radi te neumnosti, ki ni vredna, da bi jo človek vpošteval, dovolil, da nam bosta Giuseppe Musolino in Julija pobegnili?

— Tebi je to vraža, — jaz pa verujem, da zadene božja kazen tistega, ki se pregreši, odgovori Murat-efendija. Sicer pa, rekel sem, in nimam navade, da bi svojo besedo preklical.

— Ali nameravaš torej zares zapustiti s svojimi ljudmi razvaline? ga vpraša Margareta.

— Res.

— In se ne boš več zanimal za Giuseppa Musolina in za njegovo Julijo?

— Mislim, da to ne bo več potrebno, odgovori policijski šef, ki je kar požiral Margareto s svojimi pogledi.

— Ne razumem te, nadaljuje Margareta. Če bomo odšli odtod, bosta Giuseppe Musolino in Julija pobegnila v noč, če pa ti ta razbojnik enkrat pobegne, se ti ne bo tako kmalu zopet nudila prilika, da bi ga ujel. Mar si popolnoma pozabil, kako slaven bi postal če bi ujel Giuseppa Musolina?

— Ničesar nisem pozabil, lepa Evropejka, odgovori policijski šef, toda kaj naj bi mi pomagala vsa slava, če bi se nakopičila nad mojo glavo kletev bogov? Ne morem in ne smem prodreti skozi posvečena vrata v tajni hodnik.

Sicer pa se ti ni treba razburjati.

Giuseppe Musolino, njegova žena in njeni spremljevalci so izgubljeni, četudi jih sedaj pustimo pri miru.

Kajti ta vrata se sicer lahko odpro od zunaj, če ima človek srečo, da pritisne baš na tisto mesto v zidu, kjer se nahaja tajna priprava za odpiranje in zapiranje, od notranje strani pa jih nikakor ni mogoče odpreti.

— Ah, ali je to resnica, Murat-efendija? vzklikne Margareta navdušeno.

— Prisegam ti, da je tako, potrdi policijski šef. Propadli bodo — vsi so izgubljeni — vsi, ki so odšli v tajni hodnik. Nikdar več ne bodo zagledali dnevne svetlobe, ker ne bodo našli izhoda, pomrli bodo od gladu, to pa je najstrašnejša kazen, tako bi jih niti jaz ne bi mogel kaznovati.

— Da, to je težka kazen, toda jaz ju ne bom mogla videti, kako bosta trpela, odgovori Margareta, ne bom vidla Julije, kako se bo mučila in zato ne morem smatrati to kot pravo maščevanje. Popolnoma drugače sem si zamišljala ta zadnji boj med življenjem in smrtjo. Že sem v duhu gledala Julijo, kako me prosi usmiljenja, jaz pa sem bila trda...

Toda, Murat-efendija, se Margareta nenadoma obrne k policijskemu šefu, če nimamo tukaj nobenega dela več, odidimo! Najboljše je, da čimprej izginemo odtod.

Kako pozno je že?

Murat-efendija potegne uro iz žepa in odgovori:

— Enajst...

— Hitimo tedaj, začne Margareta priganjati k odhodu. Ob dvanajstih moram biti že na vsak način v hotelu. Vojvoda Lingi me bo že nestrpno pričakoval.

Margareta pa ni pri tem opazila porogljivega smehljaja.

ki se je pojavil na ustnicah policijskega šefa, slišala je samo njegov pomirjevalni odgovor:

— Saj imaš še celo uro časa, lepa Evropejka! Parnik čaka na nas in čez pol ure bomo prispeli v Kairo.

Toda, ali nameravaš v tej obleki stopiti pred vojvodo?

— Ne, ne, pod nobenim pogojem, odgovori Margareta hitro. Baš radi tega hitim tako strašno!

Pred polnočjo moram še oditi v tvojo hišo in se preobleči da bi vojvoda ne začel sumiti.

Nadejam se, da boš tako ljubeznjiv in boš ukazal svojim sužnjem, da me bodo odnesli v nosilnici do hotela, ker bi ne hodila rada ponoči po kairskih ulicah.

Morda bi še zgrešila pot do hotela.

— Ne boj se, lepa Evropejka, poskrbel bom, da ne boš zgrešila prave poti!

— Hvala ti, Murat efendija, odgovori Margareta, sedaj pa le hitro, mudi se mi!

In Murat-efendija in Margareta sta zapustila razvaline. Na povelje svojega šefa so tudi policaji odšli v hladno noč.

S tem poveljem so bili zelo zadovoljni.

Kajti nikomur ni baš preveč ugajalo stražiti te napol porušene zidove Izidinega svetišča, o katerem je bilo med narodom razširjenih toliko najrazličnejših pripovedk.

Policajem, ki so bili praznovorni kakor vsi Egipčani, so se kar ježili lasje, ko so se spomnili pripovedk, ki so po Kairu prožile o teh razvalinah.

Spremili so Murata-efendijo in Margareto do parnika, ki je čakal na Nilu, potem pa so se hitro oddaljili.

Murat-efendija je govoril resnico, ko je Margareti dejal, da bo čez pol ure prispela v Kairo.

Odbilo je baš pol dvanajstih, ko se je policijski parnik ustavil ob obali in sta se Murat-efendija in Margareta izkrcala ter odšla na ulico.

Tu ju je čakala zaprta kočija.

Sedla sta vanjo, kočijaž je pognal konje, ki so zavili v naglem diru proti palači policijskega šefa, ki se je šopirila na najprometnejšem trgu Kaira.

Ustavili so se ob stranskih vratih.

Murat je odpeljal Margareto po stopnicah, ki so bile pokrite z dragoceno preprogo, v prvo nadstropje.

Dejal ji je:

— Takoj bom poklical sužnjo, ki te bo odpeljala v sobo, kjer si se preoblekla.

Tam boš našla svoja oblačila in ko boš pripravljena, te bodo moji sužnji odnesli do hotela.

Zbogom, dražestna žena!

Če pa se bova kedaj zopet videla, želim, da bi imela oba več sreče, kakor sva jo imela danes.

Murat-efendija se ji globoko prikloni.

Potem pa je namignil sužnju, ki jima je svetil. Vrata prve sobe se odpro in policijski šef izgine za njimi.

Suženj s svetiljko v roki je ostal na hodniku.

V tem trenutku pa se pojavi pred Margareto neka sužnja

To je bila neka debelušna žena, že precej stara in je pozdravila Margareto s suženjsko pokornostjo.

Ta žena jo je peljala po dolgem ozkem hodniku, odprla je vrata in jo vodila skozi mnogo sob, dokler ni naposled obstala pred nekimi tapeciranimi vrati.

Tu je bila tista majhna sobica, v kateri se je Margareta preoblekla, preden je odšla s policijskim šefom k razvalinam.

— Dovoli, gospodarica, ji reče stara sužnja, da ti pomagam pri slačenju.

Margareta je z veseljem sprejela to starkino ponudbo, ker ji je bilo mnogo na tem, da bi se čimprej preoblekla.

Dragocena ji je bila vsaka minuta, ker je svojemu ljubčku vojvodi Lingiju obljubila, da jo bo našel doma, ko se bo vrnil opolnoči iz evropskega kluba.

— Dobri Lingi, je premišljevala Margareta na tihem, nocoj se je moral silno dolgočasiti v klubu.

Prav dobro je vedela, da smatra naivni človek za izgubljeno vsako minuto, katere ne prežive v njeni družbi.

Radi tega je zvita sleparka premišljevala, kako ga bo odškodovala in nagradila za zaupanje, ki ji ga je izkazal, že ga je v mislih strastno objemala in poljubljala.

Čeprav ga v resnici ni ljubila, ji je bil mladi vojvoda vendar izredno všeč.

Bil je mlad, ljubeznjiv in galanten človek, ob čigar strani je bilo zelo prijetno živeti.

Ah, ko bi se ji samo to še posrečilo, da bi sodišče izreklo ločitev zakona, da bi se ji posrečilo doseči, da bi ga popolnoma ločila od žene z mrtvaško glavo.

Tedaj bi postala Margareta njegova soproga — vojvo-

dinja Lingi, to pa bi bila sreča, katero bi ji zavidali tisoči in tisoči lepih žen in deklic, ki so čakale moža.

Medtem ko je Margareta tako premišljevala, ji je sužnja slačila policijsko uniformo.

Sedaj je Margareta stala sredi sobici samo v svojem spodnjem perilu.

— Sedaj pa me hitro obleci, reče Margareta sužnji. Le hiti, dobila boš mastno nagrado!

Stara sužnja se je začela zbegano ozirati po sobi, naposled pa je vzkliknila:

— Gospodarica, zdi se mi, da vaše obleke ni tukaj! Ali ste se zares tukaj preoblekli?

— Seveda, to vem prav gotovo, odvrne Margareta in se tudi začne ozirati po sobi. Kdo bi mi bil mogel odnesti obleko? Prav dobro se spominjam, da sem jo pustila na divanu, sedaj je pa ni!

— V tej hiši nimamo tatov, odgovori stara sužnja, lahko pa bi bilo mogoče, da jo je kdo spravil. Dovolite, gospodarica, da grem ponjo, ne bo minila niti minuta, ko vam jo bom prinesla. Ne bo vam treba dolgo čakati!

— Pojdi! ji reče Margareta nestrpno, toda hiti, ker se mi zelo mudi!

— Grem, grem, zajeclja sužnja, toda prej bi vam še priporočila, gospodarica, da bi malo legli na ta mehki divan. Pokrila vas bom, ker bi se sicer utegnilo zgoditi, da bi se v palači Murata-efendije še prehladili.

— Res je, kar praviš, odgovori Margareta in leže na divan, ki je bil pregrnjen s prekrasno preprogo, v kateri so bile vtkanе cvetice in metulji iz zlata.

Sužnja je stopila k njej, ji položila pod glavo mehko blazino in jo pokrila s svilnato odejo.

— Takoj se bom vrnila, je zatrjevala sužnja, dotlej pa želim gospodarici najlepše sanje!

Stara sužnja je odhitela, vrata so se zaprla za njo, Margareta pa se je poglobila v premišljanje.

Tisočere misli so se vrstile v njeni glavi.

Mislila je na Giuseppa Musolina in na Julijo.

Kdo ve, kako obupujeta sedaj in kako se bosta še namučila, ko bosta poskušala odpreti kamenita vrata, ki vodijo iz podzemeljskega hodnika v razvaline.

Toda to se jima ne bo posrečilo, jutri pa — jutri bodo šele nastale prave muke.

Ah, vse to pa si pripiše Giuseppe Musolino lahko same-mu sebi in svoji trdovratnosti!

Ah, norec, norec!

Kakšno srečo bi lahko užival, če bi se zaljubil v Margareto in zapustil tisto neumno Julijo!

Naenkrat pa se Margareta zdrzne.

Prestrašila se je ob nekem strašnem spoznanju.

Začela je dremati, neka sladka omamljenost jo je prevzela tako, da ni niti opazila, da se je začel divan premikati.

Ležišče, na katerem se je nahajala, je padalo vedno globlje in globlje.

Tla, na katerih je divan stal, so se neslično zganila in neki mehanizem je nosil divan v globino.

Mrzel znoj je orosil Margaretino čelo.

Bilo ji je jasno, da to ne pomeni nič dobrega.

Sedaj ji je šele postalo jasno, zakaj ji je sužnja prigo-varjala, da bi sedla na divan.

Ah, to je ta odurna starka storila prav gotovo na po-velje svojega pohotnega gospodarja.

Margareta je dvignila roke, toda že v naslednjem trenutku je zopet omahnila nazaj na ležišče, ker je z grozo opazila prepad, ki je zijal okrog nje.

Pod njo so brez dvoma ležale kakšne kleti in divan se ne bo ustavil prej, dokler ne bo prispel na tla.

Krepko se je Margareta prijela za divan. Bala se je, da se ne bi zamajala in omahnila v strašno globino, ki je zijala pod njenim ležiščem.

Vpila je o strahu, njeno vpitje pa ni niti odmevalo v tem temnem prostoru.

Kdo naj bi ji pa tudi pomagal v tej hiši?

V hiši, v kateri se je nahajala, je bila merodajna samo ena volja, volja gospodarjeva, volja strašnega in potuhnjenega človeka, ki ga je Margareta sicer uporabila za izvršitev svojega cilja, ki ji je bil pa kljub temu skrajno odvraten.

Če pa je Murat-efendija to storil, ga je pri tem vodila samo ena misel.

Vsemogočni Bog, sedaj se je šele Margareta spomnila njegovih pogledov in prisiljenega smehljaja, ki mu je igral krog ustnic, kadar je govoril z njo.

In vse ji je bilo jasno.

Zavest, da je ujeta in premagana, je planila v njeno dušo kakor uničujoč blisk.

Divan se ustavi.

Prispel je na dno.

Margareta je z zaprtimi očmi ležala na mehkih blazinah in se ni ganila.

Ni hotela videti, kje se nahaja.

Kjerkoli je bila — tedaj se je dobro zavedala — je prežala v tej hiši nanjo od vseh strani propast, prežalo je nanjo onečaščenje, ki sta ga spremljala sramota in groza.

Grešnica si ni mislila, da bo njen nočni pohod tako nesrečno končal.

Hotela je upropastiti Giuseppa Musolina, človeka, ki je nekoč zavrnil njeno ljubezen, pogubiti je hotela njegovo Julijo, pri tem pa je sama padla v nesrečo.

Saj tako se po navadi zgodi:

Kdor drugemu jamo koplje — pade sam vanjo.

Pravi zločinec

Vzklik čudenja je odjeknil v stari kapeli.

Rimski grof in policijski šef v Kairu Luigi Borgeze in nekdanja predstojnica samostana »Piarivskih sester« sestra Dorina sta se srečala v stari kapelici »Kristusovih solz« vrh Aspromontov, v zapuščenem bivališču Giuseppa Musolina.

Nekaj časa sta stala drug pred drugim, nema sta se gledala in se čudila.

— Vi? Vi, tukaj, sestra Dorina? spregovori Luigi prvi. Kaj vas je privedlo sem?

— Kaj pa vas, gospod grof? ga vpraša sestra Dorina namesto da bi mu odgovorila.

Sestra Dorina je poznala Luigija Borgeza še od tedaj, ko je bila v samostanu »Piarivskih sester«.

Luigi Borgeze je pogostokrat prihajal v samostan, prav posebno pa se je spominjala dneva, ko je pripeljal Julijo, da bi jo v samostanu čuvali.

Tedaj ji ni prišlo niti na misel, da bi dvomila o poštenosti njegovih namenov, sedaj pa, ko je slišala od kardinala Tonelija o ulogi, ki jo je igral Luigi Borgeze v življenju njenega sina Giuseppa Musolina, se ji je odprl pogled v njegovo črno in podlo dušo.

Takoj ji je prišlo na misel, da tudi ta prihod rimskega

grofa na Aspromonte ne pomeni ničesar dobrega za njenega sina, takoj si je mislila, da ga ta človek zalezuje.

Ta okolnost ji je jasno govorila, da mora biti napram temu človeku, prav za prav — vragu v človeški podobi, skrajno previdna v svojih izjavah.

Ah, ta lopov ima na vesti usodo Giuseppa Musolina, on je večji krivec, kakor je sestra Dorina sama.

In kolikšna je bila njena ljubezen napram Giuseppu Musolinu, toliko večje je bilo sovraštvo, ki ga je čutila napram strašnemu rimskemu grofu.

Luigi Borgeze ni vedel, da je sestra Dorina mati Giuseppa Musolina, vedel pa tudi ni tega, da je natančno poučena o vseh njegovih zločinskih dejanjih.

Mislil je, da jo bo lahko uporabil za svoj umazani cilj, zato ji je odvrnil na njeno vprašanje:

— Ali ste sami?

— Sama sem.

— Postal sem šef policije v Reggiju, je nadaljeval Luigi Borgeze. Na vrh Aspromontov sem prišel v neki posebni misiji, toda zdi se mi, da sem se zastonj potrudil tako daleč...

Sestra Dorina se streše.

Prav dobro je vedela, kaj je pomenila ta »posebna misija« in na koga se je nanašala:

Luigi je prišel radi Musolina.

Nesrečna mati!

Šele pred nekaterimi trenutki sije tako vroče želela da bi bil Giuseppo Musolino tukaj, sedaj pa, ko je videla, da mu tukaj preti nevarnost, je bila zadovoljna, da ga ni nikjer v bližini.

Njena mržnja napram Luigiju Borgezu je postala še večja, obrnila se je k njemu in mu rekla s prezirom:

— Vem, prišli ste sem radi Giuseppa Musolina.

— Tako je! odgovori Luigi Borgeze presenečeno. Kdo pa vam je to povedal?

— Kdo?!... Odkod naj bi jaz to vedela?!... To je pa zares težko uganiti! se prezirljivo nasmehne sestra Dorina.

Saj vendar že ve ves svet, da rimski grof Luigi Borgeze nima že dalje časa miru radi kalabrijskega razbojnika in odpadnika Giuseppa Musolina...

Ime in življenje Giuseppa Musolina je v tesnih stikih z imenom in življenjem Luigija Borgeza.

Če pa že hočete, je Giuseppe Musolino tako zaslovel po
vaši zaslugi, Luigi Borgeze...

Luigi je bil presenečen, ko ji slišal te besede.

Prav za prav ni mogel razumeti njihovega pomena, vendar pa je mislil, da mu šteje sestra Dorina v posebno zaslugo to, da preganja Giuseppa Musolina in si prizadeva, da bi spravil pod ključ nevarnega kalabrijskega razbojnika.

Luigi, ki je torej mislil, da ga sestra Dorina ceni in ga smatra za pravega junaka, je rekel s ponosom:

— Res je, kar pravite, sestra Dorina!

Giuseppe Musolino mi ne da miru. Sklenil sem, da bom Italijo osvobodil te šibe božje in ne bom odnehal prej, dokler ga ne bom ujel živega ali pa mrtvega...

— Ali pa je Giuseppe Musolino zares takšen razbojnik in zločinec? vpraša sestra Dorina.

— Da, mar vi tega ne veste?

— Slišala sem o tem, toda ne vem, kakšna so prav za prav njegova dejanja, ki jih je zakrivil, odgovori sestra Dorina. Kaj pa ga je privedlo na pot zločina?

— Kaj? skomigne Luigi Borgeze malomarno z rameni. Njegova kri... on je rojeni zločinec...

Sestra Dorina, odnosno kneginja Dora Blažlani, Musolina mati, se je stresla in malo je manjkalo, da ni kriknila, ko je slišala to predrzno in lažljivo izjavo o svojem sinu.

— Mar je to mogoče? vpraša sestra Dorina naposled, njen glas pa je drhtel.

Brez dvoma! potrdi Luigi Borgeze predrzno.

Sestra Dorina je obstala nekaj trenutkov neodločna.

V njeni notranjosti je divjala strašna borba med ponosom in med materinskim čuvstvom.

Hotela je protestirati proti takšni laži, hotela je povedati, da Giuseppe Musolino ni rojen zločinec, hotela je priznati, da je ona rodila Giuseppa Musolina, da je ona tista, ki mu je dala življenje...

V zadnjem hipu pa se je premagala.

Vendar pa se ni mogla toliko premagati, da bi ne vzela svojega sina v zaščito.

Rekla je z drhtečim glasom:

— Meni pa se zdi, da ta vaša trditev ni popolnoma utemeljena. Ne verjamem vam, ker sem slišala pripovedovati, da je Giuseppe Musolino preživel svojo mladost kot pošten mladenič.

Dokler je Giuseppe Musolino živel v San Stefanu je bil pošten, priden in vzoren mladenič, njegovo poznejše življenje pa imajo na vesti drugi ljudje...

— To so neumne in neresnične bajke, ji vpade Luigi Borgeze v besedo. Ljudje pripovedujejo marsikaj, toda nihče ne ve, kdo in kaj je Giuseppe Musolino, boljše kakor jaz. Jaz poznam najboljšo njegovo veliko krivdo...

— Zdi se mi, da ste hoteli reči, njegovo — nedolžnost, pristavi sestra Dorina, ki se ni mogla več premagovati.

Luigijev obraz je postal resen.

— O njegovi nedolžnosti ni vredno izgubljeni besed, reče Luigi Borgeze in jezno premeri sestro Dorino. Giuseppe Musolinu so dokazali krivdo, sedaj pa se ne izplača o tem govoriti...

— Najbolj verjetno se mi zdi, da vi ne govorite o tem baš posebno radi! pristavi sestra Dorina.

Luigi jo vprašujoče pogleda.

— Kaj ste hoteli reči s tem?

— Reči sem hotela, nadaljuje sestra Dorina, da ne verjamem, da bi vi ne vedeli, da je Giuseppe Musolino nedolžen, da je nekdo drugi tisti, ki je kriv njegovega odpada in vseh njegovih zločinskih dejanj, da pa vi tega nočete povedati, ker vam je mnogo na tem, da bi ime pravega krivca ne prišlo med svet...

— Sestra Dorina! zavpije Luigi Borgeze jezno.

Kaj pomenijo te vaše besede?

Vi se zavzemate za nevarnega razbojnika, pri tem pa pozabljate, da si lahko nakopljate s tem nase vso strogo zakon in neprijetne posledice.

Te besede so preteče zvenele, sestra Dorina pa se ni prestrašila in se ni umaknila.

Nasprotno, čutila se je izredno hrabro, ponosno se je vzravnila in nadaljevala popolnoma mirno:

— Gospod grof!

Popolnoma sama sva tukaj, nihče naju ne bo slišal in ne vem, čemu bi morala skrivati drug pred drugim resnico.

Govoriva odkrito!

Vidite, gospod grof, nisem se ustrašila vaše grožnje. — Odkrito jemljem v zaščito Giuseppa Musolina in trdim, da je on pri vsem tem nedolžen.

Drugi je kriv njegove nesreče...

— Kdo pa je ta drugi? vpraša Luigi Borgeze s strahom

— Dejala sem vam ,da govoriva odkritosrčno, nadaljuje sestra Dorina. Čemu mi zatrjujete, da ne veste, kdo je ta drugi če pa to tako dobro veste?

Ali hočete, da vam jaz to povem?

— Prosim!

— Dobro torej, odgovori sestra Dorina z izrednim pogumom, ta drugi, ki je pognal Giuseppa Musolina v goro in na pot zločina, je — grof Luigi Borgeze...

Človek bi si bil lahko mislil, da bo ta izjava strašno delovala na rimskega grofa in da bo planil od jeze.

To pa se ni zgodilo.

Luigi Borgeze je ostal hladen in se ni ganil z mesta, na katerem je stal.

Ta pretkani zločinec se je takoj znašel v položaju, v katerem se je nahajal.

Iz prvih besed kneginje Dore Bražlone je spoznal, da ona nekaj ve in da je njegova nasprotnica, sedaj pa, ko je slišal, da sta sama v tej samoti, popolnoma sama v temni noči, je ostal hladnokrven in je bil pripravljen na vse, tudi na najstrašnejše, če bi bilo potrebno.

Mar se ni že izognil tolikim nevarnostim, ki so se nakopičile nad njegovo glavo, pa bi sedaj izgubil pamet in razsodnost, ko stoji pred osamljeno in slabotno ženo?!

Luigi Borgeze je podiral že močne in oborožene sovražnike in bi sedaj ne mogel odstraniti s poti slabotne žene, če bi mu utegnila postati nevarna?

Kdo naj bi vedel, da je v temni noči umrla vrh Aspromontov žena — sestra Dorina?!

Pa tudi če bi jo našli mrtvo, če je ne bi ptice še raztrgale in pojedle — kdo bi mogel slutiti, da je on, Luigi Borgeze, šef policije v Regiju, izvršil umor?!

Tega bi pač nihče ne slutil.

Luigi Borgeze, ki je že vnaprej storil ta sklep, je ostal popolnoma miren, ko je slišal strašno obtožbo sestre Dorine, kneginje Dore Bražlone.

Zakrknjeni zločinec pa je sklenil še več.

Dorini je nameraval vse priznati, ker se ni bal, da bi ga ta žena izdala.

Vse, kar bo slišala od njega, bo odnesla s seboj v grob — z groba pa ni še nihče spregovoril.

Popolnoma miren jo je vprašal:

— Vi mislite torej, da sem jaz kriv, da je zadela Giuseppe Musolina takšna usoda?

— Da, samo vi! nadaljuje sestra Dorina. Giuseppe Musolino je bil pošten mladenič, dokler se niste vi vmešali v njegovo življenje.

Vi pa ste prišli in poteptali vse, kar je bilo v njegovi duši svetega.

Odvedli ste ga pred sodišče, s krivo prisego in s krivim pričanjem ste dosegli, da je bil nesrečnež obsojen.

Vi ste ga poslali v temnico.

Vi ste ga oropali možnosti, da bi postavno branil svojo čast, pobegniti je torej moral v goro, da bi se s svojo puško boril in se branil...

Luigi se glasno zasmije.

Njegov smeh je bil podoben režanju gospodarja podzemlja — režanju samega hudiča.

— Vidim, da nekaj veste, reče Luigi Borgeze porogljivo, ne veste pa vsega.

Da, prav imate, jaz sem poslal Giuseppe Musolina v temnico in poskrbel, da so ga obsodili.

Ali pa veste, zakaj sem to storil?

— To veste vi sami! pripomni sestra Dorina in ga prezirljivo premeri.

— Ne, to ve tudi Giuseppe Musolino, toda njemu ne verjame tega nihče, nadaljuje Luigi.

Kar pa veva midva, bom zaupal tudi vam, ker vidim, da vas to zanima, čeprav ne vem, čemu.

Poslušajte me torej!

Luigi Borgeze se nasloni na svojo puško in začne s ciničizmom pripovedovati:

— Rimski grof sem in pripadam slavni in ugledni rodbini Borgezev, ki ima ogromno bogastvo.

Imam brata kneza Alberta Borgeza.

Svet misli, da sva samo midva že živa člana te slavne rodbine, vsi tisti pa, ki tako mislijo, se silno motijo.

Na svetu je namreč še tretje bitje, po čigar žilah se pretaka kri Borgezev.

To je deklica — hči kneza Alberta Borgeza.

Nihče ni vedel, da je dobil knez v zakonu otroka. To so hranili v največji tajnosti, ker se je knez ločil od svojega otroka, ko je bil star šele pet let.

Pozneje pa, ko je minilo že skoraj dvajset let, je knez zopet našel svojo hčerko...

— To mi je znano, ga prekine sestra Dorina. To je Margareta. Če se še spominjate, ste me nekoč poslali v Pariz, v hišo kneza Alberta Borgeze...

— Motite se, nadaljuje Luigi Borgeze. Deklica, ki je bila v knezovi hiši, ni bila njegova hčerka. To je bila neka sleparka, ki se je izdajala za njegovo hčerko...

— Ah! vzklikne sestra Dorina, torej je le resnica! Slutila sem, da gre najbrž za neko nedostojno prevaro, kajti deklica ni imela ničesar knezovega na sebi.

Knez Alberto Borgeze je bil blag, dober in plemenit, dočim je bila mlada gospodična...

— Je imela vse slabe lastnosti, ki jih more imeti žena, jo prekine Luigi Borgeze. Knezova prava hčerka pa je živa in se nahaja daleč od očetove hiše.

Poznali ste dozdevno hčerko kneza Alberta Borgeza, vendar pa poznate tudi dobro njegovo pravo hčerko...

— Jaz?! se je začudila sestra Dorina. Ne, jaz je ne poznam... Nikdar je nisem videla...

— Motite se! ji odgovori Luigi Borgeze in se nasmehne. Mar ste popolnoma pozabili na čas, ko ste bili predstojnica samostana na otoku Piarive?

— Nisem.

— Ali ste pozabili na moje obiske v samostanu?

— Nisem.

— Ali se še spominjate tiste lepe, plavolase deklice, ki sem jo nekega dne pripeljal na otok ter jo izročil vam, da bi jo čuvali? — vpraša Luigi.

— Julije?! vzklikne sestra Dorina.

— Da, Julija je bila! Ta deklica pripada Borgezom... ona je prava knezova hči...

— Ah! vzklikne sestra Dorina in se prime z obema rokama za glavo, pri tem pa se je spomnila na besede, ki ji jih je dejal kardinal Toneli.

Njena slutnja se je torej izpolnila.

Vzrok sovraštva med Giuseppom Musolinom in mogočnim rimskim grofom je bila Julija.

Sestro Dorino pa je iznenadila še neka druga okolnost: Podobnost porekla Giuseppa in Julije.

Oba sta rastla pri navadnih ljudeh — vendar pa sta oba pripadala plemstvu.

Poteptana kača

Kdor drugemu jamo koplje — sam vanjo pade.

Tako se je zgodilo tudi Margareti.

Pripravljala je nesrečo Giuseppu Musolinu in njegovi Juliji, pri tem pa je sama padla v nesrečo, iz katere se ji najbrž ne bo posrečilo tako lahko uiti, kajti česar se Murat-efendija loti, izpelja do konca.

Ko je Margareta doumela težki položaj, v katerem se je nahajala, je čutila, kako se je polagoma loteva omedlevica, vendar pa je imela še toliko prisotnosti duha, da se je s samo seboj posvetovala:

— Sedaj ne smeš izgubiti prisotnosti duha, kajti sicer ne boš prišla iz tega podzemeljskega prostora.

Pripravljena moraš biti na sprejem strašnega napada, pri tem pa ti bo pomagala tvoja prekanjenost, na katero si se vedno zanašala in ki se ti ni nikoli izneverila.

Tudi sama je uvidela, da s silo ne bo mogla ničesar storiti, kar bi ji pomagalo.

Nahajala se je v neki okrogli sobi, katere stene so bile obložene s svilnatimi tapetami.

Vsa soba, ki je bila brez dvoma v nekakšni kleti, je bila urejena z nevadnim luksuzom.

V njej ni manjkalo ničesar, kar bi služilo udobnosti njenih stanovalcev.

V sobi so bili mehki divani, majhni naslanjači, okrašeni z zlatom, ki so se šopirili ob stenah.

Prekrasne preproge so pokrivale tla.

Toda vso to lepoto je premerila Margareta s hitrim pogledom in samo mimogrede.

Margareta ni iskala luksuza, — gledala je, da bi morda našla kje kakšno okno ali pa vrata, da bi pobegnila iz palače strašnega policijskega šefa.

In ravno tega ni bilo v sobi.

Podzemeljsko sobo so razsvetljevale samo mnogobrojne majhne sveče.

Margareta se je počasi dvignila z divana, na katerem je ležala, in napravila nekaj korakov.

Zdajci pa je obstala in kriknila.

Neka majhna vrata, ki so bila obložena s tapetami kakor

ostale stene, tako da jih Margareta ni mogla opaziti, se brez najmanjšega šuma odpro, na njih pa se pojavi tisti, ki ga je Margareta v resnici pričakovala — gospodar hiše, Murat-efendija, policijski šef v Kairu.

Uniformo, ki jo je imel na sebi ob priliki pohoda v razvaline Izidinega svetišča, je sedaj zamenjal z domačo obleko, škrlatno rdeče barve.

Z divjim poželenjem v očeh je gledal lepo ženo, ki je hitro zgrabila svilnato pregrinjalo, ki je ležalo na divanu in si ga hotela vreči čez ramena.

Murat-efendija je šel počasi proti njej.

Njegov obraz je bil bleđ, mišice na njem so drgetale, njegove oči pa so se neprijetno svetile.

Svila njegove spalne obleke je šuštelala pri vsakem koraku, ki ga je napravil proti sredine sobe.

To je bil edini šum, ki ga je bilo v sobi slišati, kajti Margareta je nemo čakala na napad, ki ga je Murat-efendija brez dvoma pripravljala.

Ko je prišel Murat-efendija tako daleč, da mu je manjkalo samo še pet korakov do lepe žene, je obstal.

Na ustnicah mu je lebdel grd, ostuden smehljaj, ki je dovolj jasno govoril, čemu se Margareta lahko nadeja.

— Lepa žena, ji reče Murat-efendija, v njegovem glasu pa je bilo slišati rahlo drhtenje, oprosti mi, da sem uporabil edino sredstvo, ki se bo tebi zdelo morda nedostojno, katero pa sem moral uporabiti, če sem te hotel obdržati v svoji hiši.

V mojih prsih je vztlela iskra, ki jo moram pogasiti, če nočem znoreti.

Če boš pametna, mi boš izpolnila to željo in tvoje bivanje v tej palači bo zelo kratko. Nočem te namreč popolnoma prikleniti k sebi in te odvesti v svoj harem — dal ti bom svobodo, samo...

— Če te prav razumem, Murat-efendija, bi mi rad natvezil svojo voljo, odgovori Margareta odločno.

— Popolnoma prav si me razumela in jaz se nadejam, da ti ta moja volja ne bo neprijetna!

— Kaj pa, če bi se ti kljub temu zoperstavila, kaj potem? ga vpraša Margareta.

— Tedaj bi se proti tvoji volji zgodilo to, kar bi bilo za tebe mnogo prijetnejše, če bi se zgodilo s tvojim privoljenjem, se je glasil odgovor Murata-efendije.

— Ti bi si torej drznil uporabiti silo?!

— Da — silo ljubezni!

— In ti si šef policije? vzklikne Margareta z glasom, ki se je tresel od jeze.

Ti preganjaš zločince?

Ti jih mečeš v temnico?

Ali pa veš, da je to, kar misliš sedaj storiti, ogaben zločin, za katerega bi dobil kot plačilo precej težko kazen in bi nehal biti policijski šef?

— Vem — in kaj tedaj?

— Veš — kljub temu pa hočeš izvršiti zločin? vzklikne Margareta ogorčeno.

— Jaz ne zamerim nobenemu človeku, ki krade in pleni, odgovori Murat-efendija. Tistega pa, ki je tako nespreten, da pusti, da ga pri tem ujamem, moram odstraniti, ker ni zmožen svojega poklica. Človeku je že prirojeno, da mora pleniti in krasti in škodovati svojemu bližnjemu!

— Ah, ti povdarjaš, da si mogočen in misliš, da boš tudi v tem slučaju tako lepo odnesel pete!

Motiš se, Murat-efendija!

Jaz nisem podanica tvoje države, temveč Italijanka, tebi pa gotovo ni znano, da je tudi tukaj v Kairu italijanski konzulat.

Ne morem se ti zoperstavljati, odnosno, ne mogla bi se ti z uspehom obraniti, ker si močnejši od mene, zato pa bom šla k italijanskemu konzulatu in bom dvignila proti tebe strašno obtožbo in tvoja država bo prisiljena, da mi bo dala za to žalitev zadoščenje.

— Če me boš obtožila — če, — odgovori Murat-efendija in ne konča stavka ter jo pri tem kljubovalno pogleda. Sicer pa sva se že dovolj dolgo pogovarjala. Pridi sedaj, golobica moja, pridi k meni!

Murat-efendija se napoti k njej, toda v trenutku, ko je stopil pred njo in se je hotel dotakniti, ga je Margareta tako strašno sunila v prsa, da se je opotekel.

Divje je zavpil, njegov obraz pa se je strašno spačil.

— Ah, ti se mi nameravaš torej zares upirati? vzklikne Murat-efendija. Ti si se torej drznila, da si se me dotaknila, da si položila svojo roko name, na mogočnega policijskega šefa v Kairu?

Dobro, tedaj bova videla, kdo je močnejši!

In Murat-efendija vrže s sebe svilnato obleko tako da je ostal samo v tankem finem flanelu.

Tako je bil podoben gladijatorju v areni.

Margareta plane za divan.

Toda Murat-efendija jo je prijel s takšno močjo za ramena, da je zavpila in padla.

V naslednjem trenutku sta se že oba valjala po tleh in poizkušala, da bi drug drugega premagala.

Kajti tudi Margaretu je bila zelo spretna, po moči pa je bila skoraj enaka Muratu-efendiji.

Margareta je poizkušala, da bi ga zgrabila za vrat, medtem pa jo je že Murat-efendija objel z roko krog vratu in ji ga tako stisnil, da je mislila, da jo bo zadušil.

— Pusti me! je Margareta komaj spregovorila in se z obema rokama uprla v prsi človeka, ki ga je sovražila in ki se ji je studil, kateri pa ji je bil tako blizu, kakor da bi ji bil najdražji na vsem svetu.

— Prokleti podlež in strahopetnež, mar je to tvoje junaštvo, da vabiš žene v past in jih potem zmaguješ?

— Ti si preveč lepa, se zasmeje Murat-efendija, in zato bi si bila morala prej dobro premisliti, preden si prestopila prag moje palače!

Mar nisi slišala, da Murat-efendija ne pusti nobene lepe žene od sebe, ne da bi tudi sam okusil sladkosti njenih čarov? Sama si prišla v brlog leva in sedaj se mu moraš izročiti. In zgodilo se je najstrašnejše.

Margareta je morala tudi to pretrpeti.

Blaga omotica ji je prevzela čuvstva. Ko pa se je zdramila, jo je čakala nova groza.

Murata-efendije ni bilo več v sobi, v bližini tapeciranih vrat pa sta stali dve temni postavi z odurnimi obrazi in z rokami, prekrižanimi na prsih.

Nemo sta čakali.

Margareta se je malo dvignila na svojem ležišču in vprašala s potrjim glasom:

— Kaj hočete tukaj?

Zakaj me gledate tako strašno?

Obe postavi sta planili pri teh besedah nanjo in jo dvignili z ležišča.

Niti toliko časa ni imela, da bi se bila oblekla.

Na njej pa so itak visele samo še cunje, kajti v strašni

borbi z Muratom-efendijo se ji je vse raztrgalo, pa niti braniti se ni poskušala.

Njene moči so bile izčrpane — Margareta je bila premagana.

Hudo ji je bilo pri misli, da je padla v strašno nesrečo, v dno njene duše pa je le posvetil žarek upanja — še vedno je bila živa.

Če je Murat-efendija ukazal, naj jo odnesejo iz hiše, je bilo to samo v njeno srečo.

Toda kaj bo rekla vojvodi, kako se bo opravičila, da je ni bilo ponoči doma?

Margareti se je namreč že zdelo, da se zunaj prav gotovo že dani.

— Kam me neseta? vpraša Margareta človeka, ki sta jo nesla iz podzemejske sobe.

Nobeden ji ne odgovori.

Nesla sta jo po nekem dolgem in ozkem hodniku, ki je bil tako nizek, da sta se morala tudi onadava skloniti, če sta hotela hoditi.

Okrog njih je vlada trdna tema.

Kmalu pa se je posvetilo in po hladnem nočnem zraku je Margareta spoznala, daso prišli iz hodnika.

Bila je torej še noč.

Mesec je stal visoko na nebu in sipal svoje bledosrebrne žarke na vodno gladino.

Ha, to je Nil, ponosna reka Kaira!

Ali jo čaka tukaj čoln?

Morda pa Murat-efendija ni hotel, da bi se vrnila v hotel peš in je mislil, da jo bo najlažje in najmanj sumljivo poslal po Nilu v njeno stanovanje.

Zakaj pa ji potem ne dajo obleke?

S to borno obleko, ki se je še nahajala na njej, bi nikakor ne mogla stopiti v hotel.

Nosača sta se ustavila na obali Nila.

Eden izmed njih je potegnil nekakšen predmet izpod svoje obleke.

To je bila vreča, čisto navadna vreča, v kateri prenašamo žito ali pa riž.

Mar jo bodo s tem pokrili?

Ah, to je brez dvoma zopet udarec s strani Murata-efendije, novo roganje, samo da bi užalil in spomnil Margareto, da sedaj ni ničesar drugega kakor onečaščena žena.

Nesrečna Margareta, kako vesela bi lahko bila, če bi bilo to zares samo zasmehovanje, kako hitro bi se zagrnila s to vrečo, če bi šlo samo za to, da bi pokrila svojo nagoto in onečastjeno svoje telo!

Toda Margareta se je morala hitro prepričati, da ima ta vreča čisto drug namen.

— Jaz bom držal, ti jo pa potlači vanjo, reče prvi med tistima, ki sta jo prinesla.

Mlada žena je strašno zavpila, ker je šele sedaj uganila, kaj jo čaka.

Murat-efendija se torej ni zadovoljil samo s tem, da jo je surovo onečastil.

Ne, ta lopov se je hotel zavarovati, da bi njegov zločin ne prišel na dan, pri tem pa bi mu pomagalo samo to, da bi odstranil svojo žrtev s sveta.

Strašne vesti, ki so se torej širile po Kairu, so bile resnične in osnovane.

Murat-efendija je ljubil žene, potem pa se jih je hotel iznebiti in Nil mu je bil primeren prostor, kamor jih je spravljaj na varno.

Margareta je hotela pobegniti.

Eden izmed nosačev pa jo je ujel za dolge plave lase, ki so ji padali kakor zlat slap po hrbtu; in jo z močnim sunkom v hrbet podrl na tla.

Preden se je mogla zopet dvigniti, jo je drugi zgrabil in jo dvignil.

— Milost, usmilita se me, ne ubijta me, bogato vaju bom za to nagradila!

Imam človeka, ki vama bo dal toliko zlata, da bosta srečna za vse življenje.

Človeka, če imate le kaj srca še v svojih prsih, ne bosta izvršila povelja svojega strašnega gospodarja!

Toda prej bi se ji bilo posrečilo, da bi omeščala kamen, kakor pa da bi ta dva človeka odvrnila od njune namere.

Bila sta služabnika svojega gospodarja, ki sta bila navedena, da sta vsako njegovo zapoved brezpogojno izvršila.

Tudi sedaj sta vztrajala pri svojem.

— Pustita me vsaj, da bom molila k Bogu! vzklikne Margareta obupno, ko sta jo zgrabila, da bi jo potisnila v vrečo. Saj tudi vidva vjerujeta v Boga!

Pa tudi te njene besede niso dosegle uspeha.

Njeno telo je že lezlo v vrečo, samo glava je še gledala iz nje.

— Milost! Usmilita se me! vzklikne Margareta kakor brez uma od silnega strahu. Na pomoč — umor — jaz — —

Njeni obupni vzkliki so zamrli v vreči, ki se je zgrnila nad njeno lepo glavico.

— Ali si privezal tudi kamenje? vpraša nosač svojega tovariša, ki je zavezal vrečo.

— Vse je v redu!

— Tedaj naprej, prijatelj, da bova čimprej gotova! nadaljuje prvi.

E, saj sva že dovolj mačk pometala v vodo! Kaj nama naj bi bilo še za to, ki ni prva, pa tudi zadnja ne bo, se mi zdi? Naprej, tovariš!

Murat-efendija nama je obljubil posebno nagrado, če bova tudi tokrat končala, kakor je treba.

Margareta je čutila, kako sta jo v vreči dvignila in začela z njo mahati, kakor da bi se pripravljala k metu.

V blaznem strahu je poskušala, da bi raztrgala vrečo, pa tudi to se ji ni posrečilo.

— Ena — dve — tri!

In vreča z prelepo Margareto je opisala velik lok, pljusknila v vodo in izginila v njej.

Margareta je čutila, kako so se nad njo zgrnili valovi mogočnega Nila.

Potapljala se je vedno globlje in globlje.

Naposled se je ustavila na dnu.

Še je živela.

Še vedno je morala misliti, še vedno je morala čutiti: pekel strahu in groze, ki ga more človek v takšnih trenutkih čutiti v svoji duši, jo je mučil.

V tem trenutku se pojavi pred njenimi očmi slika, ki je povzročila, da se je vsa stresla.

Od strahu se je prijela za srce.

To je bila slika Prezioze, nesrečne žene z mrtvaško glavico, nesrečnega bitja, kateremu je ugrabila edinega človeka na svetu, edino nado in tolažbo.

Oko za oko, zob za zob!

Zadelo jo je maščevanje, Preciozina kletev se je izpolnila in sedaj je pred njo — konec.

Voda je prodirala skozi vrečo.

Še nekaj obupnih krikov pod vodo, še nekoliko tresljajev, zadnje drhtenje telesa, tedaj pa — — —

Nil je mirno tekkel.

Mesec je s srebrom okrasil gladino, v kateri so se zrcalili minareti z džamijami.

Na dnu reke pa je ležala vreča z mrtvim truplom.

Strašni Murat-efendija ni niti slutil, koliko nesrečnih bitij je maščeval s tem, da je poslal to grešnico na dno mogočnega egipčanske reke.

Kačo so naposled poteptali — njen strupeni pik ne bo sedaj nikomur škodoval.

Margareta, ki je pripravljala Giuseppu Musolinu smrt na vešalih, ni doživela niti takšne smrti, da bi umrla pred očmi ljudi, temveč je izdihnila na dnu reke, povezana v vreči, kakor mačka, ki jo zavržemo.

Tudi največje zločince pokopljejo in vedno ve kdo za njihove grobove — Margareta pa ne bo imela niti svojega groba, njeno lepo telo bo razpadlo, z njenim mesom se bodo hranile ribe in druge vodne živali.

To si je tudi zaslužila.

Rojeni zločinec

Ko je sestra Dorina slišala skrivnost o Julijinem poreku, je bila silno presenečena in ni mogla skriti tega svojega občutka, ki jo je tako nenadoma prevzel.

Luigi Borgeze pa je popolnoma mirno nadaljeval:

— Moj brat, knez Alberto Borgeze ni ničesar vedel o svoji hčerki in je bil ves obupan, jaz pa sem odkril njeno grobnico, vališče, česar pa knezu nisem hotel povedati.

Zakaj?

Nisem hotel imeti človeka, s katerim bi moral deliti ogromno dedščino!

Moj brat je star in vedno boleha in ko bo nekega dne umrl, bo tislil za vedno svoje oči, sem jaz edini dedič ogromnega premoženja in gostva rodbine Borgezev.

— Ah, vi sto pravi demon! vzklikne sestra Dorina in se nehote strese.

— Morda odvrne Luigi Borgeze in skomigne z rameni, čež nekaj trenutkov pa je nadaljeval:

To pa ni vse.

Ne samo, da nisem hotel povedati knezu Albertu Borgezu, kje je njegova hčerka, sem si prizadeval, da bi jo onečastil in tako upropastil.

Vidite, vest mi ni ničesar očitala, ker je bila Julija moja sorodnica, žena moje krvi.

Kaj me jo to tedaj brigalo!

S pomočjo človeka, pri katerem se je Julija nahajala, sem se dogovoril o vsem in malo je manjkalo, da nisem dosegel, kar sem hotel, — toda v tem me je preprečil Giuseppe Musolino, mladenič, ki je tudi živel v San Stefanu...

— O, Bog naj ga blagoslovi! zavzdihne sestra Dorina in pobožno sklene roke.

— Tudi ta blagoslov mu ne bi bil mnogo koristil! nadaljuje Luigi Borgeze.

Ta Musolino je ljubil Julijo, pa tudi ona je ljubila njega z vso svojo dušo.

Tisto noč, ko bi bila Julija morala postati žrtev moje strasti, je pobegnila v Musolinovo hišo in mladenič ji je nudit pomoč...

— Oh, kako plemenito delo je bilo to! zavzdihne sestra Dorina in pogleda proti nebu.

— Morda je tudi bilo, toda — boljše bi bilo za Giuseppa Musolina, če bi tega ne bi storil! odvrne Luigi Borgeze in se nasmehne.

Giuseppe Musolino si je na ta način popolnoma pridobil Julijo, toda nakopal si je moje sovraštvo, kogar pa rimski grof Luigi Borgeze sovraži — gorje mu!

— In vendar se Giuseppe Musolino ni ustrašil vašega sovraštva, Luigi Borgeze...

— Ni se ga ustrašil, odvrne policijski šef, zato pa je to moje sovraštvo občutil na lastni koži!

Jaz sem ga upropastil.

Ko sem s svojimi ljudmi obkolil njegovo hišo, da bi mu ugrabil Julijo, je nekdo ustrelil in prav dobro vem, da ni bil Giuseppe Musolino tisti, ki je streljal.

Krogla je ranila človeka, pri katerem je Julija rastla.

Prijavil sem slučaj oblastem in dejal, da je Giuseppe Musolino nameraval ubiti starega Zokalija in na podlagi te obtožbe je bil obsojen v Regiju...

— Kako ste vendar mogli to reči, ko pa ste vedeli, da je Giuseppe Musolino nedolžen?

— Sovražil sem ga in zato sem ga hotel upropastiti! odgovori Luigi Borgeze.

— Toda to je nepošteno!

— Morda! ...

— Ni vreden plemiškega naslova, kdor govori neresnico in hoče s tem škodovati svojemu bližnjemu!

Luigi se zasmije.

— Sestra Dorina, kako ste vendar naivni! Kdo pa vas v Italiji vpraša za resnico?!

— Kaj pa pravica? ...

Luigi se še glasneje zasmije.

— Kako nespametni ste!

Mar mislite, da boste v Italiji našli pravico?

Pozabili ste, da je pravica na strani mogočnejšega, ta pa sem bil v tem slučaju jaz!

Jaz sem moral odstraniti Julijo, Giuseppe Musolino pa se je postavil za njenega zaščitnika in kaj nj bi bil storil?

Uporabiti sem moral svojo moč, da bi odstranil Giuseppa Musolina, potem bi bil imel tudi z Julijo lažje delo.

— Toda Bog vam je prekrižal račune ...

— Ah, kakšen Bog! zavpije zločinec.

Giuseppe Musolino mi je zmešal račune s tem, da je pobegnil iz temnice.

To pa ni edini vzrok, da sem sovražil Giuseppa Musolina. Sovražil sem ga še radi nečesa drugega.

Ali hočete, da vam tudi to povem,

Sestra Dorina ne odgovori ničesar.

Z grozo in zaničevanjem je gledala človeka, ki je s takšnim mirom pripovedoval o svojih zločinih.

— Že prej sem nameraval Giuseppa Musolina odstraniti s sveta, nadaljuje Luigi Borgeze.

Giuseppe Musolino je imel lepo sestro, toda ta njena lepota ji je prinesla nesrečo.

Vedno sem imel rad lepe deklice in ni mi delalo baš posebnih preglavic, da sem preslepil lahkomišno deklico in jo zapeljal.

Upropastil sem jo, ko pa sem se je naveličal in se nasitil njene lepote — sem jo zastrupil ...

— Ah, to je bil zločin! vzklikne sestra Dorina ogorčeno in zaničljivo premeri Luigija.

— Da, nadaljuje Luigi Borgeze popolnoma mirno. Njen

oče je to zvedel in je hotel maščevati svojo hčerko, jaz pa sem bil bolj uren.

Za pest zlata mi je stari Zokali poiskal ljudi, ki so ubili starca nekega dne v gozdu...

— Zopet zločin!

— Da, zopet zločin, toda nisem se mogel zadovoljiti samo s tem, nadaljuje Luigi Borgeze.

Niti mati Giuseppa Musolina ni umrla naravne smrti, tudi njo sem zastrupil, ker je vedela za moj zločin.

Umrla je tisto noč, ko sem nameraval ujeti Giuseppa Musolina in Julijo.

Stara žena ni vedela, da je že dalje časa dobivala v hrani strupa in je polagoma umirala, ko pa me je tisto noč zagledala s svoje postelje, je takoj umrla...

— Nov zločin! krikne sestra Dorina.

— Da, nov zločin, pritrdi Luigi Borgeze, toda tudi ta stara žena je morala umreti, ker je vedela za moj zločin, da me ne bi morda prehitela.

Po njeni smrti je bil na svetu še edini človek Giuseppo Musolino, ki bi se ga bil moral bati.

In vidite, tako sem navedel drugi razlog, zakaj sem si prizadeval, da bi Giuseppa Musolina upropastil...

— Toda pravični Bog ga je obvaroval proti vami! zavzdihne sestra Dorina.

— Motite se, sestra Dorina! ji hitro odgovori Luigi Borgeze. Giuseppu Musolinu sem uničil vse, uničil sem mu ime, čast in morda tudi življenje.

Če še ni mrtev, bo prav gotovo poginil od moje roke ali pa bo izdihnil na vislicah...

Tudi njegova Julija mora pasti, pa tudi njen oče, moj brat knez Alberto Borgeze mora s tega sveta!

Mnogo sem si že do sedaj prizadeval, da bi ga spravil v grob, toda vse je bilo brez uspeha.

Toda s tem še ni rečeno, da je rešen — ne bo minilo dolgo, ko bo knez Alberto Borgeze padel kot žrtev mojega maščevanja in Luigi Borgeze bo postal naslednik in dedič ogromnega premoženja, ki je last Borgezov.

— Zločinec! vzklikne sestra Dorina razburjeno. Vi ste nepoboljšljiv zločinec! Vi ste rojeni zločinec!

— Da, prav imate! odgovori Luigi Borgeze predrzno. Toda zapomnite si, sestra Dorina, da mojih zločinov še ni ko-

nec... Še imam — razen kneza Alberta Borgeza — nekoga, ki ga moram nemudoma poslati na oni svet...

— Ne! plane sestra Dorina ogorčeno. Ne, Luigi Borgeze, vašim zločinom je naposled napočil tudi konec! Nobenega zločinskega dejanja ne boste več storili...

— Oho! se Luigi Borgeze porogljivo zasmije. Jaz pa sem prepričan baš o nasprotnem...

— Ne!... zagotavljam vam, da ne boste storili nobenega zločina več! Jaz vam bom to preprečila.

— Vi!... Vi!...

— Da, jaz! vzklikne sestra Dorina odločno.

Luigi se zopet na ves glas zasmije.

— Nikar se ne smejte! nadaljuje sestra Dorina odločno. Zagotavljam vam, da bom preprečila vsak zločin, ki ga nameravate še storiti!

Prijavila vas bom oblastem kot zastarelega zločinca, kot človeka, ki je družbi silno nevaren...

— Saj ne boste storili tega, sestra Dorina, se nasmehne Luigi Borgeze.

— Bom.

— Vi se šalite!

— O, da bi vas Bog kaznoval za to, ker se mojim plemenitim namenom posmehujete, odvrne sestra Dorina. Vse kar sem slišala, bom prijavila oblastem...

— In še enkrat vam pravim, da tega ne boste storili, reče Luigi Borgeze z ledenim mirom. Saj tudi sami lahko uvidite, da ni tukaj nikogar, ki bi poslušal vašo prijavo...

— Toda odšla bom v mesto... v San Stefan... V Napolj... v Rim... šla bom h kralju...

— Nikamor ne boste odšli odtod! zavpije sedaj Luigi Borgeze s strašnim glasom, v njegovih zločinskih očeh pa se je zasvetil čuden plamen.

— Kdo mi bo to preprečil?

— Jaz

Sestra Dorina se zdrzne in stopi korak nazaj.

V svojem silnem razburjenju ni niti pomislila na to, da bi ji zločinec utegnil to preprečiti.

Njena zadrega pa je trajala samo nekaj trenutkov.

Iz zločinčevih ust je slišala besede, ki jasno govore o nedolžnosti njenega nesrečnega sina, ki ga smatra večina ljudi za nevarnega razbojnika.

Mar naj bi ne izkoristila te priložnosti in očistila s svojega sina strašni madež?!

Mar naj bi čakala in ne rešila sina, ko ima v svojih rokah trdne dokaze o njegovi nedolžnosti?!

Mar naj bi ne popravila greha, ki ga je v mladosti storila na svojem otroku?!

Mar se ne bi kot mati oddolžila sedaj svojemu otroku, ko se ji je nudila najboljša prilika za to?!

Ah, sestra Dorina bi storila vse, tvegala bi vse, prenesla bi vse, samo, da bi rešila svojega otroka!

Pripravljena na končno borbo, v kateri bi bila pripravljena žrtvovati tudi svoje življenje, se je sestra Dorina ponosno vzravнала pred zločincem.

In zadnji in najmanjši strah je izginil iz njene duše, vse njeno bitje je bilo prepojeno z močjo in odločnostjo, ki bi je sicer ne poznala.

— Vi mi nameravate to preprečiti? vzklikne sestra Dorina z odločnim glasom.

Luigi ne odgovori ničesar.

Molče je dvignil svojo puško, planil k izhodu kapelice, pomeril na sestro Dorino in zavpil:

— Da, jaz ti bom to preprečil!

Mar misliš, da je Luigi Borgeze tako naiven, da ti bo zaupal svoje velike tajne, potem te bo pa pustil, da boš odšla v mesto in ga izdala oblastem?

Kako nespametna si!

Mar si pozabila, ko sem ti malo prej pripovedoval, da sem poslal v pekel vse tiste, ki so vedeli za moje tajne in ki bi mi utegnili postati nevarni?

Tebi sem zaupal vse, zato pa sem tudi sklenil, da te bom poslal za vsemi drugimi v pekel!

Vse, kar veš o rimskem grofu Luigiju Borgezu, odnesi s seboj — v grob!

Po teh besedah pritisne na petelina...

Edini izhod

Bilo je v stranski sobici nekega manjšega hotela, ki se je nahajal v neposredni bližini genovskega pristanišča.

Od strašnih kariskih dogodkov, ki smo jih opisali, so minili trije tedni.

Okoli majhne mize, na kateri je gorela svetiljka, so se dele štiri osebe.

Vrata, ki so vodila v to sobo, so bila skrbno zaprta in zaklenjena, v znak, da hočejo biti navzoči nemoteni.

Prav gotovo je bilo to, kar so nameravali drug drugemu povedati, namenjeno samo njim, ker so tudi na kljuko na vratih obesili klobuk, da bi kdo ne gledal skozi ključavnico v sobo in morda tudi kaj izvedel.

Pri mizi so sedeli trije moški in nenavadno lepa žena, ki bi bila brez dvoma še lepša, če bi ne bila tako silno žalostna, kar je človek lahko na prvi pogled opazil.

Moški so bili:

Doktor Müller, slavni angleški detektiv Robert Vilson in Giuseppe Musolino, v dami pa je bilo lahko spoznati Julijo, hčerko kneza Alberta Borgeza in Musolinovo ženo.

Vsi štirje so včeraj prispeli v Genovo.

Kljub vsem nevarnostim se jim je z največjo previdnostjo posrečilo, da so srečno in brez najmanjših sitnosti prepotovali razdaljo od Kaira do Genove.

To pa ni bilo baš lahko.

Vedno so se morali bati, da bi kdo ne spoznal Giuseppa Musolina in ga izročil oblastem.

Robert Vilson je imel to na skrbi.

Sploh je vodil Robert Vilson to ekspedicijo vso pot in je pripeljal Giuseppa Musolina v raznih oblekah in pod najrazličnejšimi imeni do Genove.

Tudi Plon-Plon in Mula sta bila v Genovi.

Radi previdnosti in radi večje varnosti pa so se nastanili v neki drugi gostilnici.

Prihod tako velike družbe bi brez dvoma vzbudil pozornost, prav posebno pa bi še to opazila policija.

Zato so se takoj na ladji razdelili na tri dele.

Giuseppe Musolino in Julija sta se nastanila v gostilnici pri »Zlati ribi«.

Robert Vilson in doktor Müller, ki sta se smela svobodno gibati, sta odšla v hotel »Italijanska hiša«, v enega izmed prvih in najelegantnejših hotelov v Genovi.

Plon-Plon in Mula sta bila oblečena kot navadna pristaniška delavca.

Zatekla sta se v neko krčmo, v kateri se je po navadi zbirala sama sodrga.

Zvečer pa sta slavni angleški detektiv Robert Vilson in

doktor Müller prišla h Giuseppu Musolinu in k Juliji, da bi se z njima posvetovala o zadnjih korakih, ki so jim bili potrebni za beg in popolno varnost.

Zato so sedeli sedaj pri mizi in se pogovarjali čisto tiho, skoraj šepetaje.

In skrbno so se zavarovali, da bi jim kdo ne prisluškoval ali pa jih opazoval.

— Vidite, do Genove smo srečno prispeli, reče Robert Vilson, in mislim, da je prijatelju Musolinu mnogo lažje pri srcu ko se nahaja v svoji domovini.

Musolino povesi glavo in odgovori:

— Da, vrnil sem se v domovino.

Zemlja je italijanska in zrak je italijanski, domovina pa je samo tam, kjer kipe proti nebu kalabrijske gore, kjer so moji Aspromonti, kjer poznam vsako vzpetost, vsako vdolbino, kjer položim lahko brez skrbi svojo glavo v naročje vsakemu pastirju, ne da bi se mi bilo treba česa bati!

In tukaj?

Kaj sem tukaj?

Strahopeten človek v tuji državi.

Kadarkoli me kdo pozdravi, mi nehote pride na misel: To je brez dvoma kakšen vohun, kakšen policijski agent. — Morda te je spoznal, sedaj pa se ti hoče približati, da bi se prepračil, če si to zares ti.

Ah, gospoda, pustite me, da bi vsaj še enkrat videl svoje Aspromonte, da bi še enkrat videl drago Kalabrijo, da bi videl lepo zemljo in se poslovil od nje!

— Dragi moj, vzklikne Julija in prime Giuseppa Musolina za roko, s katero je hotel zakriti solze, ki so mu po sili privrele v lepe oči.

Ne, dragi moj, ni se ti treba sramovati teh solz! To so lepe in plemenite solze, ki teko za domovino.

— Kar se teh solz tiče, se oglasi zdajci tudi Robert Vilson, ne smatram za slabo, da je Giuseppa Musolina prevzelo plemenito čuvstvo, toda željo, da bi videl Kalabrijo, smatram za sedaj za skrajno neprimerno in nevarno.

Mi vendar ne smemo nikakor dovoliti, da bi bil Giuseppo Musolino v zadnjem trenutku, ko se je rešil že tolikerih nevarnosti in prišel tako blizu svojega cilja — ujet.

Ne, Giuseppo Musolino, zate in za Julijo obstaja samo ena pot, po kateri bi se lahko rešila, ta pot pa se nahaja v

izpolnitvi želje vajinega očeta, pokojnega kneza Alberta Bor-geza. Vidva morata takoj odpotovati v Ameriko.

— Tudi jaz se popolnoma strinjam z mnenjem gospoda Vilsona, reče doktor Müller.

Vidva se morata čimprej vkrcati na ladjo, ki bo odplula v Ameriko in pokazati Evropi hrbet.

— In da bi nikdar več ne videl svoje drage Kalabrije — zavzdihne Giuseppe Musolino bolešno.

— Boljše je, da ne vidite Kalabrije, odgovori Robert Vilson iskreno in odkritosrčno, kakor pa, da bi vas zaprli v katero italijansko temnico.

Poslušajte moj svet, Giuseppe Musolino, otresite se vseke sentimentalnosti, zdramite se — saj ste vendar mož!

Za vruga, kar ne poznam vas več, odkar ste odložili puško in je ne smete več uporabljati!

Ali ste še sploh nekdanji Giuseppe Musolino, pred katerim so se tresli karabinjerji, tisti slavni gospodar gora, ki se je lahko izpostavil vsaki nevarnosti?

— Ne, nisem več, spregovori Giuseppe Musolino tiho. Nisem več, ker strahopetno bežim.

V njegovih očeh je gorel neprijeten ogenj, poteze njegovega obraza so bile ostre in trde.

Planil je s stola, na katerem je sedel, močno je udaril s pestjo ob mizo in vzdiknil:

— Ne, nisem več Giuseppe Musolino, in če bo šlo tako dalje, bom kmalu velika ničla.

Pustite me nazaj v Kalabrijol

Tam bom vsaj poginil v borbi, ki sem si jo nadel na svoja pleča. Da pa bi kot zločinec izkrcaval iz ladje na ladjo in bežal s svoje rodne obale, ne, ne, tega ne morem in tega tudi vi ne morete zahtevati od mene!

Julija omahne ljubljenu mu možu na prsi in vzdikne:

— Moj Giuseppe, drugega izhoda nimava.

Če me ljubiš, moj dragi, boš privolil v ta edini izhod, ki ga imava.

Pomisli, dragi, kaj se bo zgodilo s tvojo Julijo, če bo padel v borbi, četudi v najsijajnejši in najbolj častni?

Pomisli name, Giuseppe in reši se!

Giuseppe Musolino se ji zazre v oči, čez nekaj trenutkov pa spregovori:

— Mislim na tebe, moja draga Julija, in vidiš, storil bom vse, kar boste zahtevali od mene.

Potem pa se obrne k Robertu Vilsonu in doktorju Müllerju in reče z glasom, ki je pričal o globoki razburjenosti in strašnem duševnem razpoloženju:

— Dobro, gospoda, povejta mi, kaj sta sklenila!

Če že mora tako biti, tedaj je najboljšje, da se to zgodi takoj sedaj.

Vsaka minuta, ki jo preživim v svoji domovini, mi povzroča novo boleost, ker vem, da mi je ta draga zemlja postala naenkrat tuja in mi bo ostala takšna vedno.

— Dobro, odgovori slavní londonski detektiv. Prišel sem k vam z izdelanim načrtom.

V genovskem pristanišču se nahaja velik izseljeniški parnik »Stela«, ki bo odplul proti Philadelphiji.

Parnik bo odplul pojutrišnjem, jutri pa bodo z nalaganjem tovorov imeli mnogo dela.

Giuseppe Musolino, predlagal vam bom nekaj, na kar boste brez dvoma zelo neradi pristali, kar pa sem jaz dobro premislil in že preizkusil.

Za en dan se boste morali ločiti od svoje Julije.

Ne bojte se!

Ko bo parnik priplul na odprto morje, boste zopet lahko prišli k njej.

Do tedaj pa je brezpogojno potrebno, da storite sledeče:

Julija se seveda lahko brez skrbi vkrca.

Zanjo bom najel posebno kabino, ker pa sem sklenil, da bom z vama odpotoval v Ameriko, bom izjavil, da je ona moja sestra, kar mi bo vsakdo verjel.

Pod imenom Robert Vilson in sestra nama ne bo na parniku povzročal nikakršnih sitnosti.

Kabine bova imela drugo poleg druge, tako da se bova lahko sešla, kadar se bova hotela.

Giuseppe Musolino je zamišljeno strmel predse.

Pa tudi Julije ni predlog Roberta Vilsona nič kaj preveč razveselil in navdušil.

Sicer pa se je uboga Julija itak bavila samo z mislijo, da bi njen mož čimprej odpotoval v Ameriko in bila je pripravljena, da bi za dosego tega cilja prenesla vsako žrtev.

— Giuseppe Musolino, nadaljuje Robert Vilson, ki je vstal in stopil k njemu, mislim, da mi zaupate.

Saj niste name ljubosumni, kajneda?

Navsezadnje pa, če bi imel tudi najslabše namene, veste

prav dobro, da bi se vsi moji poizkusi izjalovili ob kreposti in zvestobi vaše soproge.

— O, ne rogate se mi, Robert Vilson, odgovori Giuseppe Musolino. Niti za trenutek nisem na to mislil. Vem, da mi je Julija zvesta in da ste nama vi, Vilson, prijatelji.

Kaj pa se bo zgodilo z menoj, če se ne smem z Julijo vkrcati na parnik, ki bo odplul?

— Sicer se boste morali malo neprijetno rastaniti, toda glavno je, da pridete na parnik, odgovori Robert Vilson, ki si ni upal prav z besedo na dan.

Kaj naj bi storili?

Glavno je, da odididete iz Genove.

Ne bilo bi primerno, če bi odšli na parnik preoblečeni, kajti od vsakega potnika zahtevajo potne liste.

Mi pa nimamo takšnih listin in četudi bi jih kje nabavili, bi bilo kljub temu za vas zelo nevarno, ker vas mnogi poznajo in — pozabiti ne smete, da se še vedno nahajamo v Italiji.

Vsakdo ve, kako izgledate in lahko bi se zgodil slučaj, da bi vas kdo spoznal, tedaj pa bi bili izgubljeni.

Še med potjo bi kapetan parnika ukazal, naj vas zvežejo, ko pa bi prispeli v Philadelphijo, bi vas izročili oblastem, potem pa bi ne bilo več rešitve.

— Ne, gospoda, tega pa ne smemo tvegati, se tudi Julija vmeša v pogovor.

— Kaj pa predlagate vi, gospod Vilson? ga vpraša Giuseppe Musolino nestrpno.

— Moj predlog je zelo enostaven, odgovori slavni angleški detektiv.

Predlagam vam, da se začasno skrijete v velik in prostran zaboj, ki ga bom vzel s seboj v Philadelphijo.

Na parniku bom dejal, da se v zaboju nahaja velikanska kača in da sem jaz lastnik menežarije.

Če se bo v zaboju kaj premaknilo, bodo vsi mislili, da je to kača in nihče se ne bo čudil.

Razen tega bom dobil dovoljenje, da bom lahko vsaj enkrat na dan odšel v spodnje prostore parnika, kamor bodo postavili zaboj, da bi nahranil svojo kačo.

Prepričan sem celo, da mi bodo dovolili, da bom to delo opravljal popolnoma sam, brez vsakršne priče.

Sicer pa se ne bom veliko zlagal, ker bom zares nosil hrano, toda ne kači, temveč vam.

Opozarjam vas pa, da bivanje v velikem zaboju ne bo tako strašno neprijetno.

Predvsem bo na njem majhna odprtina za zrak in majhno okence, ki bo pokrito z desko.

To desko boste lahko od znotraj premikali kakor boste hoteli in gledali iz zaboja.

To pa boste smeli storiti samo ponoči, ko boste sigurni, da ni nikogar v bližini.

Poskrbel bom, da bo v zaboju mehko ležišče, dovolj veliko, da se boste lahko po njem udobno zleknili.

Pa tudi preveč dolg čas vam ne bo.

S seboj vam bom dal zalogo knjig in čitali boste lahko podnevi in ponoči.

— Kako to? pripomni doktor Müller. Saj bo vendar v zaboju trdna tema, vsaj po mojem mnenju.

— Samo po sebi umevno, potrdi Robert Vilson. Toda Giuseppeu Musolinu bom dal majhen električni aparat, s katerim si bo lahko ob vsakem času razsvetlil svoje stanovanje.

Svetloba pa od zunaj ne bodo videli in Giuseppe Musolino bo lahko delal v svojem stanovanju, kar bo hotel.

Na ta način bo varen na poti do Philadelphije, čeprav to ne bo baš preveč prijetno.

Sleherno noč bova prišla jaz in Julija k njemu, dvignila bova pokrov in Giuseppe Musolino bo lahko prišel iz zaboja in preživel z nama nekaj ur, pri tem pa si bo lahko nategnil svoje od ležanja otrplo telo.

Ko ga bomo na ta način srečno pripeljali do Philadelphije bomo odnesli zabojo na krov, potem pa ga bomo odnesli v hišo, ki jo bom s parnika najel.

S prvim vlakom jo bomo mahnili na zapad in Giuseppe Musolino bo rešen.

To je moj predlog, Giuseppe Musolino, konča slavni londonski detektiv, in po mojem mnenju bi ne mogli najti boljšega izhoda.

Če boste sprejeli moj predlog in se udali vsem težavam tega potovanja, vam jamčim, da boste ušli svojim preganjalcem in sovražnikom.

Kar pa se tiče zaboja, ne bo nikomur prišlo niti na misel, da se v njem nahaja Giuseppe Musolino.

Giuseppe Musolino, radi tega vas vprašam. Ali se strinjate z mojim predlogom?

— Strinjam se, odgovori Giuseppe Musolino odločno, in mislim, da je ta predlog zelo dober.

— Hvala ti, moj dragi Giuseppe, vzklikne Julija in mu hvaležno stisne roko. Prisegam ti, da te bom sleherni noč obiskala, kadar pa ne bom mogla k tebi, če mi to ne bo mogoče, bom vsak trenutek v mislih pri tebi!

Giuseppe Musolino in njegova Julija sta stala v objemu, Robert Vilson pa reče zadovoljno:

— Tedaj je vse v redu!

Giuseppe Musolino je že skoraj rešen.

Vedel sem, da ne bo zavrnil mojega predloga, zato sem tudi napravil zaboj, ki vam odgovarja po vseh zahtevah, ki sem vam jih malo prej naštel.

Mizar, pri katerem sem naročil zaboj, mi je obljubil, da ga bo napravil do jutri popoldan.

Giuseppe Musolino bo takoj stopil vanj, zaprli bomo pokrov in jaz bom sam nadziral njegov transport na ladjo, kamor bomo prispeli okrog šestih zvečer.

Prve dni bo moral Giuseppe Musolino brezpogojno preživeti v zaboji v spodnjih prostorih ladje, ker mora biti vse blago natovorjeno do jutri zvečer.

Pojutrišnjem zjutraj se bova tudi jaz in Julija vkrcala na »Stelo«, prvič pa se bova videla z Giuseppe Musolinom še istega dne zvečer.

— Kaj pa bo do tedaj jedel? vpraša Julija v skrbah.

— Ne skrbite za to, Giuseppe Musolino bo našel v zaboji dovolj hrane, odgovori Robert Vilson in se nasmehne.

Manjkalo mu ne bo ne hrane, niti pijače.

Sicer pa bo v zaboji tudi majhna omarica z živežem, tudi v tem pogledu sem že izdal potrebna povelja.

— Oprostite, gospod Vilson, se vmeša sedaj tudi doktor Müller v pogovor, mar se ne bo zdelo mizarju, pri katerem ste zaboj naročili, sumljivo, da ga zahtevate s posebno opremo?

Razen tega pa, kako se bo Giuseppe Musolino lahko skrtil vanj, da ne bi tega nihče opazil?

— Na oboje vprašanje vam lahko hkratu odgovorim, odgovori slavni londonski detektiv.

Mizarju se to ne bo zdelo čudno, ker sem mu zaupal to skrivnost in radi tega se bo Giuseppe Musolino pri istem mizarju lahko brez skrbi preselil v zaboj.

— Vilson, reče doktor Müller s posebnim strahom, ali ste celo mizarju zaupali tajnost?

— Seveda, odgovori slavní londonski detektiv popolnoma mirno. Toda nadejam se, dragi doktor Müller, da ne boste mislili, da sem v tem zadnjem trenutku popolnoma pozabil na previdnost. Ne, ne, dragi doktor, ne bojte se!

Mizar, ki mi dela zaboј, mi je dolžan veliko hvaležnost. Nekoč sem ga namreč rešil temnice.

Tedaj je bil obtožen radi umora, jaz pa sem pred sodiščem dokazal, da je bil nedolžen.

Tega mi ni nikdar pozabil.

Srečen slučaj je hotel, da sva se včeraj srečala na ulici. Lahko si mislite, dragi prijatelj, kako se je razveselil, ko me je tako nenadoma zagledal.

Pa tudi jaz sem se spomnil, ko sem ga zagledal, da bi Giuseppa Musolina lahko rešil z njegovo pomočjo.

Radi tega sem tudi naročil pri njem zaboј, obenem pa sem dobil od njega besedo, da bo o vsem molčal in da bo napravil zaboј do jutri.

Vidite, s tem smo se o vsem dogovorili in jaz mislim, dragi doktor, da bi bilo najboljše, da bi takoj odšla odtod, da bi gostilničar česa ne začel sumiti.

Zdravnik in Vilson sta vstala.

Prisrčno sta se poslovila od Giuseppa Musolina in njegove Julije in se dogovorila, da bo Robert Vilson jutri zopet prišel, ko pa se bo zmračilo bo odpeljal Giuseppa Musolina v mizarjevo hišo.

Ko sta detektiv in zdravnik odšla, je Julija planila k Musolinu in ga med ihtenjem objela krog vratu.

Le s težavo se je Giuseppu Musolinu posrečilo, da jo je zopet pomiril.

— Dobro, moj dragi Giuseppo, mirna bom, reče Julija naposled. Ne bom več jokala, če pa se nam to ne bo obneslo, vem kaj mi je storiti.

Žena Giuseppa Musolina ne bo nikdar padla oblastem živa v roke!

Nesrečna mati

Strašen trenutek je napočil v stari kapelici »Kristusovih solz«, ko je Luigi Borgeze pomeril proti sestri Dorini, materi nesrečnega Giuseppa Musolina.

Samo sprožiti bi mu bilo treba in njegova grožnja bi bila izpolnjena — sestra Dorina bi ne bila več živa.

Toda dejstvo, da ji gleda smrt v oči, ni sestre Dorine niti za trenutek prestrašila.

V trenutku, ko je hotel ubijalec sprožiti petelina, je sestra Dorina zavpila:

— Počakaj, morilec! Prej kakor boš storil ta zadnji zločin, moraš vedeti, koga boš ubil!

Luigi Borgeze je umaknil prst, ki je hotel sprožiti, in ji rekel mrko:

— Niti najmanj me ne zanima, kdo si, ali si redovnica sestra Dorina ali nisi.

Meni je najvažnejše, da je tebi znana moja skrivnost in radi tega moraš umreti.

— Tudi to te ne zanima, čemu sem prišla sem, na vrh Aspromontov? vpraša sestra Dorina.

— Ne, niti to se mi ne zdi važno, odgovori Luigi Borgeze popolnoma mirno. Če mi hočeš to povedati, mi povej, toda ne upaj pri tem, da ti bo to rešilo življenje!

— Ti moraš umreti!

Sedaj pa hitro govori:

Kaj te je privedlo sem?

— Hotela sem najti Giuseppa Musolina.

— Zakaj?

— Da bi ga videla in objela.

— Kaj pa te je napotilo k temu?

— Materinsko čuvstvo...

Luigi se strese.

Čemu govori sestra Dorina, nekdanja predstojnica samostana, o materinskem čuvstvu?

Kakšne zveze je imela ta žena z Giuseppom Musolinom, njegovim smrtnim sovražnikom?

— Ti se čudiš, kajneda? nadaljuje sestra Dorina. Dejal si mi, da si zastupil njegovo sestro?

— Da.

— Motiš se! odgovori sestra Dorina. Giuseppo Muso-

lino ni imel sestre. Tista deklica, ki si jo onečastil in potem zastrupil — ni bila njegova sestra.

Dejal si, da si ubil njegovega očeta?

— Da.

— Tudi pri tem si se zmotil.

Človek, pri katerem je Giuseppe Musolino rastel, ni bil njegov oče.

— Temveč?

— Čisto drug človek je dal Giuseppeu Musolinu življenje.

Dejal pa si tudi, da si zastrupil njegovo mater in da je umrla? Kajneda, Luigi Borgeze?

— Da.

— Motiš se, Luigi Borgeze, odgovori sestra Dorina. —

Žena, ki je negovala Giuseppa Musolina, ni bila njegova mati. Musolinova mati še živi...

In kakor da bi bil Luigi Borgeze slutil, kaj bo slišal, je hitro vprašal:

— Kdo si, žena?

— Jaz sem mati Giuseppa Musolina! odgovori sestra Dorina s slovesnim glasom.

Luigi osupne.

— Glej, glej, to je pa zares zanimivo! reče Luigi Borgeze. Kako pa je prišel tedaj Giuseppe Musolino k tistim ljudem, pri katerih je rastel?

Ali je tu že zopet neka druga skrivnost?

— Da.

— Tedaj ni niti Musolinovo ime pravo?

— Ne. Giuseppe Musolino bi moral po vsej pravici nositi drugo ime... reče sestra Dorina.

— Katero ime?

Sestra Dorina ne odgovori takoj.

Na njenem obrazu je bilo videti, da se obotavlja.

— Kdo pa si ti? povej mi svoje ime? je Luigi Borgeze nestrpno izpraševal.

— Ti me poznaš pod imenom sestra Dorina, jaz pa se imenujem: kneginja Dora Bražloni.

— Ah! vzklikne Luigi Borgeze in povesi roko, ki je stiskala puško ter se približa sestri Dorini.

Vi ste torej kneginja? To pomeni torej, da je Giuseppe Musolino knez?

— Tako je.

— Hm! spregovori Luigi Borgeze, ko je nekaj trenutkov

molčal in premišljeval. Zelo me veseli, da je Giuseppe Musolino plemič, vsaj vem, da sem vodil borbo s plemičem.

Ali pa ve Giuseppe Musolino za svoje visoko poreklo? vpraša Luigi Borgeze.

— Ne ve.

— Tega tudi ne bo zvedel, odgovori hitro Luigi Borgeze. Nikdar ne bo Giuseppe Musolino zvedel za svoje visoko poreklo, tega pa ne bo zvedel tudi nihče drugi!

Giuseppe Musolino mora umreti kot navaden človek in zloglasen kalabrijski razbojnik.

Ali mi imaš še kaj povedati?

— Še!

— Govori!

— Luigi Borgeze, ti si ničvrednež, podlež, strahopetnež, razbojnik, zločinec...

— Hvala lepa, kneginja Dora Bražloni! se prikloni Luigi Borgeze in se škodoželjno nasmehne. Hvala za laskave poklone. Ali bi mi še radi kaj povedali?

— Ničesar več!

— Tedaj se pripravi na smrt!

Po teh besedah dvigne Luigi Borgeze puško.

Kneginja Dora je drhtela od sovraštva.

Videla je, da je brez moči napram temu zločincu in ne vedoč, kako bi dala izraza svojemu zaničevanju in sovraštvu, je pljunila lopovu v obraz.

Luigi Borgeze je samo zaškripal z zobmi, stisnil je puško in pomeril, v naslednjem trenutku pa je strašno zavpil in se opotekel od sestre Dorine.

Pri tem mu je puška padla iz rok in odletela nekaj korakov od njega.

Zgodil se je čudež.

V trenutku ko je hotel sprožiti, se je okrog zločinca pojavil moder plamen, ki ga je tako močno stresel in ožgal, da je moral puško vreči od sebe.

Stal je sredi prostora in strmel predse ter si skušal pojasniti ta skrivnostni slučaj.

Tudi kneginja Dora, pred katero se je vse to odigralo z bliskovito naglico, se je čudila skrivnostni sili, ki ji je v usodnem trenutku prihitela na pomoč.

Popolnoma je pozabila na nevarnost, v kateri se je malo prej nahajala in kakor v neki omotici je mislila samo na zagonetko, ki se ji je to noč že tretjič javila.

Iz te oмотice pa jo je zdramilo peklensko reḡanje strašnega Luigija Borgeza.

Ko se je predramila in pogledala njegov satanski obraz, se je vsa stresla od groze.

Morilec se ji je bliḡal z velikim noḡem v roki, pri tem pa se je reḡal, da so se mu videli beli zobje.

— Ali vidiš, kneginja Dora Braḡloni, da moraš umreti! je kričal Luigi Borgeze.

Sedaj si še bolj gotovo zapisana smrti, ker vem, da si mati Giuseppa Musolina.

Ubil se mali pa še bom ubil sina in ubiti moram tudi mater, tokrat te noben čudeḡ ne more več rešiti!

Umri!

Luigi Borgeze dvigne noḡ in plane nad ubogo mater in slabotno staro kneginjo, toda...

Čudeḡ se zopet ponovi.

Modri plamen je švignil in tako prevzel morilca — da ga je vrgel in spravil skozi vhod iz kapelice.

Odletel je, kakor da bi ga bil vrgel električen tok.

Kneginja Dora Braḡloni se je vsa tresla od strahu, razburjenja in presenečenja.

Z rokama se je prijela za glavo, zaprla oči, ko pa jih je zopet odprla — jo je čakalo novo presenečenje.

Kapela je bila prav tako skrivnostno razsvetljena, kakor pred eno uro, ko je sestra Dorina prišla vanjo in našla majhno sobico, v kateri jo je čakala večerja.

Kakšen čudeḡ je to?

Kakšne skrivnosti so to?

Ali je to prikazen ali pa so sanje?

Ali se nahaja v tej kapelici skrivnostno bitje, ki dela čudeḡe in ji tako vsakikrat nudi pomoč, kadar ji preti nevarnost, ki bi jo pogubila?

Ali pa je vrh Aspromontov začaran in izpremenjen v deḡelo pravljič in bajk, v kateri se dogajajo čudeḡi?

In sestra Dorina se prime za vroče čelo.

Ko pa je zagledala v kapelici puško in bodalo, ki sta morilcu padla iz roke, se je sklonila, pobrala noḡ, sunila puško v nasprotni kot in prisluškovala.

Poslušala je, če bi pred kapelico kaj slišala.

Sedaj se ni več bala napadalca.

V rokah je imela oroḡje in z njim se bi branila, če bi jo morilec skušal še enkrat napasti.

Zunaj je vladala tišina, niti najmanjšega šuma ni bilo slišati v okolici.

Dejstvo, da je imela orožje v rokah in da se bo z njim lahko branila v slučaju potrebe, jo je ohrabilo in odšla je pred razvaline kapelice »Kristusovih solz«.

Luna je jasno svetila.

Kneginja Dora je pričakovala, da bo zagledala svojega morilca — toda Luigija Borgeza ni bilo več tu.

Ali je pobegnil — ali pa je na čudežen način izginil, prav tako skrivnostno, kakor je bila skrivnostna nocojšnja noč.

Ko se je kneginja Dora Bražloni prepričala, da je zopet sama vrh Aspromontov, se je vrnila v razsvetljeno kapelo, stopila k oltarju, pokleknila in se zatopila v toplo molitev, hvaleč Stvarnika, da jo je rešil nevarnosti in jo obvaroval smrti, ki ji je pretila od zločinčeve roke.

Zdajci pa se oglasijo akordi skrivnostnih orgel...

Mili in pobožni zvoki so lebdeli v ozračju in doneli okrog nje tako tiho in slovesno, kakor da bi prihajali izpod zemlje ali pa kakor da se spuščajo iz rojskih višav, iz kraljevstva sreče in večnega veselja.

Ta svečanost je prevzela tudi njo.

Skrivnostni zvoki so jo popolnoma omamili.

Zdelo se ji je, da jo dvigajo v neke doslej neznane višine, proti nebeškemu kraljevstvu...

In kneginja Dora Bražloni omahne na kamenite stopnice oltarja in sladko zaspi.

Svetloba ugasne.

Tema se je naselila v kapelico in zavila nesrečno mater, kakor da bi jo hotela čuvati in zavarovati, da bi je nihče ne motil med njenim spanjem...

Pripravljanje za potovanje

Mizar, kateremu je slavní londonski detektiv Robert Vilsov zaupal tako važno delo, se je imenoval Hoze Karačo, ki je bil rojen Španjolec.

Star je bil kakšnih sedemdeset let.

Njegovi lasje so bili že popolnoma sivi, njegov obraz so postarale globoke gube, njegove roke pa so se že tresle, kadar se je moral lotiti kakšnega težjega dela.

Usoda ga je po mnogih pustolovščinah zanesla v Genovo, kjer je v neki manjši ulici na dvorišču odprl svojo lastno mizarско delavnico.

S tem si ni mogel kdo ve koliko zaslužiti.

Redkokdaj se je zgodilo, da si je kdo pri njem naročil kakšno novo delo.

Največ je imel opravka s popravili, pri katerih pa se ne more veliko zaslužiti.

Vendar je životaril.

Sicer je bil poštenjak in je trdno sklenil, da bo zvest besedi, ki jo je dal Vilsonu.

Dan je bil vroč.

Mojstru Karaču je tekel znoj s čela.

V delavnici je bila razen njega tudi njegova žena, ki mu je pravkar prinesla juho.

— Prenehaj za nekaj trenutkov s svojim delom! mu reče žena. Vidiš, prinesla sem ti dobro juho, ohladi se malo, potem jo boš pojedel.

Kaj pa hitiš tako, ali mora biti to delo ravno danes končano? Mislim, da ne boš dobil za svoj trud kdo ve kakšne nagrade.

Iz njenega vprašanja vidimo, da je bil stari Karačo tako vesten, da te tajne ni zaupal niti svoji ženi.

Zabil je še pet žrebljev v les, potem pa je vrgel kladivo v zabojček za orodje, ki je ležal na tleh.

Z rokavom si je obrisal pot s čela.

Oddahnil si je in sedel k majhni mizici, na kateri je že stala juha in odgovoril:

— Ti bi rada vedela, kdo je naročil ta zaboj?

E, ženica, naročil ga je človek, ki ga potrebuje. Če pa je malo nenavaden, — kaj te to moti?

— Ne malo, temveč izredno nenavaden je! odgovori žena. Nikdar v življenju nisem še videla, da bi v takšen zaboj postavili tudi majhno omarico.

Karačo, ki je pravkar začel jesti juho, je hotel odgovoriti, v tem trenutku pa se odpro vrata, v delavnico pa stopi človek, čigar zunanost je pričala da trpi.

Njegova črna brada je bila neurejena, oči so mu bile udrte, obleka pa je bila zelo revna in na nekaterih mestih celo raztrgana.

Niti mojster Karačo, niti njegova žena se nista zmenila za

prišleca, ki je odtal na vratih, poželjivo gledal juho, ki se je kadila iz krožnika in dejal:

— Ah, vidim, da sem prišel ravno ob pravem času, da bom delil z vami kosilo, mojster Karačo!

Saj ne zahtevam, da bi me nahranili zastonj, plačal bom, vse vam bom plačal, ko bom dobil denar.

Tedaj vam bom plačal tudi najemnino, ki vam jo dolgujem za sobico v podstrešju.

Karačo in njega žena sta zares pred kakšnimi štirimi tedni oddala v najem sobico v podstrešju temu človeku, ki pa je plačal najemnino samo za prvi teden.

Potem mu je zmanjkalo denarja, mojster Karačo in njegova žena pa nista mogla biti tako trdosrčna, da bi ga vrgla iz stanovanja na ulico.

Sedaj je bil sicer siromak, vendar pa je človek lahko takoj opazil, da je nekoč bilo njegovo življenje lepše.

Vedno in vedno znova je pripovedoval o velikih denarnih pošiljkah, ki jih je pričakoval.

Saj je v resnici pisal marsikateri ugledni osebi v Rim in Napolj in včasih je tudi prispela kakšna majhna vsotica, ki pa ni mnogo zalegla.

— Izvolite, gospod Lugone, ga stari mizar povabi k mizi. Ni mi za krožnik juhe, kar pa se tiče plačanja, si vam ni treba delati nepotrebnih skrbi...

— Ni vredno, da bi si delal skrbi? zavzdihne prišlec in se z roko pogladi po posivelih laseh.

Mislím, da sem že dovolj posivel. Še pred kakšnimi šestimi meseci so bili moji lasje popolnoma črni, toda tedaj sem bil bogat, mogočen in srečen.

Prišlec ni povedal vsega, kar je nameraval, temveč je hitro zgrabil žlico in pričel srkati juho.

— Povejte mi, gospod Lugone, se vmeša v pogovor mizarjeva žena, kako se vam je vendar pripetila ta strašna nesreča? Meni se zdi kar neverjetno, da postane človek lahko v tako kratkem času tako siromašen!

Pametni ste in visoko izobraženi, če bi znal moj mož toliko najrazličnejšega, kar znate vi, bi se nama boljše godilo, midva bi imeli denarja.

Toda vam se niti ne ljubi, da bi si poiskali kakšno službo. Vedno živite sami v svoji sobici, vedno molčite, samo ponoči odhajate na izprehod.

— Zato, ker bi mi bilo najljubše, da bi sploh ne videl no-

benega človeka več, odgovori Lugone. Preveč sem pretrpel v svojem življenju, pri tem pa mi je izginil pogum.

Mizarjeva žena mu je molče nalila drugi krožnik juhe, potem pa je zopet začela govoriti o zaboji.

— Kajneda, Karačo, se obrne stara žena k svojemu možu, tega zaboja ni naročil človek ki misli ostati tukaj?

— Seveda, odgovori stari mojster Karačo, kateremu je bil ta pogovor nadvse neprijeten. Ta zaboj bodo vkrcali na parnik, ki bo te dni odplul v Ameriko.

— Ali ga bodo napolnili z blagom?

— Tega pa ne vem, sicer pa me tudi prav nič ne zanima. Človek ne sme biti preveč radoveden.

Lugone vstane, pogleda v zaboj in reče:

— Nemenjen je torej v Ameriko? Tedaj ga bodo prav gotovo že danes vkrcali na parnik?

— Morda, odgovori mojster Karačo in ježno odrine krožnik od sebe in odloži žlico.

Obrisal si je roke v rdeč robec, si oddahnil in se zopet lotil začetega dela.

Žena je odnesla posodo iz delavnice, pa tudi signor Lugone se je poslovil, češ, da mora oditi v svojo sobico.

In mojster je ostal sam.

V resnici pa se je Lugone skril pred delavnico in ko je mojster Karačo malo pozneje tudi sam odšel iz nje, se je splazil skozi priprta vrata in se skril za kup lesa.

Ni minilo dolgo, ko se je stari Karačo vrnil, z njim pa je prišel neki zelo elegantno oblečeni gospod.

To je bil Vilson.

— Kar izvolite v delavnico, gospod, se je zunaj oglasil stari mojster Karačo, in videli boste, da sem storil, kar sem vam včeraj obljubil.

Robert Vilson pregleda zaboj, potem pa stisne mojstru Karaču roko in mu reče:

— Hvala vam, mojster.

Zaboj je narejen prav tako kakor sem si ga zamislil. Nihče bi ga ne mogel boljše napraviti.

Sedaj me pa poslušajte:

Čez nekaj minut bo prišel človek, ki bo prinesel mnogo najrazličnejših predmetov, ki spadajo v zaboj.

Jestvine in pijačo spravite v omaro, žimnico in odejo pa rasprostrite po tleh.

Električni aparat pritrdite na najprimernejšo stran velikega zaboja.

— Kaj, mar bo tudi električni aparat v zaboju? se silno začudi mojster Karačo.

— Da, to je potrebno, zaboje mora biti namreč vedno razsvetljen, odgovori slavni londonski detektiv.

Ob šesti bomo prišli po zaboje in ga prenesli na ladjo, mislim, da ne bo pretežak.

Sedaj pa še enkrat, najlepša vam hvala, mojster, in dovolite, da vas tudi takoj nagradim za vaš trud.

Izvolite tri sto lir.

— Ah, to je preveč! Saj zaboje ni vreden niti trideset lir! se je branil začuden mojster Karačo.

— Le vzemite, mojster Karačo, človek potrebuje denar vedno, jaz vam ga pa od srca rad dajem.

Po teh besedah položi Robert Vilson denar na mizo in odide iz delavnice.

Karačo je bil silno vesel.

Kakor brez uma je pograbil denar in odhitel z njim k svoji ženi, da bi ji sporočil veselo vest.

Komaj pa je odšel iz delavnice, se je Lugone priplazil iz svojega skrivališča in njegove blede in uvele ustnice so spregovorile pretrgano:

— Naposled — naposled se mi nudi prilika za beg.

V Genovi ne morem več ostati — povsod me že iščejo. Tiralica je objavljena v vseh listih, v tem zaboju pa bom brez vseh težav prispel v Ameriko.

Ah, tedaj bom rešen!

In njegov mračni obraz je za nekaj hipov razjasnilo pri-tajeno veselje.

Spregovoril je te besede in zopet odšel v svoje skrivališče, ker se je mojster Karačo že vrnil.

Prišel pa je samo radi tega, da bi zaklenil delavnico, ker je hotel danes počivati.

V tem trenutku je prišel tudi človek z natovorjenim blagom, o katerem je Robert Vilson govoril, in ga izročil mojstru Karaču, ki je vse tako uredil, kakor mu je pred nekaterimi trenutki ukazal londonski detektiv.

Vse se je zopet umirilo in Lugone zapusti svoje skrivališče, da bi zasledoval razvoj dogodkov.

Ob šestih se je splazil v zaboje, legel na dnu v neki kot in se pokril z odejo.

kva odbilo šest.

Vrata delavnice se odpro in Lugone je ujel glasove, ki so povzročili, da je vztrepetal.

Slišal je ženski glas, ki je dejal:

V naslednjem trenutku je z vseh stolpov genovskih cerk — Zdravstvuj, Giuseppe Musolino, Bog naj te čuva! Sedaj se morava ločiti, toda na parniku se bova zopet videla.

— Zbogom, draga moja, odgovori Giuseppe Musolino in jo objame. Ah, draga žena, nekaj mi pravi, da te ne bom več videl, da te gledam zadnjikrat.

Neki notranji glas mi pravi, naj ne hodim v ta zaboj — in vendar moram!

Na svidenje!

Dolgo sta stala tako objeta, Robert Vilson pa ju je neprestano opozarjal, naj hitita.

Naposled se je Giuseppe Musolino iztrgal iz ženinega objema, še enkrat krepko stisnil robo Robertu Vilsonu, skočil v velškanski zaboj in vzkliknil:

— Spustite pokrov!

Zbogom, Julija — in na svidenje!

Robert Vilson in mizarski mojster Karačo sta pritrdila pokrov na zaboj, Giuseppe Musolino pa se je zleknil po žimnici in skril obraz vanjo.

Oba človeka, ki sta se nahajala v zaboj, sta ležala in se nista ganila.

Lugone se ni upal niti ganiti.

Prav dobro je vedel, da je izgubljen, če bi ga Giuseppe Musolino sedaj opazil.

Vendar pa se je tresel ob misli na trenutke, ki ga čakajo v najbližji bodočnosti.

Kajti zavedal se je, da sta samo dva izhoda mogoča: ali bo prispel on v Ameriko ali pa Giuseppe Musolino.

Vendar pa se je nadejal, da se bo zgodilo prvo.

Sklenil je, da bo on hitrejši.

Ubiti je moral Giuseppa Musolina, ki mu je bil itak najhujši izmed vseh številnih sovražnikov.

To je moral storiti, kajti vedel je, če ne bo on ubil Giuseppa Musolina, bo Musolino ubil njega.

Poteza usode

Ko se je naslednjega dne — po tisti noči, v kateri je doživel toliko čudežnih stvari — Luigi Borgeze prebudil, se je ves stresel, lasje pa so se mu naježili.

Tresel se je od mrazu.

Ko si je podgrnil oči in natančno premotril svojo okolico, je skočil kakor brezumen.

Nahajal se je na neki ledini ob obronku gozda, nad katero so se dvigale strme stene.

Kje se vendar nahaja?

Kako je prispel sem?

Luigi Borgeze se je prijel za čelo, kakor da bi se hotel nečesa domisliti.

Tako je obstal nekaj trenutkov, naenkrat pa se je znova stresel po vsem telesu.

Spomnil se je dogodkov minule noči.

Spomnil se je, kako se je napotil na Aspromonte, da bi poiskal Giuseppa Musolina in se prepričal, če se je morda že vrnil v kapelico »Kristusovih solz«.

Spomnil se je srečanja s kardinalom Tonelijem in spora s sestro Dorino.

Prav dobro se je spominjal tudi tega, da je nameraval sestro Dorino ubiti, da pa mu je nekdo na čudežen način izbil puško iz rok.

In zopet je hotel navaliti na sestro Dorino z bodalom, kaj pa se je potem zgodilo, se nikakor ni mogel spomniti, tudi tega ni vedel, kako je prišel iz stare kapelice »Kristusovih solz« vrh Aspromontov in se znašel tukaj.

Kaj se mu je pripetilo?

Ali je umoril sestro Dorino?

Kdo ga je prinesel sem?

Kje sta njegova puška in bodalo?

Luigi Borgeze tega ni vedel.

Ko pa se mu je pogled slučajno ustavil na rokah, je skoraj skriknil od začudenja in strahu.

Njegove roke so bile ožgane.

Kako se je to zgodilo?

Kje si je ožgal roke?

To je bila zanj nova zagonetka.

Zopet je nameraval oditi na Aspromonte, medtem pa se

je že zdavnaj zdanilo in policijski šef je moral oditi nazaj v Reggio, odkoder je sinoči prišel.

Opustil je svojo prvotno namero in odšel v San Stefano, potem pa s kočijo v Reggio.

Ta ponesrečeni korak pa v Luigiju Borgezu ni ubil vere v zmago, ni mu vzel poguma, da si ne bi tudi nadalje prizadeval, da bi uničil Giuseppa Musolina.

Podvojil je svojo pozornost in zasledovanje, vedno je bil na delu, — toda ni mu bilo sojeno, da bi dosegel svoj cilj.

Usoda je naperila svojo ost proti njemu.

Gotovo se še spominjate, spoštovana gospoda, kako sta se srečala kardinal Toneli in Luigi Borgeze na poti, ki vodi na vrh Aspromontov.

Tedaj je Luigi Borgeze napadel kardinala Tonelija in mu zagrozil, da ga bo prijavil oblastem in ga obtožil kot sokrivca Giuseppa Musolina.

To nedostojno postopanje je kardinala Tonelija tako razžalilo, da je bil prisiljen seznaniti javnost, oziroma oblasti s tem, kar je vedel o Luigiju Borgezu.

Vpliv kardinala Tonelija pa je bil v Italiji tako mogočen, da so oblasti takoj verjele, ko so slišale kardinalove besede.

Istočasno so dobile oblasti drugo obtožbo proti Luigiju Borgezu in njegovim zločinom.

To je bila obtožba sestre Dorine — kneginje Dore Bražlone, Musolinove matere.

Ti dve obtožbi sta bili odločilni za usodo policijskega šefa v Reggiju.

Nekega dne je prispela iz Rima v Reggio naredba, da je policijski šef odpuščen.

Tej naredbi pa je bil priložen ukaz, da mora Luigi Borgeze v zapor in pred sodišče.

Kakšen udarec za Luigija!

Uvidel je, da je odigral,

K sreči pa je slišal o tej naredbi že prej in je takoj izginil iz Reggija brez sledu.

Na vse strani so poslali tiralice, toda vse delo in prizadevanje italijanske policije je bilo zaman.

Luigi Borgeze se je spretno skrival, blodil je po gozdovih, potikal se je po majhnih zakotnih vasicah, spal je po navadi pri živini v hlevih, hranil se je z rastlinami in divjim sadjem, denarja ni imel nikoli, pa tudi med ljudi se ni smel prikazati, da bi ga kdo ne spoznal.

Njegova obleka se je počasi trgala, obraz je bil poraščen z gosto brado in bil podoben obrazu največjega siromaka in nesrečneža na svetu — podoben je bil največji propalici.

Toda — to je bila poteza usode.

Ta nekdanj ponosni in ošabni plemič, ki ni nikdar poznal usmiljenja napram revežem — je bil sedaj sam siromak.

Podlež, kateremu ni bilo na svetu ničesar svetega, ki je bil mogočen in je zlorabljal to svojo moč ter storil marsikatero krivico, preganjal nedolžne — se je sedaj skrival in se potikal iz kraja v kraj kakor slabič — strahopetnež, ki se boji pravične in zaslužene kazni.

Nekdanji razsipnik je sedaj stradal.

Zločinec, ki je storil na svetu toliko hudega, ki je vedno sanjaril samo o zločinih, o strašnih dejanjih, ki jih je potem zvrčal na druge ljudi in jih nedolžne pošiljal v temnico — je bil sedaj brez moči in je hotel uiti temnici.

Mislil je, da bo lahko spremenil usodo, da bo lahko ušel in se umaknil.

Potoval je podnevi in ponoči.

Tako je prišel v Genovo.

Nihče, ki bi ga bil srečal, bi ne bil spoznal v njem grofa Luigija Borgeza.

Oguljena in raztrgana obleka, gosta in neurejena brada in lasje so popolnoma spremenili njegovo vnanjost, ker pa mu je tudi manjkalo hrane, je strašno shujšal.

Denarja ni imel in brez dvoma bi bil poginil od gladu, če bi ne bil naletel na dve dobri duši, ki sta mu dali stanovanje in ga včasih tudi nahranili s skromnimi jedmi.

Človeka, ki sta se ga usmilila v njegovi bedi, sta bila mojster Karačo in njegova žena.

Sedaj nam je jasno, kdo je bil tisti nesrečnež, ki ga je mojster Karačo imenoval Lugone.

Lugone je bil — Luigi Borgeze.

Mar ni bila to poteza usode?!

Ker bi se bil rad iznebil svojih zasledovalcev in pobegnil iz Italije, se je skril za deske v delavnici mizarskega mojstra Karača in čakal na priliko, da bi se splazil v velikanski zaboj, katerega je mizar dogotovil.

Nadejal se je, da se mu bo na ta način posrečilo pobegniti oblastem.

In splazil se je v zaboj.

Zaboj je bil zelo velik in prostoren in Luigi Borgeze se je lahko skrtil v kot.

Lahko si mislimo, kako silno se je prestrašil in začudil, ko je slišal, da je zaboj pripravljen za — njegovega smrtnega sovražnika Giuseppa Musolina.

Mar ni bila tudi to poteza usode?!

Toliko sta se medsebojno borila, ločila sta se, zopet sta se na tako čuden način sešla, oba pa sta imela skupen cilj: beg v Ameriko.

Toda Luigi je imel popolnoma prav, ko je dejal, da oba ne bosta prispela v Ameriko.

Ali bo on ubil Giuseppa Musolina — ali pa bo Giuseppe Musolino spravil svojega smrtnega sovražnika s sveta.

Peklenško maščevanje

Dva smrtna sovražnika — Giuseppe Musolino in Luigi Borgeze sta bila zaprta v enem zaboju.

Človeka, ki sta tako dolgo iskala drug drugega, sta se naposled srečala.

Bila sta v zaboju, ki je pomenil za enega izmed njiju krsto in grob.

Velikanski zaboj so brez najmanjših sitnosti prenesli na krov izseljeniškega parnika.

Slavni londonski detektiv ga je sam spremljal na ladjo in takoj poiskal skladiščnika.

Posebej mu je omenil, da mora zaboju posvečati čim večjo pozornost.

Povedal mu je, da se v njem nahaja velikanska kača, ki pa nikomur ne stori ničesar žalega, razen če je ni kdo poprej razdražil.

Zaboj pa mora biti seveda tako postavljen, da bodo odprtine za zrak vedno odprte.

Radi tega ne smejo nanj postavljati nikakršnih drugih tovorov, ki bi ovirali pristop zraka.

Ko je Robert Vilson stisnil možaku mastno nagrado v roko, je skladiščnik obljubil, da bo storil vse, kar bo v njegovih močeh. Takoj je ukazal mornarjem, naj zaboj z vso previdnostjo prenesejo v spodnje prostore parnika.

Musolino je v njem ležal nepremično.

Kadar je pomislil na to, da Julije ne bo videl skoraj trideset ur, so mu solze kar same privrele v oči.

Naenkrat je začutil, kako se je zaboju dvignil v višino, potem pa se je spuščal vedno globlje in globlje, dokler ni čez nekaj sekund prispel najbrž na tla.

Potem je bilo slišati samo še žvenketanje z verigami, bobnenje mosta na krovu, potem pa je vse utihnilo.

Sedaj se je nahajal na dnu velikega izseljeniškega parnika, zaprt v velikanskem zaboju, iz katerega se ne bo smel ganiti, dokler ne bo začutil pod svojimi nogami ameriških tal — tla svobodnega življenja.

Zrak v njegovi kletki še ni bil ravno preslab.

Luči ni smel prižgati, ker mu je Robert Vilson še prav posebej naročil, da sme električni aparat uporabljati samo ponoči, ko mornarji spe.

Da bi pa vedel, kedaj je noč, mu je dal Robert Vilson s seboj posebno uro, ki je bila.

Giuseppe Musolino je potegnil uro iz žepa in jo sprožil. Odbilo je šest.

Iztegnil se je po svojem ležišču in tišina, ki je vladala okrog njega, mu je izredno prijala.

Zadnje čase so bili njegovi živci silno vpreženi in kratek počitek bi mu vrnil prejšnji mir in prevdarnost.

Oči so se mu zaprle in Giuseppe Musolino je zaspal.

Sedaj je napočil trenutek, ki ga je Luigi Borgeze v svojem kotu tako željno pričakoval.

Toda ostal je še nadalje mirno v svojem kotu, ker je hotel počakati, da bo njegov sovražnik trdno zaspal.

Ni namreč vedel, če Giuseppe Musolino zares spi, zato pa je sklenil, da bo počakal, da bo napočila noč, ki mu bo omogočila, da bo lahko brez skrbi planil na svojega smrtnega sovražnika in ga zadavil.

Minile so tri ure.

Giuseppe Musolino se prebudi iz spanja in pogleda na uro.

Bilo je devet.

Sedaj je smel brez vsake nevarnosti prižgati svetiljko.

Pritisnil je na gumb električnega aparata in velikanska notranjost zaboja je bila razsvetljena.

V prostoru je bilo tako svetlo, da bi bil lahko lepo čital, toda to se mu ni ljubilo.

Poglobil se je v premišljevanje.

Tako je ležal še kakšne pol ure.

Glad ga je zdramil iz premišljevanja in Giuseppe Musolino je vzel iz omarice kos pečenke in kruha.

Za pečenko je potreboval nož, pogledal je v omaro in ga v njej našel.

Vzel je velik in oster kuhinjski nož, ko pa je po večerji zopet legel, ga je položil k sebi, da bi ga za vsak slučaj imel pri roki.

Utrujenost ga je zopet premagala.

Po globokem in pravilnem dihanju bi bil človek lahko sodil, da je zaspal.

Ta čas se je zdel Luigiju Borgezu najprimernejši.

Previdno in skoraj neslišno je dvignil s sebe odejo, pod katero je ležal in se počasi vzravnal.

Njegove oči, polne sovraštva in škodoželjnosti so gledale Giuseppa Musolina, ki je spal.

Sedaj mu ne more več pobegniti, sedaj je naposled napočil trenutek, ko je dobil osovraženega tekmeca v svoje pesti...

Pa tudi če bi ne bilo v tem trenutku vodilo Luigija Borgeza sovraštvo, ki ga je čutil napram Giuseppu Musolinu, je zahteval od njega čut samoobrambe, da se reši nevarnega sovražnika, kajti če bi ga bil Giuseppe Musolino opazil, bi bil brez dvoma izgubljen.

Če pa bi se mu posrečilo, da bi se sedaj v spanju iznebil Giuseppa Musolina, bi mu ostal zaboje in vse priprave za potovanje v Ameriko, ki so bile z njim združene.

Počasi se je plazil po kolenih iz svojega skrivališča in naposled pokleknil ob samem Giuseppu Musolinu.

Previdno je zgrabil kuhinjski nož, ki si ga je Giuseppe Musolino položil na svoje ležišče.

S tem orožjem je nameraval umoriti svojega krvnega sovražnika.

Nikomur na krovu bi se ne bilo moglo sanjati, kako strašna scena se bo odigrala v spodnjih prostorih ladje.

Zgoraj na krovu so zaposleni ljudje tekali sem ter tja, vsi oddelki velikega izseljeniškega parnika so bili prenapolnjeni s potniki, ki so se rajši že zvečer vkrcali kakor pa da bi čakali v mestu šele do prihodnjega jutra.

V spodnjem prostoru ladje pa ni bilo nikogar.

Celo sam skladiščnik je opozoril mornarje, naj ne hodijo v spodnji prostor parnika, posebno pa ne v bližino velikanškega zaboja, v katerem se nahaja kača.

Luigijeva roka je krčevito zgrabila ročaj noža.

Napočil je torej trenutek, ki bi moral končati dolgotrajno borbo med Giuseppom Musolinom in Luigijem Borgezem.

Ta borba pa bo brez dvoma končala njemu v dobro.

S preračunanim skokom je planil na Giuseppa Musolina, mu pokleknil na prsa in ga zgrabil z drugo roko za vrat.

Musolino se zbudi.

Pri prvem dotiklaju je Giuseppo Musolino odprl oči, ker pa je bilo v velikem lesenem stanovanju svetlo, je takoj spoznal človeka, ki ga je na svetu najbolj sovražil.

— Ali me poznaš, Giuseppo Musolino? vpraša Luigi Borgeze in se zareži.

— Luigi Borgeze, zaječi Giuseppo Musolino.

— Da, jaz sem, odgovori Luigi Borgeze, njegov obraz pa je bil v tem trenutku strašno spačen. Ali se me spoznal, kaj?

Nesrečni Giuseppo Musolino je napel vse svoje moči, da bi vrgel sovražnika s sebe.

Ves napor pa je bil zaman.

Luigi Borgeze je z vso svojo močjo pritisnil Musolinova prsa in ga tiščal za vrat.

— Mar je takšen tvoj pozdrav, ko si me po tolikem času tako nepričakovano zagledal? se je rogal Luigi.

— Zločinec! je Giuseppo Musolino zopet zastokal, vse njegove žile pa so nabrekli.

Tresel se je, toda ne od strahu, temveč od sovraštva in od jeze, ker je bil brez moči napram svojemu sovražniku, ki ga je tako dolgo zaman iskal.

— Ti se jeziš! se je Luigi Borgeze režal svojemu nasprotniku v obraz.

Jezi se kolikor se ti ljubi, sedaj ti nobena stvar ne more več pomagati, sedaj si v mojih rokah...

Giuseppo Musolino je še enkrat napel vse svoje moči, da bi se ga osvobodil.

Pa tudi ta poizkus je bil zaman.

— Saj vidiš, Giuseppo Musolino, da ti je vse prizadevanje zaman, naposled je napočil tudi tvoj konec, se je zopet znova zasmel Luigi Borgeze.

Leta in leta si vodil borbo proti meni, zadal si mi mnogo udarcev, marsikateri načrt, ki sem ga na tihem skoval, si mi prekrižal in onemogočil...

— Lopov! zahrešči Musolino.

— Nič za to, čeprav sem lopov, zločinec, ničvrednež, odgovori Luigi Borgeze, toda ti ne boš nikdar več prišel na mojo pot in se vmešal v moje stvari!

Posrečilo se ti je, da si me upropastil.

Ugrabil si mi Julijo, posrečilo se ti je doseči, da me je zavrzel celo moj lastni brat.

Nikjer mi nisi privoščil miru, vedno in povsod si me zasledoval in preganjal.

Živeti sem moral v neprestani borbi, vedno sem moral trepetati pred tvojo strašno pojavo.

Mislil sem, da si mrtev, toda kakor sem se imel priliko prepričati, vidim, da si se rešil. Imel si zares neverjetno srečo, bolj srečen si bil kakor jaz.

Sedaj pa si nameraval pobegniti v Ameriko, kajneda, dobri Giuseppe Musolino?

Ha... ha... ha...

Lepo in neverjetno spretno si vse uredil za beg, ki bi se ti bil prav gotovo posrečil. Toda pozabil si name, na svojega smrtnega sovražnika.

In sreča se ti je tokrat izneverila.

Namesto tebe bom jaz pobednil v Ameriko, ti mi boš odstopil mesto, ker boš odšel na oni svet.

Da, Giuseppe Musolino, odbila ti je zadnja ura!

Ali se še spominjaš, ko si mi takrat v sodni dvorani v Reggiju prisegel strašno maščevanje?

Vidiš, sreča se je obrnila, pokazala ti je hrbet in ne boš dočakal, da bi se mi maščeval in tako izvršil svojo strašno prisego.

Krivoprisežnik si, ker ne izpolniš prisege...

Toda potolaži se, ti boš krivoprisežnik, jaz pa bom izpolnil željo svojih davnih let, odstranil te bom s tega sveta — ubil te bom...

Musolino zahrope.

— Le počakaj še malo, se je zločinec naslajal ob trpljenje svoje žrtve.

Takoj boš umrl, preden pa se bo to zgodilo, bi ti rad še nekaj povedal.

Pred nekaterimi dnevi sem ubil tvojo mater...

Musolinove krvave oči so se zableščale.

— Ali so te začudile moje besede? nadaljuje strašni Luigi Borgeze z nepopisnim užitkom.

Čudno se ti zdi, da sem ubil tvojo mater pred nekaterimi dnevi, ko pa veš, da je umrla že pred nekaterimi leti.

Toda motiš se, Giuseppe Musolino!

Žena, ki je umrla tisto strašno noč v San Stefanu, ni bila tvoja mati.

Ne! Tisti siromašni človek in njegova žena, pri katerih si rasel, ti nista dala življenja.

Ne, Giuseppe Musolino, tebe je rodila druga žena, po tvojih žilah se pretaka plemiška kri... ti si plemič...

Musolino pridušeno zaječi.

— Ha... ha... ha... se je peklenski režal Luigi Borgeze in še krepkeje stisnil svojo žrtev.

Težko ti je v duši, ko moraš poslušati to skrivnost. Rad bi vedel, kdo je tvoja prava mati, kajneda?

Toda kaj bi ti to pomagalo?

Zate nima ta vest več nobene veljave...

V življenju nisi ničesar vedel o svojem visokem poreklu, pa bi tudi sedaj ne imel ničesar od tega, če bi slišal svoje pravo ime sedaj, ko odhajaš s tega sveta.

Kadar boš prišel v kraljevstvo na onem svetu — si poišči med umrlimi tudi svojo mater!

Ha... ha... ha... kako me veseli, ko vidim, da te je to spoznanje tako pretreslo, zadovoljen sem, ker se mučiš. Ni prijetno, kajneda?

Sedaj pa se pripravi, da boš umrl!

Niti toliko časa ti ne bom pustil, da bi molil k Bogu in ga prosil odpuščanja.

Umri brez molitve!

Giuseppe Musolino je napel vse svoje moči, da bi se osvobodil morilca, toda zaman.

Luigi Borgeze, demon v človeški podobi, ga je še močnejše stisnil za vrat in Giuseppe Musolino je z grozo uvidel, da mu ni več rešitve in da je izgubljen.

In videl je, kako je Luigi Borgeze dvignil dolg kuhinjski nož, ki je ležal ob njem.

Skrivnostni starec

Svečani akordi orgel in vsi dogodki nocojšnje noči so kneginjo Doro Bražloni tako omamili, da je med pobožno molitvijo na kameniti stopnici oltarja trdno zaspala.

Kako dolgo je spala, ni vedela, ko pa se je zbudila, si ni vedela pojasniti, kje se nahaja.

Spominjala se je vsega, kar je minulo noč videla in doživela, posebno dobro pa je vedela, da je po vseh dogodkih pokleknila na stopnice oltarja in če bi bila tam zaspala, bi se morala sedaj nahajati v stari kapelici »Kristusovih solz«.

Toda vse, kar je sedaj videla okrog sebe, ji je jasno dokazovalo, da ni v kapelici.

Ležala je v postelji ...

Ko se je zdramila, se je malo vzravnila na svojem udobnem ležišču in pregledala svojo okolico.

Videla je, da se nahaja v majhni toda zelo okusno opremljeni sobici, katere pohištvo je bilo dragoceno, čeprav je pripadalo starinskem slogu.

Ob postelji je stala majhna mizica, na kateri se je nahajala vaza z najrazličnejšim pestrobarvnim cvetjem.

Soba je bila razsvetljena, čeprav ni bilo v nobeni steni okna, pa tudi kakšne sveče ali pa svetiljke ni bilo nikjer.

In ta svetloba ni prav v ničemer zaostajala za svetlobo solнца in dneva.

Kje se nahaja?

Kako je prispela sem?

Takšne misli so ji z bliskovito naglico hitele po glavi in kneginja Dora Bražloni je planila s svoje postelje.

Stresala se je po vsem telesu, to pa je povzročilo razburjenje, v katerem se je nahajala.

Strašna negotovost jo je mučila.

Hotela je oditi iz sobice, da bi se prepričala, kje se nahaja, toda šele sedaj je opazila, da mala sobica sploh nima nobenih vrat.

Njeno presenečenje se je izpremenilo v strah.

Ali je prispela v kakšen zapor ali pa je to samo nadaljevanje nocojšnjih skrivnostnih dogodkov?

Preden pa je dovršila te svoje misli, se je zgodilo nekaj, kar je povzročilo, da je obstala na mestu, kakor da bi bila prikovana.

Slišala je neke korake.

Odkod prihajajo?

V naslednjem trenutku pa je prestrašeno opazila, da se je začel zid premikati.

Kriknila je od strahu.

Stena se je brez najmanjšega šuma premikala in naposled se je prikazala pred njenimi začudenimi očmi odprtina.

Kneginja Dora je planila in hotela odhiteti k odprtini, da bi pogledala, kaj se nahaja na drugi strani stene, toda ni imela časa, da bi to storila...

Stala je sredi sobice s široko odprtimi očmi in ni mogla verjeti tega, kar je zagledala.

Na odprtini se je prikazala majhna mizica z veliko posodo, v kateri je bila dobra pitna voda in vse ostale potrebščine za umivanje, kakor brisača, milo in ostalo.

Mizica se je pripeljala skozi odprtino v steni in se ustavila sredi sobe.

Nova uganka!

Mizica je šla sama, nihče je ni nosil ali pa porival.

Kneginja Dora Bražloni je kriknila od začudenja, ko pa se je zopet obrnila v smer, odkoder je mizica prišla — ni bilo odprtine več nikjer.

Stena je bila zopet cela.

— Bog, ne dopusti, da bi znorela, daj mi moči, da bom vse te skrivnosti doumela! zavzdihne kneginja Dora Bražloni.

Kneginja je bila starejša žena z bogatimi izkušnjami in hladnim razumom, te zagonetke pa so spravile celo njo v zadrego, iz katere si ni vedla pomagati.

Vendar se je trudila, da bi se premagala, prepričanje pa, da ji vse te skrivnosti, ki jih je doživela sinoči, niso povzročile niti najmanjše škode, temveč so ji samo koristile, ji je pomagalo, da je tudi tokrat ni za dolgo zapustila hladnokrvnost, ki ji je bila vedno zvesta družica.

In začela je verjeti, da obstaja neka tajna sila, ki ji na tako skrivnosten način nudi prijateljsko pomoč.

Na ta način je torej premagala svoje presenečenje, razburjenje in svoj strah.

Globoko je zavzdihnila, se prekrižala in stopila k mizici ter jo začela ogledovati od vseh strani.

Takoj ji je bilo jasno, da ji je neznani prijatelj poslal to mizico, da bi se umila.

Brez obotavljanja si je kneginja Dora Bražloni umila obraz, potem pa se je obrisala s čisto brisačo.

Ko je bila gotova, se je kakor po povelju zid zopet razmaknil in mizica je prav tako odšla skozi odprtino, kakor je malo prej prišla v sobico.

Kneginja je obstala nekaj časa neodločna.

Zopet jo je prevzela radovednost in ravno ko se je hotela približati odprtini, je zaslišala šum, kakor da bi nekdo tiho in počasi stopal.

Zdrznila se je in osupnila.

Pričakovala je, da bo vsaj sedaj nekaj zvedela o skrivnosti, ki jo je obdajala vso noč.

Koraki so postajali vedno razločnejši, kmalu nato pa se je na odprtini pojavila človeška postava...

To je bil moški srednje rasti, z belimi lasmi in z dolgo brado, izpod katere je gledal še precej svež in izredno dobro ohranjen obraz.

Njegove črne oči niso izgubile svojega leska, bile so blage, govorile so o velikem razumu, dobroti in trpljenju.

Kneginja Dora Bražloni je motrila starca s vprašujočim pogledom.

Preden pa je mogla spregovoriti tudi eno samo besedico in kaj vprašati, se je skrivnostni starec priklonil in dejal z resnim, skoraj nadzemeljskim glasom:

— Gospa! Zanesite se name in prosim vas, ostanite gost v mojem domovju!

Po teh besedah se zopet prikloni.

Kneginja Dora Bražloni ni čutila niti najmanjšega strahu pred neznanim starcem.

Brez strahu je stopila k njemu in mu rekla:

— Sprejela bom vaše vabilo, toda prosim vas, da mi pojasnite, kje se nahajam in kako sem prispela sem.

— Te želje vam za sedaj ne morem izpolniti, odgovori skrivnostni starec.

Za sedaj je potrebno samo, da veste, da se vam tukaj ne bo pripetilo ničesar žalega in da se nahajate v prijateljskem domu.

Sploh vam ni treba iskati nikakršnih pojasnil o vsem, kar boste tukaj videli in kar se vam bo morda zdelo malo čudno.

Zadovoljiti se boste morali samo s tem, kar vam bom sam povedal. Sicer pa sem vas itak s prvo besedo prosil, da se popolnoma zanesete name.

— Dobro, odgovori kneginja Dora Bražloni. Dobro, ubogala vas bom, vendar pa se nadejam, da mi boste povedali, kje se sedaj nahajam.

— Morda, tega vam še ne morem obljubiti, odgovori skrivnostni starec. Sedaj pa izvolite, gospa! Kosilo je gotovo, miza pogrnjena.

— Kakšno kosilo?! se začudi kneginja Dora, ki je mislila, da je šele čas zajtrka.

— Saj je vendar že dve uri, odkar je minilo poldne, odgovori starec in se nasmehne. Zelo dolgo ste spali...

Starec se obrne in se napoti po nekem hodniku, kneginja pa jo mahne za njim.

Kjerkoli se je ustavil njen radovedni pogled, je zagledala stvari, ki so vzbujale njeno čudenje in zanimanje.

Najrazličnejše priprave, cevi, žice, posode, stekla in še mnogo drugih podobnih stvari je bilo ob stenah, njeno začudenje pa je doseglo vrhunec, ko jo je skrivnostni starec pripeljal v sobo, o kateri bi človek lahko po vsej pravici trdil, da je salon, kakršnih imajo le malo v samem Rimu v najodličnejših plemiških rodbinah.

Sredi sobe se je nahajala velika miza, okoli katere je bilo postavljenih več stolov.

Dve veliki vazi sta se šopirili sredi mize z najlepšim pestrobavrnim cvetjem.

Miza je bila pogrnjena za dve osebi.

Toda kneginjo Doro Bražloni je najbolj zanimal skrivnostni gospodar.

Kdo je ta človek?

Ali stanuje sam v tej čudni hiši?

Ali služi samo njemu to prekrasno pohištvo?

Ali ima tudi služabnike?

Čemu ga obdajajo takšne skrivnosti?

Ali je morda ta starec v zvezi s tistimi skrivnostnimi dogodki minule noči?

Kneginja Dora Bražloni je sklenila, da bo pozneje natančno premotrila lepo pohištvo.

Obrnila se je k svojemu gostitelju in ga vprašala:

— Ali bova sama obedovala?

— Da, odgovori starec čisto kratko.

Ker se kneginji Dori ni nikakor hotelo poroditi kakšno primerno vprašanje, je umolknila.

Silno pa se je začudila, ko ji je starec ponudil stol pri mizi in je sam sedel njej nasproti.

Oba sta sedela pri mizi, obeda pa ni še nihče prinesel.

Zdelo se je, da se starec prav nič ne vznemirja radi tega, po nekaterih trenutkih pa je kljub temu dejal:

— Takoj bova dobila kosilo na mizo.

— Ali stanujejo vaši služabniki z vami v isti hiši? vpraša kneginja Dora.

— Ne! Jaz nimam služabnikov.

Kneginja ga začudeno pogleda.

— Kdo bo torej prinesel kosilo?

— Videli boste.

Pri teh besedah pritisne starec na neki gumb.

V tem trenutku se je pripeljala skozi odprta vrata v sobo majhna mizica, podobna tisti, na kateri je kneginja Dora dobila v svojo sobico vodo za umivanje.

Kneginja je z začudenjem opazovala to čudno prikazen, starec pa ji je dejal:

— Ne čudite se, gospa! Tukaj boste videli še marsikaj, kar se vam bo zdelo čudno.

Izvolite sedaj, nadejam se, da vam bo kosilo prijalo.

Skrivnostni starec je vzel z male mizice posodo s pečenko in jo postavil na mizo.

Sobo je napolnil prijeten duh po pečenem mesu.

Starec je molčal.

Kneginja Dora ni hotela vznemirjati prijaznega gostitelja, zato tudi ona ni več ničesar izpraševala.

Pečenka je bila izvrstna.

Obema je zelo ugajala, posebno kneginja Dora Bražloni je jedla z velikim apetitom.

Po obedu sta vstala od mize in sedla v dva naslanjača drug drugemu nasproti.

Miza, pri kateri sta obedovala, se je zganila in ispraznila in odšla z malo mizico, na kateri je prišel obed v sobo, skozi vrata, kakor da bi jo nosile neke nevidne roke.

Ni minilo niti nekaj trenutkov, ko je v sobo na isti način prišla druga miza, čista in brez posode, s prav takšnimi cveticami v vazah, ki jih je kneginja videla že poprej na veliki mizi.

Kneginja Dora Bražloni se je počasi že privadila tem skrivnostim in se ni tokrat tako začudila, čeprav je z velikanskim zanimanjem opazovala to čudno izpremembo.

Da bi odvrnil njeno pozornost s teh predmetov, je skrivnostni starec spregovoril:

— Kako ste nocoj spali?

— Prav dobro, odgovori kneginja.

— Kako pa vam je ugajalo kosilo?

— Izvrstno!

— Da, da, nadaljuje skrivnostni starec, bil je skrajni čas, da se malo odpočijete in okrepčate...

Vi ste bili nocoj vrh Aspromontov, v stari kapelici »Kristosovih solz«...

— Bila sem, odgovori kneginja Dora Bražloni presenečeno. Kako pa veste to?

— Vem. Tam vas je napadel neki moški, hotel vas je umoriti najprej s puško, potem pa z bodalom...

— Mar veste tudi to?

— Vem. Tisti moški je bil Luigi Borgeze.

— Da.

— Čemu ste prišli na vrh Aspromontov in česa ste iskali v stari kapelici?

Kneginja Dora Bražloni se strese in s strahom pogleda skrivnostnega starca.

Bala se je povedati resnico, ker je trepetala ob misli, da bi utegnil biti ta skrivnostni človek sovražnik Giuseppa Musolina, njenega nesrečnega sina.

Starec jo je gledal naravnost v oči, ko pa je videl njeno neodločnost, je mirno in resno nadaljeval:

— Ne bojte se! Meni poveste lahko resnico. Če pa nečete odgovoriti na moje vprašanje, vam bom jaz povedal, čemu ste prišli v to gorovje.

Prišli ste v staro kapelico »Kristosovih solz«, da bi poiskali Giuseppa Musolina...

— Ah, krikne kneginja Dora Bražloni. Kdo vam je to povedal? odkod veste to?

— Nihče, odgovori skrivnostni starec. Vse vem, vem pa tudi to, čemu ste iskali Giuseppa Musolina...

— Čemu? vpraša kneginja s strahom.

— Zato, ker ste vi mati Giuseppa Musolina, odgovori starec popolnoma mirno.

Kneginja se zdrzne in se zazre starcu s vprašujočim pogledom v oči, kakor da bi mu hotela videti v dušo.

— Ali sem povedal resnico? vpraša skrivnostni starec mirno, ne da bi pri tem odvrnil svoj pogled s kneginje.

— Da, toda povejte mi, odkod veste to?

— Vse vem in vem tudi to, kdo ste vi? odgovori starec in se nasmehne.

— Kdo sem jaz?

— Vi ste kneginja Dora Bražloni...

Kneginja krikne in se opoteče.

Kdo je skrivnostni človek, katerega ona ne pozna in ga je videla prvič v svojem življenju, ki pa ve za najsvetejše skrivnostni njenega srca?

Odkod pozna ta starec kneginjo Doro Bražloni, o kateri svet že skoraj dvajset let ni ničesar slišal?

S strmečimi očmi je kneginja Dora motrila skrivnostnega starca, v njenih očeh pa se je zrcalil strah, ki sta ga spremljala čudenje in radovednost.

Skrivnostni starec pa je mirno sedel v svojem naslanjaču in nadaljeval še mirnejše:

— Toda to še ni vse, kneginja Dora, jaz vem še nekaj drugega. Vem tudi to, kdo je oče Giuseppa Musolina...

— Ne!... Ne, človek, tega ne veste! krične kneginja Dora kakor brez uma.

— Motite se, odvrne starec mirno, čeprav je bilo v njegovem glasu čutiti rahlo drhtenje in razburjenje. Oče Giuseppa Musolina je — markiz Henriko Bofari...

Kneginja Dora krične in se nezavestna zgrudi na tla...

Oko za oko

Smrt je lebdela nad Giuseppom Musolinom, ko je Luigi Borgeze zamahnil z velikim kuhinjskim nožem.

Toda usoda je odredila drugače, kakor pa si je želel krvoločni ubijalec.

Ko je Luigi Borgeze zamahnil z dolgim nožem, se je Giuseppo Musolino toliko premaknil, da ga nož ni zadell v srce, temveč v obraz, odkoder je pritekla kri.

Za drugi sunek pa Luigi Borgeze ni imel več časa. Giuseppu Musolinu se je posrečilo, da ga je prijel za roko, v kateri je držal nož in s spretnostjo, ki mu je v podobnih slučajih stala vedno ob strani, je zasukal zločinu roko in mu jo tako potegnil, da je skočila iz sklepa.

Strašen krik se je izvil Luigiju Borgezu iz prsi in dolg nož mu je padel iz roke.

Sedaj sta si bila nasprotnika enaka.

Giuseppo Musolino pa je imel še to prednost, da je bil telesno močnejši od Luigija Borgeza — imel je obe roki zdravi.

V velikanskem zaboju, ki se je začel zibati, je nastala divja in obupna borba.

Giuseppo Musolino in Luigi Borgeze sta se krepko držala in se valjala po tleh.

Toda čeprav je bila njuna borba divja in polna sovraštva, ni nobeden izmed njiju spregovoril niti besedice.

Naposled se je Giuseppu Musolinu posrečilo, da je svojega nasprotnika z izredno močjo pritisnil ob tla.

V naslednjem trenutku pa je že zgrabil za nož.

Luigi Borgeze je videl, kako se je v Musolinovi desnici zableščalo bodalo, njegova usta so se odprla, spregovoriti pa ni mogel niti besedice.

Strah mu je vzel dar govora.

Njegove oči so bile strašno izbuljene in velike kaplje znoja so se pojavile na njegovem čelu.

Pa tudi Giuseppa Musolina je ganila pomembnost tega trenutka, tako da ni mogel spregovoriti niti besedice.

Minilo je nekaj minut, ko je naposled komaj in s tresočim se glasom spregovoril:

— Obračun — obračun!

Da, napočil je čas obračuna; obračun in stari dolg, ki se je vlekel leta in leta med obema nasprotnika, mora biti naposled poravnán — s krvjo!

Med njima se je razprostiralo morje sovraštva, sedaj pa bi bilo treba tu preko zgraditi most.

Most pa bo zgradila — smrt.

— Sedaj pa se ti zamenjaj napenjaš pod mojimi nogami, Luigi Borgeze, vzklikne Giuseppo Musolino.

Mar čutiš, da ti je odbila zadnja ura?

Da, da tako je, tvoja slutnja te ni prevarala. Čeprav bi bil potem tudi jaz sam izgubljen, te ne bom pustil iz svojih pesti, ubil te bom, ker te moram ubiti!

Delal bom pa s to razliko, da te ne bom ubil kakor pošten človek, — ne bom ti porinil noža v srce, ker nisi vreden, da bi bila tvoja smrt tako lahka.

Račun s teboj bom poravnal v obrokih.

— Milost! zaječi Luigi Borgeze. Usmili se me, Giuseppo Musolino!

Beseda milost pa je še bolj razvnela sovraštvo, ki je besnelo v Musolinovih prsih.

Tudi sam Luigi Borgeze se je kmalu kesal, da je izgovoril to besedo.

— Milost? zaškrta Giuseppo Musolino z zobmi. Ti prosiš mene milosti, nesrečnež?!

Mar sme Luigi Borgeze prositi usmiljenja Giuseppa Musolina, svojega najhujšega sovražnika!

Mar se ne spominjaš več tistega dne, ko si prvi stopil v mojo kolibo z namenom, da bi mi ugrabil Julijo?

Njena nedolžnost ti ni bila sveta.

Hotel si, da bi deklica, ki je bila čista kakor angel, postala žrtev tvoje pohote, ves moj zločin napram tebi pa obstoja v tem, da sem postal zaščitnik nedolžnosti.

Lopov, ali se ne spominjaš tistega večera?

— Spominjam se, odgovori Luigi Borgeze, ki je neprenehoma strmel v konico dolgega noža, ki se je bleščal v Musolinovi desnici.

— Ali pa se spominjaš tudi tistega trenutka, ko si se vrnil s svojimi biriči, ki so me na tvoje povelje ujeli in zvezali? Ali si morda na to pozabil?

— Nisem pozabil, zaječi Luigi Borgeze.

— To je lepo od tebe, mu odgovori Giuseppo Musolino in stisne desnico, ki je držala bodalo.

Ali še veš kako sva stala drug proti drugemu v sodni dvorani v Reggioju?

Ali veš, da si takrat prisegel in so me na podlagi tiste tvoje prisege obsodili na dvajset eno leto ječe?

Katera roka je bila tista, ki si jo tedaj dvignil k svečani prisegi, čeprav si vedel, da je to, kar govoriš strašna in črna laž?

Ti mi ne odgovarjaš?

Dobro, tedaj te bom jaz spomnil! To je bila tale — tvoja desna roka.

Pri teh besedah dvigne Giuseppo Musolino Luigijevo desno roko kvišku.

— Drugi in tretji prst si tedaj dvignil — to sta bila prsta, s katerima si prisegal.

Ta dva prsta ne smeta več ostati na tvoji roki, da ne bi morda še drugič zasmehovala Boga.

V zaboju je odjeknil strašen krik, ker je Giuseppo Musolino v tem trenutku zamahnil z nožem in odsekal Luigiju Borgezu oba prsta.

Kri je brizgnila iz rane in odtekala Luigiju Borgezu za rokav. Giuseppo Musolino pa je vrgel odrezana prsta v kot zaboja.

— Odpeljali so me v temnico Ceroče Marino, nadaljuje Giuseppo Musolino.

Sam Bog ve, kaj sem tam pretrpel.

Ko pa sem naposled prišel pod svobodno solnce, kdo je nagovoril Vincenca Zokalija, da si je prizadeval, da bi me pogubil s tem, da bi me zopet izročil oblastem?

To si bil ti, Luigi Borgeze, ker si mu dal pest zlatnikov. Katera roka je odštela izdajalsko zlato?

Mislim, da je bila to leva roka. Ali slišiš, Luigi Borgeze, levo roko mi daj!

— Milost! Vzel si mi prste — pusti mi roko! je zaječal Luigi Borgeze.

— O, ne boj se, saj ni to še vse, šel bom še dalje, vzklikne Giuseppe Musolino s strašnim smehljajem na ustnicah. Vse to je samo predigra.

Tragedija bo napočila pozneje, Luigi Borgeze!

Daj mi roko, ti pravim! Ne potrebuješ je več, ker ne boš nikdar več imel prilike, da bi podkupil kakšnega Vincenca Zokalija ali pa Cezarja Bartola!

Nastal je strašen trenutek, da bi se človeku naježili lasje, če bi bil to opazil.

Giuseppe Musolino je odrezal svojemu sovražniku levo roko, trikrat ga je udaril z njo v obraz, potem pa jo je za prsti vrgel v kot velikanskega zaboja.

— Ponoči in podnevi si me opazoval, nadaljuje Giuseppe Musolino s strašnim glasom.

Ko si odprl svoje oči, ti je obvisel pogled na meni, kajti podkupljeni vohuni so ti posodili svoje oči in ušesa.

Kaj bi ti koristile te oči še sedaj?

Daj mi oči, Luigi Borgeze!

In okrog tebe bo nastala trdna tema, ki je bila vedno v tvoji zločinski duši.

Nesrečnež je razumel smisel teh strašnih besed.

Krčevito se je stresel, da bi vrgel sovražnika raz sebe, toda Giuseppe Musolino je ležal na njegovih prsih kakor skala, ki je nihče ne premakne.

— Giuseppe Musolino, poslušaj me, zavpije Luigi Borgeze, ki je bil skoraj blazen od bolečin.

Prav dobro se zavedam, da sem izgubljen in da zame ni več rešitve! Ti si zmagal, ti si dobil igro!

Toda ne muči me več!

Pokloni mi vsaj trpljenje, to strašno in neskočno mučenje, ki je nečloveško!

Oči mi nameravaš iztakniti?!

Bodi človek, Giuseppe Musolino, in spomni se, da sem brat človeka, čigar hčerka je tvoja žena, — spomni se na kneza Alberta Borgeza...

Peklenski smeh je prekinil besede Luigija Borgeza.

— Ravno v pravem trenutku si se spomnil svojega plemenitega brata, spregovori Giuseppe Musolino zamolklo.

Tudi njegovo življenje si hotel uničiti, Luigi, lagal si se mu, varal si ga in onesrečil.

Ne bom se ti maščeval samo zase, plačal ti bom tudi dolg kneza Alberta Borgeza! — Da, Luigi Borgeze, tvoje oči hočem in nihče te ne more braniti!

V strašni jezi, ki je bila podobna blaznosti, je Giuseppe Musolino planil na svojega nasprotnika in mu iztaknil oči.

Kri je brizgnila iz praznih očesnih votlin, Luigi Borgeze pa je zavpil kakor ranjena žival:

— Slep, slep! Tema, strašna tema! Ah, milost, milost! O, smrt, pridi in me reši!

— Mar se ti tako mudi? ga prekine Giuseppe Musolino. Le počakaj, tudi smrt bo prišla!

Toda pred odrešenjem moraš malo trpeti, brezmejno moraš trpeti, kakor doslej še nihče ni trpel.

In zapomni si, da tako kaznuje samo Giuseppe Musolino, da se tako maščuje samo Giuseppe Musolino!

Svoje prisege, ki jih je Giuseppe Musolino prisegal v svinčeni celici kot jetnik v Geroče Marini, mora tudi izpolniti, če noče postati krivoprisežnik!

Uničil si mojo čast, Luigi Borgeze!

Tisto proketo ženo, ki se je imenovala Dora Fiorini, si nahujskal proti meni, tudi njo boš kje srečal, ko boš prišel v pekel.

O, nikdar ti ni zmanjkalo besedi, kadar me je bilo treba oklevetati in mi pred svetom vzeti tudi zadnjo trohico časti, ki mi je še ostala!

Daj mi torej svoj jezik, da bom z njim iztrgal laž iz tvojega grla!

Človeško pero ne more opisati strahote dogodka, ki se je odigral po teh besedah v zaboju.

Nesrečni Luigi Borgeze se je branil z vsemi silami — toda vsi naporji so bili zaman.

Konica Musolinovega noža mu je prerezala jezik.

Luigi je zadnjikrat strašno zarjovel.

Ta krik je bil podoben kričanju blaznežev.

— To je tvoj zadnji krik! zavpije Giuseppe Musolino. Sedaj si nehal govoriti, Luigi Borgeze, nehal si pa tudi lagati. Luigi Borgeze, ki je bil tako spačen in krvav, je bil podoban truplu, ki se stresa v koščenih rokah smrti.

— Ah, že mi bo smrt ugrabila žrtev! vzklikne Giuseppe Musolino. Ne, s svojo lastno roko ti hočem umoriti srce, ki ni nikdar bilo za čast, ki ni nikdar poznalo iskrene ljubezni in poštenega prijateljstva!

Po teh besedah prereže Giuseppe Musolino svojemu sovražniku vrat.

Kri je lila iz rane.

Samo še nekaj krčevitih stresljajev telesa, ki je bilo strašno spačeno, potem pa je izginila tudi zadnja sled življenja iz telesa Luigija Borgeze.

Luigi Borgeze je bil mrtev.

Strašni rimski grof Luigi Borgeze je končal svoje življenje, v katerem ni bilo nobenega solnčnega in svetlega dne, nobene poštene ure, nobenega trenutka, ko bi hotel storiti komu kaj dobrega.

Umrl je človek, ki ni storil v svojem življenju nobenega dobrega dela.

Plemenita poteza resničnega plemiča mu je bila popolnoma neznana.

Nehalo je utripati srce, ki ni nikdar poznalo sočutja napram svojemu bližnjemu.

Iz človeških vrst je izginil demon, ki je prinašal samo nesrečo in obup, kjerkoli se je pojavil.

Poginil je zločinec, ki je imel na vesti marsikatero zločinsko dejanje, ki pa se je znal skrivati, da ni padel nanj nikoli niti najmanjši sum.

Luigi Borgeze je mrtev.

Ubil ga je Giuseppe Musolino.

Pravici je zadoščeno.

Giuseppe Musolino je izvršil krvno osveto — storil je, kar je prisegel v najstrašnejših dneh svojega življenja.

Giuseppe Musolino je maščeval sebe in marsikatero drugo nedolžno žrtev, ki jo je Luigi Borgeze upropastil, ki jo je pahnil v nesrečo, potem pa se ni zmenil več zanjo.

Na svoj dom je odšel Luigi Borgeze — odšel je v pekel, kamor je spadal.

Luigi je mrtev.

Prokleta naj bi bilo oko, ki bi potočilo za njim tudi eno samo solzo!

Oče in mati

Skrivnosti porekla Giuseppa Musolina ni razen kneginje Dore Bražlone in sivolasega kardinala Tonelija nihče vedel. Tako je mislila kneginja.

Zato pa je strašno kriknila in se onesvestila, ko je slišala, da ve tudi skrivnostni starec njeno največjo tajno, obenem pa največjo nesrečo njenega življenja.

Ko se je kneginja onesveščena zgrudila v naslanjač, je starec ostal popolnoma miren na svojem sedežu.

Na njegovem telesu se ni stresla niti ena mišica.

Njegov pogled je obvisel na onesveščeni kneginji Dori Bražloni, katero je gledal dolgo, dolgo...

Samo nekaj globokih vzdihljajev iz njegovih prsi je motilo tišino, ki je vladala okrog njiu.

Čez dobre pol ure se je kneginji zopet vrnila zavest.

Odprla je oči in pogledala okrog sebe in videla je starca, ki je sedel njej nasproti in se ni ganil.

— Ah! vzklikne kneginja Dora Bražloni zmédjeno in poizkuša, da bi se dvignila.

— Ostanite v svojem naslanjaču, kneginja, ji prepreči starec namero z resnim glasom, ki je zvenel skoraj dostojanstveno.

Nadaljujva najin pogovor, kajti slišati morate še nekaj, česar do sedaj še niste vedeli in česar ne ve nihče na svetu...

Kneginja je hotela še nekaj reči, toda starec jo je zadržal s svojim slovesnim mirom in hladnim pogledom.

— Ali sem povedal resnico, ko sem dejal, da ste vi Musolinova mati in da je Henriko Bofari njegov oče?

— Da.

Starec globoko zavzdihne.

Videti je bilo, da postaja vedno bolj razburjen in da se komaj premaguje.

— Povejte mi, kneginja, nadaljuje starec z resnim glasom, kako je prišlo do tega, da je Giuseppa Musolino vzrastel pri tujih ljudeh in da ničesar ne ve o svojem poreklu?

Kneginja ne odgovori.

— Kaj je bilo z njegovimi starši?

Kneginja je tudi sedaj molčala.

— Zakaj ste zavrgli svojega otroka?

Pa tudi sedaj ni starec dobil odgovora.

Ko se je starec prepričal, da mu kneginja Dora noče odgovarjati, je tudi sam umolknil.

V sobi je bilo tiho kakor v grobu.

— Zakaj nočete odgovoriti na moja vprašanja, kneginja Dora? — jo vpraša starec po daljšem molku.

Priznali ste mi, da ste rodili Giuseppa Musolina in da je bil Henriko Bofari njegov oče...

Zakaj ste torej zavrgli otroka?

Ali je bila to Henrikova želja?

— Ah, ne... ne... zajeclja kneginja.

— Tedaj pomenijo te besede, da ste storili to iz lastnega nagiba, kajveda?

Kneginja povesi glavo.

— Ali je Henriko odobril to vaše postopanje? vpraša zopet skrivnostni starec.

— Ah, ne... odgovori kneginja Dora. Henriko Bofari ni niti vedel za moje dejanje.

— Tako! reče starec, ki je komaj premagoval svoje razburjenje.

— Ne, Henriko ni ničesar vedel...

— In vas ni nikdar poklical na odgovor?... Mar ni Henriko nikdar izpraševal o svojem otroku?

— Nikdar...

— Kako je vendar to mogoče?

Kneginja se je zopet silno razburila.

V naslednje trenutku pa je hotela vstati s svojega sedeža in vprašati skrivnostnega starca, s kakšno pravico ji stavlja ta vprašanja.

Kdo je ta človek, da bi se mu morala izpovedati?

Toda neka posebno čuvstvo, ki ga sama ni razumela, jo je odvrnilo od tega.

Ni mogla nasprotovati človeku, ki ji je v najusodnejšem trenutku življenja nudil pomoč in gostoljubnost.

In ko je starec ponovil svoje vprašanje, je kneginja Dora Bražloni odgovorila s solznimi očmi:

— Henriko ni vedel, da je imel otroka...

— Ne razumem vas, kneginja, reče starec. Kako je mogoče, da tega ni vedel?

Kneginja je vstala.

Na njenem ovelim obrazu se je pojavila odločnost, ko je vprašala svojega gostitelja:

— Čemu me vse to sprašujete?

— Ker bi to rad vedel, zanima me...

— Toda kdo ste vi? Zakaj vas vse te stvari zanimajo? vpraša kneginja.

— To vam bom povedal pozneje, kneginja, odgovori skrivnostni starec. Sedite, gospa, in mi mirno pripovedujte o vsem!

Gre namreč za vašega in Henrikovega otroka.

Ne skrivajte ničesar pred menoj, morda bo to, kar mi boste povedali, koristilo Giuseppu Musolinu.

— Ah, ali je to mogoče?! vzklikne kneginja Dora Bražloni, njene oči pa so se zasvetile.

— Dejal sem »morda«, odgovori starec. Radi tega vas prosim, da sedete in se pomirite ter mi iskreno pripovedujte o vsem, kar je v zvezi z rojstvom Giuseppa Musolina.

Od vaše odkritosrčnosti je marsikaj odvisno...

Kneginja Dora je nekolikokrat zavzdihnila.

Ljubezen do svojega otroka zaplapola po njenih žilah z vso silo in sklenila je, da bo temu skrivnostnemu človeku pripovedovala o najtemnejših dogodkih svojega življenja, ker je bila prepričana, da bo s tem koristila svojemu sinu.

Ni bilo žrtve na svetu, ki je kneginja Dora Bražloni ne bi prenesla za svojega otroka.

Sedla je na stol.

— To je žalostna povest, polna bridkosti, je začela kneginja Dora Bražloni pripovedovati svojo življenjsko povest.

In počasi in odkritosrčno, ne da bi izpustila niti enega dogodka, je pripovedovala o svoji mladosti, o svojem znanju s Henrikom Bofarijem, o življenju na dvoru vse do tiste strašne noči, ko je rodila in zapustila svojega otroka.

Čitalci se prav gotovo še spominjajo, ko sta se nekoč o tem pogovarjala predstojnica samostana »Piarivskih sester« sestra Dorina in kardinal Toneli.

Starec je mirno poslušal pripovedovanje svojega gosta.

Ves čas je molčal in ni kneginje Dore prekinil niti z eno besedico, samo od časa do časa je globoko zavzdihnil.

— Prepričana sem bila, je kneginja Dora Bražloni pripo-

vedovala, da je moj sin umrl, ker nisem vedela, da so otroka premenjali.

V tem svojem prepričanju sem živela celih dvajset let, dokler nisem nekega dne zvedela resnice...

— Od koga? jo prekine starec.

— Od Tonelija, ki je postal kardinal, odgovori kneginja Dora, očital mi je velikanski greh, ki sem ga storila na Henrik Bofariju in mi vse povedal...

— Ah, Toneli je zvest in odkritosrčen prijatelj! pristavi skrivnostni starec, njegove oči pa so se zasvetile, ko je spregovoril te besede.

— Ali poznate kardinala? vpraša kneginja.

— Morda... odgovori starec zamišljeno.

Toda nadaljujte, kneginja! Ka je bilo z Musolinovim očetom — s Henrikom Bofarijem?

— Ne vem! zavzdihne kneginja Dora. Ko sem mu strla srce, je zapustil Italijo...

— Ali ste pozneje kaj slišali o njem? vpraša starec, njegovo razburjenje pa je postajalo vedno večje.

— Ne... odgovori kneginja. Celih dvajset let nisem slišala o njem ničesar.

Tedaj sem od kardinala Tonelija izvedela, da je nekaj časa živel v Parizu... od tam pa se je izgubil in nihče ne ve, kam je odšel...

— Mar vam kardinal tega ni povedal?

— Ni mi povedal, ker tega tudi sam ni vedel, odgovori kneginja Dora Bražloni.

O, kardinal Toneli je dolgo poizvedoval po svojem dobrem prijatelju, dolgo, dolgo ga je iskal, toda vse njegovo prizadevanje je ostalo brez uspeha!...

O nesrečnem Henriku ni bilo nikjer niti sledu...

— Ali pa ste se kedaj kesali, da ste tako postopali proti njemu, kneginja?

— O, kesala sem se! vzklikne kneginja Dora Bražloni z drhtečim glasom.

Zavedam se, kakšno krivico sem storila nesrečnemu Henriku, vem, koliko žalosti sem mu povzročila...

O, tudi jaz sem mnogo pretrpela, moje kesanje je bilo polno trpljenja in bolesti, toda mislim, da ne bi mogla dovolj obžalovati vsega, kar sem storila nesrečnemu Henriku, četudi bi živela še trideset let...

Kneginja zaihti.

Ni se mogla več premagovati.

Solze so lajšale njeno bolešč.

— Samo on... je jecljala kneginja Dora Bražloni med solzami, bi mi mogel oprostiti...

Ah, če bi bil še živ in če bi mogla pasti pred njim na kolena in ga prositi odpuščanja...

Henriko bi se me morda usmilil...

— Ali pa mislite, da Henriko Bofari ne živi več? vpraša stavec razburjeno.

— Ne, na žalost, Henriko je brez dvoma že zdavnaj izdihnil in končal svoje bedno življenje, zavzdihne kneginja Dora Bražloni z iskreno boleščjo.

Nesrečni markiz brez dvoma ne živi več!...

— Motite se, kneginja, vzklikne stavec z razburjenim glasom in plane s svojega sedeža.

Tudi kneginja je hitro vstala in stopila k razburjenemu starcu, svojemu gostitelju.

— Kaj pravite? krikne kneginja.

— Dejal sem, da markiz Henriko Bofari živi... odgovori skrivnostni stavec.

— Ali je to mogoče?...

— Res je... Henriko Bofari je preživel svojo tragedijo... bil je močnejši od usode...

— Ah! zaječi kneginja boleščno in se opoteče.

— Da, nadaljuje stavec z glasom, ki je pričal o mladinski moči, Henriko Bofari je mnogo pretrpel, toda z železno voljo je premagal trnjevo pot, ki mu jo je namenila usoda, — doživel je, da vidi po tridesetih letih svojo nezvesto Doro, ki mu je povedala, da je imel otroka — da je oče Giuseppa Musolina...

— Ah, usmilite se me! je prosila nesrečna kneginja in vila svoje roke.

Povejte mi, ali je to resnica?

— Kneginja, še nikdar v življenju niso moja usta spregovorila neresnice...

— Henriko torej živi! vzklikne kneginja Dora Bražloni kakor v omotici. Henriko živi!...

O, hvala ti, nebeški Bog, za to izredno milost, ki si je nisem zaslužila!

Toda povejte mi, kje je?...

Kje se nahaja?...

Kje ga bom našla, da bom padla pred njim na kolena in ga prosila odpuščanja.

Povejte mi, kje ga bom lahko našla? ...

— Našli ste ga že, kneginja Dora, odgovori skrivnostni starec in se vzravna pred njo.

— Kje?

— Henriko stoji pred vami ...

Kneginja osupne.

S široko odprtimi očmi se je zazrla v oči človeku z dolgo belo brado, v naslednjem trenutku pa je odjeknilo med stenami lepega salona:

— Henriko!

— Dora!

In nesrečna mati Giuseppa Musolina je omahnila na kolena pred skrivnostnim Elektrom, pred Musolinovim očetom...

Premagani lev ...

Težko bi bilo natančno opisati strašen prizor, ki se je odigral v velikanskem zaboju v spodnjih prostorih ladje.

Giuseppo Musolino se je osvobodil zahrbtnega morilca in se na strahovit način maščeval.

Ubil je in strašno spačil svojega najhujšega sovražnika, rimskega grofa Luigija Borgeza.

Giuseppo Musolino je dolgo strmel v mrtvo truplo.

Zdelo se je, da ga je kri upijanila, da ne more odtegniti svojega pogleda od tega strašnega prizora.

Naenkrat pa se je zdramil.

Vrgel je nož od sebe in sunil sovražnikovo truplo v najoddaljenejši kot zaboja.

Hitro je odprl neka manjša vrata, ki so se nahajala na pokrovu zaboja in katera bi bil moral uporabljati ob priliki nočnih sestankov s svojo ženo in Robertom Vilsonom.

Tudi njemu samemu se je naposled zastudila kri, s katero je bil oškropljen ves zaboj, studilo se mu je mrtvo truplo, studil pa se mu je tudi vonj po krvi, od katerega mu je postajalo slabo.

Za vsako ceno je moral iz zaboja.

Zdelo se mu je, da bo znorel.

— Zraka! Zraka! je vzkliknil Giuseppo Musolino. Ne morem več vzdržati tukaj.

Vse je minilo, vse je propadlo, tudi beg je pokvarjen!

Pod nobenim pogojem bi ne mogel nadaljevati svoje poti preko oceana v družbi tega spačenega trupla.

Daleč moram bežati od tvojega okuženega zraka, Luigi Borgeze, daleč od tvojega ostudnega trupla!

Vem moram — in če bi me tam čakala tudi smrt!

Človek, ki bi ga bil videl, bi dejal, da ga je zapustila pamet, kajti sicer bi si ne upal hoditi na krov v stanju, v kakršnem se je nahajal.

Roke in obraz je imel poln kri.

Njegova obleka je bila oškropljena s krvjo, lase je imel razkuštrane, viseli so mu na čelo, ustnice so se mu tresle, oči pa so blazno strmele pred se.

Vse to ga ni motilo.

Zdelo se mu je najvažnejše, da bi prišel iz tega zaboja, da bi odšel kamorkoli bi ga noge zanesle in javil svoji Juliji radostno vest:

— Luigi Borgeze je mrtev, moja roka mu je zadala smrtni sunek! Borba je končana, sovražnika sem zravnal z zemljo!

Giuseppe Musolino je odhitel po stopnicah navzgor in preden se je prav zavedel, se je že nahajal na krovu, ki je bil jasno razsvetljen od mnogih luči.

Potniki in mornarji so se prerivali na krovu.

Nekatere dame, ki so stale ob poveljniškem mostičku, so prestrašeno zavpile, ko so ga zagledale.

Na krovu je življenje prenehalo.

— Norec! — so vpili nekateri.

— Morilec! so vzklikali drugi.

— Primate ga! so se oglasili tretji.

Giuseppe Musolino pa se je strašno zasmel, da je ta smeh prevpil ves hrup, ki je nastal na krovu ob njegovem prihodu.

— Nazaj! je zavpil Giuseppe Musolino z glasom, ki je prestrašil tudi najhrabrejše med navzočimi.

Mar ne vidite, da sem baš sedaj ubil svojega najhujšega nasprotnika in sovražnika?!

Gorje mu, ki bi se mi upal zoperstavljati!

Zmagal sem — kri, kri — Luigi Borgeze je mrtev!

Nihče se mu ni upal zoperstaviti.

In tako se je Giuseppe Musolinu posrečilo, da je prišel

do mosta, ki so ga postavili s krova na obalo, da so potniki lahko hodili s parnika na obalo.

Hitro je bil na obali.

Nekateri so planili s krova za njim, toda Musolinova želja, da bi videl svojo Julijo, je premagala vse ovire in Giuseppe Musolino je kmalu izginil v neko sosedno ulico.

Iz te uličice je hitel čez trg, kjer sta stala dva stražnika, ki sta kadila in se pogovarjala med seboj.

Giuseppe Musolino bi jima bil lahko ušel, toda neka sila ga je gnala v njuno bližino.

Bil je baš za njunim hrbtom.

Samo mimo njiju bi bil moral še planiti, v tem trenutku pa se je spomnil, kako se je Luigi Borgeze branil, ko mu je hotel potegniti jezik iz ust.

Ob tem spominu se je na ves glas zasmel.

Stražnik se je obrnil in zavpil:

— Za vruga, prijatelj, poglej, kaj pa je to? Saj je ves oškropljen s krvjo!

— Gotovo so se kje v pristanišču stopli, mu odgovori tovariš malomarno.

Toda prvi stražnik je že planil h Giuseppu Musolinu, pomeril nanj s samokresom in zavpil:

— Stoj, v imenu zakona te proglašam za ujetega!

Giuseppe Musolino se opoteče.

Sedaj je šele spoznal, v kakšno nevarnost je po svoji neprevidnosti zabredel.

Z bliskovito naglico je planil na stražnika in ga z močnim udarcem s pestjo podrl na tla.

In začel je bežati.

Toda stražnika sta bila samo nekaj trenutkov v zadregi, kmalu sta spoznala resnost položaja in jo udarila za beguncem.

Množica radovednežev se jima je pridružila.

Za Giuseppom Musolinom je nastala divja gonja.

Morda bi se mu kljub temu posrečilo, da bi srečno odnesel pete, nesreča pa je hotela, da se je zaplet v neko žico in preden se je mogel rešiti, so bili karabinjerji za njim.

Giuseppa Musolina so zvezali.

E, takrat bi ga bili morali zvezati, ko je bil Giuseppe Musolino na vrhuncu svojih moči!

Takrat bi se to ne bilo nikomur posrečilo.

Sedaj pa begunec ni bil nekdANJI Giuseppe Musolino —

to je bil nesrečnež, človek, ki je obupal nad življenjem in ne ve, kaj dela.

Tako so ga odvedli na prvo policijsko postajo.

Policijski komisar ni bil baš predobre volje, ker se je moral ob tako pozni uri baviti s službenimi posli, ker je baš nameraval oditi v neko družbo.

— Kaj pa to pomeni, tri sto vragov?! je komisar sprejel svoje ljudi. Kakšnega lopova ste zopet pripeljali?

— Ne vemo sicer, kdo je, so odgovorili policaji, toda kri, s katero je ves oškropljen, se nam je zdela sumljiva in radi tega smo ga zaprli.

— Do jutri ga odpeljite v zapor, zapove komisar. Jutri ga bom zaslišal.

Toda Giuseppe Musolino se je pri teh besedah ponosno vzravnal in dejal z močnim glasom:

— Vi niti ne slutite, kako srečni ste!

Jaz sem Giuseppe Musolino, gospodar Aspromontov, hajduški knez Kalabrije.

To je delovalo kakor bomba.

Malo je manjkalo, da stražniki niso pobegnili.

Tudi sam komisar se je nehotel ozrl proti odprtemu oknu, v naslednjem trenutku pa se je spomnil, da mu človek, ki je trdno zvezan, ne more storiti ničesar žalega.

Vzkliknil je:

— Vi ste Giuseppe Musolino? Človek, ali se ne zavedate, kaj vas čaka, ker bi nas tako nesramno radi prevarali?

— Ne, jaz vas ne nameravam prevarati, jaz sem v resnici Giuseppe Musolino. Razdelite si bratovski visoko nagrado, ki jo boste po vsej pravici zaslužili.

Komisar je odprl predal pisalne mize, vzel iz njega tirailico, katero so oblasti poslale za Giuseppe Musolinom in en sam pogled mu je zadostoval, da je dognal, da stoji pred njim v resnici nevarni kalabrijski razbojnik.

Takoj je odredil, da so Giuseppa Musolina spravili v varen zapor, iz katerega bi ne bil mogel pobegniti, četudi bi rok ne imel tako trdno zvezanih.

Tu je Musolino preživel noč.

Ležal je kakor mrtvec. Niti ganil se ni.

Toda možje, ki so ga stražili, so se od časa do časa silno stresli, ker so iz zapora slišali strašno in žalostno stokanje Giuseppa Musolina.

Tako ječi samo lev, kadar umira.

In lev je zares umiral.

Bil je zadet, sedaj pa je samo še čakal na udarec smrti, ki bi ga rešila bolečin.

Naslednjega dne sta se Robert Vilson in Julija, ki nista ničesar slutila, vkrcala na parnik.

Prodajci časopisov so na ves glas klicali njih imena in radovedna množica je hitro segala po listih.

Tudi Robert Vilson je kupil časopis, komaj pa se je ozrl vanj, je strašno prebledel.

Hotel ga je spraviti v žep, da bi ga skril pred Julijo, ki pa mu ga je potegnila iz rok.

Pogledala je na prvo stran, kriknila in se zgrudila na tla.

Robert Vilson ni odpotoval z njo v Ameriko, ker jo je moral še istega dne odpeljati v blaznico.

Zdravniki, ki jih je poklical so zmajevali z rameni, na posled pa so ugotovili, da je revica znorela.

Julija ni besnela.

Bila je mirna in nenevarna bolnica.

Samo pritajeno je ihtela in neprenehoma izgovarjala vedno in vedno ime:

Giuseppe Musolino!

Giuseppe Musolino!

Giuseppe Musolino!

Zmaga roditeljskih čuvstev

S čuvstvom, ki mu je bilo pretvarjanje popolnoma tuje, se je kneginja Dora Bražloni zgrudila k nogam skrivnostnega starca — Henrika Bofarija.

Čitalci so gotovo že uganili, da ni bil skrivnostni starec, oziroma Henriko Bofari, nihče drugi kakor skrivnostni Elektro, davni znanec in prijatelj Giuseppa Musolina.

Človek, ki je preizkusil vso bridkost življenja in katerega je usoda hotela uničiti, ni podlegel. Hrabro je prenesel udarce usode, njegov značaj pa se je še bolj utrdil.

Dogodek iz njegove zgodnje mladosti mu je zastrupil dušo, uničil je njegovo življenjsko srečo, neusmiljeno ga je vrgel iz človeške družbe in iz sveta.

Toda Henriko Bofari je premagal občutke svojega srca in namesto, da bi sovražil ljudi, ki so mu storili krivico, je

svoje osamljeno in zaničevano življenje posvetil znanosti in raziskovanjem, s katerimi je nameraval pomagati družbi, človečanstvu.

To je bila plemenita poteza v življenju nesrečnega Henrika Bofarija — starca Elektra.

Zavržen in preziran, osamljen in pozabljen se je posvetil proučavanju svojstev elektrike in v svojem prizadevanju je dosegel dragocene uspehe.

Prodrl je v znanost, osvojil si je naravo in postal gospodar učinkovanja elektrike.

S pomočjo elektrike je Henriko Bofari delal, kar se je drugim ljudem zdelo nerazumljivo in so vse pojave smatrali za čudeže, ker jih niso mogli doumeti.

Tudi mi se spominjamo čudežev, ki jih je delal starec Elektro.

In človek, ki je z lahkoto gospodaril naravi — je stal sedaj nemiren in potrť ob mizi, opazoval je ženo, ki je klečala pred njim.

Divja in obupna borba je v tem trenutku divjala v njegovi nesrečni duši.

Pre dnjim je klečala na tleh žena, ki je bila v glavnem vzrok njegovi življenjski tragediji.

Gledal je ženo, ki je ubila njegovo srečo, ženo, ki je zastrupila njegovo srce.

Pred seboj je imel ženo, ki ga je pred tridesetimi leti pahnila od sebe in katero je trideset let sovražil, radi katere se je odtegnil življenju, ker se je bal, da bi jo ubil, da bi se maščeval za vse, kar mu je storila, če bi se kedaj slučajno srečal z njo.

Sedaj pa jo je usoda kljub vsemu privedla k njemu.

Sedaj je bila v njegovi oblasti, sedaj bi se ji bil lahko na najstrašnejši način maščeval.

Vendar pa je obstal neodločen...

Zakaj?

V njegovi duši se je borilo dvoje čuvstev: želja po maščevanju in očetovska ljubezen.

Henriko Bofari ni do sedaj vedel, da je bil oče, ni vedel, da je dal kateremu človeškemu bitju življenje.

Sedaj je to zvedel in v njegovi duši se je oglasila očetovska ljubezen, ki mu je bila doslej tuja, oglasila pa se je s takšno silo, da ni vedel, kaj naj bi storil.

V njegovi notranjosti je divjal vihar.

To so bili najtežji trenutki po tridesetih letih, ki jih je preživel v žalosti in samoti.

Zdajci pa se odločno zdrzne.

Borba v njegovi duši je bila končana — zmagala je očetovska ljubezen.

Prijel je kneginjo Doro Bražloni za roko in ji dejal s tresočim glasom:

— Vstanite, kneginja!

— Ne, Henriko, zavpije kneginja. Ne bom vstala, dokler mi ne boš oprostil!

O, Henriko, oprosti mi... oprosti...

— Vstanite in sedite...

Kneginja zaječi.

— Torej mi nočeš oprostiti... Ne moreš... Oh, jaz, nesrečnica!...

Verjamem ti...

Velik greh sem ti storila... storila sem ti strašno krivico... Zares, tega človek ne more tako lahko oprostiti...

— Vstanite, kneginja, in me poslušajte! ponovi Elektro, ki je komaj premagoval svoje razburjenje.

Dvignil jo je.

Kneginja je omahnila v naslanjač, tresla se je po vsem telesu in s solznimi očmi strmela v Elektra.

— Res je, kar ste rekli, kneginja, spregovori Henriko Bofari. Storili ste mi veliko krivico, strli ste mi srce in upropastili mojo življenjsko srečo...

Toda o tem bova drugič govorila...

Saj vidim, da ste tudi vi veliko pretrpeli, verjamem vam, da se iskreno kesate.

Ah! vzklikne kneginja Dora, v njeno dušo pa je prisvetilo upanje.

— Da, nadaljuje Elektro, ponavljam, da vam verjamem, da se iskreno kesate, saj to dokazujejo vaše solze.

Iz vsega kar sem videl, sem spoznal, da ste dovolj trpeli za svoje dejanje, poteze vašega obraza govore o silni bolesti, ki vam je glodala duha...

— Ah! vzklikne kneginja Dora Bražloni, njene oči pa so se zaiskrile v nepopisnem veselju. Ti mi odpuščaš, Henriko?... O, povej... potrdi to... reši me strašnega trpljenja...

— Nikdar bi ne bil tega storil, je komaj govoril Henriko Bofari, toda vaše iskreno kesanje, vaša bolest in vaše trpljenje

zaslužijo usmiljenje... in četudi vam odpuščam, sem storil to iz nekega drugega razloga...

Poslušajte me dobro:

Lahko se vas usmilim, toda kneginji Dori Bražloni bi ne mogel nikdar odpustiti...

Kneginja krikne, Elektro pa nadaljuje hitro:

— Ne mogel bi oprostiti nekdanji kneginji Dori Bražloni, iz srca pa odpuščam — Musolinovi materi...

Kneginja krikne, toda tokrat od veselja.

— Ti mi torej odpuščaš?

— Odpuščam ti Bog naj ti odpusti!

Nastal je svečan trenutek.

Dva stara prijatelja, oče in mati sta stala po tridesetih letih drug pred drugim.

Njune oči so bile polne solz, srce jima je burno utripalo, njuni telesi sta drhteli od razburjenja, v salonu pa sta odjeknila dva ganljiva vzklika:

— Henriko!

— Dora!

In starca sta se objela.

Roditeljsko čuvstvo je zmagalo — pomirila ju je ljubezen do skupnega otroka.

— — — — —
Dolgo ni mogel nihče izmed njiju spregovoriti niti besedice.

Držala sta se v objemu in mislila o vsem, kar sta preživela od tedaj, ko ju je usoda ločila.

— O, hvala ti, Henriko, spregovori kneginja Dora Bražloni po daljšem molku. Ti si tako plemenit... sedaj, ko si mi odpustil, mi ni več do življenja... sedaj lahko mirno umrem...

— Ne, Dora, ti moraš še živeti, jo prekine Elektro in jo odpelje k mizi. Pozabila si na najinega sina...

— Ah! zavzdihne nesrečna mati. Da... da... radi najinega otroka moram živeti... Preden umrem, ga moram še videti...

— In popraviti, kar si mu storila, pristavi Henriko Bofari. Ti si tudi najinemu otroku storila veliko krivico. Po tvoji krivdi ni najin sin danes to, kar bi bil lahko.

Namesto, da bi nosil naslov markiza, ga imenujejo razbojnika in trepečejo pred njim...

Kneginja je vila roke.

Njegove karajoče besede, so jo zadele kakor ogenj sredi srca in znova odprle njene rane.

Starec nadaljuje:

— S tem, da si ga izročila drugim ljudem, si mu vzela ime... Ime mu morava vrniti...

— Ah! zavzdihne kneginja. Samo, da bi ne bilo že prepozno... Sam Bog ve, kaj se mu je pripetilo in če je sploh še živ...

— Ah, Bog daj, da bi se to tvoje upanje izpolnilo... zavzdihne kneginja Dora.

— Upajva in se zanesiva na Boga! nadaljuje starec. Mi dva pa morava skrbeti, da mu bova vrnila ime...

— Toda kako?

— O tem bova še premišljevala in nadejam se, da nama to ne bo delalo baš posebnih težkoč, odgovori Elektro. Giuseppe Musolina so proglasili za razbojnika, markiz Giuseppe Bofari pa ni razbojnik.

Toda o tem se bova posvetovala še pozneje, izdelal sem si že podroben načrt...

Tudi če bi ne bil Giuseppe Musolino moj sin, bi zanj vse storil. Ah, Dora, to je izreden človek...

— Mar si ga že kedaj videl? vpraša Dora.

— O, ne samo enkrat! vzklikne starec navdušeno. Nihče ga ni dalje časa gledal kakor jaz.

Ko so ga vsi zasledovali in preganjali, je bil pri meni... Skupaj sva stanovala...

Kneginja pogleda Elektra začudeno.

— Kako?... se je čudila stara kneginja. Saj je Giuseppe vendar živel vrh Aspromontov? Njegovo stalno bivališče je bilo vendar v stari kapelici...

— Moje pa pod kapelico, odgovori Henriko Bofari in se prijazno nasmehne.

Kneginja osupne.

— To pomeni torej, zajeclja kneginja Dora, da sva mi-dva sedaj...

— Pod razvalinami stare kapelice »Kristusovih solz«, pristavi Elektro. Sedaj ti je vse jasno.

Nihče ni vedel, da sem jaz tukaj, nihče ni mogel niti slutiti, da se tukaj pod razvalinami nahaja živo bitje, ki ima tako udobne sobe za stanovanje.

Toda o tembova govorila drugikrat.

Glavno je, da ni nihče vedel, da se jaz nahajam tukaj, jaz

pa sem lahko videl, kar se je godilo gori v kapelici in okolici, pa tudi slišal sem vse...

Kakor sem videl sinoči tebe, tako sem tudi premnogo-krat gledal Giuseppa Musolina.

— Ali pa si vedel, kdo je on?

— Vedel sem samo to, da je Giuseppe Musolino pošten človek in ne to, za kar ga smatrajo, odgovori Elektro.

Toda čeprav sem čutil napram njemu vedno neko posebno naklonjenost, nisem mogel niti slutiti, da je moj sin, da se pretaka po njegovih žilah moja kri...

Ah, ko bi bil to vedel...

Starec zavzdihne.

— Res je, večkrat sem ga rešil iz velike nevarnosti, nadaljuje nesrečni oče, некоč sem ga celo iztrgal smrti iz rok, ko je že ležal na smrtni postelji...

Pripravil sem mu rešilno zdravilo...

Ah, kako je bilo gori v kapelici veselo, dokler je živel tu še Giuseppe Musolino s tovariši!

O, ko bi ti vedela, kako krasno ženo ima...

— Mar si videl tudi Julijo?

— Da, saj ona je živela z njim v kapelici. O, njuna sreča je bila videti neskončna. Kako rada sta se imela, človek bi ne mogel tega verjeti...

— Ali pa veš, čigava hči je Julija? vpraša kneginja Dora Bražloni.

— Vem. Njen oče je knez Alberto Borgeze, pošten, plemenit in dober človek...

— Toda nesrečen oče, pristavi kneginja, ker niti ne ve za svojega otroka, kakor nisva vedela midva...

— Motiš se, Dora, ji odgovori starec. Knez Alberto je našel svojo hčerko...

— Ali je mogoče?

— Da.

— In se je brez dvoma tudi odrekel, ko je zvedel, da je žena Giuseppa Musolina?

— Ne, knez Alberto Borgeze ni tega storil, odgovori Henriko Bofari. Zadovoljen je bil, da je Giuseppe Musolino njegov zet, ker se je prepričal o njegovi poštenosti...

Čestokrat je prihajal na vrh Aspromontov in užival srečo, ter občudoval ljubezen, v kateri sta živela njegova otroka. Sam sem ga vsakikrat videl...

— Ah, zdi se mi, da sanjam, je šepetala kneginja Dora

Bražloni, njene oči pa so se napolnile s solzami veselja in nepopisne sreče.

Nesrečni knez je torej le doživel, da je pred svojo smrtjo lahko še objel svojega edinega otroka! Kdo ve, če bo tudi nama nebo poklonilo milost, da bova našla svojega sina?!

— Upajva! jo je tolažil Elektro.

Kneginja zavzdihne in komaj spregovori:

— Samo če je še živ?

— Jaz upam, da je, ji je zagotavljal starec.

— Daj Bog, da bi bilo to res, Henriko! Toda v Italiji mislijo vsi, da je Giuseppe Musolino ob priliki zadnjega napada na njegovo bivališče poginil...

— To ni res! vzklikne Elektro. Pisto strašno noč sem spremljal potek napada, ki ga je vodil Luigi Borgeze proti Giuseppeu Musolinu in njegovim tovarišem.

O, to je bila strašna borba, krvava borba in Giuseppe Musolino bi bil brez dvoma izgubljen, če bi mu ne bil v zadnjem hipu priskočil na pomoč...

— Ti si ga rešil?...

— Da, jaz! V trenutku ko so ga sovražniki obkolili od vseh strani, sem mu dal na razpolago balon in Giuseppe Musolino je s svojo Julijo pobegnil...

Njegovi sovražniki so osuplo in z jezo gledali, kako se je balon dvigal v višine...

— Hvala ti, Henriko, sprejmi tudi od mene najtoplejšo zahvalo za dobro delo, ki si ga storil Giuseppeu Musolinu, se zahvali kneginja med solzami.

— O, jaz sem bil tedaj tudi sam zadovoljen, da sem lahko pomagal Giuseppeu Musolinu, sedaj pa se je moje veselje še podvojilo, ker vem, da sem rešil tedaj svojega sina, ki se je brez dvoma rešil...

Spremljal sem polet balona in vem tudi to, da je na morju doživel nevihto in padel v morje...

— Ah! vzklikne kneginja prestrašeno. Kaj pa Musolino? Ali se mu je kaj zgodilo?

— Ne boj se, Giuseppe se je rešil s svojo Julijo, prispel je na kopno, tam pa ga je čakala nesreča.

Upam, da bo Giuseppe kos tudi tej nesreči, kakor je bil že toliko drugim in da se bo živ vrnil nazaj v Italijo, do tedaj pa mu morava vrniti ime in svobodo...

— Kako? Na kakšen način? ga v skrbeh prekine kneginja Dora Bražloni.

— Imam prijatelja, ki bi mi v tej zadevi pomagal, odgovori Elektro mirno.

— Kdo pa je ta prijatelj?

— Kardinal Toneli...

— Ah! vzklikne kneginja veselo. Zares kardinal Toneli je uvažen in mogočen človek v Italiji in mislim, da bi nama lahko v marsičem pomagal.

Kljub temu pa se bojim, da se mu ne bo vse posrečilo, kar bi bilo potrebno za rešitev najinega Giuseppa...

— Cesar ne bo mogel storiti on, bom storil jaz, jo prekinje Elektro, — kardinal ima vpliv, jaz pa moč.

Za sedaj morava zvedeti, kje se nahaja Giuseppo Musolino, ko pa nama bo to znano, bom pričel z delom...

Na obrazu kneginje Dore sta se naselila mir in zaupanje, čez nekaj trenutkov pa je vprašala:

— Kako pa bova o vsem obvestila kardinala?

— Jaz bom govoril z njim! odgovori Elektro.

— Ti?! se začudi kneginja Dora Bražloni. To se pravi, da boš kardinala poiskal v Rimu?

— Ne.

— Temveč?! Ali pa bo morda kardinal Toneli prišel k tebi? vpraša kneginja.

— Tudi ne.

— Na kakšen način nameravaš torej priti z njim v zvezo? Ali mi tega nočeš povedati?

— O, zakaj pa ne! S kardinalom Tonelijem bom govoril odtod, iz sobe pod razvalinami stare kapelice »Kristusovih solz«, on pa bo v Rimu v svoji palači...

Kneginja je z izbuljenimi očmi strmela v Elektra in očitno ni razumela, kako namerava izvesti svoje načrte.

Elektro je opazil njeno začudenje in dejal:

— Ti se čудиš mojim besedam in ne moreš razumeti, kako bom dosegel to, kar sem si zaželel.

Toda kmalu boš vse videla.

Da pa bi mogla boljše razumeti, ti bom zaupal mojo skrivnost in ti pripovedoval o vsem, kar se je zgodilo z menoj v tridesetih letih od dneva, ko sva se ločila.

Poslušaj me torej!

In ko sta mirno sedela je Elektro, odnosno Henriko Bofari pripovedoval o vsem, kar se je z njim zgodilo od tistega dne, ko ga je Dora zavrnila.

Pričel je s svojim odhodom iz Italije, pripovedoval je o

svojem življenju v Parizu, potem pa, kako se je posvetil proučevanju in raziskovanju narave in njenih sil, kako je prodrl v tajno električnosti in o vsem, kar je do sedaj dosegel na tem polju.

— Premagal sem naravo in postal gospodar električnosti v naravi, je pripovedoval Elektro.

S pomočjo elektrike izvršujem marsikatera dela, ki jih navadni ljudje v svoji preprostosti imenujejo čudeže, ker ne poznajo sredstev, s katerimi razpolagam.

Ali se spominjaš še tiste noči, ko si s kardinalom v gorovju prečitala vest o Giuseppu Musolinu, ki je bila napisana s črkami, ki so bile sestavljene iz malih plamenčkov?

— Ah, spominjam se! — vzklikne kneginja Dora. To je bil pravcati čudež ali pa prikazen.

— Ali se spominjaš minule noči?

— Spominjam se. To je bila noč čudežev in skrivnostnih dogodkov...

— Da, to misliš ti, nadaljuje Elektro popolnoma mirno. Tista svetloba v kapeli, tista večerja, akordi orgel, tisto izbijanje orožja iz rok tvojega napadalca Luigija Borgeza — vse to je bilo moje delo, ki sem ga storil s pomočjo elektrike, ki sem si jo zaslužnil.

Tudi danes, ko si se zbudila, si se čudila premični mizi, pri obedu si se čudila mojim nenavadnim služabnikom, ki pa so kljub temu izvrstno opravili svoje delo...

Vidiš, vse to je moje delo.

Nihče ne ve, da sem jaz tukaj, nihče me ne vidi tukaj pod razvalinami stare in zapuščene kapelice, jaz pa vidim vse, kar se dogaja okoli kapele in na Aspromontih.

Poglej in se prepričaj sama!

Po teh besedah je Elektro vstal in odpeljal kneginjo k neki plošči v zidu.

Dvignil je ploščo, za njo pa se je prikazalo ogledalo.

— Poglej! — reče Elektro.

Kneginja Dora Bražloni pogleda v zrcalo, v naslednjem trenutku pa vzklikne začudeno in presenečeno.

V zrcalu je zagledala stran Aspromontov.

Jasno je lahko razločila vsako posamezno skalo, vsako drevo, posebno razločno pa je bila načrtana pot, na katero je legala prva večerna tema.

Elektro je neopaženo pritisnil na drugi gumb, zrcalo se

je malo obrnilo in kneginja je zagledala drugo stran Aspromontov z velikanskim gozdom.

Zrcalo se je zopet obrnilo, sedaj pa je kneginja zagledala kapelico, katere notranjost je razsvetljevala jasna svetloba.

Medtem ko je kneginja osuplo strmela v zrcalo, je Elektro pritisnil na neki drugi gumb in v sobi so se začeli razlegati prekrasni zvoki orgel.

Kneginja se zdrzne.

Obrnila se je in vzkliknila:

— Orgle!

— Da, prav tiste orgle, ki si jih slišala nočoj, se Elektro dobrodušno zasmije.

Vse, kar slišiš in vidiš, je moje delo, vse pa, kar znam in zmorem, sem dosegel z dolgoletnim proučevanjem.

S pomočjo tega svojega znanja bom tudi lahko govoril s kardinalom Tonelijem.

Sedi in pogovorila se bova o vsem.

In Elektro je ponudil kneginji roko in jo odpeljal k naslanjaču.

Ko sta sedla, sta nadaljevala posvetovanje, kako bi rešila in pomagala svojemu otroku, kako bi vrnila svobodo in mirno meščansko življenje Giuseppu Musolinu.

Kako žalostna igra usode!

Nesrečna roditelja nista niti slutila, kako strašna nesreča je medtem zadela njunega edinega otroka.

Elektro ni vedel, da je njegov sin padel italijanskim oblastem v roke in da bo morda v najkrajšem času že obsojen in morda celo pogubljen.

Ker nista ničesar vedela o sedanji usodi svojega sina, sta se oče in mati pogovarjala in se med seboj posvetovala, kako bi ustvarila srečo svojemu sinu, kako bi osrečila Giuseppa Musolina in njegovo Julijo.

Kdo ve, če se jima bo to posrečilo?

Ali bosta še pravočasno rešila Giuseppa Musolina temnice in smrti na morišču?

Ali bosta imela še toliko časa, da bi popravila greh, ki sta ga storila svojemu otroku?

Bog daj, da bi se to zgodilo, da bi ne bilo prizadevanje nesrečnih staršev prezuspešno, kajti usoda je premnogokrat brezobzirna, napram tistim, ki jih ne ljubi!

Vest iz onega sveta

Po velikih in širokih ulicah ter trgih večnega mesta se je neprenehoma pomikala neštevilna množica, vsakdo je hitel v svojo smer.

Ta izredna živahnost na ulicah je pričala, da je Rim vele mesto.

Ko se je nekega dne večerilo, je sedel kardinal Toneli globoko zamišljen v svojem kabinetu.

Pred njim je ležala na pisalni mizi posebna izdaja nekega rimskega lista, ki je z velikanskimi črkami javljal, da je sloviti razbojnik Kalabrije Giuseppe Musolino prišel oblastem navsezadnje v roke.

V Genovi so ga ujeli in zaprli.

Ta vest ni sivolasega kardinala niti najmanj razveselila, nasprotno, v njem je izzvala neko čudno, žalostno razpoloženje, ki je prešlo v globoko zamišljenost.

Kardinal Toneli je vedel, česar ni vedel nihče v Rimu, niti v vsej Italiji.

Vedel je, kdo je Giuseppe Musolino, vedel je, kdo so njegovi starši in zato je vest o njegovi aretaciji povzročila vrzel v starčevi duši.

Mislil je na nesrečno usodo svojega prijatelja Henrika Bofarija, na nesrečno mater kneginjo Doro Bražloni, na njunega sina Giuseppa Musolina, o katerem je bil prepričan, da ni takšen, za kakršnega ga smatrajo in slikajo njegovi sovražniki.

Posebno zadnje čase se je stari kardinal Toneli zanimal za Giuseppa Musolina. Po srečanju s kneginjo Doro in Luigi-jem Borgezem na Aspromontih je vsak dan znova pričakoval vesti o Giuseppu Musolinu.

Po njegovi zaslugi so bili odkriti vnebovpijoči zločini Luigi Borgeza.

Prizadeval si je, da bi bil zločinec poklican pred sodišče, toda Luigi je še pravočasno pobegnil.

Kardinal Toneli je bil pripravljen tudi nadalje storiti vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi opravičil Giuseppa Musolina, ki so ga v Italiji smatrali za navadnega razbojnika.

Sedaj pa je čital v časopisu, da so ga v Genovi ujeli.

Ta okolnost je izpremenila marsikaj, poslabšala je stanje

Giuseppa Musolina, ker bi kardinal Toneli ne mogel zanj ničesar več storiti.

Musolinovim sovražnikom se je posrečilo, da so dokazali, oziroma potrdili njegovo krivdo, oblasti so razpisale nagrado na njegovo glavo, sedaj pa ne bodo pod nobenim pogojem hoteli izpustiti slovitega roparja, ker bi s tem osmešile same sebe.

Ostalo bi še edino sodišče, ki bi lahko preiskalo vso zadevo in se prepričalo, da je Giuseppe Musolino zares nedolžen in tako zadovoljilo pravici.

Pa tudi od sodišč človek ne sme mnogo pričakovati — kajti pravica in obsodbe so v Italiji na slabem glasu.

Čim dalje časa je kardinal Toneli premišljeval, tem jasneje mu je stopalo pred oči, da je Giuseppe Musolino izgubljen in da mu nihče več ne more pomagati.

Te misli pa so bile krive, da se je v njegovo dušo naselilo žalostno razpoloženje.

Zdajci pa se kardinal lahko zdrzne.

V kabinet je namreč stopil sluga, se globoko poklonil svojemu gospodu in dejal:

— Neki gospod je prišel, svetlost, in želi, da bi ga prijeli.

— Kdo je ta gospod vpraša kardinal, ki se je očitvidno začudil temu nepričakovanemu obisku.

— Ni mi povedal svojega imena, odgovori sluga, dejal pa je, da je vaš znanec in prijatelj.

— Dobro, pripeljite ga v mojo sobo! zapove kardinal in vstane, da bi sprejel obisk.

Sluga odide.

Nekaj trenutkov pozneje se odpro vrata, v kabinet pa stopi mlad in visok gospod.

— Kakšno presenečenje! vzklikne kardinal Toneli navdušeno, ko je zagledal mladega moža. Odkod pa ste vi prišli tako nenadoma, doktor Müller?

— Iz Genove! Pred nekaterimi minutami sem prispel iz Genove z brzovlakom, odgovori doktor Müller.

Ko je kardinal Toneli slišal, da prihaja mladi zdravnik iz Genove, kjer so ujeli in zaprli Giuseppa Musolina, je osupnil, potem pa je radovedno pogledal doktorja in ga vprašal:

— Kaj pa ste delali v Genovi?

— Pred tremi dnevi sem prispel tja iz Egipta...

— Ah, da! mu vpade v besedo kardinal Toneli, pripo-

vedovali so mi, da ste s knezom Albertom Borgezom odpotovali v Egipt radi njegovega zdravja.

Med vašo odsotnostjo sem vas iskal v San Stefanu in v gradu Miramaru, pri tej priliki pa sem zvedel, da ste odpotovali.

Kako pa je knezu Albertu?

Doktor Müller globoko zavzdihne.

— Knezu je sedaj čisto dobro, odgovori zdravnik gajeno. Ubogi knez Alberto je v Kairu umrl...

— Ah! vzklikne kardinal, katerega je ta vest silno pretresla. Torej je podlegel svoji bolezni?

— Da, toda umrl je zadovoljen, ker je pred smrtjo našel svojo izgubljeno hčerko...

— To vem, odgovori kardinal.

— Ah, motite se, svetlost, prav gotovo mislite tisto deklico, ki je še pred nedavnim živela v Rimu v mogočni palači Borgezev? vpraša zdravnik.

— Da!

— O, ne! Deklica, ki se je imenovala Margareta, je bila navadna sleparka, ki se je na pretkan način vtihotapila v knezovo hišo, prevarala je plemenitega starega kneza, ker se je izdajala za njegovo hčerko.

V družbi s knezovim bratom Luigijem Borgezem je delala proti knezu in si prizadevala, da bi ga spravila s tega sveta, da bi po njegovi smrti postala naslednica ogromnega bogastva.

Ne, svetlost, ta sleparka ni bila knezova hčerka.

Njegovi pravi hčerki je ime Julija, to je lepa, ljubka in plemenita žena, po vsem je podobna svojemu očetu...

Toda usoda je hotela, da je knezova Julija postala žena Giuseppa Musolina...

— Kako?! se začudi kardinal Toneli. Spomnil se je pogovora s kneginjo Doro Bražloni.

Sedaj je razumel vse.

Sedaj mu je bilo jasno, zakaj je Luigi Borgeze sovražil in preganjal Giuseppa Musolina.

In Luigi Borgeze se mu je še bolj zastudil, njegova naklonjenost napram Giuseppu Musolinu pa se je povečala.

— Ali pa veste, da je Giuseppo Musolino ujet? vpraša kardinal Toneli.

— Vem, odgovori doktor Müller. O tem vem več, kakor pa si morda mislite.

S knezom Albertom Borgezem sem bil v Kairu, tam sva naletela na Julijo in na Giuseppa Musolina in knez je izdihnil v njunem naročju, v zadnjih hipih svojega življenja ju je blagoslavljal kot svoja otroka...

— Ah! vzklikne kardinal Toneli radostno. Knez Alberto je vedel torej tudi to, da je Giuseppo Musolino njegov zet. Toda, doktor, sedite, prosim vas, in mi pripovedujte o vsem, kar veste, kajti vse to me izredno zanima.

Oba sta sedla k mizi in doktor Müller je pripovedoval svolasemu kardinalu o razmerah kneza Alberta Borgeza, o njegovih odnošajih napram Juliji in Giuseppu Musolinu, o knezovi smrti in o njihovi vrnitvi iz Egipta v Italijo.

Naposled pa je povedal, da so Giuseppa Musolina ujeli in zaprli, Julija pa je znorela.

— Zares, žalostna usoda! vzklikne kardinal Toneli z iskrenim sočutjem.

— Da, vaša svetlost, in prosim vas, da mi ne zamerite, ker vam iskreno povem, da se mi Julija in Giuseppo Musolino smilita, kajti prepričal sem se, da je Giuseppo Musolino izreden in plemenit človek in iz srca bi želel, če bi ga mogli na kakšen način rešiti...

— O, doktor, tega vam nikakor ne morem zameriti, reče kardinal Toneli z navdušenjem, kajti priznati vam moram, da tudi sam tako mislim in sočustvujem z Giuseppo Musolinom prav posebno še po vsem tem, kar sem pravkar slišal od vas.

Toda zdi se mi, da zanj ni rešitve.

Njegovi sovražniki so ga strašno očrnili, dosegli so pri oblasteh, kar so hoteli.

O, ko bi vi vedeli tudi to, kdo je v resnici Giuseppo Musolino- doktor?!

Ko bi vi vedeli za njegovo poreklo...

— Pripovedovali so, da je iz San Stefana...

— Tako misli svet, odgovori kardinal Toneli, Giuseppo Musolino pa pripada višjim krogom.

Po rojstvu je Giuseppo Musolino plemič...

Njegov oče je markiz, njegova mati pa kneginja...

— Ali je to mogoče?! se začudi doktor Müller.

— Da nadaljuje kardinal Toneli, toda jaz sem edini ki ve za to skrivnost! Njegova mati je še živa, oče Giuseppa Musolina pa je že zdavnaj umrl...

Toda o tem vam bom drugič pripovedoval.

Povejte mi sedaj, dragi doktor, ali ste od tedaj, ko sva

se zadnjič videla, že kaj napredovali v svojem raziskovanju o skrivnostnem Elektru?

— Zelo žal mi je, svetlost, da vam moram povedati, da so vsa moja raziskovanja ostala brez uspeha, odgovori doktor Müller. Res je, v zadnjem času sem imel mnogo dela z bolehnim knezom, vendar pa nisem odnehal, da bi ne iskal skrivnostnega Elektra... Uporabil sem vsako priložnost in proučeval njegova dela...

Kardinal Toneli je hotel zdravnika nekaj vprašati, v tem trenutku pa se je oglasil zvonec telefona.

Kardinal, ki je bil precej razburjen, je prosil doktorja Müllerja, naj ga zamenja pri telefonu.

Doktor stopi k telefonu in prime slušaljko.

Ko se je oglasil, je nekaj časa poslušal, potem pa se je zdrznil in se prijel z roko za glavo.

— Kaj je? ... Kdo je? vpraša kardinal.

— Ne vem, odgovori doktor Müller, toda ta glas se mi zdi zelo znan.

Zdi se mi, da sem ta glas nekoč že slišal v svojem stanovanju v San Stefanu, ko so me klicali v lovski dvorec Miramare k ranjenemu knezu Albertu Borgezu...

— In kaj bi rad?

— Rad bi govoril z vami.

Kardinal vstane in stopi k telefonu.

Prijel je slušaljko, se oglasil in vprašal, kdo želi z njim govoriti.

Nihče mu ni odgovoril.

Po kratkem odmoru se je kardinal zopet oglasil:

— Jaz sem, kardinal Toneli! Kdo je tam?

Nekaj trenutkov je poslušal, potem pa se je stresel in strašno prebledel.

Na njegovem obrazu se je zrcalilo silno presenečenje in stari kardinal je skoraj zavpil z razburjenim glasom:

— Kaj? ... Kdo je tam? ...

In zopet je dobil isti odgovor.

Kardinal je kriknil:

— Henriko Bofari?!

To ni mogoče! ... Markiz Bofari je mrtev ...

Kaj? ... Mar si to zares ti, Henriko? ... Toda kako je vendar mogoče ...

Kaj praviš? ... Na Aspromontih ... pri kapelici ... Kdaj? ... Torej jutri naj pridem k tebi?!

Dobro... toda povej...

Halo, Henriko!... halo...

Toda kardinal ni dobil nobenega odgovora več.

Odložil je slušaljko, se prijel za glavo in komaj prišel do naslanjača, v katerega je omahnil.

Po vsem telesu se je tresel od razburjenja.

Nikakor ni mogel verjeti tega, kar je malo prej slišal v telefonu na svoja lastna ušesa.

Kardinal Toneli in markiz Henriko Bofari sta si bila prijatelja iz najzgodnejše mladosti.

Skupaj sta preživela svojo mladost, zaupala sta si vse skrivnosti in jih tudi zvesto hranila.

Vemo, kako je kardinala Tonelija razžalostila žalostna usoda Henrika Bofarija in kako je poizvedoval za njim, ker pa ga ni mogel nikjer najti, je že začenal verjeti, da je napravil kje konec svojemu bednemu življenju.

Sedaj pa — sedaj se mu je tako nenadoma oglasil v telefonu sam Henriko Bofari in ga prosil za sestanek pri stari kapelici vrh Aspromontov.

Kardinal Toneli je spoznal glas svojega prijatelja, ker pa je mislil, da je markiz Henriko Bofari že zdavnaj mrtev — se mu je zdelo, da je slišal njegov glas iz drugega sveta.

Ali so bile to sanje ali resnica?

Ali pa je to morda kakšna prevara?

Ali je Henriko Bofari zares še živ?

Če je živ, kje se je nahajal toliko časa, da ga ni mogel izslediti niti njegov najzvestejši prijatelj?

In odkod naj bi se baš sedaj javil on, Henriko Bofari, oče nesrečnega Giuseppa Musolina, baš sedaj, ko se njegov sin nahaja v rokah oblasti in visi nad njegovo glavo morda že krvnikov meč?

In odkod se je oglasil?

Z Aspromontov, kjer je živel Giuseppe Musolino.

Kardinal Toneli je tako premišljeval, pri tem pa je trepetal kakor v mrzlici.

Doktor Müller je opazoval ves ta prizor, ker pa ni vedel, kaj je vzrok nenadnemu kardinalovemu razburjenju, je vprašal v skrbeh za njegovo zdravje:

— Visokost, kaj vam je? Ali ste slišali kakšno neprijetno novico?

— Ah, ne! odgovori kardinal Toneli, ki si je prizadeval, da bi se otresel razburjenosti, ki ga je prevzela. Nisem slišal

ničesar neprijetnega, toda to, kar sem pravkar izvedel, se mi zdi tako čudno in neverjetno...

— Za kaj pa gre, če smem vprašati, svetlost? vpraša doktor Müller.

Kardinal zavzdihne in nadaljuje:

— Lahko si mislite, doktor, kako presenečen sem bil, ko sem slišal glas svojega prijatelja iz mladosti, o katerem sem mislil, da je že zdavnaj mrtev!

Moj prijatelj iz mladosti, Henriko Bofari, me je povabil za jutri k stari kapelici vrh Aspromontov, kjer bi se sešla prvič po dvajsetih letih...

— Čudno! se je čudil doktor Müller. Še bolj čudno pa se mi zdi, da je izbral Aspromonte za mesto sestanka.

— Morda je hotela usoda, odgovori kardinal Toneli, da je markiz Henriko Bofari prišel na Aspromonte, nekdanje skri-vališče Giuseppa Musolina in njegovih tovarišev.

Kajti Aspromonti imajo za Henrika Bofarija poseben po-men radi Giuseppa Musolina...

— Kaj ste hoteli s tem reči? ga prekine doktor.

— To vam bom pozneje pojasnil, dragi doktor. Zaupal vam bom skrivnost...

— Ali pa se mislite odzvati temu vabilu? vpraša doktor Müller radovedno.

— Na vsak način.

— Ne vem, če bi vam bilo to baš za priporočati! pri-pomni mladi zdravnik.

— Zakaj?

— Zato, ker bi do Aspromontov prispeli lahko v najbolj-šem slučaju šele do jutri zvečer...

— To mi ne dela nikakršnih skrbi, razen tega pa se na-dejam, da me boste tudi vi spremljali?

Doktorja Müllerja so spravile te besede v zadrego.

Težko mu je bilo, da bi odbil vabilo, težko pa mu je tudi bilo, da bi se mu odzval, ker je nameraval vsak trenutek upo-rabiti, če bi mogel storiti kaj za rešitev Giuseppa Musolina.

Radi tega je tudi prav za prav prišel v Rim, da bi obi-skal kardinala Tonelija, da bi tudi njega prosil za pomoč.

— Vi mi nočete odgovoriti, doktor? vpraša kardinal Toneli, ki je opazil da se mladi zdravnik obotavlja.

— Spremljal vas bom, odgovori doktor Müller in se pri-kloni. Čeprav je imel moj prihod v Rim drug cilj, če vam ho-čem po pravici povedati, vendar...

— Ali smem vedeti, čemu ste prišli v naše mesto? —
vpraša kardinal Toneli.

— Gre za Giuseppa Musolina.

Kardinal je napeto poslušal.

— Dejal sem vam, svetlost, da sem bil v Kairu v družbi kneza Borgeza in Giuseppa Musolina.

Ker sem z Giuseppo Musolinom večkrat občeval, sem imel priliko, da sem se prepričal, da je Giuseppo Musolino poleg vseh svojih dejanj tudi plemenit in pošten človek, vendar pa skrajno nesrečen in jaz sem pripravljen storiti vse, kar bi bilo v mojih močeh za njegovo rešitev in osvobodjenje.

Težko je, če človek ve, da kdo po nedolžnem trpi.

Sicer pa, vaša svetlost, če dovolite, vam bom še nekaj priznal.

Poznam vaše plemenito srce, imel sem priliko, da sem spoznal vašo pravicoljubnost in radi tega sem se mislil obrniti na vas s prošnjo, da bi se zanimali za usodo nesrečnega Giuseppa Musolina, ki je sedaj zaprt...

Prosim vas, pomagajte mi in mi svetujte...

— In vi se zares tako goreče zavzemate za nesrečnega Giuseppa Musolina? ga prekine kardinal.

— Nadejam se, da mi tega ne boste zamerili, svetlost, reče doktor Müller.

— Tedaj morate pa še celo oditi z menoj na vrh Aspromontov, nadaljuje kardinal Toneli.

Če ni bil prejšnji telefonski pogovor samo slepilo, bova našla na vrhu Aspromontov še eno bitje, morda še celo dve, s katerima bova govorila in se posvetovala o Giuseppu Musolinu, našemu nesrečnemu prijatelju.

Doktor Müller je kardinala radovedno pogledal.

— Da, doktor, nadaljuje kardinal Toneli, če bova našla vrh Aspromontov markiza Henrika Bofarija, nama bo brez dvoma tudi njegov svet dobro došel!

— Kakšna vez pa obstaja med markizom Henriko Bofarijem in Giuseppo Musolinom? vpraša doktor.

— To vam bom med potjo pojasnil, dragi prijatelj, odvrne kardinal Toneli.

Nocoj bova torej odpotovala.

Bodite moj gost pri večerji, dragi doktor, takoj potem pa jo bova mahnila proti Aspromontom!

Da bi naju Bog spremljal na tej poti in upajva, da bova našla način, da bova Giuseppu Musolinu lahko pomagala...

Druga obsodba

Štiri tedne pozneje je bila razpisana razprava proti Giuseppe Musolinu, strašnemu kalabrijskemu razbojniku, ki je izzvala pozornost vsega civiliziranega sveta.

Vsakdo je že vnaprej vedel, da bo obtoženca sodišče obsodilo, da zanj ni rešitve.

Obtoženec ni imel samo enega branitelja, milijoni in milijoni so bili na njegovi strani, kajti skoraj ves talijanski narod je sočustvoval z njim trpel je z njim in žaloval in trepetal za njegovo svobodo.

Vsakdo izmed teh dobrih ljudi je vedel, kako stoji zadeva in vsi so ga obžalovali.

Nedolžen seveda ni bil, ker je ubijal, toda na oni svet je pošiljal samo tiste ljudi, ki so povzročili njegovo nesrečo, ki so ga pognali v goro in v bedo in ki so bili krivi, da je Giuseppe Musolino, ki je bil pošten član človeške družbe postal odpadnik in strah vseh tistih, ki so ga imeli na svoji umazani vesti.

Giuseppe Musolino se je maščeval samo tistim, ki so nekoč pri razpravi v Reggiju vstali proti njemu in radi katerih je bil obsojen na dolgoletno ječo.

In zopet se mu je zgodila krivica, da je moral sesti v sodni dvorani na zatožno klop.

Človeška družba bi bila morala biti obtoženec, človeška družba, ki ga je pognala v obup in napravila iz njega človeka, kakršen je prišel pred sodnike.

Giuseppe Musolino je vedel za svojo usodo, znana pa mu je bila tudi usoda njegove žene.

Njegov zagovornik mu je povedal, da so jo odpeljali v blaznico in da je le malo upanja, da bi se ji razum zopet utegnil povrniti.

Vendar pa se je zelo spretno in obzirno branil.

— Prištevate me k tatovom! vzklikne Giuseppe Musolino svojim sodnikom.

Pri vsemogočnem Bogu vam prisegam, da nisem bil nikoli v svojem življenju tat!

Nikdar nisem kradel, da bi napravil sebe bogatejšega, nikdar nisem jemal siromašnim, temveč samo tistim, ki so krivi, da je na svetu toliko gorja!

Nisem morilec!

Moja puška je spregovorila samo tedaj, kadar mi je bilo treba izvršiti maščevanje, kadar sem moral poravnati davne račune s kakšnim lopovom.

In vse sem jih odstranil s tega sveta — vse, tako da ne more nihče stopiti pred mene in mi zabrusiti v obraz:

— Giuseppe Musolino, krivoprisežnik si — nisi storil tega, kar si prisegel v Reggio!

Jaz nisem krivoprisežnik, pač pa so bili tisti krivoprisežniki, ki so tedaj v Reggio proti meni krivo pričali in dosegli, da so me nedolžnega obsodili!

Obsodite me, toda s tem boste tudi same sebe obsodili!

Da, res je, dozorel sem za temnico, za smrt.

Za uničenje pa je dozorela tudi strašna resnica, ki privede človeka do tega, da mora zavreči svoje poštenje in vse, kar je v njem plemenitega kot nepotrebno breme, da mora postati hajduk in razbojnik samo radi tega, da bi popravil krivico, ki jo je zagrešila pravica!

Meni ni za življenje, ker se ne morem nadejati več sreče in svobodnega solnca!

Zaprte me v globino in temo ječe, toda sramote, ki ste jo napravili, ne boste s tem skrili.

Krivica je z gorečimi črkami napisana na nebu in dokler se bo Italija šopirila v Evropi, bodo pripovedovali pozni rodovi, kakšno krivico so storili Giuseppeu Musolinu.

Naredili boste seveda tako kakor morate, to se pravi, obsodili me boste!

Vendar ne bom ostal dolgo v ječi.

Če se mi bo posrečilo, bom pobegnil, če pa ne, bom hitro v temi propadel...

Kajti Giuseppe Musolino je podoben orlu, ki je navajen svobodnih višav, svobodnega obzorja in more živeti v majhni in tesni kletki!

Kakor kraljevi orel sem živel na Aspromontih!

Tam sem vdihaval sveži zrak svobode, človek pa, ki ga je navajen, se zaduši v zaduhli temnici!

Če je kdo med vami, ki ima še srce v prsih, srce, ki čuti s svojim bližnjim, naj joka nad Giuseppeom Musolinom in nad njegovo nesrečno usodo!

Ni se mu treba sramovati teh solz!

Kajti solze bo pretakal nad usodo človeka, ki je bil pošten in dober, dokler je bila daleč od svetnega hrupa, ki pa

je postal hudoben, ko ga je nesrečen slučaj potegnil s seboj v vrtinec življenja!

Zdravstvujte vsi, končal sem!

Ko je Giuseppe Musolino spregovoril zadnje besede, ni ostalo nobeno oko suho.

Stražniki so morali s silo zadrževati občinstvo, kajti vsakdo izmed navzočih je hotel še enkrat stisniti desnico hajduku in zavrženemu človeku, prijatelju siromakov, zaščitniku nedolžnih in preganjanih.

Sodniki so po kratkem posvetovanju izrekli obsodbo, s katero je bil Giuseppe Musolino obsojen na dosmrtno ječo.

Tako je moralo biti.

Ali pa bo ta obsodba tudi izvršena?

Ali bo Giuseppe Musolino zares do konca svojega življenja tičal v strašni temnici?

Mar ne bo nikdar več zagledal svobodnega solnca in svojih ljubljenih gora?

Mar se ne bo nikdar več pojavil med svetom, da bi postal to, kar je bil nekoč, oboževani junak Italije, svobodni knez svobodnih Aspromontov?

Ali bo Julija za vedno ostala v blaznici?

Ali bo na njeni duši vedno ležala strašna tema, ali pa se bo zopet nekega dne zbudila, da bi pomagala Giuseppeu Musolinu, da bi ga s pomočjo prijateljev, ki sta jih imela, osvobodila in ga zopet osrečila?

To nam bo pokazala najbližja prihodnost.

Sreča se je vrnila

Vest, da so ujeli in zaprli Giuseppa Musolina, slovitega italijanskega hajduka in kneza Aspromontskih gora, se je hitro raznesla po vsej Italiji in prekoračila tudi njene meje.

Ta aretacija je vzbudila zanimanje in senzacijo po vsem svetu in radi tega je popolnoma razumljivo, da je obsodba še bolj vplivala in izzvala pozornost, kakršne še ni doživela nobena razprava, kar so jih pomnili najstarejši ljudje.

Vso zadevo so spremljali z najrazličnejšimi komentarji.

Ves svet je govoril samo o tej obsodbi, posebno pa v Italiji ljudje niso govorili skoraj ničemer drugem kakor o junaku dneva — Giuseppeu Musolinu.

Povsod si lahko čutil, da so ljudje na strani Giuseppa.

Muoslina, da goje napram njemu neomajeno naklonjenost in da ga smatrajo za mučenika pravice.

Toda sodišče je reklo svoje.

Ob takšnem razpoloženju ni bilo nič čudnega, da je prišlo v Italijo mnogo tujcev, da bi prisostvovali tej zanimivi razpravi in videli znamenitega hajduka.

V Genovi, kjer so Giuseppa Musolina sodili, je bilo zelo živahno na dan obsodbe.

Vsi hoteli in vse gostilne so bile prenapolnjene s tujci, ki so prihiteli od vseh strani.

Pa tudi sami meščani so se živahno razgovarjali o ne navadni obsodbi.

V nekem hotelu, ki se je nahajal blizu morskega pristanišča, je bilo tudi mnogo tujcev.

Pri neki mizi so sedeli štirje gospodje, odlične vnanjosti, ter se tiho pogovarjali med seboj.

Tudi ti so se prav gotovo pogovarjali o današnji obsodbi vendar sta se začrtali v njihove plemenite obraze neka skrb in žalost. Nekaj jih je mučilo.

V vseh prostorih hotela je kar mrgolelo.

Nekateri so prihajali, drugi pa odhajali.

Ti štirje gosti pa so sedeli pri mizi in se niso niti zmenili za to vrvenje.

Če bi jih bil kdo natančneje opazoval bi bil opazil, da so se izogibali vsakih stikov s drugimi gosti in so želeli, da bi ostali neopaženi pri svoji mizi.

Pogovarjali so se popolnoma tiho.

Pri njihovi mizi se je nahajala neka majhna mizica, pri kateri sta sedela odličen gospod in elegantna dama, ki pa je imela svoj obraz zakrit s pajčolanom.

Niti za svoja soseda se tisti štirje niso zmenili. Ko pa je minilo nekaj časa, opozori eden izmed njih svoje tovariše na nju in reče:

— Poslušajte, tovariši!

Tista dva pri sosedni mizi govorita francoski. Sicer pa to ni nič čudnega, kajti danes je v Genovi mnogo tujcev, vendar je zanimivo, s kakšnim sočutjem govori tista dama o Musolinovi Juliji.

Poslušajta!

Vsi so se sedaj obrnili k sosedni mizi.

V prostorih je žuborelo kakor v panju, vendar pa so tovariši pri mizi lahko slišali pogovor svojih sosedov.

Dama je govorila:

— T, i dragi, poznaš Julijo samo površno, jaz pa poznam njeno dušo, poznam njeno srce, njen občudovanja vredni značaj in njeno plemenitost.

Ah, to je plemenito bitje, ki se je po vsej pravici zaslužilo, da bi bilo srečno! Sedaj pa si slišal, kako žalostna usoda jo je doletela...

Niti misliti ne smem na to, da je Julija v blaznici... Če bi ji človek mogel pomagati...

— Ne obupuj, draga, morda, morda še ni vse izgubljeno, ji odgovori gospod. Kdo ve, če ni njena bolezen nastopila, ko je slišala, da so Giuseppa Musolina ujeli in zaprli!

Še vedno ne smeš izgubiti poslednjega upanja! Morda bo le še ozdravela...

— Daj Bog, zavzdihne dama pod pajčolanom. Ah, kako nepopisno vesela bi bila, če bi se to zares zgodilo!

— Ne izgubi upanja, draga Precioza, jaz se nadejam, da bo njena bolezen krenila na boljše!

Vidiš, sedaj mi je prišlo na misel nekaj dobrega.

Strašen dogodek je moral biti za Julijo vest, da so ujeli in zaprli Giuseppa Musolina in to je povzročilo njeno težko bolezen.

Če bi sedaj doživela kaj veselega, bi to morda olajšavalno delovalo na njeno bolezen.

Tebe je Julija ljubila kakor sestro, skupaj sta živeli dolgo časa, sestrski sta si delili težko usodo in odkar sta se v Parizu ločili, ni morda ničesar več slišala o tebi.

Ali misliš, draga Precioza, da bi bila Julija vesela, če bi te sedaj nenadoma videla in slišala o tvojem položaju?

— O, vsekakor! odgovori dama s pajčolanom. Samo če ni nesrečnica popolnoma izgubila razuma.

— To morava videti! reče gospod. Predlagam ti, da bi jutri obiskala bolnico v zavodu.

— O, ti si tako dober! se razveseli gospa s pajčolanom.

Morda so cenjeni čitalci uganili, kdo sta ta odlični gospod in elegantna dama s pajčolanom.

Gospa s pajčolanom je bila naša stara znanka Precioza, žena z mrtvaško glavo, gospod, ki je sedel pri njej pa je bil sam vojvoda Lingi.

Kako pa sta prišla zopet skupaj?

To bomo pojasnili čisto na kratko.

Spominjamo se, kako je Margaretina lepota zaslepila mla-

dega vojvodo, da je zapustil svojo poročeno ženo in pobegnil s privlačno sleparko v Egipt.

Srečali smo ju v Kairu.

Vemo, da je Margareta našla tam smrt.

Za njena mnogoštevilna nepoštena in lopovska dejanja jo je usoda sklenila kaznovati.

Za lahkomišno življenje je morala strašno končati.

Svojo smrt je Margareta našla na dnu Nila.

Medtem ko je Margareta bila z Muratom-efendijo in hotela ujeti Giuseppa Musolina, je bil vojvoda Lingi v klubu.

Po polnoči se je vrnil v hotel.

Lahko si predstavljamo njegovo začudenje, ko svoje ljubice ni našel doma.

Čakal jo je vso noč.

Ko se je naposled zdanilo in Margarete še vedno ni bilo od nikoder, je vojvoda odšel iz svojega stanovanja in vprašal upravitelja hotela, če morda ve, kam je njegova soproga odšla, tako jo je namreč vojvoda predstavil v hotelu.

Od upravitelja ni mogel zvedeti ničesar takega, kar bi ga bilo pomirilo.

Čakal je do poldne, ko pa se Margareta še vedno ni pojavila, je začelo vojvodo skrbeti, in misel, da se ji je morda pripetila kakšna nesreča, mu ni dala miru.

Minil je dan, nastopila je noč s strašno temo, Margarete pa še ni bilo od nikoder.

Vojvoda, ki ga je silno skrbela Margaretina usoda, je sklenil, da bo vso zadevo prijavil policiji.

Odšel je k Muratu-efendiji.

Povedal je policijskemu šefu Kaira, da njegove soproge od sinoči ni v hotel, kjer stanujeta.

Murat-efendija se je delal silno začudenega.

Dejal je, da ni dobil o tej stvari doslej še nikakršnega obvestila, obljubil pa je, da bo takoj uvedel točno preiskavo, ki mora dognati, kam je vojvodinja izginila.

Vojvoda se mu je zahvalil in dejal, da se bo zvečer zopet oglasil pri njem, če se Margareta dotlej ne bo vrnila.

Prišel je v hotel.

Zopet je povpraševal po Margareti. Toda Margareta se še vedno ni vrnila in nihče ni ničesar slišal o njej.

Okrog šestih zvečer je mladi vojvoda Lingi zopet odšel v palačo Murata-efendije.

Policijski šef mu je z žalostnim obrazom dejal, da so

njegovi ljudje uvedli preiskavo na vse strani, da pa kljub temu niso mogli ničesar dognati.

Niti nobenega sledu niso našli, ki bi jim samo oddaleč pokazal pot do vojvodinje.

Da bi se iznebil vojvode, mu je Murat-efendija zaupal nekaj, kar si je seveda sam izmislil.

Vojvodi je dejal, da so sinoči okrog desetih opazili njegovi ljudje neko elegantno damo, ki se je popolnoma sama sprehajala ob obali Nila.

Naenkrat pa so videli, kako se je vrgla v valove mogočne reke.

Vse to se je zgodilo tako hitro in nepričakovano, da ji tega ni mogel nihče preprečiti.

Vso noč in že ves današnji dan so iskali truplo neznane samomorilke, toda doslej ga niso nikjer našli.

In policijski šef je mlademu vojvodi zaupno povedal, da bi bilo mogoče, da je bila samomorilka Margareta.

Vojvoda Lingi ni nikakor mogel verjeti tej možnosti, radi tega je prosil Murata-efendijo, naj tudi nadalje ne odneha od iskanja njegove izgubljene soproge.

Poslovil se je od policijskega šefa in dejal, da bo prihodnjega dne zopet prišel, da se bo prepričal o uspehih iskanja.

Če bi bil Murat-efendija povedal resnico, bi bil vojvoda Lingi vedel, da je Margareta zares našla smrt v valovih Nila, samo s to razliko, da ni šla sama v smrt, ampak da jo je dal mogočni Murat-efendija vreči v peneče valove.

Minila je tudi druga noč, Margareta pa se še vedno ni vrnila k svojemu ljubimcu.

Vojvoda je zope todšel k Muratu-efendiji.

Policijski šef mu je s hladnim uradnim glasom dejal, da preiskava še vedno ni prinesla nobenega uspeha, da pa tudi trupla utopljenke niso še nikjer našli.

Vojvoda se je vrnil v hotel.

Sedaj se je tudi njemu samemu začela zdeti verjetna možnost, da je bila tista neznana dama, ki je skočila v Nil, baš njegova Margareta.

Začel je v to verjeti, ker si drugače ni vedel pojasniti tega, da je tako nenadoma izginila.

Minilo je nekaj dni.

Mladi vojvoda Lingi ni mogel najti Margarete, čeprav jo je iskal po vseh straneh.

Obljubil je bogato nagrado tistemu, ki bi našel Margareto ali pa bi mu vedel vsaj kaj povedati o njej.

Pa tudi to je bilo zaman.

Dnevi so minevali in vojvoda Lingi je bli vedno bolj prepričan, da je Margareta zares mrtva.

Ta slučaj mu ni bil prav nič po volji.

Žal mu je bilo Margaretine mladosti, vendar pa mu nikakor ni hotelo priti na misel, kaj bi jo moglo pognati tako daleč, da je izvršila samomor.

Sam vojvoda ji ni dal niti najmanjšega povoda za to, nikdar ji ni rekel ničesar žalega.

Zakaj je vendar to storila?

Vojvoda je premišljeval o tem in v njegovi glavi se mu je pojavila misel, katere se nikakor ni mogel otresti.

Kaj, če je to kakšna kazen zanj, ker je na takšen način zapustil svojo poročeno ženo?

Ne da bi bila Margaretina smrt zanj opozorilo vsemogočnosti in previdnosti božje?!

Zares, svojí Preciozi je storil vnebovpijočo krivico.

Poročil se je z njo, ne da bi potem živel pri njej.

To pa še ni smatral za takšen greh proti njej, ker je bila poroka z njo itak samo prevara.

Toda mladi vojvoda se je v nečem drugem pregrešil proti temu nesrečnemu bitju.

Vzel ji je mladost, dal ji je okusiti svojo ljubezen, potem pa jo je sramotno zapustil.

To ga je sedaj mučilo.

Margareto je vedno bolj pozabljal in vedno bolj je mislil na svojo ženo, ki jo je zapustil.

— Kaj neki dela sedaj ta nesrečnica? je govoril vojvoda Lingi sam s seboj.

Bog ve, če me obsoja in se jezi name? Bog, kakšno krivico sem storil tej nesrečnici!

In če se bo izpolnilo še tisto, kar mi je rekla pri slovesu!

Če bo postala mati? In da bi njen otrok ne imel očeta.

Ne, ne, to je moj otrok, jaz mu ne smem vzeti imena, potolažiti moram bolest nesrečne matere!

Vrnil se bom v Pariz, poiskal bom tam Preciozo, prosil jo bom in revica mi bo odpustila, kar sem zagrešil proti njej, jaz pa si bom prizadeval da jo bom osrečil, kajti ona si je to po vsej pravici zaslužila...

In res, dva dni pozneje se je vojvoda Lingi vkrcal na parnik in zapustil Egipt.

Osem dni pozneje je prispel v Pariz.

V svoji palači je našel Preciozo.

Po begu mladega vojvode je prišla v Pariz z namenom, da bi vložila tožbo za ločitev zakona.

Boriti se je sklenila za svoje pravice in ime svojega otroka, ki se ji bo narodil.

Lahko si predstavljamo srečo naše uboge Precioze, ko so se nekega dne odprla vrata sobe, v kateri se je nahajala in je vojvoda Lingi obstal pred njo.

Padel je pred njo na kolena ter jo prosil, naj mu odpusti, da ji je storil takšno krivico.

Obljubil ji je, da se ne bo nikdar več ločil od nje, da bo živel z njo in jo ljubil.

Nesrečna Precioza mu je odpustila in od tedaj je nesrečna deklica z mrtvaško glavo najsrečnejša žena na svetu.

Vojvoda se je umaknil prejšnjemu pustolovskemu življenju, užival je v iskreni in topli ljubezni ljubeče žene.

Njen grdi obraz ga ni več motil, ni mu branil, da bi ne obsipal Precioze s svojo ljubeznijo, kljub temu pa se je obrnil na najznamenitejše zdravnike in jih pooblastil, da bi s pomočjo modernega načina zdravljenja izpremenili ženin obraz in odstranili grdobo z njega.

Zdravniki so storili, kar je bilo v njihovih močeh in uspeh je bil presenetljiv.

Kdor bi bil danes videl Preciozo, bi ne verjel, da je to tista žena z mrtvaško glavo.

Vendar se je Bog usmilil te nesrečnice!

In sedaj se nam ne zdi prav nič čudno, da sta ta dva srečna človeka prispela v Italijo, v Genovo.

Tudi onadva sta izvedela za usodo Giuseppa Musolina in pohitela sta v Italijo, da bi bila navzoča pri njegovi obsodbi, da bi ga zopet videla.

To je še posebej zahtevala Precioza, ker se je nadejala, da bo pri tej priliki srečala Julijo in jo kot najboljša prijateljica tolažila v njeni bolesi.

Toda kako se je Precioza razžalostila, ko je prispela v Italijo in slišala o Julijini žalostni usodi.

Njeno dobro srce se je krčilo od bolesi.

Vojvodi se je komaj posrečilo, da jo je polagoma pomiril in potolažil.

iz njunega pogovora v pristaniškem hotelu v Genovi smo zvedeli, kam sta namenjena.

Vojvoda Lingi je predlagal, da bi naslednjega dne obiskala vesrečno Julijo v zavodu za umobolne. Precioza pa je z največjem veseljem sprejela ta predlog.

Vojvoda in njegova žena sta se med seboj napol tiho pogovarjala in se nista zmenila za svojo okolico.

Zato tudi nista mogla niti slutiti, da jima kdo prisluškuje in se zanima zanje.

Tisti štiri gospodje, ki so sedeli pri sosedni mizi, so pazljivo poslušali vsako njuno besedo.

Na njihovih obrazih bi bil človek lahko videl, da se jim zdi pogovor njunih sosedov prijeten in da so jih navdušile besede, ki so jih slišali o Juliji in njenem nesrečnem možu Giuseppeu Musolinu, ki je bil danes obsojen.

Kdo so bili ti štiri ljudje?

Tudi to so naši znanci, s katerimi smo se ločili tisto usodno noč, ko je strašni Luigi Borgeze napadel Aspromonte, bivališče Giuseppea Musolina in njegovih prijateljev.

Ti štirje so bili Francozi, samo eden med njimi je bil po rojstvu Italijan.

To so bili markiz Gaston de Gondi, kapetan Trevij, baron Somer in Gaetano Krispi.

Ko je tisto noč divjala strašna borba pred kapelico »Kristusovih solz«, so se hrabro borili.

Dva sta bila težko ranjena, posebno nevarno ranjen je bil Gaetano Krispi, toda vsi so k sreči pobegnili sovražniku, pozneje pa se jim je posrečilo, da so se sešli.

Zvedeli so, da je tudi njihov vodja Giuseppe Musolino s svojo Julijo srečno pobegnil.

In odšli so v Rim, kjer so nekaj časa živeli tiho in osamljeno ter si zdravili zadobljene rane.

Vendar pa niso vedeli nič natančnejšega o usodi svojega priljubljenega vodje.

Marsikaterikrat jo je mahnil kateri izmed njih na Aspromonte, da bi pregledal staro kapelico »Kristusovih solz« in se prepričal, če se je Giuseppe Musolino medtem morda že vrnil na svoje drage Aspromonte.

Toda nikdar ni nihče prinesel prijateljem v večno mesto vesele novice, katero so tako željno pričakovali.

Nekega dne pa so slišali strašno vest, da so Giuseppea Musolina ujeli v Genovi in ga zaprli.

Lahko si mislimo, kako porazno je delovala ta vest na Musolinove prijatelje.

Ves dan so bili silno pobiti in niso mogli ničesar govoriti.

Naslednjega dne so jeli premišljevati, če bi mogli kaj storiti za osvobojenje svojega vodje.

Markiz Gaston de Gondi je takoj odpotoval v Genovo, da bi proučil vso zadevo.

Čez dva dni pa se je vrnil z nepovoljnimi vestmi.

Na osvobojenje niso mogli niti misliti.

Kaj naj bi torej storili?

Preselili so se iz Rima v Genovo, da bi bili v bližini svojega dobrega poglavarja.

Tako so pričakali tudi dan sodbe.

Sedaj smo jih srečali v pristaniškem hotelu, kjer so prisluškovali pogovoru med vojvodo Lingijem in njegovo sosoprogo vojvodinjo Preciozo.

Preciozi se je vrnila sreča in oči so se ji bleščale, sedaj pa jo je žalostila usoda nesrečne in uboge Julije, njene prijateljice in sestre v nesreči.

— Čudno! reče markiz Gaston de Gondi svoji družbi. Kdo neki bi utegnila biti ta dva človeka, ki tako lepo in s takšnim sočutjem govorita o Juliji?

— Ne vem, odgovori baron Somer, čeprav se mi zdi ta gospod zelo znan. Prav gotovo sem ga moral že nekje videti toda ne morem se spomniti kje.

— V Parizu! pristavi kapetan Trevij veselo. Mar ne moreta spoznati tega gospoda? Kolikokrat sta sedela z njim v Parizu že v družbi! To je vojvoda Lingi!

— Zares, on je, vojvoda Lingi, sta markiz Gaston de Gondi in baron Somer istočasno vzkliknila.

Na ta vzklik sta se vojvoda in vojvodinja obrnila proti sosodni mizi, kjer so sedeli štiri gospodje.

Vojvoda in vojvodinja se doslej nista za nikogar zmenila, čeprav je v prostorih hotela kar mrgolelo.

Vojvodinja ni nikogar poznala od teh ljudi, ko pa je prvi vojvodov pogled obvisel na tujcih, se je mladi mož nehote stresel in osupnil.

Kajti naenkrat se mu je zazdelo, da gleda pred seboj same znane obraze.

V naslednjem trenutku je vstal od mize.

— Kakšno presenečenje! zklíkne vojvoda Lingi in stopi k mizi svojih sosedov.

Markiz Gaston de Gondi! Baron Somer! Kapetan Trevij.

Poznal je vse tri Parižane.

Nastalo je radostno pozdravljanje.

Francozi so predstavili Gaetana Krispija, vojvoda Lingi pa je predstavil svojim starim znancem svojo soprogo.

In ni minilo dolgo, ko je vsa družba sedela pri isti mizi in se živahno pogovarjala.

— Odkod ste prišli vi v Italijo? vpraša vojvoda. Brez dyoma vas je tudi zanimala obsodba?

Razprava proti Giuseppu Musolinu naj je vsekakor zanimala, vendar pa nismo prišli radi nje v Italijo... Tukaj se nahajamo že dalje časa... odgovori markiz.

— Tako, se začudi vojvoda Lingi. Zato vas že tako dolgo nisem videl v pariških salonih!

Kaj pa vas je napotilo k temu, da ste tako dolgo ostali v Italiji, v tej vroči zemlji?

• Tovariši so se spogledali.

Pred katerim drugim človekom bi nikakor ne hoteli govoriti resnice, toda pred mladim vojvodo jim ni bilo treba ničesar skrivati, kajti prav dobro so vedeli, da bo molčal o vsem, kar mu bodo zaupali.

— Prišli smo v Italijo radi neke majhne avanture, odgovori markiz Gaston de Gondi, ta zadeva pa nas je potegnila v drugo, mnogo večjo, in tako smo postali sobojevniki velike borbe, ki je danes končala pred sodiščem...

Vojvoda osupne.

Precioza se je vsa stresla.

— Ali mislite s tem na obsodbo Giuseppa Musolina? — vpraša vojvoda Lingi.

— Da, nadaljuje markiz Gaston de Gondi, razmere so hotele, da smo prišli v stike z Giuseppom Musolinom.

Mi smo bili njegovi nasprotniki, nameravali smo ga ujeti in odpeljati v Francijo, ko pa smo prvič videli in spoznali, smo se prepričali, da Giuseppo Musolino ni takšen, za kakršnega ga slikajo in kakor ga črnijo njegovi sovražniki.

Pridobili smo si nasprotno prepričanje, da je Giuseppo Musolino pošten, plemenit in pravičen človek, katerega po krivici preganjajo, ker so drugi krivi tistega, radi česar ga tožijo in ga hočejo spraviti v ječo in pred sodnike...

In vidite, vojvoda, iz sovražnikov smo postali prijatelji tega izrednega človeka, namesto njegovih preganjalcev smo postali njegovi prijatelji, borci za njegovo sveto idejo, njegov izvesti tovariši in neomajni prijatelji...

— Ah, to je plemenito! vzklikne Precioza.

V vašem sklepu in sodbi, ki ste si jo napravili o Giuseppu Musolinu se niste prevarali in nikdar se ne boste kesali, da ste to tedaj storili!

Prav dobro poznam Giuseppa Musolina, marsikaj sem slišala o njem, slišala sem najlepše stvari in jim tudi brez pomisleka verjela, toda usoda me je pripeljala v stike z bitjem, ki je najiskrenješe in najplemenitejše na svetu.

To je bila žena, ki je Giuseppa Musolina najbolje poznala, ki mu je bila najbližja, ki ga je neizmerno ljubila, katero sem pa tudi jaz vzljubila z vso svojo dušo kakor sestro, kajti njena iskrenost in dobrota sta bili nezimerni...

Ta angel mi je pripovedoval, kdo je Giuseppo Musolino, po zaslugi te pravične in poštene deklice sem si ustvarila čisto novo sodbo o Giuseppu Musolinu, po njej sem spoznala njega, kogar pa lepa Julija ljubi ne more biti takšen, kakršnega so slikali Giuseppa Musolina!

— Vojvodinja je torej poznala Julijo? vpraša baron Somer navdušeno.

— Da, spoznala sem jo in dolgo časa sva živeli skupaj! odgovori Precioza.

O, koliko sva pretrpeli skupaj!...

Najina usoda je bila nekaj časa popolnoma enaka...

Ah, kadar se le spomnim na tistega prokletega Amerikanca, na pijavko v človeški podobi, na strašnega Smitha...

— Kaj? vzklikne markiz Gaston de Gondi. Mar ste bili tudi vi z Julijo pri Amerikancu Smithu?!

— Da...

— Tedaj ste vi...

— Jaz sem Precioza...

— Ah! je zletelo z ustnic Musolinovih prijateljev istočasno. Vi ste torej Precioza! Precioza...

— Da, jaz sem! pritrdi presrečna žena vojvode Lingija. Toda ali me gospodje poznajo?

— Ne, ampak Julija nam je toliko pripovedovala o vas! Ona vas je tako dobro poznala...

— O, dobra Julija! je zavzdihnila Precioza.

Sedaj je bilo tudi Francozom jasno, kako je prišlo do tega, da se je vojvoda poročil s Preciozo.

Julija jim je pripovedovala, kako so izvršili prevaro in kako je nesrečna deklica z mrtvaško glavo sprejela nase žrtev samo da bi rešila Julijo.

In znanci, ki so se tako slučajno našli, so se sedaj dolgo o vsem pogovarjali.

Markiz Gaston de Gondi in njegovi prijatelji so pripovedovali o poedinih dogodkih življenja z Giuseppom Musolinom, pustili niso nobenega važnejšega dogodka, ki so ga doživeli med tem časom s svojim poglavarjem.

Tudi vojvoda Lingi je odkritosrčno priznal in povedal, kako je prišlo do njegove poroke, kaj je pozneje počel in kako se je zopet vrnil ter si prizadeval, da bi s pomočjo najboljših zdravnikov, ki jih je poklical, olepšal Preciozin obraz.

To vprašanje je Musolinove tovariše prav posebno zanimalo, ker so vedeli, da je Precioza imela mrtvaško glavo in je radi tega ni nihče drugače imenoval kakor deklica z mrtvaško glavo.

Kakor pa bi bila Precioza uganila, kaj mislijo Musolinovi tovariši, je počasi dvignila pajčolan, ki je doslej zakrival njen obraz in njeno glavo.

Nihče ne bi mogel opisati presenečenja Francozov, ko so videli pred seboj vojvodinjo brez pajčolana.

Namesto mrtvaške glave so zagledali lep obraz, z mladostnimi potezami, ki se je zrcalil v nepopisni sreči.

Precioza je bila sedaj zares lepa žena.

Zdravnikom se je posrečilo, da so napravili pravcati čudež z njenim obrazom.

— Ali pa veste tudi kaj o sedanjem stanju Julijine bolezni? vpraša Precioza.

Tovariši so zavzdihnili.

— Njeno stanje je brezupno! zavzdihne markiz Gaston de Gondi. Povpraševali smo po njenem zdravju, toda zdravniki so mnenja, da ni mnogo upanja, da bi se ji razum zopet vrnil.

— Kakšna nesreča! zavzdihne Precioza in solze so ji zalile oči.

— Midva sva sklenila, da jo bova jutri obiskala, reče vojvoda Lingi. Za ljubezen svoje Precioze mi ne bo žal nobenega sredstva, da bi poskušal če se da še kaj pomagati.

— To je dobro, pripomni kapetan Trevij. Ta nesrečnica tako nima sedaj nikogar, ki bi se zanjo zavzel.

Slišali smo, da je tudi knez Alberto Borgeze umrl.

Ah, če bi vsaj on še živel, on bi prav gotovo skrbel za nesrečnico...

— Knez Alberto Borgeze! se začudi Precioza, ki je vedela iz Julijinega pripovedovanja, da je bil Luigi Borgeze, brat kneza Alberta Borgeza, najhujši Julijin sovražnik.

Kakšna vez obstaja med Julijo in knezom Albertom Borgezem, najmočnejšim italijanskim plemičem?

— Ah, nismo vam še zaupali tajne, ki smo jo odkrili, reče markiz Gaston de Gondi.

Julija je hčerka kneza Alberta Borgeza.

— Ali je to mogoče? se začudi Precioza.

— Da, toda slučaj je hotel, da je knez Alberto Borgeze prej umrl, kakor pa je utegnil urediti zadevo, ki se je nanašala na priznanje Julije za njegovo hčerko.

Po tem vidimo, da niti Musolinovi tovariši niso vedeli, da je knez Alberto Borgeze pred svojo smrtjo sestavil testament in pripovedoval o njem svojim prijateljem, ko je umiral v podzemeljskem hodniku ob razvalinah Izidinega svetišča v Kairu.

Kaj pa je bilo sploh s tem testamentom?

Kaj je bilo s starim Kristofom?

Ali je našel testament stari Kristof, zvesti sluga kneza Alberta Borgeza, ali pa ga je spravil doktor Müller?

Ali je stari sluga sploh še živ?

Ali se je vrnil iz Kaira?

V Italijo se še vedno ni vrnil.

Vse to so bile stvari, o katerih ni nihče v tej mali družbi, kjer so bili najzvestejši prijatelji Giuseppa Musolina in njegove Julije, ničesar vedel.

— Jaz upam še vedno, reče vojvoda.

Jutri se bomo točno prepričali o stanju njene bolezni in videli bomo, kaj lahko storimo zanjo.

Če bo potrebno bomo dali bolnico prenesti v kateri večji in boljši zavod, poklicali bomo najboljše zdravnike in učenjake in jaz se naadam, moja draga Precioza, da bo tvoja prijateljica Julija ozdravela.

Samo vprašanje je, če ji bomo vrnili razum, ali ji bomo mogli vrniti tudi srečo?

Saj vemo vsi prav dobro, kaj je vzrok nepričakovanega pojava te strašne bolezni!

— Res je, kar pravite, pripomni markiz Gaston de Gondi.

Usoda Giuseppa Musolina, posebno pa še sedaj, ko je sodišče izreklo svojo sodbo, je zapečaten za vedno...

Kdor pozna tega človeka, kdor pozna svobodnega kralja svobodnih gora in solnca, bo vedel, da Giuseppe Musolino ne bo dolgo sedel v zaporu...

Vajen je svobodnih višav...

— Usodo Giuseppa Musolina moramo za sedaj ločiti od Julijine usode, reče baron Somer.

Njuni usodi sta si samo v toliko enaki, da sta obe neizmerno žalostni.

Dokler pa ni izgledov, da bi mogli kaj storiti za Giuseppa Musolina, bi morda lahko storili kaj za Julijo in zato moramo poskušati, da bi dosegli, kar je v naših močeh.

— Tako je, je pritrdil tudi vojvoda. Jutri gremo k bolnici na obisk...

— In mi gremo z vami, pristavi markiz.

— Izvrstno! vzklikne Precioza. Morda se bo nesrečnici vrnil razum, ko bo zagledala svoje prijatelje...

— To ni nemogoče! reče kapetan Trevij. Moj oče je bil zdravnik in mnogokrat sem ga slišal, ko je dejal, da imajo presenečenja na takšne bolezni mogočen vpliv.

Morda bo naš obisk odločilnega pomena za razum in spomin nesrečne bolnice.

— Torej jutri, gospoda, reče vojvoda Lingi in vstane od mize.

Družba se je dvignila in vsi so odšli iz pristaniškega hotela po ulicah.

Vojvoda Lingi pa se je s Preciozo kmalu vrnil, ker sta tudi stanovala v istem hotelu.

Precioza ni mogla dolgo zaspati.

Neprestano je mislila na svojo ubogo in nesrečno prijateljico in prosila Boga, da bi jutrišnji dan prinesel dragi bolnici popolno ozdravljenje...

Svidenje

Večerilo se je.

Večerna tema je postajala vedno gostejša in visoki vrh Aspromontov se je že izgubljal v njej.

Po ozki strmi poti sta se lahkih korakov vzpenjala dva človeka in se tiho pogovarjala med seboj.

To sta bila sivolasi kardinal Toneli in mladi zdravnik doktor Müller.

Odzvala sta se skrivnostnemu vabilu, ki ga je dobil kardinal Toneli po telefonu, odšla sta na sestanek vrh Aspromontov h kapelici »Kristusovih solz«.

Kakor je kardinal že v Rimu obljubil, je med potjo pripovedoval svojemu prijatelju povest o nesrečnem Henriku Bofariju, o svojemu tovarišu in prijatelju iz davne mladosti.

Tako je pojasnil doktorju Müllerju, kakšna vez spaja Henrika Bofarija in Giuseppa Musolina, povedal mu je, kdo je oče Giuseppa Musolina.

Doktor Müller je bil silno presenečen, ko je slišal o Musolinovem poreklu.

Sedaj mu je bilo jasno, da je bil človek, ki so ga imenovali razbojnika, tako plemenit.

Nikdar do sedaj mu ni bilo žal, da je tega človeka smatral za svojega prijatelja in se potegoval zanj, sedaj pa je bil še prav posebno vesel te novice.

Čim dalje časa sta hodila, tem trdnejša je postajala tema ki je ovijala gorovje.

Hoditi pa sta morala zelo previdno, da bi se kje ne spotaknila in strmoglavila v globoke prepade in razpoke, ki so zijale ob strmi poti.

Naenkrat pa sta se presenečeno ustavila.

Okrog njiju se je tako zasvetilo, kakor da bi bilo solnce na poldanskem nebu.

Kardinal in zdravnik nista vedela, odkod bi mogla priti ta močna svetloba.

To ni bila lunina svetloba, ker lune sploh ni bilo na nebu pa tudi če bi bila, bi se ta močna svetloba nikakor ne bila mogla primerjati z lunino.

— Kaj je to? se je začudil doktor.

Kardinal ni ničesar odgovoril, temveč nadaljeval pot proti vrhu Aspromontov.
Sivolasi kardinal je že nekoč doživel tukaj čudež, ko je hodil s sestro Dorino.

Misleč, da prihaja ta svetloba od prijateljske strani, se kardinal ni mnogo prestrašil.

Svetloba ju je spremljala čisto do razvalin.

Ko sta prispela do razvalin kapelice in sta hotela vstopiti, je svetloba naenkrat izginila.

V naslednjem hipu pa se je pojavila manjša svetloba, prav za prav večji modri plamenček, ki se je igral in skakljal pred neko večjo kamenito ploščo, ki je bila vdolana v zidu razvalin stare kapelice.

V prvem trenutku si naša potnika nista vedela pojasniti pomena tega pojava.

Po prvem presenečenju pa je prišlo sivolasemu kardinalu na misel, da bi utegnilo to kaj pomeniti.

Zato je stopil k plošči in jo premotril.

Ko se je polagoma dotaknil s prsti kamenite plošče, sta oba osuplo kriknila.

Plošča se je premaknila, iz notranjosti pa je zasijala močna svetloba.

Istočasno sta zaslišala neki glas, ki jima je dejal:

— Naprej!

Prijatelja sta se spogledala.

V razsvetljeni notranjosti nista nikogar videla, vendar pa ju je nekdo vabil, naj vstopita.

Ln zopet je neznanec ponovil svoje skrivnostno vabilo.

Željan zvedeti skrivnost svojega dragega prijatelja ni kardinal Toneli več omahoval.

Hrabro je skočil v odprtino, mladi zdravnik doktor Müller pa jo je mahnil za njim.

— Naprej, gospoda, naprej! se je oglasil prejšnji glas. Tukaj vaju pričakuje prijatelj.

Istočasno se je zganila neka velika plošča v ozkem hodniku in na odprtini se je pojavila človeška postava z dolgo brado, ki pa je bila že popolnoma siva.

— Kdo ste? ga vpraša kardinal.

— Prijatelj, ki vaju pričakuje! odgovori starec.

Kardinal Toneli je starca vprašujoče motril.

— Vstopita, gospoda, v tem čudnem domu so vrata

prijateljem vedno na stežaj odprta! reče starec z dolgo sivo brado in pokaže z roko proti notranjosti.

Kardinal Toneli in doktor Müller sta se spogledala, kakor da bi se hotela med seboj sporazumeti.

In odšla sta, kamor jima je starec pokazal.

Kakšno presenečenje!

Niti slutila nista, da se na tem samotnem prostoru, pod razvalinami stare kapelice »Kristusovih solz« nahaja tako udobno in razkošno urejeno stanovanje, kakor je bilo to, v katerega ju je starec peljal.

Te sobe so nam že znane, ker cenjeni čitalci vedo, da je to razkošno urejeno stanovanje skrivnostnega Elektra in da je starec, ki je sprejel gosta, sam Elektro, po katerem sta kardinal Toneli in doktor Müller toliko časa zaman poizvedovala.

— Izvolita sesti, gospoda, jima starec ponudi sedeže.

Kardinal ni takoj sedel in zdelo se je, kakor da bi nekoga pričakoval.

Dejal je starcu:

— Semkaj me je povabil neki človek, ki je bil nekoč moj najboljši prijatelj.

To vabilo pa se mi zdi malo čudno, ker je moj prijatelj že zdavnaj umrl...

— To je zmota, odgovori starec z dolgo sivo brado. Čeprav izgleda sama stvar, v kolikor vam je znano, malo neverjetna.

— Vi ste kardinal Toneli?

— Da.

— Tedaj vedite, da Henriko Bofari ni umrl, odgovori prijazni starec.

Vaš prijatelj je živ, radi tega ne smatrajte telefonskega pogovora z njim za slepilo ali prevaro, ker je on sam govoril z vami v telefonu...

— Toda kje je Henriko Bofari, ki me je povabil sem? vpraša kardinal Toneli razburjeno.

— Pred vami stoji...

Kardinal Toneli se zdrzne pri teh besedah in usmeri svoj pogled v starca, ki je stal pred njim.

Minilo je skoraj trideset let, odkar ni videl svojega dobrega prijatelja.

Ko sta se ločila, sta bila še oba mlada človeka, sedaj pa je gledal pred seboj starca, kakršen je bil tudi sam samo s to razliko, da je imel dolgo sivo brado.

Sedaj se mu je zazdelo, da je začel na starcu razločevati poteze svojega nekdanjega prijatelja.

Da, ta njegov pogled, te žive in iskrene oči, visoko čelo — vse to je bilo Henrikovo.

— Henriko! Ali si to zares ti? vzklikne kardinal Toneli z razburjenim glasom.

— Da, jaz sem!

Mladi zdravnik doktor Müller je bil priča ganljivega prizora med dvema starcema.

Dva stara prijatelja iz detinstva in mladosti sta padla drug drugemu v objem.

To je bilo svidenje po tolikih letih, svidenje, ki je izvalo solze veselja obema prijateljema v oči.

— Torej ti si zares živ? se je začudil kardinal Toneli.

Ti si...

Zares, to si ti... je jecjal kardinal Toneli na prsih svojega prijatelja, ki ga je že zdavnaj objokoval kot mrtvega, ki pa se mu je tako nenadoma zopet javil.

— Pa tudi ti si še živ! ... se je dušil v solzah stari Henriko Bofari.

Zvest prijatelj si mi ostal... Vedno si se zanimal za mojo usodo... nikdar me nisi pozabil, pa tudi zadnje dni si govoril o meni, mislil si name...

Kardinal osupne.

— Kako pa veš to? vpraša kardinal.

— Vem, ker mi je to zaupala oseba, katero tudi ti dobro poznaš in s katero si se v zadnjem času pogosto pogovarjal o meni, odvrne Elektro.

Kardinal se je takoj spomnil na Doro, vendar pa ni mogel verjeti, da bi bila prišla ta žena z njim v stik.

— Pogovarjal si se o meni s kneginjo Doro Bražloni, nadaljuje Henriko Bofari.

— S kom pa si govoril ti, Henriko? vpraša kardinal Toneli in ga radovedno pogleda.

— Tudi jaz sem govoril z njo! odgovori Elektro.

Kardinal se začudi.

— Ne smeš se čuditi, prijatelj, nadaljuje Henriko Bofari. Veš, kakšna je bila moja usoda, veš pa tudi to, kakšno ulogo je imela kneginja Dora Bražloni v mojem življenju, vendar pa je usoda zopet združila najini poti.

Po dolgih letih sva se našla in slučaj je izbrisal vse spomine, ki bi naju morali za vedno ločiti.

Vse sem ji oprostil, Dora se je skesala...

— Ah, se začudi kardinal Toneli, ki se je bolj veselil kakor pa čudil, ker je tudi pred njegovimi očmi vstala slika kneginje Dore, kako skesano je prenašala svojo boleost in neutešeno hrepenenje materinske ljubezni.

Kje pa je kneginja? vpraša kardinal Toneli svojega prijatelja čez nekaj trenutkov.

— Tukaj je, odgovori Elektro in odpre neka majhna vrata, na katerih se je pojavila kneginja Dora.

Kneginja Dora je stopila v sobo in se s sklonjeno glavo približala kardinalu, hoteč sprejeti njegov blagoslov.

— Bog naj vas blagoslovi, kneginja, reče kardinal Toneli, dvigne belo desnico in napravi križ čez njo, in vam oprosti vaše grehe, kakor vam je oprostil tale tukaj! Pa tudi jaz vam odpuščam vse, kar ste storili mojemu prijatelju v nezreli mladosti in v svoji lahkomiselnosti!

Kneginja Dora se je s solznimi očmi zahvalila kardinalu Toneliju za blagoslov in odpuščanje.

— Sedaj pa nam povej, Henriko, kako si prišel sem? vpraša kardinal Toneli radovedno.

Kje si bil med vsem časom, ko so te iskali in te niso mogli nikjer najti?

— Vse ti bom povedal, dragi prijatelj, reče Henriko Bofari in ponudi svojima gostoma sedeže ob mizi.

Sedaj ko veš, da sem živ, boš imel pač tolipo potrpljenja, da boš dočakal, da ti bom povedal, kaj vse sem med tem časom doživel in napravil...

Toda najprej moramo govoriti o neki drugi stvari, katere ne moremo odlašati in radi katere sem te prav za prav tudi povabil na vrh Aspromontov...

— Za kaj gre?

— Morda se boš začudil, nadaljuje Henriko Bofari, da se zanimam in potegujem za človeka, o katerem marsikdo v Italiji ne misli baš najboljše.

Kardinal Toneli je slutil, o čem namerava njegov prijatelj Henriko Bofari govoriti, ker se mu je zdelo, da mu je kneginja Dora odkrila tajno o Giuseppu Musolinu.

To ga je silno razveselilo, ker je tudi sam prišel radi tega, da bi govoril o Musolinu.

— Ti si vsekakor slišal pripovedovati o Giuseppu Musolinu in ga najbrž tudi poznaš, nadaljuje Henriko Bofari. Giuseppe Musolino ni to, za kar ga slikajo...

Razen tega pa misli večina ljudi, da so njegovi starši že zdavnaj mrtvi, vendar sta njegova mati in njegov oče še živa, čeprav sta skrita pred svetom...

Poslušaj tajnost, ki ti jo bom povedal.

Jaz sem Musolinov oče...

— Torej veš to? vpraša kardinal.

— Še pred dvema dnevnoma nisem o tem ničesar vedel, nadaljuje Henriko Bofari, toda prišla je kneginja Dora Bražloni in mi to povedala...

Ali pa veš to tudi ti?

— Boljše kakor kneginja sama, odgovori kardinal Toneli. Saj sem jaz tudi to njej odkril...

— Tem boljše, reče Henriko Bofari.

Čez nekaj časa pa je nadaljeval:

— Giuseppe Musolino je torej moj sin, jaz pa sem prepričan, da on ni razbojnik, temveč nesrečen človek, ki ima mnogo sovražnikov, ki ga preganjajo.

Sedaj ko vem, kdo je on, bi mu rad vrnil ime in ga osvobodil današnjega težkega položaja.

Poznajo ga kot Giuseppa Musolina in kot takšnega ga oblasti preganjajo in zasledujejo.

Zato mora Giuseppe Musolino izginiti, sve ga mora pozabiti, markiz Giuseppe Boffari pa bo lahko živel kje v inozemstvu in nihče ga ne bo motil in vznemirjal.

Mislim, da me razumeš?

Giuseppa Musolina moramo najti, sporočiti mu moramo tajno njegovega rojstva in mu omogočiti, da se bo lahko brez vsake najmanjše nevarnosti oddaljil iz Italije.

Računal sem na tvoje prijateljstvo in tvoj mogočni vpliv zato sem se tudi obrnil nate...

Iz teh besed je kardinal Toneli spoznal, da nesrečni starši še ne vedo za nesrečno usodo Giuseppa Musolina.

Kneginja Dora Bražloni in markiz Henriko Bofari nista vedela, da so Giuseppa Musolina ujeti in zaprli.

— Ali lahko računam s tvojo pomočjo? vpraša Henriko Bofari svojega prijatelja.

— Mislim, da mi ni treba še posebej poudarjati, da ti bom izpolnil vsako željo, odgovori kardinal Toneli, toda zvedeti moraš še nekaj, česar do sedaj še ne veš.

Giuseppe Musolino se nahaja v rokah oblasti...

Bofari se zdrzne.

Tudi kneginja Dora je kriknila.

— Toda ujeli so ga? vpraša Bofari.

— Da, pred nekaterimi dnevi so ga ujeli v Genovi, ko je prispel iz Egipta in se hotel vkrcati v parnik, ki je namenaval odpluti proti Ameriki.

— Ah, tedaj je izgubljen! zaječi kneginja.

— Ni še! vzdikne hitro Henriko Bofari. Če so ga ujeli in zaprli, moramo najti pot, da ga bomo osvobodili ječe in težkih železnih okov...

— Ne verjamem, da bi se nam to posrečilo, zavzdihne kneginja in zmaje z glavo.

Čitalce moramo namreč opozoriti, da se je to godilo tedaj, ko Giuseppe Musolino še ni bil obsojen.

Kardinal Toneli je premišljeval.

Naenkrat pa ga je Henriko Bofari zdramil iz te zamišljenosti rekoč:

— Zdi se mi, da preiskava ne bo baš predolgo trajala in nam je vsak dan pričakovati obsodbe.

— Tako mislim tudi jaz, odgovori kardinal Toneli, zato moramo hiteti, če hočemo kaj doseči!

— Jaz pa mislim baš nasprotno, pripomni Henriko Bofari. Po mojem mnenju ne moremo zanj sedaj ničesar storiti, počakati bomo morali, kaj bo prinesla obsodba!

Oblasti bodo morale ostati dosledne, morale ga bodo obsoditi, ker je to že potrebno radi javnosti.

Ne morem razumeti, kako bi moglo sodišče po vsem tem kar so očitali Giuseppe Musolinu in česar so ga dolžili, reči, da ni Musolino ničesar zakrivil, da je nedožen.

Ne, to je nemogoče!

Kaj takega nam ni treba pričakovati.

Vse, kar bi storili zanj pred sodno razpravo, bi bilo brez vsakega uspeha...

— Kaj naj bi torej storili? vpraša kneginja Dora Bražloni v skrbeh.

— Mirno moramo čakati dan razprave, nadaljuje Henriko Bofari, tedaj pa si moramo prizadevati, da bi mu omogočili beg v najkrajšem času...

— Samo da bi ne bilo prepozno! pripomni kneginja.

— Misliš, da se bo posrečilo? vpraša stari kardinal Toneli svojega prijatelja.

— Mislim, da se mi bo posrečilo! reče Henriko Bofari z glasom, ki ni pripuščal nobenega dvoma.

Samo da bi bil hitro sojen!

Mar Giuseppe Musolino ni že nekoč pobegnil iz zapora? Takrat si je sam snel okove.

— To je sicer resnica, reče kardinal Toneli, vendar pa dvomim, da bi se mu to tudi tokrat posrečilo.

— Zakaj pa ne? se nasmehne Henriko Bofari. Če je nekoč lahko pobegnil, ko je bil navezan samo nase, zakaj bi ne mogel tega sedaj storiti, ko ima nekoga, ki bi mu pri tem pomagal in ga rešil strašne ječe?

Kardinal zmaje z glavo.

— To je lahko reči, dragi prijatelj, v tem slučaju pomagati pa ni tako lahko...

— Motiš se, prijatelj! vzklikne Henriko Bofari prepričevalno in pogleda svojega prijatelja.

Beg iz temnice ni tako težko delo, kakor je videti. Jaz poznam nekoga, ki bo nudil Giuseppeu Musolinu pomoč in sicer tako, da se bo z lahkoto in popolnoma sigurno rešil...

Toda o tem vam bom pripovedoval pozneje.

Če bodo Giuseppa Musolina obsodili in ga vrgli v ječo, ga bodo poslali svobodi naproti.

Poskrbeti moramo samo zato, kaj bomo storili potem, ko bo svoboden, ko ga bomo imeli v naši sredini.

Sestavil sem načrt...

— Govori, reče kardinal.

— Vso stvar moramo usmeriti tako, nadaljuje Henriko Bofari, da bo Musolino pobegnil in se pri begu ubil ali pa utonil kje v razbukanem morju.

Seveda, tako bodo mislili samo ljudje in oblasti, Giuseppe Musolino pa se bo medtem živ in zdrav oddaljil iz Italije, kjer bo zaživel mirno meščansko življenje pod svojim novim, toda pravim imenom Giuseppa Bofarija.

Ti, prijatelj, moraš preskrbeti vse potrebne listine za markiza Giuseppa Bofarija, vse ostalo pa bom storil jaz sam. Ali mi boš storil to?

— Seveda, dragi prijatelj, rad bom storil, kar zahtevaš od mene, odgovori kardinal Toneli, in nadejam se, da bom to z lahkoto in gotovostjo dosegel.

Kako pa misliš ti osvoboditi Giuseppa Musolina ječe?

— Lažje in z večjo gotovostjo, kakor pa boš ti izpolnil svojo nalogo, se zasmee Bofari.

— Kako?!... Jaz to ne razumem!

— Saj to tudi ni tako lahko za razumeti! nadaljuje Henriko Bofari zadovoljno.

Kardinal ga je radovedno opazoval.

— Ti mi boš samo točno povedal, v kateri temnici se nahaja Giuseppe Musolino, vse drugo pa bom storil jaz, nadaljuje Henriko Bofari. Zagotavljam ti, da bom rešil Giuseppa Musolina in si pridobil ljubljenega sina.

— Popolnoma sam! se je čudil kardinal Toneli. Ne pozabi, da so ječe takšnih obsojencev dobro zastražene.

— Mene pazniki ne motijo!

— Lahko bi te ujeli in zaprli...

— Niti prvo niti drugo se ne bo zgodilo, ker me jetniški pazniki ne bodo niti videli...

— Kako misliš torej obsojenca osvoboditi? je radovedno spraševal kardinal Toneli.

— Popolnoma enostavno! Ne bo me v temnici, niti ganil se ne bom odtod nikamor...

— Kaj pa obsojenec?

— Svoboden bo! Osvobodil ga bom odtod, izpod razvalin stare kapelice »Kristusovih solz«.

— To je nemogoče! vzklikne kardinal.

— Hotel si najbrž reči, da se ti zdi to neverjetno, toda zagotavljam ti, da je to le mogoče, odgovori Henriko Bofari, ki je gledal svojemu prijatelju naravnost v oči.

To, kar se zdi navadnim ljudem nemogoče, izvršujem jaz z neverjetno lahkoto.

Čeprav bodo vrata temnice še tako težka in trdno zaprta, bodo morala popustiti sili...

— Toda ta sila bi morala biti ogromna...

— Ogromna bo, če bo to potrebno, nadaljuje Henriko Bofari navdušeno. Mar bi se stene temnice ne mogle podreti?

— Tudi to bi bilo mogoče, toda za to bi bilo treba mnogo ljudi in močnih rok.

— Meni ni potrebno ne prvo ne drugo!

— Tedaj bi se moral zgoditi pravcati čudež! vzklikne kardinal Toneli in skomigne z rameni.

Bofari se skrivnostno nasmehne.

Na razpolago imam doslej še neznano moč, ki ustvarja lahko tudi čudeže! reče Elektro.

Kardinal je pri teh starčevih besedah pomembno pogledal doktorja Müllerja, ki je doslej mirno sedel in z navdušenjem poslušal pogovor med tema dvema človekoma, ki sta si prizadevala, da bi rešila njegovega prijatelja Giuseppa Musolina.

Zdravnik ni razumel kardinalovega pogleda.

Pri tem razlaganju Henrika Bofarija o skrivnostni moči, s katero razpolaga, je kardinal Toneli nehote pomislil na skrivnostnega Elektra, ki bi edini mogel delati čudeže, o katerih je sedaj govoril Henriko Bofari.

Zato je pomembno pogledal doktorja Müllerja, da bi se prepričal, če je tudi on kaj opazil.

Ker pa je mladi zdravnik mislil samo na Giuseppa Musolina, ni bil razpoložen, da bi premišljeval o besedah Henrika Bofarija in ni radi tega tudi našel v njih ničesar takšnega, kar bi ga moglo spomniti na skrivnostnega Elektra.

Ko se je kardinal Toneli prepričal, da doktor Müller ni razumel njegovega pogleda, je tudi sam mislil, da se je v svoji sodbi prenaglil, zato je nadaljeval:

— Oprosti, dragi prijatelj, toda jaz te ne razumem, kako nameravaš izpeljati svoj načrt?

— S pomočjo elektrike! reče Henriko Bofari in pogleda svoje drage goste.

Kardinal in zdravnik sta se spogledala.

Kardinal je bil zopet prejšnjih misli.

Toda tokrat je tudi doktor Müller pomislil na Elektra in je obrnil vso svojo pozornost na starčeve besede.

Ko je Henriko Bofari videl, da sta se kardinal Toneli in mladi zdravnik doktor Müller začela zanimati za njegove besede, ni hotel več pojasnjevati svojega načrta.

Da bi pogovor zasukal v drugo smer je nadaljeval:

— Poznam človeka, ki je premagal naravo in si jo zaslužnil in postal gospodar elektrike.

In ta človek mi bo pomagal, da bom izpeljal svoj načrt, da bom storil, kar sem si zamislil...

— Elektro!

— To je Elektro!

To sta izgovorila kardinal Toneli in mladi zdravnik doktor Müller skoro istočasno.

— Mar sta že slišala kaj o tem človeku? vpraša markiz Henriko Bofari.

— Slišala sva, odgovori kardinal Toneli razburjeno..

To je skrivnosten človek, največji učenjak in iznajditelj tega stoletja, ki pa objavlja svoje iznazdbe in svoje nauke na čuden in skrivnosten način.

Zanj se vsi zanimajo, ves kulturni svet ga išče, toda nihče ga doslej še ni mogel izslediti.

O, prijatelj, če poznaš tega skrivnostnega človeka, mi povej, kje bi ga lahko našel in jaz ti bom za to uslugo hvaležen, kakor more biti hvaležen le prijatelj prijatelju!

Elektro se nasmehne.

Vem to in povedal ti bom.

Kardinal in zdravnik sta vzkliknila od veselja, ki ju je pri teh besedah prevzelo.

Kar sta toliko časa zaman iskala, sta našla sedaj tako nenadoma in nepričakovano, našla sta, ko sta se tega najmanj nadejala, ko nista niti pomislila na to.

Henriko Bofari pa je nadaljeval:

— Prosil sem te, da bi mi storil uslugo, ki se nanaša na mojega nesrečnega sina.

Če te zares zanima, da bi spoznal skrivnostnega Elektra ti bom povedal in izredno me bo veselilo, če se ti bom lahko na ta način oddolžil, čeprav sem trdno prepričan, da Elektru ne boš baš po volji, da bodo ljudje našli njegovo bivališče!

Toda to bom storil kot oče in nadejam se, da mi bo Elektro teda oprostil.

Saj tudi on sam bi ne mogel storiti drugače, če bi se nekega lepega dne znašel na mojem mestu.

— Kje pa se nahaja ta človek? vpraša kardinal Toneli, ki je komaj premagoval svojo nestrpnost.

— Vse boš izvedel pozneje, odgovori Henriko Bofari. Obljubil si mi, da mi boš storil uslugo, pa tudi saj sem ti jo obljubil; ti boš zvest dani besedi, jaz pa bom izpolnil svojo obljubo, lahko se zaneseš name!

Toda, prijatelj, ti mi nisi niti predstavil mladega gospoda ki je prišel s teboj?

Po teh besedah pogleda Henriko Bofari mladega zdravnika.

— Ah, oprostita, draga prijatelja, se je opráščal kardinal Toneli v zadregi.

Na to sem v svojem nepopisnem razburjenju popolnoma pozabil! To je moj mladi prijatelj, izvrsten zdravnik doktor Müller! je predstavil kardinal svojega prijatelja.

Doktor Müller vstane in prijateljski stisne desnici, ki sta mu jih ponudila kneginja in Henriko Bofari.

— Zdite se mi tako znani! reče Henriko Bofari, ko je mlademu človeku stiskal roko.

Najbrž ste prišli včasih na Aspromonte in sem imel tedaj priliko, da sem vas lahko videl?

— Ne spominjam se, da bi se bila kedaj videla, čeprav sem večkrat prihajal na Aspromonte, odgovori zdravnik.

Večkrat sem prihajal k Giuseppu Musolinu, oziroma k vašemu sinu.

Prvikrat sem ga videl, tedaj sem ga tudi spoznal, ko so me poklicali sem kot zdravnika.

Takrat je bil Giuseppo Musolino na smrtni postelji.

— Ah, sedaj se spominjam! reče Henriko Bofari, kakor da bi se nečesa spomnil. Takrat ste bili v družbi s kardinalom Tonelijem, skupaj sta prišla v kapelico.

— Mar veš tudi to? se začudi kardinal.

— Da! Videl sem vaju tedaj oba in vem vse, kar se je godilo v razvalinah stare kapelice.

— Giuseppo Musolino je bil nevarno bolan, nadaljuje doktor Müller. Izgubil sem že vsako upanje in smrt je bila neizogibna, toda bil je čudežno rešen...

— Da, da, rešilo ga je tisto zdravilo, ki sem mu ga pripravil, reče Elektro.

Doktor in kardinal sta planila pokonci.

Spomnila sta se, da sta na dnu škatljice, v kateri so bili praški, našla podpis in objavo skrivnostnega Elektra in po tem sta sklepala, da je prašek pripravil on, sam Elektro.

Sedaj pa je Henriko Bofari povedal, da je on pripravil to rešilno zdravilo.

Če je starec govoril resnico, tedaj ni Elektro nihče drugi — kakor markiz Henriko Bofari.

Ali je to mogoče?

Ali je sedaj skrivnost pojasnjena?

Ali je kardinalov prijatelj markiz Henriko Bofari zares skrivnostni Elektro?

Takšne misli so hitele obema po glavi, nezaupno sta motrila starca, ki je stal pred njima.

Tudi zadrega, v kateri se je starec nahajal, jima ni ostala nezapažena.

Bofari je povedal!

In napočil je trenutek, ko je Elektro nehal biti to, kar je bil dolgo vrsto let: nehal je biti molčeč, previden, obenem pa nedostopen in skrivnosten.

Pri spominu na veliko smrtno nevarnost, v kateri se je nekoč nahajal njegov nesrečni sin, je Henriko Bofari postal

pravi oče, prišel je v zadego in povedal skrivnost, ki jo je tako dolgo čuval samo zase, izdal se je, čeprav je mislil to malo pozneje storiti, kakor je obljubil kardinalu Toneliju.

— Kaj ste rekli?! vpraša doktor Müller, ko si je oddahnil po prvem presenečenju.

— Ali si res ti pripravil tisto zdravilo? vpraša tudi kardinal, ki ni mogel verjeti tega, kar je šele pred nekaterimi trenutki slišal iz prijateljevih ust.

— Da, resnico sem govoril, odgovori Henriko Bofari, ki je sklenil, da bo priznal sedaj tudi ostalo.

Kardinal Toneli pogleda zdravnika, potem pa se hitro obrne k Bofariju s vprašanjem:

— Tedaj pomeni to ... da si ti ...

— Elektro! pristavi markiz Henriko Bofari.

Da, jaz sem skrivnostni Elektro, da, jaz sem tisti čudni človek, kakor ste ga imenovali, ki je prodril v tajno prirode, ki je premagal naravo in ki bo s svojimi odkritji ustvaril novo znanost v korist vsemu človeštvu!

Da, prijatelja moja, moje življenje je bilo zame brez vrednosti, vendar pa ga nisem hotel uničiti.

Žrtvoval sem ga človeštvu v dobro!

Vse vama bom pojasnil, pripovedoval vama bom o vsem preden pa pričnem to dolgo povest, je potrebno, da se sporazumemo o nečem drugem.

Polnoči je sedaj, vidva pa gotovo ne mislita — pa tudi jaz bi vama tega ne priporočal, — da bi se nocoj vrnila domov po tej strmi poti.

Za to noč bosta najina gosta!

Najprej bomo večerjali, potem pa bom nadaljeval svojo povest, naposled pa bomo nadaljevali posvetovanje, kako bi osvobodili Giuseppa Musolina.

Kardinal Toneli in doktor Müller sta z veseljem sprejela ta predlog.

Elektro je presenetil svoja gosta.

Izvrstna večerja je prišla na mizo, ne da bi se bilo treba pri tem komu ganiti, ali pa migniti z mezincem, da bi jo pripravil in prinesel gostom.

Markizu Henriku Bofariju in kneginji Dori Bražloni je šlo za srečo njunega otroka.

Sicer sta kardinal Toneli in doktor Müller tudi na to mislila, vendar pa sta bila zadovoljna, izredno zadovoljna, da sta našli tistega, ki sta ga tako dolgo zaman iskala.

Te okoliščnosti so povzročile, da je v majhni družbi vladalo med večerjo dobro razpoloženje.

Jed je vsem izborna teknila.

Po večerji je Elektro pripovedoval o svojem življenju vse od tedaj, ko je zapustil Italijo in do današnjega dne, ko je po dolgih letih zopet objel svojega zvestega prijatelja.

Potem so se sporazumeli in sestavili načrt, kaj vse bi morali storiti za osvobođenje Giuseppa Musolina in rešitev markiza Giuseppa Bofarija.

In ko so natančno določili, kaj mora kateri izmed njih storiti, so odšli k počitku.

Noč se je že umikala prihodu dneva.

Naposled je pod razvalinami stare kapelice »Kristusovih solz« zavladal mir in spanec je rešiteljem Giuseppa Musolina zatisnil oči in jih odnesel v kraljestvo sanj.

Blaznost iz obupa

Malo ljudi je na svetu, ki bi jih usoda tako preganjala, kakor je preganjala našo nesrečno Julijo.

Že kot otroka so jo zapustili, nikdar ni poznala materinskega objema, ker je vedno živela pri tujih ljudeh, ki niso postopali z njo baš prenežno.

Tuje roke so jo vzgojile, jedla je tuj kruh in ga zalivala s solzami, ker je bilo življenje, ki ga je živela v hiši grbastega Zokalija žalostno in bridko.

Stari Zokali je ravnal z njo zelo surovo.

Ko pa je odrasla, ko se je razvila v lepo deklico, se je pojavil podlež, ki je hotel s pomočjo grbastega in podkupljivega Zokalija upropastiti njeno mladost.

Nastopil pa je pošten človek, ki je gojil za njo iskrena in plemenita čustva, vzljubila sta se in ta človek ji je hotel postati zaščitnik in prijatelj, toda neusmiljena usoda ga je ločila od nje v dneh, ko bi ga bila najbolj potrebovala.

Njegovi sovražniki so ga proglasili za razbojnika in odpadnika, tega pa je bila v glavnem kriva samo Julija, preganjali so ga in tako je nesrečna deklica ostala zopet brez zaščite, z njim je delila vse bridkosti življenja, z njim se je nahajala v največjih nevarnosteh.

Slučaj je hotel, da je našla svojega očeta, bogatega in

uglednega kneza, toda usoda je hotela, da ni mogla živeti in uživati tako, kakor bi bila morala in mogla pri svojem očetu.

Julija se ni ločila od svojega prijatelja, od svojega ljubljenega soproga.

Pa še tista pomoč in tolažba, katero bi ji bil lahko dal oče, ni trajala dolgo, ker je stari in bolehní knez Alberto Borgeze kmalu umrl.

V trenutku pa, ko je mislila, da je naposled napočil konec vsemu njenemu trpljenju, v trenutku, ko se je nahajala na pragu svoje sreče in bi bila morala s svojim Giuseppom zapustiti državo, v kateri ni doživela ničesar razen preganjanja in večnega zapostavljanja, da bi se za vedno umaknila v inozemstvo, kjer bi pričela novo, srečnejše in mirnejše življenje, so oblasti ujele njenega najboljšega prijatelja, ujele so njenega ljubljenega moža Giuseppa Musolina in ga spravile v temnico.

To je bila najbolj grenka kaplja v kupi, ki jo je neusmiljena usoda namenila Juliji.

To jo je tako zadelo, da se ji je omračil um.

Od velikega obupa je znorela.

Spominjamo se še, kako se je to zgodilo.

Slavni londonski detektiv Robert Vilson in Julija, ki nista vedela, kaj se je ponoči zgodilo v velikanskem zaboju v globini parnika, kjer bi bil moral Giuseppo Musolino pobegniti v Ameriko, sta se v zgodnjem jutru vkrcala.

Musolina so že ujeli.

Posebne izdaje italijanskih časopisov so radovednemu narodu javljale to vest.

Tudi Robert Vilson je kupil med potjo časopis in se je silno prestrašil, ko je prečital, da so Giuseppa Musolina ujeli in spravili na varno.

Vendar pa še ni vedel, kako se je vse to zgodilo.

Ko je Julija opazila prijateljev nemir in ko ji Vilson ni hotel povedati, kaj piše v časopisu, mu je strgala list iz rok, ker je slutila, da se je zgodilo nekaj strašnega.

Prečitala je.

V naslednjem trenutku pa je obupno kriknila in se onesveščena zgrudila na tla.

Robertu Vilsonu se je komaj posrečilo, da je nesrečnici vrnil zavest.

Ko pa se je Julija zbudila, je bila mirna.

Nesrečnica je znorela.

Strašna in nepričakovana vest je nanjo tako delovala, da ji je zmešala pamet.

Zares, žalostna usoda!

Potovanja v Ameriko ni bilo treba nadaljevati, ker bi bilo to sedaj brezpomembno.

In Robert Vilson je poskrbel, da je spravil nesrečnico v zavod za umobolne, v blaznico.

Julija je bila mirna bolnica.

Ni besnela kakor ostali bolniki, samo neprestano je izgovarjala edino ime:

Giuseppe Musolino!

Giuseppe Musolino!

Giuseppe Musolino!

Toda kljub temu njenemu miru so zdravniki izjavili, da je izgubljena in da se nesrečnici ne bo pamet nikdar več vrnila da bo ostala za vedno zaznamovana.

Vilson jo je obiskaval vsak dan.

Stanje bolnice je ostalo neizpremenjeno.

Vmes pa so bili celo nekateri dnevi, ko je neprenehoma ležala v neki nezavesti.

Niti dvignila se ni s svojega ležišča, kadar pa je kaj spregovorila, sta bili to samo dve besedici:

— Giuseppe Musolino!

Dnevi so minevali, napočil je tudi dan, ko bi se bila morala izvršiti razprava proti Giuseppu Musolinu. Julija pa ni pokazala niti najmanjših znakov, da se njena strašna bolezen morda obrača na boljše.

Na dan razprave je Robert Vilson ni obiskal, ker je bil tudi sam v sodni dvorani.

Naslednjega dne je prišel v zavod.

Zdravnik mu je povedal, da je vse po starem in da se bolnica vedno enako počuti.

In niti najmanjšega upanja nimate, da bi bolnica ozdravela? vpraša Robert Vilson.

— Nimam ga, — odvrne zdravnik.

— Ubožica, zavzdihne slavní londonski detektiv pridušeno. Škoda za tako mlado in lepo ženo!

Morda pa je zanjo celo boljše, da se nahaja v takšnem stanju in ne ve za današnjo obsodbo, kajti tudi to bi strašno vplivalo nanjo.

Zdravnik je bil pošten in ljubeznjiv mož, radi tega je Robert Vilson lahko brez pretvarjanja in obotavljanja govoril o

svojem sočutju z nesrečno Julijo in njenim možem Giuseppom Musolinom, človekom, ki ga je vsakdo poznal.

— Nadejam se, gospod doktor, da mi boste dovolili, da bom smel tudi danes obiskati bolnico? vpraša Vilson.

— O, prosim, odgovori prijazni zdravnik. Tudi jaz vas bom spremljal, ker čutim napram bolnici izredne simpatije in iskreno sočutje.

Verjemite mi, da bi bil zelo srečen, če bi bolezen krenila na boljše.

Zdravnik in Robert Vilson sta odšla iz pisarne in odšla proti oddelkom, kjer so bili bolniki.

Ko sta stopila v Julijino celico, sta videla Julijo, ki je sedela na postelji.

Niti ganila se ni z mesta.

Njen nekdanj tako jasen in vesel pogled je bil sedaj top in brezizrazen.

Gledala ju je.

Zdravnik je stopil k njeni postelji, ji položil roko na čelo in jo vprašal:

— Kako vam je danes?

Julija mu ne odgovori.

Samo s svojimi velikimi očmi ga je gledala in nja tem pogledu se je videlo, da ga ne razume.

— Ali bi radi šli malo na dvorišče? jo zdravnik zopet vpraša. Danes je zunaj izredno lepo vreme. Majhen sprehod po svežem zraku vam bo ugajal.

Julija je tudi sedaj molčala.

Zdravnik jo je prijel za roko in Julija je stopila s svoje postelje in šla brez volje za njim.

Vilson je šel za njima.

Žalostni pogled na nesrečno Julijo je na slavnega londonskega detektiva tako vplival, da je nehote pomislil na umrlega kneza Alberta Borgeza in zahvaljeval Boga, da ni dovolil, da bi poštenej stari doživljal to žalost.

Hodili so po velikem dvorišču.

Po hladu visokega drevja so prišli do klopice, ki je stala v prijetni senci.

Zdravnik se je ustavil in potisnil Julijo nežno na klop, da je sedla.

Vilson je stal.

Prijel je Julijo za roko in jo vprašal z nežnim glasom, kajti nekaj ga je tiščalo v grlu:

— Kako vam je, Julija?

Julija dvigne oči in se zagleda v Vilsona.

Zdelo se je, kakor da doslej ni niti opazila, da je Robert Vilson navzoč.

— Ali se počutite kaj boljše? ponovi Vilson.

Julija pa ga je samo opazovala in ostala je mirna, kakor da bi ne bila razumela njegovih besed.

Po njenem brezizraznem vedenju bi bil lahko vsakdo sklepal, da se ji je um popolnoma omračil in da se ničesar več ne spominja iz svojega življenja.

Niti Roberta Vilsona ni spoznala, čeprav je dolgo časa preživela v njegovi družbi.

— Ubožica! reče Robert Vilson, ko se je obrnil k zdravniku. Razum se ji je popolnoma omračil.

— Še bolj žalostno pa je to, reče zdravnik z iskrenim sočutjem, da ni niti najmanjšega znaka, da bi se ji pamet zopet razjasnila.

— Kaj pa, reče Robert Vilson, če bi poskušali, da bi ji poklicali kaj v spomin iz njenega življenja?

— Poizkusite, reče zdravnik, toda jaz nimam upanja, da bi kaj dosegli!

Robert Vilson se zagleda bolnici naravnost v oči in ji reče čisto tiho, skoraj šepetaje:

— Julija! Ali vas je Giuseppe Musolino obiskal?

Pri tem imenu se Julija lahno zdrzne.

V njene brezizrazne oči je prisvetil svetel žarek, njene blede ustnice pa so tiho zašepetale:

— Giuseppe Musolino! ... Giuseppe Musolino!...

To pa je bilo tudi vse.

Vilson je nadaljeval:

— Julija! Ali veste, da je umrl dobri in plemeniti knez Alberto Borgeze?

Julija se zagleda Robertu Vilsonu še globlje v oči, vendar mu ne reče ničesar.

— Hitite, Julija, pripraviti se moramo, nadaljuje zdravnik, kajti jutri odhaja izseljeniški parnik v Ameriko. Ne smem zamuditi, kajti sicer nas bo Giuseppe Musolino pričakoval v svojem skrivališču.

Julija se zopet zdrzne in zašepetaje:

— Giuseppe Musolino ... Giuseppe Musolino ...

V naslednjem trenutku pa je zopet povescila glavo, njene oči pa so zopet breizrazno strmele predse.

Vilson je žalostno skomignil z rameni.

— Saj sem vam povedal, da je vsako upanje na ozdravljenje zaman, reče zdravnik.

— Ne vem, niso mi povedali nobenega imena, odgovori sluga in se prikloni.

— Dobro, takoj bom prišel, reče zdravnik, potem pa se obrne k Robertu Vilsonu ter ga prosi, da bi med tem časom pazil na bolnico. Obljubil mu je, da se bo kmalu vrnil.

Zdravnik se oddalji.

Julija je ostala ravnodušna, niti ganila se ni, mirno je sedela in ni niti opazila, da se je zdravnik oddaljil in da je ostal pri njej samo Vilson.

Nekaj trenutkov pozneje se je zdravnik vrnil, za njim pa je šla neka manjša družba.

Ko je slavní londonski detektiv zagledal prišlece, je presenečeno planil s svojega sedeža.

Spoznal je nekatere med tistima, ki so prihajali za zdravnikom in se bližali.

— — — — —

Po dogovoru v pristaniškem hotelu so se naslednjega dne vojvoda Lingi, njegova soproga Precioza, markiz Gaston de Gondi, kapetan Trevij, baron Somer in Gaetano Krispi sešli in se napotili proti zavodu za umobolne.

Nameravali so obiskati nesrečno Julijo, ženo kalabrijskega hajduka Giuseppa Musolina.

Pozvonili so in kmalu za tem jim je odprl glavna vrata sluga zavoda.

Naši znanci so mu dejali, da bi radi obiskali neko bolnico. Sluga je odšel in prijavil zdravniku, ki je prišel neznanцем naproti.

Ko so mu povedali, da bi radi obiskali Julijo, ki se je baš tedaj nahajala na dvorišču, jih je zdravnik povabil s seboj in jih odpeljal proti mestu, kjer sta na klopi sedela Julija in slavní londonski detektiv Robert Vilson.

Vilson je vojvodo Lingija navidez poznal, ker ga je videl v hotelu v Kairu.

Prav tako je tudi poznal markiza Gastona de Gondija, ker ga je nekoč videl v gradiču Miramaru, ko se je v parku pogovarjal z ženo lorda Kensingtona.

Ko je Robert Vilson zagledal ta dva svoja znanca je presenečeno in veselo planil s svojega sedeža, ker je slutil, da prihajajo kot prijatelji nesrečne Julije.

Zdravnik predstavi Vilsona družbi.

Tudi Julija je gledala s temnim in topim pogledom družbo ki je prišla.

Na njenem obrazu pa se ni pojavil niti najmanjši znak, da se ji vrača spomin.

Od svojih prijateljev ni nikogar spoznala.

Musolinovi tovariši so stopili k ženi svojega, bivšega voditelja in poglavarja.

Precioza pa, katero je silno ganila vnanjost in strašna bolezen ljubljene prijateljice, je planila k njej in vzkliknila z drhtečim glasom:

— Julija!... Moja Julija!....

Njen glas je bil tako ganljiv in je segal do kosti, tako da se je majhna družba vsa stresla.

Vsi so bili ganjeni.

Srce vsakogar se je zdrznilo ob strašni nesreči, ki je zadela lepo mlado ženo.

Samo Julija je ostala brez čuvstev.

Prestrašeno je gledala obraze, ki so se tako nenadoma pojavili okrog nje, ko pa je Precioza stopila k njej, da bi jo objela, je Julija hotela pobegniti.

Njen pogled je postal sedaj strašen.

Zdravnik jo je prijel za roko in ji ni pustil, da bi pobegnila.

— Julija! Ali me ne poznaš več? Jaz sem tvoja Precioza, je obupno vzkliknila Precioza.

Julija pa je samo prestrašeno strmela vanjo in se ji vedno bolj umikala.

— Kako vam je? vpraša markiz Gaston de Gondi in prime Julijo za roko. Ali nas poznate?

Julija upre vanj svoj topi pogled, vendar pa se niti ne gane z mesta.

In njene oči so potovale z Gaston de Gondija na barona Somerja, potem pa na Trevija in Gaetana Krispija, naposled pa so se pozet stavile pri Robertu Vilsonu in zdravniku.

Človek bi si bil lahko mislil, da je njima najbolj zaupala kajti kadar ju je pogledala, je iz njenih oči izginil divji plamen, gledala ju je mirnejše in svetlejše.

— Uboga Julija, nikdar bi si ne bila mislila, da te bom našla v takšnem brezupnem stanju, zavzdihne Precioza, prime Julijo za roko in ji jo poljubi.

Julija ni sedaj potegnila svoje roke iz Preciozine.

Tudi njo je motrila s prijateljskim pogledom, vendar pa niso mogli opaziti nikakršnega znamenja, po katerem bi bili lahko sklepali, da se česa spominja.

Njeni pogledi so vzbujali celo vtis, da se čudi, kaj delajo ti ljudje v njeni bližini.

Na vprašanje novih Julijinih prijateljev je zdravnik ponovil svoje mnenje, da je izgubil vsako upanje, da bi se nesrečni ženi kedaj vrnil razum.

— Julija, mar se ne spomniš več na svojo Preciozo? ponovi Precioza svoje vprašanje. Ah, kako me boli tvoja usoda, moja uboga Julija.

In Preciozi so solze zalile oči.

Julija jo je sedaj neprenehoma gledala, niti trenila ni z očmi.

Zdelo se je, kakor da bi solze nanjo posebno vplivale, kajti tudi v njenih ugaslih očeh se je pojavila solza.

Zdravnik je to izpremembo z zanimanjem spremljal.

Odkar se je nesrečna Julija nahajala v zavodu, ni nikdar jokala, niti ena sama solzica ni nikdar orosila njenih topih in temnih oči.

Sedaj pa Julija joče.

To je bilo dobro znamenje, toda zdravnika in vse navzove je razveselila še neka druga okolnost.

Medtem ko je Julija hotela najprej pobegniti, ko je Precioza stopila k njej in je do sedaj čutila nekakšen strah pred njo, je postala sedaj napram njej zaupljiva.

Počasi je potegnila svojo roko iz Preciozinih.

Z roko si je potegnila preko čela, potem pa je prijela Preciozino roko in jo božala, solze so ji pri tem vedno bolj silile v oči.

Vsi so se razveselili tega obrata.

Toda upanje, ki je tako nenadoma prisijalo v njihova srca, je tudi prav tako hitro izginilo.

Zdajci se je Julija zdrznila in potegnila svojo roko v stran kakor da bi se nečesa prestrašila.

Njen pogled je postal zopet top in temen.

— Pustite jo nekaj trenutkov v miru! reče zdravnik gospodi, ki je prišla k Juliji na obisk.

Zdi se mi, da nastopajo pri bolnici gotove izpremembe, katere bi utegnile postati odločilne za njeno stanje.

— Mislite, da bo krenilo na boljše ali na slabše? vpraša Precioza zdravnika.

— Vsekakor na boljše! odgovori zdravnik.

Julija je sedela in se ni ganila, strmela je nekam v daljavo brez vsakega zanimanja.

Od časa do časa je postrani pogledala Preciozo, zdravnik pa je dal Preciozi znamenje, naj se dela, kakor da bi tega sploh ne opazila.

Minilo je četrť ure in nihče izmed teh treh ljudi na dvorišču ni spregovoril niti besedice.

Naposled je zdravnik spregovoril:

— Giuseppe Musolino!

Julija se ni niti obrnila, vendar pa je spregovorila za svojim zdravnikom:

— Giuseppe Musolino!

— Precioza! spregovori zopet zdravnik.

Julija ne odgovori takoj.

Čez nekaj trenutkov pa ponovi:

— Pre ... cio ... za ...

Zopet je nastal kratek molk, potem pa je Precioza, po zdravnikovem primeru tiho spregovorila:

— Luigi!

Julija se strese in ponovi:

— Lui ... gi ...

Precioza nadaljuje skoraj šepetaje:

— Amerikanec Smith ... Abdulah ... Precioza ...

Julija se strese.

Njen blede obraz je zalila čisto lahna rdečica, njene oči pa so se zasvetile.

Vstala je s klopi, na kateri je sedela in vznemirjeno gledala okrog sebe.

Precioza je bila tako vesela, da je glasno vzkliknila, preden ji je mogel zdravnik dati znamenje, da mora brezpogojno molčati in se delati popolnoma ravnodušno.

Na njen vzklik je prihitel vojvoda Lingi, pa tudi ostala družba je bila takoj pri njih.

Julija je radovedno gledala prišlece, zopet se je stresla, globoko zavzdihnila in omahnila na klop.

— Prezgodaj ste se oglasili — reče zdravnik resno, v njegovem glasu pa je ležalo karanje.

Ne bi se še smeli tako razveseliti. Bojim se, da smo pokvarili in upropastili dober trenutek, v katerem se je začelo duševno stanje bolnice popravljati in ko sem mislil, da se ji polagoma vrača razum.

Prvo veselje je hitro minilo.

Vse navzoče je zdravnikova pripomba spravila v zadrego in skrb za Julijino ozdravljenje.

Julija je ležala nepremična.

Rdečica, ki se je za kratek hip pojavila na njenem obrazu je brez sledu izginila.

Oči so dobile top izraz, brezčutno so strmele v daljavo,

Julija je bila takšna, kakršna je bila prej.

Zdravnik je opazil na njej celo neko utrujenost in potrtost, ki je prej ni opazil.

Potipal je je čelo in roke in dejal družbi:

— Prosil bi vas, draga gospoda, da bolnico za sedaj pustite samo.

Odpeljal jo bom nazaj v njeno sobo in dobro bi ji delo, če bi mogla zaspati.

Spanje jo bo okrepčalo.

— Ali bi jaz lahko ostala pri njej? reče Precioza s prošnim glasom.

— Lahko ostanete! ji pritrdi zdravnik. Celo prosil bi vas bil, da bi to storili.

Dobro bi bilo, da bi vas bolnica videla pri sebi, ko se bo prebudila.

Morda bi to ugodno vplivalo nanjo.

Sicer pa tudi ostalim gospodom ni treba zapuščati zavoda, spanje ne bo dolgo trajalo. Gospodje naj ostanejo v moji pisarni in dal jih bom poklicati, kadar se mi bo to zdelo potrebno.

Vsi so se zahvalili zdravniku za prijaznost.

Prijel je Julijo za roko in nesrečna žena je odšla brez zavesti za njim.

Precioza je žalostno šla za njima, ostali pa so se napotili v zdravnikovo pisarno.

U njihove duše je posvetilo upanje.

V verigah med zidovi

Obsodba, ki je zapečatila usodo Giuseppa Musolina, hajduka iz Kalabrije, je bila izrečena.

Leva so okovali, storili so ga neškodljivega in ga vrgli v temnico med mogočne in gole zidove, kjer bi bil moral končati svoje zgrešeno življenje.

Giuseppu Musolinu je napačil konec.

Marsikateri grešnik si je oddahnil, marsikateri zločinec in tiran je svobodneje zadihal, ko je slišal, da je Giuseppe Musolino obsojen, da se mu ni treba več bati, da bi se nekega lepega dne pojavil in ga po vsej pravici sodil.

Istočasno pa je vztrepetalo marsikatero srce, marsikatero oko se je orosilo, ko se je razširilo po deželi, da je prijatelj siromakov, zaščitnik slabotnih in nedolžnih — Giuseppe Musolino, obsojen.

Mnogo jih je bilo, ki so odobravalı obsodbo in se veselili, mnogo jih je bilo pa tudi, ki so sočuvstvovali z Giuseppom Musolinom.

Vse, kar mu je bilo treba povedati, je Giuseppe Musolino povedal svojim sodnikom pri razpravi.

Ta izpoved mu je olajšala dušo in strašno obsodbo je še precej mirno poslušal.

Ko so ga po izrečeneni obsodbi odpeljali v temnico, je zaspal. Spal je vso noč in se ni niti enkrat prebudil.

Ko se je zjutraj zdramil, je zagledal pred seboj paznika, ki mu je prinesel hrano.

Toda obsojenec ni jedel.

Ko se je paznik čez nekaj trenutkov oddaljil, se je Giuseppe Musolino dvignil in sedel na ležišče.

Glavo si je podprl z rokama in premišljeval.

Premišljeval je o svoji mladosti, premišljeval je o San Stefanu in o tistih dobrih ljudeh, ki jih je smatral za svoje starše in kateri so tako dobro, čeprav so bili sami siromašni, skrbeli, da se je lepo razvijal, da je postal v revni hišici lep in močan mladenič.

Spominjal se je prvega srečanja z Julijo, ko sta bila še otroka, spominjal se je vseh posameznih dogodkov po tem prvem srečanju do tedaj, ko sta drug drugemu izročila svoja srca in svoji žejni duši.

In pred njegovim očmi je vzrasel podli Luigi Borgeze in vse tisto, kar je ta zločinec storil in kar sta radi njega pretrpela on in njegova Julija.

Spomnil se je vseh svojih tovarišev in mnogoštevilnih prijateljev, ki ga niso zapustili niti tedaj, ko se je je nahajal v najtežjih trenutkih svojega življenja.

Mislil je na kneza Alberta Borgeza in njegove dobrote, mislil je na vse tiste osebe, s katerimi je bil kadarkoli v zvezi, na vsa dejanja, ki jih je kadarkoli storil.

Sedaj pa, sedaj je po vseh življenskih borbah prišel v ječo, kjer bo moral čakati na svojo smrt.

Giuseppe Musolino je težko zavzdihnil.

Ni mu bilo žal življenja, ker ni pomnil, da bi mu se bilo kedaj smehljalo, doživel ni ničesar dobrega, ni imel sreče, ni se mu posrečilo, da bi dosegel, kar si je želel, če bi ga bili njegovi sovražniki v San Stefanu pustili pri miru kot poštenega in mirnega meščana.

Usoda mu ni dovolila, da bi si zgradil mirno in srečno zakonsko gnezdece, kjer bi živel s svojo drago Julijo in skrbel, da bi s svojimi lastnimi rokami zaslužil, kar bi potrebovala njegova majhna družinica za življenje.

Toda Musolino se ni pritoževal nad svojo usodo.

Če mu je že bilo sojeno, da je imel v življenju mnogo sovražnikov, mu je bila usoda vendar toliko naklonjena, da je vse te ničvredneže kaznoval.

Mar je ostal še kateri Musolinov sovražnik, ki bi ne bil kaznovan, kakor si je zaslužil?

Ali je v Italiji še kateri človek, ki je storil Giuseppeu Musolinu krivico, ne da bi se mu nesrečnež maščeval?

Nikogar ni več.

Musolino ni nikomur ostal ničesar dolžan.

Zvest je bil svoji prisegi, zvesto je izpolnil obljubo, ki jo je storil tedaj v Reggiju.

Zato mu ni bil tako strašno žal, da je bil sedaj v temnici okovan, kakor najtežji zločinci.

Edino, za čemer mu je bilo žal, je bil spomin na njegovo drago Julijo, ki je ostala sedaj brez zaščite in brez vsakršne pomoči sredi hudobnega sveta.

Če bo kedaj ozdravela po strašni bolezni, če se ji bo kedaj razjasnila pamet, se bo morala sama boriti s težkočami življenja, ki so jo čakale.

Giuseppe Musolino je slišal o Julijini bolezni.

O tem je slišal pred sodno razpravo, toda tedaj se je zavedal, da ji ne more pomagati in zato se je bavil s samim seboj in s svojo usodo.

Sedaj pa, ko je bila njegova usoda jasno načrtana pred njim, je o vsem premišljeval, največ pa se je v mislih ustavljal pri svoji Juliji.

Kaj se je zgodilo z njo?

Kaj bo postala?

Ali bo ozdravela in kako bo živela, če se ji bo vrnil razum in z njim zdravje?

Takšne misli so mučile Giuseppa Musolina.

Nà sebe in na svojo usodo ni mislil, strašno pa je trpel radi Julijine usode.

Ah, če bi bil on svoboden, bi storil vse, kar bi utegnilo drago bolnico ozdraviti!

Če bi bil Giuseppe Musolino svoboden, bi Julija ne bila sirota, njeno stanje bi ne bilo tako brezupno kakor je sedaj, ko je sama sredi tujega sveta.

In močni in nepremagljivi človek, ki je nekoč hrabro in dostojanstveno prenašal vse udarce, ki mu jih je namenila usoda, je sedaj podlegel žalosti in nemoči, ker ni mogel pomagati svoji Juliji, edini, ki jo je imel na tem svetu.

Zaihtel je.

Giuseppe Musolino je jokal in se dušil v solzah, jokal je Giuseppe Musolino, nekdanji velikan, svobodni orel, pogumni lev, ki pa je bil sedaj kot obsojenec med zidovi zlomljen, zvezan in okovan s težkimi okovi.

Jokal je — ker ni bil več to, kar je bil nekoč, jokal je, ker ni bil več Giuseppe Musolino.

Jokal je, ker ni mogel več pokazati svoje moči in neustrašenosti, jokal je, ker ni mogel drugače, kakor da zaduši v solzah strašno čuvstvo nemoči.

V tem težkem in mučnem razpoloženju ga je zalotila tudi noč, dolga jetniška noč.

Preden se je popolnoma zvečerilo, je jetniški paznik zopet prišel v njegovo celico.

Musolino ga ni niti opazil.

Sedel je na svojem ležišču in se ni ganil, premišljeval je o svoji strašni bolesi.

Ure so minevale in hitele v večnost, Giuseppe Musolino pa se ni ganil.

V ječi se ni ničesar več oglasilo.

Vsej je umolknilo, niti žalostnega žvenketanja okov, v katere so bili jetniki okovani, ni bilo več slišati.

Vse je zaspalo, le zdaj pa zdaj je prekinilo svinčeno tišino rožljanje s ključi.

Od časa do časa je prišel nočni čuvaj, hodil je po hodniku gor in dol. Njegovi dolgi in počasni koraki so odmevali med visokimi in močnimi stenami.

V Musolinovi celici je vladala trdna tema.

Visoko v steni se je nahajalo majhno okence, na katerem je bila močna in debela mreža.

Skozi to okence je bilo videti košček temnega neba, ki je bilo pokrito z gostimi oblaki.

Giuseppe Musolino je neprenehoma ostal v istem položaju na svojem ležišču.

Sedel je na svoji nizki postelje, glavo pa si je podpiral z rokama.

Mislil je in jokal...

Zdajci pa se zdrzne.

V njegovi celici je zasijala močna svetloba.

Planil je in pogledal okrog sebe. Nihče ni stopil v celico, Giuseppe Musolino pa ni mogel videti, odkod prihaja ta nenavadna svetloba.

Zdelo se mu je, da sanja, vendar pa si je bil popolnoma na jasnem, da bedi.

Odkod ta svetloba?

Prijel se je za glavo in se silno čudil.

Toda v naslednjem trenutku se je zopet zdrznil.

Svetloba je naenkrat izginila in okrog njega je zopet zakraljevala gosta tema.

Kmalu pa ga je sprejelo novo presenečenje.

Na neki steni je vztrepetal majhen moder plamenček, za njim pa se je prikazal drugi, tretji in četrti, bilo jih je vedno več in več, dokler se niso iz teh drobnih plamenčkov napravile oblike črk, ki so se uvrščale druga za drugo, in Giuseppe Musolino je na svoje veliko začudenje prečital:

»Bodi pripravljen.«

Prej kakor se je prav zavedel po silnem presenečenju, so črke iz plamenov izginile.

Giuseppa Musolina je zopet obvila tema.

— Kaj pomeni to? se je Giuseppe Musolino začudeno izpraševal. Ali je to prikazen ali pa je to resnica, stvarnost? Kdo mi pošilja to čudno in skrivnostno vest? Ali sem prav prečital besedi, ki sta bili napisani na steni?

Giuseppe Musolino je stal sredi celice in premišljeval o čudnem dogodku.

Kaj pomenita besedi: Bodi pripravljen?

Kaj mu je hotel skrivnostni človek s tem povedati? Ali pa mu je samo nebo poslalo to vest?

Ali ga namerava kdo rešiti in mu radi tega sporoča, naj bo pripravljen za beg?

Ali pa je beg iz te temnice možen?

Zidovi so debeli in nepremagljivi, vrata so trdna, pa tudi mnogo čuvajev se vedno nahaja v bližini.

Ne, beg odtod bi bil nemogoč.

In vendar mu neki skrivnostni prijatelj priporoča, naj bo pripravljen.

Giuseppe Musolino ni vedel, kdo bi mogel to biti, še manj pa je vedel, kako je zamišljen beg, če ga sploh kdo pripravlja v njegovo korist.

Kaj naj bi torej moral pripraviti?

Giuseppe Musolino, ki je bil zvezan in okovan, ni mogel storiti ničesar za svoje osvobojenje.

Vse, kar je mogel storiti, je bilo to, da bo pripravljen, če se mu bo prilika za beg nudila, da jo bo izkoristil in pobegnil, na to pa je moral biti v vsakem trenutku pripravljen, saj tako mu je sporočil skrivnostni prijatelj.

Tako je premišljeval in topo zrl pred sebe v temo, ki se je razprostirala v celici.

Naenkrat pa se zopet zdrzne.

Zopet se je pojavila slaba svetloba v njegovi celici, ko pa je pogledal proti malenu okencu, je zagledal več plamenčkov, ki so skakljali po železnem omrežju.

Kaj pomeni to?

Giuseppu Musolinu se je zdelo, da sliši neko prasketanje, ki se ponavadi pojavlja, kadar kaj gori, potem pa je na svoje največje začudenje opazil, da postajajo temne železne žice vedno svetlejšje, kakor razbeljeno železo...

Planil je vstran, pri čemer je železje na njegovih rokah in nogah zaropotalo.

Sedaj se mu je začelo šele jasni, kaj se dogaja pred njegovimi očmi.

Neki skrivnostni prijatelj, ki ima na razpolago čudežno moč, ga namerava na nenavaden način rešiti in osvoboditi strašne temnice, v kateri se je nahajal.

Ti modri plamenčki so imeli nalogo, raztopiti in odstraniti omrežje na okencu in napraviti Giuseppu Musolinu prost izhod iz njegove celice.

Kdo je prijatelj, ki dela takšne čudeže?

Giuseppe Musolino ni imel časa, da bi sedaj o tem premišljeval in si prizadeval, da bi razvozljaj uganko, ki se je godila pred njimi sredi noči.

Glavno je, da gre za njegovo osvobojenje.

Toda kako se mu bo posrečilo, da bo prišel iz temnice? Okence njegove celice je bilo visoko nad zemljo, Giuseppe Musolino pa je imel poleg tega še okove na sebi.

In gospodar Aspromontov je malo pomislil.

Ko je gledal, kako razdira plamen, železno omrežje na oknu, se mu je porodila v glavi neka misel.

Mar ne bi mogel tudi on na tem plamenu raztopiti svojih okov, ki so mnogo tanjši kakor železo na oknu.

Giuseppe Musolino ni mnogo razmišljal.

Zgrabil je svojo posteljo in jo odvedel pod okno, sam pa je stopil nanjo, dvignil roke in prislonil težke železne okove k modremu plamenu.

Izredno velika moč plamena je hitro vršila svojo nalogo, česar je bil Musolino zelo vesel.

Potrpežljivo je čakal in ni premišljeval o tem, kako bo prišel iz strašne temnice.

Vse skrbi za svojo svobodo je prepustil svojemu prijatelju, kajti bil je trdno prepričan, da bo skrivnostni človek tudi izpeljal delo, ki ga je pričel.

Zdajci pa je skoraj glasno vzkliknil od veselja.

Uničujoči plamen je raztrgal okove, ki so zdrknili z njegovih rok in padli na kamenita tla celice z nemajhnim ropotom in glasnim žvenketanjem.

Giuseppe Musolino je vztrepetal od veselja, ko je čutil, da ima svobodne roke, drhtel pa je tudi ob pogledu na železno mrežo, ki se je počasi trgala in padala z okna.

Ni minilo dolgo, ko mreže ni bilo več na oknu.

Giuseppe Musolino si je oddahnil.

Že je hotel splezati na okno, ko je slišal, da je nekdo v tem trenutku z velikanskim ropotom odprl vrata njegove celice, ki je bila v precejšnjem neredu.

Z vso naglico se je obrnil proti vratom, zdajci pa je vztrepetal po vsem telesu.

Na vratih je zagledal jetniškega paznika, katerega je privabilo ropotanje z okovi, ki so zgrmeli na tla. To se je zdelo strogemu možu sumljivo.

Ko je zagledal posteljo pod oknom in obsojenca na oknu, na katerem ni bilo več železnega omrežja, je stražnik takoj spoznal da gre za beg.

Zagnal je velikanski hrup...

Iz teme proti solncu

V Preciozini družbi je zdravnik v zavodu za umobolne odpeljal nesrečno Julijo nazaj v njeno sobo.

Previdno sta položila bolnico v njeno posteljo.

Kakor je zdravnik pričakoval, je Julija zares zaspala, ko sta jo spravila v posteljo.

Doktor in Precioza sta sedla k njej.

Nekaj časa sta molčala.

Ko pa sta se prepričala, da je nesrečnica zaspala, je zdravnik priporočal Preciozi, naj bo bolj previdna, če bi bolnica ponovno pokazala isto razpoloženje in iste znake, ki so jih opazili na njej v parku.

Dal pa ji je tudi drugih nasvetov, kako se mora obnašati in o čem mora govoriti z bolnico, ko se bo prebudila.

Minilo je pol ure.

Julija je mirno ležala, spala je in se ni med vsem časom niti premaknila.

Toda čim dalje časa je spala, tem nemirnejša je postajala. Naenkrat pa se je močno zganila in dvignila glavo, v tem trenutku pa je zdravnik zavpil:

— Precioza!

Julija se strese in živo pogleda okoli sebe.

Njen pogled je bil sedaj svetel in čist, bledica z njenega obraza pa je izginila.

— Julija! reče sedaj Precioza in stopi k njej.

Julija se zagleda v svojo nekdanjo prijateljico in široko odpre oči.

Precioza je stala pred njo.

Julija je dolgo, zelo dolgo strmela vanjo s strmečim pogledom. Potem pa je počasi dvignila roko, potegnila si je z njo preko čela, kakor da bi se hotela nečesa spomniti.

Napočil je kritični trenutek, ki bi bil moral prinesiti težko odločitev:

Ali bo bolnica ozdravela, ali pa se bo potrdilo domnevanje, da je vsako upanje za vedno izgubljeno.

Zdravnik in Precioza sta s strahom pričakovala rezultat.

Julija je blodila z očmi, ozirala se je okrog sebe, nekaj časa je gledala zdravnika, potem pa Preciozo.

Naenkrat je nastala izpremembra.

Pričakovanje zdravnika in Precioze se ni izpolnilo.

Namesto da bi se bila Julija osvestila, je njen pogled postal temen in brezizrazen, na njen obraz pa se je zopet vrnila prejšnja bledica.

Povesila je glavo in zopet legla na posteljo.

— Zaman! reče zdravnik s sožaljem. Vsa znamenja kažejo, da se nisem zmotil, ko sem dejal, da je vsako upanje na ozdravljenje za vedno izgubljeno.

Precioza je bila tako žalostna, da se njeno upanje ni izpolnilo, da ni mogla spregovoriti niti besedice.

S sočutjem je gledala bolnico, ki je ležala pred njo, iz njenih prsi pa se je izvilo nekaj težkih vzdihljajev.

Julija je ležala mirno z zaprtimi očmi.

Zdelo se je, da bi rada spala.

Zdravnik je prosil Preciozo, da bi se za nekaj časa oddaljila in da bi se potem zopet vrnila.

Spremil je Preciozo do svoje pisarne, kjer so jo z velikansko nestrpnostjo pričakovali vojvoda Lingi in nekdanji Musolinovi tovariši v borbi.

Lahko si predstavljamo, kako so se razžalostili, ko so slišali, da je ostal tudi ta eksperiment brez uspeha.

Niso še dovršili tega pogovora, ko je v zdravnikovo pisarno stopil sluga in javil, da bi neki gospod rad govoril z gospodom zdravnikom.

Doktor je ukazal služabniku, naj pripelje prišleca v pisarno.

Po nekaterih trenutkih so se odprla vrata, v sobo pa je stopil manjši gospod, okroglega obraza in mežikajočih oči.

Istočasno je v sobi odjeknilo nekaj radostnih vzklikov.

Večina družbe je prišleca poznala.

— Plon-Plon! vzklikne markiz Gaston de Gondi.

Vsi so se zbrali okrog njega.

Zares, to je bil naš znanec Plon-Plon.

Njegov vedri obraz je bil sedaj žalosten, čeprav si mogel na njegovih potezah opaziti, da se je silno razveselil, ko je zagledal svojega gospodarja in ostale gospode, s katerimi je toliko časa živel in s katerimi je preživel marsikateri, ne baš preveč prijeten dogodek.

Svojega gospodarja ni videl že zelo dolgo.

— Odkod pa prihajaš? ga vpraša markiz Gaston de Gondi.

— Iz mesta, odgovori Plon-Plon, kakor da bi ne hotel povedati odkje je prišel.

— Iz mesta, se razjezi markiz Gaston de Gondi. Vem da prihajaš iz mesta, da nisi prišel iz katere celice tega zaveda, toda povej nam, kje si bil med tem časom?

Plon-Plona je to nepričakovano srečanje tako razburilo, da je namesto da bi odgovoril svojemu gospodarju radovedno opazoval vse navzoče po vrsti.

Ko pa je zagledal Roberta Vilsona, je vzkliknil:

— Bil sem s tem gospodom.

Pri teh besedah je dobrodušni Plon-Plon pokazal z roko na londonskega detektiva.

— Torej si bil tudi ti v Egiptu? vpraša baron Somer, ker jim je Robert Vilson med časom, ko so čakali na zdravnika, pripovedoval o potovanju in o dogodkih v Kairu ter o povratku v Musolinovo domovino Italijo.

— Da, v Egiptu sem bil, odgovori Plon-Plon.

— Kako pa si se rešil tisto strašno noč na Aspromontih? — vpraša kapetan Trevij.

— Kako? se začudi Plon-Plon. Tega prav za prav niti sam ne vem, vem samo to, da sem srečno odnesel pete.

In čeprav je bil trenutek vse prej kakor smešen, so se vsi zasmejali dobrodušnemu Plon-Plonu.

— Da, nadaljuje Plon-Plon, odletel sem v balonu. Ah, če bi vi vedeli, kako prijetno je leteti v balonu, leteti preko visokih hribov in globokega morja, prav posebno prijetno pa je tedaj, če zaloti balon nad morjem nevihta, ko padete v slano morsko vodo... Brrr...

Plon-Plon je pri tem komično spačil svoj obraz.

— Kje pa si bil od tedaj, ko si se vrnil? vpraša markiz Gaston de Gondi. V skrbih sem bil že zate in prav bridko smo občutili, da te ni...

— O, to sem si mislil, se Plon-Plon šaljivo nasmehne. Vedno ste me grdili in zmerjali, jaz pa sem bil trdno prepričan, da boste žalovali za menoj, ko me ne boste več imeli.

Priznavam, da je tudi meni bilo težko brez vas, posebno še tedaj, ko sem se vrnil iz tiste čudne dežele, ki ji pravijo Egipt.

Povsod sem vas iskal.

Prizadeval sem si, da bi kaj slišal o vas, toda vse je ostalo brez uspeha.

Naposled sem slišal, da se nahaja tukaj moja gospodarica in prišel sem, da bi jo obiskal.

Toda povejte mi, kako se bolnica počuti?

— Ni ji dobro, dragi Plon-Plon, mu odgovori markiz Gaston de Gondi. Zdi se, da se ji razum ne bo nikdar več vrnil nikdar več ne bo zdrava!

— Saj to bi ne bilo nič čudnega! zavzdihne Plon-Plon. Malo je manjkalo, da se tudi meni ni zmešala pamet, ko sem slišal, kaj se je zgodilo.

Ah, to je strašno!

Ali pa bi bolnico lahko videl?

Zdravnik pogleda na uro in reče:

— Lahko jo obiščete!

Pojdite z menoj in z gospo vojvodinjo, ostale gospode pa prosim, da še malo počakajo.

Rad bi videl, kako se bolnica počuti.

Zdravni, Precioza in Plon-Plon so odšli iz sobe.

Ko so odprli vrata Julijine celice, je bolnica še vedno spala na svojem ležišču.

Stopili so k njeni postelji.

Plon-Plonu so zalile solze oči, ko je videl svojo gospodarico tako slabotno in izpremenjeno.

— In, gospod doktor, vi mislite, da ne bo nikdar več ozdravela? vpraša Plon-Plon.

— Bojim se! odgovori zdravnik.

Pri teh besedah se je Julija zbudila.

Obrnila se je in pogledala ljudi, ki so stali ob njeni postelji in jo gledali.

Pogled se ji je ustavil na Plon-Plonu.

— Gospodarica! Mar me ne poznate več? vpraša zvesti sluga. Saj jaz sem vaš Plon-Plon.

Julija je dvignila glavo in se zazrla svojemu nekdanjemu slugi v oči.

Njen pogled je postal mehak.

— Plon-Plon — zašepeta Julija.

— Da, jaz sem, gospodarica, jaz sem Plon-Plon.

— Plon-Plon, spregovori Julija, kakor da bi se nečesa spomnila. Da da, na Plon-Plona se spominjam...

Preciozo je prevzelo radostno upanje.

Zdravnik je odšel v svojo pisarno in poklical ostalo družbo k Juliji.

Razvrstili so se okrog bolničine postelje.

Precioza prime Julijo za roko.

Julija ne potegne svoje roke iz Preciozine, njene ustnice pa so šepetale:

— Plon-Plon...

— Precioza, pristavi zdravnik tiho.

— Pre-cio-za, ponovi Julija tiho in stisne Preciozino roko ter ji jo poljubi.

Vse je izredno razveselil ta nepričakovani obrat bolezn. Vsakdo je lahko opazil, da se bolnici vrača razum, da se ji vrača življenje.

Nekateri so dali celo glasno duška svojemu veselju.

Pri teh vzklikih se je Julija zdrznila in pogledala vse prisotne.

Po vrsti jih je gledala in vsakemu posebej se je zazrla globoko v oči.

— Ah, Precioza je tukaj, reče Julija s slabotnim, toda radostnim glasom.

Pa tudi gospod Vilson. Poglej, tukaj je tudi markiz de Gondi, tudi Somer, Trevij, Gaetano Krispi in Plon-Plon so tukaj... vsi ste pri meni...

Toda, kje je on?

Vsi so se tresli od veselja, njeno zadnje vprašanje pa je povzročilo da so se vsi spogledali.

Niso vedeli, kaj naj bi ji odgovorili, vsi pa so bili istega mnenja, da ji ne smejo povedati resnice.

— Kje je on?... Kje je moj Giuseppe? Zakaj ni njega tukaj? je Julija hitela izpraševati.

— Tudi on bo prišel, si je ovi pomagal iz zadrege iznajdljivi Plon-Plon.

Poslal nas je sem, pa bo tudi on sam kmalu prišel, če vi ne boste mogli k njemu.

Ta spretni odgovori je vsem ugajal, ker so videli, da se je bolnica pomirila.

— Kje pa sem jaz? vpraša Julija, ko se ji je zavest vedno bolj vračala.

— Vi ste pri meni na zdravljenju! odgovori zdravnik. Bili ste bolni in vaš soproj vas je pripeljal sem...

— Kako dolgo pa sem že bolna? vpraša Julija in pogleda vprašujoče zdravnika.

Bog, kako sem pozabljiva! Prav ničesar se ne spominjam... Ali sem bila hudo bolna?...

— Imeli ste veliko vročino, ji odgovori zdravnik, sedaj pa je vse dobro.

Takoj bom poslal po vašega soproga, da bo prišel po vas in vas odpeljal domov. Vidite, tale gospod, zdi se mi, da se imenuje Plon-Plon, bo odšel ponj.

— Da, le naj gre Plon-Plon! spregovori Julija napol tiho. Po teh besedah se je bolnica zazrla v Preciozine oči.

Nekaj se ji je zdelo na prijateljici nenavadnega, vendar pa ni mogla uganiti, kaj bi utegnilo to biti.

Kakor da bi bila Precioza razumela njen pogled, ji je rekla:

— Ti se morda sedaj čudiš mojemu izpremenjenemu obrazu, kajneda, moja draga Julija?

— Ah, da, da ... ji odgovori Julija, njen obraz pa je zalila lahna rdečica.

— Ne smeš se čuditi temu, ji odgovori Precioza. Moj mož, vojvoda Lingi, je poskrbel, da je našel znamenite zdravnike, ki so me ozdravili.

Ali si videla vojvodo?

Vojvoda stopi bližje.

Ko ga je Julija zagledala, je povabila glavo, potem pa se zopet obrnila k Preciozi in jo vprašala:

— Ali si srečna, Precioza?

— Ah, presrečna sem! ...

— Iz srca se radujem tvoje sreče! ji odgovori Julija, na njenem obrazu pa se je pojavil blažen smehljaj.

Dve prijateljici iz mladosti sta se objeli.

Kako ganljiv je bil ta prizor.

Vsi navzoči so bili tako ganjeni, da so jim solze zalile oči. Plon-Plon pa, ki se je bal, da bo na glas zajokal, je odšel iz sobe.

Bolnica je torej ozdravela.

Juliji se je razum začel vračati.

Nekaj tednov je ležala v njeni duši neprodirna tema, sedaj pa je prisvetil v njeno notranjost svetel žarek, ki jo je popolnoma izpremenil.

Bog se je nesrečnice usmilil.

Tudi mogočnemu gospodarju vsemirja se je lepa Julija zasmilila in zato ji je vrnil razum.

Ah, ko bi ji z razumom hotel vrniti tudi srečo, njeno veliko in nepopisno srečo!

Ko bi se sedaj, ko je Julija ozdravela, mogel tudi Giu-

seppo Musolino rešiti iz strašne temnice in priti k svoji Juliji ter ostati pri njej za vedno.

To bi bila za Julijo največja in edina sreča.

Kdo ve, morda, pa se bo to tudi zgodilo, kajti Bog ne zapusti nikogar in ne pozabi tistih, ki so si zaslužili njegovo neomejno zaupanje...

— — — — —
Zdravnik je odšel z gospodi iz Julijine sobe, kjer je ostala samo Precioza pri bolnici.

Vsi so bili veseli, pa tudi sam zdravnik zavoda je bil izredno zadovoljen.

— Plon-Plon, ti si prinesel srečo, reče markiz Gaston de Gondi navdušeno in potrka svojega slugo po rami.

— Saj jaz sem bil vendar vedno srečen, odgovori dobrodušni Plon-Plon ponosno.

Kjer sem jaz — tam je sreča!

Ali ste me morda kam odpeljali s seboj, da bi ne bil srečen, — če bi ne imel izredne sreče, ki me ni nikoli zapustila, kdo ve, kaj bi se bilo zgodilo z menoj.

Vsi so se pristrčno zasmeli tem njegovim besedam.

— Res je, kar praviš, Plon-Plon, mu odgovori markiz Gaston de Gondi med smehom. Če bi ne bil imel sreče, bi ti pri vseh svojih neumnostih že zdavnaj visel na vislicah.

Smeh je postal še glasnejši, sedaj pa se je celo sam Plon-Plon na ves glas zasmel in se popraskal z roko za ušesom. Zdravnik ponudi gospodom cigare.

Pol ure pozneje se je pojavila v njihovi družbi tudi Precioza, ki je sporočila navzočim, da je bolnici vedno boljše, da se pogovarja vedno pametneje.

Sklenici so, da bo Precioza ostala pri bolnici.

Gospodje so se poslovili od prijaznega zdravnika in zapustili zavod za umobolne.

Vsi skupaj so odšli, da bi se dogovorili, kaj bodo z bolnico storili, ko bo prišla iz zavoda.

V starem gnezdu

Musolinovi tovariši so z vojvodo Kingijem odšli iz zavoda za umobolne skupaj v hotel, kjer sta se pred nekaterimi dnevi naselila s Preciozo.

Vsi so bili zadovoljni z obratom Julijine bolezni, nadejali

so se, da bo bolnica lahko v najkrajšem času odšla iz zavoda za umobolne.

Sedaj so se hoteli dogovoriti, kaj bi storili z Julijo, ko bo zopet zdrava.

Ker so vedeli za obsodbo, ki je bila izrečena nad Giuseppeom Musolinom, jim je bilo jasno, da ne morejo pustiti Julije v zavodu, da bi čakala na njegovo osvobojenje.

Kot prijatelji Giuseppa Musolina so sklenili, da bodo skrbeli za Julijo in ji na kakršenkoli način olajšali in omogočili življenje.

Po daljšem posvetovanju je vojvoda Lingi predlagal, da bi odpeljal Julijo s seboj.

Julija je bila itak Preciozina najboljša prijateljica in bi se v njeni družbi brez dvoma prav dobro počutila.

Vsi so sprejeli ta predlog, ker se jim je zdel med vsemi še najboljši.

Počakali so samo še, da bi slišali Preciozino mnenje.

Ko se je zvečerilo je prišla tudi Precioza.

Vsa vesela je pripovedovala, da je bolnici že popolnoma dobro in da se ji je razum že vrnil.

Pripovedala jim je tudi o tem, kako se je Julija spomnila tistega strašnega trenutka, ki je povzročil, da se ji je omračil um.

Julija se je torej spomnila, da je Giuseppe Musolino zaprt.

Precioza je povedala, kako je nesrečna Julija žalostno zajokala, vendar pa je ostala popolnoma mirna.

Težko je vzdihovala in samo rekla, da je sedaj tako strašno sama na tem svetu, kajti zdravnik ji je povedal tudi to, da je Giuseppe Musolino obsojen na dosmrtno ječo.

— Ah, kako žalosten je bil pogled na to nesrečno ženo, ki je podlegla svojemu obupu in svoji boleti, zavzdihne Precioza.

Ko je od zdravnika izvedela, da je njen mož obsojen na dosmrtno ječo, je ostala popolnoma mirna.

Bojim se, da ni storila kakšnega obupnega sklepa, morda je mislila celo na samomor.

— Tudi to bi se lahko zgodilo, reče markiz Gaston de Gondi. Kaj ji preostaja še na tem svetu?

— Da, da, žalostna usoda, pristavi londonski detektiv. Izgubila je očeta, sedaj pa ji je strašna usoda ugrabila še moža... Dvomim, da bo to preživela.

— Zato je ne smemo niti za en sam trenutek pustiti same, reče vojvoda Lingi.

Poslušaj, Precioza, kaj smo sklenili.

In vojvoda je povedal svoji ženi, da so sklenili, da bi Precioza in on odpeljala Julijo s seboj.

Precioza vzklikne od veselja.

— Ah, ravno v tem trenutku sem tudi sama na to mislila, reče Precioza.

Ne bi se mogla več ločiti od svoje Julije, pa tudi same bi je ne hoteela pustiti v tem njenem položaju. Ah, jaz sama vem najboljše, kako težko je človeku, ki mora živeti sam sredi širnega sveta.

— Tudi mi se vam najtoplejše zahvaljujemo za ljubezen in pazljivost, ki jo izkazuje ubogi Juliji, reče markiz Gaston de Gondi.

Mi smo prijatelji Giuseppa Musolina in njegove Julije in bi je pod nobenim pogojem ne zapustili, toda takšna rešitev tega vprašanja je najlepša in najugodnejša za Julijo.

Pri vas, draga gospa vojvodinja, se bo Julija najlažje in najhitreje pomirila s svojo usodo.

Med takšnim pogovorom je minil večer.

Naslednjega dne so se zopet sešli in se napotili v zavod, da bi obiskali Julijo.

Našli so jo v mnogo boljšem stanju. Bila je popolnoma zbrana, vendar je ležala žalost v potezah njenega obraza.

Z vsakim se je pogovarjala, jokala je, ko so med pogovorom omenili Giuseppa Musolina in ko so ji sporočili sklep, da bi jo Precioza odpeljala s seboj, je Julija temu odločno nasprotovala.

Ni se hotela oddaljiti iz Italije, kjer imajo zaprtega Giuseppa Musolina, njenega moža.

Ostati je hotela v njegovi bližini, trpeti je hotela z njim, čeprav ni upala, da bi ga še kedaj videla.

Posebno sedaj ni hotela misliti na potovanje, ker je čutila, da bo kmalu postala mati.

S solzami v očeh je Julija govorila s svojimi prijatelji, ki so skrbeli za njeno bodočnost.

Uboga Julija!

Človek bi bil moral imeti srce iz kamna, da bi se ne zjokal nad njeno žalostno usodo.

Vsi navzoči so z njo jokali.

Jokali so, ker niso mogli najti besed, ki bi ublažile bol in žalost nesrečnice.

Jokali so, ker so le solze mogle govoriti o njih čuvstvih, o velikem sočutju...

Pol ure je minilo v mučnem molku.

Med tem časom so govorile samo solze.

Zdajci pa je Precioza objela ljubljeno prijateljico, njeno glavo si je naslonila na prsi, tolažila jo je in ji prigovarjala, da ji ni treba obupovati.

Govorila ji je o sebi, o svoji preteklosti, v kateri ni bilo niti najmanjšega upanja za srečno življenje, kljub temu pa je Bog ni zapustil.

Prezioza je bila sedaj srečna in presrečna.

Julija se je malo pomirila, vendar pa svoje žalosti ni mogla popolnoma pozabiti.

Ker pa so vsi silili vanjo in ji je Robert Vilson svetoval, naj sprejme Preciozin predlog in naj odpotuje z njo v Pariz, češ, da se bodo tudi vsi Musolinovi tovariši in prijatelji naselili tam, kjer se bodo lahko pogostokrat videli, je Julija naposled popustila in sprejela ponudbo.

— Dobro, prijatelji moji, reče nesrečna Julija in globoko zavzdihne.

Hvala vam, da se tako zavzimate zame, hvala vam, da niste pozabili name, hvala vam v mojem imenu in v imenu Giuseppa Musolina!

Ubogala vas bom.

Prej pa vas prosim, da mi poveste, če je Giuseppe Musolino zvedel, da se nahajam v tem zavodu kot bolnica?

— Da, odgovori zdravnik! Giuseppe Musolino je to izvedel še pred svojo obsodbo...

— Tedaj vas prosim, prijatelji, da najdete pot, po kateri mu boste sporočili, da sem ozdravela, nadaljuje Julija med solzami. O, jaz vem, da bo mnogo lažje prenašal svojo usodo, ko mu boste to povedali.

Povejte mu tudi to, kaj ste sklenili, povejte mu, da neskončno hrepenim po njem, povejte mu, da bom kmalu rodila otroka, najinega otroka, ki ga bom čuvala in ljubila z dvojno ljubeznijo, da mu bom nadomestila očeta, recite mu... recite mu...

Toda dalje ni mogla.

Solze so ji zalile oči, bridko ihtenje pa je zadušilo njene besede.

Za trenutek je nastala v sobi tišina.

Vsi so bili nepopisno ganjeni. Molčali so in si brisali solze z oči.

Plon-Plon je glasno ihtel.

— Še nekaj, reče Julija po daljšem molku. Pred odhodom v inozemstvo bi rada samo še enkrat odšla na Aspromonte, kjer sem s svojim Giuseppom Musolinom preživela najsvetlejše in najlepše trenutke svojega življenja...

Še enkrat bi rada pokleknila pred oltar v stari kapelici »Kristusovih solz«, da bi še enkrat vroče molila in prosila Boga za rešitev svojega Giuseppa in srečo najinega otroka, ki bo kmalu zagledal luč sveta...

Zdravnik in Robert Vilson sta ji obljubila, da bosta poskusila vse, da bi prišla v stik z Giuseppom Musolinom in mu sporočila, kar jim je naročila.

To je nesrečnico malo pomirilo.

Njeni želji, da bi še enkrat videla ponosni vrh Aspromontov ni nihče nasprotoval.

Soglasno so sklenili, da bodo vsi odšli z njo tja, ko si bo popolnoma opomogla.

Še dolgo so ostali pri njej.

Pogovarjali so se o vsem, največ pa o preteklosti, ki jih je vse združila.

Plon-Plon je v svoji dobrodušnosti in naivnosti napravil nekaj posrečenih pripomb, katerim so se morali vsi od srca nasmejati. Pa tudi Julija se ni mogla vzdržati smeha, ko je Plon-Plon pripovedoval, kako je v Kairu snažil in pripravljaj pelikana, pri tem pa je posebno poudarjal, da ni zamudil prilike, da bi se ne najedel te dobre pečenke.

Kajti Plon-Plon je tedaj v Kairu vedel, da ne bo več tako kmalu prišel v položaj, da bi lahko kaj podobnega položil v svoja usta.

Ko so se o vsem dodobra sporazumeli, so gospodje zapustili zavod za umobolne.

Precioza je še nadalje ostala pri bolnici, da bi ji delala družbo.

— — — — —

Tri dni pozneje si je Julija toliko opomogla, da je zdravnik izjavil, da ni zanjo več nobene nevarnosti in da lahko takoj zapusti zavod.

Tega dne je popoldne prišla Precioza s kočijo pred to žalostno hišo.

Julijo je zdravnik spremil do vrat in se od nje pristrčno poslovil, želeč ji zdravja in sreče.

Julija je sedla k Preciozi v kočijo.

Kočijaž je takoj pognal konje, ki so v lahnem diru zavili po ulicah proti mestnim vratom, kjer so ju po dogovoru pričakovali vojvoda Lingi in ostali prijatelji Giuseppa Musolina, ki so bili tudi v kočiji.

Pozdrav je bil prisrčen, toda kratek, ker so takoj nadaljevali začeto pot.

Okrog sedme ure, ko se je ravno zmračilo, so prispeli do gradiča Miramara, uro pozneje pa so se peljali po cesti skozi staro mesto San Stefano.

Ko so se pripeljali do vznožja Aspromontov, so izstopili in se napotili peš po strmi poti navzgor, proti vrhu, na katerem so stale razvaline kapelice »Kristusovih solz«.

Kakšna čuvstva so v tem trenutku polnila duše Musolineve Julije in njegovih prijateljev!

Kolikokrat so že hodili po tej poti.

Kaj vse so že preživeli tu.

Dobro so poznali vso okolico, ob vsaki steni se je zbudil kakšen spomin.

Ah, kako je bilo nekoč tukaj lepo in veselo!

Sedaj pa?

Zdelo se jim je, da gredo k pogrebu, da bodo zakopali nekoga, ki jim je bil nadvse drag in ljub.

Da, šli so, da bi se morda za večno poslovili od prostora, kjer so tako dolgo živeli.

Precioza je prišla Julijo pod pazduho, da bi ji pomagala pri naporni hoji navzgor.

Tema je postala že precej gosta.

Da bi videli pot pred seboj, je Plon-Plon nosil v visoko dvignjeni desnici prižgano bakljo.

— Ah, koliko divjačine in prekajenega mesa smo tukaj pojedli! je Plon-Plon na tihem premišljeval in vzdihoval.

Po dveurni hoji je povorka prispela do razvalin kapelice »Kristusovih solz«.

Tukaj je bilo vse tako kakor nekdanj.

Le veselega govorjenja in pesmi Musolinovih tovarišev ni bilo več slišati.

Julija je poljubila vsako steno, ki ji je obujala sladke spomine na njenega Giuseppa.

Markiz Gaston de Gondi, kapetan Trevij, baron Somer

in Gaetano Krispi so žalostno gledali po okolici, žalovali so za svobodnim in veselim življenjem, ki so ga preživeli tukaj na vrhu Aspromontov.

Ko so stopili v kapelico, je bila v njej gosta tema.

Plon-Plon je pregnal to temo s svojo bakljo.

— O, milo mesto, kjer je živel moj Giuseppe, krikne Julija z obupnim glasom in se ozre po prostoru.

Vsa se je tresla od razburjenja.

Zadnje dni se je malo pomirila, sedaj pa so ji spomini razvneli dušo.

Izpolnilo jo je neko čudno čuvstvo bolesti in zavpila je z obupnim glasom:

— Giuseppe... Moj mili Giuseppe... Kje si, Giuseppe moj? Kje si, moj dragi?...

— Tukaj sem, odjekne po kapelici v istem trenutku močan glas, ki je povzročil, da so se vsi navzoči stresli.

Istočasno pa je zasijala v kapelici močna svetloba...

V objemu staršev

Kardinal Toneli in njegov mladi prijatelj zdravnik doktor Müller sta se dolgo pogovarjala s starcem Elektrom in s kneginjo Doro Bražloni.

To je bilo tisto noč, pod razvalinami stare kapelice, ko je kardinal Toneli prišel s svojim mladim prijateljem na Aspromonte po tistem skrivnostnem telefonskem razgovoru.

Že se je začelo daniti, ko je majhna družba odšla k počitku.

Okrog poldneva so se zbudili.

Ko so še enkrat pošteno pretehtali sporazum, ki se je nanašal na osvobojenje Giuseppa Musolina, sta se kardinal Toneli in mladi zdravnik doktor Müller poslovila in odšla.

Kardinal je bil zvest dani besedi.

Po razpravi, ki je bila razpisana proti Giuseppu Musolinu, je kardinal Toneli natančno proučil ječo, v kateri je bil zaprt sin njegovega mladostnega prijatelja.

Niti najmanjša podrobnost mu ni ostala neopažena.

Proučil je natančno tudi pravila, ki so veljala za temnico radi reda in načina življenja.

Tako je zvedel, kedaj mora biti v ječi popolnoma tiho, kedaj morajo jetniki zaspiti.

Vse te podrobnosti je sporočil Elektru.

Doktorja Müllerja je poslal na Aspromonte, da je staremu Elektru vse to ustmeno sporočil.

Elektro je vse dobro proučil in je javil, tudi po zdravniku, kardinalu Toneliju, kdaj namerava izvršiti svojo nameru.

Kardinal je zaupal veliki Elektrovi moči, vendar pa je dvomil, da se mu bo ta poizkus posrečil.

Po dogovoru, nekaj pa tudi iz radovednosti, je kardinal Toneli odšel z doktorjem Müllerjem na vrh Aspromontov tistega dne, ko bi bil moral Elektro izpeljati svojo težko in naporno nalogo — rešitev Giuseppa Musolina.

Ko sta stari kardinal in njegov prijatelj prispela na dogovorjeno mesto, sta našla Elektra in kneginjo Doro v zelo vselem razpoloženju.

To je bilo že znamenje, da je bil Elektro prepričan, da bo dosegel uspeh.

Do samega večera so se med seboj pogovarjali.

Kardinal Toneli je povedal, da se mu je posrečilo, da je priskrbel vse potrebne dokumente za mladega markiza Giuseppa Bofarija.

— Eh, tedaj se mi za Musolinovo usodo ni treba več bati! reče Elektro zadovoljno.

— Ti se torej še vedno nadejaš, da se ti bo posrečilo, da ga boš osvobodil iz ječe? vpraša kardinal.

— O tem niti ne premišljam več, nadaljuje Elektro. Samo tega še ne vem, če je Musolino okovan?

— Okovan je.

— Vidiš prijatelj, to mi povzroča še majhne skrbi, ker ne vem, če ga bo to motilo in mu delalo zapreke! odgovori Henriko Bofari.

Sicer pa se zanašam na njegovo spretnost in upam, da bo zato že sam poskrbel.

— Kako pa misliš izvesti to svoje delo? vpraša kardinal Toneli radovedno.

— Zdi se mi nepotrebno, da bi ti to pojasnjeval, ker boš tukaj in boš vse videl.

Najprej bomo večerjali, nadaljuje Elektro, ko pa bo odbilo polnoči, bomo odšli na delo...

— Kam pa jo bo Giuseppe Musolino mahnil, ko bo odšel iz temnice? vpraša doktor Müller, ki je smatral Musolinovo osvobodjenje za nekaj, kar je samo po sebi razumljivo.

— Sem bo prišel, odgovori Elektro popolnoma mirno.

— Sem? se začudi doktor Müller. Ali ga ne bo nihče med potjo srečal in morda celo spoznal?

— Nihče ga ne bo spoznal, odgovori Henriko Bofari. Tega se nam ni treba bati. Nihče ga ne bo videl, nihče ga ne bo srečal. Čez pol ure bo tukaj.

Kardinal Toneli in doktor Müller sta začudeno pogledala starca, kakor da bi ne mogla verjeti njegovim besedam, kakor da bi dvomila o njegovem zdravem razumu.

Elektro je opazil ta pogled.

— Vidim, da mi ne verjameta, nadaljuje Elektro, toda ne zamerim vama tega, ker še ne vesta, kako nameravam izvesti svoj načrt. Poglejta sem!

Henriko Bofari je vstal in stopil k nekemu zrcalu ter ga obrnil.

Kardinal Toneli in doktor Müller nista najprej ničesar mogla zagledati.

V zrcalu, ki je bilo sedaj podobno nekakšni odprtini, ni bilo razen praznine ničesar videti.

— To je tema, ki vlada sedaj nad naravo, reče Henriko Bofari. Vidite, noč je oblačna in kakor ustvarjena za delo, ki ga imam v načrtu.

Toda poglejta sedaj.

Henriko Bofari pritisne neko pero in na odprtini v zrcalu je zasijala močna svetloba, ki je razsvetlila vso okolico.

Kardinal in mladi zdravnik sta razločno spoznala okolico kapelice »Kristusovih solz«.

— Kaj pa vidita sedaj? vpraša Henriko Bofari in se zadovoljno nasmehne.

— Balon, sta vzkliknila kardinal Toneli in doktor Müller istočasno.

— Da, to je balon, ki bo prinesel Giuseppa Musolina na vrh Aspromontov, reče Elektro.

— Toda kako bo balon odplul proti jetnišnici brez vodnika? vpraša zdravnik.

— Temu balonu ni potreben poseben vodnik, odvrne Henriko Bofari.

Jaz sem njegov vodnik, jaz ga bom vodil, — vodil ga bom pa odtod, iz svojega stanovanja.

Vodil ga bom od tod do okna Musolinove celice. Giuseppu Musolinu bo treba splezati samo na okno svoje celice

in vstopiti, moja skrb pa bo, da bo balon srečno pristal na vrhu Aspromontov.

— Toda, se je čudil doktor Müller, kako bo Giuseppe Musolino odšel skozi okno, ko pa je zavarovano z močno železno mrežo?

— Omrežja ne bo več na oknu, ko se bo Giuseppe Musolino splazil iz celice, pristavi Elektro s samozavestjo. Vse se bo zgodilo, kakor pravim jaz, samo ...

In starec umolkne.

Zdravnik in kardinal sta ga pogledala.

— Torej je vendar nekaj, kar bi utegnilo pokvariti načrt? vpraša kardinal.

Prijatelji so se pogovarjali.

Elektro je kardinalu Toneliju in doktorju Müllerju govoril o svojem načrtu in o sredstvih, s katerimi razpolaga in s katero pomočjo bo rešil svojega sina.

Medtem se je približala polnoč.

Tedaj je Elektro vstal in odpeljal svoja gosta v neki prostor, v katerem so se nahajala najrazličnejše priprave in čudni stroji.

To je bil neke vrste laboratorij.

Urejen pa je bil tako, da bi človek lahko iskal kaj podobnega v najboljše urejenih električnih centralah.

Elektro stopi k neki beli omari, jo odpre in spravi v gibanje neke aparate.

Ropotanje je vedno bolj polnilo majhni prostor.

In Elektro stopi k nekemu ogledalu, ga obrne in reče svojima prijateljema:

— Glejta sem!

Kardinal Toneli in njegov mladi prijatelj doktor Müller sta stopila bliže.

Pred njunimi začudenimi očmi so se prikazali posamezni razsvetljeni vrhovi Aspromontov, nad njimi pa je letel balon, ki se je dvigal vedno višje.

Pred njihovimi očmi so se vrstili najrazličnejši predeli, gorovje se je umikalo ravnini, ki je bila posejana z vasmí in mesti, dokler se ni naposled po mnogih izpremembah prikazala tudi morska obala.

Ta obala se je stalno premikala, premikala, se je z mesti, ki so ležala ob njej.

Nastala je izprememba.

Kardinal Toneli in doktor Müller sta zagledala veliko pristanišče in hitro sta spoznala, da je to genovska luka, nad katero se je razprostiralo mesto Genova.

In zrcalo se je zopet obrnilo.

Ustavilo se je pred nekim starim poslopjem, po čigar zamreženih oknih sta prijatelja spoznala, da je to jetnišnica, v kateri se nahaja Giuseppe Musolino.

Med vsem tem časom je stal Henriko Bofari za svojima prijateljema in ravnal s svojim aparatom tako vešče in spretno, da sta kardinal Toneli in doktor Müller kar strmela ob tolikem in neverjetnem uspehu.

— Na mestu smo! reče Elektro počasi.

— Da, to je temnica, v kateri tiči Giuseppe Musolino! pristavi kardinal Toneli, ki je neprenehoma zrl v sliko pred svojimi očmi.

— Torej četrto okno v drugem nadstropju? vpraša Henriko Bofari svojega prijatelja.

— Da četrto od leve strani, pritrdi kardinal.

— Prvo, drugo, tretje, četrto... je štel Henriko Bofari. Ali je to pravo okno?

— Da, to ki je sedaj razsvetljeno.

— Kar mirna ostanita in pazljivo glejta, reče Elektro. Najprej bom opozoril Giuseppa Musolina, naj bo pripravljen.

Svetloba, ki jo je Elektro usmeril na okno Musolinove celice, je izginila.

Kardinalu Toneliju in doktorju Müllerju se je zdelo, da je svetloba planila skozi zamreženo okno v celico.

Slika je bila tako jasno, da bi bil človek mislil, da se vse to dogaja v daljavi kakšnih deset metrov.

Zdajci pa je svetloba popolnoma izginila.

Elektro je neprenehoma delal.

— Sedaj sem ga že opozoril! reče Henriko Bofari po daljšem molku. Če bo sam in ga ne bo nihče motil, ne bo minilo dolgo, ko bo svoboden.

— Kaj pa omrežje na oknu? vpraša zdravnik.

— Kmalu bo izginilo, le glejta in pazita, odgovori Henriko Bofari.

In kardinal Toneli in doktor Müller sta razločno videla, kako so drobni modri plamenčki objemali močno železno omrežje, ki se je počasi razžarelo.

Ni minilo dolgo, ko so začeli padati z okna majhni kosi žarečega železa.

V nekaterih trenutkih se bo vse odločilo! reče Henriko Bofari.

— Kaj pa balon? — vpraša kardinal.

— Tam je že in čaka, da bo Giuseppe Musolino vstopil! odgovori starec Elektro. Mar ga ne vidita nad tistim temnim poslopjem, nad jetnišnico.

— Ah, zares, tam je! vzklikne zdravnik.

V naslednjem trenutku pa so vsi umolknili, ker so zagledali na prostem oknu človeško postavo.

— Ali ga vidita? reče Elektro popolnoma mirno. Naš trud torej ni ostal brez uspeha.

Aparati so močnejše zašumeli.

Kardinal Toneli in doktor Müller sta videla, kako se je balon spustil proti oknu, videla pa sta tudi, kako se je človeška postava hitro splazila skozi okno in se z vso močjo prijela za balon.

Balon se je dvignil.

Oddrvel je s takšno hitrostjo, da ga je človek komaj spremljal s pogledom.

Musolino je visel v zraku.

— Ah, da bi ga ne zapustile moči, da bi ne strmoglavil iz te višine? se prestraši doktor Müller.

— Položaj je sicer precej nevaren, reče Elektro, ki ni niti trenil z očesom, ko je gledal v svoje malo zrcalce, skozi katerega je opazoval polet balona.

Sicer pa ta nevarnost ne bo dolgo trajala, jaz pa se zanašam na Musolinovo moč.

Vzdržal bo v tej višini.

Elektro je stalno premikal svoje aparate.

Vodil je balon, ki je nosil Giuseppa Musolina, in uravnaval njegov polet in njegovo hitrost.

— Pojdita pred kapelo, prijatelja, reče Henriko Bofari. Ne bo minilo pet minut, ko bo balon že tukaj. Sprejmita Giuseppa Musolina in ga pripravita na vse!

Kardinal in zdravnik sta brez ugovora ubogala. Hitro sta odšla po ozkem hodniku, ki je vodil iz bogatega podzemeljskega stanovanja na prosto.

Kako čudno je bilo vse tukaj.

Pred staro kapelico »Kristusovih solz« je bilo vse jasno razsvetljeno.

Komaj sta prijatelja prišla iz podzemeljskega hodnika,

ko se je pred njunimi začudenimi očmi prikazal balon, pod katerim je visel neki človek.

Čim bolj se je balon bližal zemlji, tem počasnejši je postal njegov polet, naposled pa se je tako počasi spustil, da se je človek, ki je visel pod njim, lahko brez najmanjše nevarnosti ustavil na skali ob kapelici.

Spustil je balon in se zgrudil na tla.

Moči so ga zapustile.

Kardinal in doktor Müller sta odhitela k onemoglemu in nista niti opazila, kdaj je balon izginil.

Doktor Müller dvigne človeka, ki je imel črno in gosto brado, ko pa se je zagledal v njegov obraz, je vztrepetal od veselja in zaklical:

— Giuseppe Musolino!

Zares, to je bil Giuseppe Musolino.

Elektro je torej izpolnil svojo obljubo.

S pomočjo skrivnostne sile, s katero je razpolagal, je rešil Giuseppa Musolina iz temnice, rešil je svojega nesrečnega sina strašne smrti.

Giuseppe Musolino je svoboden!

Lev, katerega so okovali, da bi nikdar več ne zagledal svobodnega solnca, se je iznebil svojih okovov.

Aspromontski orel vdihava zopet prosto sveži zrak visokih gora, svobodno se mu širijo prsi, ker je prišel zopet v svoje staro gnezdo.

Kako se mu je posrečilo, da je prišel iz celice?

Ali mu straža ni preprečila bega?

Spominjamo se, da ga je v trenutku, ko se je hotel povzpeti na okno, iznenadil nočni stražnik, katerega je privabilo ropotanje z verigami, ki so se zrušile na tla.

Stražnik je takoj spoznal, da se begunec pripravlja k begu, začel je na ves glas vpiti.

Vpitje stražnikovo je privabilo vse čuvaje, vsi so odhiteli v Musolinovo celico, odkoder je prihajalo vpitje in klicanje na pomoč.

Toda prispeli so prepozno...

Ko je Giuseppe Musolino spoznal nevarnost, ki mu je pretila, se je povzpел na okno.

Tu je zagledal balon in takoj mu je bilo vse jasno. Vedel je, kaj mu je storiti.

Izgubil ni niti trenutka.

Prej kakor so mu stražniki mogli to preprečiti, je bil

na oknu, prijel se je za balon, Elektro pa je poskrbel, da se je balon z največjo hitrostjo izgubil stražnikom izpred oči in se dvignil v višave.

Dvigal se je s takšno hitrostjo, da niso stražniki sprožili niti enega strela za njim.

Giuseppo Musolino je visel pod balonom.

Ta položaj je bil skrajno neprijeten, pa tudi nevaren, toda Giuseppe Musolino je vedel, da bi bil izgubljen, če bi se ne obdržal.

Uporabil je svoje poslednje moči in sreča mu je bila naklonjena: Vzdržal je ...

V pravem času je balon zmanjšal svojo dosedanjo hitrost in se začel počasi spuščati.

Ko je Giuseppe Musolino izpustil z rokama vrv, za katero se je držal, ni izgubil zavesti.

Z nepopisnim veseljem je zagledal nad seboj svoja znanca doktorja Müllerja in kardinala Tonelija.

Istočasno pa je spoznal kraj, na katerem se je nahajal. Spoznal je staro kapelico ...

To nepričakovano srečanje je navdalo Giuseppa Musolina z novo močjo.

Okrepčan se je dvignil in se izvil iz zdravnikovih rok, ki so ga krepko stiskale.

Iz njegovih prsi pa se je izvil radosten krik.

— Ali sanjam — ali pa je to resnica?

— Ne, sinko, ne sanja se ti, reče kardinal Toneli in ponudi Giuseppu Musolinu roko. Zares si vrh Aspromontov, svobodni si zopet!

— Komu pa se moram zahvaliti za svojo svobodo? vpraša Musolino z razburjenim glasom?

— Pojdi z nama, pa ga boš takoj spoznal, reče kardinal in odpelje Musolina proti razvalinam.

Zdravnik je šel z njima.

Ta mladi človek in prijatelj Giuseppa Musolina je bil tako razburjen in ganjen radi nepričakovane rešitve, da ni mogel spregovoriti niti besedice.

Razen tega pa mu ni bilo tuje kakšna presenečenja čakajo Giuseppa Musolina.

Ničesar ni hotel izpraševati, kajti sklenil je, da se bo po tem porazgovoril z njim o vsem, ko bo skrivnost njegovega rojstva pojasnjena.

Ko so prispeli na konec tajnega hodnika, sta jih na odprtih vratih sprejela Elektro in kneginja Dora.

Musolino je starca takoj spoznal.

— Elektro! vzklikne Giuseppe Musolino in se zazre temu človeku v oči.

In njegov pogled se je nehote ustavil na ženi, ki je stala za Henrikom Bofarijem.

— Da, jaz sem Elektro, ti me poznaš, odgovori starec z razburjenim glasom.

Nekoč si že bil moj gost.

Giuseppe Musolino, ali se še spominjaš tiste noči, ko te je gori v kapelici obkolil Cezare Bartolo s svojimi krvoločnimi biriči?

— Spominjam se, spominjam, odgovori Giuseppe Musolino. Nikdar ne bom pozabil na tisto nevarnost, iz katere ste me rešili. Meni pa se je tedaj zdelo, da sanjam, niti misliti bi si ne bil mogel, da je bila to resnica...

Elektro se nasmehne in pusti Giuseppa Musolina in ostale vstopiti.

Stopili so v sobo in Elektro jih je povabil k mizi, vsi so sedli, samo Giuseppe Musolino je obstal.

— Predvsem, reče Giuseppe Musolino, mi dovolite, da se vam najtoplejše zahvalim za prizadevanje, da bi me osvobodili, vendar pa vas prosim, da mi pojasnite, s čim sem si zaslužil, da tako skrbite zame?

Tukaj vidim tudi Njegovo svetlost kardinala, ki je vsekakor vedel za moje osvobojenje, morda pa se ga je celo sam udeležil. Vaša svetlost, kako naj si razlagam vse to?

— Vse boš zvedel, sinko moj, odgovori kardinal Toneli. Nikdar nisem mogel prav verjeti vsega, kar so pripovedovali o tebi, vedel pa sem, da si tudi ti kriv, ker si pričel borbo in storil nekatera dejanja, ki te obremenjujejo.

Nekoč sem te srečal in ti svetoval, da bi se branil postavnim potem.

— Ali se še spominjaš, Giuseppe Musolino, to je bilo tedaj, ko sem te srečal na poti med Reggijem in San Stefanom?

— Spominjam se, odgovori Giuseppe Musolino, spominjam se pa tudi tega, da sem vam tedaj dejal, da so mi moji sovražniki onemogočili, da bi se branil postavnim potem, da bi si pri oblasteh poiskal zaščite in zadoščenja za svoje žaljeno

ime. Preostajalo mi ni ničesar drugega, kakor oditi v goro in se od tam boriti s puško v roki za izgubljene pravice.

Mar ni bilo prav, da sem branil svojo čast?

— Prav je bilo, Giuseppe Musolino, toda pri tem si ubijal in se maščeval...

— Ubijal sem samo tiste, svetlost, ki so si smrt zaslužili, odgovori Musolino.

— Strašno si se maščeval...

— Res je, toda samo tistim, ki so poteptali mojo čast, ki so upropastili mojo srečo in so hoteli upropastiti tudi mene, ker sem jim bil napoti.

— Res je, kar praviš, Giuseppe Musolino, nadaljuje kardinal, toda kot posvečena oseba ti tega nisem mogel odobravati, moral sem te opozoriti.

Sicer pa, da ti odgovorim na tvoje vprašanje:

Zate sem se zavzemal in celo sodeloval pri delu tvojega osvobojenja radi tega, ker sem prijatelj tvojih staršev...

Musolino ga začudeno pogleda.

— Radi mojih staršev! ponovi gospodar gora presenečeno. Mar je vaša svetlost poznala moje starše?

— Ne samo, da sem jih dobro poznal, bili smo celo dobri, da, intimni prijatelji...

— Ali je to mogoče? se še bolj začudi Giuseppe Musolino, najboljši prijatelji...

— Čudno, se je čudil Giuseppe Musolino, starši mi niso o tem nikdar ničesar pripovedovali...

— Pa ti bodo tudi sami to potrdili, pristavi kardinal Toneli, ki je Musolina z zadovoljstvom opazoval.

— Starši mi bodo to potrdili! ponovi Giuseppe Musolino, v njegovih očeh pa se je pokazalo nezaupanje. To vendar ni mogoče, kajti moji dobri starši so že zdavnaj mrtvi...

— To je zmota! reče kardinal in vstane.

Musolino se zdrzne.

Sedaj se je spomnil besed, ki mu jih je povedal Luigi Borgeze v zaboji na izseljeniškem parniku, ko ga je hotel za vedno spraviti s poti.

Tem besedam ni Musolino pripisoval do sedaj nobene važnosti.

— Da, sinko moj, motiš se, če misliš, da so tvoji starši umrli! Ne, tvoji starši so živi...

— Toda tisti mož, ki ga je ubil Luigi Borgeze...

— To ni bil tvoj oče!

— Kaj pa tista žena, ki je umrla v San Stefanu naposledicah zavratnega zastrupljenja?

— Ni bila tvoja mati!

Musolino umolkne za trenutek kakor prikovan.

Vznemirjeno je pogledal na Elektra, potem pa so njegove oči obvisle na kneginji Dori in doktorju Müllerju.

Giuseppo ni vedel, ali naj bi verjel to, kar je slišal, ali pa bi vse smatral le kot prazno besedičenje.

Zdelo se mu je, da sanja, vendar pa so se mu tudi te sanje zdele nemogoče.

Saj Giuseppo Musolino se je prav dobro spominjal na svojo mater, na katere prsih je rastel, spominjal se je na ženo, ki ga je vzgajala in mu pomagala, da je napravil prve korake, ki ga je učila dela in pridnosti in mu vcepila ljubezen do svojega bližnjega, ki mu je svetovala, naj bo pošten in dober in usmiljen napram trpinom.

Mar mi bila ta žena njegova mati?

Ne, tega ni Giuseppo Musolino nikakor mogel razumeti.

In mož, ki je bil siromak in se je trudil v potu svojega obraza od zore do mraka, ki ni poznal utrujenosti, ko je delal za svoje otroke in tudi zanj, ki je utrujen po celodnevem delu prihajal domov in ga zibal na kolenih, ga učil lepih pesmi in pripovedk, naj bi ne bil njegov oče?

Ne, to se mu je zdelo nerazumljivo.

— Kaj pa tista deklica, ki jo je Luigi Borgeze upropastil? vpraša Giuseppo Musolino, kakor da bi govoril sam s seboj.

— Ni bila tvoja sestra, ker ti sestre nisi nikdar imel! — odgovori kardinal Toneli.

— Kaj so mi bili torej tisti ljudje? vpraša Musolino in se zdrzne.

— Bili so dobri ljudje, ki so skrbeli zate, ker so mislili, da si njihov otrok.

Giuseppo Musolino zavzdihne, še enkrat pogleda vse navzoče in hitro vpraša:

— Kdo so bili torej moji starši?

Kardinal Toneli ga prime za roko in reče z nežnim, skoraj očetovskim glasom:

— Nesrečen človek si bil, Giuseppo Musolino, tvoji starši pa so bili še nesrečnejši. Medtem ko si ti, ki nisi ničesar vedel, objemal tuje ljudi kot svoje starše, niso oni mogli poljubiti otroka, kateremu so dali življenje ...

— Kako pa sem prišel kot otrok k tistim tujim ljudjem v San Stefano?

— Tako je najbrž hotela usoda, odgovori kardinal Toneli. Tvoja starši so te morali zapustiti.

Mnogo so trpeli, marsikaj so preizkusili, ko so se morali ločiti od tebe. Ničesar niso vedeli o tebi. Ko sta tvoj oče in tvoja mati pred nekaterimi dnevi slišala o tvoji nesrečni usodi sta sklenila, da bosta nadomestila in popravila to, kar sta zagrešila proti tebi, ker sta te morala zapustiti.

Sklenila sta, da ti bosta vrnila ime, ki ti po vsej pravici pripada...

— Toda kdo so moji starši? ga prekine Giuseppe Musolino z drhtečim glasom.

— Vse boš izvedel, samo malo še potrpi, nadaljuje kardinal Toneli. Da bi lahko dosegla, kar sta sklenila, sta te morala predvsem rešiti iz ječe.

Ali veš, Giuseppe Musolino, kdo te je rešil iz ječe, v katero so te zaprli?

— Vem, Elektro me je osvobodil...

— Ali pa veš, kdo je Elektro?

— Prav za prav ne vem...

— Starec, ki si ga ti imenoval Elektro, je markiz Henriko Bofari... odgovori kardinal Toneli. Ali pa veš, Musolino, kdo je Henriko Bofari?

— Ne vem.

— Takoj ti bom to povedal. Sedaj pa poglej to ženo! Ti je ne poznaš, kajne?

To je kneginja Dora Bražloni.

— Kdo pa so moji starši? ga nestrpno prekine Giuseppe Musolino.

Kardinal Toneli spregovori s svečanim glasom, kakor da bi bil v cerkvi:

— Markiz Henriko Bofari je tvoj oče, kneginja Dora Bražloni pa tvoja mati.

Musolino se zdrzne.

Nekaj časa je začudeno strmел v markiza Bofarija, nekaj časa pa v kneginjo Doro.

Kaj je v tem trenutku občutil nesrečni človek, ki ga je preganjala usoda?

Vihar čuvstev je preplaval njegovo dušo.

V sobi je vladala svečana tišina.

Ta mir pa ni trajal dolgo, kajti v naslednjem trenutku sta odjeknila v sobi dva ganljiva vzklika :

— Oče! ...

— Mati! ...

Kakor odmev radosti pa se je oglasila sladka besedica:

— Sin! ...

In Giuseppe Musolino je pokleknil, prijel roke svojih staršev in jih obsipal s poljubi.

Kneginja Dora Bražloni in markiz Henriko Bofari sta ga objemala in poljubljala.

Zares, to je bil ganljiv prizor!

Vsi so jokali.

Kneginji so zalile solze oči, ker njeno materinsko srce ni moglo prenesti tega trenutka, da bi se ne skrčilo od bolesti. Tudi markiz Henriko Bofari je jokal, ker je prvikrat v svojem življenju objemal svojega sina.

Kardinalove oči so se orosile, ker ga je ganila nepopisna sreča njegovih prijateljev.

Jokal pa je tudi doktor Müller, ker se ni mogel več upirati solzam, ki so mu same silile v oči, ko je gledal, kako se vrača sreča njim, ki v svojem življenju niso okusili njenih sladkosti.

Giuseppe Musolino je to noč doživel nepopisna presenečenja in toliko nepričakovanih stvari, o katerih bi si pred enim dnevom ne upal niti misliti.

Rešil se je strašne temnice, v katero so ga zaprli, dihal je sladki zrak svobode in tako nepričakovano je zvedel za tajnost svojega rojstva.

On, ki je še pred dvema urama žalostno sedel v ječi in premišljeval o neizprosni usodi, je bil sedaj prost, na njegovih rokah ni bilo težkih verig.

In človek, ki je še pred nedavnim mislil, da je popolnoma sam na svetu, da so ga vsi zapustili — se je zdramil sedaj v objemu svojih staršev, o katerih ni do sedaj ničesar vedel. — Starši pa so ga ljubili.

V razmeroma kratkem času je doživel toliko presenečenj in burnih trenutkov, da ni prav nič čudnega, če je bil po vseh teh dogodkih silno razburjen.

Po daljšem molku spregovori kardinal Toneli:

— Sedaj pa, Giuseppe Musolino, markiz Giuseppe Bofari, poslušaj še ostalo, kar te bo brez dvoma zanimalo.

Toda kneginja ni pustila svojega sina iz objema.

Uboga mati se ni mogla dovolj nagledati svojega otroka, ki je bil tako lep, ponosen in plemenit, da ga je kar občudovala. Marsikaj lepega je že prej slišala o njem, sedaj pa se je o vsem lahko tudi sama prepričala.

Vedno znova ga je poljubljala na čelo, na usta, na lepe odkritosrčne oči...

Tudi Henriko Bofari je bil silno razburjen.

Ni vedel da ima sina. Sedaj pa je zvedel to veliko skrivnost, gledal je pred seboj človeka, ki ga je lahko poljubil kot svojega otroka, gledal je pred seboj človeka, lepega in razvitega, kateremu je dal on življenje.

Že poprej je večkrat videl Giuseppa Musolina, toda nikoli se mu ni zdel tako podoben sebi samemu, kakor sedaj. Prav takšen je bil, ko je ljubil kneginjo Doro Bražloni.

In čimdalje je starec Elektro gledal svojega sina, tem jasnejše so se črtale njegove poteze v Musolinovem obrazu, čelo je bilo njegovo, obnašanje njegovo, po tem pa, kar je slišal pripovedovati o njem, je sklepal, da ima tudi njegov odločen in pravičen značaj — značaj poštenega človeka.

— Da, sin, reče markiz Henriko Bofari z drhtečim glasom. Sedi in pripovedovali ti bomo o vsem iz našega življenja, povedali pa ti bomo tudi, kaj smo sklenili glede tvojega bodočega življenja...

Jaz pa bom poskrbela za majhno okrepčilo, reče veselo kneginja Dora Bražloni. Ta trenutek je za nas izrednega pomena, svečan trenutek je to in zato ga moramo dostojno proslaviti. Zahvalili se bomo Bogu, da nam je dovolil, da smo ga živi in zdravi dočakali.

Vsi so sedli k mizi.

Elektro ni odvrnil svojega pogleda z Giuseppa Musolina, s svojega lepega sina.

Medtem ko je kneginja odšla iz sobe, je kardinal Toneli začel pripovedovati povest markiza Henrika Bofarija in kneginje Dore Bražlone.

Vrstili so se vsi dogodki iz najzgodnejše mladosti, do današnjega dne.

Vsi so pazljivo poslušali, posebno pa še Giuseppo Musolino. Vsaka beseda je bila zanj zanimiva, vsak dogodek pa se mu je zdel važen, ker je šlo za njegove starše.

Kneginja se je vrnila, kardinal Toneli pa je umolknil. — Obljubil je, da bo pozneje pripovedoval.

Na mizi je bila dobra večerja.

Jed je šla vsem v slast.

Po večerji, pa tudi že med njo, je kardinal Toneli nadaljeval svoje pripovedovanje.

Markiz Henriko Bofari in kneginja Dora sta ga večkrat prekinila in izpolnjevala celotno povest.

Radi splošnega razburjenja in veselja ni nihče izmed navzočih omenil Julije.

Ko je minila že dobra ura, se je Giuseppe Musolino spomnil na svojo nesrečno Julijo.

Giuseppe Musolino ni vedel, da vedo za Julijino nesrečno usodo tudi ostali. Mislil je, da ve o tem samo doktor Müller, ker je bil on v njuni družbi, ko sta se vrnila v Italijo z Londonskim detektivom Robertom Vilsonom.

Obrnil se je radi tega k svojemu prijatelju in ga vprašal, če bi mu lahko kaj povedal o njegovi Juliji.

To vprašanje je napravilo na vse mučen vtis in je pokvarilo dobro razpoloženje.

Vsi so čutili, kako silno težko bo Giuseppu Musolinu, ko bo zvedel, da njegova Julija še vedno ni ozdravela in da je le malo upanja, da bi okrevala.

— Sin moj, reče kneginja Dora Bražloni z nežnim materinskim glasom. Julija je še vedno v zavodu za umobolne, to vemo prav gotovo, obljubljam pa ti, da jo bom obiskala.

Tvoja Julija nam je prav tako draga kakor ti sam. Sicer pa bo tvoj beg itak kmalu odkrit.

Ni izključeno, da bo ta vest Julijo izredno razveselila, ko jo bo slišala, in ji bo to nepričakovano veselje vrnilo spomin, kakor ji ga je žalost vzela.

— Tudi jaz sem prepričan o tem, pristavi tudi kardinal Toneli zamišljeno.

— Ah, jaz jo moram videti, vzklíkne Giuseppe Musolino. Moram videti svojo Julijo.

— Saj jo boš videl, mu odgovori kardinal Toneli, toda sedaj ne smeš oditi k njej, ker bi te takoj zopet prijeli in zaprli. Tudi jutri še ne boš mogel k njej, ker se bomo pogovarjali o tebi, pojutrišnjem pa bova odšla kneginja in jaz v zavod in bova nesrečno Julijo obiskala.

Toda bojim se...

In kardinal umolkne.

— Česa se bojiš? vpraša Elektro.

— Bojim se, da bi bili jutri lahko tudi že karabinjerji tukaj, da bi poiskali begunca, odgovori kardinal Toneli s stra-

hom, ker ga bodo brez dvoma najprej tukaj iskali, ker vedo, da je bilo tukaj njegovo stalno bivališče... Vedno so prišli najprej sem in bodo storili tako tudi sedaj...

— Radi tega se ti pač ni treba bati! spregovori markiz Henriko Bofari z glasom, ki ni pripuščal nobenega dvoma. Mi bomo ostali tukaj, v staro kapelico »Kristusovih solz« pa pride lahko tisoč ljudi, lahko premaknejo vsak kamenček, nas pa ne bodo našli, to vam jamčim.

Ta izjava je vse pomirila.

Samo Giuseppe Musolino je ostal žalosten.

Mar naj bi on užival svobodo, njegova Julija pa bi bila v večni temi, v katero je padla samo radi njega? Mar naj bi on živel brez svoje Julije?

Ali bi mogel ostati ravnodušen in mirno čakati, kaj se bo zgodilo z bolnico?

Mar bi Julija ne ozdravela če bi ga zopet zagledala, če bi videla svojega Giuseppa Musolina?

Že se je začelo daniti.

Mala družba pod staro kapelico »Kristusovih solz« je legla, da bi si odpočila in prihodnjega dne nadaljevala poganje, kaj bi bilo treba storiti.

Tudi Giuseppe Musolino je legel na posteljo, ki so mu jo namenili — zaspati pa ni mogel.

Mislil je na svojo nesrečno ženo Julijo in premišljeval, kako bi prišel do nje...

Zopet združena

V jetnišnici je nastal velikanski hrup, ko so odkrili, da je kaznjenec Giuseppe Musolino pobegnil. Pa tudi v mestu in najbližji okolici je nastala pravcata zmešnjava, ko so naslednjega dne razglasili, da je zloglasni ropar in strahovalec Kalabrije in Aspromontov ponoči pobegnil.

Ta dogodek so si tolmačili na najrazličnejše načine.

Nihče ni vedel, kako je bil beg izvršen.

Zato so nekateri trdili, da je bila straža preslaba, drugi so zopet pripovedovali, da so mu pomagali njegovi bivši tovariši, tretji pa so bili celo prepričani, da je bil obsojenec nedolžen in da mu je sam Bog pomagal pri begu.

Vse policijske postaje so bile takoj obveščene o nezaslišanem begu.

Vsa pazljivost policije je bila strnjena v tem, da bi kaznjeneц ne ušel iz Italije, da bi ga čimprej zopet dobili in spravili na varno mesto.

Giuseppo Musolino je bil prav za prav lahko srečen, da straža ni opazila, kako je ušel.

Nihče ni opazil balona, ki je čakal ob okencu njegove celice in zato so bili vsi prepričani, da se begunec še vedno nahaja v mestu, kajti neopaženo bi ne bil mogel pobegniti, ker so že v najzgodnejšem jutru zasedli vsa mestna vrata in vse ulice, po katerih bi bil morda lahko ušel.

Ves naslednji dan so iskali Giuseppa Musolina samo po mestu. Preiskali so vse sumljive kotičke, pregledali so vse krčme in hotele, ustavili so vsakega tujca, ki se jim je zdel le količkaj sumljiv — toda vse je bilo zaman.

O beguncu ni bilo nikjer niti sledu.

Naposled so oblasti mislile, da se je begunec podnevi kje dobro skril in da bo uporabil noč, da bo pobegnil iz mesta in jo mahnil v gore.

Zato so stražo ponoči podvojili.

Vse je bilo na nogah.

Oblasti so bile skoraj prepričane, da bodo to noč doblje begunca v svoje pesti in nikomur ni prišlo niti na misel, da bi iskal slavnega razbojnika izven mesta ali pa kje drugje, v kakšnem drugem kraju.

Prav posebno pa ni še nihče pomislil, da bi bil Giuseppo Musolino na Aspromontih, ker so vsi mislili, da bi tja ne mogel prispeti, ker se mu ne bi posrečilo zapustiti mesta, kjer je bil tako dobro zastražen.

Razen tega pa bi ga bil brez dvoma kdo na poti srečal in spoznal.

Čeprav je že v zgodnjem jutru preplavila vest o begu Giuseppa Musolina vse mesto, niso vojvoda Lingi, njegova soproga Precioza in ostali prijatelji Giuseppa Musolina o tem ničesar slišali, ker so se izogibali vsakega stika s svetom.

Bili pa so tudi tega dne silno zaposleni s pripravljanjem za Julijin odhod.

Bil je najbrž slučaj, da so odšli iz velikega mesta, ne da bi jih kdo ustavil.

Morda se je to zgodilo radi tega, ker med njimi ni bilo Giuseppa Musolina, katerega bi bil vsakdo takoj spoznal.

Vemo, da so nemoteno prispela do vrha Aspromontov, vemo, da so odšli v staro kapelico »Kristusovih solz«, v nek-

danje bivališče Giuseppa Musolina in njegovih tovarišev, slišali pa smo tudi, kako je nekdo na Julijin obupni klic odgovoril:

— Tukaj sem:

To je bil zares Giuseppe Musolino.

Vsi Elektrovi gostje so spali do poldneva, Giuseppe Musolino pa je med tem časom premišljeval.

Ko pa so drugi vstali, je njega premagala utrujenost, tako da je trdno zaspal.

Niso ga hoteli buditi.

Spal je do večera.

Ko se je zbudil, so ga poklicali v sobo, kjer so bili že vsi zbrani.

Večerja je že čakala na mizi.

Jedli so, kardinal Toneli pa je medtem pripovedoval Giuseppu Musolinu, kaj so sklenili.

Dejal mu je, da je priskrbel vse potrebne listine za markiza Giuseppa Bofarija in da mora Giuseppe Musolino zapustiti Italijo in oditi v inozemstvo.

Ta predlog Giuseppu Musolinu ni ugajal.

Odločno je izjavil, da ne bo nikdar zapustil svoje Julije in da ne bo odšel iz Italije, dokler ne bo slišal natančnega obvestila o njeni bolezni.

— To ni pametno! reče kardinal Toneli. Če bi hoteli ostati v Italiji, je to združeno z velikimi nevarnostmi. Vi morate na vsak način odpotovati, za Julijo pa bova poskrbela s kneginjo Doro. Ko bo ozdravela, bodo tudi tvoj oče, tvoja mati in Julija prišli za teboj in v bodoče boste skupaj in srečno živeli...

— Vse to je prav lepo, toda jaz ne odneham od tega, kar sem dejal, reče Giuseppe Musolino odločno. Jaz ne morem, jaz nočem zapustiti svoje bolne in nesrečne žene Julije, čeprav bi vedel, da me pri tem čaka strašna nesreča.

Kaj bi pomagala meni sreča, če bi bila moja ljubljena Julija nesrečna?!

Če mi nje ne bodo mogli rešiti, kaj naj počnem jaz z življenjem, čemu naj bi živel?

Ne, ne, jaz ne morem živeti brez nje...

— Pst! prekine Elektro pogovor.

Vsi ga pogledajo.

— Nekdo prihaja! reče Elektro.

— Po čem sklepaš to? vpraša kardinal, ko je nekaj časa napeto poslušal. Jaz ne slišim ničesar.

— Jaz pa vem, da se nekdo bliža stari kapelici, odgovori Elektro. Sicer pa bomo takoj videli, kdo prihaja.

— Ne da bi bilo to zasledovanje Giuseppa Musolina? vpraša doktor Müller s strahom.

— Takoj bomo videli! reče markiz Henriko Bofari ter vstane s svojega sedeža.

Stopil je k zrcalu in ga obrnil.

V zrcalu se je prikazala tema, ki je vladala zunaj.

— Ničesar ne morem videti! reče kardinal.

— Lahko bi obsijal pot in vse bi lahko videli, pristavi Elektro, ki je neprenehoma strmel v zrcalo pred seboj. Toda tega ne bom storil, dokler ne bom videl, kdo prihaja ob tem času na Aspromonte.

Ne bi rad namreč obračal pozornosti drugih ljudi nase, posebno pa še ne, če bi bili to kakšni nepovabljeni gosti in sovražniki Giuseppa Musolina.

Sicer pa le zanesite se name, dobre oči imam in bom tudi v temi dobro videl...

Vsi umolknejo.

Nastal je trenutek pričakovanja.

Elektro je nepremično strmel v zrcalo.

— Vidim več oseb, ki se bližajo kapelici, reče markiz Henriko Bofari čez nekaj časa popolnoma mirno. Ne bi dejal da so to kakšni slučajni potniki...

— Tedaj gredo brez dvoma nad Giuseppa Musolina! pripomni kardinal Toneli.

— Tudi tega bi ne trdil! nadaljuje Elektro. Ti ljudje gredo tako, kakor da bi jim bila pot izredno znana, človek bi dejal, da jo poznajo do vsake malenkosti.

Pri teh besedah se Musolino zdrzne.

Komu je ta pot tako znana, da se počuti na njej popolnoma varnega in svobodnega?

Poznal je le malo ljudi, o katerih bi mogel trditi, da so doma v tem visokem in nevarnem gorovju, vendar pa bi bila neumnost, če bi nanje mislil.

Te misli so mu v tem trenutku hitele po glavi.

— Vidim tudi dve ženski! reče Elektro.

Vsi se začudijo.

Kako naj bi prispele ob tem poznem nočnem času na Aspromonte celo ženske?

Kdo sta in česa želita tukaj?

Musolino se je stresel, neko ime mu je prišlo na misel, Margareta!

Giuseppo Musolino ni ničesar vedel o usodi, ki je zadela Margareto, zato je mislil, da bi to utegnila biti ona, če gre za kakšno zasledovanje, ker bi bila samo ona zmožna, da bi ob tem nočnem času odšla na vrh Aspromontov in samo ona bi hodila tukaj tako varno in brezskrbno kakor da bi hodila po ravni in lepo uglajeni cesti, ker je večkrat hodila po tej poti, ko je hodila k njemu v staro kapelico.

— Prispeli so! reče markiz Henriko Bofari popolnoma mirno. Pred kapelico so!

V tem trenutku pa se je starec stresel po vsem telesu in široko odprl svoje oči.

— Kaj je? vpraša kneginja s strahom.

— Vsemogočni Bog, ali je to mogoče? — vzklikne Henriko Bofari razburjeno namesto da bi kneginji odgovoril. Da, to je ona... prav dobro jo poznam... saj je bila tukaj... vsak dan sem jo gledal, ko je gospodarila tod...

— Koga vidiš? je s strahom vprašala kneginja Dora Bražloni medtem ko so ostali vznemirjeno gledali starega markiza Bofarija, ki je vso svojo pozornost posvetil zrcalu.

— Ona je!... Ona je... vzklikne Elektro veselo.

— Kdo?

— Julija!

Vsi so osupnili.

Giuseppo Musolino je planil kakor brez uma in odhitel proti vratom, ki so vodila iz sobe.

Planil je v ozki hodnik in odhitel v kapelico za onimi, ki so prišli z Julijo.

Julija je kriknila z obupnim glasom:

— Giuseppo!... Giuseppo!... Kje si?

— Tukaj sem! vzklikne Giuseppo Musolino in prihiti k Juliji, ki se je prestrašeno zdrznila.

V tem trenutku je v kapelici zasijala močna svetloba.

Nastal je ganljiv prizor.

Vsi so zagledali Giuseppa Musolina, njih čudenju pa ni moglo biti konca, ker si niso mogli niti misliti, da bi tukaj našli človeka, o katerem so bili prepričani, da trpi v strašni jetnišnici v Genovi.

In kolikor večje je bilo presenečenje, toliko večje je bilo tudi veselje svidenja.

Julija krikne in plane Giuseppeu Musolinu v objem, ostali pa so stopili k njima.

Mala kapelica je postala dom nepopisne sreče.

— Ti? ... Ti, tukaj, Giuseppe moj? ... je jecljaja Julija, v njenih očeh pa so se lesketale solze veselja.

— Kaj pa ti? ... Ti nisi več bolna? se je tresel Giuseppe Musolino od nepopisne sreče.

— Mar so te izpustili?

— Kako pa si ti prišla sem, Julija?

— Danes sem odšla iz zavoda in sem se takoj napotila sem, da bi pozdravila to sveto mesto in se poslovila od njega, da bi še enkrat videla prostor, kjer sva preživela najsrečnejše trenutke svojega življenja.

Niti mislila nisem, da te bom našla tukaj ...

— O, blagoslovljena srečna usoda, vzklikne Giuseppe Musolino s svečanim glasom, hvala nebeškemu Bogu, da nama je podelil to milost in naju zopet združil! ...

— Prosiva ga, da bi ne dovolil več, da bi naju še kedaj ločili! pristavi Julija in zopet spusti svojo glavo na ramo ljubljenega moža.

V tem trenutku je nekaj sladko zadonelo, mili in pobožni zvoki orgel so napolnili kapelico.

Kakor v nekem zanosu so se vsi spustili na kolena in šepetali toplo molitev zahvale.

Človek bi le težko opisal svečanost tega trenutka.

Iskrene solze in toplo molitev navzočih so spremljali nežni akordi orgel.

Šele po molitvi se je Giuseppe Musolino dvignil in se obrnil k Julijinim spremljevalcem.

Kakšno presenečenje!

Kakšno veselje!

To so bili njegovi tovariši, njegovi prijatelji, ki so z njim delili vse gorje in veselje svobodnega hajduškega življenja, tudi sedaj so bili ti poštenjaki v družbi njegove Julije, po tem pa je Giuseppe Musolino sklepal, da so tudi tedaj, ko je bil v zaporu, skrbeli zanj in mislili na njegovo osvobojenje.

V svojem prevelikem veselju in presenečenju ni mogel najti primerne besede, da bi jih pozdravil, da bi se jim zahvalil za prijateljstvo in vso skrb in jim izrekel svoje priznanje. Spregovoriti ni mogel niti besedice.

Namesto besed so govorile solze, ki so se bleščale v njegovih lepih očeh.

Objel in poljubil je vse po vrsti, drugega za drugim. Poljubi so povedali več kakor bi mogle povedati besede.

Ko je prišel do vojvode Lingija in njegove soproge Precioze, je presenečen obstal.

Ni ju poznal.

Vojvode Lingija Giuseppe Musolino sploh ni poznal, samo Julija mu je pripovedovala o njem, Precioze pa sedaj ni spoznal.

Poznal jo je samo kot deklico z mrtvaško glavo, ta pa, ki je sedaj stala pred njim je bila lepa mlada žena z očmi, ki so se lepo bleščale.

Julija je opazila Musolinovo zadrego in rekla s smehljajem na ustnicah:

— Ti misliš, da ne poznaš te žene!... Motiš se, to je moja in tvoja stara znanka.

Musolino se zagleda neznanki v oči.

In naenkrat se mu je zazdelo, da so mu te poteze znane, vendar pa si ni mogel misliti, da bi bila to deklica z mrtvaško glavo, Julijina prijateljica.

— To je Precioza! reče Julija.

Musolino osupne.

— Da, jaz sem, reče Precioza presrečna, to pa je moj soprog, vojvoda Lingi, o katerem vam je Julija brez dvoma že pripovedovala, ko se je vrnila iz Pariza...

Giuseppe Musolino se ni mogel dovolj načuditi, z zanimanjem je poslušal Julijo in Preciozo, ki sta mu o vsem pripovedovali, kar se je zgodilo.

Tudi vojvoda Lingi je Giuseppe Musolinu krepko stisnil roko, oprostil se mu je radi slučaja, ki se je odigral nekoč med njim in lepo Julijo.

Giuseppe Musolino ni niti pomislil na to, da bi mu to zameril, posebno pa še ne sedaj, ko je bil razpoložen, kakor še nikoli v življenju.

Nesrečni kalabrijski hajduk ni mogel prav zasledovati vsega, kar se je krogi njega godilo.

Bil je v nekakšnem zanosu, zdelo se mu je, da sanja, da živi v nekakšnem pravljičnem kraljestvu.

Saj to ni bilo čudno!

To noč je doživel toliko neverjetnih stvari, ki so ga skoraj spravile iz ravnotežja.

Samo nekaj stavkov je spregovoril s svojimi tovariši, silno pa se je razveselil, ko je zagledal med njimi tudi slavnega

londonskega detektiva Roberta Vilsona, ki je bil z njimi v Egiptu, v starem Kairu.

Če je bil Giuseppe Musolino sam tako dobre volje in tako sijajno razpoložen, si lahko predstavljamo, kako so bili še drugi veseli, ki si niso mogli niti misliti, da bi našli svojega tovariša in prijatelja svobodnega.

Dobrodušni Plon-Plon je skakal od veselja, od velike sreče je metal svoje pokrivalo v zrak.

Ko so se vsi pozdravili in dali duška svojemu nepričakanemu veselju, je stopil Giuseppe Musolino k Juliji, jo objel in dejal pomembno:

— Sedaj pa, tovariši in prijatelji, pojdimo odtod nekam drugam, da bodo še drugi delili veselje z nami.

Tukaj pod razvalinami se nahaja še nekdo, ki čuti kakor mi in se raduje naše sreče...

— Kdo pa je to? vpraša Julija in vprašujoče pogleda svojega moža, ki ga je zopet našla.

— To so moji starši, moja mati in moj oče... odgovori Giuseppe Musolino.

Vsi so se začudili, ko so slišali te besede, najbolj pa je osupnila Julija, ki je vedela, da so starši njenega Giuseppa Musolina že zdavnaj umrli.

— Vidim, da se čudite, reče Giuseppe Musolino in se nasmehne, toda zagotavljam vam, da sem se tudi jaz čudil, kajti do sinoči nisem o tem še ničesar vedel.

Ti, moja draga Julija, si izgubila svojega očeta, sedaj pa si z menoj našla očeta in mater. Pojdimo k njima, ker nas pričakujejo v svojem stanovanju!

Giuseppe Musolino je odpeljal svojo Julijo iz kapelice, vsi ostali pa so odšli za njima v ozki hodnik, ki je bil odprt in lepo razsvetljen.

Sredi sobe sta stala markiz Henriko Bofari in kneginja Dora Bražloni, pri strani pa sta bila kardinal Toneli in doktor Müller, mladi kardinalov prijatelj.

Kneginja je prihitela k Juliji, da bi jo objela, Julija pa se je prestrašeno zdrznila.

V kneginji je spoznala sestro Dorino, strašno predstojnico samostana piarivskih sester.

— To je moja mati, to pa je moj oče! reče Giuseppe Musolino in pokaže na starca.

— Ah, midve se poznavava iz slabih časov, vzklikne kne-

ginja Dora Bražloni in objame Julijo z materinsko nežnostjo. Pozabi, Julija, na vse, kar se je zgodilo.

Ti si žena mojega Giuseppa in jaz te ljubim prav tako, kakor njega samega...

Ah, kako nepopisno srečni bi bili midve, če bi bila jaz to prej vedela...

Namesto strahu, ki ga je Julija nekoč čutila napram tej ženi, se je v njenem srcu pojavila neizmerna ljubezen in globoko spoštovanje.

Julija mi vedela, kaj naj bi odgovorila dobri ženi, vendar pa sta krepak objem in iskren poljub prepričala kneginjo, da ne misli več na preteklost. Solze veselja so govorile o pozabljenju in odpuščanju.

In Julija stopi k staremu markizu Henriku Bofariju in mu poljubi roko.

Starec jo poljubi na čelo.

Človek bi ne mogel reči, kdo je bil v tem trenutku srečnejši: ali otroka ali starši.

Vsi, ko so prisostvovali temu ganljivemu prizoru, so imeli solze v očeh.

Po tem pozdravu je Giuseppe Musolino predstavil svoji materi in svojemu očetu tudi svoje tovariše, ki so mu stali v borbi za pravico vedno zvesto ob strani.

Zdajci pa sta se oglasila kardinal Toneli in doktor Müller. To je bilo novo presenečenje, novo veselje.

Musolinovi tovariši so kardinala Tonelija že poprej poznali, ker je bil vrh Aspromontov, ko je njihov poglavar umiral v stari kapelici.

Vsi so ga s spoštovanjem pozdravili.

Lahko si mislimo, kakšno veselje in začudenje je nastalo v sobi, ko se je pojavil doktor Müller.

Vsi so ga še boljše poznali kakor kardinala, ker so ga večkrat videli v knezovi družbi.

Posebno so se razveselili tega srečanja Robert Vilson, Julija in Plon-Plon, ker je bil zdravnik z njimi v Kairu.

— Bog! Velika so tvoja dela! vzklikne kardinal Toneli z drhtečim glasom. Kdo bi si mogel še pred nedavnim misliti, da bo vse to tako končalo?

Moja prijateljka markiz Henriko Bofari in kneginja Dora Bražloni sta našla svojega otroka, Giuseppe Musolino se je rešil iz temnice in našel svoje starše, pa tudi lepa Julija je ozdravela, našla je svojega Giuseppa in svoje druge starše...

In nekdanji Musolinovi tovariši so se začudeno ozrli na svojega voditelja.

Iz kardinalovih besed so zvedeli o Musolinovem poreklu, zvedeli so, da je po rojstvu plemič, da je markiz Giuseppe Bofari, vreden sin svojega očeta.

Kakšno prijetno presenečenje!

Julija objame Musolina.

Ta vest jo je še bolj razveselila, kakor jo je tedaj tista, ko je slišala, da je hčerka kneza Alberta Borgeza, otrok najuglednejšega italijanskega plemiča.

Julija ni bila niti malo domišljava, tudi visokim naslovom in prepisovala nobenega pomena, vendar pa se je silno razveselila, ko je to slišala, ker je bila zadovoljna, da bo njen otrok, ki se bo kmalu rodil, nosil takšno ime.

Musolinovi tovariši in prijatelji so stopili k svojemu nekdanjemu vodji in mu pristrčno čestitali.

Čeprav je bila družba precej številna, so vendar imeli vsi pri mizi prostora.

Kmalu je čakala nove goste na mizi zakuska.

Vrstile so se zdravice, ki so proslavljale Musolinovo osvobojenje in Julijino ozdravljenje.

Julija je sedela med Musolinom in kneginjo.

Pripovedovala je kneginji Dori Bražloni o svojem očetu o njegovi nepričakovani smrti, o svojem detinstvu in o svoji nesrečni mladosti.

Kneginja jo je poslušala s solznimi očmi.

Kardinal je drugemu delu omizja pripovedoval o življenju svojega prijatelja in kneginje Dore Bražlone, mladi zdravnik pa je s sočutjem govoril o redki plemenitosti umrlega kneza Alberta Borgeza.

Precioza je sedela z vojvodo Lingijem Juliji nasproti in je neprenehoma gledala svojo prijateljico.

Kako srečna je bila sedaj ta, nekoč tako nesrečna žena, ob svojem ljubljenelem možu!

Uživala je v Julijini in svoji sreči.

Plon-Plon se je navduševal za vse, njegovo navdušenje pa je bilo prav tolikšno tudi za izvrstno pečenko in dobro kalabrijsko vino, s katerim je neutrudljivo zaiival dobro večerjo, ki mu je izredno prijala.

— Da bi bil srečen ta trenutek! nazdravi kardinal Toneli in dvigne svojo čašo.

Vsi so trkali.

Kardinal pa je nadaljeval z resnim glasom:

— Prepričan sem, da smo vsi, ki smo se tukaj nočno zbrali, prijatelji markiza Giuseppa Bofarija in njegovih staršev, zato bi vam rad sporočil, kar smo sklenili o njegovem delu v najbližji bodočnosti.

Hvala Bogu, do sedaj se je vse srečno izteklo, vendar pa s tem ni rečeno, da je nevarnost popolnoma odstranjena.

Oblasti bodo brez dvoma zasledovale begunca in utegnili bi se zgoditi, da bi ga našle in ga zopet okovale v težke verige ter ga spravile na varno.

To pa se ne sme zgoditi!

Da pa bi se izognili tej nevarnosti, mora Giuseppe čimprej zapustiti Italijo.

Pred nekaterimi urami ni hotel ničesar slišati o tem predlogu, ker ni hotel prepustiti svoje Julije njeni usodi. Sedaj pa se je zgodilo nekaj, česar nismo pričakovali. Julija je ozdravela in se nahaja pri njem.

Po tem sklepam, da ni več nobene zapreke, radi katere bi ne mogla oditi v inozemstvo.

Priskrbel sem potrebne listine, s katerimi bosta lahko nemoteno odšla preko meje. Z njima bodo odšli tudi njuni starši in vsi bodo začeli skupaj mirno in srečnejše življenje, daleč od svoje domovine.

Giuseppe, ali sprejmeš ta predlog?

— Kaj misliš ti o tem, Julija? vpraša Giuseppe Musolino namesto odgovora.

— Kjer boš ti, bom tudi jaz pri tebi! odgovori Julija in se nasloni na njegova prsa. Jaz mislim, da bi bilo popolnoma pametno, da bi se oddaljili odtod.

— Tedaj sem tudi jaz zadovoljen s tem predlogom! — spregovori čez nekaj hipov Musolino.

Veselo odobravanje je napolnilo sobo.

— Pojdite z nami v Pariz! reče Precioza navdušeno. Skupaj bomo živeli.

— Da, pojdite z nami! pristavi tudi vojvoda.

— Tako bomo zopet skupaj vzklikne markiz Gaston de Gondi v imenu svojih prijateljev kapetana Trevija in barona Somerja, ki nista mogla do besede.

— Živel Pariz! je zavpil Plon-Plon kakor brez uma. Dobrodušnež se je nepopisno razveselil, ko so omenili njegovi gospodarji lepi Pariz.

Saj je Plon-Plon že zdavnaj hotel zopet videti svoje drago mesto v domovini.

— Dobro, prijatelji, sprejemem vaš predlog! reče Giuseppe Musolino. Čeprav s težkim srcem zapuščam svojo domovino, na katero me veže toliko spominov na žalostno preteklost, bom storil to lažje, ker me tolaži zavest, da bomo tam vsi skupaj, da bodo živeli skupaj ljudje, ki jih je usoda na tako čudežen način zopet združila in nepopisno osrečila.

— Tudi jaz vas bom tja spremljal na poti v svojo domovino, pristavi Robert Vilson.

— Kedaj pa bi odpotovali? vpraša Musolino.

— Čim prej, tem boljše! odgovori kardinal Toneli. Radi varnosti ne smemo izgubljati časa.

— Ničesar nimam proti temu, če bi odpotovali tudi takoj jutri, odgovori Giuseppe Musolino, vendar pa bi ne hotel oditi odtod, ne da bi odšel še prej na pokopališče v San Stefano in še enkrat molil na grobu tistih, ki sta me vzgajala in skrbela zame kakor za svojega otroka.

Še enkrat bi se rad zahvalil tem dobrim ljudem za vse, kar so storili zame, za vse skrbi, ki so jih imeli z menoj; rad bi se zadnjikrat poslovil od svojega doždevnega očeta in matere.

Vsem se je zdela ta želja popolnoma razumljiva, vendar pa so se bali, da bi ta pot utegnila postati usodna, bali so se, da bi kdo ne spoznal Giuseppa Musolina in tako upropastil vseh načrtov, ki so jih prijatelji skovali za bodočnost.

Poizkušali so, da bi svojega prijatelja pregovorili, da bi opustil to namero.

Giuseppe Musolino pa ni odnehal od svojega sklepa, dejal je svojim prijateljem:

— Ponavljam, da ne bom odšel odtod prej, dokler ne bom molil na njenem grobu in se poslovil od nje, ki sta mi bila oče in mati v mladosti.

Obljubil sem sicer, da bom tisti dobri ženi, ki sem jo smatral za svojo mater, postavil velikanski spomenik ki bi odgovarjal moji veliki ljubezni in globokem spoštovanju, ki sem ga gojil napram njej, toda sedaj mi je ta možnost odvzeta. Odpotovati moram iz domovine...

— Jaz pa ji bom namesto tebe postavil spomenik! spregovori kardinal Toneli. Jaz bom ostal tukaj. Takšna žena si zasluži vse priznanje in z veseljem ji bom to storil.

— Če nočeš na noben način odnehati od svoje namere,

reče markiz Henriko Bofari, bi bilo dobro, da bi to takoj storil da bi bil pred jutranjo zarjo že zopet tukaj.

Med tem časom, pa tudi še jutri bom seznanil doktorja Müllerja z mojo tajno, ker sva sporazumno s kardinalom sklenila, da bom mladega zdravnika natančno o vsem poučil.

Star sem že, moja znanost in iznajdbe pa morajo biti objavljene, da jih bo človeštvo lahko izkoriščalo in se z me-
noј veselilo mojih uspehov.

Daj, dragi moj sin, hiti!

— Takoj bom odšel! odgovori Giuseppe Musolino.

— Jaz pa te bom spremljal! se takoj oglasi markiz Gaston de Gondi, ki je hotel biti pri svojem tovarišu.

In vsi ostali tovariši so soglasno sklenili, da bodo spremljali svojega vodjo na zadnji poti po Kalabriji, po strašni de-
želi krivic in poniževanja.

Giuseppe Musolino pa je dejal, da bi ne bilo priporoč-
ljivo, da bi šli vsi z njim, kajti tolikšna skupina ljudi se bi uteg-
nila zdeti komu sumljiva.

Sklenili so, da ga bo spremljal samo markiz Gaston de Gondi, njegov najljubši tovariš.

Julija je spremila svojega Giuseppa iz stanovanja.

Oba tovariša sta se napotila po strmi poti z Aspromon-
tov proti dolini San Stefana.

Giuseppe Musolino je hitel, kakor da bi imel krila, ki bi
ga nesla proti rojstnemu kraju.

Nevarnost na pokopališču

Nad San Stefanom je ležala trdna tema.

Prebivalci, ki so bili utrujeni po napornem dnevnem delu
so trdno spali in nihče ni niti slutil, da se v tej nočni tišini
plazi po ozkih, le slabo razsvetljenih ulicah človek, čigar
usoda je bila tesno zvezana s tem mestecem.

Nihče ni niti slutil, da se Giuseppe Musolino, slavni ka-
labrijski razbojnik, nahaja v njegovi bližini.

Giuseppe Musolino pa se je z markizom Gastonom de
Gondijem plazil kakor senca po ozkih ulicah mimo nizkih hi-
šic, hitel je proti pokopališču.

Na vsej poti nista srečala žive duše.

Čim bolj sta se bližala pokopališču, tem večja razburje-
nost se je polasčala obeh, prav posebno pa še Giusepa Muso-
lina, ki se je skoraj tresel.

Spomnil se je na tisto noč, ko je bil zadnjikrat na tem posvečenem prostoru.

Na materinem grobu je zvedel za izdajo, ki mu jo je pripravljala izdajalec Pavel.

Ah, kako obupan je bil tedaj!

To so bili prvi dnevi njegove Golgote, prvi dnevi strašnega trpljenja.

Tedaj si ni mogel niti misliti, da bo še toliko strašnih in žalostnih dogodkov šlo mimo njega.

To je bila prva grenka kupa, ki jo je popil, od tedaj pa se mu je zdelo, da ni minil niti dan, ko bi mu usoda ne bila dala takšnega napoja.

Vendar je vse preživel.

Premagal je svoje sovražnike, izvršil je svoje maščevanje nad vsemi, ki so mu storili kakšno krivico in so povzročili, da so njegovo pošteno ime ljudje sramotili.

V tem majhnem mestecu je Giuseppe Musolino preživel svoje detinstvo in svojo mladost.

Tu je pretrpel marsikaj bridkega, sedaj pa ni imel ničesar več, kar bi ga vezalo na ta kraj.

V njegovem srcu je tlela samo še želja, da bi obiskal grob tistih, ki sta ga negovala in vzgajala. In to zadnjo dolžnost, ki ga je vezala na ta kraj, to edino željo, ki jo je še imel, bo sedaj izpolnil.

Prispel je na pokopališče.

Vse je bilo tiho in mirno...

Tema in grobna tišina je vladala nad tem prostorom, kjer je počivalo toliko ljudi.

Hitro je našel grob, radi katerega je prišel.

Ganjen je pokleknil ob nizkem gričku, položil je klobuk k sebi na tla in šepetal toplo molitev.

V molitvi se je zahvaljeval ženi, ki ga je vzgajala na svojih prsih, ki ga je učila govoriti in hoditi in ga izročila odraslega mladeniča življenju.

— Čeprav mi ti nisi dala življenja, je šepetal Giuseppe Musolino, si bila kljub temu moja mati, spoštujem te kot svojo mater in te ne bom nikdar pozabil!

Počivaj mirno v svojem grobu, jaz pa ti zagotavljam, da ti bom vedno hvaležen in da te ne bom nikdar pozabil, čeprav sem danes našel svojo pravo mater, ki me je rodila, ki mi je dala življenje, ki me pa potem ni nikdar več videla.

Počivaj mirno, draga mat, Bog naj ti podeli nebeško veselje kot nagrado za vse tvoje dobrote in materinske nežnosti, ki sem jih bil deležen! Amen!

In podprl si je glavo z rokama in tiho ihtel. Iskrene solze so orosile njegov obraz.

Zdajci pa se zdrzne.

Zazdelo se mu je, da je slišal glas slavca...

Slavčevo petje ponoči!

Ali ni to glas njegove umrle matere, ki mu na ta način javlja, da mu preti nevarnost?

Prestrašeno je skočil.

Spomnil se je, da je tudi tisto noč, ko je bil na njenem grobu slišal slavčevo petje, to pa ga je opozorilo na nevarnost, katero mu je pripravljajl Pavel.

Morda je tudi sedaj kakšna nevarnost v bližini?

Musolino se ozre.

Opazil je, da se mu bliža človeška postava. Prišlec je delal velikanske korake.

To je bil markiz Gaston de Gondi, ki je ostal pri vhodu na pokopališče, da bi pazil, da bi kdo Giuseppa Musolina ne presenetil in ga zmotil v njegovi topli molitvi.

— Kaj je? vpraša Giuseppe Musolino, ki je po nekaterih trenutkih spoznal svojega prijatelja.

— Nekdo prihaja! odgovori markiz.

— Morda so to ljudje, ki gredo slučajno tod mimo, reče Giuseppe Musolino. Sicer pa, če je to kateri prebivalec San Stefana, se mi ni treba bati, ker so vsi moji prijatelji, nihče bi mi ne storil ničesar žalega.

— Ne vem, kdo bi utegnil to biti, pripomni markiz Gaston de Gondi, vendar pa mislim, da bi bilo najbolj pametno, če bi se kje skrila.

Zaslišala sta govorjenje.

— Skrijva se med grobove! reče Giuseppe Musolino tiho in skoči za visok spomenik na sosednjem grobu.

Isto stori Gaston de Gondi.

Govorjenje je postajalo vedno glasnejše.

Ni minilo dolgo, ko sta se na pokopališču pojavili dve temni človeški postavi.

Bila sta moška, ki sta nosila na ramenih puške in po vsem bi bil človek lahko sklepal, da sta karabinjerja.

— Meni se zdi prav malo verjetno, da ga bova našla

tukaj, je govoril eden izmed njiju. Musolino je spreten in izredno pogumen človek!

Če je znal pobegniti iz tako varne jetnišnice, kakor je tista v Genovi, se bo znal brez dvoma tudi skriti.

— Tudi jaz mislim tako, mu odgovori drugi. Toda kaj hočeva, iskati ga morava, tako se glasi ukaz!

— Eh, saj bi bilo čisto lepo, če bi nama bila sreča mila, da bi ga ujela, reče prvi. Dobila bi velikansko nagrado, ki je razpisana na njegovo glavo...

— Tako prislužen denar ne prinese nikdar sreče, prištavi drugi. Vrag vedi zakaj, toda jaz se prav nič ne veselim tega, ne vem niti, čemu so naju poslali sem na to pokopališče, da bi ga preiskala.

Kaj misliš, da ga bova našla na pokopališču? Saj ima Giuseppe Musolino toliko prijateljev, pri katerih se lahko skrije, ni mu treba iskati zavetja na pokopališču.

— Morda so oblasti izdale ta ukaz zato, ker je na tem pokopališču pokopana njegova mati, radi tega sklepajo, da bi utegnil priti sem, da bi obiskal njen grob.

— Ah, kako bi mogel biti človek tako naiven, da bi tako mislil, da bi se nadejal, da bo Giuseppe Musolino prišel radi takšne malenkosti na pokopališče!

Mar misliš, da Giuseppe Musolino ne ve tega, kar vedo najini predpostavljeni?

Tudi Giuseppe Musolino ve, da bi ga utegnili tukaj iskati zato ga tudi ne bo sem.

Kje pa se nahaja prav za prav grob njegove matere?

— Tu nekje, na levo, kmalu pri koncu, reče prvi in odide proti smeri, kjer sta bila skrita Giuseppe Musolino in markiz Gaston de Gondi.

Glas slavčka torej ni bil samo slučajen?

Giuseppu Musolinu je zares pretila nevarnost.

Nevarnost je bila toliko večja, ker Musolino ni imel pri sebi nikakršnega orožja.

Tudi markiz Gaston de Gondi ni imel pri sebi ničesar, razen majhnega samokresa, ker je mislil, da orožja sploh ne bo potreboval na tem pohodu.

— Samo previden bodi! reče prvi orožnik. Giuseppe Musolino ne pozna šale. Če bi ga slučajno zagledal, česar pa itak ne verjamem, streljaj takoj, ker si sicer izgubljen, ker bo streljal on!

— Ne boj se, tovariš, jaz držim puško vedno pripravljeno k streljanju. Ni mi sicer mnogo na tem, da bi ujel begunca, pa mi tudi ni vseeno, da bi me on ubil. Rajši bi jaz ubil njega, kakor pa da bi čakal, da bi on mene...

Poslušaj, prijatelj, čigav grob je to?

— Takoj bova videla, reče prvi.

Približal se je grobu Musolinove matere.

— Tukaj počiva njegova mati, reče orožnik. Toda kakor vidiš Giuseppa Musolina ni tukaj.

K sreči se Giuseppe Musolino ni skril za materin grob, temveč je skočil k sosednjemu spomeniku.

Če bi bil ostal tam, bi ga bila orožnika sedaj našla in potem bi bil izgubljen.

Nevarnost pa je bila še kljub temu velika. Najmanjši šum bi ga bil lahko izdal.

Giuseppe Musolino in markiz Gaston de Gondi sta se zavedala te nevarnosti, ostala sta v svojem skrivališču in se nista niti ganila.

— Sediva, tovariš, da si bova malo odpočila, reče prvi orožnik. Saj imava še dovolj časa, ne bo se še kmalu zdanilo. Pregledala bova vso okolico, ko pa bo prisijalo solnce, bova odšla k ostalim in mahnili jo bomo proti Aspromontom. Bolj bi si mislil, da bomo našli begunca tam, kakor pa kje drugje, prej se je zatekel na Aspromonte kakor pa na to pokopališče.

Pravijo, da je tudi prej živel in gospodaril na tem gorovju, vrh strmih skal...

— Vprašanje je le, pristavi drugi, če ga bomo našli, čeprav je tam, kajti Giuseppe Musolino ima mnogo skrivališč, o katerih ne ve nihče razen njega in njegovi tovarišev.

In oba sta sedla na grob Musolinove matere, ki je bil porastel z visoko travo.

Prižgala sta si pipe.

Musolina se je lotila nestrpnost.

Hiteti je moral, če je hotel še pred jutranjo zarjo prispeti na Aspromonte, kjer so ga pričakovali.

Sedaj je imel en razlog več, ki ga je silil, da ji hitel, kajti iz pogovora orožnikov je spoznal, da bodo jutri preiskali Aspromonte.

O tem bi moral na vsak način obvestiti tudi ostale, da bi storili vse, da bi ostali neopaženi.

Toda kako naj bi odšel s pokopališča, ko pa sedita v nje-

govori bližini dva oborožena človeka, ki ga iščeta, katera pa bi takoj streljala, ko bi ga zagledala.

Oditi bi moral, vendar pa tega ni mogel.

Kaj naj bi storil?

Nekaj časa je mislil, da bi nepričakovano navalil na svoja preganjalca. Toda ob pravem času se je še spomnil, da sta dva, razen tega pa še oborožena.

Res je, lahko bi bil premagal prvega, markiz Gaston de Gondi pa drugega, toda Musolino ni mogel povedati tega svojemu prijatelju, ki je bil precej daleč od njega.

Preostajalo mu ni ničesar drugega, kakor čakati, da se bosta orožnika oddaljila.

Medtem ko je on tako premišljeval, je orožnik nenadoma skočil pokonci in nekaj pobral.

— Za vraga, to je nekakšen klobuk.

Giuseppe Musolino je iz svojega skrivališča spremljal vsako njuno kretnjo, ko pa je zagledal, kaj sta orožnika našla, se je stresel.

To je bil njegov klobuk, ki ga je snel z glave in položil na tla, ko je pokleknil h grobu.

— Nekdo je bil tukaj! reče prvi stražnik.

— Ne da bi bil to Giuseppe Musolino? vpraša drugi. — Morda pa sva zamudila.

— Poglej! zavpije prvi. Tu se poznajo še neke stopinje. Nekdo je hodil tod.

Oba sta se sklonila.

— Dve vrsti stopinj vidim! reče drugi. Po mojem mnenju sta bila to dva človeka.

— Ah, to je bil prav gotovo Giuseppe Musolino. Poglejva, kam vodijo stopinje, morda bova našla sled.

Napravila sta luč.

K sreči je bila zemlja suha in trda, da se stopinje niso udirale. Sledovi stopinj so se poznali samo okrog groba, kjer je bila zemlja zrahljana.

— Ničesar ne vidim! reče prvi orožnik.

— Tudi jaz ne vidim ničesar, odgovori drugi, toda iščiva, morda bova pa le kaj našla! Samo previden bodi, orožje imej vedno pripravljeno!

Oba sta odšla proti pokopališkim vratom, gledala sta po tleh in iskala sled.

To je bil za Giuseppa Musolina odločilen trenutek.

Ni hotel še nadalje čakati v svojem skrivališču, hitro, toda previdno je stopil izza spomenika.

Isto je storil tudi Gaston de Gondi.

Počasi sta se plazila proti zidu, ki je obdajal pokopališče. Baš v trenutku, ko sta se že toliko približala zidu, da bi ga bila brez vsake težave preskočila, sta se orožnika vrnila in ju opazila...

— Stoj! zavpije eden izmed orožnikov, njegov glas pa je ostro odmeval po mirnem pokopališču.

Drugi pomeri in strel je pretrgal nočno tišino.

— Ali sta preskočila ograjo, ali pa sta zadeta padla na drugo stran! vzklikne prvi orožnik in odhiti proti zidu.

Skočila sta čez precej visoko steno — toda o beguncih ni bilo nikjer sledu.

Izginila sta.

— To je bil brez dvoma Musolino! spregovori zopet prvi orožnik. Hitiva, morda ga bova še dohitela!

Odhitela sta v temo.

Giuseppu Musolinu in markizu Gastonu de Gondiju se je posrečilo, da sta v zadnjem trenutku preskočila ograjo in odhitela v smer, kjer so stale prve hiše.

Ko sta prispela do prvega ovinka, se je Giuseppe Musolino ozrl in videl orožnika, ki sta hitela za njima.

Podvojila sta hitrost.

Dirjala sta po ozkih ulicah, ko pa sta mislila, da sta že zabrisala sled za seboj, sta se ustavila.

Pred seboj sta zagledala dve človeški postavi.

To sta bila njuna preganjalca, ki sta jo mahnila po nekih stranskih ulicah in jima tako preprečila pot.

In begunca sta jo ubrala nazaj.

Naenkrat pa je Giuseppe Musolino prijel markiza Gastona de Gondija za roko in ga potegnil v neko prazno in zapuščeno hišo, ki je stala ob poti.

To je bila hiša njegovih staršev.

— Zakaj si me potegnil sem? vpraša Gaston de Gondi začudeno. Tukaj naju bodo vendar našli.

— Ne bodo naju našli, odgovori Giuseppe Musolino s prepričevalnim glasom. Sam Bog je hotel, da sva prišla v bližino te hiše. To je moj nekdanji dom, to je hiša, v kateri sem rasel, tukaj je živela moja mati.

Od tu bova lahko brez skrbi pobegnila in prispela po najkrajši poti na vrh Aspromontov.

— Ah, kako žalostno je tukaj! zavzdihne Giuseppe Musolino, ko je zagledal prazne stene.

Prevzelo ga je čudno čuvstvo.

In v njegovi glavi so se vrstili vsi dogodki drug za drugim, kakor jih je tukaj doživel.

— Sem sta pobegnila! Najbrž sta kje v hiši! sta begunca slišala glasove pred vrati.

— Da, tukaj sva, reče Giuseppe Musolino, toda ne boste naju dobili! Giuseppa Musolina ni tako lahko prijeti!

Po teh besedah stopi Giuseppe Musolino k veliki zidani peči, dvigne velikanski kamen in prikazala se je velika odprtina, v kateri je vladala trdna tema.

Skozi to odprtino je pobegnil Giuseppe Musolino tisto usodno noč, ko je Luigi Borgeze napadel s svojimi ljudmi njegovo hišo, ker je hotel ugrabiti Julijo.

Na vratih se je oglasilo trkanje orožnikov.

— Kdo trka? vpraša Giuseppe Musolino glasno in popolnoma mirno, kakor bi vprašal vsak gospodar, če bi ga kdo v pozni noči zbudil s trkanjem na vrata.

— Odprite, v imenu zakona! ja zavpil stražnik.

— Kaj želite? vpraša Musolino.

— Iščemo begunca, ki sta pravkar odšla v to hišo! je odgovoril moški glas pred vrati.

— Tukaj ni nikogar, nihče ni nocoj prišel v hišo, odvrne Giuseppe Musolino.

— Odprite! sta divjala orožnika.

— Takoj, takoj, takoj bom odprl, malo počakajte! odgovori Giuseppe Musolino, pri tem pa pokaže markizu Gastonu de Gondiju na veliko odprtino v steni.

Gaston de Gondi zleze brez besede v odprtino, isto stori za njim tudi Giuseppe Musolino.

Odšel je v hodnik in položil kamen na njegovo staro mesto ter tako zadelal odprtino.

Orožnika sta nestrpno čakala pred hišo.

Ko jim dolgo časa ni nihče odprl, sta začela zopet razbijati po vratih in klicati.

Sedaj pa se jima ni nihče več oglasil.

Jezna in v bojazni, da bi jima begunca ne ušla, sta razbila vrata in planila v hišo.

V prostoru je vladala poltema.

Prižgala sta luč, našla pa nista nikogar.

Soba je bila prazna, pohištvo je bilo razmetano in po vsem sta lahko sklepal, da tukaj že dolgo ni nihče stanoval. Stala sta sredi sobe, kakor da bi okamenela in presenečeno strmela drug v drugega. Begunca sta izginila, kakor da bi se bila udrla v zemljo.

Knezova oporoka

Noč se je nagibala h koncu.

Zadnje zvezdice na nebu so postajale vedno svetlejše. Giuseppe Musolino se je vračal s svojim prijateljem markizom Gastonom de Gondijem po stranski poti v staro kapelico »Kristusovih solz«¹ vrh Aspromontov.

Ker je Giuseppe Musolino k sreči naletel na hišo svojih staršev v San Stefanu je lahko neopaženo pobegnil. Brez najmanjše težave je prispel vrh Aspromontov in pravočasno ušel svojima preganjalcema.

Ko sta se približala kapelici, jima je prišel Plon-Plon naproti. Povedal jima je, da je vso noč stražil in pazil, da bi se ne bližalo kaj sumljivega.

Dobrodušni Francoz ju je odpeljal po ozkem hodniku v sobe pod starimi razvalinami.

V sobi so našli pri mizi starega markiza Henrika Bofarija, mladega zdravnika doktorja Müllerja, slavnega londonškega detektiva Roberta Vilsona in druge Musolinove tovariše.

Stari kardinal Toneli je sedel na nekem udobnem naslanjaču in spal, Julija, Precioza in kneginja Dora po so odšle v sosedno sobo in tam mirno zaspale.

Ko se je pojavil Giuseppe Musolino, so ga vsi prisrčno pozdravili.

Razveselili so se, da je prišel, ker so se bali, da bi se mu med potjo ne pripetilo kaj neprijetnega.

— Hvala Bogu, da si se vrnil! ga sprejme stari Elektro. Mislil sem, da ti bodo dali tisti biriči po glavi...

Giuseppe Musolino in markiz Gaston de Gondi sta starca začudeno pogledala.

— Nikar se ne čudita, nadaljuje markiz Henriko Bofari. Odtod smo vaju spremljali po vsej poti, videli smo nevarnost, ki vama je pretila na pokopališču...

— Da, s pomočjo čarobnega zrcala smo vse videli, kakor da bi bili v vajini bližini, pristavi veselo tudi baron Sommer. Tvoj oče, Giuseppe Musolino, razpolaga z nedoumljivo skrivnostno silo, ki je podobna čudežem.

— Kako pa sta jima ušla iz tiste hiše? vpraša z zanimanjem doktor Müller.

— Ah, samo slučaj je hotel, da sva prišla v bližino tiste hiše, odgovori Giuseppe Musolino. Tista hiša je bila nekoč moj dom, v njej sem preživel svoja otroška leta.

Ah, kako srečen sem, da sem lahko še enkrat obiskal to drago mesto, hišico, kjer mi je tekla zibel.

Od tam nama ni bilo težko pobegniti, kajti iz hiše vodi skrit hodnik daleč v gorovje.

Sicer pa nevarnost ni minila.

Od tistih dveh orožnikov sva izvedela, da so biriči danes namenjeni na Aspromonte, da bi me tukaj poiskali. Tako sta se pogovarjala med seboj na pokopališču, midva pa sva jih lahko nemoteno poslušala.

— Pred to nevarnostjo nam ni treba trepetati, odgovori markiz Henriko Bofari s prepričevalnim glasom. Vojaki nas ne bodo našli, kljub temu pa je dobro, da vemo za njihov prihod, nas vsaj ne bodo presenetili in nihče ne bo odhajal na prosto, da bi ga tam ne našli tvoji preganjalci.

Nocoj pa, če bodo vojaki dotlej zapustili goro, bomo tudi mi odšli iz tega skrivališča, potem pa delajo lahko tukaj, kar se jim bo zljubilo.

Ali si utrujen, Giuseppe? Ali bi ti ne prijalo, če bi malo legel in si odpočil?

— Ne, hvala vam, oče, odgovori Musolino. Ne bom legel, ker bi rad počakal svoje preganjalce.

— Dobro, sin, tedaj vzemi to kupo in nazdravi tvojemu prijatelju, ki te je spremljal na poti.

Musolino uboga.

Prijel je čašo, ki je bila napolnjena z vinom, in z vsemi trčil.

Pogovarjali so se.

Giuseppe Musolino je pripovedoval podrobnosti iz svojega končnega obračuna s svojim krvnim sovražnikom rimskim grofom Luigijem Borgezom.

Pripovedoval pa je tudi on o podrobnostih pri sami aretaciji in obsodbi.

Pri tem pogovoru sta bila najbolj aktivna doktor Müller in londonski detektiv Robert Vilson in tako je prišel pogovor tudi na življenje v Egiptu.

— Saj res, dragi doktor, ali ste kaj slišali o starem knezovem komorniku Kristofu? vpraša Robert Vilson. Kaj se je zgodilo z njim? Ali se je vrnil iz Kaira?

— Ne vem! odgovori doktor Müller. Dvakrat sem bil že v gradu Miramaru in sem povpraševal po njem, služabniki pa so mi obakrat odgovorili, da starega Kristofa še sploh ni bilo na spregled, odkar je s knezom odpotoval.

— Morda pa je poštenej starci umrl, ker ni mogel preživeti smrti svojega gospodarja, pristavi Vilson.

— Tudi to bi ne bilo izključeno, nadaljuje doktor Müller. Škoda bi bila, če bi bila to resnica, ker bi bila s starcem pokopana neka važna stvar, ki se nanaša na gospo Julijo...

— Za kaj pa gre? se vmeša sedaj tudi Giuseppe Musolino v besedo.

— Gre namreč za pisani testament pokojnega kneza Alberta Borgeza, odgovori doktor Müller.

Ker je knez Alberto Borgeze slutil, da bo kar nenadoma umrl, je napisal v Kairu oporoko, s katero je postavil svojo hčerko Julijo za edinega dediča...

— Kje pa se nahaja ta oporoka? vpraša Robert Vilson. Tudi meni je pokojni knez zaupal, da je napisal oporoko in da je vas označil kot izvršitelja.

— Ta oporoka se je nahajala v knezovi hotelski sobi v neki mizi, nadaljuje zdravnik.

Radi tega mi je knez dejal in me prosil, naj vzamem oporoko in izvršim vse, kar je v njej napisano, če bi smrt zares nenadoma nastopila.

Kakor veste, sem se po knezovi smrti vrnil v hotel, vi pa ste odpeljali Giuseppa Musolina in Julijo v svoje stanovanje, toda starega knezovega komornika nisem našel tam, miza, v kateri je bila shranjena oporoka, pa je bila odprta.

Oporoka je izginila.

Pri upravi hotela sem povpraševal po Kristofu, toda povedati mi niso mogli ničesar drugega, kakor da je odšel. Knezove stvari so bile v prav takšnem redu, kakor vedno, ko je bil knez doma.

Pred odhodom sem se vrnil v hotel, Kristofa pa zopet nisem našel tam.

Tedaj sem odpotoval z vami s prepričanjem, da bo stari Kristofo prišel za nami v Italijo in prinesel s seboj oporoko, ker mislim, da jo je on vzel iz miznice in jo nosi s seboj.

In vidite, zvesti starec se do danes še ni pojavil in bojim se, da se mu je kaj pripetilo.

— Kristofo je bil pokojnemu knezu vdan z vso dušo, reče Robert Vilson, bil pa je tudi izreden poštenjak. Nanj se lahko popolnoma zanesemo, vprašanje je le, če je oporoka sploh pri njem in kaj se je z njim zgodilo.

Med tem pogovorom je Plon-Plon sedel pri velikem zrcalu in neprenehoma gledal vanj. Opazoval je okolico stare kapelice in tako izvrševal službo stražnika.

Zunaj se je že danilo.

Naenkrat se dobrodušni Plon-Plon strese in plane pokonci.

— So že tu, zavpije Francoz. Prihajajo.

— Kdo prihaja? vpraša Vilson.

— Prihajajo. Karabinjerji prihajajo — odgovori Plon-Plon — ki je neprestano strmel v zrcalo.

— Koliko pa jih je? vpraša Musolino.

— Vidim tri, ne, pet jih je, šest... saj lezejo kakor mravlje iz mravljišča...

Vsi so vstali s svojih sedežev, samo starec Elektro je ostal miren in se pomembno nasmehnil.

— Ne vznemirjajte se, prijatelji, reče starec mirno. Od teh nam ne preti nobena nevarnost.

Plon-Plon je mahal z rokami in vpil:

— Za vraga! To pa gre tako, kakor da bi rastli iz zemlje. Poglejte, tudi tam sta dva in zopet dva, eden leze izza tiste skale... Dvanajst je vseh...

— Ne pomagalo bi jim ničesar, četudi bi jih bilo sto — spregovori Elektro mirno.

— Kaj pa je to? vzklikne Plon-Plon. Zadnja dva vodita v svoji sredini nekega starca...

Na to pripombo je stopil tudi Giuseppe Musolino k zrcalu, pa tudi Elektro je vstal.

— Zares, ti vragi vodijo s seboj starca, reče Giuseppe Musolino, ko je pogledal v zrcalo.

Tudi doktor Müller je stopil k zrcalu, komaj pa je pogledal vanj, se je zdrznil in vzkliknil:

— To je vendar stari Kristofo.

— Kako pa je on prišel sem? se začudi Vilson.

— Kaj neki hočejo od tega ubovega starca? vzklikne Giuseppe Musolino, v njegovem glasu pa se je zrcalila jeza.

— Kaj pa, če so zvedeli, da nosi s seboj oporoko kneza Alberta Borgeza? pripomni vojvoda.

— Ali pa je on sam to prijavil oblastem, pristavi kape-
tan Trevij s strahom.

— Vse bomo hitro zvedeli, reče Elektro mirno. Prav
gotovo bodo prišli v kapelico, mi pa jih bomo slišali in bomo
iz njihovega pogovora spoznali, za kaj gre.

Poglejte sedaj v to ogledalo!

Tukaj boste gledali notranjost stare kapelice, jaz pa bom
poskrbel, da boste slišali tudi vsak najmanjši šum in vsako
besedico, ki jo bodo spregovorili.

Po teh besedah pokaže stari markiz Henriko Bofari na
neko drugo zrcalo, ki je bilo do sedaj zastrto.

Pritisnil je na neko pero in v sobi so zaslišali šum praz-
nine, ki je vladala zgoraj v kapelici.

Zares, med karabinjerji se je nahajal stari Kristof.

Kako je prišel starec med nje?

Kako se je sedaj tako nenadoma pojavil, ko do sedaj
vendar ni nihče o njem ničesar vedel, nihče ni vedel, kaj se je
zgodilo z njim niti tega, če je sploh še živ?

To bomo v kratkih potezih pojasnili našim cenjenim čit-
alcem, ker vemo, da jih to zanima.

Ko je knez Alberto Borgeze zapustil hotel v Kairu, v
katerem je stanoval in odšel, da bi obiskal svoja otroka, Julijo
in Giuseppa v napol podrtih razvalinah Izidinega svetišča, je
ostal Kristof doma v silnih skrbah.

Napočil je čas večerje, kneza pa ni bilo od nikoder.

Nastupila je tudi polnoč, knez Alberto Borgeze pa se
s svojim spremljevalcem ni pojavil.

Nemir zvestega sluge je postajal vedno večji, dokler ni
naposled razburjeno hodil po sobi in pričakoval svojega do-
brega toda bolehnega gospodarja.

Že se je jelo daniti, knez Alberto Borgeze pa se še vedno
ni vrnil na svoje stanovanje.

Kristof se je bal za svojega gospodarja, bal se je, da bi
se mu ne bila pripetila kakšna nesreča.

Ni vedel, kaj naj bi storil. Ali bi čakal, da se bo knez
vrnil, ali pa naj bi ga šel iskat?

Še nekaj časa je pričakoval, ko pa se knez še vedno ni pojavil, je bil zvesti sluga skoraj prepričan, da se je dobremu gospodarju pripetila kakšna nesreča.

Morda je kje med potjo onemogel, morda ga je prehitela smrt ali pa je postal žrtev razbojnikov?

Kristofo je sklenil, da bo poiskal svojega gospodarja, preden pa je odšel iz stanovanja je pobral iz mize knezove listine, da bi jih ne dobili drugi ljudje v svoje roke, če je knezov izostanek v zvezi s kakšnim zločinom.

Odšel je iz hotela in se napotil v smer, kjer so ležale razvaline Izidinega svetišča, ker je vedel, da je knez Alberto Borgeze odšel tja.

Hodil je po kairskih ulicah, dokler ni imel naposled mesta za seboj in se je znašel na veliki cesti.

Prispel je do razvalin.

Natančno je pregledal vso okolico, toda sledu o svojem gospodarju ni našel nikjer.

Vrnil se je v hotel, ker je upal, da bo tudi kneza že našel tam. Toda ta želja se mu ni izpolnila.

Čakal je poldneva, ko pa se knez tudi tedaj ni vrnil, je odšel na policijo in prijavil vso stvar.

Neki uradnik, na katerega se je starec obrnil, mu je dejal, da jim o tem ni ničesar znanega, ko pa so ga poslali k Muratu-efendiji, se je lopov samo zlobno nasmehnil, ker je mislil, da je knez Alberto Borgeze pobegnil z Giuseppe Musolinom in njegovo ženo Julijo.

Toda policijski šef je o tem previdno molčal. Starcu je obljubil, da bo poizvedeval o tem in ukazal, naj kneza Alberta Borgeza iščejo.

Dnevi so minevali, kneza pa ni bilo od nikoder.

Stari sluga je vedno manj upal, da bo svojega gospodarja še kedaj našel, kljub temu pa je z neverjetno utrudljivostjo iskal in poizvedoval po njem.

Ta dogodek je tako vplival na starca, da je zbolel in je moral deset dni ležati v bolnici.

Ko si je malo opomogel, je odšel iz bolnice in zopet nadaljeval z iskanjem.

Toda vse njegovo prizadevanje je ostalo brez uspeha. Knez je izginil.

Znano nam je, da je stari Kristofó užíval neomejeno zaupanje kneza Alberta Borgeza.

Stari in bolni knez je prepustil vso skrb za svoje življenje zvestemu slugi, pa tudi denar je imel Kristofó pri sebi. Kupoval je, kar je bilo potrebno.

Ko je izgubil tudi zadnjo trohico upanja, da bi kneza kdaj našel v Egiptu, je dobri starec računal še z neko možnostjo. Mislil je, da je knez nenadoma odpotoval nazaj v Italijo, odkoder sta pred nedavnim prišla.

Zato je tudi on sklenil, da bo odpotoval.

V hotelu je poravnal vse račune, pospravil je vse knezove stvari v kovčege in čez nekaj dni se je vkrcal na neko veliko ladjo in odpotoval v Italijo.

Osem dni pozneje je prispel v Genovo.

Tu je zvedel, da so Giuseppa Musolina zaprli in obsojili, da pa je minulo noč pobegnil iz temnice.

Še istega dne se je stari in zvesti služabnik kneza Alberta napotil proti Miramaru.

Že se je zvečerilo, ko je prispel v grad.

Naproti so mu prišli služabniki, ki pa so se silno začudili, ko so ga videli, da se vrača brez kneza, ker tudi v gradu Miramaru niso še ničesar vedeli o knezovi smrti.

Stari Kristofó pa se je še bolj prestrašil in začudil, ko je od njih zvedel, da se knez še ni vrnil.

Knezu se je torej pripetila nesreča.

Sedaj je bil stari Kristofó o tem prepričan.

Kakšen udarec je bil to za zvestega slugo in iskrenega knezovega prijatelja!

Njegovega gospodarja ni bilo več.

Kaj pa se je zgodilo s knezovo hčerko?

Julija je bila v Kairu z Giuseppom Musolinom. Musolino se je vrnil v Italijo, morda je tudi Julija prišla z njim?

Kristofó je nosil s seboj oporoko, v kateri je knez imenoval Julijo kot svojega glavnega dediča. Izročiti ji mora sedaj to listino in Julija bo njegova gospodarica.

Toda kje naj bi jo iskal?

Giuseppo Musolino je pobegnil iz temnice, svoboden je sedaj, Julija pa se brez dvoma nahaja v njegovi družbi.

Kje naj bi pa iskal Musolina?

Giuseppe Musolino je tudi prej živel na Aspromontih, mar bi ga ne mogel najti tudi sedaj tam?

Tako je starec na tihem premišljeval, ko je sedel, da bi si malo odpočil.

Takšno razlaganje se mu je zdelo popolnoma pravilno in starec je po enournem počitku odšel iz gradu svojega gospodarja in se napotil v San Stefano, odtod pa proti Aspromontom.

Že zdavnaj je legla na zemljo trdna noč.

Onemogli starec ni mogel hitro hoditi po strmi poti, ki se je vila navzgor.

Hodil je zelo počasi, skoraj vsak hip se je ustavil, se naslonil na skalo in počival.

Tako ga je jutranja zarja zalotila, ko je bil na polovici poti do stare kapelice.

Zdajci sta skočila predenj dva človeka.

To sta bila oborožena karabinjerja, ki sta prišla na Aspromonte s četo, ki je iskala Giuseppa Musolina.

— Hej, starec, kam pa si ti namenjen? vpraša karabinjer starega Kristofa.

Kristofu je prišel v zadrego.

Ni vedel, kaj naj bi odgovoril, resnice ni hotel povedati, drugega pa si ni mogel tako hitro izmisliti.

Karabinjerja sta ga sumljivo pogledala.

— Zakaj ne odgovarjate? zavpije drugi stražnik. Kaj iščete na tej poti? Ali ste namenjeni h Giuseppu Musolinu?

— Kaj bi bil namenjen k njemu? zajeclja starec. Mar se Giuseppe Musolino nahaja tukaj?

— To veste vi najbrž boljše kakor pa midva! se je zadržal prvi stražnik. Vi ste namenjeni k njemu, vi veste, kje se Giuseppe Musolino nahaja in to nama morate povedati. Kajti ne morem si misliti, da bi lahko tudi radi česa drugega hodili po tej strmi in naporni poti?

— Motite se, če tako mislite, odgovori Kristofu. Kako na bi jaz vedel, kje se nahaja Giuseppe Musolino in čemu naj bi hodil k njemu? Ne, ne, vi se motite...

— Kam ste torej namenjeni? vpraša drugi.

Kristofu se je malo pomiril in že si je izmislil pretvezo, s katero bi stražnika lahko preslepil.

Dejal je:

— Grem k stari kapelici »Kristusovih solz«...

— Kaj hočete tam?

— Rad bi molil k Bogu...

Rarabinjerja se nasmehneta.

— Mar ni nikjer v dolini nobene cerkve, kjer bi lahko molili k Bogu, če bi hoteli?

— Res je, mnogo cerkva je v dolini, odgovori starec, vendar pa hodim vsako leto enkrat v kapelico, da tam molim. Tako delam že več ko dvajset let, pa vidite, tudi danes sem se napolnil vrh Aspromontov...

Zdajci sta planila izza neke skale še dva karabinjerja. Vprašala sta svoja tovariša, kaj se tu dogaja in kdo je starec, ki ga vodita s seboj.

Med tema dvema je bil vodja čete, ki so jo poslali nad Giuseppa Musolina. Stražnik je stopil k njemu in mu javil, kako sta s tovarišem našla starca, da sta ga ustavila, posebej pa je povedal, kaj jima je starec dejal.

— Nikar mu ne verjemita! vzklikne vodja. Sedaj ne smemo nikomur verjeti.

Peljita ga s seboj in dobro pazita na vsako njegovo kretnjo, na vsako njegovo potezo, ker jaz mislim, da je ta človek Musolinov zaupnik.

Kristofu se je stresel.

Ni se bal zase, trepetal je pri misli, da bi našli pri njem oporo in mu jo vzeli.

Okrog starega Kristofa se je pojavilo še nekaj orožnikov, vodja jim je ukazal, naj nadaljujejo pot, opozoril pa jih je, naj bodo previdni.

Tako so prispeli do kapelice.

Ta pohod so Giuseppe Musolino in njegovo prijatelji opazovali iz Elektrovega stanovanja.

Ko sta doktor Müller in Giuseppe Musolino spoznala med orožniki starega Kristofa, sta planila pokonci in hotela oditi iz svojega skrivališča, da bi starca osvobodila.

Elektro pa jima je to preprečil.

— Ne bojta se, ju je miril starec. Starcu se ne bo pripe-tilo mčesar hudega, mi pa bomo vse videli, kar se bo zgodilo, opazovali bomo karabinjerje.

Četa vojakov je prišla v kapelico, preiskali so vsak kotiček, toda begunca niso našli nikjer.

— Tukaj ga ni! se oglasi vojak.

— Preglejte vso okolico! zapove vodja.

Osem vojakov je odšlo iz kapelice, da bi izvršili poveljnikovo zapoved, ostali pa so ostali v kapelici s starim Kristofom, ki je stal med dvema vojakoma.

Ni minilo niti pol ure, ko so se vojaki vrnili in izjavili, da so pregledali vse, da so preiskali vsak grm, vsako skalo, begunca pa niso našli nikjer.

— In ti, starec, praviš, da ne veš, ničesar o Giuseppu Musolinu? vpraša vodja Kristofa.

— Ne vem, pa me Giuseppo Musolino tudi prav malo zanima, odgovori starec pogumno. Prišel sem na Aspromonte, da bi v tej stari kapelici molil k Bogu. Če bi bil vedel, da bom imel takšne sitnosti, bi ne prišel danes!

Zdelo se je, da je poveljnik verjel tem besedam, ker je starec napravil nanj vtis poštenega človeka.

Skomignil je z rameni in dejal:

— Dobro torej, starec, ostani in moli, mi pa bomo odšli nazaj, od koder smo prišli.

Če pa bi se slučajno pojavil Giuseppo Musolino, mu nikar ne povej, da si nas videl tukaj!

Po teh besedah je dal poveljnik svojim ljudem znak in vsi so odšli iz kapelice.

Kristofa je ostal sam.

Poslušal je, kako so se težki koraki vojakov oddaljevali po kameniti poti.

Sedaj pa je napočil čas, ko niti sam ni vedel, kaj naj bi storil.

Prišel je sem z namenom, da bi poiskal Giuseppa Musolina, pravkar pa se je prepričal, da so vojaki preiskali vse kotičke, videl je, da Giuseppa Musolina ni tukaj.

Torej dolga pot in ves napor, ki je bil združen z njo, sta bila zaman.

Sedel je na vznožje starega oltarja, da bi si malo odpočil. Komaj pa je sedel, je v prazni kapelici odjeknil električni zvonec. Rezko je zazvonilo.

Kristofo se je zdrznil in planil pokonci, v naslednjem trenutku pa je presenečeno obstal, ker je zagledal pred seboj človeka, katerega je takoj spoznal.

To je bil doktor Müller.

Kristofo je hotel zavpiti od veselja, toda zdravnik mu je to še pravočasno preprečil.

— Pst! zašepče doktor Müller. Ne govorite, ker so morda še vojaki v bližini. Pojdite za menoj!

Zdravnik ga je odpeljal iz kapelice, kmalu nato pa sta izginila v ozkem hodniku.

Ko sta stopila v sobo in ko je starec zagledal toliko ljudi, med njimi pa Giuseppa Musolina in londonskega detektiva Roberta Vilsona, je presenečeno obstal.

— Ničemer se ne smete čuditi, mu reče doktor Müller. Vse boste pozneje izvedeli, za sedaj pa vam bodi dovolj, da veste, da smo se zbrali tukaj radi rešitve Julije, hčerke vašega gospodarja, in njenega moža Giuseppa Musolina.

— Kje pa je milostljiva gospa? vpraša Kristofo, njegov glas pa je drhtel od veselja in razburjenja.

— Tukaj je! je odgovoril doktor Müller.

V kratkih stavkih je pojasnil Kristofu, kaj se je zgodilo z Julijo in kako je prispela sem.

— O, zahvaljen bodi, veliki Bog, da je ozdravela! — vzklikne starec. Kaj pa je z mojim gospodarjem?

— Dobri knez je umrl še v Kairu, odgovori zdravnik, toda o tem bomo govorili pozneje.

Ko je stari Kristofo slišal iz zdravnikovih ust, kar je do sedaj samo slutil, je bridko zahtel.

Njegov gospodar je torej zares mrtev?

To je bila za starca silno žalostna vest, toda tolažil se je s tem, da se mu je naposled posrečilo, da je našel njegovo hčerko, da bi ji lahko izročil oporoko, ki jo je vzel iz knezove pisalne mize in jo nosil od tedaj vedno zvesto pri sebi in pazil nanjo kakor na svetinjo.

S solzami v očeh je starec segel za srajco in z drhtečo roko potegnil izza nje oporoko in jo izročil zdravniku doktorju Müllerju.

— To je knezova oporoka, ki se nanaša na njegovo hčerko, reče Kristofo med jokom.

— Torej oporoka je ohranjena! vzklikne doktor Müller veselo in na glas prečita njeno vsebino.

Oporoka je bila več kakor jasna.

Iz teh kratkih stavkov je človek lahko spoznal, da je Julija edina naslednica ogromnega bogastva Borgezev, ki ga je podedoval rod za rod.

Julija in njen Giuseppo sta bila sedaj bogata.

Potrebna jima je bila samo svoboda in lahko bi mirno in srečno nadaljevala življenje, ki jima do sedaj ni nudilo še prav nobenega veselja.

Usoda

Celo uro je sedela majhna družba v sobi in se pogovarjala s starim Kristofom o različnih dogodkih iz življenja kneza Alberta Borgeza.

Zvesti knezov spremljevalec iz najzgodnejše mladosti je pripovedoval Giuseppu Musolinu o Julijinih starših, o vzrokih, radi katerih so morali zapustiti svojega otroka, ko je bil star šele pet let.

Pripovedoval je o trpljenju in bolečinah, ki sta jih prenašala nesrečna oče in mati dolgo vrsto let radi svojega otroka, ki sta ga neizmerno ljubila.

Naposled je omenil tudi silno knezovo žalost radi smrti kneginje Karmen, Julijine matere.

Vse je izredno ganila žalostna usoda, ki je spremljala knezovo obitelj.

Zdajci pa se pojavi kneginja Dora.

Povedala je, da je Precioza ostala pri Juliji, ker Julija ne more vstati iz postelje, ker se ne počuti dobro.

Musolino plane.

Ni si mogel kaj, da bi ne odšel k svoji ljubljeni in nesrečni ženi.

Kneginja ga je odpeljala v Julijino sobo.

Ko se je pojavil na pragu ga je Julija veselo pogledala in mu iztegnila obe roki naproti.

Musolino poklekne k njeni postelji.

— Kaj ti je, Julija, žena moja draga? jo vpraša Giuseppe Musolino z drhtečim glasom.

— Ničesar mi ni, popolnoma zdrava sem, Giuseppe! mu odgovori Julija nežno.

— Toda mati mi je rekla, da se ne počutiš dobro?

— To je sicer res, toda zagotavljam ti, da nisem bolna, zdrava sem...

Musolino jo začudeno pogleda.

— Julija, ti skrivaš nekaj pred menoj? reče Giuseppe Musolino z drhtečim glasom.

Julija povesi oči, njen obraz pa zalije temna rdečica.

— Govori, draga! Kaj ti je? ponovi Giuseppe Musolino nestrpno svoje vprašanje.

— Rekla sem ti, da nisem bolna, odgovori Julija in ne dvigne svojega pogleda, vendar pa se mi zdi čudno, da nisi sam ničesar drugega opazil.

— Ne razumem te, Julija!

Julija ga prime za roke, jih krepko stisne, potem pa mu sramežljivo pove, da čuti, da bo kmalu postala mati.

Musolino vzklikne od veselja.

Ah, na to se ni nikdar niti spomnil.

Saj njegovo življenje je bilo tako burno, tako nestalno, nesigurno, da ni bil deležen te sreče, da bi počasi užival v svojem zakonskem življenju, ni imel niti prilike, da bi mislil na njegov razvoj.

Vse njegovo stremljenje je bilo združeno v tem, da bi omogočil sebi in Juliji skupno življenje, na svoje potomstvo pa ni mogel nikdar misliti.

Sedaj pa se je zgodilo, česar bi ne bil pričakoval, slišal je, da bo kmalu postal oče.

Ves se je tresel od veselja in od nekega čuvstva, ki mu je bilo do sedaj neznano.

Dolgo ni mogel spregovoriti niti besedice.

Poljubljal je svojo ženo, solze v njegovih očeh pa so najboljše dokazovale, da čutita v tem trenutku oba isto.

Ko sta se malo pomirila, mu je Julija pripovedovala o vseh okolnostih.

Naposled mu je priznala, da se radi tega čuti silno vznemirjeno in slabo.

— Rada bi, da bi odgodila naše potovanje, je končala Julija. Po porodu bi bila močnejša in bi lažje prenesla dolgo in naporno potovanje.

— To bi ne bilo pametno, reče sedaj Precioza. Vidiš, tudi jaz se nahajam v istem stanju.

Boljše bi bilo, da odidemo prej v Pariz, tam bomo živeli in ko bo napočil usodni čas, bova odšli v kakšen sanatorij, kjer bodo skrbeli za naju.

— Res je, kar praviš, moja draga Precioza, odvrne Julija. Toda jaz ne vem, kaj mi je prav za prav. Mislim in slutim, da bi mi potovanje škodovalo in da bi bilo boljše, če bi ostala tukaj, saj ne bo dolgo...

— Če ti tako želiš, tedaj ne bomo odpotovali! reče Giuseppe Musolino. Odgodili bomo potovanje na poznejši čas, vojvoda Lingi in Precioza pa lahko odideta z ostalimi v Pariz in pripravita vse za najin prihod.

Moj oče naju bo obdržal pri sebi tukaj pod starimi razvalinami, moja mati bo skrbela zate, v slučaju potrebe pa lahko vedno računamo na pomoč doktorja Müllerja.

— Tako bo tudi najboljšo! odgovori Julija veselo. Hvala ti, Giuseppe, da ti je moja želja tako sveta.

— Julija, mar bi mogel biti takšen, da bi ti ne izpolnil, kakor si želiš, posebno pa še v tem slučaju? vzklikne Giuseppe Musolino in nežno pogleda svojo ženo.

Ah, saj sem bil tako nesrečen, da nisem mogel niti poslušati tvojih želja, kaj šele, da bi ti jih mogel izpolniti ali pa te zavrniti...

— Upajmo, da se vama bo v bodoče godilo boljše, da bosta srečna in zadovoljna! reče Precioza.

— Daj Bog! spregovori Julija med solzami.

Giuseppe Musolino poljubi Julijo potem pa se vrne k družbi, da bi ji sporočil radostno vest in novi sklep glede odpotovanja v Francijo.

Med tem časom, ko je bil on pri Juliji, se je zbudil kardinal Toneli.

Ko je Musolino vstopil, so ga prijatelji kar obkolili.

Njih obrazi so govorili o skrbi in vsi so nestrpnost pričakovali, da bodo iz Musolinovih ust slišali, kako se počuti lepa in dobra Julija.

Kaj je? Kaj je Juliji? so ga izpraševali od vseh strani in silili k njemu.

— Dobro ji je! reče Giuseppe Musolino z blaženim smehljajem na ustnicah. Minulo noč in danes sem doživel toliko veselih presenečenj in radostnih trenutkov, da sem mislil, da sem najsrečnejši človek na vsem svetu.

Sedaj pa vam bom povedal nekaj, kar je napolnilo mojo dušo z blaženstvom in izpopolnilo mojo srečo.

Prijatelji, kmalu bom postal oče!

Vsi so od veselja vzkliknili in pristrčno častitali srečnemu možu, toda njih veselje ni trajalo dolgo, ker je Giuseppe Musolino čez nekaj trenutkov dejal:

— Sklenili smo, dragi prijatelji, da bomo nocoj zapustili ta kraj, sklenili smo, da bova tudi midva z Julijo odpotovala z vami v inozemstvo.

Zelo žal mi je, da moram ta sklep izpremeniti.

Še nekaj časa bom ostal z Julijo v Italiji, za vami bom prišel šele po porodu.

To je moja in Julijina želja.

Ta vest je vse razžalostila.

Nekateri izmed njih so hoteli svetovati isto, kar je svetovala že prej tudi Precioza, toda Giuseppe Musolino je trdno vztrajal pri svojem sklepu.

Sedaj se je situacija izpremenila.

Razne okoliščnosti niso dovoljevale, da bi vsi skupaj ostali do tega srečnega dne pri Elektru, čeprav bi jih bil starec z veseljem sprejel in jim nudil svojo gostoljubnost.

Napraviti je bilo treba nov načrt.

Elektro je dejal, da ostaneta Giuseppe in Julija pri njem lahko brez najmanjše nevarnosti.

Pod razvalinami stare kapelice »Kristusovih solz« ga oblasti ne bi nikdar našle.

Po dolgem posvetovanju so sklenili tole:

Kardinal Toneli in doktor Müller se bosta vrnila v Rim, odkoder bosta po telefonu stalno v zvezi z markizom Henri-

kom Bofarijem in kadarkoli bo potrebno, bo doktor Müller vrh Aspromontov.

Vojvoda Lingi in Precioza se bosta vrnila v Pariz.

Tam bosta poskrbela za vse, kar bo potrebno za sprejem Julije in Musolina.

Prav tako bodo odšli v Pariz v vojvodovi družbi baron Somer, kapetan Trevij, Plon-Plon in markiz Gaston de Gondi, katerega je že silno vleklo v domovino, v Pariz, kjer ga je pričakovala lady Izabela, ki se je ločila od lorda Kensingtona.

Gaetano Krispi bo ostal pri Giuseppu Musolinu, potem pa bo tudi on prišel s prijatelji v Pariz.

Stari Kristof bo odšel v grad Miramar, tam bo oskrboval premoženje kneza Alberta Borgeza, dokler se ne bodo razmere izpremenile in bo knezova hčerka Julija lahko sama prevzela bogato dedščino tudi pred svetom.

Kristof bo oskrboval premoženje po nasvetu starega kardinala Tonelija, ki je rad na to pristal in obljubil, da bo za vse skrbel in se bo Kristofu odzval, kadarkoli bo to potrebno.

Vilson bo odpotoval z ostalimi.

Namenjen je sicer v London, toda do Pariza se bo vozil s svojimi prijatelji iz Italije.

Markiz Henriko Bofari in kneginja Dora bosta ostala pri Musolinu in Juliji, pa tudi onadva sta obljubila, da bosta pozneje prišla s svojimi otroci v Pariz.

Po končanem posvetovanju je Giuseppo Musolino odšel k Juliji in jo o vsem obvestil.

S seboj je vzel tudi starega Kristofa.

Zvesti sluga kneza Alberta Borgeza je jokal od veselja, ko je zagledal hčerko svojega gospodarja.

Kako težko je bilo temu starcu pri duši.

Rajši bi bil on sam umrl kakor pa knez, svoje življenje bi dal, če bi mogel sedaj knez namesto njega stati ob postelji svojega ljubljene otroka.

Julija je bila zadovoljna s to odločitvijo, čeprav ji je bilo hudo in žal, da se je morala ločiti od Precioze in ostalih njenih in Musolinovih prijateljev.

Tolažila pa se je s tem, da ne bo minilo dolgo, ko bo zopet videla te dobre ljudi.

Vedno bolj se je dan nagibal h koncu. Bližala se je noč, z njo pa ura slovesa.

Družba, ki jo je v tem kratkem času zvezalo iskreno prijateljstvo, se je morala ločiti.

Vse priprave so bile že gotove in vsa družba se je nahajala pri mizi pri poslovilni večerji.

Tudi Julija je vstala in prišla iz svoje sobe, da bi se sama poslovila od vseh.

Medtem ko je vladalo sinoči pri mizi veselje, so bili danes vsi žalostni, nekaj težkega je ležalo v ozračju. Le malo so govorili, vseh se je lotilo neko čudno čuvstvo, ki prevzame po navadi človeka, ko se poslavlja od ljubljene bitja.

Precioza, nekdanj nesrečna deklica z mrtvaško glavo, je neprenehoma gledala Julijo, Julija pa je umikala svoje poglede, kakor da bi se ne bila upala pogledati Precioze.

Najrajši bi bila zajokala, kajti kadar jo je pogledala, se ji je zdelo, da se poslavlja z njo za vedno.

Tudi dobrodušni Francoz Plon-Plon je bil proti svoji navadi silno žalosten in zamišljen.

Z njegovih ustnic je izginil vesel smehljaj, žalostno je strmel predse, kakor človek, ki se zaveda, da je koga za vedno izgubil. Zdelo se mu je, da gre za mrličem proti pokopališču, da gre za človekom, ki mu je bil drag, katerega pa v življenju ne bo nikdar več srečal.

To so bili slovesni, toda žalostni trenutki.

Kadar je kdo od časa do časa kaj spregovoril, je govoril o popolnoma navadnih in vsakdanjih stvareh. Nihče si ni upal omeniti slovesa, ki bi moral napočiti čez nekaj kratkih trenutkov, in na katerega so vsi na tistem mislili.

Zdelo se je, da se je vsak izogibal, da bi napeljal besedo na to žalostno resnico. Bilo je, kakor da bi vedeli, da se ne bodo nikdar več srečali v življenju in da eden izmed njih že ne pripada več temu svetu.

Toda čas je mineval.

Ceprav ni nihče mogel ali pa hotel misliti na slovo, se je vendar ta trenutek kmalu približal.

Zdajci vstane kardinal Toneli s svojega sedeža in spregovori z drhtečim glasom:

— Prijatelji, čas je, da se odpravimo!

Razmere so bile močnejše od naše volje. Mislili smo, da bomo zvečer vsi skupaj zapustili to mesto, toda okolnosti so hotele, da se za sedaj ločimo.

Mi, ki moramo odpotovati, zapuščamo svoje prijatelje v nadi in prepričanju, da se bomo kmalu zopet videli v lepših in srečnejših prilikah.

Vsemogočni Bog, ki nam je omogočil tudi ta sestanek, bo storil, da se boste zopet sešli vsi vi, ki se morate sedaj ločiti s težkimi srci.

Prosil bom Boga, da bo naša Julija čimprej razveselila svojega Giuseppa in nas vse.

Pojdimo, prijatelji, ki moramo odpotovati, milostljivi Bog pa naj blagoslovi nas in nje, ki ostanejo!

Kardinal dvigne čašo.

Vsi so trčili.

Giuseppe Musolino je prevzel besedo in se v govoru poslovil od svojih prijateljev. Opisal je še enkrat svojo usodo, svoje življenje in vse, kar je preživel v njem.

Spomnil se je na svojo prisego, ki jo je položil pri svoji obsodbi v Reggiju, spomnil se je na borbo, ki jo je vodil več let proti svojim sovražnikom in pripomnil je, da je zadovoljen, da je svojo prisego tudi izpolnil.

V svojem življenju je imel mnogo sovražnikov, našel pa je tudi prijatelje, med katerimi so bili najboljši tisti, ki se nahajajo sedaj z njim in s katerimi so ga združile najtežje okolnosti. Prijateljstvo, ki je bilo kovano v ognju, je pravo.

Giuseppe Musolino konča svoj govor:

— Zbogom prijatelji in moji tovariši!

Pri slovesu se vam zahvaljujem za prijateljstvo, ljubezen in za vse, kar ste za mene in radi mene pretrpeli, česar bi se bili lahko izognili.

Poslavljam se, v naših srcih pa tli upanje, da se bomo kmalu zopet videli; vendar pa ne more nihče med nami z gotovostjo trditi, da se bo to zares zgodilo.

Vse je odvisno od božje volje.

Če pa se slučajno ne bi več videli, če bi se v življenju ne srečali več, odite z zavestjo, da ste v Giuseppu Musolinu imeli iskrenega prijatelja in pravega tovariša, da vas je Giuseppe Musolino vse iskreno ljubil in da se le s težkim srcem poslavlja od vas, moji dragi prijatelji.

Zbogom, dragi, in srečno pot!

— Na svidenje! so mu odgovorili ganjeni tovariši.

Solze so se zableščale v očeh zvestih prijateljev.

Po tem ganljivem prizoru so vsi vstali in se odpravljali k odhodu.

Markiz Henriko Bofari je skozi zrcalo previdno pregledal vso okolico. Ko pa se je prepričal, da v bližini kapelice ni ničesar sumljivega, so vsi odšli v noč.

Tudi sam Elektro je odšel z njimi, čeprav že silno dolgo ni zapustil svojega bivališča.

Sedaj je šele napočil žalosten trenutek.

Precioza je objemala in poljubljala Julijo. Dolgo je ni pustila iz objema. Bilo ji je, kakor da bi ji govoril neki glas, da svoje dobre prijateljice ne bo nikdar več videla, da je ne bo mogla nikdar več objeti in poljubiti.

Giuseppe Musolino je objemal in se poslavljal od svojih tovarišev, presrčno je stisnil roko doktorju Müllerju in Robertu Vilsonu, kardinalu Toneliju pa jo je poljubil.

Vsi so jokali.

Ah, to je bilo žalostno slovo!

Ko so se potniki že malo oddaljili, jim je Giuseppe Musolino zaklical z drhtečim glasom:

— Zbogom, dragi prijatelji! Če se ne bomo več videli, se spominajte Giuseppa Musolina.

Noč je postajala vedno trdnejša in ni minilo dolgo, ko je gost meglen plašč ovil potnike, ki so stopali po strmi in kameniti poti navzdol.

Markiz Henriko Bofari in kneginja Dora sta se vrnila v svoje stanovanje, Giuseppe Musolino in Julija pa sta ostala še nekaj časa pred kapelico in strmela v temo.

Julija se je dušila v solzah, pa tudi Giuseppe Musolinu je srce krvavelo.

On je ostal torej na Aspromontih.

Ni mu bilo dano, da bi tudi on odpotoval. Morda je bila to usoda, ki je vedno vodila njegove poti?

Žalostni konec

Od te noči sta minila dva meseca.

Giuseppo Musolino se ni nikdar ločil od svoje Julije. Čim bolj se je bližal dan poroda, toliko več nežnosti je nekdanji gospodar gora izkazoval svoji ljubljeni ženi, h kateri ga je nekaj vedno bolj vleklo.

Pa tudi Julija je vedno hrepenela po njegovi družbi, kakor da bi se bala, da bi morala, četudi za en sam trenutek, ostati brez ljubljenega moža.

Hrepenela sta drug za drugim in če se je kedaj Giuseppu Musolinu samo za nekaj trenutkov oddaljil od nje, se je Juliji zdelo, da ga ne bo nikdar več videla in vedno ga je klicala k sebi, vedno je moral biti pri njej.

Oblasti so iskale Giuseppa Musolina po vseh krajih, toda vse njihovo prizadevanje je bilo zaman.

Vojaki so prihajali po večkrat tudi na Aspromonte, toda Giuseppa Musolina niso našli.

Elektro je budno stražil.

Nekega dne je kneginja povedala Elektru, da ji je Julija zaupala, da se radostni trenutek približuje.

Elektro je o tem takoj obvestil kardinala.

Naslednjega dne je prišel sivolasi kardinal Toneli v spremstvu zdravnika doktorja Müllerja na Aspromonte. Čeprav je bila pot precej naporna, vendar kardinala ni utrudila.

Ko sta prišla v Elektrovo stanovanje, sta se oba silno začudila.

Srečala sta same resne in žalostne obraze. Zdelo se jima je, da sta prišla v hišo, v kateri leži mrlič, tako je bilo vse tiho in žalostno.

Elektro je bil resen, Giuseppo Musolino pa zamišljen in komaj so jima povedali, da pričakujejo dogodek nocoj.

Kneginja je odpeljala zdravnika v sobo, kjer je ležala Julija na svoji postelji.

Ko se je zdravnik vrnil k ostalim, je tudi on potrdil, kar so drugi že prej domnevali.

Ravno ko je odbilo polnoči, je rodila Julija lepega in zdravega otroka ženskega spola, toda nesrečna mati ni dočakala niti da bi objela svojo hčerko.

Podlegla je bolečinam in izdihnila ...

Preselila se je v večnost, ne da bi se mogla posloviti od najmilejšega človeka na svetu, od svojega Giuseppa, za katerega je živela, s katerim je delila vse bridkosti življenja, katerega je ljubila in mu posvetila vso svojo dušo.

Giuseppo Musolino je bil njeno veselje in njeno upanje, vedno je bila pripravljena zanj storiti vse, vse bi rada prenesla, samo da bi njega osrečila in mu olajšala življenje.

Pa niti tega ni mogla.

Ko je mislila, da ga bo najbolj razveselila in osrečila, ga je najbolj razžalostila ...

Giuseppo Musolino bi bil skoraj znorel, ko je videl svojo drago Julijo mrtvo.

Srce mu je hotelo počiti od žalosti za izgubljeno zvesto ženo, iskrenim tovarišem in prijateljem, za najmilejšim bitjem, ki ga je imel na tem svetu.

Dušil se je v solzah, poljubljal je blede obraz, božal je njene ledenomrzle roke, klical je svojo Julijo — Julija pa se mu ni oglasila.

Njene roke ga ne bodo nikdar več objele, njene velike, lepe oči ga ne bodo nikdar več pogledale, njena usta ga ne bodo nikdar več poljubila, nikdar ne bodo več zaklicala njegovega imena, ki so ga izgovarjala tako sladko.

Vse je minilo — Julija je mrtva!

Ali bo mogel Musolino preživeti njeno smrt?

Mar bo mogel živeti brez svoje drage, mile Julije?

Mar bo imelo za Giuseppa Musolina to prazno in siromašno življenje še kakšno vrednost, ko njegova Julija ne živi več, ko je ni več na tem svetu?

Ne!

Giuseppu Musolinu ni treba več živeti, ničesar več ga ne veže na ta svet, nobena stvar ga ne more več razveseliti in

ublažiti njegove žalosti, ni na svetu zdravila, ki bi ozdravilo njegovo rano!

Giuseppo Musolino mora umreti, preseliti se mora v večnost, da se bo tam združil s svojo Julijo.

Skupaj sta živela, skupaj morata tudi umreti, na tem svetu ju je ločila smrt, smrt ju bo zopet združila v večnosti, v lepšem in srečnejšem življenju.

Kaj pa otrok?

Julija je namesto sebe zapustila svojega otroka.

Kdo bo skrbel za malo neboljenče, če se bo Giuseppo Musolino usmrtil?

Ne! Tega mu Julija ne bi nikdar oprostila na onem svetu. Radi otroka mora Giuseppo Musolino živeti, on mora biti mali hčerkici oče, nadomestovati pa ji mora tudi mater.

Vzgajati mora tega otroka, otrok mu bo spomin na lepo in ljubljeno ženo — mater.

In Giuseppo Musolino je premagal svojo silno boleost, sklenil je, da bo živel za otroka.

S pomočjo kardinala Tonelija in doktorja Müllerja so prenesli mrtvo Julijino telo v rodbinsko grobnico Borgezev, v priljubljeni gradič Miramar.

Tega težkega udarca ni mogel stari in zvesti Kristof preživeti.

Tudi on je čez nekaj dni izdihnil.

Položili so ga v grobnico Borgezev, katere najstarejšemu članu, knezu Albertu Borgezu, je tako zvesto služil.

Kardinal Toneli in doktor Müller sta se vrnila v Rim. S seboj sta odpeljala tudi starega markiza Henrika Bofarija, našega priljubljenega znanca Elektra in kneginjo Doro, nekdanjo predstojnico samostana piarivskih sester.

Kaj pa Musolino?

Giuseppo Musolino je ostal na Aspromontih.

Sedaj ni imel več vzroka, da bi zapustil Italijo in se naselil kje v inozemstvu.

Sklenil je, da bo ostal na Aspromontih in ostanek svojega življenja posvetil skrbi za vzgojo svojega otroka. Pomagal bo siromakom, ki jih preganjajo tirani in zločinci.

Ostal je v gori kot zaščitnik slabih in njih, ki jih po kri-

vici preganjajo, kot strašen sodnih vseh tiranov in nasilnežev, ki se hočejo okoristiti s slabšimi.

Svojemu otroku je dal, kot spomin na svojo predrago ženo, ime Julija, da pa bi deklico lepo vzgojil, jo je izročil neki navadni, toda poštenu rodbini, ki mu je obljubila, da bo pazila nanjo, kot na svojega lastnega otroka .

In tako je Giuseppe Musolino zopet zavladal na Aspromontih, zopet je postal strahovalec Kalabrije, oče siromakov, zaščitnik nesrečnežev, ki trpe po nedolžnem in strašen sodnik zločincev in oderuških pijavk.

Giuseppe Musolino je postal glasnik svobode, zagovornik pravice in neizprosni sovražnik krivice in zločinov.

Malo jih je bilo, ki bi ga bili sovražili, ki bi se ga bili bali in ga radi tega preganjali, bilo pa jih je mnogo, ki so ga ljubili in ga blagoslavljali.

Morda se bo oglasil med narodom kakšen pisatelj, ki bo opisal nova dejanja Giuseppa Musolina, gotovo pa je, da bo ime Giuseppa Musolina dolgo, dolgo živelo v italijanski narodni pripovedki in v srcih naših čitalcev.

KONEC I. DEJANJA.

II. D E L

Spoznanje

V južni Italiji, v mestecu Reggiju, se je šopirilo ob sami obali širnega morja velikansko poslopje, katerega je obdajal prostran park.

To je bil ugledni dekliški penzijonat gospe Žuvnal.

Med drevjem v parku se je igralo nekaj deklic. Zdajci pa se ena izmed njih, bila je deklica izredne lepote, človek bi ji prisodil največ šestnajst let, loči od družbe in odhiti naproti stasitemu in elegantno oblečenemu gospodu, ki je prišel iz hiše. Spremljala ga je gospa Žuvnal.

— Oče ... Dragi oče, ti si prišel! vzklikne deklica radostno in odhiti z razširjenima rokama v objem bogatemu, črnolasemu gospodu, katerega je imenovala svojega očeta.

— Hčerka. Moj dragi otrok, moja ljubljena Julija! reče prišlec z glasom, v katerem se je zrcalilo nepopisno veselje, objame svojo hčerko in jo poljubi kakor svetinjo.

Nisem mogel več vzdržati, ne da bi te videl, prekiniti sem moral svoje dolgo potovanje, ki sem si ga zamislil in prišel sem. Ah, kako ti sije zdravje iz oči, hčerka moja. Odrasla si, razvila si se, postala si že lepa deklica. Za vse to pa sva lahko hvaležna gospej Žuvnal, ki je požrtvovalno skrbela zate ...

— Sprejemam vašo hvaležnost, gospod markiz, odgovori skromno gospa Žuvnal, Julija je ponos našega zavoda in radost, ki jo pripravlja meni in profesorjem tega zavoda, je večja, nego trud, ki ga imamo mi z njeno vzgojo in izobrazbo. Toda o tem vam bom pozneje več pripovedovala.

— Prešla so že tri leta, odkar Julije nisem videl, nadaluje knez. Na razpolago imam samo nekoliko minut. Ali vas smem prositi, gospa, da naju pustite za nekaj minut z Julijo na samem?

— Zakaj ne, gospod markiz? Julija, pojdi s svojim očetom v vrtno lopo! Čez četrto uro pridem za vama.

Markiz se nakloni sivi upraviteljici, prime svojega otroka za roko in oba se oddaljita po stopnicah v luksuzno opremljen salon, ki je stal sredi parka.

Ko sta bila sama, sede markiz Bofari na divan in se zagleda v prekrasne, velike in svetle oči svoje hčerke. Dve veliki solzi zdrkneta čez markizovo lice in padeta na gosto črno brado, ki je krasila njegov obraz.

— Kako me spominjaš svoje prerano umrle matere, moje drage Julije! reče oče z žalostnim glasom in globoko vzdahne. Draga hčerka, ti si njena živa slika, v tebi in s teboj živi tvoja mati, moja Julija. Kakor me ti sedaj gledaš s svojimi velikimi očmi, tako me je nekoč gledala ona.

Julija ovije drhteče roke okoli očetovega vratu in zašepeta z žalostnim glasom:

— Naj Mati božja nakloni moji materi mir in pokoj v grobu, meni pa naj da volje in moči, da osrečim tebe, dragi oče.

Markiz objame svojo hčerko. Ta objem pa je bil dolg, topel in iskren, govoril je o divni in večni ljubezni med starši in otroci.

Večerno solnce je sijalo skozi odprto okno in objelo s svojimi zlatimi žarki očeta in hčer.

— Ah, oče vpraša Julija po daljšem molku, povej mi, zakaj me ne vzameš s seboj, zakaj me ne povedeš v grad, o katerem si mi pripovedoval in ki leži v romantičnih kalabrijskih gorah, katerega pa na žalost še nisem videla?

Do mojega trinajstega leta si me pustil pri navadnih kmetih ki so me vzgajali in skrbeli zame, pozneje pa si me izročil v zavod sestre Klementine.

Čeprav je mati Klementina napram meni nežna in ljubeča, vendar ne more zamenjati tvoje očetovske ljubezni in tebe. Iz otroka sem že postala deklica.

Vse moje tovarišice, ki so prišle z menoj v zavod, ga bodo o Veliki noči zapustile, jaz sama bom ostala še tukaj.

Ah, oče prosim te, vzemi tudi ti mene s seboj.

Markiz globoko vzdahne.

Na njegovem čelu se je pojavila mračna senca, obrvi so se mu strnile, oči pa so se mu zasvetile.

— Ne, hčerka moja, še vedno ni napočil čas, da bi bil lahko srečen s teboj. Nisem svoboden! ... Pred seboj imam nalogo, ki je še nisem izvršil ...

Ah, draga Julija, ali misliš, da bi mogel oklevati tudi samo minuto, da bi te povedel s seboj, če bi bil že čas za to? Ne jokaj Julija, prišel bo čas, ko bova srečno živela skupno življenje.

V tem trenutku se odpro vrata in v salon stopi gospa Žuvnal, katero so njene gojenke navadno imenovala mati Klementina.

Markiz Bofari vstane in reče razburjeno:

— Ah, vi ste že tukaj? Prosim, dovolite mi, da se poslovim od svoje Julije, ker imam še nekaj, o čemer se moram pogovoriti z vami in ki se tiče bodočnosti moje drage hčerke.

— Ali se morava takoj ločiti? vzklikne Julija s tresočim glasom. Ah oče, kako mi je težko!

— Ne žalosti se, draga hčerka, povedal sem ti že, da bo kmalu prišel čas, ko se bova združila za vedno. Biti moramo močni, da lahko pretrpimo žalost in veselje. Zbogom, drago dete, ljubljena moja!

Oče in hči se zopet objameta in Julija, katero so dušile solze, odide iz salona.

Markiz je gledal za njo in tudi v njegovih očeh so bile solze.

— Zares, gospod markiz, reče gospa Žuvnal, moram vam čestitati k taki hčerki. To je plemenita duša. Daj Bog, da postane srečna in da ji sreča nadomesti žalost, katero je imela v mladosti radi rane izgube svoje matere.

V salonu nastane kratek molk.

Tudi gospa Žuvnal je jokala.

— Tudi vi ste razžaloščeni, gospa, reče markiz po kratkem molku. Ali se tudi vi lahko pritožujete radi svoje usode? Toliko sem vam dolžan za skrb in delo, ki ga imate z mojo hčerko, da bi rad naredil vse, če bi vam mogel pomagati.

Mati Klementina žalostno odmaja z glavo.

— Meni ne more nihče več pomagati, vzdahne žena trpko. Nisem osivela brez razloga, četudi imam šele petintrideset let ... Če bi ne bili šele tako malo časa v Reggiju, bi bili gotovo že slišali o moji nesreči.

Prišla sem pred petimi leti s svojim možem v Italijo. Takrat sva bila že dve leti poročena. Moj mož Fransoa Žuvnal je bil velik umetnik-slikar. Ker je hotel spoznati divne predele Kalabrije, sva se nastanila v Reggiju in dostikrat sva prirejala izlete v kalabrijske gore, čeprav so naju ljudje opozarjali, da morava biti oprezna, ker je tam bival slaven razbojnik Giuseppe Musolino, pred katerim je trepetala vsa Italija.

— Giuseppe Musolino, ponovi ravnodušno markiz. Če se ne motim je sedaj svoboden.

— Imate prav, gospod markiz, Giuseppe Musolino je še vedno svoboden, toda upam, da ga bo zadela zaslužena kazen. Vsak večer molim k Bogu in ga prosim, da mu pravično plača njegova dela...

Markiz reče mirno:

— Ali tako sovražite Musolina? Čudno, v Italiji živijo tisoče in tisoče ljudi, ki ga imajo radi in ki prosijo Boga za njegovo svobodo...

— Lahko, toda jaz ga sovražim, nadaljuje mati Klementina, in sovražila ga bom do poslednjega diha.

— In zakaj ga sovražite, gospa?

— Zakaj? Povedala vam bom v kratkem.

Nekega dne odide moj mož zjutraj sam v planine. Obljubil mi je, da se bo vrnil pred mrakom, toda mrak in noč sta že prešla, a on se ni še vrnil.

Nisem vedela, kaj je z njim. Tudi opoldne drugega dne ga še vedno ni bilo in jaz sem se napotila s karabinjerji v planine in našli smo ga, toda — bil je mrtev...

Bil je zaboden. Tudi denarnica z deset tisoči lir je bila izginila. Mojega moža je ubil Giuseppe Musolino.

Ta žalostna povest je pretresla markiza in on vpraša mirno:

— Toda veste li, zakaj je Musolino to naredil?

— Zakaj? odgovori razjarjeno mati Klementina. Zato, ker je Musolino navaden razbojnik.

— Tako mislijo mnogi ljudje o njem, reče markiz. Jaz pa ne morem tega verjeti, ker imajo ljudje malo dokazov za to, kar govorijo. Čeravno je smrt vašega moža grozna, vendar poskušajte, da vse pozabite...

Vi ste si v tem zavodu pridobili mnogo ljubezni in spoštovanja.

— Toda, veste li gospod markiz, zakaj sem ustanovila

ta zavod ravno tukaj v Reggiju? Samo zato, da ostanem v kraju, kjer živi Giuseppe Musolino.

In kadar ga bodo ujeli bom stopila predenj in mu zaklicala:

— Obupavaj, nesrečnež, ti si meni uničil srečo, pa vedi tudi sam, kaj je nesreča.

Te besede so bile izrečene s tako groznim glasom, da se je markiz stresel in prebledel.

— Oprostite, prosim, gospod markiz, da sem se tako spozabila in tudi vas tako prestrašila, se je opravičevala gospa Žuvnal.

— Ne, gospa, oprostite mi vi, ker sem jaz vsega kriv, ker sem s svojim vprašanjem priklical vaše spomine. Dovolite da se poslovim.

Sprejmite, prosim, tisoč lir za šolnino za prihodnje leto.

Veliki, lepi in črnolasi markiz potegne denarnico iz žepa in vzame iz nje dva bankovca po tisoč lir.

— Prosim, gospa, reče, eden za šolnino, drugi pa v zahvalo za nežno skrb, ki jo posvečate moji hčerki.

Toda, kaj vam je gospa?

Gospa Žuvnal je prebledela in se opotekla.

— Nič mi ni, gospod markiz. Tako se dogaja po navadi, kadar se spomnim preteklosti... komaj spregovori mati Klementina, ki je neprestano z groznimi očmi strmela v denarnico ki jo je markiz držal v roki.

— Oh, nesrečni spomini, reče markiz s sočutjem.

— Zbogom, gospod markiz, zajeclja mati Klementina blede in razburjena. Bodite prepričani, da bom pazila na vašo Julijo in jo čuvala... kot vaša hčerka... kot vaš otrok tudi zasluži.

Markiz stisne upraviteljici roko v slovo, ta roka pa je bila kladna kakor led.

— Tisoč pozdravov moji Juliji! reče markiz Bofari in odide iz salona.

Ko se vrata za njim zapro, dvigne gospa Žuvnal pesti proti vratom in zakliče s strašnim glasom:

— Zbogom, grozni človek, ubijalec mojega moža! Ha! Nisi ti markiz Bofari... ti si Giuseppe Musolino, katerega otroka čuvam že tri leta.

Pritiskala sem kačo na svoje srce, ko sem vzgajala hčerko svojega največjega sovražnika.

Tresla se je po vsem telesu kot v mrzlici. Naenkrat se

dvigne, odpre vrata in plane za Julijinim očetom, šepetajoč sama sebi.

— On je ... Denarnica ga je izdala ... On je Giuseppe Musolino.

Na široki ulici sta pred zavodom stala dva karabinjerja. Gospa Žuvnal plane k njima in zakliče kot iz uma:

— Ali vidita tistega elegantnega gospoda, ki je pravkar izginil za vogal?

Tecita za njim. Če ga ujameta, bosta dobila veliko nagrado. To je kalabrijski razbojnik ... Giuseppe Musolino ...

— Ali je to mogoče? se začudita karabinjerja.

— Hitita, da ne prideta prepozno. Primita ga in ga odpeljita v zapor ... Jaz se ne motim ... On je ubil mojega ljubljenega moža ...

Karabinjerja sta hitela in kmalu sta izginila za vogalom. Čez hip odjekneta dva strela, zasliši se vpitje, nekdo je glasno kričal:

Ujeli so Giuseppa Musolina!

Gospa Žuvnal je stala kakor okamenela na ulici pred penzijatom. Ko je zaslišala te besede, dvigne oči k nebu in reče z glasom maščevalke:

— Maščevan si, moj Fransoa.

Tvoj morilec je ujet. Vrata, ki se bodo za njim zaprla, se ne bodo odprla nikdar več. Oče je uničen, na vrsti je hči. Moja osveta prehaja na Julijo.

In strašna maščevalna žena izgine v hišo! ...

Pregnana

Ko se je Julija poslovila od svojega očeta, se ni vrnila k svojim tovarišicam, ki so se še naprej igrale na vrtu, temveč se jih je izognila in odšla v vrtno lopo.

Ni ji bilo do igre. Žalostna je bila in biserne solze so tekle po rdečem licu mlade in lepe deklice. Težko ji je bilo, ker ni vedela, zakaj je oče ne vzame s seboj. Čutila je, da jo oče ljubi, toda ni vedela, zakaj vedno tako hitro odide, kakor da bi ga kdo podil.

— Julija, kje se skrivaš? so jo klicale tovarišice.

Julija si obriše solze in vstane s kamenite klopi. Komaj pa je naredila par korakov, se ustavi, ker jo na mesto priklene oster glas, ki ga je slišala za seboj:

— Počakaj, Julija!

Julija se obrne in zagleda pred seboj mater Klementino s par gojenkami in profesorji.

Smrtnobleda in resna kakor kip se mati Klementina ustavi pred deklico in tudi ostali jo obkrožijo.

Julija se strese.

Ni mogla razumeti ledenega pogleda matere Klementine, stopila je bliže, toda gospa Živnal jo hladno odbije od sebe in zakliče z divjim glasom:

— Julija! Pred kratko minuto so ujeli na ulici pred zavodom glasovitega razbojnika Giuseppa Musolina, ubijalca mojega moža. Ti, Julija, ti si Musolinova hči, kri njegove krvi, meso njegovega mesa! ...

Nesrečna Julija, ki ni niti slutila te tajnosti, obupno krikne in se zgrudi pred upraviteljico na kolena.

— Da, ti si ubijalčeva hči! je kričala gospa Živnal. Človek, ki se mi je predstavil kot markiz Bofari, ni nihče drugi, nego razbojnik Musolino.

Pred umetno narejeno brado ga ni nihče spoznal. Vendar je sedaj razkrinkan.

Ali čutiš svojo sramoto, Julija? Ali čutiš, kako te gledajo tvoje tovarišice s prezirom? Hči takšnega očeta ne sme bivati več pod mojo streho! Musolinova hči ni upravičena živeti med odlično gospodo.

Razbojniški otrok si, Julija, otrok ubijalca, odidi odtod, odidi iz kroga teh ljudi, pojdi v goro med razbojnike, kamor spadaš! ...

— Milost, ječi Julija bolestno. Imejte usmiljenje, ne mečite me na ulico, ne suvajte me v nesrečo, saj nisem jaz ničesar kriva, saj sploh ničesar ne vem! ...

— Zate ni usmiljenja! zavpije divje mati Klementina.

— Ni usmiljenja? ponovi Julija, se prime z rokama za glavo in vstane.

— Ne! nadaljuje upraviteljica. Ti si razbojnikova hči, ti so vlačuga z znamenjem na čelu.

Julija se zdrzne.

Te surovo besede so razžalile pošteno deklico in ji vrnile zavest. Minuto je pomišljala, se ponosno vzravнала in rekla z drhtečim, toda odločnim glasom:

— Dobro torej. Moj oče je Giuseppe Musolino in ne markiz Bofari. Kaj potem? Ali mislite, da ga bom radi tega manj ljubila, mislite morda celo, da se ga bom odrekla?

Ne! Pred velikim Bogom in pravičnim sodnikom izjavljam, da ljubim in spoštujem onega, ki mi je dal življenja, da ljubim svojega očeta, pa naj bo tudi Giuseppe Musolino.

Če je on moj oče, sem jaz njegova hči. V tem usodnem trenutku, ko me tako neusmiljeno mečete na ulico in me prepuščate slučajem usode, čutim v globini svoje duše, da sem res nesrečno dete nesrečnega očeta, čutim, da v mojih žilah teče njegova južna kri, da bije v mojih prsih njegovo neustrašno srce. Izginite, lažne prijateljice in tovarišice, ker ne morem več gledati vaše hinavščine! Dokler ste mislile, kakor tudi jaz, da sem hči markiza, ste me ljubile in se mi dobrikale kot prijateljice, sedaj pa obračate glave od mene.

Hvaležna sem usodi za to izkušnjo, ker bom sedaj lažje presojala človeško srce.

Izginite mi s poti, ker sem Musolinova hči, ki se bo lahko znašla v vseh viharjih življenja! Vstran!

— Julija se hoče maščevati, vzklikne gospa Žuvnal. — Primate jo, gospodje profesorji, to nesramnico je treba izročiti policiji!

Profesorji in profesorice so stopili Juliji na pot. Duhovnik Bison, ki je predaval v zavodu verouk, prime nesrečno deklico za roko in reče s surovim glasom:

— Stoj, nesrečna čarovnica! Odití hočeš v družbo razbojnikov, da bi jim pomagala pri njihovih grozodejstvih? Ne moreš oditi odtod, ker si moja ujetnica!

— To je podlost, napasti slabo dekle, ki je brez zaščite, se zasliši v tem trenutku močan glas, ki je prihajal iz bližnjega grma.

Vsi pogledajo radovedno v smer, odkoder je glas prihajal.

Iz košatega grma španskega bezga skoči mlad, lep in pogumen mladenič, ogrnjen s plaščem in brez klobuka na glavi.

To je bil nemški slikar, Alfred Hofmanstal, ki je prišel v lepo in toplo Italijo in se naselil v Reggiju v hiši, ki je bila soseda penzionata gospe Žuvnal.

Z okna svojega slikarskega ateljeja je večkrat pogledal v park zavoda in opazoval lepo in mirno igro gojenk. — Ob

takšnih prilikah je videle tudi Julijo in njena lepota mu ni ostala prikrita.

Že dalje časa je koprnel po priložnosti, da bi srečal Julijo in se seznanil z njo. Toda ta želja se mu ni izpolnila.

Tudi danes je videl Julijo, ko je odšla v vrtno lopo, ki je stala v bližini zida, ki je delil park od dvorišča njegovega stanovanja.

S svojega okna je videl, da se je mati Klementina z ostalimi približala vrtni lopi, slišal je njen zadirčni glas in to je povzročilo, da je odšel na dvorišče in splezal na zid, odkoder je lahko slišal vse, kar se je godilo v lopi.

Toda vse, kar je slišal, ni niti za hip odtegnilo Juliji njegove naklonjenosti, nasprotno, sedaj je čutil napram njej tudi sočutje.

Ko je videl, kako Abé Bison na surov način zastavlja pot Juliji, se ni mogel več premagovati. Skočil je čez zid, odhitel Juliji na pomoč in zaklical:

— Kdor tako napada slabotno dekle, ki ga nihče ne brani je strahopetnež!

Pogumni mladenič pahne surovega Bisona vstran in se postavi pred Julijo.

— To deklico jemljem pod svoje varstvo! vzklikne mladi slikar in s strogim pogledom premeri upraviteljico in profesorje, ki so bili z njo.

— S kakšno pravico se vmešavate v to zadevo? sikne razjarjena Francozinja.

— Na to vprašanje vam nisem dolžan odgovora, — odvrne mladi slikar Alfredo, potomec stare plemiške rodbine iz Nemčije. Nato pa se obrne k Juliji z nežnim glasom:

— Pojdite z menoj, Julija, pojdite z menoj iz hiše, kjer so vam odrekli gostoljubnost in v kateri ne najdejo za vas več lepe besede!

Julija je presenečeno strmela v svojega rešitelja, katerega je tudi sama večkrat videla na njegovem oknu. Nekaj mu je hotela reči v znak hvaležnosti, mladi slikar pa jo je hitro prijel za roko in jo odpeljal iz zavoda.

Nihče mu ni smel preprečiti te namere, kajti z levico je držal Julijo, v desnici pa se mu je bleščal — nabit samokres.

Julija je šla s svojim rešiteljem kakor v nekakšni omotici. Ko jo je mladi slikar pripeljal v svoj atelje, se je deklica zgrudila v naslanjač in ostala nezavestna...

Ž

Oče in hči

Nad Reggijem je divjala strašna nevihta.

Mladi Juliji, nesrečni hčerki Giuseppa Musolina se je vrnila zavest. Sama je sedela v slabo razsvetljenem ateljeju mladega slikarja Alfreda plemenitega Hofmanstala.

Na njeno prošnjo je mladi slikar odšel z doma, da bi zvedel kaj o usodi Giuseppa Musolina.

Zunaj je bila trdna tema, veter je tulil in se zaletaval ob strehe hiš, z obale pa mu je odgovarjalo strašno bučanje, ki so ga povzročali morski valovi, ki so se penili ob obali.

— Torej je živ! vzklikne Julija veselo. Bala sem se, da ga je množica med potjo linčala...

— Nasprotno, pristavi Alfredo. Narod žaluje, da so Giuseppa Musolina ujeli. Samo tirani, hudobni ljudje, ki imajo na vesti mnogo grehov, mnogo hudobnih dejanj, se bore proti vašemu očetu in samo ti se radujejo, da so se rešili svojega pravičnega in strogega sodnika, kajti Giuseppo Musolino je bil zaščitnik tistih, ki so nadoležni trpeli, bil je dobronik in oče siromakov in preganjanih.

— To vse je prav lepo, vzdahne Julija, toda to ne bo omekšalo trdih src njegovih sodnikov. Ah, prosim vas, povejte mi, kakšna kazen čaka mojega očeta?

— Tega vam ne morem reči, toda nadejam se, da Bog ne bo zapustil Giuseppa Musolina, kajti vaš oče je človek, ki bo z lahkoto prenesel vse, kar mu bo namenila usoda...

Julija žalostno povesi glavo.

Čutila je, da se mladi mož izogiba resnice, čutila je, da ji ne bi rad povedal vsega, kar misli, kajti ni ji mogel povedati, kako strašna usoda čaka njenega očeta. Toda Julija je to sama slutila.

Njenega očeta bodo zaprli kakor divjo zver, vrgli ga bodo v globoko temnico, kamor ne bo nikoli prisvetil solnčni žarek, tam ga bodo držali, dokler ne bo popolnoma posivel, dokler ne bo postal grbast, dokler ne bo le še senca nekdanj pogumnega in hrabrega človeka...

— Ne obupajte, Julija! jo je tolažil mladi mož. Od današnjega dne vam bom brat, prijatelj vam bom, da ne boste tako osamljeni na tem svetu...

Julija ne reče ničesar.

Njene velike, lepe oči so se napolnile s solzami. Za svojega rešitelja je čutila hvaležnost, čutila pa je tudi nekaj drugega, česar ni razumela. Toda v tem trenutku je mislila samo na svojega očeta, čutila je, da ljubi samo njega, da je on edini človek, o katerem je prepričana, da je samo njen.

— Gotovo ste utrujeni? reče Alfred. Dobro bi bilo, da bi se malo odpočili. Tam v drugi sobi boste našli posteljo...

— Hvala vam, odgovori Julija tiho. Tudi jaz mislim, da mi bo počitek prijal...

Mladi slikar je pripravil gorak čaj in ko sta vsak popila po eno skodelico, je Julija odšla v sosedno sobo in zaklenila vrata za seboj.

Alfredo plemeniti Hofmanstal pa si je postlal v ateljeju divan in legel nanj, da bi prespal noč.

Nekaj trenutkov pozneje je ugasnil luč in v ateljeju je zavládala trdna tema, ki so jo od časa do časa pretrgali strašni bliski, ki so švigali na zemljo.

Slikar je kmalu zaspal, zavest, da je danes storil dobro delo, ga je navdajala z zadovoljstvom.

Julija pa ni zaspala.

V svoji sobi je ostala oblečena in ni niti zatisnila očesa. Oblečena je sedela na stolu in premišljevala o vsem, kar je danes zvedela in doživela.

Na svojo mater se ni mogla niti spomniti, ker jo je izgubila že tedaj, ko je zagledala luč sveta; iz svoje najzgodnejše mladosti ni poznala dobro niti svojega očeta, ker so jo izročili v vzgojo in oskrbovanjem nekim poštenim, toda navadnim ljudem; ko je malo odrasla, jo je oče izročil v vzgojo v zavod gospe Žuvnal kot hčer markiza — šele danes pa je izvedela, da je hčerka Giuseppa Musolina.

Kakšno presenečenje in razočaranje za mlado deklico!...

Čeprav je šele danes slišala o tej tajni, je do sedaj mnogo slišala o Giuseppu Musolinu, v glavnem pa je slišala pripovedovati o njegovi pravičnosti in plemenitosti, čeprav so ga nekateri smatrali za razbojnika.

Zakaj je usoda hotela, da je njen oče ubral to pot?

Zakaj je njen oče odšel v goro in postal razbojnik, če je imel tako plemenito srce?

Tega Julija ni vedela, vendar pa je slutila, da je njen oče dober, da je pravičen, da je plemenit in da ni takšen, kakor je govorila o njem gospa Žuvnal in še marsikdo drugi.

Ne, Julija je čutila, da ljubi svojega očeta, da ga mora

obiskati, povedati mu mora, da ve vse in poizkusiti, da bi ga rešila strašne usode, ki ga je čakala.

Kakor da bi bila storila trden sklep, je odločno vstala, stopila k vratom in prisluškovala.

Iz ateljeja ni bilo slišati ničesar.

Mladi slikar je spal. Neslišno kakor senca stopi Julija k mizi, obtiplje na njej svinčnik in napiše v temi na košček papirja nekaj besed.

Zahvalila se je mlademu prijatelju za uslugo, ki jo ji je napravil in pripomnila, da se nikdar več ne bosta videla, ker ji je usoda namenila pot, po kateri mora kreniti, vendar pa ne bo nikdar pozabila nanj.

Tiho je prišla v atelje, še tišje pa je odšla proti vratom in krenila na dvorišče, kjer jo je sprejel vihar z vso svojo grozoto.

Strašno je grmelo, bliski so se trgali od neba in razsvetljevali od časa do časa s svojo bleščečo svetlobo temno noč, veter je zavijal mimo vogalov, morje pa je besnelo in tulilo kakor krdelo levov, večer je bičal morsko gladino, kakor da bi nad to ogromno površino vihtela svoj bič boginja maščenja...

Toda nežni otrok, ki ni bil vaje takšnih vremenskih nepravil, se vendar ni prestrašil tega sprejema. Pogumno in boreč se z vsemi svojimi močmi proti naraščajočemu vetru, ki se je divje poigraval z njeno obleko in jo vihtel, je Julija hitela v temno noč, hitela je po praznih ulicah Reggija, hitela je proti tistemu delu mesta, kjer je stala trdnjava, proti mogočnemu stolpu, v katerega so zaprli njenega očeta Giuseppa Musolina, glasovitega kalabrijskega razbojnika.

— To noč ne boš sam, oče moj, je šepetala Julija sama sebi. Slišal boš glas svojega otroka in v tej strašni samoti, v tem strašnem prostoru ti bo lažje pri srcu.

Ko se je deklica približala stari trdnjavi, je za hip obstala. Pri svetlobi bliskov je zagledala bleščeče cevi pušk, ki jih je imela straža, ki se je izprehajala ob obali in pazila na trdnjavo, ki je bila v temi.

Straža je opazila Julijo in neki stražar je zavpil:

— Stoj. Kdo je tam?

Minilo je nekaj trenutkov, ne da bi se v bližini kaj zganilo.

— Nikogar ni, reče drugi stražnik svojemu tovarišu, ki je zaklical v noč. Zmotil si se, prijatelj, kajti kdo bi bil vendar

tako nespameten, da bi hodil ob tem peklenskem vremenu sem?

— Ne vem, toda zdi se mi, da sem opazil neko človeško postavo, ko se je zabliskalo, odgovori prvi stražnik. Človek ne more biti nikdar dovolj previden, kajti pozabil si, da čuvamo Giuseppa Musolina, ta človek pa ima mnogo prijateljev, ki bi se utegnili lotiti osvobojevanja.

— Ah, ne boj se tega, tovariš, odvrne drugi. Skozi glavna vrata ne more nihče prodreti v trdnjavo od zunaj pa bi nihče ne mogel priti v Musolinovo temnico, kajti edino okno v njegovi temnici se nahaja nad morjem. Ali pa bi si upal kdo skakati ob tem neurju v razburkane morske valove?

Prvi stražnik se zdrzne.

Zazdelo se mu je, da je zdrknilo po tleh nekaj mimo njega. Gledal je okrog sebe, toda videl ni ničesar, ker je bila tema neprodorna. Prizadeval si je, da bi prižgal svetiljko, toda veter mu je to vedno preprečil.

Zares, ta stražnik se ni zmotil.

Ko se je zabliskalo, je zagledal Julijo. Zavpil je, toda nihče mu ni odgovoril.

Julija je takoj legla na tla, kakor kača se je plazila po tleh in tako prišla mimo stražnikov, ki je nista opazila. Ko je prišla do obale, je skočila v morje.

Če bi bilo mirno, bi bila stražnika slišala pljusk, tako pa nista ničesar videla niti slišala.

Pod okriljem noči in besnenjem viharja je Julija plavala proti trdnjavskemu zidu, pogumno se je borila z divjimi valovi, ki so se zaganjali ob njo.

K sreči je bila izborna plavalka in ni minilo dolgo, ko je priplavala do visokega zidu.

Okno temnice, v kateri je bil zaprt Giuseppo Musolino, ni bilo visoko nad morjem.

Julija se je tesno oprijela zidu, tipala je po steni, naenkrat pa se je sfresla od radosti.

Obtipala je železen drog.

Prijela se je trdno zanj, se popolnoma dvignila iz vode in sedaj je bila na oknu z močnim omrežjem.

Ob misli, da se nahaja v bližini svojega očeta, katerega je zadela takšna nesreča, ji je srce začelo hitreje utripati. Ne-

kaj trenutkov je prisluškovala, ko pa se je prepričala, da je sama, je zaklicala skozi omrežje:

— Oče... Oče...

V globini celice se je oglasil pridušen glas:

— Kdo me kliče? Kdo me vznemirja v moji bolesti in se norčuje iz moje žalosti...

— Oče!... Jaz sem... tvoj otrok... tvoja Julija!...

Iz globine je odjeknil vzklik in človeška postava je skočila na okno.

To je bil Giuseppe Musolino.

— Julija!... Mar si zares ti? ...

— Da, oče moj... jaz sem...

— Mar si ti prišla k meni? Ti, ti... tukaj... na tem žalostnem prostoru... ob tej strašni nevihti... po tako strašni noči...

— Mar nisem tvoja hči, oče?

— Da, si... ti si moja kri... Mar so ti to povedali?

— Da, vse sem zvedela, toda jaz te ljubim, mili oče, in če bi se imenoval Giuseppe Musolino ali pa markiz Bofari...

— Ah, Bog naj te blagoslovi, moja mila hčerka!... spregovori Giuseppe Musolino med solzami in iztegne svoje roke skozi omrežje ter objame Julijo.

Tvoja otroška ljubezen mi daje novih moči in novo vero. O, Bog, torej nisem popolnoma sam. Zvesto srce bije zame, to pa je srce mojega otroka...

— Oče. Zavrgli so me, pahnili so me na ulico, ker sem tvoja hči, jaz pa sem ponosna na to, da sem tvoja, ponosna sem, da sem hči Giuseppa Musolina.

Ne obupuj, dragi oče!... Osvobodila te bom, jaz te bom rešila iz temnice, jaz, tvoja Julija.

Ne čudi se, oče, da nameravam jaz, slabotna deklica, razkleniti okove na tvojih rokah in ti vrniti svobodo. Verjemi mi, da je na svetu močnejša sila, ki premaga železo in jeklo, močnejša od orožja in zakonov, to pa je sila ljubezni, ki jo goji otrok napram svojemu očetu, napram človeku, ki mu je dal življenje. Ta sila bo premagala vse zapreke, ki stoje napoti tvojemu osvobojenju...

Giuseppe Musolino ni mogel ničesar odgovoriti.

Ta neustrašeni mož, ki ni nikdar niti trenil z očesom tudi

v najtežji borbi, je sedaj drhtel, jokal je in poljubljal roke svojega otroka.

— Da, oče moj, žrtvovala se bom zate! nadaljuje Julija, iz oči pa so ji bliskale strele. Dobro sem te razumela. Iz mene si hotel napraviti odlično damo, hotel si me vzgojiti za koristnega člana človeške družbe, toda ljudje so hoteli drugače...

Vse bom storila za tvojo rešitev.

Če bo potrebno bom ropala, ubijala bom in sovražila, ljubila bom, opravljala dobra dela, delala bom, trpela in se borila — samo da bi tebe osvobodila...

— Ha, ti si moja prava hči! ... Ti si moja kri ... ti si moj značaj, ki ga nesreča ne more zlomiti ... Hvala Bogu, ki te mi je podaril! ...

Poslušaj me, Julija! Vzemi ta prstan, katerega mi stražniki slučajno niso vzeli.

Odidi visoko v goro, odidi na najvišji del našega gorovja — na Aspromonte. Tam boš našla velikansko in prastaro drevo. Na tem drevesu se nahaja velika brazgotina. Potisni roko globoko vanjo in obtipala boš držaj, potegni zanj, kolikor moreš!

Tedaj bo v neki skali zazvonilo, moji tovariši pa, ki zaman čakajo name, ti bodo prišli naproti. Pokaži jim prstan in ubogali te bodo, kakor so ubogali mene.

Povej jim vse, kaj se je zgodilo in pomagali ti bodo pri delu za moje osvobojenje. Hiti, hčerka draga, pot je dolga...

Zdajci umolkne Giuseppe Musolino. Ni utegnil dovršiti stavka, ko je pretresel ozračje strel, prvemu pa je sledil drugi, tretji in četrti.

Krogle so žvižgale ob oknu.

Julija je izginila z omrežja.

— Bog. Ubili so mi otroka! krikne Giuseppe Musolino in se zgrudi v celico.

Odjeknilo je še nekaj strellov.

Stražniki, ki so opazili Julijo ob zidu, so streljali nanjo potem pa so prižgali baklje.

Svetloba je padala na okno Musolinove celice, na katerem je stala Julija — toda prostor je bil sedaj prazen.

Musolinova hčerka je izginila...

Zvesta družina

Strašno je grmelo nad planinami, ki so obdajale Reggi, ognjene kače so se trgale proti zemlji, izgubljale se se med globokimi prepadi in skalami, ki so kipele nad njimi, od časa do časa so razsvetlile velikanska drevesa in zapuščeno, popolnoma mrtvo okolico.

Pred neko skalo, ki se je ponosno in ostro dvigala proti nebu, je stalo nekaj ljudi, katerih vnanjost je pričala o silni skrbi in žalosti. Obkolili so visokega, elegantnega, mladega gospoda, čigar obraz so obdajali črni, gosti in valoviti lasje. Po vsem bi bil človek lahko sklepal, da ta mladi mož ne pripada ljudem, ki so stali krog njega, tembolj, ker je imel roki močno zvezani na hrbtu.

Eden od teh mrkih ljudi stopi k mlademu gospodu in mu reče s strogim glasom:

— Lord Darsi!

Odkar vas je pripeljal Giuseppe Musolino sem, je minilo štirinajst dni. Do danes nismo dobili od angleškega konzula v Neapolju nobenega odgovora.

Sum je padel na vas, da ste hoteli tukaj napasti Giuseppa Musolina in pomagati italijanskim oblastem, da bi ga ujele. Toda Giuseppe Musolino je bil hitrejši, ujel vas je.

Kot kazen je zahteval od angleškega konzula milijon lir, katere namerava razdeliti med siromake. Ker pa odgovor še vedno ni prispel, je Giuseppe Musolino včeraj pred svojim odhodom ukazal, naj izpolnim njegovo grožnjo, če denar ne bo prispel do nocojšnje noči.

Tudi Musolinu se smilite, tudi meni vas je žal, ali to ne more izpremeniti stvari.

Lord Darsi, vi morate umreti!

— Če mora tako biti, naj bo! reče mladi človek z odločnim glasom. Pripravljen sem umreti, toda zagotavljam vam, da nisem prišel sem radi Musolina. Prosim vas, uslišite mi prošnjo!

Ko sem se pred štirinajstimi dnevi vozil skozi Reggio, sem ugledal na balkonu neke hiše deklico, lepo kot angel. V roki je imela rožo in ne vem, ali slučajno ali namenoma, ko sem prišel mimo nje, je roža padla iz njene roke na moje krilo.

Deklica, zardevša zbeži z balkona. Pri starem slugi sem vprašal in zvedel sem, da je ta deklica hči markiza Bofarija in da živi v Reggiju v zavodu gospe Žuvnal.

Uvelo rožo boste našli na mojih prstih, ko boste prestrelili moje srce. Prosim vas, vzemite to rožo in jo odnesite tej deklici! Naj ve, da sem v smrtni uri mislil na njo. To je moja zadnja želja.

Po teh besedah je nesrečni mladenič sam pristopil k deblu ogromnega drevesa, ki mu ga je molče naznačil človek, katerega so imenovali Filipa in ki je, kakor je izgledalo, zastopal svojega vodjo Giuseppa Musolina.

Šest drugih ljudi iz Musolinove družine se postavi predenj v razdalji deset korakov. V rokah so držali puške in jih namerili nanj.

— Zbogo svet! vzklikne mladi lord Darsi. Težko je umreti v dvaintridesetem letu starosti, toda umiram mirno z mislijo nate, moja roža iz Reggija...

Filip da svojim tovarišem znak, naj pazijo na znamenje, ki bo pomenilo strel.

— Stoj! odjekne skozi noč jasen glas. Ne streljajte!

Vsi se presenečeno ozro v smer, odkoder je glas prihajal. Iz drevesa se jim prikaže veličastna pojava mlade deklice.

Musolinovi tovariši so povsili puške in presenečeno gledali mlado deklico, ki se je tako nenadoma pojavila. V istem trenutku se zasliši nov glas.

— Roža iz Reggija! vzklikne mladi lord.

Trenutek nastane molk. Vsi so razburjeno gledali nekaj časa deklico, nekaj časa lorda.

Nato pristopi deklica bliže in vpraša:

— Kdo je zastopnik Giuseppa Musolina?

— Jaz, odgovori Filip počasi in namrši obrvi. Kdo si, deklica, ki si upaš priti v takem vremenu do nas in se vmešavati v naše posle? Ali veš, da je tvoje življenje v nevarnosti?

— Vem, odgovori deklica z odločnim glasom, vem pa tudi to, da me boste takoj sprejeli kot svojo staro prijateljico in tovarišico, kakor hitro boste zvedeli, kdo sem.

— In kdo si, neznana deklica? vpraša Filip.

— Poglej sem, Filip! reče deklica. Imam pri sebi prstan, ali ga poznaš?

Ravno se je zabliskalo in pri tej svetlobi je Filip videl prstan in vzkliknil:

— To je prstan Giuseppa Musolina!

— Da in jaz sem Musolinova hči! vzklikne Julija, ki jo je bralec gotovo že spoznal.

— Ah, ti si, Julija! vzklikne Filip. Ti si ona, o kateri mi je Giuseppe Musolino tolikokrat pripovedoval. Tovariši, brez dvoma je ta deklica Musolinova hči, ki ima njegov prstan in kdor ima ta prstan, temu se moramo pokoravati.

V tem trenutku se pojavi mesec izza oblakov in s polno svetlobo obsije ganljiv prizor.

Kot na neslišno povelje so vsi možje popadali krog Julije na kolena. Julija je stala med njimi ponosna in z žarečimi očmi.

— Pozdravljam vas, prijatelji, reče deklica z razburjenim glasom, podajte mi svoje roke, da jih stisnem kakor bi stisnila roke svojega brata! Bratje moji, prinašam vam žalostno vest. Giuseppe Musolino je ujet!

Krik groze se začuje iz ust zvestih tovarišev in odjekne skozi gozd v noč.

— Da, moj oče je ujet, nadaljuje Julija, zaprt je v Reggiju v starem stolpu ob obali. Videla sem ga, govorila sem z njim v njegovi temnici.

To je bilo smelo početje, ki bi ga skoro plačala z življenjem. Stražniki so streljali name, toda k sreči me nihče ni zadel. Samo ena krogla mi je izruvala šop las.

Krogle so frčale krog mene, toda bila sem že v vodi. Skočila sem v morje in pod okriljem temne noči sem se umaknila daleč od stolpa in priplavala na obalo.

Takoj sem nadaljevala pot skozi noč z edino željo, da bi vas našla in vas pozvala na boj za osvobojenje svojega očeta in vašega vodje.

— Mi ga bomo osvobodili! zagrmi z groznim glasom Filip. Med nami ni nikogar, ki ne bi daroval svojega življenja za svojega kapetana in vodjo. Še nocoj mora biti Giuseppe Musolino svoboden!

— Živel naš vodja! zakličejo hkrati vsi zvesti in neustrašeni tovariši Giuseppa Musolina,

— Vodi nas, lepa Julija, in mi bomo osvobodili tvojega očeta in če bi požgali za to ves Reggio! vzklikne navdušeno mlad človek iz družine. Skoz kri in plamen si bomo poiskali pot do njega in misel, da nas vodiš ti, nas bo privedla do zmage.

— Kdo je ta človek? vpraša Julija, obrnivši se k zvezanemu lordu Darsiju.

gl. str. 1573 + 1574 ja 1584!

— Živela Julija! zagrme glasovi navdušenih ljudi. Vodi nas, Julija, na Reggio!

Glasovi so odmevali po gorah in se odbijali od skale na skalo in bobneli naprej kot zamolkel grom, ki preti s poginom vsemu, kar mu zastavi pot.

Zakleti sovražnik

V veliki sejni dvorani starodavne hiše v Reggiju se je zbral mestni svet okrog polnoči k posvetovanju.

Na dolgi klopi so sedeli občinski svetovalci, ogrnjeni z dolgim i črnimi plašči in s prav takšnimi kapami na glavah. V največji tišini se dvigne župan Reggija, pogladi svojo dolgo brado in otvori sejo s temi besedami:

— Modri očetje mesta Reggija!

Četudi je že pozno ponoči, sem klical sejo, ker moramo rešiti važno vprašanje, od katerega sta odvisna sreča in blagostanje našega mesta in mir naših ljudi.

Vam vsem je znano, da je bil ujet glasoviti kalabrijski razbojnik Giuseppe Musolino, čigar pojava pomeni strah vsej Italiji.

Naše mesto si je pridobilo čast in slavo, ker smo ravno mi osvobodili vso Italijo tega razbojnika, ker je pri nas ujet Giuseppe Musolino, ki ima mnogo prijateljev in pomagačev, ki bi si lahko izmislili, da se maščujejo našemu mestu in osvobode razbojnika.

Zato mislim, da bi bilo pametno, če Musolina čimprej odstranimo iz Reggija. Šele, kadar ga ne bo več med našimi ljudmi, bomo lahko mirno spali.

Izročiti ga moramo sodišču v Napolju, ki ga bo brez dvoma obsodilo na dosmrtno ječo ali pa na smrt. Še te noči se moramo Giuseppa Musolina iznebiti.

Govoril sem s kapetanom Stradelijem, ki ga bo še te noči s svojimi karabinjerji prepeljal v Napolj. Za ta načrt je potreben vaš pristanek in zato sem vas poklical na sejo.

Po teh besedah se dvigne neki svetovalec, po imenu Briohi, in izjavi, da je sporazumen z županovim predlogom in pohvali županovo bistrournost.

Ostali svetovalci so se pridružili njegovemu mnenju in predlog je bil enoglasno sprejet.

Župan je bil zadovoljen, ker so vsi odobrili njegov predlog. Na njegovo zvonjenje se pojavi pri vratih sluga.

— Pripeljite kapetana Stradelija! zapove župan. On čaka v sosedni sobi.

Sluga se prikloni in odide.

Kmalu se odpro stranska vrata in prikaže se kapetan Stradeli, velik človek, črnih brk, resnega in energičnega obraza. Nosil je modro, z zlatom obšito uniformo dragonskega kapetana.

Vstopivši v sejno dvorano, premeri Stradeli z dolgim pogledom vso zbrano družbo.

S hladnim smehljajem krog usten stopi k županu in ga vpraša:

— Ali je visoki svet Reggija zadovoljen z usodo Giuseppa Musolina? Ali mi boste izročili razbojnika, da ga odpelem do Napolja?

— Od tega trenutka pripada Giuseppe Musolino vam, izjavi svečano župan.

Stradelijev obraz dobi zadovoljen izraz.

— Visoki svet se lahko popolnoma zanese name, reče kapetan, priklonivši se, da bom jutri zjutraj oddal Musolina v Napolju. Zanj niste mogli najti boljšega čuvaja od mene, ker imam posebnih razlogov, da ta razbojnik ne uide zasluženi kazni.

Pred tremi leti je drzni razbojnik udril v mojo hišo v bližini Reggija. Sprejel sem ga z revolverjem, toda preden sem mogel ustreliti, me zgrabi in vrže čez mizo. Nato zapove moji ženi, naj mu pripravi večerjo in ko je bila gotova, sede za isto mizo, h kateri me je bil prej privezal. Jedel je in pil in prigovarjal tudi moji ženi, da je pila in ko se je dodobra najedel in napil, je pobral ves denar, ki ga je našel v hiši.

Po vsem tem stopi predme in mi reče zasmehljivo:

— Bodite zadovoljni, da Giuseppe Musolino ni navajen prelivati krvi, ker drugače bi bil že mrtev. Iskal sem te, da bi te kaznoval zato, ker si bil med vojaki v kasarni pravcati tiran. Zaradi tebe so ubili že štiri vojake. Bodi previden, Stradeli, ker če bodo ubili radi tebe še petega vojaka, boš mrtev tudi ti! To ti prisega Giuseppe Musolino. Denar, ki sem ga našel pri tebi, bom razdelil med siromake, ki so ostali radi tvojih žrtev brez hranitelja.

V Stradelijevih očeh se pojavi plamen, ki je pričal o silnem sovraštvu, ki ga je gojil do tega razbojnika.

Stradeli nadaljuje:

— Nekaj minut pozneje je razbojnik zapustil mojo hišo. Šele sedaj sem bil rešen in od takrat iščem priliko, da bi se maščeval temu človeku, svojemu največjemu sovražniku.

Sedaj se Giuseppe Musolino nahaja v mojih rokah in moje maščevanje bo končano, ko ga bom izročil sodišču.

Medtem ko je v dvorani vladala smrtna tišina, se Stradeli ponosno prikloni in zapusti mestne svetovalce. Žvenketanje ostrog se je slišalo še, ko je zaprl vrata za seboj in stopil v predsobo. V tem trenutku odskoči od vrat vitka pojava in se hitro kakor blisk skrije za bližnji steber.

Če bi ne bil Stradeli tako zatopljen v svoje maščevalne misli, bi bil prikazen gotovo opazil. Tako pa ni videl ničesar. Maščevalnost ga je tako prevzela, da je kakor omamljen odhitel po širokih stopnicah.

Pri vratih se je ustavil, da bi poiskal ključ od stolpa, kjer je bil zaprt Giuseppe Musolino.

Z žarečimi očmi je pogledal ključ in rekel s sarkastičnim smehom:

— Zdaj si v mojih rokah, Giuseppe Musolino. Zdaj te bom pozval na odgovor. Živ ne boš prišel v Napolj... Ha, kdo me more klicati na odgovor, če te med potjo ubijem. Zagovarjal se bom s tem, da si mi hotel pobegniti in sem te moral ubiti.

Stradeli je bil tako prevzet sovraštva in želje po maščevanju, da ni niti opazil, kako je nekdo izza stebra pomeril nanj cev samokresa.

Ni videl bledega in lepega obraza in oči, ki so ga opazovale izza stebra, niti sanjalo se mu ni, kako stoji v tem trenutku smrti blizu.

Skrita pojava je bila Julija, hči Giuseppa Musolina.

Vtihotapila se je v mestno hišo in pred vrati prisluškovala. Slišala je mnenje mestnih svetovalcev, slišala je tudi izjavo Stradelija in bilo ji je jasno, da je ta oficir zakleti sovražnik njenega očeta.

Slišala je besede, izgovorjene na stopnicah, zagledala ključ v kapetanovih rokah, s katerim bi lahko osvobodila svojega očeta, — zato pa mora ubiti drugega človeka.

Kakor grozno bi bilo to dejanje zanjo, vendar ga mora izvršiti, ker bi sicer ta človek brez usmiljenja ubil njenega ljubljenega in nesrečnega očeta.

Julija dvigne samokres, pomeri, pritisne s prstom petelina in sproži, toda — strela ni bilo!

Peter ji je dal nenabit samokres.

Julija se vsa strese od jeze, toda pomagati si ni mogla. Stradeli odide s prostora, na katerem je stal.

Toda Julija ni izgubila prisotnosti duha.

Skoči iz svojega skrivališča in pribeži k vratom, ki so vodila v sejno dvorano ter obrne ključ.

— Ti so sedaj ujeti, reggijski svetovalci nam ne morejo več škodovati, reče Julija zmagoslavno. Sedaj se lahko pogovarjajo še naprej, toda ne dolgo, kajti Filip pripravlja s tovariši v kleti poslopja ogenj.

Preteče je dvignila roko proti vratom ter odhitela po stopnicah. Pri vratih sreča Filipa in njegove tovariše.

— V kleti gori kakor v peklu, reče Filip, tovariši so odšli na vse štiri strani mesta, da ga zažgo.

V tem prihiti tudi Peter.

— Kako je zgoraj? vpraša Filip.

— Vse gori, odgovori mladi Peter.

Julija jima zamahne in vsi umolknejo.

— Ali ste srečali kakšnega oficirja? vpraša Julija.

— Pravkar je šel mimo nas, reče Filip. Lahko bi ga bil ubil.

— Da bi bil to vsaj storili? S tem bi rešili mojega očeta. Ta kapetan Stradeli ima pri sebi ključ od stolpa. Ravnokar je dobil nalog, da spremi mojega očeta v Napolj, toda on ga namerava po poti umoriti.

— Torej za njim! zakliče Filip. Tega psa moramo ujeti, da se polastimo ključev Musolinove ječe!

— Da, moramo jih imeti, pristavi Julija, toda s silo jih ne moremo dobiti. Toda, kjer ne pomaga sila, je zvijača najboljša orožje!

— Lord Darsi, ali mi hočete pomagati?

— Moje življenje pripada vam, Julija, odgovori lord.

— Dobro, tedaj ostanite pri meni! zapove Julija, ti pa Filip, pojdi s par možmi proti trdnjavi in tam skriti počakajte na moj signal.

V trenutku se družba porazgubi. Samo Peter, ki so ga nazivali tovariši Gavran, se za hip ustavi in mrko pogleda lorda, ki je ostal sam z Julijo. Zatem se tudi on izgubi.

— Pojdite za menoj, reče Julija lordu in ga odvede za roko.

Šla sta skozi noč, ki se je bila spustila nad Reggijem, Ogenj, ki je bil podtaknjen, še ni izbruhnil in tako še nihče ni slutil, kaj ga čaka.

— Hiteti morava, reče Julija med potjo, preden bo požar izbruhnil, moramo dobiti ključe od kapetana Stradelija.

Lord Darsi, vaše življenje je bilo do sedaj mirno. Recite mi, ali hočete z mano na poti, katere mi je usoda namenila? Premislite dobro, še je čas in jaz vas pustim, da greste, kakor vas je volja. Odločite se, ni še prepozno!

Ne vem, kakšno bo moje življenje v prihodnjosti, toda čutim, da so poti moje bodočnosti različne, posute s trnjem, mučne, polne borbe in trpljenja.

Mladi lord se razveseli in reče s pridušenim glasom:

— Ne pahnite me od sebe, Julija, rad ostanem pri vas, pa naj bodo vaša pota še tako strašna. Z vami hočem vse izdržati, z vami se boriti in trpeti.

Julija mu krepko stisne roko.

— Dobro, lord Darsi, sami ste si izbrali svojo usodo in mi obljubili biti prijatelj in tovariš, pripravljeni ste me spremljati na vseh potih mojega življenja, skozi boje in smrtno nevarnosti — toda ne pozabite: Kdor hodi po potih hčerke Giuseppa Musolina, mora biti vsak trenutek pripravljen na smrt! Pojdiva sedaj!

Poziv k dvoboju

Kapetan Stradeli je šel po kasarni in zbudil svoje vojake. Ti se oblečejo in opravijo v najkrajšem času. Hiteli so, ker so bili vajeni brezpogojno ubogati svojega poveljnika, poznali so ga kot človeka, ki kaznuje najmanše prestopke kot najhujša dejanja.

V velikem hodniku kasarne, ki so ga krasili stebri iz mramorja, se je hitro zbral cel polk. Tudi oficirji so se hitro odpravili v kasarno, ko so slišali glas trobente kapetana Stradelija, ki jih je klical.

— Dvesto ljudi naj takoj vzame svoje konje, odjezdijo naj k stari trdnjavi! zapove kapetan Stradeli, ki si ji grizel dolge brke. Tam me bodo počakali.

Iz trdnjave bom pripeljal Giuseppa Mussolina, glasovi-

tega kalabrijskega razbojnika, katerega bomo še te noči odpremili pred sodišče v Napolj.

Po teh besedah zapusti kapetan Stradeli svoje ljude in odide iz mramornatega hodnika po jasno razsvetljenem dvorišču.

Stradeli stopi v luksuzno urejeno sobo, v kateri so oficirji po navadi obedovali in kjer so bili zlasti večeri prav poseбно veseli.

Kapetan je vedel, da bo tukaj popolnoma sam, kajti že zdavnaj je opazil, da se ga njegovi oficirji v družbi izogibajo, toda to mu je bilo popolnoma vseeno. Pred svojim odhodom iz Reggija pa je hotel popiti steklenico dobrega vina in se okrepčati.

— Vina in mrzle pečenke! zakliče kapetan Stradeli, lepi, črnolasi ženi, ki je sedela v točilnici pri mizi in katere obraz je pričal o utrujenosti. Toda hitro, Marjeta, mudi se mi!

Ta žena je bila soproga gostilničarja, ki je imel kasino. Njen mož je prav gotovo že odšel k počitku, sedaj pa je bila v točilnici ona, da bi ga zamenjala.

Kapetan Stradeli stopi počasi k dolgi mizi, ki je stala pod svetiljko. Jasna svetloba je padala na prt, s katerim je bila miza pregrnjena in baš k tej mizi je hotel sesti. V tem trenutku pa stopi Marjeta nenadoma predenj in začne šepetati z glasom, ki se ke tresel od razburjenja:

— Kapetan Stradeli, prosim vas, rotim vas, dajte mi pisma, katera sem vam nekoč v svoji zaslepljenosti pisala! Mar vam ni dovolj, da ste me zapeljali, da ste zakrivali, da sem postala nezvesta svojemu ubogemu možu? Čemu potrebujete teh strašnih dokazov moje slabosti?

— Pisma so sedaj v mojih rokah, reče kapetan Stradeli porogljivo. Vsaka osramočena žena misli na maščevanje, proti maščevanju pa so pisma najboljše orožje.

— Prisegam vam, Aleksander, da nisem nikdar niti pomislila na to, da bi se vam maščevala, je jecljala ubogažena, rada bi imela samo svoj mir. Oh, če bi ta pisma dobil kedaj moj mož!

— To se ne bo nikdar zgodilo. Pisma hranim v svoji sobi. Toda obdržali jim bom, lepa Marjeta, se je smejal zverinski človek.

— Tako ne dela pošten človek, Aleksander Stradeli, spregovori Marjeta tiho, toda z ostrim naglasom. Tako delajo samo ničvredneži, lopovi...

Po teh besedah izgine Marjeta skozi vrata, kapetanu pa se ni ljubilo zasledovati jo in jo pozvati na odgovor radi razžaljenja.

— Saj te žalitve ni nihče slišal, reče kapetan s smehom, sicer pa bo ostala ta lepa mačka priklenjena na moji verigi. Lahko bo mijavkala, praskati ne bo mogla...

Aleksander Stradeli sede k mizi.

Kmalu nato se vrne Marjeta, noseč steklenico vina in hladne pečenke.

V tem trenutku se pojavi pri vratih velik, elegantno oblečen človek, ki se odkrije in reče glasno:

— Hotel bi govoriti s kapetanom Stradelijem. Če se ne motim, ste vi, gospod!

Stradeli pogleda tujca in odgovori:

— Jaz sem, kogar iščete, gospod! Česa želite od mene?

Mladi človek, po vanjosti sodeč Anglež, pogleda Marjeto nato pa reče:

— Hotel bi govoriti z vami med štirimi očmi.

— Med štirimi očmi! vzklikne kapetan. Ali mi boste izdali kakšno tajnost? Pojdiva v sosedno sobo!

Ko so se vrata za njima zaprla, plane Margareta k obešalniku, kjer je visel Stradelijev plašč s samokresom in z naboji.

— Práv gotovo bom našla ta ključ od njegove sobe, reče Marjeta, nocojšnjo noč ne bo spal doma in jaz si bom prizadevala, da si prilastim tista strašna pisma.

Medtem ko je bila Marjeta zaposlena z iskanjem ključa, sta se v sosedni sobi kapetan Stradeli in Anglež razburjeno pogovarjala.

— Vi ste gotovo Anglež, gospod? vpraša kapetan Stradeli, ko sta zaprla vrata za seboj. Ker pa v Angliji nimam nobenega znanca, cem zelo radoveden, kaj mi imate zaupati.

— Moram vam povedati, kapetan Stradeli, mu odgovori visoki Anglež, ki je pri teh besedah jezno pogledal kapetana, moram vam povedati, da ste ničvrednej in lopov!

Stradeli odskoči in se nehote prime za levo strano, kjer mu je navadno visela sablja, toda te ni bilo, prej si jo je bil odpasal.

— Nesramnej! zarjove Stradeli. S kakšno pravico me žalite?

— Hočete, da vam to razjasnim? se Anglež porogljivo nasmehne.

— V nekem kabaretu v Londonu, kjer pojejo in plešejo lepa dekleta, sem poznal neko italijansko pevko, ki živi v velikem pomanjkanju. Nekoč mi je vsa v solzah pripovedovala, da je žena italijanskega kapetana Aleksandra Stradeli, ki jo je brez vsakega povoda zavrzel, pripovedovala mi je, da je njen mož tako bresrčen, da hoče od tedaj ničesar več slišati o njej...

— K kakšno pravico se vmešavate v moje stvari, gospod? zavpije Stradeli ves razburjen. Dati mi boste morali za-
dočenje za žalitev, ki ste jo pravkar izrekli!

— To sem pripravljen storiti z največjim veseljem, odgovori Anglež. Ker pa moram jutri zjutraj brezpogojno zapustiti Reggio, bi prosil, če ste tako dobri, kapetan Stradeli, da se bojujeva na tem mestu in ker sem to predvideval, sem prinesel s seboj dva samokresa. Tukaj sta!

V bližini kasarne je majhen gozdiček. Če je še iskra poštenja v vas, kapetan Stradeli, podjiva tja!

— Pripravljen sem, odgovori kapetan. Ne potrebujeva niti prič, niti sekundantov. Afero bova hitro likvidirala. Toda, dovolite mi, da vzamem plašč in si pripašem sabljo.

Čez par trenutkov je bil kapetan Stradeli pripravljen k odhodu. Kmalu za tem sta oba zapustila kasarno in molče koraka prati gozdu, ki je ležal v bližini kasarne in je bil podoben lepo urejenemu parku.

Tukaj ju nihče ni mogel videti.

— To je zelo pripravno mesto, gospod, reče mladi, plavalasi in elegantni Anglež in pokaže na prostor, ki je bil obdan z visokim drvjem. Izberite se, prosim, samokres, z ostalim bom streljal jaz.

Anglež je stopal proti kapetanu, držeč v vsaki roki samokres z mrkim pogledom je meril kapetana.

Stradeli je iztegnil roko, da bi vzel samokres. V tem pa Anglež hitro kakor blisk dvigne oba samokresa in...

— Nobene besede, kapetan Stradeli, sicer si izgubljen! vzklikne Anglež, ki je nameril oba samokresa na kapetanova senca. Roke kvišku, sicer streljam!

Kapetan Stradeli je bil v zelo kočljivem položaju. Samo majhno obotavljanje bi lahko plačal z življenjem. Roke dvigne kvišku in obstoji pred Angležem kakor skala.

Anglež, ki ni bil nihče kakor naš znanec Harry Darsi, kar so cenjeni čitatelji najbrž že uganili, zažvižga. Na ta žvižg

priteče Julija iza drevesa, za katerim je bila skrita, zgrabi Stradelijeve roke in mu jih krepko zveže na hrbtu.

— Sedaj zveži še noge! reče Julija, in ga imej ves čas pred očmi, prijatelj! Če se oglasi, mu poženi v glavo kroglo, ki mu bo končala življenje!

Juliji ni bilo treba hiteti, ker je bil majhen gozdič popolnoma prazen, v njem ni bilo žive duše.

V tem poznem času ni prihajal nihče sem na sprehod. Kljub temu pa je Julija zvezala kapetanove noge sedemkrat močno čez gležnje z vrvjo, ki je bila dovolj močna, da se ji ni bilo treba bati česa nepričakovanega.

Močan sunek v prsa in kapetan Stradeli, ki je bil popolnoma brez moči, se zgrudi vznak na tla.

— Tudi usta mu morava zamašiti, reče Julija, da ne bo mogel klicati na pomoč, ko ga bova pustila samega, paziti morava, da ne bo opozoril dragoncev na nas.

Tu imaš moj robec, prijatelj! Zamaši usta temu nesrečnejšu, jaz pa bom medtem poiskala ključ!

Ključ!!

Kapetan Stradeli je slišal te besede in takoj je vedel, za kaj gre. Ta napad, ki je bil tako spretno zasnovan je v zvezi z Giuseppom Musolinom! Rešiti ga nameravajo!

Nepopisna jeza, podobna divljanju pobesnele zveri, prevzame kapetana. Divljal je, neprestano se je valjal po tleh sem ter tja ter si prizadeval, da bi se iznebil trdnih vezi, ki so mu obdajale roke in noge.

Poskušal je tudi, da bi spravil robec iz ust, toda niti prvo, niti drugo se mu ni posrečilo.

Lord Harry Darsi mu je pokleknil na prsi in ga pritisnil s takšno silo ob tla, da se oficir ni mogel niti ganiti, kaj šele, da bi pomislil na odpor.

— Videla sem, da je spravil ključ v torbico za naboje, reče Julija, najti ga moram torej tam!

Ha, ha, lord, saj ga že imam, ključ imam od ječe, v kateri je zaprt moj oče ... Giuseppe Musolino je rešen!

Žalosten krik se je izvil na tleh ležečemu kapetanu Stradeliju iz prsi, spremljalo ga je zamolklo hropenje, ki je pričalo o nemoči tega tirana.

— Sedaj pa morava končati najino poslanstvo, nadaljuje

Julija. Hitro, lord, sleci mu uniformo, kajti preobleči se moraš da boš premotil stražo!...

Tudi to opravilo je bilo hitro končano.

Kapetan Stradeli ni mogel preprečiti, da bi mu Anglež ne slekel uniforme.

Gledati je moral, kako se je mladi plavolasi Anglež slačil za nekim drvesom in si oblačil njegovo suknjo, ki je bila obšita z zlatom, gledati je moral, kako si je pripasal njegovo sabljo, si zapenjal gumbе na suknji in se naposled ogrnil s plaščem ter si posadil kapo na glavo.

Julija je medtem pobrala lordovo obleko, jo povezala v sveženj in ga odnesla s seboj.

— Ali imaš ključ, Julija? jo vpraša lord.

— Skrila sem si ga v njedrija, ključ je moja največja svetinja, največja sreča mojega življenja! Ne dala bi ga od sebe za vse bogastvo sveta, dražji mi je od kraljevske krone!

— Tedaj pojdiva, ne bo minilo dolgo, ko bova v stari trdnjavi, kjer bova osvobodila Giuseppa Musolina!

— Počakaj, samo trenutek še, reče Julija, ko je s prezirljivim pogledom premerila na tleh ležečega zvezanega kapetana Aleksandra Stradelija. Ali bi ne bilo boljše, da bi vzeli temu ničvrednežu življenje? Lopov bi vsaj ne mogel pripovedovati, kdo mu je vzel ključ od stolpa in kdo je osvobodil Giuseppa Musolina strašne temnice.

— Čemu naj bi prelivali kri, ko pa ni neobhodno potrebno? vpraša mladi lord. Ta malopridnež je za nocoj neškodljiv, sicer pa tvojemu očetu itak ne bi mogel več škodovati, kajti še te noči bo Giuseppo Musolino pobegnil v kalabrijske gore, tam pa ga Aleksander Stradeli in še marsikdo drugi ne bo mogel najti, v gorah to tvoj oče varen!

— Ti prosiš zanj, lord? reče Julija. Dobro, prošnje ti ne morem odreči. Naj živi!

Julija je mignila svojemu spremljevalcu in v naslednjem trenutku sta oba izginila med drvjem.

Zvezani kapetan se je z gornjim telesom vzravnal, obupno je poskušal da bi se dvignil, toda vsi naporji so bili zamam. Omah nil je zopet na tla in tako udaril z glavo ob kamen, da mu je kri pritekla iz nje...

— To je ujetnik, reče Filip, vodja nam je ukazal, da ga ubijemo...

Julija se zdrzne.

— Ne! vzklikne Julija z zapovedujočim glasom. Ne boste prelivali njegove krvi! Odvežite ga in ga pripeljite predme, da ga zaslišim!

Prva Julijina zapoved je bila takoj izvršena.

Mladi član Musolinove družine, lepi Peter, pristopi k Juliji in ji ponudi svojo puško, na katero se ona nasloni.

S smehljajem na licu se ji približa osvobojeni lord.

— Kako se imenujete? ga vpraša Julija, gledajoč njegovo vitko, toda krepko postavo.

— Lord Harry Darsi, odgovori ta, ki ga je nesrečen slučaj pahnil v ujetništvo Giuseppa Musolina. Zaklinjam se vam, lepa deklica, da nisem prišel v ta kraj kot sovražnik vašega očeta.

Še več, o njem sem vedel zelo malo, toda odkar sem njegov jetnik, sem se prepričal, da Giuseppo Musolino ni takšen, za kakršnega ga imajo in čutim, da sem prišel Musolina ceniti in spoštovati.

Kot dokaz resničnosti svojih besed vam izjavljam, da sem pripravljen sodelovati pri osvobojenju vašega očeta...

— Verjamem vam in sprejemam vašo ponudbo, reče Julija in stisne mlademu možu roko.

To noč potrebujemo vsakega energičnega človeka. Tu imate puško! Borite se hrabro!

Mladi lord vzame puško in jo poljubi na ledeno-mrzlo cev.

— Svojo moško čast vam zastavljam, zastavil bom svoje življenje za življenje vašega očeta, prelil bom svojo kri za njegovo kri, ne bom prej miroval dokler ga ne osvobodim iz rok njegovih sovražnikov, vam pa, lepa deklica, ne bom pozabil, da ste mi rešili življenje!

Lahna rdečica oblije Julijina lica.

Lord Darsi se pomeša med ostale Musolinove tovariše, ki so se zbrali okoli Filipa, posvetujoč se o namerah, ki jih je treba podvzeti za osvoboditev Giuseppa Musolina.

Julija je ostala sama pri skali.

Naenkrat se pojavi pred njo mladi Peter, ki se je oddvojil od tovarišev in prišel k Juliji, šepetajoč ji z glasom, v katerem si mogel opaziti očitaje:

— Tebi, Julija, Musolinova hči, sem predal svojo puško,

od katere se nisem do sedaj še nikdar ločil — toda nisem ti je dal za to, da bi jo predala Angležu!

Čuvaj se, lepa Julija, ne zaupaj mnogo tujcem, ker so zviti ta lord Darsi pa bi nas utegnil celo izdati!

Julija skoči od skale in oster pogled šine iz njenih lepih oči na mladega Petra.

— Nisem te prosila za svet, reče Julija z močnim glasom, jaz sem Musolinova hči in zahtevam od vas samo poslušnosti!

Peter skloni glavo in ji odide izpred oči, mrmrajoč sam sebi:

— Anglež jo je pridobil zase!... Ona ga ljubi!... Ha, lord Darsi, čuvaj se mojega maščevanja! Če ti je za sedaj rešeno življenje, dolga je še noč in dosti časa, da lahko pogineš!...

Iz teh besed lahko sklepamo, da je Julijina pojava zelo vplivala na mladega hajduka in da je osvojila njegovo srce in da je čutil napram mlademu, lepemu lordu ljubosumnost, ki ga je tako prevzela, da bi lahko radi nje izvršil tudi umor, če ne bi našel drugega izhoda, da se iznebi svojega tekmeca.

Ko je Peter izginil, vstane deklica in se napoti hi gruči. Naproti ji pride Filip in reče:

— Pogovorili smo se, na kak način bomo rešili vodjo. Ne plaši in ne grozi se, hči Musolinova, ker naš načrt je strašen. Zapomni si, da rodi sila protisilo!

Meščani Reggija so nas zadeli v srce s tem, da so ujeli našega vodjo, tudi mi jih moramo pogoditi tako, da bodo zadeti naravnost v srce.

Res je, ni nas veliko, samo sedemnajst oboroženih ljudi. S tako majhnim številom se ne moremo bojevati z vojsko, lahko pa povzročimo tolik nemir in vrvež v trgu, da lahko priliko izkoristimo in osvobodimo Musolina.

Zažgali bomo Reggio na vseh štirih straneh in medtem ko se bo plamen širil s strehe na streho in zažigal hišo za hišo, ko se bo vsak trudil, da reši svoje imetje in svoje življenje, bomo premagali stražo, navalili na stolp in osvobodili Giuseppa Musolina.

— Dobro, reče Julija odločno, nič ni grozno, nič ni strašno, kar more koristiti osvobojenju mojega očeta. Toda hiteti moramo! Skozi plamen, vodo in kri pojdimo na delo osvobojenja!

Borba za očeta

Julija in njen spremljevalac sta se že bližala stari trdnjavi, ko sta naenkrat zaslišala za seboj zamolklo zvonjenje — bilo je plat zvona. Tisoči ljudi so obupno vpili in klicali na komoč. Krik groze se je razlegal za njima.

Julija se ustavi, se obrne, dvigne, drhteče roke, pokaže z njimi proti mestu in reče:

— Pogledaj tja, lord, ali vidiš tisti strašni plamen? Ha, mesto gori na vseh koncih, groza, strah in smrt so se naselili med ljudi, med te strašne ljudi!

— Dovolj vzroka imava torej, da hitiva z osvobojenjem Giuseppa Musolina, ji odgovori mladi lord. Ali vidiš, tukaj je stara trdnjava, visoki stolp, že slišim enakomerne korake straže... Kaj sedaj, Julija?

— Povedala sem ti, kaj ti je storiti, odgovori Julija. — Plazila se bom trdnjavi in počakala te bom na tistem mestu, kjer je grmovje najbolj divje razrastlo. To mesto je oddaljeno komaj kakšnih deset korakov od vhoda v stari stolp. Srečno pot, lord, in če mi pripelješ očeta živega in svobodnega, tedaj...

— Kaj tedaj? vpraša mladi lord, ko je Julija utihnila in povabila oči. O, povej mi, prosim te, lepa deklica, kaj bo potem moja nagrada?!

— Jaz sama ti bom nagrada za to! odgovori Julija.

Po teh besedah je Julija izginila v grmovju preden se je mladi lord pavedel in bi ji skušal preprečiti odhod.

Lord se zamisli.

— Prav dobro se zavedam, da stavljam sedaj svoje življenje na kocko, spregovori mladi lord napol tiho. In vendar bi dal za Julijo deset življenj, če bi jih imel. Nagrada, ki mi je obljubljena, je vredna tolike žrtve. Naprej, lord Harry Darsi-kocka je padla!

Mladi mož v uniformi plane naprej, prav tako hitro pa se zopet ustavi.

— Stoj! Kdo je tu? se oglasi glas straže.

Lord Harry Darsi je videl dve puškini cevi, ki sta bili obrnjeni proti njemu. Oba stražnika sta stala pred vhodom in mu branila vstopiti.

— Kapetan Stradeli, odgovori lord Darsi, ki se je krep-

keje zavlil v svoj plašč, s ponarejenim glasom. Sto vragov, svojega kapetana bi pa že lahko poznali!

Takoj sta se roki, ki sta držali puški, povesili, oba stražnika sta stopila od vrat in eden od njiju se oglasi:

— Oprostite, gospod kapetan! Noč je temna in radi tega vas nisva mogla takoj spoznati.

Lord Harry Darsi si oddahne, ker je imel glavno nevarnost za seboj.

Ko bo že za železno ograjo starega stolpa, mu bo lahko priti do Giuseppa Musolina in z njim zopet oditi na prosto. Če pa bi se mu kaj ponesrečilo, bi se mu ne bilo treba niti boriti s stažnikoma, ker bi ju z Giuseppom Musolinom z lahkoto nadvladala.

— Oprostite, gospod kapetan, se v tem trenutku oglasi eden izmed stražnikov, toda zdi se mi, da je v Reggiju strašen požar.

— Kaj te briga to? zavpije mladi Anglež. Vi boste ostali na svojih mestih, četudi bi bil ves Reggio v enem samem plamenu. Sicer pa bodo požar pogasili tudi brez vaše pomoči! Vsekakor pa moram odpeljati ujetega na varno mesto, kajti utegnili bi se zgoditi, da bi katera iskra prifrčala sem in zažgala stari stolp, ki je že itak čisto trhel.

Lord Darsi potegne pri teh besedah iz žepa ključ, ki ga je dobil od Julije in katerega je ta vzela kapetanu Stradeliju. Vtaknil je ključ v ključavnico in čutil je, kako mu je srce začelo hitreje utripati, ko je poskušal odpreti vrata.

Toda, kaj je bilo to?

Ključ ni bil od teh vrat, v ključavnici se ni hotel obrniti. Minila je sekunda, minila je druga in tretja, toda vse lordovo prizadevanje, da bi odprl vrata, je bilo zaman.

Mrzle znojne kaplje so stopile mlademu lordu na čelo. Vsaka odlašanje bi pomenilo lahko zanj in za Julijo smrt. V tem trenutku zasliši zamolklo bobnenje, ki je bilo podobno udarcem konjskih kopit ob trda tla.

Kaj je vendar s tem ključem?

Kako je mogoče, da ne more odpreti z njim vrat, ki vodijo v Musolinovo temnico?

In lord potegne ključ iz ključavnice in ga obrne proti mesečini. Gledal ga je samo za hip, potem pa je stopil h grmičevju, za katerim je bila Julija sakrita.

— Kaj je? vpraša Julija. Zakaj nisi odprl vrat?

— Ključ ni pravi, Julija! Slutim najstrašnejše... Nazbrž sva kapetanu vzela kateri drugi ključ...

— Vsemogočni Bog! se strese Julija. Tedaj je vse izgubljeno! Ne, ne, to je nemogoče, saj sem videla, kako je spravil ključ v torbico za naboje in prav tam sem ga tudi našla. To mora biti pravi ključ!...

Tvoje roke so se morda stresle! Daj, lord, poskusi še enkrat, mrda se ti bo le posrečilo!

— Dobro, Julija, še enkrat bom poizkusil, odgovori mladi Anglež, toda ali slišiš topotanje konjskih kopit? Bojim se, da so jezdec v bližini!

— Sedaj nimava časa, da bi mislila na strah, lord! Ne pozabi na nagrado, ki te čaka! O, reši mojega očeta!...

Toda vse je bilo že prepozno! Skozi noč je odjeknil strog in hripav glas:

— Primite ga in ubijte! Tega lopova, tega Angleža, moram dobiti v svoje pesti živega ali mrtvega, on je tovariš razbojnika Giuseppa Musolina.

Lordu je srce nehalo utripati, ko je slišal te besede, lasje so se mu naježili, ker je zagledal na oznojenem konju kapetana Stradelija, za njim pa celo četo dragoncev.

— Julija, umrl bom za te! vzklikne mladi lord in zgrabi svoj samokres. Vem, da sem izgubljen, toda prizadeval si bom, da bom svoje življenje čim dražje prodal.

Darsijev samokres ustrelil.

Eden od stražnikov, ki sta že pomerila nanj, se zgrudi mrtvev na tla.

Julija je takoj skočila iz grmičevja in planila kakor tiger drugemu stražniku za hrbet ter mu sunila nož v pleča.

Zdajci se oglasi gruljenje divjega goloba, znamenje, ki so ga imeli Musolinovi ljudje.

— Življenje za dragega vodjo! V smrt za Giuseppa Musolina je zagrmelo med drevjem in sedemnajst ljud. je prihitelo, da bi se bojevali z dragonci.

Tudi dragonci so medtem že prispeli in sprožili svoje karabinke, strašen tresk je presekalo nočno tišino. Nastala je obupna borba.

In v naslednjem trenutku ni bilo videti razen strašne gneče ničesar. Človek proti človeku. Strel je sledil strelu, pokanje je bilo vedno hujše.

— Tu je kapetan Stradeli, smrtni sovražnik mojega očeta. Tistega, ki bi ujel tega človeka, bom vedno spoštovala kot

junaka! vzklikne lepa deklica in pokaže z roko na kapetana, ki je jezdil na visokemu črnem konju in baš v tem trenutku presekal s svojo sabljo glavo staremu Filipu, ki se je brez besede zgrudil v gneči na tla.

Dva moška sta planila nad Stradelija.

To sta bila lord Harry Darsi, ki je sredi bojnega meteža napolnil svoj izpraznjeni samokres, in Peter Gavran, ki je visoko dvignil kopito svoje puške, hoteč z njim razmesariti glavo kapetanu Stradeliju.

— Prijatelji, ubijte tega ničvredneža, da bo število mrtvih sovražnikov mojega očeta za enega manjše! je vpila Julija.

Toda kapetan Stradeli se vzravna na svojem konju, ga požene naprej in Peter, ki ga je hotel baš udariti, pade na tla.

Zdajci ustrelji Darsijev samokres trikrat drug za drugim, kapetan pa, ki je bil v boju precej spreten, se nagne, smrtonosne kroglice pa so odrčale nad njegovo glavo.

Sedaj pa se kapetan Stradeli vzravna, nad njegovo glavo se je zablistala sablja. Z divjim krikom je planil proti lardu in mu porinil sabljo v prsi tako, da je konica na drugi strani pogledala iz vitkega telesa.

Mladi Anglež pade na tla, sablja pa, ki mu je tičala v rani, se prelomi.

Julije se poloti nepopisen strah. Mislila je, da mora znoreti, ko je gledala, kako padajo drug za drugim njeni najboljši ljudje, padali so kot žrtve divjih in baježljivih dragoncev.

Zadnji, ki so še ostali od Musolinove družine, so skušali pobegniti. Kapetan Stradeli pa je opazil njih namero in zato je ukazal vojakom, naj jih zasledujejo.

— Nihče od teh razbojnikov nam ne sme pobegniti! je kričal kapetan in vihtel svojo sabljo.

In v divjem diru so dragonci planili mimo starega stolpa za begunci, na tem strašnem prostoru pa sta zopet zavladala mir in nočna tema.

— — — — —
V tem miru se je čez nekaj minut prišla po bojnem polju temna pojava, lepa kakor vila. Z razpletenimi lasmi in velikimi očmi, črnimi kakor oglje.

To je bila Julija.

Njene oči so begale po mrtvih in po ranjenih. Zdajci omahne čez truplo mladega moža, ko je ležal na tleh brez vsakega sledu življenja.

— Lord Darsi! je presekala Julijin krik tišino. V moji službi si se moral posloviti od življenja, žrtvoval si se za Julijo Musolino padel si v boju za osvobodjenje njenega očeta.

Nikdar te ne bom pozabila, lord, ti žrtev za svobodo Giuseppa Musolina, padel si, toda ni te ubil surovi razbojnik, ubili so te brezsrčni ljudje, ki preganjajo mojega očeta in kateri bi bili šele tedaj zadovoljni, če bi ga spravili s sveta.

Solze so polnile Julijine oči, sklonila se je k mrtvem lordu in mu rekla pridušeno:

— Zbogom, ti edini moj prijatelj, zbogom za vedno! Živeti moram, čeprav bi šla najrajši s teboj v smrt, toda ne morem, ne smem še umreti, ne smem zapustiti nesrečnega človeka, ki je zaprt tam v stari trdnjavi, ne smem zapustiti svojega očeta kateremu moram posvetiti svoje življenje!

Rešiti in osvoboditi njega, ki mi je dal življenje, je sveta dolžnost, ki mi jo narekuje nebo. Harry, ta dolžnost mi je sveta, izpolniti jo moram!

Prevzeta od bolesti omahne Julija na truplo, ki je ležalo nepremično, naenkrat pa se zdrzne in krikne od presenečenja.

— Živ je! Še je v njem iskrica življenja, morda ga bom še lahko rešila! Dobri Bog, pomagaj mi, da ga bom lahko prenesla na varno mesto!

Julija se ozre.

Kako naj bi rešila lorda Darsija pred dragonci, ki bi se lahko vsak hip vrnili?

Odnesti ga ni mogla, ker bi pod težo njegovega telesa sama omagala. Nedaleč odtod se je penilo morje. Ko bi ga lahko spravila vsaj do tja, bila bi vsaj nekaj časa skrita.

Julija odhiti k obali, videla pa ni ničesar i niti čolna, niti žive duše ni bilo v bližini. Lord Harry Darsi je torej izgubljen, zanj ni več rešitve.

Zdajci se Julija zdrzne.

Za seboj je opazila konja. Ali prihajajo dragonci, da bi uničili tudi zadnjega sovražnika, ki je morda ostal še živ?

Toda nihče se ne pojavi.

Julija se silno razveseli. Vsemogočni Bog ji je poslal torej sredstvo, s katerim bo lahko rešila mladega Angleža.

Čisto tik prostora, na katerem je ležal mladi Anglež s prelomljeno sabljo v prsih, je stal visok konj, ki je najbrž pripadal kateremu padlih dragoncev.

Kakor bi trenil je Julija obstala pred lordom, objela ga je krog pasu in ga skušala dvigniti.

Toda njena moč ni izdala mnogo.

Še drugič je uboga deklica zbrala vse svoje moči in dvig, nila nezavestnega mladega moža tako visoko, da je obležal v sedlu. Tudi sama je planila na konja.

Z levico je držala lorda, z desnico pa je prijela vajeti. Močan pritisk z nogama in konj plane v dir.

V daljavi so se črtali obrisi kalabrijskih gora. Tam je svoboda, tam je življenje!

Vedno bolj je Julija dirjala s svojim konjem in ko je imela bajišče že daleč za seboj, se je še enkrat ozrla proti malemu, zamreženemu okencu v starodavnem stolpu.

Zazdelo se ji je, da je videla obraz svojega očeta; bilo ji je, kakor da bibila videla, kako je njen oče proseče dvignil roke in klical skozi omrežje na pomoč. In Julija mu s solzami v očeh odgovori:

— Zbogom, moj dragi oče, na svidenje, oče moj, rešiti moram najprej drago življenje, potem pa se bom vrnila k tebi, kajti tvoja sem z dušo in telesom, Julija pa ne bo mirovala, sreča se v njenem srcu ne bo naselila tako dolgo, dokler te ne bo osvobodila okov in te rešila temnice.

Po teh besedah se izgubi Julija s svojim dragim bremenom in ubogljivim konjem v temi...

Med življenjem in smrtjo

Julija se je neprestano zahvaljevala Bogu, da ji je poslal to ubogljivo in plemenito žival.

Neutrudljivo in vedno v enakem tempu je jezdila po stranski poti, bližnjici, ki vodi v kalabrijske planine. Tu ji ni bilo več treba svojega dobrega konja vzpodbujati k hitrejšemu diru. Po dobrih dveh urah je bila Julija od Reggia tako daleč, da se ji ni bilo treba več bati, da bi jo dragonci dohiteli, četudi bi že bil kdo opazil v bližini stare trdnjave.

Že se je začelo daniti.

Mladi Anglež lord Harry Darsi je neprestano ležal na Julijinih rokah kakor mrtvec, z nobeno kretnjo, prav z ničemer ni pokazal, da še živi.

Toda Julija je večkrat naslonila svoje uho na njegove prsi in se prepričala, da lord še živi, ali pa bo njegovo srce še dolgo utripalo? Še vedno je sovražnikovo smrtonosno železo

molelo iz njegove rane, v takšnem stanju pa ne bo mogel dolgo vzdržati.

Julija ni imela toliko poguma, da bi potegnila prelomljeno sabljo iz rane. Vedela je, da bi po tem brizgnila kri iz rane in da bi to pomenilo zanj gotovo smrt, sedaj pa je vsaj železo v rani oviralo krvi preveliki iztok.

— Ponesti ga moram h kakšnem zdravniku, si reče Julija na tihem. Samo s previdnim zdravljenjem in negovanjem bi ga bilo možno rešiti, pa tudi njegovo telo je po tej naporni ježi potrebno mira in počitka.

Toda kako bi našla zdravnika v teh gorah?

Julija je videla v daljavi majhne vasice, toda vedela je, da v takšni kalabrijski vasici ne bo našla zdravnika. Če pa bi hotela priti do katerega večjega mesteca, bi morala jezdit še več ur, lord Harry Darsi pa vsak hip lahko izdihne.

In zopet je jezdila dalje z upanjem v srcu, da bo morda naletela na kakšno večje posestvo.

Zdajci vzdikne Julija od radosti. Sredi gostega drevja je zagledala staro poslopje, podobno gradu. To je bil eden od tistih starih gradov, ki jih po Italiji čestokrat srečujemo.

Juliji je bilo v tem trenutku vseeno, kdo stanuje v tem gradu. Prav gotovo bo našla tukaj čuteča srca, kristijanov, ki jim usmiljenje ni tuje!

Tudi njen konj je čutil v bližini hlev, ker je tudi on veselo migal z ušesi in jo mahnil naravnost skozi odprta vrata grajskega parka.

Zdajci pa obstoji konj kakor prikovan.

Julija skoči s sedla, stopi k zvoncu, ki se je šopiril ob glavnih vratih in pozvoni.

Grajska okna so bila še vsa zastrta s težkimi svilnatimi zavesami, zdelo se je, da še vsi trdno spe, tem ljudem najbrž zarja ni pomenila začetek novega dne.

In vendar je Julija opazila, kako so se kmalu odprla neka steklena vrata v gradu.

Starec se je bližal.

— Česa želite, signora? je vprašal sluga, ko je prišel do ograje in je meril Julijo z nekim nezaupanjem. Tukaj ni gostilna, tu gospodari grofica Adrijana od Šavane, pri njej pa brez dvoma nimate nikakršnega opravila?

— Oprastite mi, gospod, da vas že v zgodnjem jutru vznemirjam, odgovori Julija boječe, toda tu gre za človeško

življenje. Prosim vas, rotim vas, odprite mi grajska vrata in mi pokažite prostor, kjer bo ta gospod na varnem.

Sluga se skloni, da bi boljše videl človeka, ki je kakor mrtev ležal na konju.

— Ah, italijanski oficir! reče starec in se začudi. Kaj se je zgodilo kapetanu?

— O vsem bom pripovedovala gospodarici gradu, reče Julija. Radi Boga in usmiljenja, ki ga nam je priporočal, vas prosim, ne pomišljajte si in ne dovolite, da bi čas kar tako potekal. Kdorkoli je vaša pospodarica, odobrila in pohvalila bo vaše dejanje, če boste odprli temu človeku vrata in mu dali zavetišča.

Na največje Julijino veselje vzame starec iz žepa ključ in odpre težka železna vrata.

— Vstopite, reče stari služabnik, na konju ga prinesete lahko čisto do terase, potem pa ga bova že odnesla gori v vrtni salon. To ne bo težko.

Julija prime vajeti in odpelje dobrega konja po belih poteh do samega gradu.

Sluga ji je pomagal, da sta dvignila lorda iz sedla in ga prenesla po stopnicah v bogato opremljen salon.

— Položiva ga tukaj na divan, reče stari sluga Juliji, za konja bom že jaz poskrbel, potem bom pa o vsem obvestil grofico, gospodarico gradu.

Juliji je prišlo na misel, da mora tukaj uporabiti laž, in sicer laž v sili, ki je dovoljena.

Grofici bi vsekakor ne bila mogla povedati, da je bil lord Harry Darsi ranjen v borbi za osvobojenje Giuseppe Musolina — kajti takšnega človeka, pa četudi bi bil še tako težko ranjen, grofica ne bi hotela imeti niti za trenutek v svoji hiši. In lord Darsi bi bil izgubljen.

Ne, Julija si mora izmisliti kakšno bajko.

Zdajci se odpro stranska vrata.

Julija se zdrzne, kajti na vratih zagleda silno lepo ženo v svilnati jutranji obleki. Dama je bila brez dvoma gospodarica tega gradu, grofica Adrijana od Šavane.

— Pridite bliže, deklica, reče grofica, ko je tudi sama čisto tiho stopila v sobo. Povejte mi, kdo ste in kaj se je pripetilo mlademu oficirju, ki ste ga težko ranjenega prinesli v mojo hišo?

Julija stopi pred lepo grofico, ki je stala sredi sobe. Brez najmanjše bojazni v srcu se ji priploni in reče:

— Gospa grofica, imejte usmiljenje z menoj vsaj za nekaj časa, pripetila se je nesreča in človeško življenje je v nevarnosti. Vi ga lahko rešite.

— Morda, odgovori grofica, da, čisto gotovo ga lahko rešim, pred vsem pa moram le vedeti, kdo ste? Ne moreš mi ugovarjati, deklica, da je vsa stvar napravila name poseben vtis. Nenadoma si potrkala na vrata in prinesla v mojo hišo človeka, ki je smrtno ranjen.

— Deklica, povej mi čisto resnico in lahko se zanesesh na mojo pomoč!

Resnico!!

Ah, kako rada bi ji Julija povedala resnico, saj je sovražila laž, toda v življenju so trenutki, ko se mora tudi največji borec za resnico in njen zagovornik poslužiti laži, laži v sili.

— Gospa grofica, spregovori Julija brez obotavljanja, hčerka sem nekega posestnika, ki ima v bližini Reggija malo posestvo.

Mnogokrat so prihajali k nam iz mesta oficirji. K njim pripada tudi Aleksandro Stradeli, nesrečnež, ki leži sedaj brez zavesti na divanu.

Ljubil me je, pa tudi jaz sem mu bila naklonjena. Toda moj oče me je že obljubil nekemu drugemu oficirju. Ko sta se oba oficirja včeraj srečala pri mojem očetu, sta se sprla, na svoje veliko presenečenje pa sem slišala, kako sta drug drugega izzvala na dvoboj, ki bi se bil moraj izvršiti še isto noč.

Nisem se mogla premagovati, preprečiti sem hotela strašno prelivanje krvi, ker radi mene bi ne bilo treba pasti nobenemu od tih oficirjev.

Toda prispela sem prepozno, kajti v trenutku, ko sem zagledala nesrečni prostor, sem samo še videla, kako se je kapetan Stradeli z boleznim krikom zgrudil na tla. Njegov nasprotnik mu je porinil meč v prsi.

Najbrž se je tudi zmagovalec sam prestrašil svojega dejanja, kajti že v naslednjem hipu je planil na svojega konja in pobegnil.

Vsa nesrečna sem bila, ko sem videla ta prizor. Venigar sam se sklonila k mrtvemu kapetanu in ko sem se prepričala, da še ni mrtev, da mu srce še vedno utripa, četudi čisto slabo, sem ga spravila na konja.

Nameravala sem ga spraviti v hišo svojih staršev, da bi mu hitro nudili zdravniško pomoč, ker pa ne znam dobro

jezditi, nisem znala voditi konja. Dobra žival me je nesla z nesrečnim kapetanom vedno dalje in dalje v gozd, dokler ni obstala pred vašim gradom.

Nesreča navda človeka s pogumom. Pozvonila sem na vaših vratih in sedaj, gospa grofica, vas prosim, rotim vas, še enkrat ne spodite me odtod. In če je mogoče, gospa, ukažite, naj pokličejo zdravnika, kajti mislim, da se vaš grad nahaja v bližini nekega mesta.

Madame usmilite se nesrečnega človeka, ki se bori s smrtjo, meni pa dovolite, da ostanem tukaj, dokler ne bom videla Stradelija rešenega, da bom vedela, da zanj ni več nevarnosti.

Grofica Adrijana je pritrjevala s kimanjem glave.

— Ostali boste tukaj, deklica, vašega zaročenca moramo rešiti! — reče lepa grofica.

Po teh besedah pozvoni in ko se pojavi na vratih stari sluga, mu ukaže:

— Jezdec naj takoj odjezdi v San Stefano in naj prosi doktorja Bartola, da bi takoj prišel!

Stari sluga odide, Julija pa, ki jo je ganila grofičina dobrota, pade na kolena in reče:

— Gospa grofica, tisočkrat vam bodi povrnjeno, kar boste storili za tega nesrečneža. Prosila bom Boga, ki bo uslišal mojo gorečo molitev in vam izpolnil vsako željo.

Toda zdelo se je, da Adrijana tega sploh ni slišala. Njene oči so strmele proti divanu, kjer je ležal težko ranjeni mladi mož v oficirski uniformi.

Dolgo je tako strmela, ko pa je zagledala ranjenčev blede obraz, je silno prebledela, v njenem obrazu ni bilo niti kapljice krvi. Stopila je k ranjencu in se sklonila čezenj.

— Deklica me je prevarala! — zašepeče grofica sama pri sebi, njene oči pa so se demonski svetile. To ni italijanski oficir, prav dobro poznam lepega in bledega moža, čigar sliko nosim že tri leta v svojem srcu.

Samo radi njega sem prišla v Italijo, iskala sem ga i prepotovala skoraj vso to državo. Ha, naposled pa mi ga je pripeljal slučaj v pesti, sedaj te ne bom pustila več od sebe — lord Harry Darsi!

Kupčija z vestjo

Že celih osem dni je ležal mladi Anglež lord Harry Darsi v starem gradu grofice Adrijane od Šavane, med vsem tem časom pa je visel med ževljenjem in smrtjo.

Julija se ni ganila od njega, čuvala ga je, podnevi in ponoči je bila ob njem.

Doktor Bartolo, ki je na grofičin poziv takoj prišel iz San Stefana, in pregledal ranjenca, je zmajeval z glavo in skomigal z rameni.

Takoj je potegnil zlomljeno sabljo iz rane. To je bila operacija na življenje in smrt, toda neznatni in sicer neugledni doktor Bartolo, je bil silno dober in spreten zdravnik.

Lord Darsi je prestal težko operacijo.

Naslednjih dni se ni zdramil iz omedlevice, bledlo se mu je in večkrat je spregovoril Julijino ime. Le počasi je vročina ponehaval in zdelo se je, da je bolezen krenila na boljše. Upati je, da se zdravje vrača.

Gospodarica hiše, grofica Adrijana, ki se je napram mlademu angležkemu lordu in Juliji pokazala silno uslužno in ljubeznjivo, se ni skoraj nikdar pojavila ob bolnikovo postelji.

Enkrat za vselej je ukazala svojim ljudem, naj store vse, da bi kapetan Stradeli ozdravel, tako so namreč imenovali vsi v gradu mladega Angleža, Julija pa je dejala, da ne more obiskati bolnika, ker so njeni živci tako slabi, da bi se takoj onesvestila, ko bi videla krvavo obvezo.

Sicer pa je grofica Adrijana od Šavane skrbela za zdravje lorda Harrya Darsija.

Čeprav si je silno prizadevala, da bi skrila svojo skrb pred Julijo, se je vedno pogosteje pogovarjala z zdravnikom doktorjem Bartolom o stanju bolnika.

Globoko v svoji duši je imela lepa grofica spravljeno skrivnost, ki je ni smela nikomur v hiši zaupati.

Nekega dne je bil doktor Bartolo posebno vznemirjen. Mučil ga je težak dvom.

Ni več mogel vzdržati in sklenil je, da se bo izpovedal lepi gospodarici gradu.

— Grofica, zdravje lorda Harrya Darsija je silno slabo. Skoraj bi lahko trdil, da sem prepričan, da je njegovo življenje v nevarnosti. In še nekaj. Ne vem, če je tukaj var-

nost njegovega življenja zajamčena. Na njem sem opazil ne-
kakšne znake, popolnoma sveže praske, ki so nastale brez
dvoma med tem časom, ko biva v tej hiši.

— Zmolili ste se, doktor, mu odgovori grofica. Človek,
ki se nahaja v moji hiši pod imenom Stradeli, mi je preveč
drag, da bi dovolila, da bi mu padel, četudi en sam las z gla-
ve. Toda, doktor, potrebovala bi vašo uslogo...

Zdravnik pogleda mlado i lepo grofico, njegove oči so
izpraševale.

— Poslušajte me, doktor Bartolo, nadaljuje mlada gro-
fica s pridušenim glasom. Pojasnila vam bom, kakšno uslogo
mi boste storili, kakor tudi, čemu to od vas zahtevam.

Trdno sem prepričana, da ste človek, ki zna molčati,
kajti tudi jaz, doktor Bartolo, vem majhne tajne iz vašega
življenja in mislim, na vam nikakor ne bi bilo prijetno, če bi
jih svet sedaj slišal in jih ohranil.

Ne vprašujte me po tajnah, ker bodimo zadovoljni, da
jih je zakril plašč pozabljenja!

Toda boljše je, da vam povem, da boste vedeli tudi vi,
da plavolasi človek, ki leži težko ranjen v moji hiši in kate-
rega ste vi rešili smrti, ni kapetan Stradeli, ta človek ni niti
Italijan, temveč Anglež, ki nosi v vsej Angliji znano ime lord
Harry Darsi.

Tri leta so minula, odkar je mladi angleški lord živel v
Parizu. Tam se je seznamil z neko mlado gledališko igralko,
katere lepota ga je očarala, pa tudi ona je ljubila mladega in
visokega lorda.

Lord je zahteval od nje, naj da gledališču za vedno
slovo v bližini Versaillesa ji je kupil prekrasno vilo in jo
opremil z najlepšim pohištvo.

Nekega dne pa lorda ni bilo več. Namesto sebe je po-
slal svojega advokata, ki je izjavil mladi igralki, da jo lord
Harry Darsi zapušča, vendar pa je mladi igralki pripravljen
prepustiti prekrasno vilo z vso opremo in vsemi dragoce-
nostmi, vrhu tega pa ji še nakaže vsoto 500.000 frankov.

Nesrečnica je bila sbita, kajti mladega lorda je zares
ljubila. Bila je vsa žalostna, da ga ne bo več videla. Pretkani
advokat pa je prigovarjal in prigovarjal in naposled je mla-
da igralka sprejela ponudbo.

Podpisala je pogodbo, v kateri je bilo posebno poudarjeno, da nima do mladega grofa več nobenih pravic in da ne bo nikdar več poskušala, da bi spomnila mladega grofa na vezi, ki so ju nekoč vezale, vedela pa je že vnaprej, da tega ne bo mogla storiti. Kajti Angleža ni mogla pozabiti.

Uvidela je, da je v prvi vrsti potrebno, da si ustvari primeren položaj v družbi. Da bi dosegla ta svoj cilj, se mlada igralka odloči za zakon.

V Parizu je živel neki grof od Šavane, eden izmed tistih mnogih propadlih plemičev, ki jim gre silno slabo. Mlada igralka je sprejela njegov predlog, da se poroči z njim, pripravljen je bil nositi njegovo ime, takoj po poroki pa je hotela izginiti.

Za to je grof dobil lepo vsoto 100.000 frankov, lepa Adrijana pa je postala grofica Adrijana od Šavane!

Ah, doktor, čemu bi še dalje skrivala, jaz sem bila tista mlada igralka, jaz sem na tako čudni način postala grofica od Šavane, samo da bi postala plemkinja in kot takšna lordu enakovredna.

Odpotovala sem v Anglijo, da bi tam našla lorda, na svoje veliko presenečenje pa sem slišala, da je mladi lord Harry Darsi odpotoval, da bi spoznal vse dele sveta. Poiskati sem hotela mesto lordovega bivališča.

V vseh večjih svetovnih mestih sem angažirala vohune in detektive in naposled — ko je minilo že celo leto — sem dobila iz Neapolja brzojavko, ki mi je javila, da so lorda tam videli, da pa je iz Neapolja odšel v Kalabrijo.

Takoj sem se pripravila in odpotovala v Neapolj, odtam pa sem neutrudljivo poizvedovala za njim.

Ko so moji ljudje ugotovili, da se lord nahaja nekje v Kalabriji, sem odpotovala tudi jaz v te južne pokrajine Italije, v dobri veri, da bom odtod vodila vse iskanje, sem vzela v najem ta grad sredi gozda, v bližini San Stefana. Toda vse moje prizadevanje je ostalo brez uspeha.

Že sem začela obupovati, naenkrat pa mi ga je sam slučaj privedel v roke.

Težko ranjeni mladi mož, katerega je lepa Julija na konju prinesla v mojo hišo, ni bil nihče drugi — kakor mladi angleški lord Harry Darsi! Samo njegov obraz sem pogledala in že sem ga spoznala. Brez dvoma obstoja med lordom in mlado deklico neka vez.

Doktor Bartolo, konča rdečelasa Adrijana povest svojega

življenja, pomagati mi morate, da oddvojim lorda od te mlade deklice, ki je pobegnila od doma in ki ne more nikoli postati Harryu Darsiju enakovredna soproga.

Napravila sem že načrt, in če mi boste pomagali, doktor Bartolo, da bi ga izvršila, je tistih pet bankovcev po tisoč lir, ki leže tam na pisalni mizi, vaših!

— Milostljiva grofica, odgovori doktor Bartolo in, pogleda bankovce, ki so se tako vabljivo špirili na grofičini pisalni mizi, storil bom vse, kar bo v mojih močeh, samo — umora bi ne hotel izvršiti, umora, ki bi mi potem ležal na vesti in me neprenehoma tiščal!

— Saj tega tudi ne zahtevam od vas, vzklikne grofica s pridušenim glasom, ki je pričal o silnem sovraštvu. Samo lorda morate privedi v takšno stanje, ki je podobno smrti.

— Ničesar lažjega bi si ne bili mogli izmisliti, odgovori doktor Bartolo in si oddahne, kajti bal se je hujšega. Dam mu lahko eliksir, ki bo povzročil, da bo ležal štiriindvajset ur v nezavesti, ki je v vsem podobna smrti in vendar bo samo doždevan mrtvec, kajti iz tega stanja se zbudi lahko prav hitro, kadarkoli.

— To je tudi, kar zahtevam od vas, se je glasil odgovor grofice Adriane. Tako bom, dragi doktor, najlažje dosegla svoj cilj. Lepa Julija bi smela v tem slučaju ostati v moji hiši tako dolgo, dokler ne bomo prenesli lorda Harrya Darsija v tisto temno in staro grobnico, ki pripada temu gradu.

Po tem dogodku bo lepa deklica morala zapustiti svojo hišo, brez dvoma se bo sama vrnila k svojim staršem. Midva pa bova tedaj zbudila mladega in lepega lorda k novemu življenju, od tedaj pa bo pripadal samo meni!

— Vaš udani sluga sem, gospa grofica! vzklikne ponižno doktor Bartolo. V vsem se strinjam z vašim predlogom, vendar pa si ne morem kaj, da ne bi pripomnil, da se učinek eliksirja ne bo pokazal tako hitro, deloval bo sicer počasi, toda sigurno.

Bolnik bo vedno slabši in slabši, sam bo čutil, da mu je smrt blizu, naposled bo mirno zaspal, prebudil pa se bo šele tedaj, kadar boste vi, milostljiva gospa, to ukazali...

— Popolnoma se strinjam z vami, reče grofica. Vzemite takoj sedaj dva tisoč lir, doktor Bartolo, ostanek pa bo vaš, ko bo delo opravljeno.

Adrijana se je le s silo premagovala, da se ni nasmehnila, ko je videla, s kakšnim koprnjenjem je pograbil lakomni Ita-

lijan dva tisoč lir, ki mu jih je ponudila in jih spravil v svoj žep.

Do najmanjše podrobnosti sta se dogovorila o načrtu, ki je vzrastel v glavi grofice Adrijane od Šavane in katerega je doktor Bartolo tako uslužno sprejel.

In po enournem posvetovanju zapusti ubogi zdravnik grad, v katerem je za denar prodal vest in dušo...

Navidezna smrt

Od tedaj je minilo pet dni.

— Človek sem, doktor, ne slepite me več, jaz sam čutim najboljše, da je konec blizu! je govoril mladi angleški lord Harry Darsi in te besede so ga silno utrudile. Zdravnik je prišel k njemu večkrat na dan.

— Sama sva, doktor, nadaljuje lord Harry Darsi, ko si je oddahnil, z izgovorom sem poslal svojo zvesto bolničarko iz sobe, hotel sem govoriti z vami.

Rotim vas, doktor, povejte mi, sem li izgubljen, ali moram umreti, kajti, ah, nekaj dni že strašno pešam in vse upanje, ki sem ga prej gojil na ozdravljenje, je sedaj propadlo.

Obraz doktorja Bartola se je skremžil, delal se je, kakor da bi sočustvoval z bolnikom.

— Ne izprašujte me, spoštovani kapetan, odgovori zdravnik, ne zahtevajte od mene odgovora... Edino nebo vam lahko pomaga, človeška spretnost je napram vašim bolečinam brez moči...

Lord Harry Darsi zapre za trenutek svoje oči, ko pa jih je zopet odprl, je videl doktor Bartolo, da ni v teh prekrasnih modrih očih niti sledu o kakšnem strahu pred smrtjo. V teh lepih očeh se je zrcalila mirna pripravljenost človeka, ki ne vztrepeče niti pred najstrašnejšim.

— Doktor, povejte mi, reče lord Harry Darsi s krepkim glasom, koliko dni življenja mi še prerokujete?

— Vi hočete, da bi bil odkritosrčen? odgovori zdravnik. Bojim se, da bodo tekom dveh dni vaše moči tako oslabele, da bo konec tukaj. To je vse.

V tem trenutku odjekne po sobi strašen krik.

Stranska vrata se hitro odpro in v sobo plane Julijan Po-

gled nanjo je bil strašen. Bila je podobna človeku, ki bo zblaznel od bolesti, ker mu je izgubiti najdražje.

— Doktor! Prekličite to strašno besedo! zavpije Julija. To ni resnica! To ne more biti resnica!... O, Bog, kako bi bilo vendar to mogoče? ... Saj mu je bilo že popolnoma dobro bil je na poti ozdravljenja, sedaj pa ... Odkod sedaj naenkrat ta strašni obrat?!

— Draga gospodična, reče doktor Bartolo, tudi jaz sem mislil, da bo močna narava gospoda kapetana prebolela posledice strašne rane, sedaj pa je popolnoma nepričakovano nastopila slabost srca... Zagotavljam vam, da bom poizkusil vse, da bi rešil tega gospoda — za uspeh pa ne morem garantirati.

Morda se je v tem trenutku doktor Bartolo sramoval svoje igre, ki jo je začel na grofičino prigovarjanje, morda pa ni imel toliko poguma, da bi se ozrl v Julijine solzne oči, dejstvo je, da se je nenadoma obrnil in pobegnil iz sobe!

V tem trenutku je bilo slišati v sobi, v kateri je ležal ranjenec, samo krčevito Julijino ihtenje.

— Čemu jočeš, Julija? reče mladi lord s slabim glasom. Kmalu bo vse minilo in jaz bom potem tebi samo še spomin, slika iz sanj, čisto navaden, skoraj vsakdanja pojav.

Če pa lahko umrjem z zavestjo, da si mi bila vsaj malo naklonjena, bom odšel mirno v carstvo večnih sanj...

Do tega trenutka se Julija ni izdala, niti z eno samo krettnjo ni pokazala, da si je mladi, plavalasi lord osvojil njeno srce, sedaj pa je čuvstvo bruhalo na dan.

Prijela je njegovo roko, močila jo je s solzami in govorila s pridušenim glasom:

— Ti si edini človek, napram katerem čutim nekaj, česar si ne znam niti sama pojasniti...

Julija ni mogla več govoriti. Besede so ostale v grlu neizgovorjene, samo solze so tekle...

Mladi lord jo je žalostno gledal in njegove trudne roke so božale njene.

— Julija, se izvije mlademu angleškemu lordu Harryu Darsiju iz prsi, prosim te, pokliči Baptista, slugo, ki mi je storil že marsikatero uslugo in o katerem sem prepričan, da je pošten mladenič. Rad bi, da bi mi ta človek izpolnil edino željo ki mi teži srce.

Julija vstane počasi, še enkrat pogleda ležečega Harrya in odide iz sobe.

Ni minilo dolgo in Julija se vrne s slugo, o katerem je govoril lord. To je bil mlad človek, star komaj kakšnih osemnajst let, njegov obraz pa je bil čist in iskren.

— Moj mladi prijatelj, reče mu lord Harry Darsi, ali bi izpolnil umirajočemu poslednjo prošnjo?

— Srčno rad, gospod kapetan.

— Ali poznaš v San Stefanu kakšnega pisarja?

— Poznam, gospod kapetan, pisar Sebastijan Doleti je pošten človek, njemu lahko zaupate.

— Recite mu, da bi človek, ki mu je smrt blizu, rad napisal svojo oporoko, pripeljite ga, toda hitite, Baptist, kajti čutim, da me moči vedno bolj zapuščajo.

— Čez dve uri mora biti pisar Sebastijan Doleti pri vas, gospod kapetan, odgovori mladi jezdec s prepričevalnim glasom, vpregel bom najboljše konje, kar jih premore naš hlev, da bom pisarja čimprej pripeljal!

Sluga odide in ko je Julija zopet sedla na stol ob bolni-kovi postelji, je ležal mladi lord kakor mrtev. Oči je imel zaprte in niti ganil se ni.

Julija je strmela vanj. Ni si upala dihati, da ne bi nesreč-neža vznemirjala, kajti nadejala se je, da ga bo to spanje okrepčalo in mu vrnilo zdravje.

Čez dve uri pa ga je morala zbuditi, kajti bil je že skrajni čas, da vzame zdravilo, katerega mu je doktor Bartolo že pred petimi dnevi predpisal.

Ah, to zdravilo.

Julija je motrila sedaj to stekleničico z rožnato vsebino s sovražnimi pogledi. To zdravilo mu ni prav nič koristilo, nasprotno, odkar ga je mladi angležki lord jemal vsaki dve uri, je njegova odporna sila popolnoma odjenjala.

In vendar je doktor Bartolo zatrjeval, da mu je to zdravilo neobhodno potrebno in da ga mora jemati, kakor mu je predpisal, še posebej je poudarjal — točno po navodilu.

Julija ni niti sama vedela, kako dolgo je tako sedela s solznimi očmi, ko se nenadoma zaslišijo v predsobi koraki. Vrata se odpro, na njih pa se pokaže sluga, ki je pripeljal s seboj gospoda s sivo brado, oblečenega v svečano črno obleko. Na nosu so se mu šopirili zlati naočniki.

— Jaz sem pisar Sebastijan Doleti, reče starec in stopi bliže. Sem so me poklicali. Če se ne motim, so mi dejali, da bo treba napisati testament.

Lord se pri ropotu, ki ga je povzročil sluga z odpiranjem vrat, zbudi.

— Kako se počutiš, prijatelj? mu zašepeče Julija.

Mladi angleški lord ji nežno stisne roko in zašepeče:

— Boljše mi je, Julija — mnogo boljše!

— Zdravilo moraš vzeti. Saj veš, doktor Bartolo ceni visoko to tekočino. Ali ti jo smem dati?

S slabo kretnjo glave je dal lord Harry Darsi znamenje, da se strinja z Julijo. Ljubeča bolničarka mu da zdravilo, mu popravi zglavje, potem pa ponudi pisarju Sebastijanu Doletiju stol ob ranjenčevi postelji.

— Prosim te, Julija, reče lord Harry Darsi, ko je prisrčno in ljubeče pogledal Musolinovo hčerko, pusti me za četrto ure samega z gospodom pisarjem!

Potegni tisto malo mizico sem k moji postelji in poskrbi, da bova dobila papir, pero in črnilo.

Hitro je bilo vse pripravljeno in Julija odide iz male sobice, čeprav bi bila ostala tisočkrat rajše s Harryem.

Lord je pogledal proti vratom, kakor da bi se bil hotel prepričati, če jih je Julija zaprla za seboj.

Nekaj časa je še strmел predse, potem pa se je obrnil k pisarju Doletiju rekoč:

— Hvala vam, gospod Doleti, da ste tako hitro prišli. Slišal sem o vas in pripovedovali so mi, da ste pošten človek, vaš stan pa vam predpisuje popolno molčečnost.

— To je moja najsvetejša dolžnost, odgovori pisar Sebastijan Doleti. Tajni, ki mi jih kdo zaupa, ostanejo v moji duši kakor zakopane in nihče ni tako mogočen, da bi mi jih kedaj izvabil.

— Dobro, gospod Doleti, nadaljuje bolnik po daljšem molku, ne imenujem se kapetan Aleksander Stradeli, pod čigar imenom so me sprejeli v to hišo, jaz sem lord Harry Darsi, angleški plemič, vreden član doma lordov.

Čeprav sem še tako mlad, me pozna Anglija kot poglavarja ene najstarejših in najslavnejših angleških plemiških rodbin. Poglejte ta pečatni prstan na prstu moje desne roke! Samo sedem rodbin v vsej Angliji, če štejemo tudi kraljevsko, imajo pravico imeti in nositi takšne prstane...

Lord Harry Darsi se je umolknil za nekaj trenutkov, ker ga je govorenje silno utrudilo.

— Mylord, prav gotovo ste me ukazali poklicati, spregovori sedaj pisar Sebastijan Doleti, da bi vam napisal opo-

roko. Radi bi svojo poslednjo voljo ovekovečili na papirju, dobro torej, vzel sem pero v roko in pripravljen sem napisati testament ter ga potrditi s svojim podpisom in občinskim pečatom!

Lord Darsi, koga odrejate za svojega pravnega naslednika v Angliji in kdo naj bo lastnik in gospodar vašega imetja in vaših posestev?

— Zanašam se na vašo popolno molčečnost, gospod Doleti, se izvije mlademu lordu iz prsi, ko si je z velikim naporom malo dvignil v postelji.

Prosim vas, napišite to oporoko:

»Jaz, lord Harry Darsi, odrejam, ker vem, da mi zadnji dan ni več daleč, naj bo Julija, hčerka Giuseppa Musolina, katero bi vzel za svojo ženo, za svojo lady Darsi, če mi ne bi bila smrt tega preprečila — lastnica in gospodarica vsega mojega imetja in vseh mojih posestev, v kolikor spadajo v mojo privatno last...

Svojega strica, lorda Penbrocka odrejam za izvršilca svojega testamenta.

Ker izumre z mojo smrtjo prava rodbina, bo on sam, lord Darsi, dobil vsa imetja, ki so zvezana z lordstvom.

Toda ob svoji smrtni uri ga prosim in rotim, naj vse moje ostalo premoženje, ki je po moje mnenju vredno približno dva milijona funtov šterlingov, brez vsakega pomišljanja in odlašanja izroči Juliji Musolino v lastnino in uživanje. Kot svojega edinega sorodnika in prijatelja ga rotim, naj Julijo štiti naj ji bo vedno na razpolago z dobrimi nasveti in naj si prizadeva, da se ne bi nesrečni deklici pripetila kakšna neprijetnost.

— Vse sem povedal, je zletelo kakor dah z ustnic lorda Harrya Darsija.

Počasi se je zopet iztegnil v postelji in položil glavo na blazino. V naslednjem trenutku je zaprl svoje oči, kakor da bi bil na smrt utrujen, popolnoma onemogel človek, ki je porabil vse svoje moči za ureditev svoje zapuščine.

— Bodite tako dobri, mylord, in zapišite svoje ime pod testament, reče pisar Sebastijan Doleti, ko je mladi lord čez nekaj trenutkov zopet odprl oči.

Pomagal vam bom, da se boste malo vzravnali. Jaz se bom podpisal kot priča in s tem je vse končano. Testamenta ne more nihče ovreči, vsakdo ga mora spoštovati. Ta listina ni pravočasno samo tukaj v Italiji, temveč tudi v Angliji in po vseh državah Evrope.

Mladi lord je bil že preslab, da bi sam prijel pero, naposled pa se mu je vendar posrečilo, da je zapisal pod oporoko svoje ime z vsemi pristavki, ki so mu šli kot najodličnejšemu angleškemu plemiču.

— Gospod Doleti, reče lord čez nekaj časa, niti toliko moči nimam, da bi vam plačal uslugo, ki ste mi jo storili, toda zagotavljam vam, da bo Julija storila vse, kar sem jaz zamudil, oziroma, česar ne morem storiti, Julija bo ...

Mladi lord umolkne. Pisar Sebastijan Doleti je zamahnil z roko, češ, ni vredno radi tega izgubljati besed.

— Bilo mi je v posebno čast, mylord, odgovori pisar, da vam lahko storim uslugo in nadejam se, da boste še dolgo živeli, da ta testament ne bo stopil še tako hitro v veljavo.

In pisar se še sam podpiše pod testament in ga potrdi z občinskim pečatom.

— Počakajte! vzklikne nenadoma lord Harry Darsi. Še nekaj — svoj podpis potrjujem s tem, da pritisnem svoj pečatni prstan na listino.

Ko je bilo tudi to storjeno, bi ne mogel nihče več dvomiti o pravilnosti tega testamenta.

Pisar se poslovil in kmalu vstopi Julija.

— Ah, moj Bog, zavpije Julija, ko je videla, kako bled in onemogel je v tem trenutku mladi lord Harry Darsi. Kako razburjen si, dragi moj, zares, boljše bi bilo, če bi ne bila poklicala tega pisarja.

— Nasprotno, Julija, ji odgovori lord Harry Darsi, stotisočkrat ti hvala za to, kar si mi storila, ker bom sedaj mirno umrl, ko me ne skrbi več tvoja usoda.

— Moja usoda! ... zašepeta mlada deklica in tople solze so napolnile njene lepe oči.

Lord se ji ganjen zazre globoko v oči in reče:

— Julija, nikdar ne smeš pozabiti, da moraš izpolniti na tem svetu važno nalogo.

V tem trenutku misliš samo name, vendar pa je na svetu nesrečnež, ki čaka nate, kateremu si ti edino upanje in kateri bi bil brez tebe izgubljen.

— Moj oče! krikne Julija, bridko zaihti in si pritisne roke na lica. Tako je stala nekaj časa neodločna, ni vedela, kaj naj bi storila, tople solze pa so ji tekale po licih.

— Da, to je tvoj oče — nadaljuje lord Harry Darsi čez nekaj časa s pridušenim glasom. Tvoj oče mora biti rešen,

rešen mora biti nesrečnež, katerega so že morda odpremili v Neapolj.

Poslušajte me, Julija! Reši svojega očeta, jaz ti na žalost ne morem pomagati, čeprav bi to iz srca rad storil, kajti zapisan sem smrti, vendar pa ti bom dal sredstev, s katerimi se ti bo posrečilo doseči njegovo osvobojenje.

Tvoj oče bo rešen, če boš storila, kar ti bom sedaj povedal. Morda ne veš, da je na svetu zlat ključ, ki odpre vsa vrata, vse zapahe. Ta testament ti odreja premoženje, ki velja približno dva milijona funtov šterlingov!

Podkupi s tem denarjem sodnike, vsi so samo ljudje in bodo za denar vse storili, razen tega pa je splošno znano, da ima ravno Italija vse polno sodnikov, pri katerih doseže človek z denarjem, kar hoče.

Pojdi, Julija, in podkupi paznike in temničarje, ne gre drugače, pri tem pa ne skopari, kajti imela boš več, kakor pa boš potrebovala. Sedaj vidiš, Julija, da je bila moja sveta dolžnost, da sem dal svojo poslednjo voljo zapisati in uradno potrditi: samo nate in na tvojega očeta sem mislil — o, Julija, odnesi mu moje zadnje pozdrave, povej mu, da lord Harry Darsi...

Lord omahne na blazine.

— Gorje mi, čutim, da je konec... je čez nekaj časa z muko spregovoril. Hitro, vzemi testament... pečatni prstan z mojega prsta... odpotuj v Pariz... moj stric... lord Peabrock... ulica Saint Germaine... on ti bo pomagal... Jaz... Jaz... Julija... jaz — — — —

Zdajci omahne mlademu lordu glava na blazino, njegov obraz se izpremeni in dobi popolnoma drugačne poteze, Julija pa pade s strašnim krikom čez njega.

— Ne umri, Harry — ne umri! zavpije Julija obupno in ga nežno prime za ramena. Ne zapusti me... O, Harry, Harry...

Tudi njo je zapustila zavest in v naslednjem trenutku se je kakor mrtva zgrudila na tla.

Minilo je nekaj minut.

Julija se je zdramila, vstala je in zagledala pred seboj mrtveca. Mladi lord je ležal pred njo z obrnjenimi očmi, njegovo srce ni bilo več pod njeno roko, njegove prekrasne modre oči so obdajali sivi kolobarji in po vsem obrazu je Julija z grozo opazovala sledove smrti.

Vendar pa si je v tem strašnem trenutku ohranila vso prisotnost duha.

Vzela je dragoceni testament in si ga skrila v nedrija, potem pa je planila k vratom in na ves glas zavpila:

— Na pomoč! Na pomoč, ljudje božji!... Umrl je!... Pomagajte, izgubljen je!

Pretresljivo Julijino klicanje je zdramilo in zbegalo vse prebivalce hiše. Prvikrat, odkar je ležal dozdevni kapetan Aleksandro Stradeli v gradu sredi drevja in zelenja, je prišla lepa in mlada gospodarica gradu v bolniško sobo, ki se je sedaj izpremenila v hram smrti.

Spremljal jo je zdravnik doktor Bartolo, ki je najbrž kje v bližini čaka na kapetanov konec.

Julija ju sprejme s solznimi očmi.

— Ah, gospod doktor! krikne Julija obupno. Prepozno prihajate, mrtveca ne morete več obuditi k življenju...

Doktor Bartolo se je bližal postelji, na kateri je ležal mladi angleški lord mrtev, z breskrbnim izrazom človeka, kateremu ni smrt ničesar novega.

— Mrtev! to je bila edina beseda, ki jo je spravil zdravnik preko ustnic, ko je videl lordov otrpli obraz.

Julija se zgrudi na tla.

Do tega trenutka je nesrečnica na tihem še upala, da bo mladi, ljubljeni mož še odprl oči, sedaj pa je spoznala, da se je varala; sedaj je vedela, da svojega prijatelja ne bo nikdar več videla, to pa ji je skoraj omračilo pamet.

Za Julijo je stopila lepa rdečelasa žena k postelji, na kateri je ležal mrtvi lord.

— Ubogi kapetan, reče grofica Adrijana od Šavane, kljub vsemu je moral podleči, vaše znanje in vaša spretnost ga nista mogla rešiti, doktor Bartolo.

Vendar sem mirna, ker vem, da sem storila vse, kar je bilo v moji moči, pa tudi vi, doktor Bartolo, ne morete trditi o sebi nasprotnega, tud vi ste storili vse.

— Brez dvoma, gospa grofica, odgovori doktor Bartolo, vi ste dali temu človeku zavetje, udobno posteljo in oskrbo, jaz pa sem uporabil vse svoje znanje in vso spretnost, toda ljudje ostanemo pač vedno samo ljudje in v nobenem slučaju ni v naši moči, da bi se borili proti usodi. Mlademu kapetanu Stradeliju je bilo pač sojeno, da mora v cvetu svoje mladosti izginiti.

— Sedaj mu moramo napraviti časten in lep pogreb,

reče grofica Adrijana, ko je stopila od postelje, na kateri je ležal mrtvec, in poravnala zavese. Tam nasproti, kjer začinjajo na mojem posestvu nasadi pomaranč, se nahaja stara grobnica.

V tej grobnici počivajo kosti tistih, ki so mnogo stoletij živeli in gospodarili v tem gradu. Bili so ponosni in plemeniti ljudje. Tam bo počival tudi kapetan Stradeli.

Odredite, gospod doktor, kdaj naj bo pogreb. Vam prepuščam to, ker vas poznam kot strokovnjaka.

Pretkani Italijan napravi silno resen in dostojanstven obraz, si čez nekaj trenutkov pomane roke in reče:

— Gospa grofica, nikdar bi si ne mogel odpustiti, če bi dovolil, da bi mrlič dalje časa ležal tukaj v gradu. Ker pa sem sam konstatiral sigurno smrt, vam svetujem, da pokojnika, katerega vam je silno žal, še nocoj pokopljemo. Če vam je kaj do mojega mnenja, ga blagovolite upoštevati.

— Še nocojšnjo noč! odjekne pretresljiv krik iz globine Julijinega srca. O, moj Bog, zakaj se vam tako mudi? Čemu metati takšno mladost in lepoto tako hitro pod zemljo? Niti štirindvajset ur mi ne dajo, da bi molila ob njegovem mrtvaškem odru! — Ah, že nocoj ga nameravate pokopati, že nocoj mi ga nameravate vzeti za vedno?!

— Moje drago dete! reče grofica Adrijana in stopi čisto k Juliji. Popolnoma vas razumem, vem, da bi radi svojega prijatelja obdržali pri sebi tudi sedaj, ko je že mrtev.

Vsekakor pa morate vpoštevati, da smo sedaj v najhujšem poletju, da se mrtvo truplo hitro razkraja in ne boste mi šteli v zlo, da ne morem dovoliti, da bi se naselil v mojem lepem in prikupljivem gradu vonj po smrti.

Julija povesi glavo.

— Gospa, odgovori Julija s tihim glasom, tuja sva v tej hiši, pokoravati se morava!

— Tako je! nadaljuje lepa rdečelasa grofica Adrijana s skoraj zapovedovalnim glasom. Nocoj, najbrž okrog polnoči, bodo prenesli smrtne ostanke kapetana Aleksandra Stradelija v graščinsko grobnico. Bartolo, posvetujte se z mojim oskrbnikom in storite vse potrebno.

Zbogom, lepa Julija, se obrne lepa rdečelasa gospa k Juliji, vsi svetniki naj vam pomagajo v vaši veliki bolesi?

Grofica Adrijana odide po teh besedah iz sobe, ker ni mogla prikrivati svojega zadovoljstva nad izvedbo svojega

načrta. Komaj se je premagovala, da se ni na ves glas zasmejala.

Sedaj je bila prepričana, da se ji načrt ne bo izjalovil, verjela je v svoj uspeh — ko pa bo mladi angleški lord Harry Darsi vstal od mrtvih, bo samo njen!

— — — — —

Luna je sipala svojo srebrnkasto svetlobo po ogromnem parku starega gradu, iz zapuščenih gredic je vstajal omamljiv vonj po cvetju.

To je bila zadnja pot lorda Harryja Darsija.

Za posrebreno krsto, ki so jo nosili sluge grofice Adriane, je stopala Julija kakor v sanjah. Za njo je šla mlada grofica, gospodarica gradu, spremljal pa jo je duhovnik, ki je pred dobro uro prispel iz San Stefana.

Stara marmornata grobnica, ki je bila popolnoma odeta v zelenju, košati grmi španskega bezga so jo zakrivali radovednim očem, je po tolikih stoletjih zopet odprla vrata, iz grobnice je prihajal zadehel zrak in se mešal z opojnim vonjem vroče poletne noči.

Julija ni slišala duhovnikove molitve, ona ni slišala njegovih tolažilnih besed; njena ušesa so bila gluha, njene krasne in divne oči solzne. Le njena duša je čutila in iz nje se je dvigala neutešena bol proti nebesom.

— Odnosite krsto v grobnico! — sliši Julija zapovedovalni glas lepe rdečelase grofice, zaželimo pokojniku mir, naj sanja v tej zapuščeni grobnici o vstajenju!

— Pustite me, da se še enkrat od njega poslovim, se je slišal glas uboge Julije. Z razprostrtimi rokami je padla mlada deklica na krsto in je poljubljala mrzli les in mrtvo srebrno razpelo.

— Zbogom za večno, Harry, mu je šepetala v krsto. Nikoli — nikoli te ne bom pozabila!

Zdelo se ji je, da sliši pokojnikov glas:

— Misli na svojega očeta — misli na Giuseppa Musolina! Ti si sedaj njegova z dušo in telesom, osvobodi ga, reši ga! Posluži se zlatega ključa, ki si ga prejela iz moje mrzle roke!

Ta misel je zadela Julijino dušo kakor strela. Polagoma se je dvignila. S suhimi očmi je dolgo gledala v notarnost grobnice, v katero so položili krsto.

Pogreb je končan in grobnica zaprta, toda Julija je stala še dolgo časa nad njo, pred zaprto ograjo in gledala skozi železne rešetke v mračni starodavni grobnici krsto, v kateri je počival njen prijatelj.

Tu je ostala vso noč in šele zjutraj, ko so pozlatili prvi solnčni žarki vrhove dreves, se je vrnila od grobnice, na njenem blestem obrazu in v velikih, kakor oglje črnih očeh pa se je izražal trden sklep in nezlomljiva volja.

— Sedaj, Giuseppe Musolino, moj ubogi nesrečni oče, sedaj sem tvoja in nikoli me ne bo več niti za trenutek v mojem življenju ločila od tebe ljubezen napram kakšnemu drugemu človeku! Moja bol je začrtana, vodi me v Pariz, tam pa me čakajo milijoni, pripravljeni zame in z njimi te bom rešila in osvobodila!

Pariške skrivnosti

V elegantno urejeni delovni sobi odlične hiše v ulici Saint Germaine v Parizu, je sedel pri pisalni mizi visok in odličen gospod, ki bi mu človek prisodil največ petdeset let in na čigar obrazu bi lahko vsakdo takoj spoznal, da je doživel v svoji mladosti precej pustolovščin.

Njegovo čelo so obdajali redki sivi lasje, pod velikim in ravnim nosom so se šopirili pristriženi in osiveli brki. Njegov obraz je bil pokrit z gubami, ki so bile posebno izrazite okrog velikih, sivkastih oči.

Ta gospod je bil sir Penbrok, stric lorda Harryja Darsija, ki se je, odkar je odigral svojo ulogo v Angliji, kjer so mu postali njegovi upniki že nadležni, preselil s svojim sinom in hčerko v Francijo. V Parizu je živel tako, da so ljudje mislili, da razpolaga s ogromnim kapitalom, v resnici pa je živel precej skromno.

Sir Penbrok je živel od pokojnine, ki mu jo je dajal njegov nečak lord Darsi. Pokojnina je bila precej izdatna.

Sir Penbrok ni bil sam v sobi. Na peč se je naslanjal njegov sin Mortimer, lep in elegantan mladenič, star približno štiri in dvajset let.

Bil je precej podoben rodbini lorda Harryja Darsija, le svetlih las ni imel. Njegovi lasje so bili rujavi in kodrasti, brki pa mehki kakor svila.

Med očetom in sinom je gotovo moral biti hud prepir, ker je sir neprijazno pogledoval mladega človeka.

— To je torej tvoja zadnja beseda, Mortimer, reče stari Anglež. Ti se torej ne strinjaš z ženitvijo z lepo konteso Merikur?

— Kontesa je lahko lepa, oče, odgovori Mortimer mirno in odkritosrčno, toda mene ne privlači njena lepota. Če bi se z njo zvezal z zakonom, bi bil napram mladi lepi grofici nedostojen, povrh pa bi storil neodpustljiv greh proti svoji lastni sreči...

— Jaz pa ti pravim, da smo z našim premoženjem že popolnoma na koncu, nadaljuje sir Penbrok z ostrim glasom, da živimo od ponižujoče miloščine tvojega bratranca Harryja, mlada grofica Merikur pa se baha z dvajsetimi milijoni dote! Mortimer, ali veš kaj sledi iz tega?

— Da smem še manje misliti na poroko z mlado grofico, ker misli najbrž cela rodbina Merikur, da smo tudi mi bogati. Jaz pa vidim v tem še nekaj drugega, da je namreč skrajnji čas, da se pobrigam za kakšno službo, ki bi me postavila na lastne noge. Tako mi ne bi bilo več treba sprejemati ponižujoče miloščine od svojega bratranca lorda Harryja Darsija!

— Norec! — vzklikne sir Penbrok in se vzravna v naslanjaču. — Menda ne nameravaš delati kot navaden plebejec, ker se potem ne bi smel več imetovati moj sin!

— Oče, ali je delo sramota? — vpraša Mortimer, njegov obraz pa je zalila živa rdečica in v očeh se mu je zasvetila odločnost. Jaz mislim, da mora vsak človek delati, ako hoče pošteno živeti. Sicer pa ti zagotavljam, da jaz nisem edini, ki tako misli. Tudi Edita, moja sestra ne more več prenašati tega življenja, hinavščine in komedije, ki jo igramo pred ljudmi!

Namesto živeti v tej palači, ki jo vsaki dan oblegajo upniki, mesto lišpanja s toaletami in nakitom, ki ni plačan in ne bo morda nikoli plačan, sva midva pripravljela preseliti se v malo stanovanje in si poiskati v kakšni delavnici dela, ker se hočeva rešiti poniževanja in nočeva več živeti v razočaranju in prevari.

Nočeva več, da bi rdela od sramu pred ljudmi midva želiva živeti s ponosno dvignjeno glavo, to pa zato, ker sva iz plemenite rodbine, zato ker sva...

— Molči, dovolj sem že slišal! — prekine sir Penbrok

svojega sina Mortimera, ki je govoril tako strastno in od srca, kako da bi nameraval svojemu očetu razodeti vse svoje misli in občutke. — Molči, ti pravim, — nočem več slišati iz tvojih ust tako neumnih besed. Če ostaneta ti in tvoja sestra pri tem, da izvršita svoj namen, nista več moja otroka, jaz se vaju odrečem — potrudil se bom, da vam odvzamejo po angleških zakonih pravico na ime Penbrok-Darsi!

V tem trenutku se odpro vrata, skozi katera je stopil lakaj sira Penbroka in izročil na srebrnem pladnju svojemu gospodarju neko pismo.

— Ekspres pismo iz Italije, zamrmra sir Penbrok. Ah, naposled mi je vendar le pisal moj nečak lord Harry Darsi. Toda ne, to ni njegov rokopis, to je ženska pisava. Mortimer, ej, Mortimer!

Toda mladenič je odšel iz sobe skupaj z lakajem, ker gotovo ni hotel več nadaljevati neljubega pogovora s svojim očetom.

Sir Penbrok odpre pismo in jedva prečita nekoliko vrstic ko se njegov obraz razvedri, v njegovih zelenkastih očeh pa se posveti žarek prikritega veselja.

— Lord Harry Darsi je mrtev! vzklikne sir Penbrok. Ha, ha, če je to resnica, potem se bo moja usoda izpremenila in hipoma poboljšala. Če moj nečak Harry Darsi res ni več živ, potem sem jaz lord Darsi in jaz bom postal Per iz Anglije, razpolagal bom z milijoni, potem...

Sir Penbrok pa se zdajci zdrzne. V pismu je naletel na mesto, ki mu je zadalo smrtni udarec; preko njegovih ustnic je namreč prišla ostudna, divja psovka.

Trenutek pozneje si potegne z roko preko čela in vzklikne:

— Ne, ne, gotovo sem se zmotil, to ne more biti res, da bi bil Harry znorel. Potrudil se bom, da bom še enkrat pazljivo in mirno prečital to pismo.

Sir Penbrok je bil pravi Anglež, znal se je dobro pomiriti in krotiti, četudi mu je srce burno utripalo.

Zdajci začne znova čitati od vrste do vrste. Vsako besedo je naglasil in polagoma izgovarjal, kakor da bi jo hotel dobro pretehtati.

Pismo je pisala grofica Adrijana od Šavane.

Pismo, ki je povzročilo sivi glavi sira Penbroka toliko skrbi, se je glasilo:

»Gospod! Spominjam se še večera, ki sem ga preživela v vaši družbi, ko sem bila še prijateljica lorda Haryja Darsija, in prav gotovo se tudi vi še spominjate igralko Adrijane z zlatorumenimi lasmi.

V svojem sedanjem položaju bi vam lahko storila marsikatero uslugo, ki bi ne bila ravno premajhna, pri tem pa se nadejam, da bom lahko računala z vašo hvaležnostjo.

Lord Harry Darsi je mrtev, umrl je v moji vili v bližini San Stefana, radi težke rane, ki jo je dobil v nekem dvoboju.

Med njegovo boleznijo ga je negovala neka deklica izredne lepote, po imenu Julija.

Temu bitju se je posrečilo, da je lorda tako premočilo, da je pred svojo smrtjo poklical pisarja iz San Stefana, kateremu je narekoval pravnoveljaven in z ničemer ovrgljiv testament, s katerim je proglasil Julijo za edino naslednico vseh svojih privatnih posestev in vseh svojih milijonov, ki so naloženi v različnih bankah. Izročil ji je tudi pečatni prstan, s katerim je zapečaten testament. Mlado deklico je imenoval z njenim imenom in ji priporočal, naj se obrne na vas.

Julija prispe v Pariz 21. julija ob šestih zvečer z brzovlakom Genova-Pariz.

Nadejam se, sir, da boste to pismo še pravočasno dobili in še lahko podyzeli vse korake, kajti prepričana sem, da bi vam ne bilo ravno ljubo, da bi ogromno posestvo lorda Haryja Darsija, do katerega imate Vi edini pravico, delili s pritepenko, ki ni niti plemiškega rodu, temveč navadna plebejka.

Sicer pa sem trdno prepričana, da me boste za to veliko uslugo, ki sem vam jo storila, primerno nagradili. O tem pa se bova pogovarjala, ko bom prišla v Pariz. Dotlej pa Vas pozdravlja Vaša zaupnica in prijateljica
Adrijana.«

To pismo je sira Penbroka strašno razburilo, kar je seveda čisto lahko umljivo.

Tega ni pričakovati niti v svojih najdrznejših sanjah o srečni bodočnosti, nikdar bi si ne bil mogel misliti, da bo nepričakovana smrt njegovega nečaka lorda Harryja Darsija napravila njega za poglavarja cele rodbine in glavnega dediča vsega premoženja, ki pripada rodbini.

Toda kljub srečni vesti o smrti svojega nečaka, ni bil sir Penbrok dobre volje. Preglavice mu delala misel, da bo moral večji del premoženja oddati in da mu ne bo ostalo ničesar drugega kakor rodbinsko posestvo Darsijev, ki se je nahajalo v Škotski in katero je predstavljalo najmanjšo vrednost vseh posestev, kar jih je imela rodbina Darsijev.

Ali je lord Harry Darsi pred svojo smrtjo znorel?

Zaljubljen se je v neko mlado Italijanko, v neko navadno deklico iz naroda, kateri je zapustil največji del svojega premoženja, lepa Adrijana z rdečkastorumenimi lasmi, pa celo piše, da je testament pravnoveljaven in da ga nihče ne more ovreči in da se mlada deklica že nahaja na poti v Pariz, kjer hoče dokazati da je ona glavni dedič ogromnega premoženja!

Goste gube so pokrile obraz sira Penbroka, jezno si je drgnil nagubančeno čelo in divjal po sobi gor in dol, kakor da bi nameraval vse podreti.

Zdajci pa odhiti v svojo biblioteko in privleče na dan debelo knjigo, ki je bila rdeče vezana.

To je bila knjiga, kjer si lahko našel železniške zveze vseh francoskih železnic.

Brzovlak Genova—Pariz, ob sedmih in petnajst minut, Lionska postaja, danes pa je bil že 21. juli in ker je bila ura že šest, bo srečna naslednica že čez eno uro in petnajst minut v Parizu, s seboj pa bo prinesla svoje dobro zapečatenene listine, ki bi jo spremenile v bogatašinj.

Sir Penbrok pritisne na gumb, ki se je nahajal na njegovi pisalni mizi in v sobo stopi sluga.

To je bil dobro uglajeni Francoz, ki je bil pri siru Penbroku že dolgo v službi in kateri je svojemu gospodarju storil ob gotovih prilikah že marsikatero uslugo.

— Zapri vrata za seboj, Lujo, zapove sir John Penbrok, potem pa pridi čisto k meni! Danes ti moram zadati nalogo, ki ne zahteva samo velikanske spretnosti, temveč predvsem tudi mnogo zaupljivosti.

— Gospod ve prav dobro, da znam molčati kakor grob, odgovori Lujo, ki je ključ v ključavnici dvakrat obrnil. Sicer pa moj gospodar z menoj lahko razpolaga, pripravljen sem zanj storiti vsakršno delo.

— Lujo, spregovori sir John Penbrok z zamolklim glasom, ko je mladi sluga z gladko obritim obrazom in pazljivo počesanimi lasmi stopil čisto k njemu, z brzovlakom Genova — Pariz, ki prispe na Lijonsko postajo ob sedmih in petnajst

minut, pride v Pariz neka mlada Italijanka. Ta deklica bi mi utegnila postati skrajno nevarna in zato moramo gledati, da se je iznebimo.

— Gledati moramo, da se je iznebimo! odgovori Lujo, požmikne z levim očesom, z desnim pa predrzno premeri svojega gospodarja. Ali bi bilo morda dobro, če bi mlada deklica iz Italije napravila skok v Seino?

— Tako daleč nam ni treba iti, Lujo, odgovori sir John Penbrok. Našli bomo kakšno drugo sredstvo, doseči moramo, da nam ne bo nevarna! Ni mi mnogo do njenega življenja, nočem njene smrti, potreben pa mi je dokument, ki ga nosi ta deklica s seboj, potrebna sta mi testament in pečatni prstan, ki se nahajata pri njej. To dvoje moram na vsak način imeti!

Morda se ti bo posrečilo, Lujo, to mlado deklico zvabiti v kakšno krčmo in jo napojiti. Ko bo dodobra pijana in se ne bo več zavedala, ji lahko vzameš testament in pečatni prstan.

— Oprostite, gospodar, če si drznem temu ugovarjati! odgovori sluga. Ta predlog se mi namreč ne zdi v nobenem oziru dovolj varen! Če je ta deklica le malo pametna ne bo hotela oditi z menoj v nobeno krčmo, še manj pa ji bo prišlo na misel, da bi pila pijačo, ki bi jo ji jaz nudil.

Toda jaz imam drug načrt, če gospod dovoli, ga bom takoj povedal. Toda tiho, gospod, popolnoma tiho, ker ne bi hotel, da bi nama kdo v tem trenutku prisluškoval.

— Tako, zašepeči mi v uho, reče sir John Penbrok svojemu slugi in se nasmehe! Ti veš, da sem ti vedno ponudil svoje uho, kadar je bilo treba izvesti kaj koristnega.

Ha, ha, ha, dragi Lujo, zopet se ti nudi prilika, ko boš lahko zaslužil celo pest zlatnikov, toda to pot ne bom stiskal, kajti če se ti bo posrečilo, da boš odstranil to mlado deklico iz Italije in ji vzel prstan in testament, bom jaz v najbližjih dneh razpolagal z milijonskim premoženjem, ti Lujo, pa boš ostal tudi nadalje moj komornik in zaupnik.

— To slišim rad, milostljivi gospod, odgovori Lujo, saj pa je tudi že skrajni čas, da se osamosvojimo in začnemo živeti, kajti neprijetno mi je že postalo, da moram vedno znova tolažiti nestrpne upnike in jih odganjati. Od dne do dne postajajo bolj nestrpni, kmalu jim že ne bom več kos!

Toda poslušajte me, milostljivi gospod, povedal vam bom, kaj nameravam storiti z mlado Italijanko. Eh, k sreči sem tudi jaz pol Italijana in govorim italijanski skoraj brez-

hibno, to pa je zelo važna okolnost, kajti le tako se mi bo posrečilo doseči, da mi bo mlada Italijanka zaupala.

Dobre četrť ure sta šepetala sir John Penbrok in njegov zanesljivi sluga in zdelo se je, da se je sivolasi gospod strinjal z vsemi predlogi svojega sluge.

— Ti si vzorni sluga, mu reče sir John Penbrok, in po vsej pravici si zaslužiš, da bi bil srečen v moji službi. Toda sedaj ne izgublaj časa!

Hitro se preobleci, kakor si dejal, in odhiti na Lionsko postajo, ker imaš še samo petnajst minut časa!

— Dovolj časa imam še, milostljivi gospod, odgovori Lujo, se prikloni in izgine skozi vrata.

— Njegov načrt je prav dober, je dejal sir John Penbrok napol tiho in globoko vzdahnil, ko so se vrata za njegovim zvestim služabnikom zaprla. Po mojem mnenju se bo lepa Julija, ko bo stopila na pariška tla, pošteno razočarala in jih takoj zapustila — če bo sploh ostala še živa.

— — — — —

Brzovlak Genova—Pariz pridrvi v Lionsko postajo.

Iz kupeja tretjega razreda stopi mlada deklica, zelo skromna, skoraj siromašno oblečena, kateri je bila majhna ročna torbica vsa prtljaga.

— Oprostite, gospod, se obrne deklica h kondukterju, ki je odprl vrata, ali smo v Parizu?

— Kje bi mogli sicer biti? ji odgovori kondukter in se nasmehne. Kar izstopite, tam je izhod, mar nimate nikogar, ki bi vas pričakoval?

— Nikogar, gospod kondukter, toda svojo pot bom našla tudi brez vsakega spremstva.

Zadnje besede je spregovorila Julija s tako krepkim glasom, da se je kondukter ozrl in jo še enkrat dobro pogledal.

Julija je imela za seboj strašno potovanje in še sedaj je le s strahom pomislila nanj.

Tistih par zlatnikov, ki jih je našla v žepu lorda Harryja Darsija, ni zadostovalo, da bi potovala v katerem boljšem razredu in tako se je vso pot vozila z ljudmi različnega porekla in dvomljive preteklosti.

Ah, Julija je še vedno trpela radi strašnih spominov na smrt lorda Harryja Darsija, tako da se je komaj vzdrževala solz, ki so ji po sili hotele navreti na oči.

Temu čuvstvu pa se je še pridružil strah pred neznanim mestom, v katerega je prišla.

Pariz! —

V penzionatu gospe Klementine Žuvnal so mnogo govorili o Parizu in njene tovarišice so ji pripovedovale o glavnem mestu Francije vse, kar so slišale in čitale po knjigah.

Da, to je prekrasno mesto, v katerem slavi zmago bogastvo, hkrati pa je to tudi strašno mesto, ki je prenatrpano z grehi, mesto, v katerem skriva vsaka razpoka zidu po enega malopridneža, mesto, kjer preži za vsakim vogalom pod obločnico zločinec, ki je pripravljen na vse!

Tako si je Julija v mislih predstavljala to veliki, prekrasno in razkošno mesto in vztrepetala je ob misli, da bo morala hoditi po tem mestu popolnoma sama.

In kljub temu je sklenila, da bo svojo pot nadaljevala, kakor jo je pričela, borila se bo tako dolgo, dokler ne bo dosegla svojega cilja!

Na svojih prsih je nosila dragoceni testament lorda Harryja Darsija, v žepu pa pečatni prstan.

Njene pravice do ogromnega premoženja so bile trdno zapisane, ne bilo bi jih baš lahko ovreči in sedaj ji je bilo treba samo poiskati izvršilca.

Mladi lord ji je priporočal svojega strica sira Johna Penbroka, ki ji bo pomagal in, ki ji bo v vsakem oziru svetoval. Juliji je bilo samo do tega, da bi dobila lordove milijone ali pa vsaj samo del ogromne dedščine, da bi s tem denarjem pričela borbo za svobodo in življenje svojega nesrečnega očeta.

Brez dvoma bo sir John Penbrok tako prijazen, da ji bo takoj izplačal velik predujem na račun dedščine ali pa jo bo seznanil s kakšnim bogatašem, ki bo z največjim zadovoljstvom pristal na takojšnje posojilo.

Takšne so bile Julijine misli, ko je noseč svojo torbico zamišljeno in oziraje se, stopala po peronu Lionske postaje proti velikemu izhodu.

— Tu ni pravi izhod, lepa rojakinja! zasliši Julija za seboj prijetno zvoneč moški glas, italijanščina jo je prijetno dirnila. Če hočete, da bi vam vašo veliko prtljago pregledali, morate iti v tisto veliko dvorano!

Julija se presenečena obrne, hkratu pa se je tudi razveselila, ko je slišala govorico iz domovine.

Pred njo je stal lepo oblečen človek iz meščanskih krogov s sivimi lasmi in gladko obritim zdravim obrazom. V roki

je imel špansko palico s srebrnim držajem, na glavi pa mehak, klobučevinast klobuk sive barve.

— Vi ste Italijan, gospod? vpraša Julija.

Tujec pa se ji nasmehe in odgovori:

— Zato sem vas tudi nagovoril italijanski. To je ravno tako lepo, da se mi Italijani povsod tako hitro spoznamo, kjerkoli se srečamo.

— Niste se zmotili, gospod, odgovori Julija, jaz sem v resnici Italijanka in če hočete, da vam povem po pravici, nepogljiva in nepremagljiva Italijanka! Vidite, prvič sem v Parizu, popolnoma tuja in rada bi...

Ah, gospod, če bi bili tako prijazni in me spremili do kakšnega omnibusa, ki vozi v ulico Saint Germaine?

Julija je govorila skromno o omnibusu, ker njeno imetje ni bilo tolikšno, da bi pomislila na izvoščka. Vsega skupaj je imela še pet frankov in morala je računati s tem, da bo morala prenočiti v kakšnem hotelu, čeprav se je na tistem nadejala, da ji bo sir Penbrok ponudil svojo gostoljubnost.

— Omnibus v ulico Saint Germaine? ji odgovori starec in se popraska za ušesom. Da, moje drago dete, v tem pa ne boste imeli sreče, kajti v to ulico ne vozi omnibus.

Vendar pa je dobro, da imam tudi jaz v bližini Saint Germaine ulice opravka in ker bom jaz vzel izvoščka, bi mi bilo v posebno čast, lepa rojakinja, če bi sprejeli mojo ponudbo in se hoteli odpeljati z menoj!

Julija ni dolgo premišljevala, z veseljem je sprejela ponudbo. Sploh bi se človek čudil, kako je bila hčerka Giuseppa Musolina, ki se je v visokih planinah Kalabrije pokazala tako odločno in neustrašeno, tukaj, v tem velemestnem ozračju izrečno plaha in bojazljiva, da se je prišla prvega človeka, kateremu je radi svojega materinskega jezika tudi zaupala.

— Torej, povejte mi, drago dete, — vpraša stari Italijan Julijo, ko sta se skupaj napotila proti izhodu, kakšno opravilo pa imate v ulici Saint Germaine, ali greste morda tja na obisk.

— Ah ne, jaz nimam sorodnikov v Parizu, toda v ulici Saint Germaine imam važno opravilo pri siru Johnu Penbroku — to je ugleden Anglež, ki živi v Parizu...

— Sir John Penbrok! jo prekine sivolasi Italijan. Ali je to mogoče? Saj k njemu grem tudi jaz! Sir John Penbrok ima v Franciji malo posestvo, katero obdelujem jaz mesto njega in danes je dan medsebojnega obračuna.

Ah, vidite, signora, da ni bil slučaj, ki naju je na Lionski

postaji združil, to je bila božja volja in previdnost, sedaj pa pojdite; za nekaj časa pripadava drug drugemu, ker nama je cilj poti skupem.

Sedaj sprejmete lahko moje vabilo na skupno vožnjo brez najmanjšega pomišljanja!

V tem trenutku je padel na Julijino dušo rahel dvom. Spomnila se je, da je nekoč slišala, da lepe in mlade deklice na postajah večjih mest različni ljudje, trgovci z dekleti, pod različnimi pretvezami izvablajo in vodijo kdovekam, da padejo takšna dekleta potem v največjo bedo.

— Tudi vi nameravate obiskati siro Johna Penbroka, ki je stric lorda Harryja Darsija? nadaljuje Italijan.

S temi besedami je Italijan dokazal, da so mu vsi odnosaji sira Penbroka znani.

Julijo je zapustila bojazen, po nekaterih trenutkih je stopila v kočijo z ljubeznjivim gospodom, ki se je na tako nena-
vadno ljubeznjiv način zavzel zanjo.

Italijan, ki se je predstavil za gospoda Lucijatija, pusti Julijo prvo vstopiti, kočijažu zašepeče neki naslov v uho in še sam sede v kočijo.

— Že vem! odgovori kočijaž s tihim glasom.

Kočija je drvela tako hitro, da je bila za tiste, ki so se v njej vozili, prava nevarnost. Zdelo se je, kakor da bi kočijaž ne mogel dovolj hitro prispeti do cilja.

V ozadju neke velike in temne hiše ustavi kočijaž konje, Julijin spremljevalec pa reče:

— Na mestu smo! Veste, nisem hotel, da bi kočijaž ustavil pred glavnim vhodom, ker bi bila morala hoditi mimo vseh služabnikov. Ne morem trpeti teh radovednežev, ki bi vas s svojimi zijalastimi očmi kar požirali!

V palačo sira Johna Penbroka bova prišla skozi stranski vhod. Pojdite za menoj!

Julija ni opazila sočutnega kočijažovega pogleda, ki je nekaj trenutkov počival na njeni lepi pojavi. Ozrl se je še enkrat za njo, potem pa je hitro zopet pognal svoje konje.

Bilo je že popolnoma temno. Noč je legla na zemljo, ulice pa so bile s plinovimi svetilkami le še slabo razsvetljene. Tudi okna, pred katerimi sta stala Julija in dozdevni gospod Lucijati, so bila še temna.

Lucijati potegne trikrat za zvonec pri vhodu in kmalu se odpro neka majhna vrata.

Lucijati stopi k bradatemu človeku, ki je nosil neke vrste

živrejo, ga nekaj vpraša, mu zašepeče nekaj v uho, istočasno pa mu spusti zlatnik v roko.

— Kar izvolite naprej, reče vratar, takoj bom poklical milostljivega gospoda.

Julija je hodila s svojim spremljevalcem po širokih stopnicah do prvega nadstropja.

Tu odpre Lucijati neka vrata in šepne Juliji:

— Le vstopite, med tem časom pa bom obvestil sira Johna Penbroka, da ste tukaj in mislim, da bo hitro prišel tudi on sam k vam.

Komaj pa je Julija prestopila prag majhne sobe, ki je bila popolnoma prazna, so se vrata takoj za njo zaprla. Nekdo je obrnil ključ v ključavnici.

Julija je bila sama.

Naši cenjeni čitalci so se prav gotovo že spomnili, da ni bil ljubeznjivi gospod, ki je sprejel Julijo na Lionski postaji, nihče drugi kakor Lujo, pretkani sluga siro Johna Penbroka, strica lorda Harryja Darsija.

Hiša, v kateri se je Julija, hčerka Giuseppa Musolina nahajala v tem trenutku ni bila splošno znana samo v Parizu, temveč slovi še danes po vsem svetu.

To je bil institut profesorja Pasteurja, genijalnega iznajditelja seruma proti steklini, hiša človeka, kateremu so pošiljali nesrečneže vsega sveta, ki jih je vgniznil stekel pes in katerim je pretila nevarnost, da tudi sami pobesne.

Ko so se vrata za Julijo zaprla, si je Lujo od veselja trl roke, zavedel se je, da se mu je s tem polovica načrta že posrečila.

Čakalnica, v katero je Lujo poslal Julijo, ni imela nobenega okna, svetloba je padala vanjo od zgoraj, vrata pa so bila tako močna, da bi jih niti Herkules ne mogel podreti.

Toda Lucijati še ni končal svojega opravila. Glavno mu je bilo, da bi od mlade Italijanke dobil testament in pečatni prstan, ki ga je nosila pri sebi, da pa bi to dosegel, se je prijavil zdravniku, ki je imel ta dan službo.

— Kakor sem slišal, ste nam pripeljali novo bolnico, gospod, mu reče zdravnik. Kdo ste in v kakšnih odnošajih stojite s svojo sopotnico?

— Imenujem se Lucijati, gospod, je odgovoril pretkani sluga sira Johna Penbroka s tako prepričevalnim glasom, da zdravniku ne bi moglo priti na misel, kakšnega malopridneža in lopova ima pred seboj.

Prišel sem iz neke vasi, ki se nahaja blizu Genove, deklica, katero sem pripeljal, je moja nečakinja in se imenuje Julija.

Pred petimi dnevi, gospod doktor, jo je ugriznil stekel pes...

Takoj smo jo začeli zdraviti z znanimi in izkušenimi domačimi sredstvi, toda bilo je vedno slabše. Zadnje tri dni ni okusila niti kapljice vode in že nekolikokrat je poskušala obgrizti druge osebe.

— Slučaj je silno resen, odgovori zdravnik z resnim glasom, ker je že zastarel. Toda takoj se bomo lotili vsega, da bi jo rešili. Vi bi torej radi svojo nečakinjo pustili v zavodu? To je seveda najboljša!

— Gospodu bom zelo hvaležen, če bi hotel ubogo deklico tukaj zdraviti, reče pretkani Lufjo. Samo po sebi je umevno, da bom vsak dan prihajal k njej, da bom videl, kako ji je. Da bi le sirota ozdravela!

Zdravnik je medtem pozvonil in neka siva, visoka gospa v zavodski obleki vstopi.

— Gospa Hodžes, ji reče zdravnik, v čakalnici številka pet se nahaja neka mlada Italijanka. Pred petimi dnevi jo je vgriznil stekel pes. Vzemite deklico pod svoje varstvo in poskrbite, da se bo takoj slekla, zatem jo odpeljite v kopalnico, da se bo okopala, potem pa pojdite z njo v dvorano, v kateri so prve preiskave! Gospodje zdravniki so baš sedaj tam zbrani.

— Prosim, oprostite, se je oglasil Lucijati, ali smem prositi, če bi smel vzeti obleke, ki jih ima na sebi moja nečakinja? Siromašni ljudje smo in ne bi rad, da bi se obleke izgubile.

— To je popolnoma opravičena želja, reče zdravnik, kar počakajte malo na hodniku, kmalu bo prišla gospa Hodžes glavna sestra v zavodu, ona vam bo izročila vse, kar nosi mlada deklica s seboj ali pa ima na sebi.

Gospa Hodžes odide iz sobe.

Za njo stopi tudi Lucijati in ko sta bila sama na hodniku, spusti Lucijati sestri deset frankov v roko.

— Za trud, ki ga boste imeli z mojo nečakinjo, reče pretkani sluga sira Johna Penbroka. Nekaj, na kar bi vas rad opozoril, je to, da se bo deklica seveda branila, da se bo upirala in uporabila najrazličnejše izgovore, samo da ne bi ostala tukaj. Sicer pa, ali razumete italijanski?

— Ne gospod, niti besede.

— No, tedaj jo le pustite naj vpije, nadaljuje Lucijati, z njo boste hitro opravili, sicer pa je vse to itak samo v njeno korist. Saj bi radi s tem siroto vendar samo rešili!

— Le zanesite se name, odgovori gospa Hodžes, pri nas si dolgo ne pomišljam. Bolnike poslušamo samo v toliko, kolikor je zanje dobro.

— Počakal bom torej tukaj, kjer mi je dejal gospod doktor, nadaljuje Lucijati. Pa le prinesite mi vse, kar boste pri deklici našli! Ah, uboga deklica! Gospa, ko bi vi vedeli, kako joče mati za nesrečno hčerko, v spomin in tolažbo ji bo, ko ji bom prinesel obleke.

Medtem ko sta se Lucijati in gospa Hodžes na hodniku instituta tako pogovarjala, je Julija nestrpno hodila gor in dol po sobi, v katero jo je njen rojak zaprl.

Ali se ne bodo še kmalu odprla vrata, ali je ne nameravajo odvesti k siru Penbroku?

Julija potisne roko v nedrija, da bi se prepričala, če se dragoceni testament še nahaja na svojem mestu. Potem vzame pečatni prstan iz torbice, ga z bolestjo v duši opazuje nekaj trenutkov, ga skrivaj pritisne na ustnice in ga zopet spravi v precej prazno denarnico.

Zdajci se odpro stranska vrata, v sobo pa stopijo tri žene v oblekah, kakršne je Julija videla nositi v Italiji samo redovnice.

— Pokažite mi svoje roke, drago dete, reče sivolasa gospa, ko se je približala Juliji. Dajte mi svoje roke, ne bojte se nič se vam ne bo pripetilo.

— Moje roke? — se strese Julija. Ah, ali morda mislite, da sem v tej hiši kaj ukradla? Prav gotovo me smatrate za osebo, ki je prišla sem samo zato, da bi kradla.

Pri tem je Julija nehote dvignila svoje roke.

In v istem trenutku so se že nahajale na njenih mišicah jeklene zaponke, podobne kleščam, ki so bile tako napravljene, da so se kar same zaprle.

Julija krikne:

— Ha, zvalili so me v zanjko, to ni hiša, kamor sem nameravala priti, to je ...

Dalje ni mogla govoriti, kajti že sta planili nanjo tudi ostali dve močni ženi in ji strgali obleko s telesa. Julija je mislila, da se bo od sramu udrla v zemljo.

— Odnescite jo v kopalnico, zapove predstojnica, toda

pazita se, da vaju ne bo vgriznila, ker je slučaj že pet dni star! Ah, poglejta, še ima nekaj v nedrijih pod srajco. Da, tudi to ti moram vzeti, mala, kajti tvoj stric, ki te je pripeljal sem, hoče imeti vse, kar nosiš s seboj!

— Moj stric! se izviije ubogi Juliji iz prsi. Torej se je človek, ki me je pripeljal in zvalil sem, izdal za mojega strica, za sorodnika? Gospa, prisegam vam, da je to neki malopridnež, ki sem ga spoznala šele na postaji! On je...

Ha, pustite mi to listino, testament hočem imeti...

Saj niste menda razbojniki, o, ne, mislite, da se ne morem braniti? O, branila se bom, čeprav ste mi zvezali roke, z zobmi se vam bom zajedla v meso, dokler mi ne boste vrnili listine.

Hitro se je obrnila gospa Hodžes, zgrabila Julijo za ramena in ji potegnla iz nedrij testament, o čigar pomenu se ji seveda ni niti sanjalo.

Neopaženo je vrgla listino ostalima sestrama, ki so jo povezale v culo k oblekam.

Julija plane kakor divja na gospo, ki ji je vzela testament, svoje močne zobe je hotela zasaditi v njeno meso, toda roke je imela zvezane, drugega pa ni imela in tako si ni mogla pomagati.

Gospa Hodžes, ki je že več let imela opravka z bolniki, ki jih je vgriznil stekel pes, je bila pripravljena na ta napad. Z enim samim udarcem v prsa je Julijo sunila od sebe.

Lepa deklica se opoteče in zgrudi na tla s strašnim krikom. Z bliskovito naglico sta skočili k njej ostali sestra in jo pokrili z volneno odejo, da ne bi nihče slišal njenega vpitja in obupnih klicov na pomoč.

Julijo sta odnesli skozi stranska vrata po širokih stopnicah navzdol v kopalnico zavoda.

Minilo je precej časa, ko je gospa Hodžes stopila na hodnik in izročila gospodu Lucijatiju culo oblek, katero je sprejel malopridnež z izrazom sočutja na obrazu.

— Prav gotovo ste jo slišali, kako je vpila? vpraša sestra. Ni bilo ravno lahko opravilo sleči jo in jo odvesti v kopalnico, toda k sreči imamo v tem pogledu dobre izkušnje in mnogo, mnogo prakse. Izvolite, tukaj je vse, kar je imela pri sebi, pustili smo ji samo srajco.

— Ubogo dete! reče Lujo s pridušenim glasom, kakor da bi hotel zaihteti. Pred osmimi dnevi je bila sirota še tako vesela in zdrava kakor malokdo! O, to je velika nesreča!

— Na prsih je nosila neko zaprto kuverto, reče gospa Hodžes, govorila je o nekem testamentu, ki bi bil moral biti tukaj. Ali je res naredila testament?

Sluga sira Penbroka je dobro pojmlil sestrine besede in prav tako hitro se je pripravil tudi na odgovor.

— Da, kmalu potem, ko jo je pes vgriznil, je vzkliknila: »Umrla bom, vem, da sem izgubljena« in sedla je in napisala, komu zapušča po svoji smrti svoje obleke in nakit, to pa imenuje nesrečnica testament.

— Vse to sem zavila v culo, odgovori gospa Hodžes, sedaj pa zbogom, gospod! Pogledati moram, kako se je okopala. Sedaj bo gotovo že bolj mirna!

Gospa Hodžes se poslovila od Lucijatija in izgihne v enih od mnogoštevilnih vrat na hodniku.

— Igro sem dobil! se razveseli pretkani Lujo, slepar, ki ni bil niti Italijan, še manj pa Julijin stric. Deklica ne bo kmalu zapustila zavoda doktorja Pasteurja. Dobro jo bodo čuvali in preden se bodo prepričali, da je popolnoma zdrava, da o kakšni rani, povzročeni po steklem psu, ni niti sledu, bo minilo več tednov.

Pa četudi bi prevaro, ki sem jo tako spretno izpeljal, še danes odkrili, bi to lepi in mladi črnolasi deklici prav nič ne koristilo. Testament so ji vzeli in jaz ga imam v tej culi! Ha, ha, tukaj je, saj še gleda malo iz cule.

Sedaj pa moram gledati, da bom iz te hiše čimprej izginil! Preden pa bom to važno listino izročil siru Johnu Penbroku, bi jo rad v svoji sobi dobro proučil. Zdi se mi, da ima ta listina milijonsko vrednost za mojega gospodarja in pravcati osel bi bil, če bi se dal nagraditi s kakšno malo, skoraj siromašno vsotico. Okoristiti se hočem in nikakor ne bom dovolil, da bi on sam užival to ogromno dedščino.

Pri tej misli si posadi Lujo klobuk na glavo, na kateri je imel sivo pobarvane lase, vzame palico s srebrnim držajem v desnico, culo pa v levico in odide po hodniku.

Prišel je do nekih vrat, kjer so bile stopnice in več izhodov. Ustavil se je. Premišljeval je, kam naj bi krenil. Ali desno, morda levo?

— Rešite se!... Človek, ki ga je ugriznil stekel pes, je zbežal iz zapora... Sedaj je svoboden... Srečanje z njim pomeni neizogibno smrt...

Spet se ponovi strašno rjojenje, zamolklo lajanje, mož je bil že blizu Luje in tedaj...

V divjih skokih je tekel po stopnicah navzdol napol gol človek, ki prav za prav ni bil podoben človeku, izgledal je kakor žival z živalskim izrazom v obrazu, z bleščečimi, rdeče obrobljenimi očmi, široko odprti ust, iz katerih je vrela pena. Roke je imel preteče dvignjene.

Stekel človek, da to je bil on — človek, čigar ugriz pomeni steklino in smrt — je stal tu, oddaljen samo nekoliko korakov od sluge Luja.

Lujo se je tresel po vsem telesu, od strahu so mu polzele znojne kaplje po obrazu, lasje so se mu ježili in on, ki je bil vedno pogumen, se ni smel premakniti z mesta, ni smel dvigniti rok, z groznimi očmi je buljil v strašnega pobesnelega.

Samo en izhod bi značil rešitev: da skoči skozi okno. Tisočkrat boljše bi bilo, da si s skokom iz prvega nadstropja na ulico polomi roke in noge, kot da pade v pesti temu strašilu, tej zveri v človeški podobi, temu divjaku, temu...

Te misli, ki so mu rojile po glavi, je hotel Lujo tudi takoj uresničiti.

En skok — in bil je na odprtem oknu, culo z oblekami in palico je vrgel na ulico in potem...

Grozen krik besneža začuje sluga v tem trenutku za seboj. Ko je hotel skočiti skozi okno, ga zgrabita dve močni roki za boke in ga potegneta z izredno močjo nazaj.

Lujo je padel čez glavo steklega človeka, ki ga je napadel, kriknil je v strahu in grozi in padel na zemljo, toda preden je mogel vstati, je klečal besnež že na njegovih prsih.

Zverinski dah pobesnelega udari v njegovo lice, on vidi blesk teh oči, ki so bile tako blizu njegovih. Z vso močjo se je uprl in se skušal rešite te zveri, toda zopet nastane grozno rjovenje...

Besnež je zgrabil Luja z zobmi za vrat. Lujo je kričal od bolečine; ko je čutil, da so se mu grozni zobje zasadili v vrat, je zgubil zavest.

V tem prihiti velika oseba in močan glas zakriči:

— Kako strahopetno in nedostojno je pobegniti in tega nesrečnika prepustiti usodi.

Nazaj! je zaplical besnežu.

Ah, prepozno sem prišel! Že je ugriznil tujca za vrat, tudi ta človek bo sedaj brezpogojno dobil strašno bolezen, ki ji znanost pravi steklina.

Velik in mlad človek, ki je govoril te besede, se brez pomišljanja vrže na pobesnelega in ga prime za roke. Držal

ga je tako trdno, da se je pobesneli zastonj trudil, da bi se jih rešil. V tem so pritekli tudi že čuvaji, ki so se prej poskrili na vse strani.

— Zvežite ga in ga odnesite nazaj v celico! zapove mladi zdravnik. V ostalem bo treba stroge preiskave, da se dožene, kdo je pustil vrata njegove sobe odprta.

To nepazljivost bo plačal ta človek z življenjem, kajti ta nesrečnik, ki ga je stekli ugriznil, ne sme več iz zavoda. Rana je globoka in jaz pričakujem najstrašnejšega.

— Ah, izgubil je zavest od strahu in groze! Takoj ga odnesite v mojo sobo, ko se bo zavedel, mu hočem sam razodeti, kakšna nesreča ga je srečala.

Ko so čuvaji besneža že odnesli, sta druga dva dvignila slugo Luja in ga odnesla v bližnjo sobo, ki je bila brez dvoma ordinacijska soba mladega zdravnika.

Mladi zdravnik je bil Montimer Penbrok, sin Johna Penbroka.

— Položite ga na divan in me pustite samega z njim, zapove mladi zdravnik, ki je stopil v sobo v istem trenutku kot čuvaja.

Ko sta ta dva zaprla vrata za seboj, se obrne mladi zdravnik k nesrečniku in zašepeta:

— Čaka me težka naloga! Sporočiti nesrečnemu človeku, da ga je ugriznil stekel človek, pomeni toliko, kot sporočiti mu smrtno obsodbo. Toda vseeno...

Mlademu doktorju je zmanjkalo besed.

Ranjenec se je na divanu obrnil in presenečen buljil v mladega zdravnika.

— Lujo, sobni sluga mojega očeta! je spregovoril zdravnik.

— Ali ste vi? ... Res ste vi, spregovori sluga, njegove ustnice so bile silno blede. Ali sanjam ali pa sem zbujen? Ali stojite res vi pred menoj, sir Mortimer Penbrok?

Julijin rešitelj

— Ne varate se, Lujo, odgovori mladi zdravnik, in kako da ste me našli tu, vam bom razložil v par besedah.

— Ker sem se naveličal neznosnega življenja, na kate-rega me je obsodil moj položaj in ker sem zasovražil navi-

dežno sijajno eksistenco, ki vlada v hiši mojega očeta in ki ni drugega kot velika komedija, sem skrivaj leta in leta študiral medicino.

Lahko rečem, da sem vse izpite položil z odliko, da sem s svojim doktorskim delom obrnil na sebe takšno pozornost, da me je profesor Pasteur angažiral za svoj zavod — najvišje odlikovanje, ki ga lahko doseže mlad francoski zdravnik. Toliko o sebi.

In sedaj, Lujo, mi povejte vi, kakšne opravek vas je privedel v to hišo in to v tej, skoraj kmečki obleki in — ah, to je lasulja, ki ste jo nosili in ki vam je najbrž sedaj padla raz glavo, ko so vas sluge položili na divan.

— Za vraga, si misli Lujo sam pri sebi, če mu povem resnico, me bo pognal sir John Penbrok iz službe. Ta Mortimer je ravno tako dober kot je njegov oče hudoben. In če bo zvedel, da sem mlado Italijanko privedel sem, da bi ji odvzel testament, me bo dal aretirati, tudi, če izgubi radi tega milijone.

— Še vedno čakam na vaš odgovor, reče Mortimer nestrpno. Resnično, Lujo, meni se zdi, da se tu skriva zvijača. Nikdar vam še nisem povedal, kaj mislimo o vas in nikdar vam nisem bil še na poti...

Pretkani Lujo si je že izmislil lep izgovor.

— Vidim, začne Lujo, da vam moram priznati golo resnico. Jaz sem tukaj po naročilu vašega očeta sira Johna Penbroka, da za vami vohunim in da pazim na to, kam se vam vsak dan tako silno muči. Vaš gospod oče sumi, da je tu kakšna ženska. Seveda se mu ni niti sanjalo, da njegov sin služi v Pasteurjevem zavodu in kakor sem rekel, samo radi tega sem tukaj. Da pa me ne bi spoznali, sem se preoblekel v kmečko obleko in si nadel lasuljo.

— Torej radi mene, reče Mortimer žalostno, to mi ni prav, Lujo, to me resnično boli in žalosti!

— Tudi mene, odgovori sluga, posebno, ker se v ulogi vohuna ne počutim najboljši. Sedaj me, prosim, pustite da grem, mladi gospod! Skrajni čas je, da odidem na cesto, ker mislim, da leži tam nekaj, kar sem izgubil in kar moram na vsak način najti...

V tem Lujo vstane in se napoti proti vratom, toda Mortimer mu prekriža pot in reče z zapovedovalnim glasom:

— Ti ostaneš tu! Te hiše ne smeš nikdar več zapustiti! Jezen se Lujo ustavi in začuden pogleda zdravnika.

— Toda, sir Mortimer, reče on, doma me bodo čakali in sir John Penbrok, vaš oče, me bo lepo pogledal, če ostanem še dalje. Ali me hočete pridržati tukaj kot jetnika samo zato, ker sem malo za vami vohunil?

— Služba, v kateri si bil pri mojem očetu, odgovori Mortimer se mi zdi tako nizkotna, da bi ti to zameril. Toda ti moraš ostati, ker si... Ali ne čutiš rane na vratu?

— Za vraga, malo me boli. Toda tisti norec ni tako globoko ugriznil. Par dni bom nosil obvezo in vse bo minilo!

— Motiš se, Lujo! reče Mortimer z resnim obrazom. Ta rana te bo pogubila, če te ne bo mogla rešiti umetnost profesorja Pasteurja. Ugriznil te je bolnik iz tega zavoda, stekel človek in v tistem trenutku je bila tvoja kri zastrupljena, podvržen si steklini!

Lujo grozno zakriči in odskoči.

— To ni res! vzklikne besno, to ste si izmislili samo, da bi me kaznovali za moje vohunstvo!... Hočete me samo plašiti!... Toda jaz sem popolnoma zdrav, jaz... Ha, neumnost!... Jaz naj umrem, jaz...

Zdajci se zasliši čuden glas. Kot pasje lajanje je prihajalo iz Lujevih ust, z rokami je začel mahati po zraku, telo se mu je krčevito treslo, kakor da bi divjal v njegovi notranjosti silen vihar. In zatem — pretresljiv krik in Lujo se je valjal po tleh v napadu groznih krčev, ki so predznak najstrašnejših bolezni.

— Torej resnično, stekel je, reče Mortimer žalostno. To je žrtev mojega očeta!

Nato odpre vrata, pokliče čuvaje in jim ukaže, da odnesejo Luja v eno onih sob, med katerih mračnim zidovjem se odigravajo najstrašnejše bolečine nesrečnikov v tej hiši, akt za aktom — dokler jih naposled smrt ne reši...

Mortimer odide iz svoje sobe in krene naravnost k šef-zdravniku, ker ga je hotel obvestiti o napadu pobesnelega človeka, ki je pobegnil iz svoje celice. Opozoriti ga je hotel na to, da bi morali takšne slučaje vnaprej preprečiti. Toda šef-zdravnika ni bilo v pisarni in Mortimer bi ga bil moral poiskati doma.

Ker ga ni nikjer našel, odide mladi zdravnik v klet, kjer so se nahajale kopalnice, v nadi, da bo tu našel šef-zdravnika.

Ko je Mortimer prišel mimo nekih vrat, začuje besede, govorene med jokom:

— Verjemite mi, da sem žrtev prevare! Nikdar nisem

videla steklega psa in sedaj, ko vem, kje sem, mi je jasno, da so me privedli sem v nameri, da mi vzamejo obleko in z njo dokument, ki sem ga nosila s seboj in ki je vreden dvajset milijonov frankov.

— Dvajset milijonov frankov? se je smejal hrapavo ženski glas. Ravno iz tega se vidi, da te vsote sploh nimate! Iz tega je jasno razvidno, da začenja strup delovati!

— Naravno, pristavi druga! Iz strahu je izgubila pamet, skrajni čas je, da ta mlada Italijanka — ah, vi bi radi s silo zbežali? ...

Nazaj, draga moja, vrata so zaklenjena in dve bova v stanju, da vas zveževa.

— Ako boste poskušali gristi, nadaljuje ženska, boste dobili nagobčnik na usta! Za nevarne imamo v tem zavodu na razpolago tudi takšna sredstva.

— Pustite me, kriči glas, ki ga je Mortimer slišal začetkoma. Vi ne veste, s kom imate opravka! Da, jaz sem nevarna, če me boste zadrževali s silo!

Obe čuvarki sta najbrž planili na nesrečno deklico, ker je Mortimer slišal zamolklo hropenje in stokanje, ki je pričalo, da se za vrati vrši borba.

V tem trenutku potrka Mortimer na vrata in zakliče:

— Takoj odprite! Jaz sem, dežurni zdravnik, pustite me, da vstopim!

Obe čuvarki, ki sta sigurno prekoračili meje svojih pravic sta svojo žrtev takoj izpustili. Mortimer je slišal, kako sta nekaj šepetali. Brez dvoma sta se domenili, kako se bosta pred zdravnikom opravičili.

V Pasteurjevem zavodu je bilo strogo prepovedano surovo postopati z bolniki.

Naposled se vrata odklenejo in Mortimer je lahko vstopil.

Takoj na pragu se ustavi kot vkopan, ker ga divna postava in lepota deklice, ki je stala med čuvarkama iznenadi in pretrese.

Lepota deklice ni izgubila po skromni obleki, ki jo je mladenka imela na sebi, svoje privlačnosti. Nasprotno, nežen, bled, s črnimi kodri obrobjen obraz, z velikim, svetlimi in s solzami napolnjenimi očmi je kazal krasno sliko.

— Ali je mlada deklica bolna? vpraša Mortimer. Od kdaj je že v zavodu?

— Pred pol ure so jo pripeljali sem, odgovori ženska.

Neki Italijan jo je pripeljal sem, on je njen stric in pravi, da je mlado deklico v njeni domovini ugriznil stekel pes.

— To ni res, to je laž! vzklikne Julija. Mene so pripeljali sem s prevaro in zvijačo...

— Dovolite, se obrne zdravnik proti glavni čuvarki, katera je pravkar vstopila, ali ste našli kakšno rano na telesu te mlade deklice?

— Niti najmanjše, odgovori čuvarka, saj sem se sama temu čudila, toda mlado deklico mi je predal sam šef-zdravnik.

— Dovolite, da vam pogledam v oči, reče Mortimer in pristopi k Juliji. Nato je nežno prime za glavo in ji pogleda v oči. Čez pol minute vzklikne:

— Jaz trdim, da je ta deklica popolnoma zdrava! Izgleda, da obstoji tu strašna prevara. Prosim, pojdite z menoj k šef-zdravniku! Samo on ima pravico, da vas takoj izpusti.

Čuvarke se niso smele protiviti zdravnikovi zapovedi in Mortimer začne stopati po stopnicah navzgor.

— Ne vem, kako naj se vam zahvalim, gospod, reče Julija z drhtečim glasom. Rešite me iz te strašne hiše! Če bi vedeli, kako je meni dragocen vsak trenutek.

Meni so ukradli več kot dvajset milijonov frankov, goskod, meni so ukradli testament, s katerim bi to vsoto dobila.

Mladi zdravnik se ustavi in pogleda Julijo, s katero se je že nahajal na hodniku, z vprašujočim pogledom. Tudi njemu se pojavi sum, da ima posla z žensko, kateri se je zmešalo.

S kakšno odločnostjo je mlada Italijanka trdila, da je posestnica dvajsetih milijonov! To more biti samo plod bolne domišljije.

Četudi je deklica mila in lepa, vendar ne izgleda, da je posestnica dvajsetih milijonov.

Prispela sta do vrat šef-zdravnika.

Mortimer se ustavi in potrka. Ker se nihče ne javi, poskuša odpreti vrata. Bila so zaklenjena, kar je pomenilo, da je šef-zdravnik zapustil zavod.

— To je nerodno! reče Mortimer. Morali boste počakati, da se vrne doktor Pegne in to se lahko zgodi tudi šele zvečer.

— To je nemogoče! vzklikne Julija. Tako dolgo ne morem čakati! Jaz moram še danes pred sira Johna Panbroka, da si poiščem svojo pravico.

Mortimer osupne.

— Pred koga morate stopiti? jo vpraša silno presene-

čen. Pred sira Johna Penbroka? Ali poznate tega gospoda? Ali imate kakšne zveze z njim?

— Ne poznam ga, odgovori Julija, toda želja pokojnega lorda Harryja Darsija je bila, da poiščem njegovega strica in mu predam testament, s katerim me lord Darsi imenuje za naslednico svojega premoženja.

V tem trenutku odpre Mortimer vrata svoje sobe in reče Juliji:

— Prosim vas, vstopite! Moram se z vami pogovoriti! Lord Darsi je torej mrtev! Moj bratranec je umrl, sigurno v Italiji. Zelo mi ga je žal, bil je mlad, ljubil je življenje in usoda mu je dala vsega, da je lahko užival.

— Vi ste poznali lorda Darsija? vpraša Julija s solznimi očmi, ker se je nahajala v prijetni delovni sobi zdravnikov. Povejte mi, kdo ste vi?!

Gotovo ste zdravnik tega zavoda? Ko sem izgovorila ime Penbrok ste se zdrznili in sedaj nazivate lorda Darsija svojim bratrancem, potemtakem ste vi...

— Mortimer Penbrok, sin sira Johna Penbroka, človeka, ki ga vi iščete.

— Torej naju je nebo združilo! reče Julija. Vi mi boste pomagali, da pridem do vašega očeta.

Ko mi je ukraden testament, sem sigurna, da so me privedli v to hišo zato, ker so dobro vedeli, da mi lahko tu vzamejo obleko in vse, kar imam pri sebi.

Toda četudi mi je pretkani Lucijati na ta način ugrabil testament, vaš oče, gospod Mortimer, mi bo gotovo verjel, on bo spoštoval poslednjo voljo lorda Darsija.

Mladi zdravnik ne odgovori takoj. Njegov obraz se zmrači, čelo mu se nagrbanči...

Tako je stal dolgo globoko zamišljen, ker se je nečesa domislil in tako spregledal resnico.

Zlovoljno je stavil Juliji še par vprašanj, ki so se nanašala na človeka, ki jo je pričakoval na Lijonskem kolodvoru in jo privedel v zavod za stekle.

Ni prešlo niti pet minut, ko je bil Mortimer že prepričan, da ta pretkani Lucijati ni nihče drugi nego preoblečen sluga njegovega očeta.

Po vsem tem je sklepal, da je bil tukaj narejen peklenški načrt in da je njegov oče, sir John Penbrok, nameraval s pomočjo svojega sluge spraviti Julijo s poti.

S hitro kretljivo prime Mortimer Julijine roke in gledajoč ji ravno v oči reče:

— Ali mi hočete zaupati, gospodična Julija? Ali mi hočete verjeti, da vam želim samo dobro? Potem ne hodite pred mojega očeta, najprej poiščite svoje pravice, svoj testament, da mu lahko belo na črnem dokažete, da ste vi naslednica lorda Harryja Darsija!

Jaz dobro poznam svojega očeta, on bo poskusil vse, da bi vas oropal pravice, ki jo imate! Njegovo srce bije samo za denar in čeprav mi je težko priznati: za ta denar, za katerega gre tu, je pripravljen storiti vse.

Julija začudeno pogleda mladega človeka.

— Toda, kje naj čakam, vpraša ona, dokler se testament ne najde? Tujka sem v Parizu, ne poznam nikogar in tudi denarja nimam.

— Za to vam ni treba skrbeti! V dobri in pošteni hiši bom za vas najel sobo, jaz in moja sestra Edita, ljubeznjivo dekle, ki je malo starejše od vas, pa bova skrbela za vas.

Julija, nad vami je izvršeno nasilje, slutim in vem od katere strani in radi tega smatram za svojo dolžnost, da vam pomagam.

Toda sedaj mi povejte: Rekli ste, da vam je glavna čuvarka vzela testament. Ona mora vedeti, kje je ostal. Ostanite tukaj, čez par minut se vrnem.

Mortimer je takoj poiskal glavno čuvarko in zvedel od nje, da je vzela Juliji kuverto, katero je mlada Italijanka nosila v nedrih.

— Jaz sem to kuverto, je rekla čuvarka, dala v culo, katero sem napravila iz Julijinih oblek in jo dala gospodu Lucijatiiju, za katerega sem mislila, da je stric mlade deklice, ker se je on tako predstavil.

— Cula oblek, reče Mortimer. Ha, v trenutku, ko sem tekkel po stopnicah, da bi ustavil pobesnelega človeka, ki je napadel Luja, je ta skočil na okno in vrgel na ulico culo z oblekami in svojo palico z namenom, da pobegne tudi sam. Toda besnež ga je zgrabil z rokami in vrgel na tla.

Mortimer ni izgubljal časa. Hitro je tekkel na ulico, čeprav ni imel mnogo upanja, da bo culo še našel, ker je prešlo več kot pol ure, odkar je Lujo v smrtnem strahu vrgel culo na ulico.

Zastonj jo je iskal povsod.

Niti hišnik, niti stražnik, ki je stal že več kot pol ure na voglu, nista videla ničesar.

S težkim srcem zaupa Mortimer vse to Juliji.

Julija je bila neutolažljiva, vila je roke in klicala:

— Nikdar več ne bom videla testamenta. Vzeli so mi ga in moja sveta naloga, ki sem jo hotela izvršiti z milijoni lorda Darsija, bo ostala neizpolnjena.

Mortimer je bil preveč kavalirski napram Juliji, da bi jo izpraševal, v čem obstoja ta njena sveta naloga.

Tolažil je Julijo in ji govoril:

— Prisegam vam, gospodična Julija, da bo poskusil vse, da najdem testament. V Parizu se mnogo izgubi in zopet najde in čemu se ne bi našel tudi vaš dokument, ki ima za vas tako veliko vrednost?

V tem trenutku javi sluga Mortimerju, da se je šef-zdravnik vrnil.

— Sedaj grem, gospodična Julija, da si izgovorim vašo svobodo, reče Mortimer.

In res, že čez pol ure zapusti Julija Pasteurjev zavod pod roko mladega človeka, a spominjajoč se groznih doživljanj.

Ni minilo dolgo, ko je Julija stanovala v elegantno urejeni sobi pri ugledni rodbini v ulici Rivoli. Še istega večera je pripeljal Mortimer k Juliji svojo sestro Edito, lepo, plavalaso mlado deklico, črnih oči, v katerih sta se zrcalili močna volja in odločnost.

— Brat mi je pripovedoval o vaši žalostni usodi, reče Edita, toda ne obupavajte! Testament se bo zopet našel in potem vam bova Mortimer in jaz pomagala, da pridete do svojih pravic pri najinem očetu.

Bodiva prijateljici, Julija!

Naslednjega dne je izšel v vseh pariških časnikih sledeč oglas:

»Pet sto frankov nagrade dobi, kdor prinese culo oblek, ki so bile včeraj med osmo in deveto uro izgubljene pred Pasteurjevim zavodom.

Kdor jih je našel, naj jih prinese v ulico Rivoli številka 27., pritličje.

Pri pariških apaših

Sir John Penbrok je zapadel v stanje, ki je bilo podobno nekakšni vročici.

Ni vedel, da sta njegova otroka, Mortimer in Edita, postala zaveznika mlade Italijanke, katere navzočnost v Parizu je izzvala v njegovem srcu bojazen.

Neprenehoma je mislil na svojega zvestega služabnika, o katerem že celih osem dni ni vedel kje se nahaja.

Na vratih delovne sobi, v kateri je hodil priletni Anglež gor in dol, se zdajci oglasi trkanje.

Ko je sir John Penbrok zaklical — naprej, se odpro vrata na njih pa se pokaže mlado človeče bledega obraza in gladko počesanih plavih las. Bil je skromno oblečen, vendar bi človek ne mogel opaziti na njem znakov pomanjkanja.

Počasi se splazi v sobo.

— Ah, Pon, vi ste! vzdikne stari Anglež skoraj veselo. No, moj dragi detektiv, ali mi prinašate kakšne vesti o mojem slugi Luju? Ali ste ga našli?

— Pred nekaterimi trenutki sem govoril z njim, odgovori Pon. Luj se nahaja v Pasteurjevem zavodu na opazovanju pri tamkajšnjih zdravnikih, kajti tistega dne, ko je pripeljal lepo Julijo v zavod, ga je ugriznil stekel človek, ki je ušel iz svoje celice in zdravniki ne morejo še točno ugotoviti, če se bodo znaki strašne bolezni pokazali tudi na njem.

— Za vruga! spregovori Anglež skozi zobe. To je slučaj, na katerega nisem računal. Kaj pa je bilo z deklico? Ali so jo obdržali v Pasteurjevem zavodu?

— Nikakor, odgovori mali detektiv, katerega so pariški potepuhi imenovali pritlikavi Pon, katerega pa so se kljub temu bali, ne toliko radi njegove moči, kolikor radi njegove spretnosti in izredno dobrega nosa, zasledil je po navadi vse, samo da je dobil mastno nagrado. Deklica je osvobodjena, neki mladi zdravnik v zavodu je dokazal, da ni nikdar steklega psa niti videla.

— Torej je svobodna! je godrnjal sir John Penbrok in njegov obraz se je zmračil.

Čez nekaj trenutkov pa se obrne neodločno k pritlikavcu in mu začne govoriti s tihim, skoraj drhtečim glasom:

— Vi veste, da sem vam obljubil veliko nagrado, Pon,

če mi pomagate iz te zadrege. Poizvedite takoj, kje je sedaj ta mlada deklica in če je sploh še v Parizu.

Na ustnicah malega človeka, pariškega detektiva se pojavi zdajci kratek smehljaj.

— Deklica je v Parizu, sir, odgovori detektiv, jaz vam pa celo lahko povem njen točen naslov: ulica Vivoli, številka 27, pritličjem pri rodbini Sparabon, pri kateri je vzela sobo v najem in če vas zanima, če bi radi slišali ime tega gospoda, vam lahko povem tudi to.

Gospod se imenuje — Mortimer Penbrok!

— Moj sin? se začudi sir Penbrok.

— Da, vaš sin, pristavi pritlikavec. Da pa deklica še ni prišla k vam, tiči vzrok v tem, ker je izgubila testament. Sicer bi si že zdavnaj poiskala svoje pravice.

Testament je bil zavit z oblekami v culo, katero pa je Lujo vrgel na ulico v trenutku, ko ga je pobesneli napadel. Tudi sam je nameraval skočiti skozi okno.

— Sedaj mi je vse jasno! reče sir John Penbrok. Sedaj vem smisel tistega čudnega oglasa, ki ga že več dni čitamo po vseh pariških časopisih.

Najlepša hvala, Pon, jaz sem z vami izredno zadovoljen. Vzemite za sedaj tale tisočak za nagrado, če pa vas bom bodoče kaj potreboval, vas bom vedel poiskati.

— Vedno sem vam na razpolago, sir, odgovori majhno človeče, ko je spravilo bankovec v denarnico in jo skrbno vtaknilo v žep. Vedno se lahko name zanesete, molčati znam kakor grob.

Sicer pa sem človek, ki ne zna samo zasledovati zločincev, temveč zna biti tudi sam zločinec!

— Vi ste bili prej zločinec? vpraša Anglež detektiva in ga vprašujoče premeri z očmi. Pripovedujejo, da ste bili vi eden najnevarnejših napadalcev v Parizu.

— To so stare, že popolnoma pozabljene stvari, odgovori Pon malomarno. Radi tega sem deset let svojega življenja prebil v jetništvu v Bologni.

— Če vam smem zaupati, Pon, tedaj me poslušajte! Julijo moramo spraviti s poti! Deset tisoč frankov vam dam, Pon, če deklica v treh dneh izgine s tega sveta.

— Deset tisoč frankov, meni, odgovori malopridnež, ki je izvrševal svoje zločine pod krinko detektiva. Ker pa jaz tega ne morem sam izvršiti, ker sem preslab in ker moramo

najeti še nekega tretjega, ki bo molčal in storil, kar bo treba, potrebujemo še najmanj pet tisoč frankov...

— Ki jih bom brez najmanjšega pomisleka tudi dal, Pon, odgovori sir John Penbrok.

— Tedaj ne bo več Julija gledala jutranje zarje, ne bo več pričakala solnca, odgovori pritlikavi človek, čigar grdi in upadli obraz in špicasti nos sta izražala pritajeno peklensko radost. Prosim kos papirja, črnilo in pero.

Pon sede k pisalni mizi uglednega Angleža, vzame pego in z okornimi potezami napiše sledeče vrste:

»Dokument je najden: Našli so ga v culi z oblekami in ga vzeli iz nje. Testament je proučen, cula z obleko pa ni vredna niti pipe duhana. Če vam je na tem, da sedanjemu lastniku listine osigurate vsaj majhen del od ogromne dedščine, tedaj pridite danes okrog polnoči na stolp Notre Dame. Čuvaju stolpa recite, naj vas pusti oditi na veliko spodnjo galerijo, da bi radi opazovali Pariz pri mesečini. To se čestokrat dogaja in nikomur se ne bo zdelo sumljivo.

Torej okrog polnoči — na veliki galeriji Notre Dame! Če pa iz kateregakoli vzroka ne bi prišli, bo dobil testament jutri navsezgodaj v roke sir John Penbrok.«

— Brez podpisa? je vprašal Anglež, ko je videl, da namerava pritlikavec pero odložiti.

— Da, odgovori Pon, ta listek popolnoma zadostuje in stavil bi, da bo Julija prišla, kakor sem napisal.

Pri teh besedah zloži mali detektiv pismo, ga spravi v popolnoma navadno kuverto, ki jo je privlekel iz žepa, kot naslov pa napiše samo par besed:

Ulica Rivoli 27, parter.

— To pismo, reče pritlikavi Pon, bom takoj vrgel v poštni nabiralnik. Julija ga bo še pred večerom dobila. Vas pa prosim, da me zvečer ob desetih pričakujete na trgu Greve Svarim vas, da se ne oblečete preveč elegantno, natakните si temne naočnike in primerno pokrivalo, kajti tam, koder vas bom vodil, ni treba, da bi vas spoznali.

S temi besedami je zapustil pritlikavi Pon Angleža, ne da bi mu povedal kaj namerava.

Toda sir John Penbrok se je prav dobro zavedal, da je zaupal svojo zadevo pravemu človeku in niti za hip ni podvomil, da bi zlikovec ne izpolnil svoje obljube.

Julija ne bo več videla jutranjega solnca.

Že je bila ura deset zvečer, ko je stopal po trgu Greve velik moški, zavit v črn plašč. Mehak klobuk je imel potisnjen globoko na oči.

Izza ulične svetiljke stopi raztrgan berač in zašepeta človeku z plaščem:

— Ali ste vi, sir John Penbrok?

— Ah, vi se umikate? Jaz sem pritlikavec Pon.

V tej majhni postavi bi človek ne bil mogel spoznati zločinskega detektiva. Na glavi je imel rdečo lasuljo, obraz bakrenordeč, zabuhel nos, izgledal je kakor pravi pijanec, ki se že več dni potika po beznicah.

— Pojdite za menoj! zašepeta Pon Angležu, in ne stržite se koderkoli vas bom vodil! Samo naprej, skrajni čas je že!

Pon je hodil spredaj, Anglež je zaostajal za osem korakov za njim. Pol ure sta hodila po vseh mogočih ulicah pariškega predmestja, dokler se Pon nenadoma ustavi pred nekim sodom. Pazljivo dvigne pokrov in skoči v sod.

— Za menoj! reče počasi. Ne bojte se, pred seboj imava mal izprehod pod zemljo!

— Kam me prav za prav vodite, Pon?

— K pariškem apašem; pot k njim pa vodi skozi sod.

Penbrok osupne, ker ni bil pripravljen iti k pariškim divjakom in zločincem, s katerimi ne pride na konec niti pariška policija pri vsej svoji spretnosti in okretnosti. K tej razbojniški tolpi, odkoder je pretila nevarnost glavnemu mestu Francije.

Toda Pon pokliče še enkrat in Penbrok ni hotel, da bi mislili, da je strahopetnež, zato skoči v sod in v naslednjem trenutku začuti, da se ta spušča v globino.

— Kaj je to, Pon? vzklikne Anglež v strahu. Mi tone-mo, padamo!...

— Ne, vse gre kakor treba! Zdaj stojiva na železni plošči, ki se radi najine teže sama spušča navzdol. To je posebna vrsta prometa, o katerem nima pariška policija niti pojma.

Naenkrat plošča udari ob zemljo in v tem trenutku se zasliši govorenje mnogih glasov.

— Podajte mi roko in pojdite za menoj! zašepeta pritlikavec Penbroku. Tu sem tako doma, kot krt v svojih podzemskih rovih. Ha, vidi se že luč iz podzemne jame!

— Stojte — ali ste mrtvi! se začuje naenkrat zamolkel glas. Kdo ste? Povejte geslo!

— Smrt pelerinam! izpregovori Pon in močan človek, ki je držal revolver, naperjen proti naši dvojici, ju spusti naprej.

Čez minuto sta stala pred novo zapreko, omrežju iz železa, ki je popolnoma zapiralo nadaljnjo pot v hodnik. Zopet je moral Pon ponoviti geslo in omrežje se dvigne, toda ko sta prišla mimo, se zopet spusti na svoj prostor.

Pon odpre lesena vrata, za katerimi se pojavi luč in sir John Penbrok zagleda na svoje veliko začudenje pod zemljo sobo z mizami in stoli ter z mnogimi gosti.

Moški in ženske, tatovi in vlačuge so stali in posedali naokrog, se pogovarjali in se nesramno smejali. Pilo se je v izobilju, za neko mizo so tudi kvartali.

Zdelo se je, kot da bi bil Pon tukaj dobro poznana osebnost ker ga je takoj, čim je vstopil, prestregel gostilničar in mu zašepetal v uho:

— Ali bova sklenila kakšno kupčijo, Pon? Ti veš, da se name lahko vedno zaneseš!

Pon potegne gostilničarja vstran, kjer sta se začela šepetaje pogovarjati.

— Na to ne bo pristal niti najbolj izkušen, je slišal Anglež reči gostilničarja. To bi moral biti začetnik, ki bi hotel s pomočjo tega podjetja priti med apaše! Mislim, da bi to napravil Italijan, kateremu ne bi bilo za to treba plačati več od dveh tisoč frankov. Italijan je skromen, ker ni imel še prilike, da bi se lotil kakšnega resnejšega podjetja, odkar je bil v Parizu aretiran. Umrl bi bil od gladu, da ga nisem jaz vzel k sebi. Vstopite, prosim, v to sobo, tega človeka vam bom takoj poslal.

Pon in Anglež sta vstopila v sosedno sobo in nedolgo za njima je vstopil velik, suh, mlad človek s pravim italijanskim pogledom.

— Ali si tako hraber in pogumen, da si pripravljen zaslužiti dva tisoč frankov? ga vpraša Pon in premeri z vprašujočim pogledom.

— Dva tisoč frankov? za ta denar bom storil vse — odgovori Italijan.

— Ali bi za ta denar izvršil tudi umor?

— Če mora biti tudi to!

— Dobro, potem moraš takoj oditi in se skriti na spodnji galeriji stolpa notredamske cerkve. Okoli polnoči bo prišla

neka mlada deklica in te vprašala, če si ji prinesel dokument. Ni ji treba odgovoriti, temveč primi jo in vrzi v prepad pod seboj.

— Za vraga, to je grozno, to je podlo in strahopetno, spregovori mladenič, toda dva tisoč frankov... Glad je pekkel... Dobro, storil bom!...

— Izplačaj mu takoj pet sto frankov! se obrne Pon k Angležu, ostanek dobiš jutri zvečer, obešenjak, reče Pon mlademu Italijanu. Gostilničar me dobro pozna in ve, da bom držal besedo.

Sicer pa te ne bom niti vprašal, kako se imenuješ in kdo si, ker mi itak ne bi povedal resnice; toda pri takšnih podjetjih je boljše, da se sploh ne poznamo. Zbogom!

Čez pol ure sta bila Pon in Penbrok zopet na površju zemlje in pritlikavec spremi uglednega Angleža, do mesta, kjer se je nahajal njegov voz.

— Peljite se domov, sir Penbrok, reče Pon svojemu spremljevalcu, lezite in se odpočijte in ko se boste zjutraj prebudili, bodite prepričani, da bo naslednica milijonov z zlomljenim telesom ležala v mrtvašnici.

Ha, ha, svet bo mislil, da je ena onih, ki sta jo glad ali pa nesrečna ljubezen prisilila, da skoči s stolpa Notre Dame v smrt.

Zločin na stolpu Notre Dame

Prastari cerkvi Notre Dame se je bližala okrog enajste ure in triinpetdeset minut mlada deklica, zavita v dolg plašč, na glavi pa je imela gost pajčolan.

Ko je prišla do glavnega vhoda, se ustavi.

— Oh, zakaj Mortimer ravno danes ni prišel? šepeta deklica pod pajčolanom. On bi me prav gotovo spremil. Tako pa sem prisiljena, da sama izvršim naročilo skrivnostnega ki sem ga danes prejela.

Gre za testament lorda Darsija, za neizmerno bogastvo, ki mi ga je zapustil plemenit človek, gre za osvoboditev mojega dragega očeta Giuseppa Musolina!

Ah, zakasnila bom! Giuseppo Musolino je zaprt, jaz pa se potikam po tujem mestu in ne morem ničesar storiti, da ga rešim.

Takoj nato stopi Julija v cerkev, ki je bila podnevi in ponoči odprta.

Pred svetimi slikami so klečali verniki, pred glavnim oltarjem pa je klečal in molil duhovnik.

Julija je takoj vstopila in se kmalu začela vzpenjati po stopnicah, ki vodijo na stolp. Prihajala je vedno višje in višje in zdelo se ji je, da gre v oblake.

Potem potrka na neka vrata in prikaže se star čuvaj notredamskega stolpa.

— Rada bi videla Pariz pri mesečini, gospod, spregovori Julija v slabi francoščini. Prosim vas, pustite me, da odidem na spodnjo galerijo.

Ker je stisnila čuvaju pet frankov v roko, se ta ni več protivil in ji pokazal pot.

— Sicer pa, gospodična, ne boste sami, reče starec. Tam je že človek, ki ga je, kako izgleda tudi očarala mesečina. Pojdite, prosim po teh stopnicah navzgor in prišli boste, kamor želite!

Starec je ostal spodaj, Julija pa je hitela po stopnicah navzgor. Potem odpre neka vrata in stopi na spodnjo galerijo.

Tu je stal človek, ki je sigurno pričakoval Julijo s testamentom. Julija se takoj napoti proti njemu. Pri tem nehote pogleda čez ograjo v globino. Strese se od groze, ko vidi samo nepregledno morje streh in ničesar drugega v prepadu pod seboj.

— Oprostite, gospod, reče Julija tujcu, ki je stal nepremično, ali ste vi... Ah, zaboga, čemu me prijemljete?... Kaj hočete od mene?... Na pomoč!... Na pomoč!...

Julijino klicanje na pomoč je spremljal grozen smeh človeka, ki je stal tukaj in vedel, da njenega klica nihče ne sliši. Visoko med nebom in zemljo je zgrabil razjarjen tiger deklico, ovil roke okrog nje, in jo dvignil...

S silno močjo je držal razbojnik lepo mlado deklico. Julija je vedela, da ne pomaga nič, da se reši teh rok. Spustila je roke in poslednjikrat zaklicala na pomoč.

— Zbogom ljubi oče, zbogom Giuseppe Musolino!...

Tvojo hčer so ubili v tujini, ne bo ti mogla več pomagati!...

Razbojnik zamolklo vzklikne in dvigne Julijo čez ograjo. Deset sekund, dolgih kot večnost, je visela Julija nad brezdnom. In potem...

V tem trenutku začuti Julija, da jo je razbojnik postavil zopet na tla.

Truplo človeka, ki je pravkar skušal vreči Julijo v prepad, ji pade pred noge.

— Oprosti mi hči Musolinova, oprosti! je jecjal človek. Grešil sem ... Dvignil sem roke nate, toda verjemi mi, nisem vedel, da si ti tista, ki sem jo hotel ubiti ...

Proklet naj bo tisti, ki je to zahteval od mene! O, zdaj bi mu lahko brez najmanjšega kesanja potisnil nož v srce!

Julija je bila silno presenečena. Ni vedela, kdo je ta človek, v čigar duši se je tako hipoma izvršila taka izprememba. Še pred trenutkom jo je hotel vreči iz stolpa notredamske cerkve, v grozen prepad, zdaj pa leži pred njo in jo ves v solzah prosi, naj mu oprosti.

Hipoma pa se Juliji je zdelo, da je tega človeka že nekoč slišala. Upala je, da bo lahko razčistila stvar, ki jo je tako prestrašila.

Ko je pogledala tujcu v obraz, se je hipoma zdrznila. Pri mesečini je spoznala njegov obraz. Julija se je stresla in vzklíknila:

— Ti si Peter, ti tovariš mojega nesrečnega očeta, ki so ga nazivali Peter Gavran.

— Jaz sem, gospodarica, odgovori mladi Italijan in preden je mogla Julija preprečiti, prime rob njene obleke in ga srčno poljubi.

Da, jaz sem tisti, ki sem si želel, da bi ne bil nikdar rojen, ker sem vas izdal in ne bom imel nikdar več miru v svoji duši.

Hči Musolinova, hotel sem te ubiti, tebe, hčer mojega dragega vodje, tebe, Julija, solnce Reggija, roža italijanska, za katero bi dal brez vsakega oklevanja svoje življenje, za katero bi skočil s stolpa v prepad.

Da, samo zapovej, gospodarica, pripravljen sem, da za strašni zločin, ki sem ga nameraval storiti nad teboj, skočim pred tvojimi očmi v ...

— Nazaj! krikne Julija in zadrži Petra Gavrana od ograje, na katero se je začel vzpenjati. Ne umri zame, temveč živi zame!

— Ha, za tebe živeti, gospodarica, bi bila največja sreča — vzklíkne mladi Peter.

Peter se znova vrže pred Julijine noge in solze so tekle iz njegovih svetlih oči.

— Vstani, Peter, osvesti se! reče Julija. Glej, nebo naju je združilo na stolpu Notre Dame, ne slučaj, nego previdnost! Potrebujem pomočnika in vidiš, Bog mi ga je poslal, ker se nadejam od tebe, Peter, da me ne boš nikdar več zapustil!

— Tebe zapustiti, gospodarica? Prej se bo podrł svet, nego se bo to zgodilo.

Dalje ni mogel govoriti, solze so mu zadušile glas v grlu. Julija je videla, kako je jok stresal telo mladega Italijana, to pa ji je bilo najboljši dokaz, da so bile njegove besede iskrene.

— Predvsem, Peter, mi povej, kako si prišel sem v Pariz! — reče Julija po kratkem molku, toda hitro, ker ne smeva ostati dolgo tu. Kdo ve, če ne bo tisti, ki te je poslal, da me ubiješ, prišel nenadoma sam in izvršil zločin mesto tebe.

— Ne bojim se, Julija, odgovori Peter z zarečimi očmi. Jaz sem pri tebi in rad bi poznal tistega, ki se te upa tudi samo dotakniti.

Kako sem prišel v Pariz? Meni ni preostajalo drugega kot pobegniti iz Italije, ko so bili vsi naši napor, da bi rešili našega vodjo Giuseppa Musolina iz Reggija, zaman.

Ko smo se hrabro borili proti karabinjerjem in ko so vojak, ki pobijali naše ljudi drugega za drugim, sem si mislil:

Če ne moreš rešiti Giuseppa Musolina, reši vsaj svoje življenje. Sklenil sem pobegniti in zares se mi je posrečilo, da sem jo pobrisal.

Do Neapolja sem potoval peš, tam pa sem našel prijatelje, ki so mi dali sredstev, da sem prišel v Pariz. Tukaj si nisem znal pomagati in toliko da nisem umrl od gladi.

Naenkrat pa me nekega dne sreča na ulici človek, ki me odvede s seboj domov.

Njegova hiša se je nahajala globoko pod zemljo. To je bilo razbojniško stanovanje. Meni je bilo končno vseeno, imel sem jesti in piti, služil sem razbojniškemu gostilničarju kakor sem najboljši znal, sigurno bi bil postal pariški apaš, in postal član družbe, ki se zbira v podzemni votlini, da nisem našel tebe, Julija.

— Povej mi, kdo ti je naložil, da me ubiješ?

Peter skomigne z rameni.

—, Hči Musolinova, odgovori mladenič, v takšnih slučajih se ime zamolči. K meni sta prišla dva človeka in mi dala ta nalog, eden od njih je bil razbojniški gostilničar, kate-

rega sem prav dobro poznal, drugi pa je izgledal kot da je odličen gospod.

— Koliko je bil star?

— Ni bil več mlad, lase je imel sive. Ko je govoril z menoj, sem takoj opazil, da ni Francoz, temveč Anglež.

— Sedaj dobro vem, kdo je izdal krvavo naredbo, reče Julija, hoče se me znebiti in me odstraniti s sveta, ker se boji, da bom pokazala testament lorda Harryja Darsija, s katerim so mi zagotovljeni milijoni, katere bi mi rad ugrabil Penbrok.

— Sir John Penbrak se imenuje ta človek, spregovori Peter. Ali hočeš, signora, da ga ubijem sredi ulice? Ha, ha, nadejam se, da bi hraber Italijan izvršil tako junaško delo sredi Pariza ravno tako kot v Neapolju in Rimu.

— Ne, Peter, odgovori Julija, nočem, da omadežuješ svoje roke s krvjo, če ni to neobhodno potrebno. Na žalost sem testament lorda Darsija izgubila i zato ne morem Penbroku ničesar dokazati.

— Ti si izgubila testament, gospodarica, in ga ne boš več našla?

— Ah, Peter, papir, ki mi ga je odnesel veter v Parizu, kdo ve kje se sedaj nahaja...

— Morda bomo imeli srečo, da ga bomo še našli, gospodarica, reče Peter.

— Nič več o tem, vzdahne Julija, Peter, samo eno misel imam še...

— In ta je?...

— Vrniti se hočem v Italijo, da poskušam rešiti svojega nesrečnega očeta, velikega Musolina... Če tega ne bom mogla storiti, živeti hočem vsaj v bližini kraja, kjer se nahaja on.

— In jaz te bom spremljal, signora, reče Peter. Kajne, da mi dovoliš, da ostanem pri tebi. Postopaj z menoj kakor hočeš, teptaj me z nogami, pusti me, da umrem gladu, ukaži, da kradem in morim, vse bom storil, vse bom storil zate, samo obdrži me pri sebi.

— Ti boš ostal pri meni Peter, odgovori Julija, ker človek, kakršen si ti, zvest in pogumen, mi bo lahko koristil, ko bo treba osvoboditi mojega očeta iz zaporu.

— Nisem voljan vrniti se v družbo, ki sem jo zapustil, nisem več siguren tam. Sir John Penbrok bi lahko dosegel to, česar slučajno tukaj ni dosegel.

Torej, Julija, dovoli, da ostaneva skupaj in če hočeš bova že jutri odpotovala v Neapolj, ker sem slišal od Italija-

nov, ki žive v Parizu, da je tvoj oče zaprt v preiskovalnem zaporu v Neapolju.

— Najina prva pot bo torej v Neapolj! reče Julija resno. Povej mi, Peter, ali imaš denar, kajti brez denarja ne moreva na veliko pot do Neapolja.

— Denarja? se popraska Peter za ušesom. Ne, denarja nimam in ti, signora?

Julija izvleče denarnico, v njej je imela vsega samo štiri franke.

— S tem denarjem ne moreva ničesar početi! reče Julija V Parizu morava ostati tako dolgo, da si prisluživa denarja na kakršenkoli način.

— Kradel bom, reče Peter z žarečimi očmi.

— Ne, Peter, ne dovoljujem ti, da bi ropal po Parizu! Lahko bi prišla v nasprotje s policijo in izgubljena bi ne bila samo midva, temveč tudi Giuseppe Musolino bi s tem izgubil zadnjo nado na rešitev.

— Ah, novo idejo imam! vzklikne Peter. Denar, potreben za pot, bova zaslužila. V petnajstih dneh bova imela dovolj. Oh, če bi bil vedel pred par urami, da si ti v Parizu, bi imela oba dovolj denarja za pot do Neapolja, ker so mi obljubili, če bom tebe umoril, znatno vsoto. Toda ta denar sem dal Lucijatiju, razbojniškemu gostilničarju, ker sem mislil, da če stvar na stolpu notredamske cerkve slabo izpade in me bodo ujeli, ne bo denar izgubljen in ga bom lahko izkoristil tedaj, ko me bodo zopet izpustili iz zavora.

Sedaj seveda denarja ne bom dobil, ker naročila nisem izvršil. Ne preostaja nama torej drugega, kakor da si zasluživa na kakršenkoli način ves denar, ki ga potrebujeva za pot do Neapolja.

Jutri zjutraj, Julija, te bom peljal k Amateju Sironi. On je bil pred par leti mlad vajenec, ki je iz Rima prišel v Pariz, da bi tu poskusil srečo. Njegova duša je bila žejna umetnosti in to umetnost, ki jo je videl v Italiji, je hotel pokazati v Parizu, da bi se ji divil ves svet.

Toda v Parizu je našel bedo in pomanjkanje, nihče ga ni poslušal, niti mu dal dela.

In nekega dne, da ne bi umrl gladu, je modeliral Amateo Sironi mlado Italijanko, ki je nosila velik vrč v roki. Ko je bila figura gotova, jo je pobarval. Odnesel jo je potem v prvo gostilno in jo ponudil gostom na prodaj. In ni se mučil dolgo,

ko jo je prodal za deset frankov. Zdaj je uvidel, da mu ni treba gladovati.

Vsak dan je napravil po dve taki figuri in Parižani so se trgali, da bi jih čimprej kupili.

Danes je Amateo Sironi velik tvorničar in posestnik več sto tisoč frankov. Razume se, da ne hodi več po ulicah in prodaja svojih proizvodov.

To delajo zanj njegovi rojaki, ki prihajajo v Pariz in ki bi morali umreti gladu, s prodajo Sironijevih figur pa zaslužijo toliko, da lahko mirno živijo.

Jutri bova šla k njemu in mislim, da bova v dveh tednih s prodajo njegovih kipov zaslužila toliko, da bova imela dovolj denarja za pot.

— Tako naj bo! odloči Julija. Sedaj pa, Peter, pojdi, rada bi, da bi čimprej zapustila ta stolp. Predvsem mi daj še enkrat roko in mi prisezi, da mi boš pomagal, da rešim očeta.

— Prisegam ti! zakliče Peter. Naj me ubije strela z neba če ti bom kdaj nehal služiti! Nebo naj se odpre nad menoj, zemlja naj me požre, če zate, Julija, hči Giuseppa Musolina, nisem pripravljen vsak trenutek žrtvovati svojega življenja, če ne bom kljuboval vsaki nevarnosti in ne bom šel v smrt, kadar bo to potrebno! Prisegam ti in vse svetnike kličem za priče, da pripadata moja duša in telo tebi in da sem tvoj sluga do poslednje minute svojega življenja.

Peter se znova vrže Juliji pred noge in svečano dvigne roko k nebu, njegov obraz pa je bil ožarjen z nebeško svetlobo.

Prodajalci kipov

— Kipi! Kipi! Gospodje in gospe, kupite kipe!

Tako je klicala Julija, ko je prodajala po pariških ulicah proizvode Amateja Sironija in ni se mogla baš pritoževati, da gre posel, ki ji ga je predlagal Peter Gavran, slabo.

Morda sta Julijina lepota in njena prekrasna vnanjost, ki sta bila podobna kipu, izklesanem iz najčistejšega marmoja, pripomogla, da je Julija povsod naletela na kupce, ki so radi kupovali in dajali za kipe toliko, kolikor je zahtevala.

Komaj je minilo deset dni, ko si je Julija prihranila čez sto dvajset frankov, pa tudi Peter je skrbno hranil, tako da ste že imela toliko, da bi lahko brez skrbi odpotovala proti Neapolju, toda Julija je hotela svojo vsoto še pomnožiti. Kajti prav dobro se je zavedala, da ji Giuseppa Musolina ne bo mogoče osvoboditi iz strašnega zaporu brez zadostnih sredstev.

Morda bo morala podkupiti kakšnega jetničarja, morda še celo kakšnega uradnika! Pa tudi za Musolinov beg v inozemstvo, na katerega je mislila po osvobojenju, bi potrebovala precejšnjo vsoto denarja.

Sicer pa se je tudi Amateo Sironi prav dobro razumel na svoj poklic. Njegov umetniški pogled ni spregledal, da mu prinaša dobiček tudi Julijina lepota in da pade njena prekrasna pojava takoj vsakomur v oči.

Nabavil je italijansko narodno nošo in Julija je bila v rdeči obleki z rumeni pasom, ki je bil okrašen s srebrnimi novci in z italijansko svilnato ruto na glavi podobna vili.

Bila je predmet občudovanja vseh moških. Prve dni se ni ločila od Petra, skupaj sta hodila po Parizu iz kraja v kraj, ko pa je opazila, da ji navzočnost Petrova bolj škoduje kakor pa koristi, je namenila Petru drug del mesta, sama pa je hodila svojo pot. Hodila je po široki ulici.

Zdajci se odpre nad njeno glavo okno in neki ženski glas ji zakliče:

— Pridi k meni, mlada Italijanka, rada bi videla tvoje kipe, morda bom tudi katerega kupila.

V naslednjem trenutku je stala Julija pred velikimi hišnimi vrati, katere ji na njeno zvonjenje odpre vratar z zlatimi naočniki na nosu. Ko je videl prišleca, je precej čudno nekaj zamrmral predse, potem pa je spregovoril:

— Tukaj ni ničesar zate, italijanska potepinka. Tukaj stanuje bogati bankir Peruze.

— Oprostite, prosim, mu odgovori Julija. Poklicala me je z okna neka mlada gospodična.

— Tako, tako, to bo najbrž gospodična Magdalena, zamrmra stari vratar, toda ne verjamem, da bi imela gospodična čas se s čem drugim ukvarjati. Včeraj je prispel v Pariz njen zaročenec in sedaj ga pričakuje.

V tem trenutku se pojavi na stopnicah lepa mlada, plavalasa deklica, ki zakliče vratarju:

— To siroto sem jaz poklicala k sebi. Pustite jo, naj vstopi! Pojdite, drago dete, pojdite z menoj v moj budoar!

Magdalena, hčerka bankirja Peruze, deklica, ki je slovela po svoji lepoti in ogromnem bogastvu po vsem Parizu, je počakala, da je Julija prišla k njej, potem pa je vzkliknila:

— Kako si lepa, mala! — Zares, prav tako sem si vedno predstavljala ideal Italijanke. Pridi, deklica, mislim, da se ne trudiš zastonj v našo hišo.

Julija je šla za Magdaleno po celi vrsti prekrasno urejenih sob prvega nadstropja, dokler nista prišli v bajno sobo-budoar bankirjeve hčerke.

Magdalena povabi Julijo, naj postavi svojo težko košaro s kipi, ki jo je nosila na svojih močnih plečih, na stol, da bi si malo oddahnila.

— Ali si ti zares Italijanka?

— Res je, gospodična, Italijanka sem, odgovori deklica. Imenujem se Julija.

— Najbrž si zelo dobra deklica, da opravljaš tako težko delo, kajti katera druga, ki bi bila tako lepa kakor si ti, bi si v Parizu poiskala drugačnega opravila, kakor sem slišala pripovedovati svojo služkinjo.

— Zaslužila bi si rada samo toliko denarja, kolikor ga potrebujem za povratek v domovino, odgovori Julija skromno. Še dve sto frankov potrebujem, potem bi šele lahko pomislila na vrnitev, pot je dolga in težavna.

— Dvesto frankov, nič več?! reče Magdalena začudeno. Ah, tedaj naj se ti tvoja želja izpolni!

Tukaj v košari imaš še dva kipa, eden od njih predstavlja mladega neapoljskega ribiča, drugi pa deklico iz Neapolja — daj mi, deklica, ta dva kipa, jaz pa ti plačam za nju dvesto frankov, ki jih potrebuješ...

Julija je bila vsa srečna, Magdalena pa še nadaljuje:

— Sicer pa, počakaj še malo, pomagala ti bom, da boš vso svojo zalogo dobro prodala.

Čez nekaj trenutkov prispe moj zaročenec. Tudi moj oče bo prišel z njim k zajtrku, ki je pripravljen v sosedni sobi. Ostani tukaj, jaz te bom poklicala in tedaj boš ponudila svoje blago.

To bo mojega zaročenca presenetilo in razveselilo, ker je tudi on Italijan. Smejal se bo, ko mu bom tako nepričakovano poklonila rojakinjo, četudi samo kip...

Ah, že slišim korake gospodov v sosedni sobi, bodi torej popolnoma mirna, da bom svojega zaročenca lepše presenetila.

Magdalena se še enkrat vprašujoče pogleda v ogromno

zrcalo, ki je viselo na steni in v katerem se je odražala vsa lepota plavolaske, nato pa izgine za zaveso.

V sosedni sobi, kjer je bil že serviran zajtrk, sta že bila Magdalenin oče bankir Peruze, majhen in slaboten gospod in visok, elegantno oblečen mlad mož, s črnimi lasmi, gostimi brki in lepim obrazom.

O, moja draga Magdalena! vzklikne mladi človek, ko je prihitel k Magdaleni in ji poljubil prekrasno ročico. Kako srečen sem, da sem zopet pri vas.

Med vso potjo od Neapolja do Pariza sem si živo predstavljal sliko te sreče, toda stvarnost je prekosila vse moje sanje...

— No, kmalu se vama ne bo več treba ločiti drug od drugega, se oglasi bankir Peruze.

Ko boste drugič prišli v Pariz, moj dragi Viktor Garsi, bomo obhajali poroko in tedaj bo lepa Magdalena šla z vami v vaš lepi Neapolj, tedaj jo bodo imenovali gospo državnega pravdnika Garsija.

— Lahko vam povem čisto zaupljivo, dragi tast, odgovori Viktor Garsi, da bo najbrž do svoje poroke postal že prvi državni pravdnik v Neapolju. Za to izredno napredovanje, katerega je doživel le redkokateri uradnik v tako kratkem času, nosim garancijo tukaj na svojih prsih...

Da, le glejte me začudeno, Magdalena, nadaljuje Garsi in se samozavestno nasmehne, delal sem za najino srečo in sem imel pri tem tudi uspeh...

— Že vidim, da nama imate povedati nekaj izredno zanimivega, dragi Viktor, reče bankir, in jaz vam predlagam, da nama storite to med zajtrkom.

Sedli so za bogato pogrnjeno mizo.

— Ali veste, dragi tast, reče Viktor Garsi, ko je dvignil čašo napolnjeno z izvrstnim vinom, komu bom nazdravil s to le čašo? Začetniku moje sreče, človeku, kateremu se moram zahvaliti, če bom postal v štirih tednih prvi državni pravdnik v Neapolju, človek, ki ima pri sodišču prvo besedo.

— Kdo pa je ta človek? vpraša bankir Peruze hitro. Brez dvoma kdo, ki ima vplivno besedo.

Viktor Garsi se glasno zasmeye.

— Nasprotno, dragi tast, to je človek, ki se sedaj nahaja v zaporu, odgovori zaročenec gospodične Magdalene, katerega pa bi v najboljšem slučaju izpustili samo pod tem

pogojem, da bi celo svoje življenje prebil v prognanstvu, to je človek, ki je bil še do nedavnega strah cele Italije!

Toda to nič ne de, trčimo na njegovo zdravje, kajti jaz se moram za svojo srečo zahvaliti samo Giuseppu Musolinu!

Musolino!

To ime je bilo razločno slišati v drugo sobo, kjer je Julija mirno čakala.

Zdajci plane Julija k vratom, previdno odmakne zaveso, tako da bi ji ne mogla uiti nobena beseda, ki so jo govorili pri zajtrku v sosedni sobi.

— Naj vama torej povem, kaj vse se je zgodilo s tem Giuseppom Musolinom, nadaljuje državni pravdnik. Giuseppo je velik razbojnik, ki so ga ujeli v Reggiju, prav gotovo sta o tem čitala v časopisih? Njegovi tovariši so ga sicer skušali osvoboditi, pa so jih premagali, Giuseppa Musolina pa so še istega dne odpeljali v preiskovalni zapor v Neapolj.

Preiskava je bila poverjena meni... Toda spočetka nisem mogel od njega ničesar izvedeti, kakor tudi ni mogel ničesar dognati prvi preiskovalni sodnik.

Giuseppo Musolino je bil videti s svojimi kakor oglje črnimi očmi predrzen in ni hotel odgovoriti na nobeno vprašanje.

Te bom že ugnal, sem si mislil sam pri sebi in uporabil sem način, ki ga policija pri drugih narodih in v drugih državah mnogokrat uporablja.

Musolinu nisem privoščil spanja.

Ko je v svoji celici zaspal, so ga ljudje morali na moje povelje zbuditi in privedi k meni, komaj pa je zopet prišel v svojo sobo in legel, da bi zaspal, so ga zopet prebudili; vendar pa ni hotel kljub temu odgovarjati deset noči.

Enajsto noč je bil v stanju, ki je podobno nekakšni omotici in tedaj se mi je posrečilo, da sem od njega zvedel za vsa njegova dela.

Vse sem hitro napisal in Giuseppo Musolino je podpisal, ne da bi vedel, kaj dela, tedaj sem ga šele pustil, da je odšel zopet v svojo celico, kjer je zaspal. Oseminštirideset ur je spal kakor mrtev.

Tukaj je protokol, katerega je Giuseppo Musolino podpisal nadaljnje Viktor Garsi in potegne iz žepa previdno zganjeno polo papirja in jo pokaže bankirju Peruzi in Magdaleni. To bo razbojniku zlomilo tilnik — to mu bo priskrbelo večno prognanstvo.

— Lopov, nesramni lopov!... je šepetal nekdo za zaveso. To bo tudi tebi zlomilo tilnik — to te bo spravilo v grob preden se boš oženil z lepo Magdaleno.

— Kaj pravita torej vidva k temu, da bom postal prvi državni pravdnik? nadaljuje Viktor Garsi. Bil pa sem tudi toliko pretkan, da tega protokola nisem nikomur pokazal.

Moji kolegi si lahko z Giuseppom Musolinom napenjajo možgane, koliko res jim ljubi. Ko pa se bom vrnil s potovanja, bom stopil pred predsednika velikega sodišča in mu dejal:

Dosegel sem, kar se nikomur drugemu ni posrečilo doseči, prinesel sem akt.

To me bo dvignilo na mesto prvega državnega pravdnika, ker bo vsa razprava proti Giuseppu Musolinu na podlagi tega spisa prava igračka, država si bo prihranila mnogo stroškov, Viktor Garsi pa bo postal slaven.

— Jaz vam lahko samo iz vsega srca čestitam, dragi zet, reče stari bankir Peruze veselo. Zares sem ponosen na vas in predlagam vam, da ne odlašajte s poroko tako dolgo. Ni vama treba čakati tako dolgo kot sta prvotno mislila. Še tri mesece čakanja bi bilo treba, jaz pa mislim, da bi se lahko že čez štiri tedne vrnili v Pariz in odpeljali Magdaleno s seboj.

Kaj pa praviš ti k temu, moja draga hčerka? se obrne starec k lepi Magdaleni. Ali ti ugaja misel, da boš kmalu postala soproga uglednega Viktorja Garsija?

Magdalena ne odgovori takoj.

Z drhtečo roko postavi čašo, ki jo je dvignila, da bi pila iz nje, zopet na mizo, ne da bi se je dotapnila. Njen glas je bil nesiguren, ko je odgovorila:

— Oče, ti veš, da sem te vedno ubogala.

— Torej samo z ubogljivostjo bi lahko izpolnili očetovo željo? vpraša Viktor Garsi, kakor da bi bil užaljen. Pričakovaval sem drug odgovor, lepa Magdalena, mislim...

— Ah, pripravila sem vam majhno presenečenje, Viktor, reče Magdalena nenadoma, prav gotovo samo zato, da bi obrnila pogovor v drugo smer. Pomislite — predstavila vam bom lepo rojakinjo. Pridi, pridi, lepa Julija!

Julija se pokaže na pragu.

Vzklik presenečenja se izvije Viktorju iz prsi.

— To je pravcata Italijanka, razen tega pa še ena najlepših hčera moje domovine, reče zaročenec gospodične Mag-

dalene. Nisem videl še takšne lepote, kakršne je ta prodajalka kipov.

— Tako je signor, odgovori Julija v italijanskem jeziku in mu ponudi košaro, polno najrazličnejših kipov. Italijanka sem in vas prosim, da kupite nekaj. Kdor je tako srečen kakor vi, da ima tako lepo zaročenko, se mora spomniti tudi ubogih.

— Uboga deklica, reče Magdalena s sočutjem, rada bi zaslužila toliko denarja, da bi se lako vrnila v svojo domovino. Jaz bom začela, vidiš, draga deklica, tukaj imaš dvesto frankov.

— Tudi jaz bom sledil zgledu svoje hčerke, reče Peruze — jaz ti darujem sto frankov.

— Tudi jaz bom sledil zgledu svoje hčerke, reče Peruze, jaz ti darujem sto frankov.

Viktor Garsi se zadovoljno zasmije.

— Kaj vse vam ne prihaja na misel, reče državni pravdnik iz Napolja, kdo vam bo dal za par pobarvanih kipov toliko denarja? Pri nas v Napolju kupim lahko vse to za dve liri. Dovolj si dobila, deklica, ta denar bi ti zadostoval za pot v Indijo, ne samo v Italijo, v Napolj.

Magdalena ošine svojega zaročenca s sočutnim pogledom. Že dolgo si je mislila, da je njen zaročenec ohol italijanski gizdalin, kar ni med Italijani ničesar izrednega, vendar pa se ji ni niti sanjalo, da bi mogel biti tako brez srca.

Julija se ni mogla več premagovati. Velike solze so ji napolnile oče, hitro se skloni in poljubi Magdaleni roko, bankirju pa se zahvali in v naslednjem trenutku izgine iz sobe.

Silno se je začudila, ko je hitela po ulici La Fontaine in zaslišala za seboj korake in tiho šepetanje:

— Lepa Julija, le počasi! Samo nekaj kratkih hipov bi rad govoril z vami.

Julija se obrne — pred njo je stal mladi državni pravdnik, ki ga je videla v bankirjevi hiši.

— Pojdi hitro z menoj za vogal ulice, reče mladi mož hitro, radi tebe sem od svojega tasta in zaročenke hitro izginil, ker sem ti hotel reči, da mi ugajaš...

Julija obstoji kakor prikovana.

V njenih prekrasnih črnih očeh se pojavi plamen sovraštva, ki je pretil s pogubo. Hitro je sestavila v misli načrt, kljub temu pa se je premagala in prijazno odgovorila:

— Kaj bi mi radi še povedali, državni pravdnik Viktor Garsi iz Italije?

— Da bi bil rad s teboj zvečer sam, odgovori zaročenec gospodične Magdalene. Stanujem v »Grand hotelu«, tu pa te ne morem sprejeti. — Predlagaj torej, kje naj bi se sešla!

— Kakšna čast je to zame, gospod državni pravdnik, reče Julija, njene oči pa se strašno zasvetijo. Zvečer bi bili radi z menoj? Dobro, pridite v moje stanovanje!

— Kje stanuješ tukaj v Parizu?

— V ulici Kolomb, številka 37. Vsekakor se boste morali potruditi v sobo v četrto nadstropje, kje se nahaja neka soba. Zagotavljam vam, da se ne boste tega kesali.

— O tem sem prepričan, saj ti si tako lepa, dražestna čarovnica, zvečer ob desetih bom prišel k tebi, pričakuj me! Če boš napram meni prav ljubeznjiva, se bova v Napolju še videla, tam pa ti moj vpliv ne bo ostal brez koristi.

— Na svidenje! zakliče Julija, ko je državni pravdnik sedel v kočijo, ki je pravkar prišla mimo in ji mahal z roko v pozdrav.

— Na svidenje! ponovi Julija in zaškriplje z zobmi, spominjal se boš tega večera, ničvrednež!

Pokvarjeni sestanek

Hiša v ulici Kolomb, v kateri je stanovala hčerka Giuseppe Musolina, je bila ena od tistih ogromnih kasarn za stanovanje, v katerih so stanovala družina pri družini.

Julija je imela še to srečo, da je imela eno najboljših sob v tej velikanski hiši, Peter Gavran pa je prenočeval v majni sobici pod samo streho.

Ubogi mladenič ni mnogo spal, več kot po desetkrat v eni noči je vstal s svoje postelje in odhajal previdno do Julijinih vrat, da bi se prepričal, če so od znotraj zaklenjena.

Po navadi je Julija legla k počitku okrog devete ure, kajti bila je silno utrujena, ker je morala po cele dni hoditi po trdem tlaku pariških ulic.

Danes pa je bila ura že deset. Julija je zamišljeno stala pred ogledalom in gledala vanj, česar sicer ni nikdar delala.

— Prav gotovo mu bom ugajala, je šepetala Julija sama sebi, vame se mora smrtno zaljubiti, potem pa — ah, ni mi treba skrbeti, ostalo bo storil Peter Gavran.

— Prihaja, je zašepetal Peter Gavran skoz ključavnico

na vratih, pravkar sem slišal, ko je vprašal hišnico, če stanujete tukaj — sedaj gre po stopnicah navzgor...

Kriti se moram, čeprav bi ga najrajše napadel že kar tukaj na stopnicah in ga s svojim bodalom kaznoval za vse trpljenje, ki ga je povzročil Giuseppu Musolinu, da je od nje ga izsili priznanje, ki naj bi mu pomagalo do slavne karijere.

— Ukazujem, Peter, da se premagaš, reče Julija tiho tudi skozi ključavnico, nikar ne pokvari vsega, ne bi rada da bi nama nakopal policijo na vrat. Francoska policija ne pozna šale. Skrij se in mirno čakaj, da bo vstopil, potem pa čakaj na dogovorjeno znamenje.

Petro se umakne v svoje skrivališče, nekaj trenutkov pozneje pa je slišala Julija trkanje na vrata svoje sobe.

Odhitela je k vratom, da bi jih odprla. Ko pa je zagledala pred seboj državnega pravdnika Viktorja Garsija iz Napolja, je njen obraz zalila rdečica veselja.

— Vi ste zvest dani besedi, gospod, reče deklica. Tega nisam pričakovala.

— Toda kako si vendar mogla pomisliti na to, moja mala Julija? odgovori državni pravdnik, ko je stopil v sobo. Ti si magnet, ki privlači z nepremagljivo silo. Prepričati sem se moral, da ne stanuješ tukaj baš preveč luksuzno, saj je malo manjkalo, da si nisem na stopnicah te strašne in velike hiše polomil nog, toda nadejam se, da me boš za vse to bogato nagradila...

No, pridi moja mala Julija, da bova sedla na divan — toda saj ga v sobi niti ni — pa sediva semkaj na rob postelje, saj to je še boljše.

Nezvesti zaročenec lepe gospodične Magdalene sleče svoj plašč in ga s klobukom in s palico vrže na star, napol polomljen stol, ki je stal v revni sobici.

In v naslednjem trenutku prime Julijo za roke, potegniti jo hoče k sebi na prazno in snežnobelo posteljo.

— Ti se braniš, lepa Julija zajeclja Viktor Garsi prese-nečeno. Kaj pa pomeni to? ... Sama sva, pa saj si mi obljubila sestanek za nocojšnji večer?

— Vest mi ne da miru, reče Julija. Priznati vam moram, gospod državni pravdnik, jaz sem ... jaz imam moža...

Viktor Garsi se za to priznanje skoraj ni niti zmenil.

— Temboljše, reče izdajalec lepe Magdalene in se nasmehe. To mi je še veliko slajše. Može varati, ah, mislim, da ni slajšega na svetu, če žena vara svojega moža.

— Toda moj mož bi vas ubil, če bi vas našel pri meni ...
Strašno ljubosumen je.

Viktor se zamisli, potem pa hitro vpraša:

— Kje je tvoj mož?

— Na malem potovanju v mestecih in vaseh v bližini Pariza in jutri bi se moral vrniti.

— Izvrstno, do jutri imava torej še mnogo časa. Ha, ha, zakaj mi nisi takoj povedala, da je tvoj mož na potovanju ...

Strast ga je popolnoma prevzela. Potegnil jo je k sebi v naročje in se spustil z njo na rob postelje.

— Kaj delate signor? ... Kaj nameravate? vzklikne Julija medtem, ko je spretno odbijala državnega pravdnika.

Toda v tem trenutku se odpro vrata in visok moški s črnimi kodrastimi lasmi je stal na pragu.

V njegovi roki se je blečšal revolver, čigar cev je bila namerjena proti državnemu pravdniku.

— Malopridnež, zapeljal si mojo ženo! zagrmí navidezni mož, radi tega moraš v pekel ... umreti moraš! ...

Njegova roka se je dotaknila petelina.

Najbrž bi ne mogel nihče popisati strahu, ki se je lotil državnega pravdnika iz Napolja v trenutku, ko je zagledal pred seboj Julijinega moža, človeka, katerega je hotel prevarati.

Viktor Garsi se ni več smehljal, tresel se je po vsem telesu, tako da je napol onėsveščen omahnil na rob postelje.

Prepričan je bil, da je izgubljen, kajti poznal je italijanske običaje, vedel je, da more oprati žensko omadeževano čast samo kri. Vedel je, da ni na svetu dežele, kjer je padlo toliko žrtev ljubosumnosti kakor baš v Italiji, v kateri so rodbinske tragedije postale že vsakdanja stvar.

Navidezni mož je bil seveda Peter Gavran, ki se je v svojo ulogo izbornó zamislil — zaloputnil je vrata za seboj in jih zaklenil, potem pa se je previdno bližal.

— S teboj, ničvrednica, bom pozneje obračunal, zavpije Peter s strašnim glasom, prvi je na vrsti tale lopov!

E, mladenič, kdo si? se obrne Peter k državnemu pravdniku. Tudi ti si Italijan, to sem uganil na prvi pogled, priznaj, kako daleč sta že bila z mojo ženo?

Peter skoči na državnega pravdnika, ga zgrabi za prsa, dvigne ga s postelje in ga vrže s tako silo v steno, da Viktor Garsi ni ničesar videl, niti slišal.

Prosim vas, gospod, izpregovori državni pravdnik, do-

volite, da se pomenimo! Nesporazum je! ... Prisegam vam, da med menoj in vašo mlado ženo ni bilo ničesar!

— Toliko kot nič, jeli? kriči Peter, a jaz sem jo kljub temu videl v tvojem naročju! Vi ste jo poljubljali!

— Ni me! reče Julija. Hotel je to šele storiti. Ta gospod, dragi Peter, je državni pravdnik iz Napolja, Viktor Garsi, ki sem ga samo slučajno spoznala.

Kot rojak me je prosil, če me sme obiskati. Jaz sem mu to dovolila, ker nisem videla v tem nič slabega. Ti vendar veš, da tako rada poslušam novice iz domovine, posebno pa iz Napolja, kjer sem rojena.

Petre se zlobno zasmije.

— To lahko verjamem, ali pa tudi ne, reče mladi Peter.

Na vsak način pa bi rad dobil kakšno odškodnino za prestani strah, ki me je vsega prevzel, ko sem stopil v sobo in našel svojo ženo v objemu tega ničvredneža.

— Odškodnino? si oddahne državni pravdnik. To bo torej iz siljevanje. To je tipično italijansko, takih slučajev je dosti v teh južnih pokrajinah.

Užaljeni mož, torej išče za razžaljeno moško čast zadoščenja v obliki odškodnine, si misli državni pravdnik sam pri sebi. Stem človekom bom lahko pobarantal. Državni pravdnik iz Napolja izvleče denarnico.

Prosim, gospod, reče Garsi Petru, ki ga je bil med tem že izpustil. Priznamam vašo pravico da zadoščenja, ki vam ga nameravam tudi dati.

Dovolite, da vam iz tega zvroka ponudim bankovec za sto lir.

— Sto lir, se zdrzne Peter in vrže denar, ki mu ga je ponudil Garsi, temu pred noge. Norec, ali se ne zavedaš, da je vsa tvoja denarnica moja last? Daj jo sem.

Garsi je pustil, da mu je Peter vzel denarnico, v kateri je imel pet sto lir. To ga je sicer bolelo, toda boljše je bilo še vseeno kakor pa izdihniti v železnih rokah tega moža.

— Kakšno elegantno obleko imaš, nadaljuje Peter. Ej, Viktor Garsi, tvoje obleke potrebujem. Takoj se sleci in mi daj svojo obleko.

Peter in Julija sta se bila domenila, da bosta tako postopala. Julija je dobro vedela, da hrani državni pravdnik važen dokument, v katerem se nahaja priznanje njenega očeta, v notranjem žepu. Tega dokumenta se je treba na svak način polastiti in sicer na ta način, da zavmeta Garsiju obleko.

— Ali ne slišiš? zakriči Peter na državnega pravdnika, ki je buljil vanj. Takoj se sleci in mi daj svojo obleko.

— Toda, to je nemogoče, jeclja Viktor Garsi, to je vendar nemogoče... Kaj bom pa oblekel? Kako bom pa šel po ulici in prišel v hotel?

— Nič lažjega, odgovori Peter, midva bova enostavno zamenjala obleke. Vem, da je moja obleka umazana in raztrgana, toda prodajalec kipov ne more imeti boljše.

Viktor Garsi je od jeze škripal z zobmi. Toda, kaj naj stori? Bil je v popolni oblasti tega Italjana, ki ga lahko usmrti z enim samim udarcem. Razen tega ni smel državni pravdnik delati nikakega ropota.

Na kak način bi se lahko opravičil pred ljudmi? Če bi v Napolju izvedeli za to afero, bi to škodilo njegovemu ugledu državnega uradnika in bi mu sigurno škodilo pri avanziranju do prvega državnega pravdnika v Napolju. *

— Dobro, zadovoljen sem z zamenjavo oblek, komaj izpregovori Garsi, toda dovolite da vzamem iz obleke svoje stvari: uro, dragoceno iglo in denarnico.

— Ničesar! vzklikne Peter. Vse, kar imam jaz v svoji obleki pripada vam, a kar je v vaši obleki, bo moje, gospod državni pravdnik iz Napolja. Drugače boš čutil na svojih prsih moj samokres in kmalu ne boš potreboval nobene obleke več. Hitro, ker nimam časa, niti potrpljenja, čakati še naprej!

Ta pretnja je pomagala.

Viktor Garsi in Peter sta se slekla in menjala obleki. Julija pa je med tem gledala skozi okno na nizko ulico.

Državni pravdnik je preklinjal, ko je pomislil na Italijan-ko. Počasi si je oblekel Petrove hlače, med tem pa si je Peter že oblekel elegantno obleko mladega Garsija.

Ko se je Julija obrnila in videla, da leži telovnik, ki je hranil važen dokument, na stolu, je skočila, kot zver, k njemu, da bi si čimprej prisvojila dokument.

Musolinovo priznanje je treba takoj uničiti! ono ne sme več obstojati, ker, če se Musolino ne reši, preden bo pričela obravnava proti njemu, je izgubljen.

Z drhtečimi rokami je Julija prebrskala vse žepe. Naenkrat zakriči:

— Peter, ni ga tukaj!

— Česa ni, Julija?

— Papirja, ki ga iščemo pri njem. Sedaj nama ni treba več skrivati, kdo in kaj sva! Kaj nama mar!

Povej, lopov, kje imaš dokument!?

Kot divja mačka se vzpne Julija pred državnim pravnikom, ki je stal zavzet pred njo, ne vedoč, kaj naj misli.

Viktor Garsi ni vedel, o kakšnem dokumentu se govori.

Lepa deklica ga je hitro spomnila, in on je razumel strašno resnico in videl vso komedijo, ki se odigrava pred njim. Uvidel je, da je žrtev dobro premišljenega načrta.

Z bliskovito brzino potegne Julija svoje bodalo in preden ji je mogel Peter preprečiti, je držala oster nož naperjen proti prsom državnega pravnika.

— Govori čisto resnico, ali pa te bom zabodla, lopov! zakriči Julija.

eČprav je Julija stala pred tem človekom razjarjena kot lev, se mu je vendar zdela v tem trenutku še lepša kot tedaj, ko jo je prvič videl.

— Še enkrat, zadnjikrat te vprašam, Viktor Garsi, reče Julija, kje je dokument, ki hrani izsiljeno priznanje Giuseppa Musolina, Kje je protokol, ki ga je on podpisal, izmučen po dolgih nočeh brez spanja, ko ni mogel več jasno misliti, ko se je boril s smrtjo za življenje.

— Svetujem ti, da ne oklevaš več temveč mi takoj izročiš ta zame važen dokument, sicer si izgubljen.

Državni pravdnik osupne in ni se mogel več držati na nogah. Sedaj mu je bilo jasno vse.

Ta lepa deklica in ta Italijan sta bila zaveznika Giuseppa Musolina.

— Kdo sta vidva? vpraša Viktor Garsi. Čemu vama je toliko do priznanja Musolinovega?

— Tebi se niti ne sanja, lopov, kdo sem jaz! vzklikne Julija. Mar ti vest ne pravi, da stoje pred teboj hčerka Giuseppa Musolina, ki zahteva od tebe priznanja.

— In zadnji tovariš, ki je še ostal medtem ko so vsi drugi padli, reče Peter, se je združil s hčerko velikega junaka, da ga reši, ali pa se vsaj osveti.

Viktorja Garsija oblije znoj, vse telo se mu je treslo, tako da je Julija videla, da se ne bo mogel protiviti.

— Odgovori mi na vprašanje, reče Julija državnem pravniku, ki se je spustil v naslanjač. Toda povej mi čisto resnico, laž boš platil z življenjem.

Še zjutraj si nosil izsiljeno priznanje mojega očeta v notranjem žepu telovnika, zakaj ga sedaj ni več tam?

— Ker sem ga pustil doma preden sem prišel sem, zajeclja Viktor Garsi. —

— In kje je sedaj?

— V moje sobi v »Grand hotelu«, kjer stanujem.

— Tu je ključ od tiste sobe, reče Peter, in izvleče iz hladnega žepa ključ. Pločevinasta znamka na ključu ima številko 73.

— Kam si spravil dokument v svoji sobi?

— Zaklenil sem ga v svoj kovčeg.

— Tu je ključ, sigurno je pravi, doda Peter in pokaže tudi drugi ključ.

— Tako, sedaj imava vse, kar nama je potrebno, triumfira Julija. In sedaj, Peter, zveži dobro tega človeka, zveži mu roke in noge in mu zatisni usta, da ne bo mogel klicati na pomoč.

Vse ostalo ti bom povedala pozneje,

Peter Gavran je zelo rad izvršil to povelje svoje gospodarice. Žal mu je bilo, da ni mogel postopati s tem človekom na okrutnejši način, toda Julija mu je prepovedala prelivati kri.

Hotel ga je vsaj tako trdno zvezati, da se mu bodo brazgotine poznale par tednov.

Nenadoma skoči Peter na državnega pravdnika, ga po-grabi, dvigne kot malega otroka in ga surovo vrže na posteljo.

Vrv je imel že pripravljeno.

Čez par trenutkov je imel državni pravdnik zvezane roke in noge tako da se mu je vrv zarezala globoko v meso, v usta pa mu je potisnil Peter zviti robec, da je komaj dihal.

— Poslušaj me, Peter, reče Julija, sedaj grem, da bom prinesla ta, za mojega očeta tako usoden dokument in upam da se mi bo to posrečilo brez vsakih težkoč.

Za vsak slučaj pa bom oblekla njegovo obleko, plašč in klobuk. Upam, da me ne bo nihče spoznal in da bom lahko prišla v njegovo sobo v »Grand Hotelu«. Ti boš medtem ostal tukaj, da ga boš stražil.

— Gospodarica, ali te smem spremljati? reče Peter. Gospodarica, rotim te, ne hodi odtod brez mene!

— Ti boš ostal tukaj, ker si tukaj bolj potreben! odvrne Julija zapovedujoče. Toda dobro si zapomni, Peter, tega človeka ne smeš ubiti!

Niti mučiti ga ne smeš! Ne maži si svojih rok več s

krvjo, dovolj so že bile krvave, ko si s četo junaškega Giuseppea Musolina hodil po Kalabriji.

Če mi bo šlo vse po sreči, bom čez eno uro že zopet nazaj in tedaj bova s prvim vlakom zapustila Pariz, mahnila jo bova proti Italiji, proti našemu Napolju...

— Da bi naju tam policija takoj aretirala, ko bova dospela, reče Peter Gavran. Gospod državni pravdnik bo imel vendar dovolj časa, da javi policiji v Napolj, naj naju ujamejo. Popisati najini osebi mu ne bi bilo težko, ker naju je dovolj časa opazoval.

— Prav imaš, Peter, odgovori Julija, previdna morava biti! Najboljše bo, če vzameva gospoda državnega pravdnika s seboj. Glej, da boš priskrbel kje večji kovčeg, kamor bova zaprla Garsija in ga kakor prtljago pripeljala v Napolj.

Kakor hitro bova rešila iz zaporu mojega ubogega očeta, bova podarila tudi njemu življenje, ki je v svobodi.

— To je dobra misel, se je smejal Peter. Ali si slišal državni pravdnik napoljski?

V lesenem kovčegu te bova pripeljala v Napolj in te šele takrat, ko bova dosegla svoj cilj, izpustila, da hodiš svoja pota, ki se ne bo nikdar več križala z našimi.

Nesrečni Garsi si je dobro zapomnil vsako besedo njunega razgovora. Premetaval se je po postelji in brezuspešno poskušal, da se reši neznosnih vezi, ali pa vsaj robca, ki ga je imel v ustih in kateri ga je davil.

— Miruj — miruj, skoči Peter k postelji in z enim samim udarcem s pestjo umiri Viktorja Garsija.

Čez deset minut je Julija stala pred Petrom, oblečena v obleko državnega pravdnika in zavita v njegov plašč. Vse ji je izredno dobro pristojalo, ker je bila visoke postave, vitka in lepo razvita.

Nataknila si je tudi Garsijeve malo predolge rokavice, česar pa v mraku ni bilo tako lahko opaziti.

Nato vzame palico pod pazduho in bila je popolnoma pripravljena za odhod.

— Peter, kako ti ugajam?

— Gospodarica, reče Peter, vse je dobro, toda brk ni-maš. In če ti bo kdo pogledal v obraz, bo takoj spoznal, da nisi napoljski državni pravdnik Viktor Garsi.

— Res je, kar praviš, reče Julija, toda poskrbela bom tudi za to. Znan mi je način, ki mi bo pripomogel, da mi v par minutah zrastejo črni brki.

In sedaj z bogom, prijatelj. Čez eno uro, največ čez dve, bom zopet pri tebi.

V rokah bom imela nesrečno priznanje svojega očeta, odvrnila bom veliko nevarnost, ki preti Giuseppu Musolinu. Bodi oprezen Peter in bodi človeški.

S temi besedami zapusti Julija malo sobico.

Strašna najdba

Med zvoki znane ji opere, je Julija hitela po stopnicah hiše v ulici Kolomb. Ko je dospela do vrat, je zaslišala za seboj neki glas, ki je govoril:

— No, mladi gospod, ali ste našli lepo Italjanko?

Julijo je zakrival mrak, obrne se malo vstran in s spremenjenim glasom odgovori:

— Gotovo — saj prihajam ravno od nje.

Stara vratarka se ji zaupano približa.

— Lepo in mlado dekle je ta Julija, reče starka. Če ne bi hodil z njo vedno mladi Italijan, bi se dalo še kaj narediti ... Hi, hi, hi, mladi gospod, pripravljena sem, da vam storim vsako uslugo v tem pogledu in če želite kaj doseči, se kar obrnite name, vedno sem vam na razpolago.

— To bom tudi storil, odgovori Julija, sedaj pa mi odprite vrata.

Grda stara portirka odpre vrata in Julija se mimo nje izgubi na ulico v temo.

Hvala Bogu, portirka je ni spoznala. Prva preizkušnja je srečno izpadla.

Julija je hitela po ulicah proti italijanskemu boulevardu, v čigar bližini se je nahajal Grand Hotel.

Ko je Julija dospela na boulevard, se je pririlo k njej par mladih deklic, ki so hotele skleniti znanje z lepim gospodom. Toda Julija se je samo nasmehnila in šla naprej.

Na ulici je bilo vse živo, trgovine so bile še odprte. Za Julijo je bilo najvažnejše to, da je bil odprt tudi še neki brivski salon.

Tu Julija vstopi in se obrne k mojstru:

— Ali bi mi lahko naredili majhne črne brke? Rad bi se malo maskiral!

Brivec je takoj spoznal, da stoji pred njim deklica, toda v Parizu, v velemestu ni to nikogar bodlo v oči.

Hitro je brivec zgotovil svoj posel in Julija je bila sedaj res malo podobna državnemu pravdniku.

Julija plača in nadaljuje pot proti Grand Hotelu. Srce ji je burno utripalo, ko je stopila v hotel.

Tu je bilo vse živo.

Tujci in potniki so prihajali in odhajali, elegantno oblečeni gospodje in dame so se pripeljali v lepih kočijah in vstopali v hotelske obednice, deloma pa so se dvigali z liftom v razna nadstropja ogromnega hotela.

Julija se ustavi na hodniku in nalašč potegne iz žepa ključ od sobe.

— Številka 73, zakliče Julija nekemu slugi, ne morem se spomniti ali se nahaja moja soba v prvem ali v drugem nadstropju?

— Številka 73 se nahaja v drugem nadstropju, odgovori hotelski sluga. Prosim, poslužite se lifta, ki bo takoj prišel!

Lift se spusti, vrata se odpro in Julija stopi v majhen, sobici podoben prostor.

Ko je Julija povedala prevozniku številko svoje sobe, se lift začne dvigati.

Ko se ustavi, Julija izstopi in takoj najde številko svoje sobe. Počasi odpre vrata in vznemirjena in v strahu, da se v zadnjem trenutku načrt ne bi izjalovil stopi v sobo.

Čim pa je prestopila prag, je bila sigurna, da se ji ni treba ničesar več bati.

Julija je vedela, da sedaj lahko brez vsakih težkoč uresniči svoj načrt.

V hotelu so jo vsi imeli za Viktorja Garsija in kdo bi jo mogel sedaj vznemirjati pri odpiranju kovčega in iskanju zanjo tako važnega dokumenta?

Julija zaklene vrata sobe.

Dvakrat je obrnila ključ, nato pa pritisnila na bel gumb na steni in električna žarnica razsvetli sobo.

Nahajala se je v luksuzno opremljeni sobi s svilnatimi pregrinjali in dragocenimi zavesami ter z lepimi slikami. Vso njeno pozornost je obrnil nase velik kovček iz usnja, ki je stal pred pečjo.

Ta kovček je morala odpreti in med stvarmi Viktorja Garsija najti zaželjeno listino.

Ni dvomila, da se ji bo to posrečilo. Preden pa je odprla

kovčeg, je Julija dobro pregledala vse stene in se prepričala, da ni nikjer skrite line, skozi katero bi jo mogel kdo opazovati. — Na posel, reče Julija sama sebi. Moj nesrečni oče, ni več daleč čas, ko bo z mučenjem izsiljeno priznanje izginilo, drugič pa se tvojim mučiteljem ne bo posrečilo, da ti kaj takega izsilijo.

Julija stopi h kovčegu.

Iz žepa izvleče ključ, ki bi moral odpreti ta kovčeg. Tat, ki ne bi imel ključa, bi se z odpiranjem tega kovčega zelo mučil. Julija je bila vesela, da je imela tudi ta ključ. Hitro ga vtakne v ključavnico, dvakrat obrne in odpre pokrov.

Nato se skloni in začne premetavati stvari, da bi našla dragoceni dokument.

Toda naenkrat se strese groze in vzklikne:

Mrtvec. Mrtvo truplo ubite ženske.

Julija ni bila ena tistih, ki imajo slabe živce. Bila je hči slavnega Giuseppa Musolina, ki je v zadnjem času doživela mnogo iznenadenj.

Toda, ko je opazila v kovčegu mrtvo truplo, ji je srce nehalo biti in brez zavesti se zgrudi na tla. Mislila je, da sanja in od groze se ni mogla osvestiti.

Kmalu se dvigne, stopi znova h kovčegu in se prepriča, da ni sanjala. V resnici je videla v kovčegu, ki je bil last Viktorja Garsija, državnega pravdnika v Napolju, popolnoma oblečeno truplo mrtve deklice ali žene.

Julija se je komaj vzdržala, da ni znova kriknila. Globoko ganjena je strmela v žrtev razbojnika, ker tu je bil brez dvoma izvršen umor ali uboj.

Truplo je bilo oblečeno v navadno skromno obleko, ki je bila že precej ponošena. Nakita ni bilo na truplu drugega kot tanka srebrna verižica, ki je visela krog vratu in imela majhen medaljon.

Na vratu so se poznali prsti odtiskov, kar je bilo dokaz, da je bila nesrečnica zadavljena.

Julija prime mrtve roke.

Prsti so bili hladni in otrpli, nesrečnica je morala biti zadavljena pred par urami, ker na telesu še ni bilo videti strašnih znakov razkrajanja.

— Kdo je strašni izvršilec tega umora, ki je uničil to nesrečno žrtev? To ni bil nihče drugi, nego državni pravdnik Viktor Garsi iz Napolja, ki obsoja zločince in njih dela, poleg tega pa je sam zločinec.

Ta nepridiprav, ki je mučil mojega očeta deset noči, dokler mu ni izsilil priznanja, ta lopov je ubijalec.

Pri tej misli zavre Juliji kri.

— Tako je na svetu! reče Julija. Pravi zločinci uživajo svobodo, nesrečniki pa, katere nesreča ali pa siromaštvo privede na kriva pota, morajo trpeti.

Julija se dvigne in odpre okno, da bi sobo napolnil svež zrak, ker je bilo tu soparno in zadehlo, poleg tega pa je čutila tudi že duh mrtvega trupla.

— Moj Bog, ti veš, kdo je ta nesrečnica, ki je na tako nedostojen način umorjena. Kje je Viktor Garsi izvršil ta nezaslišan umor?

Julija je pustila okno odprto potem ko se je prepričala, da v bližini ni radovednežev, ki bi jo lahko opazovali in zopet se je zagledala v nesrečno žrtev in stala globoko ganjena ob njej.

— Ali nima pokojnica ničesar pri sebi, kar bi lahko pojasnilo umor?

Julija začne preiskovati pokojničino obleko in najde denarnico z desetimi franki, majhno ogledalce in lep robček. Pri tem se spomni, da bi mogla biti v medaljonu na verižici kakšna slika in zato ga odpre.

Ko je Musolinova hči odprla majhen medaljonček, je na eni strani otročji obrazek, na drugi strani pa kodrček svetlih las.

— Ona je torej žena in ima otroka. O, ubogi otrok, ki sedaj žaluje za svojo materjo, zato je umor tem strašnejši, morilec pa je vreden še večjega prokletstva.

Julija je iskala še naprej, pregledala je vsa oblačila, na prsih je našla kos papirja, ki je bil popisane s svinčnikom v italijanskem jeziku. Po potezah je Julija videla, da je pisec silno hitel.

— Italijanski, reče Julija, nesrečnica je torej moja rojakinja.

Julija je s solznimi očmi čitala te besede:

— Imenujem se Marija Ferarì. Nimam staršev, v zadnjem času sem delala v velikem modnem salonu v Napolju.

Nekega dne sem spoznala Viktorja Garsija, ki je bil takrat pomočnik državnega pravdnika. Sledil mi je na vsakem koraku in me prosil, naj uslišim njegovo ljubezen, zagotavljač mi, da bom njegova žena.

Zahtevala sem od njega častno besedo, da me bo poročil in on mi jo je dal. Tako sem postala njegova ljubica.

Najel mi je majhno sobo v predmestju in preživel poleg mene vse svoje proste ure. Verjela sem mu, ker sem ga ljubila iskreno in resnično, tembolj, ker sem pod srcem nosila njegovega otroka.

To dete sem rodila pred dvema letoma, majhno deklico, ki je bila popolnoma podobna Viktorju Garsiju.

Toda po rojstvu tega ljubljenega otroka se mi je zdelo, da se je Viktor Garsi prišel napram meni vesti hladneje. Včasih je prešlo več dni, ne da bi prišel k meni, izgovarjal se je z velikimi in neodložljivimi posli.

Denarna pomoč, ki mi jo je dajal za vzdrževanje mene in najinega otroka, je postojala vedno manjša, da sem dostikrat stradala. Vendar pa sem bila zadovoljna, ker sem lahko svojemu otroku nabavila mleka, kruha, perila in oblek.

Naposled je Viktor Garsi popolnoma prenehal prihajati k meni in meni ni preostajalo drugega kot da ga poiščem. Radi tega se je silno razjezil in mi zagrozil, da se ne bo več zmenil niti zame niti za otroka, če ga bom še vnaprej nadlegovala. Pred par dnevi mi je poslal še majhno vsoto denarja, ker sem mu sporočila, da jaz in otrok stradava.

Danes sem slučajno zvedela, da je Viktor zapustil Napolj in odpotoval v Pariz. Zvedela sem, da se je Garsi zaročil v Parizu z neko bogato deklico Magdaleno Peruze, hčerko bankirja in da se namerava v kratkem z njo poročiti.

Mislila sem, da bom znorela. Hitro sem se domislila, kaj mi je storiti.

Otroka sem pustila pri neki stari ženi v Napolju, ki mu je večkrat izkazala kakšno dobroto, spravila najpotrebnejše stvari v potno torbo, zastavila in prodala vse, kar sem imela, samo da bi imela sredstev za pot v Pariz in odpotovala.

Vedela sem, da ložira Viktor Garsi v Grand Hotelu v Parizu in da ga bom tam lahko našla. Trdno sem bila tudi namenjena stopiti pred Magdaleno Peruze in ji vse odkriti, če bi me Viktor Garsi hladno zavrzel.

Gospod Bog, ti veš, da je pravica na moji strani, on pripada meni in že za ljubezen otroka se moram boriti zanj. Če se mi na tej poti pripeti kakšna nesreča, bo vsaj to pismo pojasnilo moj korak. Ljudje bodo izvedeli, kdo je oče mojega otroka in sodišče bo Viktorja Garsija poklicalo na odgovor.

Marija Ferari.«

Julija je sedaj vedela vse.

Marija Ferari je zares prišla v Pariz, poiskala je zver v človeški podobi v Grand Hotelu, našla pa je smrt.

V mislih si je Julija predstavljala vse, kar se je zgodilo s to nesrečno ženo.

Na tihem je razglabljala o pogovorih med državnim pravdnikom Viktorjem Garsijem in njegovo nekdanjo ljubico. Beseda je dala besedo, dejanje dejanju, dokler ni prišlo naposled do prizora, ko je zverinski človek zgrabil nesrečnico in jo zadavil s svojimi močnimi rokami.

Viktor Garsi je zadavil svojo nekdanjo ljubico in jo skril v velik potni kovčeg v nadi, da ga bo odnesel iz Pariza v Napolj in ga tam kje pokopal!

Da, tako in nič drugače se ni mogel odigrati ta tragični slučaj.

Julija izvleče robec in si obriše znoj, ki ji je oblil čelo.

— Na posel! reče Julija. Ne smem dopustiti, da bi to dejanje ostalo nekaznovano. Tej nesrečnici ne morem drugega žrtvovati, kot solze sočutja. Toda njemu se lahko maščujem za to zločinsko dejanje. Še danes javim policiji kdo je pravi morilec, da se nahaja v kovčegu v njegovi sobi v Grand Hotelu mrtvo truplo zadavljene; toda pri tem ne smem pozabiti na svoje poslanstvo, radi katerega sem prišla, ne smem pozabiti na svojega očeta, na nesrečnega Giuseppa Musolina!

Julija pristopi h kovčegu, prime mrtveca z obema rokama, ga dvigne in odnese na divan.

Nato je premetala še vse perilo, ki ga je imel ta ubijalec v kovčegu, dokler ni naposled našla na dnu iskani dokument, ki je bil skrit med papirji.

— Svoj cilj sem dosegla! vzdihne Julija, ko je papir, ki ga je površno prečitala, zvila in spravila v žep svojih hlač. Sedaj pa hitro, kakor hitro mogoče od tukaj, ker se mi dozdeva, da zijajo vame pošasti iz teh sten. Zdi se mi, da me bodo blede ustnice te nesrečnice nagovorile.

Nato je Julija ponovno spravila mrtvo truplo v kovčeg kakor ga je bila našla.

— Zbogom, Marija Ferari! zašepeta Julija, ki je stala poleg mrtve žene in jo gledala s solznimi očmi. Spavaj mirno, Marija Ferari! Ne bo minilo dolgo, tebe bodo položili v grob daleč od tvojega milega otroka, toda ne boj se, da bo ta zločin ostal prikrit. To ti prisegam jaz — Julija Musolino!

Ko je zaprla kovčeg, stopi Julija k vratom, da bi jih od-

prla. V tem zasliši na hodniku korake in nekdo je glasno zakričal:

— Odpri, v imenu zakona!

— V imenu zakona? Kaj naj to pomeni?

Julija ni vedela, kaj naj bi storila.

— Odprite vrata s silo! se zasliši zapovedovalni glas in čez par trenutkov se vrata udajo udarcem težke sekire.

Julija se je hotela skriti k oknu, toda v tem trenutku stopi v sobo francoski policaj s štirimi policijskim agenti. Za njimi je prišel še direktor Grand Hotela, manjkal ni tudi poslovodja z neobhodno potrebnimi natakariji. Prišlo je tudi več ljudi, ki so hoteli videti, kaj se bo zgodilo.

— Ali je ta gospod tukaj Viktor Garsi, državni pravdnik iz Neapolja? vpraša policijski komisar ravnatelja hotela.

— Brez dvoma, gospod komisar, to je on! odgovori hitro vprašani.

V tem trenutku izvleče komisar svoj samokres iz žepa, ga nameri na Julijo in reče:

— Gospod državni pravdnik Viktor Garsi, vi ste moj jetnik! V imenu zakona vam jemljem svobodo, obtoženi ste umora!

Madame Lenormand

Če bi bila Julija v tem trenutku obdržala prisotnost duha in bi ne bila tako razburjena radi najdbe mrtvega trupla v kovčegu, bi bila stopila pred policijskega komisarja in mu odkrito povedala, kako je prišla v to sobo ter da ni ona Viktor Garsi, državni pravdnik, temveč preoblečena mlada deklica.

Toda Julija ni nikakor hotela pasti v roke policiji.

Bala se je, da bi je ne aretirali in je ne imeli za tatu, ki se je vtihotapil v hotelsko sobo.

Če bi se skušala opravičiti z resnico, bi imela s policijo še več posla, njeno potovanje v Napolj bi bilo odloženo na nedoločen čas.

Radi tega se je oprijela skrajnega sredstva, da bi se policiji umaknila.

Komaj ji je komisar rekel, da ji jemlje svobodo, je hitro skočila na okno in preden so ji čuvarji pravice mogli preprečiti je skočila v globino.

Srečno je priletela na balkon prvega nadstropja, niti zgrudila se ni.

Še preden so se policijski komisar in njegovi ljudje toliko zavedli, da so začeli premišljevali, kaj jim je storiti, je Julija skočila z balkona na dvorišče hotela.

Tokrat je obležala na tleh, toda z bliskovito naglico se je zopet dvignila in začela bežati.

V tem se zaslišijo streli, ki so bili namenjeni njej, ena od krogel je frčala tako blizu nad njo, da ji je zmešala lase. Toda v splošni zmešnjavi je ni zadel niti en strel, Julija je bežala srečno naprej.

— Držite ga, držite, ubijalca! je klical komisar, ki je stal na odprtem oknu, tisoč frankov dobi, kdor prime zločinca — Italijana!

K sreči ni bilo nikogar v bližini, da bi bil slišal komisarjev klic in se mu morda odzval, ker je bila noč in je bil hotel-ski vrt popolnoma prazen.

V divjem begu je Julija dospela do visokega zidu, ki ga ni bilo mogoče preskočiti, toda hrabra hčerka Musolinova si je znala pomagati iz zadrege.

Ko so policaji hiteli po stopnicah ogromnega hotela, da bi jo ujeli in ko je komisar streljal z okna nanjo, je v bližini pobirala velike kamne in jih zlagala drugega na drugega, dokler se ni vzpela na zid in v trenutku skočila na drugo stran.

Da bi lažje bežala, je Julija slekla površnik in ga med tekom odvrгла, klobuk je izgubila še pri begu, odvrгла je tudi ponarejene brke.

Bežala je po neki ozki ulici, toda ni minilo dolgo, ko je zaslišala za seboj korake svojih preganjalcev.

— Držite ubijalca! Ne pustite ga, da bi nam pobegnil!

Julija je uvidela, dajo bodo kmalu dohiteli in prijeli, če bo tako nadaljevala. Prihitela je do nekih vrati, obrnila ključ v ključavnici in planila v hišo, ne da bi jo njeni preganjalci opazili.

Razumljivo je, da Julija ni imela niti pojma o tem, kje se je nahajala in kakšne ljudi bo našla tukaj.

Še je premišljevala, kakšen izgovor bi ji bil najbolj dobrodošel, ko se nenadoma odpro stranska vrata in pred njo je stal pritlikavec v rdeči uniformi.

Julija se ga je tako prestrašila, da je od strahu kriknila. Pritlikavec se ji prikloni in reče smehljaje:

— Gospod, prestrašili ste se moje vnanjosti, toda delate mi krivico! V Parizu sem splošno znana osebnost — imenujejo me pritlikavca Timbala — tukaj pa sem v službi pri sloviti čarovnici, madame Lenormand, ki stanuje tukaj in katero brez dvoma iščete, gospod!

Lenormand! — To ime ni bilo Juliji neznano.

Edita Penbrok je pripovedovala Juliji o tej čudni ženi in nekoč je nameravala tudi z Julijo obiskati to slovito čarovnico, da bi madame Lenormand povedala tudi njeni prijateljici njeno usodo, da bi ji povedala, kakšna bo njena bodočnost.

Madame Lenormand je živela za časa Napoleona III., ko je bila cesarstvo Francije v najlepšem razmahu. Bila je čarovnica, ki je niso poznali samo v Parizu in po vsej Franciji, temveč tudi po drugih državah.

Tedaj je bila mlada in lepa, to pa je bilo v glavnem tudi vzrok, da so hiteli k njej gospodje, prav tako kakor dame, ki so hotele zvedeti svojo usodo.

Madame Lenormand je slučajno ali pa v resnici s svojo inteligenco takoj uganila, kdo so ljudje, s katerimi je imela opravka in kaj jih je privedlo k njej; spremljala jo je sreča in večkrat je uganila resnico.

Njene proroške besede so se po navadi izpolnile, to pa je povzročilo, da je bila njena hiša vedno polna obiskovalcev.

Dobro so ji plačevali njene prorokbe, plačevali so ji z zlatom, da jim je povedala, če bodo imeli srečo ali nesrečo v bodočnosti, če bodo dobili deklico, ki jo ljubijo itd.

Madame Lenormand je dajala nasvete za vse in vsem, prodajala je tajne ljubezenske napoje, karte, iz katerih se lahko prorokuje srečo, kocke sreče itd.

Policija je gledada skozi prste in ji pustila tudi vnaprej izvrševati čarovniški posel.

Vsi so jo imeli radi, največjo slavo pa je doživela, ko jo je nekega dne doletela čast, da je bila pozvana k Napoleonu III., kateremu jo je priporočil eden generalov.

Lenormand je bila pri cesarju celo uro in vrata so bila vso uro zaklenjena. Dvorjaniki, ki so se nahajali v predsobi, so opazili, da je bil cesar po posetu te čarovnice silno bled in potrtn in da je Lenormand odšla od cesarja zelo resnega obraza.

Splošno so domnevali, da ima ta žena nadprirodne duševne zmožnosti in da lahko ljudem prerokuje bodočnost.

Kar se tiče njenega sestanka z Napoleonom III., so ga smatrali za izreden pojav, trdili so, da je čarovnica prerokovala francoskemu cesarju, da bo on, ki je stal na vrhuncu svoje moči in slave, da bo on čez par let stal tako slabo, da se mu bo majala krona na glavi. Prerokovala mu je tudi to, da je on poslednji cesar, ki sedi na francoskem prestolu in da bo končal kot revež in da bo krvava vojska uničila francosko cesarstvo.

Kakor je znano, se je ta prorokba gospe Lenormand popolnoma izpolnila.

Napoleon je padel z vrhunca svoje moči, moral je predati meč pruskemu kralju Wilhelmu po bitki pri Sedanu. Z besedami: »Sir, ker mi ni sojeno, da umrem med svojimi vojaki, predajem svoj meč v vaše roke«, se je ločil Napoleon od svojega najljubšega meča.

Cesarica Evgenija je morala ponoči pobegniti iz Pariza in od tedaj ni noben Bonaparte zasedel več francoskega prestola, ker je edini, ki je imel pravico, da postane vladar Francije, princ Louis Bonaparte, edini sin cesarja Napoleona, končal v Afriki med divjaki.

Takoj po sestanku čarovnice Lenormand s cesarjem Napoleonom, ko mu je ta prerokovala resnico strašne bodočnosti in propasti, ji je policija pričela nagajati in jo preganjati.

Odkrili so, da je Lenormand pronikla v tajnosti mnogih uglednih rodbin, da je prodajala škodljive ljubavne napoje, kar je po zakonu zabranjeno in kaznjivo.

Bilo je sklenjeno, da se čarovnica ujame in kaznuje in ljudje so se čudili, da sebi ni prerokovala pravilne usode.

Toda ona je vedela, da ji preti velika nevarnost in nekega dne, ko je policijski komisar stopil v njeno elegantno urejeno stanovanje, ga je našel praznega.

Lenormand, ki si je s svojimi prerokbami prislužila lepo premoženje, je odpotovala iz Pariza in odnesla s seboj vse, kar je mogla. Izginila je in se ni več pojavila s svojim znanim imenom. Mislili so, da se je nastanila na primerni točki zemeljske oble, kakor n. pr.: na francoski rivijeri, v Kairu, v Indiji, v Italiji ali kjerkoli, kjer živi od obresti svojega velikega kapitala.

Štirideset let je minilo, od tistih dob, ko je slovita Lenormand prerokovala cesarju Napoleonu III. strašne doživljaje in strašno bodočnost.

Vstala je nova čarovnica Iarnus, ki se je izdajala za madame Lenormand, ki je bila nekdanj slovela po vsem svetu.

Možno je bilo, da je madame Lenormand še živa in da se je zopet vrnila v Pariz. Takrat ko je prorokovala usodo cesarju Napoleonu III., je bila zelo lepa mlada žena, stara približno šestindvajset let, sedaj pa je bila stara ženska, stara sedemindvajset let in je bila precej podobna prejšnji Lenormand.

Čim se je ponovno vrnila v Pariz, je pričela čarovnica zopet s svojim starim poslom.

Od vseh strani Pariza so prihajale lahkovorne ženske in deklice, ki bi bile rado zvedele za svojo usodo.

In sedaj čez štirideset let, ko se je človeška znanost obogatila z novimi iznajdbami, ko so skonstruirali prve parobrode, ko so zgradili velikanske tunele pod neprehodnimi planinami, ko so avtomobili brzeli po cestah, se lahkovorne pariške deklice še niso spametovale, praznoverje je še naprej čvrsto koreninilo v njihovih dušah.

V hišo te čarovnice je torej pribežala Julija pred svojimi preganjalci, ki so jo hoteli na vsak način ujeti. Še vedno je strmela v pritlikavca, ki je zrastel prednjo kakor iz tal.

Pritlikavec se Juliji globoko prikloni in ji reče:

— Prosim, izvolite vstopiti. Takoj vas bom prijavil svoji gospe, veliki prerokinji madame Lenormand. Prišli ste v najpripravnejšem času, ker moja gospa najrajše dela ponoči.

Julija si je malo oddahnila po velikih razburjenjih, ki jih je v zadnjem času doživela.

Večkrat je že slišala o tej obče znani čarovnici Lenormand. Slučajno je dospela v njeno hišo in stvar se bo iztekla tako, kakor da bi bila ona nalašč prišla k njej z zahtevo, da sliši in spozna svojo usodo.

Pritlikavec Timbal je odšel, da bi jo prijavil.

Julija je ostala v bogato opremljeni sobi ter sedla na mehak naslanjač, da bi se pomirila.

— Hvala Bogu, si je mislila Julija. Kakor izgleda sem največji nevarnosti ušla. Policija gotovo ni opazila, da sem pribežala v to hišo in me išče naprej po ulicah.

Ne samo nevarnost, v kateri se je Julija nahajala, temveč tudi misel na nesrečno žrtev državnega pravdnika, na ubogo mlado Marijo Ferari, sta Julijo zelo pretresli.

Ta ničvrednež, ta razbojnik in ubijalec, ki je storil že

toliko zla, si je upal njenega dobrega očeta Giuseppa Musolina mučiti, da je od njega izsilil priznanje!

— Ti si v moji oblasti, Viktor Garsi! vzdahne Julija v njenih očeh pa se zasveti plamen sovraštva in veselja nad maščevanjem. Če se bom še nocoj vrnila v svoje stanovanje, te bom takoj predala policiji, ker moraš končati pod giljotino, Viktor Garsi! Usoda, ki si jo namenil mojemu očetu, bo dosegla tebe.

V tem trenutku se odpro stranska vrata, kjer se pokaže pritlikavec Timbal z besedami:

— Madame Lenormand je pripravljena sprejeti mladega gospoda. Prosim, izvolite!

Julija vstane iz naslanjača, pogleda pritlikavca in si misli sama pri sebi:

— Sedaj bomo videli, če je madame Lenormand navadna sleparka ali pa zna več kot ostali ljudje. Policijski komisar me je imel za Viktorja Garsija, državnega pravdnika iz Napolja, radovedna sem, če bo čarodejka spoznala v meni mlado deklico.

Julija je stopala za pritlikavcem, ki jo je vodil skozi vrsto mračno razsvetljenih sob.

Timbal je razsvetljeval pot z majhno svetiljko, ki pa je zelo slabo svetila.

Naenkrat Timbal izgine, svetiljko je vzel s seboj in Julija obstoji v nekem prostoru v mraku.

Slišala je pritajeno godbo, na zidu se je prikazala luč, ki je postajala vedno večja, dokler ni naposled stala pred njenimi strmečimi očmi človeška postava.

Strašna prorokba

Julija je iz te sobe videla razsvetljeno sobo.

To je bila kuhinja, kjer je stalo vzvišeno ognjišče, nad katerim je visel kotel, poleg ognjišča pa je bila miza s škatljami, z zabojčki, steklenicami in drugimi stvarmi.

Na ognjišču sta čepeli dve veliki črni mački.

V sredini tega prostora je stala visoka postava, madame Lenormand.

Čarodejka je bila silno grda. Obraz je imela nagrbančen, na čelu je imela globoke brazde, da je izgledala še starejša kakor pa je bila v resnici.

Njene oči so bile globoko vdrte, gledale so, da bi človek sodil, da vidijo v dno duše.

Stara čarodejka se je naslanjala na palico, ker se od starosti ni mogla držati pokonci.

— Pridite bližje, gospod, zasliši Julija globok, osoren glas! Ne bojte se ničesar, samo bližje pridite, ker sem že tako stara, da ne morem priti sama k vam.

Julija stopi čez dve stopnici in stala je popolnoma pred starko.

Pogled teh oči je bil vprašujoč in prodiral je v globino duše, kar je Julija dobro občutila.

— Podajte mi roko, mladi gospod, reče madame Lenormand. Brez dvoma bi radi vedeli, kaj vam bo prinesla bodočnost? Povedala vam bom vse, ker vidim v globino človeškega življenja, česar ostali ljudje ne morejo videti.

Po teh besedah vzame starka Julijino desno roko, jo opazuje in proučuje zvite črte na dlani.

Nenadoma prasne stara čarodejka v grozen smeh.

— Vse vem, vse! šepeta dalje. Prišli ste torej, da staro Lenormand prevarite in zavedete!

Povej mi, deklica, čemu si si oblekla moško obleko?

Julija osupne.

— Tudi več ti bom povedala, nadaljuje madame Lenormand, preden je mogla Julija odgovoriti. Ti si ženska, ki še ni izkusila trpljenja, ki ga prinaša ljubezen. Ti si deklica in tvoja domovina je jug — Italija.

Julija se je čudila, sicer pa ni bilo težko uganiti. Nežna roka in prsi jo izdajajo, da je ženska in vsa njena vnianjost, žareče oči, lepi valoviti lasje, nežen glas so izdajali Julijo, da je hči toplega juga, hči Italije.

— Nočem, da mi prerokujete bodočnost, reče Julija, prišla sem samo, da bi slišala, če mi bo uspel posel, ki sem se ga lotila, in ki ga hočem izvršiti. Če bom lahko rešila nalogo, ki mi je ljubša od vsega na svetu in od katere zavisi življenje nekega človeka.

Stara Lenormand se zdrzne, objame Julijo in reče:

— Hči Giuseppa Musolina, od mene boš izvedela, če boš osvobodila svojega nesrečnega očeta in kdaj se boš lahko sestala s svobodnim Giuseppom Musolinom.

Ko je stara čarodejka spregovorila te besede, so svetiljke ugasnile in Julija je ostala v temi.

Nevidna roka jo je vodila po stopnicah navzdol.

Zopet zasliši isto glasbo kot prej. Naenkrat se zasliši sladak, miren glas kot pesem otroka, ki je prijala Juliji in ji dajala nad za izvršitev in uresničenje njenega daljnega smotra.

V sobi je vladal mrak. Iz daljave so se svetile oči mačk, ki so žarele v čudnem ognju. Julija jih je gledala, njeno dušo pa je prevzel občutek strahu.

— Julija Musolina! se zasliši glas, ki je bil podoben glasu stare Lenormand, samo da je bil jasnejši in mlajši od prejšnjega. Julija Musolino, poglej svojega očeta in videla boš kako strašno trpi.

V megli, ki je nastajala pred Julijo, je videla temno celico. Skozi veliko okno, ki je bilo zastrto z gostim omrežjem je Julija videla v celico.

Srce ji je nehalo utripati in roke so ji drgetale. Videla je svojega očeta, ki je stal nepremično v celici, zvezan kakor kakšna divja žival z debelo verigo, roke so mu pokrivale obraz.

Solze so začele kapljati Juliji iz oči in prešla je cela minuta, da se je lahko zopet zbrala.

— Oče, ljubljeni oče, kako trpiš! Kakor divjo zver te drže v zaporu, toda jaz, jaz, tvoja Julija, jaz te ne morem osvoboditi. Oče, oče, jaz prihajam k tebi!

Kot omamljena skoči Julija in hiti k celici. Toda hipoma se ustavi, sprevidela je prevaro.

— Ah, to je bila samo slika sna, je jecljala Julija in se vrnila nazaj, to je bila samo senca, sigurno igra zraka, ki je nisem poznala in zato sem se dala prevarati.

Ah, dobri oče, že predolgo odlašam, da bi zlomila tvoje okove, toda prišla bom, nič me ne zadržuje več v tem strašnem vlemestu, sedaj šele čutim, da sem samo tvoja hči, tvoj otrok, edino srce na zemlji, ki bije zate!

— Če hočeš vedeti, Julija Musolino, jo prekine glas stare Lenormand, kdaj boš osvobodila svojega očeta in kdaj ga boš lahko objela, se pripravi, zberi vso svojo hrabrost, vse svoje mladostne sile, ker boš gledala pekel na zemlji, z lastnimi očmi boš videla, česar tvoj duh ne more pojmiti.

Julija je stala nepremična, kakor da bi bila pribita na tla. Na steni so se prikazali obrisi, ki so postajali vedno jasnejši in čez minuto je videla Julija krasno panoramo.

Lepe hiše so se dvigale na morski obali, solnce je sijalo in se kopalo v morskih valovih, moški, mornarji, ženske, za-

ljubljeni pari, vse se je sprehajalo v zelenju med datelji in palmami. Panorama je predstavljala veliko, živo mesto na morski obali.

— Messina! vzklikne Julija. To je Messina, moja draga domovina!

— Da, Messina, reče madame Lenormand iz temnega prostora in Juliji se je zdelo kot da bi govoril duh.

Slika je bila čarobna.

Noč se je spuščala na mesto, solnce se je skrilo za razirganimi oblaki, nastopila je globoka, svečana tišina. Le mesto Messina je bilo razsvetljeno.

Nato ugasnejo svetiljke po ulicah in na obali zastane vsak promet in mrtva tišina je vladala tudi v mestu.

— Ljudje spijo v Messini, pojasni Juliji glas madame Lenormand. Oni spijo in ne vedo, da se ne bodo več prebudili, ker je prišel dan strašne sodbe, prišel je dan propasti Messine!

Predno je mogla Julija prositi Lenormand za neko pojasnilo, se je zaslišal zamolkel grom in ...

Julija se je presenečeno ozirala na levo in desno. Zdelo se ji je kot bi se vsa hiša tresla, kot bi ne imela več trdne podlage pod nogami.

Čez kratko minuto se zasliši grom, kakor da bi bilo izstreljenih tisoč pušk naenkrat.

Julija se strese in pade na kolena.

Na sliki Messine, ki jo je videla pred seboj, so se porušile vse hiše, zemlja se je odprla, morje, ki je zgledalo kakor črna mlaka, se vrne daleč nazaj, se dvigne in se z ogromnimi valovi vrže na mesto, kakor da bi hotelo vse porušiti in pogoltniti, kar je ostalo na tem svetu.

Julija je slišala jok in ječanje umirajočih ljudi, strašen potres, krik in vik znorelih, divje glasove na pomoč in reševanje in zatem nastane mrtva tišina.

Iz razvalin Messine bukne plamen in uniči vse, kar sta pustila potres in morje.

Uboga Julija je trepetala od strahu in groze, zdelo se ji je, kot da vidi celo obalo južne Italije, povsod pa so zijale same razvaline, povsod sta gospodarila propast in potres.

Ha, ali ni to obala Kalabrije, ali ni to Reggio?

To je bil nekdanj Reggio, to pa so sedaj samo razvaline. Lepega mesta ni več.

Julija je sedaj videla drugo mesto, ki ga ni poznala, ker

ga ni še nikdar videla, neka hiša se je podrla s strašnim treskom in ni minilo dolgo, ko se je na razvalinah pojavil plamen.

Toda kaj je to?

Iz te razvaline se dvigne postava — človek. Edini, ki se je rešil iz groba živih in ki stoji na grobu razvalin, razširi svoje roke in na obrazu se mu pojavi vesel nasmeh. Vse krog njega je mrtvo na veke, samo njemu je zasijalo solnce, njega edinega obseva solnce svobode, vsi drugi so mrtvi za vedno.

— Giuseppe Musolino je svoboden! se zasliši glas.

— Svoboden! Svoboden! je klicala Julija, ki ni več čutila strahu in groze pred slikami kot pravkar. Moj oče je svoboden! Sedaj razumem vse.

Nenaden priroden pojav, nenaden potres, ki je uničil vso južno Italijo, bo raztrgal tvoje težke okove in te osvobodil iz strašnega zapora.

Oh, oče, daj da ti poljubim roke, daj, da te objamem! Sedaj si svoboden, rešen vseh muk, sedaj si moj!

Julija steče zopet k sliki, katero je gledala, toda ta takoj izgine. Julija je krilila z rokami po zraku, toda slika se ni prikazala več.

— Torej samo sanje?

Julija Musolino pade onesveščena na tla.

Pet minut je bilo vse mirno, nato se prostor zopet razsvetli in skozi stranska vrata stopi pripognjena madame Lenormand.

Grda starka, ki je pred kratkim še hodila s palico popolnoma onemogla, se je približevala sedaj Juliji, krepka in vzravnanana z lahkimi koraki.

— Nisem se zmotila v računih, je šepetala z zlobnim glasom. Vse strahote, katere sem ji pokazala, veliko vznemirjenje ki je izpolnilo njeno dušo, ko je videla zaprtega očeta, moje prerokbe, vse to je dobro vplivalo.

Ona se je onesvestila. Ha, ha, lepa Julija Musolino, sedaj si v moji oblasti, v mojo hišo te je privedel samo slučaj, na katerega sem najmanj računala.

Sedaj si bom prizadevala, da mi izgineš izpred oči, ker si odvajala od mene človeka, ki sem ga ljubila. Padla si v mojo mrežo, toda gledala bom, da ti ne bo treba več omedlevanja, ker te bodo vezi moje mreže raztrgale.

Čim je starka izgovorila te strašne besede, si potegne z roko čez obraz, sname masko in prikaže se lep mlad obraz.

On sname lažne sive lase in sedaj se je prikazala lepa

glava, okrašena z rdečimi lasmi. Nato potegne za vrvico in črna obleka, ki jo je nosila čarodejka pade raz telo, svileni obleko, svetlozelene barve.

Ta lažna čarodejka — to je bila grofica Adrijana od Šavane, ki se je sedaj nagnila nad Julijo s sovražnim smehljajem na obrazu.

Poti Julijine usode so jo privedle zopet v roke te grozne rdečelase ženske.

Nedolžnost zmaga

V tem poglavju moramo naprej pojasniti, kako je prišla ta lepa in mlada grofica Adrijana od Šavane s svojimi rdečkasto-plavimi lasmi iz Južne Italije, kjer smo jo zadnjikrat videli v prestolnici Francije.

To je bila zares prav tista Adrijana, ki je dala zavetja lordu Darsiju in njegovi spremljevalki Juliji.

Vemo, kaj se je tam zgodilo.

Da bi Julijo in lorda Harryja Darsija ločila za vedno, je Adrijana podkupila zdravnika doktorja Bartola, da bi dal bolniku napoj, po katerem bo podoben pravemu mrliču.

Julijo je nenadna smrt lorda Harryja Darsija silno potrla. Molila je ob njegovem grobu, v zgodnjem jutru pa je odšla in odpotovala v Pariz, da bi dobila podedovane milijone, katere ji je zapustil mladi lord.

Komaj se je Adrijana prepričala, da je Julija zapustila dvorec, je odšla v grobnico, kamor so položili lorda. Odnesla ga je v sobo, kjer je prej ležal in v kateri je tudi ob Julijini navzočnosti na videz umrl.

Takoj se je poslužila protisredstva in ni minilo dolgo, ko je lord Darsi odprl oči, globoko je zavzdihnil in pričel pravilno dihati — zavedel se je.

Njegovo prvo vprašanje se je nanašalo na Julijo.

— Kje je Julija? je vprašal lord. Adrijana pa mu je na to v vprašanje odgovorila z lažjo in nesramno prevaro.

Ves čas je sedela ob njegovi postelji; v mislih se je pripravljala na izvedbo načrta, s katerim bo mlademu lordu Julijo popolnoma iztisnila iz srca.

Mladi lord je večkrat spraševal, kaj je z Julijo, toda nihče mu ni odgovoril na to vprašanje.

Ko pa je naposled energično zahteval odgovor na svoje vprašanje, se je Adrijana nagnila k njemu in mu zašepetala:

— Čemu vprašujete po nehvaležni deklici, ki si ni nikdar in z ničemer zaslužila vaše ljubezni?

O, še sedaj se tresem od razburjenja, če pomislim, kako se je Julija tedaj obnašala, ko je mislila, da ste vi umrli.

— Kako? Julija je mislila, da sem mrtev? vpraša mladi lord Darsi začudeno.

— Zares, prijatelj, vsi mi smo bili prepričani, da ste izdihnili in nas za vedno zapustili, toda k sreči je bila to samo dozdevna smrt in po velikem prizadevanju zdravnika, doktorja Bartola se zopet vrnil v življenje.

Od tistega nesrečnega trenutka je minilo štiriindvajset ur in od tedaj...

Ah, moj ženski ponos mi ne dovoljuje, da bi govorila — vendar je boljše, da slišite od mene pravo resnico.

— Pravo resnico!... Da, povejte mi pravo resnico! reče mladi lord Darsi. Oh, Bog, slutim nekaj; ne da bi se bila Juliji pripetila kakšna nesreča?...

— Nesreča?... se grofica Adrijana objestno zasmije. Ha, baš nasprotno, velika sreča, vsaj za Julijo in sicer radi tega, ker ste pred svojo dozdevno smrtjo dali napisati testament, s katerim ste proglasili Julijo za svojo pravo in edino naslednico.

Zdravnik, ki je bil navzoč pri vaši smrtni postelji, ko ste se onesvestili je dejal:

Končal je in nikdar več se ne bo vrnil v življenje.

Ko je Julija slišala te besede, je izjavila, da bo takoj odpotovala v Pariz.

Čudila sem se, da se ji tako silno mudi, ponudila sem ji, če bi hotela ostati v gradu vsaj tako dolgo, da bi vas pokopali. Julija pa je skomignila z rameni in mi odgovorila:

— Gospa, jaz imam važnejših opravkov, kajti sedaj sem bogata naslednica in gledati moram, da bom čimprej dobila ogromno premoženje, ki mi pripada.

— Toda to še ni vse! nadaljuje pretkana grofica. Istega dne je prišel neki mladi Italijan, črnolas moški, s konjem pred našo hišo. Vprašal je, če bi mogel govoriti z Julijo.

Deklica je odhitela k njemu in s svojega okna sem videla, kako mu je planila krog vratu in ga dolgo poljubljala, potem pa mu je s smehljajem in s triumfirajočo gesto pokazala polo papirja — brez dvoma vaš testament.

Lord Darsiju se izviije iz prsi težak vzdih.

— Gospa, vaše besede me ubijajo! spregovori mladi

mož z muko. Toda končate svoje poročilo, ker je vedno boljše slišati pravo resnico, kakor pa se sam slepiti in biti slepljen.

Po teh besedah je rdečelasa grofica Adrijana nadaljevala pričeto izmišljotino.

— Tisti mladi Italijan je bil prav gotovo njen ljubček, ker se je Julija samo toliko vrnila v grad, da se je od mene čisto na kratko poslovila, potem pa je zopet odhitela k njemu, skočila je na njegovega konja in čez par hipov so vsi trije izginili za prvim ovinkom.

Kaj je lord Darsi med tem pripovedovanjem čutil in koliko je trpel, bi ne mogel nihče opisati.

Revež ni mogel niti slutiti, da je prevaran, ker ni mogel najti nobenega razloga, ki bi bil povod temu. Sicer pa še ni poznal Adrijane, kajti okna njegove sobe so bila zastrta z zavesami, tako da je vladal tu prijeten somrak. V sobo ni prodril noben solnčni žarek, ki bi mu pokazal Adrijanin obraz.

Slišal je samo Adrijanin glas in čeprav se mu je zdel nekako znan, ni imel toliko moči in prisotnosti duha, da bi ga spoznal. Ženo, ki je sedela ob njegovi postelji, je smatral za neznano.

V naslednjih štirinajstih dneh se grofica Adrijana ni pojavila v bolniški sobi.

Zdravnik doktor Bartolo, ki je po Adrijaninim nalogu stanoval v gradu, je prevzel zdravljenje lorda, ki je vidno napredovalo; lord se je z vsakim dnem počutil boljše.

Im v prihodnjih štirinajstih dneh je že vstal s postelje, rana se mu je že popolnoma zacelila, ostala pa je še samo slabost, posledica velike izgube krvi.

Po nekaterih dneh je izjavil lord Harry Darsi doktorju Bartolu, da mora na vsak način odpotovati.

— Na to ne smete niti misliti, mu odgovori doktor Bartolo s prepričevalnim glasom. Še vedno ste precej slabotni in ne smete se izpostavljati nevarnostem, ki bi vas morda našle na poti.

— Gospod doktor, ne počutim se tako slabo, da bi ne mogel vzdržati naporov potovanja, je ugovarjal lord Darsi. V svoji veliki kočiji se bom odpeljal v Napolj, tam bom dvignil denarna sredstva, ki jih imam na razpolago in odtam bom najlažje in na najprijetnejši način nadaljeval svoje potovanje.

— Kam pa nameravate, gospod?

— V Pariz.

Lord je govoril pravo resnico.

Nekaj ga je vleklo v Pariz, to pa je bila Julija, nesrečna hčerka Giuseppa Musolina, kajti nadejal se je, da jo bo tam našel. Njena angelska pojava ga je z nepremagljivo silo vlekla v Francijo, v Pariz.

Povedali so mu, da je hitro odpotovala v Pariz, da bi dedščino čimprej dvignila.

Računal je samo z dvema možnostima:

Ali je vse, kar je slišal o Juliji samo grdo obrekovanje — ali pa je morda le kaj resnice na tem.

Če bi bilo res, da se je Julija tako nedostojno obnašala, kakor mu je to pripovedovala gospodarica tega gradu, je bila lordova sveta dolžnost, da uniči svoj testament, kajti on ni umrl in je še vedno lastnik svojega premoženja — morda pa Julija le ni tako grdo postopala, kakor so mu pripovedovali, toda to bi hotel slišati iz njenih ust. En sam pogled v njene nedolžne oči bi mu povedal vso resnico.

Lord Darsi je bil kmalu prepričan, da Julija ni ničesar zakrivila, da je bilo to, kar mu je pripovedovala grofica o njej samo laž in natolcevanje.

Mislila je, da je lord Darsi resnično mrtev in hotela je vzeti denar, da bi ga uporabila za osvobojenje svojega nesrečnega očeta. Saj ji je on sam polagal na srce, naj vzame denar, naj ga uporabi za osvobojenje Giuseppa Musolina!

On sam je nazval svoje milijone zlat ključ, ki bo odprl vsaka vrata, celo vrata strašne temnice.

Radi tega je nameraval odpotovati v Pariz, kjer je pričakoval, da bo našel Julijo, da jo bo vprašal, kakšne vezi je imela s tistim mladim Italijanom, s katerim je pobegnila.

— Ne, ne in tisočkrat ne! je govoril mladi lord, kadar je bil sam in je mislil na Julijo. Ni mogoče, da bi Julija koga ljubila! Ni res, da bi bil tisti mladi Italijan njen ljubček, Julija ljubi samo mene, iz vsake njene kretnje je odsevala velika ljubezen, vsaka solza, ki je pritekla iz njenih oči, ko me je videla kako se mučim, mi je zatrjevala neomajno ljubezen, govorila mi je, da pripada njeno srce samo meni...

Samo še nekaj dni je zdravnik doktor Bartolo mogel zadržati mladega lorda v gradu grofice Adrijane. Toda lord Harry Darsi se ni dal dalje ustavljati in zadrževati.

Energično je dejal doktorju Bartolu, da ni na svetu sile, ki bi ga odvrnila od tega potovanja in zahteval je, naj ga odpeljejo h gospodarici gradu, da bi se poslovil od nje.

Ko je doktor Bartolo uvidel, da je vsak poskus, da bi lorda zadržal, zaman, je umolknil in odpeljal mladega moža v prvo nadstropje v grofičin budoar.

— Dovolite mi, milostljiva gospa grofica, spregovori lord Harry Darsi še na pragu, da vam rečem z bogom, da se vam za vse dobrote, ki ste mi jih storili in še celo za rešitev svojega življenja najlepše zahvalim.

Če bi vi ne bili tako človekoljubni in me ne bi sprejeli v svojo hišo, poklicali k meni dobrega zdravnika, ki me je zdravil, bi bil že zdavnaj mrtev.

Medtem ko je lord Darsi govoril te besede, ni mogel videti obraza gosподarice gradu.

Adrijana je skrila svoj obraz za neko knjigo, ki jo je čitala, preden so se vrata odprla.

— Vi mi meste bili popolnoma tuji, lord Darsi, takoj v trenutku, ko so vas prinesli v mojo hišo, sem vas spoznala, odgovori grofica Adrijana počasi. Toda iz obzirnosti napram vam se vam nisem hotela pokazati, ker ste vi tako želeli.

— Vsemogočni Bog, kakšen glas je to! krikne lord Harry Darsi od začudenja. Kje sem? ... V čigavo hišo so me prinesli? Vi ste ... Adrijana od Šavane? ...

— Da, jaz sem prijatelj, odgovori rdečelasa žena, in sedaj vas ponovno pozdravljam in vam kličem: dobrodošli v mojem domu! Prosim vas, bodite moj gost, kajti spominjate se še, mylord, kaj sva bila nekoč drug drugemu in nadejam se, da se vezi, ki so naju nekoč družile, ne bodo nikdar več prekinile ...

Lordu Darsiju zalije temna rdečica v obraz, kajti v svojem srcu je čutil hvaležnost napram tej rdečelasi ženi, istočasno pa ga je bilo sram, ker se je ta žena imenovala Julijino tekmovalko v ljubezni.

— Da, moj dragi prijatelj, nadaljuje Adrijana in se zapeljivo nasmehne, ko se mu je približala. Da, jaz sem zares Adrijana, toda, moj Bog, saj je to popolnoma enostavno.

Ko ste me takrat v Parizu zapustili, ko ste odšli od mene, sem mislila, da bom znorela; prišla sem v Italijo, da bi se malo okrepcala, kajti moji živci so bili potrebni miru.

Toda vedno sem mislila, nate, moj mladi prijatelj, vedno so bile moje misli pri tebi, kljub temu pa se nisem mogla nikdar nadejati, da bi bila kedaj deležna takšne sreče.

In napočil je dan, ko si prišel v mojo hišo; tista nezvesta Italijanka te je prinesla k meni in čeprav sem te takoj spo-

znala, sem sklenila, da se ti ne bom izdala. Sem, k meni te je pripeljala zvezda tvoje usode in jaz sem tista, katere gostoljubnost si deležen. Svojemu sklepu se do danes nisem izneverila.

— Toda čemu ste mi vse to skrivali, gospa? jo vpraša lord Darsi v zadregi.

— Poznala sem ponos angleškega lorda, odgovori rdečelasa grofica, ki je bil v tistem trenutku težko ranjen, kateri pa bi kljub temu čutil, da mora mojo gostoljubnost zavrniti. Pustila sem te v miru in brez tvojega znanja sem storila vse, kar more storiti zvesti ljubezeni za ljubljeno bitje.

Sedaj pa stojiš pred menoj, sedaj zopet z veseljem gledam rdečico zdravja na tvojem obrazu.

Kajneda, moj dragi prijatelj, sedaj me ne boš več zapustil? Ostal boš pri meni v tej idilični samoti, kjer naju ne bo nihče vznemirjal, kjer bova popolnoma sama...

Lord Harry Darsi je mračno strmel v Adrijano, ko pa je umolknila je skomignil z rameni in odgovoril:

— Gospa, prišel sem, da bi vas pozdravil in se poslovil od vas, vašo gostoljubno hišo pa nameravam še danes zapustiti, kajti to zahtevajo neodložljivi posli, ki me čakajo v Parizu.

— Pariz! reče Adrijana zamišljeno. Ah, ti nameravaš odpotovati v Pariz — in ti misliš, da jaz ne slutim, koga bi rad tam našel, v francoskem vlemestu?

Tisto nesrečno Julijo, tisto nehvaležno Italijanko bi rad imel, ona te vleče v prestolico.

Ne ugovarjaj mi! Jaz čutim to, toda ta deklica si ni z ničemer zaslužila, da bi se še kdaj zmenil zanjo.

— Jaz mislim, gospa, odgovori lord Harry Darsi, da vam je popolnoma vseeno, kaj me vleče v Pariz. Nikakor pa mi ni treba oditi prej ko vam bom, Adrijana, pojasnil, kaj naju bo še vezalo v prihodnosti.

— Prosim vas, govorite! Radovedna sem, kaj mi boste povedali? reče Adrijana počasi in se zlekne v naslanjač.

— Torej, Adrijana od Šavane, nadaljuje lord Harry Darsi, ko se je primaknil in se zazrl v Adrijanine oči, res je, da so naju vezale nekoč vezi, ki jim pravijo ljudje ljubezen.

Jaz bi si prav nič ne želel, da bi tudi v bodoče imenovala najino razmerje s to besedo, kajti tisto, kar naju je nekoč vezalo, Adrijana, je bila grešna ljubezen, poželenje, ki poniža človeka pod žival...

Vidite, da sem iskren in zagotavljam vam, da mi je zelo žal, da vam moram pri tej priliki vse to povedati, toda med nama bi se itak moralo nekoč vse razčistiti, toliko bolj, ker sem opazil, da še vedno gojite nekakšne nade.

Ne varam se, Adrijana, bili ste elegantna dama, jaz nisem bil prvi, pa tudi ne zadnji, ki je imel razmerje z vami.

— Prisegam ti, da nisem imela nikogar za teboj! reče Adrijana razburjeno. O Bog, kako naj bi te prepričala, da za teboj nisem ljubila nobenega moškega...

— Zelo žal mi je, gospa, odvrne Harry Darsi popolnoma mirno, mnogo sreče vam želim ob možu, ki vas bo znal ceniti. Sedaj pa me pustite, da grem, ko pa bo prišel čas, bova vse razčistila in tedaj bo končano, kar je bilo nekoč med nama.

Ne morete mi predbacivati, da vas nisem bogato nagradil, ko sem odšel od vas!

— Oh, ne govorite o prokletem denarju, ki ste mi ga dali, mylord! Nikdar ga nisem od vas zahtevala!

— To je bila nagrada, gospa, katero sem vam dal enkrat za vselej; to je bila vsota, ki vam je omogočila brezskrbno življenje, ki bi v slučaju, če ne bi nikdar in od nikogar več ne sprejeli nikake vsote, tudi zadostovala.

— Dobro, toda vedite, reče Adrijana s trpkim glasom, da denarja, ki ste mi ga dali, nimam več, da sem z njim špekulirala in ga izgubila.

Z ostankom svojega nekdanjega premoženja sem prišla sem in živim v tej hiši, ki pa ni moja, temveč sem jo vzela samo v najem.

V sobi, kjer sta stala lord Harry Darsi in grofica Adrijana drug pred drugim, je bilo precej mračno, ker so bila okna zastrta s težkimi zavesami.

— Če je tako, reče lord, potem mi boste dovolili, da še enkrat sežem v mošnjo. Mnogo vam dolgujem in svojo hvaležnost bom v tej smeri tudi potrdil.

Takoj ko bom dospel v Napolj, bom skušal dobiti zveze s svojo banko in vi se boste tudi v bodoče spominjali angleškega lorda Harryja Darsija.

Adrijana se ni mogla več premagovati.

Solze so ji privrele na oči in tekle po lepem obrazu. To je bil jok, ki je podoben klicanju na pomoč ali pa prošnji za ljubezen.

Lord Darsi je pomen tega joka zelo dobro razumel in lepa Adrijana se mu je skoraj smilila.

— Oprosite, Adrijana, reče lord Darsi, če sem vas razžalil. Tega nisem hote napravil. Če me še smatrate za svojega prijatelja, mi morate dovoliti, da vam pomagam.

— Od vas, lord Darsi, ne sprejemem niti centima! reče Adrijana in se ponosno vzravna. Prepovedujem vam, da mi v prihodnje še kaj ponudite, ker me s tem samo žalite.

— Ne, nekaj popolnoma drugega bi rada od tebe, nadaljuje Adrijana čez nekaj trenutkov z mirnim glasom in z razprostrtimi rokami hiti k lordu. Rada bi te pritislila na svoje srce...

Lord Darsi osupne.

Dvignil je roke kot da bi se hotel braniti.

— Prosim vas, Adrijana, reče mladi mož, pomirite se in skušajte resno misliti o najinem sedanjem odnošaju. Nikdar več ne morem biti vaš, tega vam nočem več prikrivati, ker nosim v svojem srcu naklonjenost k drugi, nedolžni deklici, katere slika ne bo v mojem srcu nikdar obledela.

— To je Julija! zakriči Adrijana.

— Da, Julija, reče lord Harry Darsi. Ne verjamem vam, kar ste mi prej o njej pripovedovali in sedaj, ko vem, kdo mi je to pripovedoval, vam še manj verjamem.

Toda, da se bom o tej laži popolnoma prepričal, odpotujem v Pariz, da bi poiskal Julijo; ko se bom zagledal v njene globoke oči, bom vedel pri čem sem.

— Vi ste rekli, lord Darsi, nadaljuje Adrijana z zamolklim glasom, da njenega imena ne boste nikdar več izrekli v isti sapi z mojim. Ali pa veste, da je Julija navadna vlačuga z ulice in tako problematično figuro hočete postaviti v isto vrsto z menoj? To je več kot smešno, lord Darsi!

Darsi se v tem trenutku spozabi in vzklikne:

— Da, resnica, ta deklica je siromašna, nima imena, ki bi med svetom nekaj veljalo. Ah, vi že veste, ona se imenuje Julija Musolino in je hči velikega razbojnika, ki je sedaj zaprt v Reggiju, če ga niso že prepeljali v Napoli.

Za Adrijano je bilo vse novo, kar je slišala. Ni vedela kdo je Julija, ker ji ta ni ničesar zaupala, toda delala se je, kakor da bi vse vedela in se ironično smehljala.

— Hči razbojnika, bandita, lopova in ničvredneža, nadaljuje lepa rdečelasa žena po kratkem molku, vam je ljubša kot jaz, mylord? Vsekakor je to podobno blaznosti!

— Nikakor! reče lord. Ker sva že začela, vam bom povedal, zakaj je Julija, četudi je hči razbojnika in zloglasnega

bandita Giuseppa Musolina vredna, da postane moja žena, če bo sama to hotela in zakaj vas, Adrijana sedaj in vedno odklanjam!

Lord Harry Darsi je govoril počasi in s svečanim pou-
darkom:

— Vas, Adrijana, ne morem vzeti za svojo ženo zato, ker je vaša preteklost omadeževana, ker ste potovali iz rok v roke, ker ste bili žena, ki je sebe in svojo ljubezen prodajala za denar vsakomur, kdor je to hotel.

Toda Julija je nedolžna in čista kot roža, ki vzbrsti v zgodnji pomladi in ki je v veselje vsakomur, kdor jo pogleda. Srečen bo tisti, kdor jo bo vzel kot svojo ženo na svoj dom.

Adrijana se je vsa tresla od jeze.

Mladi lord se priklone pred njo, nato pa odide k vratom, odkoder ji zakliče:

— Zbogom, Adrijana, upam, da se ne bova nikdar več videla. Hitim v Pariz, kamor me vleče srce, kjer bom našel svojo edino in pravo ljubezen, svojo Julijo!

Ko je lord Harry Darsi zapustil hišo, je Adrijana, besna kot tiger, zaklicala za njim:

— Nedolžnosti hočeš, lord Darsi? Naj ti bo! Ha, ha, ha, preden boš utrgal svojo majsko rožo, jo bom jaz pobožala — s kačjim strupom!

Čez pol ure je bil lord Darsi že na poti proti Napolju, odkoder je nameraval dalje v Pariz.

Dve uri pozneje se je vozila tudi Adrijana še z boljšim vozom proti Parizu. Ker se je lord Darsi radi denarja zadržal v Napolju, je Adrijana prispela v Pariz štiri dni pred njim.

Pritlikavec Timbal

Potrebno je, da cenjenim čitalcem razložimo, čemu je Adrijana od Šavane prišla v Pariz in čemu je pod krinko stare čarodejke tu živela.

Zato je imela svojih razlogov.

Adrijana je govorila resnico, ko je povedala lordu Darsiju, da materijelno zelo slabo stoji.

Z denarjem, ki ga je dobila od lorda kot odškodnino, je nesrečno špekulirala in vsega izgubila. Morala si je poiskati posla, ker ni hotela živeti tudi naprej po stari navadi kot elegantna dama. Bila je še dovolj lepa, da bi se bila lahko do-
padala mladim Parižanom in jih zavajala; toda, četudi je to

redkost pri taki dami, v dnu njenega srca je koreninila ljubezen do lorda Darsija tako močno da sploh ni mogla niti misliti nato, da bi mogla ljubiti še koga drugega.

Nadejala se je, da bo pod masko čarodejke lažje našla Julijo in spremljala lorda Darsija.

Stem namenom si je tudi najela pripravno hišo, kamor se je vselila in po vseh novinah razglasila, da se je vrnila v Pariz slovita čarodejka madame Lenormand, ki je nekoč prerokovala propast cesarju Napoleonu III.

Z oglasi je dosegla v Parizu pravo senzacijo, ki je presegala vsa njena pričakovanja.

Na stotine lahkovernih ljudi je prihajalo k čarodejki in čez nedolgo časa je obrt Adrijani prav tako cvetela kot v svojem času pravi madame Lenormand.

Razume se, da je Adrijana morala svoj mladi obraz skriti za masko grde starke sedemdesetih let. Lasulja s sivimi lasmi in upognjeno držanje telesa sta napravila Adrijano popolnoma podobno stari čarodejki.

Poleg vsega je imela Adrijana to srečo, da je takoj našla tudi pomagača, ki je bil izkušen, pretkan in zvest, da je popolnoma odgovarjal njenim zahtevam.

To je bil pritlikavec Timbal.

Timbal je bil pred več leti bogat človek, sin bogataša iz provincije. Ker pa je bil pohabljen in telesno nerazvit so ga imeli starši dolgo časa zaprtega v hiši.

Ves ta čas se je Timbal pridno učil, ker je uvidel, da lahko to, kar mu je priroda odvzela lahko nadomesti z izobrazbo in bistrenjem uma.

Samo tako je lahko dosegel navadne ljudi. Po ves dan je presedel v očetovi biblioteki in iskal sebi primernih knjig. Tako je delal do svojega tridesetega leta.

V tej starosti je bil tako velik kot šestleten otrok in nihče bi ga ne sodil starejšega, če ne bi imel izredno velike glave.

Nekega dne mu umre oče in kmalu tudi mati.

Timbal je postal bogat dedič in zahotelo se mu je iti v svet, za življenjem, za uživanjem in lepimi ženskami. Prodal je vse svoj posestvo in ga pretvoril v gotovino, ki je znašala milijon frankov.

Nastanil se je v Parizu. Oblačil se je po najnovejši modi, si nabavil služabnikov, konje in voz ter se vozil sam po pariških ulicah in Bouillonskem gozdu.

Nekega dne sreča Adrijano od Šavane in se na svojo nesrečno spozna z njo. Zaljubi se v lepo rdečelasno ženo, katere ni hotel več zapustiti.

Adrijani se je pritlikavec studil, toda ko ji je začel metati zlato pred noge in jo kititi z briljanti, je pustila, da je Timbal postal eden njenih mnogih ljubimcev.

Čez nedobre tri mesece je bil Timbal suh kakor cerkvena miš. Adrijana se mu je smejala, ko jo je prosil, naj ga ne zapusti, prosil je in jo rotil, naj mu vsaj dovoli, da bo od časa do časa prihajal k njej in jo poljubil. Toda Adrijana ga je zavrnila, češ, da nima od njega nikakršnih koristi več.

Pritlikavec Timbal ji je obrnil hrbet in izginil iz Pariza. Njegovi prijatelji so mislili, da je izvršil samomor, da si je končal življenje s skokom v Seino, kar bi bilo zanj pač najboljše.

Adrijana je mislila, da je Timbal že zdavnaj mrtev.

Niti malo je ni grizla vest pri misli, da je samo ona kriva njegove smrti. Vedela je, da ni niti prvi in da ne bo niti zadnji, ki je zapravil vse svoje premoženje z njo in si kočno radi nje končal neznosno življenje.

Čim se je Adrijana nastanila v Parizu in odprla svoj čuden salon lahkovernim obiskovalcem, je prišel k njej visok človek, zavit v plašč in jo prosil če ga sprejme. Na glavi je nosil visok fes in Adrijana je mislila, da je eden onih orijentalcev, ki se dostikrat sprehajajo po Parizu.

V slaboj francoščini je prosil dozdevno madame Lenormand, da bi mu prerokovala bodočnost.

Adrijana je govorila nerazumljive besede, ki so jih spremljale čudne kretnje, končno pa mu je povedala povest njegovega bodočega življenja.

Naenkrat tujec s smehom spregovori:

— Lahko bi vam povedal dolgo povest, Adrijana, povest nesrečnega človeka, ki ste ga vi ugonobili.

Ali me ne poznate več? — Jaz sem pritlikavec Timbal!

Pritlikavec skoči z lesenih nog, katerih ni bilo videti izpod plašča, vrže fes z glave in ...

Adrijana je začudeno strmela s svojimi sivimi očmi v pritlikavca Timbala.

Silno se ga je prestrašila, ker je bila trdno prepričana, da ji bo ta človek lahko mnogo škodil.

Vendar pa se ji ta misel ni mogla brati na obrazu, tako da je lahko stvar preobrnila in prepričala pritlikavca, da je

ves čas mnogo mislila nanj in da jo lahko tudi v bodoče poseča, kot je to prej dostikrat storil.

— Potikal sem se po svetu, je začel pripovedati pritlikavec o svoji preteklosti, nisem postal bogat, toda imel sem toliko, da sem za silo izhajal.

Sedaj živim v Parizu ter ne vem kaj bi počel. Iščem zaposlenja, rad bi kakšne lažje službe.

Adrijana je takoj uvidela, da bi ji Timbal lahko mnogo pomagal. Zato mu ponudi, naj ostane pri njej kot njen sluga; pritlikavec je to ponudbo z največjim veseljem sprejel.

Od tistega trenutka sta Adrijana in Timbal skupno živela in Adrijana je bila zelo zadovoljna, ker je dobila tako dobrega in zanesljivega pomagača.

Timbal je bil izredno bistroumen človek in vsakogar, kdor je prihajal k Adrijani, da bi slišal svojo usodo, je takoj razkrinkal in uganil, česa si želi.

O vsem, kar je slišal od obiskovalcev je takoj pripovedoval dozdevni madame Lenormand in njej na ta način ni bilo težko prerokovati bodočnost lahkovernim obiskovalcem in obiskovalkam.

Timbal je bil v vsakem pogledu izredno zvest sluga. Nikdar več si ni upal spominjati Adrijane tudi z eno samo besedo svojih nekdanji strasti.

Bil je zvest sluga, pomočnik in čuvaj in ko ga je nekoč Adrijana pobožala po laseh, da bi se mu zahvalila za njegovo zvestobo in udanost, se je potuhnil, kot da je že popolnoma ozdravel svojih prejšnjih strasti.

Podlegla strahu

Adrijana od Šavane je prišla v Pariz z namenom, da lepo mlado Italjanko, hčerko Giuseppa Musolina, katero je silno sovražila, ugonobi in uniči. To je tudi dosegla.

Nesrečen slučaj, ki ga že poznamo, je privedel Julijo v hišo stare čarodejke.

Hči Giuseppa Musolina je ležala pred Adrijaninimi nogami v nezavesti. Ta je s porogljivim smehom opazovala nesrečnico, ki je bila samo igračka v njenih rokah.

— Timbal! Hej, Timbal! je plicala Adrijana pritlikavca, ki je takoj pritekel, bil je pripravljen izvršiti vsako njevo povelje.

— Posrečilo se mi je, da sem jo nadvladala! reče Adri-
jana in pokaže na Julijo. Duševni pretresljaji so mi pripomogli,
da leži pred mojimi nogami in da naredim z njo lahko, kar
hočem.

Timbal je opazoval lepo Julijo, ki je ležala na tleh kakor
da bi bila mrtva.

— Gospodarica, kaj mislite početi s svojo žrtvijo? vpraša
Timbal.

— Poslušaj, nadaljuje Adrijana. Ti veš mnogo mojih taj-
nosti, treba je, da izveš tudi to. Ti veš, da so mnogi ljudje pri-
hajali k meni, da pa nisem ljubila niti enega.

— To vem, reče Timbal, in vem tudi to, da ti skloh ne
moreš ljubiti.

— Misliš? Toda če ti povem, da ljubim silno, do blaz-
nosti, tako kot mi ljubila še nobena ženska na svetu, ali mi boš
verjel?

— Je li to mogoče? se začudi Timbal. Temu človeku bi
lahko od srca čestital.

— Mislim, da ga poznaš, ker si ga že večkrat videl. Ali
se spominjaš lorda Harryja Darsija?

— Ah, kako se ne bi spominjal lepega mladega lorda.
Njega ste cenili višje kot vse druge in to ves čas, kar sem ga
poznal.

— Ne ugovarjam, nadaljuje Adrijana, toda on mi je po-
stal nezvest, zapustil me je, ker ga je druga očarala.

— In ta druga je lepa Italijanka, ki leži pred vami! reče
pritlikavec Timbal.

— Da, ona je! se peklenski nasmehne rdečelasa Adri-
jana. Ona je, ki se je postavila med naju, ona mi je ugrabila
ljubljenega moža. Toda ti ne veš, Timbal, kdo je ta deklica,
in če ti bom povedala njeno ime, boš lahko tem manj razumel
strast lorda Darsija.

Ta deklica, ki leži pred nama na tleh, je Julija Musolino,
hči Giuseppa Musolina.

Timbal se zagleda v Adriano.

— Ali govorite resnico, gospodarica? vpraša Timbal.
Ali je ta mlada deklica v resnici hči Giuseppa Musolina?

— Ona je, prisegam ti, o tem ni dvoma, in v takšno
vlačugo se je zaljubil lord Darsi, v hčerko razbojnika, ki leži
v ječi in ki bo poginil v prognanstvu ali pa končal pod puškami.

Lord Darsi pa mi je še celo zaupal, da bo vzel to dekle
za ženo, kakor hitro jo bo našel.

— Vrag je ta lord Darsi, toda jaz ga razumem, reče Timbal.

— Kaj, Timbal, ti ga razumeš? vzklikne lepa Adrijana. Ali je tudi tebe omamila njena lepota?

— Mene? odgovori Timbal z glasnim smehom. Lepa Adrijana, ti veš prav dobro, da mene ne more premamiti nobena lepota več. Enkrat sem ljubil in to me je stalo vse premoženje, mnogo bridkosti in bolečin, katerih bi sicer ne okusil vse življenje. Takrat sem se zaklel, da v bodoče zame ne bo žena nič drugega kot lepo drevo, lepa roža, ptica s pisanim perjem, katerim se človek divi, toda mimo katerih lahko mirno odide.

— Tako je, Timbal, takšnega te potrebujem. Ali mi boš pomagal, da bom svojo tekmovalko kaznovala?

— Storil bom, kar zapoveduješ, odgovori pritlikavec Timbal, ker veš, da sem ti vdan z dušo in telesom. Toda dovoli samo vprašanje. Ali misliš to mlado deklico ubiti? Tega ti ne bi svetoval, ker je umor vedno nevarna stvar!

— Nočem je ubiti, odgovori Adrijana resno. Za to deklico sem si izmislila drugo usodo. Na veke naj bo ločena od lorda Harryja Darsija.

Lord Darsi je pred menoj izrekel strašne besede, ki jih ne bom nikdar pozabila in te besede morajo pasti na Julijo, morajo zapečatiti njeno usodo in jo dovesti v propast.

— Smem li slišati te besede? vpraša Timbal.

— Lahko, Timbal, ker pred teboj nimam skrivnosti. Lord Darsi mi je rekel:

»Adrijana, tebe ne morem vzeti za ženo, ker si omadeževana, ker so te imeli tudi drugi moški, toda Julijo bom napravil za lady Darsi, ker ona je prava nedolžnost.«

— Ha, ha, ha, se je smejal Timbal, to je lepo! ... To je v resnici krasno mišljenje.

Adrijana dvigne roke, da bi v jezi udarila pritlikavca Timbala v obraz, v zadnjem trenutku pa se premisli.

— Vem, ti govoriš sedaj tako, da bi me bolelo. Nisi še pozabil sovraštva, ki si ga gojil proti meni radi tega, ker si radi mene postal revež.

Ti mi torej še nisi odpustil?

— Ah, lepa Adrijana, to je vse staro, pozabljena povest, reče Timbal malomarno. Ti si takrat popolnoma pravilno postopala z menoj. Kako bi ti koristil ostuden pritlikavec, če ni

več pozlačen? Ne, ne, bodi popolnoma mirna, pritlikavec Timbal se ne spominja ničesar več, pozabil je vse, kar je bilo.

— Torej, poslušaj! reče Adrijana. Povedala ti bom, kako se hočem maščevati nad to deklico in kako plačati lordu Darsiju besede, ki mi jih je vrgel v obraz, ki pa so me zadele kot strele v srce.

Vzela ji bom to, kar privlačuje lorda Darsija. Timbal, tebi poklanjam mlado ženo — ona je tvoja — proslavi danes svečano svojo ljubezen.

Timbal skače od veselja z ene noge na druge in veselo ploska z rokami.

— Ali je res, kar praviš, gospodarica? se je veselil Timbal. Ali boš to v resnici storila? — Ha, ha, lepa Adrijana, sedaj vidim, da me hočeš nagraditi za vse ono, kar sem radi tebe pretrpel. Dovolj, da poljubim rob tvoje obleke. Ha, ha, ta lepa Italijanka je moja. Nikdar ne bom pozabil dobrote, ki si mi jo s tem storila.

— Ali ti ugaja? vpraša Adrijana s peklenskim nasmehom na ustnicah. Kaj neda, Timbal, Julija je lepa?

— Lepa kot roža! odgovori Timbal. Oprosti mi, Adrijana, če trdim, da je za teboj najlepša ženska na svetu.

— Za menoj? sikne rdečelasna grofica. Moj dragi Timbal, zelo dobro vem, da je ta deklica mlajša od mene in da sem jaz od svojega dvajsetega leta naprej dosti preživela.

Timbal, poklanjam ti čisto, nedolžno dekle!

— Hvala, gospodarica, odgovori pritlikavec Timbal in si zadovoljno mane roke.

Ha, ha, pritlikavec in dekle — kako lepo se to ujema. Razumem, gospodarica, tvojo osveto.

Vem, da boš nekega dne poklicala k sebi lorda Darsija in mu rekla:

»Poglej tega ostudnega pritlikavca, on je tvoj ideal poljubljal in objemal. Ali te še mika, lord Darsi, da poiščeš ustne lepe Julije, ali imaš še volje, da uživaš v ženi, katero je ostudni in pohabljeni človek, ta pritlikavec oskrnil? Tu jo imaš, lord Darsi, vzemi jo, če ima zate še kakšno vrednost...«

Adrijana se je na ves glas smejala.

— Razumel si me, Timbal, odgovori lepa Adrijana, ti si zares uporaben človek, duha imaš in intiligence, to pa je več vredno kot lepo in razvito telo.

Na posel, Timbal, vzemi ljubico in jo odnesi v svoj brlog!

Toda ne, nesi jo v mojo sobo, za nacojšnjo noč vama odstopam svojo spalnico.

— V nevestino sobo! vzklikne Timbal in veselje mu je sijalo z obraza, takšne sobe si ne more želeti niti vsak knez.

— Ali jo boš lahko nadvladal? vpraša grofica. Iz svoje omedlevice se bo brez dvoma prebudila, ko jo boš objel in poljubil, prepričana sem, da se bo borila s teboj na življenje in smrt.

Namesto odgovora dvigne Timbal onesveščeno Julijo kot pero, si jo pritisne na prsi in se zavrti z njo po sobi.

— Ali še dvomiš, lepa Adrijana, da je ne bom mogel premagati? vpraša Timbal. Poglej, kogar vzamem v svoje naročje, taje moj! Ha, ha, nobena sila na svetu ni tako močna, da bi mi lahko ugrabila lepo Julijo!

— Posvetila ti bom! reče Adrijana in prižge svečo. Hodi za menoj.

In Adrijana in Pritlikavec Timbal sta odšla iz sobe in se napotila po stopnicah navzgor.

Pred nekimi vrati v gornjem nadstropju se Adrijana ustavi, odpre vrata in pusti Timbala, da je s svojim bremenom vstopil.

Pritlikavec Timbal prinese Julijo na rokah v sobo, kjer je svetilo okrog dvajset luči in ki je bila tako bogato opremljena, da bi bila v čast tudi kralju.

Timbal položi nesrečno Julijo na svileno posteljo, nad katero je visel rdeč baldahin. Deklica se k sreči še ni zavedla, še vedno je bila podobna mrtvecu.

Ko se pritlikavec obrne k Adrijani, jo grozen izgled Timbalov preplaši. Bil je podoben zveri, ki trepeče poželenja po svojem plenu.

Adrijana se je skoraj prestrašila tega divjega in groznega izgleda, toda tega ni hotela pokazati.

— Sedaj pa ti želim lahko noč, moj dragi prijatelj, reče Adrijana. Vrata od sobe bom zaklenila, ker morava biti pazljiva, da ti lepi plen ne zbeži.

— Kakor hočeš, gospodarica, odgovori Timbal. Jutri zjutraj te bom o vsem obvestil.

Vrata so zaklenjena, Adrijana je odšla.

Julija je bila v sobi sama s pohabljenim Timbalom, ki ga je strast napravila besnega.

Na sredini stopnic, ki so vodile v gornje nadstropje, se Adrijana ustavi, dvigne svečo in še enkrat pogleda satanski

proti vratom, ki so bila zaklenjena in za katerimi se bo odigrala strašna tragedija.

Čez pol ure bo vse končano! zašepeče Adrijana sama sebi in oči so se ji zasvetile kakor razjarjenemu levu. Potem bom spustila v sobo strupene pline in oba bosta umrla. Tako se bom maščevala lordu Harryju Darsiju.

Ha, ha, ha, zdravniški mu bom dokazala, da je ljubil pokvarjeno dekle, da je Julija svojo čast že zdavnaj sama potepala. Tako ga bom zopet pridobila.

Ha, Adrijana od Šavane, tako boš zmagala na vseh točkah in zopet boš slavila svoj uspeh pri lordu.

Povest o levu in miški

Ko je Timbal položil Julijo na posteljo, se je začela tresti, ustne so se začela premikati, prsa so se začela dvigati in spuščati, Julija je odprla oči.

Spočetka je mislila, da še vedno sanja, spominjala se je vseh onih strahot, ki jih je pred kratkim doživela; to je tako delovalo nanjo, da se ostudnega pritlikavca, ki ga je zagledala pred seboj in ki se je sklanjal nad njo in jo gledal s široko odprtimi očmi, ni niti tako zelo prestrašila.

— Moram se predramiti, so spregovorile ustnice lepe Julije. Oh, kako grozne so te sanje, zdi se mi, kakor da bi še sedaj gledala pred seboj pritlikavca, ki me je sprejel, ko sem stopila v čarodejkino hišo.

— Toda pritlikavec stopi v resnici pred teboj, Julija Musolino, odgovori nenadoma glas pritlikavca Timbala. Ti ne sanjaš, temveč se v resnici nahajaš v hiši čarodejke Lenormand, toda boljše rečeno v hiši tiste, ki se iz špekulacije izdaja za madame Lenormand...

Julija je hotela krikniti od groze, toda pritlikavec ji je zamašil usta s pestjo.

— Umiri se, lepa hči Musolinova, reče on, ko se ji je tako približal, da ji je šepetal na uho. V veliki nevarnosti si, toda nebo ti je pomagalo, da lahko pobegneš.

— Kaj na to pomeni? se zdrzne Julija. Ali sem v resnici v hiši madame Lenormand in strašne slike, ki sem jih videla...

— Se ne bodo izpolnile! reče Timbal in se zasmije. Vedi, Julija, madame Lenormand je Adrijana od Šavane in ti se nahajaš v rokah svoje smrtne sovražnice...

— Adrijana, grofica od Šavane? zajecija Julija. Ali je ona čarodejka ... toda to ni mogoče človek, ti lažeš ...

— Vse je mogoče na tem svetu, nadaljuje Timbal in skomigne z rameni. Kdor ima le malo talenta za pretvarjanje se lahko pokaže pod vsako masko.

Adrijana ima masko iz voska, s katero zakrije svoj mladostni obraz. Toda to ni glavno. Vedi, da tebe, sirota Julija, strašno sovraži in da te bo uničila.

Toda veš — li, zakaj te Adrijana tako sovraži? Ha, ha, to je stara povest o dveh ženah, ki ljubita istega moža ...

Julija je polagoma začela razumevati. Z grozo je iztegnila roki proti Timbalu in mu rekla:

— Zakaj me je zaprla v to sobo? Kaj hočeš ti pri meni? Ali me boš s svojo grozno pojavo plašil? ...

— Oh, ko bi bilo samo to, odgovori pritlikavec Timbal. Strah bi lahko pretrpela, toda lepa Adrijana si je izmislila nekaj popolnoma drugega.

Treba je, da veš, da jo je človek, ki ga ljubi, zapustil, ker ... ker je bila galantna dama, ki ljubezni ni jemala preveč resno. Zdaj bi se rada maščevala na tebi, da bi uničila nedolžnost, ki mu je prirastla k srcu ...

Ta nedolžnost si ti, hči Musolinova. Na kratko, jaz sem človek, katerega je Adrijana izbrala, da bi te upropastil ...

Komaj je Timbal spregovoril te besede, je Julija skočila kvišku in stekla k vratom.

Z enim skokom je bil pritlikavec pri njej, jo objel z močnimi rokami in odvedel od vrat.

— Nesrečnica! vzklikne pritlikavec, če bi se ti tudi posrečilo, da bi odprla ta zaklenjena vrata, bi vendar za njimi naletela na propast, ker sem trdno prepričan, da stoji Adrijana pod stopnicami z zastrupljenim mečem ali s kakšnim drugim orožjem v rokah, ki bi ti ne pustilo pobegniti ...

Na Julijinem čelu se pokažejo velike znojne kaplje. Sedaj šele je popolnoma razumela veliko nevarnost, v kateri se je nahajala.

Kakor nezavestna je sledila Timbalu k postelji in se spustila nanjo.

— Ne joči, hči Musolinova, ji reče tiho Timbal. Pekel te lahko obsodi, nebo pa te lahko reši. Če bi Adrijana izbrala koga drugega, da te odnese v to sobo, iz katere bi ne bilo slišati tvojega klicanja na pomoč, tedaj bi imela razlogov, da bi se bala.

Toda ker hoče ta ostudna žena slaviti svojo poslednjo zmago, ko je ravno mene pritlikavca Timbala, najostudnejše bitje, ki hodi po dveh nogah, izbrala, da bi izvršil ta akt, tedaj vedi, hči Mussolinova, da ne boš propadla, ker te bom rešil.

— Rešil! je šepetala Julija, kakor da bi ne mogla verjeti pritlikavčevim besedam. Ti me hočeš rešiti, pritlikavec? ...

— To bom tudi storil, odgovori pritlikavec, da pa ne bi dvomila o iskrenosti mojih čuvstev, ti bom pojasnil, zakaj sem dolžan rešiti te iz pesti lepe Adrijsane. Storil bom to radi tega, ker si hčerka svojega očeta.

— Tako? Ti poznaš mojega očeta? vpraša Julija, katero so te besede silno začudile.

— Imel sem to srečo, da sem ga spoznal, odgovori pritlikavec Timbal, in še sedaj se mi ustavi kri po žilah, če pomislim na trenutek, ko sva se seznanila, da pa se lahko še spominjam, moram biti hvaležen samo svojemu kratkemu vratu in okretnosti, ker znam namreč potegniti glavo med ramenena kakor kakšna krastača.

Pritlikavec umolkne in prisluškuje.

— Pst! pristavi čez nekaj trenutkov, zdi se mi, da slišim Adrijsane korake, po stopnicah gre navzgor. Bodi tako prijazna, lepa hči Musolinova, kriči in joči malo, da bo Adrijsana mislila, da se me v obupu braniš.

Če pa se ne znaš pretvarjati, tedaj te bom v resnici poljubil, tedaj pa boš morala vpiti ...

— Rotim te, pojdi proč od mene! zavpije Julija, ko je Timbal napravil korak proti njej, da bi jo objel. Izpolnila bom tvojo željo in prevarala svojo smrtno sovražnico.

Julija je začela vpiti, da je njen glas rezal srce, vpila je tako, da bi njeno vpitje osramotilo niti slavne tragedije francoskega gledališča, potem pa je pridušeno ihtela.

— Izvrstno! reče pritlikavec Timbal. To jo bo prav gotovo preslepilo. Sedaj je dovolj, poslušaj me, povedal ti bom, kako sem se seznanil s tvojim očetom.

Nekoč sem bil mlad in bogat mož in zaljubljen v neko mlado damo, ki se je imenovala Adrijsana.

Ta dama je bila tako ljubeznjiva, da mi je pobrala ves denar, pustila mi ni niti centima.

Nekega dne, ko sem ostal suh kakor cekvena miš, mi je Adrijsana dala, kar mi je pripadalo — brco in moral sem iti. V obraz mi je zabrusila, da me je prenašala samo radi mojega

denarja, da pa ji sedaj ne prihaja niti na misel, živeti skupno življenje z ostudnim pritlikavcem.

Po tem dogodku sem preživel najstrašnejšo noč.

Hodil sem ob obali Seine in premišljeval, če bi skočil vanjo, toda tega nisem storil. Ko se je že začelo skoraj daniti, sem odšel domov, dobro zajtrkoval, pobral vse, kar je imelo še kakšno vrednost, zapustil hišo in se napotil na postajo. K sreči sem odpotoval v Italijo.

Ker sem imel še malo denarja, sem sklenil, ogledati si to lepo deželo. Najel sem potovalno kočijo, natovoril svoj kovčeg in krenil proti Messini.

Nekega dne sem se vozil po cesti, ki je vodila skozi gosto zarastel gozd, ko se zasliši strel in kočijaš se zgrudi na tla. Iz gozda plane več ljudi.

Napadli so me in mi vzeli kovčeg. V istem strahu sem potegnil puško in ustrelil.

Na svojo nesrečo sem zadel nekega moškega, velikanske postave naravnost v srce in to bi me bilo lahko stalo življenja. Hitro so me zgrabili, me privezali z vrvjo na vejo bližnjega drevesa, na drugem koncu vrvi pa so napravili zanjko, katero so mi natakili na vrat in pustili vejo, da se je dvignila.

Veja me je dvignila, jaz pa sem visel med nebom in zemljo, toda pravočasno sem potegnil glavo med ramena in vrv, ki sem jo imel na vratu mi ni mogla škodovati. Ljudje so me nezaupno gledali, mislili so, da vrv noče zategniti.

— Sedaj bomo videli, reče eden od njih, če mu more krogla kaj škodovati. Merite! Sedemnajst krogel iz puške v to proketo pritlikavsko telo.

— Sedemnajst! sem si mislil na tihem. To bo pač preveč. Že sem videl sedemnajst puškinih cevi, ki so bile namerjene name, videl sem, da so se že prsti dotikali petelinov, treba je bilo še samo povelja, — zdajci pa so vsi osupnili. Med njimi se pojavi visok, močan in lep mož.

To je bil poglavar te družine, to je bil tvoj oče, Julija — slavni Giuseppe Musolino.

— Kaj je storil nesrečnež, da ste ga hoteli ustreliti? vpraša on svoje tovariše s strogim glasom.

— Kapetan, mu odgovori eden izmed njih, ubil je Francesca, tvojega ljubljenca.

— Ubil je Francesca, pristavi drugi njegove družine, ko ga je hotel potegniti iz kočije.

— Takoj ga odvežite in vzemite z drevesa! zapove Giu-

seppo Musolino. Ta človek je to storil v samoobrambi — kdor je napaden, ima pravico, da se brani.

Odvezali so me, Giuseppe Musolino pa stopi pred mene in se mi nasmehne.

— Ne boš mi zameril, če ti rečem, da si precej čuden človek! reče on. Kdo si in odkod si prišel v ta gozd?

— Odšel sem z njim na stran in mu pripovedoval vso svojo povest.

Mrko me je pogledal tvoj oče, Julija, ko sem mu pripovedoval o vseh lopovščinah lepe Adrijsane. Naposled pa mi je dejal, naj mu povem, kje stanuje ta malopridnica.

— V Parizu! sem mu odgovoril.

— Škoda, je dejal nato Giuseppe Musolino, tja ne sega moja pravica. Takšne žene, ki zaljubljene moške plenijo, bi rad seznanil z ostrino svojega bodala.

Tebi, Timbal, nočem ničesar. Ljudem, ki so že okusili vso bridkost življenja, ne stori Giuseppe Musolino ničesar žalega.

Celih osem dni sem ostal kot gost v njegovi četi.

Kdor pa je nekoč užival gostoljubnost Giuseppa Musolina, se ga more samo s hvaležnostjo v srcu spominjati. Ko sem nameraval oditi in sem se poslavljaj, mi je Musolino dejal:

»Smatraj, Timbal, da si moj prijatelj. Če bi me pa kedaj potreboval, me pokliči.«

— Če pa bom mogel storiti kdaj jaz tebi kakšno uslugo, pripovedoval sem mu povest o levu in miški in Giuseppe Musolino se ji je od srca nasmejal.

Iz te pripovedke, sem mu dejal, se lahko vsakdo prepriča, da ne more niti največji in najmogočnejši na svetu trditi da mu najmanjši ne bo škodoval. In kdo ve, če ti pritlikavec ne bo nekoč koristil iz hvaležnosti?

Po teh besedah sva se poslovila in od tedaj se nisva več videla. Sedaj pa je napočil čas, ko bo Timbal izpolnil obljubo, ki jo je dal velikemu Musolinu. Pritlikavec Timbal ne bo osvobodil samo tebe, lepa Julija, temveč tudi tvojega očeta, ki tiči v napoljski jetnišnici. Miš bo šla na delo.

— Moj ubogi, nesrečni oče! zašepče Julija in si z rokama zakrije solzne oči. Ti ječiš v ječi, nesrečen si, jaz pa sem tako daleč od tebe in nisem za tvoje osvobojenje še ničesar storila.

— Še je čas! odgovori Timbal, vendar pa bo najboljše, lepa Julija, da se čimprej vrneš v Italijo. Spremljal te bom tja

in zagotavljam ti, da me boš tam lahko hitro uporabila in da ti bom koristil.

Spomni se samo na povest o levu in miški. Saj gotovo veš, da je miška toliko časa glodala, da je preglodala debelo žico, iz katere je bila spletena mreža, dokler ni napravila tolikšne odprtine, da je lev lahko zlezel iz kletke.

In ravno radi tega, ker sem majhen in neznamen, ti bom lahko povsod koristil in vedi, da je v telesu, ki ga je narava pohabila več enrgije kot v močnem in velikem človeku.

Sicer pa bom takoj napravil prvi poizkus. Tebe, pa tudi sebe moram osvoboditi, priti morava iz te sobe in zbežati od tod, zbežati iz te strašne hiše in iz Pariza!

Timbal se približa k oknu, stopi na stol in se začne zibati na železnih drogih, ki so zapirali okno.

— Mislim, da bo to precej težavno delo, je mrmral pritlikavec, toda mislim, da mu bom kos. Orodja imam k sreči dovolj in železo bo kmalu premagano!

Timbal vzame iz žepa pilo in začne železo z njo obdelovati.

— Zakaj ne moreva skozi vrata iz te sobe? vpraša Julija začudeno, ko je videla, da je začel Timbal piliti.

— Skozi vrata? reče Timbal. Adrijana jih je zaklenila in zapečatila, ker pa spi ona sama v tej sobi, je brez dvoma poskrbela, da su tudi dobro zaprta.

Vsa vrata so prepletene z železnimi žicami in nihče ne more vstopiti, niti oditi iz te sobe, če nima ključa.

Francoska čarodejka je uredila svoje stanovanje tako, da je visoko nad zemljo, vendar pa ni tako visoko, da bi človek ne mogel priplezati na tla.

Vrvi sicer nimava, vendar pa bova našla sredstev, ki nama bodo pri begu pomagala.

Medtem ko bom jaz pilil to mrežo, bi ti Julija mogla raztrgati nekaj odej in rjuh in napraviti iz teh delov močno vrvi, s katere pomočjo se bova spustila na zemljo.

Julija se je vsemu temu čudila, vendar pa ni imela časa za premišljevanje. Takoj je odšla na delo.

Nekaj časa sta oba molčala.

Naenkrat pa se Timbal obrne in reče Juliji šepetaje:

— Julija, poglej!

— Kaj? vpraša Julija tiho.

— Ali ne opaziš, da se dvigajo v sobi komaj vidni oblaki nekakšnega dima?

— Dima? se prestraši Julija.

— Da, približno tako, kakor da bi kdo kadil cigaro, odgovori pritlikavec Timbal. Ker pa jaz ne kadim, mora prihajati ta dim od nekje drugod.

Julija pogleda okrog sebe in zdelo se ji je, da Timbalovo postavo zelo slabo vidi.

— Mislim, da gori hiša, reče Julija.

— Ne, ne, tega dima ne povzroča ogenj, odgovori Timbal, toda, za vruga, meni je naenkrat tako težko!

Ah, tako, sedaj razumem prokleti načrt premetene Adriane. Z Julijo si me zaprla v to sobo, da bi naju uničila oba z enim udarcem. S strupenimi plini naju hočeš pokončati!

— Strupeni plini! vzdikne Julija z groznim glasom. Gospod Bog! Timbal prav imaš — tudi meni je težko! Zdi se mi, kot bi z vsakim dihom vdihnila smrt!

Mene tako tišči v prsih... Komaj že diham.

— Samo mir, mir! reče Timbal, skušajoč hrabriti nesrečno Julijo. Glavno je, da ohraniva prisotnost duha!

Ne morem prepričati tej prokleti ženski, da ne bi spuščala v najino sobo strupenih plinov, ker ne prihajajo skozi cevi, temveč skozi razpoke v steni in naju bodo polagoma, toda sigurno uničili. Da pa bi poiskala te razpoke in jih zamašila, na to niti ni misliti, ker nimava časa.

— Kaj naj storiva? vpraša Julija. Ali naj poskuša razbiti vrata?

— To bi bilo brezumno početje, odgovori Timbal. Edina rešitev bi bila v tem, da bi čimprej polomila železno omrežje na oknih, da bi na ta način odprla okno in dobila vsaj čistega zraka. Na delo torej, tu imaš drugo pilo, Julija, pomagaj mi, deklica, toda hitro, vsaka minuta nama je dragocena, gre za najini življenji!

— Jaz nikakor ne mislim nase, odgovori Julija in takoj se loti dela, začela je piliti železje, ki je zapiralo okno. Toda moj nesrečni oče bi bil brez mene izgubljen, ker bi nikdar ne prišel iz zapore.

O, Timbal, rešiva mojega dragega očeta!

— Rešiva najprej sama sebe! reče Timbal, drugo bova pozneje dosegla. Ha, ha, evo drog, ki je že zlomljen, vzdikne Timbal veselo. Le hitro naprej, na drugega! Hvala Bogu, niso preveč močno pritrjeni k zidu!

Medtem ko sta se Julija in Timbal ukvarjala z utrudljivim poslom, se je nevarnost, ki jima je pretila od plinov, poveča-

vala. Ozračje je bilo že tako gosto, da sta se komaj razločevala. Od časa do časa sta drug drugega poklicala z imenom, da sta se prepričala, da sta oba še pri zavesti.

— Drugi drog! vzklikne Timbal ves veselo. Sedaj še eden! Hej lepa Julija, kje si?

Toda Julija mu ne odgovori, ker ni več mogla. Musolinova hčerka se je brez glasu zgrudila na tla in ležala nedaleč od okna.

— Za vraga! vzklikne Timbal. Julija je že brez zavesti! Križ je z ženskami, ničesar ne morejo vzdržati, toda rešiti jo moram, to sem dolžan Giuseppu Musolinu!

Še z večjo vnemo se je lotil Timbal posla, kmalu je padel tudi tretji drog in okno je bilo prosto.

Timbal ga takoj odpre. Cel oblak strupenih plinov se usuje skozi nastalo odprtino v hladno nočno ozračje.

Pritlikavec skoči s stola, na katerem je med delom stal, prime Julijo in jo dvigne na okno, da je vdihavala sveži nočni zrak. Globoko dihanje je spravilo Julijo k zavesti.

— Hej, lepa Julija, hči Giuseppa Musolina, ali me slišiš? vzklikne Timbal.

— Da, Timbal, slišim te ... Da, sedaj je vse zopet dobro. Pusti me samo malo, da se navžijem svežega zraka, ki mi bo pomagal, da se zopet okrepčam.

— Sedaj pa hitro vrv, ki nama bo pomagala, da se spustiva navzdol! Ah, Adrijana me bo pomnila za vse to, kar sem ji danes naredil! nadaljuje Timbal razdražen in z drhtečim glasom. Z njo moram obračunati še star račun, a sedaj imam že novega!

Timbal je močno privezal vrv k oknu. Vrv je bila Julija prej že zvezala.

Pritlikavec stopi na okno in razširi roke.

— Sem, k meni, reče Juliji počasi, niti malo se ti ni treba bati. ker sem dovolj močan, da te bom lahko držal! Ne boj se, da te izpustim!

Julija je bila zelo hrabra. V trenutku je bila na oknu. Timbal jo je prijel in spustila sta se po vrvi. Vrv je bila zelo močna in se ni raztrgala.

Srečno sta se spuščala navzdol, ne da bi se tudi najmanj poškodovala.

Smel skok in dospela sta na dvorišče. Treba je bilo še preskočiti precej visok zid in bila bi na ulici. Timbal je našel v bližini neko lestvico, jo naslonil na zid in rekel Juliji:

— Hitro plezaj, jaz bom za teboj!

Julija se je vzpenjala po klinah navzgor in je bila že na vrhu zidu, ko se v temi hipoma zasveti in takoj nato se zasliši strel...

Julija se zgrudi z lestve, toda Timbal se je bliskoma zavedel in nastavlil roke in Julija pade v njegovo naročje.

— Zadeta si, reče pritlikavec potem ko se je prepričal, da je Julija še živa. Ali te je prokleta čarovnica, ki stoji tam pri oknu zadela s samokresom in ranila?

— Da, odgovori Julija počasi, toda še sem živa. Timbal, nesi me odtod!

— To bom tudi takoj storil, hči Giuseppa Musolina, odgovori Timbal. Hitro kot strela položi Julijo na zid, da je ne bi mogel več doseči čarodejkin strel in odhiti k nekim vratom, ki so se nahajala v oglu drugega dvorišča. Lestvica je bila zlomljena in zato prinese Timbal iz dvorišča velik zaboj in ga postavi poleg Julije na tla.

Nato dvigne napol onesveščeno deklico na roke in se vzpne z njo na zaboj in odtod na vrh zida.

Z enim skokom je bil z Julijo na ulici in to še tako zgodaj, da je videl, kako so ljudje hiteli od vseh strani, razburjeni po Adrijaninem streljanju.

Hitro kot veter se Timbal skrije v neko stransko ulico in radovedni ljudje ju niso mogli več zapaziti.

— Mislim, da bom lahko sedaj sama hodila, zašepeta Julija. Dobila sem samo majhno rano na levi roki, ki sicer precej krvavi, toda me pri begu ne bo ovirala.

— Ne, počakaj, Julija, hči Musolinova, tu nama prihaja naproti voz, odgovori pritlikavec Timbal. Najela ga bova, toda kam naj se peljeva?

— Reci kočijažu, naj naju pelje do ogla ulice Kolombo, reče Julija.

Tako se je tudi zgodilo.

Kočijaž ju je sprva sumljivo pogledal, toda ko mu je Timbal ponudil bankovec za deset frankov, je bil takoj pripravljen, da izvrši zapoved in ju popelje, kamor sta želela.

Ko sta stopila v kočijo in se je Julija naslonila v kot, ji prereže Timbal z ostrim nožem rokav na suknji. Čitalci se gotovo še spominjajo, da je bila Julija oblečena v moško obleko državnega pravdnika Viktorja Garsija.

— Rana je neznatna, reče Timbal, in samo strah je bil kriv, da se je zgrudila na tla.

Juliji so se pri teh besedah zasvetile oči in skoraj jezno je rekla:

— Res je, kar praviš, Timbal, toda vedi, da je to zadnji-krat, da me vidiš prestrašeno od krvi, ker bom sedaj morala gledati kri, posebno na poti, po kateri moram iti, da osvobodim svojega nesrečnega očeta!

Nadejam se, Timbal, da me v bodoče ne bo treba več na kaj takega spominjati.

— Krogla ni ostala v rani, reče Timbal, ko je pregledal rano, toda, povej mi, Julija, kaj bova delala v ulici Kolombo, ali tam stanuješ?

— Da, tam stanujem, toda s seboj bom vzela tudi svojega pomočnika, ki me tam čaka!

— Ah, ti imaš pomočnika, Julija? vpraša Timbal z ne- navadnim nasmehom.

— Ni se treba posmehovati, Timbal! reče Julija z res- nim obrazom. On ni samo moj pomočnik, temveč tudi moj sluga. On je Peter Gavran, ki se je nekdaj hrabro boril v četi mojega nesrečnega očeta, in ki se je rešil kakor ti in sklenil, da posveti vse svoje življenje osvoboditvi nesrečnega Giu- seppa Musolina.

Voz se je ustavil. Timbal je med vožnjo Juliji obvezal rano. Julija takoj skoči iz voza. Timbala je pustila, da jo po- čaka, ker ni hotela, da bi njegova smešna postava obračala nase pozornost stanovalcev hiše.

Hitela je po stopnicah in med potjo premišljevala, kaj naj stori.

V sobi je na postelji ležal Viktor Garsi, zvezan, kot ga je bila Julija zapustila.

Preden je hotela zapustiti Pariz, je mislila predati tega lopova v roke policiji. Tega prokletega človeka je treba na vsak način uničiti.

Ko Julija odpre vrata, skoči Peter na noge in zakriči:

— Kdo je tu?

— Dober prijatelj! odgovori Julija mirno. Jaz sem tu.

— Ali si našla dokument, gospodanica, vpraša Peter, vesel, ko se je Julija vrnila.

— Da imam ga, hranim ga kot svetinjo na svojih prsih, odgovori Julija hitro. Peter, doživela sem grozot, kakršnih nisem nikdar niti slutila.

Peter, daj mi hitro pero! Ali je bil državni pravdnik miren?

— Saj je moral biti, četudi ni hotel, se smeje Peter.

Julija je medtem pisala.

— Ta papir moramo izročiti najbližji policijski stanici, reče Julija s slabim glasom. Uničil bo Viktorja Garsija.

— Zakaj vse to? vpraša Peter.

— Ker je naša dolžnost, da izročimo policiji ubijalca, ki je izvršil grozen zločin. Na najsurovejši način je zadavil mlado deklico, s katero se je igral, medtem, ko je ona mislila, da jo ljubi.

— Za vraga, ali je to napravil državni pravdnik Viktor Garsi?

— Da on je to napravil!

Julija je povedala Petru, kako je našla v kovčegu Garsija mrtvo truplo, kako je z veliko muko in naporu ušla zasledovalcem. Vse to bi moral doživeti Viktor Garsi, državni pravdnik, ki je večji lopov od vseh zločincev.

Ko je to pripovedovala, se je spomnila še nečesa in prečitala še to, kar je napisala:

»Vi iščete državnega pravdnika Viktorja Garsija iz Napolja. Našli ga boste v ulici Kolombo, št. 73. Vrzite gada pod giljotono! To zahteva od vas pravica!

Julija Musolino.«

Julija se hitro preobleče. Oblekla si je italjansko narodno nošo, v kateri je prodajala po pariških ulicah kipe. Nato stopi k postelji, na kateri je ležal Viktor Garsi.

— Ali me slišiš, nesrečnež! vzklikne Julija. Vedi, da se ti bliža zadnja minuta. Nečloveško grozodejstvo, ki si ga zakrivil nad Marijo Ferari, je odkrito. Mrtvo truplo so našli v tvojem kovčegu v hotelu, a tu je prijava na policijo, ki te mora zaslediti.

Tako maščujem svojega očeta, Viktor Garsi. Sedaj gotovo ne boš nikogar več mučil na svetu. Ne boš več od poštenih ljudi izvabljal priznanj, ubijalec iz Napolja!

Julija in Peter sta nato zapustila sobo in odšla na ulico. Peter in Timbal sta se hitro spoznala in sprijateljila. Eden drugemu sta segla v roke in bila sta si edina v misli, da je cilj njunega življenja osvoboditev Giuseppa Musolina.

Ko so prišli na kolodvor, je Julija pristopila k nekemu policaju in mu rekla:

— Prijatelj, odnesite ta list vašemu šefu. Hitite, ker boste s tem storili dobro delo. Gre za to, da ujamete nekega morilca.

• Preden se je policaj zavedel, kaj hoče Julija od njega, in jo je mogel vprašati je Julija izginila v poslopju.

Vlak, ki vozi na jug — v Italijo, je bil pripravljen.

Julija je imela precejšno vsoto denarja, ki jo je našla v denarnici državnega pravnika.

Kupila je vozne karte zase in za svoje spremljevalce.

Ni minilo še pol ure, ko so se že vsi trije vozili proti jugu — proti divni Italiji,

Hči zamenjuje očeta

Od treh strani so obdajale Napolj visoke planine, četrta stran pa je bila lepa in ravna in baš tukaj se je razprostiralo lepo mesto daleč ob obali.

Tam na vrhu planine, kjer so bila velikanska drevesa najbolj gosta, kjer drve hudourniki, podirajoč med potjo vse, kar se jim zoperstavi, kamor le redkokdaj stopi človeška noga in kipe proti nebu mogočne, skoraj neprohodne skale, je stala majna kolibica.

Ta kolibica je bila napravljena popolnoma enostavno, postavljena je bila iz neotesanih debel.

Samo na eni strani je kolibica imela okno, v lesenih stenah so bile namreč napravljene male odprtine, skozi katere bi se prebivalci hišice v slučaju potrebe lahko branili.

Iz strehe je radovedno gledala železna cev, iz katere se je dvigal dim, znak, da so bili v hiši ljudje in so kuhali, ker je bilo sicer poletje.

V kolibici so sedeli trije naši znanci: Julija, Peter Gavran in pritlikavec Timbal.

Na ognju, katerega so podnetili, se je vrtel raženj s prekrasnim srninim plečutom.

Za mizo, ki je bila zelo primitivno izdelana iz smrekovega lesa, sta sedela Julija in Peter Gavran. Odpirala sta steklenico, iz katere je prihajal močan, toda prijeten vonj.

— Pravo vino iz Palerma! reče Peter, ko je globoko vdihnil prijetni vonj. Ha, ha, ha, nekaj časa nam ne bo treba še umreti od žeje!

— Prav tako nam tudi ne bo treba stradati, odgovori pritlikavec Timbal, ki je sedel ob ognjišču. Velikanski gozd nam bo dajal več divjačine, kakor pa jo bomo potrebovali.

— Ah, kaj nam vse to pomaga, reče Julija in oči se ji zableščijo, ko pa moj nesrečni oče še vedno obupuje v strašnem zaporu, mi pa nismo še ničesar podvzeli, da bi ga rešili.

— Eh, odgovori prtlikavec Timbal, ko je dvignil raženj s pečenko iz žerjavice in vstal s svojega stolca. Mar ni dovolj, da smo izvedeli kam so Giuseppa Musolina vtaknili v preiskovalni zapor, prijatelja?

Giuseppa Musolina niso zaprli v kakšen navaden preiskovalni zapor, temveč v Kastelo Marino.

— Lopovi! vzklikne Julija. Na ta način bi radi Giuseppu Musolinu onemogočili, da bi pobegnil, kajti Kastelo Marino leži na skali, ki sega daleč v morje.

Morski valovi se zaganjajo ob to skalo, ki je samo od ene strani pristopna. Pa niti od te strani bi ne bilo lahko priti do zapora, ker se nahaja na tej poti most, ki ga lahko po potrebi dvigajo in spuščajo.

Če bi hoteli doseči, da bi ta most spustili, bi nas čakalo še mnogo zaprek, kajti na oni strani se nahaja straža, obstoječa iz štiridesetih mladeničev in enega oficirja, kateri se mora vsakdo prijaviti in točno predstaviti.

Tako bi lahko prišli do trdnjave, do celice, v kateri tiči jetnik, pa sploh ne bi mogli priti.

Tri tedni so že minili, odkar sedimo tukaj brez vsakega pravega dela, jadikujemo in se pritožujemo, za osvobojenje mojega nesrečnega očeta pa ne moremo ničesar storiti!

Ali pa smemo čakati, da bo izrečena ta nepravilna obsodba? Ne, prijatelja, mi moramo odločno delati in doseči, kar je dosegljivo, kajti, če bo prišlo do obravnave in bo obsodba izrečena, bodo Giuseppa Musolina prepeljali v kakšno kaznilnico, iz katere ga bo nemogoče osvoboditi!

Ne, ker mora biti moj nesrečni oče osvobojen, se mora to zgoditi čimprej, mi ne moremo in ne smemo predolgo čakati, ne smemo izgubljati dragocenega časa, delati moramo in če bi me potem vzel tudi vrag, prodreti moram v Kastelo Marino in zlomiti okove, s katerimi je zvezan moj oče.

— Pečenka je gotova! se oglasi pritlikavec Timbal v tem trenutku. Gospodarica, dovoli nam, da se okrepčamo, potem pa bomo pametno premišljevali o osvobojenju tvojega očeta.

O tem gojim jaz svojo posebno misel...

Ha, ha, ha, v moji veliki, deformirani glavi se čestokrat stvarjajo nenavadne misli, ki jih mi lahko kdo tudi zavrne,

vendar pa se nadejam, gospodarica, da boš z mojim predlogom popolnoma zadovoljna.

Pritlikavec je postavil na mizo pečenko, Peter Gavran pa je nalil poln bokal vina in medtem ko sta pritlikavec in zagoreli Italijan z velikanskim apetitom jedla, je Julija zamišljeno gledala predse in samo zdaj pa zdaj vzela kakšen zalogaj.

— Zakaj ne ješ, gospodarica? jo vpraša Peter.

— Ne morem jesti! odgovori Julija in solze so ji zalile lepe oči. Zares ne morem jesti, če pomislim na slabo hrano, ki jo ima moj nesrečni oče v zaporu.

Ah, moja draga prijatelja, vidva niti ne slutita, kaj se godi v moji duši, odkar se nahajam v Italiji!

Sedaj, ko sem blizu svojega očeta, sedaj, ko vem, kje je zaprt, čutim v svojem srcu toliko večje hrepenenje po njegovem osvobojenju.

Da, jaz se smatram za najnesrečnejšo hčerko, kar jih je imel kedaj kateri oče, ker nisem niti skušala, da bi ga osvobodila, toda moram se opogumiti, moram storiti ta smel korak, morda bom pa le rešila ubogega človeka sodnega meča!

— Ta sklep moramo mi izvesti! je spregovoril pritlikavec Timbal in porinil krožnik, iz katerega je jedel, na sredino mize. Baš o tem, Julija, sem hotel govoriti s teboj!

Sicer pa si lahko zapišemo v naš dnevnik že velik napredek, ki obstoja v tem, da vemo kje je Giuseppe Musolino zaprt. To ni bilo lahko najti, vendar pa sem to dosegel in znan mi je celo položaj njegove celice.

Dve poti sta, lepa Julija, ki vodita k osvobojenju tvojega očeta in če ti dve možnosti združimo, ga bomo brez dvoma rešili. Ali bomo uporabili silo — ali pa zvijačo. Po mojem mnenju bi ne storili napake, če bi silo in zvijačo združili.

Povedal ti bom, Julija, tudi to, kako si jaz zamišljam to dvoje. Ti, lepa Julija, moraš nekako storiti, da se bo oficir, ki je poveljnik straže v kaznilnici, v tebe zaljubil! Določiti mu moraš sestanek in potem te bodo brez ugovora pustili v Kastelo Marino! Ko boš pri njem, ga moraš nekako omamiti in v tem stanju mu vzemi ključe od celice, v kateri je zaprt tvoj oče, nesrečni Giuseppe Musolino...

— Da, če bi šlo vse tako, kakor si zamišljaš ti, reče Julija, tedaj bi bil Giuseppe Musolino zelo hitro osvobojen, toda tu je zaprek, ki niso baš premajhne! Prvič se menjajo oficirji v kaznilnici vsak teden, ker je služba tam silno težka.

— Dobro, toda osem dni zadostuje! odgovori pritlikavec Timbal. Nekaterim moškim, lepa Julija, bi zadostovalo tudi samo osem minut, da bi se tako zaljubili vate, da bi z največjim veseljem dovolili, da jih prevariš...

— Prosim te, Timbal, pusti takšne pogovore! reče Julija zlovoljno. Govorimo sedaj o resnejših stvareh!

— To je ravno resno, kar sem pravkar povedal, nadaljuje pritlikavec Timbal. Kajti človeku, ki je tako lep kakor si ti, se prav gotovo nihče ne bo upiral.

Sedaj pa, z veseljem ti bom priznal, da še ne bi bilo s tem vse končano, če bi oficirju vzela ključ, da še vedno bi ne bilo vse doseženo, kajti v tem slučaju bi bilo treba uporabiti tudi silo, če bi hoteli priti do cilja!

Razen oficirja straži v Kastelu Marinu tudi štirideset vojakov, tudi teh se moramo znebiti, trdnjavo moramo očistiti, to se pravi, pobiti jih moramo, ker nam ne preostaje ničesar drugega. Zato bi bila jaz in Peter preslaba, ali z drugimi besedami, Julija, pomagačev moramo imeti, zbrati moraš družino, kakršno je imel Giuseppe Musolino!

Peter in jaz sva tvoja prva pomagača — poišči še osem pogumnih ljudi in zagotavljam ti, da bomo straži v kaznilnici kos ali v najslabšem slučaju bomo Giuseppa Musolina osvobodili iz zapora!

— Tako je! vzklikne Peter Gavran. Julija, ne pomišljaj si, hitro na delo, stopi med ljudi, zberi jih in zagotavljam ti, da jih ne bo samo osem, ki te bodo poslušali in te imenovali svojo kraljico, temveč osem sto!

— Dobro torej, storila bom, kar pravita! spregovori Julija navdušeno. Osnovala bom novo družino. Musolinova kri se pretaka po mojih žilah, čutim, da sem vredna hči Giuseppa Musolina velikega. Sedaj sem spoznala, da človek z mirom in z lepim ne more ničesar dočeči, da me bodo italijanske oblasti zasovražile, kakor je bil nekoč moj oče nevaren kalabrijskim oblastem, ko so se tresle, ker so dobro vedele, da more on s svojimi ljudmi storiti vse, kar hoče, da ima za seboj vedno oborožene mase, trepetale so pred njim — tako hočem tudi jaz s svojo družino stvoriti strah in trepet vsej Kalabriji.

Tebe, Peter, in tebe, Timbal, jemljem kot prva v svojo službo. Pokleknila in mi položita prisego zvestobe! Toda, čakajta, ne tukaj — odidimo iz kolibe tja pod staro drevje, tam bomo sklenili naše krvavo zavezništvo!

Julija vzame hitro svojo puško, s katero je zadnje čase

hodila na lov, odpre vrata kolibe in ni minilo dolgo, ko je stala s Petrom in Timbalom pod krošnjami tisočletnih dreves.

— Poslušajta me, draga prijatelja! vzklikne Julija. Jaz zahtevam od vaju zvestobo in vdanost v vsaki potrebi in nevarnosti, pozivam vaju, da vse moje naredbe brezpogojno izvršujeta, zahtevam, da zame žrtvujeta življenje, če bi bilo to treba, nasprotno pa prisegam jaz vama, da bom dala svoje mlade in življenjaželjno življenje za vaju, če bo to treba!

Odgovorita mi, Peter in Timbal:

Hočeta li sprejeti mene za svojega vodjo, za kapetana in gospodarja? Odgovorita mi!

Po teh besedah poklekneti Peter in Timbal na skalnata gozdna tla pred prekrasno mlado deklico in kakor iz enega grla vzklikneta:

— Ti si najina gospodarica! Vodi naju, Julija, tvoja sva!

V tem trenutku vzame Julija iz nedrij križec, ki je visel na tenki zlati verižici.

— Poglejta si tega-le! spregovori Julija, po licih pa so ji polzele velike solze. Ta križ mi je daroval moj ljubljeni, sedaj tako nesrečni oče!

Tukaj na mojem prstu pa, in Julija dvigne svojo desno roko, tukaj nosim železni prstan Giuseppa Musolina, ki je bil znamenje pokornosti vsem njegovim ljudem. Kdor je videl ta prstan je bil prepričan, da je Giuseppo Musolino v bližini, in poslušati je moral njegova povelja.

Prisezita mi pri križu in pri železnem prstanu Giuseppa Musolina, da me priznavata za svojega poglavarja, da mi bo sta zvesto služila vse do trenutka, ko bo moj oče osvobojen. Potem bo Giuseppo Musolino vaju vodja in dobro vesta, kakšno slavno življenje vaju čaka ob njegovi strani!

— Prisegava ti! sta vzkliknila oba moža kakor iz enega grla. Zvesta ti bova, Julija, dokler ne bo najin vodja tvoj oče, veliki Giuseppo Musolino!

— Tako, poljubita mi roke! reče Julija in ponudi svojima pomagačema svoje bele roke.

— Sedaj pa poslušajta! nadaljuje Julija čez nekaj trenutkov. Peter, tebi bom dala novo naredbo.

Takoj boš odšel v Kalabrijo. Tam ima moj oče še mnogo prijateljev, ki so mu še do današnjega dne ostali zvesti, čeprav se sedaj, ko je Giuseppo Musolino v zaporu pazijo in se ne upajo izgovarjati njegovega imena.

Pastirji v kalabrijskih planinah so brez dvoma do po-

slednjega na strani Giuseppa Musolina. Mislim, da boš našel med njimi marsikaterega, ki bo pripravljen boriti se za njegovo svobodo do poslednje kaplje krvi.

Pojdi od kolibe do kolibe, Peter, pokaži ljudem njegov prstan, ki ti ga izročam!

In kadar boš pokazal ta prstan, spregovori ime Giuseppa Musolina in reci:

»Lev Kalabrije ječi v zaporu, toda njegova hčerka Julija živi, ona vas kliče k sebi, da bi ji pomagali pri osvobojenju drugega očeta iz strašnega zapora!«

Vzbudi v njih zaupanje vame, pripelji jih vse k meni in čim več jih pripelješ, toliko boljše za nas! Meni je potrebna cela vojska, kajti boriti se hočem proti celi državi, proti množici čuvajev in stražnikov!

Peter, ali boš šel?

— Če bom šel ali ne, odgovori Peter, sedaj ni važno. Gospodarica, ti si ukazala in jaz bi moral takoj odtiti na pot, če ne bi hotel nekaj drugega predložiti.

— Peter, govori, da slišim, kaj mi hočeš povedati! reče Julija in se nasloni na cev svoje puške. Vsak dober predlog bom sprejela, samo če mi bo lahko koristil!

— Gospodarica, z bosimi nogami bom šel zate skozi ogenj in po trnju, samo ako ti hočeš. Bos bom prepotoval Kalabrijo, pri vsaki hišici bom potrkal in vprašal, če je kdo prijatelj Giuseppa Musolina. Verjemi mi pa — da bom gotovo dobil nepovoljen odgovor.

— Kako misliš to? vpraša Julija, katero je Petrov odgovor neprijetno dirnil. Ali ima moj oče tako malo prijateljev v Kalabriji!?

— Gospodarica, ni to, odgovori Peter Gavran, vedi pa, — da morajo biti ljudje danes precej oprezni! Policija je zvita in lahko odkrije naše pomočnike. Pošlje tudi lahko preoblečene policijske agente po celi Kalabriji! Ti policijski špijoni bi lahko govorili:

— Jaz sem njegov prijatelj in sem pripravljen, da ga osvobodim. — Tako bi se lahko vsak policijski agent izdajal za pristaša Giuseppa Musolina!

— Peter, dobro te razumem, reče Julija, po pravici se bojiš, da bodo ljudje preveč previdni. Toda kako si naj pomagam?

— Gospodarica, nadaljuje Peter, pojdi sama v Kalabrijo, od kolibe do kolibe, jaz te bom spremljal in bodi prepričana,

da ne bo tebi nasprotoval noben kalabrijski pastir! V tebi bodo spoznali Musolinovo hčerko, po tvojem glasu bodo spoznali glas Musolina, spoznali te bodo po prstanu, čigar skrivnostni napis pozna vsakdo, ki je le enkrat imel opravka z Giuseppom Musolinom. Že v kratkem času bo zbrana okrog tebe cela vojska, ki bo šla za hčerko Giuseppa Musolina!

— Tvoj predlog je dober! reče odločno Julija. Dobro, Peter, ne izgublajva več časa! Pojdiva potrkat povsod, kjer je delal Giuseppe Musolino dobra dela in kjer so se ljudje navduševali za njegovo junaštvo.

— Toda kaj bo z menoj? je vprašal pritlikavec Timbal. Ali bom šel tudi jaz v Kalabrijo?

— Ne, Timbal, odgovori Julija, ti boš ostal tukaj in boš čuval to kolibo! Ukazujem ti tudi to, da zveš med tem časom čim več o zaporu mojega očeta. Pojdi od časa do časa v Napolj in poizveduj tam o usodi Giuseppa Musolina! Dobro bi tudi bilo, da poskrbiš, da se lahko semkaj zatečemo! Čim več bo pušk, mečev in patron, toliko boljše bo za nas!...

— Storil bom, kar si ukazala, hči Musolinova, odgovori pritlikavec Timbal, toda strašen bo zame čas, ko bom ostal popolnoma osamljen v tej prazni kolibi pod strmo skalo, sredi nepreglednega gozda.

— Ali mi nisi prisegel pokornosti? vpraša Julija pritlikavca s strogim glasom.

Timbal povesi svojo spačeno glavo in odgovori:

— Ubogal te bom, hči Giuseppa Musolina, to se samo po sebi razume, vendar pa bi te iz srca rad spremljal.

Še istega večera sta Julija in Peter Gavran zapustila osamljeno kolibo pod strmo skalo, zadostno sta se preskrbela z orožjem in denarjem in jo mahnila proti Kalabriji, proti lepi in romantični deželi, v kateri je Giuseppe Musolino stvarjal dobra dela in proslavil svoje ime.

Plavolasa Markiza

V gostilnici, ki je stala popolnoma osamljena ob cesti, ki je vodila po Kalabriji, sta sedela Julija in Peter Gavran. To je bil peti dan njunega bivanja v Italiji.

Samo po sebi je umevno, da je morala Julija potovati dobro preoblečena, kajti baš tedaj so bile vse ceste dobro za-

stražene, mnogoštevilne straže so v Kalabriji zahtevale od potnikov potne liste in druge dokumente.

Julija in Peter sta hodila po Kalabriji kot potujoča pevca, ki so ju poznali po vsej Italiji in so ju povsod radi sprejemali.

Peter je znal prav lepo igrati na harmoniki, Julija pa je s svojim lepim, zvonkim glasom zapela nekaj pesmi, ki so vsakomur segle v srce.

Povsod so ju radi sprejemali, prav posebno pa po gostilnicah, kjer so se veselili, igrali in peli in kar je glavno tudi pili.

Krčma, v katero sta Julija in Peter Gavran pravkar prišla, je pripadala neki vdovi Barbini.

Vdova je bila napol moški in z zanimanjem je opazovala Julijo, ki je s Petrom sedla v kot sobe. Vdova Barbini bi se bila lahko merila z vsakim moškim. Imela je široka pleča, močno razvite prsi, močne mišice, nad zgornjo ustnico pa so radovedno gledale v svet majhne brčice.

Bilo je večer in vdova prižge svečo ter sede k Juliji in Petru Gavranu.

— No, ali vama je ugajala moja večerja? vpraša krčmarica.

— Izvrstno, signora, odgovori Julija. Riba je bila izredno okusno pripravljena, pa tudi vino je izvrstno. Sicer pa midva nisva izbirična, vidite, uboga pevca sva in zadovoljna sva z vsem, kar med potjo dobiva.

— O, moj Bog, ji odgovori krčmarica, če pa sta prišla k meni s tem namenom, sta slabo naletela. Najbližja vas je oddaljena odtod celo uro hoda in samo kadar je lepo vreme, prihajajo gostje k meni in nekaj popijejo. Kadar pa je slabo vreme, kakor n. pr. danes, vama ni treba ničesar pričakovati.

— Od česa torej živite, če imate tako malo gostov? jo vpraša Julija.

— Potniki hodijo tod mimo in včasih prenoči kateri pri meni, ji odgovori krčmarica. Da pa si ne bi morda o mojem poslu mislili kaj slabega, vam bom povedala, kaj delam.

K meni ne prihajajo razbojniki, pa tudi ubili pa oplenili niso še nikogar! Poštena žena sem, vendar pa sem ostala na žalost mlada vdova! Z dvema dekletoma izhajam popolnoma dobro. Mojo gostilno poznajo daleč po Kalabriji, povsod vedo, da svojim gostom dobro postrežem.

— To je zelo lepa hiša, reče Julija, in čudim se, da je

kdo postavil na to osamljeno mesto tako lepo hišo. Če jo človek primerja z ostalimi hišami, je to dvonadstropnica...

— Videti bi morali sobe, ki jih imam v prvem in drugem nadstropju, prekrasne so, reče krčmarica, elegantno in moderno so urejene, toda samo za takšne ljudi, ki imajo mošnje natlačene z zlatom. Vse moje delo je tudi sestavljeno iz potrežbe odličnih ljudi.

Če se najde v Reggiju ali pa v katerem drugem mestecu Kalabrije kateri ljubavni par, ki se nikjer ne more sestati na samam, se zateče k vdovi Barbini. Eh, vidite, v tem je moj zaslužek!

— Ha, ha, ha! se zasmije Julija in lahko pordeči. To je pa redek zaslužek. Sicer pa je popolnoma razumljivo, da prihajajo zaljubljeni ljudje v ta romantični predel Italije. Zdi se mi, da se je že marsikdo zatekel k vam in da ste z drugimi doživeli tudi vi mnogo romanov.

Ah, če bi znala pisati, reče gospa Barbini, in če bi napisala vse, kar vem, bi nastala iz tega ogromna knjiga, za katero bi se ljudje kar potepili...

Krčmarica naenkrat umolkne. Pred veliko dvonadstropno hišo se je oglasilo topotanje konjskih kopit.

— Poglejte, gostje prihajajo! reče vdova in vstane.

Vdova Barbini odhiti hitro svojim gostom naproti, da bi jih sprejela in pozdravila, Julija pa pogleda Petra, kakor da bi ga bila hotela s tem pogledom vprašati, kaj iščejo jezdec tujak v tej samoti.

Prvi stopi v krčmo visok in močan gospod, elegantno oblečen z visokimi škornji, na katerih so se bleščale srebrne ostroge, ki so pri vsakem koraku zažvenketale.

Za njim vstopi sedem moških, človek bi lahko na prvi pogled sklepal, da so temu gospodu podrejeni.

— Pravo resnico hočem vedeti, vdova Barbini! zavpije tisti visoki gospod s široko odprtimi in s krvjo podplutimi očmi, njegov obraz je bil silno rdeč. Jaz sem markiz Salvator, ki ima pet ur hoda odtod veliko posestvo, ki sega daleč v goro, grad in vse vasi v okolici. Človek sem, ki ne pozna šale in ki se ne da od nikogar nalagati!

Radi tega vas še enkrat vprašam, ali se je zatekel k vam zaljubljeni par, visoka in postavna mlada plavolasa žena, s svetlimi očmi in kakor črešnja rdečim ustnicami... Ah, zno-rel bom, če pomislim, da je bilo vse to nekoč moje — in pes.

ki se je priklatil od nekoč — lopov in ničvrednež — navaden pastir mi je vse to ukradel!

Gospa Barbini se je takoj spomnila, da je to lov za pobeglo ženo. Tudi Peter in Julija, ki sta sedela v kotu, sta vse to slišala. Markiz je kričal kakor brez uma.

— Torej z eno besedo, reče markiz, ko je prišel zopet do sape, žena mi je pobegnila z nekim siromašnim pastirjem. Saj mi je ne bi bilo treba iskati, za vruga, saj sem neumen, da si toliko prizadevam, toda imeti jo hočem zopet zase in vse to pozabiti. Kar pa se tiče tistega nepridiprava in kozjega pastirja, ga bom dal ujeti in privezati k drevesu, moji sluge pa, ki sem jih pripeljal s seboj, ga bodo dodobra premlatili, da, to hočem, to hoče markiz Salvatore, najbogatejši človek v vsej okolici!

— Svetlost, z mirnim srcem vam lahko rečem, odgovori vdova Barbini, da ta zaljubljeni par ni prestopil praga moje siromašne hišice.

— Ni prestopil! zavpije Salvatore in krčmarico nezaupno pogleda. Torej ju zares ni tukaj?

— Ne, zares ju ni, eksclenca!

— Toda pripovedali so mi, da služi vaša krčma zaljubljenecem kot pribežališče?

— Lahko je mogoče, svetlost, da so vam pripovedovali kaj takšnega, siromašna žena sem in prav pošteno moram gledati, da se prebijem. Ni moja naloga, vprašati vsakega gosta, ki pride v mojo krčmo, če je zaljubljen ali če ni. Toda plavalase žene nisem videla danes, niti nje, niti njenega ljubimca. Svetlost se lahko s pomočjo svojih služabnikov prepriča o resničnosti mojih besed!

— To ni potrebno! zamrmra Salvatore potem pa se obrne k visokemu človeku iz svojega spremstva in mu reče:

— Ali ti nisem dejal, Francesco, da ju ni tukaj, zmotili smo se!

— Tedaj ju iščimo kje drugje, gospod markiz, odgovori Francesco. Stavim svojo službo, službo upravitelja vaših posestev, če ju nocoj ne najdemo, če ne bosta še nocoj prišla sem!

— Če je pa tako, Francesco, tedaj ostanimo tukaj! reče markiz Salvatore. Gospa, dajte večerjo mojim ljudem, dajte jim tudi vina! Tudi zame pripravite lahko večerjo...

Po teh besedah sede markiz k mizi, ki je stala v bližini

mize, za katero sta sedela Julija in Peter Gavran. S kretnjo povabi markiz Francesca, naj sede k njemu za mizo.

Gospodarica je hitela, da bi čimprej postregla svojim gostom.

V tem trenutku se odpro vrata, v sobo pa stopi suh človek počrnelega obraza. S svojim pisanim plaščem je pokrtil mlado ženo, ki se je privila k njemu in se s svojo lepo glavo s plavimi lasmi naslanjala na njegovo ramo.

— Hitro, krčmarica! vzklikne mladi človek pri vhodu. Dajte nama sobo, pripetila se je velika nesreča! To gospo je v gozdu pičila kača, ko sva počivala in jaz se bojim, da ne bo prodrla zastrupljena kri k srcu.

— Petrucio! vzklikne upravitelj Francesco in skoči s stola, na katerem je sedel.

Tudi debeli markiz je vstal, njegov obraz pa je postal še bolj mračen in nagubančen, njegov glas pa je bil strašno zamolkel.

— Ha, moja nezvesta žena! zavpije on. Primite jo, zvezite jo, moji mladeniči, saj veste, da sem vam obljubil mastno nagrado, če jo še nocoj ujamete!

Zaman je Petrucio poskušal, da bi pobegnil skozi vrata, odkoder je prišel, kajti imel je samo desno roko prosto, ker je levico ovijal krog drhteče plavolase žene, ki se je od strahu in groze komaj držala na nogah.

Petrucio se je hotel braniti, toda oboroženi markiževi ljudje so ga premagali, ga zvezali in vrgli na tla.

Lepa plavolasna žena si potegne pajčolan na obraz in sede na najbližji stol.

— Dober večer, gospa markiževa! jo ironično nagovori markiz Salvatore. Odkod pa prihajate tako pozno? ... In še celo v družbi raztrganega in umazanega pastirja?

O, gospa, saj boste tako ljubeznjivi in se vrnili z menoj med gluhi in mrtvimi stenami mojega gradu pa se bova pogovorila. Vašega ljubimca bom takoj kaznoval!

Pred vašimi očmi, gospa, ga bodo pretepli, in nadejam se, da ga boste kmalu slišali, ko bo tulil kot govedo!

— Storite vse, kar hočete, reče pastir, ki je ležal zvezan na tleh, toda vedite, da je vašo nesrečno soprogo pičila strupena kača! Prav dobro vem, da je bila kača strupena in če rane ne izžgete takoj z razbeljenim železom, je vaša soproga izgubljena!

— Zares! odgovori markiz Salvatore. Ali mislite, da izžiganje z razbeljenim železom kaj pomaga?

— To je sigurno sredstvo, reče Petrucio, toda od kačjega pika ne sme miniti pol ure, sicer ne more več pomagati!

— Tako? Kako dolgo pa je že od tedaj, ko je lepo damo pičila kača?

— Dvajset minut.

— Ah, tedaj imamo samo še deset minut časa na razpolago, odgovori markiz.

Ali ste slišali, signora, se obrne markiz k lepi mladi ženi, če vaša rana ne bo v desetih minutah izžgana z razbeljenim železom, morate umreti!

— O, usmiliti se me, je jecljala mlada žena, pogledjte, kako mi je roka že zatekla in bolečine, ah...

— To je vredno usmiljenja! nadaljuje markiz, ko je sedel na stol blizu nesrečnice. Da vidimo, kaj lahko storimo!

Ej, Francesco, pojdi v kuhinjo, postavi kakšno železo v žerjavico in si prizadevaj, da se bo čimprej segrelo, saj veš, deset minut...

Juliji ni ostala nezapažena kretnja, katero je dal markiz Francescu, ko je odhajal... Zdelo se ji je, da je Francesco ta migljaj popolnoma razumel, kajti njegov obraz se je nekako nakremžil, ko je odšel.

— Niti pet minut ne bo minilo, se obrne markiz Salvatore k svoji ženi, ko bo železo razbeljeno. Dotlej pa si bom dovolil gospa, in vam priredil majhno zabavo, da ne bo dolg čas tako strašen... malo smeha bomo imeli...

— Ah, ko bi vi vedeli, kako trpim, reče mlada žena z drhtečim glasom, bi prav gotovo imeli vsaj malo sočutja z menoj... ne bi me še vi mučili...

Markiz zapove svojim služabnikom, naj prinesejo sredi sobe veliko mizo. Ko je bilo njegovo povelje izvršeno, je vzkliknil surovo:

— Sedaj slecite malopridneža, da bo do pasu popolnoma gol, potem pa vzemite svoje biče in ga pretepajte toliko časa, dokler ne bom dejal, da je dovolj. Vsadko naj šteje svoje udarce in čigar število bo največje, bo dobil najvišjo nagrado!

V naslednjem trenutku so pastirja slekli, do pasu je bil popolnoma gol.

— In midva naj bi mirno gledala takšno divjanje! reče Julija Petru Gavranu. Pojdi Peter, takšno barbarstvo morava preprečiti! Samokres v roko in za menoj!

— Bodi previdna, hčerka Musolinova! ji reče Peter Gavran resno, svoje življenje stavljaš v nevarnost, s tem pa ni rečeno, da boš rešila tega človeka!

— Nič zato, odgovori hitro Julija, v tem baš tiči vrednost usluge, če staviš pri tem svoje lastno življenje v nevarnost!

— Pomisli, da bi se utesnilo zgoditi, da bi te spoznali! pripomni Peter. Markiz ima s seboj osem hlapcev, ki so oboženi, kakor da bi šli na vojsko.

— Tem boljše, se bomo vsaj borili!

— Toda če boš podlegla, Julija, kaj se bo zgodilo s tvojim nesrečnim očetom?

In že so hoteli surovi ljudje pričeti s svojim krvoločnim dejanjem, ko se Julija nenadoma vzravna.

— Prvemu, ki bi se poskusil dotakniti tega človeka s svojim bičem, bom s kroglo iz svojega samokresa zdrobila glavo! zavpije Musolinova hčerka. Mar se ne sramujete, ljudje, da za denar služite tako groznemu gospodarju?

— Oho, kaj pa je to! krikne markiz Salvatore in vstane s svojega stola. Nesramna beračica! Ti si drzneš nasprotovati mojemu povelju? Še samo eno besedico, pa bom dal tudi tebe bičati, da se ti bo koža lupila!

Po teh besedah prime markiz Salvatore bič, ki je ležal v bližini. Pretečega ga dvigne proti Juliji.

— Pravim vam, markiz Salvatore da ste lopov in ničvrednej, zavpije Julija pogumno. Res je, vaša soproga se je pregrešila, morda je njeno dejanje tudi nedostojno, toda oprostiti bi ji morali, kajti lahko si predstavljam, kakšno življenje je imela ubožica pri vas.

— Grom in peklo! zakolne markiz ves divji od jeze. To mi pravi nesramna pritepenka? Na, tu imaš in zapomni si, da markiz Salvatore ne pušča nekaznovanega nikogar, ki ga je razdražil!

Salvatore udari Julijo z bičem.

V tem trenutku odjekne v sobi strel, debeli markiz se opoteče, stegne roke in se zgrudi na tla.

Julijina krogla ga je zadela v vrat in pozvročila smrt.

Ko so njegovi služabniki spoznali, za kaj gre in prihiteli k njemu, so našli svojega gospodarja že mrtvega.

— Dol z morilcem! so kričali sluge. Zvežite jo, pred sodišče jo moramo odpeljati! Prokleta bodi, pritepenka, ki si ubila našega gospodarja!

Toda v trenutku, ko so hoteli planiti nad Julijo, ugasne svetiljka, ki je razsvetljevala sobo. Julija je čutila, kako jo je nekdo prijel in jo vlekel k vratom.

— Bežimo! ji zakliče Peter Gavran. Tudi pastir je svoboden, presekal sem vrvi, s katerimi je bil povezan. Ej, Petrucio, kje si?

— Tukaj sem gospod! mu odgovori pastir v bližini. Bežim za vami!

Vsi trije so pobegnili iz krčme, nekaj strelav je bilo slišati za njimi, toda v temi so pobegnili v gozd. Ko so bili že v gozdu se Petrucio nenadoma ustavi.

— Kaj ti je? ga vpraša Peter Gavran. Ali bi rad padel našim preganjalcem v roke? Ali jih vidiš, že prihajajo iz gostilne, iskali nas bodo v tem gozdu!

— Bežita, mu reče Petrucio, jaz ne morem z vama... ne morem pustiti nesrečne žene, ki se bori tam v krčmi s kačjim strupom in katera je izgubljena, če ji nihče ne bo pomagal. Vrnil se bom, da bom vsaj z njo umrl...

— Bedak! S silo te bom odvedel!... vzdikne Peter Gavran razburjeno, toda Julija mu to prepreči rekoč:

— Pošteno delaš, Petrucio, dokazal si nama, da si pravi mož. Pri tej lepi in mladi plavolasi ženi si pil slasti ljubezni in sedaj je nikakor ne smeš zapustiti! Toda midva ti bova pomagala.

Peter, trije smo, naprej tovariši, naproti preganjalcem! Kri smo že itak prelivali, sedaj je torej vseeno, koliko jih bo nočoj še padlo od naših strelav!

— Tam so, za tistim drevjem! je vpil upravitelj Francesco, ki je drvel s petimi služabniki za Petrucijem.

— Streljal! je poveljevala Julija in trije strelav so odjeknili v noč. Upravitelj Francesco se mrtev zgrudi na tla, Julijina krogla ga je zadela sredi srca. Enega izmed služabnikov je Peter ubil, Petrucio pa je drugega težko ranil. Ostali preganjalci so pobegnili nazaj proti krčmi.

— Streljajmo še enkrat, ne bo jim škodovalo, toda tokrat v zrak, ker jih je malo in nam ne morejo ničesar.

Sluge so v divjem diru prispeli do svojih konjev, planili so nanje in jih pogнали v dir.

Julija in njena zvesta tovariša so jih pozdravili še z nekaterimi strelav.

— K njej! morda se nam bo še posrečilo, da jo bomo rešili! vzdikne Petrucio.

V spremstvu Julije in Petra Gavrana odide Petrucio nazaj proti gostilni.

Ko so stopili v sobo, so videli mlado ženo, ki se je premetavala po tleh v največjih bolečinah in krčih, povzročenih po piku strupene kače. Toda bila je še živa.

— Kje je razbeljeno železo, katerega bi bil moral prinesiti Francesco? vpraša Julija gospodarico, ki je stala na pragu in vila roke. Mar ni dal Francesco po naročilu svojega gospodarja železo na žerjavico, da bi se razbelilo? je izpraševala Julija gospodarico, ki je pa očitvidno ni razumela.

— Lopov! reče krčmarica čez nekaj časa. Vodo je razlil po ognjišču, da je ogenj ugasnil.

Vdova je preklinjala in grozila, da bo Francescu izkopala oči, če ga bo to noč še enkrat srečala.

— Ne bojte se, krčmarica, ji odgovori Julija. Francesco vas ne bo več srečal. Tam ob obronku gozda leži mrtev s kroglo v prsih! Toda pustimo sedaj to, poglejmo, če bi tej nesrečnici še lahko pomagali!

Petrucio dvigne mlado ženo in jo nežno položi na mizo.

— Prepozno je! krikne pastir, kateremu so velike solze drzele po licih. Umira!... O ,oprosti mi, moja lepa gospodarica, ti umiraš radi mene... Oprosti mi!...

Umirajoča pogleda še enkrat Petrucija, položi močnejše glavo na njegove prsi in mu zašepeče:

— Ti nisi kriv, Petrucio... Saj sem ti jaz sama predlagala, da bi me odvedel... Bog v nebesih mi je priča, da nisem mogla dalje prenašati življenja z markizom, s to zverino v človeški podobi. Ni minil dan, ko bi se ne bil napil, potem pa me je pretopal in sramotil...

Tebe, Petrucio, sem vzljubila, nisem gledala na siromašno obleko, ki jo nosiš! Za mlado ženo, ki vroče ljubi, je tudi pastir pravi kralj. Vendar pa nisem ravnala pravilno, pregrešila sem se, ker sem pred božjim prestolom obljubila markizu zvestobo! Zato me je tudi nebo kaznovalo, poslalo je strupeno kačo, ki me je pičila...

Ah, že se mrači krog mene... strup mi je že prišel do srca... Poljubi me še enkrat, Petrucio, potem pa... potem beži, dokler te bodo noge nesle, kajti oni te bodo preganjali...

Z bridko bolestjo v srcu pritisne Petrucio poljub na blede ustnice umirajoče. Ko je dvignil glavo, je držal v svojem naročju samo še mrtvo truplo.

Na obronku gozda so pokopali trupla ljudi, ki so se to noč presilili v večnost. Peter in Petrucio sta delala celo uro.

Že se je daniło, ko so Julija, Peter in Petrucio nadaljevali pot na konjih, ki so jih pustili markizovi služabniki. Hitro so morali izginiti iz tega predela, kajti sicer bi jih utegnili prijeti policija.

Ves denar, ki so ga našli v markizovih žepih, so dali vdovi Barbini, kot odškodnino za strah, ki ga je pretrpela to noč.

Po triurnem jezdenju se ustavijo v nekem gozdu in Julija vpraša Petrucija:

— Petrucio, ali hočeš ostati pri meni in koristiti dobri stvari?

— Hočem! odgovori Petrucio odločno. Moja največja želja bi bila, da bi smel iti z vami!

— Dobro, tedaj naj ti povem, da sem hčerka Giuseppa Musolina, toda če mi hočeš biti zvest z vso svojo dušo, mi moraš priseči, da boš izvršil vsako mojo naredbo tudi tedaj, če bi ti pri tem pretila nevarnost in smrt!

— Hči Musolinova, prisegam ti pokornost in zvestobo! izjavi Petrucio navdušeno.

— Tako, nadaljuje Julija, tedaj poljubi ta železni prstan in mi prisezi, da boš vse žrtvoval, samo da bi Giuseppa Musolina rešil iz ječe!

Ko je Petrucio pobožno poljubil prstan in prisegel pokornost in zvestobo, mu je Julija ponudila roko in mu rekla:

— Prav, Petrucio, dobro mi došel kot pomagač, v moji družini pa se boš imenoval »Kozar« (kozji pastir).

Goreči menih

Ponoči tistega dne, ko se je pripetil v krčmi vdove Barbini strašen pretep, je Julija sklenila pustiti konje v svobodo, ker je mislila, da bi bilo bolj varno po Kalabriji potovati peš, da bi tako vzbujali manj pozornosti.

— Boljše je, reče Julija svojima tovarišema, da se tudi vnaprej izdajamo za potujoče pevce in potujemo peš, kajti če bi jezdili na konjih, bi nas ljudje smatrali za bogataše in morda bi imeli še kakšne nepravilike.

Peter in Kozar sta bila istega mnenja; ob enajstih ponoči so prišli do nekih razvalin sredi gorovja.

Nekoč je moral stati tukaj ponosen grad kakšnega graščaka, sedaj pa je bilo to mesto popolnoma zapuščeno.

— Tukaj bi lahko prenočili, reče Julija svojima spremljevalcema. Utrujena sem in mislim, da bi počitek tudi vama ne škodoval, kajti minulo noč nismo niti očesa zatisnili.

Previdno so odšli v razvaline.

Čeprav so vedeli, da tukaj nihče ne stanuje, so bili vendar previdni, ker so se bali, da bi ne naleteli na kakšno kačo ali kaj podobnega.

Po napol podrtih stopnicah so šli v prvo nadstropje, kjer so našli še precej dobro ohranjeno dvorano. Bila je še cela, samo ena stena je bila malo porušena.

V kotu dvorane so podnetili naši potniki ogenj in pripravili večerjo.

Ko je bil čaj kuhan, vzame Peter iz svoje torbe hleb kruha in kos slanine. Zadovoljni so bili s tem in kmalu so si pripravili ležišča za prenočišče.

Oba moška sta ostala v dvorani, Julija pa si je pognila v neki predsobi odejo na tla in legla nanjo.

Tako si je mogla sleči vsaj gornjo obleko, nogavice in čevlje, ker je nihče ni videl. Prosila je Boga, da bi se ji posrečilo doseči osvobojenje ljubljenega očeta, še nekaj časa je molila in se zleknila po odeji.

Naenkrat pa se ji je zazdelo, da prihaja od nekod hladen veter, zbudi se in...

Kri se ji ustavi po žilah. Njeno sicer tako hrabro srce se strese, kajti samo nekaj korakov od nje je stala prikazen, neki duh...

To je bil neki menih, to je Julija videla po njegovem temnem plašču, obraz tega človeka pa je žarel v takšnem ognju, da Julija ni videla, koga ima pred seboj.

Njegov obraz je bil goreča masa, pa tudi njegove oči so bile podobne dvema žarečima ogloma.

Čeprav Julija nikdar ni verjela, da obstojajo na zemlji prikazni in duhovi, je ležala sedaj, ko je gledala tega gorečega meniha, kakor brez zavesti.

Bala se je, da bi pošast opazila, da bedi, zato se je pretvarjala, kakor da bi spala.

Zdajci dvigne menih roke in Julija je jasno videla, kako

mu iz rok in celo izza vsakega nohta švigajo majhni plamenčki.

Menih je stal nepremično, nekaj časa je strmel v Julijo, potem pa je odprl vrata od dvorane in odšel.

Julija plane s svojega ležišča, vzame samokres in odide neslišno za njim.

Ko je stopila na prag dvorane, je slišala nekakšen šum in — menih je izginil.

Julija je hotela zbuditi Petra in Petrucija, da bi jima povedala, kaj je videla, toda bala se je, da ji ta dva ne bi verjela in se ji smejala.

— Toda jaz vem prav dobro, da nisem sanjala, reče Julija sama sebi, razločno sem videla tisto strašno prikazen in ne bom zapustila razvalin prej, dokler se ne bom prepričala, kaj je v resnici s tistim gorečim menihom.

Julija se je vrnila na svoje ležišče in vso noč ni niti zatisnila več očesa. Naslednje jutro je bila bleda in vsa izmučena, kakor da bi bila bolna.

— Ne morem nadaljevati poti, reče Julija svojim tovarišema, morali bomo ostati tukaj še eno noč!

— Tem boljše, reče Peter, kajti ne bi si mogli zamisliti boljšega stanovanja, kakor je to-le tukaj...

— Ali sta nocoj mirno spala? ju je vprašala Julija.

— Spal sem tako, da desno oko ni videlo levega, odgovori Peter zadovoljno.

In tudi Kozar izjavi, da se vso noč ni zbudil.

— Ta dva nista torej ničesar slišala, niti videla! si misli Julija na tistem. Počakali bomo torej, kaj bo prinesla prihodnja noč!

Čez dan je Julija preiskala vso razvalino, pregledala je vsak kotiček, vsako steno, če bi morda zagledala kje kak tajni vhod, toda našla ni nikjer ničesar.

Julija je komaj pričakala noč. Zmračilo se je in tudi stemnilo, toda ta noč je bila brez mesečine.

Ob desetih je bilo v razvalinah še vse mirno.

Bilo je okrog poldvanajstih, ko je Julija nenadoma zaslišala v sosedni sobi nekakšen šum, hitro je vstala in se skrila za vrata. In že v naslednjem trenutku se pojavi goreči menih, odpre vrata in stopi čez prag.

Zdajci stopi Julija k njemu, nameri samokres proti njegovi glavi in vzklikne:

— Stoj in ne gani se, prikazen! Bodi kdorkoli, iz vrste

duhov ne prihajaš, to dobro vem, človek si in zato mi moraš povedati, zakaj živiš takšno življenje!

Goreči menih se umakne.

— Ne streljaj! vzklikne nenadoma. Ne ubijaj nesrečneža ki se je skrnil sem, da bi ne doživel strašne usode!

Julija je s svojim krikom zbudila Petra in Petrucija. S samokresi v rokah sta prihitela v sobo, kjer je bila Julija.

— Če si nesrečen, mu odgovori Julija, tedaj se lahko zaneseš na našo pomoč! Predvsem pa nam povej, kako to, da izgledajo tvoje oči in tvoj obraz kakor da bi gorele!

— Popolnoma enostavna stvar! reče menih. To je fosfor, ki se v temi sveti kot plamen... Poglej, samo z robcem mi je treba potegniti čez obraz pa ne bo gorel več.

Menih vzame iz žepa robec, si potegne z njim po obrazu, po očeh, laseh in rokah in ogenj je izginil.

— Prižgi svetiljko! zapove Julija Petru. Ta človek naj nam pove, kaj se mu je pripetilo. Nadejam se, da bo govoril resnico in mi mu bomo pomagali. Zdi se, da se nahaja v položaju, za katerega bi ga ne bilo treba zavidati!

Menih stopi za Petrucijem in Julijo v dvorano, kjer je Peter že prižgal svetiljko, tako da je bila dvorana še precej dobro razsvetljena.

Ko je Julija pri tej svetlobi pogledala menihu v obraz, je videla, da je to mlad človek, ki ima največ triindvajset let, njegove poteze so ga izdajale za plemiča.

Toda ta obraz je bil ovel, oči vdrte, mladenič je bil podoben človeku, ki strada in ga je velika skrb ubila.

Julija ga je takoj vprašala, če hoče morda kruha in mesa, toda menih ji odgovori:

— Hvala ti, dobra deklica, jaz ne potrebujem ničesar. Spodaj v kleti, kjer živim podnevi, je vsega dovolj. Nekaj tednov mi še ne bo treba stradati...

— Ti živiš torej v kleti! se začudi Julija. Preiskali smo namreč vsak kotiček v teh razvalinah, toda vhoda v klet nismo nikjer našli!

— Klet je ločena od te razvaline, reče menih, vendar pa vem za vhod, ki je seveda tajen in po nekih stopnicah pride lahko v to dvorano, kadar hočem!

— Dobro, sedaj vemo, da stanuješ v tej hiši, reče Julija, sedaj pa nam povej, nesrečnež, kaj te je privedlo k temu, da si odšel v to samoto? Ali si se v čem pregrešil in si iz strahu pred kaznijo pobegnil sem?

Govori, povej nam vse, kar imaš povedati prijateljem, ki bodo sočustvovali s tvojo nesrečo!

V menihovih očeh se pokaže solza.

— Iskreno sočutje! zašepeče menih. Doslej ga na zemlji še nisem našel in sem popolnoma izgubil vero vanj. Ti pa, dobra deklica, ti mi govoriš tako toplo in iskreno, da v svojem že okorelem srcu čutim potrebo po prijateljstvu.

Dobro, v kratkih besedah vam bom povedal vso vsojo preteklost, brez vsakega olepšavanja in po tem boste sodili, če sem kriv ali pa so krivi drugi. Poslušajte torej strašno življenjsko povest gorečega meniha!

Morilec lastnega očeta

— Rastel sem v gradu nekega grofa, najmlajši sin sem grofa Norina, ki ima v bližini Napolja nepregledna posestva. Moja mati je umrla tedaj, ko sem zagledal luč sveta, življenje. Razen tega pa je bil moj oče človek, ki je znal živeti.

V Napolju in Rimu so ga vsi poznali, nič manj popularen pa ni bil v Parizu in Londonu in drugih svetovnih mestih. Grof Norini je živel svobodno in razuzdano, to pa še toliko bolj, odkar je izgubil svojo ženo.

Najlepše žene je moral imeti, kajti vsaka, ki mu je uga-jala, je morala biti njegova, za izpeljavo svojih ciljev mu ni bilo žal nobenega denarja. Samo tako veliko posestvo, kakršnega je imel moj oče, mu je moglo dovoljevati takšno razkošje. Toda naposled je tudi ta vir usahnil in nekega dne je moj oče na svojo veliko grozo opazil, da je popolnoma propadel.

Temu pa se je pridružila še bolezen, ki si jo je z nerednim življenjem nakopal in odrekel se je življenju in svetu. In nekega dne je prišel v grad, v katerem sem živel jaz.

Mene pa so medtem vzgajali tuji ljudje. Moji služabniki, ki so dobro vedeli, da sem edini očetov dedič, so se mi prilizovali, moji učitelji, ki so se zavedali, da bodo izgubili veliki dohodek, če bi me razžalili, so mi pustili, da sem delal, kar sem hotel in tako sem vzrastle kot človek, ki je bil popolnoma pripuščen svojim divjim nagonom.

Radi tega sem bil razdražljiv, hudoben, škodoželjen, skratka, imel sem vse mogoče slabe lastnosti. Takšen sem bil tedaj, ko sem bil star kakšnih štirinajst let.

Bil sem dobro razvit, za svojo starost sem bil dovolj velik in močan in po dolgih vajah sem si pridobil tudi precej spretnosti.

Največje veselje sem imel z lovom. Začel sem z ubijanjem ptic-pevk. In že tedaj sem čutil neko posebno uživanje nad tem, če sem lahko gledal, kako kdo umira. Vzel sem ustrezno pitico in jo držal v roki tako dolgo, da se je nehala gibati, dokler ni popolnoma poginila.

Očeta sem zelo slabo poznal. Od časa do časa mi je pisal po nekaj vrstic, v katerih nisem našel nikdar ničesar drugega, kakor zagotavljanje, da me ljubi; opominjal me je tudi, naj se dvignem nad ostale ljudi in naj jih smatram kot svoje služabnike. Naposled pa sva se z očetom sešla.

On, človek osemindesetih let, katerega je razuzdano življenje še bolj postaralo, jaz pa deček, — polno življenja in idej, ki sem bil tedaj na poti, da bi zamenjal svoje deške hlačice z dolgimi hlačami, da bi stopil v mladeniško dobo.

Oče je bil z menoj zadovoljen. Pohvalil me je, kadar je videl, kako robantom nad služabniki in jih bijem, imenoval me je pogumnega mladeniča in starega aristokrata.

Sicer pa se je oče bavil samo s seboj in z boleznijo, ki jo je dobil v Parizu. Čeprav so prihajali k njemu vsi slavni zdravniki od blizu in od daleč, mu niso mogli pomagati in reče je kar vidno hiral. Njegova bolezen je bila od dne do dne slabša. Neki znameniti zdravnik mu je povedal tudi to, da bo njegova bolezen vedno slabša, dokler ne bo nekega dne prešla v blaznost. Blaznosti pa se je moj oče bal bolj kakor smrti.

Nekega dne se je popolnoma spremenil. On, ki je živel razuzdano in brezbožno, je postal kar na lepem pobožen. Vse svoje prijatelje, ki so prihajali, da bi ga videli, je spodil od sebe. Kot v zameno pa so prihajali v grad neki drugi ljudje, kakršnih dotlej še nisem videl.

Iz bližnjega samostana so prihajali v grad menihi in moj oče je molil z njimi, izpovedoval se jim je, skratka, vtepel si je v glavo, da bo s pobožnostjo popravil vse tisto, kar je zakrivil z razuzdanim življenjem.

Predstojnik tega samostana je postal najboljši prijatelj mojega očeta. Tudi to je bil človek iz velikega sveta, ki je stopil med redovnike po tem, ko je okusil vse slasti, ki jih more nuditi življenje.

Ta menih je imel na mojega očeta takšen vpliv, da je

bolehni starec storil vse, kar mu je ta rekel, predstojnik je imel nad mojim očetom popolno oblast.

Služabniki so že začeli šepetati, da hoče predstojnik samostana doseči, da bi moj oče veliki del svojega premoženja prepustil cerkvi. Ker je minilo pet let, odkar se je moj oče odtegnil javnemu življenju, je vrednost premoženja toliko zrastle, da se je splačalo truditi zanj. Menih ni zahteval ničesar manj, kakor da postane cerkev edini in pravi dedič mojega očeta. Vsak dan znova je zagotavljal mojemu očetu, da bo samo tako, če bo imenoval cerkev za svojega edinega dediča, popravil vse grehe, ki jih je storil v življenju in za katere se sedaj tako strašno pokorí.

Toda moj oče je imel sina, mene, kateremu edinemu je po zakonu pripadalo vse njegovo premoženje. To vse je vedel tudi tisti redovnik, toda znal se je tega spretno izogniti. Pogovor, ki ga je imel nekega dne z mojim očetom, vam bo pojasnil vse, kar je ta malopridnež nameraval in kakšne načrte je pripravljaj.

Nekega dne — tedaj mi je bilo ravno osemnajst let, torej mladenič v najhujših letih — me pokliče moj oče k sebi. Najbrž je imel za seboj zelo slabo noč, ker je bil silno bled, onemogel in zlovoljen. Sedel je v svojem naslanjaču.

— Sedi k meni, Gido, sin moj, mi reče oče. Nekaj bi rad govoril s teboj.

— Prosim, jaz te poslušam, oče, mu odgovorim, toda prosim te, bodi kratek, ker se mi mudi v gozd in nimam mnogo časa. Že precej dolgo je tega, ko sem nastavil pticam zanjko, sedaj pa sem radoveden, če se je kaj ujelo.

— Torej že zopet na lov! reče oče. Ali ne pomisliš nikdar, da je greh loviti in moriti te ptičice, ki prihajajo iz severnih krajev in ki so tudi bitja božja?

Glasno sem se zasmelaj.

— Toda, dragi oče, sem mu odgovoril, od koga pa sem se naučil loviti ptice? Od tebe!

— Res je, da sem bil nekoč tako brezbožen, reče grof Norini, sedaj pa sem uvidel, da sem storil velik greh! Sicer pa, sin moj, se moraš odslej izogibati takšnih zabav in naslad, kajti odločil sem ti položaj, ki ti ne bo dovoljeval takšnih razveseljevanj.

— Položaj!? ga vprašam začudeno. Kaj misliš s tem?

— Poslušaj me, moj dragi sin, spregovori oče, ko je vzel

v roko majhno razpelo, ki mu je viselo na prsih, in ga pobožno poljubil. Poslušaj me — govoriti moram s teboj!

Ti veš, da sem bil velik grešnik, toda tudi ti si živel do-
slej tako, kakor Bogu ni dopadljivo, pa tudi naši dedje in pra-
dedi so teptali božjo postavo.

— Toda našim pradedom se je vsem prav dobro godilo,
sem se smejal jaz, svoje veliko premoženje so povečali, živeli
so dobro in so bili zadovoljni, v miru so umrli, kaj hočejo torej
še več?

— Res je, v miru božjem so umrli, toda medtem, ko
trohne njih telesa v zemlji in se pretvarjajo v pepel, blodijo
njih duše po peklju in mučile se bodo do sodnjega dne.

— Pa mi je zares zelo žal, smilijo se mi ti naši pradedi,
sem mu odgovoril med smehom, toda jaz jim pri najboljši volji
ne morem pomagati! Jaz ne morem prepričati vragom, da bi
ne kaznovali mojih pradedov za grehe, ki so jih storili na
zemlji!

— Ne govori tako lahkomiselnost in brezbožnost, moj dragi
sin! mi odgovori oče karajoče. Ti me žališ v najvišji stopnji!
Na tebi je, dragi sin, da popraviš vse, kar so Norini zagrešili.
V tvoji roki je rešitev Norinov, pa tudi mene lahko rešiš, da
mi ne bo treba, ko bom umrl, trpeti v peklju prav tako, kakor
trpe ostali Norini, moji pradedi!

Torej z eno besedo, moj dragi sin, odreči se moraš vse-
ga in postati redovnik, stopiti moraš v samostan, katerega
predstojnik je Giuseppe, ki ti bo dober prijatelj, prav tako te
bo ljubil, kakor ljubi in spoštuje mene! Povedal mi je že, da te
bo sprejel v red in te ljubil kot svojega brata.

To sem ti moral povedati, sin moj! In prosim te radi
tega, sleci to obleko, obleci redovniško haljo in postani menih,
da te bodo sprejeli v varstvo svete cerkve in v okrilje samo-
stana.

V tem trenutku se mi je zdelo, da bom prasn timer v dolgo-
trajen smeh, ali pa da moram prijeti bič in dati duška svojim
čuvstvom in svoji razdraženosti...

Ali je moj oče znorel?
Iz mene bi rad napravil redovnika, meniškega brata, iz
mene, ki sem rojen samo iz življenja in uživanja in ki začnem
še sedaj pojmiti življenje?

Ravno tedaj sem hotel živeti, ker sem bil zaljubljen.
Ugajala mi je prekrasna in mlada gozdarjeva hčerka. Tudi ona

je gojila zame ljubezen in našla sva se v gozdu in začela uživati v najini ljubezni v molku gozda.

In tedaj, ko sva se imela najbolj rada, naj bi zapustil svojo dražestno Rito in odšel med menihe, da bi je nikdar več ne videl in nikdar več objel?! S povešenimi očmi bi moral hoditi mimo nje in je nikdar več pogledati...

In da bi zapustil te prekrasne gozdove, da bi ne smel več hoditi po njih po svoji mili volji? Da bi moje puške in noži zarjaveli, moji psi in konji pa naj bi ležali in ne hodili z menoj na lov, ker bi bil zaprt v samostanu?!

Ne mogel bi več piti tistega rujnega vina iz moje kleti, jesti bi moral, kar bi pripravili v samostanu, vsak dan bi bil petek, post bi sledil postu, jaz pa bi ne delal ničesar drugega kakor molil Boga!

Ha, ha, ha, to je bila zares sijajna misel in jaz nisem mogel drugače — in zasmejal sem se na ves glas...

— Tri dne ti dajem, nadaljuje oče, v tem času se lahko premisliš! Poglej me, sin moj, otesano deblo sem, popolnoma trhlo... Neozdravljiva bolezen mi gloda na jedru, blaznost stoji pred vrati in čaka na trenutek, ko se bi lahko preselila k meni. Ah, moj dragi sin, izpolni zadnjo željo, ki ti jo je povedal tvoj oče na svetu!

— Povej mi, oče, kaj bi bilo z velikanskim premoženjem, ki pripada že stoletja in stoletja rodbini Norinov, če bi odšel jaz sedaj na tvojo željo v samostan?

— Vse, kar je naše, dragi sin, mi odgovori oče, bo last cerkve. To je že končana zadeva, zapisana stoji na poli papirja in se ne da v ničemer več izpremeniti.

Ne, ne, ti se ne smeš jeziti, tudi svojemu nesrečnemu očetu ne smeš na smrtni postelji ničesar očitati, moj dragi sin! Bog se me je usmilil in mi poslal brata Giuseppa, ki mi je odprl oči! Sedaj pa pojdi, moliti hočem!

Oče je začel moliti, jaz pa sem pobegnil skozi vrata. Mislil sem, da je bil to že pogovor z blaznim očetom. Niti sanjalo se mi ni, da bi bil to trden sklep mojega očeta in da hoče izvesti to z zvižajo in silo.

Še isto noč, ki je napočila po tem pomembnem dnevu, sem odhitel v gozd, da bi poiskal svojo malo Rito. Čas je mineval, toda deklice ni bilo od nikoder. Prestrašil sem se in se splazil v bližino gozdarjeve hiše. Psi so navalili proti meni in divje lajali in previdno sem se moral zopet umakniti, ker nisem hotel, da bi me Ritin oče opazil.

Naslednjo noč sem stal zopet na istem mestu in čakal, toda Rite ni bilo. Postavil sem pismo, ki sem ga imel pripravljenega, v votlo drevo, ker sva se dogovorila, da bova tako vsaj po pismih obveščena o medsebojnih čustvih. Zjutraj bo Rita prišla, vzela bo pismo in pustila odgovor na istem mestu, da ga bom našel.

Še istega večera sem odšel v gozd. Ko sem opazil pismo, sem si dejal: Ni me že pozabila in razžalostila.

Noč je bila tako svetla, da sem pri mesečini lahko čital. Toda ves sem se stresel, ko sem opazil, da pisma ni pisala njena, ampak tuja roka.

V pismu je bilo napisano:

»Grof Gido! Ne pričakujte več Rite. Prepričala se je, da se je z ljubeznijo napram vam težko pregrešila. Predvčerajšnjim je odotovala, da bi stopila v neki oddaljeni samostan. Nikdar več je ne boste videli. Svojo ljubezen, ki jo je gojila napram vam, si je iztrgala iz srca — postala je Kristusova nevesta!«

Osupnil sem in se naslonil na deblo najbližjega drevesa in vedno znova sem čital te vrstice. Sedaj šele, ko me je Rita zapustila, sem spoznal, kako silno jo ljubim. Prišel sem ji, da jo bom vzel za ženo, kar bi tudi v resnici storil, brez dvoma bi bil izpolnil svojo obljubo.

Sedaj pa, sedaj je postala nevesta neba, ona, moja mala in vesela Rita!

S tem je morala biti v zvezi neka intriga, o kateri sem dolgo premišljeval. In takoj mi je prišlo nekaj na misel, nekaj, kar je vedno globlje prodiralo v mojo dušo in se naпослед tako usidralo, da je postalo resnica.

Nihče drugi mi ni tega pripravil kakor moj oče. Da bi me na nekakšen način prisilil, da bi stopil v samostan, je zvedel za najino skrivnost in storil, da je Rita odšla odtod. Njen odhod v samostan bi bil moral biti vzrok, da bi se tudi jaz pokoril očetovi želji in postal redovnik.

Ona redovnica, jaz pa menih! Ha, ha, ha! Ravno tega je bilo treba!

Jezno sem spravil pismo v žep in zgrabil svojo puško, s katero sem hodil po navadi po gozdu. Odhitel sem proti gozdarjevi hiši. Prepričati sem se hotel, če Rite zares ni več v hišici njenega očeta, razen tega pa bi bil rad tudi zvedel, kje se nahaja, če je zares odšla iz te okolice in kam so jo skrili.

Vedel sem, da je bil gozdar samo figura v rokah mojega

očeta. Prav gotovo se je strinjal v tej zadevi z mojim očetom, če ga le še ni nagovarjal k temu; ko sem prišel do gozdarjeve hiše, sem potrkal na vrata.

— Odprite! sem zavpil ves besen, ker sem moral dolgo čakati, preden so se vrata odprla. Če mi ne odprete takoj, bom razbil vrata in s silo udrl.

Nenadoma se odpro vrata, pred menoj pa se pokaže visoka gozdarjeva postava z izbuljenimi očmi in neurejeno sivo brado. Vpraša me skoraj jezno:

— Kaj hočete tukaj, gospod grof? Kako to, da budite ljudi iz spanja? Zdi se mi, da ste pijani!

— Molči, ponižni sluga! sem zavpil nanj. Če bi se drznil zavrniti me, bi utegnil pozabiti, da si oče nedolžne deklice, ki jo ljubim iz vsega srca? Kje je tvoja hčerka, kje je Rita? Kaj se je zgodilo z njo?

Gozdar mi je že hotel pred nosom zaloputniti vrata, jaz pa sem hitro potisnil svojo nogo med vrata in prag in še mu z vso silo uprl. Prišel sem v hišo, zgrabil gozdarja za prsi in ga treščil ob steno.

— Govori, stari nepridiprav! sem mu zaklical. Kaj je bilo s tvojo hčerko? Če mi ne poveš čiste resnice, ti bom pogljal kroglo iz te-le puške v glavo!

Sicer pa, gozdar, ti si velik bedak, da se napram meni tako obnašaš. Tvojo hčerko bi vzel za ženo, povišal bi jo bil v grofico Norini in ne bilo bi ti več treba tukaj stanovati, ne bilo bi se ti treba preganjati z divjimi lovci po gozdu, stanoval bi tam v naši palači, visoko spoštovan in cenjen bi bil, kajti vsi bi te smatrali za grofa, ker bi bil oče mlade grofice.

Gozdar je polagoma popuščal. Uvidel je, da je napravil veliko neumnost, zato je dejal:

— Ne postavljajte mene na odgovor, gospod grof, temveč vašega starega očeta!

— Vem, da je moj oče udeležen pri tej stvari! sem nadaljeval jaz. Ali je on spodil mojo Rito odtod?

— Da!

— Dobro! Tedaj pa mi povej, kje je sedaj tvoja hčerka? Morda bo lahko še vse dobro!

— Res je, kar pravite, odgovori gozdar, bedak sem bil, toda zmotilo me je zlato gospoda grofa.

— Moj oče te je torej podkupil?

— Ne podkupil... to je bila neke vrste kupčija.

— Kupčija! sem vzkliknil in se stresel. Kdo pa je bilo blago, gozdar, ki si ga prodal mojemu očetu?

— Moja hčerka! odgovori gozdar čisto kratko in si zakrije obraz z rokama.

— Ti si svojo hčerko prodal, grofu? sem vzkliknil. To ni resnica, to ne more biti resnica, jaz ne verjamem, da je na svetu oče, ki bi mogel to storiti! Grofu Noriniju si jo torej prodal, človeku, ki je od bolezni že skoraj v grobu... Gozdar, človek, prisezi, ali si mi dejal čisto resnico! Rotim te, govori!

— Priseči moram, na žalost, odgovori gozdar, ko si je odkašljaj, dejal je, da mu bo rešil dušo, pa se že sedaj kesam, vendar pa je to na žalost resnica. Že tri dni se nahaja Rita v grofovem gradu in medtem ko jo vi iščete po gozdu, bi jo utegnili najti v grofovih sobah.

Pri teh besedah so se vrstili pred menoj pekel, smrt in vrag, mislil sem, da bom znorel. Pustil sem gozdarja, vzel puško in hitel po gozdu proti našemu gradu.

Silno hitro in skoraj brez zavesti sem hitel po skalnatih tleh, da sem se zaletel v veliko drevo in se ranil na glavi, toda že čez nekaj trenutkov sem bil doma.

Drvel sem po stopnicah, da bi čimprej prispel v sobe svojega očeta, ko pa sem prispel pred njegovo spalno sobo, mi njegov komornik stopi pred vrata.

— Milostljivi gospod grof spi, mi reče sluga, ko me je zagledal. Sedaj ga ne smete vznemirjati, gospod grof!

— Stari podlež in lažnjivec! sem se zadrl nad njim in ga dobro udaril s kopitom svoje puške po glavi, da se je zgrudil na tla.

Skočil sem čezenj, prislonil uho na vrata očetove spalnice in prisluškoval.

Slišal sem pritajeno ihtenje in glas mojega očeta. Pogledal sem skozi ključavnico in kaj sem zagledal!

Kri se mi je ustavila po žilah, lasje na glavi so se mi naježili, kajti zagledal sem strašno sliko, sliko pekla, v katerem je bil vrag — moj oče!

Rito je držal v svojem naročju, bila je napol gola, njegova peklenska roka pa jo je gladila po ženskih dražestih, ki so mi bila vedno sveta...

— Pustite me, pustite me! sem slišal Ritin jokajoči glas, ki je prosil usmiljenja. Studite se mi — čemu ste me tukaj ujeli, gospod grof — jaz bom... jaz bom...

— Kar tiho bodi, moja sladka golobica, imela boš vsega, karkoli ti bo pozelelo srce, imela boš svilene obleke, zlato kokižo, mnogo služabnikov, briljantov in nakita v izobilju, skupaj bova odpotovala v Napolj in se tam veselila življenja... Ha, ha, ha, pozabi na tistega bedaka, ki ti ne more ničesar nuditi, spodili ga bomo v samostan, tebe pa...

Nisem se mogel več premagovati. Vsa kri mi je udarila v glavo. Razbil sem vrata, planil v sobo in zavpil:

— V pekel s teboj, ničvredni oče!... Stari brezbožnež, ostudni grešnik — umri od roke svojega sina — edinca!

In strel je odjeknil v sobi, ko se je dim razpršil, sem videl očeta ležati v mlaki krvi. Rita je stala trepetajoča ob njem, jaz pa sem se slučajno ozrl v ogledalo in zagledal v njem strašno sliko morilca svojega lastnega očeta.

Samostanske tajne

Toda samo za trenutek sem se zgrozil, nadaljuje redovnik. Prepričan sem bil, da sem z vso pravico ubil Ritinega zapeljivca, da pa je bil ta zapeljivec moj oče, me je prav malo brigalo. Dejstvo je bilo, da je zapeljeval, jaz pa sem ga zato ubil.

Ubil sem nedostojnega zapeljivca, človeka, ki je s svojim razuzdanim življenjem onesrečil že stotine in stotine žen in deklet, brezvestnega lovca na žene, ki je, četudi tako strašno bolan, hotel s silo onečastiti nedolžno in kot angel čisto bitje. Razširil sem roke in odhitel k Riti rekoč:

— Pridi na moje srce, draga, zopet te imam, sedaj pa te ne bo nobena posvetna sila več odtrgala od mene. Še danes bova zapustila ta grad, pobral bom vse zlato, kar ga je pri hiši, pobrala bova vse rodbinske dragocenosti in nakite, pobegnila bova, kamor naju bodo nesle noge. Odpotovala bova v Ameriko, kjer bova srečna in bova živela samo najini ljubezni.

Objeti sem jo hotel in poljubiti, Rita pa me je surovo sunila od sebe in se umaknila.

— Pojdi, reče deklica, strah me je pred teboj! Tvoje roke so omadeževane s krvjo, jaz te ne morem več pogledati — morilec svojega očeta!

Te besede so me zadele v dušo kakor strela z jasnega neba in takoj sem začutil, da so te besede prinesle strup v moje telo.

— Očetomorilec! mi je zvenelo u ušesih. In, ah, to so mi rekla usta moje ljubljene in oboževane Rite.

Za trenutek sem obstal kakor prikovan, spregovoriti nisem mogel niti besedice. Ko sem se zopet zavedel, sem bil v sobi sam z mrtvim truplom svojega očeta. Nesrečnica je skočila v vodo, ker ni mogla prenesti misli, da je ljubila očetomorilca, človeka, ki je storil najstrašnejši zločin, kar jih more storiti človek.

Skrivnostno je odmeval glas mladega meniha po grajskih razvalinah.

— Nesrečnež, čeprav si nekoč storil najstrašnejše, reče Julija z blagim glasom, sem prepričana, da si se za to že pokoril. Pripoveduj dalje!

— Dalje? Ali bi radi še dalje slišali? reče mladi menih in se trpko nasmehne. Dobro — tedaj poslušajte!

Ko sem tedaj izvršil tisti strašni zločin, ni bil razen Rite nihče prisotan. In celo Rita je šla v smrt, ne da bi komu povedala besedico. Naravnost iz gradu je odhitela v jezero, kjer je našla smrt. — Tajno mojega zločina je torej odnesla s seboj v grob.

Ko so služabniki slišali strel v grofovi spalnici, so prihiteli in našli grofa ustreljenega na tleh. Prepričani so bili, da si je grof radi dolgotrajne in neozdravljive bolezni sam vzel življenje, posebno še radi tega, ker je v zadnjem času tožil čez strašne bolečine in pripovedoval, da se bo ubil.

Pri tem sem imel tistega dne še srečo, da nisem vzel s seboj v gozd svoje puške, temveč puško svojega očeta, grofa Norina. Puška je ležala ob truplu, iz tega pa so sklepali, da si je sam pogнал kroglo v srce.

Nihče ni sumil mene, razen enega edinega, to pa je bil oče moje ljubljene Rite. Ko so mojega očeta pokopali in je predstojnik samostana Giuseppe govoril nagrobno slovo, je stari gozdar neprenehoma strmel vame, da mi je to postalo že prav neznosno. Zdelo se mi je, da stari gozdar ni bil radi smrti svoje hčerke baš posebno razburjen.

Rita je izginila, pozneje so jo našli v jezeru, ljudje pa so dejali, da ni nič čudnega, če gre zaljubljena deklica v smrt. Tako se je počasi vse pozabilo.

Jaz sem postal edini dedič vsega premoženja mojega

očeta, testamenta niso mogli nikjer najti. Tako se nisem veselil samo jaz, temveč tudi vsi služabniki v gradu.

Še lepše sem si uredil stanovanje, kakor sem ga imel prej, vabil sem k sebi prijatelje, prirejal pojedine in svečanosti, vabil sem elegantne dame iz Napolja in Rima, vse sem storil, samo, da bi pozabil, kaj se je zgodilo, da se ne bi več spominjal grozot, ki so me mučile.

Največ me je spominjal vseh strahot stari gozdar. Zdelo se je, da si je stavil kot nalogo doseči, da bi znorel. Komaj sem odšel iz gradu, že je stal stari gozdar pred menoj in zdelo se mi je, da mi hoče zabrusiti v obraz: »očetomorilec!«

In vendar me vse mnogoštevilne svečanosti in lepe žene, vsa pijača in vse slaščice, vsa laskanja mojih tovarišev niso mogla rešiti misli, da sem ubil lastnega očeta, človeka, ki mi je dal življenje!

Tudi spati nisem mogel. Po cele noči sem se premetaval po postelji in ko je nastala okrog mene tema, ko se je vse umirilo, so mi prihajale v spomin strašne misli in vsaka od teh misli mi je klicala: »Očetomorilec!« Tako se mi je vsaj zdevalo. Slike mojih pradedov, ki so visele po stenah, so oživele, začele so govoriti in zdelo se mi je, da sem slišal od njih najstrašnejšo psovko: »očetomorilec!«

Začel sem popivati, hotel sem doseči, da bi vsaj ponoči spal. Toda čeprav sem popil vina, da bi se človeku kar ježili lasje, čeprav sem tako pozno legel — zaspati nisem mogel. Od dne do dne so mi hirale moči in namesto mladeniča, polnega življenja, sem bil samo še senca tistega, ki sem bil nekoč, postal sem pravi okostenjak!

Tedaj sem začel veneti, hujšal sem, od dne do dne sem postajal slabši, toda umreti nisem mogel.

Večkrat sem si prislonil samokres na čelo, toda nikdar nisem imel toliko poguma, da bi petelina sprožil, ker sem se bal pred božjo kaznijo, ki me čaka pred prestolom Vsemogočnega. Vsi grehi so človeku odpuščeni, samo morilcu lastnega očeta ni nikdar odpuščeno, on je proklet.

Takšne nesrečneže pomečejo v najgloblje prepade pekla, kjer jih sprejmejo vrage, ki kurijo večni ogenj, na katerem se grešniki cvro.

Nekega dne sem se nenadoma ustavil na poti proti samostanu. Niti sam ne vem, kako sem tja prispel. Prav gotovo me je sem privedel neki notranji nagon.

Ko pa sem prišel v samostan, je stal pred menoj stari gozdar. Z izbuljenimi očmi je strmel vame in mi dejal:

— Naposled, torej, očetomorilec, sicer pa je bil tudi že skrajni čas! Pojdi, moli k Bogu — in izpovej svoj strašni zločin!

Izgubil sem razsodnost, planil sem nanj, zadaviti sem ga hotel, tedaj pa se mi je zazdelo, da se mi je izvil iz rok, da je izginil kakor megla.

Dejstvo pa je, da je izginil. Predstojnik Giuseppe me je sprejel.

Ko sem stopil v sobo predstojnika samostana, sem se hotel najprej vrniti, toda neka nevidna moč me je zadržala rekoč: »izpovej se, očetomorilec!«

Stresel sem se, zaihtel in onemogel padel na kolena na kamenita tla predstojnikove sobe. Ne da bi me predstojnik kaj vprašal, sem se izpovedal, povedal sem vse, kar sem storil. Oče Giuseppe je sedaj vedel vse.

Po kratkem molku mi reče mirno in dostojanstveno:

— Nesrečnež, storil si najtežji in največji greh, kar ga more človek storiti. Težko ti bo doseči odpuščanje pri Bogu, popolno zadoščenje za greh pa boš dal Vsemogočnemu samo tako, če vse svoje življenje posvetiš tihi molitvi.

Prav za prav bi se moral izročiti sodišču, obsojen bi bil na dosmrtno ječo, ker pa si se obrnil name, ne bom jaz tega storil. Lahko ostaneš tukaj v samostanu, imenoval se boš Gido, toda že sedaj ti pravim, da ti bo življenje polno poniževanj in pokore radi bremena, ki ga nosiš.

Premisli torej: ali se hočeš izročiti posvetnemu sodišču, ali pa se hočeš poskusiti pomiriti z večnostjo!

Še istega dne sem moral podpisati listino, s katero sem prosil za sprejem v samostan, vse svoje premoženje sem moral prenesti na samostan, kje sem moral dokazati svoje siromašno stanje. S tistim trenutkom pa je napočil zame strašen čas.

Res je, da se mi je vest pomirila, da sem se iznebil strašnega bremena, ko sem se izpovedal, toda življenja v samostanu ne smatram za življenje.

Oče Giuseppe me je prav gotovo samo zato tako poniževal, da bi izvršil samomor, ker bi šele tedaj, ko mene ne bi bilo več med živimi, vse moje premoženje pripadlo samostanu.

Po cele tedne sem dobival kot hrano samo kruh in vodo.

Vsak dan sta prihajala v mojo celico po dva močna redovnika, ki sta me slekla do pasu in me bičala tako dolgo, dokler ni kri pritekla in je bila koža popolnoma razmesarjena. Na golih tleh sem moral spati in kadar sem najboljše zaspal, so me zdubili in moral sem moliti.

Bil sem nem, to se pravi, bil sem človek, ki ni imel besede. Toda moja železna narava in mladost sta vzdržali vsa mučenja, ki jih je ukazal predstojnik Giuseppe.

Naposled me je hotel zastrupiti. V hrano mi je trosil strupa, da bi me počasi zastrupil. Ko sem to opazil in začutil v sebi znake zastrupljenja, sem spoznal, da v samostanu ne morem več dalje ostati.

Pobegniti sem moral iz tiste proklete hiše — in pobegnili sem!

To pa ni bilo baš prelahko, ker so me redovniki čuvali in pazili na sleherni moj korak! Ko smo bili nekéga dne vsi pri molitvi, sem z izgovorom, da mi je postalo slabo, pobegnil iz kapelice. Za seboj sem zaklenil vrata.

Tako so se vsi ujeli v past, tega pa niso opazili, dokler niso hoteli oditi iz kapelice. Ostali so za vrati, psovali so in preklinjali, jaz pa sem v svoji halji pobegnil.

Tri dni in tri noči sem begal po gozdu in se hranil z jagodami, dokler nisem naletel na to razvalino. Tukaj sem se nastanil, toda moral sem živeti; potreboval sem kruha in mesa, denarja pa nisem imel — in moral sem krasti. Tako sem skrivaj hodil v vas, se splazil v hiše in kradel. Toda prisegam vam, da nisem nikdar kradel denarja, temveč samo to, kar mi je bilo najpotrebnejše za življenje.

Sčasoma pa sem prišel na dobro idejo — kmetje so mi dragovoljno nosili vse, kar sem potreboval.

Nenadoma se je razširila po okolici vest, da se v stari zapuščeni razvalini pojavi duh. Kmetje so videli ponoči prikazen, ki je bila vsa v plamenih.

V resnici se niso varali, samo da ta prikazen ni bila nadzemeljsko bitje, ki je že zdavnaj umrlo, ki pa sedaj radi preobilice storjenih grehov na zemlji ni imelo v grobu miru. Prikazen sem fingiral na ta način, da sem si celo telo namazal s fosforjem in to je povzročilo, da sem se v temi svetil. Kmetje spodaj v vasi so me smatrali za gorečega meniha in se me radi tega strašno boje.

Kadar so bile noči precej temne, sem se napotil v vas. Ko so me kmetje opazili, so mi začeli nositi najrazličnejše da-

rove, velike kose mesa, klobase, slanino, kruha, vina, skratka vsega, kar bi pošast utegnila potrebovati, samo da bi ne hodila v vas in ne bi delala škode.

Od teh darov sem živel in še sedaj imam tolikšno zalogo spodaj v kleti, da bi zadostovala še za več tednov!

Ah, že ce lmesec živim to bedn oživljenje, toda ne upam si med ljudi, kajti redovniki bi me brez dvoma spremljali in mi sledili, oče Giuseppe pa bi poskrbel, da bi ponovno prišel pod njegovo oblast.

Sedaj sem vam povedal vso svojo povest in prosim vas, da jo ohranite samo zase. Ne izdajte me in ne povzročite, da se bo moj položaj še poslabšal. Tako bom živel, dokler me nekega dne ne bodo našli v razvalinah mrtvega, ali pa se mi bo posrečilo pobegniti v Ameriko.

Iz Amerike bi morda lahko dvignil tožbo proti samostanu, sicer pa niti sam ne verjamem, da bi ta tožba lahko izpadla zame povoljno, kajti podpisal sem listino, s katero sem se obvezal izročiti vse svoje premoženje samostanu.

Sedaj pa, ko veste mojo žalostno usodo — imejte, sočutje z nesrečnežem, ki mora živeti življenje tatu, ne da bi imel voljo do tega, obžalujte ga in molite zanj!

Mladi redovnik je sedel nepremično s povešeno glavo. Zdajci pa Julija vstane, se približa menihu in mu položi roko na ramo.

— Gido Norini, reče Julija, poslušaj me!

— Zakaj me kličeš po imenu, ki sem ga že zdavnaj izgubil? vpraša mladi menih.

— S tem imenom sem te imenovala, odgovori Julija, da bi te spomnila na tvojo preteklost. Ali bi rad, da bi se ti vrnila srečni časi, ki si jih preživel? Ali hočeš, da bi zopet prišli nekdanji dnevi solnca? Mlad si še in samo skrbi in trpljenje so te napravili tako starega!

— Ah, zakaj se dotikate ran v mojem srcu, nadaljuje redovnik. Kako bi mogel biti zopet srečen?

— Srečen je vsakdo, kdor je svoboden! odgovori Julija. Ti pa se sam smatraš za jetnika, kar sploh ni potrebno! Vprašam te, Gido Norini, ali se hočeš pridružiti ljudem, ki imajo, kakor ti, dovolj vzrokov, da sovražijo svet in se ga izogibajo?

— O, ali bi mogel najti takšno družbo, ali žive takšni ljudje? vpraša mladi menih z žarečimi očmi.

— Vedi torej, da stoji pred teboj hčerka Giuseppa Mu-

solina! odgovori Julija. Moj nesrečni oče tiči v zaporu. Da pa bi ga mogla osvoboditi, iščem ljudi, ki so v svojem obupu na vse pripravljeni in nadejam se, da se mi bo posrečilo, da bom kmalu imela okrog sebe mnogobrojno četo.

Gido Norini, ali se mi hočeš pridružiti? Ali hočeš postati moj tovariš?

Poglej, Gido Norini, ta dva sta mi že prisegla zvestobo in ne bo minilo dolgo, ko jih bo še desetorica storila isto, zagotavljam ti, da pri nas ne boš trpel bede in pomanjkanja, življenje bo svobodno!

Torej, jaz ti ponudim svojo roko, ljudje se te izogibajo, ne moreš se več vrniti med nje, ker bi te izročili sodišču kot morilca svojega lastnega očeta. Oče Giuseppe bi te takoj tožil, varovati se moraš pred vsako nevarnostjo, to pa se ti bo posrečilo samo tedaj, če greš z menoj, z nami v svobodno življenje vrh gora in sredi gozdov!

Solze so zalile redovnikove oči.

— In vendar sreča človek na svetu ljudi, reče mladi mož, ki bi mu hoteli biti prijatelji!

— In sicer zvesti prijatelji! odgovori Julija, ko je prijela njegovo roko. Verjemi mi, Gido Norini, v nas vseh boš našel zveste prijatelje, ki te ne bodo zapustili niti v smrti, niti v pomanjkanju, ki ti bodo ostali zvesti do groba!

Vse isto pa zahtevam od tebe v isti meri, jaz, tvoja gospodarica in poglavar čete.

Prisezi mi, Gido Norini, da mi boš zvest, da mi boš pokoren v vsakem pogledu, poljubi ta železni prstan, ki ga je nekoč nosil moj dragi oče, veliki Giuseppe Musolino in pri njem mi prisezi, da bo vez, ki nas veže, ostala neprekinjena!

— Hvala ti, Julija Musolino, da si se zavzela zame! Reče Gido Norini in veselje je žarelo v njegovih očeh.

Da, s teboj grem, kamor me boš peljala, pridružil se ti bom in ti zvesto služil do konca življenja!

Zahtevaj od mene, kar hočeš, storil bom vse, kar more človek storiti. Tvoj tovariš bom, tvoj podrejeni in priznavam te za svojega vodjo!

Mladi redovnik poklekne na tla pred lepo deklico, toda Julija ga dvigne, objame in reče:

— V tem trenutku te priznavam za svojega tovariša, za svojega prijatelja in za svojega brata, v moji četi te bomo imenoval z istim imenom, ki si si ga sam dal in pred katerim je trepetala vsa okolica, imenoval se boš: »Goreči menih«.

Stari znanci

Julija Musolino je prišla s svojo družbo v Reggio, naselili so se v neki predmestni krčmi.

Ni se nadejala, da bi se v Reggiju povečala njena četa, toda odtod je nameravala pošiljati Petra v bližnje vasi, ker ji je ta zagotavljal, da ima tukaj mnogo znancev med pastirji, ki bodo brez dvoma takoj zapustili svoje črede in se začeli z Julijo Musolino boriti za osvobojenje Giuseppa Musolina.

Peter Gavran bi bil moral delati odtod pohode v okolico, njegovo delo pa bi moralo biti izvršeno v nekaterih dneh.

Med tem časom je hotela Julija živeti samo zase v tem mestecu, v katerem je rastla in kjer bi jo nekdanji prijatelji in tovarišice iz mladosti utegnili spoznati.

Pa tudi radi tega si je izbrala Reggio kot zadnjo točko svojega potovanja, ker se je odtod hotela s svojo četo vrniti z ladjo v Napolj.

Julija je morala čakati na primerno priliko, da bi se vrnila s kakšno ladjo v Napolj, ker je morala računati tudi s tem, da bi jo na navadni potniški ladji utegnili spoznati kot nekdanjo gojenko zavoda gospe Žuvnal in markizo Bofari.

Na molčečnost krčmarja je lahko z gotovostjo računala, ker je bil ta človek tovariš Giuseppa Musolina in je bil z njim neprenehoma z zvezi, dokler je bil hajduk še svoboden.

Dobro je poznal Petra Gavrana in je obžaloval usodo Giuseppa Musolina. Štel si je v posebno čast, da je mogel sprejeti Musolinovo hčerko.

Pripravil ji je najlepšo sobo, hranil je njo in njene tri spremljevalce, Petra Gavrana, pastirja Petrucija in Gorečega meniha, kolikor najboljšje je mogel.

Julija se ni več oblačila kot pevka, ki potuje med narodom in ga zabava s tem, da mu poje narodne pesmi, oblekla si je popolnoma enostavno črno obleko, v kateri je bila podobna mladi in odlični gospe.

Peter Gavran je začel takoj z izleti po okolici, pastir Petrucio in Goreči menih pa sta ostala v krčmi z Julijo.

Nekega dne se je večerilo, ko je Julija stala ob nekem oknu v krčmi in gledala na morje in na malo mestece ob njem, gledala je na Reggio, ki se je kopal v žarkih zahajajočega

solnca. Iz krčme, ki je stala na vzvišenem mestu je mogla pregledati vso okolico.

Julija se je spominjala na svoje detinstvo, na svojo mladost, ki jo je preživela v tem mestu.

V zavodu madame Žuvnal se ji je sploh izborno godilo, bila je ljubljenska vseh vse do trenutka, ko so zvedeli, da je hčerka Giuseppa Musolina in ne markiza Bofari.

Kolikokrat je s svojimi tovarišicami prihajala sem na morsko obalo in občudovala igro morskih valov, sedela je na obrežju in uživala s svojimi prijateljicami lepoto narave.

Tam pa, tam je videla svoje najljubše izprehajališče, pod prastarimi drevesi. O, kolikokrat se je tukaj sprehajala, bodisi sama ali pa s tovarišicami.

In ko se je spominjala tistih srečnih dni, ji je vstala pred očmi slika mladega slikarja.

Sedaj je Julija Musolino vedela, kaj je prava in resnična ljubezen, kajti ni minil dan, ni bilo ure, da, celo minute v njenem življenju, da se ne bi spomnila lorda Darsija.

Neprenehoma je mislila nanj, samo zanj je bilo njeno srce, toda, ah, ta velika in neskončna ljubezen, ki jo je mlada deklica gojila napram mlademu angleškemu lordu, se je morala umakniti veliki in sveti nalogi — ljubezni napram očetu in dolžnostim, ki jih narekuje ta ljubezen.

Lord Darsi je bil srečen!

Pritlikavec Timbal ji je pripovedoval, da je lord živ in da tedaj, ko je navidezno umrl in so ga pokopali v graščinsko grobnico sredi gozda, ni bil mrtev.

Adrijane od Šavane je sama priznala pritlikavcu, kako je poklicala na pomoč z zvijačo, da bi lorda Harryja Darsija in lepo Julijo za vedno ločila.

Da je lord Harry Darsi živ je Julija vedela, ni pa vedela kje se sedaj nahaja.

Italijo je brez dvoma zapustil, saj tako je pripovedovala Adrijana pritlikavcu Timbalu in morda se sedaj nahaja v Parizu. In naj bi bil mladi lord kjerkoli, Julijine misli so bile vedno pri njem in s solznimi očmi se je izpraševala, če ga bo v življenju še kedaj videla.

Na to vprašanje si ni mogla datiovoljnega odgovora. Kaj pa bi ona mogla biti lordu?

Ona je hčerka Giuseppa Musolina, on pa je ugleden človek, angleški lord, človek, ki je zavzemal v Angliji najodlič-

nejši položaj. Lord Hary Darsi je bil torej preveč ponosen, da bi Julija mogla postati njegova žena.

Tako jo mislila Julija sama pri sebi in ni slutila, da so je ravno v tem času, ko so jo mučile takšne misli, lord Harry Darsi iskal in s hrepenenjem mislil nanjo.

Toda on jo je iskal po Parizu in ni niti slutil, da se je Julija medtem vrnila že v Italijo.

In njene misli so blodile od lorda Harryja Darsija do slikarja, ki jo je v trenutku njene največje nesreče, ko so ji ujeli in zaprli očeta, rešil iz rok nevrednih tovarišic in laži-prijateljic ter maščevalne gospe Klementine.

Kaj se je zgodilo z mladim slikarjem Alfredom pl. Hofmannstalom? Ali še živi v Reggiju in stanuje prav v tisti hišici, iz katere je ona ponoči ušla?

Vse to je hitelo mladi Juliji po glavi in naenkrat se je je lotila želja, da bi se o vsem prepričala.

Vzela je klobuk in pajčolan in ko je svojima tovarišema rekla, da gre v mesto, da bi se malo izprehodila in da bo čez dobro uro že doma, je zapustila krčmo.

Neznana je hodila po reggijskih ulicah in nihče, ki je srečal ponosno damo s črnim klobukom in pajčolanom na obrazu, ni mogel slutiti, da je to hčerka Giuseppa Musolina.

Ljudje, ki so jo nekoč poznali, so hodili mimo nje in se niso zmenili zanjo, prav tako, kakor se ne ozremo za človekom, ki nam je popolnoma tuj. Pa četudi bi jo videli, bi je nihče ne spoznal, ker se je mnogo spremenila.

Iz deklice je postala žena, vzrastla je v veliko ponosno in impozantno deklico. Na njenem obrazu se je črtala poteza nepremagljive volje, ki je pri otroku ni bilo opaziti. Tudi njen pogled je bil drugačen: ohol, temen, pogumen in kljubovalen.

Ah, v teh nekaterih mesecih, odkar je bil njen oče v zaporu, je spoznala ljudi preveč dobro, zasovražila je meščane Reggija in prav dobro je začela razumevati ljubljenega očeta, ki je neprestano vodil borbo proti tem nedostojnejšem.

Sedaj je šla Julija po ulici mimo zavoda gospe Žuvnal. Zavod je bil prav takšen kakor nekoč.

Skozi odprta glavna vrata je videla vrt, v katerem se je nekoč odigral tisti strašni prizor. Ob tej veliki stavbi pa je stala majhna hišica, v kateri je stanoval mladi slikar Alfred plemeniti Hofmannstal.

Ni mogla premagovati svoje radovednosti, stopila je k vratom male hišice in pozvonila. Na vratih se pojavi vratar.

— Oprostite, gospod, reče Julija z malo nesigurnim glasom, ali ne stanuje tukaj gospod Alfred Hofmannstal?

— A, gospod Alfred! odgovori vratar, ki stopi pri teh besedah na ulico. Da, gospodična, Alfred plemeniti Hofmannstal je imel tukaj svoj atelje, sedaj pa... Ah, sedaj je postal slaven slikar — da, sedaj mu je postalo tukaj pretesno!

— Slaven slikar! se začudi Julija.

— Da, gospodična, pred nekaterimi meseci je naslikal sliko, ki ga je takoj napravila slavnega...

— Tako! Z eno samo sliko je postal slaven!

— Da, toda ali niste tega čitali v časopisih? nadaljuje starec z očitnim veseljem, da je mogel govoriti s kom o priljubljenem mladeniču. Sicer pa si sliko lahko ogledate, razstavljena je v novem muzeju, toda hiteti morate, kajti ob sedmih po navadi zapro muzej!

Plačati je treba vstopnino, kajti ljudje se kar trgajo, da bi videli to slavno sliko že radi tistega, ki jo predstavlja, reče starec čez nekaj trenutkov.

— Koga pa predstavlja slika? vpraša Julija radovedno.

— Slika predstavlja prekrasno mlado deklico, ki stoji obupana pod stolpom trdnjave in gleda proti njej, pod sliko pa stoje napisane besede: »Hčerka ujetega«.

Julija se zdrzne, sedaj je vedela vse. Alfred je njo naslikal in je postal brez dvoma s to sliko tako srečen.

— Da, hčerka ujetega, se je zasmel stari vratar, to pa ni nihče drugi kakor Julija, hčerka Giuseppa Musolina, velikega hajduka, ki se sedaj nahaja v zaporu v Napulju. Da, jaz sem jo mnogokrat videl...

Zagotavljam vam, da sem jo videl skoraj vsak dan, ko je hodila tod mimo. Res je, tedaj so jo še imenovali konteso Bofari. Vsi smo smatrali za ponosno grofico in nikomur se ni niti sanjalo, da je to hčerka razbojnika, posebno pa še ne našega rojaka Giuseppa Musolina!

— Vi ste jo torej poznali? vpraša Julija, njen glas pa se je nehote stresel.

— Če vam pravim, signora, da sem jo tako dobro poznal, kakor svoje lase na glavi! odgovori vratar prepričevalno. Bila je približno tako velika kakor vi, imela je izredno lepe oči, ki so se vedno svetile, da jih je vsakdo rad pogledal. Ah, škoda za lepo mlado deklico!

Kdo ve, kje se ta ubožica sedaj potika? Silno nesrečen je tisti, ki ima za očeta hajduka... č

Julija je slišala dovolj.

Zahvalila se je vratarju, odšla v muzej in kupila vstopnico. Ko je hodila po stopnicah, je srečavala mnogo ljudi, ki so se vračali, toda vsi so z navdušenjem govorili o sliki.

Julija si je še bolj potisnila pajčolan na obraz, ker se je kar stresla ob misli, da bi jo utegnili tukaj spoznati in aretirati. Toda ljudje so hodili mimo nje in se niso zanimali zanjo in tako je srečno prispela do dvorane.

Bilo je zadnji četrt ure tega dne, ko je bila slika razstavljena. V veliki dvorani, kjer so bile prižgane ogromne žarnice, ni bilo mnogo ljudstva. Večina jih je že odšala, ker so si že podnevi ogledali redko umetnino.

Julija se je splazila k sliki. Srce ji je burno utripalo, toda hotela se je prepričati, če je zares ona tista, ki jo je mladi slikar ovekovečil.

Da, zares, to je bila ona!

Vse poteze so bile njene, kakor izklesana živa podoba Julijina, tako da je Julija sama mislila, da se gleda v zrcalu. Za njo je stala trdnjava ob morski obali z visokim stolpom, v katerem je zaprt Giuseppe Musolino.

Temno morje se je širilo pod trdnjavo, stari stolp pa se je v noči dvigal visoko proti nebu. Tu pa, v bližini stolpa, je stala ona, Julija Musolino, zavita v črn plašč, z dolgimi, po hrbtu razpletenimi lasmi, z bledim obrazom in velikimi očmi, ki so gledale proti majhnemu okencu visokega stolpa, kjer je bilo videti nekoliko svetlobnih žarkov, ki so prodirali skozi železno mrežo na okencu.

Vse to je bilo narejeno tako naravno, tako zvesta slika pravega, da ni bilo nič čudnega, da je bil vsak gledalec že ob prvem pogledu na to sliko popolnoma prevzet. Vsakdo je takaj spoznal »hčerko ujetega«.

In baš to je dalo sliki še večjo vrednost, razen tega pa je Alfreda plemeniti Hofmannstal pokazal z njo veliki talent. Sliki je dal vso toploto in lepoto, slikal je z očmi ljubezni, pa tudi njegovo roko je vodila ljubezen.

Julija je stala pred sliko in se ni ganila, pozabila je, da ni sama in niti malo se ni zmenila za ljudi, ki so prihajali, da bi videli sliko. Bila je kakor omamljena.

— Kako lepa, kako prekrasna je ta mlada deklica! je slišala Julija glas nekega starejšega gospoda, ki je opazoval sliko od strani. Samo pogledjte, prijatelj, kako plemenite in ljubezni polne so te poteze in kakšna mladostna ljubkost leži v vsej pojavi te mlade deklice!

— In kljub temu je to hčerka zloglasnega razbojnika! odgovori spremljevalec starega gospoda. Kar sramotno je, da so to sliko tukaj razstavili!

To pomeni delati reklamo za Giuseppa Musolina! Kaj pa če so na ta način hoteli vplivati na sodnike? Kdo ve, če ni to zvijača kakšnega odvetnika in kdo bi mi mogel priseči, da ta slikar Alfred plemeniti Hofmannstal ni...

— Lepo vas prosim, prijatelj, molčite, ne ogovarjajte in ne blatite umetnika, ki je napravil tako krasno sliko!

Sicer pa, ali ste že slišali, kaj šepetajo zadnje čase v Reggiju? nadaljuje stari gospod čez nekaj trenutkov.

— Kaj?

— Pravijo, da je Alfred plemeniti Hofmannstal osebno poznal lepo Julijo, ko je bila še kot konfesa Bofari v vzgojevalnem zavodu madame Žuvnal.

— Prav tako, kakor sem si predstavljal! pristavi drugi gospod. Nadela si je tuje ime, to je prava pustolovka...

— Prijatelj, vi nikakor nimate pravice mladi deklici dati takšnega imena, odgovori starec z blagim glasom. Dokazano je, da ona ni ničesar vedela o strašnih podjetjih svojega očeta, pa tudi če bi bila kaj vedela, bi storila popolnoma prav, da bi svojega očeta ne izdala. Toda še več, bila je njena sveta dolžnost, da je kot otrok molčala, čeprav je vedela za način življenja svojega očeta.

Toda nisem nameraval govoriti o tem, ampak o odnošajih mladega slikarja napram tisti, ki jo ta slika predstavlja... Pripovedujejo, da je bil mladi slikar zaljubljen v to deklico, da jo je imel rad...

— Ah, tako pripovedujejo samo ljudje, po mojem mnenju pa ni v tem niti trohice resnice, odgovori drugi gospod. Ljudje imajo navado, da si vse predstavljajo v skrajno romantični obliki. Ta Giuseppo Musolino ni ničesar drugega kakor naveden razbojnik, bandit in ropar in s takšnim človekom je hitro treba napraviti konec in ga storiti neškodljivega...

Julija je morala mirno poslušati te besede, ki so tako grdile njenega ljubljene očeta. Najljubše bi ji bilo, če bi mogla planiti na tega človeka in ga zadaviti, toda tega ni smela storiti. Takoj bi jo spoznali.

Temu človeku gotovo ni bila znana usoda in preteklost Giuseppa Musolina, ni vedel, da so ga mučili in preganjali tako dolgo, da je zasovražil ljudi in se jim začel maščevati.

Ali je Giuseppe Musolino v svoji mladost kradel in ropal?

Ni! In ali ga niso potem preganjali in odgnali v goro, ali ga niso prignali v zapor baš tisti, ki so bili krivi, da se je ločil od ljudi in postal hajduk in maščevalec?!

In še tedaj je Giuseppe Musolino pobegnil iz ječe, ta beg je bil smel, da jih je le malo takšnih zabeleženih v zgodovini kriminalistike. Giuseppe Musolino je bil maščevalec svoje ukradene časti in izgubljene sreče.

Ubil je vsakogar, ki se je pregrešil proti njemu, ubil je sodnika, ki je poteptal postavo, ko je vodil tožbo proti njemu, ubijal je malopridneže, ki so se lagali in krivo pričali proti njemu, ubijal je tožilce in prave morilce. Pobegniti je moral v goro, ker ga ljudje niso hoteli več imeti v svoji sredini, človek pa, ki so ga zavrgli, ne priznava več zakonov.

Julija ni z nečemer odgovorila človeku, ki je metal na njenega nesrečnega očeta blato in kamenje. Obrnila se je od njega in opazovala svojo lastno sliko.

Zdajci se zaslišijo novi koraki in Julija se skrivaj ozre proti vratom in... Vsemogočni Bog, saj to je bil slikar Alfred plemeniti Hofmannstal, ki je prihajal z nekim grbastim gospodom.

Julija je takoj spoznala slikarja Alfreda, toda zdelo se ji je, da je postal slabotnejši in bolj bled, kakor tedaj ko ga je zadnjič videla. Po njegovem obrazu sodeč bi človek ne mislil, da je srečen in zadovoljen, njegove oči so žalostno in zamišljeno strmele v svet.

Julija ne bi za nobeno ceno dovolila, da bi jo slikar sedaj spoznal. Da je ne bi videla gospoda, ko sta prihajala, se je skrila za neko veliko sliko. Odtod je lahko vse slišala in če bi bila mirna, se bi ji ne bilo treba bati, da bi jo kdo opazil in spoznal.

Alfred pl. Hofmannstal se je bližal svoji sliki. Ta mali grbasti gospod z gladko obritim obrazom, ki je prišel z njim, je bil trgovec z umetninami.

Ko se je grbasti mož zagledal v sliko »Hčerka ujetega«, je navdušeno vzkliknil:

— Niso me prevarali, gospod! Ta slika je zares veličastna, to je umetnina prvega reda. Odkrito vam moram priznati, da sem prišel iz Rima v Reggio samo radi tega, da bi videl to sliko na svoje lastne oči.

Čestitam vam iz vsega srca, gospod Hofmannstal, k

uspehu, ki ste ga dosegli. Pozdravljam vas kot slavljenegega umetnika, kajti ta slika je mojstrsko delo!

— Hvala vam, gospod Triboni, odgovori mladi slikar Alfred. V kolikor pripada vaše priznanje umetniku, me je zelo razveselilo. Toda brez dvoma se spominjate, da vas nisem jaz poklical iz Rima v Reggio, ampak, da ste prišli sami!

— Kaj pomenijo te besede? vpraša trgovec Triboni.

— Pomenijo, da se bojim, da ste zastonj prišli.

— Zastonj? Zakaj?

— Zato, ker mislim, odgovori mladi slikar, če se potrudivi trgovec tako daleč, da bi videl sliko, ne pride samo zato, da bi jo videl, ampak zato, da bi jo kupil!

— Tako je, popolnoma tako! odgovori grbasti Triboni čez nekaj časa. Samo po sebi se razume, da sem prišel, da bi kupil vašo sliko, toda zagotavljam vam, da vam ne bo nihče od mojih kolegov ponudil tako visoke cene kakor jaz! Meni ne more nihče delati konkurence.

— Kaj pa bi storili s sliko, če vam bi jo v resnici prodal? vpraša mladi slikar.

— O, kaj bi z njo storil? Kaj pa storimo s slikami, ki jih kupimo za denar? ... Prodamo jih zopet ...

— Gospod Triboni, ali to zares nameravate? vpraša slikar. Ali se hočete obvezati, da boste pustili to sliko toliko časa v tej sobi, dokler se ne bo oglasil pravi kupec.

Mali grbavec se je skoraj prestrašil.

— Da bi se obvezal?! ... odgovori on po kratkem molku. Ne, ne, obvezati se nikakor ne morem!

— Vidite, gospod Triboni, jaz slutim, kaj nameravate s sliko storiti! reče hitro mladi slikar. Rad bi jo kupili, da bi delali senzacijo. Zdi se mi, da se prav dobro zavedate, koga predstavlja ta slika!

— Da, prav dobro vem, da predstavlja Julijo, hčerko Giuseppa Musolina! odgovori trgovec.

— Da, nočem tajiti, nadaljuje Alfred, slikal sem Julijo Musolino in ravno radi tega je moja sveta dolžnost, da ne ponizham slike na najnižjo ceno špekulacije.

Vi računate s tem, gospod Triboni, da bi to sliko lahko razstavili po vseh večjih mestih Italije — vi računate s tem, da boste imeli obisk, kakršnega ni še nihče doživel, kajti Giuseppo Musolino, njen nesrečni oče je zaprt v ječi v Napolju, posebno pa še radi tega, ker se to vse godi sedaj.

Ali ni tako? Toda preden bi prodal sliko v to svrho, bi

jo raztrgal na tisoč drobnih koscev in jo vrgel vetru, da bi jo odnesel na vse strani...

— Toda, moj dragi mladi prijatelj, reče grbasti Triboni, saj boste tudi vi sami imeli koristi od tega. Vi niti ne slutite kakšne velikanske dohodke bo prinašala ta slika, ko bo razstavljena! Najprej jo lahko razstavimo v Reggiju, potem v Messini in Palermu, Rimu in Napolju in morda še celo v Benetkah! Trdno sem prepričan, da si bo vsakdo zaželel, da bi videl to božansko sliko in vaša slava se bo vedno dvigala, vedno bolj vas bodo poznali in oboževali...

— Nikdar in pod nobenim pogojem bi tega ne dovolil, gospod Triboni! ga prekine Alfred. Kaj bi si vendar Julija Musolino mislila o meni, če bi nekoč slišala, kakšno ostudno trgovino sem napravil z njeno sliko!

— Moj Bog, nadaljuje grbasti trgovec. Kdo naj bi vedel kje je sedaj mlada deklica? Izginila je in kdo ve, če je sploh še živa! Toda jaz vam vendar še nisem ničesar ponudil za sliko! Jaz vam torej ponudim za to sliko, če bi prešla z vsemi pravicami v mojo last, skromno vsoto stotisoč lir.

— Sto tisoč lir! reče Alfred začudeno.

Znesek sto tisoč lir dobijo za eno sliko samo najboljši slikarji, on pa je bil doslej popolnoma neznan in prvikrat se je zgodilo, da bo dobil za sliko sto tisoč lir.

Alfred plemeniti Hofmannstal ni bil bogat in krvavo bi potreboval ta denar, kajti v Rimu si je nameraval postaviti večji atelje, da bi nekaj let preživel v miru, poglobljen samo v svoje delo in ne v vsakdanje skrbi za prehrano in obstoj. Kaj vse bi mogel storiti s tolikšno vsoto!

Toda mladi slikar odgovori takoj in brez pomišljanja:

— Ne trudite se, dragi gospod Triboni, jaz vam ne bi prodal te slike za sto tisoč lir, niti za dve stotisoč, niti za en milijon lir! Obdržal jo bom zase, kajti ta slika je vredna zame več kakor vse blago tega sveta!

— Nesrečnež! Ali ste napravili morda to sliko, da bi jo držali zaprto v kakšni majhni sobici? nadaljuje grbasti trgovec, ki je bil od jeze rdeč kakor rak.

— V prvi vrsti sem jo naslikal zase, odgovori Alfred z zvonkim glasom. Ustvaril sem jo, ko sem se živo spominjal neke deklice, da bi jo obdržal v živem spominu, deklice, ki sem jo nekoč ljubil, ki jo ljubim še danes in ki mi je ljubša kakor vse lepote celega sveta!

Trgovec skomigne z rameni.

— Moj dragi, mladi prijatelj, reče grbavec, vi ste idealist! Srečna prilika se vam po dolgem času nudi, vi pa jo odbijate! Toda dajem vam časa, še se lahko premislite. Vi veste, da stanujem v hotelu »Jelena«, tam bom do jutri...

— Jaz pa ne bom prišel k vam, odgovori Alfred. Zaman me boste pričakovali. Sicer pa bi vam bil izredno hvaležen, če bi me pustili samega v tej dvorani gospod Triboni, kajti odkar je moja slika tukaj razstavljena, sem prihajal vedno po večerih, ko ni bilo nikogar več, sem, ostajal sem tu po cele ure in strmel v svoje delo, neprenehoma sem jo gledal.

— Zakaj pa si niste boljše ogledali originala, ki ga predstavlja ta slika! reče mali trgovec malo jezen. Če vam je Julija tako draga, dragi prijatelj, mislim, da bi se vam ne bilo treba dolgo mučiti, pa bi mlado deklico, ki ste jo tukaj oveko-večili, imeli za vedno!

— Kaj hočete reči s tem? vpraša Alfred plemeniti Hofmannstal in ježno pogleda trgovca.

— Jaz mislim tako, kakor sem dejal! odgovori trgovec. Poslušajte, dal vam bom izboren nasvet. Sprejmite mojih sto tisoč lir, za tisoč lir pa si kupite Julijo Musolino, za katero toliko ginete. Pravim vam, dragi prijatelj, da jo boste za to vsoto dobili, stavil bi glavo!

Toda v naslednjem trenutku se trgovec umakne vstran, kajti mladi slikar je navalil nanj, s pestjo ga je hotel udariti v obraz in ga podreti na tla.

— To je nesramno! zavpije Alfred in se ponosno vzravnal postavi pred malega grbastega trgovca. Kako si drznete tako govoriti o deklici, katere ne poznate in katera vam ni nikdar dala povoda, da bi tako mislili o njej!

Med temi besedami je prijel slikar grbastega trgovca za prsi in ga krepko stresal.

— Pustite me! je zavpil trgovec Triboni obupano. Nisem tako mislil... Moj Bog... oče se nahaja v zaporu, mlada deklica trpi najbrž glad in pomanjkanje in treba bi ji bilo pomagati... Sicer pa niti nihče ne ve, če je sploh še živa.

— Povejte mi, kje se nahaja Julija Musolino, reče Alfred grbastem trgovcu in naslikal vam bom še tri takšne slike in vam tako daroval tristo tisoč lir.

Ah, Julija je tisto skrivnostno noč izginila in čeprav sem jo povsod iskal, je nisem mogel najti. Najbrž je odšla iz Reggija, morda celo iz Italije — ali pa se sploh ne nahaja več med živimi!

— Tedaj naj se je Bog usmili! reče grbasti trgovec sočutno. Saj od življenja itak ni mogla pričakovati ničesar dobrega. Toda kdo naj bi se tako dolgo bavil s hčerko razbojnika Giuseppa Musolina? Kdo neki bi je držal dalje časa v svoji hiši — in kdo bi se našel, da bi jo vzel za ženo?

Mladi slikar se trpko nasmehne.

— Kdo bi jo vzel za ženo, ste rekli. Poglejte me, gospod Triboni, jaz sem človek, ki bi bil presrečen, če bi mu Julija Musolino podala svojo roko in šla z njim pred oltar. Takoj bi bil pripravljen, niti en sam trenutek bi si ne pomišljal, takoj bi ji dal svoje ime in vse, kar imam in ponosen bi bil, če bi jo lahko imenoval svojo!

— Nevarno, nevarno zaljubljen! je mrmral Triboni pridušeno.

— Res je, kar pravite, nadaljuje slikar.

— Prav, prav, se je jezil grbasti trgovec. Jaz grem in kakor sem vam dejal — stanujem v hotelu »Jeleni«. Če boste mojo ponudbo sprejeli, gospod Hofmannstal, sem vam do jutri opoldne na razpolago.

Mladega slikarja je boleost popolnoma prevzela.

Medtem ko je stal pred sliko in si zakril obraz z rokami, je Julija izrabila to priliko in se splazila iz svojega skrišča ter se postavila pred okvir. V svoji črni obleki je bila kakor naslikana, samo ozadje je bilo drugačno.

— Znorel bom, če bom to sliko še dolgo gledal! zavzdihne Alfred. Mislim, da bi bilo le boljše, če bi jo prodal. Že zdavnaj bi bil to storil, če bi vedel, da tvoje svete slike, o Julija, ne bodo uporabili za senzacionalne svrhe.

Nikakor ne morem dovoliti, da bi škodoželjni pogledi množice padali na tvoj sveti in božanstveni obraz, jaz sam te hočem gledati in te ljubiti...

Ah, čeprav mi je to mogoče storiti samo na sliki, te bom vendar poljubil na tvoja sladka usteca, poljubil te bom iskreno in dolgo...

Alfred razširi roke in pritisne na usta, o katerih je mislil, da so samo naslikana, dolg poljub. Vendar pa so bila to prava usta Julije Musolino.

V svoji bolesti, v svojem velikem koprnjenju in neskončni ljubezni je bil tako omamljen, da je šele v trenutku, ko se je dotaknil njenih ustnic, opazil svojo zmoto. Rahlo je kriknil in stopil nekaj korakov nazaj.

— Jaz sem znorel! je zavpil z grozo. Moja slika je oživila! ... Da, to je živa Julija ...

— Ti se ne motiš, Alfred! vzklikne Julija z blagim glasom. Jaz sem zares — Julija Musolino! ...

Brat in sestra

— Dovolila sem ti poljub na moje ustnice, nadaljuje Julija po kratkem molku, kot pečat prijateljstva, poljub moža, kateremu sem dolžna najglobljo hvaležnost!

— Julija! vzklikne mladi slikar in zopet odhiti k njej z razširjenima rokama, objeti jo je hotel, toda Julija se mu je ubranila.

— Prosim te, Alfred, rotim te, pomiri se! reče Julija. Predvsem pa te prosim, ne izgovarjaj mojega imena, kajti Julija Musolino je nevarno ime — lahko bi doseglo, da bi me policija zaprla.

— To si ti ... to si zares ti! ... je mladi slikar komaj spregovoril. O, Julija, ti si vse slišala, ker si gotovo stala za to sliko, prepričala si se, da te ljubim ... brezmejno ljubim ...

Alfred pade pred njo na kolena in ji poljubi roke.

— Vstani, Alfred! mu reče Julija, potem pa me poslušaj! Resno in popolnoma mirno ti bom govorila, kajti saj veš, da v mojem srcu ni zahrbnosti, ni laži!

Vse sem slišala, nehote sem prisluškovala, ker sem hotela, da me ti ne bi videl, ko si prišel s trgovcem v dvorano, zato sem se skrila!

Alfred, odreči se me moraš, jaz te nisem zaslužila in poti najinega življenja sta se ločili!

— Čemu se morata ločiti?! vzklikne Alfred bolešno. Mar misliš Julija, da sem tudi jaz eden tistih, ki mislijo tako o tebi, kakor si slišala pripovedovati trgovca? Mar misliš, da govorim tudi jaz tako kakor stotine in stotine drugih ljudi, ki se nahajajo tukaj?

Nikdar nisem mislil in ne mislim, da je hčerka Giuseppa Musolina nepoštena deklica! Ne, Julija, vsemu svetu bom povedal, da te ljubim, vzel te bom za svojo ženo ...

— To se ti ne bo nikdar izpolnilo! ga prekine Julija resno in mirno. O, oprosti mi, da ti moram povedati to bridko resnico — jaz ljubim drugega!

— Drugega! zaječi Alfred in prebledi.

Mladi slikar se prime za srce, obraz se mu je spačil. Trajala je cela minuta, preden je mogla Julija nadaljevati, kajti bilo ji je težko gledati mladega moža, ki je tako silno trpel, vendar pa je moral slišati resnico.

— Alfred, poslušaj me! mu reče Julija, ko ga je prijala za roko in se mu zazrla globoko v oči. Ne šteji mi v zlo, če ti povem vso resnico!

Vzljubila sem drugega moža, s katerim sva se slučajno srečala, spoznavala sem ga in šele sedaj vem, kaj je prava in resnična ljubezen! Storil si mi marsikaj dobrega in zagotavljam ti, da ti tega v življenju ne bom nikdar pozabila...

— Toda kdo je... kdo je tisti drugi? vpraša jecljaje mladi slikar. Kdo je nesrečnež, ki si je čez meje prijateljstva osvojil tvoje srce?

— Prosim te, dovoli mi, da njegovo ime zamolčim, je prosila Julija s solznimi očmi. Ti ga ne poznaš in ga nisi nikdar v življenju videl. Ne, ne, boljše je, da njegovega imena nikdar ne slišiš!

Jaz nisem več otrok, nisem več deklica, kakršno si poznal v zavodu gospe Žuvnal. Sedaj sem postala pametna, sedaj se prav dobro zavedam, da sem hčerka Giuseppa Musolina, da se po mojih žilah pretaka junakova kri, kri mojega nesrečnega očeta, ki ječi v strašnem zaporu v Napolju, jaz pa — jaz moram izvršite sveto nalogo, ki sem si jo zadala.

Saj veš, Alfred, jaz ti tega ne morem povedati! Moj oče je zaprt, če je kriv ali nedolžen, to je popolnoma vseeno, jaz ga moram rešiti, lotiti se moram dela za njegovo osvobodjenje in nadejam se, da bom to tudi dosegla.

Njegova hčerka sem, edino bitje na tem svetu, na katerega se lahko zanese, storiti moram vse, da bi ga osvobodila!

Jaz ne smém dolgo odlašati, kajti ko bo enkrat obsodba izrečena, tedaj bo prepozno, tedaj ni več pomoči. Za ta cilj sem že zbrala nekaj prijateljev mojega nesrečnega očeta, ki mi bodo pomagali, da bom osvobodila Giuseppa Musolina. Alfred, samo nečesa še nimam — nimam, kar bi pri tej priliki najbolj potrebovala — to pa je denar!

— Denar! vzklikne Alfred potrto. O, zakaj sem tudi jaz siromak, zakaj ti ne morem pomagati! Če bi imel, Julija, jaz bi ti dal vse svoje premoženje na razpolago!

Zdajci pa se mu ustavi pogled na sliki, pred katero sta oba stala. Alfred vzklikne veselo:

— Denar! Ah, Julija, priskrbel ti ga bom, da ga boš imela, kolikor ga boš hotela!

Pravkar sem zavrnil ponudbo trgovca Tribonija, ki mi je ponujal za sliko sto tisoč lir! Ne potrebujem denarja — sedaj pa vem, da bi ti z denarjem lahko dosegla svoj cilj in radi tega ti ga bom nabavil.

Julija, sto tisoč lir dobim lahko takoj in mislim, da ti bo ta denar vsaj v začetku zadostoval! Ah, pusti me, da grem in ne bo minilo niti pol ure, ko ti bom to vsoto izročil in nadejam se, da ti bo zadostovala, da boš z njo podkupila jetničarje, da bodo dali tvojemu nesrečnemu očetu zlato svobodo!

Alfred plane proti vratom, da bi storil Juliji uslugo, toda na pragu se ustavi in reče:

— Vendar bi ti stavil predlog, preden odidem! Pogoj,

— Pogoj?! .. se Julija strese.

prav za prav ... se obrne mladi slikar k Juliji.

— Da, Julija, odgovori Alfred. Dejala si mi, da imaš že zbranih nekaj prijateljev, ki so pripravljeni osvoboditi tvojega nesrečnega očeta, vzemi tedaj — tudi mene v vrsto teh ljudi! Stori z menoj, karkoli hočeš, zagotavljam ti, da bom storil, kar bom mogel!

S težkim srcem se bom sprijaznil s tem, da ljubiš drugega. Ah, Julija, prisegam ti, da ti ne bom nikdar več govoril o ljubezni! Miren bom, ko mi bodo tekale ure v tvoji družbi. Niti z očmi ne bom izdal tega, kar se bo godilo v moji duši, in prosim te, rotem te, Julija, da mi dovoliš, da se s teboj borim za osvobojenje in svobodo Giuseppa Musolina!

Julija, to je moj pogoj!

Julija se strese, stopi k njemu, ga prime za roko in reče z ganjenim glasom:

— Dobro torej, Alfred, sprejemam te med svoje borce za osvobojenje mojega nesrečnega očeta! Tudi ti si nesrečen, tvoja želja, ki si jo na tihem gojil, se ti ne bo nikdar izpolnila in pravi nesrečneži so vsi, ki se zbirajo krog mene, kajti kdor gre za hčerko Giuseppa Musolina, se mora odreči svetu, ker mora biti vedno pripravljen na smrt!

— Umreti! — vzdahne Alfred. Da, srčno rad dam življenje zate in za tvoje pravično poslanstvo!

— Alfred, reče Julija, na poti si, da postaneš slaven slikar, sicer pa si to že itak, kajti tvoja slika te je napravila slavnega in srečnega!

Ali se hočeš vsega tega odreči? Ali se hočeš odreči

sreče, slave in bogastva, ki ti ga ponuja svet, se li hočeš odreči imena in položaja, ki ga imaš? Kajti v tistem trenutku, ko boš šel z menoj, boš vse izgubil!

Pomisli, s tem korakom si boš nakopal sovraštvo vsega sveta, ki nas bo preganjal! Vseh mogočih sredstev se bodo poslužili, da bi nas ujeli in težko bo življenje, ki nas pričakuje! Niti svojega življenja ne bomo mogli čuvati, ko se bomo lotili dela za osvobodjenje Giuseppa Musolina; v smrt in kri, v pomanjkanje in v vse nevarnosti boš moral prodreti, ko boš hodil z menoj! Ali se ne strašiš tega?

— Ne strašim se, s teboj hočem! odgovori Alfred in nežno pogleda Julijo. Storil bom vse, s čemer bi te lahko razveselil, Julija, moja draga sestra! Kajneda, Julija, tako te bom v bodoče imenoval! Tvoj brat sem, ti pa si moja sestra...

— Da, brat moj, sestra ti bom, reče Julija in prime Alfreda za roke, ki jih je dvignil k njej. Objemi me in me poljubi na čelo, toda imenuj me še enkrat s tistim lepim imenom, katerega nisem še nikoli slišala. Nisem imela bratov, niti sester, sedaj pa bom imela vsaj enega brata, dragega brata — na katerega bom vedno ponosna, pa tudi Giuseppo Musolino, moj dragi oče, te bo ljubil kot svojega lastnega sina, ko bo osvobojen.

— Sestra, Julija! vzklikne mladi slikar, ko je poljubil čelo lepe mlade deklice.

— Sedaj pa, moja draga Julija, nadaljuje mladi slikar čez nekaj trenutkov, pojdi, oditi morava iz muzeja! Jaz grem v hotel »Jelene«, kjer se je nastanil bogati trgovec iz Rima, ki je prišel samo radi tega, da bi kupil mojo sliko. Ta čas me lahko počakaš na ulici, kajti ne bo minilo dolgo, ko ti bom prinesel obljubljenih sto tisoč lir in dal Bog, da bi s tem denarjem osvobodili tvojega nesrečnega očeta!

Julija in Alfred sta se prišla za roke kakor brat in sestra in odšla iz muzeja, preden pa sta prišla na ulico, si je Julija potegnila na obraz gosti pajčolan, da bi je nihče ne spoznal. Marsikateri radoveden pogled ju je spremljal, ko sta zapustila dvorano, toda nikomur se ni niti sanjalo, da je to originalne slike »Hčerka ujetega«.

V bližini hotela »Jelene« sta se poslovila.

Stari trgovec se je zadovoljno smehljal, ko je videl mladega slikarja, ki je hitel proti njegovi sobi. Ravno je sedel v naslanjač in se spravil k čitanju časopisov.

— Vidite, mladi gospod, da sem vedel, reče grbasti

trgovca, da bo med nama prišlo do gladke pogodbe za sliko. Da, da, jaz se v življenju nisem še nikoli zmotil! Tukaj imate denar, gospod Hofmannstal, ki sem ga že odštél, tukaj pa vas prosim, da podpišete to pogodbo, s katero potrjujete, da prehaja slika v mojo popolno lastnino.

— Dobro, dajte mi listino v podpis! reče Alfred. Toda samo hitro, ker nimam časa, da bi čakal!

Alfred plemeniti Hofmannstal je hitro stlačil bankovce v žep, stisnil trgovcu roko in v naslednjem trenutku izginil. Komaj je čakal trenutka, ko bo lahko to precejšnjo vsoto izročil Juliji in nadaljeval z njo pot.

— Čudno! je mrmral starec sam s seboj, ko je ostal sam v sobi. Najprej me je odbil in ni hotel niti slišati o prodaji slike, saj me je celo ozmerjal, ko sem mu ponudil tolikšno vsoto denarja, sedaj pa je komaj čakal, da bi se slike iznebil in prejel zanj sto tisoč lir.

Mislim, da se je tukaj pripetilo nekaj važnega, kajti sicer bi se mlademu slikarju ne mudilo tako silno!

— — — — —

Ko je Julija prispela s svojim spremljevalcem, mladim slikarjem v krčmo Bandio, je takoj spoznala slikarja s svojimi ljudmi. Razveselili so se, ko so videli, da so dobili novega tovariša. Pritlikavec Timbal, goreči menih in Peter so mu bratovski stisnili roke.

Naslednjega dne je pripeljal Peter Gavran štiri bradate može, katerih zunanost je govorila, da se ničesar ne boje. To so bile štirje izredni možje, ki so bili tako smeli, neustrašeni, da bi lahko pogledali samemu peklenščku v oči. Peter jim je samo pokazal železni prstan Giuseppa Musolina in takoj so se odpravili in šli z njim.

— Sedaj pa bomo odpotovali v Napolj! vzklikne Julija vzradoščena. Vsemogočni Bog, zahvaliti se ti moram, da moja stvar tako napreduje! Sedaj me obdajejo prijatelji, ki si ne bodo niti trenutek pomišljali, kadar bo treba Giuseppu Musolinu zdrobiti strašne okove! Sedaj vem in čutim — da bo moj dragi oče kmalu osvobojen — svoboden in rešen strašne temnice!

To je bilo prvo upanje, ki je prisvetilo v temno dušo mlade deklice, to je bil prvi večji uspeh, ki ga je dosegla, na tej trnjevi poti, ki jo je usoda namenila Juliji...

Premagani ley

Kastelo Marino v Napolju je bil začetkoma samo vojaška trdnjava in postojanka, s katero so lahko opazovali, kaj se na morju dogaja. Ko pa so v Napolju ob obali zgradili nalašč v to svrho visok stolp, je ostala trdnjava prazna in ne-rabljena. Naposled pa so iz trdnjave napravili vojaške zapore, v katere so zapirali vojake, ki so imeli na vesti težje pre-stopke.

Bivanje v trdnjavi je bilo vse prej kakor pa prijetno, ker je bila trdnjava postavljena na skalo, v katero se je morje ne-prenehoma zaganjalo, ločena je bila od celega sveta in od vsake pomoči, za jetnike pa je pomenila pravi pekel.

Ko so pripeljali Giuseppa Musolina v Napolj, da bi od-sedel dneve v preiskovalnem zaporu, so smatrali za najpri-mernejše mesto za zapor Kastel Marino, ker so bili prepričani, da bi odtod ne mogel na noben način pobegniti.

Skala, ki se je zadejala v morje, kakor zob je bila komaj dva metra oddaljena od obale, nanjo pa si mogel priti le čez most, ki so ga po potrebi dvigali in spuščali.

Stene Musolinove celice so bile tako močno zgrajene, da bi bila neumnost pomisliti na to, da bi jih lahko prebil. Skozi okno pa tudi ne bi mogel pobegniti, ker je bilo tako majhno, da bi se človek ne mogel splaziti skozenj, razen tega pa je imelo še močno železno omrežje.

Pa tudi če bi se jetnik splazil skozi to okence, bi ne imel od tega nikakega dobička, ker se je pod trdnjavo razprostiralo širno morje, ki je s svojimi valovi udarjalo ob zidovje. Če bi jetnik skočil z okenca v morje, bi priletel na ostre skale, ki so bile posejane v bližini, ubil bi se ali pa bi ga močni valovi požrli.

In vendar so se bali, da bi Giuseppe Musolino, ki je že pobegnil nekoč iz zapora, tudi sedaj tega ne storil. Radi tega so ga v celici zvezali z železno verigo, ki je bila na drugem koncu pritrjena k zidu, oklepala pa mu je desno nogo in za-rožljala pri vsaki njegovi kretnji.

Giuseppe Musolino je bil torej podoben divji zveri, ki so jo zvezali in zaprli v kletko.

Po svoji celici je mogel napraviti samo toliko korakov, kolikor mu jih je dovoljevala dolžina verige. Kljub vsem neprilikam, ki jih je ubogi jetnik sedaj imel, so mu še odredili za temničarja človeka, ki je storil vse, da bi bilo življenje Giuseppe Musolina čim neznosnejše.

To je bil kapetan Stradeli.

Kapetan Stradeli je Giuseppe Musolina smrtno sovražil, ker ga je nekoč ujel, ga privezal na mizo in pošteno premlatil.

Komaj so Giuseppe Musolina privedli v kaznilnico Kastelo Marino, že se je kapetan Stradeli prijavil poveljništvu z željo, da bi za nekaj časa prevzel poveljstvo v Kastelu Marinu, kar mu je bilo seveda takoj dovoljeno, ker oficirji niso radi sprejemali te službe.

Na Stradelijev predlog je bil jetnik zvezan z verigo. Hrana, ki so jo dajali Giuseppeu Musolino je bila skoraj nežitna, toda vse to je Musolino potrpežljivo prenašal, pa tudi psovke, s katerimi ga je Stradeli vsak dan znova pital. Nekdaj mogočni Giuseppe Musolino, človek, pred katerim je trepetala vsa Italija, je bil sedaj brez moči, bil je zvezan in podobn ukročenemu levu...

Edina tolažba mu je bilo majhno okence, na katerem je preživel cele dni in gledal po morju.

Toda ko je Stradeli opazil, da Giuseppe Musolino uživa pri tem, ko gleda skozi okno na morje, je ukazal okence zadelati z deskami. Sedaj ni revež videl več niti morja, niti solnca! Gledal je lahko samo še osovraženega temničarja, ki je od časa do časa prihajal v temen prostor.

Nekega jesenskega dne je sedel kapetan Stradeli v svoji sobi v Kastelu Marinu in pil čaj z nekim svojim tovarišem, podporočnikom Kolinijem, katerega je dobil za pomočnika od poveljništva.

Morje je bučalo in udarjalo s svojimi divjimi valovi ob stene trdnjave.

— Tukaj, četudi je to mesto najbolj zasovraženo, mi vendar bolj ugaja kakor pa v mestu, reče Stradeli svojemu tovarišu. Kaj bi tudi sedaj tam počeli?

— Zares, čudim se vam, kapetan, da lahko vzdržite tukaj toliko časa? mu odgovori Kolini.

— Po pravici povedano, tukaj mi silno ugaja. Tega mesta bi ne zamenjal z nobenim drugim, reče kapetan Stradeli objestno. In tukaj nameravam ostati toliko časa, dokler ne bodo tega razbojnika Giuseppe Musolina obsodili. Po mojem

mnemu bo odšel od tukaj, toda ne v življenje in svobodo, temveč v dosmrtno ječo. Tedaj se bom vrnil iz trdnjave z za-vestjo, ki jo ima človek, ki je vsaj del svojega življenja prijetno preživel!

— Ha, ha, ha! To je pa zares prijetno, se je smejal ofi-cir Kolini. Meni je ta služba silno neprijetna.

— To j estara pesem, odgovori kapetan Stradeli in se tudi zasmee, kar je nekomu prijetno, je drugemu neprijetno. Kje bi našli več zabave kakor pri tem, če odhajate lahko vsak dan v celico razbojnika in opazujete igro, ki je ne najdete kje zlepa.

Ali ste ga že videli, podporočnik? Ne še?! Tedaj poj-dite z menoj! Kaplar, hej kaplar!

Kaplar prižge svetiljko in vsi trije so jo mahnili po ozkem in dolgem hodniku k vratom Musolinove celice.

Ničesar ni bilo slišati, jetnik je spal. Kapetan Stradeli se obrne k oficirju in mu reče:

— Če spi, ga bomo zbudili, samo pazite se, da ne pre-stopite praga njegove celice, kajti čeprav je zvezan, je vendar v najviši meri nevaren. Previdnost je popolnoma na mestu in za svojo osebo bi mu ne hotel priti v pesti.

Kapetan Stradeli odpre vrata in zapove kaplarju naj dvigne svetiljko, da bi boljše videl. Iz celice je udaril neprije-ten vonj, kajti kapetan Stradeli ni dovolil vojakom najmanj-šega čiščenja celice.

Na golih kamenitih tleh je spal Giuseppe Musolino, nje-gova vnanjost pa je bila strašna, čeprav je bil sicer izredno lep človek. Njegova je obleka bila popolnoma raztrgana, čevljev ni imel, ker mu jih je kapetan vzel in tako je moral bos hoditi po mrzlih kamenitih tleh.

Kapetan potegne izza vrat železen drog in sune z njim Giuseppa Musolina, ki je še vedno spal. Toda kapetan ni dolgo čakal. Udaril ga je močnejše in jetnik se zbudi.

Poskušal je gledati proti svetiljki, toda ni mogel. Nje-gove oči so se že privadile teme.

Sedaj je poročnik Kolini mogel videti njegov obraz in kar milo se mu je storilo, ko je videl, da je bil ta obraz nekoč dostojanstven in lep, sedaj pa je bil upadel in ovel, oči je imel vdrte, brada mu je postala silno dolga in je že začela siveti.

— Hej, Giuseppe Musolino! zavpije kapetan Stradeli na ves glas. Prišel sem, da se prepričam, če je v tvoji celici vse

v redu in videl sem, da je vse prav. Ti še vedno ležiš, priklenjen na svoji verigi, prokleti pes!

Ko je Giuseppe Musolino slišal glas kapetana Stradeli, je planil proti njemu kakor divji in začel tuliti kakor zver. Kapetan se ni ganil, ker je vedel, da do njega ne more priti, ker veriga ni bila tako dolga.

— Strahopetnež! Strahopetni lopov! je grmel Giuseppe Musolino. Čemu me budiš iz spanja? Zakaj mi ne daš mira, pusti me, naj v miru spim!

— Ne bom te pustil! odgovori Stradeli z izzivalnim mirom. Ti nimaš več pravice, da bi užival mir. Vsako minuto, vsako sekundo se moraš spominjati, da si bil razbojnik, bandit, odpadnik — in da te bo kmalu zadela zaslužena kazen...

— To tudi hočem! vzklikne Giuseppe Musolino, sojen hočem biti! Čas je, da bi za Giuseppa Musolina ustvarili poseben zakon, kajti smrtna kazen je v Italiji prepovedana. Da, umreti hočem, ali slišiš, Stradeli!

Umreti hočem, samo napravite že konec temu strašnemu zaporu, tej strašni temi, ki jo trpim in v kateri živim, peljite me pred sodnike, zagotavljam vam, da bodo z Giuseppom Musolinom zadovoljni! Dovolj materijala jim bom dal za obsodbo, ni jim ga treba iskati, samo napravijo naj konec temu neznosnemu življenju na tej strašni skali ob morju!

— Slišal sem, reče kapetan Stradeli, da bo minilo še celo leto, preden te bodo obsodili!

Stradeli je govoril neresnico, tega ni nikjer slišal, toda vedel je, da bo to zbolelo Giuseppa Musolina bolj kakor kaj drugega.

— Še leto dni?! je zaječal nekdanji kalabrijski lev. Celo leto naj bi še čakal v tej neznosni celici, v tej strašni temi! Ah, vi bi radi, da bi znorel?

— In četudi bi znorel, kaj bi to pomenilo? se mu je rogal Stradeli. Kot blaznega bi te odvedli v blaznico, tam pa bi med blazneži lepo živel...

— Med blazneži! se izvije Giuseppu Musolinu iz prsi strašen krik. Da, vem, to bo moja usoda, kajti že čutim, da se mi v glavi nekaj blede in da bo kmalu prišel strašni trenutek!

Edino misel na mojo drago hčerko, na moje milo dete, mi še drži ravnotežje, ta svetla zvezda mi sveti v tej strašni temi. O. če bi bili vi ljudje, ljudje s srcem in z dušo, bi mi povedali, kje je moja draga hčerka, če je še živa in zakaj ne pride k meni, k svojemu nesrečnemu očetu?

— To bi bilo še najlepše, če bi ti dovoljevali obiske! se je rogal kapetan Stradeli. Da bi vse svoje pomagače povabil na čašo vina?!

Ha, ha, ha! Ne, Giuseppe Musolino, dokler bom jaz tukaj, ne boš nikogar videl, razen mene in tega kaplarja, niti glasu, nikogar ne smeš slišati.

— Kaj pa Julija?

— Ona te sme pa še najmanj obiskati!

— Usmilite se me, povejte mi vsaj to, če je še živa! je prosil Giuseppe Musolino.

— Ne vem, reče Stradeli, ki je užival v mukah Giuseppa Musolina, toda četudi je še živa, mora biti nekje v službi, kajti kolikor so mi pripovedovali, je tvoja hčerka lepa deklica, lepe deklice pa sprejemajo povsod radi...

Morda se sedaj sprehaja po napoljskih ulicah in vabi moške, da bi šli z njo, morda pa je našla mesta v kakšni bogati hiši, kjer prodaja svojo lepoto za denar, morda pa...

Ta demon je iskal vedno hujše in težje besede, s katerimi bi ranil očetovsko srce, potem pa se je naslajal v njegovih bolečinah.

Stradeli umolkne in potegne podporočnika v stran, kajti Giuseppe Musolino se je s takšno silo zagnal proti Stradeliju da je malo manjkalo, da veriga ni počila.

Toda v naslednjem trenutku se je kapetan pomirjen prepričal, da je veriga še vedno na svojem mestu in Giuseppe Musolino je samo krčevito stiskal svoje prste, kakor dabi jih tiščal na Stradelijeve vratu. Na ves glas je zavpil:

— Lažeš! Ha, ne vem, kaj bi dal, če bi te mogel sedaj le dobiti, ti vrag v človeški podobi!

— Lahko si mislim, Giuseppe Musolino, da bi me raztrgal na drobne kosce, če bi me dobil v svoje pesti, odgovori kapetan Stradeli, toda tvoje roke so prekratke, da bi mogle to storiti! Sicer pa sem že itak izgubil preveč časa s teboj, sedaj pa, ker si mi grozil, te moram kaznovati!

Kaplar, jutri se bo Giuseppe Musolino postil! Ničesar ne bo dobil, niti kruha, niti vode! Če bo lačen, naj si odtrga mesa od svojega telesa, če pa bo žejen, naj pije svojo kri! Lahko noč, Giuseppe Musolino! Želim ti sladke sanje!

Te njegove besede je spremljalo peklenško režanje. In kmalu se železna vrata Musolinove celice zapro, kapetan Stradeli pa odide s podporočnikom po dolgem hodniku.

Mladi oficir je bil globoko ganjen, toda kapetan Stradeli je govoril, prizadeval si je, da bi svojega tovariša razveselil.

— Dragi prijatelj, reče kapetan Stradeli, ko je podporočniku ponudil že drugo cigaro in skodelico čaja, ko je človek mlad, je njegova duša za vse prejemljiva, usmiljenje, sočutje čuti z vsakim človekom, celo z razbojnikom, toda vidiš, ravno ta je tisti, ki je toliko nedolžnih spravil s tega sveta, ubil in upropastil je celo okrog trideset oficirjev!

Stradeli je lagal v trdni veri, da bo pri mladem podporočniku vzbudil tovariška čuvstva napram umorjenim oficirjem. In zdelo se je, da se mu je to tudi posrečilo, kajti njegov mladi tovariš je skomignil z rameni in dejal:

— Če je pa tako, tedaj je prav, da z Giuseppom Musolinom tako postopate, tedaj se mi niti najmanj ne smili! Kljub temu pa moram priznati, da je njegova ječa strašna! Čemu naj bi ga še sodniki obsodili, ko je pa že tukaj tako strašno kaznovan!

Stradeli se glasno zasmije.

— Ne verjamem, reče brezsrčnež, da bo sploh prišel pred sodnike! Po mojem mnenju bo znorel ali pa oslepel preden bo obsodba izrečena! Kajti njegove oči so navajene sonca in ne bodo dolgo vzdržale v temi. Slep ali blazen! Ah, saj to je zanj tudi prava kazen!

— Gospod kapetan, se zdajci oglasi kaplar, ki se je pojavil na pragu sobe, tam na obali stoji neki pritlikavec, ki prosi, da bi šmel k vam, da bi vam pokazal svoje spretnosti.

— Svoje spretnosti? reče kapetan. Kaj naj bi z njegovimi spretnostmi, jaz jih ne potrebujem!

— To je izreden človek, reče kaplar. Izvaja neverjetne stvari, mislim, da bi se ga izplačalo pogledati!

— To je pravcati čudež človeka, reče tudi podporočnik Stradeliju. Če je to tisti pritlikavec, o katerem sem slišal v mestu pripovedovati, bi ga bilo le dobro povabiti vsaj na eno predstavo! Res je, da je tujcem prepovedan vstop v trdnjavo, toda naposled, pritlikavec ne more osvoboditi Giuseppa Musolina in v tem pogledu nam ne more škodovati, torej se ga nam ni treba prav nič bati!

— Ta človek nima najbrž niti pojma, da se nahaja Giuseppo Musolino tukaj, je prosil kaplar. Mali človek je vesel, da lahko živi in da si lahko zasluži kaj denarcev. Tudi vojaki so prosili, gospod kapetan, da bi prišel tudi k njim, da bi ga tudi oni videli...

— No, sto vragov, tedaj naj mali prosjak pride, da bomo videli, kaj zna! zamrmra kapetan Stradeli. Spustite most, toda pazite, da ne bi s pritlikavcem prišel sem še kdo drugi!...

Po teh besedah izgine kaplar in ni minilo dolgo ko se iz stražnice glasi glasno smejanje in vzklikanje vojakov. Pritlikavec je prišel!

Na vratih se oglasi slabo trkanje.

— Ali smem vstopiti? vpraša nežen glas.

Vrata se odpro, v sobo pa skoči človeček, se nekolikokrat v zraku prekopicne in pade na sredo mize, ki je stala pred oficirjema in na kateri je bil čaj.

— Pokorno javljam, gospod kapetan, se oglasi mali pritlikavec, jaz sem pritlikavec Timbal!

Skrivnostno znamenje

Tudi kapetan Stradeli in podporočnik sta malo začudeno pogledala. Njegov skok po zraku, pa tudi padec na mizo je bil videti precej skrivnosten, pa tudi sama oblika pritlikavca je bila precej čudna.

Pritlikavec je imel rdeče hlače, visoke škornje, pozlačeno uniformo in vojaško čepico, k svemu temu pa je imel pripasano otroško sabljo za igranje.

— Dober večer, moja draga tovariša, reče pritlikavec in se obrne k oficirjema, ko se jima je priklonil, zatem pa skoči na nizek stol. Mislim, da vas nisem vznemirjal in da bom smel nekaj časa ostati pri vas!

— Pa si res od vraga! vzklikne kapetan glasno. Toda pridi sem in nama pokaži kaj znaš! Pripovedovali so mi, da se znaš igrati z ognjem, daj pokaži nam to!

— Saj ni ničesar lažjega kot to, reče Timbal, prosim eno cigaro!

Kapetan vzame dozo iz žepa in ponudi Timbalu cigaro, ki si jo je ta takoj prižgal.

— Cigara je silno dobra, toda nimam časa, da bi jo pokadil, zato jo bom pojedel.

— Pojedel? se zasmee kapetan Stradeli. Morda jo boš zares pojedel, toda to bi ti utegnilo škodovati!

— Zakaj? reče pritlikavec Timbal. Nasprotno, ta cigara bo zame dober zalogaj.

Timbal si stlači cigaro v usta, takoj nato pa jih zopet odpre, kolikor jih je mogel, iz njih pa švigne plamen. To je bila navadna spretnost, katero si lahko videl po vseh mestih.

Oficirja sta se pri vsem tem dobro zabavala in se nista nehala smejati in ko je pritlikavec Timbal vzkliknil:

»Gospod kapetan, rad bi pogasil svoj plamen — dajte mi skodelico čaja«, napolni kapetan takoj skodelico do vrha in jo ponudi šegavemu pritlikavcu rekoč:

— Le pij, ti mali nepridiprav, namaži si grlo, mislim, da ti ne bo škodilo!

Pritlikavec Timbal prinese skodelico k ustom in jo izprazne, ne da bi si pri tem kaj oddahnil, potem pa se je obližoval, kakor da bi popil največjo slaščico.

— To mi ugaja! reče pritlikavec. Tukaj ste ohranili še nekaj gostoljubnosti. Toda povejte mi, gospod kapetan, ali vam ni dolg čas sedeti med temi stenami na tej skali?

— To te kaj malo briga! odgovori kapetan Stradeli. Kaj delam tukaj, je moja stvar...

— Kaj delate tukaj ve vendar cel svet! se je smejal pritlikavec Timbal. Vi čuvate tukaj velikega bandita Giuseppa Musolina. Gospod kapetan, pazite dobro, da vam ta razbojnik ne bo nekega lepega dne pobegnil!

— Ne boj se, človeček, Giuseppe Musolino se ne more ločiti od vrvi, s katero je privezan!

— Giuseppe Musolino je torej privezan, privezan na verigo? Prav gotovo je ta veriga silno močna, da je ne more pretrgati, je izpraševal pritlikavec.

— Če bi na vsak konec verige vpregel po štiri najmočnejše konje, jamčim, da je ne bi mogli raztrgati!

— Ali pa je tudi dobro pritrjen k zidu?

— Z železno zaponko...

— In ta veriga ovija jetnika gotovo okrog telesa?

— Ne, priklenjen je samo za desno nogo, toda to zado-
stuje, ne potrebuje ničesar več! Prej bi si zlomil nogo, kakor
pa bi se osvobodil verige.

— No, tedaj vam želim zares mnogo sreče, reče pritli-
kavec, sedaj pa dovolite, da na vaše zdravje popijemo eno
časo, da razbojnik ne bo nikdar ušel iz zapor!

Zares, gospod, kapetan, ni mi prijetno, če pomislim, da
se nahajam v bližini tega razbojnika.

Timbal je še razkazoval svoje znanje, mojstrski se je
izkazal pri kartah, kar je oficirja silno zanimalo.

— Tu imaš, vzemi! reče kapetan in ponudi pritlikavcu roko v kateri je bilo nekaj lir. Sedaj pa pojdi in glej, da se nikdar več ne prikažeš v Kastel Marino!

— Niti na misel mi ne bi prišlo, da bi sklepal znanje s Kastelom Marino, reče Timbal in spravi v žep lire, ki mu jih je dal podporočnik. Skrajni čas je že, da odidem, kajti tam na obali me čaka hčerka, gotovo se bo že jezila, ker me je morala tako dolgo čakati.

— Tvoja hčerka? Ali imaš ti hčerko? vpraša kapetan Stradeli in se porogljivo nasmehne.

— Tako je, gospod kapetan, nadaljuje Timbal in se tudi nasmehne. Najlepša deklica v Napolju je...

Kapetan Stradeli se tej trditvi zasmee.

— Tvoja hčerka! Ha, ha, ha, pa bi jo zares rad videl! Ona je gotovo še manjša od tebe!

— Nasprotno, odgovori pritlikavec, moja hčerka ne zostaja v rasti prav nič za gospodom kapetanom, lepa je kakor angel iz nebes. Sploh sem spoznal, da ne bom smel dalj časa ostati v Napolju, ker ima mnogo zapeljivcev. Opazil sem, da se moški neprestano ozirajo za njo...

— Ali pa zna tvoja hčerka tudi takšnih stvari kakor ti? vpraša Stradeli.

— Moja hčerka poje kakor angel iz nebes, odgovori Timbal, razen tega pa igra, da jo je veselje gledati. Na ta način zadosti očesu in ušesu.

— Kolini, ali bi se hoteli malo zabavati? se obrne Stradeli k svojemu tovarišu.

— Grom in peklo — saj že zdavnaj nisem videl lepe deklice, odgovori podporočnik, in mislim, da bi bilo dobro, če bi si to zabavo privoščili, saj ne bo najbrž niti predraga. Saj tukaj ne vidimo drugega stvora kakor tega razbojnika Giuseppa Musolina, kakšnega vojaka in morda še kdaj kakšnega ribiča v čolnu. Poslušaj, Timbal, ti praviš, da bi pripeljal svojo hčerko!

— Ha, ha, ha, to mi ne prihaja niti na misel! se zareži pritlikavec. Jaz naj bi jo pripeljal, vi pa bi jo tukaj obdržali, kajti prepričan sem, da je ne bi več pustili oditi, če bi jo enkrat videli.

— Ali nas smatraš za ženske razbojnike? vzklikne Stradeli, navidez ogorčeno.

— Svojo oficirsko besedo ti zastavljam, reče Kolini, da bo tvoja hčerka odšla odtod nedotaknjena!

— Toda tudi gospod kapetan mora zastaviti svojo besedo! pristavi pritlikavec pretkano.

— Zastavljam ti jo! vzklikne kapetan Stradeli, ki je že precej pil. Ti se mi zdiš pa zares previden oče, Timbal, ne bova ti požrla tvoje hčerke! Pripelji jo torej!

— Bodite tako ljubeznjivi, gospod podporočnik, in dajte kaplarju ukaz, naj spusti most — jaz pa bom medtem dal moji hčerki znamenje, naj pride sem!

Podporočnik je šel sam s Timbalom v stražnico, odtam pa je odšel s kaplarjem in še dvema vojakoma na vrh skale, na kateri se je dvigal Kastelo Marino.

— Spustite most! zapove podporočnik in oba vojaka sta vrtela neke valje in most se je po železnih verigah počasi spuščal dokler ni prispel nad obalo.

Timbal da neko čudno znamenje, toda že v naslednjem trenutku mu nekdo odgovori skoz noč:

— Že grem, oče! Ti me kličeš, že grem!

In ni minilo dolgo, ko je čez most stopala prekrasna deklica, kakor vila iz pravljice.

— Za vraga! deklica je zares prekrasna! reče podporočnik Kolini. Timbal, zares, nisem si mislil, da imaš takšno hčerko.

Ko so šli skozi stražnico, je pritlikavec Timbal opazil, da se je mladi oficir že zaljubil v Julijo. Kako naj bi se tudi ne, bila je vzor lepote, njeni prekrasni črni lasje, njene velike in zamišljene oči in prekrasen, energičen obraz so vsakogar očarali.

Kapetan Stradeli se je čudil, ko je deklica prišla v njegovo sobo, takoj je pozabil na način občevanja, ki ga je bil navajen napram nižjim.

— Zares, pritlikavec, reke kapetan Timbalu, ne morem si predstavljati, kako ste dobili takšno hčerko?

— Njena mati je bila izredno lepa, odgovori Timbal, saj pa tudi njen oče ni ravno grd človek!

Pri teh besedah spači pritlikavec obraz in se razkorači pred kapetanom.

Podporočnik pa se je medtem zabaval z lepo deklico in ji govoril mnoge prijazne besede. Vsakdo, kdor bi ju videl, bi bil lahko takoj spoznal, da se je deklica mlademu oficirju dopadla, da pa ji tudi on v svoji lepi uniformi ni bil baš ravnodušen.

— No, kaj zna tvoja hčerka, Timbal? vpraša kapetan.

— Poje, gospod. Peti zna, kakor slavček.

— Tedaj nam kaj zapoje, saj že tako nisem celo večnost slišal besede lepe deklice, silno me bo veselilo!

— Prav rada vam bom kaj zapela, reče deklica, toda v tem prostoru je nemogoče peti.

— Za vraga, ti pa govoriš kakor kakšna učena glava, kakor kakšna gledališka primadona!... Toda, lepo dete, tukaj pri nas nimamo koncertne dvorane!

— Ne tukaj, pač pa zunaj, reče pritlikavec Timbal, ko smo šli sem, sem videl nekakšen hodnik, v njem bi se lepa pesen prekrasno razlegala!

— On misli na hodnik, ki vodi proti zaporom! se spomni podporočnik Kolini.

— Dobro torej, naj bo! reče kapetan Stradeli potem ko se je težko dvignil od prekomerne pijače. Pojdimo iz te sobe. Najprej bom dal hodnik razsvetliti.

Gospod podporočnik, pojdite z gospodično, naj ona sama odredi, kje bodo stale svetiljke in naj si sploh razgleda prostor, če bo za petje primeren.

Timbal je hotel oditi s hčerko, toda kapetan Stradeli ga zadrži.

— Daj, Timbal, popijva še katero čašo vina, reče kapetan Stradeli, ker je videl, da se je deklica podporočniku silno dopadla, da pa bi mu dal priložnost, da bi ostal z deklico med štirimi očmi, je pritlikavca zadržal.

To priliko pa je znal podporočnik dobro izrabiti. Ko je prišel z deklico na hodnik, jo je takoj prijel za roki, da bi jo potegnil k sebi.

— Deklica, ti si prekrasna! je šepetal mladi podporočnik lepi deklici in jo hotel poljubiti, toda ona se mu je hitro izvila iz rok.

— Kaj, ti se braniš? Ti si torej malo ponosna deklica, takšne niso po navadi druge pevke!

— Saj prav za prav tudi nisem takšna, kakršne so vse ostale, odgovori deklica in se ponosno vzravna, toda vendar vam moram priznati, da tudi vi meni ugajate.

— Zares! vzklikne Kolini presrečen. Ah, deklica, kedaj bi te zopet lahko videl?

— Lahko me vidite, gospod poročnik.

— Zares, pravim ti, da se ne boš kesala, če mi dovoliš sestanek! Sedaj pa poslušaj, kaj ti bom predlagal. Jutri sem ves popoldan prost, ta dopust pa bi rad tako izrabil, da bi od-

šel iz Kastel Marina in presrečen bi bil, če bi se lahko s teboj kjerkoli sešel.

— Ničesar lažjega bi si ne bili mogli želeli, odgovori deklica, če me ljubite, se ne boste odtegnili majhni vožnji s čolnom z menoj po morju...

— Nasprotno, lepa deklica, z veseljem se ti pridružim, reče hitro mladi mož.

— Tedaj poslušajte tudi vi mene, nadaljuje mlada pevka, ko se je ozrla in se prepričala, da ni nikogar v bližini, ki bi jima utegnil prisluškovati.

Nedaleč od Kastela se nahaja na obali kameniti križ, ki so ga postavili kot nekakšen spomenik. Jutri popoldne vas bom čakala pri tistem križu. Pridite sami, kajti ko bom zagledala z vami koga v čolnu, bom takoj pobegnila! S čolnom se bova prepeljala na Kozji otok, saj ga gotovo poznate, kajnega?

— Seveda ga poznam, se je smejal Kolini glasno. To je otok, ki je komaj pol ure oddaljen od Kastela, na odprtem morju, to je peščica peska z nekaterimi drevesi...

— Na Kozjem otoku ostaneva lahko tako dolgo, dokler ne bo solnce zašlo, reče deklica, toda prosim vas, da ohranite vse v najstrožjem molku!

— Za to se ti ni treba pač najmanj vznemirjati, deklica, nadaljuje podporočnik ves srečen, da se mu je posrečilo pridobiti to lepotico za sestanek.

Zdajci stopi kaplar v hodnik in obesi na steno tri svetiljke. Tudi kapetan Stradeli in priklikavec Timbal sta prišla za njim. Kapetan se obrne k mladi pevki z besedami:

— Torej, jaz mislim, da je že vse v redu! pri tem pa hudomušno ošine podporočnika.

Mlada pevka vzame iz ovoja svojo harfo in stopi počasi proti železnim vratom, za katerimi je ležal Giuseppe Musolino, vkovan v železje.

Pevka, oziroma Julija, se je stresla po vsem telesu, toda že v naslednjem trenutku je prihitel k njej Timbal in ji zašepetal:

— Le pogumno, Julija!... Saj veš za kaj gre! Daj mu znamenje, opozori ga, da je rešitev blizu!

Julija se vzravna in požre solze, ki so ji že prišle v oči, potem pa prime harfo, njeni prsti so hiteli po strunah, ona pa je zapela žalostno, toda lepo pesem:

»Nate mislim ko zarja zjutraj pozlati planine,

Nate mislim ko luna izgine za obzorje,

Jaz vidim te, ko se na daljnji poti dviga prah

Ko romar na brvi v temni noči trepeče plah.«

Komaj je Julija začela peti to žalostno pesem, ko je za železnimi vrati odjeknil zvenket okov.

Julija je dobro slišala, kako se je nekaj po vseh štirih priplazilo do vrat. Za vrati pa se je vzravvalo in v srce segajoče ječanje prodre do Julijinih ušes.

Kako strašno je Julija trpela, ker je morala končati pesem, ki jo je začela! Stokrat je hotela med tem časom umolkneti, planiti k vratom in zaklicati:

— Oče, tukaj sem, tukaj je tvoja Julija, tvoja hčerka, edino bitje, ki ti je ostalo na svetu!

Toda k sreči se je premagala. Kakor statua iz marmorja je stala pred poslušalci in samo njeno brzenje prstov po harfi in njen zvonki glas sta govorila, da ji srce še bije.

Julija je dobro vedela, da je njen ubogi oče spoznal njen glas, v katerem je užival, ko je še kot markiz Bofari prihajal k njej v zavod madame Žuvnal.

Vsakokrat kadar mu je Julija zapela to pesem, jo je s solznimi očmi objel in ji dejal:

— Ta pesem, Julija, me bo povsod spremljala in kadar bom daleč od tebe, mi bodo zveneli posamezni akordi v ušesih in tedaj bom moral misliti nate!

Julija se je zavedala, da je ta pesem dajala tolažbe duši nesrečnega Giuseppa Musolina, hrabrila ga je, da bi vzdržal še nekaj časa, dokler ne bo napočila ura osvobojenja.

Toda tudi na ostale je napravila pesem globok vtis. Mladi poročnik je stal navdušen ob strani z žarečimi očmi, pa tudi ostali surovi vojaki so je previdno poslušali.

Ko je Julija umolknila se je oglasil vsestransko odobravanje. Stradeli je dejal:

— Celo malopridnež in lopov se je za železnimi vrati dvignil, ko je slišal pesem mlade deklice! Saj sem čisto zadovoljen, da jo je slišal, kajti pesem je bila žalostna, njegovo koprnenje po svobodi bo torej toliko silnejše!

Izvrstno, lepa Julija, dovolite mi, da vam ponudim kot nagrado ta zlatnik!

— Hvala vam, gospod kapetan, reče Julija, ko je zlatnik zavezala v robec in ga potem spravila v nedrija, nadejam se, da vam bom še kedaj, četudi ne takoj, zapela kakšno pesem! Danes sem že utrujena, ves dan sem hodila s svojim očetom po napoljskih ulicah, bolečine nastopijo pa šele proti večeru!

— Sedaj pa vas bomo odpustili, reče kapetan Stradeli, hvaležen sem vam, ker nama je hitreje minil čas. Ti pa, Timbal, glej, da nas boš še kedaj obiskal in ne pozabi pripeljati s seboj svoje lepe hčerke!

Gospod poročnik, se obrne Stradeli k mlademu možu, poskrbite, da bosta ta dva prišla na obalo!

Podporočnik ju je spremil čisto do obale.

Ko pa se je vrnil nazaj v trdnjavo in odprl vrata kapetanove sobe, ga Stradeli vpraša:

— Ali je vse v redu?

— Vse je v redu, kapetan!

— Mala vas bo torej ubogala?

— Jutri, gospod kapetan, in zato vas prosim že sedaj, da mi oprostite, če pridem malo pozneje.

— Prosim, prosim, med tovariši ne jemljemo tega tako strogo, toda že sedaj vam čestitam na uspehu, kajti mlada pevka je izredno lepa!

Sedaj pa pojdite, popila bova še kakšno skodelico čaja na zdravje tiste prekrasne pevke in na račun sestanka, ki ga boste jutri imeli z njo!

Pripravljena past

Ena od tistih gondol, ki jih čestokrat srečujemo okrog Napolja, je plula po modri morski gladini. V tej gondoli sta sedela podporočnik Kolini in Julija.

Mladi oficir je bil v svoji najnovejši in najlepši uniformi, Julija pa je imela isto obleko, v kateri je bila prejšnji dan v Kastelu Marinu.

Točno ob petih popoldne sta se sešla pri kamenitem križu ob obali. Oficir je prišel z gondolo, pristal je ob obali, Julija pa je takoj skočila k njemu in podporočnik je odrinil in nahajala sta se na poti proti Kozjemu otoku.

Veslal je in vodil gondolo, med vožnjo pa je ves čas za-

gotavljaj Juliji, da je najlepše bitje na svetu in da mu je njena lepota zmešala kri.

— Vso noč nisem zatisnil očesa, reče mladi podporočnik, ves čas sem mislil nate, deklica, ti pa mi še nisi povedala, kako ti je ime!

— Imenujem se Julija!

— Ali ste storili, kar ste mi obljubili? je vprašala deklica. Ali niste nikomur, niti kapetanu povedali, da sem vam dovolila sestanek na Kozjem otoku?

— Ah, nikomur nisem črhnal niti besedice! reče mladi oficir. S tem je povedal podporočnik Kolini laž in resnico obenem, ker je kapetanu povedal, da mu je Julija dovolila sestanek, ni mu pa zaupal mesta.

Gondola nasede na pesek.

Kolini skoči na kopno, zgrabi kratko vrv in potegne gondolo k sebi. Juliji je galantno ponudil roko, da je izstopila. Komaj pa je bila na suhem, jo mladi oficir objame.

Julija se ni niti najmanj branila in tako sta šla dalje po otoku.

— Kako krasno je tukaj! vzklikne Kolini. Zares ta mali otoček se mi zdi kakor ustvarjen za zaljubljenca! Kajneda, moja lepa Julija?

— Lep je, na vsak način pa mi tisočkrat bolj ugaja, kakor vaš mračni in strašni Kastelo Marino. O, jaz ne razumem, kako morete tam živeti! Zdi se mi, da je strašen občutek, če morate živeti v bližini tako strašnega jetnika!

— Ali misliš na Giuseppa Musolina? Res je, ni baš prijetno imeti takšnega človeka v svoji bližini!

— Tako? vpraša Julija.

— Res je, da je zaprt v celici, katere železnih vrat in močnih zidov ne more nikdo predreti!

— Kaj pa, če bi sam vrata odprl? vpraša Julija naivno.

— Kako bi vendar mogel to storiti! se zasmije mladi podporočnik na ves glas. Kako bi mogel to storiti, ko pa nosi ključ celice vedno kapetan Stradeli s seboj.

— Ah, vsa srečna sem, da si mi to povedal, nadaljuje Julija, kajti zares sem se tresla že zate, kajti Giuseppo Musolino bi te utegnil še usmrtiti!

— To je popolnoma izključeno! vzklikne mladi oficir, zvezan je z verigo...

— Ali je veriga iz jekla ali iz železa?

— Skovana je iz jekla in sicer tako močno, da bi je deset Musolinov ne pretrgalo.

— Ali pa se ne bojite, da bi Musolinovi tovariši nekega dne napadli Kastelo Marino, hoteč osvoboditi svojega vodjo? Pripovedujejo, da jih ima mnogo...

— No, ne godilo bi se jim baš predobro, reče oficir in se nasmehne. Ha, ha, ha, kapetan Stradeli in jaz imava štirideset vojakov na Kastelu in vsaki od teh ljudi ima dovolj streliva, da bi nas cel polk ne mogel premagati!

— Zares? spregovori Julija, ki se je delala silno začudeno.

— Prav gotovo, kajti mi ne bi bili tako neumni, da bi dvigali most, če bi videli, da se bliža sovražnik!

— Ta most pa spustijo samo tedaj, kadar ti to ukažeš, kajneda, dragi? je vprašala Julija.

— Ne, most spustijo vsakikrat, kadar tisti, ki želi priti v trdnjavo, pove pravo geslo!

— Geslo? ... Kaj je to?

— Geslo je tajna beseda, ki jo določimo sami med seboj in katero mora vsakdo, ki hoče priti čez most, vedeti, kajti sicer ga ne puste v Kastelo Marino.

— Ah, sedaj razumem, reče Julija, ta beseda pa se gotovo vsak teden menja.

— O ne, to besedico menjamo vsak dan!

Ali je tudi danes izpremenjena?

— Seveda, danes zjutraj je kapetan Stradeli določil novo geslo, odgovori mladi mož.

— Ah, povej mi, kaj je današnje geslo? Rada bi vedela, kaj je kapetan Stradeli izbral?

Podporočnik Kolini skomigne z rameni.

— Tega ti ne smem zaupati, reče mladi oficir, oficir sem in prisegel sem, da mi bodo vse tajne svetinja in da jih ne bom nikdar nikomur izdal!

Sicer pa kaj te brigata Kastelo Marino in Giuseppe Musolino in še današnje geslo?!

Moje geslo si ti, draga deklica! Pridi, poljubljal te bom in ljubil, kajti tukaj nimava nobene priče, tukaj sva popolnoma sama, daleč od vseh radovednežev!

— Sama?! vzklikne Julija s čudno izpremenjenim glasom in sune podporočnika s pestjo v prsa ter odskoči. Tukaj nisva tako čisto sama, kakor si ti misliš, podporočnik Kolini! Samo ganiti se ti je treba in mrtev boš! Sem, tovariši moji!

Z eno kretnjo je Julija potegnila samokres iz žepa in ga pomerila proti oficirju.

In v naslednjem trenutku skoči izza grmovja šest obo-roženih ljudi, ki so na veliko podporočnikovo presenečenje namerili svoje puške nanj. Sedaj mu je bilo jasno, da se je ujel v past.

Ta lepa pevka ga je zvalila sem — toda zakaj ga je pripeljala na Kozji otok? Podporočnik Kolini si tega ni mogel raztolmačiti, bil pa je tako naiven, da je mislil, da so ga zva-bili sem zato, da bi ga oropali.

Ah, saj ni imel pri sebi razen bankovca za sto lir in srebrne ure, ki ni bila mnogo vredna, ničesar. Ne, o ropanju ni bilo govora, okrasti ga niso nameravali.

In še prav posebno se je Kolini začudil, ko je videl med napadalci pritlikavca Timbala, ki je kakor vsi ostali, držal v roki proti njemu namerjeno puško.

— Kaj pomeni to? — reče Emanuel Kolini. Deklica, ti si me zvalila na ta otok, da bi me oropala? Naj bo, vzemi torej to kar imam pri sebi, toda ukaži svojim pomagačem, naj se me ne dotaknejo, ker bi bilo res strahopetno in podlo, če bi se toliko oboroženih ljudi spravilo na enega neoboroženega, ki se ne more enakovredno braniti!

— Ubili te bomo, podporočnik Kolini, reče Julija popolnoma mirno, če ne boš storil tega, kar od tebe zahtevamo in če se ne boš z lepo pokoril mojim ukazom!

Da si ne boš belil glave s premišljevanjem, v čigave roke si padel, ti bom povedala svoje ime!

Jaz se zares imenujem Julija, toda nisem pevka niti hčerka tega pritlikavca Timbala. Ti poznaš mojega očeta, on je nesrečni jetnik, ki ječi v strašni ječi v Kastelu Marinu. Moje ime je — Julija Musolino!

Kolini smrtno prebledi.

Sedaj je razumel vse. Videl je, da se nahaja med tova-riši Giuseppa Musolina in ko je strmel v Julijo, ki je stala pred njim z visoko dvignjeno desnico, ki je držala samokres, je prestrašen kriknil:

— Kje sem imel svoje oči? Saj to je obraz Giuseppa Mu-solina, to so njegove temne, žarke oči... Da, to je Julija, to je njegova hčerka... Ha, ha, ha, jaz, bedak, pa sem mislil, da je ta deklica navadna pevka!

Čez nekaj trenutkov, ko se je zavedel, pa je nadaljeval:

Če si ti Julija Musolino, hčerka velikega Giuseppa Musolina, me ne boš tako strahopetno ubijala! To mi navada tvojega očeta! Giuseppa Musolina slavi narod baš radi tega, ker ni nikdar ubijal slabejšega, nikdar ni položil roke nanj, nikdar pa tudi ni dovolil, da bi kateri od njegovih ljudi storil kaj žalega človeku, ki ni ničesar zakrivil.

— Življenje ti je zagotovljeno, Kolini, če se pokoriš moji volji, odgovori Julija. Če ti je življenje drago, mi boš odgovoril na to-le:

Povej mi čisto resnico in tvoja usoda ne bo žalostna, če pa mi boš lagal, boš čutil na svoji koži kopita mojili tovarišev!

— Kaj bi rada, da bi ti povedal, hči Musolinova?

— Povej mi geslo, ki je v Kastelu Marinu izdano za danes in ki bo veljalo do jutri zjutraj, dokler solnce ne bo vzšlo?! odgovori Julija ukazujoče. Povej mi geslo, po katerem spustijo most, toda nikar se mi ne zlaži, kajti sicer se ti bo slabo godilo, žalosten bo tvoj konec!

Kaj, ti molčiš, podporočnik Kolini? nadaljuje Julija, ki je čakala na oficirjev odgovor. Ti molčiš? Ti mi nočeš dati odgovora na moje vprašanje?

— Odreči ti ga moram, hčerka Musolinova! spregovori podporočnik Kolini.

— Motiš se, podporočnik Kolini! pristavi Julija s hladnim mirom.

— Ne, oficir sem in ne smem izdati, kaj mi v tej službi zaupajo, odgovori mladi mož.

— Ti se motiš, Kolini, ponovi Julija še z mirnejšim glasom. Če se nahajaš v življenski nevarnosti, lahko zaupaš geslo, saj si s tem ohraniš življenje.

— To bi bila izdaja, jaz pa ne bom nikoli izdajalec!

— Tako! Tedaj ti je čast dražja od življenja! Pravi! Tovariši, pripravite se! Merite dobro!...

— Usmiljeni Bog, počakajte! vzklikne podporočnik Kolini v strahu, ker je od leve in z desne strani videl blesketanje puškinih cevi. Ne ubijaj me, deklica! Mlad sem še, živel bi še rad... Ah, kako strašno mi je ob misli, da bi moral na tem samotnem otoku tako mlad umreti!

— Zares, podporočnik, verjamem, da ti je strašno, odgovori Julija, toda zagotavljam ti, da bi bilo tudi meni žal tvoje smrti! Odloči se torej in mi povej geslo!

— Zastavil sem častno besedo, da ga ne bom izdal!

— Dobro, vem za izhod, nadaljuje Julija, podporočnik, stopi tja k tistemu drevesu, vzemi nož in zareži v skorjo oljkega drevesa geslo! Ti bi ostal v tem slučaju zvest dani besedi, ni tvoja krivda, če prečitam jaz iz oljkega drevesa današnje geslo!

Podporočnik Kolini je videl, da se ne bi bilo dobro šaliti s temi ljudmi, sklenil je, da bo storil, kar so zahtevali od njega. Vzel je nož iz žepa, ga odprl in stopil k najbližjemu oljkinemu drevesu. Julija ga je neprestano spremljala z očmi.

V desnici je držala samokres, da bi lahko vsak trenutek ustrelila, pa tudi ostali so še vedno merili nanj. Tako je Kolini pod grožnjo smrti rezal besedo v skorjo drevesa.

Ko je bil gotov, mu zdrkne nožek na zemljo, on pa odstopi.

— Milostljivi Bog! vzklikne mladi oficir s pridušenim glasom, ti veš, da so me prisilili k tej izdaji! Nihče na mojem mestu bi ne bil storil drugače, sicer pa ji ta beseda itak ne bo mnogo pomagala, jaz pa naj bi za to edino besedo izgubil življenje, da bi padel na tem samotnem otoku?!

Julija je prihitela k oljkinemu drevesu in zdajci se ji izvije iz prsi radosten vzklik.

Mladi oficir je vrezal v skorjo besedico »Kararo«, ki je bila današnje geslo.

— Poslušaj me, podporočnik Kolini, reče Julija, ko se je obrnila k mlademu oficirju, ki je bil bled in potr, kakor da bi ga bilo že sedaj sram, ker je izdal vojaško tajnost. Poslušaj me, čez nekaj trenutkov bomo vedeli, če je »Kararo« res današnje geslo! Med tem časom boš ostal ti tukaj na Kozjem otoku, mi pa bomo poskrbeli, da nam ne boš pobegnil.

Če si se zlagal in nam navedel napačno besedo, boš umrl strašne smrti! Še je čas, Kolini, še se lahko izogneš strašne usode; odgovori mi, ali je zares beseda »Kararo« geslo današnjega dne?

— Je, odgovori Kolini in zavzdihne: povedal sem čisto resnico, ki me bo stala življenja!

— Ne bodi nespameten, Kolini, reče Julija, življenje je lepše, kakor pa vojaška čast in zanj se izplača prelomiti dana beseda! Sedaj boš ostal tukaj, moji ljudje pa ti bodo pomagali, da boš slekel uniformo...

— Mojo uniformo! vzklikne Kolini. Čemu?

— Mislim, da ti na to vprašanje nisem dolžna odgovora,

nadaljuje Julija. Timbal, Petrucio in goreči smeh, slecite ga in prinesite njegovo uniformo v gondolo!

— Razumemo, gospodarica, čez nekaj minut boš imela njegovo uniformo! reče pritlikavec Timbal:

— Sicer pa mu ne storite ničesar žalega, nadaljuje Julija, toda ko ga boste slekli, ga privežite k temu oljkinemu drevesu, da ne bo treba nanj paziti.

— Mene bodo zvezali?

— Samo radi večje varnosti! odgovori Julija oficirju, ki je spregovoril te besede z drhtečim glasom. Ponavljam ti, podporočnik Kolini, da te bomo pustili živega, nikakor pa ne moremo dovoliti, da bi se nam radi tebe pokvaril naš dobro zamišljeni načrt! Radi tega bodi pripravljen, da ostaneš tukaj dokler ne bo vžšlo solnce!

Čez nekaj minut je prinesel pritlikavec Timbal Juliji Kolinijevo uniformo. V gondoli se je preoblekla in je bila popolnoma podobna mlademu oficirju.

Kolinija so hitro privezali k drevesu tako, da ni mogel premakniti niti rok, niti nog.

Vsi so se zbrali na obali pred Julijo.

— Vi veste, kaj je vaša dolžnost, reče Julija svojim tovarišem. Najprej se bomo prepeljali tja, na kopno! Tam bom izginila v mraku, vi pa ostanite s Petrom, ki vam bo poveljeval, dva izmed vas pa bosta ostala na otoku in pazila, da nam zvezani ne bo pobegnil!

Ko boste slišali moj znak, tedaj vedite, da je most spuščen in da je napočila Giuseppu Musolinu ura osvobojenja. Peljimo se torej, v imenu božjem!

Julija je bila zadovoljna. Na primernem prostoru ob obali so pristali in odšli na kopno. Julija se nenadoma poslovila od njih in odide v mesto.

Medtem ko so tovariši veslali, si je pritrdila na obraz brke, ki jih je imela pripravljene.

Julija je čakala, dokler ni odbilo polnoči, potem šele se je napotila v Kastelo Marino.

Noč je bila deževna in silno temna. Juliji je srce burno utripalo, kajti sedaj bo padla odločitev, sedaj bo videla, če je Kolini govoril pravo resnico, ali je res besedica »Kararo« geslo današnjega dne, geslo, s katerega pomočjo pride lahko vsakdo v Kastelo Marino.

Ko se je približala trdnjavi, je zagledala stražo, ki je korakala pred poslopjem sem ter tja.

— Vsemogočni Bog, je molila Julija, pomagaj mi osvoboditi mojega nesrečnega očeta! Dete prosi, o Bog, za svojega očeta! O sveta Mati božja, usliši mojo molitev!

Malo si še oddahne, potem pa vzklikne glasno:

— Spustite most!

Njen glas so zgoraj na skali takoj slišali. Eden od stražnikov stopi čisto na rob skale, pomeri s puško proti prišlecui in zakliče:

— Kdo je tu?

— Podporočnik Kolini!

— Odziv?

— Kararo!

— Samo trenutek, gospod podporočnik, odgovori vojak, most bomo takoj spustili.

Iz Julijinih prsi se izvije globok vzdihljaj olajšanja. Najtežje je prestala, podporočnik Kolini je torej ni prevaral.

In sedaj ko so spustili most, je imela prost vhod v trdnjavo, ko pa bo enkrat notri, ji bo lahko doseči, da bodo most zopet spustili.

Nevarnost seveda s tem še nikakor ni bila odstranjena, toda cilj je bil vablјiv in Julija se je vsem ostalim nevarnostem posmehovala. Imela je dobre pomočnike, katerim je lahko brezpogojno zaupala, kajti ona sama bi Giuseppa Musolina ne mogla rešiti, najhujše bi ji bilo pač raztrgati železno verigo, s katero je bil njen nesrečni oče zvezan.

Vijaki so se začeli vrteti, deske so škripale in ko je most že ležal na lesenih podstavkih, si Julija ni več pomišljala, takoj je bila pripravljena. Sedaj se je bilo treba pogumno lotiti dela.

Že prej si je vojaško čepico posadila globoko na čelo, da bi je ne spoznali, sedaj pa je hitro stopala po mostu. Naenkrat pa se je ustavila in si prižgala cigareto. S tem je najboljšo preslepila vojake, kajti človek, ki ne misli pravično, se ne ustavlja in ne daje priložnosti, da bi ga kdo dalje časa opazoval.

— Dober večer, gospod podporočnik, reče vojak, ko je Julija stopila na skalo. Tako sami prihajate?

— Popolnoma sam!

— Ali smem most zopet spustiti?

— Seveda — takoj!

Julija je stopila v vojaško sobo, mimo katere ni mogla,

če je hotela priti do kapetana. Večina vojakov je spala, trije pa so še sedeli v nekem kotu in kvartali.

— V posteljo! jim zakliče Julija, to je proti predpisom!

— Razumemo, gospod podporočnik! so odgovorili vsi trije kakor iz enega grla.

Tako so ugasnili sveče in Julija je slišala, kako so se spravljali v postelje.

Sedaj pa — nova nevarnost, nova odločitev!

Podporočnik Kolini ji je med potjo pripovedoval, da je kapetan Stradeli silno previden, kar se tiče ključa, ki odpre vrata celice, v kateri tiči Giuseppe Musolino. Dejal ji je, da ga nosi vedno s seboj, kadar pa leže v posteljo, si ga položi pod blazino, da vedno spi na njem, da bi ga bilo torej nemogoče ukrasti.

Julija je morala sedaj stopiti v sobo, kjer sta stanovala podporočnik Kolini in kapetan Stradeli. V razmeroma majhni sobici sta stanovala oba oficirja.

Če je kapetan Stradeli že legel v posteljo, bi bilo delo na polovico olajšano, toda kaj bo, če še bedi in čaka podporočnika Kolinija?

Julija se je previdno splazila do vrat sobe. Tu se je ustavila in si prizadevala, da bi skozi špranje videla, če je kdo v sobi.

V sobi je vladala popolna tema. Julija odpre počasi vrata sobe. Ah, tema, kapetan Stradeli je gotovo že spal! Prav je tako, toda kljub temu mora biti silno previdna, da se bi izdala in tako vsega pokvarila!

V naslednjem trenutku je bila Julija v sobi, tiho je zaklenila vrata za seboj, da se kapetan ne bi zbudil.

Zdajci pa se oglasi s postelje tam v kotu zdehanje, za njim pa kapetanov glas:

— Ali ste vi, podporočnik?

— Ukazujete, gospod kapetan?

— Kako pa se vam je godilo?

— Hvala, izvrstno!

— Ali sta se z malo pevko pošteno navžila ljubezni?

— V ničemer nisem stradal, kapetan!

— Povejte mi, tovariš, ali ne bi bil tu tudi zame sladek grižljaj — jaz mislim, da tudi mene ne bi odbila!

— Tudi jaz mislim tako, kapetan, odgovori Julija. Zelo prijetno ji je bilo, da je bila v kapetanovi sobi tema, ker tako

kapetan ni mogel opaziti njene zmedenosti, ki se ji je pojavila pri teh besedah na obrazu in njenih očih, ki so se svetile, kakor oči krvižejnega tigra.

— Recite mi, moj dragi podporočnik, če bi vam ugajalo, se je oglasil zopet kapetan iz svojega kota, če bi prižgal samovarček in vam pripravil skodelico čaja — zunaj dežuje, ostudno vreme! Prav gotovo vam ni sedaj najprijetnejše!

Julija je malo odlašala z odgovorom, potem pa je odločno in iz izpremenjenim glasom spregovorila:

— Takoj bom legel, kapetan, utrujen sem kakor zdelan konj, precej sem pil!

— Dobro torej, dragi tovariš, tedaj se bom tudi jaz obrnil in dalje spal — lahko noč!

— Lahko noč, kapetan, da bi se vam kaj lepega sanjalo! reče Julija.

— Ha, ha, ha, gotovo se mi bo sanjalo o tisti mali pevki, o prekrasni Timbalovi hčerki. Prekrasna deklica, za vraga, ničesar bi si ne želel bolj, kakor da bi bila sedaj pri meni...

— Saj je pri tebi, si je mislila Julija na tistem, pri teh besedah pa se je stresla in obtipala ostrino svojega meča, s katerim bi ga najrajše prebodla, da bi ga kaznovala za to predrzno željo, s katero jo je tako razžalil.

Julija se je izogibala prelivanja krvi. Bala se je, da ne bi kapetan zavpil, ko bi mu porinila meč v srce, ali pa da ne bi prišlo med njo in kapetanom v majhni sobici celo do obupne borbe. To je morala na vsak način preprečiti. Kljub vsemu pa so bili tudi vojaki blizu.

Ni minilo dolgo, ko je začel kapetan Stradeli pošteno smrčati.

— Sedaj pa pogum, hčerka Giuseppa Musolina, je šepetala Julija in se čisto počasi in popolnoma neslišno dvignila s postelje, na katero je bila prej legla.

Neslišno je stopila h kapetanovi postelji, nagnila se je, njena roka pa je izginila pod kapetanovo blazino.

Ko je Julija zopet potegnila roko izpod njegovega vzglavja, je držala v njej davno zaželeni ključ — ključ od zapora njenega nesrečnega očeta.

Ponovno srečanje

Nemogoče bi bilo opisati vsa čuvstva, ki so prevzela Julijo v tem trenutku, ko je držala v roki ta davno zaželeni ključ, ključ, ki ji bo odprl vrata očetove temnice. Ta ključ bo pokazal Giuseppu Musolinu prosto pot v svobodo, v življenje vrh kalabrijskih gora.

Popolnoma blizu je bila cilju, po katerem je tako silno koprnela in vse, kar je morala na tej poti še izvršiti, se ji je zdelo tako neznatno napram temu, kar je že dosegla, da se ji ni izplačalo misliti na to.

Sedaj je morala hiteti iz trdnjave, spustiti most in tedaj bo prihitela vsa njena družina, da bi premagala vojake, da bi Giuseppa Musolina osvobodila in odpeljala v svet, v svobodo, kjer Giuseppa Musolina ne bodo tako lahko več odkrili.

Ko pa bo hrabri in veliki Musolino enkrat svoboden, tedaj bo nekdanji Musolino! Tedaj bo zopet kralj planin, strah in trepet nasilnikom in bogatašem, prijatelj in branilec siromakov! Tedaj bodo prihajali k njemu prijatelji iz cele Kalabrije.

Julija si pritisne ključ na prsi, potem pa na ustne.

Čisto tiho se je splazila od kapetanove postelje in ni minilo dolgo, ko je izginila iz sobe. Od zunanje strani je vrata skrbno dvakrat zaklenila, vzela ključ iz ključavnice in ga previdno spravila v žep.

In lotilo se je je hrepenenje po nesrečnem očetu in izpremenila je storjeni načrt.

Namesto da bi bila sedaj spustila most in poklicala svoje tovariše in pomagače, je hotela najprej videti svojega milega očeta in ga razveseliti ter mu povedati, da je napočila ura njegovega osvobojenja.

Počasi se je plazila po dolgem hodniku in se ustavila pred vrati, za katerimi je bil zaprt Musolino.

Julija odklene vrata in stopi v celico.

Medtem se je noč zjasnila, mesec je sijal in sipal svojo blede svetlobo na jetnika.

Ležal je na kamenitih tleh z razširjenimi rokami.

Julija se je silno prestrašila, ko ga je zagledala, kajti zazdelo se ji je, da vidi pred seboj mrtveca. Toda kmalu je opazila, da se mu prsi dvigajo in zopet padajo, videla je, da je živ in tako je vsaj deloma premagala svojo neskončno boleost.

Tople solze ji priteko iz oči, telo se ji začne krčevito stresati in — Musolino se zbudi.

— Ali sem v spanju jokal? reče Giuseppe Musolino počasi, se obrne po kamenitih tleh in vstane. Najbrž je moralo biti tako, ker prav dobro vem, da sem slišal ihtenje. Ah, nesrečne podgane, ki se podite po tem prostoru, ne morete jokati, tedaj sem že moral jaz to biti!

Zdajci pa mu beseda zamre v grlu.

Pogled se mu ustavi na visoki Julijini postavi, ki je stala, obsijana od svetlih luminih žarkov kakor najlepši kip iz marmorja nekaj korakov od njega.

— Saj sanjam še z odprtimi očmi! je govoril Giuseppe Musolino polglasno. Zdi se mi, da gledam pred seboj svojega ljubljeneega otroka, svojo hčerko, svojo drago Julijo, — njo na katero sem vsako uro, vsak trenutek svojega življenja v jetništvu mislil, njo, za katero trepečem in o katere usodi vedno premišlujem... O, Julija, moja Julija, ko bi ti le slutila, kako neskončno hrepeni moja duša po tebi!

Julija se ni mogla več premagovati. Priprla je za seboj železna vrata in polglasno vzkliknila:

— Oče, ljubljeni oče! Ne sanjaš, dragi oče, jaz sem, jaz tvoja Julija... Oče, jaz sem pri tebi!...

Ni mogla več, omahnila mu je v naročje.

Vzklik, ki se je izvil Giuseppu Musolinu iz prsi, mu je zamrl na ustnicah. Komaj je iztegnil oče svoje izmučene roke hčerki naproti, toda radost je bila tako nepričakovana in tako velika, da se je zgrudil na tla in ostal brez zavesti — prvikrat se je zgodilo, da je Giuseppe Musolino, lev iz Kalabrije, železni Musolino ležal nezavesten na tleh.

Julija ga je objela s svojima mehkinama rokama in ga poljubljala na čelo, na obraz in na roke tako, da je počasi zopet odprl oči.

— Torej niso sanje... niso to sanje!... je šepetal Giuseppe Musolino, široko odprl svoje črne oči in prestrašeno strmel v Julijo, kakor da bi se bal, da mu bo ljubljena slika zopet izginila. O, govori, Julija, reci, da si to ti, da bom še enkrat slišal tvoj mili glas!

— Tvoja Julija je pri tebi, ljubljeni oče! mu je šepetala Julija, v njenih očeh pa so se lesketale solze. Kmalu boš svoboden, moji pomagači čakajo samo na moje znamenje in tedaj bodo prihiteli in te osvobodili, ljubljeni oče! Osvobodili te bodo te težke verige, s katero so te zvezali!

— Pomagači! ... ponovi Musolino. Ali niso vsi pobegnili, ali jih niso vse polovili in pregnali?

— Jaz sem jih zopet zbrala, odgovori Julija, sedaj jih sicer nimam kdo ve koliko, od tvojih prejšnjih je ostal edini Peter Gavran, on je tudi sedaj član moje družine!

Tudi ostali, ki so se zbrali okrog mene, mi niso nič manj zvesti in vdani kakor so ti bili nekoč tvoji tovariši, tudi jaz se lahko na svoje ljudi brezpogojno zanesem!

Živimo v Kalabrijskih planinah, v divji pokrajini med strmimi skalami, mene pa so izbrali za svojega kapetana, meni so prisegli, da ne bodo mirovali, dokler te ne bodo osvobodili, moj ljubljeni oče!

— In ti si si vse to sama zamislila, dete moje? jo je izpraševal Giuseppe Musolino, kakor da bi ne mogel verjeti svojim ušesom. Ti si to storila, mlada deklica?

— Oče moj, misel nate in na to strašno ječo, v katero so te zaprli, sta mi dala moči, da sem mogla vse to izvršiti, pri tem pa sem se tudi naučila spoznavati ljudi, videla sem, kako so nizki in podli, oni — posebno še oni, ki imajo zakone in oblast v svojih rokah in ki bi morali biti njih čuvarji. Sedaj pa naj ne govorim več o lopovščinah teh ljudi, moj sladki, ljubljeni oče!

Pri tebi sem, ti si pri meni, ta zapor pa se je pretvoril v svetišče, v katerem sta se spojili ljubezen otroka napram očetu — in ljubezen očeta napram otroku v svetel plamen ljubezni!

— Julija, moja Julija! Kdor ima takšno hčerko je srečen tudi tedaj, če je zaprt v ječi.

Da, le pogledjte ve večne zvezde in ti blede mesec, kliče vas za priče, da sem najsrečnejši oče na svetu, najsrečnejši, kar jih je bilo kedaj, ker imam milo in nedolžno hčerko, ki ljubi svojega očeta!

Naenkrat pa postane Giuseppe Musolino resen in potegne Julijo k sebi:

— Kje je tista zver? ... Kje je kapetan Stradeli?

— Zaklenjen je v svoji sobi, odgovori Julija, izpod vzglavja sem mu ukradla ključ od tvoje temnice in tako sem mogla priti k tebi!

— Zakaj pa nosiš to čudno obleko?

Julija mu je v kratkih besedah pripovedovala o dogodku s podporočnikom Kolinijem.

— Ah, sedaj razumem, odgovori Giuseppe Musolino, ko je Julija umolknila, ti nisi samo dobro dete, temveč prava hčerka svojega očeta! Da, ti si moja prava in mene vredna hčerka!

Kaj pa vojaki, pristavi Giuseppe Musolino, če se ne motim jih je v trdnjavi čez štirideset!

— Vojaki spijo in ne bo minilo dolgo ko bodo naši jetniki, ko bodo moji ljudje prišli sem, jih bodo premagali.

— In ti jih boš spustila sem, Julija!

— Čez nekaj minut bo vse končano! odgovori Julija samozavestno. Spustila bom most in vsi bodo prišli: pritlikavec Timbal, kozar, Peter Gavran, slikar, goreči menih in še štiri drugi možje, ki niso prav nič malodušnejši od ostalih!

— Tako, Julija, ti razpolagaš s pogumno desetorico. Da, če je ostalo v njih le malo duha Giuseppa Musolina, bodo tako pogumni, da se ne bodo strašili udariti na štirideset ljudi!

— Posebno še, če so vojaki zmedeni, reče Julija in se zamisli.

— Oh, zakaj ne morem biti tudi jaz navzoč — ko bodo premagani! pristavi Giuseppe Musolino trpnko. Jaz pa ležim tukaj, priklenjen z verigo k steni kakor divja zver, ki so jo ujeli in se ne morem niti ganiti!

Teh verig me bodo morali šele rešiti! pristavi nekdanji kralj gora trudno.

— Osvobodili te jih bodo, oče! reče Julija hitro. Pritlikavec Timbal je zelo spreten, kar se tega tiče, ima tudi za to potrebno orodje in mislim, da te bo hitro osvobodil vezi!

Ne bo minilo četrte ure, ko boš svoboden, dragi oče, jutri pa bo ves Napolj vedel, vedela bo vsa Kalabrija, da se je Giuseppe Musolino rešil okov in zletel kakor orel iz zaporu. Kam pa je zletel, tega dobri meščani ne bodo vedeli, to bo samo naša tajnost.

— Da, samo naša tajnost, pristavi Giuseppe Musolino ves srečen in stisne Juliji roko. O, moje drago dete, kako sladko zveni to: naša tajnost, tvoja in moja!

— Še en poljub, ljubljeni oče! Ah, kaj, so ti gadje napravili iz tebe! nadaljuje Julija, ko se je še enkrat zazrla v očetov obraz, v katerega so se začrtale globoke gube. Toda samo malo ti bo treba počakati, dragi oče, in prejšnje moči se ti bodo vrnile. Sedaj pa moram na delo!

— Srečno pot! jo blagoslovi oče.

Nekaj trenutkov pozneje je šla Julija skozi vojaško sobo, prepričala se je, da vsi vojaki spe.

Opraviti je imela torej samo še s tistima dvema stražnikoma na skali, katera brez dvoma ne bi bila dovolila, da bi njeni ljudje prekoračili most in prodrli v trdnjavo.

V podporočniški uniformi je prišla iz trdnjave in se približala prvemu stražniku.

— Poslušaj me, reče Julija in vzame iz žepa bankovec za eno liro, ne morem spati, k vsej nesreči pa mi je še zmanjkalo cigaret, tudi kapetan jih nima! Pojdi čez most in mi kupi za eno liro najboljših cigaret!

— Razumem gospod podporočnik, odgovori stražnik pokorno, kje pa jih bom dobil?

— Tam preko v gostilni jih boš prav gotovo dobil!

Gostilna je stala na obali, oddaljena kakšnih pet minut hoda od trdnjave.

— Ali smem torej oditi, ko pa sem stražnik? je še s strahom vprašal vojak.

— Ker ti jaz ukazujem, seveda, sicer pa bom jaz ostal tukaj, most bomo takoj spustili in ga pustili, da bo ostal tako, dokler se ne boš vrnil!

Takoj so spustili most in vojak, ki je s svojim tovarišem stražil, odhiti na drugi breg.

Sedaj je bil Juliji napoti samo še en stražnik in kakor ji je bilo tudi žal, uporabiti je morala silo.

— Ti, povej mi, reče Julija, ki je skrbno oponašala glas podporočnika Kolinija, zdi se mi, da tvoja čepica ni popolnoma v redu — izgubil si kokardo!

— Jaz? odgovori vojak. Prosim lepo, gospod podporočnik, kokarda je...

Nesrečni vojak je snel čepico z glave, v tem trenutku pa je začutil močan udarec v glavo.

Kakor mrtev je brez glasu omahnil na tla. Julija je imela popolnoma svobodno pot.

Dala je znak svoji družini.

In že v naslednjem trenutku se je oglasil z druge strani obale odgovor njenih ljudi.

— Naprej! vzklikne Julija, čez most pa prihiti devedeset moških, ki so bili do vratu oboroženi.

Osvajanje Kastel Marina

Peter Gavran je bil prvi Julijine družine, ki je stopil na skalo. Prvi pogled mu je obvisel na vojaku, ki je ležal na tleh. Obrnil se je k Juliji in jo vprašal:

— Ali je mrtev?

— Ne, samo onesveščen!

— Tedaj ga moramo takoj zvezati, spregovori Peter odločno in vzame vrv, da bi zvezal vojaka in mu z robcem zamašil usta.

Medtem ko je Peter vezal vojaka, so se oglasili koraki drugega stražnika, ki je šel kupit cigarete in ki si je sedaj žvižgal monotono kalabrijsko popevko.

— To je drugi, tega sem poslala po cigarete, reče Julija. Hitro se poskrijte, ko pa se bo pojavil na skali, planite nanj in ga premagajte!

Julija je ostala popolnoma mirna.

Vojak stopi k njej in ji izroči majhen zavojček, v katerem je prinesel cigarete.

Zdajci pa so ga za hrbtom zgrabile štiri roke in ga tako močno stisnile, da ni mogel niti ziniti.

Petrucio, kozar, ga je zgrabil in davil tako dolgo, dokler se ni onesvestil, ko pa je omahnil na tla, so mu krepko zvezali roke in noge in mu usta zatlačili z robcem.

— Tako, moji dragi prijatelji, to ste izyršili prav dobro! vzklikne Julija. Sedaj je Kastelo Marino popolnoma naš. Giuseppe Musolina sem že videla in z njim govorila — z navdušenjem pričakuje borce za njegovo svobodo in vsakomur od vas bo dolžan večno hvaležnost!

— Živel naš poglavar! vzklikne Peter, toda tako tiho, da so ga še njegovi najbližji komaj slišali.

— Sedaj pa na delo, tovariši! vzklikne Julija poveljujoče, predvsem pa dvignite most, da nas ne bi od kopnega iznenadili!

Most se dvigne in trdnjava je bila zopet ločena od kopnega.

— Poslušajte me sedaj! reče Julija, ko se je njena družina zbrala okrog nje. Do tega trenutka nismo prelili niti še kapljice krvi, sedaj pa ne bomo mogli biti več tako obzirni!

Pozvala bom vojake, ki spe v sobi, naj se nam predado.

skušala jih bom prepričati, da jim ne bi itak mnogo pomagalo, če bi se zoperstavljali. Obljubila jim bom, da se jim ne bo ničesar zgodilo, če bodo mirovali. Toliko boljše zanje, če bodo to storili, če pa se ne bi hoteli predati, tedaj...

— Tedaj bomo udarili po njih! vzklikne Timbal. Tu gre za osvobojenje Giuseppa Musolina in ne igra nekaj človeških življenj nobene vloge.

— Tudi sama priznavam, da osvobojenja mojega ubogega očeta ne bi mogli izvesti, ne da bi pri tem prelili nobene kaplje krvi. Sedaj pa, tovariši, pripravite si puške in — za menoj!

Svoboda ali smrt!

Živel Giuseppo Musolino, strahovalec Kalabrije!

Vojake je ta hrup zbudil.

— Grom in peklo! je zavpil stari kaplar. Kaj pomeni to? Kdo je to? ... Tujci ... Izdaja ... Orožje v roke!

— Molči, nesrečnež in poslušaj me! vzklikne Julija, ko je krepkeje stisnila samokres. Molči, kajti izgubljen si, če se skušaš protiviti!

Tukaj je Julija, hčerka Giuseppa Musolina, s svojimi zvestimi prijatelji.

Trdno smo sklenili, da bomo osvobodili svojega vodjo! Med napadom smo zavzeli Kastelo Marino, trdnjava pripada sedaj nam in vsi vi ste naši jetniki.

Roke kvišku! Dovolite, da vas zvežemo, kajti tedaj ne bomo prelivali vaše krvi, če pa tega ne storite, tedaj...

— V pekel s teboj, prokleta vešča! zavpije razjarjeni kaplar. Ti si preoblečena ženska!

In pri teh besedah je stari kaplar zgrabil svojo puško in sprožil. Krogla zažvižga Juliji mimo ušes in udari v vrata nad njeno glavo.

Ta strel je bil začetek strašnega boja.

— Lopov, nameraval si ubiti Julijo Musolino! je zagrmel slikar. To boš plačal z življenjem!

Iz puške Alfreda pl. Hofmannstala bliskne plamen in kaplar se, zadet sredi čela, zgrudi na tla.

In sedaj je grmel strel za strelom, kajti ko so Musolini prijatelji začutili kri, jih niso mogle od prelivanja krvi odvrniti vse Julijine opombe. Bili so slepi in gluhi za vse.

Prej kakor so se vojaki mogli spraviti do svojih pušk, so jih Julijini tovariši odločno napadli.

Dvakrat so ustrelili, soba se napolni z dimom in skozi

ta dim ni bilo ničesar videti, samo pokanje s puškinimi cevmi je odmevalo po veliki sobi, kajti borilci za svobodo Giuseppa Musolina so podrli vse, kar jim je bilo na poti.

Ropotanje, vpitje, vzdihovanje in ječanje in strašno klicanje na pomoč je povzročilo, da so vojaki v smrtnem strahu pobegnili v kot sobe. Nekateri so poskušali, da bi pobegnili skozi vrata, pa niti to se jim ni posrečilo.

— Počakajte! zapove Julija z vso močjo, da je prevpila splošno zmešnjavo. Ne dalje! Mar ne vidite, slepci, da smo že mi gospodarji situacije? Odprite okna, da se bo dim razkadil, da bomo lahko razločno gledali!

Ko se je razkadilo, je mogla Julija ugotoviti, da je ostalo samo še kakšnih petindvajset vojakov. V kotu so se tiščali in v strahu čakali, kaj se bo zgodilo.

— Ali se hočete predati? jih je vprašala Julija.

Tedaj vstanite in držite roke kvišku! Toda pri najmanjšem poskusu, da bi se hoteli upirati vezanju, vas bodo moji ljudje takoj postrelili!

Musolinovi tovariši so se lotili dela in ni minilo dolgo, ko so vsi vojaki ležali dobro zvezani na tleh.

Pet vojakov s kaplarjem je bilo mrtvih, osem pa jih je bilo lažje in težje ranjenih.

O kapetanu Stradeliju ni bilo niti sledu.

Prav gotovo se je skril pod svojo posteljo, ko je slišal streljanje in hrup v sobi, kjer so spali vojaki. Toda v tem trenutku ni nihče mislil nanj, kajti Julija in njeni pomagači so imeli važnejšega opravila.

Pot so imeli svobodno in Giuseppu Musolinu bi ne bilo treba več dolgo ležati v strašnem zaporu.

— Za menoj, tovariši! vzklikne sedaj mlada in pogumna deklica, ki se za svojega očeta ni strašila niti prelivanja krvi. Pojdite z menoj, tovariši, in bodite pripravljeni, da boste videli senco tistega Giuseppa Musolina, ki ste ga poznali nekoč, ko je bil še svoboden!

Kakor boginja osvete je hitela Julija po dolgem in ozkem hodniku pred svojimi ljudmi proti vratom, ki so vodila v Musolinovo ječo, njeni tovariši pa so šli mirno za njo.

Vsi so čutili svečanost bližajočega se trenutka, ko bodo zagledali velikega Giuseppa Musolina.

V zadnjem trenutku

Katero pero bi mogla opisati čuvstva, ki so polnila Julijino dušo v trenutku, ko je vtaknila ključ v vrata, ki so vodila v Musolinovo ječo. To kar se ji je še pred kratkim zdelo skoraj nedosegljivo, o čemer je sanjarila v svojih najdrznejših sanjah, se je sedaj izpolnilo, svojemu cilju je stala tako blizu. Kmalu bo lahko položila svojo glavo na prsi osvobojenemu očetu.

Nihče več ni sedaj dvomil, da ne bo Giuseppe Musolino v najkrajšem času osvobojen.

V trenutku, ko je Julija potisnila ključ v ključavnico, se je nenadoma porodil v njeni glavi načrt.

Svojega očeta je hotela odpeljati iz Napolja, pobegniti je nameravala z njim na kateri oddaljenejši otok, na katerem ni še nihče spregovoril imena Giuseppa Musolina ali pa vsaj njegova slika še ni znana.

Tam je nameravala z njim živeti, čuvati in ga negovati, da bi čimprej zopet postal lev Kalabrije, nepremagljiv človek iz najmočnejšega materijala.

Giuseppe Musolino je stal vzravnal v svoji celici. Že zdavnaj je slišal žvenket orožja in glasove svojih ljudi.

Julija plane k njemu, ovije roke okrog očetovega vratu in vzklikne s solznimi očmi:

— Oče, prišli smo, da bi te rešili železnih okov, da bi te odpeljali iz tega zemeljskega pekla! Oče, jâz, tvoje dete, tvoja Julija te je osvobodila!

— Moja hčerka, moja draga hčerka! je spregovoril Giuseppe Musolino in si pritisnil Julijo na prsi. Vse strahote, ki sem jih pretrpel med temi zidovi, so pozabljene, tvoja smelost in neustrašenost sta vse zabrisali!

Da, tvoja neustrašenost je premagala vse in jaz bom na vse trpljenje lahko pozabil. Ponosen sem nate, ti pogumna in plemenita deklica, moja si in ni je sile na zemlji, ki bi me odtrgala od tebe, od moje ljubljene Julije!

— Ne, oče, saj to se tudi nikdar ne bo zgodilo! odgovori Julija, v naslednjem hipu pa pristavi:

Sedaj pa pozdravi tudi ostale! Poglej, to je Peter Gavran, eden tvojih starih tovarišev, ki se je lotil te borbe za tvoje osvobojenje!

Peter prihiti k svojemu vodji, pade pred njim na kolena in mu poljubi roke.

Tudi ostali Julijini tovariši so prodrli v celico, pokleknili so v krogu, dvignili svoje orožje in vzkliknili kakor iz enega grla:

— Prisegamo ti zvestobo, Giuseppe Musolino, kakor smo jo prisegli tvoji hčerki Juliji! S teboj bomo šli, kamorkoli nas boš vodil, brez pomišljanja bomo šli za teboj, četudi bi te vodila pot v sam pekel!

— Hvala vam, moji dragi prijatelji! spregovori Giuseppe Musolino z globokim glasom, ki se je tresel. Zares, kdor ima takšne prijatelje, ki so mu tako zvesti in vdani, ni nikdar zapuščen, niti tedaj, kadar leži v zaporu zvezan v okovih, katerih ne more premagati!

— V okovih! vzklikne pritlikavec Timbal. Takoj ti jih bomo prepilili veliki vodja! Poglej, pripravil in prinesel sem vse, kar je pri tem poslu potrebno in če bi bila veriga iz nepremagljivega železa in skovana v samem peklu, bi morala popustiti!

— Tako je, Timbal! reče Julija. Prični takoj s svojim delom, kajti čimprej odidemo s te skale, tem prej bomo rešeni!

— Naše delo je popolnoma varno! spregovori goreči menih. V Napolju se nikomur niti ne sanja, da smo zavzeli Kastelo Marino, vsi mislijo, da ga vojaki dobro čuvajo in vendar smo mi njegovi gospodarji!

Timbal začne delati.

Najprej je hotel dolgo verigo zlomiti z majhnimi kleščami, toda to se mu ni posrečilo. Čeprav je bil Timbal kljub svoji nerazviti postavi precej močan, ni mogel zlomiti niti posameznega člena dolge verige.

Tudi tedaj, ko je napojil verigo z razjedujočo tekočino, ki napravi železo krhko, ni mogel ničesar storiti.

Deset minut je že minilo in Julija se je nestrpnost ozirala okrog sebe. Naposled pa je rekla:

— Timbal, ali še nisi gotov? Kako dolgotrajno delo je to! O, le še počakaj malo, ljubljeni oče, dovolj dolgo si že živel v tem strašnem zaporu, počakati boš pač moral še te četrte ure!

— Počakal bom, drago dete, odgovori Giuseppe Musolino, če bom le svoboden do tedaj, ko bo solnce vzšlo, bo vse

lepo končano! Noč moramo uporabiti za beg, kajti samo tedaj nas ne bo nihče spoznal in nihče nam ne bo delal zaprek!

— Za beg je vse pripravljeno, nadaljuje Julija. Ker te ne smemo voditi skozi Napolj, ker bi te utegnil kdo spoznati, smo pripravili majhno ladjico, ki je privezana na obali blizu skale. Pojdi, slikar, in se prepričaj, če je ladjica še tam, kjer smo jo pred nedavnim pustili!

Slikar odide, da bi izvršil Julijino povelje.

Med tem časom je pritlikavec Timbal v kotu celice podnetil ogenj, da bi močno verigo na najtanjšem mestu segrel.

— Sedaj pa bo moralo iti! se je smejal Timbal. Ko bom še enkrat prijel s kleščami, mora veriga počiti, ta obroč na nogi pa lahko zadržiš, veliki vodja, mislim, da te ne bo oviral, ker ti ne bo treba bežati, kajti vozil se boš v ladjici, dokler se ne bomo na primernem mestu na sicilski obali izkricali.

— V Sicilijo me nameravate torej peljati? je vprašal Giuseppe Musolino. Boljšega bi si ne bili mogli izmisliti, v Siciliji imam prijateljev in dobrih zvez, tam bom vsekakor dobil varno zavetišče!

— Ali je veriga že segreta? je vprašala Julija nestrpno. Timbal, vzemi klešče!

— Kmalu bo, odvrne pritlikavec Timbal. Samo še nekaj trenutkov, tako, sedaj je popolnoma razbeljeno in sedaj...

Hej, Peter, pomagal mi, da bova stisnila klešče! Česar človek sam ne more storiti, storita dva z lahkoto!

Pritlikavec Timbal položi klešče na razbeljeno mesto, tudi Peter se skloni, da bi pomagal, toda...

— Kaj je to?! zavpije Julija nenadoma in se obrne. Ali ni bil to strel? Ah... Izdaja, izdaja... Napadeni smo... Izgubljeni smo...

V Musolinovo celico plane slikar Alfred, bil je smrtno-bled, opotekal se je, kri pa mu je tekla po obleki. Pod levim ramenom je imel rano od krogle.

— Alfred, kaj se je zgodilo? vzklikne Julija.

Toda slikar je le z veliko muko odgovarjal. Nekaj ga je tiščalo v grlu.

— Obalo so zasedli vojaki... Streljali so name... Podporočnik Kolini je med njimi... najbrž se je osvobodil!

— Bežite! zavpije Giuseppe Musolino. Ne izgubljajte časa, rešite mojo Julijo, ne dovolite, da bi jo dobili preganjalci v svoje pesti. O, moje dete, moje drago dete je izgubljeno, moje Julije ne bo več, če jo bodo dobili!

— Kje je ladjica? vpraša Julija, ki je težko sopla. Ali so nam jo odgnali?

— Ne, ne, ladjica je še ob skali, kjer smo jo pustili, odgovori slikar. Ne morejo je videti. Če bomo lahko pobegnili v ladjico, smo rešeni!

Toda pritlikavec Timbal skomigne z rameni.

— Veriga se je zopet ohladila! spregovori malo mojster zamišljeno. Minilo bo najmanj pet minut, dokler...

V tem trenutku plane v celico Peter, ki je medtem odšel na skalo.

— Niti trenutka ne smete izgubljati! je govoril Peter Gavran in težko sopel. Vojaki delajo nov most proti skali, mislim, da bodo kmalu gotovi... Po mojem mnenju jih je več sto in na vsak način smo izgubljeni, če še dalje odlašamo... Peščica smo, ki bi jo oni takoj pohrustali...

— Jaz ne grem od tebe! zavzdihne Julija in se ovije Giuseppu Musolinu krog vratu. Naj me zalotijo pri tebi. Tvoj otrok sem, tvoja hčerka in s teboj bom delila usodo! Če ti nisi svoboden, tudi meni ni do življenja!

— Ti moraš oditi — jaz ti ukazujem! vzklikne Musolino s strogim glasom in pahne Julijo od sebe. Nesrečnica, jaz sem popolnoma propadel in če bi še ti morala deliti z menoj vse strahote italijanskih zaporov?

Julija, če me imaš rada in če me hočeš rešiti, tedaj beži s svojimi ljudmi!

— Da, beži z nami, Julija! so vzklikali tudi ostali in obdali Julijo od vseh strani. Sedaj bomo odšli, toda zopet se bomo vrnili in Giuseppa Musolina osvobodili!

— Kar se nam danes ni posrečilo, se nam bo jutri! je govoril goreči menih.

— Ali slišite ropotanje s kladivi? vzklikne Petrucio. Kmalu bodo napravili most.

— Dobro, tedaj pojdemo! vzklikne Julija s solznimi očmi in vzame svojo puško.

Zbogom, ljubljeni oče, zbogom! Nebo ni dovolilo, da bi bil že danes rešen. Toda obljubi mi nekaj!

Prisezi mi, nadaljuje Julija z drhtečim glasom in stopi še enkrat čisto k očetu, da me boš nikdar pomislil na samomor! Prisezi mi, da boš vzdržal tako dolgo, dokler ne bo obsodba izrečena!

— Prisegam ti, hčerka moja! Odgovori Giuseppu Musolino z drhtečim glasom. Strašne misli o samomoru bom od-

ganjal od sebe, toda to svojo prisego bom izpolnil samo tedaj, če odideš takoj odtod, kajti tvoja sveta dolžnost je, da misliš tudi na te ljudi, ki so radi mene stavili svoje življenje na kocko.

Še en objem, še en poljub med očetom in hčerko — in Julija zakliče svojim tovarišem:

— Pojdimo! Tovariši, vzemite puške, pripravite se na borbo na življenje in smrt!

Ko so prišli v vojaško sobo, kjer so vojaki ležali še zvezani po tleh, reče Petrucio:

— Skozi tole okno bi lahko prišli na morje in se pritiho-tapili v našo ladjico, ne da bi nas vojaki pri tem opazili!

— Naprej! vzklikne Julija in prva skoči skozi okno na prosto. Ker pa okno ni bilo več kakor en meter na zemljo, so bili vsi v nekaterih trenutkih na skali ob samem morju.

V globini so zagledali ladjico, v njej pa je bil samo človek, kateremu so jo izročili v varstvo.

Skok, ki bi ga bil moral sedaj vsakdo izmed njih storiti, je bil silno nevaren, kajti strma stena se je dvigala kakšnih sedem metrov nad morjem in kdor bi bil nepreviden, bi lahko strmoglavil v morje.

Julija je zopet prednjačila z dobrim vzgledom.

— Rešitev in svobodo Giuseppu Musolinu! vzklikne Julija in skoči raz steno.

Skočila je naravnost v gondolo, kjer jo je sprejel in prijel njen tovariš.

Za njo so poskakali tudi vsi ostali, vsi so srečno prileteli v gondolo, samo goreči menih je padel čez rob čolna v morje, ker pa je bil dober plavač se je kmalu zopet znašel pri ostalih na varnem. Alfred je radi svoje rane izgubil mnogo krvi in ni mogel skočiti. Petrucio, ki je bil z njim še na skali, ga je brez pomišljanja prijel krog pasu in skočil z njim v morje, kjer sta izginila.

Julija je z grozo gledala ta prizor. Pritlikavec Timbal pa se je hitro znašel. Poiskal je dolg drog in ga spustil v morje. Utopljenca sta se prijela zanj in tako so ju potegnili v ladjo.

— Odrinite! zapove Julija, ko so bili vsi v ladjici. Skrajni čas je, jaz mislim, da so vojaki že dogradili most in zavzeli trdnjavo.

Ladjica je bila prepolna, toda osem veslačev je neutrudljivo delalo. Noč je bila temna.

Ladjica je bila že kakšnih sto metro oddaljena od skale, na kateri se je dvigal strašni Kastelo Marino, ko naenkrat silno zagrmí. Ploha krogel se je zakadila za begunci, zadet pa ni bil nihče. S svojimi hrbti so tovariši zakrili Julijo, napravili so krog nje živ zid, katerega bi krogla ne mogla prodreti.

Ko so še četrť ure krepko veslali, spregovori Peter veselo:

— Hvala bogu, že smo tako daleč, da nam vojaki ne morejo več škodovati!

Dolgo so se vozili po temni noči in v neprestani nevarnosti, ko pa se je zdanilo so bili Julija in njeni ljudje rešeni.

Niso vedeli, kaj naj bi storili in obrnili so se proti jugu. Tri dni in tri noči so blodili po morju. K sreči so imeli s seboj nekaj vina in kruha in tako jim je bil tudi majhen delež dobro došel in jih je ubranil gladu in žeje.

Ko pa se je tretjega dne solnce nagibalo k zahodu, je Julija opazila celino in zaklicala svojim sotrpinom:

— Ne, ne, jaz se ne motim, to je moja domovina! Tisto gorovje tam, čigar najvišji vrh je pokrit s snegom so Aspromonti, nahajamo se na obali Kalabrije!

Preganjani zločinec

Državnega pravdnika Viktorja Garsija iz Napolja smo zapustili v silno žalostnem stanju.

Z zvezanimi rokami in nogami je ležal na postelji v majhni sobici, v kateri je stanovala Julija Musolino v Parizu, v ulici La fontaine.

To je bil zares neprijeten položaj za človeka, ki je imel v Napolju vplivno besedo, v Parizu pa bogato zaročenko, hčerko milijonarja in izgleda za visoko karijero.

Po umoru Marije Ferari in strašnega odkritja v hotelu, kjer je Julija našla mrtvo truplo v kovčegu državnega pravdnika, mu je povzročila Julija največ strahu s tem, ko mu je pri slovesu rekla, da bo vse prijavila policiji.

Garsi je živel v nepopisnem strahu in že si je predstavljal, kako je obsojen na smrt in kako ga vodijo pod vislice.

Kmalu je uvidel, da je s tem zaigral vse, ugled in karijero, bogato nevesto in vse, kar je imel.

Poskušal se je rešiti vezi, ki mu jih je Peter navil krog rok in nog, toda vsi njegovi napori so ostali brezuspešni. K sreči pa je lahko potegnil roke k ustom in s svojimi ostrimi zobmi je začel glodati vrv, s katero je bil povezan. Po dolgem trudu je vrv popustila.

Garsi se je nepopisno razveselil, ko je imel roke proste in takoj se je lotil vrvi na nogah.

Po petih minutah se je že lahko dvignil s postelje. Bil je svoboden in lahko bi bil pobegnil: toda kako?

Julija mu je odnesla vso obleko in sedaj je bil popolnoma nag. Iskal je po sobi in našel v neki omari staro raztrgano in umazano Petrovo obleko, v kateri je sleherni dan hodil po pariških ulicah in prodajal kipe Amadea Sironija.

Oblekel se je in našel tudi precej neokusen klobuk, katerega si je posadil na glavo in potegnil globoko na oči.

— Naprej! reče Viktor Garsi samemu sebi. Ko bom odšel iz te proklete hiše, tedaj bom šele premišljeval, kaj mi je storiti. Najboljše bo, da izginem čimprej iz aPriza!

Previdno je odprl vrata in pogledal na stopnice. Ničesar sumljivega ni mogel opaziti.

Počasi se je začel spuščati po stopnicah navzdol, dokler ni prišel do vrat, toda preden je mogel smukniti na ulico, se prikaže stara vratarica in zavpije s hreščečim glasom:

— Ej, kdo se plazi tod?

Garsi obstoji v strahu. Misli, da bo sedaj vse odkrito.

— Ah, vi ste, gospod Peter! Oprostite, smatrala sem vas za kakšnega lopova, sedaj pa vidim, da sem se zmotila!

Garsi je stopil na ulico. Prvi pogled mu je obvisel na štirih moških, ki so mu hiteli naproti. V njih je spoznal angleške detektive. Kri se mu je ustavila po žilah.

Toda takoj se je zavedel, stopil je malo vstran in detektivi so odhiteli mimo njega.

— Ali stanuje tukaj neki Italijan — trgovec s kipi? je še slišal glas detektiva, ki je izpraševal.

— Kakor ukazujete, odgovori vljudno vratarica. Ah, gospodje so od policije! ... Kaj se je pripetilo?

— Molčite in nam točno odgovarjajte na vprašanja! ji zakliče policijski agent. Ali veste, da leži v sobi prodajalcev s kipi zvezan neki moški?

— Zvezan moški?! se začudi stara vratarica. Nimam niti pojma, kdo bi to bil!

— Neki Viktor Garsi, nadaljuje detektiv, on je državni

pravdnik iz Napolja, iščemo ga, izvršil je ogaben zločin in sedaj smo prišli, da bi ga aretirali!

— Tedaj se morajo gospodje potruditi naprej, reče vartarica, kajti jaz ne vem ničesar o kakšnem državnem pravdniku iz Napolja!

Ah, se zdajci spomni stara žena, zares, pred dobro uro uro sem videla elegantno oblečenega gospoda, ki je odšel gori k prodajalcema kipov.

— To bo brez dvoma pravi, vzklikne detektiv in vsi štirje planejo po stopnicah navzgor z zavestjo, da jim bogat plen ne bo ušel.

V trenutku pa, ko so detektivi odhiteli po stopnicah navzgor, izrabi Viktor Garsi priliko in skoči čez ulico. Hitel je, kolikor je mogel, saj je šlo za njegovo življenje.

Naposled je prihitel na trg, katerega je obdajalo grmovje. Utrujen je sedel na prvo klopi.

— In kljub vsemu sem imel srečo, pomisli državni pravdnik na tistem, kajti človek, ki je bil že zvezan, je pa kljub temu še pobegnil policiji, se lahko smatra za srečnega!

Trg, kamor je Viktor Garsi pridirjal, se je nahajal v predmestju in je bil precej oddaljen od Pariza. To je dokazovalo, da je moral precej dolgo teči.

Z bližnjega stolpa je odbila ura enajst.

— Kje neki bom preživel noč? Tu na klopi ne morem pričakati jutra? je zamrmral zločinec.

Segel je z roko v žep in na žalost se je moral prepričati, da ni u njem niti centima.

Misel, da se nahaja v Parizu brez denarnih sredstev in v tako raztrgani in ponošeni obleki, poleg tega pa ga še zasleduje policija, ga je skoraj spravila v obup.

V takšnem stanju mu ni bilo treba niti misliti na spanje. Vso noč je hodil sem ter tja.

Njegov položaj je bil strašen.

Vedel je, da ga bodo iskali povsod. Državni pravdnik je, sedaj pa ga policija išče radi izvršenega umora.

In v duhu je videl brzojavne postaje, ki oddajajo na vse strani brzojavke, da je pobegnil zločinec, jutri pa bodo že vsi italijanski časopisi prinesli vest, da je Viktor Garsi, državni pravdnik iz Napolja, obtožen umora, kër je zadavil neko mlado ženo, katere truplo so našli v hotelu v njegovem kovčegu in da se mlada Italijanka imenuje Marija Ferrari.

In on, ki je še pred nekaterimi dnevi podpisoval nared-

be, po katerih so osumljence aretirali in kaznovali, ki je stal s smehljajočim obrazom pred porotniki, je čutil sedaj vso grozo, ki je bila v zvezi z zločinom in zasledovanjem policije.

Viktor Garsi je trepetal pred policijo in ko se mu je zadelo, da se je izza ovinka prikazala uniforma, je skočil s klopi in se skril za grmovje, ki je rastlo v bližini.

Neka postava, ki je, kakor je bilo videti, opazila Viktorja Garsija, se je počasi približala klopi.

Sedaj je šele Garsi videl, da to ni bila uniforma, temveč livreja, ki jo je dobro poznal, vendar pa se ni mogel spomniti, kje jo je videl.

Sluga ni odšel naprej kakor je Garsi mislil, hodil je po tlaču in se oziral na vse strani.

Kaj je hotel ta mladi človek tukaj? Zakaj ne gre svojo pot? Ali čaka koga tukaj?

Zdajci pa je prišla izza ovinka mlada deklica. Na glavi je imela belo čepico, čez obraz pa gost pajčolan. Za trenutek se je ustavila, ko pa je zagledala mladega moža, je pospešila korake in prispela k njemu.

— Ti si torej le prišla! reče mladenič navdušeno. O, kak osem ti hvaležen za to!

Deklica omahne možu o objem. Krepko jo je stisnil k sebi in ji dvignil pajčolan.

— Nikdar ti ne bom pozabil, ljubljena, da si omogočila, da sva se danes še enkrat videla! O, Magdalena, kako sva midva nesrečna!

Sreča v tuji nesreči

Magdalena!

To ime je vzbudilo pozornost državnega pravdnika Darsija, kajti prav tako se je imenovala njegova zaročenka, hčerka milijonarja bankirja Peruze.

Zdajci pa se strese.

Kmalu se je prepričal, da je to prav tista Magdalena, s katero bi se bil moral poročiti v nekaterih dneh. Spoznal je njen glas, ko je rekla:

— Ah, Andrej, ločiti se morava... ločiti za vedno! Nesrečna usoda je hotela tako, toda prisegam ti, da bo moje srce vedno pripadalo tebi, čeprav bo postalo moje telo žrtev drugega!

Viktor Garsi je prav dobro vedel, da je ta drugi on!

Mladi mož potegne deklico k sebi na klop. Objeta sta sedela drug pri drugem.

Mladi sluga je položil Magdalenino glavo na svoje prsi in ji dejal:

— Ah, Magdalena, kako srečna sva bila nekoč, sedaj pa sva tako silno nesrečna!

— Srečna, reče Magdalena, da Andrej, nekoč sva bila srečna! Ah, kadar pomislim na neškončno lepe noči in trenutke, ki sva jih skupaj preživela in kadar se spominim, da bom morala sedaj pripadati človeku, katerega ne morem videti, Viktorju Garsiju, katerega sovražim z vso svojo dušo, se zgrozim pred bodočnostjo!

Iz teh besed se je Viktor Garsi prepričal, da Magdalena še ničesar ne ve, da je on morilec in da ga policija preganja.

— Slutil sem, da najina sreča ne bo dolgo trajala! reče Andrej in vzdihně. Kajti vedel sem, da bi tvoj oče nikdar ne dovolil, da bi postala njegova hčerka žena sluge, lakaja, podrejenega človeka! Bankir Peruze ne ve, da sem tudi jaz član ugledne rodbine, da pa me je skrajna potreba prisilila k temu, da sem se lotil takšnega posla.

Presrečen sem bil, Magdalena, ko sem vas našel v vaši hiši, dvojno srečen, ko sem vas spoznal in najsrečnejši človek na svetu, ko sem videl, da je tudi v vašem srcu vznikla ljubezen napram meni!

— Ah, in že tedaj me je moj oče obljubil drugemu, vzdihne Magdalena, tistemu Italijanu, ki me je na mojo nesrečo spoznal na nekem potovanju...

Že tedaj sem nosila v svojem srcu tvojo sliko, Andrej. Že radi njegovega poklica ne morem ljubiti državnega pravdnika, kajti jaz ljubim ljudi, ki se ne potikajo po temi in mraku, ampak hodijo po solncu z visoko dvignjeno glavo. Moje solnce si bil Andrej, toda najini poti se ne bosta več križali!

— Zakaj to? vpraša Andrej osuplo. Ali je to samo volja tvojega očeta? Magdalena, kdo ti more kaj, če boš ljubila mene, če boš moja tudi tedaj, ko boš postala žena državnega pravdnika iz Napolja?

— Moja čast mi to zabranjuje! odgovori Magdalena odločno. Ne, Andrej, ne bom ti lagala, ničesar ti nočem obljubljati in prav radi tega sem prišla nocoj na najin zadnji sestanek, čeprav mi je bilo silno težko se ponoči splaziti iz

niše svojega očeta. Toda med nama mora biti vse čisto, Andrej!

Moj oče je že določil dan poroke. — V štirih tednih bom že žena drugega! K nesreči je imel Viktor Garsi še časa, da se je v službi odlikoval! Posrečilo se mu je, da je slavnemu razbojniku Giuseppu Musolinu izsilil priznanje, s tem pa je talijanskemu sodišču napravil izredno uslugo in zato bo prej napredoval. To je mojega očeta vzpodbudilo, da bi čimprej napravil ženitev. In v teh štirih tednih se ne bova mogla niti enkrat sestati, ker naju je oče skupaj zasačil in tebe pognal iz hiše!

O, ko bi ti vedel, kako strašen prizor sem imela s svojim očetom, kaj vse sem pretrpela! Pogumen bodi, Andrej, in trpi, kakor moram trpeti jaz!

Mladi mož se ni mogel več premagovati, solze so mu prišle v oči in bridko je zaihtel:

— Magdalena, jaz ne bom mogel brez tebe živeti, brez tebe mi je sojen pogin!

— Jaz pa bom morala brez tebe živeti, to pa je še hujše, reče Magdalena. Odi ti bom morala v tujo državo s človekom, ki ga ne ljubim in medtem, ko me bo Viktor Garsi objemal, bom mislila nate, nesrečnež; in jaz bom prva, ki bom propadla!

— Ne skrbi zame, odgovori lepi mladi mož. Ne bo dolgo, ko bom odšel tja, kjer mi bo dobro, Magdalena! In radi tega, ljubljena, te še enkrat vprašam, ali je res, kar si dejala, ali je zares vse izgubljeno?

— Vse je izgubljeno, vse ... odgovori Magdalena. Nama preostajajo samo še spomini!

— Spomini pa ubijajo! je Garsi slišal pridušeni glas mladega lakaja. Da, Magdalena, spomini ubijajo — jaz jih ne bom mogel vzdržati!

Iz daljave se je oglasilo zvonjenje. Bilo je dvanajst.

— Z zvonika Notre Dame bije dvanajst, reče sluga Andrej žalostno.

— Dvanajst! spregovori Magdalena osuplo. Tedaj se morava posloviti?! ... Zbogom torej, dragi, in vedi, da te bom vedno ljubila, ljubila te bom do zadnjega vzdihljaja! Zbogom, Andrej, Vsemogočni naj te varuje in ti da moči, da boš vse pozabil in prebolel!

Še enkrat ga objame Magdalena s svojimi mehкими in

oblimi rokami, še enkrat pritisne svoje ustnice na njegove, toplo in iskreno, potem pa se odtrga od njega in zbeži.

— Magdalena !zakliče še enkrat mladi mož, vstane s klopi in steče za njo.

Toda v tem trenutku ga premaga bolešt, brez moči omahne nazaj na klop, na kateri sta z Magdaleno sedela.

Državni pravdnik iz Napolja je bil priča tega važnega dogodka, toda niti malo ga ni ganilo, da je videl Magdaleno z drugim, da je na lastna ušesa slišal, da ljubi drugega, njega pa sovraži in mu bo žena le zato, ker oče hoče tako.

Sicer pa je bila Magdalena zanj že itak izgubljena. Jutri bosta bankir Peruze in njegova hčerka Magdalena že gotovo čitala v časopisih, da je Viktor Garsi osumljen umora in da ga išče policija, tedaj pa mu bo bogata nevesta obrnila hrbet.

Pri vsej svoji nesreči pa se je Viktor Garsi iz srca veselil, da sta se ta dva, ki sta bila tako zaljubljena drug v drugega, morala tako žalostno posloviti. Vsaka solza, ki je zdrknila iz Magdaleninih oči, vsak vzdihljaj iz prsi mladega lakaja, sta vzbudila v morilcu posebno zadovoljstvo.

Toda drama še ni bila končana!

Zadnji akt je moral šele napočiti in Viktor Garsi je imel priliko, da mu je prisostvoval...

Lepa Magdalena ni še izginila za ovinkom, ko je sluga Andrej potegnil iz žepa samokres.

— Za vraga! si je mislil Viktor Garsi. Pa ne da se ta človek namerava ubiti!

Mladi Andrej je krčevito ihtel, naenkrat pa je zgrabil samokres in vzkliknil.

— S teboj, Magdalena, je zašlo moje solnce! O, kako strašna je moja usoda! Kot uradniškega sina so me dobro vzgajali, poznal sem življenje le od najboljše strani.

Nenadoma mi umre oče, ostali so dolгови, mati si ni znala pomagati in tudi ona je umrla od žalosti in bede. Nihče ni skrbel zame in tako sem moral štirinajstletni deček pričeti borbo z življenjem.

Nisem imel sredstev, da bi nadaljeval študije, padel sem in šel služiti. Navsezadnje sem prišel v hišo bogatega bankirja Peruze, kjer sem se spoznal s svojo drago Magdaleno in ljubezen je sijala kakor zvezda nad mojim življenjem! Sedaj pa je ta zvezda ugasnila in okrog mene tema...

Magdalena, s človekom ki ga ne ljubiš boš odšla v dalj-

njo deželo, jaz pa bom odšel tja, odkoder se ni še nihče vrnil, kjer ne bom mislil, pa tudi čutil ne bom.

Zbogom za vedno, moja draga Magdalena! Pozabi na ubogega slugo Andreja!

Nesrečnež si prisloni samokres na sence.

Viktorju Garsiju bi bilo treba samo iztegniti roko in preprečil bi bil nesrečo. Samo ena kretnja, ena beseda in rešil bi bil mladeniča.

Toda Garsi ni mislil na to. Nasprotno, posebno zadovoljstvo je našel pri tem, da je lahko gledal mladeniča, ki se je pripravljajal za smrt.

Ha, ha, ha, tekmeč se bo sam uničil, niti dvobojevati se ne bo treba!

— Magdalena! spregovori še enkrat mladi mož in strel odjekne, toda tako slabo, da ga nista slišala niti dva študenta, ki sta šla po ulici in si žvižgala.

Andrejevo telo omahne na klop, noge so mu visele na tla. Samokres je padel pod klop. Nekaj časa je bilo slišati še hropenje, potem pa se je vse pomirilo.

Viktor Garsi je čakal nekaj trenutkov, potem pa je počasi vstal iz svojega skrivališča in se napotil k samomorilcu. S svojimi ostrimi očmi se je hitro prepričal, da ni nikogar v bližini, ki bi ga mogel opaziti. Prijel je truplo z obema rokama in ga posadil na klop, sam pa je sedel k njemu.

— Dobro se je zadell! je mrmral državni pravdnik iz Napolja. Najbrž si je pognal kroglo v sence, da je bil na mestu mrtev. Sedaj pa le hitro! Njegovo obleko potrebujem kakor tudi dokumente, nadejam pa se tudi, da bo imel kaj denarcev v žepu, da bi se morda še nocoj nastanil v kakšnem hotelu!

Hitro je potegnil obleko z mrtvega trupla. V žepu je našel sedem frankov in beležnico z važnimi dokumenti.

Med listinami je našel državni pravdnik krstni list na ime Andrej Desoar in razna izpričevala iz najrazličnejših hiš, v katerih je služil. Vsa so bila dobra, dobro je bilo celo ono bankirja Peruze, čeprav ga je spodil iz hiše.

Ko se je državni pravdnik oblekel v lakajevo obleko, je bil tako previden, da je slekel mrliču še perilo, potem pa ga je zavil v svojo obleko.

— Ker pri mrliču ne bodo našli nikakšnih listin, ne bodo mogli niti ugotoviti, kdo je ustreljeni, je mrmral Viktor Garsi.

Jutri pa bodo časopisi objavili vest, da se je v Parizu ustrelil neki neznanec in s tem bo vse končano.

Samo kresa ni hotel vzeti, temveč ga je položil na klop k neznancu, da bi vedeli, da se je sam umoril.

— Sedaj pa zbogom, gospod Andrej! se peklenski nasmehe Viktor Garsi in stisne Andreju hladno roko. Tokrat sem vsaj premagal svojega tekmeca! Čeprav sem Magdaleno izgubil, se tolažim s tem, da je nisi dobil ti!

S temi dokumenti Andreja Desoarja bom životaril in se privajal novemu življenju.

Ha, ha, ha, pred pol ure me je preganjala policija kot morilca in nisem vedel, kam naj bi se dejal, sedaj pa bom brez skrbi hodil po pariških ulicah in nikomur ne bo prišlo niti na misel, da bi me iskal pod to livrejo.

Viktor Garsi je odšel od trupla, po nekaterih trenutkih je že hodil po pariških ulicah.

Hodil je brez skrbi, odšel je v neki hotel in zahteval sobo. Ni minilo dolgo in Viktor Garsi je sladko zaspal, kakor da bi nikdar ne storil ničesar hudega.

Spadal je k tistim ljudem, ki jih ne peče vest, čeprav store najtežje zločine.

Naslednjega dne so imeli pariški časopisi dovolj gradiva za kriminalno kroniko.

Pod velikim naslovom je bilo zapisano, da so v »Grand Hotelu« v zaprtem kovčegu Viktorja Garsija, državnega pravdnika iz Napolja našli mrtvo truplo in da je policija vso noč iskala morilca.

Razen tega je stala nekje tudi notica, da se je v parku nekega predmestja minulo noč ustrelil neki neznanec. Po njegovi vnanjosti sodeč je Italijan in pripada nižjemu narodu. Po obleki, ki jo je imel pri sebi, sklepajo, da je moral biti prodajalec kipov. In upravnštvo se je obrnilo na veleindustrijalca Amatea Sironija, ki je po opisu domneval, da je to eden izmed njegovih prodajalcev kipov, neki Peter, ki je bil pri njem v službi.

Ko je Viktor Garsi vse to čital pri zajtrku v časopisu, se je zadovoljno smehljajal. Sedaj je bilo vse dobro, v nesreči mladega Andreja je našel svojo srečo!

Novi komornik

Lord Harry Darsi je sedel nezadovoljen in potrtn v svoji bogato urejeni delovni sobi. Kadarkoli je prihajal v Pariz, je stanoval v svoji lastni hiši v predmestju Saint Germaine, kajti njegovo stalno bivališče je bilo u Londonu.

Zunaj je solnce prekrasno sijalo, lordu Harryju Darsiju pa se je zdelo, da je nebo zakrito s temnimi oblaki, ki se ne bodo nikdar umáknili.

Ves čas svojega bivanja v francoski prestolici je ne-utrudljivo iskal Julijo.

Toda vse njegovo prizadevanje je bilo zaman. Angažiral je celo nekaj detektivov, dal jim je točen Julijin popis, toda niso je mogli najti. Nobenemu od teh detektivov ni prišlo na misel, da bi se obrnil k Amateu iSroniju, da bi ga vprašal, če se ne nahaja pri njem v službi neka lepa mlada Italijanka, ali pa je vsaj bila pri njemu.

Mlademu lordu se je zdelo nemogoče, da bi si Julija utegnila v Parizu poiskati kakšen zaslužek, še manj pa bi mu bilo prišlo na misel, da bi bila uslužbenka pri Amateu iSroniju, velikemu izdelovalcu kipov. Radi Julijine usode je bil tako pobit, da v Parizu ni poiskal niti svojih sorodnikov.

K siru Johnu Penbroku ga ni nič vleklo, ker je prav dobro poznal naravo svojega strica, vsakega srečanja z njim se je pridno izogibala.

Toda otroka sira Johna Penbroka, Mortimerja in Edito, je lord Harry Darsi ljubil iz vsega srca in nekoč se je celo veselil, kadar ju je srečal, pridružil se jima je in skupaj so si poiskali primerno družbo.

Sedaj pa lord ni iskal nobene družbe, ni se brigal za Mortimerja, niti za Edito. Najrajše je sedel v svoji delovni sobi in tu premišljeval o tem, kako bi našel Julijo.

Misel na Julijino življenje v Parizu mu ni dala miru, pre-dobro je poznal Pariz z vsemi njegovi nevarnostmi za lepo in mlado deklico, bal se je, da je Julija brez zaščite in še celo brez sredstev. Vse te misli so vplivale na njegove raspolo-ženje in služabniki so v zadnjem času vse to dobro opazili.

Stari komornik mu je samo enkrat nekaj ugovarjal, lord pa je bil tako razdražen, da ga je takoj poslal nazaj v London.

Po starčevem odhodu je dal lord Harry Darsi v časo-

pise oglas, da potrebuje dobrega komornika in javilo se jih je najmanj sto. Vsak je hotel zasesti to mesto.

Lord je imel dobro oko in takoj je videl, da bi ne bil niti eden od prijavljenih zanj. Prvi ni bil videti zanesljiv, drugi je bil klepetav, tretji nesposoben za svojo službo, četrti premalo izobražen, peti ni znal dovolj jezikov i. t. d.

Nekega dne mu prinese sluga pošto na srebrnem pladnju. Lord se ni niti zmenil zanjo.

Kaj pa je tudi moglo biti v teh pismih, nikakor ne to, za čemer je on tako hrepenel in tako željno pričakoval, to pa so bile vesti o Juliji. V teh pismih so brez dvoma samo obvestila upraviteljev njegovih posestev, obračuni raznih bank sami takšni dopisi, ki jih je že zasovražil.

Vsa ta pisma je sunil lord jezno od sebe in sedel k harmoniju, ki ga je imel v tej sobi in začel igrati. Danes pa ga godba ni pomirila.

Po nekaterih trenutkih je vstal in vzel knjigo ter se skušal poglobiti vanjo. Toda niti čtivo iz bogate knjižnice ni moglo pomiriti viharja, ki je divjal v njegovi duši. In tako se je lord zopet vrnil k svoji pisalni mizi in iz dolgega časa začel premetavati pisma, ki so bila na pladnju. Metal je drugega za drugim na stran, ne da bi se zmenil za njih vsebino.

Zdajci pa se zdrzne. V rokah je držal pismo, čigar pisava se mu je zdela neznana. Odprl ga je, komaj pa je prečital prve vrstice, se mu izviije iz prsi globok vzdih, pismo mu pade iz rok in lord se onesvesti.

Ko se je zopet zavedel, je odhitel k vratom in jih zaklenil, kakor da bi se bal, da ga ne bi kdo motil. Sam je hotel biti in začel je z drhtečim glasom čitati:

»Mylord!

Julija Musolino, katero Vi iščete, je zapustila Pariz in odšla v Napolj. Vi veste, da mora Julija tam izvršiti veliko in sveto nalogo. Julijin odhod je bil tako nepričakovan, da se ni mogla prepričati, če se lord nahaja v Parizu. Jaz vem, da je mylord v Parizu in da bi bil srečen, če bi našel Julijo. Če želite videti hčerko Giuseppea Musolina, tedaj odpotujte za njo v Napolj. Prisegam Vam, mylord, da me vodijo le najčistejši nameni, da Vam pišem in da boste Julijo zares našli v Napolju. Človek sem, ki od srca želi, da bi bila Julija srečna in ker sem prepričan, da bo Julija srečna edino le z Vami, mylord, bi rad Julijo in Vas združil.

Hitite torej, mylord, to pismo je napisano odkritosrčno in pošteno in želi dobro Vam in Juliji.

Svoje globoko spoštovanje Vam zagotavlja

Timbal. »

N. B. Pazite se pred Adriano od Šavane — ona živi pod imenom Lenormand v Parizu, izdaje se za čarovnico, ker pa jo navdajata ljubosumnost in sovraštvo napram Juliji, si prizadeva, da bi Vam Musolinovo hčerko iztrgala iz srca. Pazite se pred kačo! »

Lordu so hitele najrazličnejše misli po glavi. Previdno je premišljeval o pismu, da bi ugotovil, če je res pisano odkritosrčno in pošteno, tako kakor mu pisec zagotavlja ali pa je za temi lepimi besedami skrita kakšna slaba namera.

Takoj je lord Harry Darsi spoznal, da je pisec teh vrstic dobro informiran o Juliji, hčerki Giuseppa Musolina. Dobro je poznal tudi Adriano od Šavane, lepo rdečelaslo mlado ženo in Julijino sovražnico, vedel pa je tudi to, da ga ta strašna in maščevalna žena ljubi.

Toda pisec je moral biti tudi Julijin dober prijatelj, to je videl lord iz enega samega stavka.

— Saj veste, mylord, da mora Julija Musolino izvršiti v Napolju sveto nalogo!

Kakšnemu tujemu človeku bi Julija te skrivnosti prav gotovo ne zaupala, samo prijatelju in nikomur drugemu ne bi Julija povedala, da mora svojega nesrečnega očeta osvoboditi iz zapore.

Človek, ki torej ve to skrivnost, mora biti pravi Julijin prijatelj, o tem ni bilo treba še posebej premišljevati. Če pa je pisec tega pisma dober Julijin prijatelj, tedaj je s tem dokazana tudi njegova dobra namera.

V naslednjem trenutku se je lord Harry Darsi vzravnal pri svoji pisalni mizi, pritisnil na gumb električnega zvonca, ki je zvonil v sobi sluge.

— Še nocoj bom odpotoval! je govoril lord sam s seboj. Nobena sila na svetu me ne bi mogla od tega zadržati. Sedaj se mi zdi popolnoma razumljivo, da se je Julija vrnila v Napolj, tja, kjer ječi njen nesrečni oče v zaporu, kajti edino tam bo lahko kaj storila za osvobodjenje Giuseppa Musolina. Iz časopisov sem izvedel, da so Giuseppa Musolina prepeljali iz Reggija v Napolj.

— Da, v Napolj bom odpotoval za Julijo, tam jo moram najti! Sedaj mi je jasno, zakaj so stala vsa moja iskanja po Parizu brez uspeha. Julija je morala oditi.

Še enkrat se je lord Harry Darsi ježno obrnil k zvoncu in pozvonil, ko pa tudi sedaj ni bilo nikogar, je ježno zavpil:

— Za vraga, kje je moj stari komornik?

Naenkrat pa se glasno zasmije.

— Saj jaz niti nimam komornika, ali boljše povedano, v London sem ga poslal... To je sedaj moja smola, komornika bi mi ne bilo treba pošiljati v London, to je velik pogrešek, ki sem ga storil. Stari bi me lahko spremljal v Napolj...

Poslednje besede lorda Darsija prekine lakaj, ki je neslišno stopil v sobo.

— Oprostite, mylord, reče sluga in se globoko prikloni.

— Kaj bi rad? vpraša lord.

— Zunaj čaka neki človek, ki bi rad govoril z vami, odgovori sluga ponižno.

— Radi česa?

— Rad bi se prijavil za razpisano mešto komornika v tej palači.

Že ga je lord hotel odbiti, naposled pa se je spomnil, da bi utegnil imeti srečo. Morda pa bo našel takšnega komornika, ki bo v vsem odgovarjal njegovim željam.

— Pusti ga, naj vstopi!

Čez nekaj trenutkov se vrata odpro, v sobo pa stopi visok človek, s črnimi lasmi in brez brade kakor izgleda sluga iz odlične hiše. Na sebi je imel temnosivo livrejo s srebnimi gumbi, čepico pa je držal v rokah.

— Mislim, da ste se zmotili, reče takoj lord Harry Darsi, ko je premeril prišlečevo livrejo. To ni livreja komornika, kar vi nosite, gospod!

— Oprostite, prosim, mylord, odgovori tujec, doslej sem bil lakaj, imam pa vse ostale vrline, ki so mi potrebne, da bi lahko zasedel mesto komornika, kajti izobražen človek sem, tudi vse listine imam pri sebi...

— Vaše ime? vpraša lord.

— Adrej Desoar!

— Francoz?

— Dolgo sem živel v Parizu, po rojstvu pa sem Italijan, odgovori prišlec.

— Ah, italijanskega porekla? Tedaj se v Italiji brez dvoma prav dobro spoznate?

-- Izvrstno! V Napolju se ne bi izgubil, če bi imel za-
vezane oči, odgovori bodoče komornik.

— Govorite italijanski?

— Kako naj bi ne govoril svojega materinskega jezika?
odvrne Andrej.

— Kako pa je z drugimi jeziki?

— Govorim francoski, angleški in nemški, razen tega
pa znam tudi grški, latinski in hebrejski, prodali pa me ne bi
niti v Španiji!

— Tedaj ste vi idealen komornik, reče lord Darsi, se-
veda, če bi bili sposobni za to mesto.

— O tem se izvolite prepričati iz mojih izpričeval, my-
lord! Ali vam jih smem pokazati?

— Prosim!

Lord Darsi pregleda izpričevala. Dobra so bila, vsakdo
bi bil z njimi lahko zadovoljen.

— Vi ste bili pri znanem bankirju Peruži? vpraša lord
Darsi po kratkem molku.

— Vsekakor, mylord, odgovori komornik, mladi lord
pa je dobro pazil zadrego, ki se je pojavila pri teh besedah na
njegovem obrazu.

— Ne poznam sicer osebno tega bankirja, reče lord, ker
pa stanuje tudi on v tem predmestju, mi ne bo delalo posebnih
sitnosti, da se pri njem informiram o vaš. Ali hočete, da to
storim?

— Mylord, odgovori komornik, dovolite mi, da bom
napram vam popolnoma iskren.

Spričevalo, ki mi ga je dal bankir Peruže, nadaljuje
človek, ki se je izdajal za Andreja Desoarja, ki pa mi bil v
resnici nihče drugi kakor Viktor Garsi, ki si je oblekel obleko
ustreljenega Andreja Desoarja, vam popolnoma dokazuje, da
pri njem nisem izpolnjeval samo svojih dolžnosti, temveč sem
mu bil človek, na katerega se je v vsakem pogledu lahko za-
nesel. Toda iz te hiše sem odšel v prilikah in pod okolščina-
mi, radi katerih ne bi želel, da bi se pri njem osebno infor-
mirali...

— Toda radi česa mi ni treba tega storiti?

— Mylord, to je zadeva, ki zahteva največjo diskrecijo,
odgovori komornik.

— Zagotavljam vam, da bo ta zadeva ostala tajna,
odgovori mladi lord in sede na stol.

— Dobro torej, povedal bom, odgovori dozdevni komornik, z gospodično Magdaleno Peruze sva si bila naklonjena, da zelo naklonjena! Moj Bog, čeprav sem bil samo sluga, naposled, saj smo vsi ljudje, gospodična me je ljubila, pa tudi jaz sem ji bil iz vsega srca vdan in baš to pristrčno razmerje je bila najina nesreča, nikakor pa ne sramota, kakor to ljudje mislijo...

— Tudi jaz sem tega mnenja, odgovori lord, ne da bi kaj pomislil. Vsi smo ljudje!

— Gospodična Magdalena je zaročena. Njen zaročenec je bil neki Viktor Garsi, državni pravdnik iz Napolja, in če ste čitali današnje novine, mylord, tedaj...

— Ah, to je tisti Viktor Garsi, ki ga iščejo kot morilca neke žene! vzklikne sedaj lord Harry Darsi, ki se je spomnil, da je pri zajtrku čital o tem.

— Tako je, gospodično je zadela silna nesreča: njenega zaročenca so razkrinkali kot morilca. Pred nekaterimi dnevi, preden je še vse to prišlo v javnost, me je bankir Peruze odpustil iz službe, ker je slišal o najinem razmerju. Po tem, kar sem vam povedal, si lahko mislite, mylord, če mi verjamete ali ne, zagotavljam vam pa, da ste v meni dobili zvestega slugo, ki vam ne bo dal nikdar vzroka da bi bili z njim nezadovoljni!

Lord Harry Darsi vstane in skoraj pristrčno stisne roko človeku v livreji rekoč:

— Strinjam se z vašim predlogom. Vzamem vas v svojo službo za komornika. S plačo boste zadovoljni. Takoj me boste spremljali na potovanju, na katerega bom odšel še nocoj, toda ne v tej livreji. Na vsak način jo morate sleči. Jaz vas ne bom smatral za sebi podrejenega, temveč za svojega pravega prijatelja in nadejam se, da bom zadovoljen z vami.

Izobražen človek ste, gospod Desoar, in zato vam ne pristojta, da hodite po svetu v takšni obleki. Svojo službo boste takoj nastopili, gospod Andrej...

— Oprostite, mylord, pripomni komornik, res je, v mojih dokumentih stoji Andrej, toda moja mati me je imenovala Viktor, moja mati je bila Italijanka in jaz sem bolj navajen na to ime, lepše se mi zdi.

— Dobro torej, klical te bom za Viktorja, nadaljuje Anglež in se nasmehe. Torej, Viktor, takoj morate pričeti službo pri meni, ker že zvečer odpotujeva.

— Ali pa smem vprašati, mylord, kam bova odpotovala?

— V mesto, ki ga vi tako dobro poznate, odgovori lord. Potovala bova v Napolj.

Če bi se lord ne bil po teh besedah obrnil, bi bil opazil, kako se je bodoči komornik pri teh besedah stresel in pordečel. Toda že v naslednjem trenutku se je Viktor Garsi popolnoma umiril in hladno odvrnil:

— Mislim, da se bo vaša svetlost malo dalje časa zadržala v tem mestu, kajti po vsej pravici pravijo: »Videti Napolj in umreti!«

— No, jaz se nadejam, da ne bom tako hitro umrl, čeprav bom videl Napolj, odgovori lord Darsi in se nasmehne, torej, Viktor, vi boste ostali pri meni, kajne?

— Na razpolago sem vam, mylord, odgovori Viktor Desoar, samo oblek in perila si moram nabaviti, svoj kovčeg sem pred odhodom iz svoje službe poslal v domovino, sedaj pa...

— To vam ne bo delalo nobenih težkoč, reče lord. Dal vam bom majhen predujem na vašo plačo. S to vsoto si boste nabavili najpotrebnejše. Mislim, da vam bo zadostovalo pet sto frankov, ali potrebujete več?

— Ah, mylord, vi ste tako dobri! Pet sto frankov mi bo popolnoma zadostovalo!

Z globokim poklonom se Viktor Desoar zahvali za bankovce, ki jih je prejel, potem pa nadaljuje:

— Ne bo minilo niti dve uri, ko bom zopet tukaj, od tistega trenutka pa mi bo najsvetejša dolžnost, da neprestano služim vaši svetlosti.

— Dober sluga najde vedno dobrega gospodarja, reče lord. Torej — na svidenje čez dve uri!

Ko je novi komornik odšel iz sobe, si lord Harry Darsi reče na tihem:

— Morda me bo ogoljufal za denar, toda kljub temu bi bilo to zame zanimivo spoznanje, kajti tedaj bi se prepričal, da ljudje zares niso nič prida, da jim človek ne more zapati niti nekaj bankovcev po sto frankov!

Vendar se mi zdi, da delam temu človeku krivico. Priдобil si je ljubezen gospodične Peruzijeve in potemtakem ne more biti slab človek, kajti mi moški se damo ogoljufati. Žene pa, in če so še tako mlade, imajo oster pogled in vedo čisto gotovo, komu smejo zaupati in komu ne smejo!

Čez dve uri se je prijavil novi komornik na službo. S seboj je prinesel večji kovčeg iz usnja, v katerem je bilo vse, kar je potreboval za svoj novi poklic...

Še isti večer je stopil lord Harry Darsi v spalni vagon brzovlaka, ki je vozil proti Napolju, in v družbi svojega novega komornika krenil na pot v deželo, kjer je upal, da bo našel svojo ljubezen, svojo drago Julijo.

Lordu se ni niti sanjalo, ko je legel na ležišče v spalnem kupeju, da je vzel za svojega komornika zloglasnega razbojnika in morilca, ki ga išče policija.

Viktor Garsi je legel na svoje prijetno ležišče in zatisnil oči, kakor da bi spal, v resnici pa je premišljeval o tem, če je storil prav, da je odšel proti Napolju.

Toda kdo naj bi ga tudi spoznal? Brado si je obril že prej preden se je javil lordu za službo, pa tudi brke si je dal odrezati, naposled pa — kdo bi smatral komornika lorda Harryja Darsija za morilca?

Tako je popolnoma mirno potoval proti cilju svojega gospodarja, proti italijanskemu mestu Napolju, ves srečen, da je dobil tako odlično mesto, ki ga bo skrivalo, da ga nihče ne bo spoznal.

V Musolinovi votlini

Pod Aspromonti, tam kjer je nekoč živel Giuseppe Musolino, se je Julija s svojo družino ustavila.

Zadovoljna je bila, da je po dolgi blodnji in silnem trpljenju prispela s svojimi ljudmi v pokrajino, kjer ji oblasti ne bodo mogle do živnega.

Srečno so ušli nevarnosti, ki jim je pretila pred karabinjerji. Ponoči so potovali, podnevi pa so skrivali po gozdovih, počakali so, da se je stemnilo, potem pa so zopet nadaljevali pot. In tako so srečno prispeli na Aspromonte.

Peter Gavran jim je pokazal votlino, v kateri je stanoval veliki Giuseppe Musolino s svojo družino in Julija je vsa srečna vstopila.

Bilo je prav za prav čudno, da je bila Julija še tako čila, če pomislimo na dolgo in utrudljivo pot, ki jo je imela za seboj, toda v telesu te mlade deklice je bila močna volja, da je na videz šibka deklica prenašala vse napore lepše, ka-

kor moški, ki so jo obdajali, čeprav so bili tudi oni prepričani, da bodo vztrajali v vsaki borbi in nevarnosti.

V votlini Giuseppa Musolina so našli še nekaj predmetov, ki bi jim lahko koristili.

Najbolj so se razveselili postelj, ki so jih našli. Bile so sicer narejene iz vej in volnenih odev, toda utrujenim potnikom so nudile pravi raj.

Na ta ležišča so popadali potniki kakor mrtvi in celih štiriindvajset ur so spali kakor ubiti, v precej veliki votlini se med tem časom ni oglasila niti beseda.

Julija, ki je bila med vsemi najmlajša, je potrebovala največ počitka. Julija je prej mislila, da bi lahko potovala še tri dni, ko pa je sedaj omahnila na ležišče in zaprla oči, je bila kakor mrtva.

In čeprav bi se marsikomu zdelo neverjetno, vendar je res, da je Julija spala celih šestintrideset ur. Njeni sopotniki, ki so se že vsi prej zbudili, je niso smeli buditi in že s strahom so se jeli izpraševati, če ne bo njeno spanje prešlo v večni sen. Po šestintridesetih urah pa se je zbudila popolnoma okrepčana in najprej je zahtevala jesti.

Hrane jim je zmanjkalo še po poti in sedaj niso imeli ničesar razen hleba kruha in par pečenih ptic, ki jih je Peter pripravil in spravil za Julijo.

Z največjim apetitom je Julija pospravila vse to, potem pa je zbrala svoje tovariše krog sebe in se posvetovala z njimi.

— Jaz mislim, prijatelji, reče Julija po kratkem molku, da bi bilo najboljšo, če bi se tudi mi naselili v tej votlini, v kateri je živel moj oče. Za sedaj ne smemo zapustiti Kalabrije, ki bo naše pribežališče in zavetišče.

To bo za nas izrednega pomena. V votlini bomo na varnem, kajti nikomur ne bo prišlo na misel, da bi iskal hčerko Giuseppa Musolina in njeno četo v tej votlini, kjer je živel moj oče. Že iz tega vzroka je mnogo boljše, da ostanemo v Kalabriji, kakor pa da bi se vračali v Napoli.

Mojih načrtov doslej oblasti niso poznale, niso niti slutile, da nameravam osvoboditi svojega očeta, sedaj pa ve vsakdo prav dobro, da si je Julija Musolino zadala kot nalogo da mora iztrgati svojega očeta iz rok njegovih sovražnikov in radi tega bodo oblasti bolj previdne in si bodo prizadevale, da bi nas spravile na varno.

— To je tudi moje mnenje, reče pritlikavec Timbal, si-

cer pa nimam ničesar proti tej votlini. Dovolj velika je, vhod vidi lahko samo tisti, ki ve zanj, in nadejam se, da bomo od tod lahko delali pohode v okolico...

Že danes moramo poskrbeti, da bomo kaj ujeli, kajti od samega zraka ne moremo živeti!

— Timbal ima prav, reče Julija. Ko se bo nocej stemnilo, bomo odšli v okolico. V prvi vrsti moramo gledati, da si priskrbimo najpotrebnejše za življenje!

Samo po sebi se razume, da nam bo tudi denar prav prišel. Marsikaj še potrebujemo, potrebno nam je orožje, dobiti moramo sekir, samokresov, železnih drogov, kladiv, vrvi in še mnogo drugih stvari. Sveč, svetiljk, obleke in obuval si moramo nabaviti, pošteno raztrgani smo že, dobiti pa moramo tudi zdravil, če bi bil kdaj kateri bolan.

Ko se bo stemnilo se bomo razdelili v tri skupine. Prvi bom poveljevala jaz, v tej bodo slikar, Timbal in Petrucio!

Drugi skupini, ki bo štela tudi tri nože, bo poveljeval Peter Gavran, tretjo pa bo vzel pod svoje poveljstvo »goreči menih«.

Ko bo solnce pozlatilo vrhove dreves, se bomo zopet sešli v tej votlini in tedaj bomo videli, kdo bo najboljše delal!

— Izvrstna misel, kapetan! vzklikne Peter. Vprašanje je le, kaj bomo danes podnevi jedli, kajti meni se je že začel želodec oglašati!

— Rešitev tega vprašanja pa je zares zelo enostavna, reče Julija. Ti Petrucio in goreči menih, odidita takoj na lov, morda se vama bo posrečilo, da bosta kaj dobrega ujela! Timbal in Peter, postavita pasti in z gotovostjo lahko računamo, da bomo imeli do večera nekaj ptic!

Na delo torej, tovariši, jaz pa bom medtem z ostalimi očistila votlino in jo prijetnejše uredila!

Ob dveh popoldne je bila votlina popolnoma preurejena. Vso nečistost, ki se je nagromadila v njej, so zmetali v goro. tla so posuli z novim mahom, postelje so uredili — in sedaj je bila votlina mnogo prijetnejša.

Med tem časom sta se vrnila tudi Peter in Timbal z lova. S seboj sta prinesla dva ducata ptic, ki so jih takoj očistili in položili na žerjavico.

Kmalu za njima sta prispela tudi Petrucio in goreči menih tudi onadva sta imela srečo v lovu. Prinesla sta mladega divjega kozlička, za njima pa je meketala stara koza.

— To je dvojni lov! jima reče Julija. Ta koza nam bo

dajala mleka, dobro došla nam je! Mladiča pa takoj oderite in ga nataknite na raženj in na žerjavico z njim!

Kljub svojemu prvemu uspehu pa so jih čakale še zapreke. Kruha niso imeli, pa tudi soli ni bilo nikjer. Posebno težko so pogrešali sol, kajti kakor vemo j tudi najboljša pečenka brez soli neokusna. Toda kmalu so si pomagali iz zadrege.

Julija je stikala po votlini, zdajci pa je veselo vzkliknila. Našla je zabojček, napolnjeno s soljo.

Kruha niso imeli, vino pa jim je nadomestovala voda, ki je izvirala v bližini votline.

Julija je popila malo mleka, ki jim ga je dala koza, ki se je posebno Julije hitro privadila.

— Mislim, da bomo hitro postali prijatelji, je govorila Julija in gladila divjo kozo po njeni dolgi dlaki. Tudi ti moraš dobiti svoje ime. Imenovali te bomo »Ledi«!

Ko je Julija spregovorila ime »Ledi«, se je spomnila na lorda Harryja Darsija, na moža, ki ga je ljubila z vso silo svoje duše, ki pa je bil zanjo izgubljen. Solze so ji silile v oči, toda Musolinova hčerka jih je premagala.

— Sedaj pa na delo! vzklikne Julija, ko so se dodobra okrepčali. Timbal, slikar in Petrucio, z menoj, mi bomo prvi zapustili votlino!

Zbogom, tovariši, in na svidenje! Preden se bo jutri zdanilo bomo zopet vsi v votlini!

V strašnem položaju

Ko so Julija in njeni spremljevalci prišli iz gozda, so zagledali spodaj v dolini precej toliko vas. Slikar, ki je dobro poznal okolico Reggija, ga j takoj spoznal. To je bila vas Natabela, precej bogata radi svojih plodnih njiv in travnikov.

— Kakšna hiša pa je to? je vprašala Julija in pokazala na neko hišo, ki je bila podobna vili.

— Jaz ne poznam te hiše, odgovori slikar, spominjam se pa, da v njej ni nihče stanoval, ko sem hodil tod mimo.

— Sedaj pa se mi zdi, da stanuje nekdo v njej, reče Julija. Kljub temu pa bom pogledala, če bi se dalo v njej kaj dobiti, vi pa pojdite tja doli v vas! Če se nam bo kaj posrečilo se bomo zopet sešli tukaj na obronku gozda.

— Mar bi ne bilo boljše, reče prtljakavec Timbal, kapetan, če bi jaz ostal pri tebi? Kaj če bi ti pretila nevarnost?

— Tedaj se osvobodim lahko tudi sama, reče Julija in se zasmije, in ne bom potrebovala tuje pomoči, moj dragi Timbal, najboljšo bo, če bomo delali vsak zase, tedaj nam bodo uspehi najbolj zagotovljeni!

Danes si moramo nabaviti samo sredstev za življenje. Če pa se moramo vtihotapiti v kakšno kuhinjo ali shrambo, ne potrebujemo medsebojne pomoči, to stori najboljšo en sam na svidenje torej — sešli se bomo pri tisti veliki smreki!

Julija se je poslovila od ostalih treh in izginila za grmovjem na poti proti majhni vili.

Po desetih minutah hoda se je ustavila pred malo hišico in pozorno motrila iz grmovja okna, prepričati se je hotela, če kdo še bedi. Bilo je sicer šele enajst, toda kalabrijski kmetje so zgodaj legli k počitku, to je Julija že od prej vedela in zato je mislila, da vse spi.

Previdno se je splazila k vratom, potem pa se je ustavila in prisluškovala, slišala pa ni ničesar. Potegnila je iz žepa bodalo in se začela ukvarjati s ključavnico. Dolgo se je mučila, naposled se ji je pa le posrečilo, da je vrata odprla.

Julija je vstopila ostala pa je v veži, da bi se malo orientirala. Mesec je razsvetljeval široke stopnice, ki so vodile v gornje nadstropje hiše, od leve pa je videla dvojno vrata. Ničesar ni bilo slišati, pa tudi psa, katerega se je Julija najbolj bala, ni bilo nikjer.

Stanovalci te hiše so popolnoma zaupali vratom in niso storili ničesar v svojo varnost.

Julija je previdno hodila po stopnicah, ki so bile pogrnjene z bogatimi preprogami. V trenutku pa, ko je hotela odpreti neka vrata, se je nenadoma ustavila, kajti slišala je nekakšne glasove, vmes pa jok še čisto malega otroka.

Jok tega malega bitja je Julijo tako gnil, da se je hotela vrniti. V tej sobi gotovo ni imela česa iskati. Naenkrat pa jo je prikovalo na mesto vpitje in besede:

— Oh, Bog, kako strašno je to!... Pustite mi mojega otroka... ne vzemite mi ga... imejte usmiljenje z menoj!...

Te besede so dale Juliji poguma, da je takoj odprla vrata. Ko je planila v sobo je obstala kakor prikovana, kajti njene oči so gledale redek prizor.

Na postelji sredi sobe je ležala lepa mlada žena. Na prsih je držala božanskega otročička. Žena je bila bleda in

slabotna in po vsem, kar je Julija videla v sobi, je sklepala, da se je otrok rodil šele pred nekaterimi urami.

Vse to bi Musolinove hčerke še ne začudilo tako, toda videla je nekaj, kar jo je navedlo z grozo.

Pred vrati, ki jih je Julija pravkar odprla, je ležala mrtva neka starejša žena, ki je mogla biti, sodeč po njeni obleki, služkinja te hiše.

Stara žena je bila že mrtva, toda Julija ni mogla opaziti na njej nobenega znaka nasilne smrti. Njen obraz je bil zaripel od prekomernega uživanja alkohola in Julija je kmalu vedela, da jo je v pijanosti zadela kap.

Ko je Julija pogledala proti postelji, je videla, da leži mlada žena v nezavesti.

Stopila je bliže in se prepričala, da ima mlada žena nežne in plemenite poteze in da ni bila starejša od sedemnajstih let.

Julija je vzela otroka iz njenega naročja in ga previdno položila k njej na posteljo, da se mlada žena ne bi zbudila. Vendar je zopet odprla svoje oči in strmeče gledala Julijo, pri tem pa je vzdiknila s slabim glasom:

— Žena si ali deklica, vem, da boš imela usmiljenja z menoj. Vem, da so te poslali, da bi mi vzela otroka, toda prosim te, ne stori tega! Ne ubij ga, če so ti to zapovedali... O, tujka, jaz te prosim, rotim te pri vsem, kar ti je drago na svetu — imej sočutje z menoj!

— Draga signora, odgovori Julija z zvonkim glasom, niti na misel mi ne prihaja, da bi vam storila kaj žalega, niti vam, niti vašemu otročičku, vendar pa mi povejte, kaj pomeni vse to? Kaj je bilo s tisto staro ženo, ki leži mrtva tam pri vratih? Kaj vam je ona, služkinja ali sorodnica? Zakaj je umrla?

Namesto odgovora je gledala Julija mlado ženo silno začudeno.

— Mar vas zares ni poslal moj oče?! spregovori žena. Prisezite mi to!

— Prisegam vam, ker vašega očeta niti ne poznam.

— Ah, hvala Bogu, si oddahne nesrečnica. Tujka ste, dobro je, da ste prišli, vam zaupam bolj kakor bi vsakemu izmed svojih sorodnikov, ki so vsi odlični ljudje, ki jih spoštujemo v Kalabriji in vsej Italiji.

Poslušajte me torej, vse vam bom povedala. Hčerka sem grofa Peruze, ki ima v bližini Reggija svoja ogromna po-

sestiva. Moj oče me je obljubil nekemu staremu vitezu za ženo — enemu izmed svojih najboljših prijateljev. Morala bi bila postati njegova žena, mene pa ni to niti najmanj mikalo — kako pa bi se tudi mogla poročiti z njim, ko pa ga nisem ljubila. Rajši bi bila šla v smrt!

Njegova žena pa nisem mogla postati že radi tega, ker sem ljubila drugega, nekega igralca, ki je bil z neko trupo v Reggiju. Zaljubila sem se v Karla, on pa v mene. Tajno sva se sestajala, dokler nisem nekega dne začutila, da sem postala mati.

Karlo mi je prisegal, da me ne bo nikdar zapustil, toda nekega dne je nenadoma izginil iz Reggija in to tedaj, ko sem se odločila, da bom šla z njim, da bom z njim delila usodo in življenje, če bi bilo to še tako siromašno.

Jokala sem in jokala, vendar pa nisem niti malo podvomila, da bi se mi bil Karlo izneveril.

In moja slutnja se je uresničila, danes vem, da ga je moj oče pregnal in Bog ve, kje se sedaj nahaja. Morda so ga celo umorili...

— Kako morete tako misliti o svojem očetu? reče Julija, njen obraz pa prebledi.

— Ah, takoj boste slišali, da grof Peruze, moj oče, ni vreden, da bi človek drugače o njem govoril, sposoben je za vsako delo, ničesar se ne sramuje, kadar hoče doseči svoj cilj. Nekega dne — svojega stanja nisem mogla več skrivati — padem pred svojim očetom na kolena in mu med solzami vse priznam. Do moje poroke z bogatim vitezom je bilo samo še osem dni — in čeprav me je stanje, v katerem sem se nahajala, strašno mučilo, sem ga vendar blagoslavljal, kajti bila sem prepričana, da po tem dogodku ne bo iz moje poroke z bogatim vitezom ničesar. Toda zmotila sem se bridko.

Ko je moj oče slišal o vsem, je z jezo zavpil:

— Tisti lopov in ničvrednež, ubogi igralec te je zape-ljal, komedijant, ki nima v žepu niti sto lir, si je upal dvigniti oči k moji hčerki! Ha, ha, ha, našo hišo je zares zadela nezasišana nesreča!

Nekolikokrat je šel moj oče po sobi gor in dol, ustavil se je zopet pred menoj, me je zno premeril in dejal:

— Ti si seveda misliš, da sedaj s tvojo poroko s starim vitezem ne bo nič? Vendar pa ti jaz pravim, da si se strašno zmotila, če misliš tako! Poroko bomo samo na nedogleden čas preložili, ti pa boš medtem nekje v skritem mestu prič-

kovala svoj čas. Ko bo otrok rojen, ti ga bodo vzeli in odnesli.

Trepetala sem pri teh besedah, kajti dobro sem poznala svojega očeta in vedela sem, da mi bodo otroka odnesli, ko se bo rodil, da ga bo dobil v svoje pesti moj oče. Pripravljala sem se na beg, toda še isto noč so me s silo privedli sem. Razen stare žene me ni sem nihče spremljal.

Ta žena je bila babica iz Reggija, ki je za denar vse storila in katero je moj oče za mastne denarce angažiral zame. Ona je bila moja varuhinja.

Vsak dan znova sem morala poslušati, kako sramotno sem poteptala svojo deklinško nedolžnost in da sem lahko srečna, da me stari vitez še hoče vzeti za svojo ženo.

Pred nekaterimi urami sem rodila tega sladkega nedolžnega otročička. Ah, jokala sem, toda ne od bolečin, temveč radi tega, ker sem vedela, da je to malo bitje, ta angelček že vnaprej obsojen na smrt. Stara babica je očeta takoj o vsem obvestila. Ko je bilo vse končano in mi je otroka položila na prsi, sem jo videla, da je padla tam pred vrati. Pijanka je bila, od jutra do večera se je nalivala z alkoholom. Zadelo jo je kap. Slišala sem njeno hropenje in vzdihovanje, dokler ni naposled vse umolknilo. Videla sem jo mrtvo in otrplo pred vrati.

Pobegniti sem hotela, bila pa sem tako onemogla in slabotna, da se nisem mogla niti dvigniti. Tako sem ležala in pričakovala očetov prihod... že sedaj se tresem, kajti... Ah, zdi se mi, da slišim topot konjskih kopit, ki bodo pripeljali očeta in njegovega slugo...

— Pomirite se, odgovori Julija, zunaj ni ničesar slišati, vaš oče še ni prišel in nadejam se, da mu bom ugrabila žrtev. Kontesa, ali hočete meni zaupati otroka? Odnesla ga bom in ga izročila dobrim ljudem, ki bodo z njim postopali, kakor da bi ga vzgajali vi sami.

Zagotavljam vam, da bom skrbela, da se mu bo dobro godilo, da ga bodo lepo vzgajali in da vam nikdar ne bo treba biti v skrbeh za njegovo življenje!

— Kaj pa naj jaz rečem očetu, ko me bo vprašal, kje je otrok? je vprašal zmedeno mlada žena.

— Na to vprašanje vam ni treba odgovoriti, nadaljuje Julija. Naj se jezi, naj vpije, naj vas zmerja, kolikor se mu ljubi, toda otroka ne bo dobil v svoje pesti!

V očeh nesrečnice se zablešče solze veselja:

— Vi ste pravi angel iz nebes! Dajem vam otroka... in hvaležna sem vam iz vsega srca, da ste se zavzeli zanj! Samo prosim vas, storite to takoj in ne izgubljajte časa! Vzemite otroka in ga odnesite odtod čimprej! Še prej pa mi povejte, kako bom vedela, kje se moj sinček nahaja?

— Jutri zvečer bom zopet prišla in vam prinesla odgovor, odgovori Julija. Dotlej bo brez dvoma že vse v redu in vam se ne bo treba več bati! Predvsem pa glejte, da si čimprej opomorete, da boste lahko že kmalu vstali iz postelje!

— V hišo svojega očeta se nočem več vrniti! odgovori mlada žena odločno. Tukaj bom ostala, oče mi mora pokloniti to hišo, kajti z vso silo se bom uprla, s starim očetovim prijateljem se za nič na svetu nočem poročiti! Mislim, da bo oče pristal na moj predlog, ko bo uvidel, da me ne more prisiliti k ženitvi, — da trdno vztrajam pri svojem sklepu.

Sicer pa me oče ne sme siliti, da bi se ponovno vrnila v svet, kajti če bom hotela pripovedovati in govoriti, kaj je grof Peruze storil z menoj, kako me je tukaj s pomočjo proklete babice mučil in pretepal, tedaj bi mu sodišče dokazalo, da niti grof Peruze ni vzvišen nad zakonom!

— Le hrabro se držite, reče Julija, to je vse, kar vam morem svetovati.

— Ah, zakaj imam tako hudobnega očeta! vzdihne nesrečna deklica. Vi imate gotovo boljšega očeta?

Julija je mislila na svojega očeta, na Giuseppa Musolina, ki so ga imenovali strahovalca Kalabrije. Bil je razbojnik, človek, ki so ga izobčili iz družbe in ki leži sedaj zaprt v zaporu, vendar pa je on najbolji oče, ker je svojega otroka vedno obsipal z ljubeznijo in očetovsko požrtvovalnostjo, kar vidimo le redkokdaj pri katerem očetu.

— Ne, ne, vsi očetje niso takšni, odgovori Julija z drhtečim glasom. Večina očetov ljubi svoje otroke in za največja zaklade sveta bi ti očetje ne pustili svojih otrok trpeti!

Toda preden vam otroka vzamem in odnesem, mi povejte svoje ime! Vem že, da se imenujete kontesa Peruze.

— Ime pa mi je Jelena, odgovori mlada žena. Kaj pa vi? Kdo ste vi? Oprostite mi, da vas vprašam po imenu, toda uvideli boste, da moram točno vedeti, kako se imenuje oseba, kateri dajem najljubše in najdražje, kar imam?

Julijine oči so se čudno zasvetile.

— Ali se ne boste prestrašili ko boste slišali moje ime? vpraša Julija.

— Mar je vaše ime tako strašno? se prestraši uboga mati.

— To je ime, ki ga marsikdo v tej okolici s prezirom omenja, k tem spadajo v prsi vrsti odlični bogataši in ode-ruhi, vendar pa so tisoči in tisoči, ki ga blagoslavlajo, ki ga nikdar ne bodo nehali spoštovati. Jaz sem Julija, hčerka Giuseppa Musolina!

Jelena se je zdrznila in otrplo strmela v Julijo, toda že v naslednjem trenutku ji je ponudila roko:

— Moj lastni oče mi je odrekel sočutje, pri svojih sorodnikih, ki so vsi ugledni ljudje in zavzemajo v Italiji visok položaj, nisem našla niti iskrice sočutja — ne preostaje mi torej ničesar drugega, da se zaupam tebi, hčerka Musolinova!

Julija Musolino — izročam ti svojega otroka, bodi mu mati, ali pa mu vsaj najdi dobro mater, vseeno kje, samo odnesi ga odtod, kajti trepečem pri misli, da bi mogel moj oče prispeti in mi ga vzeti!

— Dobro, kontesa Peruze, jaz grem, odgovori Julija, že jutri zvečer pa vam bom prišla povedati kje se nahaja in kje ga boste lahko videli!

Julija iztegne roke, da bi vzela otroka. Toda uboga mati si ga še enkrat pritisne na prsi in reče z drhtečim glasom:

— Dete moje! Ah, moj sladki mali Karlo... Morda te ne bom nikdar več videla, toda materin blagoslov te bo spremljal, dokler boš živel!

— Saj ga boste še videli! odgovori Julija z blagim glasom. Dečka ste imenovali Karla?

— Dala sem mu očetovo ime.

— Ali hočete dati otroku kakšno znamenje s seboj, po katerem bi ga pozneje lahko spoznali?

— Prosim vas, reče kontesa Peruze, vzemite to zlato verižico z mojega vratu... obesite jo otroku! V tem medaljonu je slika mojega dragega Karla, recite njej, ki bo nadomestovala mater temu sladkemu otroku, naj pazi, da otrok ne bo nikdar izgubil tega medaljona. Svetinja mu bo in ga ba varovala vsega hudega!

Julija je takoj izpolnila željo mlade matere, potem pa je vzela otroka, ga zavila in rekla:

— Zbogom, kontesa Peruze! Zbogom in bodite prepričani, da ste svojega otroka zaupali dobrim rokam!

— Moj otrok... Moj Karlo!... je še dolgo ihtela mlada žena, toda Julije ni bilo več...

Hitro je odšla iz sobe.

Ko je Julija prišla s svojim sladkim bremenom po stopnicah, v trenutku, ko je stopila skozi vrata na prosto, je v temi videla prihajati dva jezdeca. Samo toliko časa je še imela, da je skočila za bližnji grm in že sta bila jezdeca pred hišo.

Eden od jezdecev je bil brez dvoma grof Peruze. To je Julija sklepala po njegovem oholem držanju in strogemu izrazu obraza. Njegov spremljevalec je bil starejši sluga, ki ni bil videti baš preveč zanesljiv, njegov obriti obraz pa je bil zloben.

Julija bi bila najrajši stopila pred starega lopova in ga poklicala na odgovor za njegovo neočetovsko obnašanje napram svoji hčerki, toda ni storila tega.

Zapustila je svoje skrivališče in odšla ne oziraje se ne na levo, ne na desno. Grof in sluga pa sta izginila v hišo.

Ali se še dogajajo čudeži?

Šele ko je Julija stopila z otrokom v gozd, se je spomnila, da je preveč obljubila. Preveč se ji je smilila mlada mati, pregloboko je čutila z njo in ji obljubila, kar ni bilo tako lahko izvedljivo. Kako naj bi to malo bitje zavarovala za vse življenje pred neusmiljenim dedom?

S seboj v votlino ga nikakor ni mogla odnesti. Tam ni bilo prostora za takšno malo bitje, ki potrebuje zraka, svetlobe, solnca in skrbnega negovanja. V votlini bi otrok prav gotovo zbolel, razen tega pa Julija ne bi niti dovolila, da bi otrok rastel med hajduki — med brezdomci.

Odnesti v vas in ga komu izročiti pa ni smela. Kaj naj bi torej storila?

Med takšnim premišljevanjem je prišla daleč in naenkrat je opazila, da se nahaja na nekem pokopališču, med spomeniki, ki so stali podobni duhovom sredi noči.

Bila je na pokopališču vasice Natabele. Od strahu se je stresla; naenkrat pa je opazila, da se nekaj med spomeniki na pokopališču giblje, slišala je glasno ihtenje, kmalu nato pa je opazila moškega in žensko. Ker pa ni hotela, da bi jo kdo videl, se je v bližini skrila.

Pred njo je stal nanovo izkopan grob in pred tem grobom sta se mož in žena, ki sta prišla ob tej pozni uri na pokopališče, ustavila.

Julija je ostala za velikim spomenikom in čakala, kaj se bo zgodilo.

Moški je bil kmet iz bližnje vasice Notabele in ni bil bogat. Žena je bila lepo oblečena, vendar je bila bleda in onemogla, kljub temu pa je bila lepa, pravi tip kalabrijske žene. Žena je ihtela in naslonila se je na svojega moža, ki jo je komaj obdržal, da ni podla.

— O, Martin, Martin! je ihtela žena. Ne morem se sprijazniti z mislijo, da bova morala položiti najinega ljubljeneega otroka tukaj v zemljo. Pred nekaterimi dnevi sva ga šele dobila, sedaj pa se morava že ločiti od njega! ... Ah, zakaj naju je smrt tako hitro oropala najinega sina?!

— Ne joči, Tereza, jo je tolažil mož, tako je bilo sklenjeno v nebesih in mi ljudje ne moremo ničesar izpremeniti, tu ne pomaga ihtenje, niti obupno klicanje na pomoč, kar se je zgodilo — se je zgodilo. Ljubljeni otrok ni imel dovolj življenjske sile in morda je boljše, da je umrl! ...

— Ah, ne govori tako, Martin, je ihtela mlada žena, kaj bi dala, ko bi zopet imela svojega otroka!

— Da, toda vse je končano, zavzdihne Martin, otrok je mrtev in midva ga morava zakopati, to pa morava takoj storiti ... Če bi najela grobarja, bi mu morala plačati deset lir, najin otrok bo pa prav tako sladko počival, če ga bova zakopala midva!

Martin položi krsto, ki je bila ozaljšana s cvetjem, k odprtemu grobu.

— Sedaj pa v imenu božjem, reče Tereza, če že mora biti ...

Pokleknila je h krsti in molila.

Zdajci pa se Martin oglasi:

— Jaz sem pa zares nespameten, pozabil sem vzeti s seboj vrv, brez nje pa ne morem spustiti rakve v grob. Toda počakaj, ostani tukaj, jaz pa bom odhitel v najino malo hišico in prinesel vrv!

Žena ga krčevito prime za roko in vzklikne prestrašeno:

— Jaz ne bom ostala sama tukaj! Prosim te, odpelji me s seboj, tukaj me je strah. Toda krste z otrokom vendar ne moreva tukaj pustiti.

— Zakaj ne, kdo jo bo odnesel? vpraša Martin. Sedaj ni nikogar na pokopališču, pa četudi bi kdo prišel, kdo bi odnesel krsto z mrličem?

Pojdi tedaj z menoj, reče naposled Martin, saj bi si lahko

tudi sam mislil, da ti je neljubo ostati sama tukaj, posebno sedaj, ko se bliža polnoč!

— Opolnoči vstajajo mrtvi iz grobov? vpraša Tereza. Ah, to jih mora biti strašno videti, ko vstajajo iz grobov, same kosti so jih!

— Tako pripovedujejo, reče Martin, jaz pa nisem še nikoli videl nobene prikazni in zato ne verujem v duhove!

In odšla sta — že čez pol ure pa sta se vrnila.

— Tako, zopet sva tu, reče Martin, sedaj pa je na vrsti zadnje, kar moreva storiti za najinega otroka!

— Da, da, za najinega dragega, malega Karla! vzdihne žena, kajti slučajno je bilo tudi temu otroku ime Karlo, kakor grofičinemu. Sedaj pa, najin sladki Karlo, te morava položiti k večnemu počitku...

Zdajci je mladi par osupnil. Tereza omahne svojemu možu na prsi.

— Krsta je odprta! vzklikne Martin prestrašeno. Kdo je to storil?

— Kje pa je najin mali otrok? je zaihtela mlada žena in padla na kolena ob krsto. Zdajci pa je kriknila.

Martin! Najin Karlo... Ah... kaj je to?!... Živ je... živ... Ah, poglej ga... Čudež se je zgodil, najin mali, sladki sinček je oživel!...

— Da, čudež — čudež, odgovori kmet in se prekriža ter začne moliti.

— To so storili vsi vsetniki! reče Tereza. Ganila jih je najina žalost, pa so naju hoteli potolažiti...

— No, to sicer ni tako velik čudež, je spregovoril Martin, ko se je čez nekaj trenutkov zopet zavedel, kajti že mnogokrat se je zgodilo, da se je človek prebudil iz smrtnega spanja. To je takozvana navidezna smrt. Da, bila je sreča, da sva se morala vrniti domov po vrv, ki sva jo pozabila, drugače bi ne imela sedaj več otroka.

— Da, da, to je bila sreča, spregovori mlada žena med solzami. Pridi sladki Karlo... Ha, kaj pa je to?... Otrok ima krog vratu zlato verižico z zaprtim medaljonom?!

— Takoj ti bom to pojasnil, reče Martin po krajšem premišljevanju. Vidiš, draga Tereza, najin mali sinček je bil že mrtev, odšel je v nebesa, tam pa mu je gospod Bog rekel: »Tvoji starši žalujejo za teboj, pojdi nazaj k njim in živi!« in tedaj mu je najbrž kateri izmed angelov daroval to verižico!

— Tedaj ni treba otroku nikdar te verižice sneti z vra-

tu! reče Tereza. Strogo bom pazila na to. Sedaj pa, dragi Martin, pojdiva hitro domov. Če ga nama je Bog še enkrat daroval, ga bova toliko bolj ljubila in skrbela zanj!

— Da, to bova, moja draga Tereza! reče Martin in objame svojo ženo.

Tereza si je otroka pristrčno pritisnila na prsi, ga zavila v gorak robec in vsa srečna sta se oče in mati vračala v vas z otrokom, ki je zopet oživel.

Ali se je zares zgodil čudež?

Ne. Julija je to storila. Ko so žalostni starši odšli po vrvi, je Julija hitro stopila iz svojega skrivališča.

— Hvala ti, Bog, reče Julija, da si mi dal priliko, da storim dobro temu neboljencu kontese Peruze! Dala ga bom tem siromašnim ljudem in nikjer ne bo boljše spravljeno, kakor pri njiju. Smatrala ga bosta za svojega lastnega otroka in nikdar se jima ne bo porodil dvom, da hranita tujega otroka.

Dobro ga bosta vzgajala, pazila bosta nanj in grof Peruze ne bo nikdar izvedel, da je njegov vnuk tako dobro spravljen. Nikdar ga ne bo mogel najti — nikdar ga ne bo mogel uničiti! Sedaj pa naj izvršim to zamenjavo — Bog mi bo oprostil!

Julija je pokleknila h krsti in jo odprla s svojim bodalom. V krsti je ležal s prekrižanimi rokami deček, star kakšnih osem dni in čeprav je bil nekaj dni starejši od grofičinega otroka, ni bil nič močnejši.

Julija je vzela mrtvo trupelce iz krste, na njegovo mesto pa je položila grofičinega otroka, ki je trdno spal, pokrov krste pa je položila na tla.

Mrtvega otroka je položila v izkopani grob in ga zagrnila z zemljo.

Julija je pobegnila, da je ne bi mož in žena opazila, skri-la se je, da bi videla, kako bo na nju delovalo čudo, ki ga bosta odkrila.

Julija je bila izredno vesela, da se ji je to posrečilo.

— To sem zares prekrasno izvršila! si je mislila na ti-hem. Otroku sem našla dobre starše, dobrim staršem pa sem dala otroka, namesto njihovega umrlega! Odšla sem iz votline z namenom, da bi priskrbela plena, raznih potrebščin zase in za svoje tovariše v votlini, sedaj pa...

Kaj sem storila? Vso noč sem se bavila s človekoljubnim delom! Vendar pa mislim, da je tudi to dobro delo in zadovoljna sem, da sem ga lahko storila v tej temni noči. Sicer pa se

zanašam na svoje ljudi, ki bodo brez dvoma imeli več sreče kakor jaz, vendar pa ne bodo storili tako dobrega dela, kakor sem ga jaz!

Julija je odšla s pokopališča in zapustila vas ter hodila po gozdu v smeri, kjer je bila Musolinova votlina. Ko je bila v gozdu se je še enkrat ustavila in pogledala proti vasi. V nasi je videla v neki hišici še luč. To je bila gotovo Martinova hiša, kjer so srečni starši zadovoljno sedeli ob zibelki svojega sinčka, ki se jim je ponovno vrnil.

Julija se je veselila tega kakor majhen otrok. Ah, Julija si ni mogla misliti, da bo radi tega majhnega otroka prelila toliko solz, da ji bo ta nedolžen angelček povzročil toliko skrbi in bolesi ...

Udarec usode

Julija je sklenila, da to noč ne bo hodila več radi plena v vas in že se je hotela vrniti v votlino, ko je nenadoma zaslišala strel, prvemu je sledil drugi in kmalu je nastal silen hrup, kakor da bi se bila dvignila vsa vas in planila v lov za škodljivo zverjo.

— Kaj se je zgodilo? vzklikne Julija. Ne da bi bili to moji? ... Če so to Timbal, Peter, slikar ...

Julija je malo obstala, potem pa, trdno prepričana, da so se temi strelji v zvezi njeni ljudje, je odhitela proti dolini, ne da bi se ozirala na pot. Ni še dologo hodila, ko sta ji prišla na-proti Timbal in Peter.

Petru je lila kri iz precej globoke rane na glavi in komaj je še prestavljal noge.

Ko je pritlikavec Timbal zagledal Julijo, ji je zaklical z zamolklim glasom:

— Beži, kapetan! ... Beži nazaj, kolikor te nose noge, hitro, nazaj v votlino ... Slikarja so ujeli, Peter in jaz pa sva komaj pobegnili. toda bojim se, da je Gavran pošteno izkupil pri teh ljudeh. Eden izmed kmetov ga je udaril s koso po glavi, tako da sem mislil, da mu bo glavo preklal.

— Rana je globoka, spregovori Peter, toda ni nevarna. Ne skrbita zame, temveč bežita, kaj zato, če inene ujamejo!

Toda Julija skoči hitro k njemu, ga zgrabi za roko in potegne za seboj, čeprav je bilo kričanje kmetov že čisto blizu.

— Če pridemo do votline, tedaj smo rešeni! reče pritlikavec Timbal v skrbah.

V tem trenutku se sproži puška in krogla zažvižga mimo Julijinih ušes.

— Pa so napravili za nami pravcati lov! se je jezil pritlikavec Timbal. Toda le pripravite se, kmetje iz Notabele, mi vas bomo za to že nagradili. Že sedaj vam prisegam, da v celi vasi ne bo ostala niti ena hiša, ki bi ušla požaru, s katerim vas bomo segreli!

— Sedaj pa moramo gledati, da oni nas ne bodo segreli! reče Peter s slabim glasom. O, jaz čutim, da mi ginejo moči ... Julija, ne skrbi zame ... misli na svojega očeta!

— Baš zato, ker mislim na svojega očeta, ne smem zapustiti v nesreči enega izmed njegovih najboljših prijateljev, odgovori Julija. Peter, ali zares ne moreš dalje? Ohrabri se in dobro se drži, samo malo še ... Vidiš, tam je že gozd, ko pa bomo v gozdu, smo rešeni!

— Jaz ne morem, odgovori Peter Gavran z mrzlim znojem na čelu, mnogo krvi sem izgubil in že se mi mrači pred očmi ... Rešita se, jaz ...

Zgrudil bi se bil, da ga ni Julija ujela in s svojimi rokami obdržala.

— Eh, tedaj mora na tujem hrbtu potovati do votline! pristavi Timbal. Ej, Peter, ali me še slišiš?

— Slišim te, Timbal, slišim ...

— Tedaj bodi tako prijazen in razširi svoje noge! — Tako, sedaj imaš konja, Peter, ki te bo odnesel v votlino, če boš le toliko časa vzdržal!

Pritlikavec Timbal si je posadil Petra Gavrana na ramena, in kljub svoji nerazviti postavi je bil tako močan, da je z lahkoto nosil ranjenega tovariša.

— Drži se me za lase! je zaklical Timbal Petru. Sedaj pa naprej, gospodarica! Že jih slišim, kako prihajajo vedno bližje. Z njimi se na žalost ne moremo spuščati v borbo, kajti malo nas je, toda — še se bomo srečali!

Julija je hitela s Timbalom, ki je nosil Petra Gavrana in ni minilo dolgo, ko so prišli do gozda. Oddahnili so si in izginili med drevjem.

Vso pot je Julija nosila prižgano svojo majhno svetiljko in iskala čim lepšo pot za Timbala.

Ko so tako hiteli kakšnih dvajset minut po gozdu, se Julija hipoma ustavi, ustavil pa se je tudi Timbal.

— Petra moramo hitro obvezati, kajti sicer mu bo kri odtekla. Ne smemo čakati, da bi prispeli do votline. K sreči imam s seboj, kar potrebujem!

Peter Gavran je zares izgubil že mnogo krvi, obraz kakor tudi obleka je bila prepojena s krvjo, ki se je že popolnoma strdila.

— Jaz slišim, da žubori nekje studenec, Timbal. Odidi in prinesi takoj sveže vode, najprej ga morava dobro izmiti!

Timbal je hitro prinesel vode v svojem klobuku, Julija pa vzame svoj robec in začne ranjenemu tovarišu prati obraz in roke.

— Ah, to se mi prilega, spregovori Peter pridušeno, čutim, kako mi postaja boljše!

— Precej huda je ta rana, reče Julija, ko je posvetila s svojo svetiljko in pregledala Petrovo rano. Rana je čez celo glavo, tu ti lasje ne bodo več rastli, Peter, toda glavno je, da si živ in da ti ta rana ne bo škodovala.

— Julija, hči Musolinova, odgovori Peter Gavran tiho, kaj bi ta mala rana! Niti za hip ne bom prenehal misliti na osvobodjenje tvojega očeta in ti zvesto služiti!

— Tu imaš, tovariš, pij, vzklikne Timbal in potegne iz žepa stekleničico žganja. Pij, to te bo malo pogrelo!

— Hvala ti, Timbal, to je bilo zelo dobro, odgovori Peter Gavran, se malo dvigne in se nasloni na deblo nekega drevesa, pod katerim je ležal.

Julija mu je večje prevezala rano, prav tako, kakor da bi bil to storil spreten zdravnik.

Hrup, ki so ga povzročevali preganjalci, se je v gozdu vedno bolj izgubljal. Najbrž so kmetje izgubili pravo sled in so jih sedaj iskali med skalovjem.

Peter je bil tako ganjen, da je Juliji iz hvaležnosti poljubil roko.

— Sedaj pa mi pripovedujta, reče Julija in sede k Petru Gavranu na tla, kaj se je zgodilo in kako, da so slikarja ujeli, vidva pa sta se rešila?

— Čutim, gospodarica, očitane, ki zveni iz tega tvojega vprašanja, reče pritlikavec Timbal. Prav imaš, nama bi ne bilo treba pobegniti brez slikarja, toda dovoli, da ti povem, kako je bilo, pa se boš tudi ti prepričala, da ni moglo drugače biti, kakor da sva se midva rešila, slikarja pa prepustila njegovi usodi.

Skupaj smo odšli v vas. Nameravali smo napraviti obisk

neki hiši. To je bila največja hiša v vasi in mislili smo, da stanujejo v njej bogati ljudje.

Čez zid smo se splazili na dvorišče. Lepa kočija je stala tam, v hlevih pa so rezgetali konji. Psov k sreči niso imeli in nam se ni bilo treba ničesar bati. Sicer pa nismo hoteli tem kmetom storiti ničesar žalega, samo v shrambo smo hoteli priti in si vzeti jedil, to je bilo vse. Skozi malo mrežo na oknu smo videli marsikaj, kar bi potrebovali. To so visele svinjske gnjati, klobase, prekajena slanina, na mizi pa je stala ogromna potica, kakršne pečejo v tem kraju samo za gostije.

— Ravno prav smo prišli, sem rekel slikarju, kakor da bi nas bili povabili na svatbo. Ha, ha, ha, to bo jutri presenečenje, ko bodo prišli svatje in bodo našli prazno shrambo!...

— Toda kako bomo prišli vanjo? je dejal Peter. Mreže nam ne bo tako lahko izbiti iz stene.

— Prišli bomo vanjo, toda odkriti moramo streho!

— Odkriti streho! sta vzkliknila slikar in Peter enoglasno. Saj to je prekrasna ideja!

Shramba se ni nahajala v sami hiši, temveč v močnem prizidku. Ta stavka je bila krita z opeko. Hitro sem se povzpel slikarju na ramena, skočil na streho, jemal sem iz nje posamezne opeke in jih dajal slikarju, ta pa Petru, ki jih je zlagal na zemljo.

Ni minilo dolgo, ko smo napravili na strehi dovolj veliko odprtino in dejal sem:

— Odprtina je dovolj velika, pridita, da se bomo splazili v shrambo! Najprej se bomo dodobra najedli, potem pa bomo spravili v svoje torbe, kar se bo dalo odnesti. Hitro sta bila oba na strehi in sedaj smo s poželjenjem gledali v veliko shrambo. Jaz sem se prvi splazil vanjo, hitro sta bila za mano tudi Peter Gavran in slikar.

Začela je pojedina. Našel sem oster nož in rezal z njim komade šunke. To je bil samo uvod, potem pa smo se spravili nad pečeno meso in ga jedli s sladkim kompotom, pa tudi klobasam smo se pošteno maščevali.

— To je bila baš napaka, ki ste jo storili, reče Julija, vi niste bili upravičeni napraviti sebi pojedino, preden ste preiskrbeli s potrebnim tudi svoje tovariše. Radi tega postopanja vas moram okarati.

— Prav imaš, gospodarica, reče Peter, veliko napako smo storili, toda vse je bilo tako silno privlačno, mi pa smo bili tudi precej lačni!

K sreči smo našli primerno število steklenic vina, nekatere smo takoj odmašili in zalivali dobre in mastne zalogaje z močnim vinom.

— Ali ste pri tem delali kakšen hrup?

— Ne, bili smo tiho, kakor miške! Sicer pa smo bili itak silno previdni. Pregledali smo shrambo do zadnjega kotička in tudi vrata, ki so vodila v kuhinjo, nam niso ostala nezapažena.

— Kako pa veš, da so tista vrata vodila v kuhinjo?

— Po tem, ker ima vsaka shramba v tem kraju vhod v kuhinjo! Prisloškovali smo, toda slišali nismo ničesar, to je torej pomenilo, da v kuhinji ni nihče spal.

— Ali pa so bila vrata, ki so vodila v kuhinjo, zaklenjena? vpraša Julija.

— Seveda, jaz sam sem se o tem prepričal! Toda mi nismo potrebovali vrat, kajti ko bi se bili najedli in si dodobra napolnili svoje torbe, bi bili odšli skozi isto odprtino v strehi, skozi katero smo tudi prišli. Vse bi bilo dobro končalo, če bi se ne bilo zgodilo sedaj nekaj nepričakovanega, kar nas je vse prestrašilo. Naenkrat vzklikne slikar:

— Ha, ha, tukaj pa je potica, v kateri je zasajena zastavica! Na zastavici pa so bile zapisane besede: »Novoporočencema v dar!« Ha, ha, ha, pristavi slikar s smehom, najbrž je poslal to potico v hišo kakšen prijatelj, okrašena je z raznim sadjem in se mi zdi silno vabljiva, poskusimo jo, kajti kar bi prijalo novoporočencema, tudi nam ne bo škodovalo!

Odtrgal je kos slaščice in začel jesti. Midva nisva mogla, ker sva bila že preveč sita.

— Sedaj pa je čas, sem dejal svojima tvoríšema, da napolnimo svoje torbe! Pridi, Peter, na delo! Tukaj je vsega toliko, da bomo našo družino preskrbeli lahko za štirinajst dni!

V trenutku, ko sem prinesel torbe in sva s Petrom začela spravljati vanje okusne svinjske gnjati, sva zaslišala pridušen krik. Ko sva se obrnila sva videla, da se je slikar zgrudil na tla.

Skočil sem k njemu, da bi ga pobral, on pa me je sunil od sebe in dejal: Bežita, jaz sem izgubljen... potica je bila zastrupljena!

Skočila sva k njemu in ko sva se prepričala, da ga že mučijo strašni krči, sva videla, da je revež govoril resnico. Ohranil sem si toliko prisotnosti duha, da sem prijel skodelico mleka in zaklical mladeniču:

— Tu imaš in pij, pij kolikor moreš, kajti mleko je izborna sredstvo proti zastrupljenju!

Ubogi slikar je komaj odprl usta, jaz pa sem vlivaj vanj mleko kakor v kakšen sod in ni minilo dolgo, ko je mladenič povedal, da mu je boljše. Toda z mesta se ni mogel ganiti, bil je še preslab za to.

— Nič ne de, sem mu dejal, te bova že spravila na streho, odtam pa bo lažje šlo.

Prijel sem se za strop, da bi se povzpел na streho, ko sem zaslišal na dvorišču razburjene glasove:

— Lopovi! ... Lopovi! ... Ej, ljudje, odprite, v shrambi imate tatove — ukrasti hočejo doto, ki ste jo pripravili za svojo hčerko!

— Grom in peklo! sem zaklel in potisnil glavo zopet v shrambo, v tem trenutku pa je priletel na streho kamen, ki bi mi bil brez dvoma zdrobil glavo, če bi se ne bil umaknil. In vendar smo morali priti iz shrambe!

Splezal sem na streho, Peter pa mi je dal napol onesveščenega slikarja, ki sem ga privlekel na streho.

V dvorišču sem videl množico slug, ki so bili oboroženi s sekirami, kosami, vilami itd. Slišali smo odpiranje in zapiranje vrat, vpitje in klicanje.

Stisnil sem svoj samokres, v usta sem si vtaknil nož in ko sem namignil tudi Petru, naj isto stori, sem skočil raz strehe in tako sva se znašla med oboroženimi ljudmi. Moj revolver je počil, eden od služabnikov se je zgrudil na tla.

Hitro kakor veverica sem splezal na zid, toda neka močna roka me je zagrabila, da bi me potegnila z njega. Zamahnil sem s svojim nožem, napravil krog sebe veliki krog, pri čemer sem zadel v meso in presekal nekaj žil, roka, ki me je hotela potegniti z zidu, je izginila. Prosto pot sem imel sedaj, lahko bi bil pobegnil, toda videl sem Petra v strašni borbi z napadalci.

Nezavestnega slikarja je nesel na svojih ramenih, z bremenom je hitel proti zidu, da bi ušel, toda pri tem so ga ujeli in ga hoteli spraviti na tla.

Peter je izpustil slikarja, skočil je in v nekaterih trenutkih je bil na zidu, da bi ga preskočil. Kakor podivjani psi so planili zasledovalci za njim in potegnili bi ga bili z zida, če

bi ne bil jaz ustrelil in podrl prvega, ki mi je bil najbližji. Ah, ko bi mogla odnesti s seboj tudi ubovega slikarja!

Toda reveža so takoj zvezali. Slišala sva ga še, ko je zaklical: Pozdravita Julijo! potem pa je vse utihnilo. Morda je izgubil zavest, ali pa so mu z robcem zamašili usta.

Ko sva videla, da slikarja ne moreva rešiti, sva pobegnili. Komaj pa sem skočil na tla, sem slišal Petra kako je zavpil. Neki kmet je skočil k njemu in zamahnil s koso po njegovi glavi, da je kri kar curkoma lila iz rane. Za kmetom s koso sem videl tudi mnogo drugih napol oblečenih ljudi, ki so na strašno vpitje in streljanje prihiteli iz svojih hiš, da bi videli, kaj se je zgodilo.

Toda tudi Peter je napadalcu s koso dobro zagodel. Zakadil se je proti njemu in mu porinil svoj oster nož v prsi in stavil bi, da ga je spravil na oni svet. Kmet se je takoj zgrudil, ostali pa so se mudili z njim in tako sva imela dovolj časa, da sva pobegnili.

Vse ostalo pa veš, gospodarica, kajti k sreči sva te srečala, da si pomagala Petru in mu zavezala rano in tako smo prišli sem. Našo pojedino v vasi smo drago plačali.

Vsi so umolknili. Pritlikavec Timbal je povedal, kar ga je Julija vprašala, Julijo pa je ganila slikarjeva usoda, usoda človeka, ki se je iz čiste ljubezni do nje odpovedal bogastva in slave in postal hajduk — razbojnik.

Po dolgem molku je Julija vprašala.

— Vidva torej ne vesta, kaj se je zgodilo potem s slikarjem, kam so ga odnesli in če je sploh še živ?

— Da je živ bi dal glavo za to, reče pritlikavec Timbal, zvezali so ga in ga najbrž odnesli v zapor, če ima Notabela sploh kakšen zapor. Nadejam se, da nas slikar ne bo izdal. Sodniki ga bodo zaman izpraševali.

— Dragi tovariši, naša sveta dolžnost je, da storimo vse, da bi našega prijatelja slikarja osvobodili! Radi tega odidimo takoj v votlino, da bodo tudi drugi zvedeli, kaj se je zgodilo in da se bomo skupaj dogovorili, kaj nam je storiti. Peter, če nisi dovolj močan, da bi že hodil sam, te bo Timbal nosil!

— Dovolj sem si opomogel reče Peter. Hvala ti, Timbal, da si me prinesel do tu — vse ti bom povrnil!

Vstali so in ni minilo dolgo, ko so prispeli v goro v votlino Giuseppa Musolina.

Čarovnica

Ko so se vrnili v votlino so se silno razveselili, kajti obe skupini, ki sta odšli na lov, sta se vrnili s polnimi rokami. Goreči menih se je najboljšje odrezal. Prinesel je v votlino vrečo moke in pripeljal dvoje živih telet, Petrucio, kozar, pa je prinesel dve prekrasne svinjske gnjati, vrečo sadja in velik kos govejega mesa. Ti dve skupini nista bili v Notabeli, temveč sta odšli v oddaljenejši vasi.

Vsi so osupnili, ko so slišali, da so slikarja ujeli in takoj so si bili vsi edini v tem, da je treba nekaj ukreniti v prijateljevo rešitev.

Hitro so pod veliko posodo podnetili ogenj, skuhali so juho, zraven pa so imeli še kruha in šunke.

Solnce je bilo že visoko in je obsevalo skalovje.

— Bojim se, da ne bomo mogli ničesar storiti za našega slikarja, reče Julija, toda na vsak način moramo zvedeti, kaj so ljudje v Notabeli storili z njim. Dve možnosti sta prijatelji — ali so ga takoj odpeljali v Reggio in ga izročili policiji, ali pa so slučaj javili oblastem, sedaj pa čakajo, da bodo orožniki iz Reggija prišli ponj. V tem slučaju bo nocoj še v Notabeli.

Naj bo kakorkoli, jaz moram zvedeti, kje je slikar. Mislim da vem za pot in način, da bi slikarja lahko rešili — toda za to mi je potrebno, da se preoblečem.

Julija je izginila v posebnem prostoru v votlini, ko pa se je vrnila, bi je nihče ne mogel spoznati. V votlini ni imela kdo ve kakšne garderobe, vendar je našla še nekaj ostankov iz časov, ko je Giuseppe Musolino gospodaril tod. Gotovo je tudi Musolino potreboval preoblečene ljudi in zato je imel poseben zaboj z najrazličnejšimi oblekami. Tu je našla Julija kalabrijsko narodno nošo, staro in raztrgano, kakršno so nosile beračice.

Oblekla se je in se tako spremenila v staro beračico.

Imela je dolgo krilo ki je bilo na večih mestih zakrpano, jopica pa je bila nekoč črna, sedaj pa je kazala najrazličnejše barve. Velikanske sandale si je nataknila na noge, obraz pa si je namazala s šminko in se tako polnoma spremenila. Njene lepe črne lase je skrivala siva lasulja.

Nihče bi ne mogel slutiti, da se pod to krinko grde beračice, ki se je zibala ob grčavi palici, skriva prekrasna Julija Musolino.

Pritlikavec jo je prvi opazil in vzdiknil:

— Julija Musolino, ti si pravcati mojster, zares, tako preleviti bi se ne mogla niti igralka iz najboljšega gledališča! Prej bi vsakdo dejal, da si čarovnica, ki se bavi s prorokovanjem iz kart in ugiblje usodo ljudi, sicer pa je takšnih žen veliko, ki potujejo po italijanskih vaseh!

— Uganil si, Timbal, odgovori Julija, nastopati nameram kot vaška vedeževalka in nadejam se, da bom na ta način lahko zvedela, kar nam je potrebno!

Sedaj pa zbogom, pričakujte me tukaj v votlini, naj je nihče med tem časom ne zapušča in prepričana sem, da bomo lahko že nocojšnjo noč storili kaj za slikarja. Če pa nam ne bo mogoče rešiti svojega prijatelja, bodo Notabelo požrli plameni!

Julija je odšla iz votline po gozdu, hodila je kakor navadno, vendar pa je bila previdna, kajti lahko bi bil kateri kmet skrit za kakšnim drevesom in bi jo lahko opazoval. Ko je bila že na obronku gozda, se ji je zdelo, da sliši neko ječanje. Prisluškovala je nekaj časa, ko pa je odšla proti grmu, odkoder je ječanje prihajalo, je osupnila, kajti na bližnjem drevsu je videla obešenega nekega mladega kmeta, kateremu se je zanjka krog vratu že nategnila in kateri se je boril z življenjem. Najbrž je hotel izvršiti samomor.

Takoj je Julija sklenila, da bo mladega samomorilca rešila. Hitro je skočila k njemu in mu odrezala vrv in samomor je bil preprečen. Obešenec je omahnil na mehka gozdnata tla.

Sedaj je Julija začela boljše opazovati mladega samomorilca, ki je ležal na mahu na tleh. Star je mogel biti največ dvajset let. Po njegovih izdelanih rokah je Julija sklepala, da je najbrž delavec iz vaše tvornice opeke.

Mladi človek je še vedno ležal na tleh in neprestano ihtel, za Julijo, ki mu je govorila bodrilne besede, se niti zmešnil ni.

— Prijatelj, pogledjte! S tem da sem vas rešila, sem si vendar zaslužila, da me pogledate!

Mladenič vstane in ježno zavpije:

— Poberi se mi izpred oči, prokleta čarovnica! Nisem te klical! Čemu si se postavila med mene in smrt? Sedaj bi bilo že vse končano, mrtev bi bil in ne bilo bi se mi treba več mučiti v tem zemeljskem peklu, v katerega sem se sedaj vrnil!

— Mar se ti tako mudi na pot v pekel, mladi junak? se rezko zasmije Julija, ko se je naslonila na svojo palico, na nje-

nem obrazu pa so se pojavile številne gube. Hi, hi, hi, le dobro me poglej — osemdeset let sem že stara in neprenehoma potujem po svetu. Imenujejo me čarovnico in jaz ti pravim, dragi mladenič, če imaš le malo poguma in zaupanja vame, mi povej, kaj te je privedlo k temu koraku? Stara Julija bi ti morda lahko svetovala, morda bi ti pa tudi pomagala!

Za vse človeške bolesi imam sredstev, čeprav je med vami marsikdo, ki ne verjame, da je še na svetu sredstvo, ki bi mu pomagalo in s katerega pomočjo bi se lahko rešil propasti.

Stara vedeževalka vzame strup od krastače, sok, ki ga daje neka skrivnostna rastlina in vode iz gorskega potočka, ki ga je mesec sedemkrat obsijal, iz vsega tega pa napravi napoj. Hi, hi, hi, mladenič, stavim svojo staro glavo, da se ti ne bi bilo treba premetavati tukaj po tleh, kakor črvu in jokati kakor malemu otroku, če bi imel ta napoj!

Te besede so vlile v mladeničevo dušo malo upanja, počasi je vstal in se naslonil na deblo najbližjega drevesa, da ne bi padel na tla.

— Ali si zares ena od tistih starih žena, ki znajo pripravljati napoje? vpraša mladenič.

— Sem, prijatelj, odgovori Julija, ali nisi tega opazil na meni že na prvi pogled?

— Zares, vsa tvoja vnanjost je pojava stare vedeževalke, odgovori mladi kmet, ki ni vedel, da stoji pred njim mlada in lepa dvajsetletna deklica. Čudno se mi le zdi, da te v tej okolici nisem še nikdar videl! Mar nisi bila še nikoli v vasi Notabeli?

— Pred štiridesetimi leti sem bila v Notabeli, odgovori Julija, sedaj pa se zopet vračam. Prepotovala sem vso Kalabrijo! Povsod imam stalne goste, ki me s koprnjenjem pričakujejo. Sedaj pa mi povej, zakaj si se hotel seznaniti z vrvjo? Hi, hi, hi, vrv se človeku neprijetno zategne krog vratu, tako da ne more dihati... he, prijatelj moj dragi, ni večje neumnosti, če si močan in življenja sposoben človek, kakršen si ti, sam poišče pot, ki vodi v pekel... tja boš itak še prekmalu prišel... zato ti ni treba hiteti...

— Če pa človek ne more na svetu živeti, kakor bi mu ugajalo, odgovori mladenič, kaj tedaj?

— Eh, tedaj si mora prizadevati, da bi dobil mir!

— To ti lahko praviš, toda če bi hotel živeti, bi moral imeti čisto vest!

Te besede je spregovoril miadi kmet tako, da najbrž sam ni vedel, da je sploh kaj povedal. Obrnil se je in se s strahom oziral krog sebe, tako da je Julija potem lahko sklepala, da mladenič res nima čiste vesti.

— In če bi bilo samo to, je komaj nadaljeval ubogi mladenič, z vestjo bi človek na vsezadnje še sklenil premirje, toda če pomislite, da se deklica, ki jo ljubi človek nadvse, poroči z drugim, ha, ha, ha, to bi spravilo človeka ob pamet!

Te besede mladega kmeta so povzročile, da je Julija uganila, kaj ga tišči, saj pa tudi ni bilo treba veliko ugibanja!

Nekaj časa je premišljevala, potem pa je rekla:

— Prijatelj, ni mi treba dalje pripovedovati! Daj mi svojo roko in dokazala ti bom, da vem marsikaj, česar drugi ljudje ne vedo!

— Ali mi moreš iz črt na roki prerokovati bodočnost? vpraša mladi kmet. Ah, ko bi to mogla! Ničesar ne bi rajše sedaj kakor da bi slišal, kakšna bo moja bodočnost!

— Ne samo o bodočnosti, tudi o preteklosti ti lahko govorim. Daj, pokaži mi roko!

To se kmetu ni nič kaj preveč dopadlo, toda Julija je že prišla njegovo orjaško roko in strmela v poteze v njej. Nankrat pa je prasila v glasen smeh.

— Hi, hi, hi, saj to je stara pesem, ti ljubiš deklico, ki pa si je izbrala drugega!

Kmet se zdrzne.

— Ali je to vse, kar mi imaš povedati? S tem mi nisi povedala še ničesar. Zalotila si me, ko sem se hotel obesiti in iz tega lahko sklepaš, da se je moralo nekaj pripetiti...

— In poroka bi se bila morala včeraj izvršiti, nadaljuje Julija, poroka tvoje ljubice z drugim!

— Uganila si, ti si zares pametna žena, sedaj pa me pusti — ničesar več nočem slišati!

— Zdi se mi, da bi se me rad zato znebil, nadaljuje Julija s strogim glasom, ker se bojiš, da bi ti povedala, kar ti ne bi bilo baš preveč prijetno! Vse sem prečitela iz tvojih črt, vem, kaj si storil v preteklosti in kaj boš še storil.

— Dobro, le povej, kaj pa sem že storil? vzklikne kmet kljubovalno.

— Bodi zadovoljen, da se ti ni posrečilo, pristavi vedeževalka, kajti sicer bi bil sedaj morilec!

Ko je Julija spregovorila te besede, je kmet osupnil. Ho-

tel je pobegniti, Julija pa se mu je približala in mu zašepetala v uho:

— Hi, hi, hi, nisi baš preneumen, v hišo svoje ljubice si poslal velik svatovski kolač, ki pa je bil zastrupljen. In če bi novoporočenca jedla to potico, se jima v prvi poročni noči ne bi godilo baš najboljšo, kajti drugo jutro bi našli v postelji dvoje mrtvih trupel... Hi, hi, hi, ničesar več...

— Tebi je znana moja tajna, vzklikne mladenič s pridruženim glasom, toda jaz ne bom čakal, da me boš izdala in da bodo prišli karabinjerji in me odvedli odtod! Prokleta čarovnica, v svojo lastno pogubo si mi govorila o moji preteklosti... umreti moraš... ubil te bom!

Niti v tej nevarnosti ni Julija izgubila prisotnosti duha. Ni se mogla braniti, kajti kmet jo je stisnil s svojo močno roko za vrat in brez dvoma bi jo bil zadušil če ne bi zavpila:

— Le zadavi me, rdečelasi morilec, le zadavi me, tedaj se bom pa spremenila v črno ptico in kamorkoli boš šel ti bo ptica letala nad glavo in hreščala: »Ta človek je morilec, hotel je izvršiti umor, svatovski kolač je bil zastrupljen!«

Mladeničeve roke so omahnile kakor mrtve, Julija Musolino pa je bila svobodna. Zasmejala se je in ga udarila s palico po plečih:

— Kaj vendar delaš, neumnež? Mar misliš, da me moreš zadaviti, jaz sem nesmrtna! Osemdeset let sem že stara in še bom živela osemsto let, morda pa še dalje! Če si pameten, mladenič, mi pripoveduj vse kako se je zgodilo, kajti prisegam ti, da ti bom pomagala, svetovala ti bom, vedno ti bom pri roki in kdo ve, če z mojo pomočjo ne boš dobil svoje ljubice, kajti poroka je odložena na drugo nedeljo, ker se danes ni mogla izvršiti!

— Zakaj pa ni bilo danes poroke? je vprašal kmet, ki se je hotel prepričati, če stara vedeževalka res vse ve. Ali mi moreš tudi to povedati?

— Zato, ker je svatovski kolač pojedel drugi, se je smejala Julija. Mladi razbojnik, ki so ga v Notabeli ujeli. Hi, hi, hi, stara vedeževalka ve vse, zanj ni tajne, življenje stoji pred njo kakor odprta knjiga!

— Ali se ti smem zares zaupati? reče mladi samomorilni kandidat z drhtečim glasom.

— In četudi se mi ne bi zaupal, odgovori Julija, bi vse vedela, saj sem ti povedala, da vse vem. Toda pomagala ti bom. Pridi, sedla bova pod tisto drevo, kjer si se hotel obesiti in povej mi vso svojo povest!

Lahkovernost pomaga k cilju

— Kdo je torej ta mlada deklica, vpraša Julija, ko je sedla z mladeničem pod drevo, ki jo ljubiš?

— Ona je hčerka bogatega kmeta Gabelouja!

— Gabelou! To je francosko ime?

— On je tudi priseljen Francoz, ki je imel v začetku majhno trgovino, ki pa je znal ljudi tako dobro odirati, da je postal bogat. Sedaj ima več hiš in mnogo polja. Na ta način si je napravil ogromen kapital.

— Kako pa se imenuje njegova hčerka?

— Rozina!

— Brez dvoma je lepa deklica?

— Najlepša deklica daleč v okolici, odgovori mladi kmet z navdušenjem, toda tako koketna, tako pretkana in preračunljiva, da si človek tega ne bi mislil.

— Kje si stanoval v Notabeli?

— Bil sem sluga pri Gabelouju. Čeprav so mi vse vaše deklice klicale v obraz »rdečelasi Krispin« čepprav so mi govorile, da sem grd kakor žaba, sem vendar opazil, da je lepa Rozina pripravljena odzvati se moji ljubezni. Nekega dne, ko smo bili na polju, sem povedal Rozini, da jo ljubim in poljubil sem jo.

In veste, kaj mi je Rozina rekla na to? — Kako so vaše deklice neumne! mi je dejala. Od dne do dne sem čutil, da Rozino vedno bolj ljubim in da ne sme ona nikomur drugemu pripadati kakor meni. Njen oče Gabelou je hotel seveda dobiti bogatega in uglednega zeta. Veroval sem v svojo Rozino, mislil sem, da bo storila pri očetu vse, kar bo hotela.

Kolikokrat mi je prisegala, da je samo moja! Vsako noč sem zahajal k njej in ostajal v njenem objemu do zore, strastno me je ljubila in kadar sem z jutrom odšel od nje, sem ji moral priseči, da bom prihodnjo noč zopet prišel...

— Dotlej je bilo torej vse dobro, ga prekine Julija, zakaj pa Rozina ni izpolnila dane obljube?

— Ker resno ni na to nikdar mislila, odgovori rdečelasi mladenič. Ona je bila koketa, divja in strastna žena, kateri sem bil sicer dober za ljubezen, nikakor pa ne za ženitev! Ko sem nekega večera kakor po navadi odšel k njej, sem našel

vrata njene sobe zaklenjena. Trkal sem, toda nihče mi ni odgovoril, nihče mi ni odprl.

Mislil sem, da je zbolela, odhitel sem na dvorišče, pristavil k njenemu oknu lestev in pogledal v sobo. Soba je bila prazna, ptičica je najbrž odletela na kakšen sestanek. Vso noč sem jo iskal po vasi, prehodil sem vso okolico, preiskal sem gozd, toda najti je nisem mogel nikjer. Podnevi sem jo le malo kdaj videl, pa še kadar bi jo bil moral srečati, se me je izognila. Toda ni mi bilo treba dolgo čakati, da sem prišel na jasno, kajti kmalu je bilo objavljeno, da je Rozino zasnužil neki Francoz Bristi, železniški uradnik iz Reggija. Rozina bo odlična dama, v mestu bo živela, bogati Gabelou pa ji bo dal primerno doto.

Najprej nisem mogel tega verjeti, ko pa sem nekega dne zagledal železniškega uradnika Briotija v praznični uniformi in bogatega Gabelouja, ki mu je razkazoval hleve in gospodarska poslopja itd., sem vedel, da je temu res tako.

— To je naš sluga, je rekla Rozina svojemu zaročencu in pokazala name, ko sem baš čistil svojega konja. To je rdeči Krispino!

In gospod uradnik me ni niti pogledal, temveč je odšel mimo, Rozina pa se je privila k njemu, kakor da bi mi hotela pokazati, kako ga ljubi in kako je ponosna na to, da bo postala soproga tako uglednega uradnika...

— Mar nisi nikdar mogel o tem govoriti z njo? prekine Julija pripovedovalca zopet.

— Da, nekoč sem jo proti večeru našel pri vaškem vodnjaku, hotel sem jo udariti in suniti, da bi padla v prepad in se tam ubila. Toda ko sem jo videl pred seboj vso lepo z njenimi rdečimi ustnicami, s svetlimi očmi in drznim pogledom, sem izgubil prisotnost duha in nisem storil ničesar.

— Zakaj me ne ljubiš več? sem jo vprašal. Zakaj se hočeš poročiti z drugim?

— Ker se ne morem poročiti s teboj!

— Toda zakaj ne?

— Ti si hlapec — jaz pa sem hčerka bogatega Gabelouja in kaj bi dejal svet, če bi te vzela za svojega moža!

— Ti se boš torej poročila z drugim?

— Poročila se bom z uradnikom in odšla z njim v Reggio, odgovori Rozina, toda bodi pameten, Krispino, dandanašnji se poroči bogata deklica samo zato, da potem lažje in bolj brezskrbno uživa pri drugem...

— Takšna si torej! sem zaklical in stisnil pest. Ah, tega nisem vedel!

— Ne bodi nespameten, Krispino, ko bom enkrat poročena, bom pogostokrat prihajala k svojemu očetu v Notabelo in kadarkoli bom prišla, ti bodo vrata moje sobe vedno odprta, prišel boš k meni, kadar boš hotel!

— Zaman me boš pričakovala, sem ji odgovoril. Če ti nisem dober za moža, ti tudi za ljubimca ne bom!

Po teh besedah sem se obrnil in odšel. Od tistega trenutka nisem imel več miru.

Misel, da bo Rozina pripadala drugemu, me je privedla skoraj do blaznosti, premišljeval sem, kako bi preprečil to. Nekega dne me je poslal gospodar v bližnje mesto, da bi kupil večjo množino arzenika za uničevanje podgan. Gospodarju pa nisem izročil vsega strupa, večjo množino sem ga obdržal pri sebi in nekega dne sem slučajno prišel v kuhinjo. Tam sem videl testo, ki je bilo pripravljeno za svatovski kolač, katerega je mesila kuharica. Ko je nekam odšla sem nasul arsenika v testo in ga zamešal. Iz tistega testa je napravila kolač...

— Hi, hi, hi, se zasmije vedeževalka, to je bil tisti kolač, v katerem je bila zapičena zastavica z napisom: »Darilo novoporočencema!«

— Ti si pa zares vsevedna! reče mladi Kalabrežan. Kolač bi morali prihodnjega dne pojesti na svatbi, toda nepričakovan slučaj je pokvaril vse.

Tisto noč pred poroko so prišli v shrambo tatovi in pretaknili vse in eden od njih je vzel kolač, ga narezal na več kosov in nekaj pojedel. Pojesti pa je moral silno malo, sicer bi bil umrl! Stokal je tako močno, da smo ga slišali na dvorišče in tedaj je nastala borba na življenje in smrt.

Tistega, ki je poskusil kolač, so ujeli, ostala dva pa sta ušla. Že so poslali v Reggio človeka, da bi poslali po zvezanega tatu. To je lep in mlad plavolas človek, zvezali so mu roke in noge in ga vrgli v klet hiše.

Toda vse to mi ne more pomagati. Rozina je zame za vedno izgubljena, jaz pa ne bi mogel preživeti, da bi se poročila s kom drugim. Radi tega sem se vtihotapil sem v gozd, da bi se obesil in napravil konec temu neznosnemu življenju.

Ti, vedeževalka, si mi obljubila, da mi boš pomagala, sedaj pokaži, da si velika tudi po dejanjih ne samo po besedah, pripelji mi v naročje ljubljeno deklico, ali pa mi pomagaj, da se maščujem njim, ki so mi to storili!

— Poslušaj me, rdeči Krispino, reče Julija. Poznam sredstvo, s katerim bi si lahko zopet pridobil Rozinino srce.

— Ah, ali je to mogoče? krikne mladenič.

— Prav gotovo! Tisočkrat bolj te bo ljubila kakor te je ljubila prej, železniškega uradnika pa ne bo niti pogledala. Stopila bo pred svojega očeta in mu izjavila, da se bo samo s teboj poročila in da ji ni za nobenega drugega, četudi bi bil ta drugi še tako ugleden gospod!

Rdečelasi Krispino je vzkliknil od veselja. Tresel se je od razburjenja.

— Če boš to storila, vedeževalka, če bom postal zet bogatega Gabelouja, te bom okoval v zlato in nikdar ne boš trpela pomanjkanja!

— O, jaz ne potrebujem ničesar od tebe, nadaljuje star-ka, med smehom, jaz ne potrebujem ničesar, če pa mi že ravno hočeš nekaj dati, mi daj par čevljev in v vsakega po en zlatnik! To je vse, kar mi boš storil, če boš nekoč postal bogat! Vidiš, da sem v vsem skromna in nadejam se, da ti bo moj napoj koristil...

— Tako, ti mi boš torej začarala?

— Toda ne misli, da ti bo deklica padla sama krog vratu! reče Julija. Prisiliti jo bo treba, da se bo zopet k tebi vrnila...

— Ali pa obstoji takšna sila?

— To je demonska sila, nadaljuje Julija, ki neprenehoma nad nami lebdi, ki vodi vse naše dejanje in nehanje, proti kateri pa ne moremo ničesar ukreniti. Poslušaj me, rdeči Krispino, ali bi se mogel splaziti k postelji lepe Rozine in to tisto noč pred poroko?

— Mislim, da bi to lahko storil, toda zakaj?

— Pod blazino ji boš položil malo razpelo, ki ti ga bom dala. Okrog križa mora biti navitih sedem dlak, ki pa morajo biti utrpane z glave kakšnega razbojnika.

— Toda kako bom dobil sedem dlak od razbojnika?

— Nič ni lažjega kakor to, reče Julija. Hi, hi, hi, mar ne veš, da imate v hiši grešnika, pravega tatu in razbojnika, ki leži zvezan in si ne more pomagati?

— Za vruga, nanj se nisem niti spomnil, odgovori rdečelasi Krispino, ko se je udaril z roko po čelu. Ti misliš torej na razbojnika, ki leži v kleti?

— Da, nanj mislim, z njegove glave moraš utrgati sedem las, jaz pa moram pri tem sodelovati...

— Kako boš pa prišla v klet? Ali boj tja odjezdila na metli ali pa se boš morda spazila spozi ključavnico?

— To je vendar neumnost! Dokler smo me vedeževalke žive, ne moremo letati po zraku, šele ko umremo pridemo lahko kamor hočemo! Če hočeš, da se ti želja izpolni, me moraš še nocoj odvesti v klet, kjer leži zvezan bandit. Ali bo to mogoče? Premisli dobro, Krispino, ne obljubi preveč, kajti kar boš obljubil, boš moral storiti!

— Lahko bom to storil, odgovori Krispino, ko je nekaj časa premišljeval. Klet v hiši Gabelou se nahaja pod kuhinjo. Iz kuhinje vodijo vrata, ki so vdolana v tla na kamenite stopnice, po katerih se pride v globoko klet! Nocoj, ko bodo vsi spali, se bom splazil v hišo, potem bova pa z lahkoto prispela k razbojniku v klet! ...

Na zidu boš našla prislonjeno lestev, s katere pomočjo boš preplezala zid in prišla na dvorišče, tam bom jaz in te bom sprejel in splazila se bova v klet!

— Izvrstno, reče Julija.

Zaslepljeni mladenič je bil popolnoma zadovoljen. Prepričan je bil, da bo vedeževalka storila, kar mu je obljubila in vesel je bil, da bo lepa Rozina zopet njegova!

— Srečen človek si, nadaljuje Julija, sedaj pa se vrni v vas in molči o vsem, kar sva govorila, kajti sicer si ti ne bo dobro godilo!

Po teh besedah je Julija izginila v gozdu, naivni Kalabrežan pa je ostal naslonjen ob drevo, na katerega se je hotel obesiti. Ko je bila Julija že precej daleč se je glasno zasmejala, kajti ni mislila, da so tudi med moškimi takšni lahko-verneži ...

Nevesta ki misli na drugega

Bogati posestnik Gabelou si zares ni zaslužil ugleda, ki ga je užival med kmeti. V glavnem je moral biti za to hvaležen okolnosti, da mu je bila polovica kmetov dolžna.

Po bogatem obedu je sedel Gabelou s svojim bodočim zetom in Rozino v veliki delovni sobi.

Oba moža sta kadila iz svojih pip, Rozina pa je luščila za svojega izvoljenca pomarančo.

— Da, moja draga otroka, je spregovoril Gabelou, če bi

ne bilo nocoj tega nepričakovanega in nezaželenega dogodka, bi bila vidva sedaj že mož in žena. Tako pa nam ne preostaja ničesar drugega kakor preložiti poroko na prihodnjo nedeljo. Ti lopovi, ki so se prikladli v shrambo, so uničili večji del jestvin, ki je bil pripravljen za svate, sedaj pa bo treba znova delati in pripravljati!

To je bilo za skopuha Gabelou ki se je tresel za vsak dinar, hud udarec.

— Meni je prišlo to povsem nepričakovano in prav nič se mi ne dopade, da bom moral čakati še do druge nedelje! izjavi zet neveselo in stopi k lepi Rozini in ji zašepeče par sladkih besed v uho.

Rozina je bila zares lepa deklica, v njej sta se združili francoska ljubkost in italijanska lepota. Karlo Brioti pa je bil majhen človek in nikakor ni bil par za Rozino, kakor se dobro vino ne prilega po slabem kosilu.

Njegovi plavi lasje so postajali že redkejši, uniforma pa, ki jo je nosil in ki je bila sicer jako lepa, se je ovijala krog njegovega telesa, kakor da bi jo obesil na kol, ker je bil silno suh. In pri vseh teh nedostatkih si je bogati Gabelou izbral Karla Briotija za svojega zeta.

Bogati posestniki v Italiji se v ničemer ne razlikujejo od bogatih posestnikov v drugih državah. Za zete si žele po navadi uradnike uglednih in sigurnih položajev. Če bi dal Gabelou svojo hčerko kakšnemu posestniku ali pa trgovcu za ženo, bi moral poseči globlje v svoj žep, temu železničarju pa je obljubil, da mu bo dajal vsak mesec majhno vsotico in s tem je bil bodoči zet zadovoljen.

Stari Gabelou ni mnogo izpraševal svoje hčerke, če je zadovoljna s to ženitvijo. Sicer pa je ona takoj pristala na to, kajti vsaka deklica na deželi sanja o prekrasnem življenju v mestu, posebno pa še v glavnem mestu. One ne vedo, da je vas s svojim čistim zrakom in lepo okolico mnogo bolj privlačna kakor pa mesto s svojimi ozkimi, zadehlimi in blatnimi ulicami. Tudi Rozina je sanjarila o gledališču, o elegantni obleki in o tem, kako jo bodo ljudje občudovali. Samo enkrat je bila v Reggiju in takrat je to kratko bivanje v njem napravilo nanjo vtis, da je v mestu vsak dan praznik in da se ljudje samo sprehajajo.

— Da, to je bil zares neumen slučaj, reče stari Gabelou po kratkem molku, da so lopovi baš na predvečer poroke prišli na to idejo, da bi udrli v našo shrambo!

— To so storili brez dvoma za to, odgovori Rozina, ker so slišali, da je shramba polna...

— Tega ne verjamem, reče Gabelou, to bi pomenilo, da so bili tatovi v zvezi z enim vaščanov iz Notabele! Človeka, ki smo ga ujeli na dvorišču in ki leži z zvezanimi rokami in nogami v kleti, nihče ne pozna, nihče ga ni še nikoli videl in on sam je povedal, da ni bil še nikdar v Notabeli.

— Ali ne mislite, tast, pripomni Karlo Brioti, da bi tega tata še enkrat zaslišali. Morda to niso navadni tatovi, morda pripada ta, ki ste ga ujeli kakšni večji tolpi, dobro bi bilo, če bi zvedeli, kdo so bili njegovi ostali pomagači?

— Kdaj ga bo policija odvedla? vpraša Rozina.

— Jutri zjutraj bodo razbojnika odvedli, odgovori Gabelou, glasnik, ki sem ga poslal v Reggio, se je že vrnil in povedal, da bodo karabinjerji jutri prišli in malopridneža odvedli. Sedaj pa ga bom zaslišal in prepričan sem, da mi bodo oblasti hvaležne, če bom kaj zvedel od njega. Predvsem je treba priznanja. Poslušaj, Rozina! Pošlji štiri hlapce v klet naj pripelejo zvezanega razbojnika sem!

— Storila bom, kakor ukazuješ, odgovori Rozina, ali naj bi poslala tudi rdečega Krispina?

— Krispina?! ponovi oče. Vrag vedi, kje se ta lopov že ves čas potepa! Zjutraj je nekam odšel, pa se še sedaj ni vrnil! Pa tudi z njim bom napravil konec. Takoj po poroki ga bom spodil iz hiše. Prej je bil dober delavec, sedaj pa se je strašno polenil in jaz ga ne morem več prenašati!

Rozina je odšla, da bi izvršila očetovo povelje, ko pa je Brioti ostal sam s svojim bodočim tastom, je spregovoril:

— Dragi oče Gabelou, z vami bi moral nekaj važnega govoriti in prosim vas, da me mirno poslušate!

Gabelou prebledi, bal se je, da bo Karlo Brioti govoril o doti.

— Nameraval sem govoriti o rdečem Krispinu, nadaljuje železnišk uradnik.

— Rdeči Krispino!... Moj sluga!... Kaj je z njim?...

— Nekaj sem slišal o Krispinu, nadaljuje Karlo Brioti. Pravijo, da je strašno občutljiv, da se z vsakomur prepira...

— To že davno vem...

— Ah, pa ko bi bilo samo to! vzdahne zet. Jaz se nikdar ne spuščam v prepire, posebno ne s takšnimi ljudmi, toda pripovedovali so mi, da sta Rozina in on...

Gabelou postane nestrpen. Dobro je vedel, da sta bila Rozina in Krispino intimnejša, kakor bi bilo treba. Toda vse to ni motilo starega Gabelouja, kajti vedel je, da v tem pogledu niso v mestu tako natančni kakor pa v vasi.

Moj Bog, — Rozina je bila razvito dekle, bila je v tistih letih, ko vleče žensko k moškemu in oče ji ni zameril, da če se je malo zabavala.

Skrivaj se je temu smejal, da si je lepa Rozina, ki se je po vsej pravici lahko prištevala med lepotice, izbrala baš rdečega Krispina, grdega človeka, katerega ni nobena deklica v vasi marala.

— No, kaj je bilo z njima? vzklikne Gabelou.

— Ničesar, ničesar, nadaljuje Karlo Beioti in nagrbanči čelo, toda mislim, da bi bilo najboljšje, dragi oče, če bi Krispina takoj odpustili iz službe! Ne želel bi si namreč, da bi tega človeka tukaj srečaval! Vem, da ljudje ne govorijo resnice, vendar pa bi bilo boljše, če bi Krispino odšel...

— O tem se še lahko pogovoriva, odgovori Gabelou. Do poroke lahko ostane pri meni, potem pa bom obračunal tudi z njim! Sedaj pa tiho! Lopova peljejo... Grom in peklo, saj to je izredno lep mladenič, do sedaj ga namreč še nisem dobro pogledal!

— Tukaj je ujeti, reče Rozina in stopi prva v sobo. Za njo so prišli hlapci, ki so vodili s seboj ujetega slikarja Alfreda pl. Hofmannstala. Ubogi mladenič je bil bled in silno potr. Prebolel je že strašno delovanje strupa, ker je k sreči pojedel le malo količino kolača, toda jeza, da je ujet in izročen tem neumnim ljudem na milost in nemilost in skrb radi Julijine usode sta povzročili, da je Alfred to edino noč v vlažni kleti občutil več kakor prej vse življenje.

Toda pri vsem tem je hodil ponosno vzravnan z visoko dvignjeno glavo, ker se ne bi za nič na svetu ponižal pred temi kmeti in jih prosil milosti.

Gabelou je sedel k svoji pisalni mizi in si nataknil na nos svoje velike naočnike. — Železniški uradnik je sedel k svojemu tastu kakor prisoten sodnik, Rozina pa se je postavila za pisalno mizo tako, da je imela lepega neznanca vedno pred očmi. Neprenehoma je ogledovala lepega in postavnega plavolasega mladéníča in zdelo se je, da ji je izredno ugajal.

— To je torej ta razbojnik? reče Gabelou, ko je videl Alfreda. In on si je drznil s svojo družbo udreti v mojo hišo? Ali ve on, kdo sem jaz?

Ko Alfred ni hotel ničesar odgovoriti, je Gabelou nadaljeval v uradnem tonu:

— Policija v Reggiju je o tem že obveščena, jutri bodo prišli karabinjerji po tebe, da te bodo odvedli tja, kamor spadaš in odkoder ne boš mogel pobegniti! Tvoja usoda je brez dvoma že določena, Če pa bi hotel priznati, če bi hotel izdati svoje tovariše, bi ne bila kazen tako težka! Jaz te vprašam torej, hočeš li to storiti?

— Ne! vzklikne slikar rezko.

— Ti si torej tudi uporen! zavpije Gabelou in udari s pestjo s takšno silo po mizi, da je Karlo Brioti skoraj omahnil s svojega stola. V moji oblasti si in če mi nočeš odgovarjati, ti jih bom dal takoj naložiti primerno porcijo!

— O tem se boste pač premislili, odgovori Alfred s hladnim mirom. Ne živimo več v srednjem veku in zakoni branijo pravico in zahtevajo človeško postopanje. Če se me samo skušate dotakniti, bom dvignil proti vam v Reggiju tožbo in vi bi z menoj prišli v zapor, kar bi bila zame izredna čast!

Gabelou se je vgriznil v ustnico. Vedel je, da je imel ujeti v tem pogledu prav. Pretepati ga ni smel, to je bilo najstrožje prepovedano in tudi kaznjivo.

— Kakor vidim, ste izobražen človek, reče Gabelou. Gotovo so vas nesrečne razmere prisilile, da ste se podali na pot zločina. Morda so vas zapeljali? Povejte mi imena tistih dveh, ki sta včeraj pobegnila, kdo sta?

— Ne poznam ju, odgovori Alfred kratko.

— Vi lažete! se razjezi Gabelou. Vi mi torej nočete povedati imen svojih tovarišev?

— Nočem!

— Obljubljam vam, nadaljuje Gabelou, da se bom pri sodnikih zavzel za vas — in odnesli boste samo majhno kazen, če mi poveste imena ostalih razbojnikov ali pa nam pokažete sled, da ju bomo našli!

— Jaz ne vem ničesar, pa tudi če bi kaj vedel, vam tega ne bi povedal. Sedaj pa me odpeljite v moj zapor!

— Ali vam ugaja tam v kleti?! reče Gabelou porogljivo. To željo vam pač lahko izpolnim. Poskusiti sem hotel, da bi vam usodo vsaj nekoliko ublažil, toda vi tega nočete, nočete mi pomagati. Slišal sem pripovedovati, da se je v zadnjem času zbrala tolpa, ki je sestavljena iz pobeglih članov nekdanje družine Giuseppa Musolina. Ali pripadate vi morda tej tolpi?

— Jaz ne poznam Giuseppa Musolina, ne vem ničesar o njem, o tem vam torej ne morem ničesar povedati!

— Tako, ti se ne kesaš za storjeno dejanje, ti lopov in razbojnik! je kričal Gabelou.

— Niti najmanj.

— Ti bi si torej drznil še enkrat udreti v mojo hišo in me okrasti?

— Če bi bil svoboden, bi vas ubil kakor steklega psa, odgovori Alfred, ker vas smatram za tisočkrat slabšega in hudobnejšega človeka, kakor pa sem morda jaz. Sedaj pa je dovolj tega nesramnega zaslišavanja. Lahko me izročite policiji...

— Odpeljite ga v klet! zapove Gabelou. Izgubljen je, v pekel bo odšla njegova nesmrtna duša in peklenščki ga bodo cvrli. Odpeljite mi ga izpred oči!

Rozina vzame velik ključ od kleti z očetove pisalne mize.

— Kajneda, dragi oče, reče ona, prepričati se moram, če bodo razbojnika dobro zaprli?

— Seveda, draga hčerka, odgovori Gabelou. Dvakrat zakleni vrata njegovega zapora, da nam ne bo mogel pobegniti! Ker pa je bil tako predrzen napram meni, ne sme dobiti ves dan niti koščka kruha, niti kaplje vode!

Alfreda so zopet odvedli v temno in vlažno klet in ga sunili čez stopnice.

— Po mojem mnenju ni potrebno, da mu zvežete noge, reče Rozina hlapcem, kajti iz te votline nam nikakor ne more pobegniti!

Sluge so odšli, Rozina pa je obstala pri močnih vratih od kleti.

Alfred, ki se ni zmenil za hlapce, niti za Rozino, je sedel na prazen sod v kotu kleti. Bil je popolnoma zadovoljen, da predrznemu in oholemu kmetu ni ničesar priznal in tako odgovoril.

Sedel je s povešeno glavo, ko je naenkrat začutil na glavi mehko roko in slišal Rozinin glas:

— Poslušaj, ujeti, poglej me!... Ne obupuj!

Ko se je Alfred ozrl, je videl pred seboj Rozino, hčerko surovega kmeta, ki ni bila nič nežnejša od svojega očeta in ki je zadovoljno motrila prizor, ko so ga hlapci pahnili v globoko klet. Tega se je Alfred živo spominjal.

— Poslušaj me, ponovi Rozina še enkrat z nežnim glasom, s teboj bi rada govorila.

Alfred je sklenil, da bo najboljši, če bo molčal in mirno čakal, kaj mu bo povedala.

— Ni se ti treba bati! nadaljuje Rozina. Jutri, preden bo policija prišla pote, boš že pobegnil! Nocoj bom prišla in te odvezala. Ugajaš mi in če boš napram meni malo bolj ljubeznjiv, boš našel v meni dobro prijateljico!

Rozina ni čakala na odgovor, odhitela je in zaklenila za seboj težka vrata.

— Naposled je torej prisijal žarek upanja, si je dejal Alfred. Mislil sem, da me obdajajo tukaj sami sovražniki, sedaj pa ... Ha, ha, ha, sedaj pa sem spoznal, da je ta kmetova hčerka igrala samo malo komedijo, ko se je pred hlapci tako obnašala proti meni!

Ah, želel bi, da bi storila, kar mi je obljubila, kajti če me bo dobila jutri policija v svoji pesti in me odpeljala v Reggio, sem izgubljen!

Globoko je vzdihnil, spomnil se je na Julijo in na njene tovariše, zleknil se je po tleh in kmalu trdno zaspal, uspavala ga je nada na osvobojenje.

Blizu svobode

Po dobri večerji in prijetno prebitem večeru sta odšla Gabelou in njegov bodoči zet k počitku.

Tudi Rozina je odšla v svojo sobo, kjer pa je kar oblečena legla na svojo posteljo, ker ni nameravala zaspati. Tako je hotela počakati še kakšno uro, da bi se v hiši vse pomirilo, potem pa oditi v klet.

Lepa Rozina je bila zares zaljubljena v mladega slikarja. V njegovem objemu je hotela užiti nekaj blaženih trenutkov, za nagrado, pa ga je hotela izpustiti iz zaporu. Kaj jo je brigalo to, da bo nastal prihodnje jutro v hiši velikanski hrup, ker je ujetnik pobegnil!

Nanjo brez dvoma ne bo padel niti najmanjši sum, nihče si ne bo mislil, da ga je ona izpustila, ko pa bo jetnik že svoboden, ne bo nikomur pripovedoval, kako je pobegnil.

Te misli so hitele Rozini po glavi, ko je ležala na svoji postelji, to je bila žena, ki bi morala čez nekaj dni stopiti s svojim zaročencem pred oltar.

Rozina si ni niti malo prizadevala, da bi premagala te

grešne misli. Ko se je vse pomirilo in se je Rozina prepričala, da vse spi, je skočila s postelje, odprla vrata svoje sobe in prisluškovala. Vse je bilo mirno.

Po stopnicah je šla v samih nogavicah v delovno sobo svojega očeta, tu so viseli ključi od kleti. Vzela je ključe, si napolnila košaro z jedili, pod pazduho pa je vzela še dve steklenici vina. Tako otovorjena je odšla po stopnicah in odprla vrata kleti.

Ko je stopila v klet in zaprla vrata za seboj, je videla plavolasega mladeniča, ki je spal na tleh.

Mladeniču se je sanjalo, naenkrat pa se mu je zazdelo, da se je ob njem pojavila Julija in ga s svojo mehko roko po-božala po obrazu.

Ko je slišal njen glas, ki mu je šepetal: — Zbudi se, rešitev je blizu — zbudi se! je odprl oči in bil ves blažen. Pred seboj je zares zagledal prekrasno žensko pojavo, njegove ustnice pa so polglasno spregovorile:

— O, Julija, ali si prišla? vedel sem, da me ne boš zapustila! — Hvala ti! ...

— Kaj pa če ni ona Julija, ki stoji pred vami? je slišal nežen in neznan dekliški glas. Pred vami stoji deklica, ki ima sočutje z vami, rešiti vas hoče, pogledjte in spoznajte me!

Alfred je hitro odprl oči, toda razočaranje ga je premagalo. Namesto Julije je stala pred njim hčerka kmeta, v čigar hiši je že ždel štiriindvajset ur brez hrane.

— Zakaj mi ne daš miru, kadar spim! reče slikar z očitujočim glasom, ko se je malo dvignil. Pa ne da bi tvoj oče zopet ukazal, naj me odvedo k zasliševanju? Reci mu, da mu nimam ničesar povedati, sedaj pa pojdi in mi daj mir!

— Pa če te nočem pustiti samega? vpraša lepa Rozina, ki je koketno pretegnila vse svoje ude. Mar ne vidiš, da sem prišla, da bi te osvobodila ...

— Da, le čudi se, lepi razbojnik, je rekla Rozina, ko je videla, da jo je Alfred začudeno pogledal. Smiliš se mi, tvoja nesrečna usoda me je ganila — v moji duši so se zbudila nežna čuvstva ... Toda o tem bova govorila pozneje, sedaj te moram najprej osvoboditi vezi ...

Kakor bi trenil je Rozina vzela iz košarice nož, zamahnila z njim in vrvi, s katerimi je bil mladi slikar povezan, so bile prerezane. Surovi kmetje so ga tako stisnili, da so se mu vrvi zarezale v meso.

— Sedaj pa jejte in pijte, reče Rozina in postavi košarico

pred slikarja. Vidite, prinesla sem vam mesa, kruha, jajc, sira in vina... Okrepčajte se, saj niste že skoraj štiriindvajset ur ničesar jedli!

Slikar si tega ni pustil dvakrat reči. Silno lačen je bil in ko se je zahvalil deklici, je začel jesti, vino mu je posebno prijalo, zopet mu je pognalo kri po žilah in počutil se je popolnoma prerojenega. Njegov blede obraz je zopet dobil zdravo rdečo barvo, oči so mu dobile prejšnji sijaj in bil je izredno lep. Alfred je sedel na nekem zaboji, Rozina pa je sedla k njemu.

— Jaz ne vem, kako naj se vam zahvalim, lepa deklica, reče mladi slikar, toda četudi ne morem storiti sedaj tega drugače kakor z besedami, bo vendar prišel čas, ko bom to pokazal tudi z dejanjem. Sedaj pa vas prosim, da mi odkritosrčno poveste: ali me res nameravate osvoboditi?

— Ničesar lažjega bi ne mogla storiti za vas, odgovori Rozina, vrata kleti so odprta, jaz vas bom odvedla po stopnicah in vas pustila na dvorišče, tam pa boste preskočili ograjo in pobegnili v gozd!

— V gozd! se razveseli slikar. O, nikdar nisem vedel, kako ta beseda človeka lahko osreči! Gozd pomeni zame življenje, ne, ta beseda pomeni meni še tisočkrat več — svidenje s tistimi, ki so mi najdražji, svidenje s prijatelji.

— Vi pripadate torej kakšni družini! ga je vprašala Rozina previdno.

Alfred se vgrizne v ustnico. Spoznal je, da je preveč povedal in da bi se popravil, je dejal:

— Nekaj prijateljev imam, tudi oni so udrli z menoj v shrambo in prav gotovo me v gozdu pričakujejo! Toda ko bom svoboden bomo zapustili ta kraj in radi tega, lepa deklica, se ne bova nikdar več videla...

— Res ne? vpraša Rozina zamišljeno in prime njegove roke. In če bi vas prosila, da bi se še enkrat sešla? In če vam rečem, da vas ljubim, silno ljubim, in da vas ne pustim oditi prej odtod dokler me tako le ne poljubite...

In Rozina objame mladeniča z vso strastjo, kakor se objemata dva zaljubljena, ki pripadata drug drugemu. In preden je mogel slikar to preprečiti mu je pritisnila na ustnice vroč poljub ki ga je popolnoma prepričal o naravi, značaju in vseh pritajenih željah te deklice!

Če slikar ne bi bil idealist bi z veseljem sprejel Rozinino ponudbo, zadovoljil bi njeni strasti in to bi bila najvarnejša pot do svobode, toda v Alfredovi duši je bila samo Julijina

slika v vsej svoji krasoti in popolnosti in Alfred je osupnil, ko mu je Rozina stavila takšen predlog.

Njegov obraz je pordečel, oči so mu zažarele v jezi in zaklical je:

— Tako se nisva pogodila! Če bi si moral svobodo na ta način odkupiti, se je rajši odrečem! Rajši se bom dal znova zvezati, rajši se bom predal policiji, da me bo jutri odvedla in izročila sodnikom...

Rozina se zdrzne. Njen obraz se je spačil, oči pa so se ji zasvetile kakor krvoločni živali.

— To je torej hvaležnost za moje sočutje! reče Rozina. Ha, ha, ha, vi me prezirate, vi se mi posmehujete! To mi boste drago plačali! Rešiti sem vas hotela, zlato svobodo sem vam hotela dati, dati sem vam hotela tudi denarja in vsega, kar potrebujete, samo da bi vam zajamčila popolno svobodo, vi pa mi to tako vračate! Dobro torej, tedaj se zanašajte na policijo, kajti jaz se odrekam ljubezni, kakor se vi odrekate svobode!

In medtem ko je govorila te besede, je prišla do stopnic. Preden ji je slikar mogel to preprečiti, je že bila pri vratih in jih zaprla za seboj.

Slikar je hotel planiti za njo in jo zadržati, jo zvezati in jo storiti nenevarno, toda bilo je prepozno.

V trenutku ko je že bil na stopnicah, je Rozina obrnila ključ v ključavnici.

S silo je hotel udreti vrata, toda hitro se je prepričal, da so bili vsi njegovi naporji brezuspešni. Vrata so bila okovana in niso nikakor popustila.

Alfred se je vrnil v klet. Bil je tako blizu svobode, sedaj pa...

— Pa sem bil zares nespameten, da nisem s to deklico odigral male komedije! Če bi se bil vsaj malo žrtvoval, bi bil svoboden in lahko bi odšel k Juliji in svojim dragim prijateljem. Ah, sedaj je moja usoda zapečaten!

Jutri bo prišla policija iz Reggija, ko pa me bodo odgnali v Reggio, ni zame rešitve, tedaj ne bo mogla Julija s svojimi prijatelji ničesar storiti zame!

Po teh besedah je Alfred zopet sedel na zaboj in se zamislil.

Osveta zavržene

Hčerka bogatega posestnika Gabelouja ni bila vajena preziranja in odbijanja. Vsaki mladenič, katerega je hotela, si je štel v posebno čast, da je mogel uživati njeno naklonjenost.

Ta razbojnik pa, ta ujeti in zasačeni tat, to je bil prvi človek, ki jo je v njenem življenju s preziranjem zavrnil. Njeno ljubezni ni niti hotel za ceno svobode!

— Ha, ha, ha, kako je stal ta nesrečnež pred menoj, kakor da bi bil kakšen plemič kateremu bi bilo izpod časti spuščati se s kmetško deklico tako daleč!

Tako je govorila Rozina, ko je prišla v kuhinjo. Baš si je hotela naliti čašo vode, ko je pri oknu zaslišala nekakšno šepetanje. Takoj je spoznala glas rdečelasega Krispina, njenega nekdanjega ljubimca.

S kom je šepetal Krispino tukaj na dvorišču in zakaj je tresel oknice?

Rozina je prisluhnila in jasno je slišala Krispinove besede:

— Ničesar se ne bojta, stara, brez skrbi bova prišla v klet s silo bom vrata udr! Ali pa boste potem tudi vi storili, kar ste mi obljubili? Ali mi boste pripravili ljubezenski napoj, ki ga takoj silno potrebujem?

— Kar sem obljubila, bom storila! mu odgovori ženski glas. Samo hitro delaj, da se ne bo kdo zbudil!

— Skozi tole okno morava priti, reče rdečelasi Krispino in odpre okno.

Rozina se je hitro skrila, tako da je nista mogla opaziti. Prvi je prišel Krispino skozi okno v kuhinjo, potem pa je pomagal še nekomu drugemu, da je vstopil.

Silno se je Rozina začudila, ko je videla staro in slabotno ženo, ki je za Krispinom prišla v kuhinjo. Mesečina je bila tako močna, da je mogla vse videti.

— Počasi, vedeževalka, je šepetal Krispino, tam so vrata od kleti... Pazite, tukaj je posoda z vodo!

— Saj dobro vidim, reče starka, nič se mi ne more pripetiti, toda hitreje, človek, kmalu bo polnoč, okrog dvanajste ure pa mora biti čarovnija gotova!

Čarovnija!

Rozini je bila vsa stvar nejasna. Krispino je pokleknil na

tla in skušal dvigniti vrata iz tečajev. Ko je odstranil težek železen drog, se mu je to tudi posrečilo.

— Le počasi, reče Krispino in da starki znamenje, naj gre lepo previdno za njim, če spi, ga ne bova budila — morda mu bova lase lahko iztrgala, ne da bi to opazil!

— To ne bo šlo, odgovori vedeževalka, toda če ima roke in noge zvezane, nama ne bo ničesar storil.

Po teh besedah sta Krispin in starka izginila po stopnicah v klet. V naslednjem trenutku je tudi Rozina neslišno zapustila kuhinjo in se previdno plazila po stopnicah v klet.

Na vsak način je hotela izvedeti, kaj se bo godilo spodaj v kleti. Rdečelasi Krispino si je brez dvoma hotel priskrbeti kakšen ljubezenski napoj in ga dati njej, stara žena pa je gotovo kakšna čarovnica, vedeževalka, kakršnih je dovolj po kalabrijskih vaseh.

Rozina je stala na stopnicah in prisluškovala vsaki besedi, ki so jo govorili v kleti, toda bila je priča nenavadnemu prizoru.

Rdečelasi Krispino in vedeževalka sta bila v kleti. Če bi bil lahkoverni Krispino vedel, kaj se odigrava v prsih starkin, bi gotovo boljše poskrbel za svojo varnost.

Julija je bila razburjena. Zares se ji je posrečilo, da se je vtihotapila v hišo bogatega posestnika Gabelouja in prispela v klet, kjer je bil zaprt slikar. Sedaj ni več dvomila, da bo slikarja osvobodila, kajti v skrajnem slučaju je bila pripravljena uporabiti tudi silo.

— Grom in peklo! Ali ga vidiš? Tam sedi na zaboji! je slišala Krispinov glas.

— Tedaj ostani tukaj, mu reče Julija, jaz se bom splazila k njemu in poskušala iztrgati mu iz glave sedem las, ki jih potrebujem, ne da bi se on prebudil...

— Toda lahko bi ti postal nevaren...

— Ah, jaz se ga prav nič ne bojim, odgovori Julija. Močan si — ali imaš morda tudi orožje pri sebi?

— Samo nož!

— Daj mi svoj nož, mu zašepeče Julija, kajti če bi mi bil nevaren, da bi se vsaj lahko s čim branila.

Brez pomišljanja je Krispino izročil stari Juliji nož in žena se je na prstih splazila k slikarju.

Alfred seveda ni mogel slutiti, da mu je Julija tako blizu, precej trdno je spal.

Julija se je sklonila k njemu, položila je obe roki na nje-

govo glavo, kakor da bi mu hotela iztrgati lase, v resnici pa mu je zašepetala:

— Zbudi se ... rešitev je blizu ... jaz sem — Julija!

Julija! Ko je slikar zaslišal to ime, se je takoj zbudil. Odprl je oči.

— Tiho, previdna morava biti. Tam stoji neki kmet, katerega morava premagati, če nočeva, da bi naju izdal. Zvabila ga bom sem, ko pa bo stal pred teboj, ga zgrabi in vrzi na tla. Potem bova storila ostalo.

Alfred je k sreči takoj vse razumel in čeprav bi se bil najrajši vrgel k Julijinim nogama in se ji zahvalil za vse, vendar pa je mirno obsedel na zaboju.

— Poslušaj me, Krispino, zašepče čarovnica.

— Kaj bi rada, stara vešča?

— Pridi sem k meni! odgovori Julija. Pomagati mi moraš pri moji čarovniji, kajti ti boš dobil ljubavni napoj in pri tebi bo tudi deloval!

Že v naslednjem trenutku se je Krispino priplazil pred Alfreda in vprašujoče motril vedeževalko.

— Rdeči Krispino, reče Julija, ukazujem ti, da dvigneš svojo roko k prisegi!

Kmet dvigne roke.

— Nad glavo jih prekrižaj! Tako! reče Julija. Sedaj pa dovoli, da ti za trenutek zavežem oči. Nikar se ne boj, vse se bo dobro izteklo in jaz ti pravim še enkrat:

Preden bo minilo štiriindvajset ur, bo Rozina, lepa hčerka bogatega posestnika Gabelouja, vate do blaznosti zaljubljena in bo svojemu zaročencu iz Reggija pokazala vrata.

— O, vedeževalka, kako ti bom hvaležen, če boš to zares storila, odgovori rdečelasi Krispino, da, zaveži mi oči, storil bom, kar mi boš ukazala!

Julija je trdno zavezala Krispinu oči, potem pa je dala slikarju znamenje in mu zašepetala:

— Sedaj pa ga zgrabi od zadaj, vrzi ga na tla, tukaj pa so vrvi, s katerimi si bil ti povezan, pa ga trdno zveži!

— Kje si, vedeževalka, reče rdečelasi Krispino, kako dolgo bom moral še držati prekrižane roke nad glavo — ali čarovnija še vedno ni gotova!

— Gotova je, reče Julija in se zasmee, sedaj pa bodi potrpežljiv, rdeči Krispino, sicer ne boš ušel tej pustolovščini živ!

Medtem ko je Julija govorila te besede, je slikar zgrabil Krispina, ga vrgel na tla in mu pokleknil na prsi.

Krispino si je potegnil robec z oči in se boril s slikarjem kakor ris, hotel se je rešiti.

Rdečelasl Krispino je bil izredno močan človek in slikar mu ni bil kos.

— Pomagaj mi, Julija, reče slikar. zveži mu roke, ki jih držim, toda hitro ker je silno močan!

Z bliskovito naglico je prišla Julija vrv in jo vrgla Krispinu čez roke z besedami:

— Bodi tiho, Krispino! Julija Musolino ne preliiva krvi brez vzroka. Ubila bi te lahko, toda zadovoljna sva s tem, da te samo zveževa! Ko bo prišla jutri policija, da bi odvedla mojega prijatelja odtod, bo našla tebe. Malo se ti bodo sicer smejali, toda v zapor te ne bodo odvedli, to ti zagotavljam!

— V Reggio bodo odvedli vse tri! je zavpil nekdo v tem trenutku z močnim glasom. Tebe, Julija Musolino, tvojega prijatelja in rdečelasega Krispina bodo odvedli, ker ste se vsi trije ujeli v past, iz katere ne boste mogli uiti!

Julija plane in krčevito stisne nož, ki ji ga je dal Krispino, toda preden je bila na stopnicah, je bilo že prepozno.

Lepa Rozina je že zaklenila vrata od kleti in postavila pred nje močan železen drog. Zaman je Julija poskušala, da bi vrgla vrata iz tečajev. Prepričati se je morala, da je ujeta, ne da bi slikarjev položaj le za malo izboljšala. Ko se je zopet vrnila je brez daha omahnila na zabojo.

— Kaj se je zgodilo? vzklikne slikar. Julija, ti si prebledela celo pod šminko!

Beseda šminka je spomnila Julijo na krinko, ki jo je imela. Potegnila si je z glave lasuljo in si z robcem obrisala šminko z obraza rekoč:

— Sedaj ni več rešitve! Sedaj ne potrebujem več krinke. Jaz sem Julija Musolino in tisti, ki nas bodo ujeli, naj zvedo, da se pretaka po mojih žilah kri Giuseppa Musolina.

— Ujeti! krikne slikar osuplo. Tedaj se nisem zmotil, ko sem slišal glas neke druge!

— Nismo bili sami v kleti, odgovori Julija z grozo. Pri-
sluškovala nam je hčerka posestnika Gabelouja, ki je sedaj zaklenila vrata kleti in gotovo zbudila celo hišo. Sedaj se na žalost nahajamo v pasti in bojim se, da se nam bo iz nje zelo težko rešiti!

— O, Julija, je govoril slikar s solznimi očmi, radi mene si prišla v ta brezupni položaj...

— Molči! vzklikne Julija in kljub starim in napol raztrganim cunjam, ki jih je imela na sebi, je bila podobna kraljici. Niti besede več o tem! Kar sem storila, sem storila za tebe, to pa je bila itak moja sveta dolžnost, ker smo si vsi prisegli, da si bomo pomagali v sili do poslednjega diha. Toda jaz mislim, da bo postal ta nesrečnež, ki leži tukaj na tleh zvezan, kmalu najin pomočnik in tovariš.

Julija se skloni in reši Krispina vezi.

— Vstani, rdeči Krispino in me poslušaj! vzklikne Julija.

Ko je Krispino vstal in zagledal Julijo, ki ni bila več podobna stari vedeževalki, prekrižal se je, ko je namesto večče zagledal prekrasno mlado deklico.

— Ne čudi se, saj se ni zgodil noben čudež! reče Julija in se dobrohotno zasmee. Iz stare vedeževalke ni nastala mlada deklica, mlada deklica se je prelevila v staro čarovnico, da bi tako lažje rešila svojega tovariša.

Vedi sedaj, rdeči Krispino, jaz sem Julija Musolino, moja družina se nahaja blizu te hiše in borila se bo na življenje in smrt, da bi mene in mojega tovariša osvobodila. Vsi bodo mislili da si bil tudi ti udeležen pri tatvini in če bi tisočkrat prisegel, da ne več ničesar o meni, ti ne bodo verjeli in najboljšo boš storil, če postaneš tovariš Julije Musolino. Spomni se, Krispino, da si svoje mlado življenje že itak upropastil.

Lepo Rozino ljubiš, ona pa je izprijena ženska, ki ni vredna poštenega mladeniča. Zapusti jo in si izberi mesto nje zlato svobodo, prekrasno življenje v gori!

Vidiš, o zlati svobodi ti govorim v tej kleti, v pasti, kjer smo ujeti, opisujem ti prekrasno življenje v gozdu, med ljudmi, ki ne priznavajo zakonov, katerim pripada vse, ki pa nimajo ničesar, katere nihče na širnem svetu ne ljubi vendar pa so bogati, njih je — zvesto prijateljstvo!

Krispino — tu je moja roka! Bodi moj zaveznik, moj tovariš, priznaj me za svojega poglavarja, mene Julijo, hčerko Giuseppa Musolina, prvega hajduškega ženskega poglavarja v Italiji!

Še nikdar ni govorila Julija tako navdušeno, s tolikim ognjem, še nikdar ni z manj besedami povedala toliko kakor sedaj, ko si je hotela pridobiti pomočnika.

Rdečelasi Krispino si ni dolgo pomišljal, stisnil je ponujano desnico in dejal:

— Že davno bi me bila lahko imela, hčerka Giuseppa Musolina. Ko sva bila še tam v gozdu bi mi bilo treba reči samo besedico in jaz bi ti pripadal, ker sem se naveličal enoličnega življenja med temi puhlimi kmeti. Ti ljudje so lopovi, oderuhi, jaz pa, ki nisem niti svojih staršev poznal, ki nisem imel nikogar, ki bi mi kaj zapustil, bom ostal več en revež, sluga bom ostal, hlapec, ki nima pravice, da bi okusil življenjsko srečo, v starosti pami ne bo nihče dal skorjice kruha. Da, Julija, res je kar praviš, ne preostaje mi drugega, kakor postati član tvoje družine.

Tu imaš mojo roko, hčerka Giuseppa Musolina, in prisegam ti, da bom šel zate v ogenj in vodo! Prepričan sem, da boš z rdečim Krispinom zadovoljna!

— Tedaj je vse dobro! odgovori Julija. Poljubi mi roko in prisezi, da nam boš vedno zvest! Tako, objemi ga, slikar, Krispino pripada od danes k nam, sedaj pa, prijatelja, se posvetujmo, kako bomo prišli iz te pasti in če nam bo mogoče odvrniti od nas nevarnost, ki nam preti!

Jutri zjutraj bodo prišli v Notabelo karabinjerji, da bi nas odpeljali. Toda jaz ne verjamem, da bi jih naši tovariši pustili oditi brez borbe. Za sedaj ne moremo ničesar drugega storiti, kakor potrpeti...

— Kapetan! vzklikne nenadoma rdečelasi Krispino. Takoj bom storil, kar sem ti dolžan! Upam, da bomo lahko prišli iz te kleti, ne da bi nam kdo to preprečil,

— Kako! vzklikne Julija veselo presenečena. Pa ne da vodi kakšen hodnik na prosto?! Govori, Krispino, ali je zares naša rešitev odvisna od tebe?

— To ni prav za prav hodnik, nadaljuje rdečelasi Krispino, to je samo rov, ki sva ga izkopala v klet jaz in še neki sluga, ki ni več tukaj v službi. Tu je imel namreč Gabelou skrito vino. Mi hlapci smo hodili ponoči, ko je že vse spalo, od časa do časa v klet. Ker je imel Gabelou vedno zaklenjena vrata, smo od zunaj prebili steno in napravili v klet rov, po katerem smo potem lahko prihajali na dobro kapljico! Sedli smo potem k sodu in pili dokler smo mogli.

— Kje je ta odprtina? vpraša Julija hitro svojega novega tovariša. Gotovo še obstoja?

Seveda! odgovori rdeči Krispino s smehom, nahaja se baš pod tem zabojem.

Rdeči Krispino je z nogo sunil zaboj, da se je odvalil

vstran in takoj se je v debeli stani prikazala v višini človeka lepa odprtina.

— Blagoslovljeno naj bo vaše poželenje po vinu! —
vzklikne Julija radostno. Ta odprtina v zidu nam nudi jamstvo za rešitev i zte pasti. Vendar pa mi povej, Krispino, kam bomo prišli skozi to odprtino?

— Na stare stopnice!

— Kam pa vodijo te stopnice?

— V neko sobo v gornjem nadstropju, odgovori Krispino. Prej so spali tam hlapci, toda to se Rozini ni dopadlo in hlapci so se morali preseliti v neko majhno hišico, ki stoji ob hlevu, od tedaj pa ne vem, za kaj so uporabili to sobo. Po mojem mnenju je prazna, tako da se nam ni treba ničesar bati, ko bomo prišli v to sobo.

— Tedaj ne izgublajmo časa, reče Julija. Ti, Krispino, pojdi naprej, midva pa bova šla za teboj! Ali pa bomo lahko prišli iz tiste sobe na prosto?

— Ničesar lažjega bi si ne mogli misliti, odgovori Krispino. Mala soba leži sicer v prvem nadstropju, toda jaz sem že več ko dvajsetkrat skočil iz nje na tla, na dvorišče, in se mi ni nikdar ničesar pripetilo. Ko pa bomo v dvorišču, bomo preplezali zid in tedaj smo svobodni!

— Svobodni! vzklikne Julija veselo. Ali si slišal, slikar zopet bomo svobodni in z našimi se bomo sestali in zopet videli Musolinovo votlino, vsa bojazen te noči pa bo samo še spomin. Torej naprej, Krispino, midva pa bova hodila za teboj!

V trenutku, ko je rdečelasi Krispino zlezel v rov, je Julija zašepetala slikarju:

— Prav za prav, verjamem temu Krispinu, za vsak slučaj pa imejva orožje pripravljeno. Jaz imam samokres, če pa bo sila, se bova branila na življenje in smrt!

Toda Krispino ni bil izdajalec. Hitro so prispeli do nekih starih stopnic, ki so vodile kvišku.

— Tiho, reče Julija, previdni moramo biti, kajti kdo ve, kako nas bodo sprejeli v mali sobici. Tukaj vidim neka tapecirana vrata — ali so odprta?

— Vedno so bila zaklenjena, odgovori rdeči Krispino, toda zdi se mi, da sedaj niso, takoj jih bom odprl.

Julija, Krispino in slikar so stopili v malo sobico v tem trenutku pa je nekdo strašno zavpil...

Z neke postelje je planila pojava, ki je bila tako strašna, da so Julija, slikar in rdečelasi Krispino obstali kakor prikovani...

Nekaj Bog — Nekaj ljudje

Ko je Rozina zaklenila vrata od kleti, misleč, da je ujela Julijo, hčerko Giuseppa Musolina, rdečelasega Krispina in slikarja, se je zadovoljno nasmehnila. Še bolj pa jo je veselilo dejstvo, da je z Julijo ujela tudi slikarja, ki jo je tako prezirljivo odbil. In naposled je bila vesela tudi tega, da je imela s temi zaprtega tudi rdečega Krispina, ki ga bo policija kot soudeleženca aretirala in odgnala v Reggio. Kajti Rozini je bilo mnogo na tem, da Krispino, rdečelasi hlapec ne bi izdal razmerja, ki ga je imel z lepo gospodarjevo hčerko. V zadnjem času jo je tako mrko in sovražno gledal, tako preteče se ji je posmehoval, da je kar trepetala pred njim, toda sedaj ji ne bo mogel škodovati, lahko bo govoril, kar bo hotel, nihče mu ne bo verjel, ker je prišel policiji v pesti.

Rozina je spravila ključ in odhitela k svojemu očetu. — Trdno je spal stari Gabelou in smrčal.

— Zbudi se, oče! je zavpila Rozina, ko ga je pošteno stresla za ramena.

— Kaj je? je zamrmral kmet, ko se je zbudil iz spanja in si ježno drgnil oči. Kdo je? ... A, ti si, Rozina! ... Kako to, da me budiš sredi noči? Saj je še noč? ...

— Polnoči je, oče, toda vstani takoj, ker ti imam sporočiti popolnoma nepričakovano vest!

— Kakšno?

— Spodaj v kleti ni več sam razbojnik, ki smo ga ujeli, pridružila sta se mu tudi dva tovariša in pomočnika.

— Dva tovariša! se zgrozi Gabelou in skoči s postelje. Kdo sta tista dva in kako sta prispela v klet?

— Vtihatopila sta se v klet, da bi osvobodila ujetega, je pripovedovala Rozina, toda jaz sem bila vedno na straži. Slutila sem, da bi utegnila našo hišo zadeti še druga nesreča in zato nisem mogla zaspiti, kakor da bi mi nekaj pravilo, da bodo razbojniki poskušali vse, da bi svojega tovariša osvobodili! Bila sem v kuhinji in prisluškovala.

Naenkrat se je nekaj zganilo, dva sta se splazila skozi

okno v kuhinjo in odšla previdno v klet. Ko sta bila spodaj, sem planila k vratom kleti in jih zaklenila, sedaj pa so vsi trije ujeti...

— Grom in peklo, to si dobro storila, draga hčerka... Da, pameten oče ima pretkano hčerko!

— In ko bi še vedel, koga sem ujela! se je smejala Rozina medtem, ko se je Gabelou oblačil. Enega od njih poznaš prav dobro! Ha, ha, ha, kaj boš neki rekel, ko boš videl rdečelasega Krispina v družbi teh razbojnikov?! On je z njima in glavo bi stavila, da je bil samo on tisti, ki je spustil včeraj tri razbojnike v našo shrambo, da bi nas okradli.

— Rdečelasi Krispino! se začudi Gabelou. Prokleti pes! Nikdar mu nisem verjel, ti pa, Rozina, si ga vedno jemala v zaščito! No, sedaj pa se bo seznanil s policijo in prijetno kaznilnico v Reggiju! Toda, povej mi, kdo je drugi, ali je tudi kateri izmed hlapcev?

— O, ne, tretji ni niti moški!

— Ni moški! Torej je žena?

— Tako je! Žena je, prav za prav mlada in lepa deklica! Oče, srečni lovci smo, bogat plen imamo. Ali si čital v novinah o Juliji, hčeri Giuseppa Musolina?

— Seveda sem čital o njej. Za vraga, to je torej prokleta ženska, ki si je osvojila Kastelo Marino in skoraj osvobodila svojega očeta Giuseppa Musolina.

— Da, in ta junaška žena sedi sedaj spodaj v kleti in ne more ven! se je smejala Rozina.

Gabelou je stal pred svojo hčerko in buljil v njo s široko odprtimi očmi.

— Ti me smatraš za bedaka! je spregovoril naposled. Da bi bila Julija Musolino v moji kleti!... Dekle, to ni resnica, to ne more biti resnica!

— Zakaj bi to ne moglo biti res! odvrne Rozina in skomigne z rameni. To je pač lahko umljivo! Julija Musolino živi v gozdu v bližini naše vasi s svojo družino! Tu gre za celo razbojniško tolpo. Od treh razbojnikov se je dvema posrečilo da sta pobegnila, enega pa smo ujeli!

Iz tega enega sta prišla druga dva osvoboditi! Slučajno sta se seznanila z rdečelasim Krispinom in ga uporabila, da je odprl njunemu tovarišu vrata od kleti! Tvoja hčerka Rozina pa je stražila in vse tri ujela...

Gabelou objame svojo hčerko.

— Zlato dete, kako ponosen sem nate! Ali veš, da si nocoj zaslužila mnogo denarja?

— Mnogo denarja! se začudi Rozina.

— Da, nocoj si zaslužila celo doto, kajti oblasti so že razpisale na glavo Julije Musolino petdeset tisoč lir! odgovori Gabelou. Julijo imamo že v pasti, petdeset tisoč lir pa je tudi prav lep denar. Gospod železniški uradnik bo s teboj popolnoma zadovoljen, če mu boš takoj prinesla teh petdeset tisoč lir, od mene potem ne bo dobil ničesar, kajti sama si si zaslužila doto!

Rozina je bila prijetno presenečena, ko ji je oče Gabelou to povedal.

— Kaj naj bi storila sedaj? je vprašala Rozina. Najboljše bi bilo, da bi zbudila vse ljudi v vasi, da bi z njimi udrli v klet in zvezali razbojnike.

— To bi bilo zares najboljše, odgovori oče Gabelou, kajti če ostanejo brez straže, bi utegnili še razbiti vrata in pobegniti. Hiti torej, Rozina, zbudi vse vaščane, z orožjem naj takoj pridejo sem, jaz pa bom medtem zbudil naše hlapce in jih opremil s potrebnim orožjem.

Gabelou se je oblekel, prižgal dve svetiljki, eno zase, drugo pa za hčerko in oba sta odšla iz hiše. Gabelou je odhitel na dvorišče, da bi zbudil hlapce, Rozina pa je odšla skozi glavna vrata na cesto in jih pustila za seboj na stežaj odprta.

Na nesrečnega Briotija se nista niti spomnila. Pustila sta ga mirno spati. Sicer pa Brioti ni bil junak in napravil bi bil več škode kakor pa koristi. Dobri Brioti je zares dobro spal in lepo sanjal, čeprav mu je bilo odločeno, da bi postal v prihodnjih dneh mož lepe deklice.

Čeprav si je Rozina želela, da bi postala soproga železnikega uradnika in živela v Reggiju, bi se najbrž premislila, če bi imela priliko, da bi samo z enim pogledom ošinila Briotija, ki je ležal v postelji.

Ker je imel noge vedno mrzle, si je ponoči oblačil volnene nogavice. Umetne zobe si je jemal iz ust in jih spravil v čašo vode, na nočni omarici je ležala ob njem lasulja, s katero si je zakrival golo glavo, da pa ga ne bi zeblo si je posadil na glavo volneno čepico. Brioti je bil sploh zelo reven, ko je slekel svojo uniformo. Svoje suho telo si je ovil v srajco iz debele volne, da ne bi ozebel, podoben je bil torej strašilu.

Naenkrat, sredi lepih sanj, je Briotija nekaj zbudilo. Zdelo se mu je, da sliši pri vratih nekakšen šum. Pogledal je proti

vratom in se spomnil, da jih je prej, preden je legel, dvakrat zaklenil. Toda šuštenje ni prenehalo in strahopetni Karlo Brioti se je vedno bolj bal. Takoj se je spomnil na razbojnika, ki so ga imeli zaprtega v kleti.

— Pa ne da bi se ta strašni človek osvobodil?

Brioti se je v postelji napol vzravnal in prisluškoval. Ni se varal.

Zdajci je planil pokonci in stal sredi svoje postelje v dolgi volneni srajci, z nočno čepico na glavi in s široko odprtimi očmi, v katerih ni bilo nobenega zoba.

— Razbojniki, morilci, banditi! je zatulil, kajti videl je, kako so Julija, slikar in Krispino prišli v njegovo sobo.

Julija in njena tovariša so se za hip ustavili, ko so videli tega strašnega človeka, ki je bil podoben pošasti. Toda rdečelasi Krispino je kmalu uvidel za kaj gre in v naslednjem trenutku je prasn timer glasen krohot.

— To je izrodek Brioti, zaročenec lepe Rozine!... Ha, ha, ha, pogledjte tega čudnega človeka, tega okostenjaka, ki je podoben pošasti... — Okostenjak!

— Usmilite se me, milost! je prosil Brioti in pokleknil. Pustite me, ne ubijte me, vzemite mi vse, kar imam, samo življenje mi pustite!

— Končajte hitro z njim! zapove Julija. Zvežite mu roke in noge in ga obesita skozi okno v dvorišče, toda tako, da se mu ne bo nič hudega pripetilo! Ljudje iz Notabele morajo videti, kako izrednega moža bo dobila lepa Rozina!

Rdečelasi Krispino je komaj čakal na to povelje. S posebnim užitkom je planil nad Briotija, slikar pa mu je pomagal in zvezala sta mu roke in noge.

Okno je bilo odprto in ni minilo dolgo ko je visel gospod železniški uradnik na močnem drogu na vnanji strani med nebom in zemljo. Niti robca mu niso zatlačili v usta, ker so vedeli, da od strahu ne bu mogel kričati.

— Tukaj pa bomo prišli na stopnice, reče rdečelasi Krispino in odpre neka druga vrata. Sedaj pa hitro naprej, mislim, da bomo lahko ušli skozi hišna vrata!

Hitro so bili po stopnicah navzdol, ko pa so prispeli v predsobo, je rdeči Krispino opazil, da so bila vrata sobe, v kateri je spal Gabelou na stežaj odprta; en sam pogled mu je zadostoval, da se je prepričal, da Gabeuloja ni bilo v sobi.

— Grom in peklo! Kmeta ni v sobi, gotovo je odšel, da bi poklical na pomoč!

— Kaj pa je tisto tam pod posteljo? vzklikne Julija. Zdi se mi, da je nekakšen zaboj!

— Da, zaboj, v katerem ima bogati Gabelou spravljan svoj denar, odgovori Krispino.

— Ah, to moramo odnesti s seboj, reče Julija odločno. Hitro slikar, na delo! Pomagaj mi! Praznih rok se ne smemo vrniti k našim tovarišem!

Čeprav je bila nevarnost skoraj na vrhoncu, sta se slikar in Julija takoj odpravila na delo. Zaboj sta s silo odprla, Julija je z obema rokama zagrabila in si napolnila žepe z zlatom in novčanicami, isto je storil tudi slikar, pa tudi rdeči Krispino je odnesel svoj delež.

— Sedaj pa pojdemo! reče Julija. Sedaj ne smemo izgubiti niti minute več, kajti zdi se mi, da slišim mnogo glasov. Hitro čez dvorišče do zida, ko pa bomo v gozdu, smo rešeni in svobodni!

Ko so prišli do glavnih vrat je prihitel po dvorišču Gabelou s hlapci.

— Nazaj! zadrmi Julija odločno, pomeri proti prišlecem in trikrat izproži.

Eden izmed hlapcev je padel zadet na tla, pa tudi Gabelou je dobil kroglo v levo nogo. Nastalo zmedo so uporabili Julija in njeni tovariši in preskočili zidano ograjo. Bili so na cesti in z neverjetno naglico so dirjali navkreber proti širnemu gozdu.

Za seboj so slišali vpitje, strašen hrup in klicanje na pomoč, in preden so se kmetje spravili za njimi, so bili že v gozdu.

Julija že trikrat zaskovikala kakor sova, kajti to je bilo dogovorjeno znamenje s Petrom in po preteku nekaterih minut, je skočil Peter s svojimi tovariši izza nekega grmovja in obkolil Julijo in njene spremljevalce. Julija jim hitro povedala, kaj se je zgodilo.

— Ali bi jih pričakali? vpraša Peter svojo gospodarico. Dobro bi bilo, da bi si nas ljudje i Notabele zapomnili...

— Odložimo osveto za drugo priliko, reče Julija. Osveta je obsodba, ki jo mora človek hladno rešiti. Sedaj pa podjimo nazaj v votlino. Mi nosimo denar, polne žepe ga imamo, pa tudi novega tovariša smo dobili — rdečega Krispina.

Po dobri uri hoda so bili v Musolinovi votlini.

Gabelou je vpil kakor blazen, ko je slišal, da mu je nekdo razbil zaboj, ki ga je hranil pod svojo posteljo in odnesel

iz njega nič manj kakor osemdeset tisoč lir. Razen tega pa mu je pobegnila tudi Julija Musolino in z njo nagrada petdesetih tisoč lir.

Najhujše pa je bilo očetu Gabeloujo tedaj, ko mu je Rozina izjavila, da pod nobenim pogojem noče postati žena železniškega uradnika Briotija, katerega so sneli z okna in ki je ležal potem v svoji postelji ne živ, ne mrtev. Rozini se je studila že sama misel, da bi morala biti žena takšnega moža.

In tako je stari Gabelou izgubil to noč skóraj ves svoj denar, Rozina pa svojega zaročenca.

Karło Brioti je že prihodnje jutro odpotoval, da bi v Reggiju zopet nastopil službo, Rozina pa je ostala v Notabeli kot neporočena vdova.

Branilec Giuseppa Musolina

Ves Napolj je bil nekaj dni mrzlično nestrpen. Vsi časopisi so poročali, da bo prihodnje dni pričela razprava proti Giuseppu Musolinu. »Tribuna Napoli« pa, da bi zadovoljila radovednosti vseh svojih čitateljev in si tako napravila reklamo zase, je prinesla obširen članek:

»Giuseppo Musolino, slavni kalabrijski razbojnik, bo kmalu kaznovan za vse svoje grehe. Dan razpran proti njemu je že določen. To je sedemnajsti avgust. Tega dne bo izrečena obsodba nad človekom, pred katerim je trepetala vsa Italija. Giuseppo Musolino se nahaja v Kastelu Marinu in samo strogosti naših oblasti se moramo zahvaliti, da so vsi poskusi za njegovo osvobodjenje ostali brezuspešni. Njegova kčerkica Julija je zbrala krog sebe prijatelje Giuseppa Musolina, osnovala je družino, s katero je poteptala zakone in skušala osvoboditi svojega očeta. Giuseppo Musolino bo sojen pred poroto, ki bo sestavljena iz napoljskih meščanov. Predsednik sodišča bo predsednik tribunala Luigi Bartolo. To je zares goli slučaj, kajti Luigi Bartolo je sin državnega pravdnika doktorja Bartola, ki je obsodil nekoč Giuseppa Musolina na enaindvajsetletno ječo. Vemo da se je Giuseppu Musolino posrečilo, da je ušel iz ječe in se potem vsem tistim, ki so ga preganjali, strašno maščeval. Tudi državni pravdnik doktor Bar-

tolo je padel kot žrtev maščevanja Giuseppa Musolina, na zvit na in ga je zvalil v zasedo in mu iztrgal srce. Kakor je zvedel naš dopisnik, je poslal sin pokojnega Bartola vladi prošnjo, da bi odredila njega, da bi vodil razpravo proti Giuseppu Musolinu. Da to za Musolina ni ugodno, je samo po sebi umevno, kajti sin umornega Bartola bo brez dvoma uporabil vse sile, da bo razbojnika in morilca njegovega očeta zadela zaslužena kazen. Maščeval bo svojega očeta, pri tem pa se da ne bo poteptal zakonov. Med stosedemindvajsetimi odvetniki, ki so se prijavili, da bi brezplačno branili Giuseppa Musolina, je dobil prvenstvo doktor Evaldo Bastijano, vsakdo pa ve, da je on eden najboljših zagovornikov. Zanimanje za to razpravo je tolikšno, da uglednih osebnost iz province je poslalo prošnje, da bi jim rezervirali vstopnice. Tako ima sedaj Napolj svojo največjo senzacijo, za katero bi ga mogel zavidati celo sam Rim.«

Ta članek, ki ga je priobčila »Tribunale di Napoli« je čital z velikim zanimanjem neki mladi mož, ki je bival že štiriindvajset ur v Napolju v hotelu »Imperialu«. To je bil izredno lep, elegantno oblečen in lepo vzrastel mlad gospod. Po njegovi vnjanosti bi človek lahko sklepal, da je učenjak, v hotelsko knjigo pa se je vpisal: Doktor Julio Silva, Bologna.

Ko je mladi doktor prečital po obedu novine, jih je zvil in spravil v žep, potem pa poklical natakara in ga vprašal:

— Ali bi mi mogli povedati, dragi prijatelj, kje stanuje doktor Evaldo Bastijano?

— V ulici Via Reggia šte. 37. — odgovori natakara.

— Hvala, odgovori mladi mož, kmalu nato pa vstane in odide po svojih starinsko zidanih hišah. Tudi hiša odvetnika Evalda Bastijana je bila stara nekaj stoletij.

Mladi doktor potegnil za zvonec na hišnih vratih in ni minilo dolgo, ko so se vrata odprla. Prikazala se je lepa in mlada deklica in ga vprašala, česa želi.

— Oprostite, signora, reče mladi mož in se spošteljivo prikloni. Želel bi govoriti s slavnim odvetnikom doktorjem Evaldom Bastijanom.

— Moj rednik je doma odgovori mlada deklica, bodite toliko ljubeznjivi in mi povejte, koga naj prijavim, ta čas pa izvolite v tole sobo!

Deklica odpre vrata in spusti mladega gospoda v sobo, ki je bila starinski opremljena.

Doktor iz Bologne ni dolgo čakal, kajti kmalu se je deklica zopet pojavila in rekla:

— Doktor Evaldo Bastijano vas prosi, da vstopite, opozarja vas pa, da nima mnogo časa! Ob desetih mora biti že v sodišču, pa še ni popolnoma oblečen.

— Ne bom ga dalje zadrževal kakor je potrebno, odgovori mladi gospod.

Mladi doktor je šel za mlado deklico po stopnicah. Ko sta prispela v prvo nadstropje, mu je deklica z roko pokazala na neka vrata z napisom »Pisarna«.

Mladenič potrka na vrata. Slišal je glasni: »naprej!« in vstopil. Obstal je v sobi advokata Bastijana, ki je sedel pri svoji pisalni mizi. To je bil človek, star kakšnih šestdeset let, elegantno oblečen, na prvi pogled silno ljubeznjiv.

— Gospod, je dejal odvetnik mlademu prišlecu, kakor vidim iz vaše posetnice, ste vi moj mladi kolega? In ravno zato boste vedeli, da imam zelo malo časa. Bodite torej tako ljubeznivi in mi na kratko povejte, kar bi mi radi povedali. Sicer pa izvolite sesti!

Doktor Julio Silva iz Bologne sede na stol, ki je bil prevlečen z usnjem.

— Kar me je privedlo k vam, visokospoštovani gospod, reče mladenič in se prikloni, je predvsem vaša govorniška sila, po kateri ste zasloveli po vsej Italiji! Kakor ste videli na moji posetnici sem jaz doktor Julio Silva iz Bologne, študiral sem na tamkajšnji univerzi, nameravam se posvetiti advokaturi. Zato bi predvsem potreboval dobro in bogato prakso.

— O tem sem prepričan, reče starec. Da, praksa in vedno praksa, to je edino, kar more nas pravnike dvigniti.

— Izvrstno, veliki mojster, nadaljuje mladenič. V nekatereh besedah ste potrdili, kar sem jaz že zdavnaj čutil. Toda kje bi mogel najti boljšo prakso, visoko poštovani gospod, kakor pri vas, v vaši pisarni pred vašimi očmi, pod vašim nadzorstvom in zato je moja najtoplejša želja, da stopim k vam kot pripravnik, kot vaš asistent. Zagotavljam vam, veliki mojster, da...

— Ne govorite dalje, mladi človek, prekine doktor Bastijano mladega kandidata. Čeprav bi prav rad ugodil vaši želji, je vendar ta možnost izključena. Svojo veliko prakso sem doslej vedno lahko sam izvrševal, kakor sem vam že de-

jal, nimam potrebe, da bi angažiral asistenta. Kljub temu vam pa moram odkrito priznati, gospod, da bi baš sedaj potreboval mlado moč, posebno v tem letu, ko me čeka velika pravda proti Giuseppu Musolinu. Gotovo ste že čitali v časopisih, da sem sprejel zagovorništvo.

— Čital sem, reče mladenič, in baš radi tega sem tudi prišel k vam, veliki mojster!

— Kako, baš radi tega?

— Da, ker bi vas rad občudoval, ko boste vodili to razpravo, toda ne v dvorani, kjer vidi človek samo vnanje, temveč tukaj v vaši delavnici, kjer se stvarjajo vaše velike misli, kjer se pripravljate na odločilno borbo v sodni dvorani... O, ne zavrnite me!

— Toda, dragi prijatelj, če vam pravim, da ne potrebujem praktikanta, to se pravi, čemu bi plačal človeka, ko sem pa lahko brez pomagača?

— Jaz živim k sreči v tako srečnih razmerah, pristavi hitro doktor Silva, da ne reflektiram pa nagrado za svoje delo. Sin bogatih staršev sem, starši so mi na žalost pomrli v najzgodnejši mladosti, jaz pa sem po njih podedoval precejšnje premoženje. Pozneje pa nameravam to premoženje izročiti vam v oskrbovanje, spoštovani mojster, ker vem, da je v vaših rokah najboljšje spravljeno.

Stari advokat je mladeniča vprašujoče pogledal.

— Storil bi vse, kar bi mi ukazali! Dovolj pravniskega znanja sem si pridobil in nadejam se, da bom ustrezal vašim željam. Delal bom od jutra do večera in sedel v pisarni, za to pa ne zahtevam nobene druge nagrade, kakor da smem biti pri vas, veliki mojster, in toliko, da smem pri vas stanovati.

— Vaš predlog mi ugaja! reče stari advokat in mladeniča dobrodušno pogleda. Ta predlog ima na sebi nekaj posebnega! Dijak ne sme od svojega učitelja dobiti nobene nagrade, on mora celo...

— Zato da se sme učiti, tudi plačati, mu vpade doktor Silva v besedo. Res je, kar pravite in pripravljen sem plačati vam za svoje prakticiranje!

— Zares, to ni v navadi, nadaljuje doktor Bastijano, da človek, ki ima že sam svoj doktorat, za svoje delo še plača, toda, gospod, da ne boste pozabili, vi ste prvi začeli o tem govoriti, da bi radi v moji hiši stanovali in prakticirali pri meni. V drugem nadstropju svoje hiše imam zelo lepo sobo. Kako bi se vam zdelo, če bi zahteval, da mi plačate za to sobo, ki

je prekrasno urejena, na mesec tri sto lir? Ne ustrašite se, cena je seveda pretirana, za tri sto lir bi si lahko v Napolju najeli celo hišo, toda to naj bo samo formalnost — samo...

— Niti besede več, spoštovani gospod, zakliče doktor Julio Silva. Dovolite mi, da vam že takoj sedaj plačam najemnino za prvi mesec!

Denar je deloval na advokata z demonsko silo. Ko je zagledal na mizi novčanice, je planil kakor omamljen, jih hitro zgrabil, potem pa dejal svojemu kolegi:

— Najima zadeva je torej končana, spoštovani doktor, jaz vas postavljam za svojega asistenta! Vi ostanete lahko takoj pri meni. Tukaj se boste lahko naučili vsega, kar vam bo potrebno in radi česa ste prav za prav prišli sem. Ko ste govorili o delu in ste pristavili, da boste delali od jutra do večera — vam moram reči, da nimam ničesar proti temu! Vsi moji akti vam bodo vedno na razpolago, reči hočem, samo akti, ki se nahajajo v moji veliki delovni sobi, te lahko vzamete in delate na njih kadar hočete — imam pa tudi tako zване tajne akte, ki jih čuvam v drugi sobi v železni omari, seveda s temi akti ne boste imeli opravka. Sedaj pa mi podajte roko... Med nama je torej vse dogovorjeno in jaz vas pozdravljam kot svojega asistenta, gospod doktor!

— O, visokospoštovani mojster, spregovori idealni mladenci, ko bi vedeli, kako srečen sem, da bom lahko pri vas delal, pri vas, najsvetlejši zvezdi na nebu prava! Še danes bom nastopil svojo službo, dobro, sedaj grem, čez dobro uro pa se bom vrnil in se pri vas za stalno naselil.

— Počakajte malo, dragi prijatelj, nadljuje doktor Evaldo Bastijano, takoj vas moram seznaniti s svojo hišno gospodinjo!

Pozvonil je, potem pa se je obrnil k mlademu možu, ga premeril od pete do glave in dejal:

— Edino, na kar bi vas še moral opozoriti, dragi kolega, je to, da je moja hišna gospodinja šele v sedemnajstem letu. Ona je moja rejenka, to se pravi, jaz sem dobro poznal njeno mater, ki pa ji je umrla, deklico pa sem vzel potem jaz iz sočutja o svojo hišo, da bi ne ostala tako zapuščena na svetu. Razumeli me boste, dragi prijatelj, da se dolžan strogo paziti na to deklico. Prepričan sem, da ste pošten mlad mož in da je še mnogo lepih in mladih deklic v Napolju, radi tega se boste že iz obzirnosti napram meni in položaju, katerega boste v bodoče zavzemali v tej hiši, izogibali vsakih ljubavnih odnosov z mojo rejenko.

Dajte mi svojo roko in svojo častno besedo, da Lauri ne boste nikdar govorili o ljubezni, da ne boste enikdar postali z njo intimnejši?

— Dajem vam svojo častno besedo! reče mladi doktor iz Bologne. O, doktor Bastijano, jaz ljubim samo eno damo, to pa je znanost...

— Vi ste moj človek!

Vrata se odpro, v sobo pa stopi deklica s kostanjevimi lasmi, katero je doktor Silva že videl. S povešenimi očmi je obstala pri vratih.

— Kaj želite, gospod rednik? je vprašala tiho.

— Ta mladi gospod, reče stari advokat in pokaže z roko na doktorja Silvo, bo stanoval z nama pod isto streho! Vzel sem ga za svojega asistenta. Radi dela, ki se mi je nabralo, sem vzel njega, da mi bo pomagal! Pripravi torej, moja draga Laura, za gospoda tako zvano rumeno sobo v drugem nadstropju. Gospod bo prišel sem čez dobro uro in se takoj uselil.

— Takoj, gospod rednik!

Deklica je odhitela, da bi izvršila, kar ji je ukazal rednik, pa tudi doktor Silva se je poslovil in odšel. Ko je stari advokat ostal sam, si je zadovoljno trl roke.

— Pa imam zares srečo, je govoril sam s seboj, kakor izgleda, sem našel v tem mladem človeku, dobro pisarniško moč, kar pa je glavno, da mi bo vrhu tega še dobro plačal. Saj bi bil itak moral vzeti asistenta, ker bom imel mnogo dela s pravdo proti Giuseppu Musolinu, tako da sploh ne bom imel časa, da bi se ukvarjal z drugimi stvarmi, sedaj pa sem dobil, kar sem potreboval, razen tega pa bom dobil še plačo!

Pa tudi mladi doktor Julio si je mislil na tistem, ko je prišel na ulico:

— Sedaj bom jaz pazil nate, stari bedak, in gorje ti, če zapustiš mojega nesrečnega očeta, čigar obrambo si prevzel! Ti niti ne slutiš, da se je Julija Musolino vselila v tvojo hišo, da bi zvedela vse tvoje tajne in te kaznovala, če bi postal izdajalec tistega, ki bi ga moral pred zakonom braniti in rešiti!

— — — — —

Ko se je Julija naslednjega dne zbudila v sobi, v katero se je pred štiriindvajsetimi urami vselila, je premišljevala o vseh dogodkih. Mala rumena soba s precej dobro opremo se ji je zdela popolnoma tuja.

— Dovolj sem dosegla! je govorila Julija sama s seboj. Sedaj sem v hiši slavnega advokata doktorja Evalda Bastijana, človeka oderuha, ki se je javil, da bi branil mojega nesrečnega očeta. Bojim se, da ne bo obramba v tem slučaju prešla v tožbo, po pravici se lahko tega bojim.

Bastijano kot najpohlepnejši človek v vsem Napolju, se ne bi nikdar iz ljubezni napram svojemu bližnjemu ali pa iz kateregakoli čuvstva zavzel za mojega nesrečnega očeta, temveč si bo prizadeval, da bi nesrečneža upropastil, da bi ga za vedno odgnal v temo kakšne kaznilnice. Zato bom jaz na tega gospoda Bastijana dobro pazila. Napravila sem važen in nevaren korak, proti kateremu so bili vsi moji tovariši, vendar pa sem vztrajala in nadejam se, da bom na ta način napravila svojemu očetu najboljšo uslugo. In že v nekaterih dneh bo začela nesrečna razprava! Če bo končala z obsodbo Giuseppa Musolina, tedaj zanj ni več pomoči, kajti čeprav sem upala, da ga bom rešila, ko je bil v preiskovalnem zaporu, ne bom mogla potem niti pomisliti na to, ko ga bodo odvedli v kaznilnico. Tedaj bi se lahko zvezala tudi s samim vragom, da bi mi rešil Giuseppa Musolina, pa bi bilo brez uspeha.

Morda pa se mi bo le posrečilo, da bom to razpravo zavlekla ali pa vsaj onemogočila, da bi izrekli obsodbo nad mojim očetom! Vsekakor pa je dobro, da sem prišla v to hišo, se bom vsaj lahko prepričala, koliko obtožbo obstoja proti mojemu očetu! Upam, da bom našla pot in način, da bom vse te obtožbe uničila!

Julija skoči iz postelje, se umije in obleče. Sedaj pa moram biti previdna, kajti tega starega advokata ne bo lahko prevarati.

Julija se je tako oblekla, da je bil vsakdo prepričan, da je mlad študent. Nabavila si je tudi dokumente, po katerih je bil dr. Julio Silva. Vse to si je priskrbela iz Rima s Timbalovo pomočjo. V Rimu je bila namreč pisarna za izdelavo ponarejenih listin in izdajanje potnih listov, legitimacij, izpričeval, testamentov, skratka za vse, kar je človek potreboval.

Juliji se z njenimi dokumenti, na katerih je bilo zapisano, da je doktorat položila v Bologni, ni bilo treba ničesar bati. V svoji obleki je tako spretno fingirala mladega doktorja, da je vsakogar očarala.

Sicer pa v hiši advokata doktorja Bastijana ni bilo mnogo tujih ljudi. Vse osebe v hiši so tvorili doktor Bastijan, njegova

rejenka Laura in njen brat Edmondo. Ta Edmondo je bil nesrečno bitje. Ko je, kakor tudi Laura, izgubil svoje starše, je prišel pod Bastijanovo oblast. Kaj je vodilo tedaj Bastijana, da je sprejel oba otroka, Julija ni mogla razumeti.

Po vsem bi človek mogel sklepati, da je to storil, da bi imel čim manj izdatkov. Laura mu je bila gospodinja, bitje, na katerega se je lahko v vsakem pogledu zanesel. Edmonda pa, ki je bil rahlega zdravja, je spremenil v svojega pisarja. Ubogi mladenič je moral dan za dnem prihajati ob sedmih zjutraj v pisarno in oditi iz nje šele ob desetih, neprenehoma je pisal. Vse to je advokat Bastijano tako uredil, da mu je prišlo zelo poceni.

Niti Laura, pa tudi Edmondo nista dobila nobene plače. Zadovoljila sta se s tem, da sta dobila hrano in obleko, kot nagrado pa jima je dal Bastijano katerikrat po kakšno liro. Tudi v Juliji je našel Bastijano pomočnika, tako je vsaj on sam mislil, ki mu bo delal, vrhu tega pa še plačal.

Julija se še ni čisto oblekla, ko je slišala trkanje na vratih svoje sobe in glas, ki je vprašal:

— Ali smem vstopiti... Jaz sem Laura, prinašam zajtrk...

— Izvolite, prosim! reče Julija in odpre. Vi ste se sami potrudili, to je zares prijateljski od vas.

— V to sobo ne bom več stopila, odgovori Laura, ker mi je gospod Bastijano to strogo prepovedal, ker pa ga sedaj ni doma, sem prišla k vam, ker moram govoriti z vami!...

— Z menoj! se začudi mladi doktor. Ah, gospodična, kaj mi boste povedali?

— Opozoriti sem vas hotela, odgovori Laura in postavi zajtrk na mizo. Opozarjam vas, gospod doktor, ne ostanite v tej hiši! S tem se nikakor ne bo dvignil vaš sloves, razen tega boste pa še trpeli škodo... Razveljavite dogovor z gospodom Bastijanom kakor ga znate, kajti kesali se boste...

— Zahvaljujem se vam za vaše opozorilo, odgovori Julija ljubeznjivo, toda zares ne vem, radi česa bi se moral bati gospoda Bastijana?

— Ogoljufal vas bo, kakor je ogoljufal že mnogo drugih ljudi, prevaral vas bo, kakor prevara vsakogar. Ah, ne smatrajte me za nehvaležno, nadaljuje Laura, solze pa so ji napolnile oči. Vidite gospod Bastijano je vzel mene in mojega brata

v svojo hišo, ljudje mislijo, da je on najin dobrotnik, pa se zelo motijo. Prisegam vam, gospod doktor, da nama gospod Bastijano ni storil še nikdar ničesar dobrega!

Moji dragi starši so mu izročili v upravljanje svoje celo premoženje, ki je znašalo več kakor dve sto tisoč lir, dovolj za mojega brata in mene, da bi lahko brez strahu gledala bodočnosti naproti. Doktor Bastijano je vse to premoženje utajil. Po smrti najinega očeta se nama je smejal v obraz in nama kazal nekakšno potrdilo, po katerem, je dejal, da je moj oče dvignil ves denar. To potrdilo je bilo seveda ponarejeno ali pa ga je pretkani advokat izvabil mojemu očetu pod kdo ve kakšnimi pogoji! Kot krono svojega zločinskega dejanja pa je vzel mojega brata in mene v svojo hišo, da bi ga svet smatral za najinega dobrotnika! Kakšen položaj pa zavzemava jaz in moj brat v tej hiši? Ah, nočem govoriti o sebi in svojem položaju, o, gospod, vi vidite sami, kako sem nesrečna in če bi bilo samo to!...

Lepa mlada deklica si zakrije obraz z rokama in glasno zaihti. Kmalu pa se je pomirila, odhitela k vratom in prisluškovala, kakor da bi se hotela prepričati, če se doktor Bastijano še ni vrnil.

— Ne pripovedujem vam tega radi sebe, temveč radi svojega brata. Edmondo je bil slaboten otrok, toda brez dvoma bi se bilo njegovo zdravje zboljšalo, če bi bil prišel v druge roke. Tukaj v tej hiši, kjer se nikdar ne naje do sitega, mora moj ubogi brat od jutra do večera požirati prašne akte in tako se njegova bolna pljuča od dne do dne slabšajo. Moj ubogi brat drvi v neizogibno propast, jaz pa...

Zdajci deklica umolkne in prebledi.

— Pst! Tiho, škripanje vrat sem slišala... spodaj nekdo odpira... Gospod doktor, jaz vam želim dobro, premislite... Ubogajte me!

In Laura izgine kakor senca iz sobe.

To je bila prva tajna, v katero je Julija prodrla prvi dan svojega bivanja v tej hiši. Toda ona si je morala pridobiti zaupanje tega človeka in zato se je skrbno pretvarjala.

Naslednjega dne je končala neko delo, ki je doktorja Bastijana prepričalo, da je v doktorju Silvi dobil sebi enakovrednega človeka, prav tako neusmiljenega oderuha brez vesti kakor je bil on sam.

Že dalje časa je bil dolžan doktorju Bastijanu neki moj-

ster sedemdeset devet lir. Ta mala vsotica, za človeka bogataša, kakršen je bil Evaldo Bastijano, mu ni dala miru in vedno se je jezil, da ne more dobiti tega denarja. Tožil ga je v vseh instancah, dvajsetkrat je popisal vso zadevo, toda vse je bilo zaman. Slučajno je dobila ta akt Julija v roke.

— Kako to, da ta človek ne plača svojega dolga? je vprašala.

— Da, moj dragi prijatelj, odgovori advokat, to je radi tega, ker se človek ne more na nikogar zanesti. Jaz ne morem oditi k dolžniku in si dolg plačati, sodni eksekutor, skrajno nevestem človek, prejme za pot po več lir, ne stori pa ničesar.

— Če mi dovolite, reče Julija, bom to zadevo proučil. Dajte mi dve uri na razpolago in nadejam se, da vam bom pomagal, da boste prišli do svojega denarja.

To je doktorju Bastijanu ugajalo. Za to delo je dal svojemu asistentu celo popoldne na razpolago. Nista minili niti dve uri, ko je doktor Silvio stopil v pisarno in položil pred advokata na mizo sedemdesetdevet lir.

— Tu je vaš denar, gospod doktor! reče Julija. Bila je igrača priti do njega!

— Tako! Kako ste to dosegli, moj dragi prijatelj? je vprašal Bastijano veselo.

— Čisto enostavno, odšel sem v dolžnikovo stanovanje in ga vprašal, če bi mogel napraviti par lakastih čevljev. Takoj mi je to obetal, pokleknil predme, mi vzel mero in sedaj je bilo treba samo še izbrati kožo! Kože je imel spravljene v mali sobi poleg delavnice, oba sva stopila vanjo. Takoj sem videl, da je bilo v delavnici več kož v vrednosti nad nekaj sto lir. Nenadoma sem mu pokazal svojo legitimacijo in izjavil, da bom vzel s seboj nekaj najlepših kož kot jamstvo.

— Čudovito! Izredno! Vi ste zares izredna glava! je vzklikal advokat Bastijano in si zadovoljno trl roke. Vidite, moj gospod, na to idejo ni še nihče prišel! No, kaj pa je človek storil? Ali je takoj plačal svoj dolg?

— Sprva je tarnal, da ga bom upropastil, če mu odnesem najlepše kože, jaz pa sem hladno vztrajal pri svojem. Ko je videl, da mu vse nič ne pomaga, mi je odštél denar. Preštejte, gospod, če je res sedemdesetdevet lir!

— Do pičice tako! odgovori advokat.

— Tedaj mi dovolite, da ponovno odidem na svoje delo.

nadaljuje Julija in sede k svoji mizi. Sedaj je bila prepričana, da si je pridobila zaupanje starega oderuha, čeprav je dala teh sedemdesetdevet lir iz svojega lastnega žepa.

Postrani je opazovala Julija ubogega Edmonda, ki je neprestano pisal pri svoji pisalni mizi in ni niti dvignil glave.

Zdajci pa stopi na prag te sobe advokat Bastijano in zavpije s strogim glasom.

— Edmond, sem! Kaj si mi zopet tukaj napravil? Na pismo, kjer bi zadostovala marka za tri centime, si prilepil takšno za petnajst. Še upropastil me boš, lopov!

— Tisočkrat prosim oprostčenja, je jecljal Edmond in prebledel. Ne vem kako sem se mogel tako zmotiti, toda to se ne bo več zgodilo...

— Ne bo se več zgodilo! je vpil stari oderuh. S tem ni še ničesar popravljenega. Zvečer ne boš dobil ničesar za večerjo in s tem bo škoda poravnana. Tvoji sestri Lauri bom povedal, najte pusti nocoj lačnega k počitku.

In Bastijano je zaloputnil vrata, ubogi mladenič pa se je vrnil k svoji pisalni mizi. Julija je vstala, stopila k njemu in mu položila roko na ramo.

— Nikar se ne žalostite, Edmondo, mu je zašepetala tiho. Nocoj ne boste lačni, nasprotno, tam preko boste v gostilni z menoj bogato večerjali!

— Ah, gospod doktor, jaz sem že navajen stradanja, odgovori Edmondo. Bolj me je sram... Pred vami me je ozmerjal kot največjega lopova in ničvredneža, ki ni vreden, da bi človek pljunil nanj... Kaj si boste mislili o meni?

— Ti ubogi, podjarmljeni mladenič, ti si zaslužiš res usmiljenje, nadaljuje Julija, toda pomiri se in imej napram meni več zaupanja. Zanesi se name in napočil bo dan, ko bodo verige ponižanja zlomljene, svoboden človek boš, Edmondo in morda tudi zelo srečen!

Edmondo je gledal mladega moža, ki mu je govoril tako ljubeznjivo in lepo, s široko odprtimi očmi in v teh prekrasnih očeh se je zrcalilo občudovanje in čudenje. Tako lepih besed ni ubogi mladenič najbrž še nikoli slišal v tej hiši, kjer je doživel toliko ponižanja in razočaranj.

— Že mi je moja sestra povedala, reče Edmondo, ki je komaj premagoval solze in prijateljski stisnil Julijino roko, da ste ljubeznjiv in prijeten gospod in da vam človek lahko po-

polnoma zaupa. Ah, hvaležen sem vam za sočutje! Čeprav vem, da zame ni več pomoči, vas vendar prosim, da pomagate moji sestri. ko mene ne bo več pri njej...

Močan kašelj je napadel mladeniča, vzel je iz žepa star robec in ga držal pred usti. Julija je opazila, da so bile mladeničeve ustnice krvave.

Isti večer sta večerjala Julija in Edmondo v gostilni, ki je stala Bastijanijovi hiši naproti. Julija je uživala pri tem, ko je gledala, kako je šlo mladeniču vse v slast. Edmondo je bil silno lačen in je pojedel vse, kar mu je Julija dala in navsezadnje je izgledalo, da se ne more nasititi, da mu vse ni dovolj.

— Ah, reče Edmondo, ko se je naslonil na stol, nocoj, signor, sem pojedel več, kakor dobim pri starem skopuhu Bastijanu cel mesec!

— Ali je on zares takšen skopuh? vpraša Julija.

— Takšen, da ne privošči nikomur življenja, je zagotavljal Edmondo. Moja uboga sestra mora hoditi včasih po cele ure daleč na kakšen trg, kjer prodajajo življenske potrebščine za nekaj centimov nižje kakor tukaj. Bastijano ne vpraša, kakšno je vreme, ob najhujšem mrazu, ob najhujši nevihti mora uboga Laura delati to pot. In gorje ji, če se ji kaj ne posreči kupiti tako kakor bi skopuh hotel! Tedaj ji doktor Bastijano vrže to jed z najhujšo psovko k nogam, jo vleče za lase in pretepa...

— Pretepa! ga prekine Julija. Saj to je nemogoče, da z ubogo Lauro tako postopa!

— In vendar je res, že mnogokrat jo je pretepel, odgovori Edmondo, kdo naj bi mu pa tudi to preprečil! Oba sva nesrečni bitji, ki sva navezani nanj, kajti kaj bi bilo z nama, če bi naju nekega dne odpustil? Učila se nisva ničesar, od česa bi mogla živeti? Jaz bi se ne mogel preživljati s svojim pisarenjem, Laura pa... Kot služkinja bi morda dobila kje kakšno mesto in bi dobila boljšo plačo, toda tedaj bi ne mogla skupaj živeti, midva pa se imava rado, da bi si ne mogla zamisliti življenja, če bi ne smela bivati pod eno streho. Jaz mislim, da bi takoj umrl, če bi se moral ločiti od Laure!

In začel je pripovedovati Juliji o velikem premoženju, ki jima ga je Bastijano ugrabil.

— Da, da, ko bi mu midva mogla to dokazati! je vzdihoval Edmondo. Tedaj bi si pomagala. Prav gotovo je bilo dve

sto tisoč lir, če ni bilo še več, toda Bastijano ima nekakšno potrdilo mojega očeta in radi tega mu ne moreva do živega!

— Ali je potrdilo pravilno?

— Ne vem! Bastijano je pokazal sodniku potrdilo in ta ga je brez vsega priznal!

— Kateri sodnik je to zadevo tako hitro rešil?

— O, to je bil velik gospod, sedaj je svetnik tribunala, imenuje pa se doktor Bartolo!

— Kako, to je bil doktor Bartolo, prav tisti, ki bo predsedoval razpravi proti Giuseppu Musolinu? vpraša Julija.

— Isti!

— Torej isti! spregovori Julija in se zamisli, potem pa nenadoma potegne Edmonda k sebi in mu zašepeče v uho:

— Morda bomo lahko dokazali vaše pravice, toda treba bo dobro pregledati papirje doktorja Bastijana.

— Zdi se mi, da je to nemogoče, vzdahne Edmondo, kajti doktor Bastijano skriva svoje tajne papirje, da jih nihče ne more najti! Že neštetokrat sem se izpraševal, kje skriva svoje tajne. V železni omari, kjer ima spravljen denar, jih ni, to vem prav gotovo. Najbrž ima kakšno boljše mesto, ki ga je namenil za skrivališče!

— Ko bi ga mogla kedaj opazovati, da on tega ne bi vedel! reče Julija. Ko bi lahko prisluškovala pogovoru z ljudmi, ki prihajajo naravnost v njegovo sobo!

Edmondo se je smejal.

— Ali misliš, da bi ne bilo to mogoče? vpraša Julija.

— Vi ste bili dobri napram meni, odgovori Edmondo, jaz pa vam bom vse zaupal, kako boste lahko slišali vse, kar se v njegovi sobi dogaja in govori.

— Stori to, Edmondo, reče Julija, in zagotavljam ti, da bom storil vse v dobro tvoji sestri Lauri! Samo hitro govori, jaz pa ti obljubljam popolno molčečnost.

— Ničesar lažjega ni, nadaljuje Edmondo, kakor Bastijana prisluškovati. Gotovo ste opazili, da stoji v sobi, kjer midva delava, velik kamin. Že dolgo sem v tej hiši in ne spominjam se, da bi bil kdaj v njem zapaljen ogenj. Bastijano je mnenja, da zadostuje človeku notranja toplota, drva pa da stanejo mnogo denarja. K sreči ni v Napolju nikdar hude zime, le malokdaj je mrzlo, sneži pa skoraj nikoli. Vendar pa je mnogo-

krat tako zeblo v roke, da nisem mogel držati niti peresa, toda na vse moje prošnje, da bi zakurili v sobi, je ostal Bastijano vedno gluh...

Ubogi Edmondo se je odkašljaj in nadaljeval:

— V najini sobi je torej velik kamin, prav tako pa stoji tudi kamin na istem mestu v Bastijanovi sobi. Med njima je v steni odprtina, ki je zadelana s pločevinasto ploščo. To pločvino sem toliko razmajal, da jo lahko po potrebi odstranim. Čisto enostavno se splazim v kamin, ki stoji v njegovi sobi in tako lahko vidim in slišim vse, kar se godi in govori v njegovi sobi. To je tem lažje, ker pomeče advokat vse svoje nepotrebne papirje v kamin, ker skopuh noče nabaviti koša, in jaz se lahko za ta papir tako skrijem, da bi me nihče ne mogel opaziti, advokatu pa itak niti ne pride na misel, da bi pogledal v kamin...

Julija ga je pozorno poslušala, potem pa rekla:

— Prav imaš, Edmondo, na ta način bova lahko vse videla in slišala, kar dela advokat v svoji sobi. Ali si morda že kedaj slišal kaj važnega?

— O, jaz sem že marsikaj slišal o lopovščinah mojstra Bastijanu, toda kaj morem storiti jaz, slaboten človek proti njemu? Meni bi nihče ne hotel verjeti, Bastijano pa bi kljub temu obrnil stvar tako, kakor bi jo on hotel in potem — kako naj bi začel borbo? Iz tega vzroka tudi ne hodim nikdar v kamin, da bi prisluškoval.

— Toda kakor sem opazil, ne opravlja advokat svojih najvažnejših poslov podnevi?

— Ne, odgovori Edmondo, on se boji svetlobe. Podnevi sprema klijehte, ki mu prinašajo tožbe, za katere pa se malo zmeni. Toda ponoči, ko vse spi, slišim mnogokrat korake in škripanje z vrati. Tedaj sprejema advokat tiste, ki mu prinašajo najvažnejše posle, tedaj sklepa svoje umazane kupčije. Ko sem čistil malo sobo, sem mnogokrat opazil po takšnih nočnih obiskih v pepelniku cel kup ostankov od cigar in cigaret. To je jasen dokaz, da advokat ni ponoči sam.

Kar pogledjte! pokaže Edmondo proti odvetnikovi hiši. Ali vidite svetlobo za zavesami? Sedaj je zopet na delu. Sedaj je morda že kdo pri njem, ali pa stari lopov koga pričakuje, da bo zopet sklenil kakšno kupčijo...

— Edmondo! prekine Julija mladeniča. Nadejam se, da mi boš zvest, zato ti zaupam, da bom odšel že nocoj v kamin

in poslušal, kaj dela advokat. Ti ostani tukaj, jej in pij kolikor se ti ljubi, vse bom jaz potem plačal, ko se bom vrnil.

— Kar naprej! odgovori Edmondo. Name se lahko v vsakem pogledu zanesete. Vi ste moj prijatelj in prijatelj moje sestre in na nama lahko zidate kakor na najtrdnjši skali.

Hitro je poklicala Julija gostilničarja in mu plačala vse, kar sta dotlej dobila, Edmondu pa je pustila malo vsotico, če bi si kaj naročil. In odšla je v odvetnikovo hišo, se neslišno splazila v delovno sobo in prisluškovala pri vratih. V sosedni sobi je slišala dolge in trdne korake, dokaz, da je Bastijano nekoga pričakoval...

Julija se je splazila v kamin. Počasi je odmaknila ploščo in jo pritrdila za dve kljuki, ki jih je Edmondo tukaj pribil. Tako se je Julija lahko splazila z gornjim delom telesa v kamin, ki je stal v odvetnikovi sobi...

Iz svojega skrivališča je Julija lahko pregledala celo odvetnikovo sobo. Evaldo Bastijano je hodil nemirno po sobi sem ter tja, se od časa do časa ustavljal pri vratih in prisluškoval. Nenadoma se odpro vrata predsobe. Advokat je nekaj časa poslušal, potem pa je zamrmral:

— On je! Mislim, da bom danes zopet lahko napravil dobro kupčijo, saj si lahko mislim, radi česa prihaja.

Odvetnik odpre vrata in odide iz sobe, Julija pa je slišala besede:

— Izvolite, gospod predsednik! Kolika čast za mojo hišo je vaš obisk! Dovolite mi, da vam izjavim svoje veliko veselje, da zamorem v svoji hiši pozdraviti predsednika tribunala doktorja Bartola!

Doktor Bartolo! To ime je zadelo Julijo kako strela z jasnega. S tem imenom je vstala v njeni duši marsikatera žalostna misel na njenega nesrečnega očeta, nanj pa je bila navezana tudi usoda Giuseppa Musolina.

Doktor Bartolo je poslal pred mnogimi leti Giuseppa Musolina v Geroče Marino, odkoder je na čudežen način pobegnil in se rešil strašnega mučenja, kateremu bi moral podleči v tem strašnem zavodu. To je bil tisti Bartolo, ki je navedel proti Giuseppu Musolinu krive dokaze in je zasliševal priče, ki so bile podplačane, da bi krivo pričale, Musolinovim pričam pa ni dal besede. Toda tisti Bartolo je svoj zločin plačal z življenjem — Giuseppo Musolino ga je namreč strašno kaznoval, iztrgal mu je srce in ga vrgel psu, da ga je pojedel.

Ta drugi Bartolo pa, ki je prišel sedaj v hišo odvetnika Evalda Bastijana, je bil njegov pravi sin, sin državnega pravdnika doktorja Bartola, ki je Giuseppa Musolina tako nepravilčno obsodil, na enaindvajsetletno ječo.

Ta sin je napravil sijajno karijero, ker ga je vlada hotela nagraditi za strašno smrt, ki jo je pretrpel njegov oče. Imel je tudi talent svojega očeta, iste zmožnosti za spletkarenje, in isti način, da bi prehitel svoje tovariše in dosegel boljše mesto. Star je bil največ petintrideset let, vendar pa je zavzemal položaj, katerega so mu zavidali vsi uradniki. Bil je visoke postave in bledega obraza z orlovskim nosom, nosil je naočnike in se oblačil zelo elegantno.

Človek, ki bi bil videl Bartola, bi mislil, da žaluje mladi mož za kom in kadar so ga vprašali, čemu nosi vedno črnino, je odvrnil, da ima dovolj vzroka za to, ker žaluje za svojim dobrim očetom, ki je zadet po roki Giuseppa Musolina moral tako zgodaj oditi s sveta. Njegov sin seveda ni povedal, da je bil pokojni Bartolo stokrat večji razbojnik kakor Giuseppo Musolino. In temu človeku, kot predsedniku tribunala je bila poverjena razprava proti Giuseppu Musolinu.

V rokah tega človeka je bila usoda obtoženega. Predsednik sodišča je človek, ki daje pričam besedo in kateri preseče priči lahko že na ustah besedo, on stavlja vprašanja, na katera mora vsakdo odgovoriti samo to, kar bi predsednik rad slišal. V njegovi moči je vse, če on hoče, mu ni treba obtožencu dovoliti, da bi se branil, on opozarja porotnike samo na dejstva, ki govore protu obtožencu, ne pa v njegovo korist in če ga proglasi porota za krivega, izreče samo predsednik sodišča sodbo in odmeri kazen in nihče mu ne more tega preprečiti.

Kaj je mogel pričakovati Giuseppo Musolino od takšnega predsednika sodišča, ki se je imenoval doktor Bartolo in čigar očeta je on ubil?

Podla pogodba

Ko je Julija ugledala doktorja Bartola, se je morala s silo premagati, da ni skočila iz svojega skrivališča in mu zabrusila v obraz:

— Gorje ti, če boš takšen lopov, kakršen je bil tvoj oče! Gorje ti, če boš napravil iz te preiskave komedijo, ki bo končala s propastjo mojega očeta!

Julija ni mogla ničesar storiti proti njemu in zato je bilo najpametnejše, da je ostala tiho, da bi lahko čim več zvedela, s čemer bi se lahko okoristila.

Ko je Bastijano pomagal Bartolu, da si je slekel plašč, je sedel predsednik Bartolo v naslanjač odvetniku Bastijanu nasproti.

— Nadejam se, da sva sama? vpraša doktor Bartolo.

— Popolnoma sama! odgovori odvetnik. Moj Bog, v tej hiši živim z dvema sirotama, ki sem ju sprejel iz sočutja in ki že zdavnaj spita.

— Želel bi, da bi najinemu pogovoru nihče ne prisluškoval! nadaljuje doktor Bartolo.

— Gospod tribunálni predsednik, v tem pogledu ste lahko brez skrbi! Le ozrite se po sobi. Soba ima samo ena vrata in še ta so zaklenjena, okna so pa itak dobro zaprta!

— Dobro, odgovori doktor Bartolo, tedaj vam bom takoj povedal, gospod Bastijano, kaj me je privedlo k vam.

Odvetnik je pazljivo poslušal.

— Vi veste, reče doktor Bartolo, da bo v nekaterih dneh pričela razprava proti Giuseppu Musolinu! Vi ste sprejeli obrambo razbojnika?

— Da!

— Iz katerega vzroka ste sprejeli to dolžnost, gospod doktor Bastijano? Meni se zdi to nerazumljivo, vendar pa se hočem seznaniti s pravo stranjo zadeve! Vam bi zares ne bilo treba braniti tega razbojnika. Ali niste vi mojster Bastijano, slavni zagovornik, kateremu tožbe kar dežujejo v hišo in na katerih služite vsikdar celo premoženje? Po mojem mnenju je moralo biti nekaj posebnega, kar vas je privedlo do tega, da hočete braniti Giuseppa Musolina in med štirimi očmi bi vas rad vprašal za pravi vzrok!

Obraz Bastijanov spreleti komaj viden usmev.

— Moj Bog, odgovori odvetnik, vsa zadeva me izredno zanima, to je edini vzrok, katerega vam morem za sedaj navesti. Razen tega pa mi je tudi do popularnosti in vi veste, visokospoštovani doktor Bartolo, mi odvetniki polagamo mnogo na to, da se pojavi naša ime od časa v časopisih, skrbeti moramo, da ljudje ne pozabijo našega imena!

— To je izgovor, mojster Bastijano, odgovori doktor Bartolo. S tem odgovorom se nikakor ne morem zadovoljiti. Vam ni treba, da bi si želeli dobrega glasu med narodom, pa tudi da bi se vaše ime ponavljalo v časopisih, vam ni potrebno!

Vsak otrok v Napolju pozna mojstra Bastijana, poznajo ga pa tudi daleč izven meja naše domovine. Vi pa ste, oprostite, spoštovani gospod Bastijano, da vam to povem, človek, ki se takšne zadeve loti samo tedaj, če ve, da bo dobro plačan!

— Na vsak način, odgovori Bastijano, siromak sem in moram gledati, da kje kaj zaslužim!

— Siromak! se zasmije doktor Bartolo. Vsi vedo, da ste izredno bogati, toda to ne spada sem. Trdno sem prepričan, da vam bo razprava proti Giuseppu Musolinu nudila priliko, da si zopet povečate svoje premoženje in radi tega sem radoveden, kdo vam bo kaj plačal, če boste branili tega bandita? Kdo ima interes na tem, da bo to storil?

Bastijano skomigne z rameni.

— Če bi bilo v resnici tako, odgovori Bastijano, bi vi, kot pravnik lahko vedeli, da vam ne bom povedal prave resnice! Nas advokate veže prisega k molku, sicer pa vam ponovno zagotavljam, da za obrambo nisem plačan!

Pogled s katerim je doktor Bartolo po teh besedah ošnil starega odvetnika, je dovolj jasno pokazal, da je bil prepričan, da ga je Bastijano nalagal.

— Jaz vidim torej, da mi nočete tega pojasniti, nadaljuje doktor Bartolo. Sam Giuseppo Musolino nima denarja, to vem prav dobro, v tem trenutku ni slavní razbojnik ničesar drugega kakor jetnik brez vsakršne zaščite, ki ima samo železne okove in ničesar več. Ostane torej samo njegova hčerka Julija, ker ne verjamem, da bi se razen nje še kdo zavzemal zanj. Dokazano je celo, da je ta deklica zbrala krog sebe celo tolpo razbojnikov iz nekdanjih Musolinovih tovarišev in da je postala razbojniški kapetan. Pregovor pravi, da jabolka ne pade daleč od drevesa! Tudi ta Julija bo priromala nekega dne v zapor kakor njen oče, to se pravi, če je karabinjerji ne bodo prej ubili!

Julija se je skoraj glasno zasmejala, ko je slišala te besede.

— Da, jaz sem v vsem enaka svojemu očetu, si je rekla na tistem, in baš na to sem ponosna! Sicer pa imamo še časa, doktor Bartolo. Preden me bodo ubili karabinjerji in preden se bodo pred menoj odprla vrata ječe, — bomo videli, doktor Bartolo, koga bo prej kaznovala usoda — tebe ali mene!

— Vi najbrž mislite, doktor Bartolo, da stojim v kakšnih zvezah z Julijo Musolino? Z mirno dušo vam lahko povem, da te deklice nisem še nikdar videl in prisegel bi vam lahko,

da je v življenju ne bom nikdar videl! Sicer pa bi bil posebno zadovoljen, če bi jo dobil v svoje pesti! Ne, ne, Julija Musolino me ni angažirala, da bi branil njenega očeta!

— Kdo je torej tisti, ki vas plača?

— Nihče! Obrambo sem prevzel samo iz veselja do zadeve — ta slučaj me izredno zanima!

— Vi ste pretkana lisica, doktor Bastijano, nadaljuje doktor Bartolo, toda lahko bi se zgodilo, da bi se nekoč tudi prevarali. Vi veste, da imate marsikaj, kar so vam pogledali skozi prste. Jaz vem, da je v vaši pisarni marsikateri predmet, za katerega bi vam lahko dokazal, da ni bil izvršen, kakor bi moral biti in da ste marsikateremu lopovu svetovali, kako naj se zagovarja, da se bo rešil kazni! Gospod Bastijano, ne pozabite, da ste mnogokrat v kalnem ribarili in mnogokrat povzročili državnemu pravdniku mnogo dela in baš radi tega, mojster Bastijano, ne stavljajte moje potrpežljivosti na preizkušnjo!

— Spoštovani gospod tribunálni predsednik odgovori doktor Bastijano, ki ni pokazal niti najmanjšega razburjenja, iz vaših besed vidim, da ste prišli k meni z namenom, da bi mi izvabili kakšno uslugo. Svoj namen skušate doseči z grožnjami, toda poudarjati moram, da padejo pri meni takšne besede na neplodovita tla. Mislili ste, da me boste prestrašili, toda niste pomislili, da to ne gre tako lahko, kajti če bi mi mogli zlomiti vrat, bi to že zdavnaj storili.

Vem tudi to, da sem vam in ostalim sodnikom napoti, ker prekrižam marsikateremu račune in vašo pravicoljubnost od časa do časa malo razsvetlim! Ker torej pri meni z grožnjami ne morete ničesar doseči, se boste pač morali potruditi in udariti po drugi poti! Vaša modrost in izkušnja, gospod predsednik, vam bosta povedali, katero pot morate ubrati...

— Vidim, da se bova sporazumela, reče doktor Bartolo. Vem za pot, po kateri mora, kdor hoče priti pri vas do cilja. Torej, mojster Bastijano, zaslužili si boste ogromno vsoto denarja, če boste branili Giuseppa Musolina tako, da bo brez vsake rešitve odšel v dosmrtno ječo!

— Nesrečnež, lopov, zločinec! se je izvilo Juliji iz prsi, ko je slišala ta lopovski predlog.

— Kaj je to?! vzklikne doktor Bartolo, ko se je ozrl po mali sobici. Zdi se mi, da sem slišal tukaj v kaminu nakakšno šuštenje.

— To bo najbrž na žalost kakšna miš, odgovori doktor Bastijano, katerih ne morem pregnati iz hiše, čeprav sem uporabil že vsa mogoča sredstva. Morda pa je zatulil veter, ki zunaj tako strašno gospodari!

— Bo že nekaj takšnega! reče doktor Bartolo, ki se je po tej izjavi pomiril. Torej, doktor, kaj pravite k mojemu predlogu?

— Nanj vam bom odgovoril lahko šele tedaj, ko boste vsoto označili s številkami. Negotovosti nimam rad, šele ko bom slišal, koliko bom lahko zaslužil, se bom odločil!

— Koliko boste zaslužili! No, jaz za svojo osebo sem vam voljan ponuditi sto tisoč lir!

— To je že nekaj drugega, nadaljuje Bastijano, in če boste tako ljubeznjivi in mi petdeset tisoč izplačali takoj, za ostalih petdeset tisoč pa izdali kakšno pismeno potrdilo, ste lahko prepričani, da vam bom Giuseppa Musolina izročil pod nož. Kajti jaz ga bom branil in Giuseppe Musolino mi bo popolnoma zaupal, jaz pa si bom znal to zaupanje še utrditi in razbojnik mi bo vse priznal. Jaz vam bom izročil vse dokaze, da ne bo nihče dvomil o strahotah njegovih zločinov! Porotniki bodo soglasno izrekli krivdo, vi pa boste lahko izrekli nad njim najstrašnejšo kazen, — ki obstoja v Italiji — dosmrtno ječo!

— Izvrstno, mojster Bastijano! vzklikne doktor Bartolo. To, kar sem pričakoval, se je izpolnilo, vi ste moj človek, tukaj imate petdeset tisoč lir, ki sem jih prinesel s seboj, ker sem vedel, da se bova dogovorila, pismenega potrdila pa ne dam nobenega. Nasprotno, zahtevam od vas, da mi potrdite prejem te vsote, za katero ceno ne boste branili Giuseppa Musolina, ampak ga boste izročili oblastem, ki ga obtožujejo!

Bastijano si je trl roke in pohlepno gledal bankovce, ki jih je doktor Bartolo naštel in položil na staro mizo.

— Oprostite gospod predsednik, reče nato odvetnik, mi dva se še nisva o vsem dogovorila! Vi mi nočete dati pismene obveze, od mene pa ne zahtevajte pismenega potrdila o prejemu zneska. Ne dam vam ga in lahko se zadovoljite z mojo častno besedo...

Doktor Bartolo odmaje z glavo in reče:

— Če hočem biti odkritosrčen, mojster Bastijano, vam moram povedati, da na častno besedo ne polagam kdo ve kakšne važnosti. Če mi ne date pismenega potrdila, tedaj sva

končala, jaz vzamem svoj denar nazaj, vi pa branite Giuseppa Musolina, kakor ga hočete!

Doktor Bartolo je iztegnil roko, da bi zopet spravil denar, toda preden je to storil, je skočil odvetnik, prijel kos papirja in začel pisati potrdilo.

— Pustite, spoštovani predsednik, reče odvetnik, in vendar sva se pogodila! Nekaj napisanega hočete, hm, čemu naj bi vam tega ne dal? Pošten človek ste in prepričan sem, da se ne boste okoristili s tem papirjem.

— To je v mojem lastnem interesu, odgovori doktor Bartolo. Napišite torej potrdilo in potem je denar vaš, ostalih petdeset tisoč pa boste dobili, ko bo nad Giuseppom Musolinom izrečena najstrašnejša kazen!

Odvetnik je napisal potrdilo in ga ponudil Bartolu.

Doktor Bartolo je vstal, da bi odšel.

— Zbogom, mojster Bastijano, reče doktor Bartolo, ne da bi ponudil odvetniku roko. Nadejam se, da bo vse dobro končalo. Vi veste, da bo razprava proti Giuseppu Musolinu pričela čez tri dni. Nikar ne pokažite svoje sijajne govorniške sile pred porotniki, prepustite te tepce meni, uživeti se morajo v zločine Giuseppa Musolina, da se ne bodo niti trenutek pomišljali, da bi izjavili svoj: kriv je!

— Ne bojte se! reče mojster Bastijano. Nasprotno, jaz bom govoril, moj govor bo pa takšen, da bo vsaka beseda valila breme na Giuseppa Musolina!

— Tako! Tako! je hitel odobravati doktor Bartolo. Z Giuseppom Musolinom moram končati neki stari obračun, to pa bom storil pri tej priliki. Ta razbojnik je umoril mojega očeta, jaz pa moram izvršiti krvno maščevanje. Ker se ne morem maščevati z bodalom v roki, se bom poslužil načina, o katerem sva se dogovorila. Moj udarec ga bo prav tako zadel kakor bi ga nož, kajti obsodba na dosmrtno ječo je slabša od smrti!

Po teh besedah je doktor Bartolo izginil.

Julija se je hotela splaziti iz kamina, toda iz advokatovih ust je slišala, da pričakuje še obisk.

Mojster Bastijano je spremil doktorja Bartola do vrat, kjer se mu je globoko priklanjal.

Vražje gnezdo

Ko se je stari lisjak vrnil k pisalni mizi, je poželjivo ogledoval denar.

— Petdeset tisoč lir! je vzkliknil. Lepa vsotica, za katero mi ni treba nič delati. Na svetu je sicer advokatov, ki dobe tolikšne vsote za sijajne obrambe, toda nikogar nisem še nikoli poznal, ki bi dobil tolikšno vsoto samo zato, da pusti svojega klijenta zapreti v dosmrtno ječo. Nadejam se, da bom dobil tudi ostalih petdeset tisoč, kajti če mi jih Bartolo ne bo hotel odšteti, bom še našel pot in način, da ga bom prisilil, da bo izpolnil dano obljubo!

Doktor Bastijano odpre železno omaro in spravi denar vanjo, potem pa zopet spravi ključ k sebi. Vse to je Julija gledala iz svojega skrivališča.

— Za tega lopova bi ne bilo večje kazni, kakor da bi nekega dne našel svojo omaro izpraznjeno! Toda za to imam še dovolj časa. Še bo lisjak spoznal Julijo Musolino!

Zdajci potrka nekdo na vrata.

— Kdo je? vpraša odvetnik Bastijano in se hitro odmakne od svoje zakladnice.

— Jaz sem! se je oglasil nekdo pred vrati.

— Vstopite! odgovori advokat.

— Ali je čisto ozračje? je vprašal zopet isti glas. Saj veste, da se ne srečam rad pri vas s kom drugim...

— Popolnoma sam sem, samo izvolite...

Vrata se odpro, v sobo pa stopi elegantno oblečen in gladko obrit gospod s svetloplavimi lasmi, ki so bili skrbno počesani.

Tujec, ki je vstopil pri Bastijanu, je imel črn frak z zlatimi gumbi, kar je pričalo, da je pripadal služabnikom. Julija ga je gledala iz kamina.

— Moj Bog, je premišljevala Julija, kje neki sem že videla nekoč ta obraz? Kje sem slišala že ta glas? Jaz vem in slutim, da mi ta človek ni popolnoma tuj, nekje sem ga že videla, nekoč sem že bila v družbi tega človeka v neki nepriliki in vendar si ne morem domisliti, kdo bi mogel biti?

Sluga je previdno zaprl vrata za seboj, stopil k Bastijanu in mu zaupno ponudil roko.

— Dober večer, stari lisjak, reče prišlec. Zopet sem pri-

šel k vam... Kako vam gre? Toda čemu naj bi vas izpraševal, sedaj pobirate denar, kjer ga hočete!

— Ah, prijatelj moj, reče stari odvetnik, posli so slabi in človek bi se lahko nad marsičem pritožil, toda sedaj...

— Po mojem mnenju bi se ne smeli pritoževati, nadaljuje neznanec. Mar vam nisem priskrbel mastnega procesa? Ha, ha, ha, proces, pri katerem drug advokat ne bi zaslužil niti pare. Vi pa ste dobili trideset tisoč lir, ostalih stotisoč pa boste dobili, ko bo obtoženi osvobojen.

— Nikar ne pozabite, reče doktor Bastijano, da sem vam moral od teh tridesetih tisoč izplačati takoj kot provizijo pet tisoč lir! He, kje je tedaj dober zaslužek!

— Vi pa res nimate nikdar dovolj... se je zasmejal sluga, toda jaz mislim, da bova lahko še oba zaslužila od najinega klijenta lepe denarce, samo pametna morava biti! Oba postaneva lahko bogata!

— Tako, tako, takšne besede slišim prav rad, pristavi advokat. Sedite malo, moj dragi prijatelj, komornik, kajti sedaj vas moram tako imenovati. Kar čudno se mi zdi, če pomislim, da sem vas nekoč moral nazivati: gospod državni pravdnik! Da, da, časi se menjavajo, ljudje pa z njimi...

— Morda, odgovori drugi, sicer pa se ne spominjam rad, da sem bil nekoč državni pravdnik. Samo to vam lahko povem, mojster Bastijano, da se v tem svojem sedanjem položaju počutim prav dobro, kajti gospod, kateremu služim, se da z lahkoto prevariti in nadejam se, da bom dosegel takšen uspeh, da bom kmalu lahko živel brez vseh skrbi!

— Da, da, vi služite odličnemu in izredno radodarnemu gospodu, odgovori doktor Bastijano. Kako se godi njegovi svetlosti Harryju Darsiju?

Ko je Julija slišala to ime, je hotela skočiti iz kamina in odhiteti k tej dvojici, da bi se prepričala, če zares govorita o lordu Harryju Darsiju, o človeku, ki si je osvojil vso njeno dušo.

— Vražjo srečo ste imeli, se je smejal doktor Bastijano in se obrnil k svojemu nočnemu gostu.

— K sreči, odgovori sluga, sem si znal dobiti za gospodarja tako odličnega in bogatega angleškega lorda in mislim, da ga imam v svojih pesteh. Utrdil sem si zaupanje, tako da me lord Harry Darsi ne bi za noben denar odpustil iz službe, tako se je navadil name. Ni se mi bilo lahko vživeti v nov položaj, toda preostajalo mi ni ničesar drugega, nekje sem se

moral skriti. Tako sem postal komornik tega Angleža ih še enkrat poudarjam, če bova pametna in složna, bova od lorda Harryja Darsija izvlekla še marsikatero lepe denarce...

— Preden nadaljujeva najin pogovor, ga prekine doktor Bastijano, bi vas rad nekaj vprašal. Ali ni silno neprevidno od vas, da ste pripotovali z lordom baš v Napolj? Ali mu niste mogli prigovarjati, da bi krenil kam drugam? Pomislite samo, dragi prijatelj, da vas tukaj poznajo. Veste, da vas policija išče podnevi in ponoči in prepričan sem, da bi vam ne bilo prijetno, če bi vas razkrinkali kot morilca, ki je umoril svojo ljubico. Tedaj vas niti jaz ne bi mogel obvarovati dosmrtnje ječe.

Sluga se prestraši in pogleda proti vratom.

— Za vraga, ne govorite tako glasno. Kdo govori tu o umoru. — Jaz sem komornik lorda Harryja Darsija, kdo bo iskal v meni morilca?

— Vi ste se zares dobro prelevili, je dejal s smehom doktor Bastijano. Rdeča lasulja, ki jo nosite, pokriva popolnoma vaše črne lase in daje obrazu čisto drug izgled. Če sploh ne upoštevamo livreje, bi nihče ne dejal, da se pod to krinko skriva nekdanji državni pravdnik. Ha, ha, ha, oprostite mi, dragi prijatelj, smejati se moram, če pomislim na vaše napredovanje: državni pravdnik, sedaj pa komornik!... Napravili ste skok, samo ne morem reči ali kvišku, ali pa navzdol!

— Dejal sem vam že, odgovori sluga, da me je potreba prisilila, da sem stopil v službo bogatega Angleža. Toda zadovoljen sem s svojim položajem in nadejam se, da bom kmalu zaslužil pri lordu mnogo denarja, ker ima ta človek neke tajne, ki jih jaz lahko izkoristim. Zares, pri njem bi si lahko zaslužil mnogo, mnogo denarja.

— To ste mi že drugikrat povedali, pripomni advokat, resnico pa le čuvate zase.

— Ne vem, ali se vam smem popolnoma zaupati?

— Saj ste se mi že nekoč zaupali, prijatelj, odgovori doktor Bastijano. Ali mi niste zaupali največ, ko ste prišli k meni, ko sta bila z lordom še v Rimu? S tem ste položili svoje življenje v moje roke in jaz mislim, da je to za vas mnogo važnejše, kakor pa vse tajne vašega lorda.

Če bi vas bil izdal, bi že davno ležali onstran ključavnice in razprava bi bila hitro končana. Samo ena edina moja beseda in policija bi vedela, da komornik lorda Harryja Darsija ni nihče drugi kakor Viktor Garsi, državni pravdnik iz Napolja, ki ga iščejo radi umora Marije Ferarri.

Julija je kar osupnila, ko je to slišala. Sedaj je vedela, kje je videla tega lopova in slišala njegov predrzni glas. To je bil tisti Viktor Garsi, ki je z zvezanimi rokami in nogami ležal v njeni siromašni sobici v Parizu in katerega je ona hotela izročiti policiji. Posrečilo se mu je, da je ušel policiji. In ta morilec se je znal vtihotapiti v hišo lorda Harfyja Darsija in dobiti pri njem službo? Julija je vedela, da se njen dragi Harry nahaja v nevarnosti. S svojimi lastnimi ušesi je slišala, kako je Viktor Garsi dejal advokatu: moj gospodar ima neko tajno iz katerih si človek lahko naredi mnogo denarja.

Komorniku ni bilo ljubo, da mu je odvetnik večkrat dejal Viktor, zato se je obrnil k njemu:

— Zakaj venomer izgovarjate moje ime? Večkrat sem vas prosil, ne storite tega, z eno besedo, mojster Bastijano, če nočete, da popolnoma prekinem najine odnošaje, ne omenjajte več mojega imena!

— Ha, ha, ha, mar vam ne ugaja več to ime? se je smejal stari odvetnik, ki si je prizadeval, da bi Viktor Garsi po tem smehu spoznal, da ga ima popolnoma v svoji oblasti. To je zares lepo ime in vi ste ga nekoč radi nosili, če se dobro spominjam!

— Prej da ... zajeclja komornik. Toda časi so minili. Moja preteklost je izginila, Viktor Garsi je umrl in nikdar več mu ni treba zagledati sveta! Sedaj obstoja še komornik Vito, ki služi lordu Harryju Darsiju in je bil na žalost prisiljen spremljati svojega gospodarja v Napolj! Toda to mi lahko verjamete, da bi nikdar ne prišel v kletko k levom, če bi ne bilo treba lordu Harryju Darsiju potovati v Napolj!

— Ali je imel vaš gospodar v Napolju kakšno važno opravilo? vpraša odvetnik.

Tokrat je pustil Viktor Garsi odvetnika brez odgovora, iz česar je stari lisjak sklepal, da je baš tu interesantna točka v življenju angleškega lorda.

— Poslušajte me, mojster Bastijano, reče Vitor, dokazal vam bom, da sem zares vaš dober prijatelj, ker bi rad v zvezi z vami napravil dobro kupčijo!

— Govorite torej! Rad se udeležim takšnega dela, ki prinaša dober dobiček!

— Zaslužil bi lahko milijone ...

— Tem boljše, kajti dandanes ne pobere človek milijona na cesti! odgovori odvetnik.

— Vprašali ste me, nadaljuje Viktor Garsi, čemu je pri-

šel mladi lord v Napolj? Zakaj me niste takoj vprašali, čemu se lord toliko zanima za Giuseppa Musolina? Zakaj je baš on zahteval, da bi bil zagovornik Giuseppa Musolina mojster Bastijano in zakaj vam bo plačal sto tisoč lir?

Mojster Bastijano skomigne z rameni.

— O tem sem že premišljeval, reče čez nekaj časa, na posled pa se mi ni zdelo na tem ničesar izrednega, če vrže bogat Anglež toliko denarja za razbojnika, za Giuseppa Musolina. Mislim sem si pač, bogat je in vrhu tega še Anglež pa bi rad branil Giuseppa Musolina pred njegovimi sodniki! Morda je lord s kom stavil, da Giuseppo Musolino ne bo obsojen, za to stavo pa žrtvuje mnogo denarja, da bi jo dobil!

Viktor Garsi odgovori:

— To je neumnost! Anglež je sicer lahko neumen, tako neumen pa ni nikoli, da bi žrtvoval za navadnega bandita toliko denarja in da bi mu bilo kaj na tem, če bo Giuseppo Musolino obsojen na dosmrtno ječo ali ne. O, ne, moj dragi prijatelj, veliko zanimanje lorda Harryja Darsija za Giuseppa Musolina ima popolnoma drugo podlago. In baš tu bi lahko zaslužila milijone, če bi se previdno lotila dela!

— Grom in peklo, govorite vendar že enkrat! vzdikne Bastijano. Tu vam dajem svojo roko, kar bova zaslužila, si bova bratski razdelila! Sicer pa morate upoštevati, da ste moj prijatelj in da vas ne bom nikdar zapustil!

— To vem, pristavi Viktor Garsi. Zavedam pa se tudi tega, da jaz sam ne morem ničesar storiti, temveč da morava delati složno, če hočeva kaj doseči in lord se bo ujel v mreže, ki bodo tako trdne, da se bo lahko samo z milijoni rešil iz njih!

— Radi česa si je torej lord izbral baš Napolj kot cilj svojega potovanja? vpraša Bastijano.

— Ker išče neko osebo, ki jo ljubi, odgovori Viktor Garsi neko deklico, v katero je zaljubljen in katero bi takoj, ko bi jo našel, vzel za ženo...

— Ko bi jo našel! ponovi pretkani lisjak. Zakaj pa je ne najde?

— Zato, ker je ta deklica nenadoma izginila.

— In vendar bi vsakogar lahko takoj našli. Lordu se je treba obrniti samo na policijo in deklico bodo takoj našli, če je le v Napolju!

— Toda ona ne živi v Napolju.

— No, tedaj je v katerem drugem mestu, pa tudi po drugih mestih ima policija vse stanovalce prijavljene.

— Ta mlada deklica ne živi v mestu, niti v kakšni vasi, sploh jo bo težko najti, toda jaz sem prepričan, da mora biti nekje.

— Torej je potepenka ?

— Še slabše, ta deklica je poglavar razbojnikov!

— Oho, Kako je vendar to mogoče? ... Vi vendar nočete s tem reči, da ljubi lord Julijo Musolino?

— Uganili ste! pritrdi pretkani Garsi.

Da, ravno Julijo Musolino ljubi, nadaljuje Garsi, ni mi lahko zvedeti za to tajno, kajti mladi lord ni nikakor hotel z besedo na dan. Toda jaz sem se tako vživel v njegove tajne in ga tako pridobil zase, da me ne smatra za svojega slugo, temveč za dobrega in iskrenega prijatelja! In tako mi je nekega dne, ko je bil dobro razpoložen, pripovedoval, kako se je seznanil z Julijo Musolino!

— Brez dvoma jo je spoznal v Reggiju? vpraša mojster Bastijano, kajti kakor so mi pripovedovali, je bila v nekem finem institutu.

— O, ne, lord jo je spoznal šele tedaj, ko so njenega očeta že zaprli, nadaljuje Viktor Garsi. Lorda so ujeli razbojniki Giuseppa Musolina in ga imeli pri sebi kot jetnika. Medtem pa so vodjo aretirali in Julija je prišla k družini svojega očeta in zahtevala, naj lorda osvobode. Lord je videl Julijo in se vanjo smrtno zaljubil in on, sicer mi tega ni priznal, vendar pa sem prepričan, da je tudi on sodeloval pri bitki pri trdnjavi v Reggiju. V tej borbi je bil težko ranjen, Julija ga je negovala in z največjo požrtvovalnostjo pazila nanj. Ha, ha, ha, zdi se mi, da je mala zavohala težke milijone, kajti storila je vse, da bi se lord vanjo zaljubil.

— In to se ji je posrečilo? vpraša doktor Bastijano.

— Popolnoma. Lord Darsi išče sedaj Julijo in sklenil je, da ne bo odnehal prej, dokler je ne bo našel.

— In tedaj?

— Če jo bo našel, odgovori Garsi, bo Julija Musolino postala njegova žena.

— Ha, ha, ha, se je Bastijano rezko zasmel. Saj to bi povzročilo popolen škandal med aristokracijo: hčerka Giuseppa Musolina — soproga angleškega lorda! Toda na svetu je vse mogoče in kdor ima že toliko let za seboj, kolikor jih imam jaz, se ničemur več ne čudi! Vi mislite torej, da bi s pomočjo Julije Musolino zaslužila en milijon...

— Modra glava ste, mojster Bastijano, ga prekine Viktor

Garsi, prepričan sem, da se vam bo posrečilo, da bova prišla do svojega cilja...

— Potrudil se bom, nadaljuje doktor Bastijano, vsekakor pa se morava o tem še enkrat temeljito pogovoriti. Prihodnje dni bom imel mnogo dela z razpravo proti Giuseppu Musolinu — ko pa bo ta končana, pride lahko na vrsto zadeva Julije Musolino in lorda Harryja Darsija...

— Giuseppo Musolino bo obsojen? vpraša Garsi.

— Samo po sebi umevno! odgovori Bastijano. Lord Darsi je vrgel svoj denar na cesto, toda če Julijo zares tako ljubi kakor ste mi prej pripovedovali, se bo tudi po obsodbi Giuseppa Musolina vedno zavzemal za razbojnika.

— Kako mislite to? je vprašal bivši državni pravdnik.

— Popolnoma enostavno! odgovori doktor Bastijano. Giuseppa Musolina bodo obsodili in odvedli v kaznilnico, da bo odsedel kazen! Tedaj boste prigovarjali vašemu gospodarju, da bi se morda dala doseči milost pri kralju. Če bi hoteli doseči ta cilj, bi moral biti podkupljen minister, nekaj ljudi na dvoru, z eno besedo, z lahkoto bova našla pot, da bova mlademu lordu izvabila nekaj sto tisoč lir.

— Še enkrat ponavljam, da ste modra glava! vzklikne Garsi. Vidite, na to nisem še niti pomislil. Ha, ha, ha, ljubezen lorda Darsija napram Juliji Musolino ga bo stala še mnogo, mnogo denarja, glavno pa je, da bo ta denar prišel v najine žepe...

— Sedaj pa zbogom, dragi prijatelj, ga prekine doktor Bastijano in mu ponudi roko. To noč imam še važnih opravkov! To so akti, ki jih moram odstopiti sodišču za svojega klijenta Giuseppa Musolina. Prijatelja sva, prijatelja pa si bova ostala tudi v bodoče, toda opozarjam vas, Viktor Garsi, bodite previdni, kadar prihajate v mojo hišo! Nikar ne prihajajte prej kakor ste me o svojem prihodu obvestili in dobili od mene odgovor z naznačenim mestom sestanka. Policija vas preganja in zato morate biti previdni. Sicer pa se bom v prihodnjih dneh prepričal, kako stoji vaša zadeva in če vas policija še zasleduje.

Garsi je odšel, odvetnik pa ga je spremil do stopnic.

— To je zame nevarna stvar, je mrmral odvetnik Bastijano, ko je prišel zopet v svojo sobo potem ko je spremil Viktorja Garsija. Če ga bodo izsledili in pri meni ujeli, bodo takoj osumili mene kot soudeleženca in tedaj je konec moje karijere. Že zdavnaj bi bil tega Viktorja Garsija izročil policiji,

če ne bi delal z njegovo pomočjo tako sijajnih kupčij. Ta lord Harry Darsi bo zame dobro molzna krava in jaz si bom bogato naplačal svoj trud! Lord mi lahko ponudi še milijon lir!

Toda, za sedaj naj bo dovolj poslovnih stvari. Nočem misliti več na denar in svoje tožbe... Sedaj mora napočiti sladak trenutek, ki ga že zdavnaj pričakujem!

Na Julijino čudenje se je advokat hitro slekel in si oblekel samo jutranjo obleko, si prižgal svečo in se v svojih mehkih copatah, kakor tiger priplazil do vrat, pri katerih je za nekaj trenutkov obstal.

— Napočil je tvoj trenutek, lepa Laura! je spregovoril, oči pa so se mu strašno zasvetile. Danes mi ne boš pobegnila, danes boš moja in naposled bom s tvojih ustnic pil žar ljubezni, ki gori v meni in me že skoraj ubija!

Julija je videla iz kamina, da je obraz starega odvetnika spačila divja strast, videla pa ga je tudi, ko se je počasi splazil po stopnicah.

Z obema rokama se je prijela za srce in prebledela, kajti slutila je, da se bo v tej hiši izvršil nocoj strašen zločin.

— Uboga, uboga Laura! je vzdihnila Julija. Ah, tu je vražje gnezdo, kjer uganja vrag svoje orgije!

Lopovi kot rešitelji

Nekaj trenutkov pozneje se je Julija splazila iz kamina in obstala v veliki delovni sobi.

Vse njene misli so bile usmerjene v eno točko, da je doktor Evaldo Bastijano odšel, da bi nad ubogo Lauro izvršil strašen zločin. Te misli ji niso dale miru. Če bi ne bila Julija mislila nase in na svojega nesrečnega očeta, bi bila odvetniku stopila na pot s samokresom v roki in mu preprečila, da bi stopil v Laurino sobo in se ji približal.

Toda tega ni smela storiti. Še ni napočil trenutek, ko bi lahko snela svojo krinko in se pokazala. Bastijano ni smel pod nobenim pogojem izvedeti, da je ona preoblečena deklica, še manj pa, da je hčerka Giuseppa Musolina.

Malo je premišljevala, potem pa je vzela klobuk in izginila po stopnicah. Hitro je stopila v gostilno, kjer je po večerji pustila Edmonda.

— No, ali ste kaj slišali? vpraša Edmondo, ko je opazil prihajajočega doktorja. Ali ste izvedeli kaj o tajnah starega malopridneža?

— Zvedel sem tajno, ki ti bo, ubogi Edmondo, dvignila lase na glavi... Hitro, pojdi z menoj na ulico, tukaj ne moreva govoriti!

Edmondo in Julija sta odhitela na ulico.

— Tvoja sestra se nahaja v strašni nevarnosti, reče Julija svojemu mlademu prijatelju. Bastijano je ravno odšel, da bi ji napravil obisk v njeni spalni sobi...

Edmondo je pri teh besedah smrtno prebledel, trepetal je po vsem telesu, v naslednjem trenutku pa mu je že kri navalila v glavo, zakričal je s škripajočimi zobmi:

— Tedaj... tedaj ga bom ubil! Ha, ne bo mi ušel, moja roka mu bo zadala smrt in čeprav bi me potem obsodili na do-smrtno ječo... Ali bi mi mogli dati kakšno orožje, bodisi samokres ali pa kaj podobnega in lopov mora umreti! Da, danes bom z njim obračunal za vse, kar mi je storil tekom tolških let, danes mi bo plačal vse!

Po teh besedah je hotel Edmondo takoj planiti v hišo lopovskega advokata, toda Julija ga je prišla za roko in ga za-držala.

— Poslušajte me, Edmondo, z vso previdnostjo se morava lotiti posla! Če bi ti sedaj ubil Bastijana, kar bi ti ne bilo baš najlažje, bi te obsodili kot navadnega morilca. Radi tega bi bilo boljše uporabiti zvijačo.

— In moja uboga sestra naj bi postala žrtev tega krvo-loka? Ne, ne, pustite me! Pri Bogu, dragocene minute mine-vajo in med tem časom bi lahko že Laura...

— Laura je močna deklica, ne bo se dala tako hitro pre-magati, ga prekine Julija. Še imava nekaj trenutkov časa na razpolago in medtem si lahko napraviva načrt. Vsekakor pa pojdi, biti morava v Laurini bližini!

Takoj sta oba izginila v hiši.

Med tem časom je doktor Bastijano že prišel po stopni-cah v gorenje nadstropje. Roka, v kateri je držal svečo, mu je tako drhtela, da je plamen skoraj ugasnil. Njegovi koraki so bili nesigurni, od časa do časa pa se je ustavljal, da bi si oddahnil.

Toda ni bil znak njegove slabosti, temveč strasti, ki je gorela v njem.

Že dalje časa je stari Bastijano nadlegoval Lauro. Ni mu

ostalo prikrito, da je Laura postala lepa deklica, da se je od dne do dne bolj razvijala in se razcvela v pravcato lepotico, napram kateri njegovo, četudi že starčevsko srce ni moglo ostati več hladno. Mnogokrat je premišljeval ta lopov o tem, kako bi si mlado deklico pridobil zase. In neke noči je sklenil, da bo napadel Lauro, se splazi k njenim vratom, potrkal in prosil, naj mu odpre.

Laura je mislila, da se je staremu advokatu kaj pripetilo, da je morda zbolel. Občutljiva in vajena pokorščine, kakor je bila, si je ogrnila ruto in odprla vrata svoje spalne sobe. Toda osupnila je, ko je zagledala odvetnika popolnoma zdravega pred seboj. Njegove oči so se svetile, kakor da bi bil pijan, njegove sicer blede ustnice pa so bile krvavordeče.

Začel ji je govoriti o svoji brezmejni ljubezni, obljubljal ji je, da bosta ona in njen brat živela kakor v raj, če pristane ona, da bi postala njegova ljubica. Lauro so te besede starega lopova tako prestrašile, da ni mogla spregovoriti niti besedice šele, ko jo je stari advokat skušal objeti, se je življenje v njej zopet oglasilo. Z enim udarcem je sunila pohotnega odvetnika nazaj. Z drhtečim glasom mu je izjavila, da bo prej skočila skozi okno na ulico, kakor pa bi postala njegova.

Bastijano, ki je bil odličen govornik, tako da mu med odvetniki ni bilo enakega, ni našel pri tej priliki besede, da bi odgovoril mladi deklici. In ko mu je Laura pokazala vrata, jo je na kolenih prosil, naj o tem dogodku nikomur ne pripoveduje.

Laura je bila preveč plemenita in ni niti pomislila na to, da bi odvetnika ovadila. Smilil se ji je in obljubila mu je, da bo molčala, nakar je starec odšel.

Štirje tedni so minili in on se je obnašal silno ljubeznjivo in je bil z Lauro in Edmondom prijaznejši kakor doslej. Edmondo je bil baš med tem časom bolan. Bastijano je poklical k njemu zdravnika in plačal zdravila, ki jih je dobil iz lekarne, čeprav se je vedno pritoževal nad ogromnimi stroški. Edmondo je ozdravel.

Ko je prvi poizkus zakrilo pozabljenje, je sklenil, da bo Julijo nepričakovano napadel in jo s silo nadvladal. Sklenil je, da se bo skrivaj splazil v Laurino sobo, toda ko je prihodnjo noč skušal odpreti vrata njene spalne sobe, je opazil, da je deklica že poskrbela za svojo varnost. Na vrata si je pritrdila železno ključavnico, katero je od notranje strani zaklenila in in tako se je moral lopov osramočen zopet vrniti.

V Bastijan u pa je kri vedno bolj vrela, vedno je bil bolj razdražljiv, toda skrival je svoja čuvstva, na tihem pa si je prisegel, da bo premagal deklčin odpor. Z zvijačo in silo je hotel dospeti do svojega cilja. Radi tega je medtem, ko Laure ni bilo doma odšel v njeno sobo in odvil vse vijake, ki so držali ključavnico.

Sedaj bi zadostoval samo močan udarec na ključavnico in vstop bi bil prost.

Sedaj je prišel, da bi izvršil svojo namero. Nekaj trenutkov je neodločno stal pred vrati. Trikrat je dvignil pest, da bi udaril ob ključavnico, toda trikrat se je roka zopet povesila.

Ali spi? Da bi se o tem prepričal, je naslonil uho na vrata. Slišal je globoko in mirno dihanje.

Prepričanje, da njegova žrtev trdno spi in da jo bo lahko nepričakovano napadel, mu je dala novih moči. Z vso močjo je stresel vrata. Rahlo škripanje in vrata se odpro.

Postavil je svečo na mizo in skočil k Laurini postelji, toda Laura se je pri tem zbudila in pridušeno kriknila.

— Kaj hočete tukaj? vzklikne Laura obupno. Odidite takoj odtod!

— Če pa nočem!

— Tedaj bo klicala na pomoč!

— Ha, ha, ha! Le kliči, razen naju ni nikogar v vsej hiši. Ti morda misliš, da ti bo mladi doktor prihitel na pomoč, v tem pa si se zmotila! Odšel je v sosedno gostilno, pa tudi tvoj brat ni še prišel domov. Nekod se potepa, kdo ve, v kakšni družbi se nahaja?

— In sedaj, ko veste, da sem sama, da mi ne more nihče pomagati, me hočete onesrečiti! zavpije Laura v veliki nevarnosti. O, jaz se sramujem mesto vas ... mene obliva rdečica, ko pomislim, da ste vi tukaj!

— Ti si tako lepa, tako divna, draga Laura! ... je šepeetal stari pohotnež z drhtečim glasom. Pametna deklica si, Laura, zato moraš tudi pametno misliti, kadar gre za tvojo in Edmondovo bodočnost! Vzel te bom za svojo soprogo ...

— Jaz pa se odrekam te časti! reče Laura s porogljivim smehljajem.

Ta odgovor je starca silno razkačil.

— Ti najbrž misliš, da bom jaz še nadalje skrbel zate in za tvojega bolnega brata! Motiš se! Jutri vaju bom oba spodil iz hiše, če ne ugodiš moji želji!

— Lahko naju spodite, odgovori Laura med solzami. —

Lahko naju pustite brez kruha, zato, ker nočem sprejeti vaše ostudne ponudbe. Ne, ne, rajše bom šla prosjačit...

— Toda jaz te bom napravil bogato! je spregovoril stari lopov, ki se je tresel od naraščajoče strasti. Tisoč lir ti dam in...

— Pfuj! se strese deklica. Ne ponujajte mi denarja, to je podlo, to je nizko. Rotim vas, pustite me samo, o tem, kar se je sedaj zgodilo, ne bom nikomur govorila...

— Danes ne grem! ponovi stari pohotnež. Danes boš moja, lepa Laura in nič ti ne pomaga!

— Usmilite se me... milost!

Borba je bila neenaka. Strast odvetnika je bila močna, Laurino moč pa je strah oslabil. Že je stari lopov ovil svoje roke krog Laurinega telesa, že je čutila njegovo neznosno bližino, ko...

V tem trenutku je nekdo zunaj zavpil:

— Doktor Bastijano! Doktor Bastijano!... Hitro pridite, lopovi so udrli v hišo!...

Kakor od strele zadet je skočil lopov pokonci in pustil svojo žrtev. Tako se je tresel, da je komaj stal, hitro se je ogrnil v svoj stari plašč in vprašal:

— Kdo je? Ali si ti Edmondo?

— Da, jaz sem, mojster Bastijano, odgovori mladenič, ki je stopil preko praga. Iskal sem vas že v vaši spalnici, toda na žalost vas nisem našel. Hotel sem zbuditi Lauro, toda kakor vidim, vi ste semkaj pobegnili... Vi torej veste, da so razbojniki v hiši?

— Razbojniki v moji hiši!... se začudi stari skopuh. To je nemogoče! Kako so prišli sem?

— Ne vem, odgovori Edmondo, toda slišal sem, da razbijajo v delovni sobi. Zdi se mi, da ravno sedaj razbijajo veliko železno omaro, ki je polna denarja...

— Razbojniki!... Roparji!... je rohnel Bastijano. Okraستي me hočejo — v železni omari imam sedaj slučajno polno denarja, ki ni moj, to je zaupani kapital, ki bi ga moral vrniti, če bi mi ga pokradli.

Celo v tem položaju, ko se je komaj držal na nogah, je Bastijano lagal. Tistih petdeset tisoč lir, ki so bili v omari, so bili njegovi, ker jih je dobil od predsednika doktorja Bartola.

— Toda, mojster Bastijano, osvestite se, ga je opozoril Edmondo. Pojdite hitro z menoj, da ne bo prepozno!

— Toda če naju ubijejo? je zamrmral Bastijano. Slišal

sem pripovedovati, da presenečeni tatovi radi streljajo in koljejo. Edmondo, ali bi ne bilo najboljšo, če bi odhitel na ulico in poklical karabinjerje?

— To je popolnoma nemogoče! odgovori Edmondo. To sem že hotel storiti, toda prepričal sem se, da so vrata od znotraj zaklenjena, jaz pa nisem imel ključa. Mar ne slišite udarcev s kladivom? ...

Komaj se je stari ničvrednež privlekel do hodnika, ko pa se je sklonil čez ograjo in pogledal v pritličje, so se poteze njegovega obraza spačile. Iz pritličja je prihajalo glasno razbijanje. Brez dvoma so bili to takovi, ki so se plazili v hišo, sedaj pa hočejo razbiti vrata od velike železne omare. Odvetnik je zbral svoje poslednje moči in vzkliknil:

— Pojdi z menoj, Edmondo, ti pa, Laura, se hitro obleci, v pritličje moramo ... Moramo jih pregnati ... Moj denar ... moj denar ... jaz nikakor ne morem dovoliti, da mi ti lopovi odnesejo tako težko prislužen denar!

Čez par trenutkov sta bila Edmondo in doktor Bastijano že v pritličju. Ko sta bila pred vrati pisarne, sta slišala v njej razbijanje in ropotanje.

Odvetnik je hotel vstopiti vrata pa so bila od znotraj zaklenjena, da jih ni mogel odpreti. Kaj bi rekel mojster Bastijano, ko bi videl, kdo je bil lopov!

To je bil mladi doktor iz Bologne, ki je pred nekaterimi dnevi prišel v hišo, to je bila Julija Musolino. Julija si je hitro izmislila prevaro, ki se ji je tudi izborna posrečila. Dobro je preračunala, da bo staremu pohotnežu in skopuhu več do denarja kakor pa do lepe Laure. Poslala je Edmonda v prvo nadstropje, da bi javil staremu Bastijanu, da so tatovi udrli v njegovo hišo, ona pa je z nekim velikim ključem razbijala po železni omari, kar se je prav dobro slišalo celo v prvo nadstropje.

Sedaj je Julija hitro skočila od omare, se splazila v kamin in skozenj v drugo sobo. Ko je torej vse utihnilo, se je obrnil Bastijano k Edmondu rekoč:

— Ali še kaj slišiš?

— Ničesar več, mojster, odgovori Edmondo, tatovi so gotovo pobegnili skozi okno.

— Strašno! je besnel doktor Bastijano. Gotovo z mojim denarjem — ah, z mojim denarjem! ... Izgubljen sem ... ne preostaje mi ničesar drugega kakor blaznost!

— Nikar ne obupujte tako hitro, spregovori Edmondo, ki

se je komaj premagoval, da se ni na ves glas zasmel, najprej morava vendar videti, kakšno škodo so napravili lopovi!

— Da, da, ko bi mogla v sobo, toda vrata so od znotraj zaklenili! je tarna Bastijano.

— Sedaj sem se spomnil, reče Edmondo, da prideva lahko tudi skozi veliko sobo v vaš kabinet. Ali ste morda zaklenili tudi tista vrata?

— Nisem jih zaklenil, odvrne advokat, toda pripravljena morava biti na borbo z lopovi...

Stopila sta v veliko delovno sobo. Julija, ki se je skrila za pisalno mizo, je oba videla. Edmondo je odprl vrata, Bastijano pa, ki se je očividno bal, mu je dejal:

— Pojdi ti naprej, Edmondo, jaz pa bom šel za teboj!

Edmondo je šel mirno in brez najmanjšega strahu v sobo, ker je vedel, da ni nikogar v njej.

— Soba je prazna!... se je obrnil k advokatu. Lopovi so pobegnili!

— Skozi okno? vpraša starec pridušeno.

— Ne morem videti, če so pobegnili skozi ta vrata, bi jih bila mogla midva videti!

Po teh besedah je odjeknil v sobi divji krik veselja. Z obema rokama je advokat Bastijano objel veliko železno omaro, si jo pritisnil na srce in vzdihnil:

— Omara je zaprta!... Niso jo oropali! Niti odprli je niso, toda vendar jo moram dobro pregledati!

Z drhtečo roko je potisnil ključ v ključavnico in odprl.

— Vse je tu, vse! je vzdihl kakor neumen od veselja. Denar, akti, vrednostni papirji... Ha, ha, ha, lopovi so se prestrašili in ušli!

Objel je in poljubil hladno železo, pri tem pa so mu polzele po licih solze! Njemu bi se ne moglo niti sanjati, da je tu samo komedija, da bi mu preprečili njegovo ostudno namero in rešili mlado deklico sramote...

To noč ni stari lopov več mislil na svojo ljubezensko smolo, temveč je sladko zaspal z zavestjo, da ima pod blazino ključ od dragocene omare.

Laura je stala sredi svoje sobe popolnoma oblečena. Toda ni bila dolgo sama. Kmalu sta prišla k njej Edmondo in mladi doktor iz Bologne.

— Temu se zahvali, draga Laura, ji je dejal brat, on te je rešil!

Laura je ponudila doktorju Silvi obe roki.

— Ne morete preceniti tega, kar ste storili za naju! mu je rekla. Niste mi rešili samo časti, temveč tudi življenje, kajti brez časti ni zame življenja!

Glasno je zaihtela, toda to niso bile solze žalosti, temveč solze hvaležnosti.

— Ne jokajte, gospodična, ji reče Julija, ko ji je pri-srčno stisnila roko. Ne bo vam treba dolgo čakati, ko boste rešeni tega malopridneža, ki ga imenujejo doktor Evaldo Bastijano, in ne bo vam treba več skrbeti za bodočnost in za bodočnost svojega brata!

Presenečena je gledala Laura Julijo, ki je nadaljevala:

— Prosim vas, ne vprašujte me sedaj o ničemer, toda v najkrajšem času bo prišla odločitev. Prosite Boga, da bi se to, kar vam bo dodelil, srečno izvršilo!

In Laura in Edmondo sta soglasno odgovorila:

— Prosila ga bova!

— — — — —

Toda Julija se ni sedaj pomirila. Ko sta ji Laura in Edmondo želela lahko noč, je odšla v svojo sobo in sedla k pisalni mizi.

Na polo papirja je napisala sledeče:

— Jaz Julija Musolino, vaš kapetan, vam izdajem sledeče zapovedi:

Prvič vi trije, ki se nahajate v gostilni Loreto, morate jutri najti, kje stanuje v Napolju angleški lord Harry Darsi. Preiščite vse hotele, gostilne in privatna stanovanja, ki jih oddajajo odličnim tujcem.

Drugič, prihodnjo noč zvabite z izgovorom, da gre za nekega bogatega človeka, ki bi rad napravil testament, doktorja Evalda Bastijana iz hiše. Odpeljite ga v gostilno Loreto in ga držite tam toliko časa, dokler vam ne bom javila, tam ne sme nikogar srečati, z nikomur ne sme govoriti.

Tretjič, izvedeti morate, kako bi lahko udrli v hišo tribunalnega predsednika doktorja Bartola, če bi lahko prišli v hišo skozi okno ali skozi vrata.

Te zapovedi boste izvršili zvesto kakor vedno, z vdanostjo, katere sem navajena pri vas. Mnogo je postavljenega na kocko, kajti že čez dva dni bo postavljen Giuseppe Musolino pred sodnike, ki ga bodo obsodili. Morda bi pa ta razprava zanj povoljno izpadla, če boste

vi točno izpolnili moje naredbe. Sicer pa me pričakujte jutri večer v gostilni Loreto in poskrbite, da bodo mala vrtna vrata odprta. Pozdravljam vas in vaša sem, kakor ste vi moji!

Julija Musolino.

Ob osmih zjutraj je sedela Julija zopet pri svoji pisalni mizi, sveža in rdeča, kakor da bi bila vso noč sladko spala.

Z Edmondom ni govorila, da ne bi morda stari lopov začel kaj sumiti, nasprotno, ko je videla, da je stari skopuh pustil vrata iz delavnice v svoj kabinet samo priprta, je začela napadati Edmonda, češ, da ni pravilno izdelal nekega posla.

— Tako, tako, izvrstno, zares vse hvale vredno! se je oglasil stari odvetnik in že v naslednjem trenutku je stopil na prag. Da, vidite, dragi kolega, človek ima s tem človekom ves dan samo jezo... Sicer pa kje ste bili sinoči, gospod kolega? Prav gotovo v prijetni družbi?

— Dogovorjen sestanek sem imel z nekaterimi svojimi kolegi iz bolognijske univerze, odgovori Julija, tam pa sem se zamotil malo dalje, kakor je to sicer moja navada.

— Lepo vas prosim, moj dragi doktor, odgovori mojster Bastijano, nikar me ne razumite napačno! Jaz vam nisem hotel ničesar očitati! Vi greste lahko kamor in kada vas je volja! Toda baš sinoči bi mi bilo ljubo, če bi bili doma. Ali vam je morda že Edmondo pripovedoval o nocojšnjem dogodku?

— Ko sem prišel v pisarno, me je o vsem obvestil, odgovori Julija.

— In kaj pravite k temu? nadaljuje mojster Bastijano. Prokleti lopovi so me hoteli okrasti, toda močna železna omara jim je pokvarila račune, tako da se jim tatvina ni posrečila!

— Na tem vam lahko čestitam, mojster Bastijano, reče Julija. Na ta način ste se brez dvoma obvarovali velike izgube! Če bi enkrat udrli v omaro...

— Res je... odgovori Bastijano in umolkne, čez nekaj časa pa je zopet spregovoril:

— O, prokleti piskač tam spodaj na dvorišču! Edmondo, zavpij nad njim in mu povej, da v svoji hiši nimam ničesar za berače! Reci jim...

— Ah, to bomo lahko prav hitro končali, reče Julija in se zasmije. Odprla je okno, ki je gledalo na dvorišče, pri tem pa je vzela iz žepa nekaj drobiža in nadaljevala: Takoj jih bomo odgnali, rekla jim bom, naj odidejo!

Vzela je z mize list papirja, zavila denar vanj in ga vrgla muzikantom.

— Tukaj stanujejo ljudje, ki morajo proučavati! zakliče Julija skozi okno. Vzemite to in takoj odidite!

Spodaj v dvorišču je bila zares gruča muzikantov, ki se je imenovala »Santa Lucija«. Pri starem možu je stala neka stara in mala žena, človek bi dejal, da je iz rodu pritlikavcev. V roki je držala majhen krožnik, v katerega je sprejemala darove.

Veselo je prišla stara žena papir z denarjem, ki je priletel na tla.

Muzikanti su odšli, Julija pa je zaprla okna.

— Vidite, dragi kolega, mirnim potem pride človek vedno hitreje k cilju kakor pa z najenergičnejšo tožbo, prepričan sem, da nas ti ljudje danes ne bodo več nadlegovali.

Mojster Bastijano ni na te Julijine besede odgovoril niti z besedico, vrnil se je v svojo sobo.

Julija je zopet mirno sedla k svoji pisalni mizi z zavestjo, da je neopaženo vrgla z denarjem listek svojim ljudem in da imajo njene zapovedi, ki jih je pisala sinoči, v rokah njeni tovariši, kajti muzikant je bil Peter Gavran, njegova mala in stara žena pa pritlikavec Timbal.

Knezov testament

Doktor Evaldo Bastijano zares ni imel sreče s svojim spanjem ponoči. Minulo noč, kakor vemo, je prav malo spal, nekaj radi svoje nepremagljive strasti, nekaj pa radi strahu, ki ga je pretrpel radi tatov.

Prihodnjo noč pa se je zopet pripetilo nekaj, kar je vzelo odvetniku voljo do spanja. Ko je mojster Bastijano povečerjal, je takoj odšel v svojo spalno sobo, da bi legel k počitku, kajti bil je silno utrujen. Toda nista minili še dobri dve uri, ko je stopil v njegovo sobo Edmondo in ga začel stresati, da bi se zbudil.

— Prokleti poglavec! je zarjul odvetnik Bastijano in buljil v Edmonda, ki je stal ob njegovi postelji. Čemu me budiš in ali ne več, da hočem spati? Jutri je velik proces Giuseppa Musolina in jaz moram biti svež, ko bom nastopil službo.

— Oprostite, gospod, odgovori Edmondo, toda spodaj stoji elegantno oblečen lakaj, ki je odločno zahteval, naj vas pokličem, da bi govoril z vami!

— O kakšni kupčiji?

— Seveda o kupčiji, odgovori Edmondo. Kolikor sem ga mogel razumeti, gre za nekakšen testament, katerega je treba takoj napisati. Neki bogataš je na smrtni postelji in je poslal tega lakaja k vam.

Mojster Bastijano je bil sicer lopov in oderuh, toda to mu je moral vsakdo priznati, kadar je šlo za kakšno delo, posebno pa še, če je vedel, da bo zanj dobro plačan, je bil takoj pripravljen oditi kamorkoli. Danes pa se je čutil tako utrujenega, da je Edmondu odgovoril:

— Reci slugi, da sem težko bolan, naj poišče kakšnega drugega odvetnika!

Edmondo je izginil za vrati, odvetnik pa se je obrnil na drugo stran in zaspal. Toda že čez nekaj trenutkov se je Edmondo zopet vrnil in začel znova tresti Bastijana:

— Človek se ne da odpraviti. Baš vas hoče, vi morate z njim, njegov gospod, ki je grof ali pa kakšen knez, je baje slišal pripovedovati o vaši govorniški sili toliko, da bi se mogel zaupati edino vam.

— Grof — knez?! spregovori Bastijano počasi. Ha, to si moram ogledati. Navsezadnje pa saj bom spal lahko tudi takrat, ko bo razprava proti Giuseppu Musolinu že končana! Da, da, človek se mora mučiti, če hoče kaj zaslužiti, počakaj malo, Edmondo, da se bom oblekel — tako, sedaj pa pokliči lakaja. Pripelji ga sem.

Ni minilo dolgo, ko so se vrata odprla, v sobo pa je stopil visok moški v bogati livreji z zlatimi gumbi in belimi rokavicami. Tako je izgledal kakor sluga kakšne bogate hiše.

Ko je vstopil, ga je Bastijano prijazno pozdravil, kajti imel je navado pozdravljati vse takšne ljudi, od katerih je pričakoval, da bo mnogo zaslužil.

— Na razpolago sem vam, gospod!

— Oprostite gospod, reče elegantni sluga, ko se je malo priklonil. K vam, gospod doktor, me pošilja moj gospodar knez Odalhi...

— Odalhi?! ponovi Bastijano. Ha, to ime mi je že znano, to je eden od najplemenitejših in najbogatejših plemičev v Italiji, če se ne motim. Od kedaj je Napolj tako srečen, da ima v svoji sredi kneza Odalhija?

— Že šest tednov biva moj gospodar v Napolju, odgovori sluga, toda naj vam povem nesrečo in žalostno povest svojega gospodarja, in takoj boste razumeli, da je potreba, da hitite in odidete takoj z menoj!

— Prosim vas, izvolite sesti, ponudi Bastijano slugi stol ker ga je ime Odalhi pogrelo. Samo po sebi je umevno, da sem z veseljem pripravljen izpolniti njegovi svetlosti vsako željo, toda predvsem moram vedeti, za kaj gre.

— Jaz služim knezu Odalhiju, nadaljuje odlični sluga, ko je sedel na stol. Moj mladi gospodar je podedoval pred tremi leti po svojem očetu velikansko premoženje. Pravijo, da znaša to imetje kakšnih petnajst milijonov lir, brez ogromnih posestev, ki pripadajo še poleg tega mojemu gospodarju od različnih državnih posestev, ki so last Odalhijev ...

— Zares, reče mojster Bastijano, knezi Odalhiji so silno bogati, plemenita rodbina, to ve vsakdo.

— Če bi jaz kot sluga moral izreči sodbo o svojem gospodarju, bi dejal, da je bil moj gospodar premlad — bilo mu je komaj sedemnajst let — ko je podedoval toliko milijonov, sedaj je star komaj dvajset let.

— Najlepša doba, reče Bastijano, kaj pa vi mislite, gospod, kdaj bi moral človek podedovati takšne milijone? Morda tedaj, ko postane človek star?

— Toda dvajset let je vendar starost, za katero ne odgovarjajo tolikšni milijoni, odgovori sluga. Radi tega je moj gospodar tako bogat dedič, smo potovali po Afriki, po Turčiji in po polletnem potovanju smo se zopet vrnili v Italijo. Tu je hotela nesreča, da se je moj gospodar seznanil z mlado in lepo deklico in se zaljubil vanjo do blaznosti.

— To ni nobena nesreča, reče doktor Bastijano. Bogat, mlad, milijoni in lepa mlada deklica to se vedno najde, to je stara pesem, vedno ista.

— Morda, gospod, odvrne sluga, toda deklica je bila hčerka nekega navadnega gostilničarja, res je, da je mlada in lepa, toda iz navadne rodbine!

— No, sicer pa se ne bo mladi gospod takoj poročil s to deklico? je nadaljeval Bastijano in se hudomušno nasmehnil.

— Vendar jo je do blaznosti vzljubil, da pa je to resnica, je najboljši dokaz to, da je nalašč radi nje prišel v Italijo in pri gostilničarju vzel službo.

— Tako?! se začudi advokat.

— Da, gostilničar ga je sprejel kot natakarja, ki bo stre-
gel gostom...

— Ha, ha, ha, to je vesela povest, če bi jo čitali v časo-
pisih, bi se ji čudili!

— Toda ne morete si misliti, kako strašno nesrečo je
povzročila ta ljubezen mojemu gospodarju, nadaljuje sluga
zopet. O, mnogo časa sva sedaj že izgubila, vse, vse bi vam
bil moral povedati v kočiji, toda če sem že začel, naj vam po-
vem tudi ostalo.

— Kar nadaljujete prosim, vi ne veste, kako me zanima
ta povest mladega kneza Odalhija!

— Sram me je, da moram pripovedovati, kakšno življe-
nje je živel moj gospodar v tej gostilnici! Ta povest ima tra-
gičen konec. O tej krčmi pripovedujejo najraznovrstnejše
stvari, vsakdo pozna zloglasno krčmo v okolici Napolja, to je
gostilna de Loreto. Ali poznate tudi vi to gostilno, gospod?

— Poznam, daleč v okolici leži blizu Vezuva.

— Tako je, gospod, odgovori odlični sluga, to je strašna
okolica, toda moj gospodar je bil gluhi in slep za vse moje opo-
mine in lotil se je stvari, ki je zanj tako tragično končala.

Mene je pustil v nekem dobrem hotelu v Napolju, in mi
naročil, naj pridem vsak dan v gozd, da mi je izdal potrebna
povelja.

— Kakšna povelja vam je izdajal?

— Nikakršnih prav za prav, odgovori sluga, vedno mi
je samo zagotavljal, da je najsrečnejši človek na svetu in da
niti ne misli na to, da bi se preoblekel in zopet zapustil go-
stilno. Ob devetih zvečer bi se bil moral v gozdu zopet sestati
s svojim gospodarjem. Čakal sem ga, čas je mineval, mojega
gospodarja pa ni bilo od nikoder.

Nenadoma obstoji pred menoj lepa in mlada deklica, obe-
sila se mi je krog vratu, ihtela in prosila pomoči, omahnila je
na tla in zopet vstala, z eno besedo, obnašala se je kakor blaz-
na. Nikdar nisem videl do tistega trenutka ljubice svojega go-
spodarja, vendar sem takoj zaslutil, da je to lepa hčerka go-
stilničarja iz gostilne Loreto.

In res je bila to ona.

— Vi čakate tukaj na svojega gospodarja, me je vprašala
naposled, na kneza Odalhija?

— Da, nanj sem odgovoril.

— Pojdite takoj z menoj, reče deklica, pripetilo se je nekaj strašnega, kri je prelita... Vaš gospodar leži smrtno ranjen v moji sobi.

Obstal sem kakor okamenel, toda kmalu sem se zavedel in odšel z deklico v gostilno. Med potjo sem slišal o vsem, kar se je pripetilo.

— Zaboden! je vzkliknil doktor Bastijano. Nekdo je kneza Odalhija z nožem zabodel!

— Smrtno ranjen leži v gostilnici Loreto in zdravniki ki sem jih poklical so izjavili, da ne bo preživel nocojšnje noči, pristavi sluga s pridušenim glasom.

— Kdo pa ga je ranil?

— Nekdanji dekličin ljubimec iz planine, drvar, prava grdoba! Morilec je pobegnil skozi okno...

— Torej je ušel? vpraša Bastijano.

— Brez sledu je pobegnil, nadaljuje sluga. Toda to je postranska stvar, oh, moj mladi gospodar ne bo preživel te noči! Ko sem stopil v sobo, v kateri je ležal, se je zavedal in mi šepetaje povedal, da je smrtno ranjen in da rane ne bo mogel preboleti.

Takoj sem poslal v Napolj po najboljše zdravnike, ki pa so mogli samo ugotoviti, da je rana smrtonosna. Eden starejši zdravnik me je poklical in mi dejal, naj ne dovolim, da bi odšel moj mladi gospodar na oni svet, ne da bi prej sestavil testament. Dejal mi je, naj se obrnem na vas...

Radi tega sem tudi prišel. Sedaj pa vas prosim, gospod, pojdite z menoj, kočija stoji pred vrati, odpeljite se z menoj v gostilnico Loreto, da bo moj ubogi gospodar vsaj lahko uredil svoje posvetne zadeve. Pristavljam pa še, da boste za svoj trud kraljevski nagrajeni, kajti kadar dela kdo testament o milijonskem premoženju, se razume, da boste temu primerno tudi nagrajeni.

Lopov Bastijano, ki je smatral denar za svojega boga, je bil takoj pripravljen za pot, kajti nikakor bi ne hotel dovoliti, da bi mu tako sijajna kupčija ušla.

— Da, moj dragi prijatelj, reče advokat, vse to je prav lepo in jaz sem pripravljen oditi z vami, toda ali mi lahko jamčite za popolno varnost?

— Kdo bi vam mogel kaj storiti? vpraša sluga. V zaprti koči se bova odpeljala do gostilne po končanem delu pa vas bom spremil nazaj.

— Vsekakor je riskirana stvar takole sredi noči oditi v

krčmo le Loreto in radi tega mi morate vsekakor dovoliti primeren dodatek pri nagradi: kupčija je kupčija!

— Kar se tega tiče, reče sluga, ste lahko brez skrbi, kajti nihče vam ne bo oporekal! Za največjo uslužnostjo vam bodo izplačali, kolikor boste hoteli!

— Še en pogoj bi vam rad stavil, pripomni stari doktor Evaldo Bastijano.

— In ta bi bil?

— Jaz nikakor nočem z vami sam oditi, vzeti si hočem spremljevalca na pot.

Ta zahteva ni bila slugi nikakor po volji in ni vedel, kaj naj bi advokatu na to odgovoril.

— Edmond, kje si? vzklikne stari advokat in čez nekaj trenutkov se pojavi Edmond.

— Kaj ukazujete, gospod?

— Ali je doktor Julio Silva doma? Ali je v svoji sobi?

— Doktor spi, že dolgo je tega, ko je legel, odgovori Edmondo.

— Zbudi ga in mu reči, da me čaka važno delo in da ga prosim, naj me spremlja na poti.

Ko je Edmondo odšel iz sobe se obrne stari nepridiprav k slugi in mu reče:

— To je moj asistent, ki me bo spremljal, potrebujem ga za pisanje testamenta! To je doktor Silva, močan in pogumen človek, mlad je in me bo v slučaju potrebe branil.

Advokat ni opazil smehljaja na sluginem obrazu, ko je omenil doktorja Julija Silvo.

— Jaz nimam ničesar proti temu, gospod doktor, da vas spremlja doktor Julio Silva. V kočiji je sicer samo za dva človeka prostora, toda to nič ne de, jaz bom sedel na bok!

— Dobro, tedaj sva se o vsem domenila, reče advokat, prosim vas, stopite v sosedno sobo, ne bo minilo pet minut, ko bom pripravljen za odhod.

Ko je bil advokat že zavil v svoj plašč, stopi v sobo doktor Silva. Julija je bila na vse to pripravljena in je bila — samo po sebi umevno — že napol oblečena, ko je prišel Edmondo k njej in ji javil, da mora z advokatom na pot.

— Tukaj sem, reče Julija, ko je vstopila. S čem sem vam lahko na razpolago?

— Slučaj, dragi kolega, kakršnih je v naši praksi mnogo, odvrne doktor Bastijano. Človek, ki leži na smrtni postelji

naju zahteva, da mu sestaviva in podpiševa testament. Saj me boste spremljali, kajne?

— Kakšna čast! je zagotavljala Julija. Na razpolago sem vam, gospod doktor.

— Žaupno povedano, reče doktor Bastijano Juliji tiho, vsa zadeva ni tako enostavna.

— Kako to?

— Kličejo nas v zloglasen kraj?

— V zloglasni kraj?

— Da, v neko krčmo, ki se nahaja skoraj pod Vežuvom, odgovori doktor Bastijano. Dolgo se bomo vozili po prazni pokrajini, pa tudi sama krčma, kakor sem slišal pripovedovati, je gnezdo razbojnikov, od katerih nama ni pričakovati ničesar dobrega!

— Ne bojte se, reče Julija, jaz bom vzel s seboj samokres, sicer pa, saj sva dva in prepričan sem, da se nama ne more ničesar pripetiti.

— To sem tudi jaz hotel reči, reče doktor Bastijano. Jaz bom vzel s seboj nož, ker z drugim orožjem nimam rad opravka, vi pa vzemite svoj samokres, toda nabitega!

— Moj samokres je vedno nabit s šestimi naboji, odgovori Julija, šestim lahko vedno oddrobim glave!

— No, upajva, da do tega ne bo prišlo, reče advokat, toda človek mora biti pripravljen na najhujše. Sedaj pa — hej, Edmondo, kje si?

— Saj sem tukaj, za vami stojim, se oglasi Edmondo.

— Zakaj stojiš za mojim hrbtom? To delajo samo vojniki, pošteni ljudje gledajo človeku v obraz.

— To si bom zapomnil, mojster Bastijano, odgovori Edmondo.

— Zapomni si, malopridnež, vsa vrata v hiši morajo biti zaklenjena, da se tebi in tvoji sestri ne bi kaj pripetilo!

— Zaklenil jih bom.

— Čakal naju boš do jutri opoldne! Če naju do tedaj ne bo, javi policiji, naj naju išče...

— Bom, gospod, reče Edmondo. Če ne boste prišli do jutri opoldne bom vedel, da se vam je kaj pripetilo in javil bom policiji, naj išče doktorja Silvo.

— Malopridnež! se zadere advokat. Policija mora iskati tudi mene! Ta neumna glava je zaprta vsaki pametni misli, dragi doktor Silva, o tem sem bil vedno prepričan!

— Da, Edmondo je skrajno lahkomišeln, odgovori Julija, toda, dragi gospod doktor, zdi se mi, da je tolikšna previdnost nepotrebna. Na vsak način se bova vrnila še pred jutrom z dobro izvršenim poslom.

— In z zelo dobrim zaslužkom, pristavi stari lisjak, kajti če dela človek testament za premoženje, ki velja nekaj milijonov, si pri tem zasluži lahko precejšnjo vsoto...

Sluga kneza Odalhija je nestrpno potrkal na vrata.

— Dobro, pojdemo! reče stari advokat. Kolega, vi ste vzeli s seboj nabit samokres, jaz pa nož, pa tudi na slugo se lahko zaneseva. močan je videti.

In že v naslednjem trenutku so vsi trije odšli iz hiše. — Odvetnik in Julija sta sedla v zaprto kočijo, sluga pa h kočijažu in konji so oddirjali v noč.

V pasti

— To je nevarna pokrajina! vzdahne doktor Bastijano, ko so imeli mesto za seboj in so se peljali proti Vezuvu.

— Tukaj je vožnja zares malo neprijetna, odgovori Julija, ki se je komaj premagovala, da se ni zasmejala, toda saj sami vidite, da ni nikjer ničesar sumljivega.

Konji so vozili ob obronku velikanskega gozda in mimo prepadov, na tej poti pa niso nikogar srečali. Povsod sta vladala mrtva tišina in osamljenost. Razen tega pa je bila noč tako temna, da nisi mogel videti niti pedi pred seboj, samo Vezuv je metal nejasno svetlobo na pot, po kateri so se vozili.

Naposled so prispeli pred enonadstropno hišo, ki ni bila videti kdo ve kako zanesljiva.

Konji so se ustavili.

Če bi hoteli dobiti pravi pojem o gnezdju razbojnikov, bi nam zadostovalo, če bi si ogledali krčmo de Loreto.. Hiša je bila starinska, sezidana iz kamenja. Na stenah so zijale razpoke in tu pa tam je ispadel kakšen kamen. Hiša je bila krita z lubjem, pa tudi visoki dimnik je bil napol podrt, okna ni bilo nobenega celega, po lesenih oknicah je rastel mah.

Na hiši se je šopiril napis Ostaria de Loreto, nad njim pa je visela stara svetiljka.

— Na mestu smo! vzklikne sluga, ko je odprl vrata kočije. Izvolite izstopiti!

— Le pogumno! zašepeče Julija staremu lisjaku, ki se je prestrašil vnanjosti te hiše. Ne more se nama ničesar pripetiti, saj sva dobro oborožena!

V tem trenutku stopi pred njiju gostilničar, ki tudi že na prvi pogled ni bil videti preveč zanesljiv. Po njegovi vnanjosti bi ga človek smatral za člana kakšne razbojniške tolpe.

Globoko se prikloni prišlecem in reče:

Zadela me je velika nesreča, toda jaz nisem tega kriv. Če bi mi bila neumna deklica vsaj povedala, da ima mladega kneza Odalhija rada, ji ne bi niti najmanj nasprotoval, tako pa... Ah, to je zares nepopisna nesreča, gospoda moja! Njegova svetlost leži zgoraj v sobi v zadnjih vzdihljajih, kajti gospodje zdravniki, ki so baš sedaj odšli, mu niso prerokovali ničesar dobrega.

— Dajte prostora! reče sluga gostilničarju. Jaz bom odpeljal ta dva gospoda v sobo h knezu. Ali ste obvestili mojega gospodarja, da je prišel advokat iz Napolja?

— Že oddaleč smo slišali drdranje kočije in jaz sem takoj odšel h knezu in mu to sporočil.

Vsi so odšli v hišo in sluga jih je vodil po starih stopnicah v prvo nadstropje. Ko so prispeli na hodnik, pokaže sluga na neka vrata in reče:

— Tukaj leži moj gospodar!

Po teh besedah odpre vrata, potem pa reče Bastijanu:

— Izvolite vstopiti, gospod doktor, tam leži moj ubogi gospodar, ne povejte mu resnice, potolažite ga in mu recite, da bo rano vsekakor prebolel!

Stari advokat vstopi, takoj za njim pa stopi v sobo tudi Julija. Soba je bila skoraj prazna, samo ob steni je stala visoka postelja, na kateri je bilo videti, da leži človek, ki pa je bil pokrit z odejo čez glavo.

— Govorite mu, gospod doktor, je prosil sluga, ki je zaprl vrata za njima, povejte mu sami, kdo ste in čemu ste prišli tako daleč.

Mojster Bastijano stopi s strahom k postelji.

— Svetlost, reče odvetnik, ko se je sklonil čez posteljo. Jaz sem doktor Bastijano, jaz sem...

Odvetnik je umolknil in zahropel, kajti izpod odeje sta

se iztegnili dve roki in stisnila stareha odvetnika tako krepko za vrat, da se ni mogel niti ganiti.

— Drži ga, Timbal! vzklikne Julija v tem trenutku. Drži ga krepko, toda glej, da ga ne boš zadavil, ker ga sedaj še potrebujemo!

Na postelji se je iztegnil pritlikavec Timbal in ni dovolil advokatu, da bi se ganil. Nasprotno, vrgel je Bastijana čez posteljo in mu pokleknil na prsi tako, da ni revež mogel niti pomisliti na to, da bi se mu ubranil.

— Tako, sedaj končamo našo zadevo lahko v miru! reče Julija. Predvsem, hvala ti, Peter, ti si svojo ulogo zares odlično odigral.

Peter Gavran je bil namreč sluga, slikar kočijaž, pritlikavec Timbal.

— Zares, odvetnik je izgubil zavest, pristavi tudi Peter Gavran. Da, da, ko pride takšno človeče v prave roke, takoj izgubi zavest.

— Tukaj je voda, reče pritlikavec ko je prinesel v sobo vrč sveže vode.

Zlil je vso vodo staremu lisjaku po glavi in zavpil:

— Zbudi se, lopov Bastijano! Poglej tukaj je siromak, katerega boš lahko do kože oskubil! Ha, ha, ha, ali ga vidite, še odpira oči! Lopov vedno bedi, kadar je zanj plena!

Počasi je doktor Bastijano vstal in ves potrft sedel na rob postelje.

— Sem! zavpije Julija in mu pokaže prazen stol.

Peter Gavran ga sune s pestjo med rebra in ponosni odvetnik se Julijinemu povelju takoj pokori.

— Kaj nisi slišal, pes! zavpije nad njim Peter. Na stol sedi, tako je ukazala naša gospodarica!

— Kje sem in kaj hočete od mene? je komaj spregovoril doktor Bastijano. Vzemite mi vse, kar imam pri sebi, samo življenje mi poklonite... Ničesar vašega ne potrebujem... Ha, ha, ha, slutil sem, da sem padel razbonikom v pesti, ki so mi življenjsko nevarni! Toda vi, spoštovani gospod Silva, se obrne Bastijano k Juliji, vi ste tako mirni, kakor da bi se ne bilo ničesar pripetilo, kaj je z vami?! ... Ali poznate te ljudi, ki tako nečloveški postopajo z nama?

— Vsekakor jih poznam! odgovori Julija in se zasmee. To so moji ljudje! Ne motite se mojster Bastijano, vi niti ne slutite, kakšno resnico ste povedali, ko ste dejali, da naju obdajajo sami razbojniki! To so ljudje iz šole Giuseppa Mu-

solina, jaz pa sem Julija Musolino, hčerka velikega vodje Musolina!

Po teh besedah se je doktor Bastijano zamajal kakor prazna vreča.

Omahnil je na stol, glava mu je brez moči visela na vratu, zdelo se je, da se je zopet onesvestil.

— Toda to vendar ni mogoče!... je čez nekaj časa komaj spregovoril. Kako bi se vi, mogli imenovati Julija Musolino, spoštovani gospod Silvio?!... Saj vi ste vendar moški...

— O, ne, jaz sem deklica, se je Julija prešerno zasmejala, toda mlada deklica in sem sklenila, da bom rešila svojega nedolžnega očeta in kaznovala vsakega lopova, ki si bo drznil storiti Giuseppu Musolinu kaj žalega. Ti, Evaldo Bastijano spadaš k najhujšim sovražnikom mojega očeta!

Minilo je precej časa, da si je Bastijano toliko opomogel, da je lahko odgovoril:

— Ah, mar so me zares prevarali! je naposled zaječal. Torej sem se zares ujel v past! O, kdo bi si mogel tudi misliti, da je mladi doktor iz Bologne preoblečena deklica in to še hčerka Giuseppa Musolina! Ne, ne, jaz sem predober človek in moja dobrota me je spravila v propast!

— Nikar ne govori o dobroti, malopridnež, da si tega še res ne boš domišljaj! nadaljuje Julija. Že zdavnaj si si zaslužil, da bi te obesili na prvo drevo, toda s tem ni rečeno, da ti je to ušlo, prepričan sem, da ne boš ušel svoji usodi, ki ti je že zdavnaj določena!

Z lopovi, kakršni si ti, ni treba mnogo pomislekov, kajti čimprej zaviješ takšnemu malopridnežu vrat, tem prej si rešil človeštvo nenasitne pijavke. Vendar pa ti nočem izreči obsodbe, mojster Bastijano, prej imam s teboj še važen pogovor!

Ej, Timbal, prinesi pero in ostalo, ti, odvetnik, pa vzemi iz žepa svoj žig, potrebovali ga bomo!

— Toda, kakor vidim, mi tukaj ni treba pisati testamenta — je doktor Bastijano jecljaje spregovoril. Jaz ne vidim tukaj mladega kneza Odalhja, radi katerega smo prišli sem.

— To je bila vse samo moja fantazija! se zasmije Julija...

— Tudi povest o umoru kneza Odalhija ni bila resnična? vpraša odvetnik.

— Ni bila, toda potreben nam je vaš žig, ker bomo napisali listino, ki bi mogla koristiti mojemu očetu, kajti mojster

Bastijano, vi boste obrambo Giuseppa Musolina, mojega očeta poverili meni. Napisali boste, da ste zadržani, da ne morete priti v sodno palačo in zato pooblaščate svojega asistenta doktorja Julija Silvo iz Bologne, da mesto vas brani Giuseppa Musolina! Ali ste razumeli?

Stari malopridnež ni mogel na to vprašanje ničesar odgovoriti.

Tako se je prestrašil, da ni vedel, kaj naj si misli, tudi tega se ni zavedal, kaj nameravajo z njim storiti. Vedel pa je nekaj in to je bilo edino, da se nahaja v rokah strašnih ljudi, ki si ne bi niti trenutek pomišljali, če bi mu bilo treba zaviti vrat...

Razbojniki so hitro prinesli mizo s pisalnim orodjem in jo postavili med Bastijana in Julijo.

Še vedno je gledal doktor Bastijano mlado deklico in ni niti trenil z očesom, še vedno se mu je zdelo neverjetno, kako se je mogel v njej tako zmotiti, da jo je smatral za mladega doktorja.

Mojster Bastijano si je potegnil z roko preko čela. Nikakor ni mogel verjeti, da je doktor Julijo Silva iz Bologne — Julija, hčerka Giuseppa Musolina.

— Vi veste torej, za kaj gre, spregovori zopet Julija z resnim glasom.

— Ne, ne ... jaz ne razumem ničesar ...

— Tedaj vam bom vse še enkrat ponovila, odvrne Julija Musolino. Jutri začne razprava proti mojemu nesrečnemu očetu, Giuseppu Musolinu. Vi ste prevzeli njegovo obrambo. Toda tega niste storili iz človekoljubnosti, niti zato, da bi mu pomagali, da bi bil osvobojen! O, ne, mojster Bastijano, vi ste storili to samo zato, da bi zaslužili mnogo denarja!

Našel se je plemenit človek, ki je hotel dati mojemu nesrečnemu očetu zagovornika, da ga ne bi prepustil sodnikom na milost i nemilost. Ogromno vsoto denarja vam je dal ta človek, obljubil pa vam je še več v slučaju, da bi se vam posrečilo, da bi Giuseppa Musolina rešili. Trideset tisoč lir ste že dobili v ta namen!

Bastijano se zdrzne. Ali je to dekle zares zvezano s hudičem? Odkod ve ona vse to, kdo ji je povedal, da je dobil od Angleža že trideset tisoč lir?

Njegova bojazen in čudenje pa sta postajala vedno večja, ko je Julija nadaljevala:

— Povedati pa vam moram, da je od teh trideset tisoč

lir ostalo vam samo petindvajset, ker ste morali pet tisoč izplačati posredniku, ki vam je kupčijo priskrbel. Ali bi radi vedeli kdo je ta posrednik?

— Ne, ne! ... spregovori grešnik s strahom.

— No, to je tisti morilec Viktor Garsi, katerega išče policija, ker je umoril neko deklico, to je prav tisti Viktor Garsi, ki je bil nekoč v Napolju državni pravdnik, ki je mojega očeta mučil in obsodil.

— Strašno! ... je jecjal Bastijano. Vi veste vse ... O, tedaj je Viktor Garsi izgubljen!

— Samo po sebi je umevno, da je izgubljen, nadaljuje Julija s hladnim mirom. Tudi njegova ura je odbila in ne bo minilo dolgo in padel bo v roke policiji, ki ga išče! Vi ste torej angažirani za branilca Giuseppa Musolina, mojster Bastijano! Ali je tako — ali ne?

— Da, to je resnica! odgovori Bastijano in vzdahne. Toda prisegam vam ...

— Ne prisegajte! ga prekine Julija. Nočem, da bi vaša grešna usta spregovorila ime božje! Ni vam treba govoriti, govorila bom jaz, vi pa boste poslušali!

Kaj bi storili, če bi stopili pred sodni senat, da bi branili Giuseppa Musolina? Na kakšen način bi ga branili? Proučili ste vse akte in na jasnem ste si, da je bil nesrečni Musolino razbojnik, ali da je vse to delal samo v družbi z ostalimi. Ali bi prepričali sodnike, da bodo sodili človeka, ki ni sam grešnik, temveč samo soudeleženec?

— V resnici sem proučil vse akte, odgovori doktor Evaldo Bastijano, študiral sem ih kadarkoli sem imel kaj časa na razpolago in zagotavljam vam, da zadeva z vašim očetom ne stoji ravno tako strašno slabo, nasprotno, ko bom jutri s svojo govorniško umetnostjo vplival na sodnike, sem prepričan, da ga bodo osvobodili vsakršne kazni!

Julija plane kakor divja in zgrabi odvetnika Bastijana za prsi. Zdelo se je, da bi ga najrajši s stolom, na katerem je sedel, zravnila z zemljo.

— Lažeš! je zavpila nad njim. Ali bi rad dejal, da bi bil v resnici pravi zagovornik Giuseppa Musolina, če bi ti bila dovolila, da bi delal po svoji volji? Misliš, da ne vem, da si mojega nesrečnega očeta prodal tistemu ničvrednežu doktorju Bartolu, ki ti je plačal sto tisoč lir, da dovoliš, da bo moj oče obsojen na dosmrtno ječo?

Misliš, da ne vem, da si pod krinko prijateljstva in zago-

vornišтва izvabil mojemu očetu gotova priznanja, da bi jih potem mogel uporabiti proti njemu? Misliš, da ne vem, da si tribunalnemu predsedniku doktorju Bartolu izdal vse tajne, ki ti jih je moj ubogi oče zaupal, ker si mu zastavil častno besedo?

Ničvrednež! Ne, ti ga nisi hotel braniti, ti si bil njegov najhujši sovražnik, največji nasprotnik in Giuseppe Musolino bi bil za vedno izgubljen, če bi stopil jutri pred sodnike da bi ga navidez branil.

Toda ti ne boš odšel v sodno palačo! Tukaj v krčmi de Loreto boš ostal kot moj jetnik, jaz pa, lopovski branilec pravice, bom sama zagovarjala svojega nesrečnega očeta, sama bom prevzela njegovo obrambo! Kogar je Bog ustvaril mu je dal tudi pamet, pravi narodni pregovor, toda to tudi resnica! Oblekla bom tvojo obleko, tvojo čepico si bom posadila na glavo, sama bom vzela vse akte pod pazduho in stopila bom pred mojega ubogega očeta in čeprav sem neizkušena deklica in se nisem mnogo učila, se nadejam, da mi v usodnem trenutku ne bo primanjkovalo besed! Globoko čuteče besede mi bodo vrele iz prsi in prepričana sem, da bom porotnike tako ganila, da bodo mojega ubogega očeta osvobodili temne ječe in obupa.

Vzemite torej pero, mojster Bastijano, in pišite, kar vam bom narekovala!

Stari odvetnik zavrne z drhtečo roko pero, ki mu ga je Julija ponudila.

— To ne gre! tega ne morem storiti! vzklikne odvetnik. Jaz sam bi storil zločin, če bi to storil in to bi mi lahko vzelo mojo advokaturo!

— Neumnež! vzklikne Julija. Bodi zadovoljen, da te ne bo stalo življenja, kar sicer še itak ni izključeno! Piši, sicer moraš umreti! Peter!

— Kaj ukazuješ, gospodarica?

— Naj stari lopov malo občuti tvoje železo na svoji neumni glavi! Morda bo potem bolj ubogljiv!

Peter potegne izza pasu svoj samokres in pomeri proti glavi starega advokata.

To je pomagalo.

Stari lisjak se je takoj premislil, prijel je pero, ki je ležalo pred njim na mizi in dejal:

— Pisal bom vse, kar želiš, Julija, samo temu človeku zapovej, naj spravi zopet svoj samokres! Kajti če bi slučajno malo pritisnil, bi bilo po meni!

— Baš nasprotno! krikne slikar, ki je pomagal Petru, z druge strani. In tudi mladi slikar je pomeril s samokresom proti odvetniku Bastijanu.

Stari odvetnik, ki je bil bolj mrtev kakor pa živ in se je tresel po vsem telesu, je komaj držal pero v roki.

— Kaj naj bi pisal? je jecjal. Narekujte, Julija, storil bom vse, kar ukazujete!

— Piši torej sodišču prošnjo, s katero pooblaščaš svojega asistenta doktorja Julija Silvo iz Bologne, da brani Giuseppa Musolina in mu daješ pravico, da obtoženega brani tudi pred sodiščem! To se lahko zgodi, ker je sleherni odvetnik upravičen, da namesto sebe pošlje k razpravi svojega asistenta, če sam ne more priti!

Mojster Bastijano se je zvijal in upiral in v začetku mu besede nikakor niso hotele izpod peresa, toda ko je pogledal na desno in videl strašnega Petra, ki je nameril nanj samokres, ko pa se je ozrl na desno so njegove oči prestrašeno obvisle na slikarjevem samokresu, je hitro napisal, kar so zahtevali od njega.

Julija je napisano previdno prečitala, ker se je bala, da ne bi odvetnik vstavil česa, kar bi ji utegnilo škodovati. Toda doktor Bastijano je sestavil vse tako, da je bilo prav in Julija je gotovo vedela, da je tribunal ne bo zavrnil, ko bo prišla k njemu s prošnjo, da bi branila Giuseppa Musolina.

— Sedaj podpiši pod prošnjo svoje ime, mojster Bastijano, potem pritisni še svoj pečat! Toda hitro, ker imamo še nekaj važnega za izvršiti!

Evaldo Bastijano je pozabil na odlašanje, podpisal je svoje ime in pritisnil pečat.

— To zadostuje! je rekla Julija, ko je posušila dokument, ga zvila in spravila v žep. Sedaj pa odstopite, dragi prijatelji, govoriti moram o nečem še s tem človekom.

— Mar ne morem še oditi? vpraša doktor Bastijano najvno. Mislil sem, da ne boste imeli več razloga, da bi me zadrževali, če vam bom napisal ta važni dokument.

— Ostal boš tako dolgo tukaj, dokler razprava proti Giuseppu Musolinu ne bo končana, odgovori Julija, sedaj pa mi odgovori na neko drugo vprašanje: Kje stanuje lord Harry Darsi, kje bi ga mogli najti v Napolju?

Ko je Julija spregovorila ime lorda Harryja Darsija se je odvetnik prijel z obema rokama za glavo.

— Tudi to ime veš, hčerka Musolinova?! se prestraši

stari odvetnik. Ti veš, da sem v zvezi z angleškim lordom?!... Tedaj si ti vse to izvedela iz pekla, kajti jaz sem vse to hranil kot največjo tajnost...

— Kje stanuje lord Darsi? ga prekine Julija še enkrat mirno in s pretečim glasom. Svetujem ti, dobro premisli, kajti če mi ne poveš resnice, bi me utegnila prijeti izkušnja, da bi ti pognala kroglo v glavo.

— Tedaj bi bilo po meni! krikne mojster Bastijano. Bog mi je priča, da ne vem, kje stanuje angleški lord Harry Darsi v Napolju...

— Toda Viktor Garsi ve to, on ti je moral povedati.

— Res je, Viktor Garsi je govoril z menoj o zadevi Giuseppe Musolina, toda lorda nisem v življenju nikdar videl. Povpraševal sem po njem in moral sem se prepričati, da ne stanuje v nobenem hotelu v Napolju.

— Kaj ste v tem pogledu zvedeli? se obrne Julija k svojim tovarišem.

— Gospodarica, preiskali smo vse mesto, toda dosegli nismo ničesar, odgovori Timbal.

Julija udari jezo z nogo ob tla.

— To ste gotovo nespretno začeli! reče ona jezo. Lord Harry Darsi je v Napolju, to vem čisto gotovo, kako ga tedaj ne bi mogli najti. Kako pa stoji z mojo tretjo zapovedjo, z ogledovanjem hiše doktorja Bartola?

— To sem jaz proučil, odgovori Peter, in z veseljem lahko povem, da se da priti v hišo tribunalnega predsednika ob vsakem času.

— Kako to?

— Skozi klet je zelo lahko priti v hišo, če so vrata zaklenjena...

— Ali stanuje sam v hiši?

— O, ne, odgovori Peter Gavran, Vse sem zvedel, kar je potrebno o doktorju Bartolu. Slučajno sem naletel na neko njegovo sobarico, ki služi sedaj pri njem in v kateri sem spoznal svojo dobro prijateljico, s katero sva si bila nekoč v intimnih odnošajih...

— In kaj ti je povedala? vpraša Julija nestrpno.

— Pred dobrim letom se je tribunelni predsednik doktor Bartolo poročil z lepo in odlično damo iz Rima. V zakonu je nesrečen, ker se z ženo ne ujemata in v hiši se premnogokrat odigravajo neljubi prizori. Bartolo stanuje v prvem nadstropju, svojo mlado ženo pa je pustil v pritličju.

Razen njiju ne stanuje v veliki hiši nihče drugi. Sama imata slugo, kuharico, sobarico in neko popolnoma mlado deklico, ki opravlja lažje posle v kuhinji. Vsi služabniki stanuje v kleti, kjer je tudi kuhinja.

Ker je bil Bartolov oče pred nekaterimi leti umorjen, je predsednik tribunala njegov sin, silno previden. Deklica mi je pripovedovala, da so pri vsaki zavesi za oknom naprave, ki bi same streljale, če bi hotel vstopiti kakšen tujec in zato bi morali biti silno previdni...

— Previdni bomo! ga prekine Julija. Hvala ti, Peter, ti si mi zares storil izredno uslugo! Sicer pa bi bilo potrebno, da bi obnovil odnošaje s to deklico in morda ti bo nekega dne dovolila, da boš odšel k njej na sestanek, ko pa boš ti enkrat v hiši, bomo tudi mi lahko prišli v njo!

— Tudi jaz sam sem že tako mislil, gospodarica, prištavi Peter, zato sem mladi deklici obljubil, da jo bom poiskal in da bova zopet obnovila najine odnošaje!

— Vi veste, dragi prijatelji, reče Julija zamišljeno in si podpre glavo, da je jutri razprava, na kateri bo odločena usoda mojega nesrečnega očeta! Dosmrtna ječa pomeni zanj smrt. Povedala sem vam že, kaj nameravam storiti. Prevzela bom obrambo svojega očeta, samo ne vem, s kakšnim uspehom!

Doktor Bartolo bo storil vse, da bi mojega očeta čimbolj očrnil, vplival bo na porotnike, ker je on smrtni sovražnik mojemu očetu in se mu bo na vsak način hotel maščevati.

Ukazujem vam zategadelj, da pridete vsi k razpravi v sodno dvorano! Preoblečeni boste, kar je samo po sebi umevno, stali pa boste tako, da vas bom jaz s svojega zagovorniškega mesta lahko videla!

V najslabšem slučaju naj velja naš stari dogovorjeni znak, toda sile ne bomo nikakor mogli uporabiti. Če bi bil proti vsakemu pričakovanju, česar nas Bog varuj, Giuseppe Musolino obsojen, če bi mu prisodili največjo kazen, se bomo vendar držali popolnoma mirno. Zvečer se bomo sešli tukaj v gostilnici, da se bomo lahko dogovorili o nadaljnjem! Ali ste me razumeli?

— Popolnoma! odgovori Peter. Toda kaj naj bi storil s tem malopridnežem? Ali ga naj obesimo?

Bastijana je obliil mrzel znoj pri teh besedah. Vstal je in začel prositi usmiljenja.

— Kar se tebe tiče, se obrne Julija k staremu oderuhu, ti bom v kratkih besedah naznačila tvojo usodo. Ti spadaš

med ljudi, ki odirajo in zatirajo ubogi italijanski narod, ki izkoriščajo sirote, v vsem svojem življenju nisi storil še dobrega dela, zločin pa je legel vsak dan na tvojo dušo!

Eno največjih lopovščin pa si napravil s tem, da si vzel v svojo hišo pod izgovorom, da jim boš nadomestoval očeta in mater, dve siroti; toda kaj si storil z Lauro in Edmondom? Ubogega Edmonda si si vzel za pisarja in ga zaprl v svojo pisarno, kjer ti mora delati od jutra do večera, zato pa mu ne daješ niti hrane, niti obleke!

Ti veš, da je siromak bolan, vendar pa mu ne daš, da bi se zdravil, temveč hočeš, da popolnoma propade. Še slabše pa postopaš z njegovo ubogo sestro Lauro! Laura je pri vsej svoji mladosti in nežnosti postala tvoja hišna gospodinja, ker itak ne plačaš nikomur za njen trud, izpostavljena je tvojemu nadlegovanju, ker je mlada, lepa in nežna, ti ji ne daš miru, neprestano se ji vsiljuješ in ji predlagaš, da bi postala tvoja ljubica!

— Ah, studi se mi, če se spomnim na to, nadaljuje Julija. Laura, tvoja ljubica! Ostudni stvar, mar hočeš svojo starost omadeževati z grehom, katerega ti narava itak ne da več?!

— Ali je to resnica, Julija? krikne slikar kakor omamljen. Mar leta ta stara pokveka še za mladimi deklicami in jih poželjivo gleda? Oprosti gospodarica, toda jaz se ne morem premagati, da mu ne bi zlomil vsaj enega rebra!

— Ne bi si bil mislil, da ima ta starec še toliko poguma, da bi zalezoval mlade deklice? Zato mu moram tudi jaz dati eno s svojo nogo, da se me bo do groba zapomnil...

— Gorje mi! ... Gorje mi! ... je tulil Bastijano, ko ga je Peter tako brcnil, da je odletel v nasprotni kot sobe. Ubili me boste ... milost ... milost ... usmilit se me! ...

— Ali se je tebi smilila uboga Laura, nadaljuje Julija, ali nisi stal sinoči na njenih vratih, mar je nisi hotel napasti v spanju in ali bi ne bila to strahota, ki bi ne zahtevala samo dekličine časti, temveč tudi njeno življenje! Če bi te ne bila prevarala in te zvabila v pritličje, bi bil ti to storil! Vedi, lopov, da tisti tat, ki je razbijal po tvoji železni blagajni, ni bil nihče drugi kakor jaz, z Edmondom sva celo komedijo tako osnovala, ker sva bila prepričana, da bo tvoja strast napram lepi Lauri izginila, ko boš slišal, da so ti tatovi udrli v hišo, da bi te okradli!

— To je bila zares izredna misel, reče pritlikavec Timbal, ki se je smejal na ves glas. Ha, ha, ha, to je izvrstno, kako

ini ugaja ta ideja, tudi od mene bo dobil ta lopov eno brco. Zakaj naj bi jaz zaostajal za svojimi tovariši, tudi jaz moram najti zadovoljstvo v tem!

Toda Timbal se ni zadovoljil samo z brco, skočil je na starega advokata, ki je ležal na tleh in skakal po njegovem telesu, kakor da bi plesal valček.

Malopridnež je ležal na tleh napol mrtev, premetaval in zvijal se je od bolečin.

— Zvežite ga in ga odnesite v klet, zapove Julija. — Krčmar je naš zaupnik, dobro bo pazil nanj!

Peter Gavran in slikar sta pobrala napol mrtvega Bastijana s tal in ga odnesla. Kmalu za tem sta se vrnila in obvestila Julijo, da sta ga zaprla v oddelek kleti in dobro zaklenila, da nikakor ne bo mogel pobegniti!

— Ko boste jutri odšli iz hiše, zapove Julija, recite gostilničarju, naj mu da jesti in piti, toda dobro naj pazi, da nam ne bo pobegnil!

Sedaj pa zbogom! Jutri je velik dan — dan obnarave! Kako bo končalo, tega ne vem — toda mi ne bomo obupali, misli na osvobojenje mojega očeta ne bomo zapustili! Kakor smo se doslej borili za osvobojenje Giuseppa Musolina, tako se bomo tudi pozneje! In če ga bodo obsodili in ga zaprli v kaznilnico, ne bodo mogočni zidovi tako močni, da bi vzdržali naš napad! In če ga bodo odvedli na kateri oddaljeni otok daleč v morje, bo naš čoln priplol v viharju in nevihti do svetega mesta, da osvobodi Giuseppa Musolina! Prisegli smo, da ne bomo mirovali tako dolgo, dokler ne bomo svojemu vodji izvojevali svobode!

— Ta prisega nam bo sveta do smrti! reče Peter Gavran svečano.

— Da, tudi nama je ta prisega sveta, sta potrdila pritlikavec Timbal in slikar. Tudi Julija je spregovorila te besede in za njo cela družina in nihče ni niti pomislil, da bi ne šel v smrt za Giuseppa Musolina.

Bilo je že pozno in pot do Napolja je bila dolga. Julija se je hotela še enkrat vrniti k siromakoma Lauri in Edmondu, da bi ju pomirila in obvestila o odvetnikovi usodi. To noč je nameravala napraviti obisk tudi odvetnikovi blagajni.

Ukazala je Petru, naj odide v klet in preišče starega advokata in mu vzame vse, kar bo našel pri njem.

Peter je storil, kakor mu je ukazala gospodarica in ni

minilo dolgo, ko je prinesel velik sveženj ključev, od katerih je Julija takoj ločila blagajniškega.

— Stari lopov se je branil kakor zverina, se je smejal Peter, ko sem mu hotel vzeti ključe, me je celo vgriznil v roko! Toda za to delo sem mu takoj zlomil nekaj zob in kmalu je bil bolj ponižen!

— Zbogom, moja draga prijatelja, je rekla Julija, ko je stisnila Timbalu in slikarju roko. Ti, Peter, me boš odpeljal nazaj v Napolj — kočija gotovo že čaka?

— Pripravljena je, gospodarica, odgovori Peter.

Pojdiva tedaj, reče Julija, nekaj ur moram še prespati, kajti jutri mi je potrebna popolna prisotnost duha. Jutri bo velika bitka na življenje in smrt!

Nekaj trenutkov pozneje je sedela Julija v kočiji, Peter pa, ki je sedel na kočijaževem mestu in je bil zavrt v širok plašč, je podil konje, da bi čimprej prispeli v Napolj.

Dan sodbe

Velika sodna dvorana v Napolju, človek bi jo lahko prišteval k največjim dvoranam te vrste v vsej Evropi, ni mogla danes sprejeti vseh tistih, ki so hoteli prisostvovati razpravi.

Pred sodnim poslopjem se je prerivala tisočglava množica in policija je imela mnogo dela, da je vzdrževala red.

Kočije so prihajale in odhajale, zdelo se je, kakor da proslavlja narod kakšen praznik, pri katerem je bilo navzočih vse polno najodličnejših Napoljcev.

In vendar je bila to žalostna proslava, v veliki sodni dvorani. Kako pa naj bi tudi ne bila žalostna, če pa se ljudje tako prerivajo, da bi slišali, kako bodo sodniki obsodili nesrečnega človeka, da bi lahko napasli svojo radovednost?!

Če bi bilo toliko prostora v sodni dvorani, bi prisostvovala tej razpravi polovica Napolja. Vsi pogledi so bili usmerjeni na črno mizo, ki je stala na vzvišenem prostoru, za njo pa je stal kip boginje pravice. To je slika ženske z zavezanimi očmi, ki je držala v levici tehtnico, v desnici pa meč.

Dobro je bilo, da je imela boginja pravice zavezane oči, da ni mogla videti vsega, kar se je dogajalo v sodni dvorani, posebno od tedaj, ko je postal predsednik tega sodišča doktor Bartolo. Res je, da doktor Bartolo ni bil podkupljiv pa tudi

mlajši korupciji ni pripadal, vendar je bil v izvrševanju svoje žalostne službe silno strog in natančen in je smatral za svojo dolžnost in svoj ponos, da vsakega obsodi, ki je prišel na zatožno klop. Če pa je še dognal, da je obtoženec kriv, tedaj ni poznal milosti, obsodil ga je na najtežjo kazen.

Nanj ni mogla vplivati nobena solza, nobena žena, ki je lačna vila pred njim roke in prosila za svojega moža, da bi ga ohranila, ga ni ganila, niti otroški jok in vse prošnje niso omehčale njegovega trdega srca.

Bartolo je vse to mirno poslušal, tople prošnje niso našle v njegovi duši najmanjšega odmeva, prednost je dajal samo strogemu izvajanju zakonov: sodil je, s tem pa je uničil in zatrl marsikatero rodbino.

Kaj bi mogel Giuseppe Musolino pričakovati od tega človeka? Izgledalo je, da je italijanska vlada nalašč odredila Giuseppeu Musolinu za sodnika doktorja Bartola, ker je hotela, da bi bil na vsak način obsojen. Kajti porotniki so bili Napoljci in ne Kalabrežani in ti ljudje niso obetali Giuseppeu Musolinu ničesar dobrega, nasprotno, če upoštevamo, da bo bili izbrani porotniki za to razpravo samo iz najbogatejših slojev, ki so živeli od siromakov kot veleposestniki, izvozniki, bankirji in trgovci vseh vrst, si lahko mislimo, da je bila nesrečneževa usoda zapečatená. Vsi ti so sovražili Giuseppa Musolina, ki se je boril proti njim in ščitil sirote.

Poleg predsednika tribunala in porotnikov je imel važno ulogo tudi državni pravdnik.

Musolinova obtožnica je bila izročena državnemu pravdniku Viktorju Garsiju, ker pa je ta postal navaden morilec, ki je pobegnil in katerega so italijanske oblasti povsod iskale, je bila ta razprava poverjena nekemu še čisto mlademu in neizkušenemu pomočniku državnega pravdnika.

Rikardo Sombrino se je imenoval mladenič, ki bi si moral s to razpravo pridobiti v svetu ime in sloves. Predsednik tribunala doktor Bartolo je imel z mladim pravdnikom nekoliko posvetovanj in ta dva človeka sta se sporazumela o vsakem podrobnem vprašanju, sklenila sta celo, kako bo razprava končana in kako se bo glasila obsodba.

Od teh dveh je bil Giuseppe Musolino že vnaprej obsojen in ni bilo torej treba nikake razprave.

Prepolna velika dvorana je pričakovala pričetek razprave. Porotniki so zavzeli svoja mesta, sedaj pa je vstopil sodni zbor s predsednikom doktorjem Bartolom na čelu.

Doktor Bartolo je bil videti danes še bolj bled kakor sicer, zdelo se je, da je vso preteklo noč presedel pri aktih Giuseppa Musolina. Bil je videti silno resen brez dvoma zato, ker se je hotel pokazati čim dostojanstvenejšega napram morilcu svojega očeta, katerega je prišel uničit.

— Pripeljite obtoženca! zapove predsednik tribunala z ostrim glasom.

Med občinstvom je pričelo gibanje. Sedaj bodo imeli priliko, da bodo videli Giuseppa Musolina, razbojnika in bandita, o katerem so toliko govorili po vsej Italiji.

V sodni dvorani nastane tišina. Vsi pogledi so bili usmerjeni na neka manjša stranska vrata, skozi katera bi bil moral priti Giuseppe Musolino v dvorano. Pri teh vratih so stali orožniki s puškami v rokah.

Vrata se odpro, v dvorano pa stopi ravnatelj sodne palače, za njim je prišlo šest oboroženi vojakov in naposled se je pojavil Giuseppe Musolino.

Giuseppa Musolina so šele to jutro privedli iz Kastela Marina, niso mu dovolili niti, da bi se preoblekel, temveč je stopil pred sodni zbor v prav tisti raztrgani obleki, v kateri je ležal v zaporu. Roke je imel vklenjene v močnih okovih, ki so se vlekle po zemlji, tako da je bilo slišati neprijeten zvok.

Toda če je napoljska sodna uprava mislila, da bo Giuseppe Musolino napoljski publiki v tako umazani in raztrgani obleki manj simpatičen, se je zmotila. Mnogo jih je, ki so tudi v cunjah podobnim kraljem. Te cunje so samo še povečale visoko in mišičasto postavo Giuseppa Musolina. Musolino ni bil v njih podoben potepuhu, ko se je bližal prostoru, ki mu je bil odločen, temveč je bil podoben kralju, ki si je moral obleči siromašno obleko.

Po njegovi vnanjosti je bilo videti, da je nanj zapor silno vplival, postaral se je in v bradi seje tu in tam svetil siv las, toda ni bil potrč, z bleščečimi očmi in ponosno vzravnani je stopal med vojaki in ne tako kakor stopa grešnik pred svoje sodnike.

Vsi pogledi so bili usmerjeni v junaškega vodjo razbojnikov. Vse je bilo popolnoma mirno, ker so ljudje zvedeli, da je dal predsednik tribunala razglasiti, da bo dal pri najmanjšem nemiru sodno dvorano popolnoma izprazniti.

Ko je Giuseppe Musolino stopal pred prvimi vrstami publike, je nenadoma vstala kakšnih dvanajst let stara deklica ki je bila pri razpravi s svojo odlično materjo, in ko je prišel

Musolino do nje, je stresla predenj šopek dišečih vijolic, ki so padle na tla, k nogam velikega junaka.

Pri dogodku se je Giuseppe Musolino za trenutek ustavil, s pogledom je poiskal deklico in ji prikimal z glavo v znak pozdrava, potem pa jo je pogledal, blago in nežno, poln hvaležnosti je bil ta pogled, ki je bil izmučenemu Musolinu prvi znak veselja, odkar je prišel iz strašnega zapora.

Toda Giuseppe Musolino ni stal pred svojimi sodniki, čeprav je bil okovan. Ko je prišel do sodnikov, so ga zaprli v kletko. To je bil star običaj v italijanskem sodstvu, težji zločinci so morali biti pri razpravah zaprti v posebnih železnih kletkah, nalašč za to pripravljenih. Ta kletka je bila zgrajena v obliki pravokotnika. Do višine enega metra je bila napravljena iz hrastovega lesa, ostala polovica in streha pa iz najmočnejšega železa.

Ko je stopil v kletko, je Giuseppe Musolino dvignil obe roki, ki sta bili težko okovani in v popolni tišini, ki je vladala v dvorani, spregovoril svojim sodnikom:

— Jaz, Giuseppe Musolino, katerega so nekoč imenovali bič Kalabrije, najsvečaneje protestiram proti barbarskemu načinu, po katerem so me privedli pred sodišče. Mar ni dovolj, da sem zaprt v tej kletki kakor divja žival, ki jo držimo za železno mrežo, temveč mi je zabranjeno tudi svojim sodnikom pogledati v oči? Niti težkih verig mi niso sneli, s katerimi sem zvezan že leto dni. Ali je to človeško?

Pritožujem se sodnikom in zahtevam, da me osvobodijo, dokler se tukaj nahajam. Ne bojte se, nisem prišel v to to dvorano da bi storil kakšen zločin, temveč, da proračunam z ljudmi, ki so mi pokazali pot, na kateri sem danes!

Brez strahu in odkritosrčno hočem govoriti pred svojimi sodniki, govoriti kot človek in se braniti in zato visoko sodišče, snemi mi težke okove!

Med občinstvom se je oglasilo splošno odobravanje po Musolinovem govoru, toda doktor Bartolo se takoj dvigne s svojega sedeža, udari trikrat po mizi in reče:

— Ponovno opozarjam občinstvo, da bom dal takoj izprazniti dvorano, če si bodo navzoči drznili dajati kakršnekoli izjave!

Vam, Giuseppe Musolino, pa odgovarjam, da niste bili poklicani, da bi kaj predlagali sodišču! Samo po vašem zgovorniku bomo govorili z vami ali pa kadar bomo izrečno zah-

tevali od vas odgovora! Če se želite torej pritožiti nad čem, mora to povedati vaš zagovornik!

— Moj zagovornik! odvrne Giuseppe Musolino s trpkim smehljajem. Kje je moj branilec? ... V zadnjem času ga sploh nisem niti videl! Jaz tudi ne polagam nobene važnosti na svojega zagovornika, kajti med enim samim pogovorom, ki sem ga imel z njim, sem se prepričal, da ni prišel k meni, da bi me branil in zagovarjal, temveč da bi me ...

Močan udarec s klavircem po mizi, mu preseka besedo na ustnicah.

— Jaz ne trpim, da bi svojega zagovornika tako grdo sumničili! zavpije doktor Bartolo. Posebno pa se človeka, ki uživa v vsem Napolju takšen ugled! Ne samo da ga vsi poznajo kot pravnika, tudi kot branitelj pravice, je splošno znan. Srečen slučaj, Giuseppe Musolino, vam je dal za zagovornika človeka, kakršen je doktor Bastijano, ne bi si mogli želeli boljšega! Doktor Evaldo Bastijano, najslavnejši zagovornik v vsem Napolju je vaš branilec! Gospod Bastijano, bodite tako ljubeznjivi, in se sporazumite z obtožencem, kakšen predlog boste dali sodišču!

Predsednik sodišča je usmeril svoj pogled na mesto, kjer bi bil moral sedeti zagovornik, ko pa doktorja Bastijana ni videl tam, se je malo vznemiril.

Branilca ni bilo.

— Doktor Evaldo Bastijano še ni prišel, brez dvoma se je zakasnil, reče tribunálni predsednik. To se mi zdi nerazumljivo, kajti razprava bi bila morala že pričeti pred četrte ure in takšno zakasnenje ... Sluga, pojdite v zagovorniško sobo in se prepričajte, če je doktor Evaldo Bastijano že tam!

Čez dve minuti se je sluga vrnil in javil, da doktorja Bastijana še vedno ni v sobi.

Predsednik se je vgriznil v ustnico.

Zanj je bil ta Bastijanov izostanek toliko težji, ker bi bil moral vzeti katerega izmed navzočih advokatov za zagovornika. Lasje so se naježili doktorju Bartolu pri tej misli, kajti vsak drugi zagovornik bi vzel Giuseppa Musolina v zaščito in ga ne bi hotel izročiti sodniku, kakor je Bartolo to od Bastijana z gotovostjo pričakoval. In tedaj bi propadel načrt, ki ga je predsednik tribunala tako spretno sestavil z doktorjem Bastijanom.

— Mislim, da bi bilo najboljšo, je spregovoril doktor Bartolo po kratkem molku, da bi poslali koga v stanovanje

doktorja Bastijana. Nerazumljivo se mi zdi, da se je doktor Bastijano, ki je bil navadno izredno točen, tako da se nismo nikdar mogli niti radi najmanjšega prestopka nad njim pri-
tožiti, tako zakasnil. Kaj je to? Vi greste k zagovorniški mizi?

Nenadoma, kakor da bi bila zrastle iz zemlje, je stala pred zagovorniško mizo visoka oseba, ki je bila ogrnjena z dolgim odvetniškim plaščem, na glavi pa je imela čepico, po kateri spoznajo pri italijanskih sodiščih odvetnika.

To je bil lep, mlad človek, inteligentnega obraza. Spo-
štljivo se je priklonil sodnemu zboru, ko pa je snel svojo če-
pico, so navzoči videli, da ima lepe črne kodraste lase.

In mladi mož je spregovoril:

— Gospod predsednik, visoki sodni zbor, spoštovani
gospodje porotniki iz Napolja, čast mi je, da se vam lahko
predstavim: moje ime je doktor Silva.

Radi nenadne obolevosti ne more doktor Evaldo Basti-
jano priti, da bi nastopil svojo službo in zagovarjal Giuseppa
Musolina, zato je poslal mene, da bi ga zastopal. Bodite tako
ljubeznjivi, gospod predsednik tribunala, in preglejte to po-
oblastilo, ki je opremljeno z žigom in popolnim podpisom, s
katerim imam pravico braniti obtoženega!

Oče, bodi hraber in potrpi!

Doktor Bartolo se je spustil v svoj visoki naslanjač in v
prvem trenutku ni vedel, kaj naj bi mislil.

Doktor Bastijano je tako težko obolel, da je moral po-
slati zastopnika! Grom in peklo, to mu je pokvarilo načrt, tega
ni nikakor pričakoval. In ravno mladega človeka je moral po-
slati sem, mladega pravnika, ki bo brez dvoma napel vse svoje
sile, da bi Giuseppa Musolina čim sijajnejše branil.

Da bi se rešil tega mladega zastopnika, je Bartolo po-
mislil na možnost, da njegovi dokumenti niso pravilni. Toda
to upanje ga je prevarilo, kakor se je hitro prepričal.

Pooblastilo je bilo pravilno, lepo podpisano in ko ga je
doktor Bartolo prečital, je dejal:

— Vse je v redu, doktor Silva. Vi ste asistent doktorja
Bastijano in upravičeni ste, da ga zastopate. Ker pa se moram
z vso opreznostjo lotiti posla, bi rad videl vaše listine, ki

potrjujejo vašo pravniško sposobnost, posebno pa bi rad videl vašo doktorsko diplomo! Na kateri univerzi ste jo dobili?

— Na univerzi v Bologni! odgovori mladi doktor, pri tem pa vzame iz žepa listnico, v kateri je imel spravljene dokumente.

— Pojdite z menoj v mojo sobo, gospod doktor, reče sedaj predsednik doktor Bartolo, tam se bova takoj sporazumela. Razpravo prekinjam za deset minut!

Mladi doktor je šel za predsednikom, ki ga je vodil v veliko sobo za sodno dvorano.

— Sedite, moj dragi doktor Julio Silva, mu reče predsednik s prijetnim smehlajem na ustah. Dejal sem vam, da moram v tem slučaju postopati z vso previdnostjo, toda to je moja dolžnost in baš pri tej veliki razpravi ne smem izpustiti nobene formalnosti, gospod kolega!

Radi kakšne malenkostne napake bi mogli pozneje vložiti ničnostno pritožbo, česar pa se moramo na vsak način izogniti. Tukaj pa, ko sva sama, mi dovolite, da vas pozdravim kot svojega dragega kolego!

In doktor Bartolo ponudi svojemu kolegi roko, katero je mladi doktor navidez rad sprejel in jo prisrčno stisnil.

— Tukaj so moje listine, reče mladi doktor Julio Silva, ko je vzel dokumente iz listnice in jih položil na mizo pred predsednika tribunala. Tukaj je predvsem moja doktorska diploma, če pa želite videti tudi ostala izpričevala, tedaj...

— Ne, ne, prosim lepo, reče doktor Bartolo, vse je v najlepšem redu! Priznati vam moram seveda, da mi je malo neprijetno, da doktor Bastijano ni prišel...

— Na žalost je gospod doktor Bastijano čez noč težko obolel, odgovori mladi doktor.

— Zares je zbolel? Težko zbolel?

— Precej resno in mislim, da ne bo kmalu opravljal svoje službe, kajti zdravniki so izjavili, da ga je zadela kap.

— Ubogi doktor Bastijano, reče doktor Bartolo s sočutjem, Bastijano je bil zares moj dober prijatelj in žal mi je, da ga je doletela ta nesreča!

Trdno sem prepričan, da bi mi on mnogo pomagal pri vodenju razprave proti temu razbojniku, če bi bil mogel priti!

Toda nadejam se, gospod kolega, da boste vi isto storili. Po mojem mnenju je prazno delo zagovarjati tega razbojnika, katerega krivda je itak dokazana. Človek je že obsojen, čim

je razprava pričela, to še pravi, on mora biti obsojen! Napoljska vlada pričakuje, da bo ta človek, ki ji je povzročil toliko skrbi in dela, obsojen na največjo kazen, ki jo dovoljuje zakon! To bi bila v tem slučaju dosmrtna ječa, na žalost smrtna kazen ni dovoljena, sicer bi tega razbojnika najrajši izročil rablju!

Mladi doktor Silva ni na vse to ničesar odgovoril, samo vedno se je grizel v ustnice.

— Torej, kajneda dragi kolega, nadaljuje predsednik tribunala, mi se ne bomo dolgo mudili s tem Giuseppe Musolinom? Vi se boste držali glavnega, kar že pač morate spregovoriti kot njegov zagovornik, kajti kakor vidite, proces bi lahko raztegnili v neskončnost, če bi hoteli vse spraviti na dan, mi pa bi radi z njim enkrat končali. Kajneda, kolega?

— Tako je! odgovori mladi odvetnik.

— No, tedaj ne bom niti jaz zamudil te prilike, da vas ne bi priporočil ministru prava, nadaljuje predsednik Bartolo. Ako svojo dolžnost dobro izvršite, to se pravi, če bo Giuseppe Musolino obsojen na dosmrtno ječo, boste storili državi velikansko uslugo, takšni ljudje pa morajo biti nagrajeni!

Človek, ki dela v kakšni važni zadevi previdno, napravi lahko sijajno karijero in vi boste brez dvoma dobili v najkrajšem času lepo službo, poklicali vas bodo v Rim in vas bodo nastavili pri najvišjem sodišču, kjer boste lahko zagovarjali in tedaj vam je bodočnost zagotovljena!

— Ah, vi ste zares ljubeznivi, gospod predsednik, odgovori mladi doktor in se priklone. Že sedaj sem vam iz vsega srca hvaležen za protekcijo.

— Prosim, prosim, to je samo moja dolžnost. Midva sva se sporazumela, kajneda, gospod kolega?

— Popolnoma.

— Vi boste izvršili svojo dolžnost?

— Popolnoma in v vsem bom storil svojo dolžnost, gospod predsednik, potrdi mladi doktor.

— Tedaj se lahko vrneva v sodno dvorano, reče doktor Bartolo, vi pa storite v vsem tako kakor bi storil doktor Bastijano, ki vam je, kakor se mi zdi, že dal potrebna navodila kajneda, gospod kolega?

— Da, doktor Bastijano mi je že dal neke podatke, reče doktor Silva s smehljajem na ustnicah.

— Tako? Res? Kaj vam je povedal?

— No... odgovori mladi doktor, da je med vami, gospod predsednik in njim sklenjen nekakšen sporazum in samo po sebi je umevno, da bom jaz kot njegov namestnik pri razpravi na vse strogo pazil!

— Hvala vam tedaj, gospod kolega. Vidim zares, da se v vas nisem zmotil!

Ponovno mu je stisnil predsednik roko in potem sta se oba vrnila v sodno dvorano.

Vsi so bili že prepričani, da je tudi mladi odvetnik lopov in nevesten človek, kakor je bil njegov šef Evaldo Bastijano, ki ga je poslal.

Med tem časom pa se je publika začela zanimati za mladega odvetnika, ki se je nenadoma pojavil, kakor da bi bil vzrastel z tal hoteč braniti Giuseppa Musolina.

Pri takšni redki in važni razpravi je bil po navadi zagovornik obtoženega kakšen starejši odvetnik. Ta mladenič po mnenju marsikoga še ni bil zrel, da bi prevzel takšno dolžnost, toda ko se je pokazal tako krepak in odločen, da brani pravico obtoženega, si je na mah pridobil splošno naklonjenost.

Publika je zato glasno odobravalala predsednikovo izjavo s katero je naposled odredil za zagovornika Giuseppa Musolina asistenta odvetnika Evalda Bastinija gospoda doktorja Julia Silvo.

— Sedaj pa nadaljujmo razpravo, reče predsednik sodišča doktor Bartolo. In v istem trenutku se je oglasil mladi zagovornik k besedi:

— Ker do tega trenutka nisem imel prilike govoriti s svojim klientom in izmenjati svojih misli z njim, katerega moram danes braniti, prosim, da mi sodni zbor dovoli, da smem z njim med štirimi očmi govoriti vsaj nekaj minut.

— Gospod doktor, odgovori predsednik sodišča, obtoženec, ki je že prekoračil prag sodne dvorane, se ne sme več iz nje oddaljiti, dokler traja razprava. Jaz torej ne morem pod nobenim pogojem dovoliti, da se z obtožencem oddaljite, dovoljujem vam pa, da v kletki govoriti z razbojnikom med štirimi očmi!

— Pet minut mi zadostuje! reče mladi doktor.

Počasi je odšel v kletko, v kateri je sedel Giuseppe Musolino na malem stolu.

Njemu je bilo vseeno, če je njegov zagovornik Evaldo Bastijano ali Julijo Silva, kajti niti od prvega, niti od drugega ni mogel pričakovati ničesar dobrega, poleg tega pa je bil Musolino trdno prepričan, da mu v tem položaju ne bi mogel nihče pomagati, niti najboljši italijanski advokat.

— Giuseppe Musolino, se je oglasilo iz kletke. Giuseppe Musolino, poslušajte me!

Ko je Giuseppe Musolino slišal ta glas, se je zdrznil. Toda v istem trenutku mu je mladi odvetnik položil roko na ramo, sklonil se je globoko k njemu in mu zašepetal:

— Za Boga, dragi oče, premagaj se... Jaz sem tvoja hčerka... tvoja Julija!

Na predsednikov mig so se umaknili od kletke vsi vo-jaki, ki so stali krog nje.

Sedaj so bili kakšnih dvajset korakov oddaljeni od nje, tako da sta se oče in hčerka lahko pogovarjala, ne da bi ju kdo nepoklican poslušal.

Musolino se je malo dvignil, zbral je vse svoje moči in se odlično držal. Ni razširil rok, da bi objel ljubljeno hčerko, da bi si jo pritisnil na svoje prsi, niti glas se ni izvil iz njegovih prsi, niti z eno samo kretnjo ni pokazal kaj se je go-dilo v tem hipu v njegovi duši, kaj je občutilo njegovo srce.

— Julija, je šepetal Giuseppe Musolino tiho, kaj, ti si zares prišla, da bi bila pri meni, moja sladka, ljubljena Julija.

— Da, jaz sem, oče, kakor vidiš. Tvoj zagovornik sem postala, dragi oče. Tisti lopov Evaldo Bastijano naj odpotuje v pekel, jaz sama bom poskušala, da bi te zagovarjala pred ljudmi iz naroda, pred porotniki. Če se mi bo posrečilo ali ne, tega ne vem, vendar pa imam najboljšo upanje. Ne boj se torej ničesar, ljubljeni oče, in če tudi bi te obsodili, oče, če bi te obsodili na dolgoletno ječo, bomo vendar jaz in moji ljudje v tvoji bližini in storili bomo vse, da bi te rešili in osvobodili, da bi ti vrnili zlato svobodo, katere so te že zdavnaj oropali!

— O, moje dete! spregovori Giuseppe Musolino, njegov glas pa se je boril s solzami, ki so mu polzele po licih. Bog naj te blagoslovi, moja dobra Julija. Ah, kako ti bom nekoč vrnil vse to, kar si že storila zame?!

— Moj ljubljeni oče, jaz ti moram biti hvaležna za vse, kar imam!

— Ne, ne, moje drago dete, nobena druga hčerka bi ne storila tega, kar delaš ti! Očetje imajo hčerke, ki bi jih pre-

zirale, ko bi slišale, da so v zaporu, ti pa, moja ljubljena Julija ...

— Ah, ko bi ti mogla poljubiti ljubljene roke, reče Julija, kako srečna bi bila, dragi oče!

— Jaz pa — kako bi bil jaz srečen, če bi te mogel pri-
tisniti na svoje srce!

— To nama je sedaj nemogoče storiti! reče Julija. Samo miren bodi, popolnoma miren, kajti tukaj pazijo strogo na naju. Predsednik sodišča, doktor Bartolo, je sin tistega Bartola, katerega si nekoč ti tako strašno kaznoval. Da, on je sin tistega, kateremu si se nekoč, maščeval in prišel je, da bi maščeval smrt svojega očeta.

— Vem to, hčerka moja, odgovori Giuseppe Musolino, vem pa tudi to, da ta lopov ne bo imel miru vse dotlej, dokler se ne bodo vrata zapora za mano za vedno zaprla!

— To hočem jaz prav za prav preprečiti, oče, samo da te ne bi obsodili na dosmrtno ječo, kajti tedaj bi ne bilo možnosti in upanja na pomiloščenje. Če pa se mi bo posrečilo, da te bom tako branila, da bi dosegla, da bi te obsodili največ na sedem ali deset let ječe, tedaj, oče, lahko z gotovostjo računamo na svidenje, kajti tedaj ni možnost na kraljevo pomiloščenje izključena.

Nikdar ne smemo izgubiti poguma, kajti ti moraš misliti na to, da sem jaz Julija in da je ta tvoja hčerka še na svetu in da bo storila vse mogoče, da bi ti ponovno izvojevala svobodo in če bi te osvobodila in te rešila. Dobro in mogočne prijatelje imam, ki so z menoj in ki mi bodo pomagali, da bom dosegla cilj, ki sem si ga postavila. Trdno sem prepričana, da bo prišel čas, ko bom lahko storila, kar bom hotela.

Zato ti morem samo reči: dragi oče, bodi hraber! Potrpi, ne obupuj in ne zgubi vere v Boga!

Dve veliki solzi sta zdrknili Giuseppu Musolinu po licu, njegov glas se je dušil v solzah, ko je svoji hčerki odgovoril nežno in ljubeče:

— Ah, kako bi mogel dvomiti o Bogu, ko pa imam tako dragoceno bitje! Da, Julija, ti edina me učiš, da verujem vanj, ti mi daješ zaupanje v Boga, ne pa ljudje, katerih zaupanje sem že zdavnaj izgubil!

Oglasil se je predsednikov zvonec.

— Pet minut je minilo, doktor Silva! vzklikne predsednik. Razprava mora pričeti!

Ne da bi rekla že kakšno besedo, je Julija odšla iz kletke in se napotila proti zagovorniški mizi.

— Gotov sem, gospod predsednik, reče Julija in se prikloni. Sporazumel sem se z obtožencem, sedaj pa radi mene razprava lahko pričme...

Hčerka brani očeta

Zdavnaj je že legla noč na zemljo, v veliki sodni dvorani pa je bilo še vedno svetlo.

Še vedno je trajala borba za življenje človeka, borba med državnim pravdnikom in predsednikom sodišča z ene in mladim zagovornikom z druge strani.

Doktor Bartolo se je hitro prepričal, da se je v mladem zagovorniku silno zmotil. Mladi doktor Julio Silva ga je prevaral, ko mu je dejal, da bo delal prav tako, kakor bi bil storil v tem slučaju lopovski Evaldo Bastijano.

Z ognjevitostjo, ki se ne da z ničemer primerjati, s takšnim razumevanjem in ljubeznijo do stvari same je branil mladi zagovornik obtoženega, da je bila vsa publika očarana. Obramba, ki jo je vodil mladi doktor Julio Silva, je imela na sebi nekaj nenavadnega.

Julio Silva se ni oprijemal poedinosti, niti enega zločina, ki ga je storil Giuseppe Musolino, ni hotel ovreči. Samo to, kar so si oblasti izmislile, da bi razbojnika čimbolj očrnilo, je takoj ovrget!

— Giuseppe Musolino ni bil nikdar v tem mestu... Giuseppe Musolino ni nikdar hodil skozi to vas... V času, ko se je zgodil ta zločin, se Giuseppe Musolino sploh ni nahajal na Siciliji...

Kakor odbija odličen borec s sabljo v roki vedno udarce ki so mu namenjeni, od sebe in na ta način spravi nasprotnika v zadrego, tako je tudi Julija branila svojega očeta in navedla dokaz za dokazom...

Kolikor ji je primanjkovalo pravnškega znanja, toliko ji je nadomestila zdrava pamet in prirojena inteligenca. Njej so prihajale na misel stvari, na katere bi nikdar ne prišel niti najrutiniranejši in najbolj učeni advokat. Glavno vrednost svojega obrambnega govora je položila Julija v to, da je bil

Giuseppe Musolino некоč pošten človek in da ga je samo človeška družba privedla na zločinsko pot.

Dokazi so bili izčrpani. Vse življenje Giuseppa Musolina so pretresli in ne samo z velikim sovraštvom, temveč tudi z izredno spretno pripravljenim govorom je bil predsednik doktor Bartolo pritegnjen v borbo proti obtoženemu. Državni pravdnik je bil vedno na njegovi strani in vsak zločin Giuseppa Musolina je tako drastično očrtal, da so se zgražali celo sami porotniki.

Besedo je vzel državni pravdnik.

— Ta le Giuseppe Musolino, reče državni pravdnik in pokaže na kletko, se je imenoval bič Kalabrije. Res je, narod ga je tako imenoval, s temi besedami pa je prav za prav vse povedano, kar bi moral jaz reči! Kajti človek, ki je postal bič svojega bližnjega, si ne zasluži, da bi dihal svoboden zrak, da bi ga grelo solnce svobode, ki obseva ostale.

Takšnega človeka moramo obdržati v zaporu in mu onemogočiti, da bi bil še v bodoče prebivalstvu bič in da bi jih uničeval kot poslanec božji.

Giuseppe Musolino si po vsej pravici zasluži ime bič Kalabrije, kajti kdo je bil varen pred njim, dokler je bil še na svobodi? Ali je bil kje v deželi grad, ki bi bil tako močan, da razbojnik ne bi bil mogel priti vanj? Ali je sploh mogoč zločin, pred katerim bi si bil Giuseppe Musolino pomišljal? V naši državi ni zakona niti paragrafa, proti kateremu se Giuseppe Musolino ne bi bil pregrešil. Umori, tatvine, ropi, tepanje zakonov in vere to so bili vsakdanji grehi Giuseppa Musolina...

— Giuseppe Musolino je bil некоč samo navaden pastir, nadaljuje državni pravdnik, toda grobo življenje, ki ga je živel visoko vrh planin, mu ni bilo po volji! Hrepenel je po lepšem in tako je postal razbojnik.

Kot razbojnik si je hitro zbral krog sebe tolpo, ki je ropala in plenila, ne oziraje se na levo ne na desno. Ropala je siromake, kakor bogataše! Da, gospodje porotniki, tudi siromake in mislim, da ne boste tako naivni, da boste verjeli legendi, ki pravi, da Giuseppe Musolino siromaku ni storil nikdar ničesar žalega. Pravijo, da je Musolino siromakom celo vedno kaj daroval. Ali mislite, gospodje porotniki, da se to ujema z zločini, ki jih je storil? Tisočkrat je Giuseppe Musolino dokazal, da mu je samo do bogatega plena. Nizkotna pohlepnost gleda iz vsakega njegova zločina, kajti tiste ne-

srečne, ki jih je dobil v svoje roke, ni dal tako umoriti, obsodil jih je na smrt, toda pustil jih je, da so čakali, da jih je s svojimi lastnimi rokami mučil.

Na žalost mu je dala usoda pomočnico, ki mu je pri njegovih zločinih pomagala in mu odobravalala vse. Toda resnici na ljubo moram povedati, da mu to ni bila prava pomočnica, ker se ni udeleževala njegovih dejanj.

Vi veste, gospodje porotniki, da govorim o nesrečni Juliji, ki je bila hčerka edinka plemenitega kneza Alberta Borgeza. Ta deklica, mlada, lepa, plemenita in odlično vzgojena je članica rodbine, ki je ena prvih v Italiji, splošno spoštovana in priljubljena.

Nesrečen slučaj jo je združil z Giuseppe Musolinom. Julija je bila ena od tistih nespametnih in lahkomiselnih deklic na katero je človek visoke in močne rasti, pa tudi izredne drznosti napravil globok vtis. Iz tega razloga se je združila z njim, živela je z njim v gorah med skalovjem, z njim je uživala in z njim stradala.

O, gospodje porotniki, pripovedoval bi vam lahko cel roman, ki bi bil izredno zanimiv, toda lahko vam povem, da je ta Julija žena Giuseppa Musolina, mnogo vplivala na razbojnika. Giuseppe Musolino je mnogokrat zatrjeval, da se mora boriti za svojo ženo in zanjo skrbeti, toda to mu ni bilo treba.

Knez Alberto Borgeze, Julijin oče, ki je umrl, je bil pripravljen Julijo vzeti k sebi in ji vse oprostiti! Toda Giuseppe Musolino je Julijo vedno zadrževal in ko niso pomagale besede, je uporabil silo in ji preprečil vsako srečanje z očetom.

— To je laž, nesramna laž! je odjeknil zdajci odnekod drhteč glas. O, gospod državni pravdnik, slikajte me črno, kolikor me hočete, predstavljajte me ljudem kot največjega lopova, toda ne drznite se tako govoriti o moji Juliji, o moji ljubljeni ženi!

To je bil Giuseppe Musolino, ki je spregovoril te besede, pri tem pa je skušal zlomiti železno ograjo kletke. Njegove oči so žarele od jeze.

Lahko si mislimo, da če bi v tem trenutku mogel Giuseppe Musolino premagati težke okove, s katerimi je bil okovan in razdreti železno kletko, bi bil skočil nad državnega pravdnika in ga zravnal z zemljo.

Predsednikov zvonec je neprenehoma zvonil. Predsednik je zaklical v dvorani:

— Vojaki, bodite pripravljeni, pošmerite in če vam bom zapovedal, streljajte in takoj ubijte razbojnika! Vi pa, Giuseppe Musolino, če boste še enkrat poskušali udreti iz kletke, ne boste živeli niti sekunde več, ubil vas bom kakor psa, kajti za to imam dovolj pravice.

— Vem, odgovori Giuseppe Musolino z zamolklim glasom, niti besede bi ne bil spregovoril, če ne bi bil državni pravdnik z lažjo omenil moje uboge Julije in je tako nesramno napadal. Toda vem, danes vam je dobro došlo vse, samo da bi me upropastili in uničili, vem pa tudi prav dobro, da se ne morem izogniti svoji usodi!

Toda ti, moja draga žena, ti, ki nas vse gledaš z nebeških višav v tem trenutku, veš, koliko resnice je v teh mojih besedah! Odšla si v večnost, angel si sedaj in črni oblaki te varujejo pred ostudnimi klevetami!

Mnogo glasov odobravanja se zasliši med publiko, marsikatera žena in deklica je zaihtela, mladi advokat pa, ki je branil Giuseppa Musolina, je stal bled in nem in samo v njegovih očeh je tlel čuden ogenj.

Državni pravdnik je hitro končal svoj govor. Imenoval je Giuseppa Musolina sramoto cele Italije, ker je državo osramotil pred vso Evropo.

Končal je tako-le:

— Leto dni je že, odkar je bil Giuseppe Musolino spravljen v zapor in vaša dolžnost je, gospodje porotniki, da poskrbite, da Giuseppe Musolino ne bo nikdar več svoboden hodil po Italiji. Gospodje porotniki, pošljite tega človeka v do smrtne ječo, drugega si itak ni zaslužil! V vaših očeh ne sme biti Giuseppe Musolino ničesar drugega, kakor razbojnik, ki ima na vesti nešteto gnusnih zločinov!

Obsodite ga in zagotavijam vam, da boste storili dobro delo, tedaj boste zapustili to hišo kot pošteni ljudje, kot pravi državljani.

Po govoru državnega pravdnika je nastala v dvorani grobna tišina, nihče mu ni rekel niti besedice, samo eden in edini glas mu je odobral — to pa je bil glas predsednika tribunala doktorja Bartola.

— Prav dobro! ... Resnico ste povedali, gospod državni pravdnik, je govoril z zamolklim glasom.

Mladi in ponosni državni pravdnik se prikloni, vedel je da je svojo stvar dobro izvršil in da mu napredovanje v službi ne bo ušlo.

Zdajci pa se v tej tišini dvigne mladi zagovornik, ki je med govorom državnega pravdnika molil k Bogu.

— Milostljivi Bog v nebesih, je šepetala Julija, некоč si dal Samsonu moči, da je podrl stebre hrama, da se je vse poslopje porušilo, da je bil sam pokopan s svojimi sovražniki pod razvalinami. Prosim te, daj tudi meni moč, daj mi silo jezika, da bom s svojim govorom pobila državnega pravdnika daj mi, da bom vse, kar čutim že tako dolgo v svoji duši, povedala v ognjevitih besedah, katere bodo vse ostale pobile in mi pridobile čuvstva vseh!

In kakor da bi bil Bog uslišal njeno molitev, kajti ko je Julija začela govoriti, je začutila, da se ji ni treba bojazljivo držati poedinih besed. Kakor ognjen potok so hitele Juliji vroče besede preko ustnic in čeprav ni govorila kot pravnik in kot praktičen advokat, je njen govor napravil na navzoče tisočkrat globlji vtis kakor govor kakšnega strokovnjaka, kajti strokovnjak premeri in pretehta vsako besedo, ki jo spregovori — to pa, kar je govorila Julija, je prihajalo iz čistega prepričanja, iz ljubezni napram svojemu nesrečnemu očetu, iz nepremagljive težnje, da bi ublažila usodo Giuseppa Musolina.

Julija je v začetku divje napadla državnega pravdnika. — Ali je res resnica, da mora biti državni pravdnik obenem tudi morilec obtoženega in njegov rabelj? Kajti to, kar je storil državni pravdnik, ni res ničesar drugega, kakor delo rablja. Že pred vašimi očmi, gospodje porotniki, je obtoženega obesil in vam bi ga ne bilo treba obsoditi, kajti po tem, kar je dejal državni pravdnik, bi moral biti obtoženi obsojeni na najstrožjo kazen, ki jo zakon predpisuje.

Jaz pa vem, jaz čutim in opazil sem, da tudi vi veste, da je bil govor državnega pravdnika poln pretiranosti! Preveč nategnjena žica se mora pretrgati, pravi pregovor in ta pregovor velja tudi za govor državnega pravdnika, katerega smo malo prej slišali!

Giuseppa Musolina je imenoval sovražnika človeštva, slikal ga je temu primerno, toda, gospodje porotniki, jaz pa trdim, da Giuseppe Musolino človeštvu ni bil sovražnik, temveč prijatelj!

Ta družba, ki je osnovana na trhli podlagi, ki je že zastrupljena po neštetihih zločinih, ki se sleherni dan dogajajo — kaj boste rekli, gospodje porotniki, če trdim, da je bila baš ta meščanska družba največji in zakleti sovražnik Giuseppa Musolina? Danes stoji Giuseppe Musolino pred vami kot raz-

bojnik, on je to tudi bil, jaz tega nočem oporekati! Prelival je kri, razbijal je vrata, delal je, česar človek ne bi smel nikdar storiti! Toda kdo ga je prisilil k temu, da je postal krvolok iz poštenega človeka in vrag v človeški podobi, kakor ga je imenoval državni pravdnik?

O, gospodje moji, porotniki, če bi na to pomislili, bi morali trepetati za svoje otroke, kajti kdo vam more jamčiti, da kateri od vaših otrok ne bo postal razbojnik? Toda ni se vam treba bati, da bi utegnili vaši otroci to postati, kajti vaše otroke skrbno vzgajate, nanje pazi čista in prava ljubezen in jih varuje pred neprijetnimi udarci usode. Kakšen slučaj je bil pri Giuseppeu Musolinu?

Oče ga ni čuval in negoval, ker so ga prezgodaj umorili. Njegova mati je bila bolna in je živela v siromašni kolibi in za to mater je Giuseppe Musolino delal od zgodnjega jutra do poznega večera, kakor tisoči drugih. Giuseppe Musolino ni bil pokvarjen človek, bil je najbolj pošten mladenič v vsej Kalabriji. Čuval je cela krdela koz, dolge noči je delal pri drvarjih, samo da bi zaslužil toliko, da mu bolna mati ne bi trpela pomanjkanja. In vse, kar je zaslužil, je potrošil samo za zdravnike in zdravila, da bi rešil svojo milo mater.

On je bil edini, ki je v tej mali kolibi kaj zaslužil. Kako pa je iz siromašnega in poštenega človeka postal razbojnik? Kako je iz skromnega in poštenega človeka postal bič Kalabrije? Povedal vam bom to, gospodje porotniki...

S toplimi besedami, ki so ganile vse navzoče, ki so ženam, kakor tudi možem izvabljale solze v oči, je pripovedovala Julija o življenju svojega očeta, omenila je vsak poedini slučaj, ki je bil usodnega pomena za njegovo življenje.

— Smatrali so ga za navadnega morilca, je govorila Julija, toda on ni bil to. Njegova nedolžnost v tem pogledu je že zdavnaj dokazana. Toda niso mu verjeli, obdolžili so ga razbojništev, obsojali so ga in ga metali v najstrašnejše zapore, v katerih bi bil brez dvoma poginil, če bi ne imel toliko moči, da bi se ne rešil iz njih.

Gospodje porotniki, so na svetu ljudje, ki ne morejo pozabiti krivice, ki smo jim jo nekoč storili. Čutijo se tako globoko zadete in užaljene v svoji časti, da postanejo od trenutka razžalitve popolnoma drugačni ljudje. Če so bili pred tem dobri in so čutili s svojim bližnjem, je potem to sočutje izginilo. Toda Giuseppe Musolino vendar ni bil takšen.

Vedno je čutil z nesrečnimi in slabotnimi, s siromaki, za

katere se nihče ni zmenil, imel pa je dovolj vzroka, da je sovražil bogate in ugledne, nje, ki postavljajo zakone in se delajo, kakor da bi bili njih čuvarji.

Gospodje porotniki, Giuseppe Musolino ni nikdar storil drugega, nikdar ni ropal in moril, on se je samo maščeval. Res je, strašno se je maščeval, strašne in krvave so bile posledice njegovega maščevanja, toda on ni mogel drugače. In kdo je bil žrtev njegovega maščevanja? — Samo tisti lažni prijatelji, ki so ga izdajali, nepravični sodniki, ki so ga proti postavam obsojali, podkupljene priče, ki so krivo proti njemu pričale. To so bili ljudje, ki jih je Giuseppe Musolino odstranil z zemeljskega površja in ni mi potrebno, da bi tukaj dokazoval, če so si ti ljudje zaslužili usodo, ki jih je doletela ali ne.

Ko pa je Giuseppe Musolino storil enkrat tako strašen zločin, se ni mogel več ustaviti. Človek, ki si enkrat omadežuje roke s krvjo, se ne more več vrniti v človeško družbo in si obrisati krvi v rokav ter reči: Poglejte me, sedaj sem zopet čist! Madež se vidi na krvavi roki tudi tedaj, če bi pretekla preko nje cela reka in jo prala, takšnemu človeku ne verjame več nihče in vsakdo gleda, da bi se ga na kakršenkoli način iznebil. Radi tega ni Giuseppu Musolinu preostajalo ničesar drugega, kakor da si nabrusi svoj meč in da se bori proti svojim sovražnikom in preganjalcem.

Da je hotel živeti je samo po sebi umevno, ker pa ni imel nobenega zaslužka in ker ni našel nobenega poštenega dela, je postal razbojnik in tat!

In sedaj, gospodje porotniki, vas pozivam, da izrečete svojo sodbo! Ni vam treba te sodbe izreči tatu in banditu Giuseppu Musolinu, temveč človeku Giuseppu Musolinu, ki je samo izpolnil maščevanje, ki ga je prisegel!

Ali ga boste obsodili? Roko na srce, gospodje porotniki, in si priznajte, kaj bi vi storili, ko bi bili na nesrečneževem mestu, če bi z vami tako nečloveški postopali, kakor so z njim?!

Preden pa končam, gospodje porotniki, bi rad spregovoril nekaj besed o tisti nesrečni ženi, ki se ni izdajala za ljubico Giuseppa Musolina, temveč je bila njegova prava zakonska in zvesta žena! Ni bilo boljšega, čistejšega in plemenitejšega bitja na zemlji, kakor je bila Julija Borgeze. Bila je princeza, pa je postala žena razbojnika. Ni hotela oditi v bogate gra-

dove svojega očeta, temveč je ostala z ljubljenim možem v samoti, v gori; na Aspromontih...

Da, gospodje porotniki, kaj je privedlo Julijo Borgeze do tega, da je postala žena Giuseppa Musolina? Ničesar drugega, kakor okolnost, da je bila ona izmed tolikih žen, ki je v globini svoje duše čutila, da so Giuseppu Musolinu storili krivico. In zato je Julija Borgeze prisegla, da bo krivico, ki jo je Giuseppu Musolinu storil svet, poravnala kolikor bo v njeni moči. Ona se je prav za prav žrtvovala za vse človeštvo, postala je žena razbojnika samo zato, da bi ga dvignila iz teme obupa: in to se ji je zares deloma tudi posrečilo.

Če bi stala ta Julija tukaj, kjer stojim jaz, bi vam rekla:

— Izpolnila sem veliko in sveto dolžnost, kajti Giuseppo Musolino je bil v resnici razbojnik, bil pa je najboljši in najzvestejši mož in svojemu otroku najnežnejši oče, kolikor ji je kedaj nosila zemlja. Preklinjajte ga, jaz pa ga bom kljub temu ljubila, pošljite ga v dosmrtno ječo, on pa bo kljub temu prišel k meni v nebo, kjer so v volji božji združeni vsi dobri ljudje!

— Živio!... Živio!... je zagrmelo med občinstvom, takšnega krika in odobravanja še ni bilo v tej dvorani. Predsedniku doktorju Bartolu ni pomagalo zvonjenje, niti pritiskanje na gumb električnega zvonca, niti razbijanje s kladivom po mizi, ni mogel pomiriti občinstva, ki je mlademu advokatu neprenehoma klicalo »Živio« in mu prirejalo ovacije, kakršnih ni v tej dvorani še noben advokat doživel.

Toda Julija ni videla niti slišala, kako se je ogromna množica prerivala okrog nje, da bi ji čestitala in ji stisnila roko. Tople solze so ji zalile oči, veliko razburjenje pa jo je spravilo skoraj ob zavest.

Kaj pa Giuseppo Musolino?

Sedel je v svoji kietki z železnimi rešetkami in velike solze so mu polzele po licih in mu tekale na brado. Ječal je in ihtel, nekdanji lev Kalabrije je imel v tem trenutku samo solze za izgubljeno srečo, solze v spomin na svojo mlado ženo Julijo in solze veselja za svojo hčerko, ki ga je tako izredno branila, ki je bila tako neustrašena, ki je branila njegovo pravo pred nepravilnimi sodniki, solze hvaležnosti svoji dragi hčerki.

Naposled se je Julija toliko pomirila, da je lahko končala svoj govor.

— Povedal sem vse, gospodje porotniki, kar je v moji duši tlelo za obtoženega, je nadaljevala Julija. Jaz vem, jaz

čutim, da bi noben otrok ne govoril za svojega očeta toplejše, kakor sem govoril jaz za tega ubogega človeka, katerega hoče državni pravdnik poslati v dosmrtno ječo!

Če boste to preprečili, gospodje porotniki, vas bo folazila zavest, da ste vsaj deloma popravili, kar je na temu človeku zagrešila družba. Družba je vzela na sebe veliko krivdo, na njej je, da jo zopet popravi. Vi, gospodje porotniki, ste poklicani, da to krivico enkrat za vselej poravnate. Osvobodite Giuseppa Musolina vsake kazni ali pa naj bo vaša presodba takšna, da ga državno sodišče ne bo moglo obsoditi na najstrožjo kazen! Gospodje, zagotavljam vam, da boste s tem dali Italiji človeka, ki ji bo nekoč mnogo koristil.

Pri tej priliki vas samo opozarjam na fra Diavola — razbojnika. On je delal hujše kot Giuseppe Musolino, ko pa je bila domovina v nevarnosti, ko je stal sovražnik pred vrati Rima, tedaj je fra Diavolo zbral četo dobrovoljcev in med veselim plapolanjem zastav in godbo prihitel domovini na pomoč.

Gospoda, ali mislite, da bi Giuseppe Musolino delal drugače, če bi ga klicala domovina? On je to že dokazal kot dober vojak in odličen oficir! Nisem smatral za potrebno, da bi lažje dokazovanje državnega pravdnika ovrgel — da je bila vse to samo laž, boste uvideli tudi sami, gospodje porotniki, tako boste v tem trenutku dokazali, da imajo tudi navadni ljudje iz naroda oči, da vidijo, česar ne morejo videti niti učeni sodniki! Narod, ki je vse dajal za Giuseppa Musolina, ga ne sme in ne more smatrati za krivega, kajti Giuseppe Musolino je ljubil ves narod in ga ne bo nikdar zapustil!...

Novo odobravanje in navdušenje je odjeknilo v dvorani. Tega navdušenja bi ne moglo opisati nobeno pero, kajti kadar vzkipi Italijanu kri, ne priznava meja. Žene in dekleta so se prerivale, da so prišle v Julijino bližino, potem pa so ji poljubljale roke, pozdravljale so jo in ji čestitale in v tem trenutku je obstojalo še upanje, da bi Giuseppe Musolino utegnil biti osvobojen.

Predsednik sodišča se je mrkega obraza dvignil in spregovoril z razločnim glasom:

— Gospode porotnike vabim na posvetovanje!

Škripal je z zobmi, ko je zapustil dvorano. Sodniki so šli za njim.

Julija je hitela, da je prišla do kletke, v kateri je sedel

njen oče in tiho mu je zašepetala skozi rešetke, tako da je niso mogli slišati niti najbližji:

— Oče! ... Bog naju ne bo zapustil. Vse sem storila, kar sem mogla — sedaj je tvoja usoda v božjih rokah!

Obsodba

In Julija je izginila iz dvorane.

To je storila radi tega, da bi se izognila ljudem, kajti vsakdo je hotel priti do nje, da bi ji stisnil roko in jo kaj vprašal in zato se je bala, da bi je ne spoznali, da je deklica.

Odšla je v neko majhno sobico, ki je bila namenjena za advokate po razpravah. Sesedla se je na divan iz usnja, ker je bila silno utrujena.

Veliki napor pri govoru in obrambi, potem veliko razburjenje na koncu govora, naposled pa še obup, v katerega sta jo pahnili skrb in bojazen, da ne bodo vsi njeni naporji kronani z uspehom v korist njenega nesrečnega očeta in srečanje z njim je spravilo Julijo v takšno stanje, da bi ne mogla več dolgo vzdržati.

Ležala je na divanu in bridko ihtela, živci so jeli popuščati, utrujenost jo je popolnoma prevzela. Vedela je, da bo posvetovanje porotnikov trajalo najmanj dve uri. Ker je morala dolgo čakati, je sklenila, da bo legla in morda tudi malo zaspala. V zadnjem času, posebno odkar je bila v hiši advokata doktorja Bastijana je zelo malo spala. Vedno je bila na nogah.

Prisluškovala je Bastijanu, proučavala akte svojega očeta in že pred samim jutrom je legla, da je prespala nekaj ur.

Hitro je lepa in mlada, toda preoblečena deklica zaspala. V dolgem črnem plašču zavita je iztegnjena ležala na divanu in začelo se ji je sanjati:

Giuseppe Musolino se je postaral, siva brada mu je zrasla do kolen, njegov obraz pa je bil vesel in obleka na njem je dokazovala, da živi redno življenje. Pred Musolinovimi nogami sta se igrala plavolas deček in deklica kostanjevih las. Samo sebe je videla, ko je stala ob neki ograji in gledala po cesti, ki se je razprostirala v neskončnost. Pričakovala je ljubljeneža moža.

Zdajci se je oglasil pošten rog in kmalu zatem je slišala tudi drdranje koles in pred njo se je pojavil poštni voz, iz katerega je skočil mlad mož.

— Naposled si vendar prišel! O, s kolikšnim hrepene-
njem sem te pričakovala! mu je zaklicala naproti.

Mladi mož ni imel toliko časa, da bi odprl vrtna vrata, temveč je kar skočil čez plot, jo ovil s svojima močnima rokama, jo poljubil in jo vprašal:

— Kako ti je, moja draga Julija, kako je očetu Giuseppeu? ... Ali je vsem dobro?

— Da, vsi smo zdravi, moj dragi Harry, mu je odgovorila Julija. Toda, dragi moj, mar se ne kesaš, da si hčerko razbojnika in človeka, ki so ga vsi zavrgli, vzel za ženo?

— Kako naj bi se kesal, ji odgovori lord, ti mi daješ največje blaženstvo in jaz sem najsrečnejši človek na svetu! Kaj me briga, če zmajujejo ljudje z glavami, češ, angleški per, lord Harry Darsi je vzel za ženo hčerko Giuseppa Musolina. O, jaz vem, da sem našel dragulj med ženami, najlepšo dragocenost!

In Julija je začutila v spanju poljub, dolg in sladak poljub, v katerem so se njegova usta strnila z njenimi. In v njenem ušesu je zvenelo:

— Julija — moja Julija!

Nenadoma se je prebudila. Komaj pa je dobro odprla oči, ko jo je čakalo veliko presenečenje. Videla je lorda Harryja Darsija, ki jo je divje objemal in strastno poljubljal.

— Julija, naposled sem te našel! zašepeče lord ves blažen. Vse bi bila lahko prevarala in spravila na napačno sled, toda oči ljubezni so te spoznale, kljub tvoji sijajni krinki in obleki je moje uho slišalo tvoj glas...

— Harry!... Lord Darsi! zajecija Julija.

Z vzklikom neskončnega presenečenja plane Julija pokonci, se zdrzne in še enkrat pogleda lorda Harryja Darsija, ki je stal pred njo in jo nežno gledal, kakor da bi se hotela prepričati, če stoji pred njo zares on sam, ali pa je to samo njegov duh...

— Bog ve, ali so vrata zaprta? reče Julija prestrašeno. Nihče naju ne sme presenetiti, nihče naju ne sme spoznati, nihče ne sme vedeti, da sem jaz deklica!

— Vrata sem zaklenil! ji odgovori lord Harry Darsi. Popolnoma varna si, moja draga! Zares — mnogo poguma in volje je bilo treba, da si se upala v moški obleki stopiti pred

sodnike. Julija, mar se nisi bala, da te bo kdo spoznal? Saj ti si postavila svoje življenje na kocko, ali se ne zavedaš tega?

— Vem, odgovori Julija, toda kaj pomeni moje življenje, če gre za osvobojenje mojega ljubljenega očeta?

Ali si videl, nadaljuje Julija s solzami v očeh, ali si videl tega nekdaž tako lepega in ponošnega človeka! Kakor divjo zver ga imajo zaprtega v kletki, on pa ... o, on prenaša svojo usodo s ponosom, ki ga imajo samo velike osebnosti ...

— Vse, vse sem videl, moja draga Julija, in vse sem slišal, odgovori lord Harry Darsi. Bil sem med publiko v najbližjih vrstah. Ali veš, Julija, da sem prišel za teboj v Napolj! Vedel sem, da te bom tukaj našel, kjer se nahaja sedaj tudi tvoj oče. Tukaj sem živel popolnoma osamljen, brez družbe in znancev, popolnoma sam, odkar sem se lotil dela ...

— Kakšnega dela? ga vpraša Julija.

— Ničesar drugega, kakor da s teboj delam za osvobojenje tvojega očeta. Ko sem se prepričal, da je osvobojenje iz Kastela Marina nemogoče, sem skrbel za to, da bi tvoj oče vsaj pri razpravi ne ostal brez zagovornika. Radi tega sem najel zanj najboljšega napoljskega odvetnika ...

— Najboljšega odvetnika, pa tudi največjega podleža, ga prekine Julija in ko jo je angleški lord pri teh besedah začudeno pogledal, je nadaljevala:

— Jaz vem, Marry, da si plemenito delal in mislil, vse vem, ti si imel najboljše namere, hotel si pomagati mojemu ubogemu očetu in zato si mu dal najboljšega advokata. Toda s tem, ne da bi bil ti tega vedel, si potegnil mojega očeta v največjo nevarnost. K sreči sem jaz vse to pravočasno spoznala. Ta doktor Bastijano, ki si ga ti izbral za zagovornika mojemu očetu, je največji lopov in ničvrednež, ki trobi s predsednikom tribunala doktorjem Bartolom v isti rog ...

— Julija! se začudi lord.

— Prisegam ti, da govorim pravo resnico. Ah, Harry, izdan si, pri sebi imaš človeka, ki te ...

V tem trenutku potrka nekdo na vrata. Julija plane in s strahom pogleda Harryja.

— Vprašaj, kdo je! ji reče lord.

Julija vstane, odide k vratom in vpraša:

— Kdo je? Kdo hoče govoriti z menoj?

— Prosim vas, pustite me vstopiti, je vpil pred vrati glas, v katere mje Julija takoj spoznala glas predsednika

doktorja Bartola. Rad bi z vami o nečem govoril, doktor Silva.

— Skril se bom, zašepče lord, reci mu, naj vstopi!

¶ In medtem ko se je mladi lord zvlekel pod divan in se iztegnil pod njim, da bi bil lahko popolnoma miren, je Julija obrnila ključ v ključavnici in vrata so bila odprta.

Prišlec je bil zares doktor Bartolo. Njegovo visoko čelo je bilo polno gub, njegov blede obraz pa je bil od jeze, ki je vrela v njem, popolnoma spačen.

— Lahko ste si mislili, gospod doktor, da bi bil rad z vami spregovoril nekaj besed.

— Jaz vem, kaj bi mi radi povedali, gospod predsednik, odgovorila Julija, ko se je zavila v velik plašč in si posadila čepico, ki je doslej stala na mizi, na glavo.

— Povedati vam moram, je govoril predsednik Bartolo v jezi, da ste — izdajalec!

Julija se zdrzne in nehote pogleda proti divanu, kakor da bi se hotela prepričati, če je lord to slišal.

— Da, izdajalec, nadaljuje doktor Bartolo s pridušenim glasom, ker ste obljubili, da boste obrambo Giuseppa Musolina tako vodili, da bodo imeli porotniki malo dela z njim.

— Jaz da sem to obljubil, gospod predsednik? reče Julija. Jaz nisem nikdar obljubil kaj takšnega. Jaz sem vam samo dejal, da bom svojo dolžnost točno izvršil.

— Da, svojo dolžnost — napram vladi...

— Tako nisem mislil, nadaljuje Julija, temveč sem hotel s tem reči, da bom izpolnil tisto dolžnost, ki jo mora izpolniti zagovornik napram svojemu klijentu, dolžnost, ki je v tesni zvezi s čuvstvi človečanstva!

— Dobro, tedaj bomo o tej zadevi brez dvoma še enkrat govorili, zavpije doktor Bartolo ježno. Na vsak način pa ste lahko prepričani, da ne boste napravili najsijajnejše karijere, kakor sem vam pred tem obljubil! Vlada vas nikdar ne bo postavila na kakšno važnejše mesto. Obvestil jih bom v Rimu, kaj ste storili, kako navdušeno ste branili zloglasnega razbojnika, pa naj vas spozna tudi minister pravde!

— Kljub temu se nadejam, gospod predsednik, da me boste še spoznali, odgovori Julija. Sicer pa po tem nimaya med seboj več o ničemer govoriti.

V tem trenutku se je oglasilo po celem sodnijskem soplelju močno zvonjenje.

— Porotniki prihajajo že v dvorano, reče doktor Bar-

tolo porogljivo, sporazumeli so se v svoji sodbi, sedaj pa bomo videli, doktor Silva, kako so porotniki vzeli vašo sijajno obrambo. iŠcer pa pojdite z menoj v sodno dvorano, da bova skupaj slišala, kaj so sklenili porotniki!

Julija je bila v največji zadregi. Srci ji je hotelo počiti, lordu Harryju Darsiju bi morala reči vsaj zbogom in se dogovoriti z njim, kje se bosta zopet videla. Vedela je, da želi tako tudi on. Vendar pa ni smela izostati, ničesar ni smela storiti, kar bi se utegnilo zdeti predsedniku Bartolu sumljivo.

— Prosim, izvolite naprej, gospod predsednik, odgovori Julija nestrpno.

— Toda, prosim vas, gospod doktor, jaz bom šel za vami, odgovori doktor Bartolo, kakor da bi slutil, da je hotela Julija iz gotovega vzroka ostati tukaj v sobi.

Julija obupno pogleda proti divanu, potem pa odide hitro skozi vrata, predsednik je šel za njo.

Ko so se vrata zaprla za njima, se splazi lord Darsi izpod divana, ko pa se je zravnal je spregovoril:

— Kakšen lopov je ta predsednik tribunala, ta doktor Bartolo! Sedaj sem slišal iz njegovih ust, da je bil Giuseppe Musolino že obsojen preden je razprava pričela. Toda čeprav bo Giuseppe Musolino obsojen na dosmrtno ječo, bom tebe, Julija, ljubil kakor sem te ljubil doslej in pridružil se ti bom, da bova skupaj delala na osvobojenju tvojega očeta! Sedaj grem za teboj v sodno dvorano, blizu tebe bom stal, ko bodo prečitali obsodbo, — potem pa, draga Julija, se ne bova več ločila! Jaz te ne bom pustil več od sebe in ne bo minilo dolgo, ko boš postala moja žena!

In lord je zapustil malo sobo, ko pa je prišel v sodno dvorano, je bila ta še bolj napolnjena kakor prej in ni se mogel pririniti do Julije. Videl jo je, ko je stala pri zagovorniški mizi, toda bil je daleč od nje.

Porotniki so že prišli in sedli na svoja mesta, pa tudi sodniki in predsednik so zavzeli svoja mesta. Ko se je starešina porotnikov dvignil, je zavladala v dvorani mrtva tišina.

— Porotniki so pri posvetovanju sklenili, izjavi starešina s svečanim glasom, da je razbojnik, ki so ga imenovali bič Kalabrije, kriv! ...

V veliki dvorani je nastal hrup, toda predsednik je neprenehoma nabijal s svojim kladivom tako energično, da se je publika naposled pomirila.

— Gospod starešina, reče predsednik doktor Bartolo,

na obrazu pa mu je počival izraz zadovoljstva radi takšnega izhoda, pred sodiščem imate akt, ki vsebuje vsa vprašanja, ki so namenjena porotnikom. Ali so gospodje porotniki tudi v enem samem vprašanju osvobodili Giuseppa Musolina?

— Niti v eni sami točki ga niso osvobodili! odgovori starešina.

— Hvala vam, gospod starešina, hvala gospodom porotnikom, ki so se potrudili in so trezno mislili o tej razpravi, reče doktor Bartolo z zmagoslavjem. Sedaj pa prehajam k objavljenju obsodbe. V tem slučaju pride v poštev samo največja kazen, ki jo predpisuje zakon.

In doktor Bartolo prečita s slovesnim glasom:

— V imenu njegovega Veličanstva kralja obsojam razbojnika in hajduka Giuseppa Musolina, imenovanega »bič Kalabrije«, ki ima na vesti mnogo razbojništev, umorov, ropov, tatvin, požarov in drugih sličnih zločinov, na dosmrtno ječo!

Vzlik prestrašenja je odjeknil po dvorani.

Vsi so bili prepričani, da bo sijajna obramba mladega advokata, ki je dokazal, da je človeška nepravilnost kriva, da je zašel Giuseppo Musolino na stranpoti, vplivala na sodišče, da bo izreklo milejšo kazen.

Pričakovali so deset let, največ petnajst let, nikakor pa ne dosmrtno ječe.

Zopet se je vse pomirilo in predsednik je začel znova govoriti:

— Pri moči svojega položaja kot predsednik tribunala ukazujem, da izdrži Giuseppo Musolino to svojo kazen v najstrožjem kazenskem zavodu v Italiji. Zapreti ga je treba v Porte Langone, v temno hišo, ki jo poznajo kot najstrožjo kaznilnico, tam naj se do konca svojega življenja pokori za svoje grehe. Vsak teden bo imel en postni dan. Ker pa je nevaren človek tudi za ostale kaznjence, ukazujem, da je prvih sedem let zaprt v posebni celici. Morda se bo med tem časom v posebni celici skesal za svoje grehe! Kazen je sicer težka, toda popolnoma upravičena, doletela je človeka, ki je bil zaklet sovražnik človeške družbe...

— To obsodbo pa, zavpije Giuseppo Musolino na ves glas in se krepko prime za železno mrežo, to obsodbo mi je izrekel človek, ki je prisegel, da se mi bo maščeval in me popolnoma uničil! Krvno maščevanje si izrekel sedaj nad menoj, lopov Bartolo, za svojega očeta, ki je bil prav takšen ničvrednež, kakršen si ti, za očeta, ki me je nekoč nedolžnega pognal

v zapor. Toda kakor sem tedaj srečno pobegnil iz zapora, tako bom pobegnil tudi sedaj, to ti prisegam, doktor Bartolo!

Prebil bom zidove Porte Langone in zopet bom svoboden človek! In kakor je nekoč tvoj oče okrvavel moje roke za svoje lopovski dejanje, tako boš tudi ti, ničvrednejš Bartolo, v mojih rokah izdihnil svojo dušo, to ti prisegam! Če pa bom jaz preslab, da bi prebil zidove Porte Langone, jih bo porušilo samo nebo. Neko noč bodo zgrmele stene na kup, jaz pa bom svoboden...

Toda Giuseppe Musolino ni mogel dalje govoriti. Vojaki so navalili nanj, ga izvlekli iz kletke in pod udarci s puškinimi kopiti so ga odvedli iz sodne dvorane.

Zaman se je Julija trudila, da bi prišla do nesrečnega očeta. Na povelja predsednika sodišča so pritrdili na vrata močan železen drog, katerega bi ne mogel nihče zlomiti.

Napol mrtva se je Julija napotila proti izhodu. Bila je ena od zadnjih, ki so odhajali iz dvorane.

Iskala je lorda Harryja Darsija. Kje je bil on med tem časom? Zakaj ni prišel k Juliji, da bi ji dejal kakšno tolažilno besedo? Kje je bil sedaj človek, ki ji je še pred nekaterimi minutami zašepetal, da bo ona postala njegova žena?

V tem nesrečnem trenutku je spoznala vso silo ljubezni — toda kje je on?

Julija ga ni mogla najti. Lord Harry Darsi je zanj popolnoma izginil. Niti na ulici ga ni bilo.

— Gospodarica! Tukaj smo! je slišala za seboj tiho šepetajoč glas in ko se je obrnila, je videla pred seboj Timbala, Petra in slikarja.

V njihovih očeh so bile solze in tresli so se od jeze. Žal jim je bilo nepravilne usode svojega dragega vodje.

— Bodite mirni, moji dragi prijatelji, jim reče Julija, ko jim je stisnila roke, moj oče še ni popolnoma izgubljen. Ali niste slišali zadnjih njegovih besed, ki jih je dejal tistemu lopovu doktorju Bartolu? — Zidovi Porte Langone bodo porušeni in jaz bom zopet svoboden!

— Tudi jaz mislim, da se bodo njegove proroške besede izpolnile! Združeni z ostalimi tovariši bomo podrli zidove Porte Langone, če ne bo šlo drugače in Giuseppe Musolino bo osvobojen! Njegovo proroštvo se bo izpolnilo!

— Svoboden mora biti! pristavi Peter.

— In temu doktorju Bartolu moramo prerezati vrat! reče pritlikavec Timbal.

— Pa tistega državnega pravdnika Piparda Sambrino moramo obesiti, pristavi slikar s sovražnim glasom. Da, ni se nam treba mnogo pomišljati pri postopanju s temi ljudmi, kajti čimprej bodo uničeni, toliko boljše za druge!

— Toda kaj je tebi, gospodarica? jo vpraša Peter. Čemu se ustavljaš tukaj pred sodno dvorano? Ti nekaj iščeš? Ali ti morda kaj manjka?

— Da, prijatelji, meni nekaj manjka, odgovori Julija z žalostnim glasom, nimam...

Toda v tem trenutku umolkne. K njej je prihitel mladi deček in ji potisnil v roko listek papirja, takoj na to pa je izginil v sosedni ulici.

— To je skrivnostna pošta, reče Peter in se nasmehe. Kaj pomeni ta listek?

Julija je medtem čitala besede, ki so bile napisane na listu. Prijela se je za srce, kriknila in se nezavestna zgrudila na tla. To se je zgodilo tako hitro, da tovariši niso imeli časa, da bi ji priskočili na pomoč.

Medtem ko sta se Peter in slikar trudila okrog Julije, jo pobrala in jo peljala v naročeno kočijo, je pritlikavec Timbal pobral listek, ki ga je izpustila Julijina trepetajoča roka. Na njem je bilo napisano:

»Julija Musolino!

V zadnjem trenutku sem se zbudil iz ljubezenske omotice. Strašna obsodba, ki so jo izrekli nad tvojim očetom Giuseppom Musolinom, naju loči, tebe in mene, za vedno! Uvidela boš, Julija, da hčerke človeka, ki je obsojen na dosmrtno ječo, ne morem vzeti za ženo in zato sem se odločil, da je najboljše, če te nikdar več ne vidim. Še danes bom zapustil Napolj in po kratkem bivanju v Londonu bom odšel na potovanje okoli sveta. Na-dejam se, da bom pri tem potovanju pozabil na ljubezen, ki sem jo gojil napram tebi. Zbogom, Julija! Bodi srečna in oprosti mi, če sem te s temi besedami razočaral!

Lord Harry Darsi.

Zveza zločincev

Pismo, ki je napravilo na Julijo tako strašen vtis, tistih par vrstic, s katerimi se je lord Harry Darsi poslovil od Julije, so bili lažni — nizka in podla potvorba, da bi Julijo, spravila iz ravnotežja...

Julija je bila žrtev. Čeprav je bila kapetan razbojniške čete, si je kljub temu obdržala čuvstva svoje nedolžne dekliške ljubezni. Čeprav je bila v življenju pretkana in praktična, je v svoji duši in svojih notranjih čuvstvih bila enaka ostalim deklicam.

Kakšnih osem dni pred razpravo proti Giuseppu Musolinu se je Viktor Garsi sprehajal v bližini Pausilita. Morilec, ki ga je neprestano iskala policija, se je v Napolju kazal z nezaslišano predrznostjo, ker je bil prepričan, da je kod lasuljo popolnoma skrit in da ga nihče ne bo mogel spoznati.

Viktor Garsi je bil zares popolnoma drugačen, po pravičiji je bil prepričan, da ga nihče ne bi mogel spoznati. Pa tudi policiji ni prišlo na misel, da bi bil Viktor Garsi tako predrzen, da bi se upal živeti v Napolju.

Iskali so ga po Dunaju, Parizu in Londonu in po ostalih svetovnih mestih, samo tam, kjer je bil nekoč državni pravdnik, ga niso iskali.

Viktor Garsi si je ravno prižgal fino egiptovsko cigareto in opazoval malo floto, ki je manevrirala na morju. Pri svojem gospodarju je živel kot pravi gospod. Delal je lahko, kar je hotel, kajti sedaj ni bil več samo komornik mladega lorda, temveč tudi njegov najboljši prijatelj.

Viktor Garsi si je znal pridobiti mladega lorda popolnoma zase. Lord ga je počasi uvedel v sve svoje tajne in na posled mu je priznal tudi svojo ljubezen in to, da je predmet njegovega oboževanja Julija, hčerka Giuseppa Musolina; lord mu je zaupal tudi to, da je samo radi nje prišel v Napolj in da jo bo vzel za ženo.

To spoznanje je dalo Viktorju Garsiju, ki je sovražil Giuseppa Musolina, prilike, da se maščuje nad njegovo Julijo. Ta deklica ga je skoraj izročila pariški policiji, ona je vedela za njegov zločin, vedela je, da je on morilec Marije Ferari, skratka, če bi bilo na svetu bitje, kateremu bi Viktor Garsi

storil največje in najhujše gorje, je bila to Julija, hčerka razbojnika Giuseppa Musolina.

Ko mu je lord zaupal to tajno, se ni pojavil na njegovem obrazu niti najmanjši znak presenečenja. Nasprotno, Viktor Garsi je dejal lordu, da je videl neke njeno sliko in da popolnoma razume, da se človek zaljubi v tako dražestno bitje. Nagovarjal je lorda, naj vzame Julijo za ženo, ko jo bo našel, pri tem pa si je na tihem mislil:

— Julija ne bo nikdar tvoja žena, jaz sem prepričan, da bom znal to preprečiti!

Človek, kateremu je lord Darsi zaupal takšne tajne, je moral biti z njim v dobrih prijateljskih odnosih. Viktorja Garsija je lord Harry Darsi obsipal z mnogimi dokazi izredne nakolnjenosti. Bivši državni pravdnik je dobival za svoje delo zares kneževsko nagrado. Kadar se je lord vozil na sprehod, je sedel komornik vedno k njemu in je z njim celo jedel in pil. Lord Harry Darsi mu je večkrat predlagal, naj sleče svojo komorniško obleko, pretkani Garsi pa mu je odgovarjal:

— Ne, ne, mylord, jaz bom to livrejo obdržal tudi vnaprej na sebi — jaz sem vaš komornik in nočem, da bi kdaj prekoračil meje svojega položaja.

— Kako skromen človek je to! si je lord Darsi često dejal po takšnem odgovoru.

Komornik je šel, kamor je hotel. Medtem ko je ždel lord pri knjigah, je delal on prijetne izprehode.

Garsi je užival, ko se je sprehajal svobodno po napoljskih ulicah, policija pa, ki ga je iskala po vsem svetu, ni niti slutila, da se morilec izprehaja pred njenimi očmi.

Ko se je tako sprehajal ob obali, je prišel do neke vile sredi polja. Ko je bil že čisto pred vilo, se nenadoma odpro vrata, na njih pa se pokaže neka starejša žena. Šla je naravnost proti Garsiju, ki je ugibal, kaj bi starka hotela imeti od njega.

— Vi ste sluga lorda Darsija? ga vpraša stara žena.

— Da, njegov sluga sem, odkod veste to? se začudi Garsi in osupne, kajti čeprav se je počutil v Napolju popolnoma varnega, je bil vendar le previden.

— Prosim vas, pojdite z menoj, moja mlada gospodarica bi rada govorila z vami.

— Vaša gospodarica? Kdo je vaša gospodarica?

— Iz Londona, tujka, neka Angležinja.

— In ta dama hoče govoriti z menoj? Kaj bi mi rado sporočila?

— Ne vem, toda še enkrat vas prosim, da greste z menoj, ne bo vam škodilo, če boste izpolnili moji gospodarici njeno željo ... konča starka.

— Grom in peklo, to bo zanimiv doživljaj, je mislil Viktor Garsi na tihem. Pa ne da me hočejo zvabiti v kakšno past! Ah, neumnost! Če bi me bila napoljska policija zasledila, ne bi hodila toliko po ovinkih, temveč bi kar udarla v hišo, v kateri stanujeva z lordom in s silo bi me odvela, če bi ne šlo drugače ...

— Gospod, ali nočete z menoj? ga zopet vpraša starka, ko se ni ganil z mesta.

— Dobro, pojdiva!

Starka je šla naprej, zanjo pa Viktor Garsi in tako sta prišla v hišo.

— Vstopite, reče starka, ko je odprla vrata neke sobe, ki je bila dekorirana z rdečo svilo.

— Stvar postaja vedno bolj zagonetna, je premišljeval Viktor Garsi; ko je stopil v sobo. Dama mora biti izredno bogata, kajti ta razkošna oprema ... Ah, tukaj je prebivalec te elegantne hiše, ona je izredno lepa!

V sobo stopi visoka in elegantna dama, vsa v svili in se ustavi pred Garsijem. To je bila mlada žena z zlato-rdečkastimi lasmi in velikimi očmi.

— Sedite, gospod, reče mlada žena, ko je z gracijozno kretnjo pokazala Garsiju na majhen stol. Rada bi govorila o nečem z vami!

— Madonna, odgovori Viktor Garsi in se globoko priklone. Dovolite mi, da pred vami stojim, dokler ne bom slišal, radi česa ste me poklicali sem!

— Samo zato, ker ste sluga lorda Harryja Darsija! odgovori mlada žena.

— Ali poznate vi mojega gospodarja?

— Vzemimo, da poznam lorda Harryja Darsija, vzemimo, da se zanimam zanj, reče lepa dama, recite mi, bi li vi mogli razumeti zanimanje, kateremu moram biti hvaležna, da sem vas spoznala gospod? ...

— Ni tako, madonna, jaz sem samo navaden sluga, moj gospodar pa ...

— Vidim, da smem govoriti z vami popolnoma odkrito, nadaljuje lepa mlada žena, in če me hočete poslušati, moj go-

spod, in sprejeti moj predlog, si boste zasigurali precejšno nagrado. Pripravljena sem vas bogato nagraditi za uslugo, ki mi jo boste storili. Dovolite mi, da vam dam takoj majhno aro, — prosim vas, vzemite tele novčаницe!

Iz male denarnice, ki jo je lepa blondinka potegnila iz nedrj, je vzela tri bankovce po sto lir in jih ponudila Viktorju Garsiju. Bivši državni pravdnik se ni niti malo branil denarja, čeprav je bil prepričan, da je to samo podkupnina, za katero bo moral nekaj storiti.

Samo po sebi je umevno, da mu je bilo že zdavnaj tuje vsako čuvstvo časti in gledal je samo, da bi čim bolj obogatel, da bi dobil kedaj pozneje važno ulogo v človeški družbi. Z denarjem doseže človek lahko vse. Viktor Garsi je bil celo prepričan, da bo z denarjem lahko uničil tožbo, ki je bila dvignjena proti njemu.

— Madonna, reče Viktor Garsi in se zasmije, ko je dobljene bankovce stlačil v žep, vi pa znate zares tako spretno in prikupljivo govoriti, da vam že od prvega trenutka pripadam z dušo in telesom. Če vam morem storiti kakšno uslugo, tedaj razpolagajte z menoj!

— Rada bi zvedela, kaj lord Harry Darsi vse dela, kadar je doma? reče dama.

— Ničesar lažjega bi me ne mogli vprašati, kakor je to. Vsak večer vam bom poslal sporočilo, ki vas bo obvestilo o vsakem koraku, ki ga je storil moj gospodar tega dne.

— Dobro, tedaj mi že sedaj odgovorite, radi česa je prišel lord Darsi v Napolj?

— Ljubi Bog, čemu naj bi prišel v Napolj?! Mesto mu izredno ugaja...

— Ali vidite, da ne govorite resnice! ga prekine lepa dama. Lord Harry Darsi prav gotovo ni prišel sem radi lepote Napolja, temveč, jaz slutim, prišel je radi druge lepote — radi ženske.

— In če bi bil to slučaj! ... se je pretvarjal pretkani Viktor Garsi. Lord je lep, mlad, izredno bogat, s čim bi se preganjal dolg čas — gotovo z ničemer drugim kakor z ljubeznijo...

Pri tem je opazil nekdanji državni pravdnik, kako se je v velikih očeh lepe dame nekaj zasvetilo, to je bil brez dvoma žarek ljubosumnosti, ki se je pozaval v njenih očeh. In Viktor je videl, da ta mlada žena ljudi lorda in ga je hotela kontrolirati, ker se je bala, da ima kakšno tekmovalko.

— Jaz vem o lordu mnogo več, kakor pa si morda vi mislite, nadaljuje lepa lastnica male vile. Lord Harry Darsi je prišel v Napolj radi neke mlade deklice, ki stoji globoko pod njegovim položajem.

— Grom in peklo, zdi se mi, da ta-le nekaj ve! je mislil Viktor Garsi na tihem, glasno pa je pristavil:

— Res, to mi je popolnoma novo! Kdo bi mogel biti ta mlada deklica?

— Ime bi rada jaz zvedela od vas, gospod, jaz ga vem, toda vi mi ga morate povedati...

— Madonna, če vam zagotavljam...

— Ne prepričujte me o ničemer, vi veste popolnoma točno, prav tako dobro kakor jaz, ker sem k sreči izvedela, da ste vi zaupnik mladega lorda. Človek, ki se vozi z lordom dan za dnem na sprehod, ki ga povsod spremlja, ki z njim obeduje in večerja, se ne more imenovati njegov sluga, temveč njegov dober prijatelj.

— Dobro torej, jaz sem njegov prijatelj, odgovori Viktor Garsi. Vi veste vse, madonna, toda preden ne vem, kdo ste in če bi vaše zanimanje ne utegnilo mojemu mlademu gospodarju v čem škodovati, ne morem z vami odkrito govoriti.

— Jaz sem žena, ki jo lord Harry Darsi ljubi in če ste ravno radovedni na moje ime, gospod — jaz se imenujem Adrijana od Šavane!

— Ah, Adrijana od Šavane! spregovori Viktor Garsi malo začudeno, na njegovih ustnicah pa se je pojavil smehljaj. To ime sem že enkrat slišal in sicer ravno iz ust mojega gospodarja...

— Tako! On se me torej spominja, ker je spregovoril moje ime?! je vprašala Adrijana. Kaj vam je pripovedoval o meni?

— Da sta si bila nekoč dobra prijatelja.

— On je govoril resnico! odgovori Adrijana od Šavane. Poglejte, sedaj veste, gospod, da imam dovolj pravice, da se zanimam za njegove razmere, dovolj pravice, da odstranim od njega vsako drugo ženo.

Viktor Garsi je takoj slutil, da bo tukaj dober vir dobitkov in nagrad.

— Gospa, odgovori Viktor Garsi, vi imate popolnoma prav! Lord Harry Darsi ljubi neko mlado deklico, ki stoji globoko pod njim. Kako se imenuje ta deklica?

— Julija! odgovori Adrijana.

— Popolnoma tako. Julija se imenuje, toda njen priimek bi mi pač težko povedali?

— Jaz vem njen priimek, toda kot dokaz, da z menoj popolnoma iskreno mislite, zahtevam, da mi ga vi poveste!

— Musolino — vendar! odgovori Garsi hitro.

— Hvala vam, gospod, reče Adrijana od Šavane, ko je ponudila Viktorju Garsiju roko. Sedaj vem, da se na vas lahko popolnoma in v vsakem pogledu zanesem. Na mesec vam bom plačala po tisoč lir, če mi boste pomagala, da bo Julija ostala čim dalje od lorda Harryja Darsija. Lord ne sme tako nizkega stvora vzeti za ženo, hčerko navadnega razbojnika, bandita, ki pa je še mnogo predrznejša od svojega očeta. Njen oče je bil pohlepen na denar, ona pa bo kradla moška srca in kneževska krona ji diši in eno najuglednejših imen v vsej Angliji!

— Da, da, ta mala razbojniška deklica je izredno hrabra! se je smejal Viktor Garsi. Toda zagotavljam vam, da dokler bom jaz pri mojem gospodu, se Juliji Musolino ne bo posrečilo, da postane lady Darsi.

Cele dve uri je ostal nekdanji državni pravdnik v tej mali vili, ko pa je zopet prišel iz nje, je bil že pravi zaveznik Adrijane od Šavane.

Viktor Garsi in Adrijana od Šavane sta sporazumno delala, lord Darsi pa je bil izdan in prodan, ne da bi imel sam najmanjši potjem o tem.

Adrijana od Šavane je prišla v Napolj za lordom Darsijem. S pomočjo mnogih detektivov se ji je posrečilo, da je zvedela, kje se mladi lord nahaja. Živela je v Napolju, toda lordu se ni upala prikazati pred oči. Dobro je vedela, da jo bo zavrnil, dokler bo nosil v svojem srcu ljubezen in hrepenenje po mladi in lepi Juliji. Spretna intrigantka je nameravala pred lorda stopiti šele tedaj, ko bi se ji posrečilo, da bi iz njegovega srca iztisnila Julijo.

Lahko se je lotila tega posla, kajti v Parizu je pod imenom čarodejke madame Lenormand zaslužila čez sto tisoč frankov. Od tega denarja je živela v Napolju in namenila Viktorju Garsiju precejšnjo vsoto, nekdanji državni pravdnik pa si je na tako lahek način služil denar.

Viktor Garsi je sovražil Julijo kakor tudi Adrijana in trdno je sklenil, da bo napel vse svoje sile, da Julija Musolino in lord Harry Darsi ne bosta nikdar mož in žena. To je šlo vse v najlepšem redu do dneva Musolinove razprave.

Viktor Garsi je storil vse mogoče, da mladi lord ne bi

bil navzoč pri razpravi. Opozarjal ga je celo, da je nevarno biti pri obravnavah proti takšnim razbojnikom.

— Kdo ve, je govoril Garsi lordu, če ne bodo zavezniki Giuseppa Musolina skušali svojega vodjo osvoboditi na sam dan razprave, kdo ve, če ne bodo pognali celega sodnijskega poslopja v zrak!

— Jaz se ne bojim, dragi moj, mu je odgovoril mladi lord, najmanj pa se bojim nevarnosti, ki obstoja morda samo v tvoji glavi!

— Mylord, toda vi ste živeli sedaj skriti v Napolju, v nobeno družbo niste zahajali, sedaj pa, ko boste prišli v sodno dvorano, vas bodo spoznali vaši prijatelji in znanci, tedaj pa bo vašega inkognita konec!

— Jaz ne polagam na to mnogo važnosti!

— Zakaj ne?

— Zato, ker ne bom več dolgo ostal v Napolju! odgovori mladi lord.

Lord je dobil v angleškem poslaništvu vstopnico in odšel je k razpravi proti Giuseppu Musolinu. Ko je stopil v dvorano, je v mladem zagovorniku doktorju Silvi spoznal Julijo in po njenem govoru jo je našel v zagovorniški sobi.

Na poziv predsednika tribunala doktorja Bartola, je morala Julija oditi iz sobe, ne da bi se poslovila od njega in se z njim dogovorila za prihodnji sestanek.

Ko je stopil lord na teraso sodnega poslopja, da bi se navžil svežega zraka, je našel tam Garsija, ki ga je čakal.

— No, kako stoji zadeva z Musolinom, mylord? ga je vprašal komornik zamolklo.

Lord pa ga je prijel za roko, ga odvedel za neki steber in mu dejal:

— Viktor, jaz sem jo videl! ... Ah, kako srečen sem, da sem jo videl, Viktor!

— Koga ste videli, mylord? ga je vprašal Garsi prestrašeno, ker je že slutil, za kaj gre.

— Julijo, mojo Julijo, bodočo lady Darsi! je vzklikal lord Darsi.

— Prokleta! si je mislil na tistem Viktor Garsi. Sedaj je vse izgubljeno! Kaj bo rekla Adrijana od Šavane, ko bo slišala, da je lord Darsi našel deklico, ki jo ljubi? Niti pet para mi ne bo dala za nagrado.

— Poslušaj me, Viktor, izdati ti moram neko naredbo, reče lord Darsi.

— Ukazujete, mylord?

— Reci mojemu kočijažu, naj me čaka s kočijo tam nasproti ulici pri Kolandi!

— Bom, mylord.

— Ko bo obsodba izrečena, bom takoj prišel in sedel v kočijo, ti pa boš odšel in poiskal Julijo ter jo pripeljal k meni! reče lord.

— Toda kako naj bi spoznal Julijo? reče Garsi. Jaz je nisem še nikoli videl.

— Julija je preoblečena, ona je prav za prav mladi advokat, ki je branil Giuseppa Musolina. Julija bo prišla torej na ulico v dolgem črnem plašču s čepico na glavi in mnogo ljudi jo bo spremljalo in ji prirejalo ovacije, po tem jo boš spoznal.

— Prav dobro, mylord, name se lahko popolnoma zanesete! odgovori pretkani komornik. Pripeljal jo bom v vašo kočijo, nadejam se, da bo hotela iti z menoj!

— Čakaj jo torej in jo pripelji k meni! konča mladi lord pogovor s svojim komornikom.

— Kakor ukazujete, mylord, reče Viktor Garsi in se globoko prikloni, medtem ko se je lord Harry Darsi obrnil in odšel v sodno dvorano, da bi obsodbo.

— Grom in peklo, sedaj je treba napeti vse sile, pametno moram delati! je vzkliknil Viktor Garsi, ko je lord odšel s terase in se v vsej svoji veličini vzravnal. Hitro je našel lord svojo Julijo, pa jo bo prav tako hitro zopet izgubil. Sam pekel mi pridi na pomoč, da bi se hitro spomnil, kako bi ta dva človeka za vedno ločil!

In kmalu se je na ves glas zasmel, kajti pekel ga je uslišal in mu vdahnil dobro misel.

— Prav dobro! ... Ha, ha, ha, to bo vsaj dober sporazum, ki jih bo nekaj časa držal drugega daleč od drugega!

Hitro je Viktor Garsi odšel h kočijažu in mu predal gospodarjevo naročilo, potem pa je odšel v kavarno, ki se je nahajala v bližini in napisal Juliji pismo, pri tem pa je skrbno posnemal lordovo pisavo, v kateri se je že dalje časa vabil v prepričanju, da mu bo nekoč koristila.

To je bil tisti listek, ki ga je Juliji izročil neki deček, ko je prišla iz sodne dvorane.

S tem lažnim in ponarejenim pismom je Viktor Garsi dosegel svoj cilj. Zaman je čakal lord Darsi na svojo Julijo in na posled se je moral sam odpeljati domov.

Garsi mu je dejal, da je govoril z Julijo, da pa ni hotela iti z njim. In še isti večer je pisal nekdanji državni pravdnik Adrijani obvestilo:

»Danes sem vas obvaroval pred veliko nevarnostjo, Madame.

Lord Harry Darsi je našel Julijo Musolino, jaz pa sem poskrbel, da ga je tudi takoj zapustila. Nadejam se, da je Julija že odšla iz Napolja, ker je preponosna, da bi se lordu sama ponujala. Ta njen ponos bo obenem tudi njena propast!«

Med življenjem in smrtjo

V Musolinovi votlini vrh Aspromontov sta vladala velika skrb in žalost. V kameniti sobi je ležala na trdi postelji, ki je bila narejena iz vejevja in po kateri je bila pogrnjena volnena odeja, Julija Musolino v strašni vročici že celih štirinajst dni.

Njeni prijatelji so jo komaj prinesli v votlino. Od trenutka, ko se je pred sodnijskim poslopjem zgrudila na tla, ko je prečitala usodno pismo, se še ni popolnoma osvestila.

Pritlikavec Timbal, Peter in slikar so jo odnesli tedaj v neko najeto kočijo in se odpeljali z njo v krčmo de Loreto. Tu pa ni smela ostati prvič radi tega, kar je v gostilno premnogokrat prihajala policija, drugič zato, kar je sam krčmar izjavil, da je odvetnika Edvalda Bastijana, ki je bil zaprt v kleti, izpustil na svobodo, ker ne bi rad odgovarjal za umor, tretjič pa radi tega, ker v razbojniški krčmi ne bi mogli zdraviti tako nežnega bolnika.

K sreči je našel Peter nekega ribiča, kateremu je Musolino storil marsikatero uslugo.

Ta ribič jih je prepeljal s svojim čolnom iz Napolja v Reggio. To je bila silno neprijetna vožnja. Ponoči so zavili Julijo v krpe in jo tako položili v čoln, ki ni imel kajute.

Vreme je bilo strašno, veter je močno besnel, da so imeli med potjo mnogo neprilik.

Naposled se je čoln ustavil v bližini Reggija. Odtam so jo morali zopet prenesti v Musolinovo votlino. Julija ni mogla napraviti niti koraka, njeni tovariši so jo morali nositi. Ihtela je in ječala v omotici in večkrat je izgovarjala ime Harry

tako, da so te besede trgale njenim tovarišem srca, da so tudi oni ihteli, ko so jo gledali.

Med potjo so srečali kočijo, v katero so jo takoj naložili in ki je napravila okrog Reggija velikanski ovinek, ko pa so prišli v gozd, so jo zopet nositi in tako prispeli v Musolinovo votlino.

— Hvala Bogu, sedaj smo jo prinesli pod našo streho! reče Timbal, ko so Julijo položili na posteljo.

Tovariši so se nadjali, da bo Julijo sedaj, ko bo imela mir, popustila vročica in da se bo zbudila, toda zmotili so se, kajti Julijina boleost je bila močnejša, kakor so si oni to predstavljali. Lepo mlado bitje je ležalo na postelji še vedno v omotici. Neprenehoma se je nahajala med sanjami in resnico, prav tako tudi med življenjem in smrtjo. Nobene hrane ni hotela vžiti in le s silo so ji ulivali mleko v usta, tu pa tam kakšno kapljo vina, ki jo je malo okrepčala.

Minilo je štirinajst dni, Julijini tovariši pa so se vsak dan bali, da bo nastopila smrt.

Vsako upanje je bilo izgubljeno.

Nekega dne so sedeli tovariši zbrani pred votlino pod velikim drevesom pred samim vhodom. Pritlikavec Timbal, Peter, slikar, goreči menih, Petrucio in rdečelasi Krispino, vsi so se zbrali, da bi se med seboj posvetovali, kaj jim je storiti. Da, oni so se sešli, da bi se dogovorili, kaj bodo storili po njeni smrti, ker se niso več nadejali, da bo toliko napadov vročice, ki nikakor ni hotela popustiti, mogla vzdržati.

— Da, prijatelji, reče Peter z zamolklim glasom, velika nesreča nas je zadela! Preprasna deklica, pod katere zastavo smo se zbrali, leži na smrtni postelji.

Giuseppa Musolina so odpeljali v kaznilnico Porto Langone, kjer ječi v strašni temi. Mi pa ždimo tukaj in ne moremo niti za Julijo, niti za Giuseppa Musolina ničesar storiti!

Zdajci pa spregovori slikar, ki je sedel na panju.

— Povedal vam bom čisto resnico, prijatelji, je vzkliknil mladi mož s plametečimi očmi. Nad Julijo smo storili velik zločin, za katerega se ne bomo nikdar dovolj nakesali, kajti doslej smo se zanašali na močno Julijino naravo, mislili smo, da bo bolezen sama minila.

Timbal je s svojim malenkostnim znanjem storil, kar je mogel, toda mi je ne smemo pustiti brez zdravnikove pomoči. Zakaj bi Juliji ne pripeljali zdravnika, človeka, ki se

razume na svoj poklic in ki ima morda proti tej bolezni kakšno sredstvo?

Namesto posvetovanja, kaj bomo storili po Julijini smrti, bi bilo pametnejše, da bi uporabili vse, da bi našega kapetana rešili, da našo Julijo ugrabimo smrti...

— Pri Bogu, slikar ima prav! reče Peter. Poiskati moramo kakšnega zdravnika.

— Vi govorite kakor slepec o barvah, pristavi pritlikavec Timbal. Kakšnega zdravnika naj bi poiskali, pravite, ali pa ste tako naivni, da mislite, da bi se našel zdravnik, ki bi hotel z nami v to skalovje in četudi bi prišel, ali bi ne dali s tem policiji najboljšega vohuna, ki bi odšel in nas takoj izdal?

— Res je na žalost, Timbal ima prav, odgovori Peter Gavran, mi ne smemo nobenega tujca pripeljati v našo votlino.

— Toda zakaj ne? Vpraša slikar. Zdravniku ni treba vedeti, koga zdravi, ni treba, da bi se mu tudi samo sanjalo, kam ga vodimo. Z zavezanimi očmi ga bomo privedli v votlino, z zavezanimi očmi ga bomo vodili po vsej poti in takšnega ga bomo privedli tudi nazaj v njegovo hišo.

— Predlog ni napačen! pripomni rdečelasi Krispino. — Toda povej nam človeka, ki bi ga mogli poklicati! Jaz bi bil med prvimi, ki bi bil srečen, da bi lahko k naši Juliji pripeljali zdravnika.

Ko sem bil še v Notabeli se je čestokrat pripetilo, da je stari Gabelou bolehal na ravmatizmu. Ob takšnih prilikah me je poklical in mi dejal:

Krispino, pripelji mi zdravnika za siromake iz Reggija!

Bili so še zdravniki, ki so stanovali bližje, ker pa je vas Notabela spadala pod srez Reggio, je bil zdravnik dolžan, če ga je kdo poklical, priti v bližnje vasi, da je bolnika pregledal in zdravil...

— Kako se imenuje ta zdravnik? vpraša Timbal.

— Imenuje se Emilio Valeni, nadaljuje rdečelasi Krispino. Jaz vem prav dobro, kje je njegovo stanovanje! Mlad je še in zaslužil bi si, da bi se mu boljše godilo, da bi vsaj lahko svojemu stanu primerno živel. Ljudje v Reggiju zelo slabo plačajo svojega sirotinjskega zdravnika...

— Tega doktorja moramo poklicati k naši Juliji, reče pritlikavec Timbal. Pripeljali ga bomo sem, ne da bi on vedel, da bomo njegovo uslugo dobro nagradili!

Vsi so se strinjali s tem predlogom in tako je bilo sklenjeno, da bodo prihodnjo noč pripeljali v Musolinovo votlino zdravnika iz Reggija.

Dvoje povesti

Doktor Emilio Valeni, zdravnik za siromašnejše sloje iz Reggija, je sedel v svoji siromašno urejeni sobi v Reggijskem predmestju in večerjal.

Za večerjo je imel komad sira in kos kruha, pil pa je čisto vodo. Mladi človek, ki je imel kakšnih sedemindvajset let, ki je moral živeti v takšnem pomanjkanju, si brez dvoma ni zaslužil tega. Vesten zdravnik, kakor je bil, je vse svoje dosedanje življenje preživel pri knjigah in v proučevanju in sedaj, ko je gotov človek stopil v svet, je moral znova okusiti vse strahote pomanjkanja, o katerem je bil prepričan, da bo z doktorskim izpitom končalo.

Emilio je bil edini sin precej bogatega trgovca iz Rima in zato je svet mislil, da mu bo lahko zavzeti ugledno mesto v družbi, tem bolj, ker je bil že po naravi izredno nadarjen in se je v šolah pokazal kot najboljši dijak.

Učitelji in starši so sklenili, ko je bil že deset let star, da pojde študirat. Iz osnovne šole je prestopil v gimnazijo, kjer je bil že prvo leto najboljši dijak in končal je z odliko in pohvalo, kakršne ni dobil na tisti gimnaziji še noben dijak.

Ko je dobil najboljše spričevalo in je prišel domov, so mu starši na čast prirediti veliko svečanost z bogato pojedino. Vsi so mu čestitali k uspehu. Med povabljenimi gosti je bil tudi ravnatelj semenišča.

— Sedaj pa, moj mili sin, reče oče Emiliju, ko so bili pri obedu, naš dobri prijatelj, ravnatelj semenišča te bo odpeljal v semenišče, kjer te bodo brez dvoma sprejeli in vpisal se boš v bogoslovje.

— Oprosti, dragi oče, mu odgovori Emilio odločno, tu si se pa malo zmotil! Ti govoriš o semenišču in o bogoslovnih naukih, jaz pa se nameravam vpisati na medicinsko fakulteto in ti veš, da je to že moja davna želja in da ne bom od tega nikdar odnehal. Za najlepši človeški poklic smatram zdravniškega, ah, to je nekaj nebeškega, čuvati človeško zdravje in

mu lajšati bolečine! Jaz hočem to in nobena stvar me ne bo odvrnila od tega, da bi ne postal zdravnik!

— Kaj ti vendar prihaja na misel, mladenič? reče oče razburjeno. Zdravnik hočeš biti? Ko si bil star še šest let je tvoja mati obljubila izpovedniku, da se boš posvetil duhovskemu stanu in da boš služil sveti cerkvi in mislim, da ne boš svoje matere tako grdo žalil?

— Jaz pa, reče ravnatelj semenišča, ali nisem jaz uporabil vsega svojega znanja zato, da bi te napravil za najsvetlejšo točko te občine, da bi te povzdignil v duhovnika?

— Tudi jaz sem za to, da bi postal duhovnik! reče oče in vprašujoče pogleda sina.

Vsi so ga napadali, toda Emilio se je branil in neprenehoma trdil, da ne čuti nobenega veselja do duhovniškega stanu in da zato ne more nikdar postati duhovnik.

— In ti si vendar redno zahajal v cerkev, reče oče.

— Hodil sem, reče Emilio ne da bi kaj premišljal, ker nisem hotel tebe in matere žalostiti, toda nikakor se ne strinjam s tem, kar sem v cerkvi slišal.

— Sicer pa povej razloge, radi katerih nočeš postati duhovnik in služabnik božji? ga vpraša ravnatelj semenišča.

— Dobro, povedal vam jih bom, reče Emilio in se samozavestno vzravna. Navdušeno in v lepo vezani besedi je mladenič očrtal vse zablode cerkve, mnoge krivice, ki nam jih delajo s te strani, zatem je govoril o zlorabljanju svete izpovedi, o cerkvenih dostojanstvenikih in njihovih grehih, o nezakonitosti in večnem devištvu, ki ga pa duhovniki prezirajo in preklinjajo.

Govoril je celo uro, kakor da bi bil hotel dvigniti proti cerkvi celo obtožbo. Ko je končal svoj govor, je ravnatelj semenišča dvignil roke proti nebu in vzkliknil s svečanim glasom:

— Mladenič je svobodomislec, on je za našo sveto stvar za vedno izgubljen, kakor tudi za vas, moji nesrečni in dragi prijatelji!

Stari oče je udaril s pestjo po mizi, za katero so sedeli in zavpil:

— Jaz ne trpim, da bi bil zdravnik! Če pa se ne bo pokoril moji želji, mora iz hiše in pri vsem, kar imam na svetu, prisegam, da dokler bom živel, ne bo dobil od mene niti lire. Premisli si, mladenič!

Toda mladeniča ni ta grožnja v njegovem sklepu niti malo omajala.

Celih osem let se je Emilio boril s svojim starši in z ravnateljem semenišča in naposled je prišlo do katastrofe. Oče se je pri tem razprevljanju tako razjezil, da je dvignil stol in ga hotel razbiti na glavi neposlušnega sina. Emilio se je hitro umaknil vstran, potem pa je pobegnil iz hiše in od tistega trenutka svojih staršev ni več videl.

Malo so mu pomagali prijatelji, pozneje pa se je sam vzdrževal s tem, da je dajal inštrukcije in pisal predavanja in tako je za silo izhajal in študiral.

Mučil se je in stradal, ko je študiral medicino, toda po vrsti je položil vse ispite in postal doktor medicine.

Kot doktor zdravilstva ni mogel takoj dobiti mesta in je sedaj slabše živel, kakod med študiranjem. Naposled je dobil mesto zdravnika za revnejše sloje v Reggio.

Vesel in zadovoljen se je preselil v Reggio, ko pa je prispel tja, je zvedel, da plačajo za mesto samo osem sto lir na leto. Kar je poleg tega potreboval za življenje, bi si bil moral zaslužiti z ordinacijami pri bogatih ljudeh, ti pa ga niso hoteli klicati, da bi jim prinesel iz umazanih in vlažnih stanovanj in hiš siromakov kakšne nalezljive bolezni.

Tako je doktor Emilio živel tudi nadalje brez vsakršnega veselja, razen tega, ki mu ga je prinašal njegov zdravniški poklic. Kljub temu pa je neutrudljivo delal, noč in dan je bedel nad bolniki v Reggio. In od te malenkostne plače, ki jo je dobival, je kupoval siromakom celo živež in zdravila, kadar je videl, da ni nobenih sredstev v hiši, kjer je zdravil.

V zadnjem času je doživel veselje v življenju, toda tudi to mu je samo prineslo novo skrb na vrat.

Neke noči, minilo je približno šest mesecev, odkar se je mladi zdravnik naselil v Reggio, je razbijal nekdo s takšno silo po vratih njegove sobe, da mu je takoj prišlo na misel, da potrebuje nekdo nujne pomoči. Hitro je skočil, se oblekel in odprl vrata na ulico.

Osupnil je, ko je videl na pragu žensko masko, ki je padla v sobo, ko je prestopila prag. Doktor se ni mnogo začudil, vendar pa ni pričakoval, da bo maska, ki je pripravljena samo za zabavo prišla ponoči k njemu in ga prosila pomoči.

To je bila mlada žena, prekrasne postave, ki je sedaj onesveščena ležala pri nogah mladega zdravnika. Maska je

držala v levi roki krinko, ki si jo je snela z obraza, z drugo roko pa si je tiščala srce.

Na njeni beli obleki je bil krvav madež. Doktor je mislil da je masko kdo na maškeradi napadel in jo pretepel, ko pa jo je preiskal, je ugotovil, da je od izgube krvi onemogla. Takoj jo je dvignil in odnesel na posteljo, lotil se je potrebnega dela, da bi ji ustavil kri.

Le s težavo se je zdravniku posrečilo, da je preprečil največjo nevarnost, v kateri se je deklica nahajala. Nehala je krvaveti in spanec jo je vso onemoglo premagal.

Zdravnik je sedel ob njej in jo opazoval. Še nikdar ni videl lepšega bitja od te deklice, ki je nosila, kakor se je zdelo s seboj smrt. Plavi kodrčki so ji obdajali obraz.

Bolezen, ki je to lepo deklico mučila že dalje časa ni mnogo vplivala na njeno splošno lepoto. Njene oči so bile velike in prekrasne, sedaj pa so jih zakrivale dolge svilnate trepalnice, njena usteca so bila mala in sladka, kakor ustvarjena za poljubljanje, male in nežne roke pa niso nikdar delale kajti koža na njih je bila mehka kakor žamet.

Deklica se še vedno ni zdramila iz omedlevice in zdravnik ni mogel spregovoriti z njo nobene besede. Vsekakor pa je bila življenjska nevarnost odstranjena. Komaj je čakal mladi zdravnik na trenutek, da bi zvedel od mlade deklice kdo je, odkod prihaja, kam namerava in kako je prišla do vrat njegovega stanovanja.

Šele opoldne prihodnjega dne se je deklica zbudila iz omedlevice. Začudeno je pogledala doktorja Emilija Valeno in se kmalu domislila vsega.

— Vi ste zdravnik, kajneda? ga je vprašala z onemoglim glasom...

— Tako je, madame, odgovori mladi zdravnik, jaz sem doktor Emilio Valeni.

— Ah, spominjam se, jaz sem videla vašo firmo na vratih in v svojem obupu sem potrkala na vrata.

Bil je skrajni čas, da sem krvavenje ustavil, pristavi zdravnik.

— Krvavenje je bilo?

— Da, gospodična.

— O, zakaj me niste pustili umreti, gospod doktor! Zares mnogo boljše bi bilo zame. Ah, vi veste dobro, da je moja bolezen neozdravljiva in da bom nekega dne, ko me bo zalotilo, padla in ne bom več vstala.

— To ni ravno tako neovrgljivo, je mladi zdravnik deklico tolažil. Pametno morate živeti in uporabljati sredstva, s katerimi boste uspešno zdravili bolezen!

— Hvala vam za tolažilne besede, odgovori bolnica, toda jaz vem prav dobro, da je to samo slaba tolažba, ki mi ne more mnogo pomagati. Sicer pa se motite, gospod doktor, če mislite, da je škoda zame...

— Gospodična, kako morete tako govoriti?

V kratkih presledkih je dal zdravnik kozarec vina deklici, da se je malo okrepčala, nato pa zdravilo, ki ga je v naglici pripravil, ko pa je opazil, da ji je zdravilo pomagalo in da je se počuti tujka mnogo boljše, je nadaljeval:

— Bodite tako ljubeznjivi, gospodična, in mi povejte svoje ime in naslov svojega stanovanja! Rad bi obvestil vaše starše ali sorodnike, da bi vas prenesli iz mojega stanovanja. Prenos se mora izvršiti izredno previdno.

— Moji starši! vzdahne deklica. Nimam jih! Moji sorodniki — ne poznam jih!... Moje stanovanje! Ha, ha, ha, moje stanovanje, moje stanovanje, v moje stanovanje me hočete prenesti, gospod doktor? Ne, ne, tam ne potrebujejo takšnih ljudi kakor sem jaz, bolniki nimajo prostora tam. Ne preostaje mi ničesar drugega, kakor poiskati bolnico, v kateri me bodo, nadejam se, pustili, da bo čim prej umrla.

Doktor Valeni se prestraši.

Ta nesrečnica ni imela staršev, niti sorodnikov, o svojem stanovanju pa je govorila z nekakšnim prezirom?

— Za Boga, gospodična, vi morate vendar stanovati nekje v Reggiju, povejte mi hišo!

Pri teh besedah odpre deklica oči in mu odgovori:

— Jaz stanujem v hiši signore Palaci.

Sedaj je doktor Valeni vedel vse.

Signoro Palaci je v Reggijo vsakdo poznal, ona je vzdrževala javno hišo, v kateri je bilo mnogo lepih deklet, ki pa so bile vse izgubljene.

Mladi doktor ji ni stavljal več vprašanj. Na prenos torej ni bilo več misliti, drugo pa — pred bolnico je imela deklica nek poseben strah, kajti kolikokrat je slišala, da je kdo omenil bolnico, se je stresla.

Emilio je sklenil, da jo bo začasno iz človekoljubja obdržal v svojem stanovanju.

Ker je moral sedaj na obisk k svojim pacientom, jo je moral pustiti samo in zato ji je ukazal, kaj mora med tem ča-

som storiti, prinesel ji je potrebno zdravilo, tako da ji ni ničesar primanjkovalo.

Naslednjega dne je Magda, tako je bilo ime deklici, že lahko vstala in hodila po sobi. Ko se je doktor Valeni vrnil zvečer domov se ni malo začudil, ko je našel vse v redu, vse čisto, knjige in instrumente, vse v najlepšem redu — na drugi manjši mizici pa je bila pripravljena večerja.

Ugajalo mu je to in zahvalil se je Magdi, da je mislila nanj in od tistega trenutka je ostala deklica pri njem. Bila mu je oskrbnica hiše in gospodinja, čeprav v hiši ubogega zdravnika ni imela s čim gospodinjiti.

Sedaj mu je deklica pripovedovala, da je bila tisto noč na neki maskeradi in kako ji je postalo slabo, da je morala zapustiti zabavo, ker se je bala krvarenja. Skrivaj je odšla iz dvorane in se napotila domov, med potjo pa se ji je kri ulila skozi usta, da je pred neko hišo padla. Ko se je zopet zavedla, je zagledala zdravnikovo firmo, tedaj pa je sklenila, da bo poiskala zdravniško pomoč.

— Sedaj pa, kaj bo z menoj? reče Magda žalostno, ko je mlademu zdravniku vse povedala. Deloma sem ozdravela in ne morem vas več nadlegovati, nazaj moram v hišo signore Palaci ali pa v katero drugo in čakati dokler ne bo smrt napravila konca mojemu grešnemu življenju...

— Ne, ne, Magda, tega ne boš storila, reče doktor Valeni, ti boš tudi vnaprej ostala pri meni, ker te ljubim...

Magda se zdrzne.

Gospod doktor! vzklíkne Magda prestrašeno. Kaj ste rekli? Jaz sem dekle z ulice, izgubljena...

— Če si izgubljena, se moraš zopet najti, ji odgovori zdravnik resno, kajti nihče na svetu ni tako izgubljen, da bi ne bilo zanj več vrnitve na pravo pot! Vidiš, tudi jaz sem siromak, neprenehoma se borim s skrbmi, toda kakor sem dejal, veliko lepše mi bo in zadovoljnejši bom, če boš ti, Magda, za vedno ostala pri meni!

— Dobro, ostala bom, reče Magda, dokler me ne boš nekega dne spodil od sebe! Na to veliko ljubezen bom poskušala, da ti bom odgovorila, dokler bom še živela!

In preden je mogel Emilio to prepričati se je Magda sklonila in mu poljubila roko. Pasti je hotela pred njim na kolena, toda mladi zdravnik jo je hitro objel in dvignil in poljubljal je ustnice izgubljene deklice...

